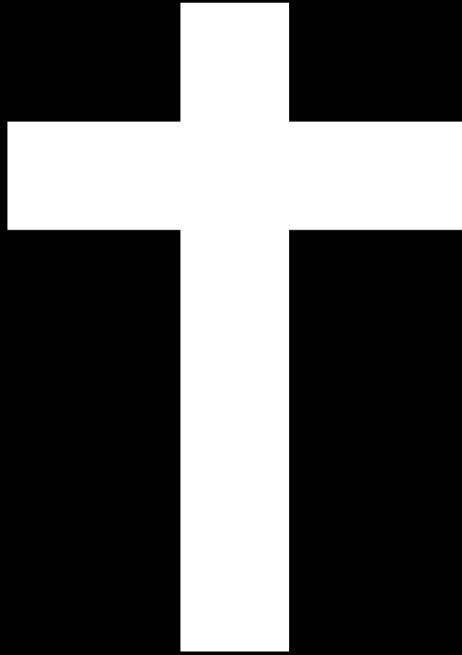

Yesu Xolac

The New Testament in the Patep Language of Papua New Guinea

Yesu Xolac
The New Testament in the Patep Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Patep long Niugini

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Patep

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2023 from source files dated 9 Oct 2020
3d2c844d-4bc8-590b-bbf2-3a5fcd1f7ad8

Contents

FRT	1
MATYU	2
MAK	48
LUK	76
JON	124
SINALE	156
LOM	197
1 KOLIN	220
2 KOLIN	240
GALESIA	254
EPESAS	262
PILIPAI	270
KOLOSI	276
1 TESALONAIKA	281
2 TESALONAIKA	286
1 TIMOTI	289
2 TIMOTI	296
TAITAS	301
PAILIMON	304
HIBLU	306
JEMS	324
1 PITA	330
2 PITA	337
1 JON	341
2 JON	346
3 JON	347
JUT	348
LEVELESEN	350
Bible reading	374

Yesu Xolac
The New Testament in the
Patep language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long
tokples Patep long Niugini

Yesu Xolac

The New Testament in the Patep
 language of Papua New Guinea
 [ptp]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1986 by Bible League
 International

Web version
 2015, Wycliffe Bible Translators, Inc.
<http://www.Wycliffe.org>

<http://pngscriptures.org>

<http://www.ScriptureEarth.org>

This translation is made available to you
 under the terms of the Creative Com-
 mons license (Attribution-No Derivative
 Works).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>

Your are free to share — to copy,
 distribute and transmit the text under
 the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

MATYU

Yesu Kilisi xolac nivaha wê Matyu kivuu ge

*Yesu Kilisi tivae bue lê
(Luk 3:23-28)*

¹ Yesu Kilisi tivae bue he lê yêp ga. Devit pum lec Eblaham di Yesu pum lec Devit.

² Eblaham nu Aisak.

Di Aisak nu Jekop.

Di Jekop nu Yuda he lie.

³ Yuda nu Peles yuu Sila wê ta Tema ge.

Di Peles nu Heslon.

Di Heslon nu Lam.

⁴ Di Lam nu Aminadap.

Di Aminadap nu Nason.

Di Nason nu Salmon.

⁵ Di Salmon nu Boas wê ta Leahap ge.

Di Boas nu Obet wê ta Lut ge.

Di Obet nu Jesi.

⁶ Di Jesi nu Devit wê tu Islel nê king.

Di Devit nu Solomon. Solomon ta ge wê liya Yulaia.

⁷ Di Solomon nu Liaboam.

Di Liaboam nu Abaisa.

Di Abaisa nu Esa.

⁸ Di Esa nu Jehosapat.

Di Jehosapat nu Jolam.

Di Jolam nu Asaia.

⁹ Di Asaia nu Jotam.

Di Jotam nu Ehas.

Di Ehas nu Hesekaia.

¹⁰ Di Hesekaia nu Manasa.

Di Manasa nu Emos.

Di Emos nu Josaia.

¹¹ Di Josaia nu Jekonaia he lie wê tibii Babilon vông vevac vô he di hêm he Islel vihati xôn di kô he mi la vac vigwe Babilon nêb he i vông yuac pileva vô he mi dô.

¹² He dô vac vigwe Babilon di Jekonaia nu Sialtiel.

Di Sialtiel nu Selababel.

¹³ Di Selababel nu Abaiat.

Di Abaiat nu Elaiakim.

Di Elaiakim nu Eso.

¹⁴ Di Eso nu Sedok.

Di Sedok nu Ekim.

Di Ekim nu Elaiat.

¹⁵ Di Elaiat nu Eliesa.

Di Eliesa nu Matan.

Di Matan nu Jekop.

¹⁶ Di Jekop nu Josep wê vinê Malia.

Di Malia kô nu Yesu wê he nêl lê ên nêbê Kilisi.

¹⁷ Om bue wê pum lec Eblaham di i la tyip vô Devit ge, he tiyi xochê vigê yuu di tô mi la yuudiyuu (14). Di bue wê pum lec Devit di i la tyip vô buc wê tibii Babilon vông vevac vô he Islel di kô he mi la vigwe Babilon ge, he tiyi xochê 14. Di bue wê dô vô buc wê he Islel dô vac vigwe Babilon di i la tyip vô Kilisi buc ge, he tiyi xochê 14 êno.

*Malia kô nu Yesu Kilisi
(Luk 2:1-7)*

¹⁸ Kiyang lec wê Yesu Kilisi yubac ge bêga ên nêbê xomxo vinoo nêb Malia ob kô Josep. Lêc yuu gên o kôma lêm, di he yê wê Malia xêyaa ge, lêc ge yuac wê Myakilôhông Ngibua vông. ¹⁹ Malia liya Josep ge xomxo nivaha, om nêb ob vông Malia ni yoc vô xomxo manôn lêm, om xo ên nêb ob sea Malia lê, lêc nêb ob nêl kiyang wê nu dô vac Malia xêyaa ge kitong vô xomxo tibeac lêm. ²⁰ Josep gên dixo kiyang wê nêb ob sea Malia ge vac nilô, mêdêc Apumtau vông angela ti lam nêl kiyang vô Josep vac vivia bêga ên nêbê, "Devit nu Josep, le i lêc xona ên wê ông ob kô Malia ge lêm, ên nipwo wê Malia ob kô ge Myakilôhông Ngibua vaci vông vô Malia. ²¹ Om Malia ob kô nu tuc, di ông ob nêl i lê ên nêbê Yesu, ên lê tige kehe bêga nêbê obêc vô lie vêx yuu vux vêl ên he nêl nipaên."

²² Angela nêl bêge, om kiyang wê Apumtau nêl vô plopete ti ilage vô nôl lec. Plopete tige nêl bêga ên nêbê,

²³ "Wê lê. Vêxwo ti ob xêyaa di kô nu ti di ob nêl i lê nêbê Emanyuel."

Plopete nêl bêge, di lê Emanyuel kehe bêga nêbê Anutu dô hixôn il.

²⁴ Josep yêp mi kidi lec di vông tiyi xochê Apumtau angela nêl vô i ge di viac vinê Malia mi dô hixôn lê, ²⁵ lêc o yêp hixôn lêm di i la tyip vô buc wê nu tuc yubac ge di Josep nêl i lê nêbê Yesu.

2

Xomxo piyôp levac lam nêb ob yê Yesu

¹ Malia kô Yesu vac vigwe Betlehem vac vigwe levac Judia. Helot tu he Islel nêñ king mi dô vac vigwe Jelusalem. Mêdêc xomxo piyôp levac ya lam gê vigwe wê hiyôv tyip lam ge mi val Jelusalem di nêl êñ nêbê, ² “Nipwo paha wê ob tu xam Yuda nêñ king ge, tyo dô tina? Xe xê pitua wê i vông ge vac vigwe wê hiyôv tyip lam ge, om xe lam êñ xe nêb xe ob lam yev vixam kitu vô i.” ³ Helot ngô kiyang wê he nêl ge di nilô vô viyin mabu om tibii Jelusalem vihati ge, he nilô vô viyin hixôn. ⁴ Om Helot tyuc he Yuda levac wê mi si daa gee hixôn he wê xovô Moses xolac gee vihati lam di kinêg vô he êñ nêbê, “Xomxo ti wê lê nêbê Kilisi ge ob yubac vac vigwe tina?” ⁵ Om he nêl lax vô i êñ nêbê, “Tyo ob yubac vac vigwe Betlehem vac vigwe levac Judia. Êñ plopete ti kivuu kiyang ilage i yêp bêga nêbê,

⁶ ‘Ông Betlehem vac vigwe levac Judia, ông vigwe nipwo, lêc ông tu levac nginoo Judia levac vêl, êñ xomxo levac ti obêc val vac xam mahigun di ob viac a lige Islel.’ ”

⁷ Helot ngô kiyang tige, mêdêc vông kiyang la xôpacên vô xomxo piyôp levac tigeê êñ nêb he i lam vô i. He lam om Helot kinêg vô he nêbê buc tina wê pitua val tyip lec ge? Om he nêl kitong vô i. ⁸ Mêd Helot nêl vô he êñ nêbê, “Xam loc Betlehem di loc vông yuac levac lec myagên nipwo tige, di xam obêc wêvô ge od xam lôm nêl vô a êñ a êno ob loc yev vixag kitu vô i.”

⁹ Om he ngô Helot vya di loc mi la, di pitua wê he yê vac vigwe wê hiyôv tyip lam ge la mug êñ he di mila le kisii vôxumac ti wê nipwo tige diyêp vac ge. ¹⁰ He yê pitua tige di xêyaa vô nivaha yang, ¹¹ di he la vac xumac nilô di la yê nipwo tyo yuu ta Malia, di yev vixa kitu vô nu tige di pimil i. Pyap dêc he hikwee susu vac he vixec di tung la vô nipwo tyo. Susu wê he vông vô i ge gol di xax myaluc, di susu nivivea nivihaviha hixôn. ¹² Vô bucên Anutu nêl kitong vô he vac vivia êñ nêbê, “Xam lôc vôn Helot tii vacên i ma.” Om he lax môp bangwe mi la ben.

Josep kô Malia yuu Yesu mi yon la Isip

¹³ Xomxo piyôp levac tigeê la, mêdêc Josep yê Apumtau nêñ angela ti vac vivia di angela tige nêl vô i êñ nêbê, “Kidi lec mi kô nipwo yuu ta di mon pec mi loc Isip mi loc dô di i loc tyip vô buc wê a ob nêl kiyang vô ông i tii vac ge, êñ Helot ob myag nipwo tige êñ nêb ob hi i yib.” ¹⁴ Josep ngô angela vya om kidi lec vô bucên di kô nipwo tige yuu ta di yon la vigwe levac Isip, ¹⁵ di la dô di i la tyip vô buc wê Helot yib vêl ge. Om Apumtau kiyang wê plopete nêl ilage vô nôn lec. Plopete nêl bêga êñ nêbê, “A tyuc nug tuc gê Isip mi i lôm.”

Helot vông nue vevac la hi Islele nue vux yib

¹⁶ Mêdêc Helot xovô nêbê xomxo piyôp levac tigeê kityoo di o milax vô i lêm, om xêyaa vô myavinê mabu. Om vông tibii la vigwe Betlehem di la vac vigwe wê yêp ninyawehe vô Betlehem ge hixôn êñ nêb he i loc hi vux nipwo wê klismas ti me yuu ge vihati i yib. Helot nêl bêge êñ xomxo piyôp levac nêl vô i êñ nêbê he yê pitua ila di klismas yuu lam la vêl. ¹⁷ Om kiyang wê plopete Jelemaia nêl ilage vô nôn lec. Kiyang tige nêl bêga êñ nêbê,

¹⁸ “He ngô vya vac vigwe Lama wê xomxo vông tilôt di byag levac mabu ge. Lesel byag êñ nue, di xomxo ti o tiyi wê ob vông i nilô vô viyin maên ge lêm, êñ nue vihati yib mima.”

Josep kô vinê yuu nu tuc mi lax dô Islel

¹⁹ Timuên wê Helot yib vêl ge od Apumtau angela ti nêl vô Josep vac vivia êñ nêbê, ²⁰ “Kidi lec di kô nipwo yuu ta di mon lôc mi loc vac vigwe Islel i tii vac, êñ he wê nêb ob hi nipwo tige i yib ge, he yib vêl.” ²¹ Mêgem Josep kidi lec mi kô nipwo hixôn ta di yon lax mi la Islel.

²² Lêc Josep ngô wê Akeleas kô ma Helot nipilêhê di viac vigwe Judia, om xona êñ nêb ob lax mi la vigwe tige lêm. Om Anutu nêl kiyang vô Josep vac vivia tii vac, om Josep loc mi la vigwe levac Galili, ²³ di la dô vac vigwe Nasalet. Om kiyang wê he plopete nêl ilage vô nôn lec. Kiyang

tige nêl bêga ên nêbê, “He ob nêl bê i ge xomxo Nasalet ti.”

3

Jon Lipacên nêl kiyang

(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ Vô buc tige Jon Lipacên kidi mi la vac vigwe mahigun pileva vac vigwe levac Judia, di nêl kiyang vô xomxo bêga ên nêbê, ² “Xam pilepac xam, ên Anutu buc vô kwabo lec.” ³ Jon ge wê plopete Aisaia nêl i kitong ilage bêga ên nêbê,

“Xomxo ti tyuc vya levac vac vigwe mahigun pileva ên nêbê, ‘Xam viac Apumtau môp wê obêc lam vac ge di vông i môp i yêp bôbac.’ ”

⁴ Jon mi vinyum ngakwi wê he vông ya bwoc kamel niviluhu ge di vêx let wê bwoc levac ninivi ge hixôn, di yaên wê mi ya ge hiveac hixôn vinoluc. ⁵ Di xomxo Jelusalem di xomxo vac vigwe levac Judia hixôn he vac vigwe toto wê yêp kwabo vô mia Jodan ge, he lam vô Jon vac mia Jodan, ⁶ di nêl he nên nipaên kitong, di Jon lipac he ya mia Jodan.

⁷ He Palisi hixôn Sadyusi tibeac lam ên nêb Jon i lipac he, lêc Jon yê di nêl vô he ên nêbê, “Myel nipaên nue xam! Letya nêl vô xam ên nêbê xam ob pec ên Anutu xêyaa myavinê wê ob val vô xam timuên ge? ⁸ Xam pilepac nilôm i vô paha lec lê, lêc vông môp nivihia wê ob nêl kitong bêga bê xam pilepac xam pyap. ⁹ Di le i lêc yong xacxam va di xo bê Eblaham bue xam lêm. Ên a ob nêl vô xam bê Anutu tiyi wê ob nêl di ngidax tigae ob tu Eblaham bue ge. ¹⁰ Xam tiyi xocbê xax wê xomxo ob vuv vêl ge. Ên xax wê o vuac nôn nivihia lêm ge, xomxo ob vuv vihati vêl di nêx i la vac ngwax.

¹¹ “A lipac xam ya mia ên wê xam pilepac xam pyap ge, lêc xomxo ngwe wê ob val timuên ge, xêkizêc wê i vông ge luu xêkizêc wê a vông ge vêl, di a o nivihia tiyi wê a ob kilê i su ge lêm. Xomxo tyo ob lipac xam ya Myakilôhô Ngibua hixôn ngwax. ¹² Xomxo tyo vigê obêc hôm nôn nivihia di tung i la vac xumac wê nôn nivihia ob dô vac ge, di ninivi pileva ge

wê ob nêx i la vac ngwax wê yibên obêc ma ge, ên ngwax i ya vêl.”

Jon lipac Yesu

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³ Yesu sea vigwe Galili di lam la Jodan vô Jon ên nêb i lipac i. ¹⁴ Lêc Jon kol i di nêl vô Yesu ên nêbê, “Ông obêc lipac a ge od nivihia, lêc bêna lêc ông lam vô a ên ông nêb a lipac ôngê?” ¹⁵ Lêc Yesu nêl lax vô i ên nêbê, “Ông vông i tiyi wê a nêl ge di lipac a, ên u obêc vông môp vihati wê Anutu vông vô u ge i vô nôn lec.” Om Jon ngô di lipac i.

¹⁶ Yesu lipac mia pyap dêc lutibed sea mia di lax kehe, mêdêc lag puunê tax di Yesu yê Anutu Myakilôhô Ngibua tiyi xocbê tuclu manôn ge di i lam dô lec i. ¹⁷ Mêdêc vya ti lam gê lag puunê bêga nêbê, “A nug tige wê a xêgyaa vin lec i di a xê i nivihia.”

4

Seten yaxên Yesu

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Mêdêc Myakilôhô Ngibua didii Yesu mi la vac vigwe myadongên wê xomxo dô vacên ma ge ên nêb Seten i yaxên i. ² Mêd Yesu o ya yaên ti lêm tiyi vidiiên kehe yuu di bucên kehe yuu, om vip den i. ³ Om Seten wê mi yaxên xomxo ge val di nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc Anutu nu ge od ông nêl di ngidax tigae i tu yaên ên ông wa.” ⁴ Lêc Yesu nêl lax vô i ên nêbê, “Xolac nêl bêga ên nêbê, ‘Susu yaên vaci o tiyi wê ob vông xomxo dô maviha ya ge lêm. Nge, xomxo ob dô maviha ya kiyang vihati wê lam vac Anutu mya ge.’ ” ⁵ Yesu nêl bêge. Nang dêc Seten kô i mi yuu la vigwe ngibua Jelusalem di lax i la lec Anutu xumac ngibua kitôn kisii, ⁶ di nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc Anutu nu ge od ông sox mi loc kibun, ên kiyang ti yêp vac xolac bêga ên nêbê,

‘Anutu obêc vông angela wê i vông ge lam viac ông, di hôm ông kisii ya vigê ên nêb ông vinuxên vixam lec ngidax i ma.’ ”

⁷ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xolac nêl kiyang ngwe hixôn bêga nêbê, ‘Le i léc yaxên Apumtau wê ông Anutu ge lêm.’ ”

⁸ Nang dèc Seten kô Yesu mi yuu la lec kitôn dia ti kisii, di Seten hilung vigwe wê yêp kibun ga ge vihati hixôn susu nivaha vihati vô Yesu, ⁹ di nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc yev vixam kitu vô a di pimil a ge od a obêc vông vigwe hixôn susu tigae vihati vô ông di ông ob tu kehe.” ¹⁰ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Seten, pec mi loc vêl! Ên xolac nêl bêga ên nêbê, ‘Ông yev vixam kitu vô Apumtau wê ông Anutu ge vaci di vông yuac wê ici va vông ge.’ ”

¹¹ Yesu nêl bêge, mêdec Seten sea i mi la, di angela ya val ngidu Yesu xôn.

Buc taxlee wê Yesu nêl xolac vac vigwe levac Galili

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² Yesu ngô wê tibii tung Jon la dô vac xumac kalabuhu ge, om la vigwe levac Galili mi la dô vigwe Nasalet. ¹³ Mêdec sea vigwe Nasalet di la vigwe Kapaneam wê yêp vô mia luaên ninya vac vigwe levac wê Sebyulan yuu Naptalai vông ilage. ¹⁴ Om kiyang wê plopete Aisaia nêl ilage vô nôn lec. Kiyang tige nêl bêga ên nêbê,

¹⁵ “Vigwe Sebyulan hixôn vigwe Naptalai, yuu yêp vô mia luaên ninya, di mia Jodan yêp vilu ganê. Tibii madiluhu wê o xomxo Yuda lêm ge lam dô vac vigwe Galili tige. ¹⁶ Om he wê dô vac mapitoc ge he yê xêseac levac. Di he wê dô vac vigwe yibên mapitoc ge, xêseac val vô he pyap.”

¹⁷ Kiyang nêl bêge. Ge buc taxlee wê Yesu nêl xolac vô xomxo bêga ên nêbê, “Xam pilepac xam, ên Anutu buc vô kwabo lec.”

Yesu tyuc xomxo yuudiyuu ên nêb he i timu vô i vixa

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Yesu mila vô mia luaên Galili ninya di yê xomxo yuu, Saimon wê lê ngwe nêbê Pita ge di li vux lê nêbê Andlu. Yuu nêx leac ti vac mia luaên tige nêb ob hi pis, ên yuu mi vông yuac lec pis hiên ên nêb ob kô mone lec. ¹⁹ Mêdec Yesu nêl vô yuu ên

nêbê, “Muu lam timu vô a vixag, ên a ob vông muu didii xomxo mi lam vô a i tiyi xocbê muu didii pis vac leac ge.” ²⁰ Om lutibed yuu sea leac dô xel di la hixôn Yesu.

²¹ Mêd yon mila yê Sebedi nu Jems yuu Jon wê yuu dô lec dipac hixôn ma Sebedi di duu leac wê tip sea ge xôn. Mêdec Yesu keac yuu lam, ²² om lutibed yuu sea dipac hixôn ma di la hixôn Yesu.

Yesu vông xomxo tibeac wê yidac kehe toto ge vô nivaha lec

(Luk 6:17-19)

²³ Yesu la vilee vac vigwe levac Galili di la nêl kiyang vô xomxo vac he xumac lilo toto di nêl xolac nivaha lec Anutu ben lag puunê vô he, di vông he wê yidac hixôn myavinê toto ge vihati vô nivaha lec. ²⁴ Om xomxo nêl Yesu lê la vac vigwe levac Silia vihati. Di he kô xomxo wê yidac kehe toto ge vihati mi lam vô i, hixôn he wê kô myavinê ge, di he wê vimwo nipaên dô vac he nilô ge, di he wê yidac vông he vixog sea ge, di he wê len vô xêlehe ge. Mêd Yesu vông he vihati vô nivaha lec. ²⁵ Di xomxo kidu kidu wê lam gê Galili hixôn vigwe vigê yuu wê lê levac nêbê Dekapolis ge di he Jêusalem di he Judia di he wê lam gê mia Jodan vilu ganê ge, he vihati la timu vô Yesu vixa.

5

Yesu la lec kitôn kisii di nêl kiyang

(Luk 6:20-23)

¹ Yesu yê xomxo kidu levac wê kituc lam vô i ge, om sea he mi la lec kitôn di la dô kibun. Mêdec nue ngivahi lec mi la vô i, ² di i nêl kiyang vô he bêga ên nêbê,

³ “Xomxo wê xovô ên nêbê he tiyiên ma wê Anutu ob yê he nivaha ge, he i dô hixôn xêyaa nivaha, ên Anutu ben lag puunê tu he ben.

⁴ “Xomxo wê nilô vô viyin om he byag ge, he i dô hixôn xêyaa nivaha, ên Anutu obêc vông he nilô vô viyin maên.

⁵ “Xomxo wê o kô he lec lêm ge, he i dô hixôn xêyaa nivaha, ên Anutu obêc nêl he lê lec kibun ga vihati.

⁶ “Xomxo wê xêyaa vin lec môp nivaha wê Anutu vông ge tiyi xocbê he xêyaa vin lec nêb ob ya yaên di num mia ge, he i dô

hixôn xêyaa nivîha, ên môt nivîha wê he vông ge, Anutu ob vông i vô nôn lec.

⁷ “Xomxo wê xo vîgwe pisiv ên xomxo ge, he i dô hixôn xêyaa nivîha, ên Anutu obêc xo vîgwe pisiv ên he.

⁸ “Xomxo wê nilô xêseac ge, he i dô hixôn xêyaa nivîha, ên he obêc yê Anutu.

⁹ “Xomxo wê vông kisoac vac xomxo wê kunacma ge, he i dô hixôn xêyaa nivîha, ên Anutu obêc nêl ên nêbê he tu i nue.

¹⁰ “Xomxo obêc timu vô môt nivîha wê Anutu vông ge, lêc tibii obêc vông vîyin vô he ên môt tige ge od he i dô hixôn xêyaa nivîha, ên Anutu ben lag puunê tu he ben.

¹¹ “Xomxo obêc yê wê xam vông i vin a ge lêc obêc so vya vô xam di vông vîyin vô xam di kityoo kiyang tibeac tibeac lec xam ge ¹² od xam dô hixôn xêmyaa i nivîha, di hi vîxam i pec, ên nôn nivîha wê xam ob kô ge dô bin xam vac Anutu ben lag puunê. Xam xovô ên xam nêbê xomxo vông vîyin tibêge vô plopete wê dô mugên ilage.

Kiyang pilepacên lec sol yuu xêseac (Mak 9:50; Luk 14:34-35)

¹³ “Xam tiyi xobê sol wê ob vô nivîha vô xomxo kibun ga vîhati ge. Lêc sol obêc vô nyen maên ge, od il ob vông vatya vô ên i vô nyen nangê? Ge vô nipaên pyap, di o tiyi wê ob vô nivîha tii vac di vông yuac ti ge lêm, om xomxo ob nêx i la dô xel di kê vac kibun.

¹⁴ “Xam tiyi xobê ngwax xêseac wê ob linac lec vîgwe vîhati ge. Ên vîgwe levac ti obêc yêp lec kitôn kisii ge od ob yêp xôpacên lêm. ¹⁵ Xomxo ti obêc byêx ngwax vac lam ge od obêc lax i la le xôpacên vac dêg nilô lêm. Nge, ob yu i la yux seac ên nêb i linac lec xomxo vîhati wê dô vac xumac nilô ge. ¹⁶ Om xêseac wê xam vông ge i lêc linac vô xomxo vîhati manôn êno bêge, ên he i yê môt nivîha wê xam vông ge di hi vîxa i pec ên Mag Anutu wê dô lag puunê ge.

Yesu nêl kiyang lec Moses xolac

¹⁷ “Le i lêc xo bê a lam ên a nêb a ob kitya Moses xolac hixôn plopete kiyang vêl lêm. Ên a o lam ên a nêb a ob kitya kiyang tige vêl lêm. Nge, a nêb a ob vông

i vô nôn lec. ¹⁸ A nêl vîxôhilôg nôn vô xam bê gwêbaga di i loc tyip vô buc wê lag yuu kibun xôa obêc ma ge, kiyang wê yêp vac Moses xolac ge, bo ti xôa obêc ma lêm. Nge, vîhati ob yêp di ob vô nôn lec timuên. ¹⁹ Om xomxo ti obêc pwoo Moses xolac bo ti vac di didii xomxo vac ên nêb he i timu vô i vîxa ge od xomxo tige ob kô lê nipwo vac Anutu ben lag puunê. Lêc xomxo ti obêc timu vô xolac vîhati di didii xomxo vac ên nêb he i timu vô ge od xomxo tige obêc kô lê levac vac Anutu ben lag puunê. ²⁰ A ob nêl vô xam bê môt nivîha wê xam vông ge i luu wê xomxo xolac kehe hixôn he Palisi mi vông ge vêl. Lêc obêc ma ge od o tiyi wê xam ob la vac Anutu ben ge lêm.

Kiyang lec môt xêyaa myavinê (Luk 12:57-59)

²¹ “Xam ngô kiyang pyap wê yêp vô bume ilage bêga nêbê, ‘Le i lêc hi xomxo i yib lêm. Xomxo ngwe obêc hi xomxo ngwe yib ge od ob la kot di kô myaviwen.’ ²² He nêl bêge ilage, lêc a ob nêl vô xam bê xomxo ngwe obêc kunac li ngwe ge od ob la kot di kô myaviwen. Di xomxo ngwe obêc so vya vô li ngwe ge od xomxo i vông i loc vô hizap levac ên i titô i. Di xomxo ti obêc nêl nipaên lec li ngwe nêb yacyac ge od ob la dô vac ngwax levac vac vîgwe nipaên.

²³ “Om ông obêc kô daa mi la le vô alta, lêc ông xovô bê muu lime ti kiyang obêc yêp ge ²⁴ od ông sea daa tige i dô kwabo vô alta di lôc mi loc, ên muu viac kiyang vêl lê, lêc ông lôm tung daa timuên.

²⁵ “Xomxo ti obêc kô ông mi la kot lêc muu ob gên diloc vô môt ge od muu viac kiyang voma. Lêc obêc ma ge od xomxo tyo obêc tung ông la vac hizap levac vîgê, di hizap levac ob vông ông la vac xêhipu vîgê, di xêhipu ob tung ông la dô vac kalabuhu, ²⁶ di a nêl vîxôhilôg vô ông bê ông obêc lop mi lôm vêl ên kalabuhu lêm. Nge, ông ob dô di hi myaviwen vîhati i ma vêl lê.

Kiyang lec môt yôdac vêx yuu vux

²⁷ “Xam ngô kiyang pyap wê xomxo nêl ilage bêga ên nêbê, ‘Le i lêc vông môt yôdac vêx yuu vux lêm.’ ²⁸ He nêl bêge,

lêc a ob nêl vô xam bê vux ti obêc yê vêx ti di nilô yetac ên ge od tiyi xocbê vux tige vông yôdac vô vêx tige vac nilô. ²⁹ Om ông mamnôn vilu hiyôv obêc didii ông mi la vac môp nipaên ge od ông pul vêl di nêx i loc, ên ông nimnivi mya tige obêc la xôa ma ge od ông ob dô nimviha, lêc obêc dô ge od ông nimnivi vihati ob la vac vigwe nipaên. ³⁰ Di ông vigêm hiyôv obêc didii ông mi la vac nipaên ge od ông kitov vêl di nêx i loc, ên ông nimnivi mya tige obêc la xôa ma ge od ông ob dô nimviha, lêc obêc dô ge od ông nimnivi vihati ob la vac vigwe nipaên.

Yesu nêl kiyang lec xomxo wê nêb ob sea vinê ge

(Matyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ “Xomxo nêl ilage bêga ên nêbê, ‘Xomxo ti obêc nêb ob sea vinê ge od i kivuu kipihac wê nêbê yuu ob seama ge ti mi vông vô vinê lê, lêc yuu i seama.’ ³² He nêl bêge ilage, lêc a ob nêl vô xam bê vux ti vinê obêc vông môp yôdac vô vux ngwe lêm, lêc liya sea vinê tyo dô ge od vux tige vông vinê la vac yôdac, di vux ti obêc kô vêx ti wê liya sea i di la ge od vux tige vông yôdac vô vêx tige.

Kiyang lec môp wê xomxo hilung vigê la kisii di nêl kiyang ge

³³ “Xam ngô kiyang pyap wê yêp vô bume ilage bêga ên nêbê, ‘Le i lêc hilung vigê loc kisii di nêl kiyang kityooên hixôn lêm. Nge, xam obêc hilung vigêm la kisii ge od xam timu vô kiyang wê xam nêl ge i yêp bôbac vô Apumtau manôn.’ ³⁴ He nêl bêge ilage, lêc a ob nêl vô xam bê le i lêc hilung vigê i loc kisii di nêl kiyang ti hixôn lêm. Di le i lêc nêl kiyang ti di nêl vigwe lag puunê lê hixôn ên nêb i ngidu xam kiyang xôn lêm. Ên vigwe lag puunê ge Anutu ben. ³⁵ Di le i lêc nêl kiyang ti di nêl kibun lê hixôn lêm. Ên kibun ga sia nipwo wê Anutu kê vixa lec ge. Di le i lêc nêl kiyang ti di nêl vigwe Jerusalem lê hixôn lêm. Ên Jerusalem ge Anutu wê tu king levac ge ben. ³⁶ Di le i lêc hilung vigê lec bazub ên nêb i ngidu xam kiyang xôn lêm. Ên xam o tiyi wê xam ob vông bamzub lihi ti vô kwem me vô vilial lec

ge lêm. ³⁷ Om xam obêc nêl kiyang ge od xam nêl bê ‘Nge’ me ‘Ma’, di i pyap. Ên xam obêc nêl kiyang ya luu tige vêl ge od ge môp wê Seten vông ge.

Kiyang lec myaviwen nipaên (Luk 6:29-30)

³⁸ “Xam ngô kiyang pyap wê he nêl ilage bêga ên nêbê, ‘Xomxo ti obêc vông ông mamnôn vô nipaên ge od ông êno vông i manôn i vô nipaên. Di xomxo ti obêc pwoo ông nivum pec ge od ông pwoo i nivu i pec êno.’ ³⁹ He nêl bêge ilage, lêc a ob nêl vô xam bêga bê le i lêc vông myaviwen nipaên vac nipaên lêm. Nge, xomxo ti obêc pitap ông lia vilu ge od ông pilepac lia vilu i loc vô i hixôn. ⁴⁰ Xomxo ti obêc vông kiyang vô ông ên nêb ob kô ngakwi wê ông vông ge od ông vông saket mi i kô hixôn. ⁴¹ Xomxo ti obêc keac xêkizêc nêbê ông kilê i susu mi loc môp kwabo tya ge od ông kilê mi muu loc môp dia tya hixôn. ⁴² Xomxo ti obêc kitaa susu ti vô ông ge od ông vông vô i. Di xomxo ti obêc kitaa susu ti vô ông ên nêb ob kô mi la lêc vông i lôm ge, od le i lêc hingoo kiyang wê nêl ge lêm.

Kiyang lec môp xêyaa vin lecên (Luk 6:27-28,32-36)

⁴³ “Xam ngô kiyang pyap wê xomxo nêl ilage bêga ên nêbê, ‘Xam xêmyaa i vin lec lime, di xêmyaa i vô nipaên vô tibii wê vông nipaên vô xam ge.’ ⁴⁴ He nêl bêge, lêc a ob nêl vô xam bêga bê xam xêmyaa i vin lec he wê yê xam nipaên ge, di xam kitaa vô Anutu ên i vông nivuha vô he wê vông viyin vô xam ge, ⁴⁵ ên xam obêc vông bêge ge od xam obêc tu Mag Anutu lag puunê nue, ên Anutu vông hiyôv linac lec xomxo nipaên di he wê nivuha ge hixôn, di vông lun tô lec he wê timu vô môp bôbac ge di tô lec he wê so môp bôbac ge hixôn. ⁴⁶ Ên xam xêmyaa obêc vin lec xomxo wê xêyaa vin lec xam ge od xam ob kô nôn bêna? Ên tibii nipaên mi vông bêge êno. ⁴⁷ Di xam obêc nêl kiyang vô lime vaci ge od xam ob luu tibii vêl bêna? Ên tibii madiluhu êno mi vông bêge hixôn. ⁴⁸ Mêgem xam

viac xam mi dô nivihã lee i tiyi xocbê Mag Anutu lag puunê wê nivihã lee ge.”

6

Môp wê il ob vông susu vô xomxo ge

¹ Yesu nêl vô nue ngivihã ên nêbê, “Xam xona nêl di le i lêc vông môp nivihã vô xomxo manôn bê he i yê xam nivihã lêm. Ên xam obêc vông bêge ge od xam ob kô nôn nivihã ti vô Mam Anutu wê dô lag puunê ge lêm.

² “Om xam obêc nêb xam ob vông susu ti vô xomxo wê nêl susu maên ge, od xam o lêc vông xomxo ti i loc mug di vê vuac bê xomxo i yê xam lêm. Ên xomxo kityooên wê viyum nipaên vac nivihã nilô ge mi vông môp tibêge vac xumac lilo di vông vac môp hixôn ên nêb xomxo i yê di yong he lê. Om a nêl vixôhilôg nôn vô xam bêga bê he kô nôn nivihã pyap, om ob kô ngwe i tii vac vô buc timuên nang lêm. ³ Om xam obêc vông susu ti vô xomxo wê nêl susu maên ge od xam vigêm kêd i o lêc xovô yuac wê vigêm hiyôv vông ge lêm. ⁴ Nge, yuac tibêge i yêp xôpacên, di Mag Anutu wê yê susu yuu môp xôpacên vihati ge ob vông nôn nivihã vô xam.

Yesu nêl kiyang lec môp kitaaên (Luk 11:2-4)

⁵ “Xam obêc kitaa ge od le i lêc vông i tiyi xocbê xomxo kityooên wê viyum nipaên vac nivihã nilô ge mi vông ge lêm. Ên he xêyaa vin lec nêb ob le kisii vac Anutu xumac ngibua di kitaa, di le vac môp buuên wê xomxo tibeac vilee vac ge di kitaa ên nêb xomxo i yê. Lêc a nêl vixôhilôg nôn vô xam bêga bê he kô nôn nivihã pyap, om obêc kô ngwe tii vac vô buc timuên lêm. ⁶ Om xam obêc kitaa ge od xam loc vac xam bom xumac lôma di tung vuayen lec di kitaa vô Mag Anutu wê dô xôpacên ge, di Mag Anutu wê yê susu yuu môp xôpacên vihati ge ob vông nôn nivihã vô xam.

⁷ “Xam obêc kitaa ge od le i lêc kitaa tiyi xocbê kiyang pileva wê nôn maên ge lêm. Ên kitaaên tibêge tiyi xocbê môp wê tibii madiluhu mi vông ge. Ên he xo ên he

nêbê he ob kitaa dia ge od anutu wê he vông ge ob yê he nivihã di vông kiyang wê he nêl ge vô nôn lec. ⁸ Om xam o lêc timu vô môp wê he vông ge lêm. Ên susu wê ma ên xam lêc xam gên o kitaa mi nêl lêm ge, ge Mag Anutu xovô pyap.

⁹ “Om xam kitaa bêga bê, Xe Mag ông, wê ông dô kisii ge, ông lêm i lam tu ngibua.

¹⁰ Ông lam tu Apumtau i tiyi vigwe vihati. Ông kiyang i lam vô nôn gê kibun ga xocbê yêp gê kisii ge.

¹¹ Ông vông nyang vô xe i tiyi buc vihati.

¹² Xe nêl myaviwen wê yêp vô xe ge, ông kitya vêl, xocbê xe kitya nêl nipaên vêl vôma ge.

¹³ Ông o lêc didii xe mi loc vac kiyang wê ob yaxên xe ge lêm. Nge, ông vô xe vêl ên nipaên vihati.

[Ông Apumtau, ông xêpilihi di xêkizêc di ông xêseac kehe di luta lêc luta. Kiyang nôn.]

¹⁴ “Wê lê. Xam obêc kitya xomxo nêl nipaên vêl ge od Mag Anutu obêc kitya xam nêl nipaên vêl. ¹⁵ Lêc xam obêc kitya xomxo nêl nipaên vêl lêm ge od Mag Anutu ob kitya xam nêl nipaên vêl lêm.

Kiyang lec môp wê he mi ngibua yaên ge

¹⁶ “Buc wê xam obêc ngibua yaên lec ge od le i lêc dô ma yux yux tiyi xocbê xomxo kityooên ge lêm. Ên he mi vông môp tibêge ên nêb xomxo i yê he di xovô bê he ngibua yaên. Lêc a nêl vixôhilôg nôn vô xam bêga bê he kô nôn nivihã pyap, om obêc kô ngwe tii vac vô buc timuên nang lêm. ¹⁷ Om xam obêc ngibua yaên ge od xam hivip bamzub di lipac mamnôn hixôn, ¹⁸ ên xomxo i yê, lêc o xovô wê xam ngibua yaên ge lêm. Lêcom Mag Anutu wê dô xôpacên ge vaci ob xovô, di Mag Anutu wê yê susu yuu môp xôpacên vihati ge obêc vông nôn nivihã vô xam.

Yesu nêl kiyang lec susu nivihãviha (Luk 12:33-34)

¹⁹ “Le i lêc kituc susu nivihãviha tibeac gê kibun ga lêm. Ên susu wê yêp kibun ga

ge, gwaakivac ob lic sea di guva ob iac sea, di tibii yôdac ob dii xumac di la vun susu tige. ²⁰ Om xam kituc susu nivihaviha i loc yêp vac Anutu ben lag puunê. Ên susu wê yêp vac Anutu ben lag puunê ge, gwaakivac ob lic lêm di guva ob iac lêm, di tibii yôdac ob dii xumac di la vun lêm. ²¹ A nêl bêge vô xam, ên vigwe wê xam susu nivihaviha dô vac ge, ge xam ob vông nilôm la vô vigwe tige.

*Xêseac wê xomxo ninivi vông ge
(Luk 11:34-36)*

²² “Xam mamnôn tiyi ngwax xêseac wê linac lec nimnivi ge. Om mamnôn obêc dô nivaha ge od nimnivi vihati ob dô vac xêseac. ²³ Lêc mamnôn obêc vô nipaên ge od nimnivi vihati ob vô mapitoc. Di xêseac wê dô vac xam nilôm ge obêc mapitoc ge od mapitoc ob vô levac di hivun xam xôn.

*Kiyang lec Anutu di mone
(Luk 16:13)*

²⁴ “Xomxo ti o tiyi wê ob vông yuac vô xomxo levac yuu ge lêm. Ên xêyaa obêc vin lec ngwe di ob yê ngwe nipaên, me obêc vông nilô la vô ngwe di vô nimi vô ngwe. Om o tiyi wê xam ob vông nilôm i loc vô Anutu hixôn mone ge lêm.

*Yesu nêl kiyang lec yaên yuu numên
(Luk 12:22-31)*

²⁵ “Om a nêl vô xam bê xam o lêc vông nilôm i vô viyin lec yaên yuu numên hixôn ngakwi lêm, ên môp wê il ob dô madviha ge luu yaên vêl, di môp wê il ob viac nidnivi ge luu ngakwi vêl. ²⁶ Xam wê menac di xovô bê menac o xin yaên vê lêm, di he o kô yaên nôn vac yuac lêm, di he o kituc yaên la dô vac xumac ti lêm. Lêc Mag Anutu wê dô lag puunê ge vaci vet he, di Anutu xêyaa vin lec xomxo luu menac tige vêl om Anutu ob viac xam nivaha êno. ²⁷ Xam ti o tiyi wê xam ob xo kiyang tibeac di titul buc wê xam ob dô mamviha ge i vô dia lêm.

²⁸ “Bêna lêc xam xo kiyang tibeac lec ngakwi? Xam xovô nita wê vuac maviya ge. He o vông yuac ti lec ngakwi me he o duu nivimihi ti lêm. ²⁹ Lêc a nêl vô xam bêga bê vunacên wê he vông ge

luu vunacên nivihaviha wê King Solomon vông ilage vêl. ³⁰ Nita wê vuac maviya ge tyip vac yuac mi le gwêbaga, lêc titige xomxo ob kitov vêl di nêx la vac ngwax, lêc Anutu vunac vô he nivaha. Xam ge, vông vinên wê xam vông ge nipwo lee tya, lêcom xam xovô bê Anutu obêc viac xam nivaha luu maviya vêl. ³¹ Om le i lêc xo kiyang tibeac di nêl bêga bê, ‘Il ob xa vatya, di il ob num vatya, di il ob vinyum ngakwi tibêna?’ lêm. ³² Ên tibii madiluhu ge wê xo kiyang tibeac ên nêb ob tulec susu tibêgee. Dom Mag Anutu wê dô lag puunê ge xovô susu wê ma ên xam ge pyap. ³³ Mêgem xam obêc vông nilôm i loc vô Anutu hixôn môp nivaha wê i vông ge od Anutu obêc vông susu ninivi xen vô xam hixôn. ³⁴ Om xam o lêc xo kiyang tibeac lec buc titige lêm, ên obêc titige ge od xam ob xovô susu me viyin wê xam ob tulec titige. Viyin wê buc toto vông ge i yêp lec buc titi ge bôbac.”

7

*Le i lêc yaxên xomxo nêl kiyang lêm
(Luk 6:37-38,41-42)*

¹ Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Le i lêc yaxên xomxo nêl kiyang lutibed lêm, ên Anutu i o lêc yaxên xam nêl kiyang lêm. ² Ên Anutu obêc yaxên xam nêl kiyang tiyi xochê xam va yaxên xomxo nêl kiyang ge. Ên môp wê xam vông vô xomxo ge od Anutu obêc vông i tiyi wê xam vông vô he ge vô xam. ³ Bêna lêc ông wê xax mavigen nipwo tya wê le vac lim manôn ge di nêlê, di ông lungên xax yatôv wê le vac ôcông va mamnôn ge? ⁴ Xax levac le vac ông mamnôn, bêna lêc ông nêl vô lim ên ông nêbê ông ob hêm xax mavigen nipwo tya wê le vac lim manôn ge vêl? ⁵ Ông xomxo kityooên, ông hêm xax yatôv wê le vac ông mamnôn ge vêl tax ên mamnôn i seac, ge od ông tiyi wê ông ob hêm xax mavigen nipwo tya wê le vac lim manôn ge vêl.

⁶ “Le i lêc nêx susu ngibua i loc vô noo lêm. Di le lêc nêx komkom wê mone levac ge i loc vô bwoc lêm, ên he ob kê i hibû sea di ob pop mi nga xam.

*Kiyang lec môp kitaaên
(Luk 11:9-13)*

⁷ “Xam kitaa vô Anutu ên i vông susu vô xam, di xam myag susu êdêc wêvô, di hi vigêm lec vuayen ên i tax ên xam. ⁸ Ên xomxo vihati wê kitaa vô Anutu ge obêc kô nôn tiyi wê he kitaa ge, di xomxo ti wê myag susu ge obêc yêvô, di xomxo ti wê hi vigê lec vuayen ge vuayen obêc tax ên i.

⁹ “Xam nume ti obêc kitaa ma ên nêb ob ya blet ge od ma ob vông ngidax ti vô, me? ¹⁰ Di nu tige obêc kitaa ma ên nêb ob ya pis ge od ma ob vông myel ti vô, me? ¹¹ Xam ga xomxo kibun nimpâên, lêc xam mi vông susu nivihha vô nume. Om xam xovô bêga bê il Mag Anutu wê dô lag puunê ge ob vông susu nivihaviha i luu vêl vô xomxo wê kitaa i ge.

¹² “Om môp vihati wê xam nêb xomxo i vông vô xam ge, xam vông môp bêge vô he êno, ên kiyang wê Moses hixôn plopete nêl ge kehe bêge.

*Kiyang lec môp nipwo yuu môp levac
(Luk 13:24)*

¹³ “Xam loc vô môp vuayen nipwo, ên môp wê ob didii xomxo la xôa ma ge, ge môp levac wê ob vông yuac levac vô xomxo lêm. Om xomxo tibeac la vô môp ngwe ge. ¹⁴ Lêc môp wê ob didii xomxo la dô maviha ge, ge môp nipwo wê vông yuac levac vô xomxo. Om xomxo yuutyabed ob yêvô mi la vô môp tige.

*Yesu nêl kiyang lec plopete kityooên
(Luk 6:43-44; Luk 13:25-27)*

¹⁵ “Xam xona nêb ên plopete kityooên, ên he tiyi xocbê he vinyum bwoc sipsip niviluhu om xam so ên xam nêbê he xomxo nivihha. Lêc he nilô tiyi xocbê noo nipaên. ¹⁶ Xam obêc xovô he lec môp wê he vông ge. Ên xomxo ob yul myedanôn nôn lec kipomac yin yatôv lêm. Di xomxo ob yul kisung nôn lec nyela yatôv lêm. ¹⁷ Ên xax nivihha vihati ob vuac nôn nivihha, di xax nipaên vihati ob vuac nôn nipaên. ¹⁸ Xax nivihha o tiyi wê ob vuac nôn nipaên ge lêm, di xax nipaên o tiyi wê ob vuac nôn nivihha ge lêm. ¹⁹ Xax vihati wê o vuac nôn nivihha lêm ge, xomxo ob vuv vêl di nêx i la vac

ngwax. ²⁰ Om xam obêc xovô plopete kityooên lec môp nipaên wê he vông ge.

²¹ “Xomxo wê mi nêl ‘Apumtau, Apumtau’ vac mya pileva ge, he ob la dô vac Anutu ben lêm. Nge, he wê timu vô môp wê Mag Anutu lag puunê vông ge wê ob la dô vac Anutu ben. ²² Ôbêc vô buc levac timuên ge od xomxo tibeac obêc nêl ên nêbê, ‘Apumtau, Apumtau, xe vông yuac plopete lec ông lêm, di xe tii vimwo nipaên vêl ên xomxo lec ông lêm, di xe vông do levac tibeac lec ông lêm.’ ²³ Lêc a obêc nêl vô he bê, ‘A lungên xam. Xam ge xomxo nipaên, om xam pec vêl ên a magnôn.’

*Kiyang pilepacên lec xumac loxên
(Luk 6:47-49)*

²⁴ “Xomxo vihati wê ngô a kiyang di vông a vyag vô nôn lec ge, he tiyi xocbê xomxo xovôên nivihha ti wê lox xumac lec ngidax pitehe kisii. ²⁵ Di buc lun val di mia butac, di vigwe viyii, om xumac vô yocycoc, lêc o kipê lêm, ên lox xumac lec ngidax om xumac le xêkizêc. ²⁶ Di xomxo vihati wê ngô a kiyang, lêc o timu vô lêm ge, he tiyi xocbê xomxo piyôp maên ti wê lox xumac lec luda pileva. ²⁷ Di buc lun val di mia butac di vigwe viyii, om xumac vô yocycoc di kipê mi la dii sea.”

²⁸ Yesu nêl kiyang vihati gee pyap di xomxo kidu levac wê kitucma di ngô kiyang ge yetac mabu ên kiyang wê i nêl ge, ²⁹ ên Yesu o nêl kiyang vô he tiyi xocbê xomxo wê xovô Moses xolac ge lêm. Nge, nêl kiyang hixôn xêkizêc.

8

*Yesu vông xomxo wê kityax mahizihizi
ge ti vô nivihha lec
(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)*

¹ Yesu sea kitôn di lop mi la di xomxo tibeac hiwocên timu vô i vixa mi lam. ² Mêd xomxo wê kityax mahizihizi ge ti val vô Yesu di yev vixa kitu vô di nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, ông obêc nêb ông ob vông a nignivi i vô nivihha lec ge od ông tiyi.” ³ Mêgem Yesu titô vigê mi la vyax lec i di nêl ên nêbê, “A nêb ông vô nimvihha lec.” Yesu nêl di kityax mahizihizi tige wax la vêl lutibed

di xomxo tyo ninivi vô nivihalec. ⁴ Mêdec Yesu nêl vô i ên nêbê, “Le i lêc nêl nimnivi wê vô nivihalec ge kitong vô xomxo ti lêm. Di ông loc hilung nimnivi mô vô xomxo wê mi si daa vô Anutu ge di vông daa i tiyi môp wê Moses xolac nêl ge, ên xomxo vihati i yê di xovô bê ông nimnivi vô nivihalec.”

Yesu vông Lom vevac levac nu yuac ti vô nivihalec
(Luk 7:1-10)

⁵ Yesu loc mi la vigwe Kapaneam, mêdec Lom vevac levac wê viac nue vevac 100 ge ti lam vô Yesu di kitaa i ên nêbê, ⁶ “Xomxo levac, a nug yuac ti vông yidac levac mi yêp vac a bog, lêc vigê yuu vixa len vô xêlêhe di i yaxên myavinê levac.” ⁷ Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “A ob loc vông i vô nivihalec.” ⁸ Lêc xomxo vevac tige nêl lax vô i ên nêbê, “Xomxo levac, a o nivihalec tiyi wê ông ob lam vac a xumac lôma ge lêm. Om ông vyam i nêl di a nug yuac i vô nivihalec. ⁹ Ên a ga êno wê a la vac xomxo levac kwa ngibi, di a nuge vevac ge wê lam vac a kwa ngibi. Om a obêc nêl vô he ti ên a nêb i loc ge od ob la, di a obêc nêl vô ti bê i lam ge od ob lam, di a obêc nêl vô nug yuac ti bê i vông yuac ge od ob vông. Di ông êno, ông ge xomxo xêkizêc, om a xovô ên a nêbê

ông obêc le teva di nêl ge od a nug yuac tige ob vô nivihalec.” ¹⁰ Yesu ngô kiyang wê xomxo tyo nêl ge om yetac, di nêl vô xomxo tibeac wê timu vô i vixa ge ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê a o xê xomxo Islel ti wê vông i vin xêkizêc tiyi xocbê Lom tiga vông i vin ge lêm.

¹¹ “A nêl vô xam bêga bê tibii tibeac ob kidi vac vigwe wê hiyôv tyip lam ge di vigwe wê hiyôv hoo la ge di la dô mi ya hixôn Eblaham yuu Aisak yon Jekop vac Anutu ben lag puunê. ¹² Lêc Islel wê he nêb he ob la dô vac Anutu ben ge, Anutu ob tii he la dô vac vigwe mapitoc. Vac vigwe tige he ob byag levac di ob kic nivu lecma.”

¹³ Mêdec Yesu nêl vô Lom vevac levac tige ên nêbê, “Ông loc bom. Kiyang wê ông nêl ge obêc vô nôn lec i tiyi xocbê ông vông i vin di kitaa a ge.” Om hiyôv manôn tibed tige xomxo yuac tige vô nivihalec.

Yesu vông Saimon Pita yen vêxta vô nivihalec

(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

¹⁴ Yesu la vac Pita ben, lêc yê wê Pita yen vêxta vông yidac ngwax tum mi yêp.

¹⁵ Om la hôm lec vigê, di yidac tip la, mêdec vêx tyo kidi lec di viac yaên ên nêb i ya.

Yesu vông xomxo yidac tibeac vô nivihalec

(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

¹⁶ Vô hucên xomxo tibeac kô lie wê vimwo nipaên dô vac he nilô gee mi val vô Yesu. Mêd Yesu nêl di vimwo nipaên tige lop mi la vêl ên he, di Yesu vông he wê yidac ge vihati vô nivihalec hixôn. ¹⁷ Om kiyang wê plopete Aisaia nêl ilage vô nôn lec. Ilage Aisaia nêl bêga ên nêbê, “Ici va kô il nêd myavinê hixôn yidac wê vông il ge vêl.”

Xomxo wê nêb ob timu vô Yesu vixa ge
(Luk 9:57-60)

¹⁸ Yesu yê wê xomxo tibeac buu i ge, om nêl vô nue ngivihalec ên nêbê, “Xam lam ên il ob la mia luaên vilu ganê.” ¹⁹ Mêdec xomxo wê xovô Moses xolac ge ti val vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, vigwe vihati wê ông ob la vac ge, a ob loc hixôn ông.” ²⁰ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Le i lêc nêl decdec bê ông ob lam hixôn a lêm, ên lilii mi yêp vac yen, di menac mi vông liwihi lec xax, lêc a, Xomxo Nu, a bog wê a ob xêp vac ge ma.” ²¹ Nang dêc xomxo wê mi timu vô Yesu vixa ge ti nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, ge tiyi wê a ob la yev mag vêl lê, lêc lam timu vô ông vixam, me?” ²² Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông lam timu vô a vixag, di xomxo yibên vaci i yev xomxo yibên.”

Yesu nêl di lea yuu mia vô ninya lehe vô i vya

(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

²³ Nang dêc Yesu la lec dipac di nue ngivihalec la hixôn di he la. ²⁴ He mila mia luaên mahigun lê, lêc lea mabu val, om mia kipyax la vac dipac nilô mi pup lec, di Yesu diyêp, ²⁵ om nue ngivihalec la tipi vô i di nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, ngidu xe xôn, ên il ob la xib.” ²⁶ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam xona ên va? Xam nêm

vông vinên nipwo tya.” Mêd Yesu kidi lec di pîping lea yuu mia, om lea levac tip la di mia tipiên ma. ²⁷ Om nue ngivihi yetac mabu di nêl voma ên nêbê, “Xomxo tiga letya, léc lea yuu mia vô ninya lehe vô i?”

Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo yuu (Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

²⁸ Yesu he nue ngivihi dô lec dipac di loc mi la tibii Gadala ben wê yêp mia luaên vilu ganê. Xomxo yuu wê vimwo nipaên dô vac yuu nilô ge dô vac vigwe tige. Yuu mi dô vac vigwe wê xomxo yibên mi yêp vac ge, léc yuu yê wê Yesu val ge om yuu la vô i. Xomxo yuu ge la dô vimen, om xomxo xona ên yuu di o vilee mi la vô môp tige lêm. ²⁹ Mêdec yuu tyuc ên nêbê, “Anutu nu ông, ông ob vông bêna vô xe? Buc tige valên gên ma, léc ông lam ên ông nêb ông ob vông xe vô nipaên tax, me?” ³⁰ Yuu nêl bêge, mêd bwoc kidu levac diya gê teva tya. ³¹ Om vimwo nipaên wê dô vac yuu nilô gee kitaa Yesu ên nêbê, “Ông obêc tii xe vêl ge od ông vông xe la dô vac bwoc tiganêe nilô.”

³² Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam loc.” Mêgem vimwo nipaên tigege lop vêl ên xomxo yuu ge di la vac bwoc nilô, mêdec bwoc tigege vihati tup mi la vac madia di la tô vac mia di yib mima vêl.

³³ Mêd xomxo wê mi viac bwoc tigege pec mi la viyangtôv di mila nêl kiyang lec bwoc wê yib ge kitong di nêl xomxo yuu wê vimwo nipaên dô vac yuu nilô ge kitong hixôn. ³⁴ Om tibii wê dô vac vigwe tige vihati xona ên Yesu om lam myag i mi yêvô, di nêl kiyang xêkizêc vô i ên nêbê i sea he ben di loc vac vigwe bangwe.

9

Yesu vông xomxo wê len vô xêlehe ge ti vô nivaha lec (Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Yesu lec dipac mi lax mi la mia luaên vilu ganê mi la ben. ² Mêdec tibii ken xomxo wê len vô xêlehe ge ti lec pêt wê i vông ge mi lam vô Yesu. Mêgem Yesu yê wê he vông i vin ge, om nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “Nug, ông xêmyaa i vô nivaha, ên a kitya ông nêl nipaên vêl pyap.”

³ Lêcom xomxo wê xovô Moses xolac gee dô hixôn om xo vac nilô ên nêbê, “Xomxo tige so vya vô Anutu.”

⁴ Léc Yesu xovô kiyang wê he xo vac nilô ge, om nêl vô he ên nêbê, “Bêna léc xam xo kiyang nipaên bêge vac nilômê? ⁵ Kiyang bêna il ob nêl lutibedê? A ob nêl bê ‘a kitya ông nêl nipaên vêl,’ me a ob nêl bê ‘ông kidi lec mi loc?’ ⁶ Mêléc a nêb a ob vông xovôên vô xam bê a, Xomxo Nu, a tiyi wê a ob kitya xomxo nêl nipaên vêl gê kibun ga ge.” Mêgem Yesu nêl vô xomxo ti wê len vô xêlehe ge ên nêbê, “Kidi lec mi hôm ông guhu lec di lôc bom.” ⁷ Mêd vux tyo kidi lec mi la ben. ⁸ Mêgem xomxo tibeac yê di xona mabu di pîmil Anutu lê, ên wê i vông xêkizêc tibêge vô xomxo tige.

Yesu nêb Matyu i lam timu vô i vixa (Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Pyap dêc Yesu loc mi la, léc mila yê xomxo ti lê nêbê Matyu wê xeedô vac xumac wê he mi kô takis vac ge. Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Lam timu vô a vixag.” Mêgem Matyu kidi lec di la timu vô Yesu vixa.

¹⁰ Mêdec Yesu la ya vac Matyu ben, di tibii nipaên wê mi kô takis ge hixôn tibii nipaên tibeac, he lam dô mi ya hixôn Yesu he nue ngivihi. ¹¹ Léc he Palisi ge, he yê om nêl vô Yesu nue ngivihi ên nêbê, “Bêna léc xam nêl xolac kehe la ya hixôn tibii nipaên wê mi kô takis ge yuu tibii nipaên tibeacê?”

¹² Léc Yesu ngô wê he nêl ge om nêl vô he ên nêbê, “Xomxo nivaha ob la vô docta lêm. Nge, tibii wê yidac ge wê ob la vô docta. ¹³ Om xam loc di xovô kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê, ‘A o nêb xam si daa vô a lêm. Nge, a nêb xam xo vigwe pisiv ênma môci.’ Xolac nêl bêge, om a o lam ên a nêb a ob tyuc xomxo nivaha lêm. Nge, a lam ên a nêb a ob tyuc xomxo nipaên.”

Kiyang lec yaên yuu ngakwi hixôn bwoc ninivi (Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Nang dêc Jon Lipacên nue ngivihi val vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, “Xe hixôn Palisi, xe mi ngibua yaên tiyi buc tibeac,”

lêc bêna lêc ông nume ngivihi o ngibua yaên lêm?”

¹⁵ Om Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he ên nêbê, “Tibii lie ti obêc ii vêx lêc gên dô hixôn lie ge od he nilô ob vô viyin, me? Ma vêl. Lêc obêc buc timuên wê tibii ob kô li tige vêl ên he ge od he ob ngibua yaên. ¹⁶ Di xomxo ti nêl ngakwi obêc tip ge od obêc kiping ngakwi paha myahipu ti vêl mi la duu lec tikwê lêm. Ên obêc vông bêge ge od myahipu paha tige obêc titê tikwê lêx di tocên obêc vô myakipwoc. ¹⁷ Di xomxo ti ob too wain paha vac bwoc ninivi tikwê lêm. Ên obêc too vac ge od wain obêc nyôn ninivi tikwê tige tip di too la di ninivi vô nipaên. Om wain paha ge, xomxo too vac bwoc ninivi paha, di wain yuu xôn ninivi ob dô nivîha.”

Xomxo levac nu vêx di vêx yidac ngwe, yuu kiyang

(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

¹⁸ Yesu gên nêl kiyang bêge vô he, mêdec tibii levac ti lam yev vixa kitu vô i di nêl ên nêbê, “A nug vêx gên yib tya ga om ông lam vyax vigêm lec i, ên i kidi lec mavîha i tii vac.” ¹⁹ Mêgem Yesu kidi lec hixôn nue ngivihi mi he la.

²⁰ Mêd vêx ti dô vac he mahîgun, lêc vêx tige, yidac kwatuacên ti vông i tiyi klismas vigê yuu di yuu tô mi la (12), lêc o ma lêm. Vêx tyo val le vô Yesu nimi di vyax vigê lec Yesu ngakwi myahipu, ²¹ ên xo ên nêbê, “A obêc hêm lec Yesu ngakwi myahipu ge od a obêc vô nivîha lec.” ²² Mêdec Yesu pilepac di yê vêx tyo, om nêl vô ên nêbê, “Nug, ông nilôm i vô nivîha, ên vông vinên wê ông vông ge ob vông ông vô nimvîha lec.” Mêdec lutibed vêx tige vô nivîha lec.

²³ Mêd Yesu loc mi la vac xomxo levac tige ben, di yê he wê vê ngivêg ge hixôn kidu levac wê byag di vông nididun levac ge. ²⁴ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam kidi lec mi loc, ên nipwo tige o yib lêm. Nge, ici va diyêp.” Lêc he nap lec kiyang wê i nêl ge. ²⁵ Om Yesu tii he lop mi la vêl, di la xumac lôma di la hêm lec vêx tyo vigê, di i kidi lec mavîha. ²⁶ Mêgem xomxo nêl kiyang tige vô levac vac vigwe tige vihati.

Yesu vông xomxo manôn tocên yuu di kwa maên ti vô nivîha lec

²⁷ Yesu sea vigwe tige mi la, di xomxo yuu wê manôn toc ge timu vô i vixa, di keac vya levac ên nêbê, “Devit nu, xo vigwe pisiv ên xii.” ²⁸ Mêdec Yesu la vac xumac nilô, di xomxo yuu ge val vô i, di Yesu kinêg vô yuu ên nêbê, “Muu vông i vin ên muu nêb a tiyi wê a ob vông muu mamnôn i seac ge, me?” Di yuu lee yuu ên nêbê, “Apumtau, ông tiyi.” ²⁹ Mêgem Yesu vyax vigê lec yuu manôn di nêl ên nêbê, “Muu mamnôn i seac i tiyi xocbê vông vinên wê muu vông ge.” ³⁰ Mêgem yuu manôn seac. Di Yesu nêl xêkizêc vô yuu ên nêbê, “Le i lêc loc nêl wê a vông muu mamnôn seac ge kitong vô tibii lêm.” ³¹ Lêc yuu la di la nêl Yesu lê vô levac vac vigwe vihati.

³² Yuu la di xomxo kô vux ti wê vimwo nipaên vông kwa ma ge lam vô Yesu.

³³ Mêdec Yesu tii vimwo nipaên la vêl om xomxo tige keac vya tyip nivîha. Om xomxo tibeac ngô di yetac mabu di nêl ên nêbê, “Il o xê do levac bêga ti vac vigwe Islel ila lêm.” ³⁴ Lêc he Palisi nêl ên nêbê, “Yesu tii vimwo nipaên vêl ya xêkizêc wê vimwo nipaên nêl levac vông ge.”

Yesu xo vigwe pisiv ên xomxo

³⁵ Yesu mila vîlee vac vigwe levac hixôn vigwe nipwo vihati, di la nêl kiyang vô xomxo vac he xumac lilo toto di nêl xolac nivîha lec Anutu ben vô he di vông he wê yidac hixôn myavinê toto ge vihati vô nivîha lec. ³⁶ Yesu yê xomxo tibeac wê lam vô i ge di xo vigwe pisiv ên he, ên he piyôp juda di he dô hixôn viyin tiyi xocbê bwoc sipsip wê xomxo ti o viac he lêm ge. ³⁷ Om Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Yaên wê dô vac yuac ge vô nôn tibeac pyap, lêc nue yuac wê ob la kô nôn gee, he yuutyabed. ³⁸ Om xam kitaa vô Apumtau wê viac yuac ge ên i vông nue yuac tibeac i loc kituc yaên wê i vông ge i dô kidu tibeac.”

10

Yesu nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu (Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Yesu tyuc nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu lam vô i, di vông xêkizêc vô he tiyi wê he ob tii vimwo nipaên vêl ên xomxo di vông xomxo wê yidac hixôn myavinê toto ge vô niviha lec.

² Nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu gee lê bêga nêbê, taxlee ge, Saimon wê lê ngwe nêbê Pita ge yuu li Andlu. Di Jems wê ma Sebedi ge yuu li Jon. ³ Di Pilip yuu Batolomyu, di Tomas, di Matyu wê mi kô takis ge, di Jems wê ma Alpias ge, di Tadias, ⁴ di Saimon Selot, di Judas Iskaliot wê vông Yesu la vac tibii vevac vigê ge.

*Yesu vông yuac vô nue ngivihi
(Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)*

⁵ Yesu nêb ob vông nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu gee i loc, om nêl vô he ên nêbê, “Xam loc vôên tibii baba i ma, di loc vacên tibii Samelia vigwe i ma. ⁶ Di xam loc vô lime Islel mô, ên he tiyi xocbê bwoc sipsip wê lung sea di la xôa ma ge. ⁷ Om xam loc nêl kiyang vô he bêga bê, ‘Anutu buc vô kwabo lec.’ ⁸ Xam loc vông xomxo yidac i vô niviha lec, di tipi vô xomxo yibên i kidi lec, di vông xomxo wê kityax mahizihizi ge i vô niviha lec, di tii vimwo nipaên i loc vêl ên xomxo. Xêkizêc tige a vông pileva vô xam, om xam vông pileva vô xomxo di le i lêc kô mone lec lêm.

⁹ “Le i lêc su mone gol yuu silva di kapa vac xam vixec nu lêm. ¹⁰ Di le i lêc bya vixec mi loc vô môp lêm, di le i lêc kô nivimihi yuu lêm, di le i lêc kô su hixôn pitoa lêm. Ên xomxo ti obêc vông yuac vô xomxo ge od ob kô xen yaên vô xomxo tige.

¹¹ “Xam obêc la vac vigwe levac yuu nipwo ge od xam wêvô xomxo niviha di loc dô hixôn, di i loc tyip vô buc wê xam ob sea vigwe tige di la ge. ¹² Om wê xam obêc la vac xumac nilô tige ge od xam nêl kiyang niviha vô he. ¹³ Di xomxo wê dô vac xumac tige obêc lee yuu ên nêbê xam dô hixôn he ge od kiyang niviha wê xam nêl ge i yêp vô he. Lêc he obêc tyuc lec lêm ge od kiyang niviha wê xam nêl ge i lôm lam vô xacxam va. ¹⁴ Di xomxo ti obêc kô xam lec niviha lêm di ob ngô kiyang wê xam nêl ge lêm ge od xam lilo vijuva vêl ên vixam, ên i nêl he nêl

nipaên kitong vô he, di xam sea xumac yuu vigwe tige di loc. ¹⁵ A nêl vixôhilôg nôl vô xam bê vô buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo vihati nêl kiyang ge od Anutu obêc vông myaviwen nipaên vô xomxo viyang tige luu Sodom yuu Gomola vêl.

*Yesu nêl kiyang vô nue ngivihi lec viyin viyang viyang wê ob val timuên ge
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ “A ob vông xam loc i tiyi xocbê bwoc sipsip wê xam ob la vac noo vimen mahigun ge. Om xam viac môp wê xam vông ge niviha, di dô mamlehe i tiyi xocbê tuclu ge. ¹⁷ Xam viac xam ên xomxo, ên he ob kô xam mi la vông kiyang vô xam, di he ob pisa xam ya yihi vac he xumac lilo, ¹⁸ di kô xam mi la lax vô gavman levac yuu king manôn di vông kiyang vô xam ên wê xam vông i vin a ge. Om xam ob nêl a kiyang kitong vô he hixôn tibii madiluhu. ¹⁹ Mêlêc buc wê he obêc kô xam mi la vac kot ge od xam o lêc myag môp yuu kiyang wê xam ob nêl ge lêm. Ên kiyang wê xam ob nêl ge Anutu ob vông vô xam vô buc tige. ²⁰ Om xacxam va ob nêl kiyang lêm. Nge, Myakilôhô Ngibua wê Mag Anutu vông ge vaci ob nêl kiyang vac xam myam.

²¹ “Vô buc tige xomxo obêc vông lie la vac tibii vigê ên nêb tibii i hi he yib, di mae obêc vông bêge vô nue, di nue ob yê tae mae nipaên di vông he la vac tibii vigê ên nêb tibii i hi he yib. ²² Di xomxo vihati xêyaa ob vô nipaên vô xam ên wê xam vông i vin a lêg ge. Lêc xomxo ti obêc le xêkizêc vac viyin di i la tyip vô buc myahipu ge od Anutu obêc vông i la dô vac i ben. ²³ He obêc vông viyin vô xam vac vigwe ngwe ge od xam pec mi loc vac vigwe bangwe. Ên a nêl vixôhilôg nôl vô xam bêga bê xam obêc vông yuac vac Islel ben vihati lêm, di a, Xomxo Nu, a ob vena tax.

²⁴ “Nipwo xumac xulacên ti ob luu ma wê hilung yuac vô i ge vêl lêm. Di xomxo yuac ti ob luu xomxo levac wê viac yuac ge vêl lêm. ²⁵ Lêc nipwo xumac xulacên ti obêc tiyi ma wê hilung yuac vô i ge od pyap, di xomxo ti obêc tiyi xomxo

levac wê viac yuac ge od pyap. A tiyi xocbê xomxo levac wê a viac xumac ge, di xomxo nêl Seten lê ngwe Bielsebul lec a, om xam xovô bêga bê he obêc nêl a nipaên ge od he ob nêl nipaên lec a nuge xam hixôn luu vêl.

*Xam xona ên Anutu vaci
(Luk 12:2-9)*

²⁶ “Om xam o lêc xona ên xomxo lêm. Ên kiyang vihati wê yêp vac xomxo nîlô ge ob lam yêp seac, di kiyang wê yêp xôpacên ge, vihati ob lam yêp seac di xomxo ob xovô. ²⁷ Kiyang wê a nêl xôpacên vô xam ge, xam loc nêl i yêp seac vô xomxo mi he i ngô. Di kiyang wê a nêl kimunaên vô xam ge, xam loc le lec wetôv di nêl i yêp seac vô xomxo mi he i ngô. ²⁸ Di xam o lêc xona ên he wê ob hi xam nimnivi yib ge lêm, ên he o tiyi wê he ob hi kinum yib hixôn ge lêm. Xam xona ên Anutu môci, ên Anutu tiyi wê ob vông xam kinum yuu xôn nimnivi la vac vigwe nipaên.

²⁹ “Xomxo mi kisuu menac nipwo yuu ya mone tîbed. Lêc Anutu obêc lee yuu lêm ge od menac nipwo tîgee ti ob tô mi la kibun lêm. ³⁰ Di xam ge, Anutu kitong xam bamzub lihi vihati pyap. ³¹ Om xam xonaên i ma, ên Anutu xêyaa vin lec xam ngînoo menac nipwo vihati vêl.

³² “Om xomxo ti obêc nêl a kitong vô xomxo ge od a ob nêl xomxo tîge kitong êno vô Mag Anutu wê dô lag puunê ge. ³³ Lêc xomxo ti obêc yax a vun vô xomxo ge od a ob yax i vun êno vô Mag Anutu wê dô lag puunê ge.

*Il xêgyaa i vin lec Yesu i luu vêl
(Luk 12:51-53; Luk 14:26-27)*

³⁴ “Xam o lêc xo bê a lam ên a nêb a ob kitov vevac i tip gê kibun ga lêm. Ên a o lam ên a nêb a ob kitov vevac i tip lêm. Nge, a kô yipac levac mi lam. ³⁵ Ên a lam ên a nêb a ob vông xomxo i dô kidu kidu. Om ma yuu nu vux xêyaa ob vô myavinê vôma, di ta yuu nu vêx xêyaa ob vô myavinê vôma, di yen vêxwo yuu yen vêxta xêyaa ob vô myavinê vôma, ³⁶ di xomxo wê dô vac xumac tîbed gee, he ob yêma nipaên.

³⁷ “Xomxo ti xêyaa obêc vin lec ta yuu ma luu wê xêyaa vin lec a ge vêl ge od o tiyi wê ob tu a xe ge lêm. Di xomxo ti xêyaa obêc vin lec nue vêx yuu vux luu wê xêyaa vin lec a ge vêl ge od o tiyi wê ob tu a xe ge lêm. ³⁸ Di xomxo ti obêc kilê xax pola wê i vông ge mi timu vô a vixag lêm ge od o tiyi wê ob tu a xe ge lêm. ³⁹ Ên xomxo ti obêc viac ninivi ên yibên ge od ob yib mi la xôa ma. Lêc xomxo ti obêc yib lec a lêg ge od obêc dô maviha.

*Xomxo wê obêc kô nôn nivîha
(Mak 9:41)*

⁴⁰ “Xomxo ti obêc kô xam lec nivîha ge od tiyi xocbê kô a lec nivîha êno. Di xomxo ti obêc kô a lec nivîha ge od tiyi xocbê kô Anutu wê vông a lam ge lec nivîha êno. ⁴¹ Xomxo ti obêc kô plopete ti lec nivîha ên wê i plopete ge od yuu xôn obêc kô nôn nivîha tiyima, di xomxo ti obêc kô xomxo nivîha ti lec nivîha ên wê i xomxo nivîha ge od yuu xôn obêc kô nôn nivîha tiyima. ⁴² Di xomxo ti obêc vông mia ningigooên vac kap vô a nuge yuac ti ên wê i tu a nug ge od a nêl vixôhilôg nôn vô xam bê nôn nivîha obêc ma vô i lêm. Nge, ob kô nôn lec yuac wê i vông ge.”

11

*Jon nue ngîvîhi val vô Yesu
(Luk 7:18-35)*

¹ Yesu nêl kiyang vô nue ngîvîhi vigê yuu di tô mi la yuu lec yuac wê he ob vông ge, pyap dêc sea vigwe tîge mi la vîlee vac vigwe toto wê yêp vac vigwe levac tîge di la nêl kiyang vô xomxo di tîxuu he ya xolac.

² Jon Lipacên dô vac xumac kalabuhu, di ngô kiyang lec yuac wê Kilisi vông ge. Om vông i nue ngîvîhi la vô Yesu, ³ di he la kinêg ên nêbê, “Xomxo ti wê plopete ilage nêl ên nêbê obêc val ge, ông tyo ga mê, me xe ob dô bin xomxo ngwe?”

⁴ Lêc Yesu luu he vya ên nêbê, “Xam lôc nêl yuac wê xam wê di ngô gee kitong vô Jon bê ⁵ xomxo wê manôn tocên gee, he manôn seac, di xomxo wê vîxa nipaên gee, he vîxa vô nivîha lec mi he la nivîha, di xomxo wê kityax mahîzîhîzi gee, he vô nivîha lec, di xomxo wê nînya vô kitu

gee ngô kiyang, di xomxo yibên kidi lec maviha, di xomxo wê nêb susu maên gee ngô xolac nivihaha. ⁶ Vông vinên wê xomxo ti vông ge obêc vô nipaên ên a lêm ge od ob dô hixôn xêyaa nivihaha.”

⁷ Jon nue ngivihhi lax mi la vêl, di Yesu nêl kiyang vô xomxo kidu levac tige lec Jon bêga ên nêbê, “Ilage wê xam la vô Jon vac vigwe mahigun pileva ge od xam la ên xam nêb xam ob la wê vatyaê? Xam la ên xam nêb xam ob la wê duvac wê lea kilê i la di i hivip lec nang ge, me? Maê. ⁸ Om xam la ên xam nêb xam ob la wê vatya? Xam la ên xam nêb xam ob la wê xomxo wê vinyum ngakwi nivihaviha ge ti, me? Maê. Xomxo wê mi vinyum ngakwi nivihaviha ge he mi dô vac king ben. ⁹ Om xam la vô i ên va? Xam la ên xam nêb xam ob la wê plopete ti, me? Vixôhilôg, a nêl vô xam bê Jon ge plopete ti wê luu plopete vihati ge vêl. ¹⁰ Ilage xomxo kivuu kiyang lec Jon mi i yêp vac xolac bêga ên nêbê,

‘Wê lê. A ob vông xomxo ti i kô a kiyang mi loc mug ông nêb môp ên i viac môp wê ông obêc mila vac ge.’

¹¹ Kiyang nêl bêge, di a ob nêl vixôhilôg nôb vô xam bê Jon Lipacên ge xomxo levac luu xomxo kibun ga vihati vêl. Lêcom xomxo vihati wê vô nipwo lec vac Anutu ben ge wê nginoo Jon vêl.

¹² “Vô buc wê Jon Lipacên val ge di i lam tyip gwêbaga hixôn, Anutu xolac lam yêp seac om xomxo tibeac ngô di vông he nilô la diluhu vô Anutu. ¹³ Ên Moses he plopete vihati nêl Anutu kiyang kitong di i val tyip lec Jon. ¹⁴ Di xam obêc nêb xam ob ngô ge, od xam ngô bê Jon ge Ilaija wê he nêl ilage ên nêb ob val ge. ¹⁵ Xomxo ninya obêc yêp ge od i ngô kiyang.

¹⁶ “Lêc xomxo wê dô vac buc gwêbaga, a ob tixuu he lec vatya? He tiyi xocbê nume nipwo wê dô lec wetôv di tyuc la vô lie nipwo ên nêbê,

¹⁷ ‘Xame, xe hi vyang, lêc xam o yoo lêm, di xe vông tilôt, lêc xam o vông hixôn lêm.’

¹⁸ Môp tibêge wê nume nipwo vông ge tiyi xocbê xam vông vô xii Jon, ên Jon val, lêc o ya yaên di num wain lêm, lêc xam nêl ên xam nêbê vimwo nipaên dô vac

i nilô. ¹⁹ Nang dêc a, Xomxo Nu, a val, lêc a mi xa di mi num, lêc xam nêl ên xam nêbê, ‘Wê lê. Xomxo tige mi ya levac di mi num levac mi vô mavmay di mi dô hixôn xomxo nipaên wê kô takis ge hixôn tibii nipaên tibeac.’ Xam mi nêl bêge, lêc yuac wê xii Jon vông ge ob hilung vô xam bê Anutu vông xovôên vô xii, di xovôên wê i vông ge vixôhilôg nôb.”

*Tibii wê o pilepac nilô lêm
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Yesu vông do levac vac vigwe tibeac, lêc xomxo vac vigwe tige o pilepac he nilô lêm. Om Yesu nêl he nêb nipaên kitong vô he bêga ên nêbê, ²¹ “Xam Kolasin, di xam Betsaida, xam xona nêb, ên xam obêc tulec viyin. Ên do levac wê a vông vac xam bom ge, xomxo ti obêc vông vac tibii Taia yuu Saidon ben ilage ge od tibii Taia yuu Saidon obêc yê di xovô he nêb nipaên di lipac viwev lec he di pilepac he nilô la vô Anutu. ²² Om a ob nêl vô xam bê vô buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo nêb kiyang ge od Anutu obêc vông myaviwen nipaên vô xam luu Taia yuu Saidon vêl. ²³ Di xam Kapaneam, xam nêb xomxo i kô xam lec i loc yêp kisiinê, me? Ma vêl. Xam ob la vac vigwe nipaên. Ên do levac wê a vông vac xam bom ge, xomxo ti obêc vông vac tibii Sodom ben ilage ge od vigwe Sodom ob yêp di i val vô gwêbaga hixôn. ²⁴ Om a ob nêl vô xam bê vô buc timuên wê Anutu obêc titô xomxo nêb kiyang ge od Anutu obêc vông myaviwen nipaên vô xam luu Sodom vêl.”

*Xam lam vô a di dô seac vêl
(Luk 10:21-22)*

²⁵ Vô buc tige Yesu kitaa bêga ên nêbê, “Mag Anutu, ông lag yuu kibun kehe ông. Om a pimil ông ên wê ông o vông kiyang tige vô xomxo wê xovôên yuu piyôp levac ge lêm. Nge, ông vông vô xomxo wê gên o xovô lêm ge, ²⁶ ên ôcông va xovô ên nêb ông ob vông bêge ge.

²⁷ “Mag vông xêkizêc yuu xovôên vihati ge vac a vigêg. Xomxo ti o xovô nu a lêm. Nge, Mag vaci wê xovô a. Di xomxo ti o xovô Mag lêm. Nge, aca va wê a xovô

Mag, di xomxo wê a nêb a ob hilung Mag vô he ge, he ob xovô Mag.

²⁸ “Xam wê xam vông yuac levac di kilê viyin ge, xam lam vô a ên lam dô seac vêl. ²⁹ Xam lam tu a nuge yuac di kô xovôên nivihha vô a, ên a ga xomxo malehe ti di a o yong a lêm, om xam nilôm ob dô seac vêl. ³⁰ Ên yuac wê a vông vô xam ge, ge o yuac viyin lêm ên a ngidu xam xôn. Di xolac wê a vông vô xam ên a nêb xam vông ge, ge o viyin lêm.”

12

Kiyang lec buc sabat (Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Vô buc wê sabat ge, Yesu he nue ngivihhi la vilee mi la vac yuac lôma wê wit ge. Lêc vip den nue ngivihhi, om he le yul wit nôn mi ya. ² Lêc Palisi ya yê wê he vông ge om nêl vô Yesu ên nêbê, “Wê lê, gwêbaga buc sabat wê Moses xolac vibu nêb il ob vông yuac ti lec lêm ge, lêc nume ngivihhi vông yuac lec.” ³ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Mêd xam o kitong xolac wê nêl lec bug Devit ge lêm, me? Devit he lie dô, lêc vip den he, ⁴ om he la vac Anutu xumac ngibua di la ya blet wê xomxo daa siên tung vô Anutu manôn ge. Blet tige, Devit he lie o tiyi wê ob ya ge lêm. Nge, xomxo daa siên gee, heche va ob ya. ⁵ Mêd xam o kitong kiyang ti wê yêp vac Moses xolac ge lêm, me? Kiyang tige nêl ên nêbê xomxo daa siên mi vông he yuac vac Anutu xumac ngibua lec buc sabat, om xocbê he pwoo kiyang lec buc sabat vac ge, lêc he o vông i so lêm. ⁶ Om a ob nêl vô xam bê a ga a luu Anutu vông xumac ngibua tige vêl. ⁷ Kiyang yêp vac xolac bêga ên nêbê, ‘A o nêb xam si daa vô a lêm. Nge, a nêb xam xo vîgwe pisiv ênma môci.’ Kiyang nêl bêge, om xam obêc xovô kiyang tige kehe ge od xam obêc vông viyin vô he wê nêl kiyang maên ge lêm. ⁸ Ên a, Xomxo Nu, wê a tu sabat kehe.”

Yesu vông xomxo wê vîgê vilu vô xêlehe ge ti vô nivihha lec
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ Yesu sea yuac lôma di la vac Yuda xumac lilo ti. ¹⁰ Lêc xomxo wê vîgê vilu vô xêlehe ge ti dô. Mêdec xomxo ya nêb ob vông kot vô Yesu, om he kinêg vô i ên nêbê, “Ge tiyi wê il ob vông xomxo i vô nivihha lec vô buc sabat ge, me?” ¹¹ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ti vac xam mahigun ge, bwoc sipsip tived wê i vông ge obêc tô vac lôva lec buc sabat ge od xomxo tige obêc la pul i lôm kisii ên lôva, me? Nge, obêc pul i lôm. ¹² Xomxo nginoo bwoc sipsip vêl, om ge tiyi wê il ob vông nivihha vô xomxo lec buc sabat.” ¹³ Mêdec Yesu nêl vô xomxo ti wê vîgê vilu vô xêlehe ge ên nêbê, “Titô vîgê.” Om

xomxo tyo titô vîgê, lêc vîgê vô nivihha lec tiyi xocbê vîgê viluo. ¹⁴ Om he Palisi kidi lec di la kitucma di myag môp wê nêb he ob hi Yesu i yib lec ge.

¹⁵ Lêc Yesu xovô kiyang wê he Palisi nêl voma ge om sea vîgwe tige di la. Lêc xomxo tibeac la timu vô i vîxa, om Yesu vông he wê yidac gee vîhati vô nivihha lec, ¹⁶ lêc vibu he nêb he nêlên i kitong vôn xomxo i ma. ¹⁷ Om Anutu kiyang wê plopote Aisaia nêl ilage vô nôl lec. Kiyang tige nêl bêga ên nêbê,

¹⁸ “Wê lê. Xomxo tige, a nug yuac wê a vinoo i pyap. A xêgyaa vin lec i, di a xê i nivihha. A ob vông Myakilôhông Ngibua wê a vông ge i hivun i xôn, di i ob nêl a xolac nivihha vô tibii madiluhu. ¹⁹ Di ob nêl kiyang kunacên yuu higacên lêm, di ob hibap kiyang vac wetôv bê xomxo i ngô lêm. ²⁰ Xomxo ya tiyi xocbê duvac wê hibu nipwo tya ge, lêc a nug yuac tige ob hibu he sea lêm. Di xomxo ya tiyi xocbê ngwax wê tum lec kilen ge, lêc xomxo tyo ob hi i yib lêm. Xomxo tyo ob vông yuac mi dô ên vông kiyang nivihha i pwoo nipaên i pec. ²¹ Di tibii baba wê o Yuda lêm ge vîhati ob vông i vin i lê di dô bin i.”

Xomxo nêl ên nêbê Yesu vông yuac ya xêkizêc wê vimwo nipaên Seten vông ge
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23; Luk 12:10)

²² Mêd he kô xomxo ti mi lam vô Yesu. Vimwo nipaên dô vac xomxo tyo nilô di vông i manôn toc di vông i dô yac di keacên ma. Om Yesu vông xomxo tyo vô nivihha lec di manôn seac di i yê vigwe di keac. ²³ Om xomxo vihati wê yê ge yetac mabu di nêl vômâ ên nêbê, “Xomxo tige Devit nu, me?” ²⁴ Lêc he Palisi ngô om nêl vômâ ên nêbê, “Bielsebul wê tu vimwo nipaên nêl levac ge vông xêkizêc vô Yesu, om Yesu tii vimwo nipaên vêl ya xêkizêc wê Bielsebul vông ge.”

²⁵ Lêc Yesu xovô kiyang wê yêp vac he piyôp ge om nêl vô he ên nêbê, “Xomxo viyang ti obêc le kidu yuu di vông vevac vômâ ge od he ob dô nipaên. Di xomxo vigwe ti me xumac ti obêc hibû he la yuu di vông vevac vômâ ge od he ob dô nivihha lêm. ²⁶ Di Seten obêc tii lie di hibuma sea ge od xêkizêc wê he vông ge ob ngiduma xôn tibêna? ²⁷ Di a obêc tii vimwo nipaên vêl ya xêkizêc wê Bielsebul vông ge od xam lime mi tii vimwo nipaên vêl ya xêkizêc wê letya vông ge? Xam lime i yaxên kiyang wê xam nêl lec a ge. ²⁸ Lêc a obêc tii vimwo nipaên vêl ya xêkizêc wê Anutu Myakilôhô Ngibua vông ge od xam xovô bê Anutu buc val pyap vô xam.

²⁹ “Xomxo xêkizêc ti obêc dô vac ben xumac lôma ge od tibii yôdac ti ob la vac xumac lôma di la vun i susu tibêna? Lêc obêc ku xomxo xêkizêc tige xôn ya yihi ge od tiyi wê ob kô i nêl susu vihati wê dô vac xumac nilô ge mi la.

³⁰ “Xomxo ti obêc vin a lêm ge od tiyi xochê vông vevac vô a. Di xomxo ti obêc kituc xomxo lam vô a lêm ge od tiyi xochê tii he moo sea ge.

³¹ “Om a ob nêl vô xam bê Anutu tiyi wê ob kitya nipaên vihati hixôn kiyang wê xomxo so vya vô i ge vêl. Lêc xomxo ti obêc so vya vô Myakilôhô Ngibua ge od o tiyi wê Anutu ob kitya i nêl nipaên tige vêl ge lêm. ³² Di xomxo ti obêc nêl kiyang nipaên lec a, Xomxo Nu, ge od Anutu ob kitya i nêl nipaên vêl. Lêc xomxo ti obêc nêl kiyang nipaên lec Myakilôhô Ngibua ge od Anutu ob kitya i nêl nipaên vêl lêm. Nipaên wê i vông ge, Anutu obêc hôm xôn mi i yêp dia di i la tyip vô buc timuên.

Xax nôn nivihha yuu nipaên (Luk 6:43-45)

³³ “Xax obêc nivihha ge od nôn obêc nivihha, di xax obêc nipaên ge od nôn obêc nipaên. Om xomxo obêc yê xax nôn wê vuac lec yatôv ge od ob xovô bê xax tige nivihha, me xovô nêbê nipaên. ³⁴ Xam myel nue xam! Xam xomxo nipaên, om xam ob nêl kiyang nivihha tibêna? Ên kiyang wê pup vac xam nilôm ge, ge wê xam myam nêl seac. ³⁵ Xomxo nivihha ge, nivihha yêp vac nilô om mi vông môp nivihha. Di xomxo nipaên ge, nipaên yêp vac nilô om mi vông môp nipaên.

³⁶ “A ob nêl vô xam bê vô buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo vihati nêl kiyang ge od ob yaxên kiyang vaxvax wê xomxo nêl ge vihati. ³⁷ Wê ông myam obêc nêl kiyang nivihha ge od Anutu ob yê ông nêb ông xomxo nivihha. Di ông myam obêc nêl kiyang nipaên ge od Anutu ob yê ông nêb ông xomxo nipaên.”

Xomxo nêb he ob yê do levac (Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Nang dêc xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn he Palisi ya nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, xe nêb ông vông do levac ti ên xe xê.” ³⁹ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam gwêbaga, xam ge xomxo nipaên wê xam o vông i vin lêm ge, om xam nêb xam ob wê do levac ti. Lêc a ob vông do levac ti mi xam wê lêm. Ên do levac tived wê a ob hilung vô xam ge wê plopete Jona vông ilage. ⁴⁰ Ên ilage Jona dô vac pis mabu yocên ti nilô tiyi bucên yon di vidiiên yon. Om a, Xomxo Nu, a obêc la xêp vac kibun nilô tiyi bucên yon di vidiiên yon. ⁴¹ Om buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo nêl kiyang ge od tibii Niniva obêc kidi lec di nêl xam gwêbaga nêl nipaên kitong, ên ilage tibii Niniva ngô kiyang wê Jona nêl vô he ge di pilepac he, lêc gwêbaga a dô hixôn xam di a nginoo Jona vêl, lêc xam o pilepac xam lêm. ⁴² Om buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo nêl kiyang ge od vêx levac wê tu tibii Siba nêl kwin ilage obêc kidi lec hixôn xam wê xam dô gwêbaga di nêl xam nêl nipaên kitong. Ên vêx tige kidi vac vigwe kehe tevabanê ên nêb ob

lam ên lam ngô kiyang wê king Solomon nêl piyôp nivîha ge. Lêcom gwêbaga, a lam dô hixôn xam di a nginoo Solomon vêl, léc xam o ngô a vyag lêm.

*Vimwo nipaên lax dô vac xomxo nang
(Luk 11:24-26)*

⁴³ “Vimwo nipaên ti obêc lop mi la vêl ên xomxo ti ge od ob la vilee vac vigwe myadongên mi la myag vigwe wê ob la dô seac vêl vac ge. Léc yêvôên vigwe ti obêc ma ge ⁴⁴ od ob nêl bêga bê, ‘A ob lax mi la dô vac bog wê a sea di lam ge i tii vac nang.’ Mêd vimwo nipaên tige obêc lax mi la vô xomxo ti wê dô vac léc sea mi la ge, di ob lax yê wê xomxo tyo pityep di vunac vô pyap léc dô pileva ge. ⁴⁵ Om obêc lax mi la kô vimwo nipaên vigê vilu di sec yuu wê heche va nipaên luu i vêl ge, di kô he mi lam di he xôn la dô vac xomxo tige nilô. Om xomxo tige dô vac nipaên nôn nginoo viwen tax vêl. Om xam xomxo nipaên gwêbaga, xam ob tulec nipaên tiyi bêge.”

*Yesu tae lie
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Yesu gên nêl kiyang vô xomxo mi dô vac xumac lôma, mêdec tae lie val le xumac kehe ên nêb ob keac vô i. ⁴⁷ Om xomxo ti nêl vô Yesu ên nêbê, “Tame lime val le xumac kehe ên nêb ob nêl kiyang vô ông.” ⁴⁸ Léc Yesu nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “A tag letya? Di a lige letyae?” ⁴⁹ Mêd hilung vigê la vô nue ngivîhi di nêl ên nêbê, “A tage lige wê he dô ga. ⁵⁰ Ên xomxo wê ngô Mag Anutu lag puunê kiyang di vông i vô nôn lec ge, he tu a tage lige vêx yuu vux.”

13

Kiyang pilepacên lec xomxo ti wê liloo vê vac yuac

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Vô buc tige Yesu sea xumac nilô di lop mi la vixun di la dô kibun vô mia luaên ninya. ² Mêdec xomxo tibeac hiwocên kituc lam vô i, om Yesu la lec dipac ti di la dô lec, di xomxo kidu levac tige le vô mia luaên ninya. ³ Mêd Yesu nêl kiyang tibeac, léc nêl tiyi xocbê kiyang pilepacên ge vòhe. Om nêl kiyang pilepacên ti vô

he bêga ên nêbê, “Xomxo ti la ên nêb ob la liloo susu vê vac yuac. ⁴ Om liloo i la lê, léc vê ya tô vac môp, om menac lam ya. ⁵ Di ya tô lec kibun nipwo tya wê dô lec ngidax kisii ge, om tyip lutibed, ⁶ léc ngilôhô la tulec ngidax ên kibun nipwo tya, om hiyôv ya i vilôvac di i yib. ⁷ Di vê mangwe tô mi la dô vac hivu kehe, léc tyip hixôn hivu, om hivu hivun i yib. ⁸ Di ya tô mi la dô vac kibun nivîha, om tyip di vuac nôn nivîha. Mêgem ya vuac nôn 100 di ya vuac nôn 60 di ya vuac nôn 30. ⁹ Xomxo ti ninya obêc yêp ge od i ngô kiyang tiga.”

*Yesu nêl kiyang pilepacên lec kehe va?
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Om nue ngivîhi lam kinêg vô Yesu ên nêbê, “Bêna léc ông nêl kiyang pilepacên vô he?” ¹¹ Mêgem Yesu luu he vya bêga ên nêbê, “Kiyang wê ob nêl Anutu ben kehe kitong ge yêp xôpacên, léc Anutu hilung vô xam om xam xovô, léc Anutu o hilung vô tibii baba lêm. ¹² Ên xomxo ti obêc xovô xolac ge od Anutu obêc kitiv xovôên levac lec hixôn ên i xovô i luu vêl. Léc xomxo ti obêc xovô xolac lêm ge od Anutu ob vô i nêl xovôên nipwo tya ge vêl ên i. ¹³ Om a nêl kiyang pilepacên vô he, ên he manôn yê lê, léc xocbê he manôn o yê lêm, di he ngô lê, léc xocbê he ninya o ngô lêm, mêgem he o xovô kehe lêm. ¹⁴ Om he vông kiyang wê plopete Aisaia nêl ilage vô nôn lec. Ilage Aisaia nêl bêga ên nêbê, ‘Xam obêc ngô kiyang lê, léc xam piyôp obêc xovô kehe lêm, di xam mamnôn obêc yê lê, léc xam ob xovô lêm. ¹⁵ Ên xam nilôm xêkizêc, di ninyam vô kitu, di mamnôn toc, ên xam nêb xam ob wê lêm, di xam nêb xam ob ngô kiyang ti lêm, di xam nêb xam ob xovô kehe lêm, di xam nêb xam ob pilepac nilôm i lôm vô a ên a vông xam vô nimvîha lec lêm.’

¹⁶ Asaia nêl bêge ilage, léc xam xêmyaa i vô nivîha, ên xam mamnôn yê a, di xam ninyam ngô a kiyang. ¹⁷ A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê plopete hixôn xomxo nivîha wê dô ilage, he tibeac nêb he ob yê tiyi xocbê xam wê gwêbaga, léc he yêen

ma, di he nêb he ob ngô kiyang tiyi xochê xam ngô gwêbaga, lêc he ngôên ma.

Yesu nêl kiyang lec xomxo wê liloo vê ge kehe kitong

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ “Xam ngô lê, ên a ob nêl kiyang pilepacên lec xomxo wê liloo vê ge kehe kitong vô xam. ¹⁹ Vê wê tô vac môp ge, ge tiyi xochê xomxo wê ngô kiyang lec Anutu ben lê, lêc xovôên ma ge, om Seten lam vô vêl ên he nilô. ²⁰ Di vê wê tô vac kibun nipwo tya wê dô lec ngidax kisii ge, ge tiyi xochê xomxo wê ngô xolac di vông i vin lutibed mi xêyaa vô nivîha, ²¹ lêc he tiyi xochê ngec wê ngilôhê ma ge, om he dô nipwo tya, lêc he obêc tulec viyin me xomxo obêc vông myavinê vô he ên wê he vông i vin xolac ge od he sea vông vinên wê he vông ge lutibed. ²² Di vê wê tô vac hivu kehe ge, ge tiyi xochê xomxo wê ngô xolac mi dô, lêc he nilô vô valval ên susu kibun ga yuu mone, om môp tige hivun xolac xôn, di nôn ma. ²³ Di vê wê tô vac kibun nivîha ge, ge tiyi xochê xomxo wê ngô xolac mi xovô kehe ge, om he vuac nôn nivîha tiyi xochê 100 di ya tiyi 60 di ya tiyi 30.”

Kiyang pilepacên lec nita nipaên wê tyip vac yuac ge

²⁴ Yesu nêl kiyang pilepacên ngwe vô he bêga ên nêbê, “Anutu ben kehe tiyi xochê xomxo ti wê la liloo ngec vê vac i yuac ge. ²⁵ Mêd vô bucên wê yêp ge xomxo nipaên ngwe val liloo vê nipaên la hixôn vac yuac di lax mi la. ²⁶ Mêdec buc ya lam la vêl di ngec nivîha tyip mi vô nôn, di nita nipaên tyip hixôn. ²⁷ Om xomxo levac tige nue yuac val kinêg vô i ên nêbê, ‘Xomxo levac, ông liloo vê nivîha vac yuac wê ông vông ge, lêc bêna lêc nita nipaên tige tyip hixônê?’

²⁸ “Om xomxo levac tige nêl lax vô he ên nêbê, ‘Xomxo nipaên ti vông tige.’ Om nue yuac kinêg vô i ên nêbê, ‘Tiyi wê xe ob la xuac nita nipaên tige vêl ge, me?’

²⁹ Lêc xomxo levac nêl vô he ên nêbê, ‘Ge o tiyi lêm, ên xam obêc xuac nita nipaên ge od xam ob xuac ngec nivîha hixôn.

³⁰ Om xam vông yuu xôn i le di i loc tyip lec buc wê il ob la kô nôn ge lê. Mêd obêc

buc tige od a ob nêl vô he wê ob la kô nôn ge bê he i loc pul nita nipaên vêl mi titup i loc bun ti di nêx i loc vac ngwax, di pul nôn nivîha mi kô mi loc tung vac xumac wê nôn nivîha dô vac ge.’ ”

Kiyang pilepacên lec vixôô nôn yuu yis
(Mak 4:30-34; Luk 13:18-21)

³¹ Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he bêga ên nêbê, “Anutu ben kehe tiyi xochê vixôô nôn wê xomxo ti kô mi la nêx vac yuac ge. ³² Vixôô nôn ge nipwopwo, lêc obêc tyip mi vô levac di luu susu yaya vêl di la tu xax, di menac viyang viyang lam vông liwihi lec ngen mi dô lec di ya nôn.”

³³ Nang dêc Yesu nêl kiyang pilepacên ngwe bêga ên nêbê, “Anutu ben kehe tiyi xochê yis nipwo tya wê vêx ti pilepac hixôn plaua, om vông plaua dung mi vô levac.”

³⁴ Yesu nêl kiyang tige vihati vô xomxo kidu levac, lêc o nêl kiyang kehe yêp seac vô he lêm. Nge, nêl kiyang pilepacên pileva vô he. ³⁵ Mêgem kiyang wê plopete nêl ilage vô nôn lec. Plopete nêl bêga ên nêbê,

“A ob nêl kiyang pilepacên vô he. Di kiyang wê yêp xôpacên vô buc wê Anutu tung lag yuu kibun di i val tyip gwêbaga hixôn ge, a ob nêl kiyang tige kehe kitong i yêp seac.”

Yesu nêl kiyang pilepacên wê nêl lec nita nipaên ge kehe kitong

³⁶ Yesu sea xomxo kidu levac tige di la dô vac xumac lôma. Mêd nue ngivîhi val nêl vô i ên nêbê, “Kiyang pilepacên lec nita nipaên wê tyip vac yuac ge, ông nêl kehe kitong vô xe ên xe xovô.”

³⁷ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xomxo levac ti wê liloo vê nivîha vac yuac ge, ge a, Xomxo Nu, ³⁸ di yuac tyo ge tiyi kibun, di vê nivîha ge tiyi Anutu nue, di nita nipaên ge tiyi Seten nue, ³⁹ di tibii nipaên ti wê liloo vê nipaên vac yuac ge tiyi Seten, di buc wê xomxo kô nôn lec ge tiyi buc myahipu, di xomxo yuac wê pul nôn ge tiyi angela. ⁴⁰ Di wê he pul nita nipaên vêl mi si lec ngwax ge, tiyi xochê yuac wê he obêc vông vô buc myahipu ge. ⁴¹ Om vô buc myahipu tige a, Xomxo

Nu, a ob vông a nuge angela he i loc vac vigwe vihati wê a vông ge ên he i loc kituc xomxo nipaên wê didii xomxo la vac môp nipaên ge hixôn he wê mi vông môp nipaên ge vihati, ⁴² di nêx he i loc vac ngwax levac. Vac ngwax tige he obêc byag di nivu obêc kic lecma. ⁴³ Mêd vô buc tige xomxo nivaha obêc linac xêseac tiyi xocbê hiyôv ge vac Mag ben. Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô kiyang tiga.

Yesu nêl kiyang pilepacên lec mone levac wê yêp vac yuac ge

⁴⁴ “Anutu ben kehe tiyi xocbê mone levac wê yêp vac kibun nilô, lêc xomxo ti la tulec lê, lêc vun i dô vac kibun nilô i tii vac. Xomxo tige xêyaa vô nivaha, om la vông susu vihati wê i vông gee mi tibii kisuu i ma, di kô mone mi la kisuu kibun tige ya.

Yesu nêl kiyang pilepacên lec komkom nivihaviha

⁴⁵ “Kiyang pilepacên ngwe bêga nêbê Anutu ben kehe tiyi xocbê xomxo ti wê vông yuac lec myagên komkom nivihaviha nêb ob kisuu. ⁴⁶ Yê komkom nivaha ti wê mone levac ge, om la vông i susu mi tibii kisuu i ma, di kô mone mi lax kisuu komkom tyo ya.

Yesu nêl kiyang pilepacên lec leac

⁴⁷ “Kiyang pilepacên ti bêga ên nêbê Anutu ben kehe tiyi xocbê leac wê xomxo nêx la vac gwec ge di pis toto la dô vac leac nilô, ⁴⁸ di i pup lec, om he pul i lôm gwec ninya di la dô kibun di vînoo pis wê nivaha ge di tung la vac dêg, di pis wê nipaên ge he nêx la. ⁴⁹ Om tiyi xocbê buc timuên wê kibun ob tiyô vac ge, od angela ob vông yuac tibêge, ên he obêc val vô xomxo nipaên vêl vac xomxo nivaha mahigun, ⁵⁰ di nêx he la vac ngwax mahelac. Vac ngwax tige he obêc byag mabu di nivu obêc kic lecma.”

Kiyang pilepacên lec susu paha yuu tikwê

⁵¹ Yesu kinêg vô nue ngivihî ên nêbê, “Xam xovô kiyang pilepacên wê a nêl ge vihati kehe pyap, me?” Lêc he nêl ên nêbê, “Xe xovô.” ⁵² Om Yesu nêl vô he ên

nêbê, “Om xomxo ti wê xovô xolac tikwê ge obêc ngô xolac paha wê a nêl lec Anutu ben kisiinê ge mi vông i vin ge od tiyi xocbê xomxo tyo la vac xumac lôma di la kô susu paha yuu tikwê vac susu wê i vông ge nilô di vông vô xomxo ên nêb i ngidu he xôn.”

Xomxo Nasalet vô nîmi vô Yesu (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Yesu nêl kiyang pilepacên tige pyap dêc sea vigwe tige, ⁵⁴ di lax mi la Nasalet wê ben kehe ge, di la nêl xolac vô he Nasalet vac he xumac lilo, lêc he yetac mabu lê, lêcom he o vông i vin xolac wê i nêl ge lêm, om he nêl vôma ên nêbê, “Xomxo tiga kô xovôên nivaha hixôn do levac vô letya? ⁵⁵ Xomxo tiga kamundac nu, di ta Malia, di lie Jems yuu Josep di Saimon hixôn Judas, ⁵⁶ di lie vêx ge, he vihati dô hixôn il. Xomxo tiga xomxo kibun, lêc kô xovôên yuu xêkizêc ga gê na?” ⁵⁷ Om he vô nîmi vô i. Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vac vigwe viyang viyang ge, tibii ob kô plopete lec, dom plopete tyo tae mae lie hixôn xomxo vac ici va ben kehe ob kô i lec lêm.” ⁵⁸ Om Yesu o vông do tibeac vac ben kehe lêm, ên xomxo Nasalet o vông i vin i lêm.

14

Jon Lipacên yib

(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; Luk 9:7-9)

¹ Vô buc tige hizap levac Helot ngô kiyang wê xomxo mi nêl lec Yesu ge, ² om nêl vô nue yuac ên nêbê, “Xomxo tige Jon Lipacên wê yib ge, lêc kidi lec mavaha om vông do levac ya xêkizêc wê i vông ge.”

³⁻⁴ Helot nêl bêge, ên ilage Helot kô li Pilip vinê Helodias, om Jon nêl vô Helot vô buc tibeac ên nêbê, “Môp wê ông ii lim tuc vinê ge tiyiên ma.” Mêgem Helodias kunac Jon di nêl vô Helot, om Helot vông tibii la hêm Jon xôn di tung i la vac xumac kalabuhu. ⁵ Di Helot nêb ob hi Jon i yib, lêc xona ên xomxo tibeac, ên he yê Jon tiyi xocbê plopete ti.

⁶ Mêdec Helot buc wê ta kô i lec ge, om Helot myêl vizid levac di tyuc xomxo tibeac lam. He lam dô di Helodias nu vêx lam yoo vac he mahigun mi he yê di Helot

xêyaa vô niviha. ⁷ Mêd Helot titô vigê la kisii di hîlu kiyang vô vêx tige ên nêbê, “A nêl hixôn nôn bêga bê ông obêc kitaa susu ti vô a ge od a obêc vông vô ông.”

⁸ Mêd Helodias nêl kiyang xêkizêc vô nu vêx tige tax, om nu tyo nêl vô Helot ên nêbê, “A nêb ông kiku Jon Lipacên kwa i tip di tung bazub lec dipac ti mi vông vô a.”

⁹ Nêl bêge, om Helot nilô vô viyin, lêc xo i lax lec kiyang wê hîlu pyap di xomxo tibeac dô mi ngô hixôn ge, om nêb ob vông i tiyi kiyang wê nêl vô vêx tige.

¹⁰ Om vông xomxo ti la vô Jon vac xumac kalabuhu mi la kiku Jon kwa tip, ¹¹ di tung bazub lec dipac ti di kô mi lax vông vô Helodias nu vêx tige di i kô mi la vông vô ta. ¹² Mêd Jon nue ngivihî lam kô Jon nôn mi la yev, di la nêl kitong vô Yesu.

*Yesu vet xomxo 5,000
(Mak 6:31-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)*

¹³ Yesu ngô wê Jon yib ge, om sea vigwe tige di la lec dipac ti mi la vigwe mahigun pileva wê xomxo ti do vacên ma ge. Lêc xomxo tibeac ngô wê Yesu la ge, om sea ben di la vô Yesu vixa. ¹⁴ Yesu mila lop vêl ên dipac di yê ma la xomxo tibeac wê val dô kidu kidu ge, om xo vigwe pisiv ên he, di vông he wê yidac gee vô niviha lec.

¹⁵ Hiyôv hoo la, mêd nue ngivihî lam nêl vô Yesu ên nêbê, “Vigwe ga, vigwe mahigun pileva ti, di hiyôv hoo la gwêba, om ông vông xomxo i loc vac vigwe nipwopwo vihati ên loc kisuu xen yaên wê he ob ya ge.” ¹⁶ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “He loc ên vatya? Xacxam va vông yaên mi he i ya.” ¹⁷ Om he nêl vô i ên nêbê, “Xe xom yaên o tibeac lêm. Nge, blet vigê vilu di beac yuubed wê dô.”

¹⁸ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam kô mi lam vô a.”

¹⁹ Yesu nêl om xomxo kidu levac tigeê tô mi dô lec hisinac. Pyap dêc Yesu hêm blet vigê vilu ge di beac yuubed ge di yê ma la kisii di kitaa lec blet hixôn beac, mêd hibû blet di vông vô nue ngivihî, di he kô mi la titang vô xomxo tigeê. ²⁰ Mêd he vihati ya i den he pyap, mêdec nue ngivihî la kituc myapîpu wê dô gee mi la su vac sepac vigê yuu di tô mi la yuu mi i pup lec. ²¹ Di

xomxo wê dô mi ya gee, he vux vaci tiyi xocbê 5,000, lêc vêx yuu nipwopwo wê dô hixôn ge, he o kitong hixôn lêm.

*Yesu la lec mia luaên kisii
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)*

²² Yesu nêl vô nue ngivihî nêb he i lec dipac mi le mug mi loc vilunê. Om he loc mi la, di Yesu dô ên nêb ob vông xomxo kidu levac tige he i loc vêl lê. ²³ He la vêl, mêdêc Yesu loc mi la lec kitôn ti ên nêb ob la kitaa. Mêd vigwe buc di Yesu vaci gên dô lec kitôn tige. ²⁴ Lêc dipac wê nue ngivihî dô lec ge mila le vac mia luaên mahigun di lea levac hêm dipac xôn di vông i vô pilepac pilepac. ²⁵ Vigwe kê pitoc vac vô kwabo lec wê ob vô xêseacseac ge, mêdec Yesu la lec mia kisii di mila vô nue ngivihî. ²⁶ He yê ma lam Yesu wê lam lec mia kisii mi val ge, om he xona mabu di nêl ên nêbê, “Ge vimwo nipaên ti.” Om he yetac di iac. ²⁷ Lêc lutibed Yesu nêl ên nêbê, “Xam xêmyaa viyin i ma, ên ga a, om xam xonaên i ma.”

²⁸ Mêd Pita nêl vô i ên nêbê, “Apumtau, obêc ông ge od ông nêl ên a loc lec mia kisii mi loc vô ông.” ²⁹ Om Yesu nêl ên nêbê, “Lamê.” Om Pita lop vêl ên dipac di la lec mia kisii mi la vô Yesu. ³⁰ Lêc yê lea levac om xona, di hoo la vac mia, om iac di nêl ên nêbê, “Apumtau, hêm a lec.”

³¹ Om lutibed Yesu titô vigê di hêm Pita xôn di nêl vô i ên nêbê, “Vông vinên wê ông vông ge nipwo tya. Bêna lêc ông nilôm yuuê?” ³² Mêdêc yuu lec lax lec dipac, di lea tip la. ³³ Di he wê dô lec dipac gee yev vixa kitu vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, “Vixôhilôg nôn, Anutu nu ông.”

*Yesu vông xomxo tibeac vô niviha lec gê Genesalet
(Mak 6:53-56)*

³⁴ Yesu he nue ngivihî la mia luaên vilu ganê mi la lop mi la vac vigwe Genesalet. ³⁵ Xomxo tigeê xovô ên nêb Yesu, om he vông dic la vac vigwe nipwopwo vihati ên nêb he i kô xomxo yidac vihati mi lam. ³⁶ Di he kitaa i ên nêb he ob hêm lec ngakwi wê i vông ge myahîpu ên yidac

i ma ên he, om he wê hóm vigê lec gee vihati vô nivîha lec.

15

Anutu xolac ngînoo xomxo nêen kiyang vêl
(Mak 7:1-13)

¹ He Palisi hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee lam gê Jelusalem di val vô Yesu di nêl ên nêbê, ² “Bêna léc ông nume ngivîhi sea môp wê buge vông ge di ya hixôn vigê ningeacê? Ên he obêc ya ge od he o lipac vigê lêm, léc xe mô ge, xe mi timu vô buge vông môp di lipac vigêlêm.”

³ Léc Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “Bêna léc xam timu vô bume vông môp di pwo Anutu kiyang vacê? ⁴ Ên Anutu kiyang ngwe nêl bêga ên nêbê, ‘Xam hóm tame mame lê lec di ngô he kiyang.’ Di kiyang ngwe nêl bêga ên nêbê, ‘Xomxo ti obêc nêl kiyang nipaên lec ta yuu ma ge od xomxo i hi i yib.’ ⁵ Anutu kiyang nêl bêge, léc xam mi nêl ên xam nêbê xomxo ti obêc nêl vô ta yuu ma ên nêbê, ‘Susu wê a ob ngidu muu xôn ya ge dô, lêcom a ob vông daa vô Anutu, om muu nêl ob ma.’ Xomxo obêc nêl bêge ge od xam nêbê ge tiyi di xam o hóm tame mame lê lec lêm. ⁶ Léc môp tige tiyi xochê xam la vô bume vông môp di kitya Anutu kiyang vêl. ⁷ Xam xomxo kityooên wê xam viyum nipaên vac nivîha ge. Kiyang wê plopete Aisaia kivuu ilage nêl nôn lec xam bêga nêbê,

⁸ ‘Xomxo tigeê pimil a ya mya pileva, léc he nilô le teva ên a. ⁹ He mi nêl kiyang wê xomxo vaci xovô ge, léc he nêl ên nêbê he nêl Anutu kiyang, om he yev vîxa kitu vô a pisiv.’ ”

Susu wê ob vông xomxo vô nipaên ge
(Mak 7:14-23)

¹⁰ Yesu keac xomxo kidu levac lam vô i di nêl vô he ên nêbê, “Xam ngô kiyang wê a ob nêl ge di xovô nivîha. ¹¹ Susu wê ob la vac xomxo mya ge o tiyi wê ob vông xomxo vô nipaên ge lêm. Nge, susu wê lam vac xomxo mya ge wê ob vông he vô nipaên.”

¹² Yesu nue ngivîhi val nêl vô i ên nêbê, “Ông ngô wê he Palisi xêyaa vô myavînê

lec kiyang wê ông nêl ge, me?” ¹³ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Susu vihati wê Mag lag puunê yevên ma ge i obêc pul hixôn ngilôhê. ¹⁴ Om xam vông he Palisi i dô, ên he nêbê he ob didii xomxo la vac môp, léc he manôn toc. Di xomxo ma tocên ngwe obêc didii xomxo ma tocên ngwe ge od yuu xôn ob la tô vac madia.”

¹⁵ Pita nêl vô i ên nêbê, “Ông nêl kiyang pilepacên tige kehe kitong vô xe ên xe ngô.” ¹⁶ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam êno gên lungên kiyang tige, me? ¹⁷ Susu vihati wê xomxo ob tung vac mya di ya ge ob la dô vac xêyaa, di lop mi la vêl. Léc mêd xam lungên tige, me? ¹⁸ Léc susu vihati wê yêp vac xomxo nilô di lôm tyip vac mya ge wê vông xomxo vô nipaên. ¹⁹ Ên susu wê lam vac xomxo nilô ge bêga nêbê, xovôên nipaên, hi xomxo yib, vông môp iimaên vô nipaên, môp yôdac vêx yuu vux, vun xomxo susu, nêl kiyang kityooên, di nêl kiyang nipaên lec xomxo. ²⁰ Môp nipaên tigeê wê vông xomxo vô nipaên. Léc xomxo ti obêc sea bue vông môp di ya ya vigê ningeac ge od ob vông i vô nipaên lêm.”

Kenan vêx ti vông i vin Yesu
(Mak 7:24-30)

²¹ Yesu sea vigwe tige mi la vigwe levac wê vigwe Taia yuu Saidon yêp vac ge. ²² Di Kenan vêx ti wê dô vac vigwe tige lam vô Yesu di keac levac ên nêbê, “O Apumtau, Devit nu ông, ông xo vigwe pisiv ên a, ên vimwo nipaên ti dô vac a nug vêx nilô di vông i dô vac viyin mabu.” ²³ Yesu ngô léc o nêl kiyang ti lax vô i lêm. Mêd nue ngivîhi val kitaa i ên nêbê, “Vêx tyo vô byag byag di mi timu vô il vixad ga, om ông nêl ên i lôc.”

²⁴ Om Yesu nêl vô vêx tyo ên nêbê, “Anutu vông a lam vô Islele vaci wê tiyi xochê bwoc sipsip wê lung sea ge.” ²⁵ Léc vêx tige lam yev vîxa kitu vô i di nêl ên nêbê, “Apumtau, ngidu a xôn.” ²⁶ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ga o tiyi wê il ob vô nipwo xen yaên vêl ên he di nêx i loc vô

noo ge lêm.”* ²⁷ Om vêx tyo nêl ên nêbê, “Apumtau, ông nêl kiyang nôn. Lêcom noo mi ya myapipu wê xomxo vông i tô mi la vac pêt ngibi ge.” ²⁸ Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “O vêx, ông vông i vin xêkizêc ta, om kiyang wê ông kitaa vô a ge ob vô nôn lec vô ông.” Yesu nêl bêge, di vô hiyôv manôn tîbed tige vêx tyo nu vô nivîha lec.

Yesu vông xomxo yidac tîbeac vô nivîha lec

²⁹ Mêdec Yesu sea vigwe tige di la vô mia luaên Galili ninya, di la lec kitôn di la dô kibun. ³⁰ Mêdec xomxo kidu kidu val vô i, di he kô lie vîxa nîpaên, di manôn tocên, di vîxa gecên, di kwa maên hixôn yidac toto ge mi lam lii he vô Yesu vîxa, om Yesu vông he vîhati vô nivîha lec. ³¹ Mêgem xomxo kidu levac tige yê di yetac mabu ên wê xomxo kwa maên keac di xomxo vîxa gecên ge vîxa vô bôbac lec, di he wê vîxa nîpaên ge vô nivîha lec di la, di wê manôn tocên ge manôn seac di he yê vigwe. Om he hi vîxa pec ên Islel vông Anutu.

Yesu vet xomxo 4,000 (Mak 8:1-10)

³² Yesu keac ên nêb nue ngîvihi lam vô i di nêl vô he ên nêbê, “A xo vigwe pisiv ên xomxo kidu levac tigae ên he lam dô hixôn a tiyi buc yon di he xen yaên ma. Di a xêgyaa o vin lec wê a ob vông he loc vip ge lêm, ên vip ob vông he vigê yuu vîxa ma gê môp.” ³³ Om nue ngîvihi nêl vô i ên nêbê, “Vigwe ga vigwe mahîgun pileva wê xomxo ti dô vacên ma ge, om il obêc kô yaên tîbeac gê na ên vet xomxo tigae ya?” ³⁴ Lêc Yesu luu he vya ên nêbê, “Xam blet vaba dô?” Di he nêl ên nêbê, “Xe blet vigê vilu di sec yuu hixôn beac nipwo yuutya dô.”

³⁵ Om Yesu nêl vô xomxo kidu levac tigeê ên nêbê, “Xam tô mi dô lec kibun.” ³⁶ Mêd hôm blet vigê vilu di sec yuu hixôn beac gee di kitaa lec, mêd hîbu di vông vô nue ngîvihi, di nue ngîvihi titang vô xomxo tigeê vîhati. ³⁷ Om he vîhati ya i

den he, di myapipu wê dô ge he su vac sepac vigê vilu di sec yuu mi i pup lec. ³⁸ Xomxo wê dô mi ya gee, he vux vaci tiyi xochê 4,000, lêc vêx hixôn nue gee he o kitong hixôn lêm. ³⁹ Pyap dêc Yesu vông xomxo kidu kidu lax vac ben ben, di i va la lec dipac mi la vigwe Magadan.

16

Palisi yuu Sadyusi nêb ob yê do levac (Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ He Palisi yuu Sadyusi val vô Yesu ên nêb ob yaxên i, om nêl vô Yesu ên nêb i vông do lag puunê ti ên he ob yê. ² Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Hiyôv hoo la di vigwe buc di guva tum lec lag ge wê xam nêbê hiyôv ob linac. ³ Vigwe obêc vidii lêc mavîyob ge od xam nêbê lun ob val. Xam wê susu lec lag di xovô nivîha, lêc xam o tiyi wê xam ob wê do levac wê nêl buc gwêbaga kitong mi xovô kehe ge lêm. ⁴ Xam gwêbaga, xam ge xomxo nîpaên wê xam o vông i vin lêm ge, om xam nêb xam ob wê do levac ti. Lêc a ob vông do levac ti mi xam wê lêm. Ên do levac tîbed wê a ob hîlung vô xam ge wê Jona vông ilage.” Yesu nêl bêge, pyap dêc sea he di la.

Kiyang pilepacên lec yis wê he Palisi yuu Sadyusi vông ge (Mak 8:14-21)

⁵ Yesu he nue ngîvihi la mia luaên vilu ganê, lêc he o xovô mi kô blet ya hixôn lêm. ⁶ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam xona nêm ên yis wê he Palisi yuu Sadyusi vông ge.” ⁷ Om nue ngîvihi nêl vîma ên nêbê, “Yesu nêl kiyang tîbêge ên wê il o kô blet ti lêm ge.” ⁸ Lêc Yesu xovô kiyang wê he nêl vîma ge, om nêl vô he ên nêbê, “Xam nêm vông vinên ge nipwo tya. Bêna lêc xam nêl vîma ên xam nêbê xam xom blet ma? ⁹ Xam gên o xovô lêm, me? Xam mêd lungên blet vigê vilu wê xomxo 5,000 ya ge, me? Xam su myapipu vac sepac vaba mi i pupê? ¹⁰ Di xam mêd lungên blet vigê vilu di sec yuu wê xomxo 4,000 ya ge, me? Xam su myapipu vac

* **15:26:** Kiyang wê Yesu nêl lec nipwo yuu noo ge, ge kiyang pilepacên wê nêl lec he Yuda hixôn tibii ba. ên he Yuda yê tibii wê o Yuda lêm ge nîpaên, nêb he tiyi xochê noo. Om nipwo tige tixuu lec he Yuda, di noo tixuu lec tibii ba wê o Yuda lêm ge.

sepac vaba mi i pupê? ¹¹ Bêna léc xam lungênê? A o nêl kiyang lec blet lêm. Nge, a nêb xam xona nêb ên blet wê he Palisi yuu Sadyusi vông ge.” ¹² Yesu nêl bêge, om he xovô ên nêbê Yesu o nêb he i viac he nivaha ên blet wê xomxo ob ya ge lêm. Nge, nêb he i viac he nivaha ên kiyang wê he Palisi yuu Sadyusi vông ge.

*Pita nêl Yesu kehe kitong
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

¹³ Yesu la vigwe ti lê nêbê Sisalia Pilipai di kinêg vô nue ngivihî en nêbê, “Tibii nêl Xomxo Nu a nêb letya?” ¹⁴ Om he nêl vô i ên nêbê, “Xomxo ya nêl ên nêb ông ge Jon Lipacên, di ya nêl ên nêb ông ge plopete Ilaija, di ya nêl ên nêb ông ge plopete Jelemaia me plopete ba ti.” ¹⁵ Mêd Yesu kinêg vô he ên nêbê, “Di xacxam va nêl a ên xam nêb a letya?” ¹⁶ Om Saimon Pita nêl lax vô i ên nêbê, “Ông Kîlisi, Anutu maviha nu ông.”

¹⁷ Om Yesu nêl vô Pita ên nêbê, “Jona nu Saimon, ông xêmyaa i vô nivaha, ên xomxo kibun ga ti o nêl kiyang tige kehe kitong vô ông lêm. Nge, a Mag wê dô lag puunê ge wê nêl kitong vô ông. ¹⁸ Om a nêl vô ông bê ông lêm Pita, kehe nêbê ngîdax. Om a ob lax xomxo vông vinên i loc lec ngîdax kisii. Di xêkizêc wê Seten vông ge o tiyi wê ob pwoo he pec ge lêm. ¹⁹ A ob vông ki Anutu ben lag puunê vô ông. Di kiyang yuu môp wê ông obêc kitya vêl gê kibun ga ge od Anutu êno ob kitya vêl gê kisii ganê. Léc kiyang yuu môp wê ông obêc hêm xôn mi i yêp gê kibun ga ge od Anutu êno ob hêm xôn mi i yêp gê kisii ganê.” ²⁰ Om Yesu le vac nue ngivihî xôn nêb he i o nêl vô xomxo bê i Kîlisi lêm.

*Yesu nêl ên nêbê ob yib di kidi lec
(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)*

²¹ Vô buc tige Yesu nêl i kiyang taxlee vô nue ngivihî ên nêbê ob la Jelusalem, di Yuda levac hixôn xomxo levac wê mi si daa gee di he wê xovô Moses xolac gee he ob vông myavinê levac vô i di hi i yib, di buc yon ob lam la vêl di i ob kidi lec maviha tii vac nang.

²² Om Pita kô Yesu mi yuu la dô viyonên, di nêl xêkizêc vô Yesu ên nêbê,

“Apumtau, Anutu i le vac kiyang tige xôn. Ên viyin tibêge i o léc tulec ông lêm.” ²³ Léc Yesu pilepac i di vô nîmi vô Pita, di nêl vô Pita ên nêbê, “Seten, ông loc vêl! Ên ông le vac a xôn. Ông o nêl i tiyi Anutu piyôp lêm. Nge, ông nêl i tiyi piyôp wê xomxo kibun ga vông ge.”

²⁴ Mêdêc Yesu nêl vô nue ngivihî ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb timu vô a vixag ge od i vông i vô nipwo lec di kilê xax pola wê i vông ge di timu vô a vixag.

²⁵ Ên xomxo ti obêc viac ninivi ên nêb i dô maviha ge od obêc yib. Léc xomxo ti obêc sea ninivi lec a lêg ge od ob dô maviha luta. ²⁶ Ên xomxo ti obêc vilu vô susu kibun ga vihati tu i xe, léc sea môp wê ob dô maviha ya ge od ob vô nivaha vô i bêna? Xomxo ob vông vatya êdêc i kinu i dô maviha ya? ²⁷ Ên a, Xomxo Nu, a obêc lop mi lôc hixôn a nuge angela di lam hixôn xêseac wê Mag vông ge, di a ob vông myaviwen vô xomxo toto i tiyi nipaên yuu nivaha wê he vông ge. ²⁸ Léc a nêl nôn vô xam bê xomxo wê le ga, he ya yibên obêc ma di obêc yê wê Xomxo Nu ob lam tu king ge lê, dêc yib timuên.”

17

*Yesu ninivi pikwê bangwe
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)*

¹ Buc vigê vilu di sec ti lam la vêl, mêd Yesu kô Pita di Jems yuu li Jon di he la lec kitôn dia ti, mi heche va la dô. ² Om yon yê wê Yesu ninivi pikwê mi vông bangwe, di manôn linac xocbê hiyôv, di ngakwi xêseac di vô hixelac hixelac. ³ Mêdec yon yê wê Moses yuu Ilaija val keac hixôn Yesu ge. ⁴ Om Pita nêl vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, ga nivaha wê il dô ga, om ông obêc tyuc lec ge od a ob lox xumac yon, ti vô ông, di ngwe vô Moses di ti vô Ilaija.”

⁵ Pita gên nêl kiyang tibêge, mêdêc viyobtoc wê xêseac ge ti lam hivun he xôn, di vya ti lam vac viyobtoc tige nilô di nêl ên nêbê, “Ge a nug wê a xêgyaa vin lec i di a xê i nivaha ge om xam ngô kiyang wê i vông ge.”

⁶ Nue ngivihî yon ge ngô vya tige mêdêc yon yev vixa kitu di kipôm manôn lec kibun, di yon xona mabu. ⁷ Léc Yesu lam

vyax vigê lec yon di nêl ên nêbê, “Kidi lec, di xonaên i ma.” ⁸ Om yon vêl manôn lec kisii, di yê Yesu vaci le di yuu xôa ma.

⁹ He gên lop lec kitôn tige di Yesu nêl xêkizêc vô yon ên nêbê, “Mon o lêc nêl kiyang wê mon wê di ngô ge kitong vô xomxo ti lêm. Nge, i lêc loc tyip lec wê a, Xomxo Nu, a obêc kidi vac yibên ge lê.” ¹⁰ Mêd yon kinêg vô i ên nêbê, “Bêna lêc xomxo wê xovô Moses xolac gee nêl ên nêbê Ilaija obêc val tax di Kilisi wê Anutu vînoo i ge obêc val timuên?” ¹¹ Mêdêc Yesu nêl ên nêbê, “Vixôhilôg, Ilaija ob vena ên titô môt vihati i yêp nivîha i tii vac. ¹² Lêc a nêl vô mon bê Ilaija lam pyap, lêc xomxo lungên i, di he vông nipaên vô i tiyi xovôên wê he vông ge. Om a, Xomxo Nu, a êno obêc tulec myavîné tiyi bêge.” ¹³ Yesu nêl bêge, om nue ngivîhi xovô ên nêbê kiyang wê Yesu nêl lec Ilaija ge, nêl lec Jon Lipacên.

Yesu tii vîmwo nipaên vêl ên xomxo nipwo ti

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

¹⁴ Mêdêc he lop kitôn tige mi la vô xomxo kidu levac ti, lêc xomxo ti val yev vîxa kitu vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, ¹⁵ “Xomxo levac, ông xo vigwe pisiv ên a nug vux, ên vông yidac mavên mi dô vac vîyin mabu, ên mi vîxog mi la vac ngwax di la vac mia tiyi buc tibeac. ¹⁶ Om a kô mi lam vô nume ngivîhi ên a nêb he i vông i vô nivîha lec lê, lêc he tiyiên ma.”

¹⁷ Om Yesu nêl ên nêbê, “Xam gwêbaga, xam ge xomxo nipaên wê xam o vông i vin lêm ge. Om a ob dô hixôn xam di i miloc vô buc tina lê? Di a ob kilê vîyin wê xam vông ge di i miloc tina lê? Loc kô nipwo tige mi lam vô a.” ¹⁸ Om ma la kô nu tyo mi lam vô Yesu, di Yesu piping vîmwo nipaên la vêl ên nu di i vô nivîha lec lutibed.

¹⁹ Om timuên ge, Yesu nue ngivîhi vaci la kinêg vô i ên nêbê, “Bêna lêc xe mô o tiyi wê xe ob tii vîmwo nipaên tige vêl lêmê?” ²⁰ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam tiyiên ma ên vông vinên wê xam vông ge tiyiên ma. A nêl vixôhilôg nôn

bê xam nêm vông vinên obêc nipwo tya tiyi xocbê vixô nôn ge od xam ob nêl vô kitôn tiga bê, ‘Ông pul mi loc le ganê,’ di kitôn tiga obêc pul i mi la. Xam obêc vông i vin ge od xam obêc tiyi wê xam ob vông yuac vihati. ²¹ [Môt kitaaên yuu ngibua yaên ge tiyi wê ob tii vîmwo nipaên tibêge vêl ên xomxo, di môt ngwe o tiyi lêm.]”

Yesu nêl kiyang vông yuu lec wê obêc yib ge

(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Yesu he nue ngivîhi mila vigwe Galili, di Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ob vông a, Xomxo Nu, la vac tibii vigê, ²³ di he ob hi a xib, lêc buc yon obêc lam la vêl ge od a obêc kidi lec magvîha tii vac nang.” Yesu nêl bêge om nue ngivîhi nilô vô vîyin mabu.

Yesu vông mone takis xumac ngibua

²⁴ He val vigwe Kapaneam, mêd xomxo wê mi kô mone takis xumac ngibua ge* lam vô Pita di kinêg vô i ên nêbê, “Xam nêm xolac kehe mi vông mone takis xumac ngibua ge hixôn, me?” ²⁵ Om Pita lee yuu ên nêbê, “Xe nêm xolac kehe mi vông.” Pyap dêc Pita lax mi la ben mi la vac xumac lôma, di lutibed Yesu nêl vô i ên nêbê, “Saimon, ông nêbê va? Xomxo levac kibun ga, he mi kô mone takis vô letyae? He mi kô vô he nue, me he mi kô vô tibii ba?” ²⁶ Mêd Pita nêl ên nêbê, “He mi kô mone takis vô tibii ba.” Om Yesu nêl ên nêbê, “Om heche va nue ge ob dô nêl di ob tung mone takis lêm. ²⁷ Di a ga, Anutu nu a, om yuac ti o yêp vô a wê a ob vông mone takis ên Anutu xumac ngibua ge lêm. Lêc ge o nivîha wê il ob vông he wê mi kô mone takis xumac ngibua ge kunac il ge lêm. Om ông loc gwec di loc pul pis ya huk. Di pis taxlee wê ông ob pul ge, ông sux mya di ông ob tulec mone wê dô vac mya ge, di kô mi loc vông vô he wê mi kô mone xumac ngibua ge di loc tung u nêd.”

* **17:24:** Xomxo Yuda mi vông mone takis vô xomxo wê viac Anutu xumac ngibua ge tiyi klismas vihati, tiyi xocbê il mi vông mone baset gwêbaga ge. Mone takis tige he kituc ên nêb i viac Anutu xumac ngibua.

18

Letya obêc tu levac vac Anutu ben?

(Mak 9:33-37,42-48; Luk 9:46-48; Luk 17:1-2)

¹ Vô buc tige Yesu nue ngivihi val nêl vô i ên nêbê, “Letya ob tu levac vac Anutu ben kisiinê luu he ba vêlê?”

² Om Yesu keac nipwo ti lam vô he di lax i la le vac he mahigun, ³ di nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “A ob nêl vixôhilôg nô nôn vô xam bê xam obêc pilepac xam mi vô nipwo lec tiyi xocbê xomxo nipwo tiga lêm ge od xam ob la dô vac Anutu ben lag puunê lêm. ⁴ Lêc xomxo ti obêc pilepac i mi vô nipwo lec tiyi xocbê nipwo tiga ge od ge wê ob tu levac vac Anutu ben lag puunê luu he ba vêl.

⁵ “Xomxo ti obêc kô nipwo tibêga lec ên wê vông i vin a lêg ge od tiyi xocbê kô a lec êno. ⁶ Lêc xomxo ti obêc didii nipwo tigae wê vông i vin a ge ti mi la vac nipaên ge od ge tiyi wê tibii ob nux ngidax levac lec i kwa di nêx i la vac gwec madia wê vô mapitoc ta ge.

⁷ “Xomxo kibun ga wê didii xomxo mi la vac nipaên ge, myaviwen nipaên ob tulec he vihati. Vixôhilôg, nipaên viyang viyang ge ob yaxên il, lêc xomxo ngwe obêc didii xomxo ngwe mi la vac nipaên ge od i xona nê, ên obêc tulec myaviwen nipaên.

⁸ “Di ông vigêm vilu me vixam vilu obêc didii ông mi la vac nipaên ge od ông kitov mi nêx i loc vêl, di ông dô ya vigêm vilubed me vixam vilubed, êdêc loc dô mamviha vac Anutu ben. Ên ông vigêm yuu xôn me vixam yuu xôn obêc dô, lêc didii ông mi la vac nipaên ge od Anutu obêc nêx ông la vac ngwax wê ditum luta di yibên ma ge. ⁹ Di mamnôn vilu obêc didii ông mi la vac nipaên ge od ông pisupac vêl mi nêx i loc, di ông dô ya mamnôn vilubed, êdêc loc dô mamviha vac Anutu ben. Ên mamnôn yuu xôn obêc dô, lêc didii ông mi la vac nipaên ge od Anutu obêc nêx ông la vac ngwax vac vigwe nipaên.

*Kiyang pilepacên lec bwoc sipsip
(Luk 15:3-7)*

¹⁰ “Xam viac xam di le i lêc yê nume nipwo tigae i tiyi xocbê susu pileva ge lêm, ên a nêl vô xam bê vac vigwe lag puunê he nê n angela mi le vô Mag Anutu lag puunê manôn tiyi buc vihati. ¹¹ [A, Xomxo Nu, a lam ên a nêb a ob myag he wê xôa ma ge mi kô mi lôm.]

¹² “Xam xo ên xam nêbê va? Xomxo ti obêc viac bwoc sipsip 100 lêc ti xôa obêc ma ge od xomxo tige ob vô va? Obêc sea sipsip 99 gee he ob le lec kitôn, di ob la myag ti wê xôa ma ge. ¹³ Di obêc la yêvô ge od a nêl nô nê bê xomxo tyo ob pimil sipsip tige luu 99 wê le ge vêl. ¹⁴ Mêgem Mag Anutu wê dô lag puunê ge nêb nue nipwo tigae ti xôa ob ma lêm.

*Yesu nêl kiyang lec lim ti wê vông
nipaên ge*

¹⁵ “Ông lim ti obêc vông nipaên ti vô ông ge od ôcông va loc vô i di muu dô di ông nêl i nê n nipaên kitong vô i. Di obêc ngô ông kiyang ge od tiyi xocbê ông kô i mi lôm vac xam mahigun. ¹⁶ Lêc ngôên ông kiyang obêc ma ge od ông kô xomxo yuu me yon di xam loc vô lim tige ên he i ngiduma xôn di yaxên kiyang wê muu ob nêl ge. ¹⁷ Lêc lim tige ngôên xam obêc ma ge od xam loc nêl i nê n nipaên kitong vô konglegesen. Lêc ngôên konglegesen kiyang obêc ma ge od xam wê i tiyi xocbê tibii madiluhu me tibii nipaên ge.

¹⁸ “A nêl vixôhilôg nô nôn vô xam bê kiyang yuu môm wê xam obêc kitya vêl gê kibun ga ge od Anutu êno ob kitya vêl gê kisii ganê. Di kiyang yuu môm wê xam obêc hôm xôn mi i yêp gê kibun ga ge od Anutu êno ob hôm xôn mi i yêp gê kisii ganê.

¹⁹ “A ob nêl ti hixôn vô xam bê xomxo yuu gê kibun ga, yuu nilô obêc yêp tibed ên susu ti wê yuu nêb yuu ob kitaa vô Anutu ge od a Mag wê dô lag puunê ge ob vông i vô nô nê lec vô yuu. ²⁰ Ên xomxo yuu me yon obêc kitucma lec a lêg ge od a obêc dô vac he mahigun.”

*Kiyang pilepacên lec xomxo yuac wê o
kitya myaviwen vêl lêm ge*

²¹ Mêdêc Pita val vô Yesu di kinêg vô i ên nêbê, “Apumtau, lige ti obêc vông

nipaên vô a ge od a ob kitya i nê n nipaên vêl i tiyi buc vaba? Buc vigê vilu di sec yuu obêc tiyi, me?"

²² Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, "Maê. A nêl vô ông bê buc vigê vilu di sec yuu ge o tiyi lêm. Nge, ông kitya i nê n nipaên vêl i tiyi buc vihati.

²³ "Om Anutu ben kehe tiyi xocbê xomxo levac ti wê nêb ob kô mone vac i mone wê vông vô nue yuac ge. ²⁴ Mêgem taxlee ge he kô nu yuac ti mi la le vô xomxo levac tige manôn. Nu yuac tige kô mone 10 milion vô xomxo levac tyo ilage, ²⁵ lêc o tiyi wê ob vông mone vac ge lêm. Om xomxo levac tige nêl ên nêbê he i vông nu yuac tyo hixôn vinê nue di he susu vihati ên tibii i kisuu di he i vông mone tige vihati vac. ²⁶ Lêc nu yuac tige yev vixa kitu vô xomxo levac tyo di kitaa i ên nêbê, 'Xomxo levac, ông hôm a nêg kiyang xôn mi i yêp lê di vông buc ya vô a ên a obêc vông mone vihati vac ông mone.' ²⁷ Om xomxo levac tige xo vigwe pisiv ên nu yuac tyo om piwelac i vêl di hi kiyang tyo yib di vông i la.

²⁸ "Nang dêc nu yuac tyo lop mi la di la tulec lie ti wê vông yuac hixôn i ge. Ilage li tige kô mone 100 vô i. Om nu yuac tyo hôm i xôn lec kwa di nêl vô i ên nêbê, 'Ông vông mone vac a mone vihati.' ²⁹ Om li tige yev vixa kitu vô i di kitaa i ên nêbê, 'Ông hôm a nêg kiyang xôn mi i yêp lê di vông buc ya vô a ên a obêc vông mone vihati vac ông mone.' ³⁰ Lêc xomxo tyo ngôên ma, di tung li tige la dô vac kalabuhu ên nêb i loc dô mi i loc tyip lec buc wê ob vông mone vihati vac i xe ge.

³¹ "Mêd xomxo ya wê vông yuac hixôn i ge yê, om he nilô vô nipaên, di he la vô xomxo levac tige di nêl kiyang vihati kitong vô i. ³² Mêd xomxo levac tige tyuc nu yuac tyo lôm vô i, di nêl vô i ên nêbê, 'Ông xomxo yuac nipaên. Ông kitaa a, om a kitya ông nêm myaviwen vihati vêl, ³³ di a xo vigwe pisiv ên ông, lêc bêna lêc ông o xo vigwe pisiv ên lim tige lêmê?' ³⁴ Mêd xomxo levac xêyaa vô myavinê om vông nu yuac tyo la vac tibii wê viac xumac kalabuhu ge vigê ên nêb he i vông

myavinê vô i di i loc tyip vô buc wê ob vông mone vihati vac i xe ge." ³⁵ Yesu nêl kiyang pilepacên tige pyap di nêl hixôn ên nêbê, "Xam obêc kitya lime nê n nipaên vêl hixôn nilôm yadiluhu lêm ge od Mag kisiinê ob vông vô xam vihati tiyi xocbê xomxo levac vông vô nu yuac tige."

19

Môp wê vông môp iimaên vô nipaên ge (Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Yesu nêl kiyang tige vihati pyap di sea vigwe Galili di la vac vigwe levac Judia wê yêp mia Jodan sox laên. ² Di xomxo kidu levac la vô i vixa, om Yesu vông he wê yidac ge vô nivaha lec vac vigwe tige.

³ Dêc he Palisi lam vô Yesu ên nêb ob yaxên i, om kinêg vô i ên nêbê, "Xomxo ti obêc sea vinê ên yucyuu va kiyang nipwo tya wê yêp vac yuu mahigun ge od obêc tiyi, me?"

⁴ Om Yesu nêl lax vô he ên nêbê, "Xam mêd o kitong kiyang wê yêp vac xolac ge lêmê? Kiyang tige nêl bêga ên nêbê vô buc taxlee ilage Anutu wê tung susu vihati gee tung xomxo vêx yuu xôn vux, ⁵ di nêl ên nêbê, 'Môp yêp bêga, vux ob sea ta yuu ma di la dô hixôn vinê di yuu tu nôn tived.' ⁶ Anutu nêl bêge om yuu ob dô tiyi xocbê xomxo yuu ge lêm. Nge, yuu ob tu nôn tived. Mêgem môp wê Anutu vông xomxo yuu tu nôn tived ge, xomxo ti i o léc tax i tip lêm."

⁷ Mêd he Palisi nêl vô i ên nêbê, "Om bêna lêc Moses nêl ên nêbê xomxo ti obêc nêb ob sea vinê ge od i kivuu kipihac wê nêbê yuu ob seama ge di vông vô vinê lê, léc yuu i sea ma?"

⁸ Mêlêc Yesu nêl vô he ên nêbê, "Xam nilôm xêkizêc ta, om Moses lee yuu ên nêbê tiyi wê xam ob sea vinême ge. Lêc mugên ilage môp tibêge o yêp lêm. ⁹ Om a nêl vô xam bê vux ti vinê obêc vông môp yôdac vô vux ngwe lêm, léc liya sea vinê di la ii vêx paha ngwe ge od vux tige vông môp yôdac."

¹⁰ Om Yesu nue ngivihhi nêl vô i ên nêbê, "Om môp wê Anutu vông vô vux yuu vinê obêc yêp bêge ge od ge nivaha wê vux ob ob dô gilon di o ii vêx lêm."

¹¹ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xomxo vihati o tiyi wê ob la vô kiyang tibêge lêm. Nge, xomxo titi wê Anutu vông xêkizêc vô he ge wê he ob vông bêge di ob ii vêx lêm. ¹² Ên xomxo viyang viyang ge, titi o tiyi wê ob ii vêx ge lêm. Ên he ya, tae kô he tiyiên ma om he o tiyi wê he ob ii vêx ge lêm. Di he ya, tibii vêl he om he o tiyi wê he ob kô vêx ge lêm. Di he ya, he vông he nilô la vô Anutu xolac yuu ben, om he ngibua he ên nêb he ob ii vêx lêm. Om xomxo ti tiyi wê obêc ngô kiyang tige ge od i ngô.”

*Yesu kitaa lec nue nipwopwo
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)*

¹³ Mêd xomxo kô nue nipwopwo mi lam vô Yesu ên nêb i vyax vigê lec he di kitaa lec he, léc nue ngivihî piping he nêb he loc vônê Yesu i ma, ¹⁴ léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vông nipwopwo i lam vô a di le vac xônên i ma, ên xomxo tibêgee tu vigwe lag puunê kehe.” ¹⁵ Om Yesu vyax vigê lec he, pyap di loc mi la vigwe ngwe.

*Xomxo ngivihî ti wê susu tibeac
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)*

¹⁶ Xomxo ngivihî ti val vô Yesu di kinêg vô i ên nêbê, “Xolac kehe, a obêc vông môp nivîha tina êdêc dô magvîha luta léc luta?” ¹⁷ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Bêna léc ông kinêg a lec môp wê nivîha ge? Anutu tibed ge wê nivîha, om ông obêc nêb la dô mamvîha ge od ông viac xolac vihati.” ¹⁸ Om xomxo ngivihî tige nêl vô i ên nêbê, “Xolac tina?” Om Yesu nêl ên nêbê, “Xolac wê nêl ên nêbê le i léc hi xomxo i yib lêm. Le i léc vông môp yôdac vêx yuu vux lêm. Le i léc vun xomxo ngwe susu lêm. Le i léc nêl kiyang kityooên lec xomxo ngwe lêm. ¹⁹ Loc vac tam yuu mam kwa ngibi. Di xêmyaa i vin lec xomxo vihati i tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec ôcông va ge.”

²⁰ Mêd xomxo ngivihî tyo nêl vô i ên nêbê, “A viac xolac vihati gee pyap. Om môp tina gên yêp wê a ob vông hixôn ge?” ²¹ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc nêb ông ob tu xomxo wê nivîha lee ge od ông lôc vông ông susu vihati mi tibii i kisuu di vông mone vô xomxo wê nêl susu maên ge êdêc kô nôn nivîha gê

lag puunê. Om ông lôc vông bêge di lôc timu vô a vixag.” ²² Xomxo ngivihî tyo ngô kiyang tige di nilô vô viyin mabu ên i susu tibeac, om sea Yesu di la.

²³ Mêd Yesu nêl vô nue ngivihî ên nêbê, “A nêl vixôhilôg vô xam bê xomxo wê susu tibeac ge obêc nêb la vac Anutu ben ge od obêc vông yuac levac vô he. ²⁴ A ob nêl kiyang ti vô xam i tii vac hixôn bê bwoc kamel ti obêc nêb la vac yin kitu tocên ge od obêc yuac levac, mêlêc xomxo wê susu tibeac ge obêc nêb la vac Anutu ben ge od obêc tu yuac levac vô i luu vêl.”

²⁵ Yesu nue ngivihî ngô kiyang tige di yetac mabu yocên di kinêg i ên nêbê, “Obêc tibêge ge od letya tiyi wê obêc la dô mavîha vac Anutu ben ge?” ²⁶ Léc Yesu manôn la vô he di i nêl vô he ên nêbê, “Xomxo mô o tiyi lêm, di Anutu môci tiyi wê ob vông môp vihati.” ²⁷ Mêd Pita nêl vô i ên nêbê, “Wê lê. Xe ga, xe sea susu wê xe vông ge vihati dô di lam timu vô ông vixam. Om xe obêc kô nôn vatya vô buc timuênê?”

²⁸ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê vô buc timuên wê susu vihati obêc vô paha lec ge od a, Xomxo Nu, a ob kô lêg levac mi dô lec sia king. Di xam wê xam timu vô a vixag gee, xam êno obêc dô lec sia king vigê yuu di tô mi la yuu, di yaxên lime Islel wê xam hipu vigê yuu di tô mi la yuu ge nêl kiyang. ²⁹ Di xomxo vihati wê sea ben hixôn tae mae lie di nue di sea yuac yaên wê he vông ge hixôn ên nêb ob vông a lêg i vô levac ge od Anutu ob vông nôn nivîha 100 100 hiwocên vô he di ob vông he dô mavîha luta léc luta. ³⁰ Léc xomxo mugên tibeac obêc lax timu, di xomxo timuên obêc lam la mug.”

20

Kiyang pilepacên lec xomxo yuac

¹ Yesu nêl ên nêbê, “Anutu ben kehe tiyi xocbê xomxo levac ti wê tu yuac wain kehe ge. Om pitoc yang ge la ên nêb ob la myag xomxo wê ob la vông yuac wain wê i vông ge. ² Mêdêc la tulec he di nêl vô he ên nêbê obêc vông mone kehe titi vô he tiyi buc titi. Om he lee yuu di i vông he la vac yuac. ³ Hiyôv tyip lam 9 klok

vidiên, léc xomxo tyo mila yê wê xomxo ya le vida vida lec wetôv ge, ⁴ om nêl vô he ên nêbê, 'Xam loc vông yuac wain di a ob vông mone nivîha vô xam.' Om he la.

⁵ "Hiyôv lam tyip vidii pipumên di xomxo tyo lax yê he ya hixôn, di vông he la vac yuac. Di hiyôv manôn yon hucên i vông tibêge. ⁶ Nang dêc vô 5 klok hucên xomxo tyo la yê he ya wê le vida vida ge. Om nêl vô he ên nêbê, 'Bêna léc xam dile vaxvax di yuac ma di vigwe hucê?' ⁷ Om he nêl vô i ên nêbê, 'Xomxo ti o vông yuac vô xe lêm.' Om nêl vô he ên nêbê, 'Xam êno loc yuac wain.'

⁸ "Pyap dêc vigwe buc, mêdêc xomxo levac tyo wê vông yuac wain ge nêl vô xomxo ti wê viac nue yuac ge ên nêbê, 'Ông tyuc a nuge yuac vîhati i lam di vông mone vô he. Taxlee ge ông vông mone vô he wê val vông yuac timuên ge di i miloc vô he wê val vông yuac tax ge.'

⁹ "Mêd he wê val vông yuac vô 5 klok hucên ge lam tax di he vîhati kô mone kehe titi tiyima. ¹⁰ Pyap dêc he wê val vông yuac vô pitoc ge lam, di he xo ên he nêb mêd he ob kô mone nginoo he wê val vông yuac hucên ge vêl. Léc he êno kô mone kehe titi. ¹¹ He kô mone pyap di kunac xomxo levac tige wê i yuac wain ge, ¹² di nêl vô i ên nêbê, 'Xomxo tigae wê val vông yuac hucên ge he vông yuac tiyi hiyôv manôn tibed, léc ông vông mone vô he tiyi xocbê ông vông vô xe ge, léc xe vông yuac pitoc yang di vigwe buc lec mi hiyôv ya xe nimnivi vô myavinê.'

¹³ "Léc xomxo tyo nêl vô he ên nêbê, 'Xam lige, a o vông ti so vô xam lêm. Xam lee yuu ên xam nêb a vông mone kehe titi vô xam titi. ¹⁴ Om xam kô nêb mone mi loc, ên a nêb a ob vông mone vô he wê lam timuên ge i tiyi xocbê a vông vô xam ge. ¹⁵ Ge aca mone om a obêc vông tiyi xocbê a xovô ge od tiyiên obêc ma, me? Xam ob wê a nipaên lec a vigêg yuac, me? "

¹⁶ Yesu nêl kiyang pilepacên tige pyap di nêl ên nêbê, "Om he timuên obêc lam la mug, di he mugên ge ob lax timu."

Yesu nêl kiyang vông lu yon lec wê ob yib di kidi lec ge

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

¹⁷ Yesu he nue ngivihi loc mi la ên nêb ob la Jelusalem, om he mila môp ti di Yesu kô nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu mi he la dô viyonên di nêl vô he ên nêbê, ¹⁸ "Xam ngô lê. Il ob la Jelusalem, di xomxo ob vông Xomxo Nu la vac he levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee vigê di he ob vông kot vô a di hilu kiyang wê ob hi a xib ge xôn, ¹⁹ di he ob vông a la vac tibii wê o Yuda lêm ge vigê, mêd tibii tigege ob so vya vô a, di pisa a ya yihi, di tul a lec xax, di buc yon ob lam la vêl di a obêc kidi lec magviha."

Jems yuu Jon nêb yuu ob tu levac

(Mak 10:35-45)

²⁰ Vô buc tige Sebedi nu yuu, Jems yuu Jon, hixôn ta, yon lam vô Yesu, di ta yev vixa kitu vô i di nêl ên nêbê ob kitaa susu ti vô i. ²¹ Om Yesu nêl vô i ên nêbê, "Ông ob kitaa vatya vô a?" Mêd vêx tyo nêl vô i ên nêbê, "Ông lee yuu ên a nug yuu, yuu i kô lê levac vô buc wê ông ob tu levac ge, di ngwe i dô vô ông vigêm hiyôv di ngwe i dô vô ông vigêm kêd."

²² Léc Yesu nêl ên nêbê, "Kiyang wê mon kitaa vô a ge, mon o xovô kehe lêm. Viyin wê a ob kilê ge, muu tiyi wê muu ob kilê hixôn, me?" Léc yuu nêl vô i ên nêbê, "Xii tiyi pyap." ²³ Mêd Yesu nêl vô yuu ên nêbê, "Vixôhilôg, muu ob kilê viyin. Léc xomxo wê ob kô lê levac mi dô vô a vigêg hiyôv di dô vô a vigêg kêd ge, a o tu kehe lêm. Ên vigwe yuu ge, Mag Anutu vaci viac di vînoo he wê ob kô lê levac ge."

²⁴ Mêdêc Yesu nue ngivihi vigê yuu ngô kiyang wê Sebedi nu yuu nêl ge om he xêyaa vô myavinê ên kiyang wê yuu nêl ge. ²⁵ Léc Yesu keac he lam di nêl vô he ên nêbê, "Xam xovô ên xam nêbê tibii levac vac vigwe ya viac lie ya kiyang xêkizêc, di tibii levac ya yong he di nêl kiyang xonaên ên nêb lie i timu vô. ²⁶ Di xam ga, xam o léc vông môp bêge lêm. Nge, xam ti obêc nêb tu xam nêb levac ge od i tu xam nêb xomxo yuac, ²⁷ di xam ti obêc nêb tu mugên wê xam vông ge od

i tu xomxo wê ob vông yuac vidaaên vô xam ge, ²⁸ i tiyi xocbê a, Xomxo Nu, a o lam ên a nêb xomxo i vông yuac vô a lêm. Nge, a lam ên a nêb a ob vông yuac di ngïdu xomxo xôn, di a ob xib, ên vô xomxo tibeac vêl ên he nêb nipaên.”

Yesu vông xomxo ma tocên yuu yê vîgwe tii vac

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Yesu he nue ngïvihi kidi gê Jeliko ên nêb ob la, di xomxo kidu kidu timu vô he vixa. ³⁰ Lêc xomxo matocên yuu dô vô môp ninya, mêd ngô wê Yesu val ge om tyuc vya levac ên nêbê, “Devit nu, xo vîgwe pisiv ên xii.” ³¹ Lêc xomxo tibeac hîgac vô yuu ên nêbê, “Muu dô kiyang maên.” Lêc yuu tyuc vya levac tii vac ên nêbê, “Xomxo levac, ông Devit nu, xo vîgwe pisiv ên xii.”

³² Mêd Yesu le kizêc di keac yuu lam vô i di kinêg vô yuu ên nêbê, “Muu nêb a vông bêna vô muuê?” ³³ Om yuu nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, vông xii mamnôn i seac.” ³⁴ Mêd Yesu xo vîgwe pisiv ên yuu di vyax vîgê lec yuu manôn, di lutibed yuu manôn seac di yuu yê vîgwe, om yuu timu vô Yesu vixa mi he la.

21

Yesu la Jelusalem tiyi xocbê king

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Yesu he nue ngïvihi mîla kwabo vô Jelusalem. Mêd he val vîgwe Betpasi wê yêp kwabo vô kitôn Oliv ge. Mêdêc Yesu nêb ob vông nue ngïvihi yuu i loc, ² om nêl vô yuu ên nêbê, “Muu loc vîgwe tiganê, di muu obêc mîla ge od lutibed muu ob wê mam la bwoc donki ti wê xomxo ku xôn mi i le vac môp hixôn nu ge. Om muu piwelac yihi vêl ên yuu di didii yuu mi lam vô a. ³ Lêc xomxo ti obêc nêl kiyang ti vô muu lec wê muu kô donki ge od muu nêl vô i bêga bê, ‘Xomxo levac nêb ob kô mi vông yuac lec.’ Muu obêc nêl bêge ge od lutibed xomxo tige ob tyuc lec di vông donki tige vô muu.”

⁴ Yesu nêl bêge ên nêb kiyang wê plopete nêl ilage i vô nôn lec. Kiyang tige bêga nêbê,

⁵ “Xam nêl vô xomxo Saion bêga bê, ‘Xam wê lê. King wê xam vông ge val vô xam gwêbaga. Xomxo tige xomxo malehe, di i dô lec bwoc donki. Xomxo tyo dô lec bwoc donki nu ti mi val.’ ”

⁶ Nue ngïvihi yuu la vông i tiyi xocbê Yesu nêl vô yuu ge. ⁷ Om yuu didii bwoc donki ta hixôn nu mi lôm vô Yesu, di yuu vax yuu ngakwi lec donki kisii di Yesu dô lec. ⁸ Mêd xomxo tibeac vax he nivimihi lec môp di he ya hup xax lihi mi vax i tup vô môp wê Yesu ob xoc vô ge tiyi xocbê môp wê xomxo mi kô xomxo levac lec ge. ⁹ Di xomxo kidu levac wê la mug di kidu levac wê timu vô Yesu vixa gee, he vihati tyuc vya levac ên nêbê,

“Il ob pimil Devit nu. Il ob hi vixad i pec ên xomxo ti wê tu Apumtau manôn mi val ge. Il ob pimil Anutu lê i vô levac di i loc yêp kisii.”

¹⁰ He tyuc bêge, di Yesu mîla Jelusalem, di xomxo Jelusalem vihati vô nididun levac di nêl voma ên nêbê, “Xomxo tiga letya?” ¹¹ Om xomxo kidu levac wê lam hixôn Yesu ge nêl lax vô he ên nêbê, “Xomxo tiga Yesu, plopete ti wê lam gê Nasalet vac vîgwe levac Galili ge.”

Yesu tii xomxo wê vông vitevac vac Anutu xumac ngïbua ge la vêl

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹² Mêdêc Yesu la vac Anutu xumac ngïbua nilô di la tii tibii vihati wê divông vitevac lec susu vac xumac ngïbua nilô gee lop mi lam la vêl, di tibii wê vông mone luuma gee, Yesu vông he nêb tevol kipê sea, di xomxo wê vông menac nêb tibii i kisuu ên tu xocbê daa ge, Yesu kipê he nêb sia sea, ¹³ di nêl vô he ên nêbê, “Xolac nêl bêga ên nêbê, ‘A xumac tiga, xumac kitaa vacên.’ Xolac nêl bêge, lêc xam vông a xumac vô nipaên tiyi xocbê xumac wê tibii yôdac xôpac vac ge.”

¹⁴ Yesu dô vac Anutu xumac ngïbua nilô di xomxo matocên hixôn xomxo vixa pecên val vô i di i vông he vô nivîha lec. ¹⁵ Lêc xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he wê xovô Moses xolac gee, he yê do levac wê Yesu vông ge di ngô kiyang wê nue nipwo tyuc bêga ên nêbê, “Il ob

pimil Devit nu.” Om xomxo levac tige ni nyag ¹⁶ di nêl vô Yesu ên nêbê, “Kiyang wê nipwopwo nêl ge, ông ngô, me?” Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Ge a ngô, lêc kiyang wê yêp vac xolac ge, mêd xam o kitong lêmê? Kiyang nêl bêga ên nêbê, ‘Nume nipwo di he wê gên lul ge, ông nêl kiyang pimilên vac he mya om he pimil ông.’ ”

¹⁷ Yesu nêl kiyang tige vô he pyap di loc mi la yêp gê Betani.

*Yesu nêl vya lôl higuc di i mupac
(Mak 11:12-14,20-24)*

¹⁸ Yesu he nue ngivihî yêp di kidi mi la pitoc ên nêb ob la Jelusalem, lêc mila môp ti di vip den Yesu. ¹⁹ Mêd Yesu yê ma la higuc wê le vô môp ninya ge, om la kwabo nêb ob ya nôl, lêc nôl ti o yux lec lêm. Nge, yatôv hixôn lihi pileva le. Om Yesu nêl vô xax tyo ên nêbê, “Ông obêc vuac nôl ti i tii vac lêm.” Om lutibed xax tige mupac.

²⁰ Nue ngivihî yê di yetac di kinêg vô Yesu ên nêbê, “Bêna lêc higuc tiganê mupac lutibedê?” ²¹ Om Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “Xam obêc kitaa susu ti vô Anutu hixôn vông vinên ge od Anutu ob vông vô xam. Om a nêl vixôhilôg nôl vô xam bêga bê xam obêc vông i vin hixôn nilôm tibed ge od xam obêc nêl kiyang tiyi xocbê a nêl lec higuc ge di obêc vô nôl lec. Lêc xam ob vông yuac tibed mô lêm. Nge, xam obêc nêl vô kitôn tiganê bê, ‘Ông pul mi loc vac gwec’ ge od ob la tiyi xocbê xam nêl ge. ²² Ên xam obêc kitaa susu ti vô Anutu hixôn vông vinên ge od Anutu ob vông vô xam.”

He Islel kinêg Yesu ên nêbê, “Ông kô xêkizêc vô letya?”

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Yesu la vac Anutu xumac ngibua nilô, di la nêl xolac vô xomxo. Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Islel levac ya val kinêg vô i ên nêbê, “Ông kô xêkizêc vô letya lêc lam vông yuac tigae, di ông tu letya manônê?” ²⁴ Om Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “A êno ob kinêg kiyang ti vô xam, di xam obêc nêl kitong ge od a êno ob nêl xomxo ti wê vông xêkizêc

vô a ge kitong vô xam. ²⁵ Om a ob kinêg vô xam bê mia lipacên wê Jon vông ge kehe yêp vô letya? Kehe lam vô Anutu lag puunê me xomxo kibun ga vông?”

Om he ngaênma di nêl voma ên nêbê, “Il ob nêbê va? Ên il obêc nêl bê Anutu lag puunê vông ge od Yesu ob nêl vô il bêga bê, ‘Bêna lêc xam o vông i vin kiyang wê Jon nêl ge lêmê?’ ²⁶ Lêc il obêc nêl bê xomxo kibun ga vông ge od il ob xona ên xomxo vihati, ên he vông i vin ên he nêbê Jon ge plopete nôl.” ²⁷ Om he nêl vô Yesu ên nêbê, “Xe o xovô mia lipacên wê Jon vông ge kehe lêm.” Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om a êno ob nêl xomxo ti wê vông xêkizêc vô a ge kitong vô xam lêm.

Yesu nêl kiyang pilepacên lec xomxo ti nu yuu

²⁸ “Xam xo ên xam nêbê va? Xomxo ti nu yuu dô, om ma la nêl vô nu tuc ên nêbê, ‘Tuc, gwêbaga ông loc vông yuac wain wê a vông ge.’ ²⁹ Lêc nu tuc nêl lax vô ma ên nêbê, ‘A ob la lêm.’ Nu tuc nêl bêge di timuên lêc pilepac nilô di la vông yuac wê ma nêl ge. ³⁰ Nang dêc ma la vô nu môn di nêl vô i tiyi xocbê nêl vô nu tuc ge. Mêd nu môn nêl i lax vô ma ên nêbê, ‘Mag, a ob la.’ Lêc kityoo di o la vông yuac lêm. ³¹ Om nu yuu ngwe na wê ngô ma kiyangê?” Om xomxo daa siên hixôn he Islel levac nêl vô Yesu ên nêbê, “Nu tuc.” Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nôl vô xam bê tibii nipaên wê kô takis gee hixôn vêx yôdac gee, he ob mug ên xam mi la vac Anutu ben lag puunê. ³² Ên Jon Lipacên lam hilung môp bôbac vô xam, lêc xam o vông i vin kiyang wê i nêl ge lêm. Lêc tibii nipaên wê kô mone takis gee hixôn vêx yôdac gee, he vông i vin, di xam xovô wê he vông i vin ge, lêc xam o pilepac xam mi vông i vin lêm.

*Yesu nêl kiyang pilepacên lec xomxo nipaên wê viac yuac wain ge
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)*

³³ “Xam ngô kiyang pilepacên ngwe. Xomxo ti bin yuac levac wê i vông ge di xin wain vac di ku xenac kisuu lec, di yev lôva ti wê xomxo ob gig wain nôl vac ge di lox xumac wê xomxo ob dô vac di yê

yuac xôn ge. Om vông yuac tige vac tibii ya vigê ên nêb he i viac. Pyap dêc xomxo tyo la dô vac vigwe teva ngwe. ³⁴ Di buc wê wain nô n huu ge vô kwabo lec, om vông nue yuac ya la vô tibii wê viac yuac wain gee ên nêb he i loc yul wain nô wê huu ge di kô mi lôm vô i. ³⁵ Om he la, lêc tibii wê viac yuac ge hôm he xôn di tax ti ninivi sea di hi ngwe yib di nêx ti ya ngidax. ³⁶ Nang dêc timuên xomxo levac tyo vông nue yuac ya la nang. He tibeac nginoo he wê la tax ge vêl, lêc tibii wê viac yuac gee vông nipaên vô he tiyi xocbê he vông vô xomxo yuac wê la tax ge.

³⁷ “Mêdêc timuên xomxo levac tyo vông nu tuc la vô he, ên xo vac nilô bêga ên nêbê, ‘Ga aca va nug om he ob yê i xocbê xomxo levac di ngô kiyang wê ob nêl vô he ge.’ ³⁸ Lêc tibii wê viac yuac gee yê nu tuc wê mila ge, om nêl vôma ên nêbê, ‘Xomxo tige wê ma ob nêl i lê lec yuac wain ga. Om il ob hi i yib ên yuac wain ga i tu il xe.’ ³⁹ Om he hôm i xôn di kô mi la ninyawehe di la hi i yib. ⁴⁰ Om xomxo levac tige obêc val ge od ob vông bêna vô tibii tige wê viac i yuac gee?”

⁴¹ Om xomxo daa siên hixôn he Islel levac nêl vô Yesu ên nêbê, “Xomxo levac tige ob vông myavinê levac vô he di hi he yib, di ob vông yuac wain tige vac tibii ba vigê ên he i viac, di he ob vông wain nô vô xomxo levac tyo vô buc wê he obêc yul nô nê ge.”

⁴² Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kiyang wê yêp vac xolac ge, xam mêd o kitong lêm, me? Ên kiyang nêl bêga ên nêbê,

‘Ngidax ti wê xomxo xumac loxên yê nêbê tiyiên ma ge, ge wê tu ngidax xêkizêc wê ob hôm xumac xôn ge. Apumtau vaci vông bêge, di xe xê tiyi xocbê susu nivaha.’

⁴³ Xolac nêl bêge, om a ob nêl vô xam bê Anutu ob vô kiyang yuu yuac wê i vông ge vêl ên xam Yuda di ob vông vac tibii ba vigê, di he ob vông i vô nô nê lec. ⁴⁴ [Xomxo ti obêc mwoc mi hi i lec ngidax tige ge od ob hi i len vô pipu sea, di ngidax tige obêc tô mi hi xomxo ti ge od ob hi i pital sea.]”

⁴⁵ He levac wê mi si daa gee hixôn he Palisi ngô kiyang pilepacên tige di xovô ên nêbê Yesu nêl kiyang lec he. ⁴⁶ Om he nêb he ob hôm Yesu xôn, lêc he xona ên xomxo tibeac, ên he tibeac yê Yesu tiyi xocbê plopete ti.

22

Kiyang pilepacên lec vizid levac (Luk 14:16-24)

¹ Nang dêc Yesu nêl kiyang pilepacên ngwe vô he bêga ên nêbê, ² “Anutu ben kehe tiyi xocbê môp wê xomxo levac ti vông. Xomxo tige nu vux ti nêb ob kô vêx om ma nêb ob myêl vizid levac. ³ Mêd vông kiyang la vô tibii ya tax ên nêb ob myêl vizid levac ti. Om vô buc wê obêc myêl yaên ge od vông nue yuac la nêl vô tibii tige nêb he i lam vac yaên levac. Lêc tibii tige nêb ob lam lêm. ⁴ Om xomxo levac tige vông nue yuac ya la tii vac di nêl vô he ên nêbê, ‘Xam lôc vô he wê a nêb he i lam vac vizid ge, di nêl kitong vô he bê a viac a pyap, di a hi bwoc kau di bwoc nipwo levac levac hixôn di viac yaên vihati pyap, om he i lam ya vizid a vông, ên a nug ob kô vêx.’

⁵ “Mêgem nue yuac tige la nêl kiyang vô tibii, lêc he ni ma lec kiyang nêb ob ngô lêm. Om he la vaxvax, ti la yuac yaên di ti la yuac mone, ⁶ di he ya hôm xomxo levac nue yuac xôn mi vông he vô nipaên di hi he yib. ⁷ Om xomxo levac tige xêyaa vô myavinê, om vông nue vevac la vô he wê hi i nue yuac yib ge, di nue vevac hi he yib di nyuu he nê nê xumac, di ngwax ya he ben ma vêl.

⁸ “Mêd xomxo levac tyo nêl vô nue yuac ên nêbê, ‘A myêl vizid levac pyap mi i dô, lêc xomxo wê a tyuc he ên a nêb he i lam ya ge o tiyi wê ob ya ge lêm. ⁹ Mêgem xam loc vac môp levac vihati, di xomxo wê xam ob tulec ge, xam kô vihati mi lam vac vizid wê a vông ge.’ ¹⁰ Om nue yuac la le vac môp vihati di la kituc xomxo nivaha yuu xôn nipaên wê he tulec ge di kô he vihati mi la vac vigwe wê he ob ya vizid vac ge. Om he la pup lec xomxo levac tyo ben.

11 “He val dô, mêdêc xomxo levac tyo la vac xumac nilô ên nêb ob yê he, lêc yê xomxo ti wê o vinyum ngakwi vizid ya yaên ge lêm. 12 Om xomxo levac nêl vô i ên nêbê, ‘Lig, bêna lêc ông o vinyum ngakwi vizid ya yaên lêm, lêc lam dô hixônê?’ Lêc xomxo tyo o xovô kiyang ti wê ob nêl lax vô i ge lêm. 13 Om xomxo levac tyo nêl vô nue yuac ên nêbê, ‘Xam ku xomxo tige vixa yuu vigê xôn di nêx i loc vac vigwe mapitoc. Vac vigwe tige xomxo ob byag levac di nivu kic lecma.’” 14 Yesu nêl kiyang pilepacên tige pyap di nêl ên nêbê, “Anutu tyuc xomxo tibeac lê, lêc ob vînoo nôntiti.”

Xomxo kinêg Yesu lec mone wê he tung takis vô Sisa ge

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Mêdêc he Palisi la kitucma di keac lec kiyang wê nêb ob kinêg vô Yesu ên i nêl kiyang ti i so. 16 Om Palisi vông he nue ngivihî hixôn Helot nue ngivihî la vô Yesu di he nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, xe xovô ên xe nêbê ông wê ông mi nêl kiyang hixôn nôntiti, di ông tixuu xomxo ya môp wê Anutu vông ge di ông o kityoo lêm, di ông o xona ên xomxo ti lêm, ên ông wê xomxo vihati tiyima. 17 Om ông nêl vô xe bê ông xovô bêna? Il Yuda obêc vông takis vô king Sisa wê tibii ba ge od ob pwoo Moses xolac vac, me?”

18 Lêc Yesu xovô kiyang nipaên wê yêp vac he nilô ge om nêl vô he ên nêbê, “Xam tibii kityooên, bêna lêc xam nêb xam ob yaxên a? 19 Xam kô mone takis tyo mi lam a xê.” Om he vông mone ti vô i. 20 Di Yesu kinêg vô he ên nêbê, “Letya kinu yuu lê wê yêp lec mone tiga?” 21 Lêc he nêl ên he nêbê, “Sisa kinu yuu lê wê yêp lec mone tiga.” Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om susu wê Sisa xe ge, xam vông i loc vô Sisa, di susu wê Anutu xe ge, xam vông i loc vô Anutu.”

22 He ngô kiyang wê Yesu nêl ge di yetac mabu, di sea i di la.

He Sadyusi kinêg Yesu lec wê xomxo ob kidi lec vac yibên ge

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

23 Vô buc tyo xomxo Sadyusi ya val vô Yesu. He Sadyusi ge, he mi nêl ên he nêbê

xomxo yibên ob kidi lec mi dô maviha lêm. Om he val kinêg vô Yesu ên nêbê, 24 “Xolac kehe, Moses xolac nêl bêga ên nêbê, ‘Xomxo ti obêc yib di nu ma ge od xomxo tyo li ngwe ob ii vêxôv tige ên yuu i kô nue di nue i tu susu wê ma yibên vông ge kehe.’ Moses xolac nêl bêge. 25 Om ilage vux vigê vilu di sec yuu wê ta yuu ma tîbed ge dô vac xe mahigun. Mêdêc li tuc kô vêx ti lêc yib di nu ma, om li môn kô vêx tyo nang. 26 Lêc li môn yib di nu ma om li gwaa kô vêx tige tii vac nang, lêc yib di nu ma, di lie timuên vihati kô vêx tige di i mila vô li timuên tyo hixôn, lêc nu ma di he vihati yib. 27 Di timuên lêc vêx tyo yib. 28 Ông nêl ên ông nêbê xomxo ob kidi lec maviha vac yibên, om xe nêb xe ob kinêg ông bê buc wê xomxo yibên obêc kidi lec ge od vêx tige ob tu vux tina vinê? Ên vux vigê vilu di sec yuu ii vêx tîbed lec buc wê he dô maviha ge.”

29 Lêc Yesu nêl i lax vô he ên nêbê, “Xam o xovô kiyang wê yêp vac xolac ge lêm di xam o xovô xêkizêc wê Anutu vông ge lêm, om xam nêl kiyang so. 30 Ên buc wê xomxo yibên ob kidi lec ge, he ob iima lêm. Nge, he ob dô tiyi xochê angela lag puunê. 31 Di kiyang lec wê xomxo yibên ob kidi lec maviha ge, xam mêd o kitong kiyang wê Anutu nêl vô xam ge lêm, me? Ên Anutu nêl bêga ên nêbê, 32 ‘Eblaham Anutu a, di Aisak Anutu a, di Jekop Anutu a.’ Anutu nêl bêge, lêc yon yib tax dêc Anutu nêl kiyang tige timuên om kiyang tige nêl kitong ên nêbê Anutu o tu xomxo yibên nêntiti Anutu lêm. Nge, tu xomxo maviha nêntiti Anutu.”

33 Xomxo kidu levac tige ngô di yetac mabu ên kiyang wê Yesu nêl ge.

Xolac nôntiti tîbed wê ngînoo xolac baba vêl ge

(Mak 12:28-31; Luk 10:25-28)

34 He Palisi ngô wê Yesu kiyang vông he Sadyusi dô kiyang maên ge om he kitucma mi la vô Yesu. 35 Di he wê tu Moses xolac kehe gee ti nêb ob yaxên Yesu om kinêg vô i ên nêbê, 36 “Xolac kehe, xolac wê Anutu nêl vô Moses ge, tina wê ngînoo vêl ge?”

³⁷ Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xolac ti wê nginoo vêl ge bêga nêbê ông xêmyaa i vin lec ông Apumtau Anutu di ông vông nilôm yuu kinum di piyôp i loc yadiluhu vô Anutu. ³⁸ Xolac tived tiga wê yêp mugên di nginoo baba vêl. ³⁹ Di xolac ngwe wê vông yuu ge tiyi xocbê ngwe wê yêp mugên ge nêl bêga ên nêbê ông xêmyaa i vin lec xomxo vihati i tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec ôcông va ge. ⁴⁰ Xolac yuu ga tu kiyang wê Moses he plopete nêl ilage vihati kehe.”

*Yesu kinêg he Palisi lec lê Kîlisi
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)*

⁴¹ He Palisi kitucma mi la dô hixôn Yesu, om Yesu kinêg vô he bêga ên nêbê, ⁴² “Xam xo bêna lec xomxo levac wê lê Kîlisi ge? Xam xo ên xam nêbê letya nu i?” Om he Palisi nêl vô Yesu ên nêbê, “Ge Devit nu ti.”

⁴³ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Obêc Devit bue timuên ti ge od bêna léc Myakilôhô Ngîbua vông Devit nêl kiyang lec Kîlisi ên nêbê Apumtau? Ên Devit nêl bêga nêbê,

⁴⁴ ‘Apumtau Anutu nêl vô a lig Apumtau ên nêbê, “Ông lôm dô vô a vigêg hiyôv di a ob vông tibii wê vông vevac vô ông gee, he i loc dô vac ông kwa ngîbi.” ’

⁴⁵ Devit nêl bêge, om Devit obêc nêl lec Kîlisi ên nêbê Apumtau ge od bêna léc xam nêbê Kîlisi ge Devit bue ti?” ⁴⁶ He ngô kiyang wê Yesu nêl ge, léc ti o tiyi wê ob luu kiyang ti lax vô i ge lêm. Om vô buc tige he xona ên i om he o kinêg kiyang ti vô i tii vac lêm.

23

*Môp wê he Palisi hixôn he wê xovô
Moses xolac gee mi vông*

(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; Luk 20:45-46)

¹ Nang dêc Yesu nêl vô xomxo kidu levac hixôn i nue ngîvihi ên nêbê, ² “He wê xovô Moses xolac gee hixôn he Palisi, he le vac Moses nipilêhê di vông Moses xolac vô xam, ³ om kiyang vihati wê he nêl vô xam ge, xam ngô di timu vô. Léc le i léc vông môp tiyi xocbê he vông ge

lêm. Ên he tixuu xam ya kiyang nivîha, léc he o timu vô kiyang wê he mi nêl ge lêm. ⁴ Ên he vông viyin vô xam tiyi xocbê he titup susu viyin di lii lec xam kidiac ên nêb xam kilê ge, léc he o hôm nipwo ti vac vigê hixôn lêm. ⁵ Môp vihati wê he mi vông ge, he vông ên he nêb xomxo i yê di pimil he. Om he kivuu Anutu xolac lec kipihac di su vac vîxec nu wê duu bwoc ninivi ge di ku yêp lec mahigê maxooên, di he duu myahîlihi dia la yux lec ngakwi myahîpu, ⁶ di he obêc la ya vizid levac me obêc la vac xumac lilo ge od he nêb he ob la dô lec sia wê xomxo levac mi dô lec ge, ⁷ di he xêyaa vin lec wê he ob la vîlee lec wetôv ên nêb xomxo i kô he lec, di xêyaa vin lec nêb xomxo i nêl bê he xolac kehe.

⁸ “Lêcom a ob nêl vô xam bêga bê xomxo ti i o léc nêl vô xam bê xam ge xolac kehe lêm. Ên xomxo tived tu xam nêb xolac kehe, di xam vihati xam lime. ⁹ Di le i léc vînoo xomxo kibun ga ti bê xam mam lêm, ên mam tived wê dô lag puunê. ¹⁰ Di xomxo ti i o léc nêl vô xam bê xam xomxo levac lêm. Ên xam nêb xomxo levac tived ge Kîlisi. ¹¹ Xomxo wê tu xam nêb levac ge i loc tu xam nêb tibii yuac hixôn lê, ¹² ên xomxo ti obêc kô i lec ge od Anutu ob vông i lê vô nipwo lec. Léc xomxo ti obêc pilepac i di vô nipwo lec ge od Anutu ob vông i lê vô levac.

*Yesu nêl vô he Palisi ên nêbê he nilô
pîtal pyap*

(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; Luk 20:47)

¹³ “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pîtal pyap. Xam tung vuayen lag puunê lec ên xomxo. Xacxam va ob la vac lêm, léc he wê nêb ob la vac Anutu ben ge xam le vac he xôn. ¹⁴ [Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pîtal pyap. Xam vô vêxôv nêb susu yuu xumac vêl ên he, di buc wê xam obêc kitaa ge od xam mi viyum nêb nipaên vac kitaaên dia. Om xam obêc kô myaviwen nipaên luu vêl.]

¹⁵ “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam

nilôm pital pyap. Xam la vac sip di la vilee vac vigwe mi la ên xam nêb xam ob pilepac xomxo ti i tu xam nume ngivihi. Lêc xomxo tyo obêc tu nume ngivihi ge od xam vông i la vac nipaên levac luu wê xam vông ge vêl, om xam xôn vihati ob la vac vigwe nipaên.

¹⁶ “Xam ge mamtocên, lêc xam nêb xam ob hilung môp vô xomxo, xam nilôm pital pyap. Xam mi nêl ên xam nêbê, ‘Xomxo ti obêc titô vigê la kisii di nêl kiyang ti di nêl Anutu xumac ngibua lê hixôn ge od kiyang wê i nêl ge kiyang pileva. Lêc xomxo ti obêc titô vigê la kisii di nêl kiyang ti di nêl gol wê he lipac lec xumac ngibua ge lê hixôn ge od xomxo tyo i vông i tiyi kiyang wê i nêl ge.’ ¹⁷ Xam mi nêl bêge, lêc xam ge tibii yacyac wê manôn toc ge. Susu ngwe na wê nginoo vêlê? Gol nginoo vêl, me Anutu xumac ngibua wê vông gol tu ngibua ge nginoo vêlê? ¹⁸ Xam mi nêl ên xam nêbê, ‘Xomxo ti obêc titô vigê la kisii di nêl kiyang ti di nêl alta lê hixôn ge od kiyang wê i nêl ge kiyang pileva. Lêc xomxo ti obêc titô vigê la kisii di nêl kiyang ti di nêl daa wê yêp lec alta ge lê hixôn ge od xomxo tige i vông i tiyi kiyang wê i nêl ge.’ ¹⁹ Xam mi nêl bêge, lêc xam ge tibii matocên. Susu ngwe na wê nginoo vêlê? Daa nginoo vêl, me alta wê vông daa tu ngibua ge nginoo vêlê? ²⁰ Om a nêl vô xam bê xomxo ti obêc titô vigê la kisii di nêl kiyang ti di nêl alta lê hixôn ge od tiyi xocbê nêl daa wê yêp lec alta kisii ge lê hixôn. ²¹ Di xomxo ti obêc titô vigê la kisii di nêl kiyang ti di nêl Anutu xumac ngibua lê hixôn ge od tiyi xocbê nêl Anutu wê dô vac xumac tige lê hixôn. ²² Di xomxo ti obêc titô vigê la kisii di nêl kiyang ti di nêl vigwe lag puunê lê hixôn ge od tiyi xocbê nêl Anutu sia king lê di nêl Anutu wê dô lec sia tige lê hixôn.

²³ “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Ên xam obêc tulec lehac yuu negc di xax ninivi nivivea ge od xam mi tung kidu vigê yuu di vông ti la tu daa vô Anutu. Lêc xam sea môp levac wê Moses xolac nêl ge xocbê môp bôbac di

môp wê xam ob xo vigwe pisiv ên xomxo, di môp wê xam ob vông i vin. Om a ob nêl vô xam bê xam o lêc vông môp ngwe di sea ngwe lêm. Nge, xam vông yuu xôn tiyima. ²⁴ Xam ge mamtocên, lêc xam nêb xam ob hilung môp vô xomxo. Xam mi hôm vimeac vêl ên yaên, lêc bwoc levac xam ngôn diluhu.

²⁵ “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Xam mi lipac nimnivi pileva tiyi xocbê xam lipac kap yuu pile nîmi ge, dom xam nilôm ge, môp yôdac hixôn môp nipaên pup lec. ²⁶ Xam Palisi matocên, xam lipac kap yuu pile nilô i vô nivîha lê, êdêc nîmi i vô nivîha lec hixôn.

²⁷ “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Xam tiyi xocbê vigwe yibên wê xomxo vunac vô nivîha ge. Il xê vixun nêbê nivîha, lêc nilô ge, xomxo yibên len hixôn susu ningeac vihati ge dô vac. ²⁸ Om xam êno tiyi bêge, ên xomxo mi yê xam nêbê xam xomxo nivîha, lêc xam nilôm môci, môp kityooên hixôn môp wê xam pwoo Anutu kiyang vac ge yêp vac xam nilôm.

Yesu nêl vô he Palisi ên nêbê he ob kô myaviwen nipaên

(Luk 11:47-51; Luk 13:34-35)

²⁹ “Xam wê xam xovô Moses xolac gee hixôn xam Palisi, xam tibii kityooên, xam nilôm pital pyap. Xam mi lox xumac nivîha lec plopete wê yibên ge lôva kisii di xam vunac vô xomxo nivîha wê yibên ge lôva. ³⁰ Di xam mi nêl ên xam nêbê, ‘Xe obêc dô vac buge buc ilage od xe ob timu vô môp wê he vông ge di hi plopete yib lêm.’ ³¹ Xam nêl bêge, om xam nêl kiyang nêl xam kitong nêbê xomxo wê hi plopete yib ge nue xam. ³² Om xam loc vêl di loc vông môp nipaên i tiyi xocbê mame bume vông ilage! ³³ Myel nipaên nue xam! Anutu obêc yaxên xam di vông xam la vac vigwe nipaên. Om xam ob pec ên myaviwen nipaên tige tibêna?

³⁴ “Om a nêl vô xam bê a ob vông plopete di xomxo piyôp levac hixôn xomxo wê xovô xolac kehe gee i loc vô xam. Lêc xam ob hi he mangwe yib, di he

mangwe, xam ob tul lec pola, di mangwe, xam ob pisa ya yihi vac xumac lilo wê xam vông ge, di tii he vac vigwe viyang viyang mi he la vêl. ³⁵ Om xam ob kô myaviwen nipaên lec wê bume hi xomxo niviha yib ilage. Xam bume hi Ebel wê o vông nipaên ti lêm ge yib taxlee di i val vô Belekaia nu Sekalaia wê bume hi i yib vac xumac ngibua yuu alta mahigun ge. ³⁶ Om a nêl hixôn nôn vô xam bê xam wê xam dô gwêbaga ge, xam obêc kô myaviwen nipaên lec môp soên vihati wê bume vông ilage.

³⁷ “O Jerusalem, Jerusalem, xam wê xam hi plopete yib, di xam nêx he wê Anutu vông i loc vô xam ge ya ngidax mi he yib. Buc tibeac ge a keac ên a nêb xam lam vô a tiyi xocbê kokilêx ta keac nue vilu lax vac vinihi kwa ngibi ge, lêc xam nêb a vôngên i ma. ³⁸ Om xam ngô lê. Anutu ob sea xam bom i yêp pileva. ³⁹ Om a nêl vô xam bê xam ob wê a i tii vac nang lêm, di i loc vô buc timuên wê xam ob nêl bêga bê, ‘Il ob pimil xomxo ti wê tu Apumtau manôn mi val ge.’ ”

24

Anutu xumac ngibua ob dii vêl (Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Yesu lop vac Anutu xumac ngibua ên nêb ob la, lêc nue ngivihi mila vô i ên nêb ob hilung xumac niviha ya wê le hixôn xumac ngibua ge ên nêb i yê bê xumac niviha. ² Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Gwêbaga xam wê xumac tigae vihati, lêc a nêl nôn vô xam bê obêc buc timuên ge od xumac tigae ob dii sea di ngidax ngwe ob dô lec ngwe kisii lêm.”

Viyin tibeac wê ob val timuên ge (Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Yesu la dô lec kitôn Oliv kisii, di nue ngivihi heche val nêl vô i ên nêbê, “Xe nêb ông nêl vô xe bê kiyang wê ông nêl lec Anutu xumac ngibua ge ob vô nôn lec vô buc tina? Di do tina wê obêc val tax ên xe xê di xovô bê ông ob vena di lag yuu kibun obêc pilepac ge?”

⁴ Om Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “Xam viac xam niviha êdêc xomxo i o lêc kityoo xam lêm. ⁵ Ên xomxo tibeac ob val nêl

a lêg lec he lê nêbê he Kilisi, om he ob kityoo xomxo tibeac. ⁶ Di xam obêc ngô vevac nididun val kwabo di ngô kiyang lec vevac wê teva ge od le i lêc yetac di xona lêm. Ên vevac tige ob val tax, lêc buc myahipu gên yêp dia. ⁷ Ên tibii viyang ngwe ob vông vevac vô tibii viyang ngwe, di xomxo vigwe ti ob dô kidu kidu di vông vevac voma, di vip levac ob den xomxo vac vigwe ya, di ngiyêg ob yoc vac vigwe ya, ⁸ om viyin tige wê ob val taxlee, lêc viyin tibeac gên yêp wê ob val timuên hixôn.

⁹ “Vô buc tige tibii ob hôm xam xôn di vông xam la vac tibii vigê di he ob vông myavinê vô xam di hi xam wib. Di tibii vac vigwe vihati yang xêyaa ob vô myavinê vô xam ên wê xam vông i vin a lêg ge. ¹⁰ Di xomxo tibeac ob sea vông vinên wê he vông ge, di he ob vông lie la vac tibii vevac vigê, di he xêyaa ob vô myavinê voma. ¹¹ Di plopete kityooên tibeac obêc val kityoo xomxo tibeac. ¹² Di môp nipaên obêc vô levac, om xomxo tibeac obêc sea môp xêyaa vin lec maên. ¹³ Lêc xomxo ti obêc le xêkizêc di i la tiyp vô buc myahipu ge od Anutu obêc kô i mi la tung vac ben. ¹⁴ Di xomxo ob nêl xolac niviha lec Anutu ben kisiinê la vac vigwe vihati yang ên xomxo vihati i ngô. Pyap dêc buc myahipu obêc val timuên.”

Yesu nêl kiyang lec nipaên nôn wê ob val timuên ge

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Xam wê xam kitong kiyang tiga, xam xovô niviha, ên Yesu nêl bêga ên nêbê, “Obêc buc timuên ge susu nipaên nôn wê ob vông vigwe vô nipaên ge ob la le vac xumac ngibua. Ilage plopete Danyel nêl kitong lec susu nipaên tige. ¹⁶ Om buc wê susu nipaên tige obêc val le seac ge od xomxo wê dô vac vigwe Judia ge he i pec mi loc lec kitôn, ¹⁷ di he wê dô lec xumac kisii ge he i o lêc lop mi lax kô he susu ti vac xumac nilô lêm. Nge, he i pec mi loc lutibed. ¹⁸ Di he wê la vac yuac lôma ge he i o lôm kô vinyumên ti lêm. Nge, he i pec mi loc lutibed. ¹⁹ Di xam xo vigwe pisiv ên vêx wê nu dô vac xêyaa ge di vêx wê vông lul vô nue ge, ên vô buc

tigee he ob dô vac viyin levac mabu luu vêl. ²⁰ Om xam kitaa vô Anutu bê xam ob pec mi la vô buc sabat yuu buc ningigooên lêm, ²¹ ên vô buc tige viyin levac mabu ob val. Vô buc mugên ilage di i val gwêbaga hixôn, viyin tibêge o tulec xomxo lêm, di vô buc timuên ge viyin tibêge ob yêp i tii vac lêm. ²² Buc viyin tigee obêc yêp dia ge od ob kitya xomxo vihati vêl. Lêc Anutu ob xo he wê vînoo he pyap ge, om ob kitov buc tigee vô myabo.

²³ “Vô buc tige xomxo ti obêc nêl vô xam bê, ‘Wê lê, Kilisi dô ga’ me obêc nêl bêga bê, ‘Kilisi dô ganê’, ge od xam o lêc vông i vin kiyang tige lêm. ²⁴ Ên tibii kityooên ya ob val nêl bê he Kilisi me plopete, di he ob vông do levac toto ên nêb ob pilepac xomxo nilô i loc vô kiyang kityooên, di he nêb he ob kityoo xomxo wê Anutu vînoo pyap ge hixôn. ²⁵ Xam ngô lê. Kiyang tige gên o vô nôn lec lêm, lêc a nêl kitong vô xam tax.

²⁶ “Om xomxo obêc nêl vô xam ên nêbê, ‘Wê lê, Kilisi dô vac vigwe myadongên tiganê’, ge od xam o lêc loc vigwe tiganê lêm. Di he obêc nêl vô xam ên nêbê, ‘Wê lê, Kilisi dô vac xumac nilô tiganê’, ge od xam o lêc vông i vin he kiyang lêm. ²⁷ Ên a, Xomxo Nu, a obêc vena tiyi xochê deac hixelac lutibed vac vigwe vihati wê hiyôv tyip lam di hoo la ge, om xomxo vihati obêc yê di xovô.

²⁸ “Susu yibên ti obêc yêp vac vigwe ti ge od menac byang wê mi ya pitalên ge ob kituc la lec.

Yesu nêl kiyang lec buc wê i ob vena lec ge

(Mak 13:24-31; Luk 21:25-33)

²⁹ “Viyin levac wê ob val timuên ge obêc tip la vêl. Nang dêc lutibed hiyôv yuu dentuc obêc vô mapitoc di linacên ob ma, di pitua lag puunê obêc tô sea mi lam, di susu xêkizêc lag puunê obêc vô yocyoc. ³⁰ Mêd do levac wê hilung a Xomxo Nu ge obêc val yêp seac vac lag. Om xomxo vihati gê kibun ga, he ob yê di nilô ob vô viyin di he ob byag. Nang dêc he obêc yê a, Xomxo Nu, a dô vac viyobtoc mi lam gê kisii ganê di lam hixôn xêkizêc yuu xêseac levac. ³¹ Mêd vuac ob tyuc nididun levac, di a ob vông a nuge angela

he i loc tiyi kibun myahipu vihati di loc vilu vô xomxo vihati wê Anutu vînoo he pyap ge.

³² “Xam xovô lec xax livêl. Ên livêl lihi obêc yal mîma ge od xam xovô bê buc wê hiyôv ob linac ge. ³³ Mêgem buc timuên wê susu tigee vihati wê a nêl vô xam ga obêc val vô xam ge od xam obêc wê di xovô bê buc wê a ob vena lec ge vô kwabo lec. ³⁴ A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê xomxo wê dô gwêbaga ge, he ob yib lêm di kiyang wê a nêl vô xam ga vihati obêc vô nôn lec pyap lê. ³⁵ Lag yuu kibun xôa obêc ma, di kiyang wê a vông ge, bo ti xôa obêc ma lêm. Nge, vihati obêc yêp.

Xomxo ti o xovô buc wê Yesu ob vena lec ge lêm

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)

³⁶ “Buc wê a ob vena lec ge, xomxo ti o xovô buc yuu hiyôv manôn tige lêm, di angela lag puunê lungên buc tige, di a, Xomxo Nu, a êno lungên. Dom Mag vaci tibed wê xovô buc tige. ³⁷ Môm wê xomxo vông vô Nôa buc ilage, xomxo ob vông môm tibêge di i loc vô buc wê a, Xomxo Nu, ob vena lec ge. ³⁸ Vô buc ilage wê mia gên o hivun kibun xôn lêm ge, xomxo dô mi ya di num di iima, di i la tyip lec buc wê Nôa la dô vac sip nilô ge, ³⁹ lêc he lungên wê mia ob hivun kibun xôn ge, di lutibed mia butac di hivun he vihati yib mîma vêl. Om buc wê a, Xomxo Nu, ob vena lec ge ob tiyi lec bêge. ⁴⁰ Vô buc tige xomxo yuu ob la vac yuac yaên di Anutu ob kô ngwe di sea ngwe dô xel. ⁴¹ Di vêx yuu ob divông yebac, lêc Anutu ob kô ngwe di sea ngwe dô xel. ⁴² Mêgem xam dô di viac xam, ên xam o xovô buc wê xam Apumtau ob vena lec ge lêm. ⁴³ Xam xovô bê xomxo ti wê i xumac ge obêc xovô hiyôv manôn wê tibii yôdac ob val vô bucên ge od xomxo tyo ob dô bin ben ên nêb tibii yôdac i o dii xumac di vun i susu lêm. ⁴⁴ Om xam êno, xam viac xam, ên a, Xomxo Nu, a obêc vena lec buc wê xam xo ên xam nêbê a vena lecên ob ma ge.

Yesu nêl kiyang pilepacên lec xomxo yuac nivîha yuu nipaên

(Luk 12:42-46)

⁴⁵ “Xomxo yuac letya dô wê viac i yuac nivihâ hixôn piyôp nivihâ ge? Xomxo levac wê viac nu yuac tige vînoo i ên nêb i viac lie yuac vîhati di vông yaên vô he tiyi buc vîhati. ⁴⁶ Om xomxo levac tyo obêc vena lêc yê wê nu yuac tige viac yuac nivihâ ge od ob vông xêyaa nivihâ vô nu yuac tyo. ⁴⁷ A nêl vixôhilôg vô xam bê xomxo levac tyo ob vông susu vîhati wê i vông ge vac nu yuac tige vigê ên nêb i viac. ⁴⁸ Lêc xomxo levac obêc la di nu yuac tyo obêc xo bêga nêbê, ‘Xomxo levac tyo ob vena lutibed lêm.’ ⁴⁹ Nêl bêge om hi lie yuac, di ya di num hixôn tibii wê num mi vô mavmav ge. ⁵⁰ Obêc vông bêge ge od xomxo levac ob vena lec buc hixôn hiyôv manôn ti wê nu yuac tige xo ên nêb ob vena lec lêm ge. ⁵¹ Om xomxo levac obêc hi i vô nipaên di vông i la dô vac vigwe nipaên hixôn xomxo kityooên. Vac vigwe tige xomxo obêc byag di kic nivu lecma.”

25

Kiyang pilepacên lec vêxwo vigê yuu

¹ Yesu nêl vô nue ngivihî ên nêbê, “Buc wê a ob vena lec ge od xomxo wê nêb ob la vac Anutu ben kisii ganê ge he ob tiyi xocbê vêxwo vigê yuu wê kô he lam mi la le vac môp ên nêb ob bin xomxo levac ti wê ob val ge. ² Vêxwo vigê vilu wê piyôp maên, di he vigê vilu wê piyôp nivihâ. ³ Om vêxwo vigê vilu wê piyôp maên ge kô he lam, lêc he o kô wel hixôn lêm. ⁴ Di vêx vigê vilu wê piyôp nivihâ ge kô he lam di kô wel hixôn vac butol titi. ⁵ He vîhati dô bin xomxo levac tyo, lêc valên ma, mêd he manôn yêp om he yêp.

⁶ “Mêdêc vô vivuaên mahigun xomxo ti tyuc vya levac ên nêbê, ‘Xomxo levac tyo val. Om xam loc tulec xomxo tyo vac môp ên kô i mi lam.’ ⁷ Mêdêc vêx vîhati kidi lec di viac he lam, ⁸ di he wê piyôp nivihâ ge too wel vac he lam, di he wê piyôp maên ge nêl vô he wê piyôp nivihâ ge ên nêbê, ‘Xam vông xe nêl wel ya ên xe too vac xe lam.’ ⁹ Lêc he wê piyôp nivihâ ge nêl i lax vô he ên nêbê, ‘Ma. Wel ga o tiyi il xôn vîhati lêm. Om xam loc kisuu

nêm.’ ¹⁰ Mêdêc he wê piyôp maên ge loc mi la myag wel ên nêb ob kisuu nêl. Mêd xomxo levac tyo val, om vêx wê viac he pyap ge la hixôn i mi he la vac xumac nilô di la ya vizid levac, di vuayen tung lec.

¹¹ “Lêc vêxwo vigê vilu wê piyôp maên ge vena timuên di vena tyuc ên nêbê, ‘Xomxo levac, xomxo levac, ông tax vuayen ên xe.’ ¹² Lêc xomxo levac tige nêl i lax vô he ên nêbê, ‘A nêl nôn vô xam bêa lungên xam.’ ” ¹³ Yesu nêl kiyang pilepacên tige pyap dêc nêl vô nue ngivihî ên nêbê, “Om xam dô di viac xam, ên xam o xovô buc yuu hiyôv manôn wê a obêc vena lec ge lêm.

Yesu nêl kiyang pilepacên lec xomxo yuac wê kô mone ge

(Luk 19:11-27)

¹⁴ “Om buc wê a ob vena lec ge tiyi xocbê xomxo levac ti wê nêb ob la vigwe tevabanê ge. Om nêl nue yuac lam vô i di vông susu vîhati wê i vông ge la vac he vigê ên nêb he i viac. ¹⁵ Xomxo levac tyo xovô yuac yuu xovôên wê nue yuac toto vông ge, om titang mone vô he tiyi bêge. Om vông K5,000 vô nu yuac ti, di vông K2,000 vô ngwe di vông K1,000 vô ti ên nêb yon i vông yuac lec mone tige. Pyap dêc loc mi la. ¹⁶ Mêdêc nu yuac ti wê kô K5,000 ge la vông yuac lec mone tige, om kô K5,000 lôm kituc lec. ¹⁷ Di nu yuac ti wê kô K2,000 ge la vông yuac lec mone tige, om kô K2,000 lôm kituc lec. ¹⁸ Di ti wê kô K1,000 ge la yev lôva mi lii mone la yêp vac di hivun xôn.

¹⁹ “Mêd buc dia lam la vêl, di xomxo levac vena di tyuc nue yuac lam vô i ên nêb ob ngô kiyang lec yuac wê yon vông lec mone wê i vông vô yon ge. ²⁰ Mêd nu yuac ti wê kô K5,000 ge kô mone vîhati mi lam le vô xomxo levac tyo manôn di nêl vô i ên nêbê, ‘Xomxo levac, ông vông K5,000 vô a, di a vông yuac lec, om a kô K5,000 hixôn.’ ²¹ Mêd xomxo levac tige nêl vô i ên nêbê, ‘Ông xomxo yuac nivihâ, ên ông vô ninyamlehe vô a di vông yuac nivihâ. Ông viac susu wê nipwo ge nivihâ om a ob vông susu tibeac vac ông vigêm ên ông viac. Om ông xêmyaa i nivihâ di ông lam dô hixôn a.’

²² “Nang dêc nu yuac ti wê kô K2,000 ge lam le vô xomxo levac tyo manôn di nêl vô i ên nêbê, ‘Xomxo levac, ông vông K2,000 vô a, di a vông yuac lec, om a kô K2,000 hixôn.’ ²³ Om xomxo levac tige nêl vô i ên nêbê, ‘Ông xomxo yuac nivîha, ên ông vô ninyamlehe vô a di vông yuac nivîha. Ông viac susu wê nipwo ge nivîha, om a ob vông susu tibeac vac ông vigêm ên ông viac. Om ông xêmyaa i nivîha di ông lam dô hixôn a.’

²⁴ “Mêdêc nu yuac ti wê kô K1,000 ge lam le vô xomxo levac tyo manôn di nêl vô i ên nêbê, ‘Xomxo levac, a xovô ên a nêbê ông xomxo wê ông mi keac myam pilihi. Di yuac wê xomxo ti yev vê vac ge, ông la kô nôn vac, di xomxo wê vông yuac ge od ông la kô nôn vac di kô ya sola hixôn. ²⁵ Om a xona ên ông di a kô K1,000 wê ông vông vô a ge mi la yev lôva mi lii vac di hivun xôn. Om ông hôm ông mone.’

²⁶ “Lêc xomxo levac tige nêl lax vô i ên nêbê, ‘Ông xomxo yuac nipaên wê ông vô nim maên. Ông nêl ên ông nêbê a la kô nôn vac yuac wê xomxo yev vê vac ge, di xomxo wê vông yuac ge od a la kô nôn vac di kô ya sola hixôn. ²⁷ Ông nêl bêge, lêc bêna lêc ông o kô mone a vông mi la lii vac xumac beng lêmê? Ên ông obêc vông bêge ge od buc wê a ob vena lec ge od a ob kô K1,000 wê a vông vô ông ge di kô ya wê solaên ge hixôn.’ ²⁸ Xomxo levac tyo nêl bêge, nang dêc nêl vô nue yuac ya bêga nêbê, ‘Xam vô K1,000 vêl ên xomxo yuac tige di vông vô a nug yuac ngwe wê kô K5,000 pyap ge ên i kituc lec. ²⁹ Ên xomxo ti xovôên nivîha obêc dô vô i ge od a obêc vông mangwe hixôn. Di xomxo ti xovôên nivîha obêc ma ge od a obêc vô xovôên wê i vông ge vêl ên i. ³⁰ Om xam hôm xomxo yuac nipaên tige xôn di nêx i loc vac vigwe mapitoc. Vac vigwe tige xomxo obêc byag di kic nivu lecma.’

Yesu nêl kiyang lec buc wê ob yaxên xomxo vihati lec ge

³¹ “Obêc buc timuên ge Xomxo Nu ob lop mi lôm hixôn xêseac wê i vông ge di

angela vihati ob lam hixôn i, di ob dô lec sia king di yaxên xomxo nêl kiyang. ³² Vô buc tige xomxo vihati yang ob kituc lam le vô i manôn, di i ob vông he le kidu yuu tiyi xocbê xomxo wê viac bwoc sipsip yuu memek ge od vînoo bwoc sipsip le kidu ngwe di memek le kidu ngwe. ³³ Om ob vông bwoc sipsip le vô vigê hiyôv di ob vông memek le vô vigê kêd. ³⁴ Mêd xomxo levac tige ob nêl vô he wê dô vô vigê hiyôv ge bêga nêbê, ‘Mag Anutu vông vizid nivîha vô xam, om xam lam dô vac vigwe nivîha wê Anutu nêl xam lêm lec ge. Vô buc mugên ilage wê Anutu tung lag yuu kibun taxlee ge, od viac vigwe tige pyap ên nêb ob vông vô xam. ³⁵ Ên ilage vip den a om xam vông yaên mi a xa, di a nêb a ob num mia om xam vông mia ningigooên vô a mi a num, di a lam xocbê xomxo vitevac ge vô xam lêc xam viac a nivîha, ³⁶ di ngakwi ma ên a, om xam vông a nêg ngakwi, di yidac vông a om xam vev ngwax vô a nivîha, di a la dô vac xumac kalabuhu di xam lam wê a.’

³⁷ “Om xomxo nivîha ob nêl lax vô ên nêbê, ‘Apumtau, vô buc tina wê vip den ông om xe vông yaên mi ông wa? Di vô buc tina wê ông nêb ông ob num mia om xe vông mia mi ông numê? ³⁸ Di vô buc tina wê ông lam xocbê xomxo vitevac ge vô xe om xe viac ông nivîha? Di vô buc tina wê ngakwi ma ên ông om xe vông ông nêb ngakwi? ³⁹ Di vô buc tina wê yidac vông ông mi xe vev ngwax vô ông di viac ông nivîha ge, di vô buc tina wê ông la dô vac xumac kalabuhu om xe loc xê ôngê?’

⁴⁰ “Mêdêc xomxo levac tige ob nêl vô he bêga ên nêbê, ‘A nêl vixôhîlôg nôn vô xam bê xam ngidu a lige wê lê nipwo ge xôn ya susu tibêgee, om tiyi xocbê xam ngidu a xôn.’

⁴¹ “Pyap dêc obêc nêl vô he wê dô vô vigê kêd gee bêga nêbê, ‘Xam gee wê xam ob kô myaviwen nipaên. Xam pec vêl ên a magnôn mi loc vac ngwax wê yibên obêc ma ge. Anutu viac ngwax tige pyap vô Seten he nue yuac. ⁴² Ên ilage vip den a lêc xam o vông yaên mi a xa lêm, di a nêb a ob num mia lêc xam o vông mia

mi a num lêm, ⁴³ di a lam xocbê xomxo vitevac ge vô xam léc xam o viac a nivîha lêm, di ngakwi ma ên a léc xam o vông ngakwi vô a lêm, di yidac vông a, di a la dô vac xumac kalabuhu léc xam o lam wê a lêm.'

⁴⁴ "Mêd xomxo nipaên ob kinêg vô i ên nêbê, 'Apumtau, vô buc tina wê vip den ông, di ông nêb ông ob num mia, di ông lam xocbê xomxo vitevac ge, di ngakwi ma ên ông, di yidac vông ông, di ông la dô vac xumac kalabuhu, léc xe o ngidu ông xôn lêmê?'

⁴⁵ "Om xomxo levac tyo obêc nêl i lax vô he bêga ên nêbê, 'A nêl vixôhilôg nô n vông xam bê xam o ngidu xomxo wê lê nipwo ge xôn ya susu tibêgee lêm, om tîyi xocbê xam o ngidu a xôn lêm.' ⁴⁶ Xomxo levac obêc nêl bêge, di he wê nipaên ge obêc la yaxên myavinê levac luta léc luta. Léc xomxo wê nivîha ge obêc la dô mavîha luta léc luta."

26

He Yuda levac hilu kiyang ên nêb ob hi Yesu i yib

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Yesu nêl kiyang tige vîhati pyap dêc nêl vô nue ngîvîhi ên nêbê, ² "Xam xovô bê buc yuu ob lam la vêl, nang dêc obêc buc Pasova, di xomxo obêc vông Xomxo Nu la vac tîbii vigê ên he i hi i yib lec xax pola."

³ Mêdêc xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac gee la kitucma vac Kaiapas ben. Kaiapas ge xomxo daa siên nêl levac. ⁴ He keac vônga di myag môp wê nêb ob hêm Yesu xôn xôpacên di hi i yib ge. ⁵ Léc he nêl vônga ên nêbê, "Il ob hêm Yesu xôn lec buc ngîbua wê il mi xovô buc Isip ilage lêm, ên xomxo tibeac lam dô hixôn om obêc yê wê il hêm Yesu xôn ge od ob yê nipaên di nididun levac obêc tyip."

Vêx ti too mia nivîvea nivîha lec Yesu bazub

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶ Yesu la vigwe Betani di la dô vac Saimon ben. Saimon ge xomxo ti wê kityax mahîzihîzi ya ninîvi ilage léc gwêbaga vô

nivîha lec. ⁷ Yesu dô mi ya hixôn i di vêx ti kô butol nivîha wê mia nivîvea nivîha le vac ge ti mi lam vô i. Mia tige mone levac, léc vêx tige too lec Yesu bazub. ⁸ Léc Yesu nue ngîvîhi yê di xêyaa vô nipaên di nêl vônga ên nêbê, "Bêna léc vêx tige too mia tige sea? ⁹ Mia tige tîyi wê il ob vông mi tîbii i kisuu lec mone levac di il ob vông mone vô he wê nêl susu maên gee lê, léc vêx tige too sea."

¹⁰ Yesu xovô kiyang wê he nêl vônga ge, om nêl vô he ên nêbê, "Bêna léc xam vông vîyin vô vêx tige? Môp wê vêx vông vô a ge nivîha. ¹¹ Ên xomxo wê nêl susu maên ge ob dô hixôn xam luta. Léc a ga, a ob dô xuhu dia hixôn xam lêm. ¹² Vêx tige too mia nivîvea lec a ên nêb ob viac a nîgnîvi tax ên xomxo obêc yev a vac lôva. ¹³ A nêl hixôn nô n vô xam bêga bê vac vigwe vîhati wê xomxo obêc la nêl xolac tiga vac ge od xomxo ob nêl môp wê vêx tige vông ge kitong hixôn ên xomxo vîhati i ngô di xovô."

Judas nêb ob vông Yesu vac xomxo levac vigê

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Yesu nue ngîvîhi wê vigê yuu di tô mi la yuu ge ti lê nêbê Judas Iskaliot la vô xomxo levac wê mi si daa gee, ¹⁵ di kinêg ên nêbê, "A obêc vông Yesu vac xam vigêm ge od xam ob vông vatya vô a?" Om he vông mone silva kehe ti di vigê yuu vô i. ¹⁶ Om vô buc tige Judas myag môp wê ob vông Yesu vac he vigê ge.

Yesu he nue ngîvîhi ya yaên vô buc Pasova

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14,21-23; Jon 13:21-30)

¹⁷ Buc tige buc ngîbua wê he Yuda ob ya blet wê yis maên ge ên nêb ob xovô buc Isip ilage. Om vô buc ngîbua taxlee ge Yesu nue ngîvîhi val kinêg vô i ên nêbê, "Ông nêb xe la viac yaên wê il ob xa lec buc Pasova ge vac xumac tina?" ¹⁸ Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, "Xam loc vac vigwe Jelusalem di loc nêl vô xomxo tige bêga bê, 'Xolac kehe nêl bêga ên nêbê, A nêg buc vô kwabo lec, om a hixôn nuge ngîvîhi, xe ob xa yaên vac ông bom vô buc Pasova wê il mi xovô buc Isip ilage.' "

19 Yesu nêl bêge, om nue ngivihi la vông i tiyi wê i nêl ge di la viac yaên wê he ob ya ge.

20 Mêdêc hiyôv hoo la, di Yesu he nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu, he dô mi ya, 21 mêdêc Yesu nêl vô he ên nêbê, "A nêl vixôhilôg nô n bêga bê xam ti ob nêl a kitong di vông a la vac tibii vigê."

22 Om he nilô vô viyin di he toto kinêg vô Yesu ên nêbê, "Apumtau, obêc a, me?"

23 Lêc Yesu nêl lax vô he ên nêbê, "Xomxo ti wê xii xôn vigêm obêc la vac dipac nilô ge wê ob nêl a kitong di vông a vac tibii vigê. 24 Vixôhilôg, a Xomxo Nu, a ob xib tiyi xocbê xolac nêl lec a ilage. Lêc xomxo ti wê ob nêl a kitong di vông a la vac tibii vigê ge obêc kô myaviwen nipaên lec. Ta obêc kô i ilage lêm ge od obêc vô nivaha vô i, ên obêc tulec myaviwen nipaên lêm!"

25 Mêdêc Judas wê ob nêl i kitong ge kinêg ên nêbê, "Xolac kehe, obêc a, me?" Om Yesu nêl lax vô i ên nêbê, "Ông nêl i tiyi."

Yesu vông môp paha wê pasa ge vô nue ngivihi

(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Kolin 11:23-25)

26 Yesu he nue ngivihi dô mi ya, mêdêc Yesu hóm blet ti di kitaa lec, mêdêc hibú di vông vô he di nêl ên nêbê, "Xam hóm mi wa. Ga a nignivi." 27 Nang dêc hóm kap wê mia wain le vac ge, di kitaa lec, di vông vô he di nêl ên nêbê, "Xam vihati hóm mi num, 28 ên ga a hi wê ob vông kiyang wê Anutu hilu ilage vô nô n lec. Om a obêc kipyax a hi sea ên i kitya xomxo tibeac nê n nipaên vêl. 29 A nêl vô xam bêga bê a obêc num mia wain ti i tii vac lêm di i la tyip vô buc wê a ob num wain paha hixôn xam vac Mag Anutu ben ge."

30 Pyap dêc he vông lilo ti di la vixun di la lec kitôn Oliv.

Yesu nêl ên nêbê Pita ob yax i vun

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

31 Mêdêc Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, "Vô bucên tiga xam vihati ob pec ên viyin wê ob val tulec a ge. Ên kiyang yêp vac xolac bêga nêbê, 'A ob hi xomxo ti wê viac bwoc sipsip ge om sipsip obêc pec di

moo sea.' 32 Xolac nêl bêge, lêc a nêl vô xam bêga bê a obêc kidi lec magviha di mug la Galili di xam obêc timu." 33 Om Pita nêl vô Yesu ên nêbê, "He vihati obêc sea ông ge od he ob sea, lêc a mô ti, a ob sea ông lêm." 34 Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, "A nêl vixôhilôg nô n vô ông bê vô bucên tiga ông obêc yax a vun lu yon tax di kokilêx obêc divô vya timuên." 35 Lêc Pita nêl vô i ên nêbê, "Tibii obêc hi a xib hixôn ông ge od pyap, lêc a ob yax ông vun lêm." Di nue ngivihi vihati nêl tiyi xocbê Pita nêl ge.

Yesu la kitaa gê Getsemani

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Yesu he nue ngivihi loc mi la vigwe ti lê nêbê Getsemani, di Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, "Xam dô ga ên a ob la ganê ên la kitaa." 37 Mêd Yesu kô Pita hixôn Sebedi nu yuu mi he la, lêc Yesu nilô vô viyin mabu ên xovô viyin levac wê ob tulec i ge. 38 Om nêl vô yon ên nêbê, "A nilôg vô viyin levac tiyi xocbê a ob xib ge. Om mon dô ga di dô mamviha hixôn a." 39 Mêd Yesu la teva tya, di la kipôm manôn vac kibun di kitaa ên nêbê, "Mag, obêc tiyi ge od viyin levac tige i o léc tulec a lêm. Lêc a nêb ông o léc vông i tiyi kiyang wê a nêl ga lêm. Nge, ông vông i tiyi xovôên wê ông vông ge."

40 Pyap dêc Yesu milax vô nue ngivihi yon di yê wê yon yêp ge, om nêl vô Pita ên nêbê, "Bêna léc mon wêpê? Mon o tiyi wê mon ob dô mamviha hixôn a buc myabo tya ge lêmê? 41 Mon dô mamviha di kitaa êdêc viyin ti i o léc yaxên mon di pwoo mon pec lêm. Ên nilôm nêb ob vông yuac lê, léc nimmivi vô viyin."

42 Nang dêc Yesu la teva tya nang di la kitaa lu ngwe tii vac bêga ên nêbê, "Mag, ông obêc nêb viyin levac tiga i tulec a ge od pyap. A ob vông i tiyi xocbê ông nêl ge." 43 Pyap dêc vena yê wê yon manôn yêp om yon yêp ge. 44 Om Yesu sea yon di lax mi la kitaa lu ti wê vông yon ge, di lax kitaa tiyi xocbê la kitaa taxlee ge.

45 Pyap dêc Yesu vena vô yon di nêl vô yon ên nêbê, "Bêna lec mon diwêp seac vêlê? Mon wê lê, hiyôv manôn ga wê xomxo ob vông a, Xomxo Nu, vac tibii

nipaên vigê. ⁴⁶ Om mon kidi lec ên il ob la. Wê! Xomxo ti wê ob vông a la vac tibii vigê ge val le kwabo.”

Judas Iskaliot vông Yesu la vac Yuda levac vigê

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴⁷ Yesu gên nêl kiyang tibêge, di Judas Iskaliot wê Yesu nue ngivihî ti ge val. Di xomxo kidu levac wê hòm yipac yuu xax gee val hixôn, ên xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac vông he lam hixôn Judas. ⁴⁸ Om Judas wê nêb ob vông Yesu vac tibii vigê ge nêl kiyang vô he tax ên nêbê, “Xomxo ti wê a ob nga i lia ge, ge xomxo tyo tige mê. Om xam hòm i xôn.” ⁴⁹ Nêl bêge, mêdêc lutibed val vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, “Bucên xolac keheê” di nga i lia. ⁵⁰ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Lig, môp wê ông lam ên nêb ông ob vông ge, ông vông lutibed.” Mêd xomxo kidu levac lam hòm Yesu xôn pîlihi.

⁵¹ Lêc xomxo wê dô hixôn Yesu ge ti tul yipac vêl ên bwoc ninivi di sap xomxo levac wê mi si daa ge nue yuac ti ninya lihi vilu la vêl. ⁵² Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Hoo yipac i lôc vac bwoc ninivi. Ên he wê vông vevac mi hi xomxo ge, vevac obêc tulec he mi hi he yib. ⁵³ Lêc mêd ông xo ên ông nêb a tiyiên ma wê a obêc kitaa vô Mag di i vông angela tibeac hiwocên luu xomxo vevac kidu levac vigê yuu di tô mi la yuu vêl ge lam lutibed vô a ên he i lam ngidu a xôn. ⁵⁴ Lêc a obêc vông bêge ge od kiyang wê yêp vac xolac ge obêc vô nôn lec tibêna? Ên xolac nêl ên nêbê viyin levac obêc tulec a.”

⁵⁵ Mêd Yesu nêl vô xomxo kidu levac tige bêga ên nêbê, “Xam kô yipac yuu xax di val vô a tiyi xochê xam lam vô tibii yôdac ti. Lêc tiyi buc vihati a mi dô hixôn xam vac Anutu xumac ngibua di a nêl xolac vô xam, lêc xam o hòm a xôn lêm. ⁵⁶ Lêc môp wê xam vông vô a gwêbaga ge vông xolac wê plopete kivuu ilage vô nôn lec.” Yesu nêl kiyang tige pyap di nue ngivihî pec mi moo sea.

Yuda levac levac vông kot vô Yesu (Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Mêd he wê hòm Yesu xôn gee didii i mi la vac Kaiapas ben. Kaiapas ge xomxo daa siên nêl levac. Xomxo levac wê xovô Moses xolac ge hixôn he Yuda levac levac, he la kitucma mi dô tax. ⁵⁸ Mêdêc Pita timu vô Yesu vixa mi la, lêc le la teva teva, om mîla vac xenac nilô wê Kaiapas ben yêp vac ge mi la dô hixôn Kaiapas nue yuac wê viac vigwe ge ên nêb ob yê bê xomxo ob vông bêna vô Yesu.

⁵⁹ Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he kaunsil vihati, he myag tibii wê ob vô nilô vô Yesu ge, ên he nêb he ob hi i yib. ⁶⁰ Mêd tibii tibeac val so kiyang lec Yesu, lêc he Yuda levac levac gee o tulec kiyang ti tiyi wê ob hi Yesu lec ge lêm. Nang dêc timuên ge xomxo yuu val ⁶¹ nêl ên nêbê, “Xomxo tige nêl bêga nêbê, ‘A tiyi wê a ob dii Anutu xumac ngibua tiga vêl di lox vac i tiyi buc yon.’ ”

⁶² Om xomxo daa siên nêl levac tige kidi lec di nêl vô Yesu ên nêbê, “Ông ob nêl kiyang ti lax vô he, me? Ông xovô kiyang nipaên wê he nêl lec ông ge kehe, me?” ⁶³ Lêc Yesu keacên ma. Mêdêc xomxo levac tige nêl vô i ên nêbê, “A nêl vô ông lec Anutu maviha lê bê ông nêl ông kitong vô xe bê ông Kilisi wê Anutu nu ge, me?”

⁶⁴ Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông nêl i tiyi. Lêc a nêl vô xam bêga bê obêc buc timuên ge od xam ob wê a, Xomxo Nu, a obêc la dô vô Anutu xêkizêc kehe vigê hiyôv, di dô vac viyobtoc lag puunê di lam.”

⁶⁵ Mêd xomxo daa siên nêl levac tige xêyaa vô myavinê, om lêx ici va ngakwi di nêl ên nêbê, “Xomxo tige so vya vô Anutu ên nêbê Anutu nu i. Om il ob nêl xomxo ya i lam nêl kiyang ti lec i i tii vac lêm. Ên ici va so vya vô Anutu mi xam ngô pyap. ⁶⁶ Om xam nêb il ob vô bêna vô i?” Mêdêc he vihati nêl lax vô i ên nêbê, “Xomxo tige nêl nipaên tiyi wê il ob hi i yib lec ge.”

⁶⁷ Mêd he pisuv myaluc la vac Yesu manôn, di he ya lun vigê di hi i, di ya pitap i manôn ya vigê, ⁶⁸ di nêl vô i ên nêbê, “Ông nêl ên ông nêbê ông Kilisi,

om nêl xomxo ti wê hi ông ge lê mi xe ngô.”

Pita yax Yesu vun

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Pita dô vixun vac xenac nilô wê Kaiapas ben yêp vac ge, léc dô kibun, mêd vêx yuac ti val nêl vô i ên nêbê, “Ông ga wê ông mi dô hixôn Yesu wê ben Galili ge ti mêê.” ⁷⁰ Léc Pita yax Yesu vun vô he vihati manôn di nêl ên nêbê, “A lungên kiyang wê ông nêl ge kehe.”

⁷¹ Nang dəc Pita kidi mi la dô xenac kehe kwabo vô vuayen, di vêx yuac ngwe yê di nêl vô tibii wê dile kwabo ge ên nêbê, “Xomxo tige wê mi dô hixôn Yesu Nasalet.” ⁷² Léc Pita yax Yesu vun tii vac nang ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nôn bê a o xovô xomxo tige lêm.” ⁷³ He dô mahigun dia tya di tibii ya val nêl vô Pita ên nêbê, “Vixôhilôg, xe xovô ên xe nêbê ông ge Yesu nue ngivihi ti, ên ông mi keac vac tibii Galili vya om nêl kitong ên nêb ông ge ông xomxo Galili ti tiyi xochê Yesu ge.”

⁷⁴ Léc Pita nêl ên nêbê, “A obêc nêl kiyang nôn lêm ge od Anutu i vông myaviwen nipaên vô a. Om a nêl vixôhilôg bê a o xovô xomxo tige lêm.” Pita nêl kiyang tige mi tiyôô di kokilêx hi vya. ⁷⁵ Mêd Pita xovô kiyang wê Yesu nêl vô i bêga nêbê, “Ông obêc yax a vun lu yon tax di kokilêx obêc hi vya timuên.” Pita xovô kiyang tige om lop mi la xenac kehe di la byag levac.

27

He kô Yesu mi la vô Pailat

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ Vigwe vidii, di xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac, he vihati kitucma di keac lec kiyang wê ob hi Yesu i yib lec ge. ² Om he ku Yesu xôn di kô mi la vông vac gavman levac Pailat vigê.

Judas Iskaliot yib

(Sinale 1:18-19)

³ Judas Iskaliot wê vông Yesu vac tibii vigê ge yê wê he nêb he ob hi Yesu i yib ge. Om nilô vô viyin ên môp nipaên wê

i vông ge, om kô mone silva kehe ti di vigê yuu mi la ên nêb ob tung i lax dô vô xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac. ⁴ Om la nêl vô he ên nêbê, “A nêg nipaên, ên a vông xomxo ti wê nipaên ti o yêp vô i lêm ge loc vac xam vigêm di xam ob hi i yib.” Léc he nêl vô i ên nêbê, “Xe kiyang ti o yêp vô xe lêm. Nge, ge yêp vô ôcông va.” ⁵ Mêd Judas nêx mone silva tige la lec kibun vac Anutu xumac ngibua nilô di lop mi la di la ku kwa di yib.

⁶ Mêd xomxo levac wê mi si daa gee la hôm mone silva tige mi kô, di nêl voma ên nêbê, “Mone tiga wê hi xomxo yib ge, om o tiyi wê il ob tung hixôn mone daa ge lêm.” ⁷ Om he keac voma di hilu kiyang ên nêb ob kô mone mi la kisuu kibun vô tibii wê pitii dæg ge ên nêb kibun tige i tu vigwe yibên wê he ob yev tibii vigwe teva vac ge. ⁸ Mэгem he nêl kibun tige lê nêbê kibun wê xomxo hi kipyax lec ge, di lê tige yêp gwêbaga hixôn. ⁹ Om kiyang wê plopete Jelemaia nêl ilage vô nôn lec. Jelemaia nêl bêga ên nêbê,

“He kô mone silva kehe ti di vigê yuu tige. He Islel nêl ên nêbê mone tige wê he kisuu xomxo ti ya. ¹⁰ He kô mone tige mi la kisuu kibun vô tibii wê pitii dæg ge tiyi xochê Apumtau nêl vô a ge.”

Pailat kinêg kiyang vô Yesu

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

¹¹ He vông Yesu la le vô gavman levac Pailat manôn, di gavman levac tige kinêg vô i ên nêbê, “Ông ge king wê he Yuda vông ge, me?” Om Yesu lee yuu ên nêbê, “Ông nêl i tiyi.” ¹² Di xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac vô nilô vô Yesu, léc Yesu o nêl kiyang ti lax vô he lêm. ¹³ Mêdêc Pailat nêl vô i ên nêbê, “Ông ngô kiyang tibeac wê he vô nilô vô ông ge, me?” ¹⁴ Léc Yesu o keac ti lec kiyang nipaên wê he nêl lec i ge lêm. Om gavman levac tige xo kiyang tibeac lec Yesu.

Yesu le vô Pailat manôn

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

15 Tiyi klismas vihati vô buc ngibua wê he Yuda mi xovô buc Isip ilage, he Yuda mi nêl xomxo kalabuhu ti lê vô Pailat di Pailat piwelac i vêl di vông i la. 16 Di vô buc tige xomxo nipaên ti lê nêbê Jisas Balabas dô vac xumac kalabuhu. Xomxo tibeac xovô i ên nêbê xomxo nipaên. 17 Xomxo Yuda tibeac hiwocên kitucma vô Pailat, di Pailat kinêg ên nêbê, "Xam nêb a piwelac xomxo yuu ga ngwe na i loc vô xamê? Xam nêb a piwelac Balabas me a piwelac Yesu wê he mi nêl lê nêbê Kilisi ge?" 18 Pailat xovô ên nêbê he Yuda levac yê Yesu nipaên, om vông i lam vac i vigê. 19 Pailat dô lec sia wê mi dô lec di mi ngô xomxo kiyang ge, mêtêc vinê vông kiyang lam vô i bêga nêbê, "Ông o lêt vông xomxo nivaha tige i vô nipaên lêm, ên gwêbaga a xê vivia bucên ti lec i om vông a nilôg vô viyin."

20 Xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levac levac gee, he nêl kiyang la vac xomxo tibeac nilô di he hôm xôn nêbê he ob tyuc bê Pailat i piwelac Balabas vêl di hi Yesu i yib. 21 Pailat kinêg vô he tii vac nang ên nêbê, "Xam nêb a piwelac xomxo yuu ga ngwe na vêl di vông i lôc vô xamê?" Lêt he nêl ên nêbê, "Balabas." 22 Om Pailat kinêg vô he ên nêbê, "Om Yesu wê he mi nêl lê nêbê Kilisi ge, a ob vông bêna vô i?" Lêt he vihati nêl ên nêbê, "Tul i lec xax pola!" 23 Lêt Pailat kinêg ên nêbê, "Il ob hi i yib lec kehe tina?" Lêt he tyuc levac ên nêbê "Tul i lec xax pola!"

24 Pailat xovô wê he ngôên i kiyang obêc ma ge, di yaxên wê he obêc vông vevac vô i ge, om hôm mia di lipac vigê vac mia vô he vihati manôn, di nêl vô he ên nêbê, "Xomxo tiga hi obêc kipyax sea ge od myaviwen obêc yêp vô a lêm. Nge, obêc yêp vô xacxam va." 25 Mêtêc he vihati nêl lax vô i ên nêbê, "Myaviwen tige i lam vô xe di i yêp vô xe nuge hixôn!" 26 Om Pailat piwelac Balabas vêl di vông i la, di nêl om he pisa Yesu ya yihi. Pyap dêc Pailat vông i la vac nue vevac vigê ên nêb he i tul i lec xax.

*Tibii vevac so vya vô Yesu
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)*

27 Mêtêc gavman levac Pailat nue vevac kô Yesu mi la vac Pailat ben, di he keac lie vevac kidu levac lam. 28 Mêtêc he lam kwax Yesu ngakwi vêl ên i, di kô ngakwi hi ti tiyi xocbê king mi vinyum ge mi la vinyum lec Yesu, 29 di he buu kipomac yin mi tung lec i bazub xocbê kilung ge, di vông duvac ti vac i vigê hiyôv ên nêb i kô. Mêtêc he yev vixa kitu vô di pimil i pisiv di nêl vô iên nêbê, "O king wê Yuda vông ge, ông dô nimviha." 30 Mêtêc he pisuv myaluc lec i, di vô duvac vêl di hi i bazub ya. 31 He so vya vô i pyap, di kwax ngakwi hi vêl di vinyum Yesu vaci ngakwi lec i, mêtêc kô i mi la ên nêb ob la tul i lec xax.

He tul Yesu la yux lec xax

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

32 Di he mila môt ti, lêt mila tulec tibii Sailini ti lê nêbê Saimon, mêtêc he kidu i nêb i kilê xax pola wê he ob hi Yesu lec ge.

33 Mêtêc he mila vigwe ti lê nêbê Golgota. Lê tige kehe bêga nêbê bazub len. 34 Mêtêc he pilepac kining kilin hixôn wain di vông vô Yesu ên nêb i num, om Yesu tep mi yaxên lê, lêt nêbê i numên ob ma. 35 Mêtêc he tul i lec pola. Pyap dêc he nêb he ob titang Yesu ngakwi vôma, om he tide mi yê di titang i tiyi. 36 Di he dô kibun di dô bin i. 37 Di he kivuu kiyang wê he nêl lec i ge di la tul vô i bazub kisii ên nêbê, "XOMXO TIGA YESU, KING WÊ HE YUDA VÔNG GE."

38 Mêtêc he hi tibii yôdac yuu lec xax hixôn, ngwe le vô vigê hiyôv di ngwe le vô vigê kêt. 39 Mêtêc xomxo wê vilee mi la di lôm ge tîpi nîba di so vya vô Yesu 40 ên nêbê, "Ông wê ông nêb ông ob dii Anutu xumac ngibua vêl di lox vac i tiyi buc yon ge, ông ngidu ôcông va xôn. Ông obêc Anutu nu ge od ông lop mi lam vêl ên xax." 41 Mêtêc xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he wê xovô Moses xolac gee di he Yuda levac levac, he êno so vya vô Yesu di nêl vôma ên nêbê, 42 "Xomxo tige ngidu xomxo tibeac xôn, lêt o tiyi wê ob ngidu ici va xôn ge lêm. Xomxo tige obêc Islel nêl king ge od i lop vêl ên xax ên il xê di vông i vin i. 43 Xomxo tige nêbê i Anutu

nu, di i vông i vin ên nêbê Anutu ob ngidu i xôn. Om Anutu xêyaa obêc vin lec i ge od i vô i vêl ên myavinê wê tulec i ge.”
⁴⁴ He nêl bêge, di tibii yôdac yuu wê he tul lec xax hixôn Yesu ge, yuu so vya vô Yesu hixôn.

Yesu yib

(*Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30*)

⁴⁵ Hiyôv tyip kitôn mêd vigwe vihati vô mapitoc di i mîla vô hiyôv manôn yon wê hucên ge. ⁴⁶ Vô kwabo lec hiyôv manôn yon, Yesu tyuc vya levac ên nêbê, “Eli, eli, lama sabaktani?” Kiyang tige kehe bêga nêbê, “A Anutu, a Anutu, bêna léc ông sea a?” ⁴⁷ Mêdêc xomxo wê le kwabo vô Yesu ge ngô kiyang wê i nêl ge, om he ya so ên he nêbê, “Xomxo tige kiyag vya lec Ilaija.” ⁴⁸ Mêd lutibed he ti tup mî la kô mia myamilumac di too mia kilin vac di kilax vac ngising di hôm i la kisii vô Yesu mya ên nêb i num. ⁴⁹ Léc he ya nêl vô i ên nêbê, “Dô tya lê, ên il ob dô mî yaxên bê Ilaija ob val ngidu i xôn, me?” ⁵⁰ Léc Yesu tyuc vya levac tii vac di vông myakilôhò la di yib.

⁵¹ Mêd lutibed nivimihi levac ti wê yux vac Anutu xumac ngibua ge lêx la yuu vac kisii di la tô vô myahipu, di ngiyêg yoc, di ngidax levac hibua sea, ⁵² di lôva mya tax, di xomxo vông vinên wê yib ilage, he tibeac kidi lec hixôn ninivi ⁵³ di lam vac lôva mî la, di buc timuên wê Yesu kidi lec ge he la hilung he vô xomxo tibeac vac vigwe ngibua Jelusalem.

⁵⁴ Yesu yib, di tibii levac wê viac nue vevac 100 ge ti hixôn nue vevac ya dô bin Yesu wê yux lec xax ge, di he yê wê ngiyêg vông kibun yoc di tixuu tixuu mangwe val hixôn, om he xona mabu di nêl ên nêbê, “Vixôhilôg nôn, xomxo tige Anutu nu.”

⁵⁵ Vêx tibeac le teva di yê ma la Yesu. Vô buc wê Yesu dô Galili ge vêx tige mi timu vô i vixa di viac i mî he la Jelusalem. ⁵⁶ He ti Malia wê ben Makdala ge, di ngwe Jems yuu Josep ta Malia, di ti Sebedi nu yuu ta.

Josep lii Yesu ninivi vac lôva wê he kiden vac ngidax ge

(*Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42*)

⁵⁷ Vigwe huc, di xomxo Alimatia ti lê nêbê Josep wê vông i vin Yesu ge val. Josep ge xomxo wê i susu tibeac ge. ⁵⁸ Josep la vô Pailat di la kitaa Yesu ninivi nêb ob kô mî la lii vac lôva. Om Pailat tyuc lec di he vông Yesu ninivi vô Josep. ⁵⁹ Mêd Josep kô Yesu ninivi mî la lii vac nivimihi kwem paha yang ti ⁶⁰ mî la lii i la vac lôva paha wê i vông wê ici va kiden vac ngidax ge. Pyap dêc vixog ngidax levac ti la le vac lôva mya xôn, di i loc mî la. ⁶¹ Malia Makdala yuu Malia ngwe, yuu dô kwabo vô lôva di yuu yê.

Tibii vevac viac lôva

⁶² Buc wê he Yuda mi viac yaên wê he ob ya lec buc sabat ge lam la vêl, di titige xomxo levac wê me si daa gee hixôn he Palisi, he la kitucma vô Pailat, ⁶³ di nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, xe xovô kiyang wê xomxo kityooên tige nêl vô buc wê gên dô maviha ge. Xomxo tyo nêl bêga ên nêbê, ‘Buc yon obêc lam la vêl lê, léc a obêc kidi lec magviha.’ ⁶⁴ Nêl bêge, om ông nêl ên nume vevac he i viac lôva xêkizêc ta i tiyi buc yon, ên Yesu nue ngivihî ob lam kô ninivi mî la vun di kityoo il ên nêbê Yesu kidi lec maviha vac yibên. He obêc vông bêge ge od kiyang kityooên wê he ob nêl ge obêc luu kiyang kityooên wê Yesu nêl ge vêl.” ⁶⁵ Mêdêc Pailat nêl vô he ên nêbê, “Xam kô nume yuac mî loc pitii ngidax mya xôn ên i vô xêkizêc i tiyi xocbê xaxam va xovô ge.” ⁶⁶ Om he mîla pitii lôva mya xôn di vông vibuên xêkizêc ta di xomxo le bin.

28

Yesu kidi lec vac yibên

(*Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Jon 20:1-18*)

¹ Buc sabat lam la vêl di da pitoc yang, dêc Malia Makdala yuu Malia ngwe, yuu la ên nêb ob la yê lôva. ² Mêdêc lutibed ngiyêg mabu yoc, ên Apumtau nu angela ti lop mî lam gê lag puunê di lam vixog ngidax la vêl ên lôva mya, di la dô lec ngidax tige kisii. ³ Angela tige manôn

xêseac tiyi xocbê deac hixelac ge, di ngakwi tiyi xocbê viyobtoc kwem. ⁴ Om xomxo wê viac lôva gee yê di xona mabu di yetac di tilii sea mi la yêp kibun tiyi xocbê xomxo yibên.

⁵ Lêc angela tige nêl vô vêx yuu ên nêbê, “Muu xona ên i ma, ên a xovô wê muu myag Yesu wê he hi lec xax ge. ⁶ Lêc o dô ga lêm, ên kidi lec maviha tiyi xocbê kiyang wê i nêl ge. Muu lam wê vigwe wê yêp lec ge. ⁷ Om muu lôc lutibed di lôc nêl kitong vô nue ngivihi bêga bê Yesu kidi lec maviha vac yibên, di ob mug mi la Galili di xam ob mila wê i gê tiganê. Kiyang ga a nêl vô muu pyap.”

⁸ Yuu xona mabu, lêc yuu xêyaa vô nivaha, di yuu sea lôva lutibed di tup mi la ên nêb ob la nêl kiyang tige kitong vô Yesu nue ngivihi. ⁹ Yuu lax mi la, lêc Yesu mila vô yuu vac môp di nêl vidiiên vô yuu. Om yuu val le kwabo vô Yesu di vyax vigê lec Yesu vixa di pimil i. ¹⁰ Mêdêc Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Muu xona ên i ma. Muu loc nêl kiyang vô a lige bê he i loc Galili, ên he obêc yê a gê ganê.”

Tibii vevac wê le bia ge nêl kiyang kityooên

¹¹ Om vêx yuu ge gên loc môp, lêc tibii vevac wê viac lôva gee ya la Jêlusalem di la nêl kiyang tige vihati kitong vô xomxo levac wê mi si daa gee. ¹² Om xomxo levac tige la kitucma hixôn he Yuda levac, di he keac lec kiyang tige. Om vông mone levac vô tibii vevac wê viac lôva ge, ¹³ di nêl vô he ên nêbê, “Xam loc nêl vô xomxo bê, ‘Vô bucên xe xêp di Yesu nue ngivihi lam kô ninivi mi la vun.’ ¹⁴ Xam loc nêl bêge, lêc gavman levac obêc ngô kiyang tige di kunac xam ge od xe ob vông i ma i tô ya kiyang malehe mangwe di ob kunac xam lêm.” ¹⁵ Om tibii vevac tige kô mone mi la nêl kiyang kityooên tiyi xocbê Yuda levac nêl vô he ge. Om kiyang kityooên tige la nêx lec Yuda ben vihati mi yêp, di yêp gwêbaga hixôn.

*Yesu vông yuac vac nue ngivihi vigê
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)*

¹⁶ Yesu nue ngivihi vigê yuu di ti tô mi la ge, he loc mi la vigwe Galili mi la lec kitôn ti wê Yesu nêl ên nêbê he i lêc loc dô lec ge. ¹⁷ Om he mila tyip, di yê Yesu om he yev vixa kitu vô i, lêc he ya nilô vông yuu yuu. ¹⁸ Mêdêc Yesu lam kwabo vô he di lam nêl vô he ên nêbê, “Anutu vông xêkizêc lag yuu kibun vihati vô a pyap. ¹⁹ Om a nêl vô xam bê xam loc vac vigwe vihati yang di loc nêl a xolac kitong vô xomxo vihati ên he i vông i vin di tu a nuge. Di xam loc lipac he lec Mag Anutu hixôn nu tuc di Myakilôhô Ngibua yon lê. ²⁰ Di xam tixuu he ya kiyang vihati wê a nêl vô xam ge ên he i timu vô. Xam ngô lê. A obêc dô hixôn xam i tiyi buc vihati di i loc tyip lec buc wê lag yuu kibun myahipu obêc tiyôô vac ge.”

MAK Yesu Kilisi xolac wê Mak kivuu ge

*Jon Lipacên nêl Yesu kitong
(Matyu 3:1-12; Luk 3:1-9,15-17; Jon
1:19-28)*

¹ Kiyang tiga, xolac nivîha wê nêl Yesu Kilisi wê Anutu nu ge kitong.

² Xolac tiga, plopet Aisaia nêl kitong mugên ilage, om Anutu vya wê Aisaia kivuu ge yêp bêga nêbê,

“Ngô lê. A ob vông xomxo ti i kô a kiyang mi loc mug ông nêl môm, ên i viac môm wê ông obêc mila vac ge. ³ Om xomxo tige obêc tyuc vya vac vigwe mahigun pileva bêga nêbê, ‘Xam viac Apumtau môm wê ob lam vac ge di vông i môm i yêp bôbac.’ ”

⁴ Kiyang nêl bêge, mêgem Jon Lipacên la vac vigwe mahigun pileva di la nêl xolac vô xomxo ên nêbê he i pilepac he di lipac mia êdêc Anutu i kitya he nêl nipaên vêl. ⁵ Om xomxo Jerusalem hixôn xomxo vac vigwe levac Judia vihati la vô Jon di nêl he nêl nipaên kitong vô i, om he la le vac mia Jodan di Jon lipac he.

⁶ Jon vinyum ngakwi wê he duu bwoc kamel nivîluhu ge di vêx let wê bwoc ninivi ge, di yaên wê mi ya ge, hiveac hixôn vinoluc. ⁷ Mêd Jon nêl xolac vô

xomxo bêga ên nêbê, “Xomxo ti obêc val timuên, lêc xêkizêc wê i vông ge luu xêkizêc wê a vông ge vêl, di a o nigviha tiyi wê a ob piwelac yihi vêl ên su wê i vông ge lêm. ⁸ A ga, a lipac xam ya mia pileva, lêc xomxo tige obêc lipac xam ya Myakilôhông Ngibua.”

*Jon lipac Yesu
(Matyu 3:13-17; Luk 3:21-22)*

⁹ Vô buc tige Yesu sea ben Nasalet wê yêp vac vigwe levac Galili ge di la vô Jon Lipacên di Jon lipac i vac mia Jodan.

¹⁰ Lipac i pyap di Yesu lec mi lôm kehe, lêc lutibed Yesu yê wê lag puunê tax di Myakilôhông Ngibua tu tucluu manôn di lam yêp lec i kisii. ¹¹ Mêd vya ti lam hixôn

ge lag puunê ên nêbê, “Ông a nug wê a xêgyaa vin lec ông di a xê ông nivîha ge.”

*Seten yaxên Yesu
(Matyu 4:1-11; Luk 4:1-13)*

¹² Mêd lutibed Myakilôhông Ngibua vông Yesu la vac vigwe mahigun pileva wê xomxo ti dô vacên ma ge, ¹³ di Yesu la dô tiyi xocbê buc kehe yuu di Seten yaxên i. Vigwe tige, bwoc mavîhông dô hixôn, lêc angela lam viac Yesu.

*Yesu nêl xolac taxlee gê Galili
(Matyu 4:12-17; Luk 4:14-15)*

¹⁴ Tibii tung Jon Lipacên la dô vac xumac kalabuhu, pyap dêc Yesu la vac vigwe levac Galili di la nêl Anutu xolac vô xomxo ên nêbê, ¹⁵ “Gwêbaga buc wê Anutu nêl ge ob vô nôn lec, di vigwe kisiinê nu vô kwabo lec. Om xam pilepac xam di vông i vin xolac.”

*Yesu tyuc xomxo yuudiyuu la vô i
(Matyu 4:18-22; Luk 5:1-11)*

¹⁶ Yesu mila vô mia luaên Galili ninya lêc yê wê Saimon yuu li Andlu nêx leac vac mia luaên tige nêb ob hi pis, ên yuu ge, yuu mi vông yuac mone lec pis hiên.

¹⁷ Om Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Muu lam timu vô a vixag, ên a ob vông muu didii xomxo mi lam vô a i tiyi xocbê muu didii pis vac leac ge.” ¹⁸ Om lutibed yuu sea leac dô xel di la hixôn Yesu.

¹⁹ Mêd yon sea vigwe ge di la teva tya, lêc mila yê Sebedi nu yuu, Jems yuu Jon wê yuu dô lec dipac di duu yuu leac wê tip sea ge xôn. ²⁰ Mêd Yesu keac yuu lam om yuu sea ma Sebedi hixôn nue yuac he dô lec dipac di yuu la hixôn Yesu.

*Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ti
(Luk 4:31-37)*

²¹ He la dô vac vigwe Kapaneam, dêc buc wê sabat ge od Yesu la vac he xumac lilo di la nêl xolac vô xomxo. ²² Mêd xomxo tige yetac ên kiyang wê Yesu nêl vô he ge, ên Yesu o tixuu he tiyi xocbê xomxo wê xovô Moses xolac ge lêm. Nge, Yesu nêl kiyang hixôn xêkizêc.

²³ Xomxo ti wê vimwo nipaên dô vac nilô ge dô hixôn he vac xumac lilo tige, om keac vya levac ên nêbê, ²⁴ “Yesu Nasalet, ông lam ên ông nêb ông ob vông bêna vô

xe? Ông nêb ông ob kitya xe vêl, me? A xovô ông ên a nêbê ông ge xomxo ngibua wê Anutu vông ông lam ge.”²⁵ Lêc Yesu nêl kiyang xêkizêc la vô i ên nêbê, “Keacên i ma, di lam loc vêl ên xomxo tige.”²⁶ Mêgem vîmwô nipaên tige vô kitiv kitiv xomxo tige di tyuc vya levac di sea i di la.²⁷ Mêd xomxo wê dô mi yê gee yetac mabu di nêl voma ên nêbê, “Xomxo tige va nêl kiyang bêna? Tige kiyang paha ti. Ên i nêl kiyang hixôn xêkizêc vô vîmwô nipaên tiyi xocbê xomxo levac ge, om vîmwô nipaên ngô i vya di vông i tiyi wê nêl ge.”²⁸ Di lutibed xomxo nêl Yesu lê vô levac vac vigwe Galili vihati.

Yesu vông Saimon Pita yen vêxta vô nivîha lec

(Matyu 8:14-15; Luk 4:38-39)

²⁹ He sea xumac lilo di lop mi la vixun, di Jems yuu Jon, yuu la hixôn di he xôn la vac Saimon yuu Andlu ben.³⁰ Lêc Saimon yen vêxta vông yidac ngwax tum mi diyêp lec pêt, om he nêl kitong vô Yesu.³¹ Om Yesu la le kwabo vô i di hôm lec i vigê di vông i le kisii, di yidac tige tip la di i vô nivîha lec, mêd la myêl yaên mi vet he ya.

Yesu vông xomxo yidac tibeac vô nivîha lec

(Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41)

³² Hiyôv hoo la di vigwe ob buc mêd xomxo tibeac kô xomxo yidac hixôn xomxo wê vîmwô nipaên dô vac he gee mi la vô Yesu.³³ Om xomxo vihati wê dô vac vigwe tige la kitucma mi le kwabo vô xumac tige vuayen.³⁴ Mêd Yesu vông xomxo wê tulec yidac toto gee tibeac vô nivîha lec di tii vîmwô nipaên vêl ên xomxo tibeac. Lêc vîmwô nipaên xovô Yesu om Yesu vîbu he nêb he i o lêc nêl i kitong vô xomxo lêm.

Yesu vông yuac mi vîlee vac vigwe Galili

(Luk 4:42-44)

³⁵ Vô pitoc yang Yesu kidi lec di sea vigwe tige di la vac vigwe mahigun pileva wê xomxo dô vacên ma ge, di la kitaa.³⁶ Lêc Saimon he lie myag i la,³⁷ dêc mîla yêvô om nêl vô i ên nêbê, “Xomxo tibeac dimyag ông.”³⁸ Lêc Yesu nêl vô he ên

nêbê, “Maê. Il ob la vac vigwe yaya wê yêp kwabo ge ên a nêl xolac vô he hixôn. Ên yuac ga wê a lam ên a nêb a ob vông ge.”³⁹ Mêgem Yesu la vigwe Galili vihati di la nêl xolac vac Yuda xumac lilo toto ge di tii vîmwô nipaên vêl ên xomxo.

Yesu vông xomxo wê kityax mahizihizi ge ti vô nivîha lec

(Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Xomxo wê kityax mahizihizi ge ti la yev vîxa kitu vô Yesu di kitaa i ên nêbê, “Ông obêc nêb a vô nigviha lec ge od ông tiyi wê ông ob vông a nignivi i vô nivîha lec.”⁴¹ Mêdêc Yesu xo vigwe pisiv ên i om vyax vigê lec di nêl vô ên nêbê, “A nêb ông vô nimviha lec.”⁴² Yesu nêl di yidac tige tip la lutibed di i ninivi vô nivîha lec.⁴³ Mêd Yesu nêl kiyang xêkizêc vô i ên nêbê, “Ông kidi lec mi loc,⁴⁴ di ông o lêc nêl nimnivi wê vô nivîha lec ge kitong vô xomxo ti lêm. Di ông loc hilung nimnivi mô vô xomxo wê mi si daa vô Anutu ge di vông daa i tiyi môp wê Moses xolac nêl ge, ên xomxo vihati i yê di xovô bê ông nimnivi vô nivîha lec om ông vông daa.”⁴⁵ Yesu nêl bêge lê, lêc xomxo tige la nêl kiyang kitong vac vigwe viyang viyang, mêgem Yesu o tiyi wê ob la hilung i seac vac vigwe levac tiyi xocbê ilage lêm, om la dô vac vigwe mahigun pileva, lêc xomxo vac vigwe viyang viyang ge kituc la vô i.

2

Yesu vông xomxo ti wê vîxa vô xêlehe ge vô nivîha lec

(Matyu 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Buc mangwe la vêl lêc Yesu lax mi la ben Kapaneam, di xomxo ngô wê i lax dô vac ben ge,² om xomxo tibeac la pup lec i ben di le vac vuayen hixôn, om môp ti o yêp lêm. Mêd Yesu nêl xolac vô he,³ lêc xomxo yuudiyuu ken li ti wê len vô xêlehe ge mi lam, ên nêb ob kô i mi la vô Yesu.⁴ Lêc xomxo pup lec vigwe om môp ti o yêp wê he ob kô i mi la vô Yesu ge lêm, om he lec xumac mi la kisii mi la dii xumac mya ti wê Yesu le ge vêl di vông xomxo tyo lop mi la hixôn pêt di la yêp vô Yesu manôn.⁵ Mêd Yesu yê wê he

vông i vin ge om nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “Nug, a kitya ông nêl nipaên vêl pyap.”

⁶ Mêlêc xomxo wê xovô Moses xolac gee ya dô hixôn om ngô kiyang wê Yesu nêl ge di xo vac nilô bêga nêbê, ⁷ “Bêna lêc xomxo tige nêl kiyang tibêge? Ge so vya vô Anutu, ên xomxo ti o tiyi wê ob kitya xomxo nêl nipaên vêl ge lêm. Nge, Anutu vaci tibeac tiyi wê ob kitya xomxo nêl nipaên vêl.” ⁸ Lêc Yesu xovô kiyang wê he xo vac nilô ge, om nêl vô he ên nêbê, “Bêna lêc xam xo kiyang tibêge vac nilômê? ⁹ Xam ngô lê. Kiyang tina wê obêc vô viyin maên ge? Kiyang wê nêbê, ‘A kitya ông nêl nipaên vêl’ ge, me kiyang wê nêbê, ‘Ông kidi lec di kô ông pêt lec di loc?’ ¹⁰ Mêlêc a nêb a ob vông xovôên vô xam bê a, Xomxo Nu, a xêkizêc tiyi wê a ob kitya xomxo nêl nipaên vêl gê kibun ga, om xam wê.” Om Yesu nêl vô xomxo ti wê len vô xêlehe ge ên nêbê, ¹¹ “A nêl vô ông bê ông kidi lec di hêm ông guhu lec di lôc bom.” ¹² Di lutibed xomxo tige kidi lec vac he mahigun di hêm i guhu lec di loc mi la. Mêgem xomxo gee vihati yê di yetac mabu di pimil Anutu di nêl ên nêbê, “Xe o xê susu bêga ti ila lêm.”

*Yesu keac Livai la hixôn i
(Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32)*

¹³ Yesu lax mi la mia luaên Galili tii vac mêd xomxo tibeac la vô i, di i nêl xolac vô he. ¹⁴ Pyap di Yesu loc mi la lêc mila yê Livai wê Alpias nu ge, wê xeedô vac xumac wê he mi kô mone takis vô tibii vac ge, om Yesu la nêl vô i ên nêbê, “Lam timu vô a vixag.” Mêgem Livai kidi lec di la hixôn Yesu mi yuu la.

¹⁵ Mêd Yesu hixôn i nue ngivihî la ya hixôn Livai vac i ben, lêc tibii wê mi kô mone takis ge hixôn xomxo nipaên, he tibeac la ya hixôn he, ên xomxo tibêgee tibeac mi timu vô Yesu. ¹⁶ Lêc Palisi wê xovô Moses xolac ge he ya yê wê Yesu diya hixôn tibii nipaên yuu tibii wê mi kô takis gee, om nêl vô Yesu nue ngivihî ên nêbê, “Bêna lêc Yesu la ya hixôn tibii wê mi kô mone takis ge hixôn tibii nipaênê?” ¹⁷ Mêd Yesu ngô wê he nêl ge, om nêl vô he ên nêbê, “Xomxo nivîha obêc la vô

docta lêm. Nge, tibii yidac ge wê obêc la vô docta. Om xam xovô bêga bê a o lam ên xomxo nivîha lêm. Nge, a lam ên tibii nipaên, ên a nêb a ob tyuc he lam vô a.”

*Kiyang lec môp wê xomxo ngibua yaên ge
(Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39)*

¹⁸ Buc ti Jon Lipacên nue ngivihî hixôn Palisi he ngibua yaên tiyi môp wê he Yuda mi vông ge, om xomxo mangwe la nêl vô Yesu ên nêbê, “Jon Lipacên nue ngivihî hixôn Palisi ge, he mi ngibua yaên, lêc bêna lêc nume ngivihî o ngibua yaên lêmê?” ¹⁹ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Tibii viyang ti lie ti obêc ii vêx ti lêc gên dô hixôn he ge od he obêc ngibua yaên, me? Ma vêl. Ên li tige gên dô hixôn he, om he ob dô hixôn xêyaa nivîha di ob ngibua yaên lêm. ²⁰ Lêc obêc buc timuên wê tibii ob kô li tige vêl ên he ge od ge wê he ob ngibua yaên.”

Kiyang pilepacên lec môp tikwê hixôn môp paha

²¹ Yesu nêl ên nêbê, “Xomxo ti nêl ngakwi obêc tip ge od obêc kiping ngakwi paha myahîpu ti vêl mi la duu lec tikwê lêm. Ên obêc vông bêge ge od myahîpu paha tige obêc titê tikwê lêx di tocên obêc vô levac. ²² Di xomxo ti obêc too wain paha vac bwoc ninîvi tikwê lêm. Ên obêc too vac ge od wain obêc vuac di tax ninîvi tikwê tip di wain too la. Om wain paha ge, xomxo i too vac bwoc ninîvi paha.”

*Yesu nêl kiyang lec môp wê vibuên yuac lec sabat ge
(Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5)*

²³ Vô buc sabat ti Yesu he nue ngivihî la vô môp wê la vac yuac yaên ge ti, mêd he mila lê, lêc nue ngivihî le yul wit nôn wê tiyi xochê pidi nôn ge di ya. ²⁴ Lêc Palisi ya yê di nêl vô Yesu ên nêbê, “Wê lê, gwêbaga buc sabat wê Moses xolac vibu nêb il ob vông yuac ti lec lêm ge, lêc bêna lêc nume ngivihî vông yuac lec?”

²⁵ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Môp wê bug Devit vông ilage, xam kitong, me xam lungên? Môp bêga nêbê Devit he lie dô, lêc vip den he. ²⁶ Vô buc tige Abiata tu xomxo daa siên nêl levac mi

dô vac Anutu xumac ngibua, om Devit la vac xumac ngibua tige di la hòm blet ti wê he tung vô Anutu manôn ge. Blet tige xomxo pileva o tiyi wê ob ya ge lêm. Nge, xomxo wê mi si daa vô Anutu gee, heche va ob ya. Lêc Devit kô mi lax ya dêc vông mi lie ya hixôn. Lêc Devit môp ge tiyi, ên Abiata vaci vông vô Devit mi i ya.”

²⁷ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om xam xovô bê xe êno o vông i so lêm, ên Anutu o tung xomxo ên nêb he i ngidu buc sabat xôn lêm. Nge, vông buc sabat ên nêb i ngidu xomxo xôn. ²⁸ Om a, Xomxo Nu, a tu buc sabat kehe hixôn.”

3

Yesu vông xomxo wê vigê vô nipaên ge ti vô nivaha lec vô buc sabat (Matyu 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Yesu la vac Yuda xumac lilo lu ngwe tii vac, lêc xomxo wê vigê vilu vô xêlehe ge ti dô hixôn he vac xumac tige. ² Di xomxo wê xeedô gee yê Yesu xôn ên nêb ob yê bêc Yesu obêc vông xomxo tige vô nivaha lec vô sabat ge, od he ob vông kot vô Yesu. ³ Mêd Yesu nêl vô xomxo vigê nipaên tige ên nêbê, “Kidi lec mi le vac mahigun.” ⁴ Om Yesu nêl vô he vihati ên nêbê, “Xolac wê il Yuda vông ge, nêb il vông bêna lec sabatê? Nêb il vông nivaha, me nêb il vông nipaên? Il ob vông xomxo vô nivaha lec, me il ob hi he i yib lec sabat?” Lêc he dô kiyang maên di o nêl kiyang ti lax vô Yesu lêm. ⁵ Om Yesu yê he vihati manôn di xêyaa vô myavinê vô he, di nilô vô viyin ên wê he nilô xêkizêc ta di he o vông i vin lêm ge, om nêl vô xomxo vigê nipaên tige ên nêbê, “Titô vigêm.” Mêgem xomxo tyo titô vigê lêc vigê vô nivaha lec. ⁶ Mêd lutibed he Palisi kidi mi la, di la kitucma hixôn Helot nue di he xôn myag môp wê nêb ob hi Yesu i yib lec ge.

Xomxo tibeac la vô Yesu vac mia luaên Galili

⁷ Yesu he nue ngivihi loc mi la mia luaên Galili di xomxo tibeac timu vô Yesu vixa. ⁸ Xomxo tige lam gê Jêlusalem, di lam gê Idumia, di lam gê mia Jodan vilu ganê di lam gê vigwe Taia yuu Saidon, ên he ngô yuac wê Yesu vông ge om nêb ob lam ên

lam yê. ⁹ Om Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Xomxo tibeac hiwocên val dô om obêc hivun a xôn, om xam loc viac dipac ti, êdêc a sox la dô lec.” ¹⁰ Yesu nêl bêge, ên vông xomxo yidac tibeac vô nivaha lec, om he wê yidac ge le i vivac i ên nêb he ob vyax vigê lec i ên he i vô nivaha lec. ¹¹ Di vimwo nipaên wê dô vac xomxo ge yê Yesu om yev vixa kitu vô di tyuc vya levac ên nêbê, “Ông ge Anutu nu.” ¹² Lêc Yesu vîbu he nêb he i o lêc nêl i kitong vô xomxo lêm.

Yesu vînoo nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu

(Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Yesu la lec kitôn ti, mêd keac xomxo ya nêb he i loc vô i. Om he la vô i, ¹⁴ di Yesu vînoo he vigê yuu di tô mi la yuu ên nêb he i dô hixôn i, dêc obêc vông he la nêl xolac, ¹⁵ di ob vông xêkizêc vô he i tiyi wê he ob tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ge. ¹⁶ Om he lê bêga, Saimon, wê Yesu nêl i lê ngwe nêbê Pita, ¹⁷ di Jems yuu Jon wê yuu ma Sebedi ge lêc Yesu nêl yuu xôn lê ngwe bêga nêbê Boanesis. Lê tige kehe bêga nêbê deac tugên, ên yuu ge wê mi higac vô xomxo ge, ¹⁸ di Andlu yuu Pilip di Batolomyu, di Matyu yuu Tomas, di Jems wê ma Alpias ge, di Tadias yuu Saimon Selot, ¹⁹ di Judas Iskaliot wê obêc hilung Yesu vô tibii vevac timuên ge.

Xomxo nêl nêbê Yesu vông yuac ya xêkizêc wê Seten vông ge

(Matyu 12:24-32; Luk 11:14-23; Luk 12:10)

²⁰ Yesu lax mi la vac ben xumac lôma, mêd xomxo tibeac la kitucma hixôn i om hiyôv manôn wê Yesu he nue ngivihi ob ya yaên lec ge ma. ²¹ Mêd Yesu lie ngô kiyang tige om val ên nêb ob lam kô Yesu, ên xomxo ya nêl ên nêbê Yesu vô mavmav.

²² Di xomxo wê xovô Moses xolac ge wê he lam gê Jêlusalem ge, he nêl ên nêbê, “Bielsebul wê tu vimwo nipaên nêl levac ge dô vac Yesu nilô, om Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ya xêkizêc wê Bielsebul vông ge.” ²³ Om Yesu keac xomxo vihati val kwabo vô i di i nêl kiyang pilepacên ya vô he bêga nêbê,

“Bêna léc Seten ob tii Seten vaci vêl?
²⁴ Xomxo viyang ti obêc hibuma la yuu di vông vevac vôma ge od he ob dô nivihha lêm. ²⁵ Di xomxo wê xumac tixed ge obêc hibuma la yuu di vông vevac vôma ge od he obêc dô nivihha lêm. Nge, xêkizêc wê he vông ge ob tô mi la. ²⁶ Om kiyang wê xam nêl ge obêc kiyang nôn ge od obêc tiyi xochê Seten vaci vông vevac vô Seten di hibuma sea, léc obêc bêge ge od xêkizêc wê Seten vông ge obêc tip vac.

²⁷ “Xomxo xêkizêc ti obêc dô vac i ben xumac lôma ge od xomxo ti o tiyi wê ob la vun i susu ge lêm. Léc obêc ku xomxo tige xôn pilihi ya yihi ge od tiyi wê tibii ob la vac i ben xumac lôma di la vun i nên susu vihati ge.

²⁸ “A nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo ti obêc vông môp nipaên, me obêc nêl kiyang nipaên ge od Anutu tiyi wê ob kitya nipaên tige vêl ge. ²⁹ Léc xomxo ti obêc nêl kiyang nipaên lec Myakilôhò Ngibua ge od o tiyi wê Anutu ob kitya i nên nipaên tige vêl ge lêm. Nge, nipaên tige ob yêp vô xomxo tige luta léc luta.”
³⁰ Yesu nêl kiyang tige vô he ên wê he nêl ên he nêbê vimwo nipaên dô vac i nilô ge.

*Yesu tae lie
 (Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21)*

³¹ Yesu tae lie val le vixun, di vông kiyang la vô Yesu ên nêb i lam vô he.
³² Om xomxo wê dô ngivina Yesu gee nêl vô i ên nêbê, “Tame lime val le vixun ên nêb ob yê ông.” ³³ Léc Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “Xomxo letya wê a tage lige ge?” ³⁴ Mêd Yesu yê ma la xomxo wê dô i ngivina i ge di nêl ên nêbê, “Wê lê, ga a tage lige. ³⁵ Ên xomxo wê timu vô Anutu kiyang ge, ge wê tu a tage lige ge.”

4

*Kiyang pilepacên lec xomxo ti liloo vé vac yuac
 (Matyu 13:1-9; Luk 8:4-8)*

¹ Yesu lax mi la mia luaên Galili di lax nêl xolac vô xomxo vô mia ninya. Léc xomxo tibeac hiwocên, om Yesu lec la lec dipac ti mi dô lec, di du mi la mahigun di nêl xolac vô xomxo wê dô kehe ge. ² Yesu nêl kiyang pilepacên tibeac vô xomxo om

nêl ti vô xomxo tigeê bêga nêbê, ³ “Xam ngô lê. Xomxo ti la ên nêb ob la liloo susu vê vac yuac. ⁴ Om liloo i la lê, léc vé mangwe tô mi la dô vac môp om menac lam ya. ⁵ Di ya tô lec kibun nipwo tya wê dô lec ngidax kisii ge om tyip lutibed, ⁶ léc ngilôhò la tulec ngidax om buc wê hiyôv linac ge od ya i vilôvac di i yib. ⁷ Di vé mangwe tô mi la dô vac hivu kehe léc tyip hixôn hivu di hivu hivun xôn om o vuac nôn nivihha lêm. ⁸ Di vé mangwe tô mi la dô vac kibun nivihha om tyip di vuac nôn nivihha. Mêgem ya vuac nôn 30 di ya vuac 60 di ya 100.” ⁹ Yesu nêl bêge vô he di nêl hixôn ên nêbê, “Xomxo ti ninya obêc yêp ge od i ngô di xovô.”

*Yesu nêl kiyang lec kiyang pilepacên
 (Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Dêc timuên Yesu vaci la dô viyonên, di nue ngivihhi hixôn xomxo wê mi dô hixôn i gee, he mila vô i di la kinêg kiyang pilepacên kehe ên nêb i nêl kitong vô he.
¹¹ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kiyang wê nêl lec Anutu môp yuu ben ge yêp xôpacên lê, léc Anutu nêb ob hilung vô xam ên xam xovô. Di xomxo baba ge ngô kiyang tiyi xochê kiyang pilepacên pileva.
¹² Om ‘he ob yê lê, léc ob yêvô nôn ti lêm, di he ob ngô kiyang lê, léc he ob xovô kehe lêm, om he o tiyi wê he ob pilepac he ên Anutu i kitya he nên nipaên vêl ge lêm.’ ”

*Yesu nêl kiyang pilepacên kehe kitong
 (Matyu 13:18-23; Luk 8:11-15)*

¹³ Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam obêc lungên kiyang pilepacên tige kehe ge od xam ob xovô kiyang pilepacên vihati ge kehe tibêna? ¹⁴ Kehe bêga nêbê vé wê xomxo tige la liloo ge tiyi xochê Anutu xolac. ¹⁵ Di vé wê tô vac môp ge, tiyi xochê xomxo wê ngô Anutu kiyang lê, léc lutibed Seten lam vô vêl ên he nilô. ¹⁶ Di vé wê tô mi la dô lec kibun nipwo tya wê dô lec ngidax kisii ge, ge tiyi xochê xomxo wê ngô xolac di vông i vin lutibed hixôn xêyaa nivihha, ¹⁷ léc he tiyi xochê ngec wê ngilôhò maên ge, om he dô nipwo tya léc xomxo obêc vông viyin vô he ên wê he vông i vin xolac ge od he sea vông vinên lutibed. ¹⁸ Di vé wê tô mi la dô vac hivu

kehe ge, ge tiyi xocbê xomxo wê ngô xolac mi dô lê, ¹⁹ léc he vông nilô la vô susu yuu môp kibun ga di he xêyaa vin lec wê he nêb ob kô susu tibeac hixôn mone ge, om môp tige hivun xolac xôn di he o vô nôn nivaha lê. ²⁰ Léc vê wê tô mi la dô vac kibun nivaha ge, ge tiyi xocbê xomxo wê ngô xolac di vông i vin di vuac nôn tibeac, om vê ya vuac nôn 30 di he ya vuac 60 di ya vuac 100.”

*Kiyang pilepacên lec lam
(Luk 8:16-18)*

²¹ Yesu nêl ên nêbê, “Xomxo ti obêc byêx ngwax vac lam ge od ob lax i la vac dêg, me lax i la le vac pêt ngibi, me? Ma, ob lax i le lec tevol kisii ên i linac vac vigwe. ²² Susu wê dô xôpacên ge vihati obêc val dô seac timuên, di kiyang wê yêp xôpacên ge obêc val yêp vac xêseac. ²³ Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô di xovô.”

²⁴ Di Yesu nêl ên nêbê, “Kiyang wê xam ngô ge, xam vyac xovô nivaha lê. Ên môp wê xam vông vô xomxo ge Anutu obêc vông i tiyi wê xam vông vô he ge vô xam, di Anutu vaci obêc vông mangwe i luu wê xam vông vô lime ge vêl vô xam hixôn. ²⁵ Ên xomxo obêc xovô xolac mi hôm pilihi ge od Anutu obêc kipyax tibeac lec hixôn vô i. Léc xomxo obêc hôm xolac pilihi lêm ge, od nipwo tya wê yêp vac i nilô ge, Anutu obêc vô vêl.”

Kiyang pilepacên lec vê wê tyip ge

²⁶ Yesu nêl ên nêbê, “Anutu ben kehe ge tiyi xocbê xomxo ti wê la lilo vê vê vac yuac ge, ²⁷ léc lax dô di buc ya la vêl léc milax yê wê vê tyip mi vô levac ge, léc o xovô kehe lêm. ²⁸ Ên kibun vaci vông yuac lec, om vê tyip mi vô lihi lec di vuac nôn, ²⁹ di buc wê nôn huu ge od xomxo tyo la ên nêb ob la yul nôn.”

*Kiyang pilepacên lec vixô nôn
(Matyu 13:31-32,34-35; Luk 13:18-19)*

³⁰ Yesu nêl ên nêbê, “Anutu ben kehe ge tiyi vatya? Di il ob nêl kiyang pilepacên tibêna wê ob tiyi môp tige? ³¹ Ge tiyi xocbê vixô nôn wê nipwo lee tya i luu nôn baba vêl ge, ³² léc xomxo obêc xin ge od obêc tyip mi vô levac luu susu baba vêl

di obêc sux ngen lec di menac lam vông liwihi lec mi dô vac hinyena.”

³³ Yesu obêc nêl xolac vô xomxo ge od mi nêl kiyang pilepacên tibêge tibeac vô he tiyi wê he ob xovô ge. ³⁴ Léc o nêl kiyang kehe yêp seac vô he hixôn lêm. Nge, nêl kiyang pilepacên pileva, di timuên wê he nue ngivihi vaci dô ge od Yesu nêl kiyang pilepacên kehe kitong vô he.

*Yesu nêl di viyiiên levac tip la
(Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25)*

³⁵ Vô buc tibeac tige vigwe huc om Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Il ob la mia luaên vilu ganê.” ³⁶ Mêgem he sea xomxo tige dô di he lec dipac ti wê Yesu dô lec ge di he xôn loc mi la, di dipac ya la hixôn. ³⁷ He mila mahigun lê, léc lea viyiiên mabu ti val om mia kipyax la vac dipac nilô di la pup lec. ³⁸ Léc Yesu la dô lec dipac viwen timuên di kiluu bazub lec kiluuên ti di yêp, om nue ngivihi la tipi vô di nêl vô ên nêbê, “Xolac kehe, vô kwabo lec wê il ob xib ge, léc mêd ông o xovô il lêm, me?” ³⁹ Mêd Yesu kidi lec di nêl vô lea yuu mia ên nêb lea i tip loc di mia i yêp kizêc, om lea tip la di mia yêp tipiên ma. ⁴⁰ Mêd Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Bêna léc xam xona? Vông vinên wê xam vông ge tyo nôn tina?” ⁴¹ Om he yetac mabu di nêl voma ên nêbê, “Xomxo tiga letya léc lea yuu mia vô ninya lehe vô i?”

5

*Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ti
(Matyu 8:28-34; Luk 8:26-39)*

¹ Yesu he nue ngivihi loc mi la tibii Gelasa ben wê yêp mia luaên vilu ganê ge. ² He mila lop vêl ên dipac léc xomxo wê vimwo nipaên dô vac i nilô ge ti lam vac vigwe yibên di lam vô Yesu. ³ Vuxtige ben wê mi dô vac ge, mi dô vac vigwe yibên, di xomxo ti o tiyi wê ob ku i xôn ge lêm. ⁴ Ên buc tibeac ge xomxo ku i vigê yuu vixa xôn ya sen lê, léc xomxo tyo tax sen tip sea, di xomxo ti o tiyi wê ob hôm i xôn ge lêm, ên xêkizêc wê xomxo tige vông ge luu xêkizêc wê he vông ge vêl. ⁵ Vô vidiiên yuu bucên vihati ge xomxo tige mi

vilee mi la vac vigwe yibên di la lec kitôn di mi iac di gôl ninivi sea ya ngidax.

⁶ Xomxo tige yê wê Yesu val le teva ge om tup mi la vô di la yev vixa kitu vô. ⁷⁻⁸ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Vimwo nipaên, ông lam loc vêl ên xomxo tige.” Mêgem xomxo tyo iac mabu di nêl ên nêbê, “Yesu, ông ge Anutu lag puunê nu ông, lêc ông ob vô vatya vô a? A le vô Anutu manôn di a kitaa ông bê ông o lêc vông a vô nipaên lêm.” ⁹ Mêd Yesu kinêg vô i ên nêbê, “Ông lêm le?” Di i nêl ên nêbê, “A lêg kehe bêga nêbê kidu levac, ên xe ga, xe tibeac.” ¹⁰ Mêd i kitaa Yesu tii vac vac ên nêbê i o lêc tii vimwo nipaên i loc vêl ên vigwe tige lêm.

¹¹ Bwoc kidu levac vông zuac mi le lec kitôn, ¹² om vimwo nipaên tige kitaa Yesu ên nêbê, “Ông vông xe la dô vac bwoc tiganêe.” ¹³ Mêd Yesu tyuc lec om vimwo nipaên tige lam la vêl ên xomxo tige di la dô vac bwoc tyoe nilô, mêd bwoc tige tup mi la vac vigwe madia di la tô vac mia luaên di num mia mi yib. Bwoc tige tibeac hiwocên tiyi xocbê 2,000 lêc he yib mima vêl.

¹⁴ Mêd xomxo wê mi viac bwoc tige ge pec mi la, di mila nêl kiyang tige kitong vô tibii vac vigwe levac hixôn vigwe nipwo viyang viyang ge. Om xomxo tibeac la ên nêbê ob la yê han, ¹⁵ om he val vô Yesu lêc val yê xomxo ti wê vimwo nipaên dô vac ilage, lêc vimwo sea i di i piyôp vô nivaha lec di i vinyum nivimihi lec di xeedô hixôn Yesu, om he yê di xona ên. ¹⁶ Di xomxo wê dô mi yê wê Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo tige, nêl kitong vô tibii wê val gee di nêl lec bwoc hixôn. ¹⁷ Om tibii tige vihati kitaa Yesu ên nêbê i loc vêl ên he ben.

¹⁸ Mêgem Yesu lec dipac ên nêbê ob lax mi la, lêc xomxo ti wê Yesu tii vimwo nipaên vêl ên i ge, lam kitaa Yesu ên nêbê ob la hixôn i, ¹⁹ lêc Yesu nêl vô ên nêbê, “Ông la hixônên a ob ma, di ông lôc bom ên lôc nêl do levac wê Apumtau vông vô ông ge kitong vô lime di nêl lec wê Apumtau xo vigwe pisiv ên ông ge hixôn.” ²⁰ Mêgem xomxo tyo lax mi la ben di la nêl kiyang wê Yesu vông i vô

nivaha lec ge kitong vô xomxo vac vigwe levac Dekapolis vihati, om xomxo tige ngô kiyang wê i nêl ge di yetac mabu.

Jailas nu vêx, di vêx yidac ngwe, yuu kiyang

(Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Yesu la lec dipac mi lax mi la mia luaên vilu ganê, mi la dô vô mia ninya di xomxo tibeac kitucma mi la vô i. ²² Mêd xomxo levac wê mi viac Yuda xumac lilo ge ti lê nêbê Jailas yê wê Yesu val ge, om lam yev vixa kitu vô ²³ di kitaa vô i ên nêbê, “A nug vêx vông yidac mabu ti di vô kwabo lec wê ob yib ge. Om a nêbê ông lam vyax vigêm lec ên yidac i ma di i vô nivaha lec.” ²⁴ Om Yesu la hixôn Jailas mi yuu la, lêc xomxo tibeac lam hivun Yesu xôn di he xôn la.

²⁵ Mêd vêx ti dô vac he mahigun, lêc vêx tige, yidac kwatuacên vông i tiyi klismas 12, lêc yidac tige o ma lêm, ²⁶ di i kô myavinê tibeac vô docta di sea i mone la mima vêl, lêc yidac tige o tiyôô ên i lêm. Nge, yidac tige vô levac di dô xuhu dia. ²⁷ Mêd vêx tyo ngô kiyang wê xomxo mi nêl lec Yesu ge om la vac xomxo tige mahigun di la le vô Yesu nimi di vyax vigê lec Yesu vinyumên. ²⁸ Vông bêge ên xo ên nêbê, “A obêc vyax vigêg lec Yesu vinyumên ge od a obêc vô nigviha lec.” ²⁹ Om lutibed yidac tyo tip la di vêx tyo yaxên wê yidac tyo ma ên i ge. ³⁰ Mêd Yesu yaxên wê xêkizêc wê i vông ge ya sea i, om pilepac i vac xomxo tige mahigun di kinêg ên nêbê, “Letya hóm vigê lec vinyumên wê a vông ge?” ³¹ Lêc nue ngivihî nêl vô i ên nêbê, “Xomxo tibeac le i ngivina ông xôn, lêc bêna lêc ông kinêg ên ông nêbê letya vyax vigê lec ôngê?” ³² Lêc Yesu yê i vivac vô he vihati ên nêbê ob yê xomxo ti wê vyax vigê lec i ge, ³³ mêd vêx tige xovô wê xêkizêc wê Yesu vông ge la vông i vô nivaha lec ge om xona di la hixôn ni yetacên di la yev vixa kitu vô Yesu di nêl i kiyang kitong vihati vô Yesu. ³⁴ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Nuge, vông vinên wê ông vông ge vông ông vô nivaha lec, om ông lôc hixôn xemyaa nivaha, ên yidac wê ông vông ge tip la gwêba pyap.”

³⁵ Yesu gên nêl kiyang, dêc xomxo vac Jailas ben val nêl vô Jailas ên nêbê, “Num vêx yib gwêba, om le i léc vông yuac levac vô xolac kehe lêm.” ³⁶ Yesu ngô kiyang wê he nêl ge léc o vông i vin lêm, om nêl vô Jailas ên nêbê, “Xonaên i ma di ông vông i vin.” ³⁷ Mêd Yesu nêl ên nêbê xomxo vihati i dô om he dô di Yesu kô Jems yuu li Jon di Pita mi he la. ³⁸ He mila vô kwabo lec Jailas ben léc Yesu ngô wê xomxo byag di vô nididun tibeac ge, ³⁹ om la xumac lôma di la nêl vô he ên nêbê, “Bêna léc xam byag di vô nididun tibeac? Vêx tige o yib ti. Nge, ici va yêp.” ⁴⁰ Mêd he nap lec kiyang wê Yesu nêl ge. Om Yesu vông he vihati la vixun, di kô vêx tyo ta yuu ma hixôn nue ngivihî yon di he la vac xumac nilô ti wê vêx tyo diyêp vac ge. ⁴¹ Mêd Yesu la hóm lec vêx tyo vigê di nêl vô i ên nêbê, “Talita kumi.” Kiyang tige kehe bêga nêbê, “Vêx, a nêl bê ông kidi lec.” ⁴² Om lutibed vêx tyo kidi lec mi vîlee. Vêx tige, kliskas wê i vông ge tiyi xocbê 12. Di he wê he dô mi yê gee yetac mabu. ⁴³ Léc Yesu nêl kiyang xêkizêc vô he ên nêbê, “Xam o léc nêl ga kitong vô xomxo ti lêm.” Di nêl vô he ên nêbê, “Xam vông yaên vô vêx tyo ên i ya.”

6

Xomxo Nasalet vô nîmi vô Yesu (Matyu 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Yesu sea vigwe tige di lax mi la Nasalet wê i ben kehe ge, dêc nue ngivihî la hixôn. ² He dô di buc sabat ge od Yesu la vac xumac lîlo di la nêl xolac vô xomxo. Om xomxo tibeac ngô i kiyang di yetac mabu di nêl ên nêbê, “Xomxo tige kô kiyang yuu piyôp vô letya léc mi vông do levac tibêgee? ³ I ge xomxo wê xumac loxên ge ti, wê Malia nu ge, om i lie Jems yuu Josis di Judas yuu Saimon. Di lie vêx dô hixôn il ga.” He nêl bêge di he nilô vô viyin di he yê Yesu nipaên. ⁴ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vac vigwe viyang viyang ge, xomxo ob kô plopet lec, dom plopet tyo tae mae lie hixôn xomxo vac i ben vigwe kehe obêc kô i lê lec lêm.” ⁵ Om Yesu o tiyi wê ob vông do tibeac vac ben Nasalet ge lêm, di i vyax vigê lec xomxo yidac titi

di vông he vô nivîha lec. ⁶ Mêd Yesu yê wê lie Nasalet o vông i vin i lêm ge, om xo bêga nêbê, “Bêna léc he o vông i vin a lêmê?” Mêgem Yesu sea Nasalet di loc mi la vîlee vac vigwe toto di la nêl xolac vô tibii.

Yesu vông yuac vô nue ngivihî (Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷ Yesu keac nue ngivihî vigê yuu di tô mi la yuu la vô i, di vông he yuu yuu loc mi la, di vông xêkizêc wê i vông ge vô he ên nêbê he i loc tii vimwo nipaên vêl ên xomxo, ⁸ di nêl vô he ên nêbê, “Xam hóm pîtoa vac vigêm di loc, di xam o léc kô susu ya hixôn lêm, xocbê yaên yuu vîxec di mone hixôn lêm. ⁹ Xam su su lec vîxam, di xam vinyum vinyumên tibed lec, di xam o léc kô vinyumên ngwe hixôn lêm. ¹⁰ Di xam obêc la vac vigwe ti mi la dô vac xumac ti ge od xam dô vac xumac tige tibed i tiyi buc wê xam ob dô ge. Pyap dêc xam sea vigwe tige di loc bangwe. ¹¹ Léc xam obêc mila vac vigwe ti di xomxo viyang tige o hóm xam lec nivîha lêm di o ngô kiyang wê xam nêl ge lêm ge od xam lîloo vîjuva vêl ên vîxam pîtehe ên i nêl he nêl nipaên kitong vô he di loc.” ¹² Om Yesu nue ngivihî loc mi la, di la nêl xolac vô xomxo ên nêbê he i pilepac he, ¹³ di he tii vimwo nipaên vêl ên xomxo tibeac, di xomxo yidac tibeac ge, he lipac wel lec he di vông he vô nivîha lec.

Jon Lipacên yib (Matyu 14:1-12; Luk 3:19-20; Luk 9:7-9)

¹⁴ Hîzap levac Helot ngô kiyang wê tibii mi nêl lec Yesu ge, ên xomxo nêl Yesu kitong la vô levac vac vigwe tibeac, om he ya nêl ên he nêbê Yesu ge Jon Lipacên wê yib ge, kidi lec nang om vông do levac ya xêkizêc wê i vông ge. ¹⁵ Léc xomxo ya nêl ên he nêbê ge plopet Ilaija, di ya nêl ên nêbê Yesu ge plopet tiyi xocbê plopet wê dô ilage ti. ¹⁶ Mêd Helot ngô kiyang wê he mi nêl ge di nêl ên nêbê, “Ge Jon Lipacên wê a kîtov i kwa tip mi i yib ilage léc kidi lec maviha vac yibên.”

¹⁷⁻¹⁸ Kiyang wê Helot hi Jon yib ilage bêga nêbê ilage Helot kô li Pilip vinê Helodias om Jon Lipacên la nêl vô Helot

ên nêbê, “Môp wê ông kô lim tuc vinê ge tîyên ma.” Mêgem Helodias kunac Jon di nêl vô Helot om Helot vông tîbii la hôm Jon xôn di tung i la dô vac xumac kalabuhu. ¹⁹ Mêd Helodias xêyaa vô myavinê mabu vô Jon di nêl nêb ob hi Jon yib, lêc tîyên ma, ²⁰ ên Helot xovô nêbê Jon ge xomxo nivîha di i ngîbua, om Helot xona ên Jon di viac i nivîha ên nêb Helodias i o lêc vông i vô nîpaên lêm. Mêd Helot obêc ngô kiyang wê Jon mi nêl ge, od vông i nîlô vô himena himena, lêc Helot xêyaa vin lec kiyang wê Jon mi nêl ge om nêb ob ngô.

²¹ Mêd Helodias myag môp wê ob hi Jon i yib lec ge, om Helot buc wê ta kô i lec ge Helot myêl vizid levac di tyuc gavman levac hixôn tîbii vevac wê levac ge di xomxo Galili levac vihati gee lam. ²² He dô mi ya lêc Helodias nu vêx lam yoo vô he, di Helot hixôn xomxo wê lam ya hixôn i ge vihati xêyaa vin lec i, om Helot nêl vô vêx tyo ên nêbê, “Ông obêc nêb kô susu ti ge od ông nêl kitong vô a di a ob vông vô ông.” ²³ Om Helot hîlu kiyang xôn vô i di nêl ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô ông bêga bê ông obêc kitaa susu ti vô a ge, od a ob vông vô ông. Om ông obêc kitaa a ên ông nêbê a vông kibun wê a vông ge viwen i tu ông lêm i lec ge od a ob vông i tîyi wê ông nêl ge.”

²⁴ Mêd vêx tyo lax mi la kinêg vô ta ên nêbê, “Tag, ông nêb a kitaa susu vatya?” Om ta nêl vô ên nêbê, “Ông lôc nêl bê ông ob kô Jon Lipacên bazub.” ²⁵ Mêd vêx tyo ngô kiyang wê ta nêl ge om tup mi lax vô Helot di lax nêl vô ên nêbê, “A nêb ông tung Jon Lipacên bazub lec pile ti mi vông vô a lutibed.” ²⁶ Helot ngô kiyang wê vêx tyo nêl ge di nîlô vô viyin mabu, lêc xovô kiyang wê hîlu xôn di xomxo tîbeac dô mi ngô hixôn ge, om nêb ob pwoo kiyang wê nêl vô vêx tyo ge vac lêm. ²⁷ Mêgem Helot vông tîbii vevac ti la ên nêb i loc kô Jon bazub, om tîbii tyo la vac xumac kalabuhu di la kitov Jon kwa tip, ²⁸ di tung bazub lec pile di kô mi lax vông vô Helodias nu vêx tige di i kô mi la vông vô ta.

²⁹ Mêd Jon nue ngîvihi ngô wê i yib ge om he val kô Jon nôn mi la yev.

Yesu vet xomxo 5,000

(Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

³⁰ Nue ngîvihi wê Yesu vông he la ge vena nêl kiyang wê he la nêl ge hixôn yuac wê he la vông ge kitong vô Yesu.

³¹ Lêc xomxo tîbeac la di lôm vô Yesu he nue ngîvihi om hîyôv manôn wê he ob dô seac vêl di ya yaên ge ma. Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam lam ên il ob la vac vigwe wê mahîgun pileva di xomxo ti dôên ma ge ên xam loc dô seac vêl.”

³² Om Yesu he nue ngîvihi, heche va la lec dipac di mîla vac vigwe wê xomxo ti o dô vac ge lêm.

³³ Lêc xomxo tîbeac yê wê he la ge di xovô he om xomxo vac vigwe buhu toto ge tup mi la ên nêb he ob la vac vigwe ti wê Yesu he nue ngîvihi obêc mîla vac ge. Om he mug la tax, ³⁴ dêc Yesu he nue mîla timuên, mêd he lop vêl ên dipac di Yesu yê wê xomxo tîbeac val dô ge om xo vigwe pisiv ên he, ên he dô tîyi xocbê bwoc sipsip wê ma ti o viac he ge lêm om Yesu nêl kiyang tîbeac vô he.

³⁵ Mêd hîyôv hoo la di vigwe huc om nue ngîvihi la nêl vô Yesu ên nêbê, “Vigwe ga, vigwe mahîgun pileva ti di hîyôv hoo la gwêba, ³⁶ om ông vông xomxo i loc vac vigwe viyang viyang ên loc kisuu xen yaên wê ob ya ge.” ³⁷ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xacxam va vông yaên vô he ên he i ya.” Lêc he nêl vô i ên nêbê, “Obêc bêna? Ông nêb xe la kisuu blet lec mone yul yuu mi lôm vông vô he ên he i ya, me?” ³⁸ Mêd Yesu kinêg lax vô he ên nêbê, “Blet vaba dô? Xam loc wê lê.” Om he lax yê di vena nêl ên nêbê, “Blet vigê vilu di beac nôn yuubed dô.”

³⁹ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam tô mi dô kibun lec hisinac di xam dô kidu kidu.” ⁴⁰ Om he tô mi dô kidu kidu lêc ya dô tîyi xocbê 100 di ya dô tîyi xocbê 50.

⁴¹ Mêd Yesu hôm blet vigê vilu ge hixôn beac yuu ge di lax ma la lag kisiinê di kitaa lec blet yuu beac, mêd hîbu blet di vông vô nue ngîvihi ên nêb he i tîtang vô xomxo tige. Nang dêc hîbu beac di vông vô nue nêb he i tîtang vô xomxo tige

hixôn mi he ya. ⁴² Om xomxo vihati ya i den he, ⁴³ léc blet yuu beac wê gên dô ge nue ngivihi su vac sepac vigê yuu di tô mi la yuu mi i pup lec. ⁴⁴ Xomxo wê dô mi ya gee, he vux tiyi xochê 5,000 ge.

*Yesu la lec mia luaên kisii
(Matyu 14:22-33; Jon 6:16-21)*

⁴⁵ Yesu nêl vô nue ngivihi nêb he i lec dipac di loc mug mi loc vigwe Betsaida wê yêp mia luaên vilu ganê. Om he loc mi la di Yesu dô ên nêb ob vông xomxo tige i lôc ben vêl lê. ⁴⁶ He la vêl mêd Yesu loc mi la lec kitôn ên nêb ob la kitaa. ⁴⁷ Mêd vigwe buc di dipac wê nue ngivihi dô lec ge mila le vac mia luaên mahigun, di Yesu vaci gên dô vô mia luaên ninya, ⁴⁸ di yê wê lea levac hêm dipac xôn hixôn nue ngivihi om he vông yuac levac lec hisooên mia léc dipac o vyac la lêm, di vô kwabo lec wê vigwe ob vidii ge mêd Yesu lam lec mia kisii di val vô nue ngivihi di vông xochê ob luu he vêl mi la ge. ⁴⁹ Léc nue ngivihi vihati yê wê Yesu lam lec mia kisii mi val ge om he so ên he nêb mêd xomxo wê yibên ge ti kinu val vô he, om he iac ⁵⁰ di xona mabu. Léc lutibed Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam xonaên i ma di xam xêmyaa i vô nivaha, ên ga a.” ⁵¹ Mêd Yesu lec la lec dipac hixôn he di lea tip la. Léc nue ngivihi yetac mabu, ⁵² ên he o xovô môp wê Yesu vông blet vô tibeac vihevage lêm, ên he nilô yen xêkizêc om he vyac xovôên ma.

*Yesu vông xomxo tibeac vô nivaha lec gê Genesalet
(Matyu 14:34-36)*

⁵³ Mêd Yesu he nue ngivihi la lec dipac la mia luaên vilu ganê di la vac vigwe Genesalet, di ku dipac xôn mi i yêp ⁵⁴ di he lop mi la, léc lutibed xomxo vac vigwe tige xovô Yesu, ⁵⁵ om he tup mi la vac vigwe tige vihati di la ken lie wê yidac ge lec pêt mi la vac vigwe wê Yesu la dô vac ge. ⁵⁶ Om Yesu ob la vac vigwe levac ti me nipwo ti me vigwe mahigun ti ge od xomxo ken lie yidac mi la lii lec wetôv di kitaa Yesu nêb he ob hêm lec vinyumên wê i vông ge myahipu ên yidac i ma ên he, om he wê hêm vigê lec vinyumên wê Yesu vông ge he vihati vô nivaha lec.

7

*Anutu xolac ngiwoo xomxo vông xolac vêl
(Matyu 15:1-9)*

¹ He Palisi hixôn xomxo wê xovô Moses xolac ge wê he ben Jelusalem ge, he ya kitucma mi la vô Yesu, ² léc yê wê Yesu nue ngivihi ya yaên léc he o lipac vigê tiyi xochê môp wê he Yuda mi vông ge lêm. Om he nêl ên he nêbê he ya ya vigê ningeac. ³ Ên he Palisi hixôn Yuda vihati, he mi timu vô môp wê bue ilage vông ge bêga nêbê xomxo obêc lipac vigê tiyi xochê môp wê bue mi vông ge pyap di ya yaên timuên. Léc lipacên obêc ma ge od ob ya yaên lêm. ⁴ Di he ob la kisuu yaên vac maket ge od ob vena lipac pyap léc ya timuên. Di he mi timu vô môp wê bue vông ge tibeac hixôn, xochê môp wê ob lipac kap yuu pile hixôn dæg ge. ⁵ He vông môp bêge om Palisi hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee nêl vô Yesu ên nêbê, “Bêna léc ông nume sea môp wê buge vông ge di ya hixôn vigê ningeacê?” ⁶ Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kiyang wê plopet Aisaia kivuu ilage nêl nôn lec xam xomxo kityooên di i yêp bêga nêbê, ‘Xomxo tige pimil a ya mya pileva, léc he nilô le teva ên a. ⁷ He mi nêl kiyang wê xomxo vaci xovô ge, léc he nêl ên he nêbê he nêl Anutu kiyang, om he yev vixa kitu vô a pisiv.’

⁸ Om a nêl vô xam bêga bê xam sea Anutu xolac la yêp xel di la timu vô môp wê xomxo vaci mi vông ge.”

⁹ Di Yesu nêl hixôn vô he ên nêbê, “Tyac xam so ên xam nêb môp wê xam sea Anutu xolac di la timu vô bume môp ge ob vô nivaha vô xamê? ¹⁰ Ên xolac wê Moses nêl ge bêga nêbê, ‘Xam hêm tame mame lê lec di ngô he kiyang’, di kiyang ngwe nêl ên nêbê, ‘Xomxo ti obêc nêl kiyang nipaên lec ta yuu ma ge od xomxo i hi i yib.’ ¹¹ Anutu xolac nêl bêge, léc xam mi nêl ên xam nêbê xomxo ti nêl susu wê ob ngidu ta yuu ma xôn ya ge obêc dô, léc xomxo tige obêc nêl vô yuu ên nêbê, ‘Susu tige a nêl pyap ên a nêb a ob vông vô Anutu, om muu nêl ob ma.’ ¹² Om môp tige tiyi xochê xam le vac môp wê

xomxo tige ob ngidu ta yuu ma xôn ge.
 13 Om môm wê xam timu vô bume vông xolac mi hôm xôn mi i yêp ge tiyi xochê xam kitya Anutu xolac vêl. Lêc xam mi vông môm tibêge tibeac hixôn.”

Susu wê ob vông xomxo vô nipaên (Matyu 15:10-20)

14 Yesu keac xomxo lam vô i di nêl vô he vihati ên nêbê, “Xam vihati ngô kiyang wê a ob nêl ge di xovô lê. 15 Susu wê ob la vac xomxo nilô ge o tiyi wê ob vông he vô nipaên ge lêm. Lêc susu wê yêp vac xomxo nilô di lop mi lam seac ge wê ob vông he vô nipaên. 16 [Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô nêl di xovô.]”

17 Mêd Yesu sea xomxo tige di la xumac lôma, lêc nue ngivihî la kinêg kiyang pilepacên tige kehe vô i. 18 Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Ên xam êno, xam lungên kiyang tige kehe? Susu wê xomxo ob ya mi i la vac he nilô ge o tiyi wê ob vông he vô nipaên ge lêm, lêc mêd xam lungên tige? 19 Susu yaên ob vông xomxo vô nipaên lêm, ên ob la vac he piyôp yuu xovôên hixôn lêm. Nge, ob la dô vac xêyaa di lop mi la vêl.” Yesu kiyang tige nêl ên nêbê susu yaên vihati nivîha tiyi wê xomxo ob ya ge. 20 Di Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kiyang wê yêp vac xomxo nilô lêc lop mi lam vixun ge wê ob vông he vô nipaên. 21 Ên kiyang nipaên wê yêp vac xomxo nilô lêc lam le seac ge bêga nêbê xovôên nipaên, môm yôdac vêx yuu vux, vunên xomxo susu yôdac, hiên xomxo yib, 22 vông môm iimaên vô nipaên, môm madoên, môm nipaên yaya, nêl kiyang kityooên, vông môm vaxvax, yê xomxo nipaên, nêl kiyang nipaên lec xomxo, yong he, di vông môm vaxvax tiyi xochê piyôp nivîha ti o yêp vô he lêm. 23 Môm nipaên tige wê mi yêp vac xomxo nilô, om obêc lop mi lam vixun ge od ob vông xomxo vô nipaên.”

Pinisia vêx ti vông i vin Yesu (Matyu 15:21-28)

* 7:27: Kiyang wê Yesu nêl lec nipwo yuu noo ge, ge kiyang pilepacên wê nêl lec he Yuda hixôn tibii ba. ên he Yuda yê tibii wê o Yuda lêm ge nipaên, nêb he tiyi xochê noo. Om nipwo tige tixuu lec he Yuda, di noo tixuu lec tibii ba wê o Yuda lêm ge.

24 Yesu sea vigwe tige di loc mi la vigwe ti wê yêp kwabo vô Taia ge, mêd la dô vac xumac ti ên nêb ob dô di xomxo yêên i i ma, lêc o tiyi wê ob dô xôpacên ge lêm. 25-26 Mêd vêx ti wê vimwo nipaên dô vac i nu vêx ge ngô wê Yesu lam dô vac xumac tige. Vêx tige o vêx Yuda lêm. Nge, i tibii Pinisia ti wê i ben vigwe kehe Silia ge. Lêc la vô Yesu di la yev vixa kitu vô di kitaa i ên nêbê i tiî vimwo nipaên vêl ên nu vêx.

27 Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Il ob vông yaên vô nipwo mi he ya vêl lê, ên o tiyi wê il ob kô nipwo xen yaên mi nêx i loc vô noo ge lêm.”* 28 Lêc vêx tyo nêl ên nêbê, “Xomxo levac, ông nêl kiyang nôn. Lêcom myapîpu wê tô mi la dô vac tevol kwa ngibi ge, noo ya.” 29 Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Kiyang wê ông nêl ge nivîha, om ông lôc bom, ên vimwo nipaên sea num gwêba di i vô nivîha lec.” 30 Mêgem vêx tyo lax mi la ben di yê wê nu tyo diyêp lec pêt ge di xovô nêbê vimwo nipaên sea i di la.

Yesu vông xomxo wê yac di ninya vô kitu ge ti vô nivîha lec

31 Yesu sea vigwe Taia ên nêb ob la mia luaên Galili, om la Saidon di la Dekapolis di mila mia luaên Galili. 32 Lêc xomxo kô vux ti wê ninya vô kitu di vyac keacên ma ge mi la vô Yesu, di kitaa Yesu nêb Yesu i vyax vigê lec xomxo tige ên i vô nivîha lec. 33 Om Yesu kô xomxo tige mi yuu la le viyonên mêd Yesu kitiv vigê liyihî la vac xomxo tyo ninya vilu vilu, mêd pisuv myaluc lec vigê di kitiv lec xomxo tyo get. 34 Mêd Yesu lax ma la lag kisii di vê myakilôhê xêkizêc di nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “Epata.” Kiyang tige kehe bêga nêbê, “Ninyam i toc di ông ngô vigwe.” 35 Mêgem xomxo tige ninya toc di i ngô kiyang di get vô viyin maên di i keac nivîha. 36 Lêc Yesu vibu xomxo tige xêkizêc ta ên nêb he i o lêc nêl tige kitong vô xomxo ya lêm. Yesu nêl kiyang tige ti vac vac vô he, lêc he o ngô lêm di he la nêl kiyang tige vô levac vô xomxo mi he ngô hixôn, 37 om he yetac mabu di nêl ên

nêbê, “Môp wê i vông ge vihati nivaha, di ici va tiyi wê ob vông xomxo ninya kitu, he ninya i toc ên he i ngô kiyang, di vông xomxo wê yac ge he i keac nivaha.”

8

*Yesu vet xomxo 4,000
(Matyu 15:32-39)*

¹ Vô buc ti nang xomxo tibeac kitucma vô Yesu mi dô hixôn i, léc he xen yaên wê he ob ya ge ma, om Yesu nêl nue ngivihî lam di nêl vô he ên nêbê, ² “A xo vigwe pisiv ên xomxo tigae, ên he lam dô hixôn a tiyi buc yon di he xen yaên wê he ob ya ge ma, ³ om he obêc dô vip dêc a vông he lax mi la ge od vip ob vông he vigê yuu vixa ma vac môp, ên he ya lam vac vigwe teva.” ⁴ Léc nue ngivihî nêl vô i ên nêbê, “Om il ob la kê yaên gê na ên vông vô xomxo tigae mi he i ya? Ên vigwe ga, vigwe myadongên.” ⁵ Om Yesu kinêg vô he ên nêbê, “Xam blet vaba dô?” Di he nêl ên nêbê, “Xe blet vigê vilu di sec yuu dô.”

⁶ Om Yesu nêl vô xomxo tigeê vihati ên nêb he i tô mi dô kibun, mêd hêm blet vigê vilu di sec yuu ge di kitaa lec mêd hibû di vông vô nue ngivihî ên nêb he i titang vô xomxo, om nue ngivihî kê mi la titang vô he vihati. ⁷ Di beac nipwo ya dô om Yesu kitaa lec di vông vô nue ngivihî ên nêb he i loc titang vô xomxo tigeê ên he i ya hixôn. ⁸ Mêd xomxo tigeê ya i tiyi he di myapîpu dô om he tung vac sepac vigê vilu di sec yuu mi i pup lec. ⁹ Xomxo tigeê tiyi xocbê 4,000 ge. Pyap di Yesu vông he lax mi la ben, ¹⁰ di lutibed Yesu he nue ngivihî loc mi la lec dipac di la vigwe Dalmanuta.

*Palisi nêb ob yê do levac
(Matyu 16:1-4)*

¹¹ Palisi ya val vô Yesu, ên nêb ob yaxên i, om la nga ên kiyang wê Yesu nêl ge di nêl nêb Yesu i vông do lag puunê ti hixôn ên he ob yê. ¹² Om Yesu nilô vô viyin di i nêl ên nêbê, “Bêna léc xomxo gwêbaga nêl nêb he ob yê do levacê? A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xomxo wê dô gwêbaga ob yê do levac ti lêm.” ¹³ Mêd

Yesu sea he di la lec dipac di loc mi la mia luaên Galili vilu ganê.

*Yesu nêl kiyang pilepacên lec yis
(Matyu 16:5-12)*

¹⁴ Yesu nue ngivihî la hixôn léc he o xovô mi kê xen blet ti hixôn lêm, di blet nôn tibed yêp vac dipac. ¹⁵ Mêd Yesu nêl kiyang xêkizêc vô he ên nêbê, “Xam xona nêl ên yis wê he Palisi hixôn Helot vông ge.” ¹⁶ Mêd Yesu nue ngivihî nêl vôma, ên he so ên he nêb mêd Yesu nêl kiyang tige lec he xen blet wê ma ge. ¹⁷ Léc Yesu xovô kiyang wê he nêl vôma ge om nêl vô he ên nêbê, “Bêna léc xam nêl ên xam nêbê xam xom blet ma? Mêd xam gên o xovô lêmê? Xam nilôm xêkizêc ên vatya? ¹⁸ Xam mamnôn yêp léc mêd xam o wê lêm? Di xam ninyam yêp léc mêd xam o ngô kiyang lêm? Di yuac wê a vông vac xam mahigun ge, xam mêd lungên? ¹⁹ Om buc wê a hibû blet vigê vilu di vet xomxo 5,000 ya ge, od xam su myapîpu vac sepac vaba?” Om he nêl ên nêbê, “Sepac vigê yuu di tô mi la yuu.” ²⁰ Mêd Yesu nêl nang ên nêbê, “Di buc wê a hibû blet vigê vilu di sec yuu di vet xomxo 4,000 ya ge od xam su myapîpu vac sepac vaba?” Mêd he nêl ên nêbê, “Sepac vigê vilu di sec yuu.” ²¹ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam gên o xovô tige lêmê?”

Yesu vông xomxo manôn tocên ti vô nivaha lec gê Betsaida

²² He mila vigwe Betsaida mêd xomxo kê vux wê manôn toc ge ti mi la vô Yesu di la kitaa Yesu nêb i vyax vigê lec i ên manôn i seac. ²³ Om Yesu la hêm lec xomxo tige vigê di didii i mi yuu la ninyawehe, mêd Yesu pisuv myaluc lec xomxo tyo manôn di vyax vigê lec di kinêg ên nêbê, “Ông mamnôn seac mi ông wê susu ya?” ²⁴ Mêd xomxo tyo yê ma la di nêl vô Yesu ên nêbê, “A xê xomxo lê, léc a xê he tiyi xocbê xax wê vô videba videba mi lam ge di a o xêvô he nôn lêm.” ²⁵ Mêd Yesu vyax vigê lec xomxo tyo manôn tii vac mêd xomxo tyo yê vigwe xêkizêc di manôn vô nivaha lec om i yê vigwe vihati yêp seac. ²⁶ Mêd Yesu

nêl vô i ên nêbê, “Ông lôc vac bom bôbac di ông o léc loc vigwe Betsaida lêm.”

*Pita nêl Yesu kitong nêb i Kilisi
(Matyu 16:13-20; Luk 9:18-21)*

²⁷ Yesu he nue ngivihi loc mi la, nêb ob la vigwe Sisalia Pilipai om he mila môp ti, léc Yesu kinêg vô nue ngivihi ên nêbê, “Xomxo mi nêb a letya?” ²⁸ Om he nêl vô i ên nêbê, “Xomxo ya nêbê ông ge Jon Lipacên, di ya nêbê ông plopet Ilaija, di ya nêbê ông plopete ti.” ²⁹ Om Yesu kinêg vô he ên nêbê, “Di xacxam va nêb a letya?” Mêd Pita nêl ên nêbê, “Ông Kilisi ti wê Anutu vông ông lam ên nêb ông lam ngidu xomxo xôn ge.” ³⁰ Mêgem Yesu vibu he nêb he i o léc nêl i kitong vô xomxo lêm.

*Yesu nêl myavinê wê ob tulec i ge kitong
(Matyu 16:21-28; Luk 9:22-27)*

³¹ Yesu nêl kiyang vô nue ngivihi ên nêbê, “A, Xomxo Nu, a obêc kô myavinê levac mabu, di Yuda levac hixôn xomxo levac wê mi si daa vô Anutu gee di xomxo wê xovô Moses xolac gee, he obêc vô nîmi vô a di hi a xib, di buc yon obêc lam la vêl di a obêc kidi lec magviha i tii vac.” ³² Yesu nêl kiyang tige seac vô he om Pita kô Yesu mi yuu la dô viyonên, mêd Pita nêl xêkizêc vô Yesu ên nêb i nêlên kiyang tibêge i ma. ³³ Léc Yesu pilepac manôn lax vô nue ngivihi di nêl xêkizêc vô Pita ên nêbê, “Seten, ông loc vêl. Ên xovôên wê ông vông ge o tiyi xocbê xovôên wê Anutu vông ge lêm. Nge, xovôên wê ông vông ge tiyi xocbê xovôên wê xomxo kibun ga vông ge.”

³⁴ Yesu keac nue ngivihi hixôn xomxo tibeac ên nêb he i loc vô i, om nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb timu vô a vixag ge od i vông i vô nipwo lec di kilê viyin i tiyi xocbê kilê xax pola ge di timu vô a vixag. ³⁵ Ên xomxo ti obêc nêb viac ninivi ên viyin yuu yibên ge od maviha wê i vông ge xôa obêc ma, léc xomxo ti obêc sea ninivi lec a lêg yuu xolac ge od ob dô maviha. ³⁶ Ên xomxo ti obêc kituc susu kibun ga vihati tu ixê, léc obêc sea môp wê ob dô maviha ya ge od ob vô nivîha vô i tibêna? ³⁷ Di xomxo obêc vông

vatya ên kisuu maviha wê ob dô ya ge? ³⁸ Xomxo gwêbaga sea Anutu di la vac môp nipaên, om xomxo ti vac he mahigun obêc vô nîmi vô a hixôn a kiyang ge od a, Xomxo Nu, a êno obêc vô nîmig vô i lec buc wê a obêc lop mi lôm hixôn angela ngibua di lam hixôn xêseac wê Mag vông ge.”

9

¹ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xam wê xam le ga, xam ya obêc dô mamviha di wê xolac wê Anutu ben kisiinê ge obêc val hixôn xêkizêc.”

*Yesu ninivi pikwê
(Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36)*

² Buc vigê vilu di sec ti lam la vêl mêd Yesu kô Pita yuu Jems yon Jon di he la lec kitôn dia ti, di heche va la dô, léc yon yê wê Yesu ninivi pikwê mi vô bangwe, ³ di i ngakwi vô kwem vivea lecên luu ngakwi kibun ga wê xomxo lipac i vô kwem ge vêl. ⁴ Mêd yon yê wê Moses yuu Ilaija val keac hixôn Yesu ge. ⁵ Om Pita nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, ga nivîha wê il dô ga, om xen ob lox xumac yon, ti vô ông, di ngwe vô Moses di ti vô Ilaija.” ⁶ Pita nêl bêge pileva, ên yon xona mabu om Pita o xovô kiyang wê ob nêl ge lêm. ⁷ Mêd viyobtoc ti lam hivun he xôn, di vya ti lam vac viyobtoc di nêl ên nêbê, “Ge a nug wê a xêgyaa vin lec i ge om xam ngô i vya.” ⁸ Léc lutibed yon yê ma la wê Yesu vaci le di yuu xôa ma ge.

⁹ He sea vigwe kitôn di lax mi la, léc Yesu vibu yon ên nêbê, “Mon o léc nêl wê mon wê ge kitong vô xomxo ti lêm di i loc vô buc wê a, Xomxo Nu, a obêc kidi lec vac yibên ge lê.” ¹⁰ Om yon hôm kiyang tige xôn mi i yêp vô yon, léc bo ti wê Yesu nêl ên nêb ob kidi lec vac yibên ge, yon ngô lê, léc yon o xovô kehe lêm om yon keac lec.

¹¹ Mêd yon kinêg vô Yesu ên nêbê, “Xomxo wê xovô Moses xolac gee mi nêl ên he nêbê Ilaija obêc val tax di Kilisi obêc val timuên, om he nêl tibêge ên va?” ¹² Om Yesu nêl vô yon ên nêbê, “Vixôhilôg, Ilaija ge wê ob val mug ên

vông môt yuu kiyang i vô nivaha lec lê. Léc bêna léc kiyang yêp vac xolac hixôn bêga nêbê Xomxo Nu obêc kô myavinê mabu di xomxo obêc yê i nipaên di vô nîmi vô i hixôn? ¹³ A nêl vô xam bê Ilaija val pyap, léc xomxo vông môt nipaên vô i tiyi xovôên wê he vông ge, tiyi xochê kiyang wê plopete kivuu lec i mi i yêp vac kipihac ge.”

Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ti (Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43)

¹⁴ Yesu hixôn nue ngivihî yon ge milax vô nue vihati, léc yê wê xomxo tibeac kitucma mi lam dô hixôn nue ngivihî ge, di xomxo wê xovô Moses xolac gee val dô hixôn di he hixôn Yesu nue ngivihî kinêgma lec kiyang. ¹⁵ Mêd xomxo vihati gee yê Yesu di yetac mabu om tup mi la vô i di la nêl vidiiên vô i. ¹⁶ Mêd Yesu kinêg vô nue ngivihî ên nêbê, “Xam dikeac lec kiyang vatya?” ¹⁷ Mêd xomxo ti kidi vac he mahîgun di nêl ên nêbê, “Xolac kehe, a kô a nug vux tiga mi lam vô ông, ên vimwo nipaên dô vac i nîlô om vông i dô yac di keacên ma, ¹⁸ di buc wê vimwo nipaên tyo ob vông yuac vac i nîlô ge od hôm i xôn di nêx i lec kibun di mya ngimong lam vac mya di i kic nivu lecma, di ninivi vô xêkizêc lec. Om a kitaa nume ngivihî ên a nêb he i tii vimwo nipaên tige i loc vêl lê, léc he tiyiên ma.”

¹⁹ Mêd Yesu nêl vô he vihati ên nêbê, “Xam vêx yuu vux gwêbaga, vông vinên wê xam vông ge nôn ma. Om a ob dô hixôn xam di i miloc vô buc tina lê, léc xam vông i vinê? Di a ob kilê viyin wê xam vông ge di i miloc buc tina lê? Loc kô num tige mi lam.” ²⁰ Om he la kô nu tige mi lam vô i, léc vimwo nipaên wê dô vac nu tyo nîlô ge yê Yesu om lutibed vông yuac makikun vac nu tyo nîlô di nêx i lec kibun di vông i vô liyil liyil di mya ngimong lam vac mya.

²¹ Mêd Yesu kinêg vô nu tige ma ên nêbê, “Vimwo nipaên tige dô vac num tige tiyi kliskas vaba?” Léc xomxo tyo nêl vô Yesu ên nêbê, “Vô buc wê i gên nipwo. ²² Om buc tibeac vimwo nipaên nêx i la vac ngwax di nêx i la vac mia ên nêb ob hi i yib. Om a kitaa ông bê

ông obêc tiyi ge od ông xo vigwe pisiv ên xii di ngidu i xôn.” ²³ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông nêl ên ông nêbê mêd a obêc tiyi? Léc a nêl vô ông bê xomxo ti obêc vông i vin ge od tiyi wê ob vông môt vihati ge.” ²⁴ Mêd lutibed xomxo tige nêl ên nêbê, “A vông i vin, léc a o vông i vin xêkizêc lêm, om ông ngidu vông vinên wê a vông ge xôn.” ²⁵ Yesu yê wê xomxo tibeac val dô di dival valên om nêl kiyang xêkizêc vô vimwo nipaên ên nêbê, “Ông vimwo nipaên wê ông vông xomxo tiga nînya vô kitu di keacên ma ge, a nêl vô ông bê ông lam lop mi loc vixun vêl ên nu tiga, di ông o léc lôc mi loc vac i nîlô i tii vac lêm.” ²⁶ Mêd vimwo nipaên iac mabu di hi nu tyo lec kibun sea, di sea i di lam la vêl. Mêd nu tyo yêp tipiên ma tiyi xochê xomxo yibên om xomxo tibeac so ên nêb mêd nu tyo yib. ²⁷ Léc Yesu la hôm lec i vigê di vông i le kisii.

²⁸ Pyap dêc Yesu lax mi la xumac lôma di lax dô hixôn nue ngivihî léc nue kinêg vô i ên nêbê, “Bêna lê léc xe mô o tiyi wê xe ob tii vimwo nipaên tige vêl lêmê?” ²⁹ Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kitaaên tibed ge wê ob tii vimwo nipaên tibêge vêl, di môt baba ge ti o tiyi lêm.”

Yesu nêl kiyang vông lu yuu lec myavinê wê ob kô ge (Matyu 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰ Yesu he nue ngivihî sea vigwe tige di loc mi la vac vigwe Galili, léc Yesu nêb xomxo i o léc xovô vigwe wê he ob la vac ge lêm, ³¹ ên Yesu nêb ob nêl kiyang vô nue ngivihî vaci, om tixuu he ya kiyang bêga nêbê, “Xomxo ob vông Xomxo Nu la vac tibii vigê di he ob hi i yib, léc buc yon obêc lam la vêl ge od obêc kidi lec maviha tii vac nang.” ³² Yesu nêl bêge léc nue ngivihî lungên kiyang tige kehe di xona om he o kinêg kiyang tyo kehe vô Yesu lêm.

Letya ob tu levac?

(Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ He mila Kapaneam di la dô vac xumac lôma, léc Yesu kinêg vô nue ngivihî ên nêbê, “Xam nêl kiyang vatya voma vac môtê?” ³⁴ Léc he dô xôa maên, ên buc

wê he lam vô môt ge od he ngaênma ên nêb mêd letya obêc tu he nêb mugênê? ³⁵ Om Yesu tô mi dô di keac nue ngivihî vigê yuu di tô mi la yuu lam vô i di nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb tu mugên ge od i loc le timuên di vông yuac wê ob ngidu lie vihati xôn ge.” ³⁶ Mêd Yesu la kô nipwo ti mi lam vac he mahigun, dêc kiva nipwo tyo lec di nêl vô nue ngivihî ên nêbê, ³⁷ “Xomxo ti obêc hêm nipwo tibêga lec ên wê vông i vin a lêg ge od ge tiyi xocbê

hôm a lec êno, di xomxo ti wê hêm a lec ge od o tiyi xocbê hêm aca va lec lêm. Nge, hêm xomxo ti wê vông a lam ge lec hixôn êno.”

Xomxo wê o vông vevac vô il lêm ge, tiyi xocbê il nidpîpu (Luk 9:49-50)

³⁸ Jon nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, xe xê xomxo ti tii vimwo nipaên vêl ên xomxo lec ông lêm, om xe vîbu i ên xe nêb i vôngên tibêge i ma, ên xomxo tige o mi dô hixôn xe mi timu vô ông lêm.” ³⁹ Lêc Yesu nêl ên nêbê, “Xam o lêc vîbu i lêm, ên xomxo ti obêc vông do levac lec a lêg ge od o tiyi wê ob nêl kiyang nipaên lec a decdec ge lêm. ⁴⁰ Ên xomxo wê o vông vevac vô il lêm ge, ge tiyi xocbê il nidpîpu wê ob ngidu il xôn ge. ⁴¹ A nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo ti obêc vông mia numên vô xam ên wê xam vông i vin Kîlisi ge od xomxo tige obêc kô nôn nivîha lec timuên.

Môt wê ob vông xomxo vô nipaên (Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² “Xomxo ti obêc vông nipwo tige ti sea vông vinên wê i vông ge di la vac môt nipaên ge od xomxo i nux ngidax lec i kwa di nêx i loc vac gwec madia. ⁴³ Di ông vigêm vilu obêc didii ông mi la vac nipaên ge od ông kitov vêl di dô ya vigêm vilubed êdêc loc dô mamvîha vac Anutu ben. Ên ông vigêm yuu xôn obêc dô ge od ob nêx ông la vac vigwe nipaên wê ngwax tum xuhu dia di ob yib lêm ge. ⁴⁴ [Vac vigwe nipaên tige, myel vêl wê yibên obêc ma ge ob nga xomxo, di ngwax ditum hixôn di yibên ma.] ⁴⁵ Di ông vixam vilu obêc didii ông

mi la vac môt nipaên ge od ông kitov vêl di dô ya vixam vilubed êdêc loc dô mamvîha vac Anutu ben. Ên ông vixam yuu xôn obêc dô ge od ob nêx ông la vac vigwe nipaên. ⁴⁶ [Vac vigwe nipaên tige, myel vêl wê yibên obêc ma ge ob nga xomxo, di ngwax ditum hixôn di yibên ma.] ⁴⁷ Di ông mamnôn vilu obêc vông ông la vac môt nipaên ge od ông pisupac vêl di dô ya mamnôn vilubed êdêc loc dô vac Anutu ben, ên mamnôn yuu xôn obêc dô ge od ob nêx ông la vac vigwe nipaên. ⁴⁸ Vac vigwe nipaên tige, myel vêl wê yibên obêc ma ge ob nga xomxo, di ngwax ditum hixôn di yibên ma.

⁴⁹ “Ngwax obêc la lec xomxo vihati tiyi xocbê xomxo hîlee sol lec yaên ge. ⁵⁰ Sol ge nivîha, lêc sol obêc vô nyen maên ge od il obêc vô vatya vô ên i vô nyen i tii vac nangê? Sol i dô vac xam, di xam dô hixôn lime di xêmyaa i vin lec he.”

10

Yesu nêl kiyang lec môt wê vông ii maên vô nipaên ge (Matyu 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Yesu sea vigwe tige di la vac vigwe levac Judia di la vac vigwe ti wê yêp mia Jodan vilu ganê. Mêd xomxo tibeac val kitucma vô Yesu om Yesu nêl xolac vô he tiyi môt wê mi vông îla îla ge.

² Mêd Palisi ya val, nêb ob yaxên i om kinêg nêbê, “Môt wê xomxo ob sea vinê ge, xolac nêb môt tibêge tiyi, me tiyiên ma?” ³ Lêc Yesu kinêg lax vô he ên nêbê, “Xolac wê Moses vông ge nêbê va vô xamê?” ⁴ Om he nêl ên nêbê, “Moses nêl ên nêbê xomxo ti obêc nêb sea vinê ge od ob kivuu kipihac wê nêbê yuu ob seama ge di vông vô vinê lê dêc yuu seama.” ⁵ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Moses kivuu xolac tige vô xam ên wê xam nilôm yen xêkizêc ta ge. ⁶ Ên buc mugên ilage wê Anutu tung lag yuu kibun ge, od Anutu tung xomxo vêx yuu xôn vux. ⁷ Mêgem môt yêp bêga nêbê vux ob sea ta yuu ma di la dô hixôn vinê, ⁸ di yuu ob tiyi xocbê nôn tibed. Om yuu ob dô tiyi xocbê nôn yuu ge lêm. Nge, yuu ob dô i tiyi xocbê nôn tibed. ⁹ Mêgem môt wê Anutu vông

yuu tu nôn tived ge, xomxo i o léc tax i tip lêm.”

¹⁰ He lax xumac lôma léc nue ngivihî kinêg kiyang tige vô Yesu tii vac nang.

¹¹ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vux ti obêc sea vinê di la kô vêx paha ngwe ge od ge vông môt yôdac vêx yuu vux. ¹² Di vêx ti obêc sea liya di la kô vux paha ngwe ge od vêx tige vông môt yôdac vêx yuu vux.”

*Yesu kitaa lec nue nipipwo
(Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17)*

¹³ Xomxo kô nue nipipwo mi la vô Yesu, ên nêb i vyax vigê lec he di kitaa lec he, léc Yesu nue ngivihî kunac he nêb he loc vôn Yesu i ma. ¹⁴ Léc Yesu yê môt wê nue ngivihî vông ge di xêyaa vô myavinê om nêl vô he ên nêbê, “Vông nipipwo i lam vô a di le vac xônên i ma, ên xomxo tibêgee wê tu kehe ên vigwe kisiinê. ¹⁵ A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xomxo ti obêc vông i vin Anutu xolac mi la vac i kwa ngibi tiyi xobê nipipwo tigae lêm ge od o tiyi wê ob la dô vac Anutu ben ge lêm.” ¹⁶ Mêd Yesu kiva nipipwo tige di vyax vigê lec he di kitaa lec he.

*Xomxo wê susu tibeac gee
(Matyu 19:16-30; Luk 18:18-30)*

¹⁷ Yesu loc mi la vô môt mi la, di xomxo ti tup mi la vô i vac môt, di la yev vixa kitu vô di kinêg ên nêbê, “Xolac kehe nivîha, a obêc vông bêna êdêc dô magvîha luta léc luta?” ¹⁸ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Bêna léc ông nêl nivîha lec a? Xomxo nivîha ti o dô lêm. Anutu vaci nôn tived wê nivîha. ¹⁹ Ông xovô Moses xolac pyap wê nêl ên nêbê, ‘Ông o léc hi xomxo i yib lêm. Ông o léc vông yôdac vêx yuu vux lêm. Ông o léc vun xomxo ngwe susu lêm. Ông o léc nêl kiyang kityooên lec xomxo ti lêm. Ông o léc kityoo xomxo di vô he susu vêl lêm. Ông loc vac tam yuu mam vya kwa ngibi.’ ” ²⁰ Om xomxo tyo nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, buc wê a gên nipwo di i val tyip gwêbaga, a viac xolac gee vihati mi vông i vô nôn lec.” ²¹ Mêd Yesu yê i manôn di xêyaa vin lec i, mêd nêl vô i ên nêbê, “Môt ti gên yêp wê ông ob vông hixôn ge. Ông

loc vông susu wê ông vông ge vihati mi tibii i kisuu, di ông vông mone vô xomxo wê nêl susu maên ge, ên ông obêc vông bêge ge od ông obêc kô susu nôn nivîha gê kisii ganê. Ông loc vông bêge di lôm timu vô a vixag.” ²² Xomxo tyo ngô kiyang tige di nilô vô viyin levac ên i susu tibeac. Om sea Yesu di la.

²³ Mêd Yesu manôn yê nue ngivihî di nêl vô he ên nêbê, “Xomxo wê susu tibeac ge obêc nêb la vac Anutu ben ge od obêc vông yuac levac vô he.” ²⁴ Yesu nue ngivihî ngô kiyang tige di yetac mabu. Léc Yesu nêl tii vac vô he ên nêbê, “Xam nuge, xomxo obêc nêb la vac Anutu ben ge od yuac levac. ²⁵ Bwoc kamel obêc la vac yin kitu tocên ge, od obêc yuac levac, di

xomxo wê susu tibeac ge obêc nêb la vac Anutu ben ge od obêc yuac levac luu vêl.” ²⁶ Om Yesu nue ngivihî yetac mabu yocên di nêl vô i ên nêbê, “Obêc tibêge ge od letya tiyi wê obêc la dô maviha vac Anutu ben ge?” ²⁷ Léc Yesu yê manôn la bôbac vô he di nêl ên nêbê, “Xomxo vaci o tiyi lêm, dom Anutu vaci ge od tiyi pyap. Ên môt vihati yang ge, Anutu tiyi wê ob vông ge.”

²⁸ Mêd Pita nêl vô Yesu ên nêbê, “Om wê lê. Xe ga, xe sea susu wê xe vông ge vihati dô di lam timu vô ông vixam.”

²⁹ Mêd Yesu nêl ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xomxo ti obêc sea ben hixôn tae mae lie di nue hixôn yuac yaên wê i vông ge ên wê nêb ob vông a lêg yuu xolac i vô levac ge, ³⁰ od xomxo tige obêc kô xumac hixôn yuac yaên tibeac di tae mae lie di nue tibeac gé kibun ga, léc tibii obêc vông myavinê vô i hixôn, di buc timuên ge od obêc la dô maviha luta léc luta. ³¹ Léc xomxo mugên tibeac obêc lax mi la timu, di xomxo timuên tibeac obêc lam la mug.”

*Yesu nêl kiyang vông lu yon lec
myavinê wê ob kô ge*

(Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Yesu he nue ngivihî loc mi la ên nêb ob la Jerusalem. Om he mila vac môt, léc Yesu la mug di nue ngivihî hixôn xomxo ya he timu vô i vixa. Mêd nue ngivihî xo kiyang tibeac, di xomxo wê la hixôn gee,

he xona. Mêgem Yesu kô nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu mi he la dô viyonên di Yesu nêl viyin wê ob tulec i ge kitong vô he, ³³ om nêl ên nêbê, “Xam ngô lê. Il ob la Jelusalem, di xomxo ob vông Xomxo Nu vac xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee vigê, di he ob vông kot vô i di hîlu kiyang wê ob hi i yib ge xôn di vông i la vac tibii wê o Yuda lêm gee vigê, ³⁴ mêd tibii tige ob so vya vô i di pisuv mya lec di pisa ya yihi di hi i yib, di buc yon obêc lam la vêl ge od obêc kidi lec maviha nang.”

*Jems yuu Jon nêb yuu ob tu levac
(Matyu 20:20-28)*

³⁵ Sebedi nu yuu Jems yuu Jon la vô Yesu di nêl vô ên nêbê, “Xolac kehe, xii ob kitaa susu ti vô ông, ên ông vông vô xii.” ³⁶ Om Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Om muu nêb a vông bêna vô muuê?” ³⁷ Mêd yuu nêl vô i ên nêbê, “Buc wê ông ob dô vac xêseac ge, od xii nêb ông vông lê levac vô xii di xii ngwe ob dô vô ông vigêm vilu hiyôv di ngwe ob dô vô vigêm vilu kêd.” ³⁸ Lêc Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Susu wê muu kitaa vô a ge muu o xovô kehe lêm. Di kap wê a ob num vac ge, muu tiyi wê muu ob num vac hixôn, me? Di mia lipacên wê a ob lipac ge, muu tiyi wê muu ob lipac hixôn, me? Ên myavinê levac hixôn viyin obêc hivun a xôn.” ³⁹ Mêd yuu nêl vô Yesu ên nêbê, “Xii tiyi pyap.” Lêc Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Vixôhilôg, myavinê wê a ob kilê ge, muu ob kilê hixôn. Di viyin wê a ob tulec ge, obêc tulec muu êno hixôn. ⁴⁰ Lêc xomxo wê ob kô lê levac mi dô vô a vigêg hiyôv di dô vô a vigêg kêd ge, a o tiyi wê a ob nêl ge lêm. Ên Anutu vaci ob nêl xomxo wê i viac vigwe pyap vô he ge.”

⁴¹ Yesu nue ngivihi vigê yuu ngô kiyang wê Jems yuu Jon nêl ge om he xêyaa vô myavinê vô yuu. ⁴² Om Yesu keac he vihati la vô i di nêl vô he ên nêbê, “Xam xovô ên xam nêbê xomxo wê tu tibii baba nêl levac ge, he mi yong he ên lê levac wê he kô ge, di he mi nêl kiyang xêkizêc vô lie ên nêb he i loc vac kiyang wê he nêl ge kwa ngibi. ⁴³ Di xacxam va, xam o lêc vông môp tibêge lêm. Xam ti obêc

nêb tu xam nêl levac ge, od i tu xam nêl xomxo yuac. ⁴⁴ Di xam ti obêc nêb tu xam nêl mugên ge od i kô lê vidaaên di vông yuac vô lie vihati. ⁴⁵ Ên a, Xomxo Nu, a o lam ên a nêb xomxo i vông yuac vô a lêm. Nge, a lam ên a nêb a ob vông yuac vô xomxo ên ngidu he xôn, di a ob xib ên vô xomxo tibeac vêl ên he nêl nipaên.”

*Yesu vông xomxo ma tocên ti vô nivaha
lec*

(Matyu 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Yesu he nue ngivihi hixôn xomxo tibeac ge, he val Jeliko, nang dêc sea Jeliko di la nang. Lêc xomxo matocên ti lê nêbê Batimias wê ma Timias ge dô vô môp ninya, ên mi dô di mi kitaa mone vô tibii wê lam vô môp ge. ⁴⁷ Lêc ngô wê Yesu Nasalet val ge, om tyuc vya levac bêga nêbê, “Yesu, Devit nu, ông xo vigwe pisiv ên a.” ⁴⁸ Mêd xomxo tibeac higac di nêl ên nêbê, “Ông vyam i ma.” Lêc Batimias ngôên he ma di tyuc vya levac tii vac vac ên nêbê, “Devit nu, ông xo vigwe pisiv ên a.” ⁴⁹ Mêgem Yesu val le di nêl ên nêbê, “Xam keac i lam.” Om he la nêl vô Batimias ên nêbê, “Ông xêmyaa i vô nivaha di ông kidi lec mi lam, ên Yesu nêl nêb ông loc vô i.” ⁵⁰ Om Batimias kwax i kol siot vêl di kidi lec lutibed di la vô Yesu. ⁵¹ Mêd Yesu kinêg vô i ên nêbê, “Ông nêb a vông bêna vô ôngê?” Lêc xomxo ma tocên tige nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, a nêb ông vông a magnôn i seac.” ⁵² Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Om ông lôc, ên vông vinên wê ông vông ge vông ông vô nimviha lec.” Om lutibed xomxo tyo manôn seac di i yê vigwe mêd la hixôn Yesu mi he la.

11

*Yesu la vac vigwe Jelusalem tiyi xocbê
xomxo levac ge*

(Matyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Yesu he nue ngivihi loc mi la ên nêb ob la Jelusalem. He la vac vigwe Betpasi yuu Betani wê yêp kwabo vô kitôn Oliv ge. Vigwe yuu ge yêp kwabo vô Jelusalem. Om Yesu vông nue ngivihi yuu la, ² di nêl vô yuu ên nêbê, “Muu loc vac vigwe ti

wê yêp vilu ganê. Wê muu obêc mila ge od muu ob wê donki wê gên ligên ge ti wê xomxo vô yihi lec kwa di i dile ge. Donki tige xomxo ti gên o dô lec ila lêm. Om muu piwelac yihi vêl ên di didii i mi lam. ³ Lêc xomxo ti obêc kinêg muu ên nêbê, 'Muu ob piwelac yihi tige vêl ên va?' ge od muu nêl vô bê 'Apumtau nêb ob kô mi vông yuac lec di obêc vông i lôm lutibed.' "

⁴ Yesu nêl bêge vô yuu di yuu loc mi la, di mila yê bwoc donki ti wê xomxo ku xôn di ku lec xumac ti vuayen di i dile kwabo vac môp ge, mêd yuu piwelac yihi vêl, ⁵ lêc xomxo wê dile ge nêl vô yuu ên nêbê, "Bêna lêc muu dipiwelac yihi vêl ên donki tige?" ⁶ Om yuu nêl i tiyi kiyang wê Yesu nêl vô yuu ge, mêd xomxo tige tyuc lec, ⁷ om yuu didii donki tige mi lax vô Yesu, mêd yuu vax yuu ngakwi lec kisii dêc Yesu dô lec. ⁸ Mêd xomxo tibeac vax he nivimihî lec môp di he ya kô xax lihi wê he la kô vac yuac ge mi vax vac môp wê Yesu ob xoc vô ge. Môp tige wê he mi kô xomxo levac lec ge. ⁹ Mêgem he wê la mug hixôn he wê timu vô Yesu gee, he vihati tyuc ên nêbê,

"Il ob pimil Anutu. Di il ob hi vixad i pec ên xomxo ti wê tu Apumtau manôn mi val ge.

¹⁰ Il ob hi vixad ên il nêd king wê val gwêbaga, ên ob viac il tiyi xochê bug Devit viac il ilage. Il ob vông Anutu lê i vô levac di i yêp kisii."

¹¹ Mêd Yesu mila Jerusalem di la vîlec vac Anutu xumac ngîbua mi la yê susu vihati ge pyap, mêd hiyôv hoo la di vigwe ob buc, om Yesu hixôn nue ngivihî vigê yuu di tô mi la yuu, he lax mi la vigwe Betani.

Yesu nêl vya lôl hîguc nêb i vuac nôl lêm
(Matyu 21:18-19)

¹² Vigwe vidiiên titige Yesu he nue ngivihî sea Betani di la, lêc vip den Yesu. ¹³ Om Yesu yê ma la hîguc ti wê le teva ge di lihi levac om la kwabo ên nêb ob yê bêc nôl ya yux lec ge od ob ya. Om la yê, lêc lihi pileva di nôl ti o yux lec lêm, ên buc wê nôl ob yux lec ge gên yêp.

¹⁴ Om Yesu nêl kiyang xêkizêc lec hîguc ên nêbê, "Tiyi buc vihati yang ge ông ob vuac nôl ti i tii vac lêm." Yesu nêl bêge di nue ngivihî ngô hixôn.

Yesu tii tibii wê vông vitevac vac Anutu xumac ngîbua gee la vêl

(Matyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹⁵ He mila Jerusalem mêd Yesu la vac Anutu xumac ngîbua di la tii xomxo wê divông vitevac gee la vêl, di xomxo wê vông mone luuma gee, Yesu kipyax he nêl tevol sea, di xomxo wê vông vitevac lec menac gee, Yesu kipyax he nêl sia sea, ¹⁶ di Yesu vibu xomxo nêb he i o léc kilê he susu mi loc vac xumac ngîbua lêm. ¹⁷ Mêd

Yesu nêl vô he ên nêbê, "Anutu vya yêp vac xolac bêga nêbê, 'Xumac wê a vông ge, xomxo vac vigwe vihati gee, he ob kitaa vac.' Xolac nêl bêge, lêc xam vông i tu xochê xumac wê tibii yôdac ob xôpac vac ge."

¹⁸ Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he wê xovô Moses xolac gee ngô kiyang tige om myag môp wê ob hi Yesu yib lec ge, lêc he xona ên Yesu ên wê xomxo vihati yetac ên kiyang wê Yesu nêl ge. ¹⁹ Yesu he nue ngivihî dô di vigwe buc om he sea Jerusalem di lax mi la Betani.

Kitaaên wê xomxo vông vinên vông ge ob vô nôl lec

(Matyu 21:20-22)

²⁰ Vigwe vidiiên titige, he lax mi la Jerusalem lêc yê wê hîguc tige lihi yal vêl di mupac vac kitôn di i la tô kehe. ²¹ Mêd Pita xovô kiyang wê Yesu nêl vihevage om nêl vô i ên nêbê, "Xolac kehe, wê lê. Xax ti wê ông nêl vyam lôl vihevage, tyo mupac." ²² Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, "Xam vông i vin Anutu. ²³ A nêl hixôn nôl vô xam bêga bê xomxo ti obêc nêl vô kitôn tige bê i pul vêl mi loc vac gwec, di xomxo tige nilô ob vông yuu lêm, nge, obêc vông i vin xêkizêc ên nêbê kiyang wê i nêl ge ob vô nôl lec ge od ob vô nôl lec. ²⁴ Om a nêl vô xam bêga bê xam obêc nêb kitaa susu ti vô Anutu ge od xam vông i vin xêkizêc bê xam obêc kô susu tige, ên xam obêc vông bêge ge od xam obêc kô i tiyi wê xam kitaa ge.

²⁵ “Di buc wê xam ob kitaa vô Anutu ge od lime ti nên soên obêc yêp vô xam ge od xam kitya nipaên tige vêl lê, êdêc Mag wê dô lag puunê ge i kitya xam nêp nipaên vêl hixôn. ²⁶ [Lêc xam obêc kitya lim tige nên nipaên vêl lêm ge od Mag wê dô kisiinê ge obêc kitya xam nêp nipaên vêl êno lêm.]”

Xomxo kinêg xêkizêc wê Yesu vông ge kehe

(Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Yesu he nue ngivihî milax Jerusalem tii vac, mêd Yesu la vilee vac Anutu xumac ngibua lêc xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn he Yuda levac levac, he val vô Yesu, ²⁸ di val kinêg vô i ên nêbê, “Letya vông ông lam ên nêb ông lam vông môp tibêgee? Ông tu letya manôn di vông môp tibêge?” ²⁹ Lêc Yesu luu he vya di nêl lax vô he ên nêbê, “A êno ob kinêg kiyang ti vô xam, di xam obêc nêl kitong ge od a ob nêl xomxo ti wê vông a lam ge kitong vô xam. ³⁰ Om a ob kinêg xam bêga bê môp wê Jon Lipacên lipac xomxo ge, môp tige kehe yêp vô letya? Ge yêp vô Anutu lag kisiinê, me yêp vô xomxo kibun ga? Xam nêl kehe kitong vô a.”

³¹ Om he ngaênma di nêl vông ên nêbê, “Il obêc nêb va? Ên il obêc nêl bê Anutu lag kisiinê vông Jon lam ge od Yesu obêc nêl vô il bê, ‘Bêna lêc xam o vông i vin kiyang wê Jon nêl ge lêmê?’ ³² Lêc il obêc nêl bê xomxo kibun ga vông Jon la lipac xomxo ge od tiyiên ob ma.” He nêl bêge, ên he xona ên xomxo, ên xomxo vihati vông i vin ên he nêbê Jon ge plopet nôn. ³³ Mêgem he nêl vô Yesu ên nêbê, “Xe o xovô lêm.” Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om a êno ob nêl xomxo ti wê vông xêkizêc vô a ge kitong vô xam lêm.”

12

Kiyang pilepacên lec xomxo nipaên wê viac yuac ge

(Matyu 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Mêd Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô xomxo bêga ên nêbê, “Xomxo ti xin wain vac yuac di ku xenac kisuu lec di yev lôva ti wê xomxo ob gig xax nôn vac ge di

lox xumac wê xomxo ob dô vac di viac yuac ge. Mêd xomxo tige nêb ob la dô vac vigwe teva ngwe, om vông yuac tige vac xomxo ya vigê ên nêb he i viac. Pyap di xomxo tige la dô teva ngwe, ² di buc wê wain huu ge om vông nue yuac ti lax mi la vô xomxo wê viac yuac wain ge ên nêb i loc kô wain nôn ya. ³ Xomxo tyo mila, lêc xomxo wê vông yuac lec wain ge hêm i xôn di hi i di vông i lax mi la pileva. ⁴ Nang dêc xomxo ti wê i yuac ge vông nue yuac ngwe la vô he nang, lêc he hi i lec bazub di vô vya nipaên vô i di vông i lax mi la nêp. ⁵ Mêd xomxo levac vông nu yuac ti wê vông yon ge la nang, lêc xomxo tige hi i yib. Mêd xomxo tyo vông nue yuac toto la lêc he hi he ya vô nipaên di hi he ya yib. ⁶ Mêd xomxo tibed dô hixôn xomxo levac tige. Ge i nu tuc wê i xêyaa vin lec i ge om buc ti lêc xomxo levac tyo vông nu tuc la vô xomxo wê viac i yuac ge, ên nêl ên nêbê, ‘Ga aca va nug om he ob kô i lec nivihî di la vac kiyang wê i vông ge kwa ngibi.’ ⁷ Lêc xomxo wê viac yuac tige nêl vông ên nêbê, ‘Xomxo tige wê obêc tu yuac kehe om il ob hi i yib êdêc yuac ga i tu il xe.’ ⁸ Om he hêm i xôn di hi i yib, di nêx i nôn la yêp vô yuac ninya.

⁹ “Om xomxo ti wê i yuac ge ob vô vatya? Ge ob la hi xomxo tige yib di vông i yuac vô xomxo baba mi he viac nang.

¹⁰ “Kiyang wê yêp vac Anutu xolac ge xam mêd o kitong lêm? Ên kiyang yêp bêga nêbê,

‘Ngidax ti wê xomxo xumac loxên yê lêc nêbê tiyiên ma ge, ge wê tu ngidax xêkizêc wê ob hêm xumac xôn ge.

¹¹ Apumtau vaci vông tige om xe xê tiyi xocbê susu nivihî yang ge.’ ”

¹² Xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee, he xovô ên he nêbê Yesu nêl kiyang pilepacên tige lec he, om he nêb he ob hêm Yesu xôn, lêc he xona ên xomxo tibeac, om he sea Yesu di la.

Xomxo kinêg Yesu lec mone wê ob tung vô Sisa ge

(Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 He vông Palisi ya hixôn Helot nue ya la vô Yesu ên nêb ob kityoo Yesu ên vông i nêl kiyang ya i so. 14 Om he val nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, xe xovô ên xe nêbê ông ge wê ông nêl kiyang hixôn nôndi ông o xona ên xomxo ti lêm, ên ông wê xomxo vihati tiyima, om ông mi nêl kiyang nôndi ông tixuu xomxo vihati ya kiyang wê Anutu vông ge. Om xe nêb xe ob kinêg vô ông bê tiyi wê il Yuda ob vông mone takis vô king Sisa ge, me il vôngên ob ma?”

15 Lêc Yesu xovô kiyang kityooên wê yêp vac he nilô ge om nêl vô he ên nêbê, “Bêna lêc xam nêb xam ob yaxên a? Xam kô mone ti mi lam ên a xê.” 16 Om he kô mone ti mi lam, di Yesu kinêg vô he ên nêbê, “Letya kinu yuu lê wê yêp lec mone tiga?” Om he nêl ên nêbê, “Sisa kinu yuu lê.” 17 Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om susu wê Sisa xe ge, xam vông i loc vô Sisa, di susu wê Anutu xe ge, xam vông i loc vô Anutu.” Mêd xomxo tigege ngô kiyang wê Yesu nêl ge di yetac mabu.

He kinêg vô Yesu lec môp wê xomxo ob kidi lec vac yibên ge

(Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 Xomxo Sadyusi ya val vô Yesu. He Sadyusi ge, he vông i vin ên he nêbê xomxo ob kidi lec vac yibên lêm. Om he la nêl vô Yesu ên nêbê, 19 “Xolac kehe, Moses xolac nêl bêga vô il ên nêbê xomxo ti obêc kô vêx ti lêc nu ma di liya yib di vinê dô ge od vux tyo li timuên ob ii vêx tyo nang di vông nue, êdêc nue i tu susu wê ma yibên vông ge kehe. Moses xolac nêl bêge, 20 om wê vux vigê vilu di sec yuu ob dô lec ta yuu ma tixed, dêc li tuc obêc kô vêx ti lêc yib di nu ma ge, 21 od li môn ob ii vêx tige i tii vac nang, lêc wê obêc yib di nu ma ge od li gwaa ob ii nang, lêc wê li gwaa obêc yib ge 22 od lie timuên vihati ob timu vô môp tixed ge dêc ii vêx tige, lêc wê vihati obêc yib di nue ma, dêc vêx tyo obêc yib timuên. 23 Om xe nêb xe ob kinêg vô ông bê buc wê xomxo yibên obêc kidi lec ge od vêx tige obêc tu vux tina vinê? Ên vux vigê vilu di sec yuu, he xôn ii vêx tixed lec buc wê he dô maviha ge.”

24 Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam nêl i so di kehe bêga nêbê xam o xovô kiyang wê yêp vac xolac ge lêm, di xam o xovô xêkizêc wê Anutu vông ge lêm. 25 Ên buc wê xomxo obêc kidi lec maviha vac yibên ge, vêx yuu vux ob iima vô buc tige lêm. Nge, he ob dô tiyi xocbê angela lag puunê ge.

26 “Di kiyang lec môp wê xomxo yibên ob kidi lec maviha ge, xam mêd lungên kiyang bo ti wê Moses kivuu lec xax wê ngwax ditum lec ge? Vac kiyang tige Moses kivuu Anutu vya wê nêl vô i ge mi i yêp vac kipihac xolac bêga nêbê, ‘A ga, Anutu wê Eblaham yuu Aisak yon Jekop mi kitaa vô a.’ 27 Om kiyang tige nêl kitong ên nêbê Anutu o tu xomxo yibên nêl Anutu lêm. Nge, Anutu tu xomxo maviha nêl Anutu. Om kiyang wê xam nêl ên xam nêbê xomxo ob kidi lec vac yibên lêm ge, xam nêl i so.”

Xolac yuu wê nginoo xolac baba vêl ge (Matyu 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 Xomxo wê xovô Moses xolac ge ti val ngô wê he ngaênma lec kiyang ge di ngô wê Yesu luu he kiyang ya kiyang nivaha ge, om kinêg vô Yesu ên nêbê, “Xolac wê Anutu nêl vô Moses ge, tina wê nginoo xolac baba vêl ge? 29 Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xolac ti wê yêp tax di nginoo baba vêl ge bêga nêbê, ‘Xam xomxo Islel, xam ngô lê. Il Apumtau Anutu, i Apumtau tixed. 30 Ông xêmyaa i vin lec ông Apumtau Anutu di ông vông nilôm yen yuu piyôp di xêkizêc hixôn kinum i loc diluhu vô Anutu.’ 31 Di xolac ti wê vông yuu ge yêp bêga nêbê, ‘Ông xêmyaa i vin lec xomxo baba i tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec ôcông va ge.’ Xolac baba ti o nginoo xolac yuu ge vêl lêm.”

32 Mêd xomxo tige nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, ông nêl ge nivaha. Ông nêl kiyang nôndi ông nêbê Anutu ge tixed di ngwe o dô hixôn i lêm. 33 Om il xêdyaa ob vin lec i di il ob vông nilôd yuu piyôp hixôn xêkizêc vihati i loc diluhu vô Anutu, di il xêdyaa ob vin lec xomxo baba tiyi xocbê il xêdyaa vin lec icil va ge, ên il obêc vông bêge ge od ob nivaha luu daa

wê xomxo mi si lec ngwax hixôn daa baba ya vêl.”

³⁴ Mêd Yesu ngô wê xomxo tige nêl kiyang hixôn piyôp nivaha ge om nêl vô i ên nêbê, “Ông o dô teva ên Anutu ben kisiinê lêm.” Mêd xomxo vihati xona ên wê ob kinêg kiyang ya vô Yesu nang ge.

Yesu kinêg lê Kilisi vô he

(Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Yesu la nêl xolac vô xomxo vac Anutu xumac ngibua di nêl bo ti hixôn bêga nêbê, “Bêna lêc xomxo wê xovô Moses xolac ge nêl ên he nêbê Kilisi wê Anutu nêb ob vông i lam ge, ge Devit nu? ³⁶ Ên Myakilôhô Ngibua vông xovôên vô Devit om Devit vaci kivuu kiyang bêga nêbê, ‘Apumtau Anutu nêl vô a Apumtau ên nêbê, Ông dô vô a vigêg hiyôv di a obêc vông tibii wê vông vevac vô ông ge he i dô vac ông kwa ngibi.’

³⁷ Om kiyang tige, Devit vaci nêl lec Kilisi ên nêbê i Apumtau. Om bêna lêc xomxo nêl ên nêbê Kilisi ge Devit bue timuên ti?” Mêd xomxo tibeac nêb ob ngô kiyang wê Yesu mi nêl ge.

Yesu nêl xomxo wê xovô Moses xolac gee nêl nipaên kitong

(Matyu 23:1-36; Luk 11:37-54; Luk 20:45-47)

³⁸ Yesu nêl kiyang vô xomxo bêga ên nêbê, “Xam xona nêl ên xomxo wê xovô Moses xolac gee, ên he xêyaa vin lec môp wê he ob vinyum ngakwi dia di la vilee lec wetôv, ên he nêb xomxo i yê he di kô he lec, ³⁹ di he obêc la vac xumac lilo, me he ob la ya vizid levac ge, od he nêb he ob dô lec sia nivaha wê xomxo levac mi dô lec ge. ⁴⁰ Lêc he mi vô xomxo vêxôv nêl susu yuu xumac vêl ên he, di buc wê he ob kitaa ge od he viyum nêl nipaên vac kitaaên dia. Om he ob kô myaviwen levac mabu luu vêl.”

Vêxôv ti vông daa vô Anutu ge

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Yesu dô kwabo vô kilong wê xomxo mi tung mone daa vac ge di yê wê xomxo tibeac lam tung mone vac ge. Mêd xomxo wê mone levac gee he lam tung mone levac vac kilong, ⁴² mêd vêxôv wê nêl mone ma ge ti val tung mone hi yuu tya

vac kilong. ⁴³ Mêd Yesu keac nue ngivihi lam vô i di nêl vô he ên nêbê, “A ob nêl hixôn nôl vô xam bê mone hi nôl yuu tya wê vêxôv tiga lam tung vac kilong ge nginoo mone wê xomxo baba lam tung ge vêl. ⁴⁴ Ên he mone levac dô, lêc he lam tung viwen di he xe levac dô, di vêxôv tiga, i nêl mone ma lêc lam tung mone yuu tya wê i vông ge la vac kilong, di ti o dô wê ob kisuu xen yaên lec mi ya ge lêm.”

13

Yesu nêl lec viyin wê ob val timuên ge
(Matyu 24:1-14; Luk 21:5-19)

¹ Yesu lop vac Anutu xumac ngibua ên nêb ob la, lêc nue ngivihi ti nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, xumac tigae, nivaha yang di tibii lox ya ngidax nivihaviha.”

² Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xumac levac wê xam diwê ga, a nêl vô xam bê obêc buc timuên ge od ngidax tigae, ngwe ob dô lec ngwe kisii lêm. Ên tibii ob dii di nêx sea.”

³ Mêd Yesu la dô lec kitôn Oliv wê yuu xôn Anutu xumac ngibua le tiyima ge, lêc Pita yuu Jems di Jon yuu Andlu mila vô Yesu di heche va dô, di he kinêg vô Yesu ên nêbê, ⁴ “Xe nêb ông nêl vô xe bê kiyang wê ông nêl lec xumac ngibua ge obêc vô nôl lec yelacna? Di do tina wê obêc val vô xe tax ên xe xê di xovô bê kiyang tige obêc vô nôl lecê?”

⁵ Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam viac xam nivaha êdêc xomxo i o lêc kityoo xam lêm. ⁶ Ên xomxo tibeac obêc val nêl a lêg di nêl bêga nêbê he Kilisi om obêc kityoo xomxo tibeac.

⁷ “Di xam obêc ngô kiyang wê nêbê vevac tyip vac vigwe ya mi xomxo hima ge od le i lêc yetac di xona lêm. Ên vevac tige obêc val, lêc ge o buc myahipu tyo lêm. Nge, buc tyo gên yêp. ⁸ Ên tibii viyang ngwe ob vông vevac vô viyang ngwe, di tibii viyang viyang ob dô kidu kidu di vông vevac voma, di ngiyêg ob yoc vac vigwe ya di vip ob den xomxo vac vigwe ya. Om viyin tige wê ob val taxlee vô xomxo lêc viyin tibeac gên yêp wê ob val timuên.”

⁹ “Xacxam va viac xam nivihā, ên xomxo obêc hōm xam xōn dī vōng xam la le kot vō kaunsil manōn, dī he ob hī xam vac xumac līlo nīlō, dī he ob vōng xam la le vō king hixōn gavman levac manōn mī he vōng kot vō xam ên wê xam vōng i vin a ge, om xam ob nêl a xolac kitong vō he. ¹⁰ Ên xomxo vīhati ob ngō xolac pyap lê, dêc buc myahīpu ob val timuên. ¹¹ Mêd buc wê he obêc hōm xam xōn dī vōng xam la vac kot ge od le i lêc xona dī nêl bê ‘Xe ob nêl kiyang bêna vō he?’ lêm. Buc wê xam ob la le vō he manōn ge od xam nêl i tīyi kiyang wê Myakilôhō Ngibua ob vōng vō xam vō buc tige, ên kiyang wê xam ob nêl ge obêc tīyi xocbê xacxam va kiyang ge lêm. Nge, ge kiyang wê Myakilôhō Ngibua vōng vō xam ge. ¹² Vō buc tige xomxo ya obêc vōng heche va lie la vac tībīi vīgê ên nêb tībīi i hī he yīb, dī mae obêc vōng heche va nue vō tībīi bêge êno, dī nue obêc yê tae mae nīpāên dī vōng he vac tībīi vīgê dī tībīi obêc hī he yīb. ¹³ Mêd xomxo vīhati obêc yê xam nīpāên ên wê xam vōng i vin a lêg ge. Dī xomxo tī obêc le xêkizêc vac vōng vinên dī i la tyip vō buc myahīpu ge od Anutu obêc vōng i la dô vac i ben.

Nīpāên nōn obêc val timuên
(Matyu 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ “Obêc buc timuên ge, susu nīpāên nōn wê ob vōng vīgwe vō nīpāên ge obêc la le vac vīgwe ngibua tī wê xomxo vību nêbê susu nivihā pīleva ob le vac ge. (Xam wê xam kitong kiyang tiga, xam xovō kiyang tiga kehe lê.) Dī buc wê susu tige obêc val le seac ge od xomxo wê dô vac vīgweJudia ge, he i pec mī loc lec vīgwe kitōn, ¹⁵ om he wê dô lec xumac kisīi ge he i o lêc lop mī lax kō susu tī vac xumac nīlō lêm, ¹⁶ dī he wê dô vac yuac lôma ge he i o lêc pop mī lax kō vīnyumên tī hixōn lêm. ¹⁷ Dī vêx wê nu dô vac xēyaa hixōn vêx wê vōng lul vō nue ge, he ob dô vac vīyin levac vō buc tige. ¹⁸ Mêgem xam kitaa vō Anutu bê vīyin tige i o lêc val vō buc wê lun yuu ningīgoôen ge lêm, ¹⁹ ên vīyin wê ob val vō buc tige obêc levac mabu yocên luu vīyin baba vīhati vêl. Ên buc mugên ilage wê Anutu tung

susu vīhati ge dī i val vō buc gwêbaga, hixōn buc wê ob val timuên ge, vīyin tulec xomxo, lêc o tīyi xocbê vīyin wê a nêl ga lêm. ²⁰ Vīyin tige obêc levac mabu, lêc Anutu obêc xovō xomxo wê i vīnoo pyap nêb he tu ixē ge om ob tax buc tige tīp myabo. Ên buc obêc yêp dia ge od vīyin tige obêc kītya xomxo vīhati vêl.

²¹ “Vō buc tige xomxo tī obêc nêl vō xam ên nêbê, ‘Xam wê lê. Kīlisi dô ga,’ me obêc nêl bêga nêbê, ‘Kīlisi dô ganê’ ge od xam o lêc vōng i vin lêm. ²² Ên xomxo kītyooên ya obêc val nêbê he Kīlisi me he plopete, dī he ob vōng do levac hixōn do toto wê xomxo ob yetac ên ge dī pīlepac xomxo nīlō la vō kiyang kītyooên wê he nêl ge, om obêc tīyi ge od obêc kītyoo xomxo wê Anutu vīnoo he pyap ge ya hixōn. ²³ Mêgem xam xona ên xam dī viac xam nivihā, ên kiyang wê ob vō nōn lec timuên ge a nêl vīhati kitong yêp seac vō xam.

Buc wê Xomxo Nu ob vena ge
(Matyu 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ “Vīyin levac tige obêc tīp la vêl, nang dêc hīyōv yuu dentuc ob vō mapītoc dī linacên obêc ma, ²⁵ dī pītua lag puunê obêc tô sea mī lam, dī susu xêkizêc wê kisīi ganê ge ob vō yocyoc mī la dī lôm. ²⁶ Mêd vō buc tige xomxo ob yê Xomxo Nu ob lam vac vīyobtoc hixōn xêseac yuu xêkizêc levac dī lam. ²⁷ Mêd a ob vōng angela loc vac vīgwe vīhati dī i loc tīyi kībun yuu lag myahīpu dī loc vīlu vō xomxo wê Anutu vīnoo he pyap ge vīhati.

Kiyang pīlepacên lec xax wê mī pwoc ge
(Matyu 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ “Xam xovō kiyang lec xuc. Ên xuc obêc val ge od xam xovō ên xam nêbê buc wê susu ob vō nōn nivihā lec ge val. ²⁹ Mêgem xam obêc wê susu wê a nêl vō xam ga obêc vō nōn lec ge od xam obêc xovō bêga bê buc wê a obêc lop mī lôm ge vō kwabo lec. ³⁰ A nêl hixōn nōn vō xam bê xomxo wê dô gwêbaga ge obêc dô dī kiyang wê a nêl ga vīhati obêc vō nōn lec vêl lê. ³¹ Lag yuu kībun xōa obêc ma, dī a kiyang tī xōa obêc ma hixōn lêm. Nge, vīhati obêc yêp.

Xomxo ti o xovô buc wê Yesu obêc vena lec ge lêm

(Matyu 24:36-44)

³² “Buc ti wê kiyang tige ob vô nôn lec ge, xomxo ti o xovô buc tige lêm, di angela wê dô lag puunê ge êno o xovô buc tige lêm, di Anutu nu a, a êno lungên, di Mag vaci tived wê xovô buc tige. ³³ Om xam viac xam di bin buc wê Xomxo Nu ob vena lec ge, ên buc tige xam o xovô lêm.

³⁴ “Ge tiyi xocbê xomxo ti sea ben ên nêb ob la dô vigwe bangwe, om vông yuac wê i vông ge vac nue toto vigê ên nêb he i viac, di nêl vô xomxo ti wê mi viac vuayen ge nêb i dô di yaxên buc wê ob vena lec ge. ³⁵ Mêgem xam êno, xam dô mi yaxên buc, ên xam o xovô buc wê xomxo levac tyo ob vena lec ge lêm, om mêd obêc vena vô bucên me vivuaên mahigun, me wê kokilêx ob vô vya ge me vigwe vidiiên, ge xam lungên. ³⁶ Om xam dô mi yaxên, ên gec lêc xam diwêp di i vena lutibed. ³⁷ Om kiyang ga, a nêl vô xam di a nêl vô xomxo vihati hixôn bêga ên a nêbê xam dô di yaxên buc tige.”

14

Xomxo levac wê Yuda gee nêb ob hi Yesu i yib

(Matyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Buc yuu obêc lam la vêl ge od xomxo Yuda ob myêl levac di ya blet xêkizêc wê yis maên ge ên nêb ob xovô buc Pasova. Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee, he myag môp wê nêb ob hêm Yesu xôn xôpacên di hi i yib ge. ² Lêc he nêl ên he nêbê, “Il ob hêm i xôn lec buc levac Pasova lêm, ên xomxo obêc yê il nipaên di vông vevac vô il.”

Vêx ti too mia nivivea lec Yesu bazub
(Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8)

³ Yesu la vigwe Betani di la dô vac Saimon ben. Saimon ge wê kityax mahizihizi ya ninivi ilage, lêc gwêbaga vô niviha lec. Mêd Yesu dô mi ya hixôn i, di vêx ti kô butol niviha wê mia nivivea niviha le vac ge ti mi lam vô i. Mia tige mone levac. Mêd vêx tige tax butol mya di too mia nivivea tige lec Yesu bazub. ⁴ Lêc xomxo

wê dô ge, he ya yê môp tige tiyiên ma di nêl voma ên nêbê, “Bêna lêc vêx tige too mia tige sea? ⁵ Mia tige tiyi wê il ob vông mi tibii i kisuu lec mone yul yon di il ob vông mone vô tibii wê nêl susu maên gee lê, lêc vêx tige too sea.” Om he

xêyaa vô nipaên di he kunac vêx tige. ⁶ Lêc Yesu nêl ên nêbê, “Bêna lêc xam vông viyin vô vêx tige? Xam vông i dô. Ên môp wê i vông vô a ge, niviha. ⁷ Ên xomxo wê nêl susu maên gee ob dô hixôn xam luta, om xam obêc nêb vông môp niviha vô he ge, od buc tibeac yêp tiyi wê xam ob vông ge. Lêc a ga, a ob dô hixôn xam buc dia lêm. ⁸ Vêx tige vông môp tiyi xocbê yêp vô i ge, ên a gên o xib lêm, lêc i lam lipac mia nivivea lec a, om tiyi xocbê viac a nignivi wê xomxo ob yev a vac lôva ge. ⁹ A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê vac vigwe vihati wê xomxo ob la nêl xolac vac ge, xomxo ob nêl vêx tiga kitong hixôn, om xomxo vihati ob xovô môp niviha wê i vông ge.”

Judas nêb ob vông Yesu vac xomxo levac vigê

(Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Judas Iskaliot ge Yesu nu ngivihhi ti, lêc la vô xomxo levac wê mi si daa gee, ên nêb ob vông Yesu i loc vac he vigê. ¹¹ Mêd he ngô kiyang wê Judas nêl ge di nilô vô niviha, om he hilu kiyang xôn nêb ob vông mone ya vô Judas. Mêd Judas myag môp wê ob vông Yesu vac he vigê ge.

Yesu ya bwoc sipsip hixôn nue ngivihhi

(Matyu 26:17-25; Luk 22:7-14,21-23; Jon 13:21-30)

¹² Buc wê xomxo Yuda ob ya blet wê yis maên ge val, om buc taxlee ge wê he ob hi bwoc sipsip mi ya ên xovô buc Pasova ge, om Yesu nue ngivihhi kinêg vô i ên nêbê, “Xe ob la viac xumac nilô tina wê il ob xa yaên vac lec buc Pasova ge?” ¹³ Om Yesu vông nue ngivihhi yuu la di nêl vô yuu ên nêbê, “Muu loc vac vigwe Jerusalem, di muu obêc mila vô xomxo vux ti wê kilê mia vac dêg ge, od muu loc vô i vixa, ¹⁴ di obêc la vac xumac lôma ge od muu nêl vô xomxo ti wê i xumac ge bêga bê, ‘Xolac kehe nêb xii lam kinêg vô ông bê xumac

nilô tina wê i hixôn nue ngivihî ob ya yaên vac lec buc Pasova ge?' ¹⁵ Muu obêc kinêg bêge vô i ge od obêc hilung xumac nilô levac ti wê yêp kisii ge vô muu, di susu wê il ob xa lec di dô lec ge le vac xumac tige pyap, om muu viac yaên wê il ob xa ge vac xumac nilô tige." ¹⁶ Yesu nêl bêge vô yuu om yuu loc mi la Jêlusalem, di mila yê tiyi xocbê Yesu nêl ge, mêgem yuu la viac yaên wê he ob ya ge.

¹⁷ Hiyôv hoo la di vigwe ob buc, om Yesu hixôn nue ngivihî vigê yuu di tô mi la yuu mila, ¹⁸ mêd he la dô mi ya, lêc Yesu nêl ên nêbê, "A nêl hixôn nô n vô xam bêga bê xam wê il xa yaên hixônma ge ti obêc nêl a kitong vô xomxo levac." ¹⁹ Kiyang tige vông he nilô vô viyin om he toto kinêg lax vô Yesu ên nêbê, "Mêd a yuubê, me?" ²⁰ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, "Xam vigê yuu di tô mi la yuu ge, ti obêc nêl a kitong. Ge xomxo ti wê xii xôn vigêm ob la vac dipac nilô ge. ²¹ Vixôhilôg, Xomxo Nu ob yib tiyi xocbê xolac nêl ilage, lêc xomxo ti wê ob vông Xomxo Nu la vac tibii vigê ge, obêc kô myaviwen nipaên lec timuên. Om xomxo tige yubacên obêc ma ilage ge od obêc nivîha."

*Yesu vông pasa vô nue ngivihî
(Matyu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Kolin 11:23-25)*

²² He diya, dêc Yesu hôm blet ti di kitaa lec mêd hibû di vông vô he di nêl ên nêbê, "Hôm mi wa. Ga a nignivi." ²³ Nang dêc hôm kap wê wain le vac ge di kitaa lec mêd vông vô he di he toto num vac. ²⁴ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, "Ga a hi wê a ob kipyax sea ên a nêb i ngidu xomxo tibeac xôn, om ob vông kiyang wê Anutu hilu pyap ge i vô nô n lec. ²⁵ A nêl hixôn nô n vô xam bê a obêc num mia wain i tii vac nang lêm di i loc tyip vô buc wê a ob num wain paha vac Anutu ben ge."

²⁶ He vông lilo ti pyap di loc mi la lec kitôn Oliv.

*Yesu nêl ên nêb Pita obêc yax i vun
(Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)*

²⁷ Yesu nêl vô he ên nêbê, "Xam vihati nilôm obêc vô viyin di xam ob sea a, i tiyi

xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê, 'A ob hi xomxo ti wê viac bwoc sipsip ge, om sipsip vihati obêc pec di moo sea.' ²⁸ Xolac nêl bêge, di a nêl vô xam bêga bê a obêc kidi lec magviha di mug la Galili di xam obêc timu." ²⁹ Mêd Pita nêl vô Yesu ên nêbê, "Xomxo vihati obêc nêb sea ông ge od he ob sea, di a mô ge, a ob sea ông lêm." ³⁰ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, "A nêl hixôn nô n vô ông bê vô bucên tiga kokilêx obêc hi vya lu yuu lêm di ông obêc yax a vun lu yon." ³¹ Lêc Pita luu Yesu vya di nêl kiyang xêkizêc lax vô ên nêbê, "Ma vêl. A ob yax ông vun lêm. Di tibii obêc hi a xib hixôn ông ge od pyap, lêc a ob yax ông vun lêm." Di nue ngivihî vihati nêl tiyi xocbê Pita nêl ge.

*Yesu la kitaa gê Getsemani
(Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46)*

³² Yesu he nue ngivihî loc mi la vigwe ti lê nêbê Getsemani, mêd Yesu nêl vô nue ên nêbê, "Xam dô ga ên a ob la kitaa." ³³ Om Yesu kô Pita yuu Jems hixôn Jon di he la, lêc Yesu nilô vô viyin mabu, ³⁴ om nêl vô yon ên nêbê, "A nilôg vô viyin levac tiyi xocbê a ob xib ge. Om mon dô di wê môp xôn di le i yêp lêm." ³⁵ Mêd Yesu la teva tya di la kipôm manôn vac kibun di kitaa ên nêb obêc tiyi ge od viyin tige i o lêc tulec i lêm. ³⁶ Om kitaa bêga nêbê, "O mag, ông tiyi wê ông ob vông môp vihati ge, om a nêb ông vô viyin tige vêl ên a, lêc ông o lêc vông i tiyi wê a nêb ông vông ge lêm. Nge, ông vông i tiyi xovôên wê ông vông ge."

³⁷ Pyap di Yesu lax mi la vô nue ngivihî yon, lêc yê wê yon yêp nilô ma ge om nêl vô Pita ên nêbê, "Saimon, bêna lêc ông wêpê? Ông o tiyi wê ông ob dô mamviha tya lê ge, me? ³⁸ Om mon kidi lec mi kitaa, êdêc susu nipaên i o lêc yaxên mon lêm. Ên nilôm nêb ob vông yuac lê, lêc nimmivi vô viyin."

³⁹ Mêd Yesu lax mi la nang di la kitaa tii vac, lêc kitaa tiyi xocbê la kitaa lu ngwe tax ge. ⁴⁰ Pyap di lax mi la vô yon tii vac, lêc yê wê yon manôn yêp om yon yêp ge. Om Yesu tîpi vô yon lêc yon o xovô kiyang ti wê ob nêl vô Yesu ge lêm.

⁴¹ Mêd Yesu la kitaa di vena lu ti wê vông yon ge, léc yon yêp nilô ma om Yesu nêl vô yon ên nêbê, “Bêna léc mon diwêp wêpênê? Ge pyap, ên buc wê xomxo ob vông Xomxo Nu la vac tibii nipaên vigê ge val vô kwabo lec. ⁴² Om mon kidi lec ên il ob la. Mon wê, xomxo ti wê ob vông a la vac tibii vigê ge val le ge.”

Xomxo Yuda hôm Yesu xôn di Yesu nue ngivihî pec sea

(Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴³ Yesu gên nêl kiyang tige di lutibed Judas wê nu ngivihî ti ge val. Di xomxo tibeac wê hôm yipac yuu vigo ge val hixôn. Xomxo tige, xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee di Yuda levac levac ge, he vông he lam. ⁴⁴ Judas nêl kiyang ti vô xomxo tige pyap ên nêbê, “Xomxo ti wê a obêc nga lia ge, od xam xovô bê ge xomxo tyo mê. Om xam hôm i xôn di wê i xôn di kô mi loc.”

⁴⁵ Mêd Judas val di la kwabo vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe” mêd nga i lia. ⁴⁶ Om xomxo tige yê di la hôm Yesu xôn.

⁴⁷ Mêd xomxo ti wê le kwabo ge hôm i yipac di sev xomxo daa siên nêl levac nu yuac ti ninya lihi vilu la vêl. ⁴⁸ Mêd Yesu nêl vô xomxo wê hôm i xôn gee ên nêbê, “Xam xo ên xam nêbê a tibii yôdac ti om xam kilê yipac hixôn vigo di lam hôm a xônê? ⁴⁹ Tiyi buc vihati a mi dô hixôn xam vac Anutu xumac ngibua di a mi nêl xolac vô xam, léc xam o hôm a xôn lêm. Om gwêbaga, kiyang wê yêp vac xolac ge ob vô nôn lec.” ⁵⁰ Mêd Yesu nue ngivihî vihati sea i di pec mi la.

⁵¹ Xomxo ngivihî ti wê duc nivimihî yêp yaên kwem ti ge mîla vô Yesu vixa, om tibii nêb ob hôm i xôn, ⁵² léc ngivihî tyo pec mi la, di nivimihî tô mi yêp di i pec mi la xêtuac.

Yesu la le vô xomxo levac manôn

(Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:13-14,19-24)

⁵³ Mêd he didii Yesu mi la vô xomxo ti wê tu xomxo daa siên nêl levac ge, mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee di xomxo

levac levac gee, he vihati kitucma mi lam. ⁵⁴ Mêd Pita timu vô Yesu vixa mi la, léc le lam teva tya om mîla vô xomxo daa siên nêl levac ben wetôv di mîla nyuu ngwax hixôn xêhipue.

⁵⁵ Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo kaunsil vihati kitucma mi dô, mêd he keac xomxo ya lam ên nêb he i lam nêl kiyang wê Yesu mi vông vô he ge kitong, ên he nêb he ob tulec kiyang soên wê Yesu mi nêl ge ên hi i yib lec. Léc he o tulec kiyang ti lêm, ⁵⁶ ên xomxo tibeac vô nilô vô Yesu, léc he nêl kiyang kityooên di kiyang wê he vông ge o tiyima lêm. ⁵⁷ Om he ya le kisii di nêl kiyang kityooên bêga lec Yesu ên nêbê, ⁵⁸ “Xe ngô wê xomxo tige nêl ên nêbê, ‘A ob dii xumac ngibua ti wê xomxo lox ya vigê ge vêl, di buc yon obêc lam la vêl ge od a ob lox vac, léc a vigêg ob lox lêm.’ ” ⁵⁹ Léc xomxo wê nêl kiyang tige, vihati o nêl kiyang tiyima lêm.

⁶⁰ Mêd xomxo daa siên nêl levac tige kidi mi la le vac he mahigun di kinêg vô Yesu ên nêbê, “Xomxo nêl kiyang nipaên lec ông, om ông ob nêl kiyang ti lax vô he, me?” ⁶¹ Léc Yesu le mya pilihi di o nêl

kiyang ti lax vô he lêm. Om xomxo levac tige kinêg vô i tii vac ên nêbê, “Anutu wê il mi pimil ge, ông Kilisi wê i nu ge, me?” ⁶² Om Yesu nêl ên nêbê, “A Kilisi, Anutu nu. Di xam ob wê a Xomxo Nu, a ob la dô vô Anutu, xêkizêc kehe, vigê hiyôv, di a ob vena vac viyobtoc kisii ganê.” ⁶³ Mêd xomxo levac tige nilô vô nipaên om lêx ici va ngakwi di nêl ên nêbê, “Om il ob keac xomxo ya mi he i lam nêl kiyang hixôn i tii vac lêm. ⁶⁴ Ên ici va so vya vô Anutu mi xam ngô pyap. Om xam nêb il vông bêna vô i?” Mêd he vihati nêl ên nêbê, “Yesu vông nipaên om il ob hi i yib.”

⁶⁵ Mêd xomxo ya pisuv myaluc lec Yesu mêd viyum i manôn xôn ya nivimihî di hi i di nêl vô ên nêbê, “Nêl xomxo ti wê hi ông ge lê kitong.” Mêd xêhipu wê viac Anutu xumac ngibua ge kô i mi la di la hi ya vigê.

Pita yax Yesu vun
(*Matyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18,25-27*)

⁶⁶ Pita gên le kibun lec wetôv mêd vêx ti wê vông yuac vô xomxo daa siên nê levac ge val, ⁶⁷ léc yê wê Pita dinyuu ngwax mi dô ge om yê i manôn di nêl vô i ên nêbê, “Ông ge wê ông mi dô hixôn Yesu Nasalet ge.” ⁶⁸ Léc Pita nêl ên nêbê, “A lungên, di a o xovô kiyang wê ông nêl ge lêm.” Mêd Pita titêc vêl ên he mi la le vô vuayen ninya [di kokilêx hi vya taxlee.] ⁶⁹ Mêd vêx yuac tige yê Pita tii vac nang om nêl vô xomxo wê dô kwabo ge ên nêbê, “Xomxo tige wê mi dô hixôn Yesu he nue.” ⁷⁰ Léc Pita yax Yesu vun nang di nêb i lungên.

Mêd he dô myabo tya nang mêd xomxo wê dô ge nêl vô Pita ên nêbê, “Vixôhilôg, xe xovô ên xe nêbê ông ge Yesu nu ngivih ti, ên ông ge xomxo Galili ti.” ⁷¹ Léc Pita nêl kiyang xêkizêc ên nêbê, “A le vô Anutu manôn di a nêl hixôn nôn bêga bê a o xovô xomxo ti wê xam nêl ge lêm.” ⁷² Mêd lutibed kokilêx hi vya tii vac nang. Om Pita xovô kiyang wê Yesu nêl vô i bêga nêbê, “Kokilêx obêc vô vya lu yuu lêm di ông obêc yax a vun lu yon.” Pita xovô kiyang tige om byag levac.

15

Yesu la le vô gavman levac Pailat manôn
(*Matyu 27:1-2,11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38*)

¹ Vô pitoc yang xomxo levac wê mi si daa gee di xomxo wê xovô Moses xolac gee di Yuda levac levac hixôn kaunsil baba, he xôn kitucma di keac lec kiyang pyap mêd ku Yesu xôn di kô i mi la vô hizap levac Pailat. ² Mêd Pailat kinêg vô i ên nêbê, “Ông ge king wê Yuda vông ge, me?” Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông nêl i tiyi.” ³ Mêd xomxo levac wê mi si daa gee, he so vya tibeac lec Yesu, ⁴ om Pailat kinêg vô Yesu ên nêbê, “Ông tiyi wê ông ob nêl kiyang ti lax vô he ge, me? Ngô lê. He nêl kiyang tibeac lec ông.” ⁵ Léc

Yesu o nêl kiyang ti lax vô i lêm, om Pailat yetac di xo kiyang tibeac.

Pailat tyuc lec nêb he i hi Yesu lec xax
(*Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16*)

⁶ Môt wê Pailat mi vông ge yêp bêga nêbê buc wê xomxo Yuda ob myêl vizid Pasova ge od he mi nêl xomxo wê dô vac kalabuhu ge ti lê vô Pailat di Pailat piwelac i di vông i lam vô he. ⁷ Vô buc tige xomxo ti lê nêbê Balabas dô vac xumac kalabuhu. Balabas hixôn xomxo ya, he vông vevac vô gavman Lom di hi xomxo ya yib om tibii vông he la dô vac kalabuhu. ⁸ Mêd xomxo Yuda tibeac la vô Pailat di nêl vô Pailat nêb i piwelac xomxo ti vêl i tiyi xocbê môt wê Pailat mi vông ilage. ⁹ Om Pailat kinêg vô he ên nêbê, “Om xam nêb a piwelac xomxo ti wê xam Yuda nêm king ge, me?” ¹⁰ Pailat nêl bêge, ên xovô nêbê xomxo levac wê mi si daa gee vaci vông Yesu lam vô i ên wê he xêyaa vô myavinê vô Yesu ge. ¹¹ Léc xomxo levac wê mi si daa gee nêl kiyang tibeac vô xomxo Yuda ên nêb he i nêl vô Pailat bê i piwelac Balabas vêl. Om he nêl bêge vô Pailat. ¹² Om Pailat kinêg vô he nang ên nêbê, “Om xomxo ti wê xam nêl lê nêbê Yuda nên king ge, a ob vông bêna vô i?” ¹³ Mêd he tyuc vya levac la vô Pailat ên nêbê, “Hi i lec xax pola.” ¹⁴ Léc Pailat nêl vô he ên nêbê, “Om il ob hi i ên vatya? Xomxo tyo vông nipaên tina?” Léc he tyuc vya levac tii vac vac ên nêbê, “Hi i lec xax.” ¹⁵ Pailat nêb ob vông he xêyaa vô nivaha, om piwelac Balabas lax vô he mêd kô Yesu mi la hi i ya yihi, pyap dêc vông i la vac tibii vevac vigê ên nêb he i kô mi loc hi lec xax.

Tibii vevac so vya vô Yesu
(*Matyu 27:27-31; Jon 19:2-3*)

¹⁶ Mêd tibii vevac kô Yesu mi la vac gavman levac ben di keac lie vevac vihati lam. ¹⁷ Mêd he kô ngakwi hi tiyi xocbê king mi vinyum ge mi la vinyum lec Yesu dêc buu kipomac yin mi tung lec i bazub xocbê

kilung ge. ¹⁸ Mêd he pimil Yesu pisiv di nêl ên nêbê, “Ông king wê Yuda vông ge, ông dô nimvaha.” ¹⁹ Mêd he hi Yesu bazub

ya duvac di pisuv myaluc lec di yev vixa kitu vô i tiyi xochê pimil i pisiv ge. ²⁰ He so vya vô i pyap, mêd kwax ngakwi hi tige vêl di vinyum ici va ngakwi lec i nang, mêd kô i mi la ên nêb ob la hi i lec xax.

He hi Yesu lec xax pola

(Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²¹ He kô Yesu mi la vô môp dêc he yê xomxo ti wê dilam ên nêb ob la vigwe levac ge. Xomxo tyo lê nêbê Saimon wê Aleksanda yuu Lupas ma ge di i ben Sailini. Om he kidu i nêb i kilê xax pola wê he ob hi Yesu lec ge.

²² Mêd he kô Yesu mi la vigwe ti lê nêbê Golgota. Lê tige kehe bêga nêbê bazub len. ²³ Mêd xomxo ya nêb ob vông mia wain wê he pilepac malasin hixôn ge vô Yesu ên i num, léc Yesu nêbê numên ob ma. ²⁴ Mêd tibii vevac hi Yesu lec xax pola, mêd he nêb he ob titang Yesu ngakwi voma om he tide mi yê dêc titang i tiyi.

²⁵ He hi Yesu lec xax vô pitoc, tiyi xochê hiyôv manôn 9. ²⁶ Mêd kiyang wê ob nêl xomxo nêb nipaên kitong ge, he kivuu i yêp kisii om kiyang wê he kivuu lec Yesu ge, he kivuu bêga nêbê, "XOMXO TIGA, KING WÊ HE YUDA VÔNG GE." ²⁷ Mêd he hi tibii wê mi vun xomxo susu ge yuu lec xax hixôn Yesu, om ngwe yux lec xax vô Yesu vigê vilu hiyôv di ngwe yux vô vigê kêd. ²⁸ [Om kiyang wê plopet kivuu ilage vô nôn lec. Kiyang yêp bêga nêbê, "He nêl i lê hixôn xomxo nipaên."]

²⁹ Mêd xomxo wê lam la ge tipi niba vô Yesu di so vya vô bêga nêbê, "Ông tige wê ông nêb ông ob dii Anutu xumac ngibua vêl di lox vac i tiyi buc yon mê?" ³⁰ Om ông ngidu ôcông va xôn di lop vêl ên xax."

³¹ Mêd xomxo levac wê mi si daa gee ya hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee he êno so vya vô Yesu di nêl voma ên nêbê, "Xomxo tige ngidu xomxo ya xôn, léc o tiyi wê ob ngidu ici va xôn ge lêm. ³² Om xomxo ti wê nêbê i Kilisi wê Islel vông king ge, i lop vêl ên xax ên il xê di vông i vin." Mêd tibii yuu wê diyux hixôn Yesu ge, yuu êno nêl kiyang nipaên lec Yesu hixôn.

Yesu yib

(Matyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

³³ Hiyôv yev kitôn pux mêd vigwe ge vihati vô mapitoc ta di i la vô hiyôv manôn yon wê hucên ge. ³⁴ Mêd hiyôv manôn yon ge, Yesu tyuc vya levac ên nêbê, "Eloi, eloi, lama sabaktani?" Kiyang tige kehe bêga nêbê, "Mag Anutu, mag Anutu, bêna léc ông sea a?" ³⁵ Mêd xomxo wê le kwabo vô Yesu ge ngô kiyang wê i nêl ge, om he ya nêl ên nêbê, "Ngô lê, tige kiyag vya lec Ilaija." ³⁶ Mêd xomxo ti tup mi la kô mia myamilumac di tinyum vac mia kilin di kilax vac ngising di hôm la kisii vô Yesu mya nêb i tep, di nêl ên nêbê, "Om il ob dô mi yaxên bêc Ilaija obêc val vông i lop vêl ên xax, me?" ³⁷ Mêd Yesu tyuc vya levac di yib.

³⁸ Mêd nivimihi levac ti wê yux vac Anutu xumac ngibua ge léc vac kisii di lam tô vô myahipu. ³⁹ Mêd tibii levac ti wê viac tibii vevac vihati ge le vô Yesu manôn di yê wê yib ge om nêl ên nêbê, "Vixôhilôg, xomxo tige Anutu nu."

⁴⁰ Di vêx ya le teva léc yê ma la Yesu. Vêx tige, Malia wê ben Makdala ge hixôn Malia wê Jems timuên yuu Josis ta ge, di Salomi. ⁴¹ Vô buc wê Yesu dô Galili ge od vêx tige mi timu vô i vixa di viac i ya yaên. Di buc wê Yesu la Jelusalem ge, vêx tibeac ya la hixôn om he xôn dô mi yê wê Yesu yib ge.

He lii Yesu vac lôva

(Matyu 27:57-61; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42)

⁴² Buc tige, buc wê he Yuda ob viac he ge, ên titige obêc buc sabat. Mêd vigwe huc, ⁴³ om Josep wê ben Alimatia ge la vô Pailat. Josep ge kaunsil ti om mi dô vac kitucmaên hixôn Yuda levac levac di xomxo yê i nêb i xomxo nivaha ti. Josep dô bin buc wê Anutu nu ob lam tu king gê kibun ga. Mêd Josep xonaên ma di loc mi la vô Pailat di la kítaa i ên nêb i vông Yesu ninivi vô i ên i ob la lii vac lôva. ⁴⁴ Mêd Pailat yetac ên wê Josep nêl nêbê Yesu yib ge om keac tibii vevac levac tige lam di kinêg vô i ên nêbê, "Yesu yib gwêba, me?" ⁴⁵ Mêd tibii levac tyo nêl ên

nêbê, “Yesu yib gwêba.” Om Pailat tyuc lec nêb Josep i kô Yesu ninivi mi loc lii vac lôva. ⁴⁶ Mêd Josep la kisuu nivimihi kwem ti mêd la kwax Yesu vêl ên xax di viyum vac nivimihi tige di kô mi la lii vac lôva wê he kiden vac ngidax ge ti. Pyap dêc vixog ngidax levac ti la le vac lôva mya xôn. ⁴⁷ Mêd Malia wê ben Makdala ge hixôn Malia wê Josis ta ge, yuu la hixôn om yê vigwe wê Josep la lii Yesu yêp vac ge.

16

Yesu kidi lec vac yibên

(Matyu 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Buc sabat la vêl mêd Malia wê ben Makdala ge hixôn Malia wê Jems ta ge di Salomi, yon kisuu wel hixôn susu nivivea ya ên nêb ob la lipac lec Yesu ninivi. ² Mêd da pitoc yang ge yon kidi mi la, ên nêb ob la vac lôva. ³ Lêc yon kinêg voma ên nêbê, “Letya obêc vixog ngidax vêl ên lôva mya ên xonê?” ⁴ Yon nêl bêge ên wê ngidax tige mabu yocên ge. Mêd yon yê ma la lêc yê wê ngidax vixog mi la vêl ên lôva mya ge. ⁵ Om yon la vac lôva nilô lêc yê xomxo ngivihi ti wê vinyum ngakwi

kwem dia ge dô vô yon vigê hiyôv, om yon yetac mabu. ⁶ Lêc xomxo tyo nêl vô yon ên nêbê, “Mon yetacên i ma. Ên mon myag Yesu Nasalet ti wê tibii hi lec xax ge. Lêc o dô ga lêm, ên kidi lec maviha vac yibên. Mon wê vigwe wê yêp lec ga pileva. ⁷ Om mon lôc, di lôc nêl vô Pita hixôn Yesu nue ngivihi baba ge bêga bê Yesu ob mug la Galili di xam obêc mila wê i gê Galili tiyi xocbê nêl vô xam ilage.”

⁸ Mêd vêx yon ngô kiyang wê i nêl ge di yon kinu la di yon yetac, om yon lop mi la vixun di pec mi la, di yon o nêl kiyang kitong vô xomxo ti lêm, ên yon xona mabu.

Malia wê ben Makdala ge yê Yesu
(Matyu 28:9-10; Jon 20:11-18)

⁹ [Da pitoc yang ge wê Yesu kidi lec vac yibên ge od hilung i vô Malia wê ben Makdala ge taxlee. Malia ge wê Yesu tii vimwo nipaên vigê vilu di sec yuu vêl ên i ilage. ¹⁰ Om Malia la vô xomxo wê mi dô hixôn Yesu ilage ên nêb ob nêl kiyang

tige kitong vô he. He dô hixôn nilô viyin di byag mi dô, ¹¹ lêc Malia la nêl vô he ên nêbê, “Yesu kidi lec vac yibên om hilung i vô a mi a xê i.” He ngô kiyang tige lê, lêc he o vông i vin lêm.

Yesu mila vô nue ngivihi yuu vac môp
(Luk 24:13-35)

¹² Nang dêc Yesu nue ngivihi yuu sea Jelusalem di la vô môp, lêc Yesu ninivi pilepac bangwe di i val vô yuu. ¹³ Om yuu lax mi la nêl kitong vô nue ngivihi baba, lêc he o vông i vin kiyang wê yuu nêl ge lêm.

Yesu vông yuac sinale vô nue ngivihi
(Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

¹⁴ Nang dêc Yesu nue ngivihi vigê yuu di ti tô mi la ge dô di ya yaên, lêc Yesu mila vô he mêd nêl kiyang xêkizêc vô he ên wê he nilô xêkizêc di he o vông i vin lêm ge, ên xomxo wê yê Yesu vô buc wê kidi lec maviha ge nêl kitong vô he lê, lêc he o vông i vin lêm. ¹⁵ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam loc vac vigwe vihati di loc nêl xolac vô xomxo vihati yang. ¹⁶ Di xomxo ti obêc vông i vin di lipac mia ge od Anutu obêc kitya i nêl nipaên vêl di ob dô maviha luta. Lêc xomxo ti obêc vông i vin lêm ge od ob tulec myaviwen nipaên wê ob kitya i vêl ge. ¹⁷ Om xomxo wê vông i vin ge ob vông do levac hixôn bêga bê he ob nêl a lêg di tii vimwo nipaên vêl, di he ob keac xomxo ba vya, ¹⁸ di he obêc hóm myel nipaên me he ob num mia kilin wê ob hi xomxo yib ge od susu tige ob vông he vô nipaên lêm, di he obêc vyax vigê lec xomxo yidac ge od yidac ob tip la.”

Yesu lec mi lax vô ma Anutu
(Luk 24:50-53; Sinale 1:9-11)

¹⁹ Apumtau Yesu nêl kiyang vô nue ngivihi pyap, dêc Anutu kô i mi la lag puunê di i la dô vô ma Anutu vigê hiyôv.

²⁰ Mêd nue ngivihi loc mi la nêl xolac vac vigwe vihati, di Apumtau ngidu he xôn om he vông do tibeac viyang viyang, om do wê he mi vông ge nêl kitong nêbê he nêl kiyang nôn.]

LUK Yesu Kilisi xolac wê Luk kivuu ge

Kiyang tyo kehe

¹⁻² Xe levac Tiopilas, ông xovô pyap bê ilage kiyang val le seac vac xe mahigun mi xomxo mangwe yê vô buc taxlee, om he nêl xolac wê he yê ge kitong vô xe. Nang dêc xomxo tibeac mangwe nêb he ob kituc kiyang ge vihati mi kivuu vac kipihac, om he toto kivuu kiyang tiyi wê xomxo taxlee nêl di i val vô il ga hixôn. ³ Om a êno nêb a ob kivuu kiyang ge vac kipihac mi vông i loc vô ông, ên buc tibeac a kinêg mi xovô kiyang ge vihati kehe. Om a kivuu vihati bôbac yuu nivaha vac kipihac, ⁴ ên a nêb ông kitong mi xovô bê xolac wê xomxo nêl mi ông ngô ge, nôn vixôhilôg.

Angela nêl Jon kitong vô ma Sekalaia

⁵ Vô buc wê Helot tu king mi viac vigwe Judia ge, xomxo ti dô lê nêbê Sekalaia di vinê lê nêbê Ilisabet. Sekalaia ge xomxo wê mi si daa vô Anutu ge ti, vac kidu ti wê lê nêbê Abaisa ge, di vinê kehe vac Elon. ⁶ Mêd yuu ge, Anutu yê manôn nivaha lec yuu, nêb yuu xomxo nivaha lee, ên yuu timu vô Apumtau kiyang yuu xolac vihati di o vông ti so lêm. ⁷ Lêc yuu nu ma, ên Ilisabet o kô nipwo ti lêm, di yuu liya vô kipwoc yuu vêxta.

⁸ Sekalaia he lie daa siên la vông yuac vac Anutu xumac ngibua, ên ge he nêb buc wê ob vông yuac lec ge, om Sekalaia la si daa vô Anutu. ⁹ Môm wê he mi vông ge, he mi tide ên nêb i nêl kitong vô he bê he tina ob la vac xumac ngibua nilô ên la si daa nivivea nivaha vô Apumtau. Om he tide, lêc nêb Sekalaia, om Sekalaia la vac xumac ngibua nilô, ¹⁰ di xomxo tibeac kitaa vô Anutu mi dô vixun, di Sekalaia si daa nivivea nivaha vô Anutu. ¹¹ Mêd Apumtau angela ti val le vô alta wê si daa lec ge vô vigê hiyôv, ¹² di Sekalaia yê mi yetac ên di xona ên. ¹³ Lêc angela tige nêl vô i ên nêbê, “Sekalaia, xonaên i ma, ên Anutu ngô kitaaên wê ông kitaa ge pyap.

Om vinêl Ilisabet obêc kô num vux ti di ông ob nêl lê nêbê Jon. ¹⁴ Mêd ông obêc pimil di ông nilôm obêc vô nivaha, di buc wê num tige obêc yubac ge od obêc vông xomxo tibeac xêyaa vô nivaha. ¹⁵ Ên num tyo, Anutu obêc yê nêb i tu xomxo levac, di i o lêc num mia wain yuu mia xêkizêc lêm. Buc wê obêc gên dô vac ta xêyaa ge od Myakilôhông Ngibua obêc hivun i xôn pyap, ¹⁶ di timuên ge od obêc pilepac xomxo Islel tibeac nilô lax vô he Apumtau Anutu. ¹⁷ Xomxo tige ob kô xovôen yuu xêkizêc i tiyi xochê Ilaija kô ge di i mug Apumtau môm, om obêc pilepac mae nilô lax vô nue, di obêc pilepac he wê pwoo kiyang vac ge nilô di he i loc kô xovôen yuu piyôp nivaha wê xomxo vông vinên vông ge. Om môm ge wê ob viac xomxo nilô pyap, êdêc he i dô hixôn nilô nivaha di Apumtau i val.”

¹⁸ Angela nêl pyap, mêd Sekalaia kinêg vô i ên nêbê, “Kiyang wê ông nêl ge ob vô nôn lec bêna? Ên xii vô kipwoc yuu vêxta ga mê.”

¹⁹ Mêd angela nêl vô i ên nêbê, “A ga Gebliel wê a mi le vô Anutu manôn ge, lêc Anutu vông a lam ên nêb a lam nêl kiyang nivaha tiga vô ông. ²⁰ Om kiyang wê a nêl ga obêc vô nôn lec vô buc wê Anutu nêl ge. Lêcom ông o vông i vin kiyang tyo lêm, om ông ngô lê. Ông obêc dô tiyi xochê yac ge di keacên ob ma, di i miloc vô buc wê kiyang obêc vô nôn lec ge lê.”

²¹ Xomxo wê kitucma mi dô vixun ge dô bin Sekalaia, di kinêg voma ên nêbê, “Sekalaia la vô va, lêc la dô gwêba ta vac xumac nilô?” ²² He dô dêc Sekalaia lop mi lôm, lêc keacên ma vô he, ên mya viyin, om he xovô nêbê mêd yê vatya ti vac xumac ngibua nilô. Lêc Sekalaia hilung kiyang ya vigê vô he, ên mya viyin. ²³ Mêd buc wê Sekalaia yuac daa siên ge tiyôô, om lax ben viyangtôv.

²⁴ Mêd lax dô ben di vinê Ilisabet, nu tuc dô vac xêyaa di i mi dô vac xumac lôma tiyi dentuc vigê vilu, di nêl ên nêbê, ²⁵ “Anutu xo vigwe pisiv ên a ên wê a mi le top di nipwo ma ge, om vông nivaha vô a mi vô a nig yocên vêl.”

Angela Gebliel nêl Yesu kitong vô Malia

²⁶ Ilisabet nu dô vac xêyaa tiyi dentuc vigê vilu di sec ti, léc Anutu vông angela Gebliel la vac vigwe Nasalet vac vigwe levac Galili, ²⁷ di i la vô vêxwo ti lê Malia. Malia ge, tae mae nêl i lê lec Josep ên nêb yuu i iima, léc yuu gên dô teva. Josep ge, kehe vac king Devit. ²⁸ Mêd Gebliel la nêl vô Malia ên nêbê, “Ông wê Anutu yê ông nivihha ge, kiyang malehe i hivun ông xôn, ên Apumtau dô hixôn ông.”

²⁹ Malia ngô kiyang tyo, léc vông i nilô vô viyin levac, di i xo ên nêbê, “Kiyang malehe ga, kehe bêna?”

³⁰ Mêd Gebliel nêl vô i ên nêbê, “Malia, xonaên i ma, ên Anutu yê ông nivihha. ³¹ Om ngô lê. Ông obêc vivi num vux ti dêc obêc yubac ge, di ông nêl lê bê Yesu. ³² Num tyo ob tu xomxo levac di xomxo ob nêl i lê nêbê Anutu lag puunê nu, di Apumtau Anutu obêc vông i tu king mi viac xomxo tiyi xocbê bu Devit ilage, ³³ om obêc tu xomxo Islel wê Jekop nue bue gee nêl king mi viac he luta léc luta, di i lê king obêc tiyô lê.”

³⁴ Mêlêc Malia kinêg vô angela tyo ên nêbê, “Kiyang ga obêc vô nôn lec bêna? Ên a gên o kê vux ti lê.”

³⁵ Mêd angela luu i vya ên nêbê, “Myakilôhông Ngibua obêc lam vô ông, di xêkizêc wê Anutu lag puunê vông ge obêc lam hivun ông xôn, om nipwo ti wê ông obêc kê ge, xomxo ob nêb i ngibua di i Anutu nu.

³⁶ “Ngô lê. Gônâm Ilisabet wê vô vêxta di mi le top di nu ma ge, gwêbaga vivi nu vux ti, léc gên dô di dentuc vigê vilu di sec ti lam la vêl, om obêc kê nu tige.

³⁷ Ên kiyang yuu yuac ti o vô viyin vô Anutu lê. Nge, Anutu tiyi wê ob vông susu vihati vô nôn lec ge.”

³⁸ Om Malia nêl vô angela ên nêbê, “Apumtau nu yuac a, om kiyang wê ông nêl vô a ge i vô nôn lec.” Pyap dêc angela sea i di lax.

Malia la yê Ilisabet

³⁹ Vac buc tige mahigun ti, Malia kidi di tup la vac vigwe kitôn ti wê yêp vac vigwe Judia ge, ⁴⁰ di la vac Ilisabet yuu

Sekalaia ben xumac lôma di la pul Ilisabet vigê di nêl kiyang malehe vô i. ⁴¹ Mêd Ilisabet ngô Malia vya di nu wê dô vac i xêyaa ge yetac di ngigax i, mêd Myakilôhông Ngibua lam hivun Ilisabet xôn, ⁴² di i nêl vya levac vô Malia ên nêbê, “Anutu vông vizid nivihha vô ông luu vêx baba ge vêl. Di num wê ông ob kê ge, vizid nivihha wê Anutu vông ge obêc hivun i xôn. ⁴³ A ga bêna lê, léc a Apumtau ta val vô a? ⁴⁴ Om ngô lê. A ninyag gên ngô ông vyam wê ông val nêl vô a ge, léc a nug wê dô vac a xêgyaa ga yetac mi ngigax i di pimil. ⁴⁵ Ông vông i vin pyap om ông hi vixam i pec, ên kiyang wê Anutu nêl vô ông ge obêc vô nôn lec timuên.” Ilisabet nêl bêge.

Malia kiyang pimilên

⁴⁶ Malia nêl ên nêbê,

“A nilôg pimil Apumtau lê, ⁴⁷ di a kinug hi vixa ên Anutu wê ngidu a xôn ge.

⁴⁸ Ên a ga Anutu nu yuac pileva, léc Anutu xêyaa vin lec a, om gwêbaga di timuên ge, xomxo vihati obêc nêl a lêg la bê Anutu vông vizid nivihha vô a, ⁴⁹ ên Anutu xêkizêc kehe vông do levac tige vô a, di i lê ngibua. ⁵⁰ Anutu xêyaa vin lec xomxo wê la vac i kwa ngibi ge, om môp bêge wê ob yêp vô xomxo tibeac tibeac vihati di i loc vô myahipu. ⁵¹ Anutu vigê vông yuac xêkizêc, om tii xomxo wê nilô yong he ge moo sea mi la. ⁵² Di

Anutu vô xêkizêc vêl ên xomxo levac wê kê lê king ge, di hôm xomxo pileva lê lec. ⁵³ Mêd xomxo susu maên wê vip den he ge, Anutu vông susu nivihha vô he, di xomxo wê susu tibeac ge Anutu vông he la nêl ya vigê pileva. ⁵⁴⁻⁵⁵ Anutu ngidu nue yuac Islele xôn, ên xovô kiyang wê nêl pyap vô buge ilage ên nêbê i xêyaa ob vin lec Eblaham he nue bue timuên di i loc tiyi buc myahipu.” Malia nêl bêge.

⁵⁶ Malia dô hixôn Ilisabet tiyi dentuc yon dêc lax mi la ben.

Ilisabet kê nu tuc Jon

⁵⁷ Buc wê Ilisabet nu ob yubac ge, om nu tyo yubac léc nu tuc. ⁵⁸ Mêd Ilisabet ngidêe lie hixôn xomxo vac ben viyangtôv ge ngô wê Apumtau vông nivihã vò i ge, om he la pimil Anutu hixôn Ilisabet.

⁵⁹ Buc vigê vilu di sec yon la vêl, léc he kituc la nêb ob gôl nu tyo ninivi di nêl i lê. Om he nêb he ob nêl lê lec ma Sekalaia vaci, ⁶⁰ léc ta nêl ên nêbê, “Maê! Il ob nêl i lê bê Jon.” ⁶¹ Léc he nêl vô i ên nêbê, “Letya lê tige? Lime ngidême ti lê o bêge lêm.” ⁶² Om he vô hilung hilung ya vigê kinêgên vô ma Sekalaia ên nêb i nêl bê he ob nêl nu tyo lê bêna. ⁶³ Mêd Sekalaia vông he la kô taple nipwo ti di i kivuu lê lec ên nêbê “Jon”. Mêd he yê di yetac ên. ⁶⁴ Mêd lutibed Sekalaia kwa tyip di get vô xêlehe di i keac, mêgem pimil Anutu. ⁶⁵ Om xomxo wê dô vac vigwe tige xona, di kiyang tige la vac vigwe kitôn Judia vihati, ⁶⁶ om xomxo vihati wê ngô kiyang tige xo kiyang tibeac vac nilô di nêl ên nêbê, “Nipwo tige obêc dô bêna timuênê?” He nêl bêge, ên he xovô ên nêb xêkizêc wê Anutu vông ge ngidu i xôn.

Sekalaia pimil Anutu

⁶⁷ Myakilôhò Ngibua hivun Sekalaia xôn di i nêl kiyang tiyi xocbê plopete ti bêga ên nêbê,

⁶⁸ “Il ob pimil Apumtau wê tu il Islele nêd Anutu ge, ên i ge wê lam ngidu il wê il tu i nue ge xôn di vô il vêl ên nipaên, ⁶⁹ om vông xomxo xêkizêc ti kidi vac kehe Devit wê i nu yuac ge, ên nêb i ngidu il xôn di vông il dô vac nivihã, ⁷⁰ i tiyi xocbê Anutu nêl vô i plopete ngibua ilage mi he nêl kitong ge. ⁷¹ Kiyang tige, Anutu nêl nêb ob vô il vêl ên tibii vevac wê ob hi il gee yuu tibii wê xêyaa vô myavinê vô il gee. ⁷² Om Anutu xo vigwe pisiv ên il buge mi ngidu he xôn, di xovô i kiyang wê zôo i tu ngibua ilage. ⁷³⁻⁷⁴ Kiyang tige wê Anutu hilu vô il bug Eblaham ilage, om ob vô nôl lec vô il bêga bê Anutu ob vô il vêl ên xomxo vevac wê nêb ob kitya il vêl ge, ên nêb il vông i yuac mi dô vac, di xonaên i

ma, ⁷⁵ di il le ngibua yuu nivihã vò Anutu manôn di vông i yuac i tiyi buc vihati wê il dô kibun ga ge.

⁷⁶ Ông nipwo tige, timuên xomxo ob nêl bê ông plopet wê Anutu kisii ganê vông ge, ên ông ob mug Apumtau di titô i nêl môt i vô bôbac, ⁷⁷ di ông ob nêl kitong vô xomxo wê tu Anutu nue ge ên he i xovô bê Anutu ob kitya he nêl nipaên vêl di vông he i dô vac nivihã. ⁷⁸ Il Anutu ob vông bêge ên wê xêyaa vin lec il ge, om ob vông xomxo ti wê xêseac lag puunê ge i lam vô il, ⁷⁹ ên i lam linac lec xomxo wê dô vac mapitoc ta di he xona ên yibên ge. Om obêc didii il di il la timu vô kiyang malehe.” Sekalaia nêl bêge.

⁸⁰ Om nipwo tige lig mi vô levac di i piyôp xovô kiyang nivihã, di i la dô vac vigwe mahigun pileva wê xomxo dô vacên ma ge di i mila vô buc wê lam hilung i vô xomxo Islel ge.

2

Malia kô nu tuc Yesu (Matyu 1:18-25)

¹ Vô buc tige King Sisa Ogastas vông kiyang ti la vô xomxo vac vigwe vihati ên nêb he vihati i loc ên tibii i kivuu he lê. ² Buc tige, ge wê he kivuu xomxo vihati lê taxlee, di Sailinias tu gavman levac mi viac vigwe Silia vac buc tige mi dô. ³ Om xomxo toto lax ben ben ên nêb tibii i kivuu he lê. ⁴ Josep ge, kehe vac king Devit, mêd kidi vac Nasalet vac vigwe levac Galili mi la, di mila vac vigwe levac Judia di la bu Devit ben luta lê nêbê Betlehem. ⁵ Om Josep yuu xôn vinê Malia la Betlehem ên nêb gavman i kivuu yuu lê. Malia ge, nu dô vac i xêyaa, ⁶ mêd yuu gên dô Betlehem di buc vô kwabo lec wê Malia nu ob yubac ge. ⁷ Léc xomxo pup lec xumac wê vitevac nêl ge vihati, om yuu la dô vac bulmakau ben, mêdec nu tyo yubac léc nu tuc, mêd Malia viyum vac nivimihã di la lii i yêp vac bulmakau dipac wê mi ya vac ge.

Angela nêl Yesu kitong vô xomxo wê viac bwoc sipsip ge

⁸ Vac vigwe tige xomxo wê viac bwoc sipsip gee dô vô vigwe ninya di viac he bwoc sipsip vô bucên mi dô. ⁹ Mêd Apumtau angela ti val vô he, di xêseac wê

Apumtau vông ge lam linac lec he, om he yê di xona mabu. ¹⁰ Lêc angela tyo nêl vô he ên nêbê, “Xonaên i ma. Di xam ngô lê. A ob nêl kiyang nivihã ti vô xam, di kiyang tyo wê ob vông xomxo vihati xêyaa vô nivihã yang. ¹¹ Om a ob nêl vô xam bêga bê vô buc gwêbaga vac vigwe wê king Devit mi dô vac ilage, nu ti yubac. Ge xam nêm xomxo wê ob vô xam vêl ên nipaên. Ge Apumtau Kîlisi. ¹² Om do wê xam ob xovô i lec ge bêga bê xam obêc wê nipwo tyo wê ta viyum vac nivimihi di i diyêp vac bulmakau dipac wê mi ya vac ge.”

¹³ Angela nêl bêge vô he, di lutibed angela lag puunê tibeac hiwocên val le hixôn angela tyo di pimil Anutu ên nêbê, ¹⁴ “Anutu lê i vô levac gê lag puunê, di kiyang malehe i lam kibun ga vô xomxo wê Anutu yê nivihã ge.”

Xomxo bwoc viacên la yê Yesu

¹⁵ Angela tige sea he di lax mi la lag puunê, mêd xomxo bwoc viacên tige nêl vôma ên nêbê, “Xam kidi lec ên il ob la Betlehem ên la xê kiyang ti wê Apumtau vông vô angela mi he val nêl vô il ge nôn.”

¹⁶ Om he kidi lec di tup lutibed di mila yê wê Josep yuu Malia xeedô di nu tuc diyêp vac bwoc dipac wê mi ya vac ge. ¹⁷ He yê pyap di nêl kiyang lec nipwo tyo tiyi wê angela nêl kitong vô he ge. ¹⁸ Mêd xomxo vihati wê ngô kiyang wê xomxo bwoc viacên tige nêl ge ngô di yetac ên di xo kiyang tibeac lec. ¹⁹ Mêlêc Malia ngô kiyang di viac i yêp vac nilô di xovô i tiyi buc vihati. ²⁰ Mêd xomxo bwoc viacên tige lax mi la, di lax pimil Anutu di hi vixa pec ên kiyang vihati wê he ngô di yê nôn tiyi kiyang wê angela nêl vô he ge.

He nêl Yesu lê

²¹ Buc vigê vilu di sec yon la vêl, om he gôl nipwo tige ninivi di nêl i lê ên nêb Yesu. Lê tige wê Yesu gên o lam la vac Malia nilô lêm di angela nêl tax vô Malia.

Simion yuu Ana yê Yesu vac Anutu xumac ngibua

²² Buc wê Malia yuu nu tuc ob la lipac ningeac vêl i tiyi kiyang wê yêp vac Moses xolac ge, om Josep yuu Malia kô Yesu mi la vac xumac ngibua Jelusalem, ên nêb ob vông i loc vô Apumtau, ²³ i tiyi Apumtau kiyang wê yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê vêx ti obêc kô nu tuc taxlee ge od he ob vông i loc tu Anutu xe ngibua. ²⁴ Di yuu nêb yuu ob vông daa hixôn i tiyi Apumtau kiyang wê nêl ên nêbê yuu i lêc kô dea yuu me tucluu nu yuu mi loc si daa vô i ge.

²⁵ Xomxo ti dô Jelusalem lê nêbê Simion. Simion ge, xomxo vông vinên nôn wê mi kîtaa vô Anutu di dô bin xomxo ti wê ob lam vô viyin vêl ên Islel ge, di Myakilôhê Ngibua hivun Simion xôn. ²⁶ Ilage Myakilôhê Ngibua nêl kitong vô i ên nêb i ob yib lutibed lêm. Nge, nêb ob dô mi yê Kîlisi wê Apumtau ob vông i lam ge lec manôn lê, lêc yib timuên.

²⁷ Mêd Myakilôhê Ngibua kidu Simion nêb i loc vac Anutu xumac ngibua, om Simion la dô, dêc Yesu ta yuu ma kô i mi la vac xumac ngibua ên nêb ob vông i tiyi môp wê Moses xolac nêl ge. ²⁸ Mêgem Simion yê di hôm Yesu mi kiva lec, di pimil Anutu ya vya tibêga ên nêbê,

²⁹ “O Apumtau, gwêbaga a nêb ông kô ông num yuac a mi loc vô ông hixôn nilôg nivihã, i tiyi kiyang wê ông nêl vô a ilage, ³⁰ ên gwêbaga a magnôn yê xomxo ti wê ông vông i lam ên ông nêb i vô xe vêl ên nipaên ge. ³¹ Ge ông viac pyap mi vông i lam le seac vô xomxo manôn ên ông nêb vihati i yê, ³² ên i ge xêseac wê ob linac lec tibii madiluhu ên he i xovô ông, di i wê ob vông nume Islel lê i vô levac.”

³³ Yesu ta yuu ma yetac ên kiyang wê Simion nêl lec i ge, ³⁴ mêd Simion kîtaa lec yon, di nêl vô ta Malia ên nêbê, “Ngô lê. Num tiga wê obêc vông xomxo Islel tibeac tô mi la, di obêc hôm xomxo tibeac lec mi he le nivihã. Num tyo tiyi do wê ob hilung Anutu môp vô xomxo ge, lêc xomxo tibeac obêc so vya vô i, ³⁵ om

xomxo nêñ kiyang wê xo vac nilô ge obêc lam le seac. Di ôcôñg va nilôm, viyin obêc kitiv ôñg xocbê yii kitiv ôñg di la vac ôñg nilôm ge.” Simion vya bêge.

³⁶ Plopete vêx ti dô lê nêbê Ana. Ana ge, ma Panyuel di kehe Asa. Lêc kô vux ti di yuu dô klismas vigê vilu di sec yuu, ³⁷ lêc liya yib om tu vêxôv mi dô di vô vêxta di i klismas 84. Mêd Ana mi dô vac Anutu xumac ngîbua di mi ngîbua yaên di mi kitaa vô Anutu tiyi lec bucên yuu vidiiên vihati. ³⁸ Lêc buc tya ge Ana val yê Yesu yon ta yuu ma, om pimil Anutu di lax nêl Yesu kitong vô xomxo vihati wê dô bin buc wê Anutu ob vô Jerusalem vêl êñ viyin ge.

Josep yuu Malia yon Yesu lax mi la Nasalet

³⁹ Josep yuu Malia vông môp vihati tiyi xocbê Anutu xolac nêl ge. Pyap mêd yon nu tuc lax mi la ben Nasalet vac vigwe levac Galili. ⁴⁰ Yon dô dêc nu tuc lig levac di vô xêkizêc lec hixôn piyôp levac, di Anutu vizid hivun i xôn.

Yesu dô vac xumac ngîbua Jerusalem

⁴¹ Yesu ta yuu ma mi la Jerusalem tiyi klismas vihati, êñ nêb ob la yê buc Pasova êñ xovô buc wê he sea Isip ilage. ⁴² Mêd Yesu klismas vigê yuu di tô mi la yuu, om yon ta yuu ma la Jerusalem êñ nêb ob la yê buc Pasova tyo nang. ⁴³ Buc Pasova vihati pyap, di he nêb ob lax ben, lêc Yesu dô Jerusalem di ta yuu ma lungên i. ⁴⁴ Yuu xo êñ yuu nêb mêd Yesu la hixôn lie ya mi he la, om vidiiên tige yuu myag i di kinêg i vô lie hixôn nipîpu wê he xôn la ge, ⁴⁵ lêc yuu o yêvô lêm, om yuu lax mi la Jerusalem mi lax myag i. ⁴⁶ Yuu myag i tiyi buc yon, lêc la yêvô i vac Anutu xumac ngîbua nilô wê xeedô hixôn Yuda levac levac wê kitucma ge, di ngô he kiyang di le kinêg kiyang kehe vô he. ⁴⁷ Mêd xomxo wê ngô Yesu kiyang ge yetac êñ i kiyang yuu piyôp nivîha wê luu he vya ge. ⁴⁸ Mêd Yesu ta yuu ma val yê di yetac êñ i, om ta nêl vô i êñ nêbê, “Tuce, ôñg vông bêna vô xii ga lê, lêc ôñg vông

xii mam myag ôñg yoo mi xulac hixôn nilôm viyin mabu?” ⁴⁹ Mêd Yesu nêl i lax vô yuu êñ nêbê, “Muu myag a êñ va?

Muu o xovô bê a ob dô vac Mag xumac ga lêmê?” ⁵⁰ Lêc yuu o xovô Yesu kiyang ge kehe lêm.

⁵¹ Mêd Yesu kidi mi la hixôn yuu di yon lax mi la ben Nasalet. Yon milax dô Nasalet ge od Yesu vô ninya lehe vô ta yuu ma kiyang tiyi buc vihati, mêgem ta Malia xovô kiyang tige vihati yêp vac nilô tiyi buc vihati. ⁵² Yesu lig hixôn piyôp nivîha, om Anutu hixôn xomxo vihati xêyaa vin lec i.

3

*Jon Lipacên nêl xolac vô xomxo
(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Jon 1:19-28)*

¹ Vô buc tige Taibilias Sisa tu king mi viac xomxo vac klismas vigê yuu di vixa vilu (15) mi dô, di xomxo ya tu gavman levac di viac vigwe ya ya, he lê bêga, Pontias Pailat viac vigwe levac Judia di Helot viac vigwe levac Galili di li Pilip viac vigwe yuu lê Itulia yuu Tlakonaitis, di Laisenias viac vigwe Abilini. ² Di Anas yuu Kaiapas tu xomxo wê mi si daa gee nêñ bazub mi dô. Vô buc tige Anutu kiyang la vô Jon wê Sekalaia nu ge vac vigwe mahîgun pileva. ³ Om Jon kidi mi la mia Jodan di la vac vigwe viyang viyang di la nêl xolac vô xomxo êñ nêbê he i pilepac he di lipac mia êdêc Anutu i kitya he nêñ nipaên vêl. ⁴ Om kiyang wê plopete Aisaia kivuu ilage mi i yêp ge vô nôñ lec bêga êñ nêbê,

“Xomxo ti tyuc vya levac vac vigwe mahîgun pileva êñ nêbê, ‘Xam viac Apumtau môp wê obêc lam vac ge di vông i vô bôbac. ⁵ Om xam hivun vigwe madia xôn êñ i vô bôbac, di den kitôn levac yuu nipwo vihati vêl mi vông i vô nivîha, di titô môp nigecên i vô bôbac lec, di hôm ngidax wê dô vac môp ge vêl êñ môp i vô nivîha lec, ⁶ êñ xomxo vihati i yê Anutu môp wê ob vô xomxo vêl êñ nipaên ge.’ ”

⁷ Xomxo tibeac la vô Jon êñ nêb i lipac he, lêc Jon nêl vô he êñ nêbê, “Myel nipaên nue xam. Letya nêl vô xam êñ nêbê xam ob pec êñ Anutu xêyaa myavinê wê ob tulec xam ge? ⁸ Xam

pilepac xam di vông môt nivihâ ên i nêl xam kitong bê xam pilepac xam pyap. Di le i léc yong xam di nêl bê xam bum Eblaham lêm. A ob nêl vô xam bê Anutu tiyi wê ob vông ngidax tigae i tu Eblaham nue bue ge. ⁹ Xam tiyi xocbê xax wê xomxo hêm kov ên nêb ob vuv vêl ge, ên kov vô manôn mi yêp vô xax kehe. Ên xax wê o vuac nôn nivihâ lêm ge, xomxo ob vuv vêl di nêx i loc vac ngwax.”

¹⁰ Jon nêl bêge vô he, om he vihati kinêg vô i ên nêbê, “Om xe ob vông bêna?” ¹¹ Om Jon nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ti, siot yuu obêc dô ge, od i vông ngwe vô xomxo ngwe wê nêl siot ma ge. Di xam ti yaên obêc dô vô xam ge od ông vông bêge vô xomxo wê xen yaên ma ge êno mêge.” ¹² Mêd xomxo wê mi kô takis gee, ya val vô Jon ên nêb i lipac he, om kinêg vô i ên nêbê, “Xolac kehe, xe ob vông bêna?” ¹³ Mêd Jon nêl vô he ên nêbê, “Mone takis wê xam mi kô ge, xam kô i tiyi wê gavman nêl ge, di le i léc kô i nginoo loc lêm.” ¹⁴ Di tibii vevac ya kinêg vô Jon ên nêbê, “Di xe gae obêc vông bêna?” Léc Jon nêl vô he ên nêbê, “Xam o léc hi xomxo vax vax mi vun he mone lêm. Di le i léc vông kot kityooên vô xomxo lec he mone lêm. Nge, xam kô mone lec yuac wê xam vông ge di i pyap.”

¹⁵ Xomxo tigeê dô bin Kilisi wê ob val ge om he ngô Jon kiyang wê nêl ge di nilô vô hinyoma hinyoma dèc he kinêg voma ên nêbê, “Mêd ga Kilisi tyo mê, me?” ¹⁶ Léc Jon nêl vô he ên nêbê, “A lipac xam ya mia pileva, di timuên xomxo ngwe obêc val, léc i xêkizêc luu xêkizêc wê a vông ge vêl, di a o nigviha tiyi wê a ob piwelac yihi vêl ên su wê i vông ge lêm. Ên obêc val lipac xam ya Myakilôhê Ngibua yuu ngwax. ¹⁷ I vigê vinoo vô ngec nôn wê nêb ob tung vac xumac wê nôn nivihâ ob dô vac ge, di ninivi pileva ge wê obêc nêx i la vac ngwax wê mi tum luta ge ên ngwax i ya vêl.”

¹⁸ Mêd Jon nêl kiyang tibeac hixôn ên nêb i vông xovôên vô he, di nêl Anutu xolac vô he vihati.

Helot tung Jon vac xumac kalabuhu

¹⁹ Jon kunac gavman levac Helot wê viac vigwe Galili ge, ên Helot kô li tuc vinê Helodias di vông môt nipaên tibeac hixôn. ²⁰ Léc Helot vông nipaên levac ti hixôn wê vông Jon vac kalabuhu.

*Jon lipac Yesu
(Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)*

²¹ Buc wê xomxo lipac mia ge od Yesu lipac mia hixôn. Lipac mia pyap di lôm kitaa, dèc vigwe kisii ganê tax, ²² di Myakilôhê Ngibua tu xocbê tucluu manôn di lam dô lec Yesu. Mêd vya ti lam gê lag puunê ên nêbê, “Ông a nug wê a xêgyaa vin lec ông di a xê ông nivihâ ge.”

*Yesu bue tivae lê
(Matyu 1:1-17)*

²³ Yesu klismas 30, di i nêl xolac vô xomxo taxlee. Di xomxo mi nêl Yesu nêb i Josep nu. Di Josep mae bue tivae he lê bêgae:

Josep ma Hilai, ²⁴ di Hilai ma Matat, di Matat ma Livai, di Livai ma Melkai, di Melkai ma Janai, di Janai ma Josep,

²⁵ di Josep ma Matataias, di Matataias ma Emos, di Emos ma Neam, di Neam ma Eslai, di Eslai ma Nagai,

²⁶ di Nagai ma Meat, di Meat ma Matataias, di Matataias ma Semen, di Semen ma Josek, di Josek ma Joda,

²⁷ di Joda ma Joanan, di Joanan ma Lesa, di Lesa ma Selababel, di Selababel ma Sialtiel, di Sialtiel ma Nelai,

²⁸ di Nelai ma Melkai, di Melkai ma Edai, di Edai ma Kosam, di Kosam ma Elmadam, di Elmadam ma El,

²⁹ di El ma Josua, di Josua ma Eliesa, di Eliesa ma Jolim, di Jolim ma Matat, di Matat ma Livai,

³⁰ di Livai ma Simion, di Simion ma Yuda, di Yuda ma Josep, di Josep ma Jonam, di Jonam ma Elaiakim,

³¹ di Elaiakim ma Melia, di Melia ma Mena, di Mena ma Matata, di Matata ma Netan, di Netan ma Devit,

³² di Devit ma Jesi, di Jesi ma Obet, di Obet ma Boas, di Boas ma Salmon, di Salmon ma Nason,

³³ di Nason ma Aminadap, di Aminadap ma Atmin, di Atmin ma Anai, di

Anai ma Heslon, di Heslon ma Peles, di Peles ma Yuda,
 34 di Yuda ma Jekop, di Jekop ma Aisak, di Aisak ma Eblaham, di Eblaham ma Tila, di Tila ma Neho,
 35 di Neho ma Selak, di Selak ma Leu, di Leu ma Pelek, di Pelek ma Ebe, di Ebe ma Sela,
 36 di Sela ma Kenan, di Kenan ma Apaksat, di Apaksat ma Siem, di Siem ma Nôa, di Nôa ma Lamek,
 37 di Lamek ma Metusala, di Metusala ma Inok, di Inok ma Jalet, di Jalet ma Mahalalel, di Mahalalel ma Kenan,
 38 di Kenan ma Inos, di Inos ma Set, di Set ma Adam, di Adam kehe Anutu.

4

Seten yaxên Yesu (Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Myakilôhông Ngibua hivun Yesu xôn mêd i sea mia Jodan di lax mi la. Lêc Myakilôhông Ngibua didii i mi la vac vigwe mahigun pileva wê xomxo dô vacên ma ge. ² Mêd Yesu la dô buc kehe yuu di Seten yaxên i.

Yesu yaên ti ma di buc tibeac tige la vêl om vip den i. ³ Mêgem Seten nêl vô Yesu ên nêbê, “Ông obêc Anutu nu nôn ge od ông nêl ên ngidax tiga i tu yaên ti ên ông wa.” ⁴ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xolac nêl bêga ên nêbê, ‘Susu yaên vaci o tiyi wê xomxo ob dô mavîha ya ge lêm.’ ”

⁵ Mêd Seten didii Yesu mi yuu lec mi la lec kitôn kisii mêd Seten hilung vigwe wê yêp kibun ga ge vihati vô Yesu lutibed, ⁶ di nêl vô i ên nêbê, “A ob vông vigwe gee vihati hixôn xêkizêc yuu lê levac wê he vông ge vô ông. Ên susu vihati ge tu axe pyap, om a obêc nêb vông vô xomxo ti ge od a ob vông. ⁷ Mêgem ông obêc yev vixam kitu vô a di pimil a ge od vihati obêc tu ông xe.” ⁸ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xolac nêl bêga nêbê, ‘Ông yev vixam kitu vô ông Apumtau Anutu tibed, di vông yuac wê ici va vông ge.’ ”

⁹ Mêd Seten didii Yesu mi yuu la Jelusalem, di i mila lax Yesu la lec Anutu xumac ngibua myahîpu kisii, di nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc Anutu nu nôn ge od

ông sox loc kibun. ¹⁰ Ên xolac nêl bêga ên nêbê,

‘Anutu obêc vông i angela lam viac ông, ¹¹ om he obêc hôm ông kisii ya vigê, êdêc ông o lêc vinux vixam lec ngidax lêm.’ ”

¹² Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xolac nêl bêga ên nêbê, ‘Ông o lêc yaxên Apumtau ông Anutu lêm.’ ”

¹³ Seten yaxên Yesu ya môp vihati ge pyap, dêc sea i di la, ên nêb ob la dô di buc ngwe nang lê.

Yesu vông yuac xolac taxlee gê Galili (Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Xêkizêc wê Myakilôhông Ngibua vông ge hivun Yesu xôn di i lax mi la Galili, di xomxo nêl i kitong vac vigwe gee vihati mi i la tiyi vigwe myahîpu. ¹⁵ Mêd Yesu la nêl Anutu xolac vac he xumac lilo vihati om xomxo pimil di vông i lê vô levac.

Xomxo Nasalet vô nîmi vô Yesu (Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Yesu milax Nasalet vac ben wê i nipwo di i dô vac lêc lig mi vô levac vac ge. Yesu lax dô, di buc sabet ge od la vac xumac lilo tiyi môp wê mi vông ge, mêd kidi lec ên nêb ob kitong xolac vô he, ¹⁷ om he vông kipihac wê plopete Aisaia kiyang yêp vac ge vô i, mi i tidii lêc yêvô kiyang ti wê yêp bêga ên nêbê,

¹⁸ “Myakilôhông Ngibua wê Apumtau vông ge lam lec a, ên Anutu vînoo a ên nêb a nêl i xolac kitong vô xomxo wê nêb susu maên gee. Om vông a lam ên nêb a vô viyin vêl ên xomxo wê dô vac kalabuhu ge, di vông xomxo wê manôn toc ge manôn i seac, di vông a lam ên nêb a vô viyin levac wê hivun xomxo xôn ge vêl. ¹⁹ Di nêb a nêl Apumtau buc wê ob vông vizid nivîha vô xomxo ge kitong.”

²⁰ Yesu kitong pyap, mêd vilun kipihac xôn di vông i lax vô xomxo ti wê viac xumac lilo ge di tô mi dô ên nêb ob nêl kiyang vô he, om xomxo vihati wê dô vac xumac tige manôn la vô i tibed.

²¹ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xolac ti wê a kitong mi xam ngô ga, vô nôn lec gwêbaga.” ²² Mêd he pimil Yesu di yetac

ên kiyang nivihā wê Yesu nêl ge di nêl vōma ên nêbê, “Ga bêna? Xomxo tiga Josep nu mê?”

²³ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vixôhilôg, xam obêc nêl kiyang pilepacên bêga vô a bê, ‘Docta, ông vông ôcông va nimnivi i vô nivihā lec lê. Ên yuac yuu do wê ông la vông vac vigwe Kapaneam mi xe ngô ge, xe nêb ông vông vac il bed ga êno bêge lê.’ Xam obêc nêl bêge vô a lê, ²⁴ lêc a ob nêl hixôn nôn vô xam bê plopete ti obêc nêl kiyang vac ici va ben ge, od lie ob vông i vin i kiyang lêm. ²⁵ I tiyi xocbê mōp wê bume tivame vông vô plopete Ilaija ilage. Vô buc tige lun valên ma tiyi klismas yon di dentuc vigê vilu di sec ti, om vip mabu yêp vac vigwe Islel vihati. Di vêxôv tibeac dô Islel wê he xen yaên ma ge, ²⁶ lêc Anutu o vông Ilaija la vô vêxôv ti vac ici ben Islel ên nêb i loc ngidu i xôn lêm. Nge, vông i la vigwe Salepat vac tibii Saidon ben ên nêb i loc vô vêxôv Saidontige ên i ngidu i xôn. ²⁷ Nang dêc buc wê plopete Ilaisa dô ge, od xomxo wê kityax mahizihizi ge tibeac dô vac vigwe Islel, lêc Ilaisa o vông he ti vô nivihā lec lêm. Nge, la vac tibii Silia ben di la vông Neman tibeac vô nivihā lec.”

²⁸ Yesu nêl bêge, mêd he wê dô vac xumac lilo mi ngô i kiyang ge, he xêyaa vô myavinê mabu vô i, ²⁹ om he kidi lec di kô i mi la ninyawehe. Vigwe tige yêp lec kitôn ti om he kô Yesu mi la vigwe ninya wê madia ge, ên nêb ob tiyot i loc vac madia. ³⁰ Lêc Yesu la vac he mahigun di loc mi la.

Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ti (Mak 1:21-28)

³¹ Yesu loc mi la Kapaneam vac vigwe levac Galili, di buc sabat ge od nêl xolac vô he vac he xumac lilo. ³² Mêgem he yetac ên kiyang wê Yesu nêl ge, ên Yesu nêl kiyang hixôn xêkizêc. ³³ Vac xumac lilo tige xomxo wê vimwo nipaên dô vac nilô ge ti dô hixôn, om keac vya levac ên nêbê, ³⁴ “Yesu Nasalet, ông lam ên ông nêb ông ob vông bêna vô xe? Ông nêb ông ob kitya xe vêle? Ên a xovô ông ên

a nêbê ông ge xomxo ngibua wê Anutu vông ông lam ge.”

³⁵ Lêc Yesu keac xêkizêc ên nêbê, “Ông keacên i ma, di lop mi loc vêl ên xomxo tige.” Mêgem vimwo nipaên tige vô makikun vac xomxo tige mêd hivip i di vixog i la vac xomxo tibeac mahigun, dêc sea i di la vêl, lêc o vông xomxo tyo ninivi vô nipaên lêm. ³⁶ Mêd xomxo tibeac tige yê di yetac mabu di nêl vōma ên nêbê, “Xomxo tige va nêl kiyang bêna, lêc nêl kiyang hixôn xêkizêc vô vimwo nipaên tiyi xocbê i xomxo levac ge om vimwo nipaên ngô di pec mi la vêl.” ³⁷ Mêgem xomxo vông Yesu lê vô levac vac vigwe buhu toto ge di i la tiyi myahipu.

Yesu vông Saimon Pita yen vêxta vô nivihā lec (Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Yesu kidi vac xumac lilo di la vac Saimon Pita ben. Lêc Saimon yen vêxta vông yidac levac ngwax tum, om he nêb Yesu i loc vông i vô nivihā lec. ³⁹ Om Yesu la le kwabo vô i di piping i yidac ên nêbê, “Loc vêl.” Om yidac tip la lutibed di vêx tyo vô nivihā lec mi kidi lec, di vông yebac vô he xen yaên hixôn.

Yesu vông xomxo yidac tibeac vô nivihā lec (Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)

⁴⁰ Hiyôv hoo la, dêc xomxo tibeac kô lie wê yidac kehe toto ge mi la vô Yesu, om Yesu vyax vigê lec he toto di vông he vô nivihā lec. ⁴¹ Di xomxo tibeac wê vimwo nipaên dô vac he ge, vimwo nipaên tige lop mi la vêl ên he di tyuc vya levac ên nêbê, “Ông ge Anutu nu.” Lêc Yesu keac levac lec he nêbê, “Xam keacên i ma,” ên he xovô pyap ên nêbê Yesu ge Kilisi ti wê Anutu vông i lam ge.

Yesu la nêl xolac vac vigwe ya (Mak 1:35-39)

⁴² Vigwe vidiiên pitoc yang tya ge, Yesu kidi mi sea vigwe tige di la vac vigwe mahigun pileva wê xomxo maên ge. Lêc xomxo myag i, lêc mila vô i om nêl i xôn nêb i dô hixôn he di seaên he i ma. ⁴³ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Mêlêc a ob la nêl Anutu ben kehe kitong vô xomxo vac

vigwe baba hixôn. Ên yuac ga wê Anutu vông a lam ên nêb a vông ge.”⁴⁴ Om Yesu la nêl xolac vac Yuda xumac lilo viyang viyang ge vihati.

5

*Yesu nêl dêc Saimon Pita hi pis tibeac
(Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)*

¹ Buc ti Yesu mila le vô mia luaên Genesalet ninya, di xomxo tibeac la dô di hivun i xôn, ên nêb ob ngô Anutu xolac wê Yesu ob nêl ge. ² Mêlêc Yesu yê dipac yuu wê yêp vô mia ninya ge, lêc xomxo wê mi kô dipac ge dô lecên ma, ên he la dilipac he leac wê mi hi pis vac ge. ³ Mêd Yesu lec la lec dipac ngwe wê Saimon vông ge di nêl vô Saimon ên nêbê, “Vông dipac i du mi loc mahigun tya.” Om he vông i du mi la mahigun di Yesu dô lec dipac di nêl xolac vô xomxo wê dô kehe ge.

⁴ Yesu nêl xolac pyap, dêc nêl vô Saimon ên nêbê, “Vông dipac i loc vac gwec madia di tung leac i loc vac mia ên hi lilii.”

⁵ Lêc Saimon luu i vya ên nêbê, “Xolac kehe, vihevage buc xuhu dia tiga xe vông yuac levac lec lilii myagên, vivuatitôv di vigwe vidii lec, lêc xe o hi ti lêm. Lêc ga mô ông nêl om a ob lax tung leac i loc vac mia.” ⁶ Om he tung leac la, lêc lilii tibeac vac leac mi i pup lec xocbê ob tax i tip ge, ⁷ om he tyuc lie dipac ngwe ên nêb he i lam kô lilii hixôn he. Om he lam di he tung lilii vac dipac yuu xôn mi i pup lec tiyi xocbê ob vông dipac tô mi la vac mia nilô ge. ⁸ Mêd Saimon Pita yê di la yev vixa kitu vô Yesu di nêl ên nêbê, “Apumtau, loc vêl ên a, ên a ga tibii nigpaên.” ⁹ Saimon nêl bêge, ên i hixôn lie wê dô hixôn i ge yetac mabu ên wê Yesu nêl di he hi lilii tibeac ge. ¹⁰ Di Sebedi nu Jems yuu Jon wê yuu mi vông yuac lilii hixôn Saimon ge, yuu yê di yetac ên êno. Mêd Yesu nêl vô Saimon ên nêbê, “Xonaên i ma. Ên timuên ge od ông obêc vông yuac bêga bê ông obêc kituc xomxo i lam vô a.” ¹¹ Mêd he soo mia mi la le kehe, pyap dêc susu vihati ge dô di he la timu vô Yesu.

*Yesu vông xomxo wê kityax mahizihizi
ge ti vô nivaha lec*

(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Yesu la dô vac vigwe ti, lêc xomxo wê kityax mahizihizi dô lec i ninivi ma vêl ge ti yê Yesu om lam yev vixa kitu vô i di kitaa i ên nêbê, “Xomxo levac, ông obêc nêb vông a nignivi i vô nivaha lec ge od ông tiyi wê ông ob vông i vô nôn lec ge.” ¹³ Mêgem Yesu titô vigê la vyax lec i di nêl ên nêbê, “A nêb ông vô nimviha lec.” Yesu nêl di kityax mahizihizi tige wax la vêl di i ninivi vô nivaha lec lutibed. ¹⁴ Mêgem Yesu nêl kiyang xêkizêc vô i ên nêbê, “Ông o lêc nêl kitong vô xomxo ti lêm. Di loc hilung nimnivi mô vô xomxo wê mi si daa vô Anutu ge di vông daa i tiyi Moses xolac wê nêl ge, ên xomxo vihati i yê di xovô bê ông nimnivi vô nivaha lec.” ¹⁵ Yesu nêl bêge lê, lêc xomxo nêl i lê vô levac la vac vigwe viyang viyang ge, om xomxo tibeac mi kituc la vô i, ên nêb ob ngô kiyang wê i nêl ge, di he nêb i vông he ninivi yidac i vô nivaha lec. ¹⁶ Lêc buc ya Yesu le sea he di la vac vigwe mahigun pileva di la kitaa.

*Yesu vông xomxo ti wê vixa len vô
xêlehe ge vô nivaha lec*

(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Buc ti Yesu nêl xolac vô xomxo tibeac, lêc Palisi yuu xomxo wê xovô Moses xolac gee lam vac vigwe Jêlusalem di Galili yuu Judia vihati mi lam dô hixôn. Di xêkizêc wê Apumtau Anutu vông ge lam hivun Yesu xôn ên nêb i vông yidac i vô nivaha lec ya. ¹⁸ Mêd xomxo ya ken xomxo ti wê len vô xêlehe ge lec pêt di mila, ên nêb ob vông i loc vô Yesu manôn ên i vông i vô nivaha lec. Lêc Yesu dô vac xumac nilô, ¹⁹ di xomxo tibeac pup lec, om môt ti o yêp wê he ob kô i mi la vô Yesu ge lêm. Om he lec xumac mi la kisii mi la dii xumac mya ti di vông xomxo tyo tô mi la hixôn pêt vac tibii tibeac mahigun di la yêp vô Yesu manôn. ²⁰ Mêd Yesu yê wê he vông i vin ge om nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “Lig, a kitya ông nêm nipaên vêl pyap.”

²¹ Mêlêc xomxo wê xovô Moses xolac gee yuu Palisi gee ngô di nêl vôma ên

nêbê, “Xomxo tige letya léc so vya vô Anutu? Ên xomxo ti o tiyi wê ob kitya xomxo nê nipaên vêl ge lêm. Nge, Anutu vaci tibebed ge wê ob kitya vêl ge.”²² Mêd Yesu xovô kiyang wê he nêl vac nilô ge om nêl vô he ên nêbê, “Bêna léc xam xo kiyang bêge vac nilômê?”²³ Xam xovô lê. Kiyang ngwe na wê obêc vô viyin maên ge? Kiyang wê nêbê, ‘A kitya ông nê nipaên vêl’ ge, me kiyang wê nêbê, ‘Ông kidi lec mi loc’ ge?”²⁴ Mêlêc a nêb a ob vông xovôên vô xam bê a, Xomxo Nu, a xêkizêc tiyi wê a ob kitya xomxo nê nipaên vêl gê kibun ga, om xam léc wê.” Mêdêc Yesu nêl vô xomxo tyo wê len vô xêlehe ge ên nêbê, “A nêl vô ông bê ông kidi lec mi hôm ông guhu lec di lôc bom.”²⁵ Mêdec lutibebed xomxo tyo kidi lec vac he mahigun di hôm

i guhu lec di la ben hixôn nilô pimilên.²⁶ Mêgem xomxo gee vihati yê di yetac mabu, di he pimil Anutu hixôn nilô yetacên di nêl vôma ên nêbê, “Gwêbaga il xê mad lec do nivihã viyonên ti.”

*Yesu keac Livai la hixôn i
(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Yesu la, léc mila yê xomxo ti lê nêbê Livai wê xeedô vac xumac wê he mi kô mone takis vô tibii vac ge, om Yesu la nêl vô i ên nêbê, “Kidi mi lam hixôn a.”²⁸ Mêgem Livai kidi lec di sea i yuac yuu susu vihati dô xel di la timu vô Yesu vixa mi he la.

²⁹ Mêd Livai myêl vizid levac vô Yesu vac ben, di xomxo wê mi kô takis gee hixôn xomxo yaya la dô hixôn yuu mi he ya.³⁰ Léc he Palisi hixôn he lie wê xovô Moses xolac gee yê tiyiên ma, om nêl vô Yesu nue ngivihã ên nêbê, “Bêna léc xam la wa di num hixôn tibii wê mi kô mone takis gee yuu tibii nipaênê?”³¹ Mêd Yesu ngô wê he nêl bêge, om nêl vô he ên nêbê, “Xomxo nivihã obêc la vô docta lêm. Nge, tibii yidac ge wê obêc la vô docta.”³² Om a ob nêl vô xam bê a o lam ên a nêb a ob tyuc xomxo nivihã lêm. Nge, a lam ên tibii nipaên, ên a nêb he i pilepac he.”

*Kiyang lec môp tikwê yuu paha
(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)*

³³ Mêd he nêl vô Yesu ên nêbê, “Jon nue ngivihã mi ngibua yaên di mi kitaa tiyi buc vihati, di Palisi nue ngivihã mi vông bêge êno. Mêd ông va ge, nume ngivihã mi ya di mi num di o ngibua lêm.”³⁴ Mêlêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Buc ti wê tibii viyang ti lie ti obêc ii vêx ti léc gên dô hixôn he ge, od he obêc ngibua yaên, me? Maê.³⁵ Léc obêc buc timuên wê tibii ob kô li tige vêl ên he ge, od ge wê he obêc dô hixôn viyin di ngibua yaên.”

³⁶ Mêd Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he bêga ên nêbê, “Xomxo ti nêl ngakwi obêc tip ge, od obêc kiping ngakwi paha myahipu ti vêl mi la duu lec tikwê lêm. Ên obêc vông bêge ge od obêc vông ngakwi paha vô nipaên, di myahipu paha tige obêc la tiyi ngakwi tikwê lêm.”³⁷ Di kiyang ngwe, xomxo ti obêc too mia wain paha vac bwoc ninivi tikwê lêm. Ên obêc too vac ge od wain obêc vuac di tax ninivi tikwê tip di wain too la.³⁸ Om wain paha ge, xomxo i too vac bwoc ninivi paha.³⁹ Di xomxo wê num wain tikwê ge obêc nêb num wain paha nang lêm, ên he nêl ên he nêbê wain tikwê nyen nivihã luu vêl.”

6

*Yesu nêl kiyang lec môp sabat
(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Vô buc sabat ti, Yesu he nue ngivihã la vô môp wê la vac yuac yaên ge ti. Mêd he mila lê, léc nue ngivihã le yul wit nô nê wê tiyi xochê pidi nô nê ge di hiliã ninivi la vêl di ya nô nê.² Léc Palisi ya yê di nêl vô he ên nêbê, “Gwêbaga buc sabat wê Moses xolac ngibua nêb il ob vông yuac ti lec lêm ge, léc bêna léc xam vông yuac lecê?”³ Léc Yesu luu he vya bêga ên nêbê, “Môp wê bug Devit vông ilage, xam kitong, me xam lungên? Ên Devit he lie dô lê, léc vip den he,⁴ om Devit la vac Anutu xumac ngibua di la hôm blet ti wê he tung vô Anutu manôn ge. Blet tige, xomxo pileva o tiyi wê ob ya ge lêm. Nge, xomxo wê mi si daa vô Anutu ge, heche va ob ya. Léc Devit kô mi lax ya dêc vông mi lie ya hixôn. Léc Devit o vông i so lêm, ên xomxo wê mi si daa ge vaci vông mi i ya.”

⁵ Di Yesu nêl hixôn vô he ên nêbê, “Om xam xovô bê a, Xomxo Nu, a tu buc sabbat kehe hixôn.”

Yesu vông xomxo wê vigê nipaên ge ti vô nivaha lec vô buc sabbat (Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Mêd sabbat timuên ngwe Yesu la vac Yuda xumac lilo mi la nêl xolac vô he. Lêc yê xomxo wê vigê hiyôv len yuu kilôhông xêhehe ge ti dô hixôn he. ⁷ Lêc Yuda wê xovô Moses xolac gee hixôn he Palisi dô di yê Yesu xôn ên nêb ob yê bêc obêc vông xomxo tige vô nivaha lec vô sabbat ge od he ob vông kiyang vô i. ⁸ Lêc Yesu xovô he nilô ge om nêl vô xomxo vigê nipaên tige ên nêbê, “Kidi mi lam le mahigun tinê.” Mêgem xomxo tyo kidi lec mi la le vac he mahigun. ⁹ Om Yesu nêl vô he vihati ên nêbê, “A ob kinêg vô xam bê xolac wê il Yuda vông ge, nêb il vông bêna lec sabbatê? Nêb il vông nivaha me nêb il vông nipaên? Om il ob vông xomxo i vô nivaha, me il ob vông he i vô nipaên xel lec sabbat?” ¹⁰ Mêd Yesu vô yê yê he vihati di nêl vô xomxo vigê nipaên tige ên nêbê, “Titô vigêm.” Mêd xomxo tyo titô vigê, lêc vigê vô nivaha lec. ¹¹ Om xomxo wê xovô Moses xolac gee yuu Palisi, he xêyaa vô myavinê mabu di he nêl voma ên nêbê, “Om il ob vông bêna vô Yesu?”

Yesu vînoo aposolo vigê yuu di tô mi la yuu

(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Vô buc tige Yesu la lec kitôn ti ên nêb ob la kitaa vô Anutu, om bucên tige yadiluhu Yesu kitaa vivuatitôv mi dô di vigwe vidii lec. ¹³ Vigwe vidii mêd Yesu tyuc nue ngivihî vihati lam vô i mêd vînoo he vigê yuu di tô mi la yuu wê ob kô lê aposolo ge. ¹⁴ Om he lê bêga, Saimon, wê Yesu nêl lê ngwe nêbê Pita, di Pita li Andlu, di Jems yuu Jon, di Pilip yuu Batolomyu, ¹⁵ di Matyu yuu Tomas, di Jems ngwe wê ma Alpias ge, di Saimon Selot, ¹⁶ di Judas wê ma Jems ge di Judas Iskaliot wê obêc hilung Yesu vô tibii vevac timuên ge.

Yesu vông xomxo tibeac vô nivaha lec (Matyu 4:23-25)

¹⁷ Pyap dêc Yesu he nue ngivihî sea kitôn tyo di lop mi lôm tô lec vigwe hibuhu ngwe. Di xomxo wê mi timu vô Yesu gee hixôn xomxo Judia vigwe nipwopwo hixôn vigwe levac Jelusalem, di Taia yuu Saidon wê yêp kwabo vô gwec ninya ge, he tibeac val kitucma mi dô, ¹⁸ ên he nêb he ob ngô Yesu kiyang, di he wê yidac ge nêb Yesu i vông he ninivi i vô nivaha lec. Di xomxo wê vimwo nipaên vông he vô nipaên ge, Yesu tii vimwo vêl ên he di vông he vô nivaha lec. ¹⁹ Mêgem xomxo gee vihati nêb obêc hôm lec Yesu ninivi, ên he yê wê xêkizêc wê Yesu vông ge la vông xomxo tibeac vô nivaha lec ge.

Kiyang xêyaa nivaha yuu kiyang viyin (Matyu 5:1-12)

²⁰ Mêd Yesu yê ma la nue ngivihî di nêl vô he ên nêbê,

“Xam wê xam xo ên xam nêbê xam o nivaha lêm ge, xam xêmyaa i nivaha, ên xam tu Anutu nue pyap.

²¹ “Xam wê vip den xam ge, xam xêmyaa i nivaha, ên timuên ge od xam obêc wa i den xam.

“Di xam wê xam nilôm viyin di xam byag gwêbaga ge, xam nilôm i vô nivaha, ên xam obêc nap hixôn xêmyaa nivaha timuên. ²² Buc wê xomxo obêc yê xam nipaên ên wê xam vông i vin Xomxo Nu ge di obêc tii xam di nêl kiyang nipaên lec xam di so vya vô xam ên nêb xam tibii nipaên ge od xam nilôm i nivaha. ²³ Om buc wê he obêc vông bêge vô xam ge od xam pimil di xêmyaa i vô nivaha lee, ên nôn nivaha wê xam obêc kô ge yêp vac Anutu ben lag puunê. Môm bêge wê he bue vông vô plopete ilage êno.

²⁴ “Dom xam wê mone levac yuu susu tibeac ge, xam xona nêb, ên xam kô susu nivaha mi dô hixôn xêmyaa nivaha pyap, om xam obêc kô nivaha ti timuên nang lêm.

²⁵ “Di xam wê xam wa i den ge, xam xona nêb, ên vip obêc den xam timuên.

“Di xam wê xam nap mi dô gwêbaga, xam xona nêb, ên xam obêc byag di dô hixôn nilôm viyin timuên.

²⁶ “Om xomxo viyang viyang obêc pimil xam ge, od xam xona nêb, ên he bue

vông bêge vô plopete kityooên ilage êno mêngê.”

Il xêdyaa i vin lec xomxo wê vông vevac vô il ge

(Matyu 5:38-48)

²⁷ Yesu nêl vô he ên nêbê, “A ob nêl vô xam wê xam ngô a kiyang ga bêga bê xam xêmyaa i vin lec xomxo wê vông vevac vô xam ge, di xam vông nivîha vô xomxo wê he xêyaa vô nipaên vô xam ge. ²⁸ Di xam kitaa lec xomxo wê nêl vya vô xam ge, di xam kitaa vô Anutu bê i vông nivîha vô xomxo wê so vya vô xam ge. ²⁹ Xomxo ti obêc pitap ông lia vilu ge od ông vông viluo hixôn vô i, di xomxo ti obêc kô ông saket ge od ông o léc kol siot lêm. Nge, ông vông vô i hixôn. ³⁰ Di xomxo ti obêc kitaa susu ti vô ông ge od ông vông vô i, di xomxo ti obêc kô ông nêl susu ti mi la ge od le i léc kidu bê i vông i lôm vô ông lêm. ³¹ Môm nivîha wê xam nêb xomxo i vông vô xam ge, od xam vông nivîha vô he êno bêge.

³² “Ên xam xêmyaa obêc vin lec xomxo wê xêyaa vin lec xam ge vaci di xêmyaa o vin lec xomxo baba hixôn lêm ge od xam ob kô pimilên nivîha lec môm tibêge tibêna? Ên tibii nipaên xêyaa vin lec xomxo wê xêyaa vin lec he ge êno. ³³ Di xam obêc vông nivîha vô xomxo wê vông nivîha vô xam ge vaci ge od xam ob kô pimilên nivîha lec môm tibêge tibêna? Ên tibii nipaên êno mi vông môm tibêge. ³⁴ Di xam obêc vông susu pileva vô xomxo léc xam nêb he i vông myaviwen vac ge od xam ob kô pimilên nivîha lec môm tibêge tibêna? Ên tibii nipaên mi vông susu pileva vô xomxo nêb he i vông myaviwen vac êno mêngê. ³⁵ Om a ob nêl vô xam bê xam xêmyaa i vin lec xomxo wê vông vevac vô xam ge di vông nivîha vô he, di xam vông susu vô xomxo di le i léc xo bê he i vông myaviwen vac vô xam lêm. Xam obêc vông bêge ge od xam ob kô nôn nivîha luu vêl timuên di xam ob tu Anutu lag puunê nue. Ên Anutu ge wê vông nivîha vô tibii nipaên wê o mi pimil i lêm ge. ³⁶ Mêngem xam êno xo vigwe

pisiv ên xomxo di vông nivîha vô he i tiyi xocbê Mag Anutu xo vigwe pisiv ên il ge.”

Kiyang wê ob yaxên xomxo ge (Matyu 7:1-5)

³⁷ Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam o léc yaxên xomxo nêl kiyang lêm, êdêc Anutu i yaxên xam nêl kiyang êno lêm. Di xam o léc nêl vyam nipaên lec xomxo bê he i kô myaviwen nipaên lêm, êdêc Anutu i nêl vya nipaên lec xam lêm. Di xam piwelac kiyang nipaên wê xomxo vông ge vêl êdêc Anutu i piwelac vêl ên xam êno. ³⁸ Om xam vông susu vô xomxo lê, êdêc Anutu i vông vô xam êno. Ên Anutu obêc vông tibeac vô xam tiyi xocbê ob vông vac xam sepac mi i pup lec dêc kitiv i tô mi la, dêc kipyax ya lec hixôn mi i pup lec di kipyax sea ge. Ên môm wê xam vông vô xomxo ge od Anutu obêc vông i tiyi wê xam vông vô he ge vô xam.”

³⁹ Mêngem Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he bêga ên nêbê, “Xomxo manôn tocên ngwe o tiyi wê ob didii xomxo ma tocên ngwe ge lêm. Ên ge od yuu xôn ob la tô madia. ⁴⁰ Di nipwo xumac xulacên ti ob luu ma wê tixuu he ge vêl lêm. Léc he obêc kô xovôên nivîha vac xumac kipihac mi la tiyôô lec myahipu ge od he obêc tiyi xocbê ma wê tixuu he ge.

⁴¹ “Om ông ge, bêna léc ông wê xax mavigen wê le vac lim manôn ge di lungên levac mabu ngwe wê le vac ôcông va mamnôn ge? ⁴² Bêna léc ông ob nêl vô lim bê, ‘Lige, a ob vông xax mavigen wê le vac ông mamnôn ge vêl,’ dom dilungên levac ngwe wê le vac ôcông va mamnôn ge? Ông xomxo kityooên, ông pul xax levac wê le vac ôcông va mamnôn ge vêl tax di mamnôn i seac nivîha lê, êdêc pul nipwo tya wê le vac lim manôn ge vêl.”

Kiyang pilepacên lec xax nôn nivîha yuu nipaên

(Matyu 7:16-20; Matyu 12:33-35)

⁴³ Yesu nêl nang ên nêbê, “Xax nivîha ti obêc vuac nôn nipaên lêm, di xax nipaên obêc vuac nôn nivîha lêm. ⁴⁴ Xax vihati ge il ob xovô lec nôn toto. Ên xomxo ob yul higuc nôn lec hizap yatôv lêm, di xomxo ob yul viyodac nôn lec kipomac

yatôv lêm. ⁴⁵ Di il xomxo tiyi lec bêge. Ên xomxo wê piyôp nivihha yêp vac he nilô ge od ob vông môt nivihha, di xomxo wê nipaên yêp vac he nilô ge od mi vông môt nipaên. Ên kiyang yuu xovôên wê pup vac xomxo nilô ge, xomxo mya nêl i lam seac.

*Kiyang pilepacên lec xumac yuu
(Matyu 7:24-27)*

⁴⁶ “Bêna léc xam nêl a ên xam nêbê, ‘Apumtau, apumtau,’ léc xam o vông a vyag wê a nêl vô xam ge vô nôn lec lêmê? ⁴⁷ Xomxo wê lam vô a mi lam ngô a kiyang di vông a vyag vô nôn lec ge, a ob nêl he kitong vô xam. ⁴⁸ He tiyi xocbê xomxo ti nêb ob lox xumac om yev lôva madia ta dêc hoo teac vac dêc tung ngidax la nêb ngidax i hôm teac xôn, dêc lox xumac lec, léc lun val om mia butac mabu, léc xumac tige o kipê lêm, ên xomxo tige lox i xumac xêkizêc ta. ⁴⁹ Léc xomxo wê ngô a kiyang lê, léc o vông i vô nôn lec lêm ge, ge tiyi xocbê xomxo ti lox xumac lec kibun pileva di o yev hipu la vac kibun lêm, om mia butac mi val mabu ge od dii i nên xumac sea.”

7

*Yesu vông Lom tibii vevac ti nu yuac ti vô nivihha lec
(Matyu 8:5-13)*

¹ Yesu nêl kiyang vihati mi xomxo ngô, pyap di i loc mi la vigwe Kapaneam. ² Mêd Lom tibii vevac levac ti dô vac vigwe tige, léc i nu yuac ti vông yidac levac tiyi wê ob yib ge. Tibii vevac tyo xêyaa vin lec nu yuac tige, ³ léc ngô wê Yesu val vigwe tige, om vông Yuda levac ya la vô Yesu ên nêb he i loc nêl vô Yesu ên i lam vông nu yuac tyo i vô nivihha lec. ⁴ Om he mila vô Yesu dêc mila kitaa i xêkizêc ên nêbê, “Vô ninyam lehe vô tibii vevac tiganê vya, ên i ge xomxo nivihha, ⁵ wê xêyaa vin lec il Yuda di i lox il xumac lilo ge.”

⁶ Mêd Yesu ngô he vya di la hixôn he mi he la, mêd he mila kwabo vô tibii vevac tyo ben, léc tibii tyo vông lie ya lam nêl i vya vô Yesu bêga ên nêbê, “Xomxo levac, a xomxo nigpaên, om ông o tiyi wê ông

ob vac lam vac a bog xumac lôma ge lêm, ⁷ om a xovô ên a nêb a ob loc le vô ông mamnôn lêm. Léc a nêb ông le teva di vyam pileva i nêl, ên a nug i vô nivihha lec. ⁸ A xovô bêge, ên a ga êno wê a la vac xomxo levac vilu kwa ngibi, di a nuge vevac ge wê la vac a kwa ngibi. Om a obêc nêl vô he ti bê i loc ge od ob la, di a obêc nêl vô ti bê i lam ge od ob lam, di a obêc nêl vô a nug yuac ti bê i vông yuac tige ge od ob vông. Om a xovô ên a nêbê ông ge xomxo xêkizêc om ông obêc le teva di nêl ge od a nug ge ob vô nivihha lec.”

⁹ Yesu ngô kiyang wê xomxo tige nêl hixôn vông vinên ge om yetac ên di pop manôn lax vô xomxo tibeac wê ditimu vô i vixa ge di nêl vô he ên nêbê, “Xame, a ob nêl vô xam bê a o xê Islel ti vông i vin xêkizêc tiyi xocbê tibii tiga vông ge lêm.” ¹⁰ Om xomxo wê tibii levac tige vông he la ge lax mi la tibii levac tyo ben, léc milax yê wê nu yuac tyo vô nivihha lec ge.

Yesu tipi vô vêxôn ti nu kidi lec mavihha

¹¹ Nang dêc buc ti léc Yesu la vigwe Nen, di nue ngivihhi hixôn xomxo tibeac hiwocên la hixôn. ¹² Mêd Yesu mila kwabo vô vuayen wê ob la vac viyangtôv ge, léc xomxo ken xomxo yibên ti mi val ên nêb ob kô mi la yev. Vêx vêxôn ti nu tibeac tige, om xomxo viyang tige tibeac lam hixôn i. ¹³ Mêd Apumtau Yesu yê vêx tige di xo vigwe pisiv ên i om nêl vô i ên nêbê, “Byagên i ma.” ¹⁴ Mêd la vyax vigê lec pêt wê yibên yêp lec ge di xomxo wê ken ge le, dêc Yesu nêl vô yibên tyo ên nêbê, “Nug, a nêl vô ông bê ông kidi lec.” ¹⁵ Om yibên tyo kidi lec mi dô di keac vô he, dêc Yesu vông i lax vô ta. ¹⁶ Mêgem xomxo tige yê di xona mabu, di pimil Anutu ên nêbê, “Il nêd plopete levac ti kidi vac il mahigun ga mê.” Di he ya nêbê, “Gwêbaga Anutu val le seac vô il madnôn ên nêb ob hôm il wê il tu ixê ge lec.” ¹⁷ Mêd xomxo nêl Yesu lê kitong mi i vô levac mi la vac vigwe Judia vihati di la vac vigwe ninya ninya hixôn.

*Jon Lipacên vông nue ngivihhi la kinêg
Yesu kehe
(Matyu 11:2-19)*

¹⁸ Mêd Jon Lipacên nue ngivihî lax mi la nêl Yesu do levac wê vông ge kitong vô Jon, ¹⁹ om Jon keac nue ngivihî yuu lam vô i di nêl vô yuu nêbê yuu i loc vô Apumtau Yesu ên loc kinêg vô i bê, “Xomxo ti wê plopete ilage nêl ên nêb obêc val ge, ông xomxo tyo tiga mê, me xe ob dô bin xomxo ngwe?” ²⁰ Mêgem yuu mila vô Yesu di la nêl vô i ên nêbê, “Jon Lipacên vông xii lam ên nêb xii lam kinêg ông bê xomxo ti wê plopete ilage nêl ên nêb obêc val ge, ông xomxo tyo tiga mê, me xe ob dô bin xomxo ngwe lê?”

²¹ Vô buc tya ge Yesu dô di vông xomxo yidac kehe toto tibeac vô nivîha lec di tii vimwo nipaên vêl ên xomxo tibeac, di vông xomxo wê manôn tocên ge, manôn seac. ²² Mêgem Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Muu lôc mi loc di nêl môp wê muu ngô yuu wê ge kitong vô Jon bê xomxo manôn tocên, manôn seac, di xomxo vîxa nipaên, vîxa vô nivîha lec mi he la nivîha, di xomxo wê kityax mahizihizi ge, kityax yôv di he vô nivîha lec, di xomxo wê nînya vô kitu ge, ngô kiyang, di xomxo yibên kidi lec mavîha tii vac nang, di xomxo wê nêl susu maên gee ngô xolac nivîha. ²³ Xomxo wê nilô o vông yuu lec a lêm ge wê obêc dô hixôn xêyaa nivîha.”

²⁴ Jon nue ngivihî yuu ge lax mi la vêl, dêc Yesu nêl Jon kehe kitong vô xomxo tigeê ên nêbê, “Ilage wê xam la vô Jon vac vigwe mahigun pileva ge, xam nêb xam ob la wê va? Xam nêb xam ob la ên la wê duvac wê lea kilê i la di i hivip lec nang ge, me? ²⁵ Xam la ên xam nêb xam ob la wê vatya? Xam nêb xam ob la wê xomxo wê vînyum ngakwi nivîhavîha ge ti, me? Lêc xomxo wê vînyum ngakwi paha wê nivîha ge wê mi dô vac king ben. ²⁶ Xam la ên xam nêb xam ob la wê plopete ti? Vîxôhilôg, a nêl vô xam bê i plopete ti, lêc luu plopete vîhati vêl. ²⁷ Ên Anutu nêl Jon kitong mi i yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê,

‘Ngô lê, a ob vông xomxo ti i kô a kiyang mi loc mug ông nêl môp, ên i viac môp wê ông obêc mila vac ge.’

²⁸ Anutu kiyang bêge, di a ob nêl vô xam bê Jon ge xomxo levac luu xomxo

kibun ga vîhati vêl. Vîxôhilôg, lêcom xomxo vîhati wê vô nipwo lec vac Anutu ben ge obêc luu Jon vêl.”

²⁹ Mêd xomxo wê mi kô takis gee hixôn xomxo vîhati, he ngô Yesu kiyang tige di vô nînya lehe vô ên nêbê Anutu môp ge nivîha, ên ilage he pilepac he di Jon lipac he. ³⁰ Lêc Palisi yuu xomxo wê xovô Moses xolac gee, he vô nîmi vô Anutu môp nivîha wê hilung vô he ge, om he nêb Jon i o lêc lipac he lêm.

³¹ Mêd Yesu nêl nang ên nêbê, “Xomxo buc gwêbaga, he va bêna? A ob tixuu he môp lec kiyang ti. ³² He tiyi xocbê nue nipwo wê dô lec wetôv di tyucma ên nêbê, ‘Xame, xe hi vyang lêc xam o yoo lêm, nang di xe vông tilôt lê, lêc xam o byag lêm.’ He môp tiyi xocbê môp wê xam nêl vô xii Jon ge, ³³ ên Jon Lipacên val, lêc mi ngîbua yaên di numên wain ma, lêcom xam nêl ên xam nêbê vimwo nipaên dô vac i nilô. ³⁴ Nang dêc a, Xomxo Nu, a val lêc a mi xa di num vô, di a o ngîbua ti lêm, lêc xam nêl ên xam nêbê, ‘Wê lê. Xomxo tige va mi ya levac di mi num wain levac mi vô mavmav, di mi dô hixôn xomxo wê mi kô takis lêc mi vun mangwe ge yuu tibii nipaên.’ ³⁵ Xam mi nêl bêge, lêcom a ob nêl vô xam bê xomxo wê timu vô piyôp nivîha di kô xovôên vô Anutu ge, he nêl ên nêbê xovôên wê Anutu vông ge nôn vîxôhilôg.”

Vêx nipaên ti lipac wel nivîvea lec Yesu vîxa

³⁶ Palisi ti lê nêbê Saimon nêl vô Yesu ên nêb i loc vac i ben ên yuu ob ya. Om Yesu la vac i ben di yuu dô di ya. ³⁷ Mêd vêx nipaên ti wê mi dô vac vigwe tige ngô wê Yesu la dô vac Palisi tyo ben di la ya hixôn i ge, om kô butol nivîha ti wê wel nivîvea le vac ge di la vac Palisi tyo ben, ³⁸ di la le kwabo vô Yesu vîxa di byag mi dô, di maluc yuc lec Yesu vîxa pitehe. Om vêx tyo kitya maluc ya bazub lihi, di hiwaa Yesu vîxa pitehe di lipac wel nivîvea tyo lec Yesu vîxa.

³⁹ Mêd Palisi ti wê nêl Yesu lam vac i ben tige yê môp wê vêx tyo vông ge, om xo bêga ên nêbê, “Xomxo tige obêc plopete ti vîxôhilôg ge od obêc xovô vêx

tige wê lam hóm vigê lec i ge di obêc xovô i môp wê mi vông ge bê i vêx nipaên ti.”

⁴⁰ Mêd Yesu nêl vô Palisi tyo ên nêbê, “Saimon, a ob nêl kiyang ti vô ông.” Mêd Saimon nêl lax vô ên nêbê, “Om ông nêl kiyang ti wê ông ob nêl ge.” ⁴¹ Om Yesu nêl ên nêbê, “Xomxo yuu la kô mone vô xomxo ti, ngwe kô mone yul ti (K100) di ngwe kô mone kipihac ti (K10). Om yuu xôn myaviwen yêp vô xomxo tige. ⁴² Lêcom yuu xôn o tiyi wê yuu ob lax hi myaviwen vêl ge lêm, om xomxo tyo vaci hi yuu myaviwen vêl. Om a ob kinêg vô ông bê xomxo yuu ge, ngwe na xêyaa ob vin lec xomxo tyo luu vêlê?” ⁴³ Mêd Saimon nêl ên nêbê, “Mêd obêc ngwe wê i myaviwen levac ge.” Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông nêl lec bôbac.”

⁴⁴ Mêd Yesu pilepac i vô vêx tige di nêl vô Saimon ên nêbê, “Om wê vêx tiga. A lam dô vac ông bom ga lê, léc ông o timu vô môp wê il Yuda mi vông ge lêm di vông mia ên a lipac vixag vac lêm. Dom vêx tiga lipac a vixag ya maluc di kitya vêl ya bazub lihi. ⁴⁵ Di buc wê a lam vac ông bom ga ge, od ông o pul a vigêg di hóm a lec nivîha lêm. Dom vêx tige val lê, léc hóm a lec nivîha di le hiwaa a vixag. ⁴⁶ Di ông o lipac wel lec a bagzub lêm. Dom vêx tiga val lipac wel nivîvea lec a vixag. ⁴⁷ Om a ob nêl vô ông bê vêx tiga xêyaa vin lec a luu vêl om nêl i kitong ên nêbê i nêl nipaên tibeac lê, léc Anutu kitya vîhati vêl om i xêyaa vin lec a luu vêl. Léc xomxo ngwe wê Anutu kitya i nêl nipaên yuutyabed vêl ge od xêyaa obêc vin lec Anutu nipwo tya.” ⁴⁸ Mêd Yesu nêl vô vêx tyo ên nêbê, “A nêl vô ông bê a kitya ông nêl nipaên vêl pyap.” ⁴⁹ Mêd xomxo wê dô mi ya hixôn Yesu gee xo bêga ên nêbê, “Xomxo tige letya léc kitya xomxo nêl nipaên vêlê?” ⁵⁰ Mêd Yesu nêl vô vêx tyo ên nêbê, “Vông vinên wê ông vông ge, ge wê kitya ông nêl nipaên vêl di vông ông vô nimvîha lec. Om ông lôc hixôn xêmyaa nivîha.”

8

Vêx wê mi la hixôn Yesu gee

¹ Nang dêc Yesu he nue ngivîhi vigê yuu di tô mi la yuu tup vac vigwe levac yuu nipwo toto, di Yesu nêl Anutu ben kehe kitong vô xomxo. ² Mêd vêx ya mi la hixôn Yesu he nue ngivîhi ên nêb ob viac he. Vêx tige wê ilage Yesu tii vimwo nipaên vêl ên mangwe di vông he mangwe yidac kehe toto ge vô nivîha lec. Om he lê bêga, Malia Makdala ti wê Yesu tii vimwo nipaên vigê vilu di sec yuu la vêl ên i ge, ³ di Joana wê liya Susa mi viac King Helot xumac ge, di ti lê Susana, di vêx tibeac yaya hixôn. Om vêx tige wê viac Yesu he nue ngivîhi ya he mone di ngidu he xôn ên yuac wê he vông ge.

Kiyang pilepacên lec xomxo ti wê liloo vê vac yuac ge

(Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Om buc ti léc xomxo tibeac vac vigwe toto toto ge kituc la vô Yesu, mêgem Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he bêga ên nêbê, ⁵ “Xomxo ti kidi mi la ên nêb ob la liloo ngec vê vac yuac. Om liloo i la lê, léc vê mangwe tô vac môp om xomxo kê di menac lam ya. ⁶ Di ya tô lec ngidax wê kibun nipwo tya dô lec ge, om tyip lutibed léc kibun niluc ma om hiyôv ya i vilôvac di i yib. ⁷ Di mangwe tô mi la dô vac hivu kehe om hivu tyip hixôn di hi i yib. ⁸ Di mangwe tô mi la dô vac kibun nivîha om tyip nivîha di vuac nôn nivîha 100 100 tiyi kehe toto ge.” Yesu nêl bêge vô he dêc nêl ên nêbê, “Xomxo ti ninya obêc yêp ge od i ngô di xovô.”

Yesu nêl kiyang pilepacên kehe kitong

(Matyu 13:10-23; Mak 4:10-20)

⁹ Mêd Yesu nue ngivîhi kinêg kiyang pilepacên tige kehe vô Yesu. ¹⁰ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Kiyang lec Anutu môp yuu ben ge yêp xôpacên lê, léc Anutu nêb ob hilung kehe vô xam ên xam xovô. Di xomxo baba ge ngô kiyang tiyi xocbê kiyang pilepacên pileva, om he yê lê, léc yêvôên nôn ti ma, di he ngô kiyang lê, léc xovôên kehe ma.

¹¹ “Kiyang pilepacên tyo kehe bêga nêbê vê ge Anutu kiyang. ¹² Di vê wê tô vac môp ge, ge tiyi xocbê xomxo ngô Anutu kiyang lê, léc lutibed Seten lam vô

vêl ên he nilô, ên nêb he i o léc vông i vin Anutu di i vô he vêl ên nipaên lêm. ¹³ Di vê wê tô mi la dô lec ngidax wê kibun nipwo tya dô lec ge, ge tiyi xochê xomxo ngô xolac di vông i vin lutibed hixôn xêyaa nivihax tyaa, léc he tiyi xochê nec wê ngilôhê maên ge, ên he vông i vin nipwo tya léc Seten yaxên he ge od he sea vông vinên lutibed. ¹⁴ Di vê wê tô mi la dô vac hivu kehe ge, ge tiyi xochê xomxo ngô xolac mi dô lê, léc he nilô xovô susu nivihaviha kibun ga yuu mone hixôn viyin ya wê ob tulec he ge om hivun xolac xôn di nôn ma. ¹⁵ Di vê wê tô mi la dô vac kibun nivihax ge, ge tiyi xochê xomxo wê ngô xolac mi xovô di hóm pilihi hixôn nilô yuu xovôên nivihax, om he le xêkizêc ta di vô nôn tibeac.

*Kiyang pilepacên lec lam
(Mak 4:21-25)*

¹⁶ “Xomxo ti obêc byêx ngwax vac lam ge od ob lax dêg lec me vun vac pêt ngibi lêm. Nge, ob yu i yux seac ên xomxo wê ob lam vac xumac nilô ge, he i lam yê xêseac. ¹⁷ Ên kiyang vihaxi wê yêp xôpacên ge obêc lam le seac, di kiyang vihaxi wê yêp vac nilô ge obêc hivelac lec mi nôn lam le seac.

¹⁸ “Mêgem kiyang wê xam ngô ge, xam vyac xovô nivihax lê. Ên xomxo wê xovô kiyang mi hóm pilihi ge od Anutu obêc kipiyax tibeac lec hixôn vô i. Léc xomxo wê o xovô kiyang mi hóm pilihi lêm ge od nipwo tya wê dô vô i ge, Anutu obêc vô vêl.”

*Yesu tae lie
(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ Yesu tae lie val ên nêb ob la vô Yesu, léc tiyiên ma ên tibii tibeac kitucma om kisuu Yesu lec. ²⁰ Om xomxo ya nêl vô Yesu ên nêbê, “Tame lime val le vixun ên nêb ob yê ông.” ²¹ Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xomxo wê ngô Anutu xolac di vông i vô nôn lec ge, ge wê tu a tage lige ge.”

*Yesu nêl om lea viyiiên tip la
(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Buc ti lê léc Yesu he nue ngivihi lec dipac ti di Yesu nêl vô he ên nêbê, “Il ob la mia luaên vilu ganê.” ²³ Om he la lê,

léc Yesu yêp mêd lea viyiiên mabu ti val om vông mia vuac mabu tiyi wê ob pup lec dipac di kipiyax he la vac mia ge. ²⁴ Om nue ngivihi la tipi vô Yesu di nêl ên nêbê, “Xomxo levac, il ob la xib ga.” Om Yesu

kidi lec di piping lea yuu mia vuacên di i tip la di mia vô malehe lec. ²⁵ Mêgem Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Xam vông vinên tyo nôn tina?” Mêgem he xona di yetac mabu di nêl vôma ên nêbê, “Xomxo tiga letya léc nêl vya lec lea yuu mia di i vô ninya lehe vô i di tip la lutibedê?”

*Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ti
(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ Yesu he nue ngivihi loc mi la tibii Gegesa ben wê yêp mia luaên vilu ganê ge di Galili ge yêp mia vilu. ²⁷ He mila lop vêl ên dipac di xomxo ti vac vigwe tige val vô Yesu. Vux tige vimwo nipaên dô vac i nilô mi vông i piyôp vô yacyac om buc mahigun dia tige o mi vinyum vinyumên ti lêm, di sea ben viyangtôv yuu xumac wê ob yêp vac ge di la mi yêp vac vigwe wê xomxo yev yibên vac ge. ²⁸⁻²⁹ Om xomxo mi ku i vigê yuu vixa xôn ya sen di yê i xôn mi dô lê, léc buc tibeac vimwo nipaên ngigax i xêkizêc di tax sen tip sea di kô i mi la vac vigwe myadongên. Mêd xomxo tyo yê Yesu di la yev vixa vô i, di Yesu piping vimwo nipaên nêb i loc vêl ên xomxo tyo. Om xomxo tyo iac mabu di nêl ên nêbê, “Yesu, ông ge Anutu lag puunê nu ông, lêcom ông ob vô va vô a? A kitaa ông bê ông o léc vông a vô nipaên lêm.”

³⁰ Mêd Yesu kinêg vô i ên nêbê, “Ông lêm le?” Léc tyo nêl ên nêbê, “A lêg kehe nêbê kidu levac.” Nêl lê bêge, ên vimwo nipaên tibeac dô vac i nilô. ³¹ Mêd vimwo nipaên tigeê kitaa Yesu ên nêbê, “Ông o léc tii xe la vac Seten ben nipaên lêm.”

³² Bwoc kidu levac diya mi le lec kitôn tige, om vimwo nipaên tigeê kitaa Yesu ên nêb i vông he la dô vac. Om Yesu tyuc lec, ³³ di vimwo nipaên tigeê lam la vêl ên xomxo tyo di la dô vac bwoc tyoe nilô, mêd bwoc tyoe tup mi la di la vac vigwe madia di la tô vac mia luaên di num mia mi yib mima vêl.

³⁴ Mêd xomxo wê mi viac bwoc tyoe ge yê wê bwoc la yib mîma vêl ge, om pec mî la, di mîla nêl kitong vô tibii vac vigwe levac hixôn vigwe nipwo viyang viyang ge. ³⁵ Om tibii wê ngô kiyang ge la ên nêb ob la yê han, mêgem he mîla vô Yesu léc yê wê xomxo ti wê vimwo nipaên dô vac i ge, vimwo nipaên lop mî la vêl di i dô hixôn piyôp nivîha di vinyum ngakwi lec di xeedô kwabo vô Yesu di ngô Yesu kiyang. Om he yê tige di xona mabu. ³⁶ Mêgem xomxo wê dô mî yê wê Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo tige mî vông i vô nivîha lec ge, nêl i tiyi wê he yê ge kitong vô tibii wê val gee hixôn. ³⁷ Om tibii Gegesa vihati kitaa Yesu ên nêb i loc vêl ên he ben. He nêl bêge ên he xona mabu, mêgem Yesu lec dipac ên nêb ob lax mî la. ³⁸ Léc xomxo ti wê Yesu tii vimwo nipaên vêl ên i ge, lam kitaa Yesu ên nêb ob la hixôn, léc Yesu vông i lax mî la ben di nêl vô i ên nêbê, ³⁹ “Ông lôc mî loc bom di loc nêl do levac wê Anutu vông vô ông ge kitong vô xomxo vihati.” Mêgem xomxo tyo lax mî la ben di la nêl kiyang wê Yesu vông i vô nivîha lec ge kitong vô xomxo vihati.

Jailas nu vêx, di vêx yidac ngwe, yuu kiyang

(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Yesu lax mî la mia luaên vilu Galili ge nang, léc xomxo tibeac dibin i mî xeedô, om he xêyaa vô nivîha ên wê Yesu vena ge. ⁴¹ Mêd xomxo levac ti lê nêbê Jailas val vô Yesu. Jailas ge wê tu levac di mi viac lie Yuda hixôn xumac lilo ge, léc lam yev vîxa kitu vô Yesu di kitaa i ên nêbê i loc vac i ben, ⁴² ên nu byac vông yidac levac ti mî vô kwabo lec wê ob yib ge. Nu byac tige tîbed di i klîsmas 12.

Om Yesu la hixôn Jailas mî yuu la, léc xomxo tibeac lam vuac lec Yesu. ⁴³ Mêd vêx ti dô vac he mahigun, léc vêx tige, yidac kwatuacên vông i tiyi klîsmas 12, léc o ma lêm, di vêx tyo vông i mone la mîma vô docta lê, léc ti o tiyi wê ob vông i vô nivîha lec ge lêm. ⁴⁴ Mêgem vêx tyo val le vô Yesu nîmi di vyax vigê lec Yesu ngakwi myahîpu mêgem lutibed hi tyo kwep lec. ⁴⁵ Mêd Yesu nêl ên nêbê, “Letya

vyax vigê lec a?” Léc xomxo vihati nêl lax ên nêbê, “Maê, xe ga maê.” Mêgem Pita nêl ên nêbê, “Xolac kehe, xomxo tibeac le i ngivina ông di vigwe tocên ma, om letya yêvô ti wê vyax vigê lec ông ge?”

⁴⁶ Léc Yesu nêl lax ên nêbê, “Ti vyax vigê lec a, om a yaxên léc xêkizêc la vêl ên a.” ⁴⁷ Mêgem vêx tige xovô nêbê o tiyi wê ob yax i vun ge lêm, om la hixôn ni yetacên mî la yev vîxa vô Yesu di nêl i kehe wê vyax vigê lec Yesu ge kitong di nêl lec wê i yidac ma lutibed ge kitong hixôn, di xomxo tige vihati yê hixôn. ⁴⁸ Mêgem Yesu nêl vô i ên nêbê, “Nuge, vông vinên wê ông vông ge, ge wê vông ông vô nimvîha lec. Om ông lôc hixôn nilôm nivîha.”

⁴⁹ Yesu gên dinêl kiyang mî dô, di xomxo ti vac Jailas ben val nêl vô Jailas ên nêbê, “Num byac yib gwêba, mêgem le i léc vông yuac levac vô xolac kehe mî i lam lêm.” ⁵⁰ Mêd Yesu ngô kiyang tige di nêl vô Jailas ên nêbê, “Le nilô i vô viyin lêm. Nge, ông vông i vin mô, ên num ge ob vô nivîha lec.” ⁵¹ Mêgem Yesu mîla Jailas ben léc nêl vô xomxo vihati ên nêb he i dô vixun, dèc kô Pita yuu Jon di Jems di nu tige ta yuu ma hixôn di he la vac xumac lôma. ⁵² Mêd xomxo vihati byag mî vông tilôt ên vêx tyo mî dô, léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Byagên i ma, ên vêx ge o yib lêm. Nge, ici va yêp.” ⁵³ Léc xomxo tige nap lec Yesu kiyang ên he xovô ên he nêbê vêx ge yib vêl. ⁵⁴ Mêléc Yesu la hôm lec vêx tyo vigê di nêl vya levac ên nêbê,

“Byac, kidi lec.” ⁵⁵ Mêgem vêx tyo myakilôhô lax mî la vac ninîvi di i kidi lec lutibed mî dô, di Yesu nêl ên nêbê, “Xam vông yaên ti mî i ya.” ⁵⁶ Mêd vêx tyo ta yuu ma yetac mabu ên wê nu kidi lec ge, léc Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Muu o léc nêl ga kitong vô xomxo ti lêm.”

9

Yesu vông yuac vô nue ngivîhi
(Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Yesu tyuc nue ngivîhi vigê yuu di tô mî la yuu la vô i di vông xêkizêc wê i vông ge vô he ên nêb he i loc tii vimwo nipaên

vêl ên xomxo di vông xomxo yidac i vô nivîha lec. ² Mêd Yesu vông he la ên nêb he i loc nêl Anutu ben yuu môp kitong vô xomxo i tiyi vigwe vihati di vông he wê yidac gee i vô nivîha lec. ³ Mêd nêl vô he ên nêbê, “Xam o léc kô susu ya hixôn léc loc vô môp lêm, xochê pitoa yuu vixec di yaên yuu mone di vinyumên yuu lêm. Nge, xam loc ya vigêm pileva di vinyumên tibed. ⁴ Di xam obêc mîla vac vigwe ti mî la dô vac xumac ti ge od xam dô vac xumac tige tibed i tiyi buc wê xam ob dô ge. Pyap dêc xam sea vigwe tige di loc bangwe. ⁵ Léc xam obêc mîla vac vigwe ti léc xomxo viyang tige o hôm xam lec nivîha lêm ge od xam lîloo vijuva vêl ên vixam ên i nêl he nêl nîpâên kitong vô he di loc.” ⁶ Om Yesu nue ngivîhi la vac vigwe viyang viyang ge di la nêl xolac vac vigwe toto ge di vông xomxo yidac vô nivîha lec.

*Helot ngô kiyang lec Yesu
(Matyu 14:1-2; Mak 6:14-16)*

⁷ Hizap levac Helot ngô kiyang wê xomxo mî nêl lec Yesu ge léc vông i nilô vô juda juda, ên xomxo ya nêl ên nêbê Yesu ge Jon Lipacên wê yib ge léc kidi lec nang, ⁸ di xomxo ya nêl ên nêbê ge plopete ilaija wê dô ilage om vena nang, di he ya nêl ên nêbê ge plopete ilage ti kidi lec vac yibên. ⁹ Mêd Helot nêl ên nêbê, “Jon Lipacên ge wê a kitov i kwa ilage, lêcom xomxo letya tiganê léc tibii dinêl kiyang tibêge lec i?” Om Helot myag ên nêb ob yê Yesu.

*Yesu vet xomxo 5,000
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-13)*

¹⁰ Mêd nue ngivîhi wê Yesu vông he la yuac ge vena nêl he yuac kitong vô Yesu. Om Yesu kô heche va dêc sea xomxo baba dô di he la vac vigwe ti lê nêbê Betsaida. ¹¹ Léc xomxo ngô wê he la ge om timu vô Yesu he nue ngivîhi vixa dêc mîla vô he, mêd Yesu xêyaa vô nivîha ên wê he mîla ge, om nêl Anutu ben yuu môp kitong vô he di vông he wê yidac ge vô nivîha lec. ¹² He dô di vigwe huc om nue ngivîhi vigê yuu di tô mî la yuu la nêl vô Yesu ên nêbê, “Vông xomxo tigae i loc, ên he

i loc vac vigwe viyang viyang ge ên loc kisuu yaên di loc yêp, ên vigwe ga, vigwe myadongên.” ¹³ Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xacxam va ob vông yaên vô he mî he i ya.” Léc he nêl lax vô Yesu ên nêbê, “Xe xom yaên ga o tibeac lêm, blet vigê vilu di beac yuutyabed. Lêcom ông nêb xe la kisuu yaên vô xomxo tibeac tigae, me?” ¹⁴ He nêl bêge ên xomxo tige tibeac hiwocên mêgem vux vaci, he 5,000.

Mêgem Yesu nêl vô nue ngivîhi ên nêbê, “Xam vông he i loc dô kidu kidu i tiyi xomxo kehe yuu di vigê yuu (50).” ¹⁵ Om he vông tibii la dô i tiyi wê Yesu nêl ge. ¹⁶ Mêgem Yesu hôm blet vigê vilu ge hixôn beac yuu ge di lax ma la lag kisiinê dêc kitaa lec blet yuu beac di hibû mî vông vô nue ngivîhi ên nêb he i kô mî loc titang vô xomxo tyoe. ¹⁷ Mêd xomxo vihati ya i den he dêc nue ngivîhi la kituc myapîpu wê gên dô ge mî su vac sepac vigê yuu di tô mî la yuu mî i pup lec.

*Pita nêl Yesu kitong nêb i Kîlisi
(Matyu 16:13-28; Mak 8:27-9:1)*

¹⁸ Buc ti Yesu he nue ngivîhi la dô vac vigwe ti, mêd Yesu vaci kitaa vô ma Anutu mî dô. Pyap dêc kinêg vô nue ngivîhi ên nêbê, “Xomxo mî nêb a letya?” ¹⁹ Mêd he nêl lax vô i ên nêbê, “Ya nêbê ông ge Jon Lipacên, di ya nêbê ông ilaija, di ya nêb ông plopete ilage ti léc ông kidi lec vac yibên mî dô gwêbaga.” ²⁰ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Di xacxam va nêb a letya?” Mêlêc Pita nêl ên nêbê, “Ông ge Kîlisi wê Anutu vông ông lam ge.” ²¹ Mêd Yesu nêl kiyang xêkizêc vô he nêbê he i o léc nêl i kitong vô xomxo ti lêm, ²² di nêl vô he ên nêbê, “A, Xomxo Nu, a obêc kô myavinê levac mabu, di he Yuda levac levac hixôn xomxo levac wê mî si daa vô Anutu gee hixôn he wê xovô Moses xolac gee, he obêc vô nîmi vô a di hi a xib, di buc yon obêc la vêl léc a obêc kidi lec magvîha i tii vac nang.”

²³ Mêd Yesu nêl vô he vihati ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb timu vô a kiyang ge od i vông i vô nipwo lec i tiyi buc vihati di kilê viyin i tiyi xochê kilê xax pola ge mî timu vô a vixag. ²⁴ Ên xomxo ti obêc viac ici va ninîvi nivîha ên nêb ob dô mavîha

ge od kinu hixôn ninivi obêc yib. Lêc xomxo ti obêc sea ninivi lec a lêg ge od obêc dô maviha luta. ²⁵ Ên xomxo ti obêc kituc susu kibun ga vihati tu ixê, lêc ici va obêc yib mi la vac nipaên ge od obêc vô niviha vô i tibêna? ²⁶ Ên xomxo ti obêc vô niviha vô a hixôn a xolac ge od a, Xomxo Nu, a êno obêc vô nimig vô i lec buc wê a obêc lop mi lôm hixôn xêseac wê Mag Anutu yuu angela ngibua vông ge. ²⁷ Lêc a ob nêl hixôn nôn vô xam bê xam wê xam le ga, xam ya ob dô mi wê wê Anutu nu ob lam tu king ge lê dêc wib timuên.”

*Yesu ninivi pilepac
(Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13)*

²⁸ Yesu nêl kiyang tige pyap dêc da ti la vêl mêd kô Pita yuu Jon yon Jems mi he la lec kitôn ti ên Yesu nêb ob la kitaa. ²⁹ Om Yesu kitaa mi dô, lêc ninivi pilepac mi vô bangwe di i ngakwi vô makwem ta di tee lec vigwe. ³⁰⁻³¹ Mêd lutibed xomxo yuu lam hixôn xêseac mi lam le hixôn Yesu di yon keac. Ge Moses yuu Ilaija, om yuu nêl lec môp wê Yesu ob la vông gê Jerusalem di nêl lec wê ob sea kibun ga ge.

³² Pita yon li yuu manôn vô yêp yêp lê, lêc yon manôn seac di yon yê xêseac wê Yesu vông ge di yê xomxo yuu wê le hixôn i ge. ³³ Pyap mêd xomxo yuu ge nêl vô Yesu ên nêb yuu ob la, lêc Pita nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, ga niviha wê il dô ga, om xen ob lox xumac yon, ông nêm ti, di Moses nên ti di Ilaija nên ti.” Pita lungên kiyang wê ob nêl ge om nêl kiyang bêge pileva.

³⁴ Pita gên nêl kiyang tige dêc viyobtoc ti lam hivun he xôn om yon xona. ³⁵ Mêd vya ti lam vac viyobtoc di nêl ên nêbê, “Ge a nug wê a vînoo i ge om xam ngô i vya.” ³⁶ Vya nêl pyap mêd yon yê wê Yesu tibed xeele ge. Mêd vô buc tige yon o nêl kiyang wê yon yê ge kitong vô xomxo ti lêm.

*Yesu tii vimwo nipaên vêl ên xomxo ti
(Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)*

³⁷ Vigwe vidiiên titige he sea kitôn di lax mi la, lêc mila vô xomxo tibeac wê dival vô môp ge, ³⁸ mêd xomxo ti vac he mahigun tyuc vya levac ên nêbê, “Xolac kehe, a kitaa ông bê ông wê a nug vux

tiga lê, ên a nug nôn tibed ga mê. ³⁹ Lêc buc tibeac vimwo nipaên ti hôm i xôn di vông i iac mabu di vô pwoo pwoo i mi hi i lec kibun di mya ngimong lam, om vông i vô nipaên di o sea i lutibed lêm. ⁴⁰ Om a kitaa nume ngivihi ên a nêb he i tii vimwo nipaên tiga i loc vêl lêc he tiiyên ma.”

⁴¹ Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam gwêbaga, xam nêm vông vinên ma. Xam nilôm gên nipaên. Om a ob dô hixôn xam di i miloc na lê lêc xam vông i vinê? Di a ob kilê viyin wê xam vông ge di i miloc na lê? Om kô num tyo mi lamê.” ⁴² Mêd nu tige gên kidi mi lam lêc vimwo nipaên tige hôm i di nêx i la hi i sea lec kibun. Mêgem Yesu lec ni vô vimwo nipaên tige mi tii i la vêl di vông nipwo tyo vô niviha lec di vông i lax vô ma. ⁴³ Om xomxo tige vihati yê di yetac mabu ên xêkizêc levac wê Anutu vông ge.

*Yesu nêl kiyang vông lu yuu lec wê obêc
yib ge
(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)*

Xomxo yetac mabu ên môp wê Yesu vông ge, dêc Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, ⁴⁴ “Xam vyac vô ninyam vô kiyang wê a ob nêl ga bê xomxo obêc vông Xomxo Nu la vac tibii vigê.” ⁴⁵ Lêc nue ngivihi lungên kiyang tyo kehe, ên kehe yêp xôpacên om he vyac xovôên ma. Lêc he xona ên nêb ob kinêg kiyang tyo kehe vô Yesu lêm.

*Letya ob tu levac?
(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-40)*

⁴⁶ Yesu nue ngivihi ngaênma ên nêb letya ob tu he nêl levac? ⁴⁷ Lêc Yesu xovô he nilô wê he nêl ge om la kô nipwo ti mi lam lax i le pikeb i, ⁴⁸ di nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ti obêc hôm nipwo bêga lec ên wê vông i vin a lêg ge od ge tiiy xocbê hôm a lec ge. Di xomxo ti obêc hôm a lec ge od ge tiiy xocbê hôm xomxo ti wê vông a lam ge lec hixôn. Ên xomxo wê dô nipwo vac xam mahigun ge, ge wê ob tu xam nêm levac.”

⁴⁹ Mêd Jon nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, xe xê xomxo ti tii vimwo nipaên vêl ên xomxo lec ông lêm, om xe vîbu i nêb i vôngên tibêge i ma, ên o mi dô hixôn

xe mi timu vô ông lêm.”⁵⁰ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xam o lêc vibu i lêm. Ên xomxo wê o vông vevac vô xam lêm ge, ge xam nêl wê ob ngidu xam xôn ge.”

Tibii Samelia o hòm Yesu lec lêm

⁵¹ Buc vô kwabo lec wê Yesu ob lax mi la lag puunê ge, mêd Yesu nêb ob la Jelusalem,⁵² om vông xomxo ya le mug la. Mêd he mila vac tibii Samelia ben, ên he nêb he ob la yê vigwe ti wê Yesu ob la dô vac ge,⁵³ lêc tibii viyang tige xovô nêbê Yesu ge xomxo Yuda ti wê nêb ob la Jelusalem ge, om he vibu nêbê Yesu loc vacên he ben i ma.⁵⁴ Mêd nue ngivih Jems yuu Jon yê môp wê he vông ge om nêl vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, ông nêb xii nêl di ngwax i lam gê kisii ganê ên ya tibii tigae i ma vêl, me?”⁵⁵ Mêlêc Yesu pilepac i di kunac yuu ên kiyang wê yuu nêl ge.⁵⁶ Pyap dêc he la vigwe bangwe.

Xomxo wê nêb ob timu vô Yesu ge (Matyu 8:19-22)

⁵⁷ He mila vô môp lê, lêc xomxo ti val nêl vô Yesu ên nêbê, “Vigwe wê ông ob la vac ge, a ob loc hixôn ông.”⁵⁸ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Le i lêc nêl decdec bê ông ob lam hixôn a lêm. Ên lilii mi yêp vac yen, di menac vông liwih lec xax mi yêp lec, lêc a, Xomxo Nu, a bog wê a ob xêp vac ge ti yêpên ma.”

⁵⁹ Yesu nêl vô xomxo ngwe ên nêbê, “Lam hixôn a.” Lêc xomxo tige nêl ên nêbê, “Xomxo levac, a ob loc hixôn ông lê, lêc ông vông a lax dô di yev mag vêl lê.”⁶⁰ Lêc Yesu luu i vya di nêl ên nêbê, “Xomxo yibên i yev yibên, di ông loc nêl Anutu ben yuu môp kitong vô xomxo.”

⁶¹ Xomxo ngwe nêl vô Yesu ên nêbê, “Xomxo levac, a ob loc hixôn ông lê, lêc ông vông a lax bog mi lax nêl kitong vô lige lê.”⁶² Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb i obêc vông Anutu yuac ge od i o lêc yê manôn i loc ninya ninya lêm, ên ge od o tiyi wê ob tu Anutu nu mi vông i yuac ge lêm.”

10

Yesu vông xomxo kehe yon di vigê yuu (70) la vac yuac

¹ Nang dêc Yesu vînoo xomxo kehe yon di vigê yuu (70) hixôn mi vông he yuu yuu la vac vigwe titi, ên nêb he i mug mi loc vac vigwe vihati wê Yesu obêc mila vac ge.² Mêd nêl vô he ên nêbê, “Yaên wê dô vac yuac ge vô nôn tibeac pyap lê, lêc xomxo ti wê ob kô nôn tyo gee yuutyabed, om xam kitaa vô yuac tyo kehe bê i vông xomxo i loc vông yuac ên kituc ixê nôn.

³ “Om xam locê. Lêc xam xovô bê a ob vông xam loc xocbê bwoc sipsip nue wê la vac noo vimen mahigun ge.⁴ Om xam o lêc kô mone yuu vixec di su hixôn lêm, di xam o lêc keac tôv vô xomxo ti vac môp lêm.⁵ Xam obêc la vac xumac ti ge od xam nêl kiyang tax bêga bê, ‘Kiyang malehe i lam lec xomxo wê dô vac xumac tiga.’⁶ Mêd xomxo kiyang malehe obêc dô vac xumac tige ge od kiyang malehe wê xam kitaa lec he ge ob yêp lec he. Lêc obêc ma ge od kiyang malehe obêc lôm vô xacxam va tii vac nang.⁷ Mêd xumac wê xam obêc dô vac ge, xam dô vac xumac tige tibeac lêc. Nge, xam dô tige mi wa di num wê xomxo ob vông vô xam ge, ên xomxo wê ob vông yuac ge obêc kô nôn lec yuac wê he vông ge.

⁸ “Om xam obêc la vac vigwe ti lêc xomxo hòm xam lec ge od xam wa yaên wê he vông vô xam ge,⁹ di xam vông he viyang tige wê yidac vông ge i vô nivih lec, di xam nêl vô he bêga bê, ‘Anutu nu kisiinê val pyap vô xam.’

¹⁰ “Lêc xam obêc mila vac vigwe ti lêc xomxo o hòm xam lec lêm ge od xam lôc mi loc le vac môp, di nêl vô he bêga bê,¹¹ ‘Xam bom vijuva wê pitii lec xe vixam ge, xe ob liloo i lôc mi loc yêp vô xam. Mêlêc xam xovô bêga bê Anutu nu kisiinê val kwabo pyap.’ Xam nêl bêge vô he.¹² Om a ob nêl vô xam bê obêc buc timuên wê Anutu ob yaxên xomxo ge, od xomxo viyang tige obêc kô viyin levac luu viyin wê tibii Sodom ob kô ge vêl.”

Viyin lec xomxo wê o vông i vin lêm ge (Matyu 11:20-24)

¹³ Yesu nêl ên nêbê, “Xam tibii Kolasin, xam xona nêl ên viyin wê xam obêc kô ge. Di xam tibii Betsaida, xam êno xona

nêm. Ên do levac wê a vông vac xam bom ge, xomxo ti obêc vông bêge vac tibii Taia yuu Saidon ben ilage ge od tibii Taia yuu Saidon obêc pilepac he di lipac viwev lec he di dô hixôn nilô viyin ên wê he xovô nê nipaên ge. ¹⁴ Lêc xam o pilepac xam lêm, om buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo ge, od xam obêc kô myaviwen nipaên i luu wê tibii Taia yuu Saidon ob kô ge vêl. ¹⁵ Di xam tibii Kapaneam, xam xo ên xam nêb xam ob kô lêm levac mi la dô vac Anutu ben lag puunê? Ma vêl, xam ob la vac vigwe nipaên.”

¹⁶ Mêgem Yesu nêl vô nue ngivihî ên nêbê, “Xomxo ti obêc ngô xam vyam ge od tiyi xocbê ngô a vyag. Lêc xomxo obêc vô ninya kitu vô xam vyam ge od tiyi xocbê he vô ninya kitu vô a vyag, di xomxo wê vô ninya kitu vô a vyag ge tiyi xocbê he vô ninya kitu vô xomxo ti wê vông a lam ge vya hixôn.”

Xomxo kehe yon di vigê yuu (70) vena vô Yesu

¹⁷ Xomxo kehe yon di vigê yuu wê Yesu vông he la yuac gee vena hixôn xêyaa nivihî di nêl vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, xe nêl ông lêm ge od vimwo nipaên vô ninya lehe vô mi la vac xe vyam kwa ngibi.” ¹⁸ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “A xê Seten tô gê kisii ganê mi lam xocbê deac hixelac ge. ¹⁹ Om xam ngô lê. A vông xêkizêc vô xam pyap, om xam tiyi wê xam obêc kê myel yuu kipyêc, di xam obêc pwoo xêkizêc wê Seten vông ge i pec, di susu ti o tiyi wê ob vông xam vô nipaên ge lêm. ²⁰ Vixôhilôg, lêc xam o lêc pimil xam bê vimwo nipaên la vac xam kwa ngibi lêm. Nge, xam pimil Anutu ên wê kivuu xam lêm yêp lag puunê ge.”

Yesu pimil ma Anutu hixôn xêyaa nivihî

(Matyu 11:25-27; Matyu 13:16-17)

²¹ Vô buc tige Myakilôhông Ngibua vông Yesu xêyaa vô nivihî di i kitaa vô ma Anutu bêga ên nêbê, “Mag Apumtau, ông lag yuu kibun kehe ông, om a hi vixag pec ên ông, ên ông o vông kiyang tige vô xomxo wê piyôp levac yuu xovôên nivihî ge lêm. Nge, ông hilung vô xomxo wê lê

nipwo ge. Mag, ông vông ya xovôên wê ôcông va vông ge.”

²² Pyap dêc Yesu nêl ên nêbê, “Mag vông susu ge vihati vô a. Mêlêc xomxo ti o xovô nu a lêm. Nge, Mag vaci xovô. Di xomxo ti o xovô Mag lêm. Nge, nu aca va wê a xovô, di xomxo wê a nêb a ob hilung Mag vô he ge, he ob xovô Mag.”

²³ Mêd Yesu pilepac i vô nue ngivihî di nêl vô heche va ên nêbê, “Xam xêmyaa i vô nivihî ên wê xam wê môp wê a vông ge. ²⁴ Ên a ob nêl vô xam bê plopete yuu king wê dô ilage, he tibeac nêb ob yê i tiyi xocbê xam wê ge lê, lêc he yêên ma. Di he tibeac nêb ob ngô kiyang xocbê wê xam ngô ge lê, lêc he ngôên ma.”

Kiyang pilepacên lec tibii Samelia ti

²⁵ Buc ti lêc xomxo wê xovô Moses xolac ge ti kidi lec di nêl kiyang vô Yesu ên nêb ob yaxên i, om nêl bêga ên nêbê, “Xolac kehe, a obêc vông bêna êdêc dô magvihî luta lêc luta?” ²⁶ Lêc Yesu nêl lax vô i ên nêbê, “Kiyang wê yêp vac Moses xolac ge, ông kitong lêc nêbê va?”

²⁷ Mêgem xomxo tyo nêl ên nêbê, “Xolac nêl bêga ên nêbê, ‘Ông xêmyaa i vin lec ông Apumtau Anutu di ông vông nilôm yuu kinum di xêkizêc yuu piyôp i loc diluhu vô Anutu, di ông xêmyaa i vin lec xomxo baba i tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec ôcông va ge.’ ” ²⁸ Mêgem Yesu nêl ên nêbê, “Ông nêl ge nivihî pyap, om ông obêc vông bêge ge od ông obêc dô mamvihî luta lêc luta.”

²⁹ Lêc xomxo tige nêb ob viac i nivihî om kinêg vô Yesu ên nêbê, “Kiyang wê nêl ên nêbê il xêdyaa i vin lec xomxo baba ge, ge nêl lec xomxo nae?”

³⁰ Om Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô i bêga ên nêbê, “Xomxo ti kidi gê Jelusalem ên nêb ob la Jeliko, om la vô môp mi la, lêc tibii yôdac wê mi vun xomxo susu ge hi i vô nipaên di lêx i nên ngakwi sea di kô i susu vihati mi la, dêc xomxo tyo la yêp vac môp di vô kwabo lec wê ob yib ge. ³¹ Lêc vô buc tige xomxo wê mi si daa vô Anutu ge ti mîla vô môp tige mi la yê lê, lêc sea i yêp di luu vêl mi la. ³² Nang dêc xomxo Livai wê mi vông yuac vac Anutu

xumac ngibua ge ti mila vô môt tige mi la yê lê, léc sea i yêp di luu vêl mi la.

³³ “Mêd tibii Samelia ti mila vô môt tige om val yê xomxo tyo wê yêp ge, léc xo vigwe pisiv ên i, ³⁴ om la kwabo vô dèc vông malasin wel yuu wain vac xomxo tyo kityax wê tibii vevac hi ge, mi viyum xôn, dèc tung i la lec i bwoc donki mêd kô mi

la vac xumac wê xomxo kisuu di yêp vac ge ti di viac i. ³⁵ Vigwe vidiiên mêd tibii Samelia tige vông mone kehe ti vô xomxo ti wê viac xumac tige di nêl vô i ên nêbê, ‘Ông viac xomxo tiga nivihya ya mone wê a vông ga, dèc ông obêc vông luu vêl ge od a obêc vena vông vac ông xe wê ông viac xomxo tiga ya ge.’ ”

³⁶ Yesu nêl bêge dèc kinêg vô xomxo xolac kehe tige ên nêbê, “Om ông xo ên ông nêb xomxo yon ge, tina xêyaa vin lec xomxo ti wê tibii yôdac hi ge?” ³⁷ Léc xomxo tyo nêl lax ên nêbê, “Xomxo ti wê xo vigwe pisiv ên i ge.” Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Om ông lôc, di loc vông môt i tiyi bêge.”

Mata yuu li Malia

³⁸ Mêd Yesu he nue ngivihhi la léc mila vac vigwe ti wê vêx ti dô vac lê nêbê Mata. Om Mata kô Yesu mi la vac i ben. ³⁹ Léc Mata li vêx ngwe dô lê nêbê Malia, om Malia la dô hixôn Apumtau Yesu mi ngô i kiyang. ⁴⁰ Léc Mata vông yuac levaclec yebac mi vô vilee vilee mi vông nilô vô viyin om la nêl vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, nii Malia sea a mi vông aca tived vông yuac lec yaên ga. Lêcom mêd ông wê ge nivihya? Ông nêl ên i lam vông yuac hixôn a.” ⁴¹ Léc Apumtau nêl vô i ên nêbê, “Mata, Mata, ông vông nilôm la vô susu viyang viyang ge om vông ông nilôm vô viyin lec. ⁴² Mêléc môt tived wê ông sea ge. Ge môt nivihya wê Malia vông ge, om il obêc vô vêl ên i nang lêm.”

11

Yesu nêl môt kitaaên kitong vô nue ngivihhi

(Matyu 6:9-15; Matyu 7:7-11)

¹ Buc ti Yesu la kitaa vac vigwe ti, pyap dèc nue ngivihhi ti nêl vô i ên nêbê, “Apumtau, xe nêb ông nêl môt kitaaên kitong vô xe i tiyi xocbê Jon Lipacên nêl vô nue ge.” ² Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam obêc kitaa ge od xam kitaa bêga bê,

‘Mag, ông lêm i lam tu ngibua. Ông lam tu Apumtau i tiyi vigwe vihati.

³ Ông vông yaên vô xe i tiyi buc vihati. ⁴ Xe nêb myaviwen wê yêp vô xe ge ông kitya vêl, xocbê xe kitya nêb nipaên vêl vôma ge. Ông o léc didii xe mi loc vac kiyang wê ob yaxên xe ge lêm.’ ”

⁵ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam ti obêc la vô ngidêm ti vô vivuaên mahigun di nêl vô i ên nêbê, ‘Ngidêg, a val ga vô ông ên a nêbê ông vông blet yon vô a, ⁶ ên a ngidêg ngwe val vô vigwe bucên tya ga vô a, lêcom yaên wê a ob vông vô i ge ma.’ ⁷ Léc ngidêm dô vac xumac nilô di nêl bêga vô ông ên nêbê, ‘Ga vivuaên mahigun di a tung xumac lec pyap di xe nuge xêp ga mê, om o tiyi wê a ob kidi lec mi vông yaên ti vô ông ge lêm. Mêgem ông lôcê.’ ⁸ Om a ob nêl vô xam bê ngidêm obêc kidi lec mi lam vông yaên vô ông ge od ob vông vô ông ên wê i ngidê ông ge lêm. Nge, obêc vông vô ông ên wê ông kitaa i nginong ge. ⁹ Om a ob nêl vô xam bê xam kitaa susu ya vô Anutu ên Anutu i vông vô xam, di xam myag susu êdêc wêvô, di xam kituu vuayen ên Anutu i tax vuayen ên xam. ¹⁰ Ên xomxo vihati wê kitaa vô Anutu ge obêc kô nôn tiyi wê he kitaa ge, di xomxo vihati wê myag susu ge obêc yêvô, di xomxo vihati wê kituu vuayen ge od Anutu obêc tax vuayen ên he.

¹¹ “Xame, xam nume ti obêc kitaa xam nêb ob ya pis ge od xam obêc vông myel vô, me? ¹² Me nume ti obêc kitaa xam ên nêb xam vông kokilêx nulen vô i ge od xam obêc vông kipyêc vô, me? Maê. ¹³ Xam ga xomxo kibun nimpaên, léc xam mi vông susu nivihaviha vô nume, om xam xovô bêga bê il Mag Anutu lag puunê nêb ob vông susu nivihaviha luu vêl vô il

om ob vông Myakilôhông Ngibua vô xomxo wê kitaa i ge."

Xomxo nêl ên nêbê Yesu vông yuac ya xêkizêc wê Seten vông ge
(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Yesu tii vimwo nipaên ti vêl ên xomxo ti. Vimwo tyo vông xomxo tige dô yac di keacên ma, om buc wê Yesu tii vimwo tyo la vêl ge od xomxo tyo keac, di xomxo wê yê gee yetac mabu. ¹⁵ Lêc xomxo ya nêl ên nêbê, "Bielsebul wê tu vimwo nipaên nêl levac ge vông xêkizêc vô Yesu, om Yesu tii vimwo nipaên vêl ya xêkizêc wê Bielsebul vông ge." ¹⁶ Di xomxo ya nêb ob yaxên Yesu, om nêl vô i ên nêbê, "Xe nêb ông vông do levac ti mi xe xê ên i nêl kitong bê ông kô xêkizêc vô Anutu lag puunê." ¹⁷ Lêc Yesu xovô kiyang wê yêp vac he nilô ge om nêl vô he ên nêbê, "Xomxo viyang ti obêc hibuma sea mi hima ge od ob dô nivihha nang lêm. Me xomxo xumac ti obêc hibuma sea mi hima ge od obêc vông he vô nipaên." ¹⁸ Bêge mêgem Seten he lie obêc hibuma sea mi hima ge od xêkizêc wê he vông ge ob yêp nivihha tibêna? Ge he ob dô nipaên. A nêl bêge ên wê xam nêl ên xam nêbê a tii vimwo nipaên la vêl ên xomxo ya xêkizêc wê Bielsebul vông ge. ¹⁹ Lêc a ob kinêg vô xam bê a obêc tii vimwo nipaên vêl ya xêkizêc wê Bielsebul vông ge od letya wê vông xêkizêc vô lime lêc he tii vimwo nipaên vêl ya ge? Ge lime vaci ob yaxên kiyang wê xam nêl ge lê. ²⁰ Lêc Anutu vaci obêc vông xêkizêc vô a di a tii vimwo nipaên la vêl ge od xam xovô bêga bê Anutu lam tu levac vac xam mahigun pyap.

²¹ "Xomxo xêkizêc ti obêc hôm susu vevac vac vigê di dô bin i xumac ge od susu wê i vông ge ob dô nivihha. ²² Lêc xomxo ngwe wê xêkizêc luu vêl ge obêc val vông vevac vô i di nginoovêl ge od ob vô susu vevac wê xomxo tige xo nêb ob ngidu i xôn ge vêl, dêc kô susu wê xomxo tige vông ge vihati mi la titang vaxvax vô lie ya.

²³ "Om a ob nêl bêga bê xomxo ti obêc dô hixôn a mi ngidu a xôn lêm ge od ge tiyi xochê vông vevac vô a. Di xomxo wê

o vilu vô xomxo hixôn a lêm ge od ge tiyi xochê tii he moo sea ge.

Vimwo nipaên vena i tii vac nang
(Matyu 12:43-45)

²⁴ "Vimwo nipaên ti obêc lam la vêl ên xomxo ti ge od ob la vilee vac vigwe myadongên mi la myag vigwe ti wê ob la dô seac vêl vac ge. Lêc yêvônê vigwe ti obêc ma ge od ob nêl bêga bê, 'A ob lax mi la dô vac bog wê a sea di lam ge i tii vac nang.' ²⁵ Om vimwo tige obêc lax mi la vô xomxo ti wê i dô vac ilage mi lax yê wê pityep mi viac nivihha ge, ²⁶ od obêc la kô vimwo nipaên wê nêl nipaên luu i vêl ge vigê vilu di sec yuu, lêc he xôn lax dô vac xomxo tige, di vông i vô nipaên levac luu viwen tax ge vêl."

Môp wê xomxo ob dô hixôn xêyaa nivihha ge

²⁷ Yesu nêl kiyang tige vô xomxo tibeac, lêc vêx ti tyuc vya levac vac he mahigun ên nêbê, "Ông tam ti wê kô ông mi vông lul vô ông ge, i dô hixôn xêyaa nivihha." ²⁸ Lêc Yesu nêl ên nêbê, "Bêge mêlêc a nêl bê xomxo wê ngô Anutu kiyang mi viac ge wê ob dô hixôn xêyaa nivihha."

Xomxo nêb he ob yê do levac
(Matyu 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Xomxo tibeac lam kitucma mi dô, mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, "Xomxo gwêbaga, xomxo nipaên nôn. He nêb he ob yê do levac lê, lêc a ob nêl bê he ob yê do tibeac lêm. Nge, do tived wê he ob yê ge, tiyi xochê wê Jona vông ilage. ³⁰ Ên môp wê Jona la dô vac lili gwec nilô tiyi buc yon ge, ge Anutu hilung vô tibii Niniva tiyi xochê do levac ge. Bêge mêgem a, Xomxo Nu, a obêc tu do levac bêge vô xomxo gwêbaga êno.

³¹ "Om obêc buc timuên wê Anutu obêc titô xomxo ge, od vêx levac wê tu tibii Siba nêl kwîn vac buc ilage ge obêc kidi lec hixôn xam wê xam dô gwêbaga di nêl xam nêl nipaên kitong. Ên vêx tige kidi vac kibun myahipu di lam ên nêb ob lam ngô kiyang wê King Solomon nêl hixôn piyôp nivihha ge. Di gwêbaga a wê a luu Solomon vêl ge a lam dô hixôn xam lê, lêc xam o ngô a vyag lêm. ³² Om obêc

buc timuên wê Anutu obêc titô xomxo ge, od tibii Niniva êno obêc kidi lec hixôn xam wê xam dô gwêbaga di nêl xam nêl nipaên, ên ilage tibii Niniva ngô kiyang wê Jona nêl vô he ge di pilepac he, di gwêbaga a wê a luu Jona vêl ge a lam dô hixôn xam, léc xam o pilepac xam lêm.

*Kiyang pilepacên lec lam
(Matyu 5:15; Matyu 6:22-23)*

³³ “Xomxo ti obêc byêx ngwax vac lam ge od ob vun vac pêt ngibi me lax dêg lec xôn lêm. Nge, ob lax i le lec tevol kisii ên xomxo wê ob lam vac xumac nilô ge i lam yê xêseac. ³⁴ Xam mamnôn tiyi xocbê lam wê linac lec nimnivi ge, om mamnôn obêc dô nivaha ge od obêc vông nimnivi vihati dô vac xêseac, léc xam obêc vông mamnôn vô nipaên ge od nimnivi vihati obêc mapitoc. ³⁵ Om xam viac xam êdêc xêseac wê dô vac xam ge i o léc vô mapitoc lêm. ³⁶ Ên nimnivi vihati obêc dô vac xêseac di mapitoc ma ge od nimnivi obêc xêseac nivaha xocbê lam xêseac linac lec ông ge.”

*Môp nipaên wê he Palisi hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee vông ge
(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)*

³⁷ Yesu nêl kiyang tige pyap dêc Palisi ti val nêl vô Yesu nêl i loc ya hixôn i, om Yesu la vac Palisi tyo ben mi la dô hixôn i mi ya. ³⁸ Léc Palisi tyo yê wê Yesu diya ge lê, léc o lipac vigê tax tiyi xocbê môp wê he Palisi mi vông ge lêm, om yetac mabu. ³⁹ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Xam Palisi ge, xam mi lipac nimnivi pileva tiyi xocbê xam lipac kap yuu pile nimi ge, dom xam nilôm ge, môp yôdac yuu nipaên pup lec. ⁴⁰ Xam tibii piyôp maên. Anutu ti wê tung il nidnivi ge o tung il nilôd hixôn lêmê? ⁴¹ Om a ob nêl vô xam bê xam vông susu wê dô vac pile yuu kap nilô ge vô xomxo wê nêl susu maên ge ên i loc ngidu he xôn. Xam obêc vông bêge ge od xam nêl môp vihati obêc vô paha lec.

⁴² “Om xam Palisi ge, xam xona nêl ên viyin wê ob val vô xam ge. Ên xam nêl xam ob timu vô Moses xolac vihati, om xam obêc tulec susu xocbê lehac yuu ngec nipwopwo ge od xam mi tung kidu

vigê yuu léc mi vông kidu ti la tu daa vô Anutu. Xam mi vông bêge lê, léc xam sea môp bôbac yuu môp xêyaa vin lecên Anutu. Om a ob nêl bê xam o léc vông môp ngwe vô nivaha di sea ngwe lêm. Nge, xam vông yuu xôn i vô nivaha.

⁴³ “Xam Palisi, xam xona nêl ên viyin wê obêc tulec xam ge. Ên buc wê xam la vac xumac lilo ge, od xam yong xam ên xam nêl xam ob dô lec sia nivaha vô xomxo manôn, di buc wê xam la vilee lec wetôv ge od xam nêl xomxo vihati i pimil xam ya vya nivaha.

⁴⁴ “Mêgem xam xona nêl ên viyin wê obêc tulec xam ge. Ên xam nilôm tiyi xocbê lôva wê le vac kibun nilô mi xomxo len yêp vac ge, mêlêc xomxo tibeac lungên di xoc vô kisii mi la om vông he vô nipaên.”

⁴⁵ Mêgem xomxo wê xovô Moses xolac ge ti nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, kiyang wê ông nêl ge, ge ông nêl nipaên lec xe hixôn.” ⁴⁶ Lêcom Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam wê xam xovô Moses xolac ge, xam xona nêl ên viyin wê obêc tulec xam ge. Ên xam nêl kiyang tibeac vô xomxo ên xam nêl he i timu vô, om xam lii viyin levac lec he, léc xam vigê o kilê viyin tige hixôn he lu ya lêm.

⁴⁷ “Om xam xona nêl ên viyin wê obêc tulec xam ge. Ên mame bume tivame, he hi plopete yib, léc gwêbaga xam divunac vô lôva wê plopete yêp vac ge. ⁴⁸ Om môp tibêge nêl xam kitong ên nêbê xam xêmyaa vô nivaha ên môp wê bume vông ilage, ên bume hi plopete yib, léc gwêbaga xam vunac vô lôva wê plopete yêp vac ge.

⁴⁹ “Mêgem Anutu wê xovôên kehe ge nêl bêga ên nêbê, ‘A ob vông plopete yuu sinale i loc vô he lê, léc he obêc vông viyin vô he dêc hi he ya yib.’ ⁵⁰ Om xomxo wê dô gwêbaga, he ob kô myaviwen nipaên lec wê he hi plopete yib ge. Ge nêl lec plopete vihati yang, he wê dô vô buc taxlee ilage wê Anutu tung lag yuu kibun ge di i val tyip lec buc gwêbaga hixôn. ⁵¹ Kiyang tige lec Ebel wê taxlee ge di i val tyip lec plopete Sekalaia ti wê bume hi i yib vac xumac ngibua yuu alta

mahigun ge. Vixôhilôg, a ob nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo gwêbaga ob kô myaviwen nipaên lec môp gee vihati.

⁵² “Om xam wê xam xovô Moses xolac ge, xam xona nêl ên viyin wê xam ob kô ge. Ên môp wê xomxo ob ngô xolac kehe ge, xam le vac xôn, ên xacxam va lungên xolac kehe om xam le vac môp xôn ên xomxo wê nêb ob ngô mi xovô ge.”

⁵³ Yesu nêl pyap dêc sea Palisi tyo ben di loc mi la, dêc he wê xovô Moses xolac gee hixôn he Palisi yê Yesu nipaên om he le kinêg kiyang viyang viyang vô i ⁵⁴ ên nêb ob yaxên bêc obêc nêl kiyang ti so ge od ob vông i loc vac kot.

12

Xona nêl ên kiyang kityooên (Matyu 10:26-27)

¹ Vô buc tige xomxo tibeac hiwocên la kitucma vô Yesu, om he la pup lec vigwe xochê ob dô lecma vixa hixôn, dêc Yesu nêl vô nue ngivihî tax ên nêbê, “Xam viac xam ên môp nipaên wê Palisi mi vông ge, ên he mi viyum kiyang nipaên vac kiyang nivîha, om môp tige tîyi xochê yis wê ob vông blet vuac mi vô levac ge. ² Ên kiyang vihati wê yêp xôpacên ge obêc lam le seac, di kiyang vihati wê yêp vac xomxo nilô ge obêc hivelac lec di xomxo vihati xovô. ³ Om kiyang vihati wê xam nêl vô bucên ge od xomxo obêc ngô vô vidiiên, di kiyang vihati wê xam kimuna vôma vac xumac lôma ge od obêc nêl i vô levac lec wetôv.

Xomxo i xona ên Anutu tîbed (Matyu 10:28-31)

⁴ “Xam lige, a ob nêl vô xam bê xam o lêc xona ên xomxo wê ob hi xam nimnivi yib ge lêm, ên he o tîyi wê obêc vông viyin yaya vô xam hixôn timuên ge lêm. ⁵ Lêc a ob nêl xomxo ti wê xam ob xona ên ge kitong vô xam bê Anutu tîbed wê obêc hi xomxo yib, dêc obêc timuên ge xêkizêc wê i vông ob nêx xomxo la vac vigwe nipaên. Om a nêl vô xam bê xam xona ên i tîbed.

⁶ “Xam xovô ên xam nêbê xomxo ti obêc kisuu menac nipwo vigê vilu ge od obêc kisuu ya mone nipwo tîyi xochê

mone hi yuubed ge. Bêge mêlêc Anutu o lungên menac nipwopwo gee lêm. Nge, xovô gee vihati. ⁷ Di Anutu o lungên xam êno lêm. Nge, kitong xam bamzub lihi vihati pyap. Om xam xonaên i ma, ên Anutu xêyaa vin lec xam nginoo menac vihati vêl.

Il ob nêl Yesu kitong vô xomxo (Matyu 10:19-20,32-33; Matyu 12:32)

⁸ “A ob nêl vô xam bê xomxo ti obêc nêl a kitong vô xomxo ge od a, Xomxo Nu, a ob nêl i kitong vô Anutu nue angela. ⁹ Lêc xomxo ti obêc yax a vun vô xomxo manôn ge od a obêc yax i vun vô Anutu nue angela manôn êno bêge.

¹⁰ “Xomxo ti obêc so vya vô a, Xomxo Nu ge od tîyi wê Anutu obêc kitya nipaên tige vêl ge. Lêc xomxo ti obêc so vya vô Myakilôhô Ngîbua ge od o tîyi wê Anutu ob kitya i nêl nipaên tige vêl ge lêm.

¹¹ “Mêd buc wê xomxo obêc kô xam mi la vô xomxo levac vac xumac lilo me gavman ti me xomxo levac ti ge od xam o lêc xona di xo bêga bê ‘Xe ob luu he vya ya kiyang tina, di xe ob nêl kiyang bêna vô he?’ Le i lêc xo kiyang tibêge lêm. ¹² Ên obêc hiyôv manôn myabo tya ge od Myakilôhô Ngîbua ob hilung kiyang wê xam ob nêl ge vô xam.”

Kiyang pilepacên lec xomxo wê mone tibeac ge ti

¹³ Xomxo ti vac xomxo tibeac mahigun nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, ông nêl vô a lig ngwe ge bê i vông susu wê mag vigê ge viwen vô a.” ¹⁴ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Letya vînoo a nêb a titô xam nêl kiyang mi vông byed vô xam susu? Ge yêp vô xacxam va.” ¹⁵ Mêgem Yesu nêl vô he vihati ên nêbê, “Xam xona nêl ên mamdoên vô susu viyang viyang ge, ên susu tibeac wê xomxo vông ge o tîyi wê ob vông he dô maviha ge lêm.”

¹⁶ Mêgem Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he bêga ên nêbê, “Xomxo wê susu levac ge ti dô, lêc yuac wê i vông ge vô nôn tibeac, ¹⁷ om xo bêga ên nêbê, ‘A ob vông bêna? Ên xumac wê a ob kituc susu vihati nôn vac ge tîyiên ma.’ ¹⁸ Om nêl bêga ên nêbê, ‘A ob vông môp bêga bê a ob dii xumac wê a kituc susu nôn

vac ge mi lox xumac levac levac pileva ên kituc yaên nôn yuu susu vihati wê a vông ge i loc dô vac. ¹⁹ Pyap dèc a ob xo bêga bê a kituc susu tibeac di obêc dô tiyi klismas tibeac om a ob dô seac vêl mi xa di num hixôn xêgyaa nivihã. ²⁰ Mêlêc Anutu nêl vô i ên nêbê, ‘Ông xomxo piyôp maên. Bucên hig ge ông obêc wib, om susu tibeac wê ông kituc ge obêc tu letya xe?’ ”

²¹ Mêgem Yesu nêl ên nêbê, “Kiyang tige tiyi xocbê xomxo ti kituc susu tibeac tu ici va xe lêc o xovô Anutu lêm om Anutu yê i tiyi xocbê xomxo pileva ti.”

*Il ob vông il nilôd i vô viyin lêm
(Matyu 6:25-34)*

²² Yesu nêl vô nue ngivihã ên nêbê, “Bêge mêgem a ob nêl vô xam bê xam o lêc vông nilôm i vô viyin lec yaên wê xam ob wa ge yuu ngakwi wê xam ob vinyum ge lêm, ²³ ên môp wê il ob dô madviha ya ge luu susu yaên vêl, di il nidnivi luu ngakwi vêl.

²⁴ “Om xam xovô menac lê. Ên menac o xin vê vac yuac lêm, di he o kô yaên nôn vac yuac lêm, di he nêl xumac wê ob kituc yaên vac ge ti o le lêm. Mêlêc Anutu vet he tiyi buc vihati. Di Anutu xêyaa vin lec xomxo nginoo menac gee vêl om ob viac xam nivihã. ²⁵ Xame, xam ti obêc xo kiyang tibeac nêb xam ob dô mamviha ge od tiyi wê xam ob tul lec buc wê ob dô maviha ge i loc dia, me? ²⁶ Ma vêl, xam o tiyi wê xam ob vông bêge ge lêm. Om bêna lêc xam xo kiyang tibeac lec susu ninivi xen?

²⁷ “Di xam xovô nita wê vuac maviya ge. Maviya o duu nivimihã lêm, di he o vông yuac ti lec ngakwi lêm, lêc a ob nêl vô xam bê vunac vunac wê he vông ge luu vunac vunac nivihã wê King Solomon vông ge vêl. ²⁸ Nita wê vuac maviya mi le vac yuac gwêba di obêc titige pisaên vêl ge od ob nêx i la vac ngwax, lêc Anutu vunac vô he nivihã. Mêgem xam xovô bêga bê Anutu ob viac xam nivihã luu nita maviya vêl. Lêc vông vinên wê xam vông ge o xêkizêc lêm. ²⁹ Om xam o lêc vông nilôm i loc vô susu yaên yuu numên lêm, me xam o lêc vông nilôm i

vô viyin lec lêm. ³⁰ Ên tibii madiluhu ge wê vông nilô la vô susu ninivi xen ge, dom Mag Anutu xovô susu wê ma vô xam ge.

³¹ Mêgem xam vông nilôm i loc vô Anutu xolac yuu ben tibeclê, ge od Anutu obêc vông susu bêge vô xam hixôn.

*Kiyang lec susu nivihã lag puunê
(Matyu 6:19-21)*

³² “Xam kidu nipwo tya ga, xam xona ên i ma. Ên Mag Anutu xovô pyap nêb xam ob tu xomxo levac hixôn i vac i ben lag puunê. ³³ Om xam vông susu wê xam vông ge mi tibii i kisuu, dèc xam vông mone vô tibii wê nêl susu maên ge ên i vô nivihã vô he. Dèc xam kituc susu nivihãvihã i loc yêp lag puunê i tiyi xocbê mone yêp vac kilong nivihã ge. Ên susu wê yêp lag puunê ge, tibii yôdac ti obêc vun lêm, di gwaakivac yuu susu nipipaa ti obêc vông i vô nipaên lêm. ³⁴ Ên vigwe wê susu nivihãvihã wê xam vông ge la dô vac ge, xam ob vông nilôm la vô vigwe tige.

Nue yuac i le maviha

³⁵ “Xam viac xam dèc xam vêx let lec di byêx ngwax vac lam, ³⁶ di xam dô i tiyi xocbê tibii yuac wê dô bin xomxo levac wê ob vena vac vizid ge, ên xomxo tyo obêc vena hi vigê lec vuayen ge od he i tax xumac lutibed. ³⁷ Om xomxo levac tyo obêc vena yê wê nue yuac dô maviha di yêpên ma ge od ob hi vixa pec ên he. A ob nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo levac tyo obêc vêx nivimihã tiyi wê nue yuac mi vinyum ge di vông he dô kidu ti dèc ici va obêc titang yaên vô he. ³⁸ Di xomxo levac tyo obêc vena vô vivuaên mahigun me obêc vô kwabo lec wê kokilêx ob vô vya ge, lêc nue yuac obêc dô di yêpên ma ge od ob hi vixa ên he.

³⁹ “Xam xovô lê. Xomxo ti wê i xumac ge obêc xovô buc wê tibii yôdac ob val lec ge od ob dô maviha mi bin i xumac êdêc tibii i o lêc loc vac i ben nilô mi vun i susu lêm. ⁴⁰ Om xam êno viac xam mi dô bin buc wê a Xomxo Nu obêc vena lec ge, ên buc wê xam obêc xovô lêm ge wê a obêc vena lec ge.”

Kiyang pilepacên lec nue yuac nivihã yuu nipaên

(Matyu 24:45-51)

⁴¹ Pita kinêg vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, ông nêl kiyang pilepacên ga vô xecxe va, me ông nêl vô xomxo vihati?” ⁴² Lêc Yesu nêl ên nêbê, “Xomxo yuac letya wê viac yuac hixôn piyôp nivihã ge? Xomxo levac obêc vinoa i ên nêb i viac lie yuac vihati di vông yaên vô he i tiyi buc vihati. ⁴³ Om xomxo levac tyo obêc vena yê wê nu yuac tige viac yuac wê i vông ge nivihã ge od ob hi vixa ên i. ⁴⁴ A ob nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo levac tige obêc vông nu yuac tyo tu levac mi viac susu wê i vông ge vihati. ⁴⁵ Lêc nu yuac tige obêc xo bêga vac nilô bê, ‘Tibii levac la dô ilatikwê di o vena lutibed lêm’, om loc hi lie yuac vêx yuu vux, di ya di num levac di mav ge ⁴⁶ od xomxo levac obêc vena lec buc wê nu yuac tige lungên di o dô bin i lec ge lêm, om xomxo levac obêc vông myaviwen vô i di vông i la dô hixôn tibii wê o vông i vin lêm ge.

⁴⁷ “Tibii yuac ti obêc xovô môm wê i tibii levac vông vô i ge lêc o viac mi vông i vô nôn lec lêm ge od levac tyo obêc pisa i vô nipaên. ⁴⁸ Lêc tibii yuac ti obêc lungên môm wê i tibii levac nêb i vông ge, dêc vông ti so tiyi wê ob kô myaviwen nipaên lec ge od tibii tyo obêc vông myaviwen nipwo tya vô di hiên i luu vêlên ob ma. Ên xomxo wê kô susu tibeac vô Anutu ge, ge wê Anutu nêb i vông myaviwen tibeac vac. Di xomxo obêc vông susu tibeac vô xomxo ti ên nêb i vông yuac ya ge od he obêc nêl nêbê, ‘Ông vông susu vô xe i luu vêl vac.’ ”

Yesu yuac obêc hibũ xomxo la yuu
(Matyu 10:34-36)

⁴⁹ Yesu nêl bêga ên nêbê, “A lam ên a nêb a ob lii ngwax i yêp kibun ga, om a nilôg xo ên a nêbê i tum lutibed. ⁵⁰ Mêlêc viyin ti vô kwabo lec wê a ob kilê ge, lêc gên o val lêm, om a ob dô hixôn nilôg viyin levac di i miloc vô buc wê viyin tyo obêc lam la vêl ge lê. ⁵¹ Xam xo ên xam nêb a lam ên a nêb a ob vông kiyang malehe i yêp gê kibun ga, me? Ma vêl, a lam ên a nêb xomxo i hibũ he sea lec

a. ⁵² Om gwêbaga di obêc buc timuên hixôn ge od obêc môm bêga bê xomxo vigê vilu vac xumac ti obêc hibũma sea lec a lêg, lêc yuu dô kidu ngwe di yon dô kidu ngwe. ⁵³ Om he obêc hibũma, di ma yuu nu vux ob yêma nipaên, di ta yuu nu vêx ob yêma nipaên, di vêxta yuu yen vêx ob yêma nipaên.”

Môm wê il ob xovô susu wê ob val timuên ge

(Matyu 16:2-3)

⁵⁴ Pyap dêc Yesu nêl vô xomxo gee vihati ên nêbê, “Xam obêc wê mapitoc ti le vac viyobtoc ge od xam mi nêl ên xam nêbê lun ob val, dêc vixôhilôg, lun val tiyi xocbê xam nêl ge. ⁵⁵ Di buc wê lea ob val ge od xam nêl ên xam nêbê hiyôv ob linac nivihã, dêc vixôhilôg, hiyôv linac i tiyi wê xam nêl ge. ⁵⁶ Lêcom xam tibii kityooên, ên xam wê susu wê dô vac lag ge lê, lêc xovô nivihã, di bêna lêc xam dilungên môm wê Anutu vông gwêbaga vô xam mamnôn ge?”

Il ob titô nêd kiyang
(Matyu 5:25-26)

⁵⁷ Yesu nêl ên nêbê, “Bêna lêc xam o vyac xovô môm nivihã mô lê? ⁵⁸ Xomxo ti obêc kô ông mi muu la kiyang ge od muu hi kiyang i yib lutibed vac môm wê muu gên loc ge, êdêc i o lêc vông ông loc le vô hizap manôn dêc hizap i vông ông loc vô xêhipu mi xêhipu i vông ông loc kalabuhu lêm. ⁵⁹ A ob nêl vô ông bê ông ob la dô vac kalabuhu di hi myaviwen vihati i ma vêl lê.”

13

Xomxo wê o pilepac he lêm ge obêc yib

¹ Vô buc tige xomxo ya val vô Yesu mi val nêl xomxo Galili kitong vô i. Ge nêl lec he Galili ti wê he dihi bwoc sipsip ên he nêb ob si i tu daa vô Anutu lê, lêc gavman levac Pailat vông nue lam hi he di kipyax he hi sea hixôn bwoc hi. ² Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam xo ên xam nêbê Galili tige, he vông nipaên luu lie Galili vêl om he yib lec he nêl nipaên. ³ Lêcom a ob nêl vô xam bê he o yib lec ngwe bêge lêm. Lêcom xam xovô bê xam

obêc pilepac xam lêm ge od xam obêc wib bêge êno. ⁴ Di xomxo Jêlusalem vigê yuu di vixa vilu di sec yon (18) wê xumac vixa dia kipê mi hi he yib gê Siloam ge, xam xo ên xam nêbê he vông nipaên luu lie Jêlusalem baba vêl om he yib lec he nêl nipaên. ⁵ Lêcom a ob nêl vô xam bê he o yib lec kehe bêge lêm. Lêcom xam xovô bê xam obêc pilepac xam lêm ge od xam obêc wib bêge êno mê.”

Kiyang pilepacên lec xax ti wê nôl ma ge

⁶ Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he ên nêbê, “Xax kwacsung ti le vac xomxo ti yuac om xomxo tyo la yê ên nêb ob la yul nôl, léc nôl ma, ⁷ om nêl vô xomxo ti wê mi viac i yuac ge ên nêbê, ‘Ngô lê. A lam ga tiyi klismas yon ên a nêb a ob yul kwacsung tiga nôl lê, léc nôl ti o yux lec lêm. Om ông vuv vêl ên i o vô kibun hizi vêl vaxvax lêm.’ ⁸ Léc xomxo viacên tige nêl vô i ên nêbê, ‘Vông i le klismas ngwe ga hixôn di a den kibun yuu kô bwoc yaa mi tung vac kehe mi xê lê. ⁹ Di klismas ngwe timuên u ob xê lê, léc vuac ge od i le, léc vuacên ma ge od ông nêl di a vuv vêl.’ ”

Yesu vông vêx ti vô nivaha lec vô buc sabat

¹⁰ Vô buc sabat ti Yesu nêl xolac vô xomxo vac xumac lilo ti. ¹¹ Léc vêx ti dô hixôn he, di vimwo nipaên dô vac i nilô di vông yidac vô i tiyi klismas vigê yuu di vixa vilu di sec yon (18). Om vêx tyo nîmi kizêc len gec om o tiyi wê ob le bôbac ge lêm. ¹² Léc Yesu yê vêx tyo om keac i lam di nêl vô i ên nêbê, “Vêx, a vông ông yidac la vêl.” ¹³ Mêgem vyax vigê lec i di lutibed vêx tyo le bôbac di pimil Anutu.

¹⁴ Léc xomxo levac ti wê viac xumac lilo ge ni nyag vô Yesu ên wê vông vêx tige vô nivaha lec vô buc sabat ge, om nêl vô xomxo tibeac gee ên nêbê, “Buc vigê vilu di sec ti yêp wê il ob vông yuac lec ge om xam ti obêc vông yidac ge od xam lam lec buc yuac ên xomxo i vông xam vô nimvaha lec, di xam o léc lam lec buc sabat lêm.” ¹⁵ Léc Apumtau Yesu luu i vya ên nêbê, “Xam tibii kityooên, ên xam mi la vac bwoc ben di la piwelac xam kau

yuu donki lec buc sabat di didii he mi la vô mia ên xam nêb he i num. ¹⁶ Léc vêx tiga Eblaham bue ti, léc Seten ku i xôn tiyi klismas vigê yuu di vixa vilu di sec yon (18), om a piwelac viyin tige vêl ên i lec buc sabat. Léc mêd xam wê ên xam nêb môp tibêge o nivaha lêm?” ¹⁷ Yesu nêl bêge om xomxo wê yê i nipaên ge ni yoc ên he, di xomxo vihata gee he xêyaa vô nivaha ên do levac vihata wê Yesu vông ge.

Kiyang pilepacên lec vixôo yuu yis (Matyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Yesu nêl ên nêbê, “Anutu ben kehe ge tiyi vatya? A ob tixuu lec kiyang ti. ¹⁹ Ge tiyi xochê vixôo nôl nulen wê nipwo lee tya, léc xomxo ti kô mi la nêx vac yuac mêd nôl tyo tyip mi vô levac di menac viyang viyang lam vông liwihi lec ngen mi dô lec.”

²⁰ Nang dêc Yesu nêl ên nêbê, “Anutu ben kehe ge, a ob tixuu lec va? ²¹ Ge tiyi xochê yis nipwo tya wê vêx ti pilepac hixôn plaua levac om vông plaua vuac mi vô levac ge.”

Kiyang lec môp wê xomxo ob la vac Anutu ben ge (Matyu 7:13-14,21-23)

²² Yesu la ên nêb ob la Jêlusalem, léc la vac vigwe levac yuu nipwo toto mi la nêl xolac vô xomxo. ²³ Léc xomxo ti kinêg i ên nêbê, “Apumtau, xomxo wê Anutu obêc kô he mi he la dô mavaha ge, obêc yuu tya, me?” Om Yesu nêl vô he ên nêbê, ²⁴ “Xam vông yuac xêkizêc êdêc vac loc vac vuayen nipwo. Ên xomxo tibeac obêc xo ên nêb he ob la vac vuayen nipwo tige lê, léc tiyiên ma wê he ob la vac ge. ²⁵ Ên xomxo wê i xumac ge obêc kidi mi lam tung xumac lec, om xam ob le vixun di kituu vuayen di nêl bêga bê, ‘Apumtau, tax vuayen ên xe.’ Léc obêc nêl vô xam bêga bê, ‘Xam lam gê na? Xam ge a lungên xam.’ ²⁶ Léc xam obêc luu i vya bêga bê, ‘Xe ga wê il mi xa mi mi dô, di ông mi nêl xolac vô xe vac xe bom ge.’ ²⁷ Léc obêc nêl vô xam bêga bê, ‘Xam ge a lungên xam. Xam ge tibii nipaên, om xam loc vêl ên a magnôn.’ ²⁸ Om xam obêc wê bume Eblaham yuu Aisak di

Jekop hixôn plopete vihati wê he la dô vac Anutu ben, dom xam ge wê Anutu obêc tii xam la dô vixun, di xam obêc byag di kic nivum lecma. ²⁹ Di tibii obêc kidi vac vigwe ninya vilu vilu di viwen wê hiyôv tyip lam ge di viwen wê hiyôv hoo la ge, mi la ya di dô vac Anutu ben. ³⁰ Om xam wê lê. Tibii wê xam nêb he timuên ge ya ob lam la mugên, di xomxo wê mugên ge ya obêc lôm la timuên.”

Yesu xo vigwe pisiv ên xomxo Jerusalem (Matyu 23:37-39)

³¹ Vô buc mahigun tige Palisi ya val nêl vô Yesu ên nêbê, “Ông sea vigwe ga di lam loc bangwe, ên Helot nêb ob hi ông wib.” ³² Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam loc nêl vô tibii kityooên tige bêga bê gwêbaga di titige wê a obêc tii vimwo nipaên vêl ên xomxo di vông xomxo yidac i vô nivîha lec, di duuma ge wê a obêc tiyôo yuac. ³³ Lêc gwêbaga di titige di duuma ge wê a ob la, ên plopete wê xomxo hi he yib ge, he o yib vac vigwe ya lêm. Nge, he yib vac vigwe Jerusalem tibe.

³⁴ “Di xam Jerusalem, xam ge wê xam hi plopete yib, di xomxo wê Anutu vông i loc vô xam ge, od xam nêx he ya ngidax. Buc tibeac ge a vông ên a nêb a ob kituc xam lôm vô a tiyi xocbê kokilêx wê mi kituc nue lax vac vinihi ngibi ge, lêc xam nêb a vôngên i ma. ³⁵ Om xam ngô lê. Anutu obêc sea xam bom i dô xel. Di a ob nêl vô xam bê xam ob wê a i tii vac nang lêm, di i miloc vô buc wê xam obêc nêl bêga bê ‘Il ob pimil xomxo ti wê tu Apumtau manôn mi val ge.’ ”

14

Yesu vông xomxo yidac ti vô nivîha lec

¹ Buc sabat ti Yesu la vac Palisi levac ti xumac mi la ya hixôn i, lêc xomxo wê dô gee diyê i xôn. ² He dô lê, lêc xomxo wê ninivi vô vuac vuac ge ti val vô Yesu, ³ om Yesu kinêg he wê xovô Moses xolac gee yuu he Palisi wê dô gee ên nêbê, “Tiyi wê il ob vông xomxo wê yidac ge i vô nivîha lec vô sabat, me?” ⁴ Lêc he o luu kiyang ti lax vô i lêm, om Yesu la hôm xomxo yidac tyo di vông i vô nivîha lec di vông i

loc mi la. ⁵ Mêgem Yesu nêl vô xomxo gee ên nêbê, “Xam nume ti me bwoc ti obêc tô lôva madia lec buc sabat ge od tiyiên ma wê xam ob pul i lôm lutibed lec sabat ge, me?” ⁶ Lêc he o luu kiyang ti lax vô Yesu lêm.

Xomxo i o lêc yong he bê he xomxo levac lêm

⁷ Yesu yê xomxo wê lam ya vac Palisi tyo ben ge, lêc yê wê he ya yong he nêb he ob dô lec sia nivîha wê xomxo levac mi dô lec gee, om Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he ên nêbê, ⁸ “Xomxo ti obêc nêl ông la vac vizid ti ge od ông o lêc yong ông mi loc dô lec sia nivîha wê xomxo levac ob dô lec ge lêm. Ên xomxo levac ngwe obêc val ge ⁹ od xomxo ti wê myêl vizid tige obêc nêl vô ông bê, ‘Kidi lec mi loc dô ganê di vông sia vô xomxo levac tige mi i dô lec,’ di ông nim obêc yoc ên wê ông la dô timuên.

¹⁰ “Om xomxo ti obêc nêl ông la vac vizid ti ge od ông loc dô timuên ti lê, lêc xomxo ti wê myêl vizid tige obêc nêl vô ông ên nêbê, ‘Ngidêg, lam dô lec sia nivîha ga’ od ông obêc tu xomxo levac ti vô xomxo gee manôn. ¹¹ Ên xomxo ti obêc yong i nêb i xomxo levac ge od Anutu obêc yê i xocbê xomxo pileva, lêc xomxo ti obêc vông i vô nipwo ge od Anutu obêc pimil i di vông i lê vô levac.”

¹² Pyap dêc Yesu nêl vô Palisi ti wê myêl vizid tige ên nêbê, “Ông obêc myêl vizid ge od ông o lêc nêl tame mame lime ngidême, me xomxo wê susu tibeac ge i lam lêm, ên he ge wê he obêc myêl vizid nang mi vông myaviwen vac vô ông. ¹³ Nge, ông obêc myêl vizid ge od ông tyuc xomxo wê nêl susu maên hixôn he wê o xêkizêc lêm di he wê vixa nipaên hixôn he wê ma tocên gee i lam. ¹⁴ Xomxo tige o tiyi wê ob vông myaviwen vac vô ông ge lêm, lêc Anutu ob vông myaviwen nivîha vô ông vô buc timuên wê xomxo nivîha ob kidi lec vac yibên ge om ông ob dô hixôn xêmyaa nivîha.”

Kiyang pilepacên lec vizid (Matyu 22:1-10)

¹⁵ He gên ya mi dô vac Palisi tyo ben, lêc xomxo ti vac he mahigun ngô kiyang

wê Yesu nêl lec vizid ge om nêl vô Yesu ên nêbê, “Xomxo wê ob la ya mi dô vac Anutu ben lag puunê ge obêc dô hixôn xêyaa nivîha.”¹⁶ Lêc Yesu nêl kiyang pilepacên vô i bêga ên nêbê, “Xomxo ti nêb ob myêl vizid levac ti om vông kiyang la vô xomxo tibeac ên nêb he i lam ya.¹⁷ Om buc wê ob ya yaên ge od vông nu yuac ti la nêl vô xomxo wê ob lam vac vizid ge ên nêbê, ‘Yaên noc pyap, om xam lam ên lam wa.’

¹⁸ “Lêc he toto nêl lax vô i ên nêbê he laên ob ma. Om ti nêl vô i ên nêbê, ‘A kisuu kibun ti, om a ob la xê, om ông lôc nêl vô tibii levac bê o tiyi wê a ob loc ge lêm.’¹⁹ Di ti nêl vô i ên nêbê, ‘A kisuu bwoc kau vigê yuu om a ob la tixuu mi xê bêc obêc vông yuac nivîha, om ông lôc nêl vô xomxo levac bê o tiyi wê a ob loc ge lêm.’²⁰ Di ti nêl ên nêbê, ‘A kô vêx paha ti om a locên ob ma.’

²¹ “Mêgem nu yuac tyo lax mi la nêl kitong vô i xomxo levac, mêd xomxo levac tyo ngô di xêyaa vô myavinê di i nêl vô nu yuac tyo ên nêbê, ‘Ông loc tup vô môp levac yuu nipwo vihati vac vigwe levac ga di tyuc xomxo wê nêl susu maên hixôn he wê o xêkizêc lêm ge di he wê vixa nipaên hixôn he wê manôn tocên gee vihati i lam.’²² Om nu tyo la vông i tiyi dêc lôm nêl vô i ên nêbê, ‘A vông i tiyi wê ông nêl ge lê, lêc vigwe gên o pup lec lêm.’

²³ “Mêgem xomxo levac tyo nêl vô i ên nêbê, ‘Om ông loc vô môp nipwopwo wê la vac yuac ge vihati di loc kidu xomxo vihati ên he i lam pup lec a xumac.’²⁴ Lêc a nêl vô ông bê xomxo wê a tyuc he taxlee lêc he o lam lêm ge, ti ob ya vizid wê a vông ge hixôn lêm.’”

Kiyang lec xomxo wê nêb ob timu vô Yesu ge
(Matyu 10:37-38)

²⁵ Xomxo tibeac hiwocên timu vô Yesu vixa mi he la, lêc Yesu pop i di nêl vô he ên nêbê,²⁶ “Xomxo ti obêc nêb timu vô a xolac, lêc vông nilô lax vô tae mae lie di vinêe nue di ici va, di o vông nilô la diluhu vô a lêm ge od o tiyi wê ob tu a nug ge lêm.²⁷ Di xomxo wê o kilê viyin

lec tiyi xocbê kilê xax pola ge mi timu vô a lêm ge, ge o tiyi wê ob tu a nug ge lêm.

²⁸ “Om xam ngô lê. Xam ti obêc xo ên xam nêb xam ob lox xumac vixa dia ti ge od i dô mi xovô bê mone dô i tiyi wê ob lox xumac tige ya di i pyap ge, me?²⁹ Obêc xovô bêge tax lêm ge od obêc yev teac vac pyap, lêc o tiyi wê ob lox xumac tige pyap ge lêm, di xomxo vihati ob yê di so vya vô ông³⁰ di nêl bêga nêbê, ‘Xomxo tige nêb ob lox xumac lê, lêc o lox i pyap lêm.’

³¹ “Di kiyang ngwe, king ti wê nue vevac 10,000 ge nêb ob la vông vevac vô king ngwe wê nue vevac 20,000 ge od i dô mi xovô bêga bê xêkizêc wê nue vông ge tiyi wê obêc nginoo king ngwe wê nue 20,000 ge vêl ge, me he tiyiên ma.³² Lêc obêc xovô bê tiyiên ma ge od king ngwe ge i gên dô teva di i vông xomxo mangwe i loc ên he i viac kiyang bê vevac obêc ma.

³³ “Kiyang bêge, mêgem xam xovô bê xam ti obêc vô nimim vô susu wê i vông ge vihati lêm ge od o tiyi wê ob tu a nug ge lêm.

Kiyang pilepacên lec sol
(Matyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ “Sol ge nivîha, lêc obêc vô nyen maên ge od il obêc vông bêna vô ên i vô nyen i tii vac nangê?³⁵ Ên sol wê nyen maên ge o nivîha tiyi wê il ob vông yuac ya ge lêm, om il ob nêx i la xel. Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô di xovô.”

15

Kiyang pilepacên lec bwoc sipsip ti
(Matyu 18:12-14)

¹ Tibii nipaên wê mi kô takis gee hixôn tibii nipaên yaya, he tibeac la vô Yesu ên nêb ob ngô i vya.² Lêc he Palisi yuu xomxo wê xovô Moses xolac gee yê di vô mya nipaên vô di nêl ên nêbê, “Xomxo tya ganê kô tibii nipaên lec di ya mi dô hixôn he.”

³ Mêgem Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he ên nêbê,⁴ “Xam ti obêc viac bwoc sipsip 100 lêc ti xôa obêc ma ge od obêc sea sipsip 99 gee i le di lax myag ti wê xôa ma ge.⁵ Di obêc yêvô ge od obêc kilê lec kidiac di lax mi la ben hixôn xêyaa nivîha,

⁶ di lax nêl lie hixôn nipipu ya lam di nêl vô he ên nêbê, 'Xam lam ên il xôn ob dô hixôn xêdyaa nivaha di pimil a bwoc, ên a bwoc ga xôa ma lê, léc a la xêvô mi kô mi vena nang.' ⁷ Kiyang bêge mêgem a ob nêl vô xam bê xomxo wê vông nipaên ge ti obêc pilepac i ge od he wê dô kisii ganê obêc hi vixa ên i, nginoo xomxo 99 wê he nêb he vô nivaha lec pyap om he ob pilepac he lêm ge."

Kiyang pilepacên lec mone wê xôa ma ge

⁸ Yesu nêl ên nêbê, "Vêx ti mone vigê yuu, léc ti xôa ma om byêx ngwax vac lam di pityep xumac nilô di myag. ⁹ Myag léc yêvô om nêl lie hixôn nipipu ya lam di nêl vô he ên nêbê, 'Xam xêmyaa i vô nivaha hixôn a, ên a mone xôa ma, léc a xêvô i tii vac nang.' ¹⁰ Kiyang bêge om a ob nêl vô xam bê xomxo wê vông nipaên ge ti obêc pilepac i ge od Anutu nue angela obêc hi vixa ên i tiyi xocbê vêx tige hi vixa ên mone wê yêvô ge."

Kiyang pilepacên lec nu ngivahi ti wê sea ma di la ge

¹¹ Yesu nêl vô he ên nêbê, "Xomxo ti do, di i nu tuc yuu nu môn. ¹² Léc nu môn nêl vô ma ên nêbê, 'Mag, kibun yuu mone wê ông nêl a lêg lec ge, a ob kô vihati.' Om ma vông byed vô susu vô yuu, om nu tuc kô viwen di nu môn kô viwen. ¹³ He o dô buc xuhu dia lêm. Nge, dô nipwo tya, léc nu môn viduba i susu hixôn mone wê ma vông vô i ge vihati di loc mi la vigwe teva ti, di la nêx mone la sea lec môp nipaên. ¹⁴ I nêl mone ma vêl, di vip mabu yêp vac vigwe tige di susu ma ên i. ¹⁵ Om la vông yuac vô tibii viyang tige ti, léc tibii tyo vông i la bwoc ben ên nêb i loc viac i bwoc. ¹⁶ Mêlêc vip den i mabu om xo ên nêb ob ya xax nôn wê bwoc mi ya ge ên i den i, léc xomxo ti o vông yaên ti vô i mi i ya lêm.

¹⁷ "Mêd i piyôp vô nivaha di i xovô nang, om xo ên nêbê, 'Nue yuac wê mag vông ge, yaên tibeac dô vô he, dom a va ga, vip obêc den a xib mê. ¹⁸ Mêgem a ob kidi mi lax mi la vô mag, mi lax nêl vô bê, "Mag, a vông i so vô Anutu di vông i so vô ông hixôn, ¹⁹ di a o nigviha tiyi wê ông ob nêl

bê ông num a ge lêm. Om ông vông a tu ông num yuac ti." "

²⁰ "Nêl kiyang bêge pyap, mêd kidi mi la ên nêb ob lax mi la vô ma, léc gên mila teva di ma yê ma la wê nu môn val ge, om xo vigwe pisiv ên di tup mi la di mila kiva xôn. ²¹ Mêd nu môn nêl vô ma ên nêbê, 'Mag, a vông i so vô Anutu di vông i so vô ông hixôn, om a o nigviha tiyi wê ông ob nêl bê ông num a ge lêm.' ²² Ma ngô lê, léc nêl vô nue yuac ên nêbê, 'Xam loc kô ngakwi dia nivaha ti mi lam vinyum lec môn. Di xam kô ling ti mi lam su lec i vigê di kô su mi lam su lec i vixa xôn. ²³ Di loc kô bwoc kau nu wê gên ligên nivaha ge ti mi lam hi, ên il ob xa hixôn xêdyaa nivaha, ²⁴ ên a nug tiga xocbê la yib ila lê, léc gwêbaga dô mavaha, di xôa ma ila lê, léc gwêbaga il xêvô i nang.' Om he myêl vizid mi ya di dô hixôn xêyaa nivaha.

²⁵ "Di nu tuc la dô vac yuac di val vô kwabo vô xumac léc val ngô wê he yoo ge, ²⁶ om keac nu yuac ti lam di kinêg vô i ên nêbê, 'Xam vô va?' ²⁷ Léc nu yuac tige nêl ên nêbê, 'Lim môn val gwêba, om mam hi bwoc kau nu wê gên ligên nivaha ge ti mi myêl vô lim môn ên wê la dô lê, léc vena nivaha vô i ge.' ²⁸ Li tuc ngô léc xêyaa vô myavinê om nêb ob la vô ma yuu li môn vac xumac lôma lêm. Om ma lop mi lam vixun di lam viac kiyang vô nu tuc. ²⁹ Léc nu tuc nêl lax vô ma ên nêbê, 'A ga wê a vông yuac levac vô ông tiyi klismas tibeac di a o pwoo ông vyam ti vac lêm, léc ông o nêl a lêg lec bwoc vimek nu ti ên xe lige myêl mi xa di dô hixôn xêmyaa nivaha lêm. ³⁰ Di num môn ge wê kô ông mone mi la vông i la lec vêx yôdac lê, léc gwêbaga vena om ông hi bwoc levac wê lig nivaha ge ti vô i.'

³¹ "Mêd ma nêl vô nu tuc ên nêbê, 'Tuc, u mi dô ga luta, om susu wê a vông ge vihati tu ông xe. ³² Di gwêbaga il vihati ob dô hixôn xêdyaa nivaha ên wê lim môn vena ge, ên xôa ma ila om il xê xocbê la yib ge, léc la dô mavaha om vena gwêbaga di il xê i manôn nang.' "

16

Kiyang pilepacên lec tibii yuac nipaên

ti

¹ Nang dêc Yesu nêl vô nue ngivihî ên nêbê, “Xomxo susu tibeac ti dô, ði nu yuac ti viac i susu, lêc xomxo ya la nêl kitong vô xomxo levac tyo ên nêbê, ‘Num ti wê bin ông yuac ge mi vông ông susu yuu mone la vax vax.’ ² Om xomxo levac tige keac nu yuac tyo lam ði kinêg vô i ên nêbê, ‘Ông vông bêna lêc a ngô xocbê kiyang yêp vô ôngê? Ông loc kivuu a susu wê ông viac ge vihati lec kipihac ti dêc vông i lam ên a xê, ên ông ob viac a yuac i tii vac lêm.’

³ “Om nu yuac tyo xo bêga ên nêbê, ‘Om a ob vông bêna? Ên xomxo levac obêc tii a vêl ên i yuac gwêbaga, lêc xêkizêc wê a vông ge tiyiên ma wê a ob kiden kibun ge, ði a nig yoc ên wê a ob kitaa susu vaxvax vô xomxo ya ge. ⁴ Lêcom ga a xovô môm wê a ob vông ge ti, êdêc buc wê xomxo levac obêc tii a vêl ên i yuac ge od xomxo ya i kô a mi loc vac ben ði viac a.’ ⁵ Om môm wê xovô ge bêga ên nêbê keac tibii wê i xomxo levac myaviwen yêp vô ge he toto lam, dêc kinêg ti wê val taxlee ge ên nêbê, ‘Ông kô susu vaba vô xomxo levac lêc myaviwen gên yêpê?’ ⁶ Om xomxo tyo nêl vô i ên nêbê, ‘Ge a kô wêl vac dlam 100.’ Om nu yuac tyo nêl vô i ên nêbê, ‘Hôm kipihac wê ông myaviwen yêp lec ge ði kivuu ông myaviwen i tô mi loc xocbê dlam wêl 50.’ ⁷ Nang dêc xomxo ngwe val om nu yuac tyo kinêg i ên nêbê, ‘Ông myaviwen vaba yêpê?’ Lêc xomxo tyo nêl ên nêbê, ‘Pidi yul 100.’ Om nu yuac tyo nêl vô i ên nêbê, ‘Hôm kipihac ga ði kivuu ông myaviwen bê pidi yul 80.’

⁸ “Om xomxo levac tyo yê môm nipaên wê nu yuac tige vông ge, lêc pimil nu yuac tige ên wê vông môm hixôn piyôp nivihî ge. Ên xomxo wê vông nilô la vô susu kibun ga ge, he kô piyôp levac lec môm yuu yuac kibun ga luu xomxo wê dô vac xêseac ge vêl.

⁹ “Om a ob nêl vô xam bê xam ngidu xomxo xôn ya mone yuu susu kibun ga ên he xêyaa i vô nivihî vô xam, ði buc timuên wê xam vigêm obêc sea mone ge

od Anutu i kô xam mi xam loc dô vac i ben luta lêc luta.

¹⁰ “Xomxo ti obêc viac yuac nipwopwo wê xomxo nêb i vông ge nivihî ge od obêc viac yuac levac nivihî êno bêge, lêc xomxo ti obêc viac yuac nipwopwo nivihî lêm ge od obêc viac yuac levac êno nivihî lêm. ¹¹ Mone yuu susu kibun ga, ge susu pileva, lêc xam obêc viac nivihî lêm ge od letya obêc vông vizid wê nôn nivihî ge ti vac xam vigêmê? ¹² ði xam obêc viac xomxo ngwe susu nivihî lêm ge od letya ob vông susu vô xam ên nêb i tu xam nêmê?

¹³ “Xomxo ti o tiyi wê ob vông yuac vô xomxo levac yuu ge lêm, ên xêyaa obêc vin lec ngwe ði ob yê ngwe nipaên, me obêc vông nilô la vô ngwe ði vô nimi vô ngwe. Om o tiyi wê xam ob vông nilôm i loc vô Anutu yuu xôn mone ge lêm.”

Yesu kiyang lec môm yaya

¹⁴ Palisi ngô kiyang wê Yesu nêl ge lêc vô mya nipipaa vô, ên he xêyaa vin lec mone luu vêl. ¹⁵ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam ge wê xam yong xam ên xam nêbê xomxo i yê xam nêbê xam nivihî, lêc Anutu xovô xam nilôm nêb nipaên, ên môm wê xomxo yê nêb nivihî ge, ge wê Anutu yê ên nêb juda juda nipaên.

¹⁶ “Moses xolac hixôn plopete kiyang yêp ði i val tyip vô buc wê Jon lipac xomxo ge, ði vô buc wê Jon vông ge ði i val gwêbaga, a nêl xolac paha wê Anutu ben ge vô xomxo, mêgem xomxo tibeac nilô kidu he nêb he ob tu Anutu nue mi la dô vac i ben. ¹⁷ Lag yuu kibun obêc la xôa ma, lêc Moses xolac bo ti obêc la xôa ma hixôn lêm.

¹⁸ “Xomxo ti obêc sea vinê ði la kô vêx bangwe ge od ge vông yôdac vêx yuu vux, ði xomxo ti obêc kô vêx ti wê liya sea i ði la ge od ge vông môm yôdac vêx yuu vux.”

Xomxo wê susu tibeac ge ti yuu Lasalas

¹⁹ Nang dêc Yesu nêl ên nêbê, “Xomxo susu tibeac ti dô dêc vinyum ngakwi nivihîvîhî ði ya yaên nivihîvîhî tiyi buc vihati. ²⁰⁻²¹ Dêc xomxo susu maên ge ti dô lêmêbê Lasalas, lêc mi yêp vô xomxo susu tibeac tyo vuayen, ên nêb ob ya yaên myapipu wê tô mi la vac tevol kwa ngibi

ge, léc kityax dô lec Lasalas ninivi vihati om noo lam mi tep lec.

²² “Yuu mi dô di buc ti lê, léc Lasalas yib di angela lam kô i mi la tung i hixôn Eblaham vac Anutu ben lag puunê. Nang dèc xomxo susu tibeac tyo yib nang mi lie yev, ²³ di i la dô vac vigwe nipaên di kô myavinê levac mi dô, dèc yê ma la kisii léc yê Eblaham wê dô tevananê di Lasalas dô hixôn i ge. ²⁴ Mègem tyuc vya levac ên nêbê, ‘Mag Eblaham, ông xo vigwe pisiv ên a, di vông Lasalas i lam tinyum vigê liyihî vac mia di kô mi lam kitiv lec a get ên i vô ningigooên vô a, ên ngwax ya a nignivi vô myavinê levac.’

²⁵ “Léc Eblaham nêl vô i ên nêbê, ‘Nuge, ông xovô lê. Ên buc wê ông dô kibun ge, od ông dô vac nivîha hixôn susu nivîha, di Lasalas dô vac nipaên nôn, léc gwêbaga Lasalas dô vac nivîha yuu malehe di ông va dô vac nipaên yuu myavinê. ²⁶ Di kiyang ti yêp bêga nêbê vun madia ti yêp kisuu xe di xam lec, om xomxo ti obêc nêb kidi vac ga di loc vô xam ge od tiyiên ob ma, di ngwe obêc nêb kidi vac xam mi lam vô xe ge od tiyiên ob ma.’

²⁷ “Mêd xomxo susu tibeac tyo nêl ên nêbê, ‘Mag Eblaham, a kitaa ông bê ông vông Lasalas i lôc mi loc mag ben, ²⁸ ên a lige vux vigê vilu dô, om a nêb i loc nêl vô he bê he i sea môp nipaên êdêc he i o léc lam kô myavinê nipaên hixôn a lêm.’

²⁹ “Léc Eblaham nêl vô i ên nêbê, ‘Kiyang wê Moses he plopete kivuu ge yêp pyap, om he i ngô.’ ³⁰ Léc xomxo tyo nêl ên nêbê, ‘Mag, ge tiyiên ma, léc xomxo ti obêc kidi lec vac yibên mi la nêl kiyang vô he ge od he obêc pilepac he.’ ³¹ Léc Eblaham nêl ên nêbê, ‘He ob ngô Moses he plopete kiyang mi vông i vin lêm ge od xomxo ti obêc kidi lec vac yibên mi lax ge od he obêc vông i vin xomxo tige vya êno lêm.’ ”

17

Môp wê ob vông xomxo vô nipaên ge (Matyu 18:6-7,21-22; Mak 9:42)

¹ Yesu nêl vô nue ngivihî ên nêbê, “Môp nipaên toto yêp wê ob vông xomxo vô nipaên ge, léc xomxo ti wê didii xomxo

vac nipaên ge obêc kô myaviwen levac lec. ² Xomxo tibêge, xomxo ob nux ngidax viyin lec i kwa di nêx i la vac gwec madia ge od nivîha, êdêc i o léc vông xomxo wê xovôên ma ge ti i vô nipaên lêm. ³ Om xam viac xam nivîha. Di lime ti obêc vông i so ge od ông nêl i nêl soên vô i, di obêc pilepac i ge od ông kitya i nêl nipaên vêl. ⁴ Di lim tyo obêc vông i so vô ông lu vigê vilu di sec yuu lec buc ti, di lam vô ông lu vigê vilu di sec yuu léc nêl ên nêbê, ‘A vông i so vô ông’ ge od ông kitya i nêl nipaên tige vihati vêl.”

Môp vông vinên

⁵ Apumtau Yesu nue ngivihî nêl vô i ên nêbê, “Xe nêb ông vông xe nêl vông vinên i vô levac.” ⁶ Léc Apumtau nêl vô he ên nêbê, “Xam nêl vông vinên obêc nipwo tya tiyi xochê vixô nôn nulen ge od xam tiyi wê xam ob nêl vô xax levac tige bê, ‘Ông pul ông vêl ên kibun di loc ên loc yev ông vac gwec’ ge od obêc vô ninya lehe vô xam.”

Môp wê nue yuac ob vông ge

⁷ Yesu nêl ên nêbê, “Xam nume yuac ti obêc sap kibun me viac bwoc di vena ge od ông ob nêl bêna vô i? Ông ob nêl vô bê, ‘Ông lam tô mi dô kibun mi wa yaên?’ ⁸ Ông ob nêl tibêge lêm. Nge, ông ob nêl vô bê, ‘Ông viac ông di myêl yaên mi duu, di kô mi lam ên a ob xa di num tax, dèc ông wa di num timuên.’ ⁹ Di num yuac tige obêc nêl bêna vô ông? Ôbêc nêl bê ông pimil i ên wê vông yuac wê ông nêl ge, me? Ob nêl tibêge lêm, ên ge i yuac wê mi vông ge. ¹⁰ Om xam êno, xam obêc vông yuac vihati tiyi xochê Anutu nêl vô xam ge od xam o léc nêl bê Anutu i pimil xam lêm. Nge, xam nêl bêga bê, ‘Xe tibii yuac pileva. Xe o tiyi wê xe ob nêl bê Anutu i pimil xe ge lêm. Ên yuac wê xe vông ge, Anutu vông vac xe vigêm om xe vông.’ ”

Yesu vông xomxo kityax mahizihizi vigê yuu vô nivîha lec

¹¹ Yesu la ên nêb ob la Jelusalem, léc la vac Samelia yuu Galili ben yôg, ¹² mi la vac vigwe ti, léc xomxo kityax mahizihizi

vigê yuu yê i, léc le teva ¹³ di tyuc vya levac ên nêbê, “Apumtau Yesu, xo vigwe pisiv ên xe.” ¹⁴ Om Yesu yê he di nêl vô he ên nêbê, “Xam loc ên loc hilung nimnivi vô xomxo wê mi dô vac xumac ngibua ge lê ên he i yê bê xam nimnivi vô nivaha lec.” Om he dila vô môp léc he ninivi vô nivaha lec. ¹⁵ Om he yê wê ninivi vô nivaha lec ge, léc he ti pop mi lax mi la vô Yesu di pimil Anutu ya vya levac, ¹⁶ di yev vixa kitu vac di kipôm manôn vô Yesu vixa kwa ngibi di pimil i ên wê vông i vô nivaha lec ge. Xomxo tige tibii Samelia ti. ¹⁷ Mêd Yesu nêl ên nêbê, “A vông xomxo vigê yuu vô nivaha lec lê, léc he vigê vilu di sec yuudiyuu la na? ¹⁸ Tibii tived ga wê vena pimil Anutu ge, dom he baba wê Yuda ge ti o vena lêm.” ¹⁹ Mêd Yesu nêl vô tibii Samelia tyo ên nêbê, “Kidi lec mi lôc bom, ên vông vinên wê ông vông ge wê vông ông nimnivi vô nivaha lec.”

*Yesu buc wê ob lop mi lôm ge
(Matyu 24:23-28,37-41)*

²⁰ Palisi ya val kinêg vô Yesu ên nêbê, “Buc wê Anutu obêc lam tu king mi xomxo la vac i kwa ngibi ge obêc yelacna?” Léc Yesu nêl ên nêbê, “Xam ob wê do ti lê léc xovô bê Anutu buc wê ob tu king ge val ge lêm. ²¹ Di xomxo tiyiên ma wê ob yê mi nêl bê, ‘Wê, tyo val ga’ me ‘Tyo dô ganê’. Xam ngô lê. Anutu lam tu king vac xam mahigun pyap.”

²² Mêd Yesu nêl vô nue ngivihî ên nêbê, “Obêc buc timuên ge od xam obêc zid bê Xomxo Nu buc i vena lutibed ên xam wê, lêcom xam wêên ob ma. ²³ Di xomxo ya obêc nêl vô xam bê, ‘Wê, tyo dô ganê,’ me ‘Tyo val ga.’ Léc xam o léc loc vô he vixa lêm. ²⁴ Ên buc wê Xomxo Nu obêc vena ge od obêc vena tiyi xocbê deac hixelac lutibed di xêseac linac la vac vigwe vihati ge. ²⁵ Mêlêc Xomxo Nu obêc kô myavinê levac tax di xomxo wê dô gwêbaga obêc vô nîmi vô i.

²⁶ “Léc buc timuên wê Xomxo Nu obêc vena ge od xomxo obêc dô i tiyi xocbê xomxo dô vô Nôa buc ilage di Xomxo Nu ob vena. ²⁷ Ên xomxo ilage ya di num di iima mi dô, di i mila tyip lec buc wê Nôa la dô vac sip nilô ge lê, léc lutibed mia

butac mabu di lam hi xomxo vihati yib mîma vêl.

²⁸ “Di Lot buc bêge êno, ên xomxo ya di num di kisuu susu voma di vông yuac lec yaên di lox xumac mi dô, ²⁹ léc buc wê Lot kidi gê Sodom mi la ge od ngwax yuu ngidax myavinê tô gê lag puunê tiyi xocbê lun val ge mi lam hi xomxo gee yib mîma vêl. ³⁰ Om buc wê Xomxo Nu obêc vena le seac ge od xomxo obêc dô mi vông bêge êno.

³¹ “Obêc buc tige léc xomxo ti dô lec xumac kisii ge od i o léc lop mi lax kô i susu vac xumac lôma lêm, me xomxo ti obêc la dô vac yuac ge od i o léc lax mi la ben lêm. Nge, susu i dô di xomxo i loc nên mô. ³² Xam xovô Lot vinê wê tu ngidax mi le vac môp ge. ³³ Ên xomxo ti obêc nêb viac ninivi ên viyin yuu yibên ge od maviha wê i vông ge obêc yib. Léc xomxo ti obêc sea i ninivi lec a lêg ge od obêc dô maviha yuu nivaha.

³⁴ “A ob nêl vô xam bê obêc buc tige xomxo yuu ob diyêp lec pêt ti vô bucên, léc Anutu obêc kô ngwe di sea ngwe dô. ³⁵ Di vêx yuu obêc divông yuac ti mi dô, léc Anutu obêc kô ngwe di sea ngwe dô. ³⁶ [Di vux yuu obêc dô vac yuac ti lê, léc Anutu obêc kô ngwe di sea ngwe.]”

³⁷ Mêd nue ngivihî kinêg vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, kiyang tige obêc vô nôn lec gê na?” Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam xovô bê susu wê yib mi pital ge obêc yêp vac vigwe ti ge od menac byang kitucma di la lec vigwe tige.”

18

Kiyang pilepacên lec vêxôv ti yuu hizap nîpaên ti

¹ Mêd Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô nue ngivihî, ên nêb ob vông xovôên vô he bê he i kitaa i tiyi buc vihati di ni ma lecên i ma. ² Om nêl kiyang pilepacên bêga vô he ên nêbê, “Hizap ti dô vac vigwe ti, léc o xona ên Anutu lêm di yê xomxo vihati tiyi xocbê susu vidaaên ge. ³ Di vêxôv ti dô vac vigwe tige, léc la mi kitaa hizap tige tiyi buc vihati ên nêbê, ‘Tibii ti nêb ob vông kiyang vô a, om a nêb ông ngidu a xôn ên a nêg kiyang.’ ⁴ Léc

hizap o vông i vin i vya lutibed lêm, di buc tibeac la vêl lê, lêc hizap tyo xo bêga ên nêbê, 'A o xona ên Anutu lêm, di a o xona ên xomxo ti lêm. Nge, a xê he tiyi susu vîdaaên. ⁵ Lêcom vêxôv tige môci lam mi kitaa a nginong om a obêc ngîdu i xôn ên i kiyang, ên i o lêc lam nginong nginong mi vông a nig i ma lêm.' "

⁶ Mêd Apumtau Yesu nêl vô nue ngîvihi ên nêbê, "Xam xovô kiyang wê hizap nipaên tige nêl ge lê. ⁷ Om xam xo ên xam nêbê va? Xomxo wê Anutu vînoo he pyap nêb he tu ixê ge, he obêc kiyag vya léc Anutu tiyi bucên yuu vidiiên vihati ge od Anutu obêc ngô he vya lêmê? Di obêc ngîdu he xôn lutibed lêmê? ⁸ A ob nêl vô xam bê Anutu obêc ngô he vya di ngîdu he xôn lutibed. Lêc a ob kinêg vô xam bê buc wê Xomxo Nu obêc lop mi lôm ge od obêc yê bê xomxo vông i vin, me o vông i vin lêm?"

Kiyang pilepacên lec Palisi ti yuu tibii takis kôên ngwe

⁹ Yesu nêl kiyang pilepacên tiga vô xomxo ya wê nêb he tibii vông vinên nivîha di yê xomxo baba ên nêb he xomxo vîdaaên ge, om nêl bêga vô he ên nêbê, ¹⁰ "Xomxo yuu la vac Anutu xumac ngîbua ên nêb ob la kitaa, Palisi ngwe di tibii takis kôên ngwe. ¹¹ Om Palisi tyo la le di kitaa vac nilô bêga ên nêbê, 'O Anutu, a pimil ông ên wê a o nipaên tiyi xocbê xomxo baba ge lêm, ên he mi vông môp yôdac susu yuu yôdac vêx yuu vux di môp nipaên yaya. Di a o nipaên tiyi xocbê tibii takis kôên ganê lêm. ¹² Ên a ga wê a mi ngîbua yaên lec buc yuu yuu tiyi da vihati, di a mone yuu susu wê a mi kô ge a mi tung vigê yuu yuu, om a mi vông kidu ti vô ông.' ¹³ Di tibii takis kôên ngweo mila le teva, di o lax ma la kisiinê xocbê môp wê xomxo baba mi vông ge lêm. Nge, xovô nêb i tibii nipaên om kituu pikopac di kitaa bêga ên nêbê, 'O Anutu, ông xo vigwe pisiv ên a di kitya a nêg nipaên vêl, ên a ga tibii nigpaên.' "

¹⁴ Om Yesu nêl ên nêbê, "A nêl vô xam bê tibii takis kôên ge Anutu kitya i nên nipaên vêl di yê i nivîha di i lax mi la ben, di Palisi ge Anutu o yê nivîha lêm. Ên

xomxo wê ob yong ici va ge, ge wê Anutu obêc vông i vô nipwo lec, di xomxo wê vông ici vô nipwo lec ge, ge wê Anutu ob pimil i di vông i lê vô levac."

Yesu kitaa lec nipwo

(Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Xomxo kô nue nipwo mi la vô Yesu, ên nêb i vyax vigê lec he di kitaa lec he, lêc Yesu nue ngîvihi yê di vô mya nipaên vô he. ¹⁶ Lêc Yesu keac nipwo lam di nêl ên nêbê, "Vông nipwo i lam vô a di xam o le vac he xôn lêm, ên xomxo tibêge wê ob la dô vac Anutu ben ge. ¹⁷ A nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo ti obêc vông i vin Anutu mi la vac i kwa ngîbi tiyi xocbê nipwo mi la vac tae mae kwa ngîbi lêm ge od o tiyi wê obêc la dô vac Anutu ben ge lêm."

Xomxo wê susu yuu mone levac ge

(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Xomxo levac ti kinêg vô Yesu ên nêbê, "Xolac kehe nivîha, a obêc vông bêna êdêc dô magviha luta léc luta?" ¹⁹ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, "Bêna léc ông nêb a nivîha? Xomxo nivîha ti o dô lêm. Anutu vaci nôn tîbed wê nivîha. ²⁰ Ông xovô xolac wê Anutu nêl vô Moses ên nêbê, Ông o léc vông môp yôdac vêx yuu vux lêm. Ông o léc hi xomxo i yib lêm. Ông o léc vun xomxo ngwe susu lêm. Ông o léc nêl kiyang kityooên lec xomxo ti lêm. Ông loc vac tam yuu mam vya kwa ngîbi." ²¹ Om xomxo levac tyo nêl ên nêbê, "Buc wê a gên nipwo di i val tyip gwêbaga, a viac xolac gee vihati mi vông i vô nôn lec." ²² Yesu ngô tige, di luu i vya ên nêbê, "Môp ti gên yêp wê ông ob vông hixôn bêga bê ông loc vông susu tibeac wê ông vông ge mi tibii i kisuu di ông vông mone vô tibii wê nên susu maên ge, ên ông obêc kô susu nivîha gê kisii ganê. Pyap dêc ông lôm timu vô a vixag." ²³ Xomxo levac tyo ngô kiyang ge lê, lêc kiyang tige vông i nilô vô viyin levac, ên wê i mone levac ge.

²⁴ Om Yesu yê i di nêl ên nêbê, "Xomxo wê susu tibeac ge obêc nêb la vac Anutu ben ge od obêc viyin levac vô he. ²⁵ Môp wê bwoc kamel ti obêc la vac yin kitu tocên ge, viyin levac lê, lêc xomxo susu

tibeac obêc nêb la vac Anutu ben ge od obêc viyin levac luu vêl.”²⁶ Mêgem xomxo wê ngô kiyang tige nêl ên nêbê, “Obêc tibêge ge od letya tiyi wê ob la dô maviha ge?”²⁷ Lêc Yesu nêl ên nêbê, “Môp wê xomxo tiyiên ma wê ob vông ge, ge Anutu ob vông.”

²⁸ Mêd Pita nêl vô Yesu ên nêbê, “Wê lê. Xe ga wê xe sea susu wê xe vông ge vihati dô di lam timu vô ông vixam.”²⁹ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vixôhilôg, a ob nêl vô xam bê xomxo ti obêc sea ben hixôn vinêe nue di tae mae lie lec Anutu xolac yuu ben ge³⁰ od obêc kô myaviwen nivaha luu vêl gê kibun ga, di buc timuên ge od obêc la dô maviha luta lêc luta.”

Yesu nêl kiyang vông lu yon lec myavinê wê ob kô ge

(Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Yesu kô nue ngivihî vigê yuu di tô mi la yuu mi he la, dêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam ngô lê. Il ob la Jelusalem lê, lêc kiyang vihati wê plopete kivuu lec Xomxo Nu ilage obêc vô nôn lec.”³² Om xomxo obêc vông i la vac tibii wê o Yuda lêm ge vigê, dêc tibii obêc vô mya nipaên vô i di pisuv myaluc lec,³³ di pisa i ya yihi dêc hi i yib, di buc yon obêc lam la vêl ge od ob kidi lec maviha nang.”³⁴ Mêgem nue ngivihî ngô kiyang tyo lêc he lungên, ên kiyang kehe o yêp seac vô he lêm om he vyac xovôên ma.

Yesu vông xomxo ma tocên ti vô nivaha lec

(Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Yesu mila kwabo vô vigwe Jeliko, lêc xomxo ma tocên ti dô vô môp ninya di kitaa susu vô tibii,³⁶ lêc ngô kiyang ngena ngena wê lam hixôn Yesu ge om kinêg vô xomxo ya ên nêbê, “Tibii vô nididun ên va?”³⁷ Lêc xomxo nêl vô i ên nêbê, “Yesu Nasalet valê.”³⁸ Om xomxo ma tocên tyo tyuc ên nêbê, “Yesu, Devit nu, ông xo vigwe vô pisiv ên a.”³⁹ Lêc xomxo wê lam mug ge nêl ên nêbê, “Dô kiyang maên.” Lêc ma tocên tyo tyuc nginong nginong hixôn vya levac ên nêbê, “Ông Devit nu, xo vigwe vô pisiv ên a.”⁴⁰ Mêgem Yesu val le di nêl vô xomxo nêb he i kô xomxo ma tocên tyo mi lam vô i. Om he kô mi

val di val lax i le vô Yesu manôn dêc Yesu kinêg vô i ên nêbê,⁴¹ “Ông nêb a vông bêna vô ôngê?” Om xomxo tyo nêl ên nêbê, “A nêb ông vông a magnôn i seac.”⁴² Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Mamnôn i seac. Vông vinên wê ông vông ge vông ông vô nimviha lec.”⁴³ Mêgem lutibed xomxo tyo manôn seac, di i la hixôn Yesu di pimil Anutu. Di xomxo wê yê ge vihati pimil Anutu ên wê xomxo ma tocên tige manôn seac ge.

19

Yesu yuu Sakias kiyang

¹ Yesu la vac vigwe Jeliko,² di xomxo ti lê nêbê Sakias dô vac vigwe tige. Sakias ge xomxo takis kôên nêl levac di i mone yuu susu tibeac.³ Sakias nêb ob yê Yesu om la lêc tiyiên ma, ên myabo om xomxo tibeac le vac i manôn xôn,⁴ om tup mi la mug vô môp wê Yesu ob lam vô ge di mila lec xax ti ên nêb ob la dô ên yê Yesu wê i val ge.⁵ Yesu mila vac xax kwa ngibi

wê Sakias dô lec ge di lax ma lec di nêl vô Sakias ên nêbê, “Sakias, lop lutibed ên a ob dô hixôn ông vac ông bom gwêbaga.”⁶ Mêgem Sakias lop lutibed di kô Yesu mi la vac ben hixôn xêyaa nivaha.⁷ Tibii yê wê Yesu la dô vac Sakias ben ge om he ni nyag di nêl ên nêbê, “Bêna lêc xomxo tiganê la dô vac tibii nipaên tiganê ben di la dô hixôn?”⁸ Mêlêc Sakias le vô he vihati manôn di nêl vô Apumtau Yesu ên nêbê, “Apumtau, ngô lê. Susu vihati wê a vông ge a ob vông viwen i loc vô xomxo wê nêl susu maên ge. Di a obêc kityoo xomxo ya di vô he mone vêl ila ge od a ob vông he xe vac i luu vêl, xocbê a obêc kô xomxo ti mone kehe ti ge od a obêc vông kehe yuudiyuu vô i nang.”⁹ Mêgem Yesu nêl vô i ên nêbê, “Gwêbaga Anutu kitya xam xumac tiga nêl nipaên vêl di xam tu Anutu nue, ên ông ge, ông Eblaham tivae ti êno.”¹⁰ Ên a, Xomxo Nu, a lam ên xomxo wê lung la vac nipaên ge, ên a nêb a ob hôm he lec ên he i dô nivaha.”

Kiyang pilepacên lec xomxo vigê yuu wê kô mone ge

(Matyu 25:14-30)

¹¹ He ngô kiyang ngwe ge vêl, nang dêc Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he, ên he mila kwabo vô Jerusalem lêc tibii wê diloc hixôn i ge so ên nêb mêd he ob mila Jerusalem ge od Yesu ob tu Anutu manôn di tu king, om Yesu nêb he i xovô buc tige bê gên yêp teva, ¹² om nêl kiyang pilepacên bêga vô he ên nêbê, “Xomxo levac ti dô vac vigwe ti, lêc nêb ob la vac vigwe teva ngwe ên xomxo i vông i tu king ên lôm viac vigwe wê mi dô vac ge. ¹³ Om buc wê nêb ob la ge od nêl nue yuac vigê yuu ge lam vô i di vông mone kipihac yuu yuu vô he toto di nêl vô he ên nêbê, ‘Xam vông yuac lec mone tigae di i loc tiyp lec buc wê a obêc vena ge.’

¹⁴ “Mêd xomxo levac tyo loc mi la, lêc tibii vigwe tige xêyaa vô nipaên vô i, om vông lie ya timu vô i vixa mi la, ên nêb he i loc nêl bê, ‘Xe nêb xomxo tiga ob tu king mi viac xe lêm.’ ¹⁵ Lêc xomxo tyo mila kô lê levac pyap di lax mi la vac ben wê ob viac ge. Mêd nêl nue yuac wê vông mone vô he ge lam vô i, ên nêb ob xovô mone wê he vông yuac lec ge bêc he tulec ya hixônê?

¹⁶ “Om xomxo ti wê val taxlee ge nêl vô i ên nêbê, ‘Xomxo levac, ông vông mone kipihac yuu vô a, lêc a vông yuac lec om a tulec yul yuu hixôn.’ ¹⁷ Om xomxo levac nêl vô xomxo tyo ên nêbê, ‘Ông ge xomxo nivaha wê ông viac a yuac nivaha ge. Ông kô mone nipwo tya lêc ông viac nivaha, om a ob vông ông tu levac di viac vigwe levac vigê yuu.’

¹⁸ “Nang dêc nu yuac ngwe wê vông yuu ge val nang di nêl ên nêbê, ‘Xomxo levac, ông vông mone kipihac yuu vô a, lêc a vông yuac lec om a tulec yul ti hixôn.’ ¹⁹ Om xomxo levac tyo nêl vô i ên nêbê, ‘Nivaha, om a ob vông ông tu levac di viac vigwe levac vigê vilu.’

²⁰ “Nang dêc nu yuac ti wê vông yon ge val nang di nêl ên nêbê, ‘Xomxo levac, ga ông mone kipihac yuu wê ông vông vô a ge, om ông hôm ông xe. Ông mone ga a vîyum vac nivimihi mi tung i dô, ²¹ ên a xona ên ông, ên a xovô ên a nêbê ông ge xomxo myampilihi, ên susu wê xomxo ngwe ob tung ge od ông ob kô, di yaên wê

xomxo ngwe yev he xe ge od ông la mi kô nôl.’

²² “Lêc xomxo levac nêl vô i ên nêbê, ‘Ông ge xomxo nipaên. Ên kiyang wê ông nêl ga hilung ông nêl nipaên, ên ông xovô ên ông nêbê a ga xomxo myagpilihi om susu wê xomxo ngwe tung i dô ge, a la mi kô, di yaên wê xomxo ngwe yev he xe ge od a la mi kô nôl. ²³ Ông xovô bêge lê, lêc bêna lêc ông o la lii mone wê a vông ge vac xumac mone êdêc buc wê a vena ge od a kô mone wê a vông ge di kô wê dô lecên ge hixônê?’ ²⁴ Mêgem xomxo levac nêl vô xomxo wê he xôn le ge ên nêbê, ‘Xam hôm mone kipihac yuu ge vêl ên xomxo tige vigê di loc vông vô xomxo ngwe wê mone yul yuu ge.’ ²⁵ Lêc he nêl ên nêbê, ‘Xomxo levac, xomxo ganê mone levac tiyi yul yuu.’

²⁶ “Lêc xomxo levac nêl ên nêbê, ‘A ob nêl vô xam bê xomxo wê he susu dô ge, he ob kô ya hixôn, di xomxo wê susu ma ên he di nipwo tya dô vô he ge od a ob vô vêl ên he. ²⁷ Di xomxo wê xêyaa vô nipaên vô a ên nêb a o tu king lêm ge, xam loc kô he mi lam di hi he i yib lec a magnôn.’ ”

Yesu la Jerusalem lêc tibii pimil i tiyi xocbê king ge

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

²⁸ Yesu nêl bêge pyap di loc mi la ên nêb ob la Jerusalem. ²⁹ Mêd mila kwabo vô vigwe yuu lê nêbê Betpasi yuu Betani wê yêp kwabo vô kitôn Oliv ge. Mêd vông nu ngivihhi yuu la, ³⁰ di nêl vô yuu ên nêbê, “Muu loc vac vigwe tiganê, di muu obêc mila wê donki wê gên ligên ge ti wê tibii vô yihi lec kwa di i dile ge. Donki tige xomxo ti o dô lec ila lêm. Mêgem muu piwelac yihi vêl ên di kô mi lam. ³¹ Lêc xomxo ti obêc kinêg muu bê, ‘Muu ob piwelac yihi tige vêl ên va?’ ge od muu nêl vô bê, ‘Apumtau nêb ob vông yuac lec.’ ”

³² Yuu la i tiyi wê Yesu nêl ge di mila tulec donki, ³³ om yuu piwelac yihi vêl ên, lêc xomxo wê he donki ge kinêg yuu ên nêbê, “Muu piwelac ge ên va?” ³⁴ Lêc yuu

nêl ên nêbê, “Apumtau nêb ob vông yuac lec.”

³⁵ Mêd yuu kô donki tyo mi lax vô Yesu, di he vax he ngakwi lec kisii dêc Yesu dô lec. ³⁶ Yesu dô lec di la vô môm, mêd xomxo ya vax he nivimihi lec môm wê Yesu ob tup vô ge i tiyi xocbê môm wê tibii mi vông vô he king ge. ³⁷ Mêd Yesu lop vô môm kitôn Oliv di mila kwabo vô Jelusalem, léc xomxo vihati wê mi timu vô Yesu kiyang ge, he pimil Anutu hixôn xêyaa nivaha ên do levac wê Yesu vông mi he yê ge, ³⁸ di he nêl levac la kisii ên nêbê,

“Il ob hi vixad i pec ên il nêd king wê tu Anutu manôn di lam ge.

Kiyang malehe yêp lag kisiinê, di Anutu wê dô lag kisiinê, il ob vông i lê i vô levac.”

³⁹ He nêl bêge, léc Palisi wê dô hixôn he ge, he ya nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, ông nêl vô nume bê he i dô kiyang maên.” ⁴⁰ Léc Yesu nêl ên nêbê, “A ob nêl vô xam bê he obêc dô kiyang maên ge od ngidax obêc tyuc di pimil a nang.”

Yesu byag ên tibii Jelusalem

⁴¹ Mêd Yesu mila kwabo vô Jelusalem dêc yê ma la di byag, ⁴² di nêl ên nêbê, “Gwêbaga xam obêc xovô môm wê xam ob dô vac malehe ge od obêc nivaha. Léc ga xam lungên, ên kiyang ga yêp xôpacên om xam o xovô lêm. ⁴³ Xam ngô lê. Obêc buc ti léc tibii wê yê xam nipaên ge obêc val ku xenac kisuu xam xôn di o tiyi wê xam ti ob la ge lêm. ⁴⁴ Di he ob hi xam hixôn nume wê xam dô vac vîgwe ga vihati vô nipaên, di ngidax wê xam lox xumac ya ge, ngwe ob dô lec ngwe kisii lêm. Kehe bêga bê xam o xovô Anutu wê lam ên nêb ob hôm xam lec ge lêm.”

Yesu tii tibii wê vông vitevac vac Anutu xumac ngibua ge vêl

(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

⁴⁵ Yesu la vac Anutu xumac ngibua di la tii tibii wê vông vitevac vac nilô ge la vêl, ⁴⁶ di nêl vô he ên nêbê, “Xolac nêl bêga nêbê, ‘A xumac ga, xumac kitaa vacên,’ léc xam vông i tiyi xocbê xumac wê tibii yôdac ob kitucma vac ge.”

⁴⁷ Yesu mi nêl xolac vac Anutu xumac ngibua tiyi buc vihati. Mêd xomxo levac wê mi si daa gee di xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn xomxo levac levac ya, he xôn nêb he ob hi Yesu i yib, ⁴⁸ léc he o tulec môm ti wê he ob hi Yesu lec ge lêm, ên xomxo tibeac vô ninya vô kiyang wê Yesu nêl ge di o sea i lêm.

20

Xomxo kunac Yesu ên nêbê, “Ông kô xêkizêc vô letya?”

(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Buc ti léc Yesu la vac Anutu xumac ngibua di la nêl xolac vô tibii, di xomxo levac wê mi si daa vô Anutu gee di xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn he Yuda levac levac val vô Yesu, ² di val kunac i ên nêbê, “Ông tu letya manôn di lam vông môm tigaê? Letya nêb ông vông môm tibêgaê?” ³ Léc Yesu nêl lax vô he ên nêbê, “A êno ob kinêg kiyang ti vô xam. Om xam nêl vô a bê ⁴ letya vông Jon la lipac xomxo? Ge Anutu lag kisiinê vông, me xomxo kibun ga vông?” ⁵ Om he nêl voma bêga ên nêbê, “Il obêc nêl bê Anutu lag kisiinê vông ge od Yesu obêc nêl vô il bê, ‘Léc bêna léc xam o vông i vin kiyang wê Jon nêl ge lêmê?’ ⁶ Léc il ob nêl bê xomxo kibun ga vông Jon la yuac tige, od xomxo obêc nêx il ya ngidax, ên he vihati vông i vin ên he nêbê Jon ge plopet wê Anutu vông i la ge ti.” ⁷ Om he nêl vô Yesu ên nêbê, “Xe o xovô Jon Lipacên kehe lêm.” ⁸ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Om a êno ga, a ob nêl xomxo ti wê vông a lam ge kitong vô xam lêm.”

Kiyang pilepacên lec tibii nipaên wê viac yuac ge

(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Mêd Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô xomxo bêga ên nêbê, “Xomxo ti xin wain vac i yuac ti, di vông vô tibii ya nêb he i viac, ên nêb ob la vîgwe teva ti di la dô buc xuhu dia. ¹⁰ Mêgem loc mi la dô mêd buc wê wain ob huu ge om vông nu yuac ti lax mi la vô tibii wê diviac i yuac ge ên nêbê i loc kô i wain nôn ya, om xomxo tyo mila léc xomxo wê viacên wain ge hi

i di vông i lax mi la pileva. ¹¹ Nang dèc xomxo ti wê i yuac ge vông nu yuac ngwe lax vô he nang, lèc tibii yuac viacên pisa i di vô mya nipaên vô i di vông i lax mi la pileva. ¹² Nang dèc xomxo levac tige vông nu yuac ti wê vông yon ge la nang, lèc he hi i vô nipaên di nêx i la ninya. ¹³ Om xomxo ti wê i yuac ge xo bêga ên nêbê, 'A ob vô va? Ga a ob vông a nug tuc wê a xêgyaa vin lec i ge i loc vô he, ên mêd he ob yê i xocbê xomxo levac di la vac kiyang wê i vông ge kwa ngibi.' ¹⁴ Lèc xomxo wê viac i yuac ge yê wê xomxo levac tyo nu mila ge om he nêl voma ên nêbê, 'Xomxo ti wê ma obêc nêl i lê lec yuac ga ge val, om il ob hi i yib êdêc yuac ga i tu il xe.' ¹⁵ Om he hêm i xôn di kô mi la vô yuac ninya di hi i yib. Om a ob kinêg vô xam bê xomxo ti wê i yuac ge obêc vô va vô he? ¹⁶ Ge obêc hi xomxo tige yib di vông i yuac vô xomxo baba mi he i viac nang." Xomxo wê ngô kiyang tige nêl ên nêbê, "Le i lèc vông tibêge lêm."

¹⁷ Mêd Yesu yê he di nêl ên nêbê, "Xam nêbê môp bêge i ma, mêlêc kiyang wê plopete kivuu ilage, kehe bêna? Ên plopete ilage kivuu kiyang mi i yêp bêga ên nêbê, 'Ngidax ti wê xomxo xumac loxên yê lèc nêb tiyiên ma ge, ge wê tu ngidax xêkizêc wê ob hêm xumac xôn ge.' ¹⁸ A ob nêl vô xam bê xomxo ti obêc tô mi hi i lec ngidax tige ge od ob hi i len vô pipu sea, di ngidax tige obêc tô mi hi xomxo ti ge od obêc hi i pital sea."

¹⁹ Yesu nêl bêge dèc xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn xomxo levac wê mi si daa gee, he xovô ên he nêbê Yesu nêl kiyang pilepacên tige lec he, om he nêb he ob hêm Yesu xôn lutibed, lèc he xona ên wê xomxo tibeac ge.

Xomxo nêb ob yaxên Yesu kiyang lèc Yesu o nêl ti so lêm

(Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Mêd xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn xomxo levac wê mi si daa gee yê Yesu xôn di vông xomxo ya la vô i ên nêb he i yê i xôn di yaxên i kiyang béc obêc nêl ti so ge od he ob vông i loc vac gavman vigê di vông kiyang vô. Xomxo tige kityoo nêb he xomxo nivaha, ²¹ om

la kinêg vô Yesu ên nêbê, "Xolac kehe, xe xovô ên xe nêbê xolac wê ông nêl vô xomxo ge, ông nêl bôbac di nivaha, di ông o xona ên xomxo ti lêm. Nge, ông mi nêl Anutu kiyang hixôn nôn vô xomxo vihati tiyima. ²² Om xe ob kinêg vô ông bê tiyi wê il Yuda ob vông mone takis vô king Sisa wê tibii madiluhu ge, me il ob vông lêm?" ²³ Lèc Yesu xovô kiyang kityooên wê yêp vac he nilô ge om nêl vô he ên nêbê, ²⁴ "Xam hilung mone ti mi a xê. Letya kinu yuu lê wê yêp lec mone ga?" Om he nêl ên nêbê, "Sisa kinu yuu lê." ²⁵ Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, "Mêgem susu wê Sisa xe ge, xam vông i loc vô Sisa, di susu wê Anutu xe ge, xam vông i loc vô Anutu." ²⁶ Mêd he o tiyi wê he ob kityoo Yesu ên i nêl kiyang ya so lec xomxo manôn ge lêm, ên he yetac ên kiyang wê Yesu nêl lax vô he ge om he dô kiyang maên.

He kinêg vô Yesu lec môp wê xomxo ob kidi lec vac yibên ge

(Matyu 22:23-33,41-46; Mak 12:18-27,35-37)

²⁷ Xomxo Sadyusi ya val vô Yesu. He Sadyusi ge, he o vông i vin bê xomxo ob kidi lec vac yibên lêm. ²⁸ Om he la nêl vô Yesu ên nêbê, "Xolac kehe, Moses xolac nêl bêga vô il ên nêbê xomxo ti obêc kô vêx ti lèc nu ma di i yib di vinê gên dô ge od vux tyo lie ti ob ii vêx tyo nang êdêc vông nue, di nue i tu susu wê ma yibên vông ge kehe. Moses xolac nêl bêge. ²⁹ Om wê vux vigê vilu di sec yuu ob dô lec ta yuu ma tived, mêdêc li tuc obêc kô vêx ti lèc yib di nu ma ge, ³⁰⁻³¹ od li môn ob ii vêx tige i tii vac nang, lèc wê obêc yib di nu ma ge od li gwaa ob ii nang, lèc wê li gwaa obêc yib ge od lie timuên vihati ob timu vô môp tived ge di ii vêx tige, lèc wê vihati obêc yib di nue ma, ³² dèc vêx tyo obêc yib timuên ge. ³³ Xam nêl ên xam nêbê xomxo obêc kidi lec vac yibên om xe nêb xe ob kinêg vô ông bê buc wê xomxo yibên obêc kidi lec ge, od vêx tige obêc tu vux tina vinê? Ên vux vigê vilu di sec yuu, he xôn ii vêx tige lec buc wê he dô mavaha ge."

³⁴ Mëgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xomxo wê dô gwêbaga ge, he iima.
³⁵ Lêc xomxo wê Anutu nêb he nivîha tiyi wê ob kidi lec vac yibên di la dô maviha timuên ge, he ob iima vô buc timuên lêm.
³⁶ Ên he obêc yib i tii vac nang lêm. Nge, he ob dô tiyi xocbê angela ge, ên he kidi lec vac yibên di he tu Anutu nue.

³⁷ “Moses kiyang nêl kitong êno ên nêbê xomxo yibên obêc kidi lec i tii vac nang. Ge yêp seac vac kiyang wê Moses kivuu lec xax wê ngwax ditum lec ge bêga ên nêbê, ‘Apumtau Anutu ge Eblaham yuu Aisak yon Jekop Anutu wê yon mi kitaa vô ge.’
³⁸ Yon yib tax dêc Moses kivuu kiyang tige timuên, lêc Moses kivuu i tiyi xocbê yon xeedô ge. Om il ob xovô bê Anutu o tu xomxo yibên nêl Anutu lêm. Nge, Anutu tu xomxo maviha nêl Anutu, ên xomxo wê maviha hixôn he wê yibên ge, Anutu yê he vihati xocbê he dô maviha ge.”

³⁹ Yesu nêl bêge dêc xomxo wê xovô Moses xolac gee, he ya nêl ên nêbê, “Xolac kehe, ông nêl ge bôbac la tiyi.”
⁴⁰ He nêl bêge, ên he xona om he nêb he ob kinêg kiyang i tii vac vô Yesu lêm.

⁴¹ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Bêna lêc xomxo ya nêl ên nêbê Kîlisi wê Anutu nêb ob vông i lam ge, ge Devit nu?
⁴² Ên Devit vaci kivuu vac kipihac Sam bêga ên nêbê, ‘Apumtau Anutu nêl vô a Apumtau ên nêbê, Ông dô vô a vigêg hiyôv,
⁴³ di a obêc vông tibii wê vông vevac vô ông ge he i dô vac ông vigêg vilu kwa ngibi.’

⁴⁴ Devit nêl ên nêbê Kîlisi ge Apumtau, om bêna lêc xomxo nêl ên nêbê Kîlisi ge Devit bue timuên ti?”

Xomxo wê xovô Moses xolac gee nêl nipaên

(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Xomxo tibeac dô om he ngô kiyang wê Yesu nêl vô nue ngivihi bêga ên nêbê,
⁴⁶ “Xam viac xam ên môp nipaên wê xomxo wê xovô Moses xolac gee mi vông ge. Ên he xêyaa vin lec môp wê he ob vinyum ngakwi dia nivîha di la vilee vac maket ên he nêb xomxo i yê he di pimil

he ya kiyang malehe, di he obêc la vac xumac lilo, me he ob la ya vizid levac ge od he nêb he ob dô lec sia nivîha wê xomxo levac mi dô lec ge.
⁴⁷ Lêc he ge wê he mi vô xomxo vêxôv nêl susu yuu xumac vêl ge, di buc wê he ob kitaa ge od he mi viyum nêl nipaên vac kitaaên dia. Om myaviwen nipaên wê he ob kô ge obêc levac mabu yocên luu vêl.”

21

Vêxôv wê vông daa vô Anutu ge (Mak 12:41-44)

¹ Yesu dô di yê wê tibii wê mone levac gee lam tung mone vac kilong wê tibii mi tung mone daa vac ge.
² Mêd yê wê vêxôv wê mone ma ge ti val tung mone hi yuu tya vac kilong tyo.
³ Mëgem Yesu nêl ên nêbê, “A ob nêl hixôn nôl vô xam bê mone yuutyabed wê vêxôv tiganê tung vac kilong ge nginoo daa wê xomxo baba tung ge vêl.
⁴ Ên he mone tibeac dô lê, lêc he vông nipwo tya di he xe levac dô, dom vêx tiganê ge i nêl mone ma di hi yuu tya, lêc vông vihati tu daa, di ti o dô wê ob kisuu xen yaên lec ge lêm.”

Yesu nêl lec viyin wê ob val timuên ge (Matyu 24:1-14; Mak 13:1-13)

⁵ Xomxo ya nêl kiyang lec Anutu xumac ngibua ên nêbê, “Xumac tiga, tibii lox ya ngidax nivîhaviha di vunac vô ya susu nivîhaviha.”
⁶ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Susu wê xam wê ga, obêc buc timuên ge od ngidax tigae ob dii sea, di ngwe ob dô lec ngwe kisii lêm.”

⁷ Mêd he kinêg vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, kiyang tige obêc vô nôl lec yelacna? Di do vatya obêc val tax ên xe xê di xovô bê susu tige ob vô nôl lecê?”
⁸ Mëgem Yesu nêl ên nêbê, “Xam viac xam nivîha êdêc tibii i o lêc kityoo xam lêm. Ên xomxo tibeac obêc val kityoo xam di nêl a lêg di nêl bê he Kîlisi, di nêl bê buc vô kwabo lec. Lêc xam o lêc vông i vin he vya di timu vô he lêm.
⁹ Di xam obêc ngô kiyang wê nêbê vevac tyip vac vigwe ya mi xomxo hima ge, od le i lêc yetac di xona lêm. Ên vevac tige obêc val tax, lêc buc myahipu gên yêp dia.”

¹⁰ Nang dêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Vô buc tige tibii viyang ngwe ob vông vevac vô viyang ngwe, di tibii viyang viyang ob dô kidu kidu di vông vevac voma. ¹¹ Vac vigwe viyang viyang ge ngiyêg ob yoc levac di vip levac ob den xomxo di yidac levac ob vông he. Di do levac ya ob lam gê lag kisiinê di vông xomxo xona mabu.

¹² “Vô buc wê susu tige valên gên ma ge, od tibii obêc hêm xam xôn di vông viyin levac vô xam, di vông kiyang vô xam vac xumac lilo wê Yuda vông ge di tung xam la vac kalabuhu. He ob nêb vông a lêg i vô nipaên, mêmegem he obêc kô xam mi la di vông xam le vô king yuu gavman levac manôn di vông kiyang vô xam. ¹³ Lêc buc tige wê xam ob nêl a xolac kitong vô he, ¹⁴ om le i lêc xo kiyang wê xam ob nêl lax vô he ge lêm. ¹⁵ Ên a obêc vông xam piyôp yêp seac di xam nêl kiyang nivaha, om he wê nêb ob vông vevac vô xam ge, he o tiyi wê he ob pwoo kiyang wê a nêl vô xam ge vac lêm.

¹⁶ “Mêd xacxam va tame mame lime ngidême hixôn xam nimpipu, heche va obêc vông xam vac tibii vevac vigê di he obêc hi xam ya wib. ¹⁷ Di xomxo vihati xêyaa obêc vô nipaên nôn vô xam ên wê xam vông i vin a lêg ge. ¹⁸ Lêc xam obêc dô nimviha di bamzub lihi ti tya obêc pul vêl lêm. ¹⁹ Om xam le xêkizêc êdêc dô mamviha timuên.

Yesu nêl kiyang lec wê Jelusalem obêc vô nipaên ge

(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ “Buc wê tibii vevac obêc lam buu vigwe Jelusalem xôn ge od xam xovô bê buc wê vigwe ob vô nipaên ge vô kwabo lec. ²¹ Om buc tige, xomxo wê dô vac vigwe Judia ge, he i pec mi loc lec vigwe kitôn, di he wê dô vac vigwe Jelusalem ge, he i pec mi loc vêl, di he wê dô Jelusalem ninya ge, he i o lêc dilôc vac vigwe Jelusalem lêm. ²² Ên buc tige wê Anutu ob vông myaviwen nipaên vô xomxo Yuda i tiyi kiyang wê plopete kivuu ilage, om kiyang gee vihati obêc vô nôn lec. ²³ Om vêx wê nu dô vac xêyaa hixôn vêx wê divông lul vô nue vô buc tige, he ob dô vac viyin levac. Ên xomxo kibun ga ob dô vac

viyin levac di xêyaa myavinê wê Anutu vông ge ob tulec he Yuda vihati. ²⁴ Mêd tibii ob hi he ya yib ya yipac di ku he ya xôn di kô he mi la vac tibii ba ben di he la dô di vông yuac kalabuhu. Di tibii wê o Yuda lêm ge ob vông vigwe Jelusalem vô nipaên di heche va ob tu kehe di viac i tiyi buc wê Anutu nêl ge.

Buc wê Xomxo Nu ob vena ge
(Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ “Mêd do toto ob val vac hiyôv yuu dentuc di pitua gê lag kisiinê, di xomxo kibun ga vihati nilô ob vô viyin levac di he ob xona ên mia gwec wê vuac di vô didun levac ge. ²⁶ Di pitua yuu susu wê lag ge ob yetac di sea vigwe wê le lec ge di la, om xomxo ob yê di xovô susu nipaên wê ob val kibun ge om he ob xona mabu di vixog mi la kibun. ²⁷⁻²⁸ Mêd buc wê susu tige obêc val ge, od xam nilôm i vô viyin maên di xam wê mam i loc kisii, ên buc wê Anutu ob vô xam vêl ên viyin yuu nipaên ge vô kwabo lec. Mêd ge wê a, Xomxo Nu, a ob lam vac viyobtoc hixôn xêkizêc yuu xêseac di lam kibun, di xomxo vihati ob yê wê a val ge.”

Kiyang pilepacên lec xax wê mi pwoc ge
(Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Mêd Yesu nêl kiyang pilepacên ti vô he ên nêbê, “Xam xovô xax wê ob pwoc lihi ge. ³⁰ Ên xax lihi obêc pwoc lec ge od xam xovô ên xam nêbê ge buc wê hiyôv ob linac nivaha ge. ³¹ Mêmegem xam xovô bêga bê môt wê xam ob xovô Anutu buc ge, tiyi bêge êno. Om xam obêc wê do tige wê val ge od xam xovô bê buc wê Anutu ob tu king di vông xomxo vihati la vac i kwa ngibi ge vô kwabo lec.

³² “A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xomxo wê dô gwêbaga ge obêc dô di kiyang tige vihati obêc vô nôn lec. ³³ Lag yuu kibun xôa obêc ma, lêc kiyang wê a vông ge, bo ti obêc la xôa ma lêm.

Yesu nêl vô nue ngivihhi ên nêb he i viac he

³⁴ “Xam viac xam nivaha, di le i lêc num mi vô mavmav lêm, di xam o lêc xo kiyang tibeac lec susu wê nimnivi xe ge di nilôm i vô viyin lec lêm, ên xam obêc viac

xam nivuha lêm ge od Xomxo Nu obêc lop mi lôm lutibed ge od xam ob lungên, tiyi xochê pulac wê lilii lungên om mila mô, léc vac ge. ³⁵ Ên buc tige obêc val vô xomxo wê dô lec kibun ga vihati yang. ³⁶ Om xam viac xam i tiyi buc vihati, di xam kitaa vô Anutu bê i vông xêkizêc vô xam i tiyi wê xam ob le xêkizêc di kilê viyin wê ob tulec xam ge êdêc le nivuha vô Xomxo Nu manôn wê obêc vena ge.”

³⁷ Mêd Yesu la mi nêl xolac vac Anutu xumac ngîbua tiyi vidiên vihati, di bucên ge mi sea Jelusalem di la mi yêp lec kitôn Oliv. ³⁸ Mêdêc pitoc yang ge xomxo tibeac mi kidi mi la vac Anutu xumac ngîbua ên nêb ob la ngô Yesu kiyang wê nêl ge.

22

Judas nêb ob vông Yesu vac xomxo levac vigê

(Matyu 26:1-5,14-16; Mak 14:1-2,10-11; Jon 11:45-53)

¹ Buc wê tibii Yuda ob myêl levac di ya blet xêkizêc wê yis maên ge ên xovô buc Pasova ge vô kwabo lec. ² Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee he nêb he ob hi Yesu i yib, léc he xona ên xomxo tibeac, om he myag môp wê he ob hêm i xôn ge.

³ Judas Iskaliot ge Yesu nue ngîvihi ti lê, léc Seten la vac i nilô. ⁴ Om Judas loc mi la vô xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xêhipu levac wê mi viac Anutu xumac ngîbua gee, di he keac lec môp wê Judas ob vông Yesu vac he vigê ge. ⁵ Om xomxo levac tige nilô vô nivuha di he nêb wê Judas ob vông Yesu vac he vigê ge od he ob vông mone vô i. ⁶ Mêgem Judas tyuc lec, mêd myag môp wê ob hêm Yesu xôn ge, léc xovô wê xomxo tibeac mi dô hixôn Yesu ge om dô bin buc wê Yesu vaci obêc dô tamaên di xomxo ma ge lê.

Pita yuu Jon viac vizid wê he ob ya ge
(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

⁷ Buc wê tibii Yuda ob ya blet xêkizêc di hi bwoc sipsip mi ya ên xovô buc Pasova ge, ⁸ om Yesu nêl vô Pita yuu Jon ên nêbê, “Ga buc Pasova om muu loc myêl vizid ên

il ob xa.” ⁹ Om yuu kinêg vô i ên nêbê, “Ông nêb xii la myêl vac xumac tina?”

¹⁰ Mêgem Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Muu ngô lê. Muu loc vac vigwe Jelusalem di muu obêc wê wê xomxo ti dikilê mia mi la ge, od muu timu vô xomxo tige vixa di loc vac xumac wê xomxo tyo ob la vac ge, ¹¹ di nêl vô xomxo ti wê i xumac ge bê, ‘Xolac kehe nêb xii lam kinêg vô ông bê xumac nilô tina wê i hixôn nue ngîvihi ob ya vizid vac ge?’ ¹² Muu obêc kinêg bêge vô i ge od obêc hilung xumac nilô levac ti wê yêp kisii ge vô muu. Susu wê il ob dô lec ge le vac xumac tige pyap, om muu loc myêl vizid wê il ob xa ge vac.” ¹³ Mêgem Pita yuu Jon loc mi la, di mila yê i tiyi wê Yesu nêl ge, mêgem yuu la myêl yaên wê he ob ya ge.

Yesu vông pasa vô nue ngîvihi

(Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Kolin 11:23-25)

¹⁴ Buc wê he ob ya vizid ge om Yesu hixôn nue ngîvihi, he xôn dô di ya. ¹⁵ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A xovô ên a nêbê a obêc kô myavinê levac om a nilôg kidu a ên a nêb a ob xa vizid tiga hixôn xam tax lê dêc kô myavinê timuên. ¹⁶ A nêl vô xam bêga bê a ob xa vizid tiga i tii vac lêm di i loc tyip vô buc wê vizid tiga obêc vô nôn lec vac Anutu ben.”

¹⁷ Mêd Yesu hêm kap ti di kitaa vô Anutu di nêl vô he ên nêbê, “Xam hêm di titang voma. ¹⁸ A ob nêl vô xam bê a obêc num wain bêga i tii vac lêm di i miloc vô buc wê a ob num mia vac Anutu ben ge.” ¹⁹ Nang dêc Yesu hêm blet ti di kitaa lec mêd hibû di vông vô he titi di nêl ên nêbê, “Ga a nignivi wê a vông ên a nêb i ngidu xam xôn ge. Xam timu vô môp bêga di xovô a.” ²⁰ He ya pyap mêd Yesu vông bêge vô kap wain êno, di nêl ên nêbê, “Mia wain ga a hi wê a ob kipyax sea ên xam ge. Mêgem kiyang paha wê Anutu hilu ge, a obêc vông i vô nôn lec ya a hi.

²¹ “Xam wê lê. Xomxo ti wê ob vông a vac tibii vevac vigê ge xeedô di ya hixôn a lec tevol tiga. ²² A, Xomxo Nu, a ob xib i tiyi xochê kiyang wê Anutu nêl pyap ge lê,

lêc xomxo ti wê ob vông a la vac he vigê ge obêc kô myaviwen levac lec timuên.”
²³ Yesu nêl bêge pyap, mêd nue ngivihi nêl vônga ên nêbê, “Om il tina wê il obêc vông môt tibêge?”

Yesu nue ngivihi ngaênma ên nêb he tina obêc tu levac i luu he baba vêl

²⁴ Mêd Yesu nue ngivihi ngaênma ên nêb mêd he tina obêc tu levac i luu he baba vêl. ²⁵ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “King kibun ga môt wê nêb tibii viyang viyang ge i loc vac he kwa ngibi, di tibii wê tu levac ge nêb xomxo wê pileva ge i pimil he ên yuac wê he vông ge. ²⁶ Lêc xam o lêc timu vô môt bêge lêm. Nge, xam wê xam kô lêm levac ge, xam dô i tiyi xomxo wê lê maên ge, di xam wê xam tu levac ge, xam dô i tiyi xochê xomxo wê mi vông yuac vô xam ge. ²⁷ A ob kinêg xam bê xomxo ngwe na wê levac ge? Ge xomxo ngwe wê dô di ya ge, me i nu yuac ngwe wê myêl i xen yaên di kô mi lam ge? Ge xam xovô ên xam nêbê ge xomxo ngwe wê dô mi ya ge. Lêc a ga, a lam dô hixôn xam tiyi xochê xam num yuac ti.

²⁸ “Viyn tibeac tulec a, lêc xam o sea a lêm. Nge, xam kilê viyn hixôn a. ²⁹ Mag Anutu nêb a tu king di kô lêg levac, om a ob vông xam tu king di kô lêm levac hixôn a êno bêge, ³⁰ om buc wê a ob tu king ge od xam ob dô hixôn a di il xôn ob xa di num, di xam obêc dô lec sia king di yaxên lime Islel wê xam hipu vigê yuu di tô mi la yuu ge nêl kiyang.”

Yesu nêl ên nêb Pita obêc yax i vun

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

³¹ Yesu nêl vô Saimon Pita ên nêbê, “Saimon, ngô lê. Seten nêl ên nêbê ob yaxên xam, om Anutu tyuc lec ên nêb i yaxên. ³² Lêc a kitaa vô Anutu lec ông ên a nêbê ông o lêc sea vông vinên lêm. Di buc wê ông ob pilepac ông mi lax vô Anutu ge od ông ngidu lime nêl vông vinên xôn.”

³³ Lêc Pita nêl vô i ên nêbê, “Apumtau, a obêc loc hixôn ông. Wê tibii ob vông ông la vac kalabuhu me hi ông wib ge, od a ob kô myavinê hixôn ông.” ³⁴ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Pita, a ob nêl vô

ông bê vô bucên tya ga kokilêx vông vya obêc gên ma di ông ob yax a vun lu yon bê ông lungên a.”

Kiyang lec susu wê ob ngidu xomxo xôn ge

³⁵ Yesu nêl vô nue ngivihi ên nêbê, “Buc ilage wê a vông xam la vac yuac ge od a nêb xam kôên vixec yuu mone di su i ma. Om a ob kinêg vô xam bê susu ya mi ma ên xam vô buc ya, me?” Lêc he nêl ên nêbê, “Maê, susu ti o ma ên xe buc ti lêm.” ³⁶ Mêd Yesu nêl ên nêbê, “Dom gwêbaga, xomxo ob viac xam lêm, om xam vixec mone obêc dô ge, od xam kô hixôn mi loc. Di vixec êno bêge. Di xam ti yipac obêc ma ge od xam vông nêl kolsiot ên tibii i kisuu di xam kô mone mi loc kisuu yipac lec. ³⁷ A nêl bêga vô xam, ên viyn obêc val i tiyi kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê, ‘Xomxo nêl nêb i ge tibii nipaên.’ Om a ob nêl vô xam bê kiyang tiga obêc vô nôn lec vô a, ên kiyang vihati wê he kivuu lec a ilage obêc vô nôn lec.” ³⁸ Om he nêl vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, wê. Yipac yuu yêp ga.” Mêd Yesu nêl ên nêbê, “Ge pyap.”

Yesu la kitaa gê Getsemani

(Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Pyap dêc Yesu sea Jelusalem di la lec kitôn Oliv tiyi xochê mi vông ge, mêd nue ngivihi timu vô i vixa mi he la. ⁴⁰ Mêd he mila vigwe tige om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam dô di kitaa êdêc viyn wê ob yaxên xam ge i o lêc vông xam tô lêm.”

⁴¹ Mêd Yesu sea he di la teva tya tiyi xochê xomxo ti ob nêx ngidax la tô ge, dêc la yev vixa kitu vac di kitaa bêga ên nêbê, ⁴² “O Mag, ông obêc tyuc lec ge od ông vô viyn tiga vêl ên a. Lêc ông o lêc vông i tiyi wê a nêb ông vông ge lêm. Nge, ông vông i tiyi wê ôcông va xovô ge.”

⁴³ [Mêd angela ti lam gê kisiinê di lam ngidu i xôn. ⁴⁴ Yesu nilô vô viyn levac di i kitaa xêkizêc di nivinê tyip tiyi xochê hi ge di yuc la kibun.]

⁴⁵ Yesu kitaa pyap di kidi mi lax vô nue ngivihi, lêc yê wê he nilô vô viyn levac om he yêp. ⁴⁶ Mêgem Yesu nêl vô he ên nêbê, “Bêna lêc xam diwêpê? Xam kidi

lec di kitaa êdêc viyin wê ob yaxên xam ge i o lêc vông xam tô lêm.”

Judas vông Yesu la vac Yuda levac vigê (Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-11)

⁴⁷ Yesu gên dinêl kiyang tige di xomxo tibeac val mi lam. Judas wê Yesu nue ngivihî vigê yuu di tô mi la yuu ge ti kô tibii mi he lam, dêc Judas val le hixôn Yesu ên nêb ob nga lia, ⁴⁸ lêc Yesu nêl vô i

ên nêbê, “Judas, bêna lêc ông nga Xomxo Nu lia ên ông nêb tibii i lam hôm i xôn?”

⁴⁹ Yesu nue ngivihî yê wê tibii tige nêb ob hôm i xôn ge om he kinêg vô i ên nêbê, “Apumtau, ông nêb xe hi he ya yipac, me?” ⁵⁰ Lêc lutibed nu ngivihî ti hôm yipac di sap xomxo levac wê mi si daa ge nu yuac ti ninya lihi vilu hiyôv vêl. ⁵¹ Lêc Yesu nêl ên nêbê, “Môp bêge i ma.” Mêd vyax vigê lec xomxo tige ninya di i vô nivihî lec.

⁵² Mêd xomxo wê lam ên nêb ob lam hôm Yesu xôn ge, ge he xomxo levac wê mi si daa gee di xêhipu levac wê mi viac Anutu xumac ngibua gee, hixôn he Yuda levac levac ya, om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam xo ên xam nêbê a tibii yôdac ti om xam lam hixôn yipac yuu vigo? ⁵³ Ilage a mi dô hixôn xam vac Anutu xumac ngibua tiyi buc vihati, lêc xam o hôm a xôn lêm. Lêc gwêbaga buc wê xam vông, om xêkizêc wê mapitoc vông ge vô levac.”

Pita yax Yesu vun nêbê i lungên (Matyu 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jon 18:12-18,25-27)

⁵⁴ He hôm Yesu xôn di kô i mi la vô xomxo ti wê tu xomxo daa siên nêb levac ge om he mîla vac xomxo levac tyo ben, di Pita timu vô he vîxa lêc le lam teva teva. ⁵⁵ Mêd xomxo wê dô vac xomxo levac tige ben ge vev ngwax lec wetôv di nyuu mi dô, di Pita la dô hixôn he. ⁵⁶ Mêdêc vêx yuac ti yê Pita wê xeedô di ngwax linac lec ge om yê i kizêc dêc nêl ên nêbê, “Xomxo tya ga wê mi dô hixôn Yesu ge.” ⁵⁷ Lêc Pita nêl ên nêbê, “A lungên xomxo tige.” ⁵⁸ He dô nipwo tya, nang dêc xomxo ngwe yê Pita nang di nêl vô i ên nêbê, “Ông wê

ông mi dô hixôn Yesu he nue.” Lêc Pita nêl ên nêbê, “Maê, o a lêmê.”

⁵⁹ Hiyôv manôn ti la vêl, nang dêc xomxo ti nêl xêkizêc nang ên nêbê, “Vixôhilôg, xomxo tiga wê mi dô hixôn Yesu, ên yuu xôn tibii Galili yuu.” ⁶⁰ Lêc Pita nêl ên nêbê, “A lungên kiyang wê ông nêl ge.” Pita gên o nêl kiyang tiyôô lêm, di kokilêx hi vya lutibed. ⁶¹ Mêd Apumtau Yesu pilepac i di yê Pita, om Pita xovô kiyang wê Yesu nêl vô i ên nêbê, “Vô bucên tiga kokilêx vôn vya obêc gên ma di ông obêc yax a vun lu yon di nêl bê ông lungên a.” ⁶² Pita xovô wê i vông i so ge om sea vigwe tige di la byag levac.

Yesu la le vô tibii Yuda levac levac manôn

(Matyu 26:59-68; Mak 14:55-65; Jon 18:19-24)

⁶³ Mêd xomxo wê hôm Yesu xôn ge keac nipaên lec di hi, ⁶⁴ di ku i manôn vac nivimihî di nêl vô i ên nêbê, “Ông nêl bê letya hi ôngê.” ⁶⁵ Mêd he nêl kiyang nipaên tibêge tibeac lec i.

⁶⁶ Vigwe vidii mêd he Yuda levac levac nêb ob kitucma, om xomxo levac wê mi si daa gee di xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn he levac levac ge mangwe, he kitucma mi dô, mêd tibii kô Yesu mi la lax vô he manôn. Mêd he kinêg vô Yesu ên nêbê, ⁶⁷ “Nêl vô xe bê ông ge Kilisi ti wê Anutu nêb ob vông i lam ge, me?” Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “A obêc nêl kitong vô xam ge od xam ob vông i vin a vyag lêm, ⁶⁸ di a obêc kinêg kiyang vô xam ge od xam ob luu a vyag lêm. Nge, xam ob dô kiyang maên. ⁶⁹ Viwen wê timuên ge, a, Xomxo Nu, a ob dô vô Anutu wê xêkizêc kehe ge vigê hiyôv.”

⁷⁰ Mêd he vihati kinêg ên nêbê, “Ông ge Anutu nu mê?” Mêd Yesu nêl ên nêbê, “Xam nêl i tiyi, ên a ga Anutu nu.” ⁷¹ Mêd he nêl voma ên nêbê, “Pyap om il ob kinêg kiyang ya hixôn lêm. Ên ici va nêl i kitong vac mya mi il ngô pyap.”

23

Yesu la le vô gavman levac Pailat manôn

(*Matyu 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38*)

¹ Xomxo levac vihati kidi lec di kô Yesu mi la di la lax vô Pailat manôn. ² Mêd he nêl kiyang nipaên lec Yesu bêga ên nêbê, “Xecxe xê wê xomxo tiga vô pilepac pilepac vô xe di nêb xe o vông mone takis vô il nêd king Sisa lêm, di kityoo xe ên nêbê i ge Kilisi wê tu king ge.” ³ Mêd Pailat kinêg vô Yesu ên nêbê, “Ông ge king wê he Yuda vông ge, me?” Mêd Yesu lee yuu ên nêbê, “Ông nêl i la tiyi.” ⁴ Mêd Pailat nêl vô xomxo levac daa siên hixôn xomxo gee vihati ên nêbê, “A yaxên xomxo tiga nêl kiyang, lêc kiyang ti

o yêp vô i lêm.” ⁵ Lêc xomxo tige nêl kiyang xêkizêc ên nêbê, “Xomxo tige la nêl kiyang vaxvax vô xomxo vac vigwe Galili di i la vac vigwe Judia vihati di val ga hixôn.”

Yesu la le vô gavman levac Helot manôn

⁶ Pailat ngô kiyang tige, di kinêg vô he ên nêbê, “Xomxo tiga, tibii Galili ti, me?” ⁷ Lêc he nêl ên nêbê Yesu ben Galili wê Helot viac ge, om Pailat vông i loc mi la vô Helot, ên Helot lam dô Jerusalem vô buc tige.

⁸ Yesu mîla vô Helot mêd Helot yê di xêyaa vô nivîha yang, ên ilage xomxo nêl Yesu kitong vô i om Helot nêb ob yê Yesu di nêb i vông do ti ên i ob yê. ⁹ Mêgem Helot kinêg kiyang tibeac vô Yesu, lêc Yesu o nêl kiyang ti lax vô i lêm.

¹⁰ Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo wê xovô Moses xolac gee le kwabo di vông kiyang xêkizêc vô Yesu, ¹¹ di Helot hixôn nue vevac yê Yesu nipaên di so vya vô i mêd kô ngakwi nivîha ti di lam vinyum lec Yesu. Pyap dêc vông i lax mi la vô Pailat nang. ¹² Ilage Helot yuu Pailat mi yêma nipaên, lêc buc tige yuu xêyaa vin lecma di yuu keac nivîha voma nang.

Pailat tyuc lec nêb tibii i hi Yesu lec xax pola

(*Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16*)

¹³ Pailat tyuc xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xomxo levac levac di tibii tibeac kituc la vô i, ¹⁴ mêd nêl vô he ên nêbê, “Xam kô xomxo tige mi lam vô a ên xam nêb mi nêl kiyang vaxvax vô xomxo om vông he yê gavman nipaên, om a kinêg kiyang vô i lec xam mamnôn, lêc a o tulec kiyang xocbê xam nêl ge ti vô i lêm. ¹⁵ Di Helot êno o tulec kiyang ti lêm, om vông i lôm vô il nang. Xam ngô lê, xomxo tiga o vông ti so tiyi wê il ob hi i yib lec ge lêm. ¹⁶ Om a ob pisa i ya yihi di vông i lôc ben.”

¹⁷ [Môp wê he Yuda vông ge yêp bêga nêbê buc wê he ob myêl vizid Pasova ge od he mi nêl xomxo wê dô vac kalabuhu ge ti lê vô gavman levac, di gavman levac ob piwelac i vêl.] ¹⁸ He môp bêge, mêgem xomxo tibeac tyuc vya levac ên nêbê, “Hi xomxo tiga i yib di vông Balabas i lôm vô xe.” ¹⁹ Ilage Balabas hixôn xomxo tibeac vông vevac vô gavman Lom vac vigwe tige di hi xomxo ya yib om he vông i la dô vac kalabuhu. ²⁰ Pailat nêb ob piwelac Yesu om nêl bêge vô xomxo tibeac tige nang, ²¹ lêc he tyuc vya levac nang ên nêbê, “Hi i yib lec xax pola. Hi i yib lec xax pola.” ²² Mêgem Pailat nêl kiyang ti wê vông yon ge vô he ên nêbê, “Ên xomxo tiga vông nipaên vatya? A o tulec i nêl nipaên ti tiyi wê il ob hi i yib lec ge lêm. Om a ob pisa i ya yihi di vông i lôc nêl.” ²³ Lêc he tyuc vya levac nginong ên nêbê, “Hi i lec xax”, om he vya hi Pailat vya tô, ²⁴ mêd Pailat timu vô he vya, ²⁵ om Balabas wê vông vevac vô gavman di hi xomxo yib ge, Pailat nêb he i piwelac i vêl i tiyi wê he nêl ge, di vông Yesu la vac he vigê ên nêb he i vông i tiyi wê he xovô ge.

He hi Yesu lec xax pola

(*Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27*)

²⁶ He kô Yesu mi la vô môp, dêc he yê xomxo ti wê dilam ên nêb ob la Jerusalem ge. Xomxo tyo lê nêbê Saimon di i ben Sailini. Om he hôm i xôn di vông i kilê

xax pola wê he ob hi Yesu lec ge di timu vô Yesu vixa.

²⁷ Yesu mug mêd xomxo tibeac ditimu vô i vixa, di vêx ya byag di vông tilôt lec i. ²⁸ Om Yesu pilepac i di nêl vô he ên nêbê, “Xam vêx Jerusalem, le i léc byag ên a lêm. Nge, xacxam va byag ên xam hixôn nume. ²⁹ Ên obêc buc timuên ge od tibii ob val vông viyin vô xam, om xam ob nêl bêga bê, ‘Vêx wê le pileva di kôên nu ma ge, me vêx wê o vông lul vô nu lêm ge, he ob dô viyin maên tya.’ ³⁰ Mêd vô buc tige xomxo ob nêl vô kitôn bê, ‘Pul mi lam hi xe.’ Di ob nêl vô kitôn nipwo bêga bê, ‘Lam hivun xe xôn.’ ³¹ Gwêbaga he vông viyin vô a tiyi xochê ob vuv xax paha ge. Di xam ge tiyi xochê xax mupacên om he ob vông bêna vô xam timuên?”

³² Mêd he kô tibii nipaên yuu hixôn, wê ob hi yuu yib hixôn Yesu. ³³ Mêd he mila vac vigwe ti lê nêbê bazub len, mêd he hi Yesu hixôn tibii nipaên yuu ge lec xax pola vac vigwe tige. Yesu yux vac mahigun di tibii nipaên yuu yux vilu vilu. ³⁴ Mêd Yesu nêl ên nêbê, “Mag, ông kitya tibii gae nêl nipaên vêl, ên he lungên om he vông.” Mêd tibii vevac tige nêb ob titang Yesu ngakwi vômâ om he tide mi yê dèc titang i tiyi. ³⁵ Mêd xomxo tibeac dô di yê, mêd Yuda levac levac nêl nipaên lec Yesu ên nêbê, “Xomxo tige ngidu xomxo ya xôn ilage, om obêc Kilisi wê Anutu vînoo i nôn ge od i ngidu ici va xôn êno.”

³⁶ Mêd tibii vevac êno nêl nipaên lec Yesu, di he kô mia wain wê kilin ge mi la le kwabo vô Yesu nêb ob vông mi i num, ³⁷ di nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc xomxo Yuda nêl king ge od ông ngidu ôcông va xôn.” ³⁸ Mêd kiyang ti yêp lec kisii vô Yesu bazub ên nêbê, “XOMXO TIGA, KING WÊ HE YUDA VÔNG GE.”

³⁹ Tibii nipaên wê yux lec xax hixôn Yesu ge, ngwe nêl vya nipaên vô Yesu ên nêbê, “Ông Kilisi mê? Od ông ngidu ôcông va xôn di ngidu xii xôn êno.” ⁴⁰ Léc ngwe kunac di nêl ên nêbê, “Ông o xona ên Anutu lêmê? Xon xôn kô myaviwen nipaên tiyima lê, ⁴¹ léc u kô nipaên tiyi môt nipaên wê u vông ge, om ge la tiyi,

dom xomxo tiga o vông nipaên ti lêm.”

⁴² Mêd nêl vô Yesu ên nêbê, “Yesu, buc wê ông ob tu king hixôn xêkizêc ge od ông xo a.” ⁴³ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “A ob nêl hixôn nôn vô ông bê gwêbaga ông ob la dô hixôn a gê paladis.”

Yesu yib

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Hiyôv tyip kitôn mêd hiyôv linacên ma di vigwe vihati vô mapitoc ta di i la vô hiyôv manôn yon wê hucên ge. ⁴⁵ Mêd nivimihi levac ti wê yux vac Anutu xumac ngibua ge lèx la yuu vac mahigun.

⁴⁶ Mêd Yesu tyuc vya levac ên nêbê, “O Mag, a kinug i loc vac ông vigêm.” Nêl bêge pyap mêd yib.

⁴⁷ Mêd tibii levac wê viac nue vevac ge yê susu tige di pimil Anutu di nêl ên nêbê, “Vixôhilôg, xomxo tiga nivaha di nipaên ti o yêp vô i lêm.”

⁴⁸ Mêd xomxo wê val ên nêb ob yê ge, he tibeac le di yê wê Yesu yib ge, pyap dèc he lax mi la ben, léc he nilô vô viyin om he kituu pikopac di la. ⁴⁹ Di xomxo wê Yesu lie gee hixôn vêx wê sea Galili di mi timu vô Yesu vixa gee, he xôn le teva tya di yê susu vihati yang wê tibii vông vô Yesu ge.

He lii Yesu vac lôva

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Xomxo ti dô lê nêbê Josep di i ben Alimatia wê yêp vac vigwe Yuda ge. Josep ge Yuda levac ti wê tu kaunsil di mi dô vac kitucmaên hixôn Yuda levac levac, léc o tyuc lec kiyang wê kaunsile hilu lec Yesu ge hixôn lêm. Ên Josep ge xomxo nivaha ti wê dô bin buc wê Anutu nu ob lam tu king gê kibun ga. ⁵² Mêd Josep la vô Pailat di la kitaa Pailat ên nêb ob kô Yesu ninivi mi la yev. ⁵³ Mègem Pailat tyuc lec di Josep la kwax Yesu vêl ên xax di la viyum vac nivimihi kwem ti di la lii vac lôva wê he yev vac ngidax ge ti. Lôva tige, he o lii xomxo ti vac ila lêm. Nge, gên paha. ⁵⁴ Buc tige, ge buc wê he Yuda ob viac he, ên vigwe obêc huc ge od he buc sabat wê ngibua ge myahipu ob val.

⁵⁵ Mêgem vêx wê sea ben Galili di mi timu vô Yesu gee, he timu vô Josep vixa di la yê wê he lii Yesu ninivi vac lôva ge. ⁵⁶ Pyap di he lax mi la ben di lax viac wel hixôn susu wê nivivea ge. Pyap dèc buc sabat, om he dô seac vèl tiyi môp wê Moses xolac nêl ge.

24

Yesu kidi lec vac yibên

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ Sabat la vèl di da pitoc yang ge vêx tige kô susu nivivea wê he viac pyap ge mi la. He mila vô lôva wê he lii Yesu vac ge, ² lèc yê ngidax wê tibii lax i le vac vuayen xôn ge vixog la vèl, ³ om he vac la vac lôva nilô lèc he o yêvô Apumtau Yesu ninivi lêm. ⁴ Mêgem he xo kiyang tibeac tibeac, lèc lutibed vux yuu wê vinyum ngakwi kwem wê teeên ge val le kwabo vô he. ⁵ Mèd vêx tige yê di xona mabu di kilong kibun, lèc xomxo yuu ge nêl vô he ên nêbê, "Bêna lèc xam myag xomxo maviha tige vac xomxo yibên benê? Xomxo tige yêpên ga ma, di i kidi lec maviha mi la. ⁶ Xam xovô i lôc vô kiyang wê Yesu nêl vô xam di xam gên dô Galili ge wê i nêl bêga ên nêbê, ⁷ 'He obêc vông Xomxo Nu la vac tibii nipaên vigê di he hi i yib, di buc ti wê vông yon ge od obêc kidi lec i tii vac nang i tiyi kiyang wê Anutu nêl pyap ge.' "

⁸ Mêgem vêx tige xovô kiyang wê Yesu nêl ilage nang, ⁹ om he sea lôva di lax mi la nêl kiyang tige vihati kitong vô nue ngivihi vigê yuu di tô mi la ti ge hixôn xomxo yaya. ¹⁰ Vêx wê nêl kiyang tige vô nue ngivihi ge, Malia Makdala yuu Joana yon Malia wê Jems ta ge di vêx yaya. ¹¹ Lèc nue ngivihi ngô kiyang tige tiyi xocbê kiyang kityoôn, om he o vông i vin lêm. ¹² Mêgem Pita kidi lec di tup mi la vô lôva, di mila kilong lôva nilô mi yê, lèc yê wê nivimihi ti wê he viyum Yesu vac ge diyêp pileva, mêgem lax mi la hixôn nilô viyin, ên lungên tige kehe.

Xomxo yuu yê Yesu lec môp
(Mak 16:12-13)

¹³ Vô buc tige, xomxo wê mi dô hixôn Yesu ge yuu la vô môp ên nêb ob la vigwe ti lê nêbê Emeas. Môp wê ob sea Jelusalem di la Emeas ge tiyi xocbê 11 kilomita. ¹⁴ Yuu dila vô môp di keac lec byed wê tibii vông vô Yesu ge. ¹⁵ Yuu dikeac, lèc Yesu val vô yuu di yon xôn dila vô môp. ¹⁶ Yuu manôn yê Yesu lê, lèc yuu o xovô bê ge Yesu lêm.

¹⁷ Mèd Yesu kinêg vô yuu ên nêbê, "Muu dikeac lec vatya di tup vô môpê?" Mêgem yuu le di nilô vô viyin di manôn vô nipaên. ¹⁸ Mèd ngwe wê lê nêbê Kliopas ge nêl vô Yesu ên nêbê, "Tibii vac vigwe viyang viyang ge la Jelusalem om he vihati yê di ngô susu wê val vac buc mahigun tiga, dom mèd ông tibeac wê ông dilungên?" ¹⁹ Mèd Yesu kinêg vô yuu ên nêbê, "Muu nêl lec susu vatya?" Om yuu nêl vô i ên nêbê, "Xii dinêl kiyang lec Yesu Nasalet. Yesu ge plopete ti wê vông yuac xêkizêc di nêl kiyang hixôn xêkizêc, di Anutu hixôn xomxo vihati yê i niviha. ²⁰ Lèc xomxo levac wê mi si daa gee hixôn

Yuda levac wê mi viac il gee, he vông i la vô gavman levac di gavman levac tyuc lec nêb i yib om he hi i yib lec xax pola. ²¹ Ilage xe vông i vin ên xe nêbê Yesu ge xomxo wê ob vô Islel vèl ên nipaên ge, lèc mad xomxo tyo yib. Di kiyang bo ti hixôn bêga bê xomxo tyo yib nyop, om ga buc wê vông yon ge. ²² Mèd gwêbaga vêx wê xe xôn mi dô ge vông xe yetac mabu, ên he kidi pitoc yang mi la yê lôva ti wê he lii Yesu vac ge, ²³ lèc he o tulec Yesu lêm, om he vena nêl vô xe ên nêbê, 'Xe xê angela ya di he nêl vô xe ên nêbê Yesu kidi lec maviha nang.' ²⁴ Om xomxo wê xe xeedô gee ya kidi di loc mi la yê lôva nang, lèc mila yê tiyi xocbê vêx tige nêl ge, di he o tulec Yesu lêm."

²⁵ Mèd Yesu nêl vô yuu ên nêbê, "Muu piyôp maên. Bêna lèc muu gên o vông i vin kiyang wê plopete nêl ilage lêmê?"

²⁶ Ên kiyang yêp bêga nêbê Kilisi wê Anutu nêb ob vông i lam ge obêc kô myavinê, pyap dèc obêc la dô vac xêseac di kô lê levac, lèc mèd muu o xovô tige lêm?" ²⁷ Yesu nêl bêge pyap, nang dèc nêl Moses xolac di nêl plopete kiyang ge

vihati kehe kitong hixôn vô yuu, ên nêbê kiyang gee vihati nêl lec i.

²⁸ Mêd yon mîla kwabo vô vigwe wê yuu ob la ge, léc Yesu vông xocbê ob luu yuu vêl di loc mi la ge, ²⁹ om yuu nêl xôn ên nêbê, “Ông dô hixôn xiiê, ên hiyôv hoo la gwêba om vigwe ob buc.” Om Yesu la hixôn yuu di yon la dô vac yuu ben. ³⁰ Mêd yon dô ên nêb ob ya yaên, dêc Yesu hôm blet di kitaa lec di hibû di vông vô yuu. ³¹ Mêd yuu yê di xovô nêbê ge Yesu, léc lutibed Yesu xôa ma di yuu o yê i tii vac nang lêm. ³² Di yuu nêl vôma ên nêbê, “Buc wê Yesu keac hixôn u vac môp di nêl xolac kehe vô u ge od kiyang tige tipi vô u nilôd di vông u xêdyaa vô nivîha.”

³³ Mêgem lutibed yuu kidi lec di lax mi la Jerusalem vô nue ngivîhi vigê yuu di tô mi la ti hixôn lie ya wê he kitucma mi dô ge, ³⁴ mêd he nêl vô yuu ên nêbê, “Vixôhilôg, Apumtau Yesu kidi lec. Ge hîlung i vô Saimon Pita gwêba.” ³⁵ Mêd yuu nêl kitong vô he lec wê Yesu dila hixôn yuu vô môp ge, di nêl wê Yesu hibû blet di kitaa lec om yuu xovô i.

Yesu hîlung i vô nue ngivîhi

(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

³⁶ Yuu gên dinêl kiyang tige, di Yesu val le vac he mahîgun di nêl vô he ên nêbê, “Kiyang malehe i hivun xam xôn.”

³⁷ He ngô kiyang tige om he yetac di xona mabu, ên he xo ên he nêbê ge xomxo yibên ti kinu. ³⁸ Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Bêna léc xam nilôm vô viyin di xam xo kiyang tibeacê? ³⁹ Xam wê a vigêg yuu vixag ga di xovô bê ga a, di xam vyax vigêm lec a nignivi mi yaxên, ên xomxo yibên kinu ge od len yuu liyôh o xocbê a ga lêm.” ⁴⁰ [Yesu nêl bêge pyap di hîlung vigê yuu vixa vô he.] ⁴¹ He yê bêge di nilô vô nivîha, léc he gên o vông i vin lêm. Nge, he nilô vô tibeac. Om Yesu nêb he i xovô bê i o xomxo yibên kinu lêm, om kinêg vô he ên nêbê, “Yaên ya dô vô xamê?” ⁴² Mêgem he vông beac wê he si lec ngwax ge ti vô i, ⁴³ mêd i hôm di ya vô he manôn.

⁴⁴ Nang dêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Ilage wê a gên dô hixôn xam ge, od a nêl kiyang bêga vô xam ên a nêbê kiyang wê xomxo kivuu lec a mi i yêp vac Moses xolac yuu plopete kiyang di yêp vac kipihac Sam ge, ge vihati obêc vô nôl lec.” ⁴⁵ Ge Yesu nêl i kitong vô he om he piyôp xovô kiyang vihati wê yêp vac xolac ge, ⁴⁶ di i nêl vô he ên nêbê, “Kiyang yêp bêga nêbê Kilisi wê Anutu nêb ob vông i lam ge obêc kô myavinê di yib, di buc ti wê vông yon ge od obêc kidi lec maviha vac yibên nang, ⁴⁷ di kiyang yêp hixôn bêga nêbê xomxo i loc nêl xolac lec Kilisi lê vac vigwe vihati bêga bê xomxo i pilepac he êdêc Anutu i kitya he nêl nipaên vêl. Xam vông yuac tige gê Jerusalem tax, ⁴⁸ di xam ob nêl kiyang wê xam wê di ngô ge vihati kitong. ⁴⁹ Xam ngô lê. Myakilôh Ngibua wê Mag nêl nêb ob vông i lam ge, a obêc vông i lam vô xam, om xam dô Jerusalem di i loc vô buc wê Anutu ob vông xêkizêc wê kisii ganê i lam hivun xam xôn lê.”

Yesu lec mi lax vô Anutu

(Mak 16:19-20; Sinale 1:9-12)

⁵⁰ Mêd Yesu kô he di he sea Jerusalem mi la Betani, mêd Yesu vông vigê la kisii di kitaa lec he. ⁵¹ Yesu kitaa mi le, di he yê wê Anutu kô i di i lec mi la kisii ge. ⁵² Mêd he lax hixôn xêyaa nivîha mi la Jerusalem, ⁵³ mêd tiyi buc vihati ge he la pimil Anutu vac xumac ngibua.

JON

Yesu Kilisi xolac nivaha wê Jon kivuu ge

Kiyang nôn lam tu xomxo gê kibun

¹ Ilage vô buc taxlee ge, kiyang tyo dô. Kiyang tyo dô hixôn Anutu, di ici va Anutu. ² Vô buc mugên ilage i dô hixôn Anutu, ³ di Anutu nêl di xomxo tyo tung susu vihati, di susu ti o lam môp bangwe lêm. Nge, xomxo tyo tung susu vihati. ⁴ Di ici va ge maviha kehe, di maviha wê i vông ge linac vô xomxo mi he dô vac xêseac. ⁵ Xêseac wê i vông ge linac vac mapitoc, di mapitoc o tiyi wê ob hivun xêseac tige xôn ge lêm.

⁶ Anutu vông xomxo ti lam lê nêbê

Jon. ⁷ Jon lam nêl xêseac kehe kitong vô xomxo ên nêb he vihati i ngô kiyang wê i nêl ge di vông i vin. ⁸ Ici va ge o xêseac tyo lêm. Nge, lam ên nêb ob nêl xêseac tige kitong vô xomxo.

⁹ Xêseac tige lop mi lam kibun ga, di i xêseac nôn wê ob linac lec xomxo vihati ge. ¹⁰ Ici va tung susu kibun ga di ici va lam dô kibun, léc xomxo kibun ga, he o xovô i lêm. ¹¹ La vac ben vigwe kehe lê, léc lie o kô i lec nivaha lêm. ¹² Léc xomxo wê kô i lec nivaha di vông i vin ge, od vông he tu Anutu nue. ¹³ Môp wê he tu Anutu nue ge o tiyi xocbê môp wê xomxo kibun ga kô nue ge lêm, di kehe o yêp vac xovôên wê xomxo vông ge lêm. Nge, Anutu vaci vông he tu i nue.

¹⁴ Kiyang lam tu xomxo gê kibun ga di i dô vac xe mahigun, om xe xê xêseac wê i vông ge. Xêseac tige Anutu vông vô nu tuc tived, di xêyaa vin lecên yuu kiyang nôn hivun i xôn. ¹⁵ Jon nêl xomxo tige kitong di keac vya levac ên nêbê, "Xomxo tyo tiga, wê a nêl kiyang lec ilage ên a nêbê xomxo ngwe wê ob val timuên ge luu a vêl, ên buc wê a gên ma ge, xomxo tiga dô tax."

¹⁶ Ici va tu vizid viyang viyang ge kehe om vông vizid tibeac vô il luu vêl. ¹⁷ Ilage Anutu nêl xolac vô Moses mi i nêl vô xomxo, léc xêyaa vin lecên hixôn kiyang

nôn, Yesu Kilisi vaci kô mi lam. ¹⁸ Xomxo ti o yê Anutu lec manôn lêm. Nu tuc tived wê dô hixôn Ma Anutu ge wê lam nêl Anutu kehe kitong vô il.

*Jon Lipacên nêl i kehe kitong vô xomxo
(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Luk 3:2-18)*

¹⁹ Yuda levac wê dô Jerusalem ge vông xomxo wê mi si daa gee hixôn xomxo Livai ya la vô Jon di he la kinêg vô i ên nêbê, "Ông ge letya?" ²⁰ Om Jon nêl i kehe kitong yêp seac vô he di o yax vun lêm, om nêl i kitong ên nêbê i o Kilisi ti wê he dô bin ge lêm. ²¹ Om he kinêg ên nêbê, "Om ông letya? Ông tiyi xocbê plopet Ilaija, me?" Léc Jon nêl vô he ên nêbê, "A o Ilaija lêm." Om he kinêg nang ên nêbê, "Ông ge plopet ti wê xe mi dô bin ge, me?" Léc Jon nêl ên nêbê, "A o plopet tige lêm." ²² Om he kinêg tii vac ên nêbê, "Ông ge letya? Xe obêc milax nêl kiyang tibêna vô xomxo wê vông xe lam ge? Om ông nêl ông kehe kitong vô xe." ²³ Om Jon nêl vô he tiyi xocbê kiyang wê plopet Aisaia kivuu ilage bêga nêbê, "A ga xomxo ti wê tyuc vya levac vac vigwe mahigun pileva ên nêbê, 'Xam viac Apumtau môp wê ob lam vac ge i yêp nivaha.' "

²⁴ Xomxo tige, tibii Palisi vông he lam, ²⁵ mêd he kinêg vô Jon ên nêbê, "Ông nêl ên ông nêbê ông o Kilisi lêm, di nêl ên ông nêbê ông o Ilaija lêm, di nêl ên ông nêbê ông o plopet tige lêm, léc bêna léc ông lipac xomxo ya mia?" ²⁶ Om Jon nêl ên nêbê, "A lipac xomxo ya mia pileva, di xomxo ti val le vac xam mahigun léc xam o xovô lêm. ²⁷ A lam tax di xomxo tige obêc val timuên, léc a o nigviha tiyi wê aob piwelac yihi vêl ên su wê i vông ge lêm." ²⁸ Jon nêl kiyang tige gê Betani wê yêp mia Jordan kehe vilu ganê. Vigwe tige wê Jon mi lipac xomxo vac ge.

*Yesu ge bwoc sipsip nu wê Anutu vông
i lam ge*

²⁹ Titige Jon yê wê Yesu val ge om nêl ên nêbê, "Xam wê lê, ge bwoc sipsip nu wê Anutu vông i lam kibun ên nêb i lam yib di kitya xomxo nêl nipaên vêl ge. ³⁰ Ge xomxo wê a nêl kiyang lec ilage ên a nêbê,

'A lam tax di xomxo ti wê ob val timuên ge luu a vêl, ên buc wê a gên ma ge, xomxo tige dô tax.' ³¹ A gên o xê xomxo tige lêm, lêc a lam lipac xomxo ya mia, ên a nêb a ob nêl xomxo tige kitong vô xomxo Islel."

³² Nang dêc Jon nêl kitong bêga ên nêbê, "A xê wê Myakilôhô Ngibua lam gê kisii ganê tiyi xocbê menac tucluu di lam yêp lec Yesu kisii. ³³ A gên o xovô i lêm, lêc Anutu wê vông a lam lipac xomxo ya mia ge nêl vô a tax ên nêbê, 'Ông obêc wê Myakilôhô Ngibua lop mi lam dô lec xomxo ti ge od ông xovô bê xomxo tige wê ob lipac xomxo ya Myakilôhô Ngibua.' ³⁴ A xê wê kiyang tige vô nôn lec ge om a nêl kitong bê xomxo tige, Anutu nu."

Yesu keac xomxo yuudiyuu timu vô i vixa

³⁵ Vigwe vidiiên titige Jon le hixôn i nue ngivihî yuu, ³⁶ lêc yê wê Yesu val ge, om nêl ên nêbê, "Wê lê, ge bwoc sipsip nu wê Anutu vông ge." ³⁷ Nu ngivihî yuu ge ngô wê Jon nêl ge om la timu vô Yesu mi he la. ³⁸ Mêd Yesu pilepac i di yê wê yuu la vô i vixa ge om kinêg vô yuu ên nêbê, "Muu lam ên vatya?" Lêc yuu nêl ên nêbê, "Labai, ông dô vac xumac tina?" Labai ge, kehe bêga nêbê xolac kehe. ³⁹ Om Yesu nêl vô yuu ên nêbê, "Muu lam wê lê." Om yuu la hixôn Yesu mi la yê xumac wê Yesu yêp vac ge. Ge hiyôv manôn yuudiyuu wê hucên ge om yuu dô hixôn Yesu di vigwe buc.

⁴⁰ Xomxo yuu wê ngô Jon vya di la hixôn Yesu ge, ngwe Andlu wê Saimon Pita li ge, ⁴¹ om Andlu la vô li Saimon di nêl vô ên nêbê, "Xe xê Mesaia." Mesaia ge, lê ngwe nêbê Kilisi di kehe bêga nêbê xomxo ti wê Anutu vông i lam ge. ⁴² Mêd Andlu kô Saimon mi yuu la vô Yesu, mêd Yesu yê Saimon di nêl vô ên nêbê, "Ông ge Saimon wê Jon nu ge, lêc a ob nêl ông lêm bê Sipas." Lê Sipas ge, Glik vya nêl bêga nêbê Pita, di kehe bêga nêbê ngidax.

⁴³ Vigwe vidiiên titige Yesu nêb ob la vigwe levac Galili om mila vô Pilip di nêl vô ên nêbê, "Lam timu vô a." ⁴⁴ Pilip yon Andlu yuu Pita, yon ben kehe Betsaida. ⁴⁵ Mêd Pilip la myag Nataniel mi yêvô di nêl vô ên nêbê, "Xomxo ti wê Moses

kivuu kiyang lec mi i yêp vac kipihac xolac di plopete kivuu kiyang lec hixôn ge, xe tulec i. Ge Yesu wê ma Josep vac vigwe Nasalet." ⁴⁶ Lêc Nataniel nêl ên nêbê, "Nôn nivîha ti ob val tyip vac vigwe Nasalet lêm." Lêc Pilip nêl vô i ên nêbê, "Lam loc wê lê." ⁴⁷ Mêd Yesu yê wê Nataniel val vô i ge, om nêl lec i ên nêbê, "Wê, ge xomxo Islel nivîha ti, wê kiyang kityooên ti o yêp vac i nîlô ge lêm." ⁴⁸ Mêd Nataniel nêl vô Yesu ên nêbê, "Ông xovô a gê na?" Om Yesu nêl vô i ên nêbê, "Buc wê Pilip gên o keac ông lam lêm ge, ông le vac higuc kehe di a xovô ông pyap." ⁴⁹ Om Nataniel nêl ên nêbê, "Xolac kehe, ông ge Anutu nu. Ông tu xe Islel nêl xomxo levac." ⁵⁰ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, "Ông vông i vin ên wê a nêl vô ông ên a nêbê a xê ông le vac higuc kehe ge. Lêc timuên ông obêc wê susu ya obêc luu tiga vêl." ⁵¹ Mêd Yesu nêl hixôn ên nêbê, "A nêl hixôn nôn vô xam bê timuên xam obêc wê, lêc lag puunê obêc tax di angela wê Anutu vông ge ob lec mi la kisii di lop mi lôm vô Xomxo Nu."

2

Yesu pilepac mia i tiyi xocbê wain gé Kena

¹ Buc yuu la vêl di buc wê vông yon ge xomxo vux ti ii vêx vac vigwe Kena wê yêp vac vigwe levac Galili ge, di Yesu ta la dô hixôn. ² Di he tyuc Yesu he nue ngivihî ên nêb he i lam dô hixôn. ³ Mêd xomxo num wain ma vêl, om Yesu ta la nêl vô Yesu ên nêbê, "He xen wain ma." ⁴ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, "Tag, le i nêl vô a lêm. Ge yêp vô a, ên buc wê a vông ge gên yêp." ⁵ Mêd ta nêl vô nue yuac vihati ên nêbê, "Xam vông i tiyi kiyang wê Yesu ob nêl vô xam ge."

⁶ Dêg ngidax vigê vilu di sec ti le, wê he mi lipac vigê hixôn susu ya vac tiyi môp wê Yuda mi vông ge. Dêg tige levac mabu om dêg toto ge tiyi xocbê ob kilê mia vac dêg nipwo kehe ti, me kehe ti di vigê yuu mi too vac lêc i pup lec. ⁷ Mêd Yesu nêl vô nue yuac tigeê ên nêbê, "Xam loc kilê mia di lam too vac dêg tigae di i pup lec." Om he la kilê mia mi lam too vac dêg tigeê vihati mi i pup lec. ⁸ Mêd

Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam ka mia vac dêg nipwo di kô mi loc vô xomxo levac ti wê viac yaên ge.” Om he ka di kô mi la vô xomxo levac tyo. ⁹ Mia tige pilepac wain pyap mêd xomxo levac wê viac yaên ge num lê léc o xovô kehe lêm. Nue yuac wê ka wain tige, he xovô, léc xomxo levac wê viac yaên ge lungên, om keac xomxo ti wê ii vêx ge lam ¹⁰ di nêl vô i ên nêbê, “Tibii vihati mi vông wain nyen vô xomxo tax mi he num. Di he obêc num levac ge od ob kô wain wê nyen maên ge mi vông vô he timuên. Di ông va lax wain nyen le, léc divông i lam timuên tya ga.”

¹¹ Do levac tige Yesu vông gê Kena wê yêp vac vîgwe levac Galili ge. Ge do taxlee wê Yesu vông ge, om hîlung xêseac yuu xêkizêc wê i vông ge di nue ngivihî yê di vông i vin. ¹² Pyap dêc Yesu he tae lie hixôn nue ngivihî he xôn la Kapaneam di la dô buc ya.

Yesu tii xomxo wê vông vitevac vac Anutu xumac ngîbua ge la vêl

(Matyu 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³ Buc levac Pasova wê he Yuda ob xovô buc Isip ilage vô kwabo lec, om Yesu la Jerusalem ¹⁴ di la vac Anutu xumac ngîbua nilô, léc yê wê xomxo ya kô bwoc kau yuu sipsip di menac mi lam tung ên nêb tibii i kisuu di vông i tu daa ge, di yê wê xomxo ya dô di vông mone luuma ge. ¹⁵ Om Yesu hóm yihi viiên di tii xomxo tige hixôn bwoc kau yuu bwoc sipsip la vêl ên xumac ngîbua, di kipyax mone wê he vông i luuma ge hixôn tevol la sea, ¹⁶ di nêl vô he wê vông vitevac lec menac ge ên nêbê, “Xam kô xam susu gee mi loc vêl, di le i léc vông Mag xumac i tu xocbê vîgwe maket lêm.” ¹⁷ Mêd Yesu nue ngivihî xovô lec kiyang ti wê yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê, “A vông yuac xêkizêc ta ên a nêb ông xumac i yêp nivîha.”

¹⁸ He Yuda yê môp wê Yesu vông ge om la nêl vô i ên nêbê, “Ông vông tibêge om ông ob vông do tina ên i nêl ông kitong vô xe?” ¹⁹ Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam obêc dii xumac ngîbua tiga vêl ge od a ob lox vac i tiyi buc yon.” ²⁰ Om he kinêg vô Yesu ên nêbê, “Xumac ngîbua tiga, xomxo

vông yuac lec tiyi xocbê klismas kehe yuu di vîgê vilu di sec ti (46), léc ông nêl ên ông nêbê ông ob lox xumac tige vac i tiyi buc yon bed mê?” ²¹ Léc xumac ngîbua wê Yesu nêl lec ge, ge nêl lec ici va ninîvi, ²² om buc timuên wê Anutu tipî vô Yesu kidi lec vac yibên ge, Yesu nue ngivihî xovô lec kiyang wê Yesu nêl lec xumac ngîbua ge, om he vông i vin ên he nêbê kiyang wê Yesu nêl ge hixôn kiyang wê yêp vac xolac ge, ge kiyang nôn vixôhîlôg.

Yesu xovô xomxo vihati nilô

²³ Yesu dô Jelusalem vô buc Pasova wê he ob xovô buc Isip ilage, di xomxo tibeac yê do levac wê i vông ge om he vông i vin. ²⁴ Léc Yesu o vô nînya lehe vô he mi la vac kiyang wê he nêl ge kwa ngibi lêm, ²⁵ ên xovô he vihati pyap, di o kinêg xomxo ngwe kehe vô xomxo ngwe lêm. Ên ici va xovô xomxo vihati nilô la tiyi pyap.

3

Yesu keac hixôn Nikodimas

¹ Xomxo ti dô lê nêbê Nikodimas. Nikodimas ge Palisi ti di i xomxo levac wê he Yuda vông ge. ² Léc la vô Yesu vô bucên di nêl vô i ên nêbê, “Ông gexolac kehe, di xe xovô ên xe nêbê Anutu vông ông lam. Ên do levac wê ông mi vông ge Anutu obêc dô hixôn ông lêm ge od ông obêc vông do levac tibêge lêm.”

³ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô ông bê xomxo ti obêc vô paha lec lêm ge od ob tu Anutu nu mi la dô vac i ben lêm.” ⁴ Léc Nikodimas nêl vô i ên nêbê, “Xomxo wê vô levac pyap ge ob vô paha lec tibêna? Obêc lax vac ta nilô di yubac i tii vac, me?”

⁵ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô ông bê xomxo ti obêc vô paha lec ya mia hixôn Myakilôhô Ngîbua lêm ge od ob tu Anutu nu mi la dô vac i ben lêm. ⁶ Xomxo kibun ga kô nue kibun ga, dom Myakilôhô Ngîbua obêc vông xomxo vô paha lec ge, od vông he tu Anutu nue. ⁷ Kiyang wê a nêl ên a nêbê xam vô paha lec ge, le i léc yetac ên kiyang tige lêm. ⁸ Lea la vac vîgwe vîyang vîyang ge, léc il ngô nididun pileva di kehe, il o xovô wê

lam ge lêm, di ob loc tina ge, il lungên. Di môt wê Myakilôhô Ngibua vông xomxo vô paha lec ge tîyi bêge.”

⁹ Mêd Nikodimas luu i vya di kinêg ên nêbê, “Kiyang tige obêc vô nôn lec tibêna?”

¹⁰ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông mi tixuu lime Islel ya xolac, lêc bêna lêc ông lungên kiyang tige kehe? ¹¹ A nêl hixôn nôn vô ông bê xe nêl kiyang wê xe xovô ge di xe nêl kitong lec susu wê xe mamnôn yê ge, lêc xam o vông i vin kiyang wê xe nêl ge lêm. ¹² A nêl kiyang tixuuên lec susu kibun ga, lêc xam o vông i vin lêm. Om a obêc nêl kiyang lec susu kisii ganê ge od xam ob xovô tibêna? ¹³ Xomxo ti o lec mi la lag puunê lêm. Xomxo Nu tibed wê lop mi lam gê lag puunê ge wê ob lec mi lax lag puunê tii vac nang. ¹⁴ Ilage Moses tul myel kinu lec xax vac vigwe mahigun

pîleva. Om Xomxo Nu, tibii obêc tul lec xax tîyi bêge êno, ¹⁵ di xomxo vîhati wê vông i vin i ge, he ob dô maviha luta lêc luta.”

¹⁶ Anutu xo vigwe pisiv ên xomxo kibun ga vîhati luu vêl om vông nu tuc tibed lam, ên nêb xomxo obêc vông i vin i ge od he obêc yib mi la vac nipaên lêm. Nge, he ob dô maviha luta lêc luta. ¹⁷ Ên Anutu o vông nu tuc lam kibun ên nêb i lam vông myaviwen nipaên vô xomxo lêm. Nge, vông i lam ên nêb i lam hôm he lec. ¹⁸ Xomxo wê vông i vin Anutu nu ge kiyang ti o yêp vô he lêm. Lêc xomxo wê o vông i vin lêm ge he hilu nêl kiyang wê he ob yib mi la vac nipaên timuên ge, ên he o vông i vin Anutu nu tuc nôn tibed ge lêm. ¹⁹ Myaviwen wê xomxo ob kô ge, kehe bêga nêbê Yesu kô xêseac mi lam kibun ga lê, lêc xomxo xêyaa vin lec mapitoc di he xona ên xêseac, ên môt wê he vông ge nipaên. ²⁰ Xomxo vîhati wê vông môt nipaên ge, he xona ên xêseac nêb he ob la vac lêm, ên he nêb xêseac ob hilung nipaên wê he vông ge lam le seac. ²¹ Di xomxo vîhati wê vông môt bôbac ge he lam le vac xêseac, ên nêb xêseac i nêl he kitong bê he vông yuac ya xêkizêc wê Anutu vông ge.

Jon Lipacên nêl Yesu kehe kitong

²² Pyap dêc Yesu he nue ngîvihi la vigwe levac Judia di la dô di lipac xomxo ya. ²³ Jon êno lipac xomxo gê Inon wê yêp kwabo vô Selim ge, ên mia levac yêp vac vigwe tige om xomxo la vô Jon di Jon lipac he, ²⁴ ên Helot gên o tung Jon la vac kalabuhu lêm.

²⁵ Jon nue ngîvihi hixôn Yuda ti ngaênma lec môt wê mia lipacên ge. ²⁶ Om Jon nue ngîvihi la vô Jon di nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, xomxo ti wê dô hixôn ông ilage vô mia Jodan vilu ganê di ông nêl i kitong ge, xomxo vîhati la vô xomxo tyo di i lipac he. Bêna lêc tyo vông tibêge?” ²⁷ Mêd Jon nêl lax vô he ên nêbê, “Anutu lag puunê obêc vông nôn ti vô xomxo ti lêm ge od o tîyi wê ob kô nôn ti ge lêm. ²⁸ Xacxam va ngô kiyang wê a nêl vô xam ilage ên a nêbê, ‘A o Kilisi ti wê il dô bin ge lêm, lêc Anutu vông a lam mug Kilisi môt.’ ²⁹ Xomxo ti obêc ii vêx ge od vêx tige ob tu ici va vinê, lêc li ngwe obêc dô di ngô li ngwe wê ob kô vêx tige vya ge od xêyaa obêc vô nivîha. Om gwêbaga, a tîyi xochê lig ngwe ge, ên a xêgyaa vô nivîha yang ên Yesu. ³⁰ Om Yesu lê i vô levac di a lêg i vô nipwo lec.”

³¹ Xomxo ti wê lam gê lag puunê ge luu xomxo vîhati vêl. Ên xomxo kibun ga, kehe yêp gê kibun om ob nêl kiyang lec susu kibun ga. Dom xomxo ti wê lam gê lag puunê ge ngînoo susu vîhati vêl. ³² Xomxo tige nêl kiyang lec susu wê yê di ngô pyap ge, lêc xomxo ti o ngô di vông i vin kiyang wê nêl ge lêm. ³³ Lêc xomxo wê ngô di vông i vin kiyang wê i nêl ge, vông vinên wê he vông ge nêl kitong nêbê Anutu ge xomxo kiyang nôn. ³⁴ Xomxo ti wê Anutu vông i lam ge, nêl Anutu kiyang, ên Anutu vông Myakilôhô Ngibua hivun i xôn. ³⁵ Ma Anutu xêyaa vin lec nu tuc, om vông susu vîhati vac i vigê. ³⁶ Xomxo ti obêc vông i vin Anutu nu ge od ob dô maviha luta lêc luta, lêc xomxo ti obêc hingoo nu tuc vya ge, od ob dô maviha luta lêm, ên xêyaa myavinê wê Anutu vông ge hivun i xôn pyap.

Yesu keac vô Samelia vêx ti

¹ He Palisi ngô kiyang wê nêb Yesu kô xomxo tibeac di lipac he luu wê Jon lipac ge vêl. ² Yesu o lipac xomxo ti lêm. Nge, nue ngivihi môci lipac xomxo. ³ Mêd Yesu ngô wê he Palisi ngô kiyang tige, om sea vigwe levac Judia ên nêb ob lax mi la Galili, ⁴ mêd la vô môp Samelia, ⁵ di mîla vigwe ti lê nêbê Saika wê yêp vac vigwe levac Samelia ge. Vigwe tige yêp kwabo vô kibun ti wê Jekop vông vô nu Josep ilage. ⁶ Lôva ti wê Jekop yev ilage mi mia lua vac ge yêp vac vigwe tige om xomxo lam mi kilê. Yesu mîla, léc ni ma vêl lec môp dia wê lam ge om mîla dô kwabo vô mia tige. Ge tîyi xocbê hiyôv tyip kitôn.

⁷⁻⁸ Yesu vaci mîla dô di nue ngivihi la mug mi la ên nêb ob la kisuu yaên, di Samelia vêx ti val ên nêb ob kilê mia om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Kilê mia mi lam ên a ob num.” ⁹ Lêc vêx tyo nêl vô i ên nêbê, “Ông vux Yuda di a vêx Samelia. Bêna léc ông kitaa mia vô a?” Nêl bêge, ên Yuda yuu Samelia o mi keac vôma lêm. ¹⁰ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông obêc xovô vizid wê Anutu vông ge di ông obêc xovô xomxo ti wê nêl vô ông ên nêbê ông vông mia mi i num ge od ông obêc kitaa mia vô i di i vông mia maviha vô ông.” ¹¹ Lêc vêx tyo nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, ông nêb dêg ma, di mia tô mi lax ngibi ganê, om ông ob kilê mia maviha tige gê na? ¹² Bug Jekop vông lôva tiga vô xe, di i hixôn nue di i bwoc, he xôn mi num vac, léc mêd ông luu Jekop vêlê?” ¹³ Lêc Yesu nêl vô vêx Samelia tyo ên nêbê, “Xomxo vihati wê num mia tiga, he ob xo mia tii vac. ¹⁴ Lêc xomxo ti obêc num mia wê a vông ge od ob xo mia bê ob num i tii vac lêm. Ma vêl. Ên mia wê a ob vông vô i ge obêc pituv vac i nilô di vông i dô maviha luta léc luta.” ¹⁵ Om vêx tyo nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, ông vông mia tige vô a mi a num êdêc a xoên mia tiga i ma di a lam kilêen tii vacên i ma.”

¹⁶ Yesu nêl vô i ên nêbê, “Loc keac liyam di muu xôn lôm.” ¹⁷ Lêc vêx tige nêl ên nêbê, “A liyag ma.” Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông nêl vixôhilôg ên ông nêbê ông liyam ma. ¹⁸ Ên ilage ông kô

vux vigê vilu léc sea he di vux wê dô hixôn ông gwêbaga ge, o ông liyam lêm. Om kiyang wê ông nêl ge, ông nêl nôn.” ¹⁹ Mêd vêx tyo nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, ga a xovô ên a nêbê ông plopete ti. ²⁰ Xe buge lam mi kitaa vô Anutu lec kitôn tiga, lêcom xam Yuda nêl ên xam nêbê vigwe wê il ob kitaa vô Anutu ge, vigwe Jerusalem tived.”

²¹ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Vêx, ông vông i vin kiyang wê a ob nêl ga bê timuên ge xam obêc kitaa vô Mag lec kitôn tiga lêm, di xam ob kitaa gê Jerusalem êno lêm. ²² Xam Samelia mi kitaa lê, léc xam lungên xomxo wê xam mi kitaa vô i ge. Di xe Yuda, Anutu wê xe mi kitaa vô ge, xe xovô pyap, ên xomxo ti wê ob vô xomxo vêl ên nipaên ge lam vac xe Yuda. ²³ Buc ti obêc val, om gwêbaga buc tyo val pyap, om xomxo wê ob kitaa nôn ge, Myakilôhê Ngibua ob ngidu he xôn di he ob kitaa vô Mag hixôn kiyang nôn. Ên xomxo tibêgee wê Anutu xêyaa vin lec nêb he i kitaa vô i. ²⁴ Anutu ge Myakilôhê, om xomxo obêc nêb kitaa vô i ge od Myakilôhê Ngibua i ngidu he xôn di he i kitaa hixôn kiyang nôn.” ²⁵ Mêd vêx tyo nêl vô Yesu ên nêbê, “A xovô ên a nêbê Mesaia ti wê Anutu vînoo ge wê he nêl lê nêbê Kilisi ge obêc val. Di obêc val ge od ob nêl kiyang vihati kehe kitong vô il.” ²⁶ Yesu nêl vô i ên nêbê, “A tyo ga mê, wê a dinêl kiyang vô ông ga.”

²⁷ Yesu nêl kiyang tige, di nue ngivihi vena yê wê Yesu dikeac hixôn vêx tige di he yetac ên. Lêc he ti o nêl vô i lêm bê “Ông ob kô vatya? Di ông keac vô vêx tige ên va?” ²⁸ Mêd vêx tige sea dêg le di lax mi la viyangtôv di lax nêl vô xomxo tibeac ên nêbê, ²⁹ “Xam lam loc wê xomxo ti wê nêl kiyang a vông ilage vihati kitong. Ganê mêd Kilisi ti wê il dô bin ge yuubê?” ³⁰ Om he sea ben di lam vô Yesu.

³¹ He gên dilam di Yesu nue ngivihi nêl vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, wa yaên lê.” ³² Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Yaên wê a vông ge dô, lêcom xam lungên.” ³³ Om nue ngivihi kinêg vôma ên nêbê, “Mêd xomxo ti vông yaên vô i?” ³⁴ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Yaên wê ob den

a ge bêga bê a ob vông kiyang yuu yuac wê xomxo ti wê vông a lam ge nêb a vông ge i loc pyap lê. ³⁵ Xam nêl ên xam nêbê dentuc yuudiyuu obêc lam la vêl di xam ob la kô yaên nôn vac yuac. Lêc a ob nêl vô xam bê xam vêl mamnôn lec mi wê yuac, ên xomxo viac he pyap tiyi wê xam ob la nêl xolac vô he ge, tiyi xocbê susu vô nôn vac yuac ge. ³⁶ Xomxo wê ob la kô nôn vac yuac ge ob kô nôn nivihha lec yuac wê he vông ge di ob kituc nôn tige la dô nivihha luta lêc luta. Om xomxo wê xin vê ge hixôn xomxo wê kô nôn ge, yuu xôn xêyaa vô nivihha. ³⁷ Om kiyang wê nêl ên nêbê xomxo ngwe ob xin vê di ngwe ob la kô nôn ge, kiyang nôn. ³⁸ A vông xam la ên a nêb xam kô nôn vac yuac wê xam o vông ilage lêc ge. Yuac wê xomxo mugên vông pyap ge, xam ob la kô nôn vac.”

³⁹ Tibii Samelia wê dô vac vigwe tige, he tibeac vông i vin Yesu ên wê vêx tige nêl ên nêbê, “Yesu nêl kiyang wê a vông ilage vihati kitong.” ⁴⁰ Mêd tibii Samelia la vô Yesu di la kitaa i nêb i dô hixôn he, om Yesu dô hixôn he tiyi buc yuu, ⁴¹ di xomxo tibeac hiwocên ngô kiyang wê Yesu nêl ge om he vông i vin. ⁴² Mêd he nêl vô vêx tyo ên nêbê, “Xe o vông i vin lec ông vyam wê ông nêl ge lêc. Nge, xecxe va ngô i vya om xe xovô ên xe nêbê xomxo ti wê ob hôm xomxo kibun ga vihati lec ge, xomxo tyo tiga vixôhilông nôn.”

Yesu vông xomxo levac ti nu vô nivihha lec

⁴³ Yesu dô vac vigwe tige buc yuu dêc sea di la Galili. ⁴⁴ Yesu vaci nêl ila ên nêbê plopete ti lie vac ici va ben ob kô i lec nivihha lêc. ⁴⁵ Mêd Yesu mila Galili, di tibii Galili hôm i lec nivihha, ên he êno la yê buc ngibua gê Jerusalem om he yê môt vihati wê Yesu vông vô buc tige.

⁴⁶ Mêd Yesu lax mi la Kena wê yêp vac vigwe levac Galili ge. Kena ge vigwe wê Yesu pilepac mia tu wain vac ilage. King nu hizap ti dô vac vigwe Kapaneam, lêc nu vux ti, yidac vông. ⁴⁷ Mêd xomxo levac tyo ngô wê Yesu sea Judia di lam dô Galili ge, om la vô Yesu di la kitaa i ên nêb i loc Kapaneam ên loc vông i nu i vô nivihha lec, ên nu vô kwabo lec wê ob

yib ge. ⁴⁸ Lêc Yesu nêl vô xomxo levac tyo ên nêbê, “Xam wêên do levac obêc ma ge od xam nêb xam ob vông i vin lêc.” ⁴⁹ Mêd xomxo tyo nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, lam lutibed ên a nug obêc yib.” ⁵⁰ Mêgem Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông lôc, ên ông num obêc vô nivihha lec.” Mêd xomxo tyo vông i vin kiyang wê Yesu nêl ge di lax. ⁵¹ Mîla môt mahigun ti di nue yuac ya val nêl vô i ên nêbê, “Num vô nivihha lec.” ⁵² Mêd xomxo tyo kinêg vô he ên nêbê, “Yidac sea i lec hiyôv manôn tina?” Om he nêl ên nêbê, “Vihevage wê hiyôv kilê ge num ninivi vô ningigooên lec.” ⁵³ Mêd ma xovô nêbê hiyôv manôn tige wê Yesu nêl vô i nêbê nu vô nivihha lec ge. Mêgem xomxo tige he vinê nue vihati vông i vin. ⁵⁴ Buc wê Yesu sea Judia di lax mi la Galili ge od vông do tiga wê vông yuu ge vac vigwe Galili.

5

Yesu vông xomxo ti vô nivihha lec vac mia luaên Betesda

¹ Buc ya lam la vêl mêd buc levac wê Yuda vông ge ti vô kwabo lec om Yesu la Jerusalem. ² Jerusalem ge, mia luaên ti yêp kwabo vô bwoc sipsip vuayen. Mia luaên tige, Hiblu vya nêbê Betesda, di xumac nipwo vigê vilu le vô mia luaên tige ninya. ³ Xomxo yidac tibeac yêp vac xumac tige, ya manôn toc, di ya vixa vô nipaên di ya len vô xêlehe. [Xomxo tige dô bin buc wê mia obêc vô mahilevac ge, ⁴ ên buc ya Apumtau vông angela ti lam la vac mia nilô di vông mia vô mahilevac, di xomxo yidac ti obêc la vac mia wê vô mahilevac ge tax ge, od ninivi obêc vô nivihha lec.]

⁵ Vux ti yêp vac xumac tige, lêc yidac vông i tiyi klismas kehe ti di vigê yuu di vixa vilu di sec yon (38). ⁶ Mêd Yesu yê xomxo tige wê diyêp ge di xovô nêbê yidac vông i tiyi klismas tibeac, om kinêg vô i ên nêbê, “Ông nêb ông nimnivi i vô nivihha lec, me?”

⁷ Mêd xomxo tyo nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, vô buc wê mia vô mahilevac ge od a lige wê ob vông a la vac mia ge ti o dô lêc, om a nêb a ob la vac mia lê, lêc xomxo le luu a vêl di la vac

mia tax.”⁸ Om Yesu nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “Kidi lec mi kô ông guhu lec di loc.”⁹ Mêd lutibed xomxo tyo ninivi vô niviha lec di i kô i guhu lec di la.

Buc tige, buc wê sabat ge,¹⁰ om he Yuda nêl vô xomxo ti wê Yesu vông i vô niviha lec ge ên nêbê, “Gwêbaga buc sabat, di kiyang yêp bêga nêbê ông ob kilê guhu lec sabat lêm.”¹¹ Lêc xomxo tyo nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ti wê vông a vô nigviha lec ge nêl vô a ên nêbê, ‘Hôm ông guhu lec di loc.’”¹² Om he kinêg vô i ên nêbê, “Xomxo letya wê nêl vô ông ên nêbê ông hôm guhu lec di loc ge?”¹³ Lêc xomxo tyo lungên, ên xomxo tibeac dô vac vigwe tige di Yesu loc mi la vac he mahigun di la.

¹⁴ Nang di buc ngwe lêc Yesu mila tulec xomxo tyo vac Anutu xumac ngibua om nêl vô ên nêbê, “Wê lê. Ông nimnivi vô niviha lec. Om le i lêc vông nipaên ti i tii vac lêm, ên viyin levac mabu obêc val vô ông i luu ilage vêl.”¹⁵ Mêd xomxo tige lax mi la vô he Yuda di nêl ên nêbê, “Xomxo ti wê vông a vô nigviha lec ge Yesu.”

¹⁶ Mêgem he Yuda nêb ob vông viyin vô Yesu ên wê vông môt tige lec buc sabat ge.¹⁷ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Mag vông yuac lec buc vihati, di a êno vông yuac bêge.”¹⁸ Mêgem he Yuda yê Yesu xôn ên nêb ob hi i yib, ên wê vông sabat vô nipaên ge, lêc o sabat kiyang tibeac lêm. Nge, Yesu nêl ên nêbê “Anutu ge a mag”, om Yuda yê i tiyi xocbê yong i nêb yuu xôn Anutu tiyima.

Yesu nêl kiyang lec yuac wê ob vông ge

¹⁹ Mêgem Yesu nêl vô he Yuda ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nô n vô xam bê a Anutu nu, a o tiyi wê a ob vông môt i tiyi xovôên wê aca va vông ge lêm. Nge, môt wê a vông ge a vông vihati tiyi môt wê Mag vông mi a xê ge. Môt wê Mag vông ge, a êno ob vông i tiyi.²⁰ Ên Ma xêyaa vin lec nu tuc om hilung môt vihati wê i vông ge vô i, lêc do levac wê luu môt tige vêl ge, Ma obêc hilung vô nu di i vông om xam obêc yetac mabu ên do wê i vông ge.²¹ Mag vông xomxo kidi lec vac yibên di vông he dô maviha, di nu tuc obêc vông xomxo wê vinoo he ge i dô maviha

bêge êno.²² Di Mag ob yaxên xomxo ti nêl kiyang lêm. Nge, vô vac nu tuc vigê ên nêb i yaxên xomxo vihati nêl kiyang.²³ Ma vông bêge ên nêb xomxo vihati i pimil nu tuc lê i tiyi xocbê he pimil Ma lê ge. Xomxo ti obêc pimil nu lêm ge od tiyi xocbê o pimil Ma wê vông i lam ge lê lêm.

²⁴ “A nêl hixôn nô n vô xam bê xomxo wê ngô a kiyang di vông i vin xomxo ti wê vông a lam ge, xomxo tige ob dô maviha luta lêc luta, di he ob tulec myaviwen nipaên ti lêm, ên Anutu xovô pyap nêb ob vô he vêl ên yibên di vông he dô maviha luta lêc luta.

²⁵ “A nêl hixôn nô n vô xam bê buc ti obêc val om val gwêba pyap, mêgem xomxo wê dô vac môt mayibên ge he ob ngô Anutu nu vya, di he wê ngô ge ob dô maviha.²⁶ Mag ge maviha kehe, om vông maviha wê i vông ge vô nu tuc.²⁷ Ma vinoo nu tuc pyap ên nêb i yaxên xomxo vihati nêl kiyang, ên i Xomxo Nu.²⁸ Xam o lêc yetac di nga vigêm ên kiyang tiga lêm. Ên buc ti obêc val, di tibii vihati wê yêp vac lôva ge obêc ngô i vya²⁹ di kidi mi lam, om he wê vông môt niviha ge obêc kidi lec mi dô maviha, di he wê vông nipaên ge obêc kidi lec di kô myaviwen nipaên.”

Yesu nêl i kitong nêb i Anutu nu

³⁰ “A o tiyi wê a ob vông môt ti ya xovôên wê aca va vông ge lêm. Nge, a yaxên xomxo nêl kiyang tiyi xocbê kiyang wê a ngô vô Mag ge. Di a yaxên xomxo nêl kiyang ya môt bôbac, ên a o timu vô piyôp wê a vông ge lêm. Nge, xomxo ti wê vông a lam ge, a timu vô kiyang wê i vông ge.

³¹ “Aca va obêc nêl a kehe kitong ge od obêc tiyi lêm.³² Lêc xomxo ti wê nêl a kehe kitong ge dô, di a xovô ên a nêbê kiyang wê xomxo tige nêl lec a ge kiyang nô n.

³³ “Xam Yuda, xam vông xomxo la vô Jon ilage, di Jon nêl kiyang nô n kehe kitong.³⁴ A o xo ên a nêb xomxo kibun ga i nêl a kehe kitong lêm. Lêc a nêb Anutu i vô xam vêl om a nêl kiyang tiga kitong vô xam.³⁵ Jon ge tiyi xocbê ngwax wê linac xêseac vô xam ge, om xam xêmyaa

vô nivuha di xam dô vac xêseac wê i vông ge myabo tya. ³⁶ Di gwêbaga a lam vông yuac om yuac tige nêl a kehe kitong luu kiyang wê Jon nêl ge vêl. Ên a lam vông yuac wê Mag nêb a vông ge, om yuac tige nêl a kehe kitong nêbê Mag vông a lam. ³⁷ Di Mag wê vông a lam ge, nêl a kehe kitong hixôn. Xam o ngô i vya lêm di xam o wê i nôn lêm, ³⁸ di kiyang wê i vông ge o yêp vac xam nilôm lêm, ên Mag vông a lam, lêc xam o vông i vin a lêm. ³⁹ Kiyang wê yêp vac kipihac xolac ge, xam mi kitong ên xam xo ên xam nêbê maviha kehe luta yêp vac kiyang tige. Di xolac tige wê nêl a kehe kitong, ⁴⁰ lêc xam nêb xam ob lam vô a êdêc dô mamviha lêm.

⁴¹ “A o lam ên a nêb xomxo i vông lê levac vô a lêm. ⁴² Lêc a xovô ên a nêbê xam xêmyaa o vin lec Anutu lêm. ⁴³ A tu Mag manôn mi lam vô xam, lêc xam o kô a lec nivuha lêm. Di xomxo ti obêc lam vô xam lec ici va lê ge od xam kô i lec nivuha. ⁴⁴ Xam kô lêm levac vô lime vaci, di lê levac wê Anutu tibed ob vông vô xomxo ge, xam nêb xam ob kô lêm. Om xam obêc vông i vin tibêna? ⁴⁵ Xam o lêc xo bê a ob vông kiyang vô xam vô Anutu manôn lêm. Xomxo wê ob vông kiyang vô xam ge, Moses ti wê xam vông i vin ên xam nêbê obêc ngîdu xam xôn ge. ⁴⁶ Xam obêc vông i vin kiyang wê Moses vông ge od xam obêc vông i vin kiyang wê a vông ge hixôn, ên Moses ge wê kivuu kiyang lec a. ⁴⁷ Lêc xam o vông i vin kiyang wê Moses kivuu ge lêm, om xam obêc vông i vin kiyang wê a nêl ge tibêna?”

6

Yesu vet xomxo 5,000
(*Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17*)

¹ Yesu nêl kiyang tige vêl di tô mi sox la mia Galili vilu ganê. Mia tige lê ngwe nêbê Taibilias. ² Mêd xomxo tibeac hiwocên timu vô Yesu vixa mi la, ên he yê do levac wê Yesu vông xomxo yidac vô nivuha lec ge. ³ Mêd Yesu he nue ngîvihi lec kitôn ti mi la dô lec. ⁴ Mêd buc ngîbua wê Yuda ob yê Pasova ên xovô buc wê he

sea Isip ilage vô kwabo lec. ⁵ Lêc Yesu yê xomxo tibeac val om nêl vô Pilip ên nêbê, “Il ob kisuu blet gê na mi vet xomxo tigae ya?” ⁶ Yesu xovô môp wê nêb ob vông ge pyap, lêc nêl kiyang tige vô Pilip ên nêb ob yaxên i.

⁷ Mêd Pilip nêl vô i ên nêbê, “Il obêc kisuu blet lec mone yul yuu (K200) mi vông nipwo tyatya vô he ge od yaên tige obêc tiyi he vihati lêm.” ⁸ Mêd nue ngîvihi ngwe lê nêbê Andlu, wê Saimon Pita li ge

nêl ên nêbê, ⁹ “A xê xomxo nipwo ti wê kô blet vigê vilu di beac yuu, lêc yaên tige o tiyi xomxo tibeac tigae lêm.” ¹⁰ Mêd Yesu nêl ên nêbê, “Xam vông xomxo vihati i tô mi dô kibun lê.” Vigwe tige hisinac nivuha dô om he dô kibun lec. Xomxo tige tibeac hiwocên om vux vaci tiyi xocbê 5,000.

¹¹ He dô kibun pyap mêd Yesu hêm blet tige di kitaa lec mêd titang vô xomxo vihati. Nang dêc vông bêge vô beac hixôn, mêd xomxo vihati ya di i den he. ¹² He ya pyap, mêd Yesu nêl vô nue ngîvihi ên nêbê, “Xam vilu myapîpu wê he ya di i dô gee mi tung i dô kidu ti, ên ti i o loc dô sea lêm.” ¹³ Mêgem he kituc myapîpu wê xomxo ya di i dô gee mi su vac sepac vigê yuu di tô mi la yuu mi i pup lec.

¹⁴ Xomxo tige yê do levac wê Yesu vông ge om nêl ên nêbê, “Plopet ti wê he nêb ob lam kibun ge, tyo tiga vixôhilôg nôn.” ¹⁵ Mêd Yesu xovô wê he nêb he ob hêm i xôn di vông i tu he nêl king ge, om sea he di ici va lax mi la lec kitôn.

Yesu la lec mia luaên kisii
(*Matyu 14:22-33; Mak 6:45-52*)

¹⁶ Vigwe huc di Yesu nue ngîvihi lop mi la mia luaên ninya, ¹⁷ di lec la lec dipac ti di la, ên nêb ob lax mi la Kapaneam wê yêp mia luaên vilu ganê. Di vigwe buc lêc Yesu o mila vô he decdec lêm. ¹⁸ Mêd lea levac ti val om vông mia vô mahilevac xocbê ob kipyax he vac, ¹⁹ om he hisoo mia mi la mahigun dia tya tiyi xocbê 5 kilomita ge, lêc he yê wê Yesu lam lec mia kisii mi val kwabo vô dipac ge om he xonamabu. ²⁰ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê,

“Ga a, om xam xona ên i ma.” ²¹ Mêd he nêl vô Yesu ên nêb i lec lam lec dipac, di lutibed dipac mila le kehe vô vigwe ti wê he nêb he ob la ge.

Xomxo tibeac myag Yesu

²² Vigwe vidiiên titige, xomxo tibeac gên dô vô mia luaên ninya vilu ganê di dô bin Yesu, ên he xovô ên he nêbê dipac tibeac sea vigwe tige vihevage di la, di Yesu nue ngivihî heche va la lec dipac tige di Yesu o la hixôn he lêm. ²³ Mêd dipac mangwe lam gê vigwe Taibilias di lam le vô vigwe ti wê Apumtau Yesu kitaa lec blet mi xomxo ya vihevage. ²⁴ Mêd xomxo tige yê léc Yesu he nue ngivihî o dô lêm om he la lec dipac ti di la ên nêb ob la myag Yesu gê Kapaneam.

Yesu ge yaên wê ob vông xomxo dô maviha

²⁵ Xomxo tige mila yêvô Yesu gê mia luaên vilu ganê di kinêg vô i ên nêbê, “Xolac kehe, ông lam ga yelacna?” ²⁶ Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl hixôn nô n vô xam bê xam myag a, léc xam o xovô do levac wê a vông ge léc lam myag a lêm. Nge, xam xovô blet wê xam wa i den xam ge om xam lam myag a. ²⁷ Le i léc vông yuac levac ên yaên wê ob vô nipaên ge lêm. Nge, xam vông yuac lec yaên wê xam ob kô di dô mamviha luta ya ge. Yaên tige, a, Xomxo Nu, a obêc vông vô xam, ên Mag Anutu vînoo a pyap ên nêb a vông i yuac.”

²⁸ Om he nêl vô i ên nêbê, “Xe ob vông Anutu yuac ga tibêna?” ²⁹ Om Yesu luu he vya bêga nêbê, “Yuac wê Anutu vông ge bêga bê xam vông i vin xomxo ti wê Anutu vông i lam ge.”

³⁰⁻³¹ Mêd he kinêg vô i ên nêbê, “Om ông ob vông do levac tina ên xe xê di vông i vinê? Ên buge ilage ya yaên mana vac vigwe mahigun pileva, tiyi xochê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê, ‘Ici va vông yaên lag puunê vô he mi he ya.’ Om ông ob vông do levac tibêge, me?”

³² Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nô n vô xam bê Moses o vông yaên lag puunê vô xam lêm. Nge, Mag vaci wê vông yaên nô n lag puunê vô xam ge. ³³ Yaên wê Anutu vông ge, lam gê

lag puunê di lam vông xomxo kibun ga dô maviha.” ³⁴ Om he nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, ông vông yaên tige vô xe i tiyi buc vihati ên va.”

³⁵ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Aca va ga, a yaên wê ob vông xomxo dô maviha ge. Xomxo ti obêc lam vô a ge od vip obêc den i tii vac nang lêm, di xomxo ti obêc vông i vin a ge od obêc xo mia ti i tii vac lêm. ³⁶ A nêl gwêba vô xam ên a nêbê xam wê a pyap lê, léc xam o vông i vin lêm. ³⁷ Xomxo wê Anutu vînoo nêb he i tu axe ge, vihati obêc lam vô a, di xomxo ti obêc val vô a ge, od a obêc tii i lêm. ³⁸ Ên a o lop mi lam gê lag puunê ên a nêb a ob vông i tiyi xovôên wê aca va vông ge lêm. Nge, a lam ên a nêb a ob timu vô kiyang wê xomxo ti wê vông a lam ge nêl ge. ³⁹ Xomxo ti wê vông a lam ge nêb a o léc sea xomxo wê i vînoo nêb he i tu axe ge ti i dô xel lêm. Nge, nêb a léc tipî vô he vihati i kidi lec vô buc timuên. ⁴⁰ Ên Mag nêl kiyang yêp bêga nêbê xomxo wê yê nu tuc di vông i vin ge, he vihati obêc dô maviha luta léc luta, di a obêc tipî vô he kidi lec vô buc timuên.”

⁴¹ Mêd he Yuda ngô kiyang wê Yesu nêl ên nêbê, “Aca va yaên wê a lop mi lam gê lag puunê,” om he kunac i di nêl kiyang ni nyagên lec i ⁴² di nêl ên nêbê, “Xomxo tige Yesu wê Josep nu ge, di ta yuu ma il xovô. Bêna léc nêl ên nêbê i lam gê lag puunê?”

⁴³ Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Le i léc ngaênma lec a lêm. ⁴⁴ Ên xomxo ti o tiyi wê ici va ob lam timu vô a ge lêm. Mag wê vông a lam ge obêc didii xomxo ti ge od obêc lam timu vô a, di a obêc tipî vô i kidi lec vô buc timuên. ⁴⁵ Kiyang yêp vac kipihac wê plopete kivuu ilage bêga nêbê, ‘Anutu ob tixuu xomxo vihati.’ Om xomxo vihati wê ngô Mag kiyang di kô xovôên vô i ge ob lam vô a. ⁴⁶ Ên xomxo ti o yê Mag lec manôn lêm. Nge, a wê a lam vô Anutu ge a tibeac wê a xê i. ⁴⁷ A nêl hixôn nô n vô xam bê xomxo wê vông i vin ge obêc dô maviha luta léc luta. ⁴⁸ A ga, yaên wê ob vông xomxo dô maviha luta. ⁴⁹ Bume ilage wê ya yaên mana vac vigwe mahigun pileva ilage, he ya léc yib. ⁵⁰ Léc yaên wê lam gê lag puunê ge,

xomxo ti obêc ya ge od ob yib lêm. ⁵¹ A ga yaên maviha wê a lop mi lam gê lag puunê. Om xomxo ti obêc ya yaên tiga ge od ob dô maviha luta léc luta. Yaên wê a ob vông vô i ge, aca va liyôhô wê a ob vông, ên xomxo kibun ga i dô maviha.”

⁵² Mêgem Yuda ngaênma lec kiyang tige di nêl voma ên nêbê, “Xomxo tige obêc vông i liyôhô mi il xa tibêna?”

⁵³ Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xam obêc wa a, Xomxo Nu, liyôhô di num a hi lêm ge od xam ob dô mamviha lêm. ⁵⁴ Xomxo wê ya a liyôhô di num a hi ge, he ob dô maviha luta léc luta, di a obêc tipi vô he kidi lec maviha vô buc timuên. ⁵⁵ Ên a liyôhô tu yaên nôn, di a hi tu mia numên nôn. ⁵⁶ Xomxo wê ya a liyôhô di num a hi ge, he ob dô vac a nilôg di a ob dô vac he nilô. ⁵⁷ Mag maviha vông a lam, di a dô magviha ya xêkizêc wê Mag vông ge. Om xomxo ti obêc ya a ge, od ob dô maviha ya xêkizêc wê a vông ge. ⁵⁸ Tiga, yaên wê lam gê lag puunê ge, léc o tiyi xochê yaên wê bume ya ila ila léc yib ge lêm. Nge, yaên tiga wê xomxo obêc ya ge od ob dô maviha luta léc luta.” ⁵⁹ Yesu nêl kiyang tige vô xomxo vac Yuda xumac lilo gê Kapaneam.

Yesu ge kiyang maviha dôên kehe

⁶⁰ Xomxo wê mi la hixôn Yesu gee he tibeac ngô kiyang tige wê Yesu nêl ge, om he nêl ên nêbê, “Kiyang tiga viyin levac, om letya tiyi wê ob ngô ge?” ⁶¹ Yesu xovô wê he nêl kiyang tibeac tibeac lec tige om nêl vô he ên nêbê, “Kiyang tige juda xam, me? ⁶² Xam obêc wê Xomxo Nu lax mi la vac vigwe ti wê dô vac ilage ge od xam obêc xo bêna? ⁶³ Myakilôhô Ngibua tived wê ob vông xomxo dô maviha, di xêkizêc wê xomxo vông ge ti o tiyi lêm. Kiyang wê a nêl vô xam ga ge, a nêl lec Myakilôhô Ngibua wê ob vông xomxo dô maviha ge. ⁶⁴ Léc xam ya o vông i vin lêm.” Yesu nêl bêge, ên ilage Yesu xovô xomxo wê vông vinên obêc ma ge, di xovô xomxo tya wê ob vông i vac tibii vevac vigê ge pyap. ⁶⁵ Mêd Yesu nêl ên nêbê, “Kiyang yêp bêge, om a nêl gwêba vô xam ên a nêbê xomxo ti o tiyi wê ici va ob lam timu

vô a ge lêm. Mag obêc vông xêkizêc vô i ge od obêc lam vô a.”

⁶⁶ Yesu nêl kiyang tige pyap mêd xomxo wê mi dô hixôn i ge tibeac sea i di o dô hixôn i tii vac nang lêm. ⁶⁷ Om Yesu kinêg vô nue ngivihî vigê yuu di tô mi la yuu ên nêbê, “Di xacxam va ob sea a êno di la mê?” ⁶⁸ Léc Saimon Pita nêl vô i ên nêbê, “Apumtau, xe ob la vô letya? Ên kiyang wê ông vông ge wê ob vông xomxo dô maviha luta léc luta. ⁶⁹ Om xe vông i vin di xovô ên xe nêbê ông ge xomxo ngibua wê Anutu vông ông lam ge.”

⁷⁰ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A vinoo xam vigê yuu di tô mi la yuu, lécom xam ti tu Seten xe.” ⁷¹ Yesu nêl kiyang tige lec Judas wê Saimon Iskaliot nu ge. Ên Judas ge he vigê yuu di tô mi la yuu ge ti, wê ob nêl Yesu kitong vô tibii vevac ge.

7

Yesu lie o vông i vin i lêm

¹ Pyap dêc Yesu la vilee vac vigwe levac Galili. Ên he Yuda wê dô Judia ge nêb ob hi Yesu i yib om Yesu nêb ob la vilee vac vigwe Judia lêm. ² Mêd Yuda buc ngibua ti wê he nêb ob xovô buc wê xumac sel ge vô kwabo lec, ³ om Yesu lie so vya vô i ên nêbê, “Sea vigwe ga di loc Judia, ên nume i yê yuac wê ông mi vông ge hixôn. ⁴ Ên xomxo ti obêc nêb xomxo i xovô i ge od ob vông yuac xôpacên lêm. Om yuac wê ông mi vông ge, ông loc vông vô he manôn ên he tibeac i yê di xovô.” ⁵ He ge Yesu lie, léc he o vông i vin i lêm om he nêl kiyang tibêge. ⁶ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A buc gên o vô kwabo lec lêm, dom xam ge, xam tiyi wê xam ob la tiyi buc vihati ge. ⁷ Xomxo kibun ga xêyaa ob vô myavinê vô xam lêm. Léc he xêyaa vô myavinê vô a ên wê a nêl he nêl nipaên kitong ge. ⁸ Om xacxam va loc wê buc ngibua tige, ên a ob loc hixôn xam lêm, ên buc wê a vông ge gên o vô kwabo lec lêm.” ⁹ Yesu nêl kiyang bêge vô he di dô Galili.

Yesu la yê buc levac gê Jerusalem

¹⁰ Yesu lie la mug mi la yê buc levac, di Yesu vaci timu vô he vixa. Léc o la seac

vô xomxo manôn lêm. Nge, xôpac ên he mi la. ¹¹ Lêc he Yuda myag Yesu vô buc tige om he kinêg ên nêbê, “Xomxo tyo dô tina?” ¹² Xomxo wê dô gee he keac kiyang tibeac lec Yesu, om he ya nêl ên nêbê, “Ge xomxo nivaha ti,” di he ya nêl ên nêbê, “O xomxo nivaha lêm, ên mi kityoo xomxo.” ¹³ Lêc xomxo ti o nêl kiyang tige seac mi xomxo tibeac ngô lêm, ên he xona ên Yuda levac.

¹⁴ Mila vô buc levac tige mahigun di Yesu la vac Anutu xumac ngibua di la nêl xolac vô xomxo. ¹⁵ He Yuda levac wê dô gee ngô Yesu kiyang di yetac mabu om nêl ên nêbê, “Xomxo tige xovô xolac tige tibêna? Ên xomxo ti o tixuu i lêm.” ¹⁶ Lêc Yesu luu he vya ên nêbê, “Kiyang wê a nêl ga, o a kiyang lêm. Nge, xomxo ti wê vông a lam ge, i kiyang. ¹⁷ Xomxo ti obêc xovô nêb ob timu vô kiyang wê Anutu vông ge od ob xovô kiyang wê a nêl ga kehe bê a nêl Anutu kiyang me a nêl aca va kiyang. ¹⁸ Ên xomxo ti obêc nêl ici va kiyang ge od xovô nêb ob vông ici va lê i vô levac. Lêc xomxo ti obêc vông xomxo ti wê vông i lam ge lê i vô levac ge od i xomxo kiyang nôl di kiyang kityoên ti o yêp vac i nilô lêm.

¹⁹ “Moses vông xolac vô xam ilage, lêc xam ti o timu vô xolac vihati lêm. Bêna lêc xam nêb xam ob hi a xibê?” ²⁰ Mêd xomxo tige nêl vô i ên nêbê, “Letya nêb ob hi ôngê? Mêd vimwo nipaên ti dô vac ông nilôm om ông nêl kiyang tibêge.” ²¹ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam nga vigêm ên do levac tibeac wê a vông lec sabat mi xam wê ge. ²² Om xam ngô lê. Moses nêl vô bume ilage ên nêb he i gôl nue vux ninivi. Vixôhilôg, môp tige kehe o yêp vô Moses lêm. Nge, yêp vô tivame vaci. Lêc xam mi gôl nume ninivi lec sabat. ²³ Xam nêb xam ob timu vô Moses xolac om xam mi gôl nume ninivi lec sabat. Bêna lêc xam kunac a ên wê a vông xomxo ti ninivi vô nivaha lec vô sabat ge? ²⁴ Le i lêc yaxên xomxo nêl kiyang vaxvax lêm. Nge, xam hivip kiyang kehe lec di titô i yêp bôbac.”

Xomxo kinêg nêb ob xovô Yesu kehe

²⁵ Xomxo Jelusalem ya kinêg ên nêbê, “Xomxo ti wê he Yuda levac nêb ob hi i

yib ge, tyo tiganê, me? ²⁶ Wê lê. Xomxo tyo nêl kiyang seac vac xomxo mahigun lê, lêc xomxo levac o nêl kiyang ti vô i lêm. Mêd he xo ên he nêb ge Kîlisi tyo, me? ²⁷ Lêc xomxo tyo, il xovô i ben kehe, di Kîlisi wê ob val ge, il ob xovô ben kehe wê ob val vac ge lêm.”

²⁸ Om Yesu nêl xolac vac Anutu xumac ngibua di keac levac hixôn ên nêbê, “Xam nêb xam xovô a, di xam xovô a bog kehe hixôn, me? Ên a o lam ya xovôên wê a vông ge lêm. Xomxo ti wê vông a lam ge, i xomxo kiyang nôl. Xam ge xam lungên i, ²⁹ di a ga, a xovô i pyap, ên a dô hixôn i di i vông a lam.” ³⁰ Mêgem xomxo tige nêb ob hêm Yesu xôn, lêc Yesu buc gên o vô kwabo lec lêm, om xomxo ti o tiyi wê ob hêm vigê lec i ge lêm. ³¹ Lêcom xomxo tibeac vông i vin nêbê Yesu ge Kîlisi om he nêl ên nêbê, “Il nêd Kîlisi obêc val ge od ob vông do levac luu do levac wê Yesu vông ge vêl lêm. Om Yesu ge Kîlisi tyo mê.”

He vông xêhipu la vô Yesu ên nêb he i loc hêm i xôn

³² He Palisi ngô wê xomxo nêl kiyang tibêge lec Yesu ge, om xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Palisi, he vông xêhipu ya la vô Yesu ên nêb he i loc hêm Yesu xôn. ³³ Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “A ob dô hixôn xam myabo tya, di a obêc lax mi la vô xomxo ti wê vông a lam ge. ³⁴ Xam obêc myag a, lêc xam wêvôên a obêc ma, di vigwe wê a ob la dô vac ge, xam ti ob la vac lêm.” ³⁵ Mêd he Yuda levac nêl vômâ ên nêbê, “Xomxo tyo nêb ob la na, lêc il xêên obêc ma? Mêd ob la vô Yuda wê la dô Glik ben ge ên nêl xolac vô he Glik, me? ³⁶ Xomxo tyo nêl ên nêbê il ob myag i, lêc il xêvôên obêc ma, di vigwe wê ob la dô vac ge, il ob la vac lêm. Om kiyang tige kehe tibêna?”

Kiyang lec mia maviha

³⁷ Buc levac tige mila vô myahipu wê ob tiyô vac ge di buc tige buc levac wê luu baba vêl ge, om Yesu kidi lec vac he mahigun di keac vya levac ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb num mia ge, od i lam vô a lê, ên a obêc vông mia mi i num. ³⁸ Tiyi xocbê kiyang wê yêp vac

xolac bêga nêbê, 'Xomxo ti obêc vông i vin a ge od mia maviha obêc lam vac i nilô di lop mi la.' " 39 Yesu nêl kiyang tige lec Myakilôhông Ngibua wê ob val vô he wê vông i vin Yesu ge. Lêc buc wê Yesu nêl kiyang tige, Myakilôhông Ngibua valên gên ma, ên Yesu gên o lax mi la dô vac xêseac lag puunê lêm.

Xomxo hibû he la yuu lec Yesu

40 Xomxo ngô kiyang tige di ya nêl ên nêbê, "Xomxo tiga, plopet ti wê il dô bin ge vixôhilông." 41 Di he ya nêl ên nêbê, "Ge Kilisi." Lêc he ya nêl ên nêbê, "Kilisi ob lam gê Galili lêm. 42 Ên kiyang yêp vac xolac bêga nêbê Kilisi kehe yêp vac Devit om obêc lam gê Betlehem vac Devit ben." 43 Mêgem xomxo tige hibû he la yuu lec Yesu, 44 di he ya nêb ob hôm i xôn, lêc xomxo ti o hôm vigê lec i lêm.

Xomxo levac wê Yuda vông ge o vông i vin Yesu lêm

45 Mêd xêhipue lax mi la vô xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Palisi, di he kinêg vô xêhipue ên nêbê, "Bêna lêc xam o kô i mi lamê?" 46 Lêc xêhipue nêl vô he ên nêbê, "Kiyang wê xomxo tyo mi nêl ge, xomxo ti o nêl kiyang tibêge ila lêm." 47 Om he Palisi nêl vô he ên nêbê, "Xomxo ge kityoo xam êno. 48 Xomxo levac gae hixôn xe Palisi, xe ti o vông i vin xomxo tyo lêm. Ma vêl. 49 Di xomxo tibeac wê ngô Yesu vya ge, he o vvac xovô Moses xolac lêm, om he vô nipaên pyap."

50 Lêc Palisi ti lê nêbê Nikodimas wê la vô Yesu ilage dô hixôn he, om nêl vô lie Palisi ên nêbê, 51 "O tiyi wê il ob vông kiyang vô xomxo ti vaxvax ge lêm. Ên xolac wê il vông ge nêl ên nêbê il ob ngô xomxo nêl kiyang mi xovô môt wê i vông ge pyap tax lê." 52 Lêc he so vya vô i ên nêbê, "Ông ge tibii Galili ti om ông ngidu i xônê? Ông obêc kitong xolac wê yêp vac kipihac ge od ông ob xovô bê plopet ti ob lam gê Galili lêm." 53 [Pyap dêc he vihati sea di toto ge la ben.

8

He kô vêx yôdac ti mi la vô Yesu

1 Mêd Yesu lec mi la lec kitôn Oliv, 2 di vigwe vidiiên titige lax mi la vac Anutu xumac ngibua. Mêd xomxo tibeac kituc la vô i om Yesu dô di vông xolac vô he. 3 Mêd xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn he Palisi, he yê vêx ti wê vông yôdac ge om kô vêx tyo mi la lax vac he mahigun. 4 Mêd he nêl vô Yesu ên nêbê, "Xolac kehe, vêx tiga vông môt yôdac mi xe xê. 5 Moses nêl vac xolac ên nêbê vêx tibêga, xomxo ob hi ya ngidax ên i yib. Om ông ob nêl bêna lec i?" 6 He nêl bêge, nêb ob yaxên Yesu bêc obêc nêl kiyang ti so ge od he ob vông kiyang vô i. Lêc Yesu yu kwa vac di so kibun ya vigê liyihi.

7 Mêd he kinêg tii vac vac vô Yesu, om Yesu kidi mi le kisii di nêl vô he ên nêbê, "Xomxo ti vac xam mahigun wê xovô nêb nipaên ti o yêp vô i lêm ge od i hôm ngidax mi nêx vêx tiga ya taxlee." 8 Mêd Yesu yu kwa vac di so kibun tii vac. 9 Xomxo tige ngô kiyang wê Yesu nêl ge di xovô nêl nipaên om ti ti le lop mi la vixun. He levac la mug di he ba lop mi timu vô he vixa, di Yesu vaci hixôn vêx tyo wê yuu xeedô. 10 Mêd Yesu kidi mi le kisii di nêl vô vêx tyo ên nêbê, "Vêx, xomxo tigae la na? Ti dô wê ob vông kiyang vô ông ge, me?" 11 Lêc vêx tyo nêl vô i ên nêbê, "Xomxo levac, ti dôên ma." Om Yesu nêl vô i ên nêbê, "Om a êno, a ob vông kiyang vô ông lêm. Ông loc, di le i lêc vông nipaên ti i tii vac lêm."]

Yesu ge xêseac wê ob linac vô xomxo gê kibun

12 Yesu nêl vô xomxo tige tii vac ên nêbê, "A xêseac wê linac lec kibun. Xomxo ti obêc timu vô a ge, od ob la vac mapitoc lêm. Nge, ob dô vac xêseac wê ob vông i vô paha lec di vông i dô maviha ge." 13 Om Palisi nêl vô i ên nêbê, "Ôcông va nêl ông kehe kitong om kiyang wê ông nêl ge o tiyi lêm." 14 Mêlêc Yesu nêl vô he ên nêbê, "Vixôhilông, aca va nêl a kehe kitong, lêc kiyang wê a nêl ga, ge kiyang nôl, ên a xovô vigwe kehe wê a lam vac ge, di a xovô vigwe wê a ob lax mi la vac ge. Di xam ge, xam o xovô a bog kehe wê a lam vac ge lêm, di xam o xovô vigwe ti wê a ob lax vac ge lêm. 15 Xam yaxên

xomxo nêñ kiyang ya xovôên wê xacxam vông ge, di a ga, a o yaxên xomxo ti nêñ kiyang lêm. ¹⁶ Lêc a obêc nêb yaxên xomxo ti nêñ kiyang ge od a ob yaxên i nêñ kiyang ya môp bôbac, êñ o aca va wê a ob yaxên xomxo nêñ kiyang ge lêm. Nge, Mag wê vông a lam ge dô hixôn a. ¹⁷ Kiyang ti yêp vac xolac wê xam vông ge bêga nêbê xomxo yuu obêc nêl kiyang tiyima lec kiyang tîbed ge od kiyang wê yuu nêl ge kiyang nôñ. ¹⁸ A nêl a kehe kitong di Mag wê vông a lam ge nêl a kehe kitong hixôn.”

¹⁹ Mêd he kinêg vô Yesu êñ nêbê, “Mam dô gê na?” Lêc Yesu nêl vô he êñ nêbê, “Xam lungên a di xam lungên Mag êno. Xam obêc xovô a ge od xam obêc xovô Mag hixôn.” ²⁰ Yesu nêl xolac vô xomxo vac Anutu xumac ngîbua, vac nilô ti wê he tung mone daa vac ge, om nêl kiyang tige hixôn vô he. Lêc xomxo ti o hôm i xôn lêm, êñ buc wê i vông ge o vô kwabo lec lêm.

Yesu nêb ob lax kisii

²¹ Nang dêc Yesu nêl tii vac vô he êñ nêbê, “A ob sea xam di la, di xam obêc myag a, lêc xam obêc wib hixôn nêñ nipaên, êñ vigwe wê a ob la vac ge xam obêc la vac lêm.” ²² Mêgem he Yuda nêl voma êñ nêbê, “Xomxo tige nêl êñ nêb il ob la vac vigwe wê ob la dô vac ge lêm. Mêd ici va obêc hi i yib, me?” ²³ Mêd Yesu nêl vô he êñ nêbê, “Xam ge kibun, di a ga kisii ganê. Xam xomxo kibun, di a ga, a o xomxo kibun lêm. ²⁴ Kiyang bêge om a nêl vô xam gwêba êñ a nêbê xam obêc wib hixôn nêñ nipaên. Êñ xam obêc vông i vin bê a Anutu nu lêm ge, od xam obêc wib hixôn nêñ nipaên.”

²⁵ Om he kinêg vô Yesu êñ nêbê, “Ông letya?” Lêc Yesu nêl vô he êñ nêbê, “Bêna lêc a ob nêl kiyang tii vac vac vô xamê? A ga, xomxo ti wê a nêl vô xam ilage. ²⁶ A kiyang wê a ob nêl vô xam di yaxên xam ge tîbeac yêp. Lêc xomxo ti wê vông a lam ge, i kiyang nôñ om kiyang wê a ngô vô i ge, a nêl kitong vô xomxo kibun ga.”

²⁷ Kiyang wê Yesu nêl vô he ge, he o xovô bê Yesu nêl lec Ma Anutu lêm, ²⁸ om Yesu nêl vô he êñ nêbê, “Buc wê xam obêc

hi Xomxo Nu lec xax ge od xam obêc xovô bê a Anutu nu mê, di xam obêc xovô bê yuac wê a vông ge a o vông ya xovôên wê aca vông ge lêm. Nge, a nêl kiyang tiyi kiyang wê Mag vông vô a ge. ²⁹ Mag wê vông a lam ge dô hixôn a di o sea a dô tamaên lêm, êñ a vông yuac wê Mag ob yê nivîha ge tiyi buc vihati.” ³⁰ Yesu nêl kiyang tige om xomxo tîbeac vông i vin i.

Kiyang nôñ obêc piwelac il vêl êñ nipaên

³¹ Yesu nêl vô xomxo Yuda wê vông i vin i ge êñ nêbê, “Xam obêc hôm a kiyang xôn pîlihi mi dô vac ge od xam tu a nuge vông vinên nôñ. ³² Xam obêc xovô kiyang nôñ, di kiyang nôñ obêc piwelac xam vêl di xam dô nimvîha.” ³³ Lêc he nêl vô Yesu êñ nêbê, “Xe ga Eblaham bue, om xe o la vac xomxo ti kwa ngîbi ila mi tu he nue yuac lêm. Lêc bêna lêc ông nêl êñ ông nêbê kiyang tige obêc piwelac xe vêl êñ tibii levac wê viac xe ge?”

³⁴ Om Yesu nêl vô he êñ nêbê, “A nêl hixôn nôñ vô xam bê xomxo vihati wê dô vac nipaên ge, he tu nipaên tige nue yuac pyap. ³⁵ Di nue yuac ti o tiyi wê ob dô vac xumac luta ge lêm. Nge, xomxo levac nu vaci wê ob dô vac luta. ³⁶ Om Anutu nu obêc piwelac xam vêl ge, od xam obêc dô nimvîha nôñ di nipaên ti ob pîtii lec xam lêm. ³⁷ A xovô êñ a nêbê xam ge Eblaham bue, lêcom xam nêb xam ob hi a xib, êñ kiyang wê a vông ge o yêp vac xam nilôm lêm. ³⁸ Kiyang wê a nêl ge a nêl i tiyi wê a xê vô Mag ge, di xam ge, xam vông i tiyi wê xam ngô vô mam ge.”

³⁹ Mêd he nêl vô Yesu êñ nêbê, “Xe mag Eblaham.” Lêc Yesu nêl vô he êñ nêbê, “Xam obêc Eblaham nue nôñ ge od xam obêc vông môp i tiyi wê Eblaham vông ge. Lêc xam o vông môp tiyi wê Eblaham vông ge lêm. ⁴⁰ A nêl kiyang nôñ wê a ngô vô Anutu ge vô xam, lêc xam nêb xam ob hi a xib. Môp wê Eblaham vông ge ti o yêp bêge lêm. ⁴¹ Xam vông môp tiyi xocbê mam mi vông ge.” Mêd he nêl vô Yesu êñ nêbê, “Xe o tiyi xocbê nipwo wê ta kô vax di ma ma ge lêm. Xe mag Anutu tîbed wê dô ge.” ⁴² Lêc Yesu nêl vô he êñ nêbê, “Anutu obêc xam mam vixôhilôg nôñ ge od xam xêmÿaa obêc vin lec a, êñ

a dô hixôn Anutu léc lam. Di a o lam i tiyi xovôên wê a vông ge lêm. Nge, Anutu vông a lam. ⁴³ Xam o xovô kiyang wê a nêl ga lêm, kehe bêga nêbê xam nêb xam ob ngô a vyag lêm.

⁴⁴ “Xam mam ge Seten, om kiyang wê yêp vac mam nilô ge, xam nêb xam ob timu vô mi vông i vô nôn lec. Buc taxlee ilage Seten mi hi xomxo yib di o dô vac kiyang nôn lêm, ên kiyang nôn ti o yêp vac i nilô lêm. Di kiyang wê mi nêl ge, nêl i tiyi kiyang kityooên wê yêp vô i ge, ên i xomxo kityooên wê tu kiyang kityooên kehe. ⁴⁵ Di a ga, a lam nêl kiyang nôn om xam nêb xam ob vông i vin kiyang wê a nêl ge lêm. ⁴⁶ Xam letya tiyi wê xam ob nêl a nêg nipaên seac ge? A nêl kiyang nôn lê, léc bêna léc xam o vông i vin a lêmê? ⁴⁷ Anutu nue ob ngô kiyang wê Anutu nêl ge. Léc xam o Anutu nue lêm, om xam o ngô i vya lêm.”

Yesu luu Eblaham vêl

⁴⁸ He Yuda luu Yesu vya ên nêbê, “Xe nêl vixôhilôg nôn ên xe nêbê ông tibii Samelia wê vimwo nipaên dô vac ông nilôm ge.” ⁴⁹ Léc Yesu nêl ên nêbê, “Vimwo nipaên ti o dô vac a nilôg lêm. A vông Mag lê vô levac, léc xam vông a lêg tô sea. ⁵⁰ A o nêb a ob vông a lêg i vô levac lêm, léc xomxo ti dô wê ob vông a lêg i vô levac, di xomxo tige wê ob yaxên xomxo nêl kiyang. ⁵¹ A nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo ti obêc timu vô kiyang wê a vông ge od xomxo tige yibên obêc ma vêl.”

⁵² Mêgem Yuda tige nêl vô Yesu ên nêbê, “Om gwêbaga xe xovô ên xe nêbê vimwo nipaên ti dô vac ông nilôm. Ên Eblaham hixôn plopete ilage, he yib mi la vêl, léc ông nêl ên ông nêbê xomxo ti obêc timu vô kiyang wê ông vông ge od obêc yib gê kibun ga lêm. ⁵³ Mêd ông nginoo il bug Eblaham vêl, me? Ên Eblaham yib di plopete êno yib. Di ông nêb ông ob vông ông tiyi letya?”

⁵⁴ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Aca va obêc pimil a lêg ge od obêc tiyi xocbê kiyang pileva, léc xomxo ti wê pimil a lêg ge, Mag vaci, wê xam mi nêl ên xam nêbê xam Anutu. ⁵⁵ Léc xam o xovô i lêm. Di a

ga, a xovô i. A obêc nêl bê a lungên Mag ge od a obêc xomxo kityooên tiyi xocbê xam ge. Léc a xovô i pyap om a timu vô kiyang vihati wê i vông ge.

⁵⁶ “Ilage bum Eblaham xêyaa vô nivaha ên nêb ob yê buc wê a vông ge, om yê buc tige di xêyaa vô nivaha.” ⁵⁷ Léc he Yuda nêl vô Yesu ên nêbê, “Klismas wê ông vông ge gên o mila vô kehe yuu di vigê yuu (50) lêm, léc bêna léc ông nêb ông wê Eblahamê?” ⁵⁸ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô xam bê buc wê Eblaham gên ma ge od a dô tax.” ⁵⁹ He ngô Yesu kiyang tige om he hôm ngidax ên nêb ob nêx Yesu, léc Yesu xôpac ên he di sea Anutu xumac ngibua di la vixun.

9

Yesu vông xomxo ma tocên ti vô nivaha lec

¹ Yesu mila, léc yê xomxo ti wê yubac hixôn ma tocên ge. ² Mêd Yesu nue ngivihi kinêg vô Yesu ên nêbê, “Xolac kehe, letya vông nipaên léc xomxo tige yubac hixôn ma tocên? Xomxo tige vaci vông nipaên, me ta yuu ma?” ³ Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Ge o ici va nêl nipaên, me ta yuu ma nêl nipaên wê vông i manôn toc ge lêm. Xomxo tige dô hixôn ma tocên ên Anutu nêb ob hilung xêkizêc wê i vông ge i yêp seac lec xomxo tige. ⁴ Xomxo ti wê vông a lam ge, il ob vông yuac wê i vông ge vô vidiiên xêseac, ên mapitoc obêc val di a xib ge od xomxo ti o tiyi wê ob vông yuac ge lêm. ⁵ Buc wê a dô kibun ga ge, od xêseac wê a vông ge linac vô xomxo gê kibun.”

⁶ Yesu nêl bêge di pisuv myaluc lec kibun di pilepac i vô niluc di lipac vô xomxo matocên tyo manôn, ⁷ di nêl vô i ên nêbê, “Loc lipac mamnôn vac mia luaên Siloam.” Lê Siloam ge kehe bêga nêbê vông i la. Om xomxo tyo la lipac manôn di manôn seac di i lax mi la ben.

⁸ Mêd xomxo tige lie viyangtôv hixôn xomxo wê yê wê mi kitaa mone vô xomxo ge, he nêl voma ên nêbê, “Xomxo ti wê mi dô di kitaa mone vô xomxo ge, ge mêd xomxo tyo tige mê, me?” ⁹ Mêd he ya nêl ên nêbê, “Ge xomxo tyo tige mê.” Léc he ya nêl ên nêbê, “Ge o xomxo tyo

lêm. Ge xomxo wê yuu manôn tiyima ge ngwe.” Om xomxo tyo nêl vô he ên nêbê, “A ga mê.” ¹⁰ Om he kinêg vô i ên nêbê, “Vatya vông ông mamnôn vô nivîha lecê?” ¹¹ Mêd xomxo tyo nêl vô he ên nêbê, “Xomxo ti lê nêbê Yesu ge pilepac myaluc hixôn kibun di lipac lec a magnôn di nêl vô a ên nêb a la lipac magnôn vac mia luaên Siloam. Om a la lipac di a magnôn vô nivîha lec di a xê vigwe.” ¹² Om he kinêg vô i ên nêbê, “Xomxo tyo dô gê na?” Lêc xomxo tyo nêl ên nêbê, “A lungên.”

¹³ Mêgem he kô xomxo ma tocên tyo mi la vô he Palisi. ¹⁴ Buc wê Yesu pilepac kibun vô nubuluc di vông xomxo tyo manôn vô nivîha lec ge, buc sabat, ¹⁵ om he Palisi kinêg vô xomxo tyo tii vac ên nêbê, “Vatya vông ông mamnôn vô nivîha lec?” Om xomxo tyo nêl vô he ên nêbê, “Xomxo tige lipac kibun nubuluc lec a magnôn di a la lipac, lêc a magnôn seac.” ¹⁶ Mêd Palisi ya nêl ên nêbê, “Xomxo tige Anutu o vông i lam lêm, ên o timu vô môp wê sabat ge lêm.” Lêc he ya nêl ên nêbê, “Xomxo tige obêc xomxo nipaên ge od o tiyi wê ob vông do levac tibêge lêm.” Om he hibuma di le kidu yuu.

¹⁷ Mêgem Palisi la kinêg vô xomxo tyo tii vac nang ên nêbê, “Xomxo ti wê vông mamnôn vô nivîha lec ge, ông nêbê vatya lec i?” Mêd xomxo tyo nêl ên nêbê, “Ge plopete ti.”

¹⁸ He Yuda o vông i vin bê xomxo tige manôn toc ila lêc vô nivîha lec lêm, om he keac xomxo tyo ta yuu ma lam ¹⁹ di kinêg vô yuu ên nêbê, “Muu num tiga wê muu nêb yubac hixôn ma tocên mê? Vatya vông manôn seac mi i yê vigwe?” ²⁰ Om ta yuu ma nêl ên nêbê, “Xii xovô ên xii nêbê ga xii nug wê yubac hixôn ma tocên ge. ²¹ Lêc môp wê manôn seac di i yê vigwe ge, xii lungên, di xii o xovô xomxo ti wê vông i manôn seac ge lêm. Xam loc kinêg vô ici va, ên vô levac pyap tiyi wê ob nêl kiyang kitong vô xam ge.”

²² Ta yuu ma nêl kiyang bêge, ên yuu xona ên he Yuda levac. Ên he Yuda hilu kiyang pyap ên nêbê xomxo ti obêc nêl

Yesu kitong bê i Kilisi ge od he ob tii i vêl ên xumac lilo di i loc dô ninya. ²³ He Yuda nêl bêge om xomxo tige ta yuu ma nêl ên nêbê, “Vô levac pyap om xam kinêg vô ici va.” ²⁴ Om he Palisi keac xomxo ti wê manôn toc ilage lôm tii vac nang di nêl vô i ên nêbê, “Ông pimil Anutu môci lê. Ên xe xovô ên xe nêbê xomxo tige nipaên.” ²⁵ Lêc xomxo tyo nêl vô he ên nêbê, “A lungên, xomxo tige nivîha me nipaên. Di a xovô tibed bêga bê ilage a magnôn toc lêc gwêbaga a magnôn seac.”

²⁶ Mêd he kinêg vô i ên nêbê, “Xomxo tige vô va vô ông lêc ông mamnôn seacê?” ²⁷ Lêc xomxo tyo ni nyag vô he om nêl ên nêbê, “A nêl vô xam lê, lêc xam o ngô lêm. Bêna lêc xam nêb a nêl i tii vacê? Mêd xam êno, xam nêb xam ob tu i nue hixônê?” ²⁸ Mêd he nêl kiyang nipaên lec i ên nêbê, “Ông ge, ông tu xomxo tige nu ti, di xe ga, xe tu Moses nue. ²⁹ Xe xovô ên xe nêbê Anutu nêl kiyang vô Moses, lêc xomxo tige, xe o xovô bê lam gê na?”

³⁰ Mêd xomxo tyo nêl vô he ên nêbê, “Kiyang tige obêc kehe tibêna? Ên xam nêl ên xam nêbê xam o xovô xomxo tige ben kehe lêm, lêc xomxo tige vông a magnôn seac. ³¹ Il xovô ên il nêbê xomxo wê vông môp nipaên ge, Anutu ob ngô he vya lêm. Lêc xomxo ti obêc kîtaa vô Anutu di timu vô kiyang wê i vông ge od Anutu ob ngô i vya. ³² Buc taxlee ilage di i val tyip lec gwêbaga, il o ngô kiyang lec xomxo ti wê yubac hixôn ma tocên lêc xomxo ngwe vông i manôn seac ge lêm. ³³ Anutu obêc vông xomxo tige lam lêm ge od o tiyi wê ob vông môp tibêge lêm.” ³⁴ Mêd he Palisi nêl vô xomxo tyo ên nêbê, “Tam kô ông hixôn nipaên, lêc ông nêb ông ob nêl kiyang vô xe?” Mêd he tii i la ninya.

He Palisi nilô vô mapitoc

³⁵ Yesu ngô wê he tii xomxo tige la ninya ge om tulec i di kinêg vô i ên nêbê, “Ông vông i vin Xomxo Nu, me?” ³⁶ Lêc xomxo tyo nêl ên nêbê, “Xomxo levac, Xomxo Nu ge letya? Ông nêl kitong vô a ên a vông i vin i.” ³⁷ Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông

wê i pyap, ên xomxo tyo, a ga wê a keac vô ông mê.”³⁸ Mêgem xomxo tyo nêl ên nêbê, “Apumtau, a vông i vin.” Mêd yev vixa kitu vô Yesu di pimil i.

³⁹ Mêd Yesu nêl ên nêbê, “A lam kibun ên a nêb a ob yaxên xomxo nilô, ên xomxo wê manôn toc di he lungên a ge he manôn i seac di he wê manôn seac ge he manôn i toc.”⁴⁰ Palisi ya dô kwabo hixôn Yesu di ngô kiyang wê i nêl ge om nêl vô i ên nêbê, “Ông nêb xe êno mamnôn toc mê?”⁴¹ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam mamnôn obêc toc ge od nipaên ti ob yêp vô xam lêm. Lêc xam nêl ên xam nêbê xam mamnôn seac di xam xovô kiyang vihati, om nipaên levac gên yêp vô xam.”

10

Kiyang pilepacên lec xenac wê bwoc sipsip le vac ge

¹ Yesu nêl ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo ti obêc nêb la vac xenac wê bwoc sipsip vông ge nilô, lêc o la bôbac vô vuayen tyo lêm, di lec xenac vac bangwe ge od xomxo tige tiyi xochê xomxo yôdac me tibii vevac.”² Lêc xomxo ti wê obêc la bôbac vac vuayen wê sipsip vông ge, ge xomxo ti wê mi viac sipsip ge,³ mêgem xomxo ti wê mi viac vuayen ge ob tax vuayen ên xomxo tige, di sipsip ob ngô xomxo tige vya wê keac mi nêl he toto lê ge om xomxo tyo ob didii he mi la xenac kehe.⁴ Di bwoc sipsip wê i vông ge ob la xenac kehe pyap ge od xomxo tige ob la mug di sipsip timu vô i vixa mi he la, ên sipsip xovô i vya pyap.⁵ Di sipsip o tiyi wê ob timu vô xomxo bangwe vixa ge lêm. Nge, ob pec ên i, ên he o xovô i vya lêm.”⁶ Yesu nêl kiyang pilepacên tige vô he, lêc he o xovô kehe lêm.

Yesu ge wê viac bwoc sipsip nivaha ge

⁷ Mêgem Yesu nêl tii vac vô he ên nêbê, “A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê a ga, a tiyi xochê vuayen wê bwoc sipsip vông ge.”⁸ Xomxo vihati wê lam tax tax ge he tiyi xochê xomxo yôdac hixôn tibii vevac, lêc sipsip o ngô he vya lêm.⁹ A tiyi xochê vuayen. Xomxo ti obêc lam vô a mi la vac xenac nilô ge od ob la dô nivaha, di obêc

lop mi la vixun di lôm la xenac lôma ge od ob tulec yaên.¹⁰ Tibii yôdac lam ên nêb ob vun bwoc sipsip di hi he yib di vông he vô nipaên. Di a ga, a lam ên a nêb sipsip i dô mavaha di kô vizid i luu vêl.

¹¹ “A ga, a xomxo wê a ob viac bwoc sipsip nivaha ge. Xomxo wê viac sipsip nivaha ge ob sea i ninivi di yib ên ngidu he xôn.”¹² Xomxo ti obêc viac sipsip nêb ob kô mone lec, lêc i o xomxo viacên nôn lêm, di sipsip o tu ixê lêm, om xomxo tige obêc yê wê noo nipaên val ge od obêc sea sipsip dô di pec mi la, di noo nipaên obêc lam nga sipsip di tii he la sea.¹³ Kehe bêga nêbê xomxo tige viac sipsip ên nêb ob kô mone lec di o xo vigwe pisiv ên sipsip lêm.

¹⁴ “A ga, a xomxo wê a ob viac bwoc sipsip nivaha ge. A xovô sipsip wê a vông ge di he xovô a,¹⁵ tiyi xochê Mag xovô a di a xovô Mag ge, om a ob xib ên ngidu sipsip xôn.”¹⁶ A bwoc sipsip ya dô lê, lêc he gên o lam dô vac xenac tiga lêm. Om a ob la kô he mi lam tung hixôn, di he ob ngô a vyag, mêgem he xôn ob dô kidu tixed di xomxo tixed ob viac he.¹⁷ Mag xêyaa vin lec a di kehe bêga nêbê a ob vông a diluhu vac yibên, nang dêc a ob kidi lec magvaha nang.¹⁸ Xomxo ti o tiyi wê ob hôm a xôn di hi a xib ge lêm. Nge, aca va ob vông a diluhu vac yibên. Aca va xêkizêc tiyi wê a ob vông a la vac yibên ge, nang dêc aca va xêkizêc tiyi wê a ob kidi lec ge. Kiyang tige, Mag nêl vô a ên nêb a vông i vô nôn lec.”

¹⁹ He Yuda ngô Yesu kiyang tige om he hibû he mi le kidu yuu,²⁰ di he tibeac nêl ên nêbê, “Xomxo tige vimwo nipaên dô vac nilô om vông i piyôp juda. Bêna lêcom xam ngô i vya?”²¹ Lêc he ya nêl ên nêbê, “Xomxo wê vimwo nipaên dô vac he nilô ge, he ob nêl kiyang tibêge lêm. Vimwo nipaên o tiyi wê ob vông xomxo ma tocên manôn i seac ge lêm.”

He Yuda yê Yesu tiyiên ma

²² Ge buc levac wê Yuda ob xovô buc wê he tax xumac ngibua Jerusalem ge. Buc tige lea yuu ningigooên,²³ mêd Yesu la Anutu xumac ngibua di la vilee lec pêt myahipu ti wê he nêl King Solomon lê lec

ge. ²⁴ Mêd Yuda ya la le vivac vô Yesu di nêl vô i ên nêbê, “Ông vông xe nilôm la yuu di obêc miloc vô buc tina? Ông obêc Kîlisi ge od ông nêl ông kitong seac vô xe ên va.”

²⁵ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl vô xam pyap, lêc xam o vông i vin a lêm. Yuac vihati wê a vông lec Mag lê ge, nêl a kitong seac, ²⁶ lêc xam o vông i vin lêm, ên xam o tu bwoc sipsip wê a vông ge lêm. ²⁷ Sipsip wê a vông ge ngô a vyag di a xovô he, di he timu vô a vixag. ²⁸ A obêc vông he dô maviha luta lêc luta di he ob yib lêm, di xomxo ti ob vô he vêl ên a vigêg lêm. ²⁹ Mag wê vông he vô a ge luu susu vihati vêl om xomxo ti o tiyi wê ob vô he vêl ên Mag vigê ge lêm. ³⁰ Xii xôn Mag, nôn tixed.”

³¹ Mêd he Yuda hôm ngîdax nêb ob nêx Yesu ya. ³² Lêc Yesu nêl vô he ên nêbê, “A hîlung yuac nivîha wê Mag vông ge tibeac vô xam. Om xam wê yuac tina so lêc xam nêb xam ob nêx a ya ngîdaxê?” ³³ Lêc he Yuda nêl vô Yesu ên nêbê, “Xe ob nêx ông ya ngîdax ên yuac nivîha wê ông vông ge lêm. Nge, xe nêb xe ob nêx ông ên wê ông so vyam vô Anutu ge. Ên ông ge xomxo kibun ga ti, lêc ông nêb ông Anutu.”

³⁴ Mêd Yesu luu he vya bêga ên nêbê, “Kiyang ti yêp vac xolac wê xam vông ge bêga nêbê, ‘A nêl ên a nêb xam ge Anutu.’” ³⁵ Anutu nêl kiyang tige vô xomxo ilage, lêc nêb he Anutu. Di il xovô ên il nêbê xomxo ti o tiyi wê ob kitya Anutu vya vêl ge lêm. ³⁶ Anutu nêb he Anutu, om bêna lêc xam nêl ên xam nêbê a so vyag vô Anutu ên wê a nêl ên a nêbê a Anutu nu ge? Ên a ga, Anutu vînoo a di vông a lam kibun.

³⁷ “A vôngên Anutu yuac obêc ma ge od xam o lêc vông i vin a vyag lêm. ³⁸ Lêc a mi vông yuac wê Mag vông ge, om xam obêc nêb vông i vin a vyag lêm ge od xam wê yuac wê a mi vông ge di vông i vin. Ên xam obêc vông i vin ge od xam obêc xovô bê Mag dô vac a nilôg di a dô vac Mag nilô.” ³⁹ Mêd xomxo tige nêb ob hôm Yesu xôn lê, lêc Yesu vô he vigê vêl di loc mi la.

⁴⁰ Mêd Yesu lax mi la mia Jodan vilu ganê tii vac nang di la dô vac vigwe ti wê Jon lipac xomxo vac ilage. ⁴¹ Mêd xomxo tibeac la vô Yesu, di nêl ên nêbê, “Jon o vông do levac ya lêm, lêc kiyang vihati wê Jon nêl lec xomxo tige, kiyang nôn.” ⁴² Mêgem xomxo tibeac vac vigwe tige, he vông i vin Yesu.

11

Lasalas yib

¹ Xomxo ti lê nêbê Lasalas vông yidac mi yêp vac ben gê Betani. Betani ge Malia yuu li Mata ben. ² Malia tige wê la too mia nivivea nivîha lec Yesu vixa di kitya ya nibavîluhu ge, lêc Malia li vux Lasalas vông yidac. ³ Om li vêx yuu ge vông kiyang la vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, xomxo ti wê ông xêmyaa vin lec i ge vông yidac levac di yêp.” ⁴ Yesu ngô kiyang tige di nêl ên nêbê, “Yidac tige ob vông xomxo tige yib lêm. Nge, yidac tige vông, ên nêb ob vông Anutu lê i vô levac di ob vông Anutu nu lê i vô levac êno.”

⁵ Yesu xêyaa vin lec Mata yuu li vêx di Lasalas. ⁶ Yesu ngô wê yidac vông Lasalas ge, lêc dô vigwe wê dô vac ge tiyi buc yuu hixôn, ⁷ nang dêc nêl vô nue ngivîhi ên nêbê, “Il ob lax mi la Judia i tii vac nang.” ⁸ Lêc nue ngivîhi nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe, nyop ge, xomxo Yuda nêb ob nêx ông ya ngîdax, lêc ông nêb ông ob lax mi la vigwe tige i tii vac nangê?”

⁹ Mêgem Yesu luu he vya ên nêbê, “Hîyôv manôn vigê yuu di tô mi la yuu yêp vô vidiiên ti. Om xomxo ti obêc vîlee vô vidiiên ge od ob mwoc lêm, ên xêseac linac lec kibun. ¹⁰ Lêc obêc la vô bucên ge od ob mwoc, ên xêseac o linac vô i lêm.”

¹¹ Yesu nêl pyap, lêc nêl vô he nang ên nêbê, “Il lig Lasalas yêp, lêcom a ob la tîpi vô i kidi lec.” ¹² Om Yesu nue ngivîhi nêl ên nêbê, “Apumtau, ici va obêc yêp ge od obêc vô nivîha lec nang.” ¹³ Kiyang tige, Yesu nêl lec wê Lasalas yib ge, lêc he so ên he nêb mêd Yesu nêl ên nêb Lasalas vaci yêp. ¹⁴ Om Yesu nêl seac vô he ên nêbê, “Lasalas yib, ¹⁵ lêc a xêgyaa vô nivîha ên wê a o la dô hixôn i ge lêm, ên a xo xam ên a nêb xam vông i vin a. Om xam lam

ên il ob la xê Lasalas.”¹⁶ Mêd Tomas wê ta kô yuu li ngwe ked ge, nêl vô lie ngivihî ên nêbê, “Xam lam ên il xôn la xib hixôn Yesu.”

Yesu ge kidi lecên yuu maviha dôên kehe

¹⁷ Mêd Yesu loc mi la ên nêb ob la Betani, léc ngô wê he lii Lasalas vac lôva di buc yuudiyuu la vêl ge. ¹⁸ Betani yêp kwabo vô Jelusalem tiyi xocbê 3 kilomita ge, ¹⁹ om xomxo Yuda tibeac lam yê Mata yuu Malia ên wê li Lasalas yib ge, ên he nêb he ob vông yuu nilô i vô viyin maên. ²⁰ Mêd Mata ngô wê Yesu val ge om mila vô i vac môp, di Malia dô vac xumac.

²¹ Mêd Mata nêl vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, ông obêc dô ga ge od a lig yibên obêc ma. ²² Léc a xovô ên a nêbê gwêbaga ông obêc kitaa susu ti vô Anutu ge od Anutu obêc vông i tiyi wê ông kitaa ge.” ²³ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Lim tuc obêc kidi lec i tii vac nang.” ²⁴ Mêd Mata nêl vô i ên nêbê, “A xovô ên a nêbê obêc buc timuên wê xomxo vihati obêc kidi lec i tii vac ge od Lasalas ob kidi lec hixôn.” ²⁵ Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Kidi lecên yuu maviha dôên kehe a. Xomxo wê vông i vin a ge he obêc yib lê, léc obêc kidi lec maviha. ²⁶ Di xomxo vihati wê dô maviha di vông i vin a ge, he yibên obêc ma. Ông vông i vin kiyang tiga, me?”

²⁷ Mêgem Mata nêl vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, a vông i vin ên a nêbê ông ge Kîlisi. Di ông Anutu nu, wê Anutu nêb ob vông ông lam kibun ga ge.”

Yesu byag

²⁸ Mata nêl kiyang pyap di la keac Malia lam di lum nêl vô i ên nêbê, “Xolac kehe val, léc nêb ông loc wê i.” ²⁹ Malia ngô kiyang tige mêd kidi lec lutibed di la vô Yesu. ³⁰ Yesu gên o val viyangtôv lêm. Nge, gên le vac môp wê Mata mila vô i ge. ³¹ Mêd he Yuda wê val ên nêb ob vông Malia yuu Mata nilô i vô nivihî ge, he dô vac xumac lôma hixôn Malia di yê wê Malia kidi lec lutibed di la ge om he timu vô i vixa mi la, ên he xo ên he nêb mêd Malia ob la byag lec lôva.

³² Malia mila vigwe wê Yesu val le ge di yê Yesu, om mila kwabo vô i di yev vixa kitu vô di nêl ên nêbê, “Apumtau, ông

obêc dô ga ge od a lig yibên obêc ma.”³³ Yesu yê wê Malia he Yuda wê lam hixôn i ge byag ge, om Yesu yetac di nilô vô viyin mabu. ³⁴ Mêd kinêg vô he ên nêbê, “Xam lii Lasalas loc yêp tina?” Mêd he nêl ên nêbê, “Apumtau, lam wê.”

³⁵ Mêgem Yesu byag, ³⁶ om Yuda tige nêl ên nêbê, “Wê, xomxo tige xêyaa vin lec Lasalas luu vêl.” ³⁷ Léc he ya nêl ên nêbê, “Xomxo tige vông xomxo ma tocên manôn seac, léc mêd o tiyi wê ob ngidu Lasalas xôn ên yibên i ma ge lêmê?”

Yesu tipî vô Lasalas kidi lec maviha vac yibên

³⁸ Yesu nilô vô viyin levac di i mila vô lôva wê he lii Lasalas yêp vac ge. Lôva tige le vac ngidax di he lax ngidax ti le vac lôva mya xôn. ³⁹ Mêd Yesu nêl ên nêbê, “Hôm ngidax tige vêl.” Léc yibên tyo li vêx Mata nêl ên nêbê, “Apumtau, Lasalas yib mi xe yev, di buc yuudiyuu lam la vêl, om nuhu tyip.” ⁴⁰ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “A nêl gwêba vô ông ên a nêbê ông obêc vông i vin ge od ông ob wê xêseac wê Anutu vông ge.” ⁴¹ Mêgem he hôm ngidax tige vêl di Yesu lax ma la kisii di nêl ên nêbê, “Mag, a hi vixag pec ên wê ông ngô kitaaên wê a vông ge. ⁴² Di a xovô ên a nêbê tiyi buc vihati ông vô ninyam vô a vyag, léc a nêl kiyang tiga ên a nêb xomxo wê val le gae, he i ngô di vông i vin bê ông vông a lam.”

⁴³ Yesu nêl bêge mêd tyuc vya levac ên nêbê, “Lasalas, kidi lec mi lam.”

⁴⁴ Mêgem Lasalas kidi lec di lam vixun léc lam hixôn nivimihî wê he viyum vigê yuu vixa vac ge di nivimihî nipwo ti wê he viyum manôn vac ge hixôn, om Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam piwelac nivimihî vêl di vông i loc.”

Yuda levac hilu kiyang pyap ên nêb ob hi Yesu i yib

(Matyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ Yuda wê la vô Malia ge, he yê wê Yesu tipî vô Lasalas ge, om he tibeac vông i vin Yesu. ⁴⁶ Léc he ya la vô Palisi di la nêl môp wê Yesu vông ge kitong vô he. ⁴⁷ Mêgem Palisi hixôn xomxo levac wê mi si daa gee, he kitucma hixôn kaunsil vihati di

nêl voma ên nêbê, “Il ob vông bêna? Ên xomxo tyo vông do levac tibeac, ⁴⁸ om il obêc dixê ya madnôn di i dô ge od obêc vông do levac ya hixôn di xomxo vihati obêc vông i vin i, di tibii Lom wê viac il ge obêc val kipê xumac ngibua wê il vông ge sea di vông il vô nipaên hixôn.”

⁴⁹ Lêc he ti lê nêbê Kaiapas wê tu xomxo daa siên nêl levac lec klismas tige nêl vô he ên nêbê, “Xam o xovô kiyang ti lêm, ⁵⁰ di xam o xovô môp wê ob vô nivîha vô xam ge lêm. Xam ngô lê. Xomxo tixed obêc yib ên xomxo vihati ge od obêc vô nivîha vô il di tibii Lom ob lam kitya il vêl lêm.” ⁵¹ Kaiapas o nêl kiyang tige ya xovôên wê ici va vông ge lêm. Nge, tu xomxo wê mi si daa gee nêl xomxo levac lec klismas tige om nêl kiyang bo tige seac lec Yesu wê ob yib ên he Yuda ge. ⁵² Lêc ob yib ên Yuda vaci lêm. Nge, ob yib ên kituc Anutu nue vihati wê dô vac vigwe vihati ge he lam dô kidu tixed.

⁵³ Vô buc tige Yuda hilu kiyang pyap nêb ob hi Yesu i yib. ⁵⁴ Om Yesu o la vîlee vac Yuda mahigun ti tii vac lêm. Nge, sea vigwe tige mi la vigwe ti lê nêbê Iplem wê yêp kwabo vô vigwe mahigun pileva ge, mêd Yesu he nue ngivîhi la dô vac vigwe tige.

⁵⁵ Buc levac wê Yuda ob xovô buc Pasova Isip ilage vô kwabo lec, om xomxo tibeac vac vigwe toto ge kituc la Jerusalem tax, ên nêb ob la viac he ên buc tige. ⁵⁶ Om he myag Yesu vac Anutu xumac ngibua di nêl voma ên nêbê, “Xam xo bêna? Xam nêb Yesu ob yê buc tiga hixôn, me?” ⁵⁷ Xomxo levac wê mi si daa gee hixôn Palisi nêl kiyang pyap ên nêbê xomxo ti obêc xovô vigwe ti wê Yesu la dô vac ge od i lam nêl kitong vô he ên he ob la hòm Yesu xôn.

12

Malia too mia nivîvea nivîha lec Yesu vîxa

(Matyu 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ Buc vigê vilu di sec ti gèn yêp di obêc buc Pasova, di Yesu lax mi la Betani wê tipî vô Lasalas kidi lec mavîha vac yibên ge. ² Mêd he myêl yaên vô Yesu, di Mata duu yaên di Lasalas dô hixôn he wê ob ya

yaên hixôn Yesu ge. ³ Mêd Malia kô mia nivîvea nivîha vac butol ti. Mia tige he kisuu lec mone levac mabu. Mêd Malia kô mi la too lec Yesu vîxa di kitya ya nivîviluhu. Om mia nivîvea tige la pup vac xumac nilô.

⁴ Lêc Yesu nue ngivîhi ti lê nêbê Judas Iskaliot wê ob vông Yesu vac tibii vevac vigê ge nêl ên nêbê, ⁵ “Bêna lêc il o vông mia tige mi tibii kisuu ya mone yul yon (K300) ên il vông vô tibii wê nêl susu maên geê?” ⁶ Judas nêl bêge lêc o xo tibii wê nêl susu maên ge lêc nêl kiyang tige lêm. Ên Judas ge tibii yôdac ti lê, lêc mi viac Yesu he nue ngivîhi tin wê mone mi dô vac ge om mone wê he mi tung la vac tin ge Judas mi kô ya yôdac. ⁷ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Vông vêx tige i dô, ên vông tixuuên lec buc wê he ob lipac mia nivîvea lec a nignîvi di yev a ge. ⁸ Xomxo wê nêl susu maên ge ob dô hixôn xam buc dia, di a ga, a ob dô hixôn xam buc dia lêm.”

Yuda levac hilu kiyang pyap nêb ob hi Lasalas i yib

⁹ Yuda tibeac ngô wê Yesu la dô Betani ge om he lam vô i, lêc he o lam nêb he ob yê Yesu vaci lêm. Nge, he nêb ob yê Lasalas wê Yesu tipî vô i kidi lec vac yibên ge hixôn. ¹⁰ Mêgem xomxo levac wê mi si daa gee hilu kiyang pyap ên nêb ob hi Lasalas i yib hixôn, ¹¹ ên Yuda tibeac xovô wê Lasalas kidi lec vac yibên ge om sea Yuda levac di vông i vin Yesu.

Yesu la Jerusalem tiyi xochê xomxo levac ti

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Mêd vigwe vidiiên titige xomxo tibeac wê lam dô ên nêb ob yê buc levac ge, he ngô wê Yesu ob mîla Jerusalem ge, ¹³ om he la kô xax lihi di mîla vô Yesu vac môp di tyuc hixôn nêbê,

“Il ob pimil Anutu di hi vîxad i pec ên xomxo ti wê tu Apumtau manôn di lam ge, ên i ge tu xomxo levac wê ob viac il Islel.”

¹⁴ Mêd Yesu la kô bwoc donki nu ti mi dô lec, tiyi xochê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê,

15 “Xam xomxo Saion, xam xona ên i ma. Xam wê lê. Xam xomxo levac wê ob viac xam ge dô lec bwoc donki nu ti mi val.”

16 Vô buc tige Yesu nue ngivihî gên lungên kiyang tige kehe, lêc buc wê Yesu lax dô vac xêseac ge od he xo i lax lec kiyang tige wê yêp vac xolac ge di xovô nêbê kiyang tige vô nôn lec vô Yesu.

17 Xomxo wê dô hixôn Yesu di yê wê Yesu tipi vô Lasalas kidi vac lôva mi lam ge la nêl kiyang tige kitong vô xomxo tibeac. 18 Om xomxo tibeac ngô wê Yesu vông do levac tige om he mila vô Yesu vac môp. 19 Mêd Palisi nêl vônga ên nêbê, “Xam wê lê. Il nêd kiyang nôn ma, ên xomxo vihati la timu vô Yesu.”

Glik ya nêb ob yê Yesu

20 Xomxo tibeac la Jelusalem ên nêb ob la kitaa vô Anutu lec buc ngibua tige lêc Glik ya la hixôn. 21 Om Glik tige la vô Pilip wê ben Betsaida vac vigwe levac Galili ge, di la nêl vô i ên nêbê, “Xomxo levac, xe ob xê Yesu.” 22 Om Pilip la nêl vô Andlu, di yuu la nêl vô Yesu. 23 Lêc Yesu nêl vô yuu ên nêbê, “Buc wê Xomxo Nu ob kô lê levac ge vô kwabo lec pyap. 24 A nêl hixôn nôn vô xam bê skom nôn ti obêc la vac kibun lêm ge od ob dô ya nôn tîbed. Lêc obêc la dô vac kibun nilô ge od ob tyip mi vô nôn tibeac. 25 Xomxo ti xêyaa obêc vin lec ici va ninivi ge od ninivi wê i vông ge obêc yib. Lêc xomxo ti obêc vông i vin Anutu di yê ici va ninivi tiyi xocbê susu pileva gê kibun ga ge od obêc la dô maviha luta lêc luta. 26 Xomxo ti obêc nêb vông yuac wê a vông ge od i lam timu vô a, ên vigwe wê a ob dô vac ge, a nuge yuac obêc dô hixôn a. Di xomxo ti obêc vông yuac wê a vông ge od Mag obêc vông lê levac vô i.

Yesu nêl lec wê ob yux lec xax ge

27 “Gwêbaga a nilôg vô viyin levac om a ob nêl bêna? A ob nêl bê ‘Mag, ông vô viyin tiga vêl ên a’? Ma vêl, a ob nêl bêge lêm. Ên a lam ên a nêb a ob kô viyin tige. 28 Mag, ông vông ông lêm i vô levac.” Yesu nêl bêge mêd vya ti lam gê lag puunê ên nêbê, “A vông a lêg vô levac pyap di a ob vông i vô levac tii vac nang.” 29 Lêc

xomxo wê le kwabo gee ngô vya tige om he ya nêl ên nêbê, “Deac tug,” di he ya nêl ên nêbê, “Angela ti keac vô i.”

30 Lêc Yesu luu he vya ên nêbê, “Vya tige o lam vô a ên nêb a ngô lêm. Nge, lam ên nêb xam ngô. 31 Gwêbaga Anutu ob yaxên xomxo kibun ga nêl kiyang di ob tii Seten wê tu xomxo kibun ga nêl levac ge i la vêl. 32 Gwêbaga a gên dô kibun, lêc buc wê a obêc yux lec xax ge od a ob didii xomxo vihati lam vô a.” 33 Yesu nêl kiyang tige ên nêb ob nêl môp wê ob yib ge kehe kitong vô he.

34 Mêd xomxo tige luu i vya ên nêbê, “Xe ngô kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê Kilisi ob dô maviha luta lêc luta. Bêna lêc ông nêb Xomxo Nu ob yux lec xaxê? Xomxo Nu ge letya?” 35 Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xêseac ob dô hixôn xam myabo tya. Om buc wê xêseac dô hixôn xam ge od xam loc vac xêseac, ên mapitoc i o lêc hivun xam xôn lêm. Ên xomxo ti obêc la vac mapitoc ge od ob lungên môp wê ob la vô ge. 36 Om xam vông i vin xêseac wê dô hixôn xam ge, êdêc tu xêseac nue.” Yesu nêl kiyang tige pyap mêd sea he di la xôpac ên he.

Yuda tibeac o vông i vin Yesu lêm

37 Yesu vông do levac tibeac vô xomxo manôn mi he yê, lêc he o vông i vin i lêm. 38 Om kiyang wê plopet Aisaia nêl ilage vô nôn lec. Kiyang tige yêp bêga nêbê, “Apumtau, letya vông i vin kiyang wê xe nêl ge? Apumtau hilung xêkizêc wê i vông ge lê, lêc letya vông i vin? Xomxo ti o vông i vin lêm.”

39 Xomxo tige tiyiên ma wê ob vông i vin Yesu ge di kehe yêp vac kiyang ngwe wê Aisaia kivuu bêga nêbê,

40 “Anutu vông he manôn toc di vông he piyôp vô xêkizêc, om he manôn yêên ma di he piyôp xovôên kiyang ti ma, di he o pilepac he bê Anutu ob vông he dô nivihî lêm.”

41 Aisaia yê xêseac wê Kilisi vông ge om nêl kiyang tige lec Kilisi vaci.

42 Mêgem Yuda levac, he tibeac vông i vin Yesu, lêc he xona ên Palisi om he o nêl vông vinên wê he vông ge kitong seac lêm, ên he xona ên wê Palisi obêc

tii he vêl ên xumac lilo di vông he la dô ninya ge. ⁴³ Ên Yuda tige xêyaa vin lec nêb xomxo i yê he nivîha, di he o xovô nêbê Anutu i yê he nivîha lêm.

Yesu kiyang wê ob yaxên xomxo ge

⁴⁴ Yesu keac vya levac yêp seac ên nêbê, "Xomxo ti obêc vông i vin a ge od o vông i vin aca va tîbed lêm. Nge, vông i vin xomxo ti wê vông a lam ge hixôn. ⁴⁵ Di xomxo wê yê a ge od yê xomxo ngwe wê vông a lam ge hixôn. ⁴⁶ A lam dô kibun ga hixôn xêseac, ên a nêb xomxo wê vông i vin a ge, he i o lêc dô vac mapitoc nang lêm. ⁴⁷ Xomxo ti obêc ngô a kiyang lêc timu vôn obêc ma ge od a ob titô i lêm. Ên a o lam ên a nêb a ob yaxên xomxo nêb kiyang lêm. Nge, a lam ên a nêb a ob hêm he lec. ⁴⁸ Xomxo ti obêc vô nîmi vô a di ngôên a kiyang obêc ma ge od i nêb wê ob yaxên i ge yêp, ên kiyang wê a nêl ge obêc yaxên i vô buc timuên. ⁴⁹ Ên kiyang wê a nêl ge a o nêl ya xovôn wê a vông ge lêm. Nge, Mag wê vông a lam ge, ici va nêl kiyang vô a ên nêb a lam nêl seac. ⁵⁰ Di a xovô ên a nêbê kiyang wê Mag nêl ge ob vông xomxo dô maviha luta lêc luta, om kiyang wê a nêl ge a nêl vihati tiyi xocbê Mag nêl vô a ge."

13

Yesu lipac nue ngivîhi vîxa

¹ Buc Pasova vô kwabo lec, om Yesu xovô nêbê buc wê ob sea kibun di lax mi la vô Ma ge val vô kwabo lec pyap. Yesu xêyaa vin lec nue wê dô kibun ga tiyi buc vihati di i la tyip lec buc wê ob yib lec ge.

² Vigwe huc mêd Yesu he nue ngivîhi ya yaên mi dô. Lêc Seten vông xovôn vô Judas Iskaliot wê Saimon nu ge ên nêb i nêl Yesu kitong vô tibii vevac. ³ Yesu xovô nêbê Ma vông xêkizêc vô i pyap, di xovô nêbê i lam vô Anutu di obêc lax mi la vô Anutu i tii vac nang. ⁴ He gên diya, lêc Yesu kidi lec di kwax nivîmihi vêl di hêm taul di vêx lec, ⁵ mêd too mia vac pile levac ti di la vô nue ngivîhi toto di la lipac he vîxa di kitya ya taul ti wê vêx lec i ge. ⁶ Mêd mila vô Saimon Pita lêc Pita kinêg vô i ên nêbê, "Apumtau, ông ob lipac a vîxag?" ⁷ Mêd Yesu luu i vya

ên nêbê, "Gwêbaga ông lungên môp wê a vông ga, lêc timuên ge ông obêc xovô." ⁸ Lêc Pita nêl vô i ên nêbê, "Tiyiên ma vêl wê ông ob lipac a vîxag ge." Mêd Yesu luu i vya ên nêbê, "A lipacên ông obêc ma ge od o tiyi wê ông ob dô hixôn a ge lêm." ⁹ Om Pita nêl vô i ên nêbê, "Apumtau, obêc bêge ge od ông ob lipac a vîxag pileva lêm. Nge, ông lipac a vigêg yuu bagzub hixôn." ¹⁰ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, "Xomxo wê lipac mia pyap ge ob lipac nivîvi vihati tii vac lêm. Nge, ob lipac vîxa pileva, ên nivîvi vihati vô paha lec. Di xam ge, xam vô paha lec pyap, lêcom o xam vihati lêm." ¹¹ Yesu xovô xomxo ti wê ob vông i la vac tibii vevac vigê ge om nêl ên nêbê, "Xam vô paha lec pyap, lêcom o xam vihati lêm."

¹² Yesu lipac he vîxa pyap mêd vinyum nivîmihi lec nang di lax dô di kinêg vô he ên nêbê, "Môp wê a vông vô xam gwêbaga, xam xovô kehe, me? ¹³ Xam mi nêl a ên xam nêb a xolac kehe di a Apumtau, om xam nêl i la tiyi, ên a bêge mêge. ¹⁴ A ga Apumtau di a xolac kehe, lêc a lipac xam vîxam, om xam êno, xam lipac lime vîxa. ¹⁵ Gwêbaga a hilung môp vô xam ên a nêb xam vông i tiyi xocbê a vông vô xam ge. ¹⁶ A nêl hixôn nôn vô xam bêga bê xomxo yuac ti ob luu i xomxo levac vêl lêm, di xomxo ti wê la nêl xomxo ngwe kiyang ge ob luu xomxo ti wê vông i la ge vêl lêm. ¹⁷ Xam obêc xovô kiyang tiga mi vông i tiyi ge od xam xêmyaa obêc vô nivîha.

¹⁸ "Lêc a o nêl kiyang tiga lec xam vihati lêm. Xam wê a vînoo xam mi xam tu axe ge, a xovô xam pyap. Lêc kiyang wê yêp vac xolac ge ob vô nôn lec, kiyang wê nêl bêga nêbê,

'Xomxo ti wê ya yaên hixôn a ge kô vîxa lec kisii, nêb ob kê a.'

¹⁹ Kiyang tige gên o vô nôn lec lêm, lêc a nêb a ob nêl kitong vô xam tax, ên obêc vô nôn lec timuên ge od xam xovô bê a xomxo tyo. ²⁰ A nêl hixôn nôn vô xam bê xomxo ti obêc hêm xomxo wê a vông he la ge lec nivîha ge, od tiyi xocbê hêm a lec nivîha hixôn, di xomxo ti obêc hêm a lec nivîha ge od tiyi xocbê hêm xomxo ti wê vông a lam ge lec nivîha hixôn."

Yesu nêl xomxo ti wê ob vông i vac tibii vevac vigê ge kitong

(Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

²¹ Yesu nêl kiyang tige pyap mêd nilô vô viyin mabu di i nêl kiyang seac vô he ên nêbê, “A nêl vixôhilôg nô nêl vô xam bêga bê xacxam ti obêc vông a vac tibii vevac vigê.” ²² Lêc Yesu nue ngivihi lungên kiyang tige kehe om yêma manôn, ên nêb mêd nêl kiyang tige lec letya? ²³ A, Jon wê Yesu xêyaa vin lec a luu vêl ge, a dô kwabo vô Yesu, ²⁴ om Saimon Pita nêl kwa vô a ên nêb a kinêg vô Yesu bê Yesu nêl kiyang tige lec letya? ²⁵ Om a du mi la kwabo vô Yesu di kinêg vô i ên nêbê, “Apumtau, ông nêl kiyang tige lec letya?” ²⁶ Mêd Yesu nêl vô a ên nêbê, “Xomxo ti wê a ob tinyum blet vac mia mi vông vô ge, tyo tige mê.” Mêgem Yesu hêm blet ti di tinyum vac mia di vông vô Judas wê Saimon Iskaliot nu ge.

²⁷ Judas hêm blet tige mi ya di lutibed Seten la vac i nilô, mêd Yesu nêl vô Judas ên nêbê, “Môp wê ông nêb ông ob vông ge, ông vông lutibed.” ²⁸ He wê dô lec tevol ge, ti o xovô kiyang wê Yesu nêl vô Judas ge kehe lêm. ²⁹ He xovô ên he nêbê Judas mi viac tin wê he mone mi dô vac ge om he ya xo ên he nêb Yesu mêd nêl vô Judas nêb i loc kisuu yaên wê he ob ya lec buc levac ge, me nêb i loc vông mone vô tibii wê nêb mone maên ge. ³⁰ Judas hêm blet tige mi ya vêl di lop mi la vixun lutibed di vigwe buc.

Yesu nêl xolac paha ti vô he

³¹ Judas la pyap mêd Yesu nêl ên nêbê, “Gwêbaga xêseac wê Xomxo Nu vông ge val le seac, di Xomxo Nu vông xêseac wê Anutu vông ge val le seac hixôn. ³² Di Xomxo Nu obêc hilung xêseac wê Anutu vông ge od Anutu vaci ob hilung xêseac wê Xomxo Nu vông ge lutibed. ³³ Xam nuge, a ob dô hixôn xam myabo tya, di xam obêc myag a, lêc kiyang wê a nêl vô he Yuda ge, a ob nêl vô xam hixôn bêga bê vigwe wê a ob la dô vac ge, xam ti o tiyi wê xam ob la vac ge lêm. ³⁴ A ob nêl xolac paha ti vô xam bêga bê xam xêmyaa i vin lecma. A xêgyaa vin lec xam om xam

xêmyaa i vin lecma i tiyi xochê a xêgyaa vin lec xam ge. ³⁵ Ên xam xêmyaa obêc vin lecma ge od xomxo vihati obêc xovô bê xam tu a nuge.”

Yesu nêl nêb Pita obêc yax i vun

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Mêd Saimon Pita kinêg vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, ông ob la na?” Mêd Yesu luu i vya ên nêbê, “Vigwe wê a ob la vac ge, gwêbaga o tiyi wê ông ob timu vô a vixag ge lêm. Lêc timuên ge ông obêc timu vô a vixag.” ³⁷ Om Pita nêl vô i ên nêbê, “Apumtau, bêna lêc a o tiyi wê a ob timu vô ông gwêbaga lêmê? A tiyi wê a ob xib ên ngidu ông xôn.” ³⁸ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Ông nêb ông ob wib ên ngidu a xônê? A nêl hixôn nô nêl vô ông bê kokilêx obêc gên vô vya lêm di ông ob yax a vun lu yon.”

14

Yesu ge môp wê ob la vô Anutu ge

¹ Yesu nêl vô he ên nêbê, “Xam nilôm i o léc vô viyin lêm. Xam vông i vin Anutu, om xam vông i vin a hixôn. ² Xumac wê Mag vông ge, nilô tibeac yêp. Obêc ma ge od a obêc nêl kitong vô xam ilage lê. Lêc yêp vixôhilôg, om a ob lax ên lax viac xam bom wê xam obêc mila dô vac ge. ³ Di a obêc viac pyap ge, od a ob lôm kô xam, ên xam loc dô hixôn a vac vigwe wê a ob dô vac ge. ⁴ Di vigwe wê a ob la vac ge, xam xovô môp pyap.”

⁵ Lêc Tomas nêl vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, vigwe wê ông ob la vac ge, ge xe lungên, om xe ob xovô môp tige bêna?”

⁶ Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “A ga môp, di a kiyang nô nêl kehe, di a maviha dô nêl kehe. Om xomxo ti obêc la vô Mag vô môp bangwe lêm, ên môp wê ob la vô Mag ge a tibed. ⁷ Xam obêc xovô a ge od xam obêc xovô Mag hixôn, di gwêba lêc xam xovô i, ên xam wê i pyap.” ⁸ Mêd Pilip nêl vô i ên nêbê, “Apumtau, ông hilung mam vô xe di obêc pyap.”

⁹ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Pilip, a dô hixôn xam buc xuhu dia, lêc xam gên lungên a? Xomxo wê yê a ge yê Mag.

Bêna léc ông nêb a hilung Mag vô xamê?
¹⁰ Mêd ông gên o vông i vin bê a dô vac Mag nilô di Mag dô vac a nilôg lêm, me? Kiyang wê a nêl vô xam ge, a o nêl ya xovôên wê a vông ge lêm. Nge, Mag wê dô vac a nilôg ge, a vông yuac wê i vông ge. ¹¹ Xam vông i vin bêga bê a dô vac Mag nilô di Mag dô vac a nilôg. Léc xam obêc vông i vin kiyang tige lêm ge od xam wê yuac wê a vông ge di vông i vin.

¹² “A nêl vixôhilôg nô n vông bê xomxo wê vông i vin a ge ob vông do tiyi xocbê a mi vông ge, di obêc vông do levac luu wê a vông ge vêl, kehe bêga nêbê a ob lax vô Mag. ¹³ Di susu vihati wê xam ob kitaa lec a lêg ge a obêc vông i vô nô n lec, ên a ob vông xêseac wê Mag vông ge i yêp seac. ¹⁴ Om xam obêc kitaa susu ti lec a lêg ge od a obêc vông i vô nô n lec.

Yesu nêl nêb ob vông Myakilôhông Ngibua i lam

¹⁵ “Xam xêmyaa obêc vin lec a ge od xam obêc timu vô xolac wê a nêl ge. ¹⁶ Di a obêc kitaa vô Mag di Mag obêc vông xomxo ngwe i lam vô xam. Xomxo tige wê ob ngidu xam xôn di dô hixôn xam luta. ¹⁷ Ge Myakilôhông Ngibua wê ob nêl kiyang nô n, léc xomxo kibun ga o tiyi wê ob kô i lec nivihã ge lêm, ên he o xovô i lêm. Léc xam xovô i pyap, ên mi dô hixôn xam di obêc dô vac xam nilôm.

¹⁸ “A obêc sea xam dô tamaên xocbê xomxo pibua ge lêm. Nge, a obêc lôm vô xam i tii vac. ¹⁹ Buc myabo tya di xomxo kibun ga ob yê a tii vac lêm, léc xam ge, xam obêc wê a. A dô magviha om xam êno obêc dô mamviha. ²⁰ Obêc buc tige od xam obêc xovô bê a dô vac Mag nilô di xam dô vac a nilôg, di a dô vac xam nilôm. ²¹ Xomxo ti obêc ngô a kiyang di viac nivihã ge od xomxo tige xêyaa vin lec a, di xomxo ti xêyaa obêc vin lec a ge od Mag xêyaa ob vin lec i di a xêgyaa ob vin lec xomxo tige di a obêc hilung a vô i.”

²² Yesu nêl bêge mêd Judas ngwe wê o Judas Iskaliot lêm ge nêl vô Yesu ên nêbê, “Apumtau, bêna léc ông ob hilung ông vô xe di ông ob hilung ông vô xomxo kibun ga vihati lêmê? Ge kehe bêna?” ²³ Om Yesu luu i ya ên nêbê, “Xomxo ti xêyaa

obêc vin lec a ge od obêc viac kiyang wê a nêl ge nivihã, di Mag xêyaa obêc vin lec xomxo tige di xii Mag ob la dô hixôn i. ²⁴ Léc xomxo wê xêyaa o vin lec a lêm ge ob viac a kiyang nivihã lêm. Di kiyang wê xam ngô ge, o a kiyang lêm. Nge, Mag wê vông a lam ge, i kiyang.

²⁵ “A gên dô hixôn xam om a nêl kiyang tiga vô xam. ²⁶ Léc xomxo ti dô wê ob ngidu xam xôn, ge Myakilôhông Ngibua wê Mag ob vông i lam lec a lêg om obêc lam tixuu xam ya kiyang vihati, di obêc vông xam piyôp yêp seac di xam xovô kiyang vihati wê a nêl vô xam ge.

²⁷ “A ob sea kiyang malehe i yêp vô xam, di kiyang malehe wê a vông ge, a ob vông vô xam. Kiyang malehe wê a vông ge o tiyi xocbê kiyang malehe wê xomxo kibun ga vông ge lêm. Om xam nibun i o léc tipi di xam xona lêm. ²⁸ Xam ngô wê a nêl vô xam ên a nêbê, ‘A ob sea xam di la, dêc a obêc vena vô xam i tii vac.’ Xam xêmyaa obêc vin lec a ge od xam xêmyaa obêc vô nivihã ên wê a ob la vô Mag ge, ên Mag ge xomxo levac luu a vêl. ²⁹ Kiyang ge gên o vô nô n lec lêm, léc a nêl kitong vô xam tax, êdêc vô nô n lec timuên ge od xam vông i vin.

³⁰ “A ob nêl kiyang tibeac ti vô xam lêm, ên Seten wê tu xomxo kibun ga nê n levac ge ob val, léc o tiyi wê ob pwoo a pec ge lêm. ³¹ A nêb xomxo kibun ga vihati he i xovô bê a xêgyaa vin lec Mag, om a ob vông yuac vihati i tiyi wê Mag nêl vô a ge. Om xam kidi lec ên il ob la.

15

Yesu ge tu xax wain nô n

¹ “A xax wain wê nô n ge, di Mag ge wê tu yuac kehe. ² Om ngen wê a vông ge wê o vuac nô n lêm ge, Mag ob xoo vêl, di ngen wê vuac ge, Mag ob yal mavigen vêl di piyep ên i vuac nô n tibeac. ³ Kiyang wê a nêl vô xam ge vông xam vô paha lec pyap. ⁴ Xam dô vac a nilôg di a ob dô vac xam nilôm. Ên xam obêc dô vac a nilôg lêm ge od xam ob vô nô n ti lêm, tiyi xocbê xax ngen obêc kitiv lec xax yatôv lêm ge od ob vuac nô n ti lêm.

⁵ “A ga xax wain, di xam ge ngen. Om xomxo ti obêc dô vac a nilôg di a ob dô vac i nilô ge od ob vuac nôn tibeac, lêc xam obêc sea a ge od xam o tiyi wê xam ob vông yuac nivaha ti ge lêm. ⁶ Xomxo ti obêc dô vac a nilôg lêm ge od obêc tiyi xochê xax ngen wê he hup vêl di byêx i la di i la mupac di he nêx i la vac ngwax di ngwax ya vêl ge.

⁷ “Xam obêc dô vac a nilôg di a kiyang obêc yêp vac xam nilôm ge od susu wê xam xêmyaa vin lec mi xam kitaa ge od ob vô nôn lec vô xam. ⁸ Xam obêc vô nôn tibeac ge od ob vông Mag lê vô levac di xam tu a nuge. ⁹ A xêgyaa vin lec xam tiyi xochê Mag xêyaa vin lec a ge, om xam dô vac xêyaa vin lecên wê a vông ge nilô i tiyi buc vihati. ¹⁰ Xam obêc timu vô kiyang wê a nêl ge od xam ob dô vac xêyaa vin lecên wê a vông ge nilô, tiyi xochê a timu vô kiyang wê Mag vông ge om a dô vac xêyaa vin lecên wê i vông ge nilô. ¹¹ A nêl kiyang tige vô xam ên a nêb xêyaa nivaha wê a vông ge i loc vô xam di i pup vac xam nilôm.

¹² “Xolac wê a ob nêl vô xam ge bêga bê xam xêmyaa i vin lecma i tiyi xochê a xêgyaa vin lec xam ge. ¹³ Xomxo ti obêc yib ên ngidu lie xôn ge od xêyaa vin lecên wê i vông ge levac luu vêl. ¹⁴ Di xam obêc timu vô kiyang wê a nêl vô xam ge od xam tu a lige nôn. ¹⁵ Ilage a nêb xam tu a nuge yuac, lêc gwêbaga a ob nêl bê xam tu a lige. Ên nue yuac o xovô môm wê he nêl xomxo levac nêb ob vông ge lêm, lêcom xam xovô a kiyang vihati pyap, ên kiyang wê a ngô vô Mag ge, a nêl vihati vô xam mi xam xovô pyap.

¹⁶ “Xam o vinoo a lêm. Nge, a vinoo xam di vông yuac vô xam ên a nêb xam loc vô nôn tibeac di nôn wê xam vông ge i yêp luta. Di xam obêc kitaa susu ti vô Mag lec a lêg ge od Mag obêc vông vô xam. ¹⁷ Om xolac wê a ob nêl vô xam ge bêga bê xam xêmyaa i vin lecma.

Xomxo kibun ga ob yê Yesu nue tiyiên ma

¹⁸ “Xomxo kibun ga obêc yê xam nipaên ge od xam xovô bêga bê he yê a nipaên tax. ¹⁹ Xam obêc tiyi xochê tibii kibun ga

ge od tibii kibun ga xêyaa obêc vin lec xam tiyi xochê he lie xam. Lêc xam o tiyi xochê tibii kibun ga lêm, ên a vinoo xam vac he mahigun ên a nêb xam o tu tibii kibun ga i tii vac lêm, om he xêyaa vô nipaên vô xam. ²⁰ Xam xovô lec kiyang wê a nêl vô xam ên a nêbê, ‘Nu yuac ti ob nginoo xomxo levac wê i vông ge vêl lêm.’ Tibii tii a, om obêc tii xam êno. Di he obêc timu vô kiyang wê a nêl ge od obêc timu vô kiyang wê xam nêl ge hixôn. ²¹ Xomxo obêc vông vaxvax vô xam ên wê xam tu axe ge, ên he o xovô xomxo ti wê vông a lam ge lêm.

²² “A obêc lam nêl xolac vô he ilage lêm ge od he nêl nipaên obêc yêp vô he lêm. Lêc a lam nêl xolac vô he, om o tiyi wê he ob yax nipaên wê he vông ge ti vun lêm. ²³ Xomxo ti obêc yê a nipaên ge od tiyi xochê yê Mag nipaên hixôn. ²⁴ Do levac wê xomxo ti o vông ilage lêm ge, a obêc vông vac he mahigun lêm ge od he nêl nipaên obêc yêp vô he lêm. Lêc a lam vông mi he yê pyap, lêc he yê xii Mag nipaên. ²⁵ Môm wê he vông ge vông kiyang wê yêp vac xolac wê he vông ge ti vô nôn lec. Kiyang tige yêp bêga nêbê, ‘He xêyaa vô myavinê vô a pisiv.’

²⁶ “Lêc xomxo wê ob ngidu xam xôn ge dô hixôn Mag om a obêc vông i lam vô xam. Ge Myakilôhông Ngibua wê ob nêl kiyang nôn, om ob lam nêl a kitong vô xam. ²⁷ Di xam êno, xam ob nêl a kitong vô xomxo, ên xam dô hixôn a ilatikwê di i val tyip gwêbaga hixôn.

16

¹ “A nêl kiyang tige vô xam ên a nêb xam o lêc sea vông vinên wê xam vông ge lêm. ² Ên tibii obêc tii xam vêl ên xumac lilo di vông xam la dô ninya, di timuên he ob hi xam wib di so nêb he vông yuac nivaha wê Anutu vông ge. ³ He ob vông môm tibêge, ên he lungên Mag di lungên a. ⁴ A nêl kiyang tiga vô xam, ên a nêb viyin tibêge obêc tulec xam timuên ge od xam xovô bê a nêl kiyang vô xam pyap.

Yesu nêl lec yuac wê Myakilôhông Ngibua ob vông ge

“A o nêl kiyang tibêge vô xam ilage lêm, ên a dô hixôn xam, ⁵ léc gwêbaga a ob lax vô xomxo ti wê vông a lam ge. Léc xam ti o kinêg a lêm bê ‘Ông ob la na?’, ⁶ ên kiyang wê a nêl vô xam gwêbaga vông xam dô hixôn nilôm viyin. ⁷ Léc a nêl hixôn nôn vô xam bê a obêc la ge od ob vô nivîha vô xam, ên a laên obêc ma ge od xomxo wê ob ngîdu xam xôn ge valên obêc ma. Léc a obêc la ge od a ob vông i lam vô xam. ⁸ Di Myakilôhông Ngibua obêc val ge od ob nêl xomxo kibun ga nêl nipaên kitong di ob nêl môp nivîha kitong di ob nêl môp wê Anutu ob yaxên xomxo nêl kiyang ge kitong. ⁹ Om ob nêl xomxo nêl nipaên kitong bêga bê he o vông i vin a lêm. ¹⁰ Di ob nêl môp nivîha kitong, ên a ob lax vô Mag di xam ob wê a tii vac lêm. ¹¹ Di ob nêl kiyang wê Anutu ob yaxên xomxo nêl kiyang ge kitong bêga bê Seten wê tu xomxo kibun ga nêl levac ge, Anutu yaxên i nêl kiyang pyap om obêc vông myaviwen vô i.

¹² “A kiyang tibeac yêp wê a nêb a ob nêl vô xam ge, léc xam o tii wê xam ob ngô ge lêm. ¹³ Léc Myakilôhông Ngibua wê kiyang nôn kehe ge obêc val ge od obêc didii xam la vac kiyang nôn. Léc ob nêl ya xovôên wê ici va vông ge lêm. Nge, ob nêl kiyang wê ngô ge kitong vô xam, di ob nêl kiyang yuu môp wê ob val timuên ge kitong vô xam hixôn. ¹⁴ Myakilôhông Ngibua ob vông a lêg i vô levac, ên ob kô kiyang wê a vông ge mi lam nêl kitong vô xam. ¹⁵ Kiyang vihati wê Mag vông ge tu axe pyap om a nêl vô xam bê Myakilôhông Ngibua ob kô kiyang vô a di nêl kitong vô xam.

Nîlô viyin obêc pilepac di tu xêyaa nivîha

¹⁶ “Buc myabo tya di xam wêên a obêc ma, di obêc buc myabo tya nang, léc xam obêc wê a tii vac.” ¹⁷ Yesu nue ngîvihi ya kinêg vônga ên nêbê, “Kiyang tige kehe bêna? Ên nêl ên nêbê buc myabo tya di il xêên i obêc ma, di buc myabo tya nang léc il obêc xê i tii vac. Di nêl ên nêbê i ob la vô Ma. ¹⁸ Om vya wê nêl ên nêbê buc myabo tya, ge kehe bêna? Il lungên kiyang tyo kehe.”

¹⁹ Yesu xovô wê he nêb ob kinêg kiyang vô i ge, om nêl vô he ên nêbê, “Kiyang wê a nêl ên a nêbê buc myabo tya di xam wêên a obêc ma, di buc myabo tya nang léc xam obêc wê a tii vac nang, xam dîkinêgma lec kiyang tige mê? ²⁰ A nêl vixôhilôg nôn vô xam bê xam obêc byag nôn, léc tibii wê o vông i vin lêm ge ob dô hixôn xêyaa nivîha. Xam obêc dô hixôn nilôm viyin lê, léc nilôm viyin obêc pilepac di vông xam nilôm vô nivîha. ²¹ Obêc vô kwabo lec wê vêx ti nu obêc yubac ge od vêx tige dô hixôn viyin ên xovô nêbê buc wê ob yaxên myavinê ge vô kwabo lec, léc nu obêc yubac vêl ge od ob xovô myavinê tii vac lêm. Nge, ob dô hixôn xêyaa nivîha ên wê nu tige yubac vêl ge. ²² Om gwêbaga xam dô hixôn nilôm viyin, léc a obêc xê xam tii vac nang, om xam ob dô hixôn xêmyaa nivîha yang, di xomxo ti o tii wê ob vô xêyaa nivîha tige vêl ên xam ge lêm. ²³ Obêc vô buc timuên ge xam obêc kinêg kiyang ti vô a i tii vac nang lêm. A nêl hixôn nôn vô xam bê xam obêc kitaa susu ti vô Mag lec a lêg ge od obêc vông vô xam. ²⁴ Ilage xam o kitaa susu ti lec a lêg lêm, om xam obêc kitaa ge od xam ob kô nôn di xêmyaa obêc vô nivîha yang.

Yesu pwoo nipaên kibun ga pec

²⁵ “A nêl kiyang tige vô xam tii xocbê kiyang pilepacên. Léc obêc timuên ge od a ob nêl kiyang pilepacên ti i tii vac vô xam lêm. Nge, a ob nêl Mag kehe i yêp seac vô xam. ²⁶ Vô buc tige xam obêc kitaa vô Anutu lec a lêg. A o nêl vô xam bê aca va ob kitaa vô Mag ên i ngîdu xam xôn lêm, ²⁷ ên Mag vaci xêyaa vin lec xam ên wê xam xêmyaa vin lec a di xam vông i vin ên xam nêbê a dô hixôn Mag léc lam ge. ²⁸ Ilage a dô hixôn Mag léc a sea Mag di lam kibun, di gwêbaga a ob sea kibun di lax mi la vô Mag i tii vac.”

²⁹ Mêd nue ngîvihi nêl vô i ên nêbê, “Gwêbaga ông nêl kiyang yêp seac di ông o nêl kiyang pilepacên lêm. ³⁰ Om gwêbaga xe xovô ên xe nêbê ông xovô kiyang vihati pyap om ông o bin di xomxo kinêg ông tax lêm. Om xe xovô ên xe nêbê ông dô hixôn Anutu léc lam.”

³¹ Mêd Yesu luu he vya ên nêbê, “Gwêbaga xam vông i vin a mê? ³² Xam ngô le. Buc vô kwabo lec pyap om tibii ob tii xam sea di xam toto ge ob la bom bom di aca va ob dô tamaên. Lêcom obêc aca va lêm, ên Mag dô hixôn a. ³³ A nêl kiyang tiga vô xam ên a nêb xam dô vac a nilôg hixôn kiyang malehe. Xam obêc tulec viyin gê kibun ga, lêc xam nilôm i nivihã, ên a pwoo nipaên kibun ga pec pyap.”

17

Yesu kitaa vô Anutu nêb i ngidu nue ngivihã xôn

¹ Yesu nêl kiyang tige pyap di manôn la kisii di i nêl ên nêbê, “Mag, buc tyo val pyap, om ông vông a lêg i vô levac, êdêc a vông ông lêm i vô levac. ² Ên ông vông xomxo vihati la vac a kwa ngibi ên ông nêb a vông he wê ông vinoo nêb he i tu axe ge vihati i dô maviha luta lêc luta. ³ Di maviha luta dôên kehe bêga nêbê xomxo ob xovô ông bê ông Anutu nôn tîbed vixôhilôg, di ob xovô Yesu Kilisi wê ông vông i lam ge. ⁴ A hilung xêseac wê ông vông ge gê kibun ga, di yuac vihati wê ông nêb a vông ge, a vông i la tiyi. ⁵ Mag, ilage wê kibun gên ma ge od a dô hixôn ông vac xêseac, om gwêbaga a nêb ông vông xêseac tige vô a i tii vac nang.

⁶ “A nêl ông lêm kitong vô xomxo wê ông vinoo nêb he tu axe gê kibun ga. He ge ông nume, di ông vông he vô a. He viac ông kiyang nivihã, ⁷ di gwêbaga he xovô ên he nêbê kiyang vihati wê ông vông vô a ge, lam vô ông. ⁸ Ên kiyang wê ông nêl vô a ge, a nêl kitong vô he mi he vông i vin. Di he xovô vixôhilôg nôn ên he nêbê a dô hixôn ông lêc lam, di he vông i vin ên he nêbê ông vông a lam.

⁹ “Om a kitaa lec he. A o kitaa lec xomxo kibun ga vihati lêm. Nge, a kitaa ên xomxo wê ông vinoo nêb he i tu axe ge, ên he tu ông nume pyap. ¹⁰ Xomxo vihati wê tu a nuge ge tu ông nume, di ông nume vihati tu a nuge. Di môp wê he vông ge vông a lêg vô levac. ¹¹ A ob dô kibun ga i tii vac lêm. Nge, a ob loc vô ông. Dom he ge he ob dô kibun ga.

Mag, ông ngibua, om ông viac he ên he i dô vac ông lêm ti wê ông vông vô a ge nilô, di he i dô tîbed tiyi xocbê u tîbed ge. ¹² Buc wê a dô hixôn he ge a viac he di he dô vac ông lêm ti wê ông vông vô a ge. A viac he nivihã om he ti ob la xôa ma lêm. Lêc xomxo tîbed ob kô myaviwen mi la xôa ma, ên kiyang wê yêp vac xolac ge i vô nôn lec. ¹³ Gwêbaga a ob lôc vô ông, di a nêl kiyang tige gê kibun ga, ên a nêb xêyaa nivihã wê a vông ge i yêp vac he nilô.

¹⁴ “A nêl ông kiyang vô he mi he vông i vin om tibii kibun ga yê he nipaên, ên xomxo vông vinên kehe o kibun ga lêm, tiyi xocbê a kehe o kibun ga lêm. ¹⁵ A o kitaa ông bê ông kô he vêl ên kibun ga lêm. Nge, a kitaa ông ên a nêb ông viac he ên xomxo nipaên Seten. ¹⁶ He kehe o kibun ga lêm, tiyi xocbê a kehe o kibun ga lêm. ¹⁷ Ông vông he i tu ngibua ya kiyang nôn. Ên kiyang wê ông vông ge, kiyang nôn. ¹⁸ Ông vông a lam dô vac xomxo kibun ga mahigun, om a vông he kô a kiyang mi la vac xomxo mahigun êno bêge. ¹⁹ A vông a diluhu vô ông ên he, ên a nêb he i tu nume ngibua nôn.

²⁰ “Lêc a o kitaa ên xomxo tige vaci lêm. Nge, a kitaa ên tibii wê ob ngô he kiyang di vông i vin a hixôn ge. ²¹ Mag, a nêb xomxo tige vihati, he i dô tîbed. Ên ông dô vac a nilôg di a dô vac ông nilôm, om a nêb he i dô vac u nilôd, ên xomxo kibun ga he i yê di xovô bê ông vông a lam. ²² Xêseac wê ông vông ge, a vông vô he ên a nêb he vihati i dô tîbed, tiyi xocbê u dô tîbed ge. ²³ A dô vac he nilô di ông dô vac a nilôg, om a nêb he i dô nôn tîbed, ên xomxo kibun ga he i yê di xovô bê ông vông a lam, di he i xovô bê ông xêmyaa vin lec he tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec a ge.

²⁴ “Mag, ông vinoo xomxo tige nêb he i tu axe om a nêb he i dô hixôn a vac vigwe wê a ob dô vac ge, ên he i yê xêseac wê a vông ge. Vô buc wê kibun gên ma ge, ông xêmyaa vin lec a om ông vông xêseac tige vô a. ²⁵ Mag, ông xomxo bôbac. Xomxo kibun ga lungên ông, lêc a xovô ông, di xomxo tige xovô nêbê ông

vông a lam. ²⁶ A nêl ông lêm kitong vô he di a ob nêl i tii vac vô he, ên môt wê ông xêmyaa vin lec a ge i yêp vac he nilô di a dô vac he nilô hixôn.”

18

Judas vông Yesu vac tibii vevac vigê
(*Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53*)

¹ Yesu kitaa pyap mêd la hixôn nue ngivihî mi he la mia Kidlon vilu ganê di la vac yuac ti wê yevên xax vac ge. ² Lêc Judas ti wê nêl Yesu kitong vô tibii vevac ge xovô vigwe tige, ên Yesu he nue ngivihî mi kitucma vac vigwe tige tiyi buc tibeac. ³ Om Judas kô tibii vevac Lom kidu ti di kô xêhipu wê xomxo levac daa siên hixôn he Palisi vông ge mi he la, mêd he dii ngwax di kilê susu vevac di mila vac vigwe tige.

⁴ Yesu xovô môt wê he ob vông vô i ge vihati pyap om la kwabo vô he di kinêg vô he ên nêbê, “Xam myag letya?” ⁵ Mêd he nêl vô i ên nêbê, “Xe myag Yesu Nasalet.” Om Yesu nêl vô he ên nêbê, “A ga mê.” Judas wê nêb ob vông Yesu vac he vigê ge le hixôn he. ⁶ Yesu nêl ên nêbê, “A ga xomxo tyo” mêd xomxo tige du mi lax ya nîmi di vîxog sea mi la yêp kibun.

⁷ Mêd Yesu kinêg vô he tii vac ên nêbê, “Xam myag letya?” Mêd he nêl vô i ên nêbê, “Yesu Nasalet.” ⁸ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, “A nêl vô xam gwêba ên a nêb a ga mê, om xam obêc myag a ge od xam vông a nuge i loc vêl lê.” ⁹ Yesu nêl kiyang tige ên nêb kiyang wê nêl ilage i vô nôn lec, kiyang ti wê nêl ên nêbê, “Xomxo wê ông vînoo ên ông nêb he i tu axe ge, a o sea ti mi i la dô xel lêm.”

¹⁰ Mêlêc Saimon Pita kô yipac ti om tul vêl ên nîvî di sev xomxo levac wê mi si daa ge nu yuac ti nînya vilu hîyôv la vêl.

Nu yuac tige lê nêbê Malkas. ¹¹ Mêd Yesu nêl vô Pita ên nêbê, “Hoo yipac i lôc vac nîvî. Mia kilin wê Mag vông vô a ge, mêd a numên ob ma?”

He kô Yesu mi la vô Anas

¹² Tibii vevac tige hixôn xomxo levac ti wê viac he ge di xêhipu wê he Yuda vông ge he hôm Yesu xôn di ku xôn ¹³ di kô mi la tax vô Anas wê Kaiapas yen ge. Kaiapas

ge wê tu xomxo daa siên nêl levac lec klîsmas tige. ¹⁴ Kaiapas ge wê nêl vô he Yuda ilage ên nêbê, “Xomxo tibed obêc yib ên ngîdu xomxo vihati xôn ge od obêc nivîha.”

Pita yax Yesu vun
(*Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57*)

¹⁵ Saimon Pita yuu li ngivihî ngwe, yuu la vô Yesu vîxa. Xomxo wê mi si daa gee nêl xomxo levac xovô nu ngivihî ngwe ge, om nu ngivihî tige la xenac lôma hixôn Yesu vac xomxo levac tige ben ¹⁶ dom Pita le vîxun. Om nu ngivihî ngwe wê xovôxomxo levac tige lôm nêl vô vêx ti wê viac vuayen ge om kô Pita mi lam vac xenac lôma. ¹⁷ Mêd vêx tige nêl vô Pita ên nêbê, “Ông ge mêd xomxo tiga nue ngivihî ti?” Lêc Pita nêl vô i ên nêbê, “Ma, a o tu i nue ngivihî ti lêm.” ¹⁸ Vigwe vô ningigooên om nue yuac hixôn xêhipu vev ngwax mi nyuu, di Pita la le hixôn mi he nyuu ngwax.

Xomxo daa siên nêl levac kinêg kiyang vô Yesu
(*Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71*)

¹⁹ Xomxo ti wê tu xomxo daa siên nêl levac ge kinêg Yesu lec nue ngivihî di kinêg kiyang wê mi nêl vô xomxo ge. ²⁰ Om Yesu nêl vô i ên nêbê, “Kiyang wê a mi nêl ge, ge a nêl i yêp seac vô xomxo vihati. Tiyi buc tibeac a la nêl kiyang vac Yuda xumac lîlo di a nêl vac Anutu xumac ngîbua wê Yuda tibeac lam mi kitucma vac ge, di a o nêl kiyang ti xôpacên lêm. ²¹ Bêna lêc ông kinêg kiyang vô a? Ông kinêg vô xomxo wê ngô kiyang gee bêc a nêl kiyang vatya vô he. Ên he xovô kiyang wê a nêl vô he ge.”

²² Yesu nêl kiyang tige di xêhipu wê le ge ti lam pitap Yesu lia di nêl vô i ên nêbê, “Ông ob nêl kiyang tibêge vô xomxo levac wê mi si daa ge lêmê.” ²³ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “A obêc nêl kiyang ti so ge od ông nêl kiyang tige bê kiyang tige so. Lêc kiyang wê a nêl ge obêc nôn ge, od bêna lêc ông hi a pileva?” ²⁴ Yihi gên dô lec Yesu vigê di Anas vông i la vô

Kaiapas wê tu xomxo daa siên nê levac ge.

Pita yax Yesu vun tii vac

(Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Pita nyuu ngwax mi le, léc xomxo tige kinêg vô i ên nêbê, “Ông ge xomxo tige nue ngivihi ti?” Léc Pita nêl ên nêbê, “A o i nue ngivihi ti lêm.” ²⁶ Mêd xomxo ti wê tu xomxo daa siên nê levac ge, nue yuac ti dô. Nu yuac tige lie ti wê Pita sev ninya lihi vêl ge om nu yuac tige nêl vô Pita ên nêbê, “A xê ông dô hixôn i vac yuac lôma.” ²⁷ Léc Pita yax Yesu vun tii vac di lutibed kokilêx vô vya.

Yesu la le vô gavman levac Pailat manôn

(Matyu 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ Vô pitoc yang he sea Kaiapas ben di kô Yesu mi la gavman levac ben, léc he Yuda nêb ob la xumac lôma hixôn lêm, ên he xona nêb he obêc la vac tibii wê o Yuda lêm ge ben ge od ob pwoo he xolac vac di o tiyi wê he ob ya vizid Pasova ge lêm. ²⁹ Om gavman levac Pailat lam vixun vô he di kinêg vô he ên nêbê, “Xam ob vông kiyang vô xomxo tiga lec kiyang tina?” ³⁰ Om he nêl vô i ên nêbê, “Xomxo tige vôngên nipaên obêc ma ge od xe ob kô mi lam vô ông lêm.”

³¹ Mêd Pailat nêl vô he ên nêbê, “Om xam kô mi loc di loc yaxên i tiyi xocbê xolac wê xam vông ge.” Léc he Yuda nêl vô Pailat ên nêbê, “Xam Lom vibu xe ên xam nêbê o tiyi wê xe ob hi xomxo ti i yib ge lêm.” ³² Ilage Yesu nêl môp wê tibii ob hi i yib ge om kiyang wê he Yuda nêl ge vông kiyang wê Yesu nêl ge vô nôn lec.

³³ Mêd Pailat lax vac ben di keac Yesu la vô i, di kinêg i ên nêbê, “Ông ge king wê he Yuda vông ge, me?” ³⁴ Léc Yesu luu i vya ên nêbê, “Ôcông va xovô kiyang tige léc kinêg, me xomxo ya nêl a kitong vô ông?” ³⁵ Mêd Pailat nêl vô i ên nêbê, “Bêna léc ông kinêg kiyang tiga vô a? A o Yuda ti lêm. Ông lime Yuda hixôn xomxo levac wê mi si daa gee wê he kô ông mi lam vô a. Om ông vô va lê?”

³⁶ Léc Yesu nêl vô i ên nêbê, “He wê la vac a kwa ngibi di a tu he nêl king ge, kehe o yêp gê kibun ga lêm. Ên kehe obêc yêp kibun ga ge od a nuge obêc vông vevac kisuu a lec ên nêb he Yuda i o léc hôm a xôn lêm. Léc o bêge lêm, ên môp wê a tu he nêl king ge, o yêp gê kibun ga lêm.” ³⁷ Om Pailat kinêg vô i ên nêbê, “Om ông ge king ti?” Mêd Yesu nêl vô Pailat ên nêbê, “Ôcông va nêb a king. A lam yubac gê kibun ga di kehe bêga nêbê a ob nêl kiyang nôn i yêp seac vô xomxo. Di xomxo wê kiyang nôn yêp vac he nilô ge wê ngô a vyag.” ³⁸ Léc Pailat kinêg vô Yesu ên nêbê, “Kiyang nôn ge vatya?”

Pailat nêl ên nêb he i tul Yesu lec xax pola

(Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pailat nêl bêge mêd lop mi lôm vixun vô he Yuda di nêl vô he ên nêbê, “A o tulec kiyang ti lec xomxo tiga lêm. ³⁹ Léc môp wê xam vông ge mi yêp bêga nêbê buc Pasova ge a mi piwelac xomxo ti di vông i loc vô xam. Om xam nêb a piwelac king wê xam Yuda vông ge vêl, me?” ⁴⁰ Léc he tyuc vya levac ên nêbê, “O xomxo tige lêm. Nge, ông vông Balabas i lôm vô xe.” Balabas ge wê mi hi xomxo di vun he susu ge ti.

19

¹ Mêd Pailat nêl di nue vevac kô Yesu mi la pisa i ya yihi. ² Mêd tibii vevac tige buu kipomac yin di tung lec Yesu bazub di kô ngakwi hi tiyi xocbê king mi vinyum ge mi la vinyum lec Yesu, ³ mêd he la le vô i manôn di nêl vô ên nêbê, “Ông king wê Yuda vông ge, ông dô nimvîha.” He nêl bêge di pitap i lia.

⁴ Mêd Pailat lop mi lôm vixun tii vac di nêl vô he Yuda ên nêbê, “Xam ngô lê. A ob vông xomxo tige i lôm vô xam ên xam xovô bê a o tulec kiyang ti lec i lêm.”

⁵ Mêd Yesu lop mi lam vixun, léc kipomac yin wê he buu ge dô lec bazub di i vinyum ngakwi hi wê king vông ge lec. Om Pailat nêl vô xomxo tige ên nêbê, “Xam wê xomxo tinê.” ⁶ Mêd xomxo levac wê mi si daa gee hixôn xêhipu yê Yesu di tyuc

vya levac nêbê, “Tul i lec xax pola. Tul i lec xax pola.” Mêd Pailat nêl vô he ên nêbê, “Om xacxam va kô i mi loc tul lec xax, ên a o tulec soên ti vô i lêm.” ⁷ Mêd he Yuda nêl vô i ên nêbê, “Xolac wê xe vông ge ti yêp bêga nêbê xomxo tige ob yib, ên yong i ên nêb i Anutu nu.”

⁸ Pailat ngô kiyang wê he nêl ge di xona mabu, ⁹ di lax vac ben xumac lôma di kinêg vô Yesu ên nêbê, “Ông vac vigwe tina?” Lêc Yesu vô myapilihi vô i. ¹⁰ Om Pailat nêl vô i ên nêbê, “Bêna lêc ông o nêl kiyang ti vô a lêmê? Xêkizêc wê a vông ge tiyi wê a ob piwelac ông vêl, di xêkizêc wê a vông ge tiyi wê he ob tul ông lec xax. Lêc mêd ông o xovô tige lêm?” ¹¹ Lêc Yesu nêl vô i ên nêbê, “Anutu lag puunê obêc vông xêkizêc vô ông lêm ge od ông o tiyi wê ông ob vông susu ti vô a lêm. Om xomxo ti wê vông a vac ông vigêm ge, nipaên wê i vông ge levac mabu luu nipaên wê ông vông ge vêl.”

¹² Pailat ngô kiyang tige mêd myag môp wê nêb ob piwelac Yesu vêl ge. Lêc he Yuda tyuc ên nêbê, “Ông obêc piwelac i vêl ge od ông o timu vô kiyang wê king Sisa vông ge lêm, ên xomxo ti obêc nêb i king ge od xomxo tige kô i lec vô Sisa.”

¹³ Pailat ngô kiyang tige mêd kô Yesu mi la vixun di lax dô lec sia wê xomxo mi dô lec di titô xomxo nêl kiyang ge. Vac he Yuda vya, he nêl vigwe tige lê nêbê Gabata, di kehe bêga nêbê pêt ngidax. ¹⁴ Vô buc tige he Yuda viac he ên vizid Pasova wê he ob ya titige mêd hiyôv tyip kitôn di Pailat nêl vô he Yuda ên nêbê, “Xam wê king wê xam vông ge lê.” ¹⁵ Lêc he tyuc ên nêbê, “Xam kô i mi loc vêl, di loc hi i lec xax pola.” Mêd Pailat kinêg vô he ên nêbê, “Xam nêb a tul king wê xam vông ge lec xax pola, me?” Mêd xomxo levac wê mi si daa gee nêl vô i ên nêbê, “King wê xe vông ge, Sisa tibed di king ngwe o dô hixôn lêm.” ¹⁶ Om Pailat vông Yesu la vac he vigê ên nêb he i tul i lec xax pola.

He hi Yesu lec xax pola
(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Mêgem he kô Yesu mi la, mêd Yesu kilê xax pola wê he ob hi i lec ge di sea vigwe Jelusalem di mila vigwe ti wê he nêl lê vac Yuda vya nêbê Golgota, kehe bêga nêbê bazub len. ¹⁸ Mêd he tul Yesu lec xax pola vac vigwe tige, di tul tibii yuu lec xax hixôn Yesu, om Yesu yux vac mahigun di tibii yuuo ge, ngwe yux vilu di ngwe yux vilu.

¹⁹ Mêd Pailat kivuu kiyang bo ti di tul lec xax hixôn. Kiyang tige nêl bêga nêbê, “YESU NASALET, KING WÊ HE YUDA VÔNG GE.” ²⁰ Vigwe wê he hi Yesu lec xax ge yêp kwabo vô Jelusalem om xomxo tibeac kitong kiyang tige, ên Pailat kivuu vac Yuda vya di Lom vya di Glik vya. ²¹ Mêgem Yuda levac wê mi si daa gee nêl vô Pailat ên nêbê, “Letya nêb ông kivuu bê king wê xe Yuda vông ge? Ông kivuu bêga bê xomxo tiga vaci nêl ên nêb i king wê Yuda vông ge.” ²² Lêc Pailat nêl vô he ên nêbê, “Kiyang wê a kivuu pyap ge ob yêp ya wê a kivuu ge.”

²³ Tibii vevac tul Yesu lec xax pyap mêd kô i ngakwi di tung i dô kidu yuudiyuu di titang voma di toto kô. Dom ngakwi dia wê i vông ge o duuên tiyi xocbê siot yuu ngakwi baba lêm. Nge, duuên vac kwa di i la tô lec vixa. ²⁴ Om tibii vevac nêl voma ên nêbê, “Il ob lêx nivimihi tige lêm, om il ob tide mi xê bêc letya ob kô.” He nêl bêge om kiyang ti wê yêp vac kipihac xolac ge vô nôn lec, kiyang wê nêl bêga nêbê, “He titang a ngakwi tiyi he di he tide nêb he tina wê ob kô ngakwi dia wê a vông ge.”

Tibii vevac vông môp tibêge.

²⁵ Vêx yuudiyuu le vac Yesu xax pola ngibi, Yesu ta yuu li vêx, di Malia wê Klopas vinê ge yuu Malia Makdala. ²⁶ Mêd Yesu yê wê ta le ge, di a Jon, wê Yesu xêyaa vin lec a ge, a le hixôn om Yesu nêl vô ta ên nêbê, “Tag, wê. Ông num le ge.” ²⁷ Nang dêc nêl vô a ên nêbê, “Wê, tam le ge.” Mêgem buc tige a kô Yesu ta mi i la dô hixôn a vac xumac wê a vông ge.

Yesu yib
(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Tige pyap mêd Yesu xovô nêbê yuac vihati pyap, om nêl ên nêbê, “A ob num mia.” Yesu nêl bêge om kiyang bo ti wê yêp vac kipihac xolac ge vô nôn lec. ²⁹ Mia kilin le vac dêg om he kô myamilumac wê le vac gwec nilô ge di tinyum vac mia kilin di kilax vac xax ti di hôm la kisii vô Yesu mya. ³⁰ Yesu num mia kilin tige pyap di nêl ên nêbê, “Pyap mêga.” Nêl di kwa too di i yib.

Tibii vevac kitiv Yesu vac byeac

³¹ Buc tige, buc wê he Yuda ob viac he ên Pasova titige, ên Pasova ge da levac wê nginoo vêl ge, om he nêb xomxo ninivi i o yux lec xax pola vô buc levac lêm. Om he la nêl vô Pailat nêb tibii i loc hi he vixa i pec ên he i yib lutibed ên he ob kwax vêl. ³² Om tibii vevac la hi tibii yuu wê he hi lec xax hixôn Yesu ge vixa pec. ³³ Di he yê Yesu léc yib om he o hi Yesu vixa pec lêm. ³⁴ Léc tibii vevac ti kitiv Yesu vac byeac di hi yuu mia lam lutibed. ³⁵ A Jon, a xê tige lec magnôn om a nêl kitong ên a nêb xam êno vông i vin. Kiyang wê a nêl ge kiyang nôn, di aca va xovô bêga bê kiyang tige nôn vixôhilôg.

³⁶ Móp wê tibii vevac vông ge vông kiyang wê yêp vac kipihac xolac ge bo ti vô nôn lec, kiyang wê yêp bêga nêbê, “I len ti pecên obêc ma.” ³⁷ Di kiyang ngwe yêp bêga nêbê, “Xomxo ob yê manôn lec xomxo ti wê he kitiv i ge.”

He lii Yesu vac lôva wê le vac ngidax ge (Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Pyap mêd Josep wê ben Alimatia ge la kitaa Pailat ên nêb ob kô Yesu ninivi mi la yev. Josep ge vông i vin Yesu léc o nêl kitong seac lêm, ên xona ên he Yuda. Mêd Pailat tyuc lec nêb Josep i kô Yesu ninivi om Josep la kwax Yesu ninivi vêl ên xax. ³⁹ Mêd Nikodimas ti wê la vô Yesu vô bucên ilage la hixôn, om kô xax myaluc wê nivivea nivaha ge yuu di pilepac yuu xôn. Myaluc tige viyin mabu tiyi xocbê 30 kilo. ⁴⁰ Mêd yuu kô Yesu ninivi di viyum vac nivimihi hixôn susu nivivea tige, tiyi xocbê môp wê Yuda mi vông vô xomxo yibên ge. ⁴¹ Yuac ti yêp kwabo vô vigwe ti wê he hi Yesu yib vac ge. Di lôva wê

he kiden vac ngidax ên nêb ob lii xomxo yibên vac ge ti yêp vac yuac tige mahigun, léc he gên o lii yibên ti la vac lêm. ⁴² Buc tige, buc wê Yuda ob viac he ên sabat titige, di lôva tige yêp kwabo om yuu kô Yesu ninivi mi la lii vac lôva tyo.

20

Yesu kidi lec vac yibên

(Matyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Da pitoc yang, Malia wê ben Makdala ge loc mi la lôva, léc yê wê ngidax titêc la ninya vêl ên lôva mya ge. ² Om tup mi lax vô Saimon Pita yuu li ngivihhi ngwe wê Yesu xêyaa vin lec i ge di nêl vô yuu ên nêbê, “He kô Apumtau vac lôva di xe lungên vigwe wê he la lii vac ge.”

³ Mêd Pita yuu li ngivihhi ngweo la nêb ob la yê vac lôva. ⁴ Yuu tup, léc li ngivihhi ngwe ge luu Pita vêl di mila le vô lôva tax, ⁵ om kilong lôva nilô léc yê nivimihi wê viyumên Yesu ninivi vac ge diyêp, léc o la vac lôva nilô lêm. ⁶ Mêd Saimon Pita mila timuên di la vac lôva nilô mi la yê nivimihi pileva wê diyêp ge, ⁷ di yê nivimihi ti wê he viyum Yesu bazub vac ge léc o dô hixôn nivimihi wê he viyum Yesu nôn vac ge lêm. Nge, nivimihi tige buuên di i la dô viyonên. ⁸ Nang dèc nu ngivihhi ngwe wê mila lôva tax ge la vac lôva nilô di la yê om vông i vin. ⁹ Léc kiyang wê yêp vac kipihac xolac ên nêbê Yesu ob kidi lec vac yibên ge, he gên o xovô lêm. ¹⁰ Mêd nu ngivihhi yuu ge lax mi la ben.

Malia wê ben Makdala ge yê Yesu (Mak 16:9-11)

¹¹ Malia le kwabo vô lôva nivivi di byag. Byag di kilong lôva nilô, ¹² léc yê angela wê vinyum ngakwi kwem ge yuu dô lec vigwe wê Yesu ninivi yêp lec ge, ngwe dô vô bazub di ngwe dô vô vixa. ¹³ Mêd yuu nêl vô Malia ên nêbê, “Ông byag ên vatya?” Om Malia nêl vô yuu ên nêbê, “He kô a Apumtau vêl di a lungên vigwe wê he la lii vac ge.”

¹⁴ Malia nêl bêge mêd pilepac i, léc yê wê Yesu le ge, léc o xovô bê ge Yesu lêm. ¹⁵ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, “Vêx, ông

byag ên vatya? Ông myag letya?" Malia xo nêb mêd Yesu ge xomxo ti wê mi viac vigwe tige om nêl vô i ên nêbê, "Ông obêc kô xomxo tige ninivi mi la ge od ông nêl vigwe ti wê ông la lii vac ge kitong vô a, ên a ob la kô mi lôm." ¹⁶ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, "Malia." Mêd Malia pilepac i di nêl vô Yesu vac Yuda vya bêga ên nêbê, "Labonai." Kehe bêga nêbê xolac kehe.

¹⁷ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, "Le i lêc vyax vigê lec a lêm, ên a gên o lec mi lax vô Mag lêm. Om ông lôc vô a lige di nêl vô he bê a ob lec mi lax vô a Mag di xam Mam, di a ob lax vô a Anutu di xam Anutu." ¹⁸ Mêgem Malia Makdala lax nêl vô Yesu nue ngivihî ên nêbê, "A xê Apumtau," di nêl kiyang wê Yesu nêl vô i ge kitong vô he.

Yesu hilung i vô nue ngivihî

(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ Da bucên ge Yesu nue ngivihî kitucma mi dô, lêc he xona ên Yuda om he tung xumac lec di dô xumac lôma, mêd Yesu mila le vac he mahigun di nêl vô he ên nêbê, "Xam nilôm i vô nivihî." ²⁰ Yesu nêl kiyang tige di hilung vigê yuu byeac piyaha vô he om he xêyaa vô nivihî ên wê he yê Apumtau ge. ²¹ Mêd Yesu nêl tii vac vô he ên nêbê, "Xam nilôm i vô nivihî. Mag vông a lam om a ob vông xam êno loc." ²² Yesu nêl kiyang tige mêd vê myakilôhò lec he di nêl vô he ên nêbê, "Xam kô Myakilôhò Ngibua. ²³ Xam obêc kitya xomxo nên nipaên vêl ge od ob la vêl, lêc xam obêc hòm xomxo nên nipaên xôn ge od ob yêp vô he."

Tomas yê Yesu

²⁴ Buc wê Yesu mila hilung i vô nue ngivihî ge, nue ngivihî ti lê nêbê Tomas wê ta kô yuu li ngwe ked ge o dô hixôn he lêm. ²⁵ Om lie ngivihî ya nêl vô i ên nêbê, "Xe xê Apumtau." Lêc Tomas nêl vô he ên nêbê, "A obêc xê bilem myayen wê le vac vigê ge, di vông vigêg la vac, di vông vigêg la vac byeac lêm ge od a ob vông i vin lêm."

²⁶ Da ti la vêl dêc nue ngivihî kitucma mi dô vac xumac tii vac di Tomas dô hixôn he. He dô di tung xumac lec, lêc Yesu

val le vac he mahigun di nêl vô he ên nêbê, "Xam nilôm i vô nivihî." ²⁷ Mêd nêl vô Tomas ên nêbê, "Titô vigê m i lam di wê a vigêg ga, di vông vigê m i lam vac a byeac. Ông nilôm i o vông yuu lêm. Nge, ông vông i vin." ²⁸ Mêd Tomas nêl vô i ên nêbê, "Ông ge a Apumtau, di ông a Anutu." ²⁹ Mêd Yesu nêl vô i ên nêbê, "Ông wê a om ông vông i vin mê. Lêc xomxo wê o yê a lêm lêc he vông i vin ge, he ob dô hixôn xêyaa nivihî."

Jon kivuu kipihac tiga lec kehe va?

³⁰ Yesu vông do levac tibeac hixôn mi nue ngivihî yê, lêc a o kivuu vihîti vac kipihac tiga lêm. ³¹ Lêc kiyang wê a kivuu vac kipihac ga, a kivuu ên a nêb xam vông i vin bê Yesu ge Kilisi ti wê Anutu vông i lam ge di i Anutu nu, ên xam obêc vông i vin ge od xam ob dô mamvihî ên wê xam vông i vin Yesu ge.

21

Yesu hilung i vô nue ngivihî vigê vilu di sec yuu

¹ Yesu dô di buc mahigun ti lêc hilung i vô nue ngivihî tii vac gê mia luaên Taibilias, om kiyang yêp bêga nêbê ² Saimon Pita dêc Tomas wê ta kô yuu li ngwe ked ge, di Nataniel wê ben Kena vac vigwe levac Galili ge, di Sebedi nu yuu, di nue ngivihî yuu hixôn, he xôn dô. ³ Mêd Saimon Pita nêl vô he ên nêbê, "A ob la hi pis." Lêc he nêl vô i ên nêbê, "Il xôn ob la." Om he la lec dipac di la tung leac vac mia vô bucên dia tige, lêc he o hi pis ti lêm.

⁴ Mêd vigwe vidiiên Yesu le vô mia ninya lêc nue ngivihî o xovô bê ge Yesu lêm. ⁵ Mêd Yesu kinêg vô he ên nêbê, "Xam nuge, xam kô pis ya?" Lêc he nêl vô i ên nêbê, "Ma vêl, xe o kô pis ti lêm." ⁶ Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, "Xam nêx leac i loc vac mia vô dipac vilu wê vigê m hiyôv ge od xam ob tulec pis." Om he nêx leac la vac mia di pis tibeac hiwocên vac leac, om o tiyi wê he ob pul leac i lôm ge lêm.

⁷ Mêd nu ngivihî ti wê Yesu xêyaa vin lec i ge nêl vô Pita ên nêbê, "GeApumtau." Pita kwax siot vêl di vông yuac mi dô, lêc

ngô vya wê nêbê ge Apumtau, om vinyum ngakwi lec di sox la vac mia di la vô Yesu.
 8 Di nue ngivihî gên dô lec dipac om dipac didii leac hixôn pis di he lam. He lam dia tya tiyi 90 mita di mila vô mia ninya.

9 He lop vêl ên dipac, léc yê wê ngwax ditum di pis yêp lec di blet dô hixôn.
 10 Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, "Pis wê xam hi gwêbaga, xam kô ya mi lam."
 11 Om Saimon Pita lec lax lec dipac nang di he didii leac lam mia ninya. Pis tigeê tibeac hiwocên tiyi 153, léc leac o tip lêm.
 12 Mêd Yesu nêl vô he ên nêbê, "Xam lam wa yaên." Nue ngivihî xona om he ti o kinêg Yesu bê i ge letya, léc he xovô nêbê ge Apumtau.
 13 Mêd Yesu la hêm blet di vông vô he, dêc vông pis hixôn vô he.
 14 Yesu kidi lec vac yibên di hilung i vô nue ngivihî lu tige wê vông yon ge.

Yesu nêl kiyang vô Pita

15 He ya pyap mêd Yesu kinêg vô Saimon Pita ên nêbê, "Saimon, Jon nu, ông xêmyaa vin lec a luu he baba vêl, me?" Mêd Pita nêl vô i ên nêbê, "Apumtau, ông xovô ên ông nêbê a xêgyaa vin lec ông." Om Yesu nêl vô Pita ên nêbê, "Ông viac sipsip nue wê a vông ge."

16 Mêd Yesu kinêg vô i lu ngwe hixôn ên nêbê, "Saimon, Jon nu, ông xêmyaa vin lec a, me?" Mêd Pita nêl vô i ên nêbê, "Apumtau, ông xovô ên ông nêbê a xêgyaa vin lec ông." Om Yesu nêl vô i ên nêbê, "Ông viac sipsip wê a vông ge."

17 Nang dêc Yesu kinêg vô Pita lu ti wê vông yon ge ên nêbê, "Saimon, Jon nu, ông xêmyaa vin lec a, me?" Pita nilô vô viyin ên wê Yesu kinêg i lu yon ên nêbê, "Ông xêmyaa vin lec a, me?" Om nêl vô Yesu ên nêbê, "Apumtau, ông xovô kiyang vihati di ông xovô ên ông nêbê a xêgyaa vin lec ông." Om Yesu nêl vô i ên nêbê, "Ông viac sipsip wê a vông ge."

18 "A nêl hixôn nôn vô ông bê buc wê ông gên ngivihî ge, ôcông va vêx ông let di la vigwe wê ông nêb ông ob la ge, léc obêc timuên wê ông ob vô kipwoc ge od ông ob titô vigêm la kisii di xomxo ngwe ob vêx let lec ông di kô ông mi la vac vigwe wê ông nêb ông la vacên obêc ma

ge." 19 Yesu nêl kiyang tige ên nêb ob nêl Pita nêl môp wê ob yib di vông Anutu lê i vô levac ge kitong. Nêl kiyang tige pyap dêc nêl vô Pita ên nêbê, "Lam timu vô a vixag."

Kiyang lec nue ngivihî ti wê Yesu xêyaa vin lec i luu vêl ge

20 Pita pilepac i di yê wê li ngivihî ngwe wê Yesu xêyaa vin lec i luu vêl ge timu vô yuu vixa mi val. Li ngivihî tige wê ilage he xôn dô mi ya, léc du mi la vô Yesu di kinêg nêbê, "Apumtau, letya ob vông ông vac tibii vevac vigê?" 21 Pita yê li ngivihî tige om kinêg vô Yesu ên nêbê, "Apumtau, xomxo tige ob dô bêna?" 22 Léc Yesu nêl vô Pita ên nêbê, "A obêc nêb xomxo tige i dô maviha di a vena lê ge od ge yêp vô a. Om ông lam timu vô a vixag."

23 Mêd kiyang la vô Yesu nue vihati bêga nêbê nu ngivihî tige ob yib lêm. Léc kiyang wê nêl nêbê ob yib lêm ge, Yesu o nêl bêge lêm. Nge, nêl ên nêbê, "A obêc nêb i dô maviha di a vena lê ge od ge yêp vô a."

24 A, Jon, wê a nêl kiyang tige vihati kehe kitong di kivuu vac kipihac ga, di xe xovô ên xe nêbê kiyang wê a nêl di kivuu ge nôn.

25 Yesu vông môp tibeac hixôn om a xo ên a nêbê xomxo obêc kivuu toto ge vihati vac kipihac ge od kipihac tigeê obêc tibeac hiwocên hivun vigwe kibun ga ma vêl.

SINALE Yuac wê he sinale vông ge

Yesu nêl ên nêb ob vông Myakilôhông Ngibua lam

¹ Tiopilas, kipihac wê a Luk, a kivuu tax ge, a kivuu lec kiyang yuu do vihati wê Yesu vông taxlee ge ² di i val vô buc wê Yesu lec mi lax lag puunê ge. Buc tige Myakilôhông Ngibua ngidu Yesu xôn di i vông yuac vô nue ngivihî wê vînoo he taxlee ge. Pyap dêc Anutu kô i di i lax lag puunê. ³ Di buc wê Yesu kô myavinê mi yib ge, od hilung i vô nue ngivihî ên nêb he i xovô bê kidi lec vac yibên. Dô hixôn he tiyi buc kehe yuu (40) di nêl Anutu ben kehe kitong vô he. ⁴ Yesu dô hixôn he di nêl vô he ên nêbê, “Xam o léc sea Jelusalem lêm, di xam dô bin kiyang wê a nêl vô xam ilage ên a nêb Mag Anutu obêc vông i lam vô xam. ⁵ Ilage Jon lipac xomxo ya mia, léc gwêbaga buc vô kwabo lec wê Anutu ob lipac xam ya Myakilôhông Ngibua.” ⁶ Buc wê Yesu he nue ngivihî kitucma mi dô ge od he kinêg Yesu ên nêbê, “Apumtau, gwêbaga ông ob vông xecxe Islêl tu levac di viac xecxe va xocbê ilage, me?” ⁷ Léc Yesu nêl vô he ên nêbê, “Buc tige o yêp vô xam bê xam ob xovô lêm. Buc tige Mag vaci xovô. ⁸ Léc Myakilôhông Ngibua obêc lam dô vac xam nilôm di vông xêkizêc vô xam, di xam ob nêl a kitong gê Jelusalem tax di i loc vac vigwe Judia vihati di i loc vigwe Samelia di i loc tiyi vigwe vihati.”

Yesu lec mi lax lag puunê (Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

⁹ Yesu nêl kiyang tige pyap léc nue ngivihî yê wê Yesu lec mi la kisii di la vac vîyobtoc nilô di he o yê i tii vac lêm. ¹⁰ Nue ngivihî manôn vii lec Yesu wê lec mi la kisii ge di yê xôn, di lutibed xomxo yuu val le hixôn he. Yuu vînyum ngakwi kwem, ¹¹ di yuu nêl vô he ên nêbê, “Xam xomxo Galili, xam wê mamnôn la kisii ên va? Yesu ti wê Anutu vông i lax mi la lag

puunê ge obêc vena tiyi xocbê xam wê i di i lec mi lax kisii ganê ge.”

He vînoo xomxo ti le vac Judas nipilêhê

¹² Yesu nue ngivihî sea kitôn Oliv di lax mi la Jelusalem wê yêp kwabo vô kitôn Oliv tiyi xocbê 1 kilomita ge. ¹³ He la Jelusalem di mila vô xumac ti wê buhu yuu ge, léc he la dô vac ngwe kisii wê he mi dô vac ge. Xomxo tige lê bêga nêbê Pita yuu Jon di Jems yuu Andlu di Pilip yuu Tomas di Batolomyu yuu Matyu di Alpias nu Jems di Saimon Selot di Jems nu Judas. ¹⁴ Yesu nue ngivihî tige hixôn vêx ya di Malia wê Yesu ta ge di Yesu lie vux, he vihati mi kitucma di kitaa vô Anutu.

¹⁵ Di buc ti xomxo wê vông i vîn Yesu ge tiyi xocbê 120, he kitucma mi dô, léc Pita kidi mi le vac he mahîgun, ¹⁶ di nêl vô he ên nêbê, “Xam lige, ilage Myakilôhông Ngibua vông Devit kivuu kiyang lec Judas wê didii xomxo mi la vô Yesu di he hôm i xôn ge. Om kiyang tige vô nôn lec. ¹⁷ Judas ge wê mi dô hixôn xe di xe xôn kô Yesu yuac tiyima.” Pita nêl bêge vô he.

¹⁸ Judas ge kô mone lec nipaên wê nêl Yesu kitong ge, di la kisuu kibun lec pyap, dêc mwoc di hi xêyaa toc mi i kipiyax sea. ¹⁹ Mêd xomxo Jelusalem vihati ngô wê Judas yib ge om nêl vigwe tige lê vac he vya nêbê Akeldama. Kehe bêga nêbê kibun wê hi kipiyax lec ge.

²⁰ Pita nêl vô he nang ên nêbê, “Kiyang ti yêp vac kipihac Sam bêga ên nêbê, ‘I nêl xumac ob dô pileva di xomxo ti ob dô vac lêm.’

Di kiyang ngwe yêp vac Sam bêga ên nêbê, ‘Xomxo ngwe ob vông yuac wê i lê lec ge.’

²¹⁻²² Xolac nêl bêge, om il ob vînoo xomxo ti ên i le vac Judas nipilêhê, ên xe xôn la nêl kiyang kitong vô xomxo bê Apumtau Yesu kidi lec vac yibên. Il ob vînoo xomxo ti vac he wê mi dô hixôn il tiyi buc vihati wê Apumtau Yesu dô hixôn il ge, vô buc wê Jon lipac xomxo di i lam tyip lec buc wê Anutu kô Yesu mi i lec mi lax lag puunê ge.”

²³ Pita nêl bêge om he yê xomxo yuu, Josep (lê ngwe nêbê Basabas di lê ngwe nêbê Jastas) yuu Mataias. ²⁴ Di he kitaa

vô Apumtau bêga nêbê, “Apumtau, ông xovô xomxo vihati nilô om ông nêl vô xe bê ông vînoo xomxo yuu ga ngwe na ²⁵ wê ob le vac Judas nipilêhê di vông yuac sinale hixôn xe ge, ên Judas sea yuac tige di yib mi la vac ici va ben.” ²⁶ Om he kivuu yuu lê lec ngîdax yuu di hilog lêc Mataias vôngo lam tô tax om he vông i la dô hixôn nue ngivihî vigê yuu di tô mi la ti (11).

2

Myakîlôhô Ngîbua lop mi lam

¹ Lec buc Pentikos xomxo wê vông i vin Yesu gee he vihati kitucma vac xumac ti mi dô, ² lêc lutibed he ngô nididun ti xocbê vigwe viyiiên ge lam gê kisii, di nididun tige lam hivun xomxo wê dô vac xumac gee ma vêl. ³ Mêd he yê xocbê ngwax mahelac ge lam dô lec xomxo toto bazub. ⁴ Di Myakîlôhô Ngîbua lam la vac he vihati

nilô di he keac xomxo toto vya tiyi xocbê Myakîlôhô Ngîbua vông vô he ge.

⁵ He Yuda wê mi kîtaa vô Anutu gee he tibeac dô vigwe Jelusalem. He lam vac vigwe vihati di kitucma mi la Jelusalem.

⁶ He ngô nididun om he tibeac la yê, lêc ngô wê xomxo tige keac he toto vya ge om he yetac. ⁷ He yetac mabu di nêl ên nêbê, “Xomxo wê dikeac ge, he vihati lam gê Galili, ⁸ bêna lêc il ngô he keac vac il toto vyadê? ⁹ Ên il mangwe lam gê Patia di Midia di Ilam di lam gê Mesopotemia yuu Judia di Kapadosia di Pontas di Esia

¹⁰ di lam gê Plisia yuu Pampilia di Isip di vigwe Libia viwen wê yêp kwabo vô Sailini di il mangwe lam gê Lom, ¹¹ di il mangwe xomxo Yuda di il ya tibii baba wê il timu vô Yuda môp ge, di il mangwe lam gê Klit yuu Alebia, lêc il vihati ngô he keac il toto vyad di he nêl kiyang lec do levac wê Anutu vông ge vô il.” ¹² He yetac di vông he nilô juda di he ya nêl voma ên nêbê, “Susu tiga kehe tibêna?”

¹³ Lêc xomxo ya so vya vô he vông vinên di nêl ên nêbê, “Ge he num wain levac om vông he vô mavmav.”

Pita nêl xolac vô he

¹⁴ Pita kidi lec mi le hixôn Yesu nue ngivihî vigê yuu di tô mi la ti di keac vya levac vô xomxo tige ên nêbê, “Xam lige Yuda hixôn xam vihati wê xam lam dô Jelusalem gee, a ob nêl susu tiga kehe kitong vô xam mi xam ngô lê. ¹⁵ Xam nêl ên xam nêbê xomxo tigae wain vông he vô mavmav, lêc o bêge lêm. Ên ga gên pitoc, 9 klok. ¹⁶ Susu tiga wê plopet Joel nêl lec ilage bêga nêbê,

¹⁷ ‘Anutu nêl ên nêbê, “Obêc buc timuên lêc a obêc vông Myakîlôhô Ngîbua wê a vông ge i loc hivun xomxo vihati xôn, di nume vêx yuu vux obêc nêl kiyang seac tiyi xocbê plopete ge, di a obêc hilung kiyang kehe vihati vô nume ngivihî, di mame kipwoc ob yê vîvia lec kiyang kehe. ¹⁸ Obêc vô buc tige a ob vông Myakîlôhô Ngîbua i loc vô a nuge yuac vêx yuu vux vihati di he ob nêl kiyang tiyi xocbê plopete ge. ¹⁹ Di a ob vông do levac gê kisii ganê, di gê kibun ga hixôn, om hi yuu ngwax di ngwaxlu levac obêc val, ²⁰ di hiyôv ob vô mapitoc vac di dentuc ob vô ma hi. Di buc levac wê Apumtau vông ge ob val timuên hixôn xêseac levac. ²¹ Di xomxo vihati wê ob kiyag vya lec Apumtau ge, Apumtau obêc hôm he lec.” ’

²² “Plopet Joel nêl Anutu kiyang bêge, mêgem xam lige Islel, xam ngô kiyang wê a ob nêl vô xam bêga bê Yesu Nasalet ge Anutu vông i lam vông do levac yuu yuac nivîha ya xêkizêc wê Anutu vông ge, di xam wê di xovô pyap ên xam nêbê Anutu vông i lam. ²³ Îlage Anutu xovô di hilu kiyang pyap nêb ob vông Yesu i lam vac xam vigêm di xam vông i vac tibii nipaên vigê mi he hi i yib lec xax pola. ²⁴ Lêc Anutu vô i vêl ên myavinê wê yibên ge di tipi vô i kidi lec vac yibên, ên yibên o tiyi wê ob hôm i xôn ge lêm. ²⁵ Tiyi xocbê kiyang wê Devit nêl lec Yesu ilage bêga ên nêbê,

‘A xê Apumtau le vô a magnôn tiyi buc vihati di i le vô a vigêg hiyôv, om susu ti o tiyi wê obêc pwoo a pec ge lêm. ²⁶ Om vông a xêgyaa vô nivîha di a pimil Anutu vac myag,

di a nignivi ob dô bin kiyang nivuha.
²⁷ Ên ông ob sea a kinug i loc dô vac vigwe yibên lêm, di ông ob sea num ngibua a nignivi i loc pital lêm. ²⁸ Ông hilung môp wê a ob dô magviha ge vô a, di ông dô hixôn a tiyi buc vihati om vông a nilôg vô nivuha.'

²⁹ "Devit nêl kiyang bêge mêgem xam lige, a ob nêl il bug Devit kitong vô xam bêga bê Devit o kivuu kiyang tige lec ici va lêm, ên ilage Devit yib mi he yev i vac lôva, di lôva wê i vông ge le vac il mahigun gwêbaga. ³⁰ Lêc Devit ge plopet ti, om xovô kiyang wê Anutu hilu pyap vô i ên nêb obêc vông Devit bue timuên ti i tu king levac tiyi xocbê Devit ge. ³¹ Devit xovô môp wê Anutu nêb ob vông timuên ge om kivuu kiyang lec wê Kilisi ob kidi lec vac yibên ge bêga ên nêbê, 'Anutu ob sea i la dô vac vigwe yibên mi i ninivi i pital lêm.'

³² Yesu ge Anutu tipi vô i kidi lec vac yibên mi xe vihati xê di xe nêl i kitong. ³³ Yesu lec mi lax lag puunê di la dô vô Anutu vigê hiyôv, di vông Myakilôhông Ngibua wê Ma nêl nêb ob vông ge lam vô xe om xam wê di ngô gwêbaga. ³⁴ Devit o la lag puunê tiyi xocbê Yesu la ge lêm. Lêc Devit nêl kiyang lec Yesu bêga ên nêbê, 'Apumtau Anutu nêl vô a Apumtau bêga ên nêbê, "Ông dô vô a vigêg hiyôv, ³⁵ di obêc timuên a obêc vông tibii wê vông vevac vô ông ge he i dô vac ông vigêm vilu kwa ngibi." '

³⁶ "Mêgem xam Islel vihati, xam xovô bêga bê Yesu wê xam hi lec xax pola mi i yib ge Anutu vông i tu Apumtau di i tu Kilisi." Pita nêl kiyang tige.

Xomxo tibeac vông i vin Yesu

³⁷ Xomxo tigege ngô kiyang wê Pita nêl ge, lêc kiyang tige vông he nilô hibua sea om he kinêg vô Pita he lie ên nêbê, "Xam lige, xe ob vông bêna?"

³⁸ Om Pita nêl vô he ên nêbê, "Xam vihati pilepac nilôm i vô paha lec di lipac mia lec Yesu Kilisi lê, ên i kitya xam nêb nipaên vêl. Di Anutu obêc vông Myakilôhông Ngibua i lam vô xam. ³⁹ Ên

Anutu hilu kiyang pyap ilage nêb ob vông Myakilôhông Ngibua vô xam hixôn xam nume di xomxo wê dô teva ge hixôn, om ob vông vô he vihati wê il Apumtau Anutu tyuc he nêb he i lam vô i ge."

⁴⁰ Mêd Pita nêl kiyang tibeac ya vô he di nêl xêkizêc vô he ên nêbê, "Xam viac xam nivuha ên xam o lêc vông xam vô nipaên hixôn xomxo nipaên wê dô gwêbaga lêm." ⁴¹ Mêgem he wê vông i vin Pita kiyang ge he lipac mia di la dô hixôn xomxo vông vinên. He wê lipac mia lec buc tige, he tiyi xocbê 3,000.

Môp nivuha wê xomxo vông vinên vông ge

⁴² Tiyi buc vihati xomxo vông vinên ngô Yesu nue ngivihhi xolac di viac nivuha, di he ngiduma xôn di ya mya yêp tibeac di le xêkizêc vac kitaaên. ⁴³ Anutu vông Yesu nue ngivihhi vông do tibeac om xomxo vihati yê di xona. ⁴⁴ Mêd xomxo vông vinên vihati dô hixônma di susu wê he toto vông ge, he yê tiyi xocbê he vihati xe. ⁴⁵ Om susu hixôn kibun wê he vông ge, he vông mi tibii kisuu, di he kô mone mi lax titang vô lie vông vinên wê nêb susu maên gee. ⁴⁶ He nilô tibeac di he kituc la vac Anutu xumac ngibua tiyi lec buc vihati, di he la ya hixôn lie vac xumac toto hixôn xêyaa nivuha. ⁴⁷ He pimil Anutu tiyi buc vihati di xomxo vihati xêyaa vin lec he di yê he nivuha. Mêd tiyi buc vihati Apumtau vô xomxo ya vêl ên he nêb nipaên di vông he la dô hixôn i nue vông vinên.

3

Pita yuu Jon vông xomxo ti wê vixa vô nipaên ge vô nivuha lec

¹ Buc ti Pita yuu Jon la, nêb ob la kitaa vac Anutu xumac ngibua vô hiyôv manôn 3 klok, wê he la mi kitaa lec ge. ² Lêc yuu mila vô xomxo ti wê ta kô i hixôn vixa nipaên ge. Xomxo tyo, lie mi ken i mi la tiyi lec buc vihati mi la tung i vô xumac ngibua vuayen ti wê he nêl lê nêbê vuayen nivuha, ên xomxo tige mi kitaa nêb mone vô xomxo wê la vac xumac ngibua ge. ³ Xomxo tyo yê wê Pita yuu Jon mila ge om kitaa yuu ên nêb yuu i vông

mone vô i. ⁴ Mêd yuu yê xomxo tyo kizêc di Pita nêl vô i ên nêbê, "Wê mam lam xii lê." ⁵ Om tyo lax ma lec yuu, ên nêbê mêd yuu ob vông susu ti vô i. ⁶ Lêc Pita nêl vô xomxo tyo ên nêbê, "A o kê mone ti lêm. Lêc susu wê dô vô a ge, a ob vông vô ông. Lec Yesu Kilisi Nasalet lê, a nêl vô ông bê ông kidi lec mi loc." ⁷ Mêd Pita hôm lec xomxo tyo vigê hiyôv di vông i kidi lec, di lutibed vixa kitu yuu vixa pitehe vôxêkizêc lec ⁸ di i sox mi la le di vilee la, mêd la vac xumac ngibua hixôn yuu di la vô sox sox di pimil Anutu. ⁹ Mêd xomxo vihati yê wê xomxo tyo vilee mi la di lôm di pimil Anutu ge, ¹⁰ di he xovô ên nêbê ge xomxo ti wê mi dô vô xumac ngibua vuayen lê nêbê vuayen nivîha ge di mi kitaa susu vô xomxo ge om he yetac mabu di nga vigê ên wê tyo vô nivîha lec ge.

Pita nêl xolac vac Anutu xumac ngibua

¹¹ Xomxo tyo vii lec Pita yuu Jon mêd xomxo vihati yetac di tup mi la vô yon lec xumac pêt myahîpu nîlô ti wê he nêl Solomon lê lec ilage. ¹² Lêc Pita yê wê he kituc lam ge om nêl vô he ên nêbê, "Xam lige Islel, xam yetac ên va? Bêna lêc xam wê xii kizêcê? Mêd xam so ên xam nêbê xomxo tige vô nivîha lec ya xêkizêc yuu nivîha wê xii vông ge, me? ¹³ Anutu ti wê Eblaham yuu Aisak di Jekop di il buge he Anutu, ge wê vông i nu yuac Yesu lê vô levac. Lêc xomxo tyo ti wê xam vông i la vac Pailat vigê di Pailat nêb ob piwelac i vêl, lêc xam yax i vun vô Pailat manôn. ¹⁴ Yesu ge xomxo nivîha di i xomxo ngibua, lêc xam yax i vun di kitaa Pailat ên xam nêb i piwelac tibii nipaên wê hi xomxo yib ge i lôm vô xam, ¹⁵ di xomxo ti wê maviha dôên kehe ge, xam hi i yib. Lêc Anutu tipî vô i kidi lec maviha vac yibên mi xe xê lec mamnôn. ¹⁶ Xomxo ti wê xam wê di xovô i ge vông i vin Yesu, om Yesu lê ngîdu xomxo tige xôn di vông i vixa vô nivîha lec. Vông vinên wê i vông ge vông i vô nivîha lec mi xam vihati wê lec mamnôn.

¹⁷ "Xam lige, a xovô ên a nêbê môp wê xam hixôn xam lime levac vông vô Yesu ge, xam lungên môp nivîha om xam

vông môp tibêge. ¹⁸ Ilage Anutu vông plopete vihati he nêl kitong ên nêbê Kilisi wê Anutu vông i lam ge ob kê myavinê, om môp wê xam vông ge vông kiyang tyo vô nôl lec.

¹⁹ "Mêgem xam pilepac xam nîlôm i loc vô Anutu ên i kitya xam nêm nipaên vêl. ²⁰ Xam obêc vông bêge ge od Apumtau obêc vông xam dô seac vêl di xam ob kê xêkizêc, di obêc vông Yesu Kilisi wê nêl lec xam pyap ge i lam vô xam. ²¹ Ên Yesu dô lag puunê om ob dô bin buc wê Anutu ob vông susu vihati i vô paha lec ge, tiyi kiyang wê Anutu nêl vac plopete ngibua mya ilage. ²² Moses nêl kiyang bêga ên nêbê,

'Apumtau Anutu obêc vông xam lime ti i tu plopet tiyi xocbê a ge, om xam lêc vô ninyam lehe vô kiyang vihati wê ob nêl vô xam ge. ²³ Lêc xomxo vihati wê obêc vô ninya kitu vô plopete tyo vya ge, Anutu obêc kitya he vêl, di he ob dô hixôn Anutu nue tii vac lêm.'

²⁴ Moses nêl kiyang bêge, di plopete ilage wê nêl Anutu kiyang kitong ge, Samyuel hixôn plopet wê val timuên ge, he vihati nêl kiyang lec buc wê val gwêbaga mi il dô vac ge.

²⁵ "Xam ge plopete nue di kiyang wê Anutu hîlu vô bume ilage ob lam vô xam hixôn, kiyang ti wê Anutu nêl vô Eblaham ên nêbê, 'A ob vông bume timuên i tu xomxo kibun ga vihati nêl vizid kehe.'

²⁶ Om Anutu vînoo i nu yuac mi vông i lam vô xam Yuda tax, ên nêb i vô nivîha vô xam di xam toto pilepac xam di sea môp nipaên."

4

Pita yuu Jon le vô kaunsil manôn

¹ Yuu gên nêl xolac vô xomxo tige, lêc xomxo wê mi si daa vô Anutu gee hixôn xêhipu levac ti wê mi viac Anutu xumac ngibua ge di xomxo Sadyusi mangwe val vô yuu, ² di he xêyaa vô myavinê vô yuu ên wê yuu tixuu xomxo ya kiyang bêga nêbê Yesu kidi lec vac yibên om xomxo yibên vihati obêc kidi lec maviha nang ge. ³ Om he kê yuu mi la tung vac xumac

kalabuhu, nêb yuu i dô di i vidii lê, ên ge vigwe huc. ⁴ Lêc xomxo wê ngô Pita kiyang gee he tibeac vông i vin, om he vux wê vông i vin ge tiyi xocbê 5,000.

⁵ Di vigwe vidiiên he Yuda levac hixôn gyovixa di he wê xovô Moses xolac kehe gee, he xôn kitucma gê Jerusalem. ⁶ He kitucma hixôn xomxo levac wê mi si daa vô Anutu ge, Anas yuu Kaiapas di Jon yuu Aleksanda hixôn lie ya. Anas ge wê tu he vihati bazub. ⁷ Om he kô Pita yuu Jon mi lam lax yuu le vô he manôn di kinêg vô yuu ên nêbê, “Muu kô xêkizêc vô letya di muu nêl letya lê, lêc muu vông xomxo tige vô nivîha lecê?”

⁸ Mêd Myakilôhông Ngibua hivun Pita xôn om Pita nêl vô he ên nêbê, “Xam xomxo levac hixôn xam gyovixa, ⁹ gwêbaga xam kinêg xii ên wê xii ngidu xomxo ti wê vixa vô nipaên ge xôn, ên xam nêb xam ob xovô bê xii vông i vô nivîha lec tibêna? ¹⁰ Om xam vihati hixôn lime Islel vihati, xam xovô bêga bê xêkizêc wê Yesu Kilisi Nasalet vông ge wê vông xomxo tiga vô nivîha lec mi i le vô xam mamnôn. Yesu ge, xam hi i yib lec xax pola, lêc Anutu tipi vô i kidi lec vac yibên. ¹¹ Yesu ge ngidax ti wê xam xumac loxên wê ên xam nêbê nipaên ge, lêc i tu ngidax xêkizêc ti wê xumac ob le xêkizêc ya ge. ¹² Ên xomxo ngwe o tiyi wê ob hôm il lec ge lêm, ên Anutu o nêl xomxo kibun ga ti vô il ên nêb i kitya il nêd nipaên vêl lêm. Nge, Yesu tibeac.”

¹³ Xomxo levac tige, he yetac ên kiyang wê Pita yuu Jon nêl ge, ên yuu ge xomxo viyangtôv yuu di yuu o xulac xumac ti lêm, lêc yuu nêl kiyang hixôn xêkizêc di yuu o xona lêm. Om he xovô nêbê yuu ge wê mi dô hixôn Yesu ilage. ¹⁴ Di he yê xomxo ti wê yuu vông i vô nivîha lec ge le hixôn yuu, om he nêl kiyang ti o yêp wê ob nêl lax vô yuu ge lêm. ¹⁵ Om he nêl vô yuu nêb yuu i sea xumac kaunsil di loc vixun. Yuu la vixun di he nêl vôma ên nêbê, ¹⁶ “Il ob vô vatya vô xomxo yuu ganê? Ên xomxo Jerusalem vihati xovô do levac wê yuu vông ge om o tiyi wê il ob yax vun ge lêm. ¹⁷ Lêc il ob le vac kiyang tige xôn, ên i o lêc vô levac mi loc vac xomxo vihati ninya lêm. Om il

ob vông vibuên xêkizêc vô yuu bê yuu i o nêl kiyang vô xomxo lec Yesu lê i tii vac lêm.” ¹⁸ Om he keac yuu lax vô he di nêl kiyang xêkizêc vô yuu ên nêbê, “Muu o lêc nêl kiyang lec Yesu lê lêm, di muu o lêc tixuu xomxo lec lê tige lêm.” ¹⁹ Lêc Pita yuu Jon nêl vô he ên nêbê, “Xam ngô lê. Xii obêc sea Anutu xolac di vông i vin kiyang wê xam nêl ge od mêd Anutu ob yê xii nivîha? Xam xovô lê. ²⁰ Xii o tiyi wê xii ob dô kiyang maên ge lêm. Nge, xii ob nêl kiyang vihati wê xii ngô di xê mamnôn lec ge kitong.”

²¹ Kaunsil tige he nêl kiyang xêkizêc vô yuu tii vac di vông yuu la. He nêb he ob vông viyin vô yuu, lêc tiyiên ma, ên xomxo vihati pimil Anutu ên nivîha wê yuu vông ge. ²² Xomxo ti wê yuu vông i vô nivîha lec ge, kliskas wê i vông ge kehe yuu (40).

Xomxo vông vinên kitaa vô Anutu

²³ He kaunsil vông Pita yuu Jon la, om yuu lax mi la vô lie vông vinên di lax nêl kiyang wê xomxo levac wê mi si daa vô Anutu gee hixôn he gyovixa nêl vô yuu ge kitong vô he. ²⁴ He ngô pyap di he xôn nilô tibeac di he kitaa vô Anutu bêga nêbê, “O Apumtau, ông levac wê ôcông va tung lag yuu kibun di gwec hixôn susu vihati yang. ²⁵ Ilage Myakilôhông Ngibua wê ông vông ge vông xe bug Devit wê ông num yuac ge nêl ông kiyang bêga nêbê, ‘Bêna lêc tibii madiluhu xêyaa vô myavinê luu vêl? Bêna lêc he nêl kiyang vaxvax wê nôl maên ge? ²⁶ King kibun ga vihati viac he ên vevac, di xomxo levac kitucma ên nêb ob vông vevac vô Apumtau Anutu hixôn Kilisi wê i vông i lam ge.’

²⁷ Kiyang tige vixôhilông nôl, ên Helot yuu Pontias Pailat di tibii wê o Yuda lêm gee hixôn xomxo Islel ya, he xôn kitucma vac vigwe ga ên nêb ob vông viyin vô Yesu, ông num yuac ngibua wê ông vinoo i ge. ²⁸ He kitucma ên nêb ob hi Yesu, tiyi kiyang wê ông nêl pyap ilage ya xêkizêc wê ông vông ge, ên ông nêb obêc vô nôl lec timuên. ²⁹ O Apumtau, gwêbaga xe kitaa vô ông bê ông xovô kiyang viyin wê

he Yuda levac nêl ge di ngidu xe xôn, ên ông nume yuac xe le xêkizêc di nêl ông xolac i yêp seac di xonaên i ma. ³⁰ Di ông vyax vigêm lec xomxo yidac ên he i vô nivîha lec, di ông vông do levac ya lec num yuac ngibua Yesu lê.”

³¹ He kita pyap mêd xumac ti wê he dô vac ge yoc di Myakilôhô Ngibua lam hivun he xôn di he nêl Anutu xolac hixôn xêkizêc di he o xona lêm.

Xomxo vông vinên vihati nilô yêp tîbed

³² Xomxo vông vinên vihati nilô tîbed di he xêyaa vin lecma, di he ti o nêl ên nêbê susu wê i vông ge, ge ici xe lêm. Nge, susu wê he toto vông ge he yê tiyi xochê he vihati xe. ³³ Mêd Yesu nue ngivîhi nêl kiyang hixôn xêkizêc nêbê Apumtau Yesu kidi lec vac yibên, di xomxo vông vinên vihati, he dô vac xêyaa vin lecên nilô. ³⁴ Di he ti, susu o ma ên he lêm, ên xomxo vihati vông kibun hixôn xumac wê he vông ge mi tibii kisuu, di he kô mone ³⁵ mi la vông vô Yesu nue ngivîhi ên nêb he i titang vô xomxo wê nêl susu maên gee.

³⁶ Xomxo ti dô lê nêbê Josep, léc Yesu nue ngivîhi nêl i lê ngwe nêbê Banabas. (Lê tige kehe bêga nêbê xomxo wê mi ngidu xomxo xôn ya kiyang nivîha ge.) Josep ge Livai ti di i ben Saïplas, ³⁷ léc Josep vông i kibun mya ti mi tibii kisuu di i kô mone mi la vông vô Yesu nue ngivîhi.

5

Ananias yuu Sapaila

¹ Xomxo ti lê nêbê Ananias yuu vinê Sapaila, yuu vông kibun wê yuu vông ge ti mi tibii kisuu, ² léc Ananias vun mone viwen di kô viwen mi la vông vô Yesu nue ngivîhi, di vinê xovô môt wê i vông ge. ³ Léc Pita nêl vô i ên nêbê, “Ananias, bêna léc Seten dô vac ông nilôm di vông ông vun mone wê ông kô lec kibun ge viwen di ông kityoo kiyang vô Myakilôhô Ngibua? ⁴ Ilage wê tibii gên o kisuu kibun tige lêm ge, od kibun tige tu ôcông va xe. Di buc wê tibii kisuu pyap ge od mone ge ôcông va xe. Bêna léc ông xovô môt tibêge yêp vac nilômê? Ông o kityoo xomxo lêm. Nge, ông kityoo

Anutu.” ⁵ Ananias ngô kiyang tige di vixog mi la kibun di la yib lutibed. Om xomxo wê ngô kiyang tige vihati xona mabu. ⁶ Mêd xomxo ngivîhi ya lam viyum i vac nivîmihi di kô mi la vixun mi la yev.

⁷ Hiyôv manôn yon lam la vêl mêd Ananias vinê val vô Pita, léc lungên wê liya yib ge. ⁸ Om Pita kinêg vô i ên nêbê, “Mone wê muu kô lec kibun ge, muu vông i lam vihati, me?” Mêd Sapaila luu i vya ên nêbê, “Mone vihati ge, xii vông i loc.”

⁹ Om Pita nêl vô i ên nêbê, “Bêna léc muu liyam nêb muu ob yaxên Apumtau Myakilôhô Ngibua? Wê lê. Xomxo wê yev liyam ge vena le vô vuayen om ob lam ken ông mi la êno bêge.” ¹⁰ Lutibed vêx tyo vixog mi la kibun mi la yêp vô Pita vîxa di yib, di xomxo ngivîhi wê yev liya ge lamyê wê yib ge om kô mi la yev i pikeb liya. ¹¹ Om xomxo vông vinên hixôn xomxo wê ngô kiyang tige he vihati xona mabu.

Yesu nue ngivîhi vông do tîbeac

¹² Yesu nue ngivîhi vông do levac tîbeac vac xomxo mahîgun, di xomxo vông vinên dô kidu ti di la mi kitucma vac Anutu xumac ngibua lec pêt myahîpu nilô ti wê he nêl Solomon lê lec ilage. ¹³ Mêd xomxo baba xona di o kituc la hixôn he lêm, léc xomxo tîbeac pimil he di yê he nivîha, ¹⁴ di xomxo vêx yuu vux tîbeac vông i vin Apumtau di lam dô hixôn xomxo vông vinên. ¹⁵ Mêd xomxo mi ken lie wê yidac gee mi la lii vac môt di he yêp lec pêt, ên he xo ên he nêbê Pita obêc val ge od hinyena wê i vông ge i lam lec he di vông he i vô nivîha lec. ¹⁶ Di xomxo tîbeac vac vigwe wê yêp kwabo vô Jelusalem ge, he kô xomxo wê yidac gee, hixôn xomxo wê vimwo nipaên dô vac he gee mi la vô Yesu nue ngivîhi, di he vihati vô nivîha lec.

Angela tax xumac kalabuhu ên Yesu nue ngivîhi

¹⁷ Mêd xomxo wê mi si daa vô Anutu gee, he nêl xomxo levac hixôn he Sadyusi wê mi dô hixôn i gee he xêyaa vô nipaên vô Yesu nue ngivîhi ên wê xomxo vihati pimil he ge, ¹⁸ om he hôm Yesu nue ngivîhi xôn di tung he la vac xumac kalabuhu. ¹⁹ Om he dô di vô bucên

Apumtau vông angela ti lam tax xumac ên he di kô he mi la vixun di nêl vô he ên nêbê, ²⁰ “Xam lôc vac Anutu xumac ngibua di loc nêl kiyang mavuha dôên kehe kitong i yêp seac vô xomxo vihati.” ²¹ Yesu nue ngivihi ngô angela vya di kidi mi la pitoc yang di la vac Anutu xumac ngibua di nêl xolac vô xomxo.

Mêd xomxo daa siên li levac tyo hixôn xomxo wê mi dô hixôn i gee, he keac kaunsil wê he Yuda vông ge hixôn Yuda levac vihati lam kitucma, di he vông xomxo ya la xumac kalabuhu ên nêb he i loc kô Yesu nue ngivihi mi lam. ²² Om xêhipue la yê xumac kalabuhu nilô, lêc Yesu nue ngivihi o dô lêm. He xôa ma om he lax nêl vô he kaunsil ên nêbê, ²³ “Xe la xê xumac kalabuhu lêc xumac vuayen tung xôn vihati di tibii viacên dile vô vuayen om xe tax vuayen mi xê xumac nilô lê, lêc xe o tulec xomxo ti xeedô lêm. Xumac nilô pileva.”

²⁴ Mêd xêhipu levac ti wê mi viac Anutu xumac ngibua ge hixôn xomxo levac wê mi si daa vô Anutu gee, he ngô kiyang tige di nilô myag kiyang tibeac di he kinêg voma ên nêbê, “Kiyang tige obêc tibêna?” ²⁵ Mêd xomxo ti mila vô he di nêl ên nêbê, “Xam wê lê. Xomxo ti wê xam tung he la vac kalabuhu gee, he la le vac Anutu xumac ngibua di nêl xolac vô xomxo.” ²⁶ Om xêhipu levac tige hixôn xêhipu ya la kô Yesu nue ngivihi lêc hiên he ma, ên he xona ên he nêb xomxo obêc nêx he ya ngidax.

Yesu nue ngivihi xonaên ma di nêl kiyang lec kaunsil manôn

²⁷ Mêd he kô Yesu nue ngivihi mi la lax he le vô kaunsil manôn, mêd xomxo daa siên nêl levac nêl vô he ên nêbê, ²⁸ “Xe le vac xam xôn di nêl xêkizêc vô xam ên xe nêbê xam o lêc nêl kiyang lec Yesu lê lêm. Lêc xam o ngô kiyang wê xe nêl ge lêm, di xam nêl kiyang tige vô levac vac vigwe Jerusalem vihati, di xam nêb xam ob nêl kiyang kityoên lec xe bê xe hi Yesu yib.”

²⁹ Lêc Pita hixôn lie luu he vya ên nêbê, “Xe ob timu vô Anutu kiyang, di xe ob timu vô kiyang wê xomxo vông ge lêm. ³⁰ Xam hi Yesu yib lec xax pola, lêc Anutu wê buge mi kitaa vô ge tipu vô i kidi lec,

³¹ di vông i la dô vô i vigê hiyôv, di i tu il nêd mugên wê ob hôm il lec ge, ên nêb il Islel pilepac il di vông nilôd i loc vô Anutu ên i kitya il nêd nipaên vêl. ³² Kiyang tige vihati, xe nêl kitong vô xomxo, di Myakilôhê Ngibua nêl kiyang tige hixôn. Myakilôhê Ngibua tige Anutu vông vô xomxo wê ngô i kiyang di timu vô ge.”

³³ He kaunsil ngô Pita kiyang tige di he xêyaa vô myavinê mabu vô Yesu nue ngivihi om nêb ob hi he yib. ³⁴ Lêc xomxo kaunsil ti lê nêbê Gameliel kidi lec ên nêb ob nêl kiyang vô lie. Gameliel ge Palisi ti wê mi tixuu xomxo ya Moses xolac ge, om xomxo vihati pimil i di vông i lê vô levac. Lêc Gameliel nêl ên nêb he i vông Yesu nue ngivihi i lop mi loc vixun vêl. ³⁵ He lop mi la vixun pyap di Gameliel nêl vô he kaunsil ên nêbê, “Xam lige Islel, môp wê xam nêb xam ob vông vô xomxo tige, xam vyac xovô nivuha lê. ³⁶ Xam xovô pyap wê ilage Tiudas yong i nêb i xomxo levac, di xomxo tibeac tiyi 400 timu vô i vixa, lêc gavman hi i yib di xomxo vihati wê timu vô i gee pec sea di yuac wê he vông ge tô mi la. ³⁷ Nang dêc buc wê gavman kivuu xomxo lê ge, Judas gê Galili didii xomxo tibeac la vô i, nêbê he ob vông vevac vô gavman, lêc gavman hi i yib di xomxo wê timu vô i vixa gee pec mi moo sea. ³⁸ Om gwêbaga a ob nêl vô xam bê xam sea Yesu nue ngivihi tige di vông he i loc, ên yuac wê he vông ge, xomxo vaci obêc tu kehe ge od obêc vô nipaên. ³⁹ Lêc Anutu obêc tu kehe ge od xam o tiyi wê xam ob le vac xôn ge lêm, ên obêc tiyi xocbê xam vông vevac vô Anutu.”

⁴⁰ Mêd kaunsil tige vihati lee yuu lec Gameliel kiyang, om he keac Yesu nue ngivihi vena di he nêl mi tibii hi he ya yihi, di he nêl vya xêkizêc vô he ên nêb he i o lêc nêl kiyang lec Yesu lê i tii vac lêm. Pyap di vông he lop mi la. ⁴¹ Om Yesu nue ngivihi sea kaunsil di lop mi la vixun hixôn xêyaa nivuha, di pimil Anutu ên wê Anutu xo nêbê he tiyi wê ob kô viyin lec Yesu lê ge. ⁴² Mêd he la nêl Yesu Kilisi xolac vô xomxo vac Anutu xumac ngibua di la nêl vac xomxo toto ben tiyi

buc vihati.

6

He vinoo xomxo vigê vilu di sec yuu ên nêbê he i ngidu Yesu nue ngivihi xôn

¹ Vô buc tige xomxo tibeac vông i vin Yesu om xomxo vông vinên vô tibeac. Lêc he vilu wê keac vya Glik ge yê he wê keac vya Yuda ge nipaên ên nêbê, “Xam mi vông byed vô susu vô he wê nêc susu maên gee tiyi lec buc vihati, lêc xam o vông vô vêxôv wê xe vông ge hixôn lêm.”

² Om Yesu nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu keac xomxo vông vinên vihati lam kitucma, di nêc vô he ên nêbê, “Xe obêc sea yuac wê xe mi nêc Anutu xolac ge di la vông byed vô susu yaên ge od tiyiên ma.

³ Om xam lige, xam vinoo xomxo vigê vilu di sec yuu vac xam mahigun, wê xam wê he nivaha di Myakilôhô Ngibua hivun he xôn di he piyôp nivaha ge, ên il ob vông yuac tige vac he vigê mi he i vông, ⁴ ên xe wê Yesu nue ngivihi ge ob vông yuac lec kitaaên hixôn xolac nêcên.”

⁵ Mêd xomxo vông vinên vihati tyuc lec kiyang wê he nêc ge, om he vinoo Stiven yuu Pilip di Plokolas di Naikena di Taimon di Pamenas di Nikolas. Stiven ge xomxo ti wê vông i vin Yesu xêkizêc ge di Myakilôhô Ngibua hivun i xôn, di Nikolas ge tibii Antiok ti lêc mi timu vô kiyang wê he Yuda vông ge. ⁶ Om he lax xomxo tige la vô Yesu nue ngivihi manôn mi he vyax vigê lec he di kitaa lec.

⁷ Mêd Anutu xolac vô levac di xomxo Jelusalem tibeac vông i vin Yesu di xomxo wê mi si daa vô Anutu gee tibeac vông i vin hixôn.

He Yuda hêm Stiven xôn

⁸ Stiven ge, vizid yuu xêkizêc wê Anutu vông ge hivun i xôn, om mi vông do levac mi xomxo tibeac yê. ⁹ Lêc Yuda ya lam vô Stiven di he ngaênma lec xolac. Xomxo tige lam gê Sailini yuu Aleksandlia di Silisia di Esia lêc lam dô Jelusalem, di he mi la vac Yuda xumac lilo ti wê nêc lê nêbê tibii piwelac he vêl. ¹⁰ Om he Stiven ngaênma lec xolac, lêc Myakilôhô Ngibua vông piyôp nivaha vô Stiven om xomxo tige tiyiên ma wê ob kitya Stiven

kiyang vêl ge. ¹¹ Mêd he vông xomxo ya la nêc kiyang kityooên lec Stiven bêga ên nêbê, “Xe ngô wê xomxo tige mi so vya vô Moses yuu Anutu.” ¹² He nêc bêge om he kiyang la vông xomxo levac yuu xomxo wê xovô Moses xolac gee hixôn xomxo tibeac, he nilô vô nipaên vô Stiven, om he la hêm Stiven xôn di kô i mi la vô he kaunsil. ¹³ Di he vông xomxo ya la nêc kiyang kityooên lec Stiven bêga ên nêbê, “Xomxo tige mi nêc kiyang nipaên lec Anutu xumac ngibua hixôn xolac wê Moses vông ge. ¹⁴ Xe ngô wê nêc ên nêbê Yesu Nasalet ob dii xumac ngibua vêl di ob pilepac môp wê Moses vông vô il ilage vac.” ¹⁵ Mêd xomxo vihati wê dô vac kaunsil ben gee yê Stiven xêkizêc, lêc Stiven manôn tiyi xocbê angela manôn.

7

Stiven nêc xolac vô he kaunsil

¹ Mêd xomxo daa siên nêc levac kinêg vô Stiven ên nêbê, “Kiyang wê he nêc lec ông ge, vixôhilôg, me?”

² Lêc Stiven nêc ên nêbê, “Xam mage lige, xam ngô lê. Vô buc ilage wê il bug Eblaham gên dô Mesopotemia di laên vigwe Halan gên ma ge od xêseac kehe Anutu hilung i vô Eblaham ³ di nêc vô i ên nêbê, ‘Ông sea bom di sea tame mame lime di loc vigwe ti wê a obêc hilung vô ông ge.’ ⁴ Om Eblaham sea tibii Kaldia ben di la dô vigwe Halan. Di buc wê Eblaham ma yib ge Anutu vông i lam vac vigwe tiga wê xam dô vac gwêbaga. ⁵ Lêc Anutu o vông kibun tiga tya vô Eblaham lêm. Nge, Anutu hilu kiyang vô i ên nêbê obêc timuên ge od obêc vông vigwe vihati i tu Eblaham hixôn bue timuên xe. Eblaham nue gên ma, lêc Anutu hilu kiyang tige tax vô i, ⁶ di nêc hixôn ên nêbê, ‘Nume bume timuên obêc la dô vac tibii ben di tu tibii tige nue yuac di he ob vông viyin vô he tiyi klismas tibeac hiwocên xocbê 400, ⁷ lêc a obêc vông myaviwen vô tibii wê bume ob tu he nue yuac ge, di obêc timuên bume ob sea tibii ben di lôc lam vac vigwe tiga tii vac di vông lilo di kitaa vô a.’ ⁸ Nang dêc Anutu hilu kiyang vô Eblaham ên nêbê he i gôl nue vux ninivi ên i nêc kitong bê he tu Anutu

nue, om buc wê Eblaham nu Aisak yubac di buc vigê vilu di sec yon la vêl ge od Eblaham gôl Aisak ninivi. Nang dêc Aisak kô nu Jekop dêc Jekop kô nue vigê yuu di tô mi la yuu wê tu il buge ge.

⁹ “Lêc il buge xêyaa vô myavinê vô li Josep om he vông Josep mi tibii ya kisuu di kô mi la vigwe Isip. Lêc Anutu dô hixôn Josep ¹⁰ di ngidu i xôn vac viyin wê tibii vông vô i ge, di vông piyôp nivaha vô Josep om tibii Isip nêl king Pelo yê Josep nivaha di vông i tu Isip nêl gavman levac di i viac xumac hixôn susu vihati wê Pelo vông ge.

¹¹ “He dô lêc vip levac yêp vac vigwe Isip yuu Kenan vihati, ên he xen susu yaên ma vêl, om xomxo vihati dô vac viyin levac di il buge o tulec yaên ti lêm.

¹² Lêc Jekop ngô wê yaên dô Isip ge om vông nue la Isip taxlee. ¹³ Nang dêc he lax Isip lu ngwe tii vac di Josep nêl i kitong vô lie, di nêl vô king Pelo hixôn om Pelo xovô Josep he lie kehe. ¹⁴ Mêd Josep vông kiyang la vô ma Jekop nêbê Jekop hixôn Josep lie he nue, he vihati i loc vô i gê Isip. Xomxo tige he vihati tiyi 75, ¹⁵ mêd Jekop la dô Isip dêc yib. Nang dêc Jekop nue yib. ¹⁶ Jekop yuu Josep, nue bue kô yuu mi lax yev gê vigwe Sekem vac vigwe ti wê tibii Hemo vông mi Eblaham kisuu ya mone ilage.

¹⁷ “Xomxo Islel dô Isip di vô tibeac hîwocên mêd buc vô kwabo lec wê Anutu ob vông kiyang wê hîlu vô Eblaham ilage i vô nôn lec ge. ¹⁸ He dô Isip, lêc Isip paha ti tu king om lungên Josep, ¹⁹ mêd kityoo il buge di vông viyin vô he ên nêbê he i sea nue paha i loc dô vaxvax ên he i yib. ²⁰ Vô buc tige Moses yubac, lêc Moses ge nipwo nivaha ti wê Anutu yê nivaha ge, om ta yuu ma viac di i dô vac xumac lôma dentuc yon, ²¹ nang dêc he kô mi la lii vô mia ninya lêc Pelo nu vêx la kô mi la viac xocbê ici va nu ge di i vô levac. ²² Mêd he tixuu Moses ya môt yuu xovôên vihati wê he Isip vông ge om Moses tiyi xocbê xomxo wê mi nêl kiyang di vông yuac nivaha ge.

²³ “Klismas wê Moses vông ge kehe yuu, lêc xo ên nêb ob la yê lie Islel ²⁴ om la yê,

lêc yê wê tibii Isip ti hi li Islel ti ge, om Moses nêb ob ngidu li tige xôn di ku i lu om la hi Isip tige yib. ²⁵ Moses xo ên nêbê lie Islel xovô wê Anutu vînoo i nêb i vô he vêl ên viyin ge, lêc he o xovô lêm. ²⁶ Mêd vigwe vidiiên titige Moses lax mi la vô lie lêc yê wê Islel yuu dihima ge. Om nêb ob hi kiyang wê yuu vông ge i yib om nêl vô yuu ên nêbê, ‘Letya nêb muu hima? Ên muu ge muu lim.’ ²⁷ Lêc xomxo ngwe wê nêl vevac tax ge ngiloo Moses di nêl vô i ên nêbê, ‘Letya nêb ông ob tu xomxo levac wê xe vông di titô xe nêl kiyangê?’ ²⁸ Ông ob hi a xib tiyi xocbê ông hi Isip ti yib vihevage?’ ²⁹ Moses ngô kiyang tige om pec mi la di la dô tiyi xocbê tibii ba vac vigwe ti lê nêbê Midian, mêd kô vêx di nu vux yuu yubac vac vigwe tige.

³⁰ “He dô Midian klismas kehe yuu, di buc ti Moses la vac vigwe mahigun pileva ti wê yêp kwabo vô kitôn Sainai ge, lêc yê angela ti lam vac ngwax mahelac wê tum lec xax myabo ge. ³¹ Moses yê tige di yetac om du mi la kwabo nêb ob la yê, lêc Apumtau vya nêl ên nêbê, ³² ‘A Anutu wê bume Eblaham yuu Aisak yon Jekop, yon Anutu a.’ Mêd Moses yetac di xona di vun manôn nêb yêên ob ma. ³³ Mêd Apumtau nêl vô i ên nêbê, ‘Pîwelac su vêl ên vixam, ên vigwe wê ông le lec ge vigwe ngibua. ³⁴ A xê wê a nuge dô vac viyin levac gê Isip di a ngô wê he byag ge, om a lop mi lam ên a nêb a ob vô he vêl ên viyin tige. Om ông lam, ên a ob vông ông loc Isip.’

³⁵ “Moses ge wê lie tii i la ilage di nêl vô ên nêbê, ‘Letya vînoo ông ên nêb ông tu xomxo levac wê xe vông di titô xe nêl kiyangê?’ He nêl bêge lê, lêc Anutu vông angela tige la vô Moses vac xax myabo di vông i tu he Islel nêl xomxo levac wê piwelac he vêl ên viyin ge. ³⁶ Om Moses didii he mi lam di he sea vigwe Isip, di Moses vông do levac gê Isip di vông lec Gwec Hi di vông vac vigwe mahigun pileva tiyi klismas kehe yuu.

³⁷ “Moses ge wê nêl vô he Islel ên nêbê, ‘Anutu obêc vông xam lime ti tu plopet xocbê a ge.’ ³⁸ Mêd Moses dô hixôn il buge vac vigwe mahigun pileva di i lec mi la lec kitôn Sainai, lêc angela nêl Anutu kiyang

vô i di i kô kiyang mavîha mi lôm nêl vô lie di i lam vô il gwêbaga hixôn.

³⁹ “Lêc il buge vô nînya kitu vô Moses kiyang di pilepac nilô lax vô Isip nêb ob lax mi la, ⁴⁰ om he la nêl vô Moses li Elon ên nêbê, ‘Ông sev xe anutu ya, ên he i didii il, ên Moses wê didii il gê Isip mi il lam ge, xe lungên, mêd la dô na?’

⁴¹ Om vô buc tige he sev bulmakau nu ti kinu di tung daa vô anutu kityooên tige di pimil susu ti wê he vông ya vigê ge.

⁴² Om Anutu vô nîmi vô he di pilepac he nilô la vô hiyôv yuu dentuc di pîtua di he kitaa vô, tiyi xocbê kiyang wê plopet kivuu ilage mi i yêp vac kipihac bêga ên nêbê,

‘Xam Islel, xam la dô vac vigwe mahîgun pileva tiyi kliskas kehe yuu, lêc xam o hi bwoc sipsip yuu bulmakau ya mi si daa vô a lêm.

⁴³ Anutu kityooên ti lê nêbê Molok ge, xam kô i xumac sel mi lam hixôn, di kô pîtua kinu wê anutu kityooên lê nêbê Lepad vông ge hixôn, ên xam nêb xam ob kitaa vô, om a ob vông xam loc dô vac vigwe ti wê yêp Babilon vilu ganê.’

⁴⁴ “Vô buc wê il buge dô vac vigwe mahîgun pileva ge Anutu xumac sel yêp vac he mahîgun di nêl kitong nêbê Anutu dô hixôn he. Xumac tige, he lox i tiyi kinu wê Anutu hilung vô Moses ge. ⁴⁵ Nang dêc Josua kô il buge mi he la vigwe Kenan, lêc tibii ya dô lec kibun tige om Anutu tii tibii tigege vêl di he Islel la dô lec vigwe Kenan. Lêc xumac sel tige he kô mi la hixôn di lax i le vac he mahîgun di i la tyip vô buc wê king Devit dô ge hixôn. ⁴⁶ Mêd Anutu yê Devit nivîha om Devit kitaa vô Anutu nêb ob lox xumac ti vô Anutu wê bu Jekop Anutu ge. Devit nêl bêge lê, ⁴⁷ lêc nu Solomon lox Anutu xumac tige.

⁴⁸ “Lêc Anutu wê luu vihati vêl ge ob dô vac xumac wê xomxo lox ya vigê ge lêm. Tiyi xocbê plopet kiyang yêp bêga ên nêbê,

⁴⁹ ‘Anutu nêl ên nêbê, “Lag puunê ge tiyi xocbê sia wê a ob dô lec ge, di kibun ge tiyi xocbê xax wê a vixag ob le lec ge. Om xam ob lox xumac ngwe

bêna vô a? Di a bog wê a ob dô seac vêl ge yêp gê na? ⁵⁰ A ga wê a vigê tung susu tigege vihati.” ’

⁵¹ “Anutu kiyang yêp bêge, lêc xam piyôp xêkizêc di xam nilôm mapitoc di xam vô nînyam kitu, di xam tii Myakilôhông Ngibua tiyi buc vihati. Xam vông môt tige tiyi xocbê bume vông ilage. ⁵² Plopet tina wê bume o vông viyin vô he ilage lêm? He plopet ilage wê nêl kitong nêbê xomxo bôbac ti obêc val ge, xam bume hi he yib mîma vêl. Di xacxam va vông xomxo tyo vac tibii vevac vigê di hi i yib. ⁵³ Xam ge wê xam kô Anutu xolac vô angela ge, lêc xam o timu vô lêm.” Stiven nêl kiyang bêge vô he.

He nêx Stiven ya ngidax mi i yib

⁵⁴ He kaunsil ngô kiyang wê Stiven nêl vô he ge mêd he xêyaa vô myavinê mabu vô Stiven di he nga mya xôn nêb ob hi. ⁵⁵ Lêc Myakilôhông Ngibua hivun Stiven xôn di i lax ma lec lag, lêc yê xêseac wê Anutu vông ge di yê Yesu le vô Anutu vigê hiyôv, ⁵⁶ om nêl ên nêbê, “Xam wê lê. A xê lag puunê tax di Xomxo Nu le vô Anutu vigê hiyôv.”

⁵⁷ He ngô Stiven kiyang di iac mabu di kiyel nînya xôn ên nêb ob ngô Stiven kiyang lêm. Di lutibed he vihati kidi lec di la hôm Stiven xôn, ⁵⁸ di kô mi la vigwe Jelusalem nînya nêb ob la nêx i yib ya ngidax. Om he wê vông kiyang vô Stiven gee kwax he ngakwi ngwe vêl mi la tung vô xomxo ngivîhi ti lê nêbê Sol. ⁵⁹ Mêd he nêx Stiven ya ngidax, lêc Stiven kitaa bêga nêbê, “Apumtau Yesu, ông hôm a myagkilôhông i loc vô ông.” ⁶⁰ Mêd Stiven yev vîxa kitu vac di kitaa vya levac ên nêbê, “Apumtau, le i lêc hôm he nêl nîpaên wê he vông ge xôn lêm.” Stiven nêl bêge mêd yib.

8

Sol vông viyin levac vô xomxo vông vinên

¹ Sol xêyaa vô nivîha ên wê he hi Stiven yib ge. Di buc mahîgun tige xomxo kidi mi vông viyin mabu vô xomxo vông vinên wê dô Jelusalem gee, om he vông vinên

vihati pec mi la di la dô vigwe Judia yuu Samelia, di Yesu nue ngivihî ge he dô Jerusalem. ² Di xomxo wê mi timu vô Anutu kiyang ge, he ya kô Stiven ninivi mi la yev di byag mabu ên wê i yib ge. ³ Lêc Sol nêb ob kitya xomxo vông vinên vihati vêl om la vac he toto ben di la hôm vêx yuu vux xôn di kô mi la tung vac xumac kalabuhu.

Xomxo la nêl Yesu xolac gê Samelia

⁴ Xomxo vông vinên wê pec sea gee la vac vigwe toto di la nêl Yesu xolac kitong. ⁵ Mêd Pilip la vac vigwe ti wê yêp vac vigwe levac Samelia ge di la nêl Yesu kitong vô he ên nêbê Yesu ge Kilisi wê Anutu vông i lam ge. ⁶ Di xomxo tigeê ngô kiyang wê Pilip nêl ge di yê do levac wê vông ge om vô ninya lehe vô i kiyang. ⁷ Ên xomxo tibeac wê vimwo nipaên dô vac he nilô gee, vimwo tigeê iac mabu di lam lop mi la vêl ên he, di xomxo tibeac wê len vô xêlehe gee hixôn he wê vîxa vô nipaên ge, he vô nivîha lec. ⁸ Mêgem xomxo viyang tige dô hixôn xêyaa nivîha.

⁹ Xomxo ti dô Samelia lê nêbê Saimon. Saimon mi yong i nêbê i xomxo levac di mi vông pileac om xomxo Samelia yê di yetac ên. ¹⁰ Om xomxo levac hixôn xomxo vihati he vô ninya lehe vô Saimon kiyang di nêl bêga nêbê, "Xomxo tige kô xêkizêc levac vô Anutu." ¹¹ Di he yetac ên do levac wê Saimon mi vông îla îla ge om he vô ninya lehe vô Saimon kiyang. ¹² Lêc Pilip la nêl Anutu ben kehe kitong vô he di nêl Yesu Kilisi xolac nivîha vô he, om xomxo vêx yuu vux tibeac vông i vin di lipac mia. ¹³ Di Saimon vông i vin hixôn di lipac mia di la hixôn Pilip di yetac mabu ên do levac wê Pilip mi vông ge.

¹⁴ Mêd Yesu nue ngivihî wê dô Jerusalem gee ngô wê xomxo Samelia vông i vin Anutu xolac ge om he vông Pita yuu Jon loc mi la vô he, ¹⁵ di yuu la kitaa lec he ên nêbê Myakilôhô Ngibua i loc vô he. ¹⁶ Ên Myakilôhô Ngibua gên o la vô he lêm. He lipac mia lec Yesu Kilisi vaci lê. ¹⁷ Om yuu la vyax vigê lec he di Myakilôhô Ngibua lam la vac he nilô.

¹⁸ Mêd Saimon yê wê Pita yuu Jon vyax vigê lec xomxo di Myakilôhô Ngibua lam la vac he nilô ge, om Saimon kô mone mi la vô yuu ¹⁹ di la nêl vô yuu ên nêbê, "Muu vông xêkizêc tige vô a hixôn êdêc a vyax vigêg lec xomxo ge od Myakilôhô Ngibua i loc vac he nilô."

²⁰ Lêc Pita nêl vô i ên nêbê, "Xêkizêc ti wê Anutu nêb ob vông pileva ge ông nêb ông ob kisuu ya mone, om ông loc di loc xôa ma hixôn ông mone. ²¹ Ông ob vông yuac tiga hixôn xe lêm, ên ông nilôm o yêp nivîha vô Anutu manôn lêm. ²² Om ông pilepac ông di vô nimim vô môp nipaên wê ông vông ge, di ông kitaa vô Apumtau ên i kitya ông nêb nipaên wê yêp vac ông nilôm ge vêl, ²³ ên a xê wê kiyang juda juda pup vac ông nilôm di ông nêb nipaên hôm ông xôn pilîhi."

²⁴ Mêd Saimon luu Pita vya ên nêbê, "Muu kitaa vô Apumtau lec a, ên nipaên wê muu nêl ge i o lêc tulec a lêm."

²⁵ Mêd Pita yuu Jon nêl Apumtau Yesu kitong vô xomxo. Pyap di yuu la, nêb ob lax mi la Jerusalem. Om yuu la nêl Anutu xolac vac vigwe toto gê Samelia di lax mi la Jerusalem.

Pilip nêl xolac vô tibii Itiopia ti

²⁶ Apumtau vông angela ti la nêl vô Pilip ên nêbê, "Ông kidi lec di loc vô môp ngwe wê yêp vô vigê kêd wê ob sea Jerusalem di la Gasa ge." Môp tige yêp vac vigwe mahigun pileva wê tibii dô vacên ma ge. ²⁷ Om Pilip kidi lec mi la, lêc mîla tulec xomxo ti vac môp. Xomxo tige tibii Itiopia levac ti wê mi viac mone yuu susu wê he kwîn Kandesi vông ge gê Itiopia. Xomxo tyo la kitaa vô Anutu gê Jerusalem, ²⁸ pyap di lax nêb ob lax ben, om dô lec pêt ti wê xôhô didii ge mêd kitong kipihac wê plopet Aisaia kivuu ilage di la vô môp mi la. ²⁹ Mêd Myakilôhô Ngibua nêl vô Pilip ên nêbê, "Loc kwabo vô xomxo tiganê di loc hixôn." ³⁰ Om Pilip tup mi la di mîla le hixôn xomxo tige di ngô wê xomxo tige dikitong Aisaia kiyang, om kinêg vô i ên nêbê, "Kiyang wê ông kitong ge, ông xovô kehe, me?"

³¹ Lêc xomxo tyo nêl ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêl vô a ge od a ob xovô.” Om xomxo tige kitaa Pilip ên nêbê, “Ông lec lam dô hixôn a.”

³² Xolac wê xomxo tige kitong ge nêl bêga nêbê, “He didii xomxo tige mi la tiyi xocbê bwoc sipsip wê he ob kô mi la hi i yib ge, di i tiyi xocbê bwoc sipsip nu ti wê he ob kiping niviluhu vêl ge lêc xomxo tige lê xôa maên di o keac ti lêm. ³³ He vông i lê vô nipaên, di he o titô i nêl kiyang vô nivihâ lêm. Om letya ob nêl i nue bue kiyang? Ên i sea kibun ga di la.”

³⁴ Mêd tibii levac tige kinêg vô Pilip ên nêbê, “Ông nêl kitong vô a bê plopete kivuu kiyang tiga lec letya? Kivuu lec ici va, me kivuu lec xomxo ngwe?”

³⁵ Om Pilip nêl Yesu xolac nivihâ wê yêp vac plopete kiyang tige yêp seac vô xomxo tyo. ³⁶ Mêd yuu la vô môm mi la, di mila vô mia ti, om xomxo tige nêl vô Pilip ên nêbê, “Wê lê. Mia yêp ga, om tiyi wê ông ob lipac a ge, me?”

³⁷ [Mêd Pilip nêl ên nêbê, “Ông obêc vông nilôm la yadiluhu vô Anutu di vông i vin ge od tiyi wê ông ob lipac mia.” Mêd tyo nêl ên nêbê, “A vông i vin ên a nêbê Yesu Kilisi ge Anutu nu vixôhilôg.”]

³⁸ Om nêl di xôhê le di yuu lop mi la vac mia di Pilip lipac i. ³⁹ Mêd yuu lôm tyip kehe di Apumtau Myakilôhê Ngibua hôm Pilip vêl lutibed, om xomxo tige yê wê Pilip xôa ma ge di i la hixôn xêyaa nivihâ di la ben. ⁴⁰ Mêd Pilip yê lêc val dô vîgwe Asdot. Mêd loc mi la vac vîgwe tige vîhati di la nêl Anutu xolac vô xomxo di mila Sisalia.

9

Sol pilepac i di vông i vin Yesu

¹ Vô buc tige Sol le nêl kiyang xêkizêc nêb ob vông vîyin vô xomxo vông vinên di hi he yib, om la vô xomxo daa siên nêl levac ² mi la nêl vô ên nêb i kivuu kîpîhac i loc vac he Yuda vac xumac lilo wê yêp vîgwe Damaskas ge. Om kivuu kîpîhac bêga nêbê Sol obêc tulec vêx me vux wê mi timu vô Yesu môm ge od i hôm

he xôn di kô mi loc Jerusalem di loc tung vac xumac kalabuhu. ³ Mêd Sol la vô môm di mila kwabo vô Damaskas, lêc lutibed xêseac xocbê deac hixelac ge lam gê kisii di lam byêx Sol manôn ⁴ di i tilii mi la yêp kibun di ngô vya ti lam nêl vô i ên nêbê, “Sol, bêna lêc ông vông vîyin vô a?” ⁵ Lêc Sol kinêg ên nêbê, “Apumtau, ông letya?” Di i nêl ên nêbê, “A Yesu wê ông vông vîyin vô a. ⁶ Ông kidi lec mi loc vîgwe Damaskas, ên xomxo ti obêc nêl kitong vô ông lec yuac wê a nêb ông ob vông ge.”

⁷ Mêd xomxo wê dô hixôn Sol gee ngô vya tige lêc he o yê xomxo ti nôn lêm om he le kiyang maên. ⁸ Mêd Sol kidi lec di vông manôn hixelac lêc manôn mapitoc, om he hôm lec Sol vîgê di didii i di he la Damaskas. ⁹ Mêd Sol la dô tiyi buc yon lêc manôn dô mapitoc, di yaên yuu numên ma.

¹⁰ Xomxo wê vông i vin Yesu ge ti dô Damaskas lê nêbê Ananaias, lêc Apumtau vông vîvia vô di nêl ên nêbê, “Ananaias.” Mêd Ananaias nêl ên nêbê, “Apumtau, a dô ga.” ¹¹ Mêd Apumtau nêl vô i ên nêbê, “Ông kidi di loc môm ti wê he nêl lê nêbê môm bôbac ge di loc Judas ben di loc kinêg xomxo Tasas ti lê nêbê Sol wê dô vac Judas ben di kitaa mi dô. ¹² Ên Sol yê vîvia ti nêbê xomxo ti lê nêbê Ananaias ob kidi mi la vô i di la vyax vîgê lec, ên i manôn i seac di i yê vîgwe.”

¹³ Lêc Ananaias nêl ên nêbê, “Apumtau, a ngô wê xomxo tibeac nêl kiyang lec xomxo tige nêbê mi vông nipaên tibeac vô ông nume vông vinên gê Jerusalem, ¹⁴ di xomxo daa siên nêl levac tyuc lec xomxo tige nêb i lam vîgwe ga di lam hôm xomxo wê vông i vin ông ge xôn.”

¹⁵ Lêc Apumtau nêl vô i ên nêbê, “Ông kidi lec di loc, ên xomxo tige a vînoo pyap ên a nêb i tu a nug yuac di i loc nêl a lêg vô tibii vîyang vîyang hixôn he king di i loc nêl vô lie Islel hixôn. ¹⁶ Di vîyin wê xomxo tige ob kô lec a lêg ge aca va obêc hîlung vô i.”

¹⁷ Om Ananaias loc mi la, di la vô Sol vac xumac nilô di la vyax vîgê lec di nêl ên nêbê, “A lig Sol, Apumtau Yesu wê hîlung i vô ông vac môm wê ông lam ge, ici va

vông a lam vô ông ên nêb ông mamnôn i seac di Myakilôhông Ngibua i lam hivun ông xôn.”¹⁸ Om lutibed susu xocbê makikeng ge tô mi la vêl ên Sol manôn di i manôn seac di i yê vigwe, di i kidi lec di Ananias lipac i lec Yesu lê ên wê vông i vin ge.¹⁹ Pyap di i ya susu yaên di vô xêkizêc lec.

Sol nêl xolac gê Damaskas

Sol dô Damaskas hixôn xomxo vông vinên buc ya.²⁰ Om lutibed Sol la vac Yuda xumac lilo di la nêl Yesu kitong vô he bêga nêbê, “Yesu ge Anutu nu.”²¹ Om xomxo vihati wê ngô Sol kiyang gee yetac di nêl voma ên nêbê, “Xomxo tige wê mi hi xomxo ên wê he mi kitaa vô Yesu ge. Hi gê Jerusalem di lam ga hixôn ên nêb ob lam hôm xomxo xôn di kô he mi lax vô xomxo levac wê mi si daa gee. Om mêd xomxo tyo tige.”²² Lêc Sol nêl xolac hixôn xêkizêc di nêl kiyang yêp seac nêbê Yesu ge Kilisi wê Anutu vông i lam ge, om he Yuda wê dô Damaskas gee, he o tiyi wê ob nêl kiyang ti lax vô i ge lêm.

He Yuda xêyaa vô nipaên vô Sol om Sol pec mi la

²³ Mêd buc tibeac lam la vêl lêc he Yuda kitucma di nêl kiyang mi hilu xôn nêb ob hi Sol i yib.²⁴ Om Yuda ya la dô bin vuayen wê le vac xenac wê vivac vô vigwe Damaskas ge, om he dô bin vô bucên yuu vidiiên vihati ên nêb ob hi Sol i yib. Lêc Sol ngô wê he nêb ob hi i yib ge,²⁵ om bucên ti xomxo wê mi dô hixôn Sol gee kô i mi he lec xenac tige mi la tyip kisii, mêd tung Sol vac sepac levac ti di vông i lop mi la xenac kehe di i pec mi la.

Sol la dô Jerusalem

²⁶ Sol loc mi la Jerusalem, nêb ob la dô hixôn xomxo wê vông i vin Yesu ge, lêc he vihati xona ên Sol, ên he o vông i vin nêbê Sol ge xomxo vông vinên ti lêm.²⁷ Mêd Banabas kô i mi yuu la vô Yesu nue ngivihi di Banabas nêl kitong vô he lec wê Sol yê Apumtau vac môp di Apumtau nêl kiyang vô i ge di nêl lec wê Sol nêl Yesu vya kitong vô tibii Damaskas di xonaên ma ge.²⁸ Om Sol dô hixôn he di la vac vigwe Jerusalem vihati di nêl Apumtau lê

kitong vô xomxo di o xona lêm.²⁹ Mêd he Yuda wê keac Glik vya ge, he Sol ngaênma lec Yesu xolac di he myag môp wê nêb ob hi Sol i yib ge.³⁰ Lêc xomxo vông vinên ngô wê he nêb ob hi Sol yib ge om he kô Sol mi la vigwe Sisalia di vông Sol la ben Tasas.

³¹ Mêd xomxo vông vinên wê dô Judia yuu Galili di Samelia ge he vihati dô viyin maên di vevac ma ên he. He dô vac Apumtau vilu kwa ngibi di Myakilôhông Ngibua ngidu he xôn, om he vô xêkizêc di xomxo vông vinên vô tibeac hiwocên.

Pita vông Inias vô nivîha lec

³² Pita la vîlee mi la vac vigwe vihati, di buc ti lêc la yê xomxo vông vinên wê dô vigwe Lidia ge.³³ Vac vigwe tige yê xomxo ti lê nêbê Inias wê len vô xêlehe di i yêp lec pêt tiyi klismas vigê vilu di sec yon ge.³⁴ Mêd Pita nêl vô i ên nêbê, “Inias, gwêbaga Yesu Kilisi vông ông vô nimvîha lec. Om ông kidi lec mi vilun ông guhu.” Om Inias kidi lec lutibed.³⁵ Di xomxo vihati vac vigwe Lidia yuu Salon yê di pilepac nilô la vô Apumtau di vông i vin.

Pita vông Tabita kidi lec vac yibên

³⁶ Vêx vông vinên ti lê nêbê Tabita dô Jopa. Vac Glik vya he nêl vêx tige lê nêbê Dokas. Vêx tige vông môp nivîha vô xomxo tiyi lec buc vihati di vông susu vô xomxo wê nêl susu maên ge hixôn.³⁷ Vô buc tige yidac vông i di i yib, mêd he lipac i ninivi di lii i yêp vac xumac nilô ti gê kisii.³⁸ Mêd xomxo vông vinên ngô wê Pita la dô vigwe Lidia ge, lêc Lidia yêp kwabo vô Jopa om he vông vux yuu la vô Pita di yuu la nêl vô ên nêbê, “Ông lam vô xe lutibed.”³⁹ Om Pita kidi mi la hixôn yuu di yon loc mi la Jopa, di he kô Pita mi lec mi la vac xumac nilô kisii tyo. Mêd vêxôv tibeac lam le hixôn Pita di byag, di kô nivîmihi yuu ngakwi toto wê Dokas duu vac buc wê gên dô maviha ge mi hilung vô Pita.⁴⁰ Lêc Pita vông he vihati lop mi la vixun di i yev vixa kitu vac di kitaa vô Anutu, mêd pop manôn vô vêx tyo di nêl bêga nêbê, “Tabita, ông kidi lec.” Mêd vêx tyo manôn seac di i yê Pita di kidi mi dô.⁴¹ Mêd Pita hôm lec

vigê di i kidi lec mi le kisii. Mêd Pita nêl vêxôv hixôn xomxo vông vinên vihati lam di hilung vêx tyo wê kidi lec maviha ge vô he. ⁴² Mêd xomxo Jopa vihati ngô wê vêx tyo kidi lec ge om he tibeac vông i vin Apumtau. ⁴³ Mêd Pita dô Jopa buc tibeac di dô hixôn xomxo ti lê nêbê Saimon wê mi vông yuac lec bwoc ninivi ge.

10

Angela ti nêl kiyang vô Konilias

¹ Tibii vevac levac ti lê nêbê Konilias dô vigwe Sisalia. Konilias viac nue vevac 100 vac he kidu ti wê nêl he nêbê he Itali ge. ² Konilias he vinê nue vihati vông i vin Anutu di kitaa vô Anutu tiyi lec buc vihati, di Konilias mi ngidu he Yuda wê nêl susu maên gee xôn. ³ Di buc ti xocbê hiyôv manôn yon, lêc Anutu vông angela ti lam nêl vô Konilias ên nêbê, "Konilias."

⁴ Mêd Konilias yê ma la angela tige di xona mabu di kinêg ên nêbê, "Xomxo levac, vatya?" Mêd angela tige nêl ên nêbê, "Anutu ngô wê ông mi kitaa ge di yê wê ông vông susu vô he wê nêl susu maên gee om xovô môp wê ông mi vông ge pyap. ⁵ Om ông vông xomxo ya i loc vigwe Jopa ên loc nêl Saimon wê lê ngwe nêbê Pita ge ên i lam. ⁶ Saimon Pita la dô vac Saimon ngwe ben, ngwe wê mi vông yuac lec bwoc ninivi ge ben wê yêp kwabo vô gwec ninya ge."

⁷ Angela nêl kiyang pyap vô Konilias di loc mi la, mêd Konilias tyuc i nue yuac yuu di lie vevac ti lam. Xomxo vevac tige, xomxo vông vinên ti wê mi dô hixôn Konilias tiyi buc vihati ge. ⁸ Mêd Konilias nêl angela kiyang kitong vô yon di vông yon loc mi la Jopa.

Anutu hilung tixuuên ti vô Pita

⁹ Xomxo yon ge loc mi la, di vigwe vidiiên titige yon mîla kwabo vô Jopa. Di hiyôv tyip kitôn lêc Pita lec mi la lec xumac kitôn kisii nêb ob la kitaa vô Anutu. ¹⁰ Di vip den Pita om Pita nêb ob ya yaên, lêc he gên o viac yaên wê he ob ya ge lêm, om Pita xeedô, lêc tixuuên ti val vô i ¹¹ di i yê ma la kisii, lêc lag puunê tax di susu ti xocbê nivimihi levac ti lam gê kisii lêc lam xocbê xomxo hilu yihi lec

myahipu vihati di vông i lam tô kibun. ¹² Lîlii yuu menac di bwoc yuu myel toto dô vac nivimihi tige nîlô, ¹³ mêd vya ti lam nêl ên nêbê, "Pita, kidi lec mi loc hi lîlii tige mi wa." ¹⁴ Lêc Pita nêl ên nêbê, "Apumtau, a xaên ob ma. Ên a o mi xa yaên wê xe vîbu ên xe nêbê ningeac ge lêm." ¹⁵ Mêd vya tige lam tii vac nang ên nêbê, "Susu wê Anutu kitaa lec nêbê nivîha ge, ông o lêc wê ên ông nêbê nîpaên lêm." ¹⁶ Anutu nêl kiyang tige vông lu yon mêd nivimihi tige lec mi lax kisii lutibed.

¹⁷ Mêd Pita dô di xo kiyang tibeac lec susu wê yê ge ên nêbê, "Tige kehe bêna?" Mêd xomxo yon wê Konilias vông yon lam ge val Jopa, mêd kinêg xumac wê Saimon vông ge vô xomxo ya di val le vô Saimon ben vuayen, ¹⁸ di keac ên nêbê, "Saimon ti wê lê ngwe nêbê Pita ge dô ga, me?" ¹⁹ Pita xeedô di xo susu wê yê ge, mêd Myakilôhông Ngibua nêl vô i ên nêbê, "Ngô lê. Xomxo yon val myag ông, ²⁰ om ông kidi lec di lop mi loc vô yon di loc hixôn yon, di ông o lêc nîlôm yuu yuu lêm, ên aca va vông yon lam."

²¹ Om Pita lop mi la vô yon di nêl vô ên nêbê, "A Pita wê mon myag a ge. Mon lam ên vatya?" ²² Mêd yon nêl ên nêbê, "Konilias wê tu levac ên tibii vevac 100 ge wê vông xen lam. Konilias ge xomxo nivîha ti wê mi kitaa vô Anutu di xomxo Yuda vihati yê i nivîha. Mêd Anutu vông angela ti lam nêl vô Konilias ên nêbê Konilias i vông kiyang i loc vô ông ên ông loc i ben di loc nêl kiyang vô i." ²³ Mêgem Pita keac yon la xumac lôma di viac yon, di vidiiên titige Pita kidi mi la hixôn yon, di xomxo vông vinên Jopa he ya la hixôn mi he la.

Pita la vac Konilias ben

²⁴ He mîla môp di vigwe vidiiên titige he mîla Sisalia. Di Konilias kituc lie hixôn nîpîpu ya mi he lam dô vac i ben di bin Pita. ²⁵ Mêd Pita la vac Konilias ben di Konilias lam yev vîxa kitu vô Pita di pimil i. ²⁶ Lêc Pita nêl vô ên nêbê, "Kidi lec mi le kisii, ên a ga xomxo xocbê ông." ²⁷ Mêd Pita keac vô i di yuu la xumac lôma di Pita yê wê xomxo tibeac kitucma mi xeedô ge.

²⁸ Mêgem Pita nêl vô he ên nêbê, “Xacxam va xovô pyap wê xolac wê xe Yuda vông ge vîbu ên nêb xe ob dô hixôn xam tibii ba lêm. Lêc Anutu nêl kitong vô a ên nêb a o lêc nêl xomxo ti bê i nipaên lêm. ²⁹ Om gwêbaga a val i tiyi ông vyam wê ông tyuc a ge di a o pwoo ông vyam vac lêm. Om a ob kinêg ông bê ông nêb a lam ên vatya?”

³⁰ Mêd Konilias nêl ên nêbê, “Nyop ge wê hiyôv manôn mila yon xocbê hucên bêga, a dô vac xumac lôma di kitaa vô Anutu, lêc lutibed xomxo ti lam le vô a magnôn hixôn ngakwi kwem pileva, ³¹ di nêl vô a ên nêbê, ‘Konilias, Anutu ngô wê ông mi kitaa ge di xovô susu nivîha wê ông mi vông vô xomxo wê nêl susu maên gee, ³² om ông vông xomxo i loc Jopa ên loc nêl vô Saimon wê lê ngwe nêbê Pita ge ên i lam. Saimon Pita la dô vac Saimon ngwe ben, ngwe wê mi vông yuac lec bwoc ninivi ge ben wê yêp kwabo vô gwec ninya ge.’ ³³ Om a ngô kiyang tige di vông xomxo loc lutibed vô ông, di ông vô ninyam lehe vô a vyag di lam vô a. Om gwêbaga xe vihati lam dô ga vô Anutu manôn ên xe nêb xe ob ngô kiyang vihati wê Apumtau vông vô ông ge.”

Pita nêl xolac vô Konilias he lie

³⁴ Mêd Pita nêl vô he bêga ên nêbê, “Gwêbaga a xovô vixôhilôg ên a nêbê Anutu o yê xomxo mangwe nêb nivîha di yê mangwe nêb nipaên lêm. Nge, Anutu yê xomxo vihati tiyima. ³⁵ Om xomxo vac vigwe vihati gee, ti obêc xona ên Anutu di vông môp wê nivîha ge od Anutu obêc yê i nivîha. ³⁶ Xam xovô xolac nivîha pyap wê Anutu nêl vô xe Islel bêga ên nêbê Yesu Kîlisi wê tu il vihati nêd Apumtau ge, ge wê vông il la dô tibed hixôn Anutu vac kiyang malehe. ³⁷ Di xam xovô ên xam nêbê buc wê Jon nêl mia lipacên kitong vô xomxo pyap ge, od xolac tige kehe le vac vigwe Galili di i la vac vigwe Judia vihati hixôn. ³⁸ Yesu Nasalet ge, Anutu vînoo i di vông Myakilôhō Ngîbua hixôn xêkizêc levac vô i, om Yesu la vac vigwe vihati di la ngidu xomxo xôn di vông he wê Seten ku he xôn gee vô nivîha lec, ên Anutu dô hixôn i. ³⁹ Di yuac vihati wê Yesu vông gê

Jelusalem di vông vac xe Yuda bom vihati ge, xe xê om xe nêl kitong vô xomxo. Nang dêc he hi Yesu yib lec xax pola, ⁴⁰ di buc yon lam la vêl lêc Anutu tipî vô i kidi lec vac yibên di hilung i le seac vô xe, ⁴¹ lêc o hilung i vô Yuda vihati lêm. Nge, hilung i vô xe mangwe wê Anutu vînoo xe pyap nêbê xe nêl i kitong vô xomxo ge. Om Yesu kidi lec vac yibên di xe xa di num hixôn i. ⁴² Di Yesu nêl vô xe ên nêbê xe nêl xolac vô xomxo di nêl bêga bê Yesu ge wê Anutu vînoo pyap ên nêb i titô xomxo yibên yuu mavîha vihati nêl kiyang. ⁴³ Plopete vihati nêl Yesu kitong ilage ên nêbê xomxo vihati wê vông i vîn Yesu ge od Yesu lê obêc kitya he nêl nipaên vêl.”

Xomxo wê o Yuda lêm gee, he kô Myakilôhō Ngîbua

⁴⁴ Pita gên nêl kiyang tige vô he, lêc Myakilôhō Ngîbua lam dô vac he wê ngô kiyang gee vihati nîlô. ⁴⁵ Mêd he Yuda vông vînên wê lam hixôn Pita ge yê di yetac ên wê Anutu vông Myakilôhō Ngîbua tiyi xocbê vizid nivîha vô xomxo wê o Yuda lêm ge hixôn. ⁴⁶ Di he Yuda ngô wê xomxo tige keac xomxo vigwe toto ge vya di pimil Anutu. Om Pita nêl ên nêbê, ⁴⁷ “Anutu vông Myakilôhō Ngîbua vô xomxo tige tiyi xocbê vông vô il Yuda ilage, om letya tiyi wê ob le vac he xôn nêb he lipacên mia i ma?” ⁴⁸ Om Pita nêl di he lipac mia lec Yesu Kîlisi lê. Mêd he kitaa Pita nêb i dô hixôn he buc ya.

11

Pita la nêl he wê o Yuda lêm gee kitong gê Jelusalem

¹ Yesu nue ngîvihi hixôn xomxo vông vînên wê dô vigwe Judia vihati gee ngô wê tibii wê o Yuda lêm ge vông i vîn Anutu kiyang. ² Mêd Pita la Jelusalem, lêc he Yuda wê mi le xêkizêc lec ninivi gôlên gee kunac Pita di nêl vô ên nêbê, ³ “Bêna lêc ông la vô tibii madîluhu wê gôlên ninivi ma ge di wa yaên hixôn he?”

⁴ Lêc Pita nêl kiyang vihati ge kitong vô he bêga nêbê, ⁵ “A dô vigwe Jopa di kitaa mi dô, lêc a xê tixuuên ti bêga lec susu ti xocbê nivîmihi levac ti lam gê lag

puunê léc lam xocbê xomxo hilu yihi lec myahipu vihati di vông i lop mi lam vô a. ⁶ Om a xê nivimihi tyo, léc bwoc yuu lilii di menac di myel toto gee dô vac nilô. ⁷ Di a ngô vya ti lam hixôn ên nêbê, 'Pita, kidi lec mi loc hi tige mi wa.' ⁸ Léc a nêl ên a nêbê, 'Apumtau, a xaên ob ma. Ên a o mi xa yaên wê xe vibu ên xe nêbê ningeac ge lêm.' ⁹ Léc vya tige lam gê lag puunê tii vac nang ên nêbê, 'Susu wê Anutu kitaa lec nêbê nivaha ge, le i léc nêl bê nipaên lêm.' ¹⁰ Anutu nêl kiyang tige vông lu yon mêd susu tige lax mi la lag puunê. ¹¹ Mêd lutibed xomxo yon wê lam gê Sisalia wê Konilias vông yon lam vô a ge, yon val le vô xumac wê a la dô vac ge. ¹² Om Myakilôhông Ngibua nêl vô a ên nêbê, 'Ông loc hixôn yon di le i léc xo kiyang tibeac lêm.' Om xomxo Jopa vigê vilu di sec ti ga la hixôn a di xe xôn la Sisalia di la vac Konilias ben. ¹³ Mêd Konilias nêl vô xe ên nêbê i yê angela ti lam vac i ben di lam nêl vô i ên nêbê, 'Vông xomxo i loc Jopa ên loc kô Saimon, lê ngwe nêbê Pita mi i lam, ¹⁴ ên Pita ob nêl kiyang kitong vô xam di kiyang tige obêc vô xam lime nume vêl ên nipaên di tung xam vac nivaha.' Konilias nêl kiyang bêge vô xe ¹⁵ di a gên nêl kiyang vô he, léc Myakilôhông Ngibua lam dô vac he nilô tiyi xocbê lam dô hixôn il ilage. ¹⁶ Om a xovô i lax lec kiyang wê Apumtau nêl ilage ên nêbê, 'Jon lipac xomxo ya mia pileva, léc Anutu ob lipac xam ya Myakilôhông Ngibua.' ¹⁷ Buc wê il vông i vin Apumtau Yesu Kilisi ilage, Anutu vông Myakilôhông Ngibua vô il tiyi xocbê vizid nivaha ge, di gwêbaga Anutu vông vizid tige vô tibii tige hixôn, om a tiyiên ma wê a ob le vac Anutu kiyang tige xôn."

¹⁸ Yuda tige ngô Pita kiyang om he sea nilô viyin di pimil Anutu ên nêbê, "Anutu pilepac he wê o Yuda lêm gee nilô, ên nêb he êno, he i dô maviha."

Xomxo vông vinên paha wê dô Antiok gee

¹⁹ Vô buc wê he hi Stiven yib di vông viyin vô xomxo vông vinên ge, xomxo

vông vinên tibeac pec mi la di la dô vac vigwe Pinisia yuu Saiplas di Antiok. Di he nêl xolac vô xomxo vac vigwe tige, léc he o nêl vô xomxo vihati lêm. Nge, he nêl vô he Yuda vaci. ²⁰ Léc xomxo vông vinên ya wê lam gê Saiplas yuu Sailini gee la Antiok di la nêl Apumtau Yesu xolac kitong vô he Glik hixôn. ²¹ Mêd xêkizêc wê Anutu vông ge ngidu he xôn, om xomxo tibeac pilepac nilô la vô Apumtau di vông i vin.

²² Mêd xomxo vông vinên wê dô Jelusalem gee ngô wê tibii Antiok vông i vin xolac ge om he vông Banabas la Antiok. ²³ Banabas mila yê wê Anutu vông vizid nivaha vô he Antiok ge, om xêyaa vô nivaha di i viac kiyang vô he ên nêbê he i vông i vin Apumtau hixôn nilô yadiluhu i tiyi buc vihati. ²⁴ Banabas ge xomxo nivaha ti wê vông i vin xêkizêc di Myakilôhông Ngibua hivun i xôn. Mêd xomxo Antiok tibeac pilepac he di vông i vin Apumtau.

²⁵ Mêd Banabas loc mi la Tasas ên nêb ob la myag Sol. ²⁶ Yêvô om yuu lax mi la Antiok, mêd yuu dô hixôn xomxo vông vinên Antiok tiyi klismas ti diluhu di le vông xolac vô he tibeac. Gê Antiok he nêl xomxo vông vinên lê nêbê Klisten* taxlee.

²⁷ Vô buc tige plopete ya wê lam gê Jelusalem ge val Antiok. ²⁸ Mêd he ti lê nêbê Agabas le vac he mahigun di nêl kiyang ti wê Myakilôhông Ngibua nêl vô i ge ên nêbê vip levac obêc val vac vigwe viyang viyang. Agabas kiyang tige vô nôn lec vô buc timuên wê Klodias tu he nêl king ge. ²⁹ Xomxo vông vinên Antiok ngô Agabas kiyang om hilu kiyang nêb he ob ngidu lie vông vinên wê dô Judia ge xôn, om xomxo toto yê léc vông i tiyi mone wê yêp vô he ge. ³⁰ Om he kituc mone pyap di vông vô Banabas yuu Sol di yuu kô mi la vông vô gyovixa Jelusalem.

12

Helot hi Jems yib di vông Pita vac xumac kalabuhu

* **11:26:** Lê Klisten tige, kehe bêga nêbê he wê tu Kilisi xe ge. "Klis" ge Kilisi di "ten" ge ixé, om he kituc lê yuu xôn di nêl ên nêbê "Klisten."

¹ Vô buc tige king Helot vông viyin vô xomxo vông vinên ya, ² om vông tibii la hi Jon li Jems ya yipac mi i yib. ³ Mêd Helot yê wê Yuda mangwe he xêyaa vin lec môp tibêge om Helot nêl di tibii la hôm Pita xôn. He vông tige lec buc levac wê he Yuda ya blet wê yis maên ge. ⁴ Mêd he la hôm Pita xôn di kô mi la tung vac xumac kalabuhu, di tibii xêhipu vigê yuu di vixa vilu di sec ti (16) yê Pita xôn di he kidu yuudiyuu om he yuudiyuu la bin pyap, nang dêc yuudiyuu obêc la bin nang. Mêd Helot xo nêbê Pita ob dô vac kalabuhu di buc wê Yuda ob myêl vizid ên xovô buc wê bue sea Isip ilage i loc vêl lê, lêc vông Pita i loc le vô Yuda manôn ên he i ngô i nên kiyang. ⁵ Om xêhipu tige viac Pita mi he dô vac xumac kalabuhu, lêc he vông vinên kitaa xêkizêc vô Anutu nêb i ngidu Pita xôn.

Angela ti kô Pita vêl ên xumac kalabuhu

⁶ Mêd Helot xo nêbê titige Pita ob la le vô he Yuda manôn, om bucên ge Pita yêp vac xumac kalabuhu di sen yuu ku i xôn di i yêp vac xêhipu yuu mahigun, di xêhipu ya le bin vuayen. ⁷ Lêc lutibed Anutu vông angela ti val vô Pita di xêseac linac vac xumac lôma, mêd angela vyax vigê lec Pita

di tipî vô ên nêbê, “Kidi lec lutibed.” Mêd lutibed sen piwelac vêl ên Pita vigê di tô mi la kibun. ⁸ Mêd angela nêl vô Pita ên nêbê, “Vêx ông let lec di su ông su lec.” Om Pita vông bêge pyap di angela nêl nang ên nêbê, “Vinyum ông ngakwi ngwe kisii lec di lam timu vô a.” ⁹ Om Pita kidi lec di timu vô angela vixa di yuu la. Lêc Pita lungên wê angela didii i vêl ên xumac kalabuhu nilô ge di so nêb mêd yê vivia pileva. ¹⁰ Mêd yuu luu xêhipu wê tax ge vêl mi la, nang di mila luu mahigun ngweo vêl mi la nang, di yuu val vô vuayen ain ti wê ob sea xumac kalabuhu mi la vixun ge, lêc vuayen tyo, ici va tax om yuu lop mi la vixun, di tup vô môp mi la mahigun ti lê, lêc lutibed angela sea Pita di la.

¹¹ Mêd Pita kinu milax vac i di i xovô ên nêbê, “Ga a xovô vixôhilôg ên a nêbê

Apumtau vông angela tige lam kô a vêl ên Helot vigê di vô a vêl ên nipaên wê he Yuda nêb ob vông vô a ge.” ¹² Pita xovô pyap om loc mi la vô Malia wê Jon ta ge ben. Jon lê ngwe nêbê Mak. Xomxo tibeac kitucma di kitaa vô Anutu mi dô, ¹³ om Pita hi vigê lec vuayen di vêx yuac ti lê nêbê Loda ngô om lam nêb ob tax vuayen. ¹⁴ Lêc ngô Pita vya di xovô nêbê ge Pita om xêyaa vô nivaha yang, lêc taxên vuayen ma dom tup mi lax nêl vô he wê dô vac xumac lôma ge ên nêbê Pita val le vixun. ¹⁵ Lêc he nêl vô ên nêbê, “Ge ông piyôp vô yacyac.” Lêc vêx tige nêl xêkizêc ên nêbê, “Pita vixôhilôg.” Lêc he nêl vô ên he nêbê, “Ge Pita kinu.”

¹⁶ Mêd Pita le vixun di hi vigê lec vuayen lu lu om he la tax vuayen lêc yê Pita vixôhilôg om he yetac mabu. ¹⁷ Mêd Pita vông vigê vô he nêb he dô kiyang maên, mêd nêl wê Apumtau kô i vêl ên xumac kalabuhu ge kitong vô he di nêl ên nêbê, “Xam loc nêl a kitong vô Jems he lie vông vinên hixôn.” Mêd Pita sea he di la vigwe bangwe.

¹⁸ Mêd vigwe vidii di xêhipu he yê wê Pita xôa ma ge om he yetac di nêl voma ên nêbê, “Pita la na?” ¹⁹ Mêd Helot vông yuac lec myagên Pita lêc tulecên ma, om kinêg vô he xêhipu wê viac Pita ge lêc he lungên, om Helot nêl di tibii hi he yib. Pyap mêd Helot sea vigwe Judia di la dô Sisalia.

Helot yib

²⁰ Helot xêyaa vô myavinê vô xomxo Taia yuu Saidon, om he Taia yuu Saidon kituc la vô Helot ên nêb ob hi kiyang tige yib, ên he mi kisuu xen yaên vac vigwe wê Helot viac ge. He la viac nêb kiyang tax vô Blastas wê mi viac Helot xumac ge. Pyap mêd he la kitaa Helot, nêb i hi kiyang wê he vông ge i yib. ²¹ Mêd buc wê Helot tung ge od vunac ngakwi king lec di la dô lec sia king di nêl kiyang vô he vihati. ²² Mêd he wê ngô kiyang tige tyuc vya levac ên nêbê, “Ga o xomxo kibun ti vya lêm. Nge, vya ga tiyi anutu vya.” ²³ Lêc Helot yong i di o pimil Anutu lêm, om lutibed Apumtau vông angela ti lam

hi Helot ya myel vêê om ya i nilô ma vêl di i yib.

²⁴ Mêlêc Anutu xolac la vô levac vac vigwe tibeac.

²⁵ Mêd Banabas yuu Sol la vông mone vô gyovixa Jelusalem, pyap dêc yuu kô Jon Mak di yon lax mi la Antiok.

13

Xomxo vông vinên vông Banabas yuu Sol la

¹ Vac konglegesen Antiok, xomxo wê plopete di he wê tixuu xomxo ya xolac ge, he ya dô. He lê bêga nêbê Banabas yuu Simion wê lê ngwe nêbê ninivi viliac ge, di Lusias wê lam gê Sailini ge yuu Maneyen wê gavman levac Helot nipipu ti ge, di Sol. ² Buc ti lêc xomxo vông vinên vihati ngibua yaên di kitaa vô Apumtau mi dô lêc Myakilôhông Ngibua nêl vô he ên nêbê, “Xam vinoo Banabas yuu Sol ên yuu i loc vông yuac wê a ob vông vô yuu ge.” ³ Om he ngibua yaên di kitaa vô Anutu, pyap dêc vyax vigê lec yuu di vông yuu la.

Banabas yuu Sol la nêl Yesu xolac vac vigwe Saiplas

⁴ Myakilôhông Ngibua vông Banabas yuu Sol la, om yuu la vigwe Selusia di lec sip gê Selusia di la vigwe kitôn Saiplas wê yêp vac gwec mahigun ge. ⁵ Vac vigwe Saiplas yuu la dô vigwe Salamis di nêl Anutu xolac vac xumac lilo wê he Yuda vông ge vihati. Jon Mak dô hixôn yuu om ngidu yuu xôn vac yuac.

⁶ Mêd yon la tup vac vigwe nipwo vihati di mila vigwe ti lê nêbê Pepos. Mêd yon tulec xomxo Yuda ti lê nêbê Ba-Jisas. Ba-Jisas ge plopet kityooên ti wê mi vông viloo hixôn yevac ge, ⁷ di mi dô hixôn gavman levac ti lê nêbê Sesias Polas. Sesias Polas ge, xomxo wê xovôên nivaha ge om keac Banabas yuu Sol la vô i ên nêb ob ngô Anutu xolac. ⁸ Lêc Ba-Jisas wê lê ngwe vac Glik vya nêbê Elimas ge nêl nipaên lec Banabas yuu Sol, ên nêb ob pilepac gavman levac tyo nilô ên i o lêc vông i vin Yesu lêm. ⁹ Lêc Sol wê lê ngwe nêbê Pol ge, Myakilôhông Ngibua hivun i xôn om Pol yê Elimas

kizêc, ¹⁰ di nêl vô ên nêbê, “Ông Seten nu, ông vông vevac vô kiyang nivaha vihati, di kiyang kityooên yuu nipaên pup lec ông nilôm. Ông juda Apumtau kiyang tiyi buc vihati. Obêc buc tina lêc ông sea kiyang kityooên wê ông mi nêl ge? ¹¹ Om wê lê. Gwêbaga Apumtau obêc hi ông di vông ông mamnôn i toc, di ông wêen vigwe ob ma di buc ya i loc vêl lê.” Pol nêl bêge mêd lutibed Elimas manôn vô mapitoc di i vô pilax pilax vigwe di myag xomxo wê ob hôm lec i vigê mi hilung môp vô i ge. ¹² Gavman levac yê tige di yetac ên Apumtau xolac di vông i vin.

Pol yuu Banabas vông yuac gê Antiok wê yêp vac vigwe levac Pisidia ge

¹³ Pol hixôn xomxo wê mi la hixôn i ge lec sip gê Pepos di la Pega vac vigwe Pampilia. Lêc Jon Mak sea he di lax mi la Jelusalem. ¹⁴ Mêd he kidi vac Pega di la Antiok wê yêp vac vigwe levac Pisidia ge. Di buc sabat ge he la vac Yuda xumac lilo di la dô. ¹⁵ Xomxo wê viac xumac lilo ge kitong xolac wê Moses he plopete kivuu ilage. Pyap dêc he nêl kiyang la vô Pol yuu Banabas ên nêbê, “Lig muu, muu obêc nêb nêl kiyang ya vô xe ên i ngidu xe xôn ge od muu nêl.” ¹⁶ Om Pol kidi lec di vigê la kisii di i nêl vô he ên nêbê,

“Xam lige Islel hixôn xam tibii ba wê xam xona ên Anutu ge, xam ngô lê. ¹⁷ Anutu ti wê il Islel vông ge vinoo mage buge ilage, di buc wê he la dô Isip tiyi xocbê xomxo vitevac ge od Anutu vông he vô tibeac hiwocên. Di timuên Anutu vigê xêkizêc didii he vêl di vông he la. ¹⁸ He la dô vigwe mahigun pileva tiyi klismas kehe yuu, lêc Anutu o kitya he vêl ên wê he pwoo i vya vac ge lêm. ¹⁹ Nang dêc Anutu kitya tibii viyang vigê vilu di sec yuu wê dô vac vigwe Kenan ge vêl di vông kibun tige vô he Islel mi he dô vac i tiyi klismas 450. ²⁰ Nang dêc Anutu vinoo Islel levac di he viac lie di i val tyip vô buc wê plopet Samyuel dô ge.

²¹ “Lêc he Islel nêb he ob vinoo king wê ob viac he ge om Anutu vinoo Kis nu Sol wê kehe yêp vac Bensamin ge, di i tu king mi viac he tiyi klismas kehe yuu. ²² Lêc

Anutu kitya Sol lê king vêl di vông i la lec Devit. Anutu nêl lec Devit bêga ên nêbê, 'A xê Jesi nu Devit di a xêgyaa vin lec i, ên i ge xomxo wê ob vông yuac vihati tiyi xocbê a nêl ge.'

²³ "Mêd Anutu hîlu kiyang nêbê Devit bue paha ti obêc lam hôm xomxo Islel lec. Om Yesu lam vông kiyang tyo vô nôn lec.

²⁴ "Di buc wê Yesu gên o lam lêm ge, Jon nêl kiyang vô he Islel vihati ên nêbê he i pilepac he di lipac mia. ²⁵ Vô kwabo lec wê Jon yuac ob pyap ge om Jon nêl ên nêbê, 'Xam xovô ên xam nêb a letya? A o xomxo ti wê xam dô bin ge lêm. Xomxo ti obêc val timuên, di a o nivîha wê a obêc piwelac su vêl ên i vîxa ge lêm.'

²⁶ "Jon nêl bêge, om xam lige wê xam tu Eblaham nue gee hixôn xam tibii ba wê xam xona ên Anutu gee, xam ngô lê. Kiyang wê Anutu nêl nêb ob hôm il lec ge, Anutu vông i lam pyap vô il. ²⁷ Ên xomxo Jerusalem hixôn he nêl xomxo levac, he o xovô Yesu lêm, di he o xovô plopete kiyang wê he mi kitong vô buc sabat ge kehe lêm. Om he vông kiyang vô Yesu nêb ob hi i yib, léc môp wê he vông ge vông plopete kiyang vô nôn lec. ²⁸ He o tulec i nêl nîpâên ti lêm, léc he kitaa Pailat ên nêb i hi i yib. ²⁹ He vông i tiyi kiyang vihati wê plopete kivuu lec Yesu ilage, nang dêc he kwax Yesu ninivi vêl ên xax pola di kô mi la lii vac lôva. ³⁰ Léc Anutu tipî vô i kidi lec vac yibên ³¹ di buc tibeac Yesu hîlung i vô he wê he mi la hixôn i gê Galili mi la Jerusalem ge. Di gwêbaga xomxo tige nêl Yesu kehe kitong vô lie Islel.

³² "Om xe ob nêl xolac nivîha vô xam bêga bê kiyang wê Anutu hîlu vô buge ilage, ³³ Anutu vông kiyang tige vô nôn lec vô he bue il, ên wê tipî vô Yesu kidi lec vac yibên ge. Tiyi xocbê kiyang wê yêp vac Sam ngwe wê vông yuu lec ge bêga nêbê,

'Ông ge a nug ông, di gwêbaga a vông ông lêm vô levac.'

³⁴ "Anutu tipî vô Yesu kidi lec vac yibên om Yesu ob yib i tii vac mi ninivi pital lêm, tiyi xocbê kiyang wê Anutu nêl ilage ên nêbê,

'Vizid nivîha wê a nêl vô Devit ge a ob vông i vô nôn lec vô xam.'

³⁵ "Di kiyang ti yêp vac Sam ngwe bêga nêbê,

'Ông ob sea num ngîbua ninivi i loc pital lêm.'

³⁶ "Il xovô ên il nêbê Devit vông i tiyi kiyang wê Anutu nêl vô i vô buc wê dô maviha gê kibun ga ge, léc yib di he yev i hixôn mae bue di i ninivi pital. ³⁷ Léc xomxo ti wê Anutu tipî vô i kidi lec vac yibên ge ninivi o pital lêm. ³⁸ Om xam lige, xam vyac xovô kiyang wê xe nêl vô xam bêga bê xomxo tige wê ob kitya xam nêl nîpâên vêl. ³⁹ Xolac wê Moses vông ilage o tiyi wê ob kitya xam nêl nîpâên vêl ge lêm. Léc Yesu ge, xomxo ti obêc vông i vin i ge od Anutu obêc piwelac i vêl ên nîpâên di vông i dô nivîha. ⁴⁰ Om xam xona nêl di viac xam, ên kiyang wê plopete kivuu ilage i o léc tulec xam lêm, kiyang wê nêl bêga nêbê,

⁴¹ 'Xam wê xam so vyam vô Anutu kiyang ge, xam wê di yetac di nga vigêm vac myam, léc xam obêc wib mi la vac nîpâên. Ên yuac ti wê a vông vô buc wê xam dô ge, xomxo obêc nêl kitong vô xam léc xam ob vông i vin lêm.' "

⁴² Pol nêl kiyang pyap di yuu Banabas nêb ob la vîxun, léc xomxo kitaa yuu ên nêbê, "Muu lôm lec sabat ngwe timuên ên lôm nêl kiyang tige i tii vac." ⁴³ He vihati lop mi la vîxun, mêd he Yuda hixôn tibii wê vông i vin Anutu di mi timu vô Yuda môp gee he tibeac timu vô Pol yuu Banabas vîxa. Mêd yuu viac kiyang vô he ên nêbê he i dô vac vizid wê Anutu vông ge.

⁴⁴ Vô buc sabat ngwe timuên xomxo wê dô vigwe tige vihati kitucma ên nêb ob ngô Anutu xolac. ⁴⁵ Léc he Yuda yê wê xomxo tibeac kitucma vô Pol yuu Banabas ge om he xêyaa vô nîpâên vô yuu di he so vya vô Pol hixôn xolac wê nêl ge.

⁴⁶ Léc Pol yuu Banabas xonaên ma di yuu nêl kiyang xêkizêc vô he ên nêbê, "Ge nivîha wê xe nêl Anutu xolac vô xam Yuda taxlee, léc xam vô nimim vô, om tiyi xocbê xam nêl ên xam nêbê xam o tiyi wê xam ob dô mamvîha luta léc luta

ge lêm. Om xam ngô lê. Gwêbaga xe ob sea xam di la vô tibii wê o Yuda lêm gee, ⁴⁷ ên Apumtau nêl vô xe ên nêbê, 'A ob vông ông loc tiyi xocbê ngwax wê ob linac vô he wê o Yuda lêm ge, di ông ob hilung môp maviha dôên vô xomxo kibun ga vihati.' "

⁴⁸ Xomxo wê o Yuda lêm gee ngô kiyang wê Pol nêl ge di he xêyaa vô nivîha yang di he pimil Apumtau xolac, mêd he wê Anutu vînoo he ên nêb he ob dô maviha luta léc luta gee he vihati vông i vin.

⁴⁹ Mêd Apumtau xolac la vô levac vac vigwe tige vihati. ⁵⁰ Léc he Yuda vông vêx wê lê levac wê mi kitaa vô Anutu gee hixôn xomxo levac vac vigwe tige he nilô kidi lec nêb ob hi Pol yuu Banabas, om he vông viyin vô yuu di tii yuu la vêl ên he ben. ⁵¹ Om yuu liloo vijuva vêl ên vixa pitehe ên nêbê he i xovô bê he nêl nipaên yêp vô he. Mêd yuu loc di la vigwe Aikoniam. ⁵² Di xomxo vông vinên wê dô Antiok gee he xêyaa vô nivîha di Myakilôhông Ngîbua hivun he xôn.

14

Pol yuu Banabas nêl xolac gê Aikoniam

¹ Gê vigwe Aikoniam Pol yuu Banabas vông i tiyi wê yuu vông gê Antiok ge. Om yuu la vac xumac lilo wê he Yuda vông ge di nêl kiyang hixôn xêkizêc, om Yuda hixôn tibii ba he tibeac vông i vin Yesu. ² Léc he Yuda wê o vông i vin lêm ge nêl kiyang vaxvax lec xomxo vông vinên om vông tibii wê o Yuda lêm gee he xêyaa vô nipaên vô xomxo vông vinên. ³ Mêd Pol yuu Banabas dô Aikoniam buc dia tya di nêl Apumtau xolac hixôn xêkizêc, di Apumtau vông xêkizêc vô yuu tiyi wê yuu ob vông do levac toto ya ge, ên nêbê xomxo i yê di xovô bê kiyang wê yuu nêl lec xêyaa vin lecên wê Apumtau vông ge, kiyang nôn vixôhilông. ⁴ Léc xomxo wê dô vigwe tigee hibû he la yuu, vilu vông i vin he Yuda di vilu vông i vin sinale. ⁵ Mêd he Yuda hixôn tibii ba kidi lec hixôn lie levac, ên nêb he ob vông viyin vô Pol yuu Banabas di nêx yuu ya ngîdax mi yuu i yib. ⁶ Léc yuu ngô wê he nêb ob hi yuu ge om yuu pec mi la Listla yuu Debi wê yêp

vac vigwe levac Likionia ge, di la vigwe wê yêp kwabo ge ya hixôn. ⁷ Mêd yuu nêl xolac vac vigwe tige vihati.

Pol yuu Banabas nêl xolac gê Listla

⁸ Xomxo vux ti dô vigwe Listla, léc ta kô i di vixa vô xêlehelehe di o mi vîlee ti lêm. Mi dô kizêc. ⁹ Mêd xomxo tyo ngô kiyang wê Pol nêl ge mêd Pol yê i xêkizêc di xovô nêbê tyo vông i vin tiyi wê ob vông i vô nivîha lec ge, ¹⁰ om nêl vya levac ên nêbê, "Ông kidi lec mi le kisii." Mêgem tyo kidi lec lutibed di vîlee mi la.

¹¹ Tibii tibeac yê wê Pol vông xomxo tige vô nivîha lec ge om he tyuc vac Likionia vya ên nêbê, "Anutu tu xomxo manôn di lop mi lam vô il." ¹² Om he nêl he anutu kibun ga yuu lê lec Banabas yuu Pol, om nêl lê Sus lec Banabas di nêl lê Hemis lec Pol, ên Pol ge wê mi nêl kiyang tibeac. ¹³ Xumac ngîbua wê Sus vông ge yêp kwabo vô vigwe tige ninya. Mêd xomxo wê mi si daa vô Sus ge ti la kô bwoc levac vux ya hixôn ngaola di kô mi la vô vuayen ên xomxo nêb ob hi bwoc levac mi tung daa vô yuu. ¹⁴ Léc Banabas yuu Pol ngô kiyang tige om yuu nilô viyin di yuu lêx ngakwi wê yuu vông ge sea di tup mi la le vac xomxo mahigun di nêl vya levac ên nêbê, ¹⁵ "Xamê, bêna léc xam vông môp tibêge? Xii ga xomxo kibun ga xocbê xam ge. Léc xii lam ên xii nêb xii ob nêl kiyang nivîha vô xam bê xam sea susu nôn maên tige di pilepac nilôm i loc vô Anutu maviha wê tung lag yuu kibun di gwec hixôn susu vihati yang ge. ¹⁶ Vixôhilông, vô buc ilage xomxo vac vigwe vihati vông i tiyi xovôên wê heche va vông ge, di Anutu o le vac xôn lêm. ¹⁷ Léc Anutu o xôpac ên xomxo di vông he lungên i lêm. Nge, vông môp nivîha vô il, xocbê vông lun lam gê kisii di vông yaên vô nôn tibeac, om vông yaên tiyi xam di vông xam xêmyaa vô nivîha."

¹⁸ Yuu nêl kiyang tige vô he, léc he vô xêkizêc nêb he ob tung daa vô yuu, om yuu nêl kiyang tige tii vac vac om he o tung daa vô yuu lêm.

He nêx Pol ya ngîdax

¹⁹ Mêd Yuda ya lam gê Antiok yuu Aikoniam di val pilepac xomxo nilô om he nêx Pol ya ngidax di didii i mi la vigwe ninyawehe ên he xo ên he nêb Pol yib. ²⁰ Lêc xomxo vông vinên val le ngivina Pol di i kidi lec di lax viyangtôv, di vigwe vidiiên ge yuu Banabas la vigwe Debi.

²¹ Yuu nêl xolac vô tibii Debi di he tibeac vông i vin. Pyap dêc yuu lax mi la Listla yuu Aikoniam di Antiok tii vac nang. ²² Yuu ngidu xomxo vông vinên xôn ya kiyang di nêl kiyang xêkizêc vô he ên nêbê, “Xam le xêkizêc vac vông vinên di xam o lêc sea lêm. Il ob kô viyin tibeac tax êdêc la dô vac Anutu ben timuên.” ²³ Mêd vac vigwe vihati yuu vinoo gyovixa wê ob viac xomxo vông vinên ge mêd yuu ngibua yaên di kitaa lec he vihati ên nêb Anutu ti wê he vông i vin ge i viac he.

Pol yuu Banabas lax mi la Antiok vac vigwe levac Silia

²⁴ Pol yuu Banabas la vilee vac vigwe Pisidia di la vac vigwe levac Pampilia ²⁵ di la nêl Anutu xolac vô tibii Pega. Pyap dêc loc mi la Atelia, ²⁶ di lec sip di lax mi la Antiok. Antiok ge wê ilage xomxo vông yuu vac Anutu vigê nêb i viac yuu di yuu vông yuac. Mêd yuu vông yuac tyo pyap om yuu lax mi la Antiok. ²⁷ Yuu val Antiok mêd kituc xomxo vông vinên di nêl yuac vihati wê Anutu ngidu yuu xôn ge kitong vô he di nêl hixôn ên nêbê, “Gwêbaga Anutu vông tibii wê o Yuda lêm ge he ngô xolac hixôn di vông i vin.” ²⁸ Mêd yuu dô buc ya hixôn xomxo vông vinên tige.

15

Xomxo vông vinên kitucma gê Jerusalem

¹ He Yuda wê dô Judia gee he ya la Antiok di la nêl vô xomxo vông vinên bêga nêbê, “Xam obêc gôl nimnivi tiyi xolac wê Moses vông ilage lêm ge od o tiyi wê Anutu ob kô xam lec ge lêm.” ² He nêl bêge lêc Pol yuu Banabas yê kiyang tige tiyiên ma om he ngaênma levac lec kiyang tige. Om xomxo vông vinên vinoo Pol yuu Banabas hixôn xomxo ya ên nêb he i loc Jerusalem vô Yesu nue ngivih

yuu gyovixa ên he i titô kiyang wê he ngaênma lec ge.

³ Xomxo vông vinên vông he la, om he la môp Jerusalem di la vac vigwe toto vac Pinisia yuu Samelia di he nêl lec wê tibii wê o Yuda lêm gee tibeac pilepac nilô di vông i vin Yesu ge kitong vô xomxo vông vinên, om he wê ngô kiyang tige, he xêyaa vô nivaha.

⁴ Mêd he mila tyip Jerusalem di xomxo vông vinên hixôn Yesu nue ngivih di gyovixa, he kô Pol yuu Banabas he lie lec nivaha. Mêd Pol yuu Banabas nêl yuac vihati wê yuu vông di Anutu ngidu yuu xôn ge kitong vô he. ⁵ Lêc Palisi ya wê vông i vin Yesu ge he kidi lec di nêl ên nêbê, “Xomxo vông vinên wê o Yuda lêm gee, xam gôl he ninivi di nêl vô he bê he i timu vô xolac wê Moses vông ge.”

⁶ Mêgem Yesu nue ngivih hixôn gyovixa kitucma ên nêb ob viac kiyang tige. ⁷ He nêl kiyang tibeac lec kiyang tige, pyap dêc Pita kidi lec di nêl vô he ên nêbê, “Xam lige, xam xovô pyap ên xam nêbê ilage Anutu vinoo a vac xam mahigun ên nêb a la nêl xolac vô tibii wê o Yuda lêm gee ên he i ngô di vông i vin. ⁸ Mêd Anutu wê xovô il vihati nilôd ge vông Myakilôh Ngibua vô he tiyi xochê vông vô il Yuda ilage. Om il xovô ên il nêbê Anutu yê he nivaha. ⁹ Di Anutu o vông môp bangwe vô il Yuda di vông bangwe vô he tibii ba lêm. Nge, he vông i vin om Anutu vông he vô paha lec. ¹⁰ Di bêna lêc xam nêb xam ob yaxên Anutu? Moses xolac vông viyin vô buge ilage di il gwêbaga hixôn, di il o tiyi wê il ob kilê viyin tige lêm. Di bêna lêc xam nêb xam ob lii viyin tige lec he wê o Yuda lêm ge hixônê? ¹¹ Il vông i vin ên il nêbê xêyaa vin lecên wê Apumtau Yesu vông ge ob vông il dô madvaha di he êno ob dô maviha.”

¹² Pita nêl bêge mêd Yesu nue ngivih hixôn gyovixa dô kiyang maên di ngô kiyang wê Pol yuu Banabas nêl ge, om yuu nêl lec do levac wê Anutu ngidu yuu xôn di yuu la vông vac tibii madiluhu ben ge.

¹³ Yuu nêl kiyang pyap mêd Jems nêl ên nêbê, “Xam lige, xam ngô kiyang wê a ob nêl ge. ¹⁴ Saimon Pita nêl vô xam gwêba

ên nêbê taxlee Anutu xo tibii wê o Yuda lêm ge ên nêb ob vinoo he ya tu i nue. ¹⁵ Di kiyang wê he plopete kivuu ilage nêl kiyang tige bêga nêbê,

¹⁶ ‘Apumtau nêl ên nêbê, “Timuên ge a obêc vena, di Devit xumac wê kipê ge a ob vena lox paha vac. Di susu wê vô nipaên vac xumac ge, a ob viac vô i tii vac. ¹⁷ Om he wê o Yuda lêm ge, he ob vông yuac lec myagên Apumtau. He ge wê a vinoo he ên a nêb he i tu a nuge.” ¹⁸ Kiyang tige Apumtau vya wê nêl ilage mi i yêp.’

¹⁹ “Mêgem xovôên wê a vông ge bêga nêbê il ob vông viyin tibeac vô tibii ba wê pilepac he ge lêm. ²⁰ Lêc il ob kivuu kipihac i loc vô he bêga bê he i kol he ên yaên wê xomxo tung i tu daa vô anutu kityooên ge, di he i o lêc vông môp yôdac vêx yuu vux lêm, di he i o ya lili wê he ngibina kwa di hi dô vac nilô ge lêm, di he yaên hi i ma. ²¹ Ên kiyang wê yêp vac Moses xolac ge, xomxo mi nêl xolac tige vac vigwe vihati di xomxo mi kitong xolac tige vac xumac lilo tiyi buc sabat vihati. Môp tige yêp ilage di i val tyip lec gwêbaga hixôn.”

Yesu nue ngivihî hixôn gyovixa vông kipihac la vô tibii vông vinên wê o Yuda lêm gee

²² Mêgem Yesu nue ngivihî hixôn gyovixa hixôn xomxo vông vinên vihati nêb ob vinoo lie ya ên vông he i loc hixôn Pol yuu Banabas mi loc Antiok. Om he vinoo Judas wê lê ngwe nêbê Basabas ge yuu Sailas, ên yuu ge xomxo levac wê he Yuda vông ge. ²³ Yuu kô kipihac wê Yesu nue ngivihî hixôn gyovixa kivuu bêga nêbê, “Yesu nue ngivihî hixôn gyovixa kivuu kipihac tiga di vông i loc vô xam tibii Antiok yuu Silia di Silisia wê xam vông i vin Yesu gee. ²⁴ Xe ngô wê xomxo ya kidi vac xe mahîgun di loc juda xam nilôm ya kiyang di vông xam nilôm vô viyin. Lêc xe o vông he loc vô xam lêm. ²⁵ Mêgem xe kitucma di hilu kiyang bêga ên xe nêbê xe ob vinoo xomxo yuu i loc vô xam hixôn il lig Pol yuu Banabas wê xe xemyaa vin lec yuu ge. ²⁶ Pol yuu Banabas o xona ên wê xomxo nêb ob hi

yuu yib lec Yesu Kilisi lê ge lêm. ²⁷ Om xe vông Judas yuu Sailas loc vô xam di yuu ob nêl kiyang tiga hixôn vô xam. ²⁸ Myakilôhò Ngibua dô hixôn xe di xe hilu kiyang bêga ên xe nêbê xe ob vông viyin tibeac vô xam lêm. Dom môp wê xam ob timu vô ge bêga bê ²⁹ xam kol xam ên susu yaên wê xomxo kô mi la tung i tu daa vô anutu kityooên ge, di xam waên hi i ma, di xam o wa lili wê xomxo ngibina kwa di hi dô vac nilô ge lêm, di xam o lêc vông yôdac vêx yuu vux lêm. Xam obêc sea môp nipaên tige, od obêc nivihî. Vidiiên xam. Xam dô nivihî.”

³⁰ Mêd xomxo vông vinên vông he la mêd he mila Antiok di kituc xomxo vông vinên vihati di vông kipihac tyo vô he. ³¹ He kitong kipihac pyap di he xeyaa vô nivihî ên kiyang nivihî wê yêp vac kipihac ge. ³² Judas yuu Sailas ge plopete yuu om yuu nêl kiyang tibeac mangwe vô he ên nêb i ngidu he xôn di he i vông i vin xêkizêc. ³³ Mêd Judas yuu Sailas dô Antiok buc dia hixôn he. Pyap dêc lie Antiok nêl kiyang nivihî vô yuu di vông yuu lax vô he Jelusalem wê vông yuu lam ge. ³⁴ [Lêc Sailas nêb ob dô Antiok om dô.] ³⁵ Mêd Pol yuu Banabas dô Antiok, di yuu hixôn xomxo tibeac mangwe nêl Apumtau xolac kitong vô he Antiok.

Pol yuu Banabas seama

³⁶ Buc ya la vêl di Pol nêl vô Banabas ên nêbê “U ob lax mi la vô lige wê u la nêl Apumtau xolac vac he ben ilage, di tup vac he mi xê bêc he dô nivihî, me?” ³⁷ Mêd Banabas nêb Jon Mak i loc hixôn yuu, ³⁸ lêc Pol nêl ên nêbê, “Jon Mak sea u gê Pampilia ilage di o vông yuac ti hixôn u lêm, om ob la hixôn u lêm.” ³⁹ Om yuu nêlma lec kiyang tige di seama, om Banabas kô Mak di yuu lec sip mi la vigwe Saiplas, ⁴⁰ di Pol kô Sailas ên nêb yuu ob la, om lie vông vinên vông yuu vac Apumtau vigê ên nêb i viac yuu. ⁴¹ Mêd yuu la vac vigwe Silia yuu Silisia vihati di ngidu xomxo vông vinên xôn.

16

Timoti la hixôn Pol

1 Pol kidi vac Antiok di la Debi yuu Listla mi la tulec xomxo vông vinên ti lê nêbê Timoti. Timoti ta ge vêx Yuda ti wê vông i vin Yesu ge, di ma ge tibii Glik ti. 2 Mêd Timoti lie vông vinên vac vigwe Listla yuu Aikoniam gee nêl i kitong nêbê i xomxo nivaha. 3 Mêgem Pol nêb Timoti i loc hixôn i om kô Timoti mi la gôl ninivi tiyi môp wê he Yuda vông ge. Pol xo he Yuda di vông môp tige, ên he Yuda vac vigwe tige vîhati, he xovô wê Timoti ma ge tibii Glik. 4 Mêd he la tup vac vigwe vîhati di nêl kiyang wê Yesu nue ngivîhi hixôn gyovîxa hîlu gê Jêlusalem ge kitong vô xomxo vông vinên ên nêb he i timu vô. 5 Om xomxo vông vinên vac konglegesên vîhati vông i vin xêkizêc di naba levac wê he vông ge le lec mi la kisii tiyi buc vîhati.

Pol yê vîvia lec wê xomxo Masedonia tyuc i ge

6 Myakilôhô Ngîbua le vac he xôn ên nêb he i o nêl xolac vô tibii Esia lêm, om he la tup vac vigwe Plisia yuu Galesia. 7 Mêd he mîla vigwe Misia di xo nêb he ob la vigwe Bitinia, lêc Myakilôhô Ngîbua wê Yesu vông ge le vac he xôn nêb he locên Bitinia i ma. 8 Mêgem he luu Misia vêl di la Tloas. 9 Mêd vô bucên tige Pol yê vîvia ti nêbê xomxo Masedonia ti le kisii di kitaa i ên nêbê, “Ông sox lam Masedonia ên lam hôm xe lec.” 10 Pol yê vîvia tige pyap mêd lutibed a, Luk, hixôn he, xe myag môp wê xe ob la Masedonia ge, ên xe xovô ên xe nêbê Anutu keac xe ên nêb xe la nêl xolac vô tibii vîyang tiganê.

Pol la vigwe Pilipai di Lidia vông i vin

11 Mêgem xe lec sip gê Tloas di la bôbac vô vigwe Samotles. Mêd xe xêp di vidiiên xe kô sip mi la Niapolis. 12 Mêd xe sea Niapolis di mîla vigwe levac Pilipai wê yêp vac vigwe levac Masedonia ge. Vigwe tige tibii Lom viac. Xe dô vigwe tige buc ya, 13 di buc sabat xe sea vigwe nîlô di mîla vô mia ên xe xo ên xe nêb mêd vigwe wê xomxo mi kitaa lec ge yêp vô mia tige. Mêgem xe mîla vô vêx ya wê kitucma mi xeedô ge, om xe la dô hixôn he di nêl xolac vô he. 14 Vêx ti lê nêbê Lidia ngô kiyang tige. Lidia lam gê vigwe Taiataila di mi vông yuac bisnis lec

nivîmihi hi. Lidia mi kitaa vô Anutu di Apumtau pilepac i nîlô di i vô nînya vô kiyang wê Pol nêl ge. 15 Mêd Lidia hixôn xomxo wê mi dô hixôn i ge he vîhati lipac mia. Mêd Lidia nêl vô xe ên nêbê, “Xam obêc wê bêc a vông i vin Apumtau nôn ge od xam lam dô vac a bog.” Nêl kiyang xêkizêc vô xe om xe la dô hixôn i.

Pol yuu Sailas la dô vac xumac kal-abuhu gê Pilipai

16 Buc ti xe nêb xe ob la vigwe ti wê xomxo mi kitaa vac ge, lêc xe mîla tulec vêx yuac ti vac môp. Vêx tige, vimwo nîpaên dô vac nîlô di nêl kiyang vîhati kitong om xomxo wê vêx tige vông yuac vô he ge, he kô mone levac lec kiyang wê vêx tige mi nêl ge. 17 Mêd vêx tige timu vô xe hixôn Pol vîxam di tyuc ên nêbê, “Tibii tigae, Anutu ti wê luu baba vêl ge nue yuac, om he lam nêl môp wê Anutu ob vô xam vêl ên nîpaên ge kitong vô xam.” 18 Vêx tyo nêl kiyang tibêge tiyi buc tibêac om Pol ni nyag vô i di pop di nêl vô vimwo nîpaên ên nêbê, “A nêl lec Yesu Kîlisi lê bêga bê ông lop mi loc vêl ên vêx tige.” Mêgem lutibed vimwo nîpaên lop mi la vêl ên vêx tige.

19 Mêd xomxo levac wê vêx tige vông yuac vô he ge he yê di xovô nêbê he ob kô mone ti tii vac lêm, om he hôm Pol yuu Sailas xôn di kô yuu mi la vô xomxo levac vac vigwe wê he mi kitucma vac ge. 20 He kô yuu mi la vô gavman levac manôn di nêl vô he ên nêbê, “Xomxo yuu ga, Yuda yuu. Yuu lam il bed ga nêb ob vông il vô nîpaên. 21 Om yuu nêl kiyang ya lec môp wê gavman vibu ên nêb il Lom ob timu vô lêm ge.” 22 Mêd tibii wê lam kitucma gee vîhati so vya vô Pol yuu Sailas, di gavman levac tige lêx yuu nêl ngakwi di nêl ên nêb xomxo i pisa yuu. 23 Mêd he hi yuu mi yuu kô myavîné levac, pyap dêc vông yuu la vac xumac kalabuhu di nêl xêkizêc vô xomxo ti wê mi viac xumac kalabuhu ge ên nêb i yê yuu xôn. 24 Mêd xomxo tige ngô kiyang wê he nêl xêkizêc vô i ge, om kô yuu mi la tung vac xumac nîlô wê yêp mahigun ge di ving yuu vîxa xôn ya plang.

²⁵ Vô vivuaên mahigun Pol yuu Sailas kitaa di vông lilo vô Anutu, di tibii vihati wê dô vac xumac kalabuhu gee he ngô hixôn. ²⁶ Lêc lutibed ngiyêg levac ti val di xumac kalabuhu yoc, di lutibed vuayen vihati tax di sen wê dô lec tibii kalabuhu vigê gee tul vêl ên he. ²⁷ Om tibii ti wê viac xumac kalabuhu ge kidi lec, lêc yê wê vuayen vihati tax mi la le myadongên ge, di xo ên nêbê tibii kalabuhu pec mi la, om loc hêm yipac nêb ob hi ici va yib. ²⁸ Lêc Pol keac vya levac vô i ên nêbê, “Hiên ông i ma, ên xe vihati dô.” ²⁹ Om xomxo tyo keac di he dii ngwax mi lam, di i tup mi la vô Pol yuu Sailas vac xumac lôma di la yev vixa kitu vô yuu hixôn ni yetacên. ³⁰ Mêd kô yuu mi la vixun di kinêg vô yuu ên nêbê, “Xomxo levac muue, a ob vông bêna êdêc Anutu i hêm a lec?”

³¹ Om yuu nêl lax vô i ên nêbê, “Ông vông i vin Apumtau Yesu di Anutu ob hêm ông lec hixôn vinême nume.” ³² Mêd yuu nêl Apumtau xolac vô xomxo tige hixôn xomxo vihati wê mi dô vac i ben gee. ³³ Vô buc tixed tige xomxo tige kô yuu mi la lipac yuu ninivi wê tibii hi i vô kityax ge. Di Pol yuu Sailas lipac xomxo tige hixôn vinê nue vihati. ³⁴ Pyap dêc xomxo tyo kô yuu mi la vac ben xumac lôma di la vông yaên vô yuu, di he vinê nue vihati xêyaa vô nivaha ên wê he vông i vin Anutu ge.

³⁵ Vigwe vidiiên titige gavman levac vông nue xêhipu val di he nêl ên nêbê, “Ông piwelac xomxo yuu ge di vông yuu i loc.” ³⁶ Om xomxo wê viac xumac kalabuhu ge la nêl vô Pol ên nêbê, “Gavman levac vông kiyang lam ên nêbê muu loc, om muu loc hixôn xêmyaa nivaha.”

³⁷ Lêc Pol la nêl vô xêhipu ên nêbê, “Xii ga tibii Lom yuu, lêc he hi xii vô xomxo tibeac manôn di vông xii la dô vac kalabuhu vidaaên. Di he o tulec soên wê xii vông ge ti lêm, di gwêbaga he nêb he ob vông xii la kiyang maên. Ge o tiyi lêm. Om heche va i lam kô xii mi loc.”

³⁸ Mêd xêhipu lax nêl kiyang tige vô gavman levace om he ngô di xona mabu ên bo ti wê nêl ên nêbê yuu ge tibii Lom yuu. ³⁹ Om he la nêl kiyang malehe vô yuu ên nêbê, “Xe vông i so vô muu,” mêd

kô yuu mi he la vixun di nêl vô yuu ên nêbê, “Muu sea vigwe ga di loc.” ⁴⁰ Pol yuu Sailas sea kalabuhu di la vac xumac Lidia vông, di yuu yê lie vông vinên di nêl kiyang wê ob ngidu he xôn ge ya vô he, pyap di yuu la.

17

Xomxo Tesalonaika nêb ob hi Pol yuu Sailas

¹ Pol yuu Sailas sea vigwe Pilipai di la vigwe Ampipolis di la vigwe Apolonia. Nang di yuu mila vigwe Tesalonaika. Xumac lilo wê he Yuda vông ge ti le vac vigwe tige, ² om Pol la vac xumac tige tiyi xocbê mi la vac ya ilage, om la vac xumac tige lu yon lec buc sabat di he Yuda nêlma lec kiyang wê yêp vac kipihac xolac ge. ³ Mêd Pol nêl xolac kehe kitong vô he di nêl ên nêbê, “Kilisi ti wê xam dô bin ge, Anutu tyuc lec nêb ob kô myavinê di yib di kidi lec maviha vac yibên. Om Yesu wê a nêl i kitong vô xam gwêbaga ge, ge Kilisi tyo tige.” ⁴ Mêd xomxo wê ngô kiyang gee he ya vông i vin kiyang wê Pol nêl ge om he timu vô Pol yuu Sailas vixa, di tibii Glik wê mi kitaa vô Anutu gee hixôn tibii levac vinêe, he tibeac vông i vin hixôn.

⁵ Lêc he Yuda xêyaa vô myavinê vô yuu om he la kô tibii nipaên wê mi dô vax vac vigwe tige mêd he kituc xomxo tibeac di he xôn vông nididun levac vac vigwe Tesalonaika, di la ka bua ên xumac wê Jeson vông di myag Pol yuu Sailas ên nêb ob kô yuu mi la vô xomxo levac. ⁶ Lêc he o yêvô yuu lêm, om he didii Jeson hixôn lie vông vinên ya mi la vô gavman levac wê viac vigwe Tesalonaika ge, di nêl vô he ên nêbê, “Xomxo yuu wê la vac vigwe vihati mi la vông xomxo vô nipaên ge yuu val dô ga vac il bed. ⁷ Di Jeson ga kô yuu mi la vac i ben di he pwoo king Sisa kiyang vac di nêl ên nêbê king ngwe dô lê nêbê Yesu.” ⁸ Mêd gavman levac hixôn xomxo vihati ngô kiyang tige di yetac mabu. ⁹ Mêd he nêl vô Jeson he lie ên nêb he i kisuu kot, pyap di he la.

Pol yuu Sailas la vigwe Belia

¹⁰ Vô bucên tige xomxo vông vinên vông Pol yuu Sailas la, di yuu la vigwe

Belia. Yuu mila Belia mêt la vac xumac lilo wê he Yuda vông ge. ¹¹ He Yuda wê dô Belia gee he vô ninya lehe vô xolac luu Yuda wê dô Tesalonaika gee vêt, om he hêm kiyang wê yuu nêt ge lec nivîha di he mi kitong kiyang wê yêp vac kipihac xolac ge tiyi lec buc vihati ên nêb ob xovô bê kiyang wê yuu nêt ge, ge kiyang nô, me? ¹² Mêgem he Yuda tibeac, he vông i vin, di Glik levac wê dô hixôn he gee, vêt yuu xôn vux tibeac vông i vin hixôn. ¹³ Lêc he Yuda wê dô Tesalonaika gee ngô wê Pol la nêt Anutu xolac gê Belia ge, om he la Belia di la nêt kiyang vaxvax ya vô he Belia om vông he yetac di xêyaa vô myavinê vô Pol. ¹⁴ Om lutibed xomxo vông vinên vông Pol la gwec ninya di Sailas yuu Timoti dô Belia. ¹⁵ Mêt xomxo wê la hixôn Pol ge kô i mi la Atens, pyap di he lax mi la ben Belia, lêc Pol vông kiyang vô he nêbê Sailas yuu Timoti i loc lutibed vô i.

Pol nêt xolac vô tibii Atens

¹⁶ Pol dô bin Sailas yuu Timoti gê Atens, lêc yê wê anutu kityooên tibeac dô vac vigwe tige om vông i nîlô vô viyin. ¹⁷ Mêgem Pol la vac xumac lilo wê he Yuda vông ge di he Yuda hixôn tibii ba wê vông i vin Anutu ge, he Pol nêtma lec xolac. Di buc vihati Pol la nêt kiyang vô xomxo wê kitucma mi dô lec wetôv ge. ¹⁸ Om tibii wê vông i vin kiyang ti nêbê Epikulian ge hixôn he wê vông i vin kiyang wê nêbê Stoik ge he Pol ngaênma lec kiyang, di he ya nêt lec Pol ên nêbê, "Xomxo ti wê nêt kiyang vaxvax ge nêb ob nêt kiyang vatya vô îlê?" Di he ya nêt ên nêbê, "Mêt ob nêt kiyang lec anutu wê xomxo ya vông." He nêt bêge, ên he ngô xolac wê Pol nêt lec Yesu wê kidi lec vac yibên ge. ¹⁹ Om he kô Pol mi la vô kaunsil wê mi kitucma lec kitôn Aliopagas ge, di he nêt vô Pol ên nêbê, "Xe ob ngô kiyang paha wê ông nêt vô xomxo ya ge. ²⁰ Ên kiyang wê ông nêt ge, xe ngô di yaxên lêc ge kiyang ba ti wê xe lungên ge, om ông nêt kiyang tyo kehe kitong ên xe ngô." ²¹ Tibii Atens hixôn tibii wê la dô hixôn he gee, he mi kitucma tiyi buc vihati ên he nêb he ob ngô kiyang paha di nêt kiyang paha. Di he o vông yuac ti hixôn lêm. Nge, he dô vac môp tige tibe.

²² Om Pol kidi mi la le vac he kaunsil mahigun di nêt vô he ên nêbê, "Xam tibii Atens. A xê wê xam vông yuac levac lec kitaaên vô anutu ya, ²³ ên a tup vac vigwe wê xam vông ge di a xê anutu wê xam mi kitaa vô ge, di a xê alta ti wê kiyang yêp lec bêga nêbê, 'Alta tiga anutu wê xe lungên ge, ixê.' Om Anutu tige wê xam lungên lêc xam mi kitaa vô ge, a ob nêt i kitong vô xam.

²⁴ "Anutu tige wê tung kibun hixôn susu vihati yang, di i ge Apumtau wê viac lag yuu kibun om ob dô vac xumac wê xomxo lox ya vigê ge lêm. ²⁵ Anutu ge, susu ti o ma ên i lêm, di xomxo ti ob vông yuac ên ngidu i xôn lêm. Ên ici va vông myakilôhê hixôn maviha vô xomxo di vông susu tibeac vô he. ²⁶ Taxlee Anutu tung xomxo tibeac di xomxo vô tibeac lec, mêt Anutu vông mi he dô lec kibun ga kidu kidu di ici va vông buc vô he di vông yôg vac kibun wê he ob dô lec ge. ²⁷ Anutu nêb xomxo vihati i vông yuac lec myagên i ên he obêc tulec i. Lêc Anutu o dô teva ên il lêm. ²⁸ Anutu ge wê vông xêkizêc vô il di il dô madviha di il vilee mi la di lôm. Tiyi xocbê xam lime wê piyôp levac ge nêt ên nêbê, 'Il vihati tu i nue.' ²⁹ Il ga Anutu nue om il ob nêt bê Anutu ge tiyi xocbê susu wê xomxo vaci piyôp xovô, di he tixuu lec gol yuu silva di ngidax ge lêm. ³⁰ Ilage xomxo o xovô Anutu lêm, lêc Anutu o nêt kiyang ti lec he lêm. Lêc gwêbaga Anutu nêt kiyang vô xomxo vac vigwe vihati ên nêbê he i pilepac he. ³¹ Ên Anutu vinoo buc ti pyap, om obêc yaxên xomxo vihati nên kiyang i yêp bôbac vô buc tige. Anutu vông yuac tige vac xomxo ti vigê om tipî vô xomxo tyo kidi lec maviha vac yibên, ên nêbê xomxo vihati i xovô bê Anutu vinoo xomxo tige vixôhilôg."

³² Xomxo tigeê ngô kiyang wê Pol nêt lec xomxo ti wê kidi lec maviha vac yibên ge, om he ya nêt kiyang manôn nipaên ya lec Pol, lêc he ya nêt ên nêbê, "Buc ti xe ob ngô kiyang tige i tii vac nang." ³³ Pyap dêc Pol sea he di la. ³⁴ Lêc xomxo ya vông i vin kiyang wê Pol nêt ge di timu vô i vixa. He wê vông i vin ge ti lê nêbê Daionisias

wê kaunsil vac vigwe Aliopagas ge ti, yuu vêu ngwe lê nêbê Damalis, di xomxo ya hixôn.

18

Pol la vông yuac vac Kolin

¹ Pol sea Atens di la Kolin, ² di mîla tulec Yuda vux ti lê nêbê Akwila wê ben kehe Pontas ge. Ilage Akwila yuu vinê Plisila dô Lom wê yêp vac vigwe levac Itali ge, léc king Klodias nêl ên nêbê he Yuda he i sea Lom. Om yuu sea Lom di la dô Kolin. Buc ya lam la vêl di Pol mîla vô yuu, ³ léc yê yuac wê yuu vông ge tiyi xocbê yuac wê i vông ge, om la dô hixônyuu di yon duu xumac sel di tibii kisuu. ⁴ Mêd buc sabat vihati Pol la vac xumac lilo wê he Yuda vông ge mi la nêl kiyang tibeac vô he, ên nêbê he Yuda hixôn tibii ba he i vông nilô i loc vô Yesu di vông i vin.

⁵ Mêd Sailas yuu Timoti lam gê Masedonia di val vô Pol, di Pol nêl xolac vô he Yuda tiyi lec buc vihati di nêl vô he ên nêbê, “Yesu ge Kilisi wê Anutu vînoo i pyap ge.” ⁶ Léc he Yuda pwoo Pol vya vac di so vya vô i om Pol lîloo vijuva vêl ên ngakwi wê i vông ge ên nêbê he i xovô nêl nipaên wê he vông ge, di nêl vô he ên nêbê, “Xam obêc wib mi la vac nipaên ge od ge myaviwen wê xacxam va vông, ên a o vông nipaên ti vô xam lêm. Om gwêbaga a ob sea xam di la nêl xolac vô tibii madîluhu wê o Yuda lêm gee.” ⁷ Mêgem Pol sea he mi la dô vac tibii ti ben lê nêbê Tisias Jastas. Tisias ge mi kitaa vô Anutu, di i xumac le kwabo vô xumac lilo wê he Yuda vông ge. ⁸ Di xomxo levac ti wê mi viac he Yuda xumac lilo ge lê nêbê Klispas hixôn vinêe nue vông i vin Apumtau, di tibii Kolin tibeac ngô xolac wê Pol nêl ge di vông i vin di lipac mia.

⁹ Vô bucên ti Anutu vông vivia ti lam vô Pol bêga nêbê, “Xonaên i ma. Ông nêl xolac di le i o dô xôa maên lêm. ¹⁰ Ên a dô hixôn ông, om xomxo ti o tiyi wê ob vông ông vô nipaên ge lêm, ên xomxo wê tu a nuge ge tibeac dô vac vigwe tiga.” ¹¹ Om Pol dô Kolin tiyi klismas ti di dentuc vigê vilu di sec ti, di tixuu tibii Kolin ya Anutu xolac.

¹² Vô buc wê Galio tu gavman levac di viac vigwe Glik ge he Yuda tibeac kitucma di la hôm Pol xôn di kô mi la vông kiyang vô ¹³ di nêl ên nêbê, “Xomxo tiga tixuu xomxo lec môp kitaaên lê, léc la môp bangwe di o tiyi xocbê xolac wê xe vông ge lêm.” ¹⁴ Mêd Pol nêb ob nêl kiyang, léc gavman levac Galio nêl vô he Yuda ên nêbê, “Xam Yuda, xomxo tiga obêc pwoo kiyang wê gavman vông ge vac, me obêc vông môp nipaên ya ge od a ob ngô kiyang wê xam nêl ge. ¹⁵ Léc xam lam kinêg a lec kiyang hixôn lê di xolac wê xacxam va vông ge, om xacxam va kô xam kiyang mi loc viac, ên a ob ngô kiyang tibêge lêm.” ¹⁶ Mêd Galio tii he vêl ên kot, ¹⁷ di he la hôm xomxo levac wê mi viac Yuda xumac lilo ge ti lê nêbê Sostenis xôn di kô mi la hi vô gavman levac Galio manôn di Galio yê léc o nêl kiyang ti lec lêm.

Pol lax mi la Antiok wê yêp vac vigwe levac Silia ge

¹⁸ Pol dô Kolin buc ya, nang dêc sea xomxo vông vinên tige, di Pol hixôn Plisila yuu Akwila yon la Senkha ên nêb ob lec sip mi la Silia. Gê Senkha Pol hilu kiyang ti vô Anutu om kiping bazub lihi. ¹⁹ Yon mîla Epesas, di Pol sea yuu dô di la vac xumac lilo wê he Yuda vông ge di la nêl kiyang vô he. ²⁰ Mêd he nêl vô Pol ên nêb i dô hixôn he buc ya, léc Pol nêl nêb ob la. ²¹ Om buc wê ob sea he ge od nêl vô he ên nêbê, “Anutu obêc tyuc lec ge od a obêc vena vô xam tii vac.” Pyap di Pol sea he di la lec sip mi la. ²² La lec sip mi la Sisalia, léc sip mîla le di i lop vêl ên sip di la Jelusalem mi la keac vô xomxo vông vinên. Pyap di i loc mi la Antiok.

Apolos nêl xolac gê Epesas

²³ Mêd Pol dô Antiok buc ya, nang dêc kidi vac Antiok di la tup vac vigwe wê yêp vac vigwe levac Galesia yuu Plisia ge, di la nêl kiyang vô xomxo vông vinên ên nêb i ngidu he xôn.

²⁴ Yuda ti lê nêbê Apolos wê ben Aleksandha ge mîla dô Epesas. Apolos ge mi nêl kiyang nivîha di xovô kiyang vihati wê yêp vac kipihac xolac ge. ²⁵ Ilage

xomxo nêl Apumtau Yesu môp kitong vô Apolos mi i xovô di i nilô kidu i nêb ob timu vô xolac vihati, om Apolos nêl Yesu kitong bôbac vô xomxo, lêc môp mia lipacên ge, xovô wê Jon lipac xomxo ge tived. ²⁶ Mêd Apolos la nêl xolac vac xumac lilo wê he Yuda vông ge di xonaên ma, di Plisila yuu Akwila ngô kiyang wê Apolos nêl ge, om kô i mi la vac yuu ben di la nêl Anutu môp yuu xolac wê Apolos lungên ge vihati kitong vô i. ²⁷ Mêd Apolos nêb ob la vigwe Glik di lie vông vinên Epesas tyuc lec nêb i loc. Om he kivuu kipihac ti di vông i la vô xomxo Glik ên nêbê he i kô Apolos lec nivaha. Mêgem Apolos mila Glik, di xomxo wê Anutu xêyaa vin lec he mi he vông i vin gee, Apolos ngidu he xôn. ²⁸ Apolos he Yuda ngaênma lec xolac vô xomxo tibeac manôn, lêc Apolos nêl kiyang hixôn xêkizêc om hi he nêb kiyang tô mi la. Ên Apolos nêl kiyang wê yêp vac kipihac xolac ge kitong vô he om vông xovôên vô he ên nêbê Yesu ge Kilisi wê Anutu vinoo pyap ge.

19

Pol la nêl xolac gê Epesas

¹ Apolos dô Kolin di vô buc tige Pol la tup vac vigwe kitôn di mila Epesas. Di mila tulec xomxo vông vinên ya ² di kinêg vô he ên nêbê, “Buc wê xam vông i vin taxlee ge, Myakilôhông Ngibua lam dô hixôn xam, me?” Lêc he nêl ên nêbê, “Xe o ngô kiyang ti lec Myakilôhông Ngibua lêm.” ³ Om Pol kinêg vô he ên nêbê, “Om xam lipac mia tina?” Lêc he nêl ên nêbê, “Xe lipac mia tiyi wê Jon vông ge.”

⁴ Mêd Pol nêl ên nêbê, “Îlage Jon lipac xomxo wê pilepac he di vô nîmi vô nîpâên ge, di nêl vô he ên nêbê he i vông i vin xomxo ti wê ob val timuên ge. Xomxo tige Yesu.” ⁵ Xomxo tigeê ngô kiyang wê Pol nêl ge om he lipac mia lec Apumtau Yesu lê. ⁶ Mêd Pol vyax vigê lec he di Myakilôhông Ngibua lam hivun he xôn di vông he keac vac tibii toto vya wê he lungên ge di he nêl kiyang tiyi xocbê plopet ge. ⁷ Xomxo tigeê vigê yuu di tô mi la yuu.

⁸ Mêd Pol la vac xumac lilo wê he Yuda vông ge di la nêl Anutu xolac vô xomxo hixôn xêkizêc di xonaên ma. Pol nêl Anutu ben kehe kitong vô he. Pol vông môp tibêge tiyi dentuc yon. ⁹ Lêc xomxo ya nilô xêkizêc om he o vông i vin kiyang wê Pol nêl ge lêm, di he la nêl kiyang nîpâên lec môp wê Yesu vông ge vô xomxo tibeac manôn. Mêgem Pol hixôn xomxo vông vinên sea he di la dô vac xumac wê Tilanas mi tixuu xomxo vac ge, di Pol viac kiyang nivaha vô xomxo tiyi buc vihati. ¹⁰ Pol vông môp tibêge tiyi lec kliskas yuu, om Apumtau xolac la vô he Yuda hixôn he Glik wê dô vac vigwe levac Esia ge vihati.

Kiyang lec Siva nue vux

¹¹ Anutu vông xêkizêc vô Pol om Pol vông do levac tibeac, ¹² om xomxo kô Pol nivimihi wê ka bazub ya ge hixôn i nêb ngakwi ya mi la vông vô xomxo wê yidac ge di he vô nivaha lec, di xomxo wê vimwo nîpâên dô vac he nilô ge, vimwo nîpâên pec mi la vêl ên he.

¹³ Yuda ya mi vilee vac vigwe viyang viyang di la tii vimwo nîpâên vêl ên xomxo, di he ya tixuu nêb ob nêl Apumtau Yesu lê di tii vimwo nîpâên vêl lec Yesu lê. Om he nêl bêga nêbê, “Yesu ti wê Pol nêl i kitong ge, xe nêl vô ông lec i lê bêga bê ông lop mi loc vêl ên xomxo tige.” ¹⁴ Xomxo levac wê mi si daa vô Anutu ge ti lê nêbê Siva, nue vux vigê vilu di sec yuu vông môp tibêge, ¹⁵ lêc vimwo nîpâên nêl vô he ên nêbê, “A xovô Yesu di a xovô Pol, lêc xam ge letya?” ¹⁶ Mêd xomxo ti wê vimwo nîpâên dô vac i nilô ge hôm he xôn di hi he ninivi vô nîpâên di lêx he ngakwi sea, om he sea xumac tige di pec mi la xêtuac. ¹⁷ Mêd he Yuda hixôn he Glik wê dô Epesas gee vihati ngô kiyang tige om he xona mabu di pimil Apumtau Yesu lê. ¹⁸ Mêgem xomxo vông vinên tibeac lam nêl he nêb nîpâên wê mi vông ge kitong seac, ¹⁹ di he wê mi vông yevac îlage kituc he kipihac yevac lam di si lec ngwax vô xomxo vihati manôn. Kipihac tigeê, he kisuu lec mone levac tiyi xocbê 50,000 kina. ²⁰ Mêgem Apumtau xolac la vô levac vac vigwe tibeac.

Tibii Epesas vô nididun levac lec he anutu Artemis

²¹ Pyap dèc Myakilôhô Ngibua vông xovôen vô Pol, om Pol nêl ên nêbê, “A ob la tup vac vigwe Masedonia yuu Glik di la Jelusalem. Pyap di a ob la Lom hixôn.”

²² Mêd Pol vông Timoti yuu Elastas wê yuu mi ngidu i xôn ge yuu la Masedonia, di Pol dô myabo tya gê Esia.

²³ Vô buc tige xomxo ya vông vevac vô môp wê Apumtau vông ge di vông nididun levac. ²⁴ Ên xomxo ti dô Epesas lê nêbê Demitlias wê mi vông yuac lec silva. Demitlias vông xumac nipwo ya silva tiyi xocbê xumac ngibua wê anutu kityooên Artemis vông ge. Demitlias he nue yuac kô mone mabu lec yuac tige, ²⁵ om Demitlias kituc nue yuac hixôn tibii wê mi vông yuac tibêge lam di nêl vô he ên nêbê, “Xame, xam xovô wê il kô mone mabu lec yuac wê il mi vông ge. ²⁶ Lêc xam wê di ngô wê Pol val pilepac xomxo tibeac nilô di he vông i vin kiyang wê nêl ge. Ên Pol nêl ên nêbê anutu wê xomxo vông ya vigê ge, ge o Anutu nôl lêm. Pol lam nêl kiyang tige vac il bed di nêl vac vigwe levac Esia vihati hixôn. ²⁷ Om kiyang wê Pol nêl ge ob vông yuac bisnis wê il vông ge lê vô nipaên, di xumac ngibua wê anutu Artemis vông ge, xomxo ob yê tiyi xocbê xumac pileva. Artemis ge il anutu vêx wê il Esia hixôn xomxo vac vigwe vihati mi kitaa vô ge, lêc Pol kiyang ob vông lê levac wê Artemis vông ge vô nipaên.”

²⁸ Xomxo tigege ngô kiyang wê Demitlias nêl ge om he xêyaa vô myavinê di he tyuc vya levac ên nêbê, “Artemis wê il Epesas vông ge i vêx levac.” ²⁹ Mêd tyucên tige la vac vigwe Epesas vihati om tibii vihati vông didun levac di tup mi la hôm Gaias yuu Alistakas xôn di didii yuu di he la vac vigwe wê he mi kitucma vac ge. Yuu ge Masedonia yuu wê mi la hixôn Pol ge.

³⁰ Pol nêb ob la vac tibii wê kitucma gee mahigun, lêc xomxo vông vinên le vac xôn nêb i locên i ma. ³¹ Dêc gavman Esia mangwe wê Pol nipipu ge he vông kiyang la vô Pol nêbê i loc vacên kitucmaên i ma.

³² Mêd xomxo wê kitucma gee, he tibeac o xovô kitucmaên tige kehe lêm, om he piyôp juda di he ya tyuc kiyang bangwe di ya tyuc kiyang baba ya. ³³ Om Yuda ya kô lie ti lê nêbê Aleksanda mi la tung vac tibii kitucmaên mahigun ên nêbê i nêl kiyang vô he, om Aleksanda vông vigê la kisii ên nêb ob nêl kiyang. ³⁴ Lêc xomxo tigege yê Aleksanda di xovô nêbê ge Yuda ti, om he vihati tyuc vya yêp tibeac ên nêbê, “Artemis wê il Epesas vông ge i vêx levac.” Mêd he tyuc vya tibêge tiyi hiyôv manôn yuu.

³⁵ Mêd xomxo levac wê mi kivuu kiyang wê he Epesas vông ge ti lam keac lec he di he dô kiyang maên, di i nêl vô he ên nêbê, “Xam Epesas, bêna lêc xam tyuc vya lec Artemis? Xomxo vihati xovô ên nêbê il Epesas viac xumac ngibua wê Artemis vông ge di il viac ngidax ngibua wê tô gê kisii ganê mi lam ge hixôn. ³⁶ Xomxo ti tiyiên ma wê ob pwoo kiyang tige vac, om xam dô didun maên, di xam o lêc vông môp nipaên decdec lêm. ³⁷ Xam kô xomxo yuu ge mi lam, lêc yuu o vun susu ti vac xumac ngibua lêm, di yuu o so vya vô anutu wê il vông ge lêm. ³⁸ Om Demitlias he nue yuac obêc nêb vông kot vô xomxo ti ge, od buc wê xomxo ob vông kot lec ge yêp, di gavman levac dô, om he i loc vông kiyang vô gavman levac ên i titô he nêl kiyang. ³⁹ Lêc kiyang wê xam vông ge ya obêc gên yêp ge od buc wê kitucmaên ge xam nêl kiyang tige di il hi i yib. ⁴⁰ Ên môp wê il vông gwêbaga tiyi wê il ob tulec myaviwen levac, ên il lam kitucma mi vông didun levac, lêc gavman obêc kinêg kitucmaên tiga kehe vô il ge, od o tiyi wê il ob nêl kiyang ti lax vô he ge lêm.” ⁴¹ Xomxo levac nêl bêge vô he di vông he toto la.

20

Pol la tup vac vigwe Masedonia yuu Glik

¹ Nididun wê Epesas vông ge tiyôô, di Pol keac xomxo vông vinên kituc lam vô i di viac kiyang vô he ên nêb i ngidu he xôn. Pyap dèc pul he vigê di sea he di la Masedonia. ² Mêd Pol tup vac vigwe

Masedonia vihati di nêl kiyang tibeac vô xomxo vông vinên ên nêb i ngidu he xôn. Pyap di i la Glik ³ di la dô dentuc yon. Nang dêc Pol nêb ob lec sip mi la Silia, léc he Yuda wê dô Glik ge hîlu kiyang xôn nêb ob hi Pol i yib om Pol xo nêb ob lax mi la Masedonia. ⁴ Xomxo wê la hixôn Pol ge he lê nêbê Sopata wê ma Pilas wê lam gê Belia ge, di Alistakas yuu Sekandas wê yuu lam gê Tesalonaika ge, di xomxo Debi ti lê nêbê Gaias, di Timoti, di Tikikas yuu Tlopiamas wê yuu lam gê vigwe levac Esia ge. ⁵ Xomxo tige la dô bin xe gê Tloas. ⁶ Di xe dô di da levac wê Yuda mi ya blet wê yis maên ge lam la vêl, mêd xe lec sip gê Pilipai di la, di buc vigê vilu lam la vêl léc xe mila Tloas di dô da ti gê Tloas.

Pol vông Yutikas kidi lec maviha

⁷ Xe kitucma lec da ên xe nêb xe ob xa yaên di xa pasa hixôn, mêd Pol nêl xolac vô xe ên nêb vidiiên titige ob sea xe di la, om nêl xolac dia di i la di la vivuaên mahigun. ⁸ Xe kitucma vac xumac nilô wêyêp kisii ge di lam tibeac tum vac. ⁹ Mêd xomxo ngivihi ti lê nêbê Yutikas la dô lec xumac vuayen nipwo kisii, mêd Pol nêl kiyang dia om Yutikas manôn yêp di i yêp nilô ma om tô lec vuayen nipwo tige di la kibun. Xumac nilô tige yêp kisii di nilô ti yêp vac mahigun di ti yêp ngibi. Om he lop mi la yê ngivihi tige léc yib. ¹⁰ Mêd Pol lop mi la vô xomxo tyo di le ni xocên kisii di hôm lec vigê di nêl vô he ên nêbê, “Xam o vô viyin lêm, ên ga dô maviha.” ¹¹ Mêd Pol lec mi lax kisii di lax ya hixôn xomxo vông vinên. Pyap di i nêl kiyang dia vô he di vigwe vidii lec, di sea he di la. ¹² Mêd ngivihi tyo dô maviha di he kô mi lax ben hixôn xêyaa nivîha.

Pol sea Tloas di la Mailitas

¹³ Mêd xe lec sip gê Tloas mi la mug mi la vigwe Asos, ên Pol nêl nêb ob la kibun mi la Asos di xe xôn obêc lec sip gê Asos. ¹⁴ Om Pol mila vô xe gê Asos, di xe kô i lec sip di xe xôn la Mitilini. ¹⁵ Nang dêc xe sea Mitilini mi la, di vigwe vidiiên titige xe mila kwabo vô vigwe Kaios, di xe xêp di vigwe vidiiên xe mila Semos di vidiiên xe mila Mailitas. ¹⁶ Xe luu vigwe Epesas vêl, ên Pol nêb ob dô vigwe levac Esia buc

tibeac lêm, ên xo nêb ob la lutibed ên la yê buc Pentikos gê Jerusalem.

Pol nêl kiyang vô gyovixa Epesas

¹⁷ Vac vigwe Mailitas Pol vông kiyang la vô gyovixa Epesas nêb he i loc vô i. ¹⁸ Om he mila di Pol nêl vô he ên nêbê, “Xam xovô môt yuu yuac wê a lam vông vac xam mahigun vô buc wê a val Esia taxlee ge hixôn buc vihati wê a dô hixôn xam ge. ¹⁹ Di buc tibeac he Yuda hîlu kiyang xôn nêb ob vông viyin vô a, om a dô vac viyin tibeac, di a lêng vô nipwo lec, léc a vông yuac wê Apumtau vông vac a vigê ge. ²⁰ Di a o yax kiyang ti vun ên xam lêm. Nge, a nêl kiyang wê ob ngidu xam xôn ge vihati yêp seac vô xam. A tixuu xam vac kitucmaên di a loc tixuu xam vac xam toto bom hixôn. ²¹ Di buc tibeac a nêl kiyang xêkizêc vô xam Yuda hixôn xam tibii ba ên a nêbê xam pilepac nilôm i loc vô Anutu di xam vông i vin il lig Apumtau Yesu. ²² Om xam ngô lê. Gwêbaga Myakilôhê Ngibua nêl vô a nêb a la Jerusalem, léc viyin wê xomxo ob vông vô a gê Jerusalem ge, a lungên. ²³ Vac vigwe vihati wê a la dô vac ge Myakilôhê Ngibua nêl kitong vô a ên nêbê a ob kô viyin di tibii ob tung a vac xumac kalabuhu. ²⁴ Léc a nêb a ob vông yuac vihati wê Apumtau Yesu vông vô a ge i loc tiyi lec myahîpu di a o xo a nignivi lêm. Yuac wê a ob vông ge a ob nêl vizid nivîha wê Anutu vông ge kitong vô xomxo.

²⁵ “Xam xovô bê ilage a loc tup vac xam di loc nêl Anutu ben kehe kitong vô xam, léc gwêbaga a xovô ên a nêbê xam obêc wê a magnôn tii vac lêm. ²⁶ Om a ob nêl kiyang xêkizêc vô xam bêga bê xam ti obêc wib mi la vac nipaên ge od kiyang ti o yêp vô a lêm. ²⁷ Ên a o yax kiyang ti vun ên xam lêm. Nge, a nêl kiyang wê Anutu vông ge vihati kitong vô xam. ²⁸ Om xam viac xam di xam viac Anutu nue vihati, ên Myakilôhê Ngibua vînoo xam nêb xam viac he. Xam viac he i nivîha, ên Apumtau kisuu he ya hi wê ici va vông ge. ²⁹ A xovô ên a nêbê a ob sea xam di a ob la, di timuên xomxo nipaên ya obêc lam vac xam mahigun di lam vông xam vô nipaên tiyi xocbê noo vimen la hi bwoc sipsip

ge. ³⁰ Di xacxam va ya obêc kidi vac xam mahigun di nêl kiyang kityooên vô xam di didii xam mi lax timu vô he vixa. ³¹ Om xam viac xam nivîha, di xam xovô bê tiyi klismas yon a dô hixôn nilôg viyin yuu byagên, léc a nêl Anutu xolac vô xam tiyi bucên yuu vidiiên vihati.

³² “Di gwêbaga a ob tung xam vac Anutu vigê di xam dô vac kiyang xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge. Ên kiyang tige tiyi wê ob vông xam le xêkizêc, di ob vông vizid wê Anutu nêb ob vông vô il vihati wê il tu i nue ge vô xam hixôn.

³³ “A o kitaa gol yuu silva hixôn nivîmihi vô xomxo ti lêm. ³⁴ Xam xovô ên xam nêbê aca va vigêg vông yuac di a tulec susu wê ngidu a xôn di ngidu xomxo wê dô hixôn a ge xôn. ³⁵ Yuac vihati wê a vông ge nêl kitong vô xam bêga nêbê il ob vông yuac xêkizêc ên i ngidu xomxo wê he nêl xêkizêc ma ge xôn. Di il ob xovô kiyang wê Apumtau Yesu nêl bêga nêbê xomxo ti obêc vông susu vô xomxo ngwe ge od xêyaa ob vô nivîha luu môp wê ob kô susu vô xomxo ngwe ge vêl.”

³⁶ Pol nêl kiyang tige pyap di yev vixa kitu vac di he gyovixa kitaa. ³⁷ Pyap di he vihati byag mabu di kiva Pol xôn di pul i vigê. ³⁸ Di he nilô vô viyin levac ên kiyang wê Pol nêl vô he ên nêbê, “Xam obêc wê a magnôn tii vac lêm.” Mêd he kô Pol mi la tung lec sip.

21

Pol lec sip nêb ob la Jerusalem

¹ Mêd xe lec sip di sea he di mîla bôbac vô vigwe Kos, di vigwe vidiiên ge xe kidi mi la vigwe Los, di xe sea Los di mîla Patala. ² Mêd xe tulec sip ngwe wê ob la vigwe Pinisia ge om xe lec sip tige di la. ³ Mêd xe mîla kwabo vô vigwe Saiplas wê yêp vô xe vigêm kêd ge di xe luu Saiplas vêl di la Taia vac vigwe levac Silia. Mêd tibii tul kupac vêl ên sip, ⁴ di xe lop vêl ên sip di la myag xomxo vông vinên vac vigwe tige léc xe tulec he ya om xe la dô hixôn he da ti. Myakilôhê Ngibua vông xovôên vô he om he nêl vô Pol ên nêbê, “Locên Jerusalem i ma.” ⁵ Mêd buc wê xe dô hixôn he ge tiyô om he vông vinên

vihati hixôn vinêe nue, xe xôn sea he ben di la gwec ninya, mêd xe vihati yev vixam kitu vac di kitaa, ⁶ pyap di xe pulma vigêm di xe lec sip di he lax mi la ben.

Agabas nêl kiyang vô Pol

⁷ Xe sea Taia di mîla Tolemes, di xe la vô xomxo vông vinên wê dô vigwe tige di keac vô he di dô hixôn he buc tived. ⁸ Dêc vigwe vidiiên ge xe sea Tolemes di la Sisalia, di mîla dô hixôn sinale Pilip vac i ben. Pilip ge xomxo wê Yesu nue ngivîhi vînoo he vigê vilu di sec yuu gê Jerusalem ilage ên nêb he i ngidu Yesu nue ngivîhi xôn ge. ⁹ Pilip nue vêxwo yuudiyuu dô wê he mi nêl Anutu xolac ge.

¹⁰ Xe dô Sisalia buc ya la vêl mêd plopet ti lê nêbê Agabas kidi gê Judia di val Sisalia vô xe, ¹¹ di val hôm Pol let di ku ici va vigê yuu vixa xôn ya, di nêl ên nêbê, “Myakilôhê Ngibua nêl bêga nêbê he Yuda wê dô Jerusalem ge obêc ku xomxo ti wê i let tiga xôn tiyi bêga, di he obêc vông i la vac tibii wê o Yuda lêm ge vigê.”

¹² Xe ngô kiyang tige om xe wê xe la hixôn Pol ge, hixôn he wê dô vac vigwe tige xe kitaa Pol ên xe nêbê, “Locên Jerusalem i ma.” ¹³ Léc Pol nêl vô xe ên nêbê, “Bêna léc xam byag di vông a nilôg vô viyin? A o xona ên wê tibii ob ku a xôn ge lêm. Di he obêc hi a xib gê Jerusalem ge od ge pyap. A obêc xib lec Apumtau lê.” ¹⁴ Xe nêl kiyang tibeac vô Pol, léc o ngô lêm, om xe sea vyam wê xe nêl ge di nêl bêga bê, “Anutu i vông i tiyi wê xovô ge.”

Pol nêl yuac kitong vô gyovixa gê Jerusalem

¹⁵ Buc ya lam la vêl mêd xe kô xe susu lec ên xe nêb xe ob la Jerusalem. ¹⁶ Dêc xomxo vông vinên Sisalia ya la hixôn xe di xe la Jerusalem, di he kô xe mi la vac Neson ben wê xe ob xêp vac ge. Neson ge xomxo Saiplas ti wê vông i vin Yesu ilage. ¹⁷ Xe mîla Jerusalem di lige vông vinên wê dô Jerusalem gee kô xe lec hixôn xêyaa nivîha.

¹⁸ Di vigwe vidiiên ge xe hixôn Pol la xê Jems, di gyovixa Jerusalem vihati la dô hixôn. ¹⁹ Mêd Pol pul he vigê di nêl

kiyang lec yuac vihati wê Anutu ngidu i xôn di i la vông vac tibii wê o Yuda lêm gee ben.

²⁰ He gyovixa ngô kiyang wê Pol nêl ge om he pîmil Anutu di nêl vô Pol ên nêbê, “Lige, ông xovô bê Yuda tibeac xochê 1,000 ge he vông i vin Yesu, lêc he timu vô xolac wê Moses vông ge hixôn. ²¹ Di xomxo ya nêl kiyang kityooên vô he ên nêbê ông la nêl kiyang vô he Yuda wê la dô vac tibii ba ben gee ên ông nêbê he i sea Moses xolac di sea môp wê ob gôl nue ninivi ge di sea môp wê he Yuda mi vông ge. ²² Om il ob vông bêna? Ên gwêbaga he Yuda ob ngô wê ông val dô ga. ²³ Om ông vông i tiyi kiyang wê xe ob nêl vô ông bêga bê xe lige yuudiyuu dô wê he hîlu kiyang ti vô Anutu ge. ²⁴ Om ông loc hixôn he di xam loc vông i tiyi môp wê yêp vac Moses xolac ge wê ob kitya xam nêl nipaên vêl di xam vô paha lec, di ông vông mone vô he, ên he i loc kiping bazub lihi. Ông vông môp bêge, ên xomxo vihati i yê wê ông timu vô Moses xolac ge di he i xovô bê kiyang wê xomxo kityoo lec ông ge nôn maên.

²⁵ “Di tibii vông vinên wê o Yuda lêm ge, ilage il hîlu kiyang di vông kipihac ti la vô he ên il nêbê he i kol he ên susu yaên wê tibii vông i tu daa vô anutu kityooên ge, di he yaên hi i ma, di he i o ya lîlii wê he ngibina kwa di hi dô vac nilô ge lêm, di he i xona ên môp yôdac vêx yuu vux.” ²⁶ He nêl bêge vô Pol, om Pol kô xomxo yuudiyuu tige di vigwe vidiiên titige he xôn la timu vô môp wê ob kitya he nêl nipaên vêl ge, pyap di he la vô xomxo wê mi si daa ge vac Anutu xumac ngibua di la nêl buc wê he ob vô paha lec di he toto ob vông daa vô Anutu ge kitong vô he.

He Yuda la hôm Pol xôn vac xumac ngibua

²⁷ He dô di buc vigê vilu di sec yuu vô kwabo lec wê ob tiyô ge, lêc he Yuda wê lam gê Esia gee yê wê Pol la dô vac Anutu xumac ngibua ge, om he vông xomxo tibeac nilô juda sea di he la hôm Pol xôn, ²⁸ di tyuc vya levac ên nêbê, “Xam lige Islel, xam lam hixôn xe, ên xomxo tiga wê mi la vac vigwe vihati di la so vya lec il

Islel hixôn Moses xolac di xumac ngibua tiga. Di gwêbaga xomxo tiga vông môp nipaên bêga bê kô tibii wê o Yuda lêm ge mi he lam vac Anutu xumac ngibua ga om vông xumac tyo vô nipaên.” ²⁹ He nêl bêge, ên he yê wê Pol la vîlee vac Jelusalem hixôn Tlopimas wê tibii Epesas ti ge, om he so nêbê mêd Pol kô Tlopimas mi yuu la vac Anutu xumac ngibua nilô.

³⁰ Om xomxo Jelusalem vihati xêyaa vô myavinê vô Pol di he kitucma mi la hôm Pol xôn vac Anutu xumac ngibua di kô i mi la vixun di tung vuayen lec lutibed.

³¹ Mêd xomxo tige hi Pol ên nêb ob hi i yib, lêc kiyang la vô Lom levac ti wê viac tibii vevac vihati ge ên nêbê xomxo Jelusalem vihati kitucma di vông nididun levac. ³² Om tibii levac tige kô tibii vevac levac ya hixôn he nue vevac di he la lutibed di mila le vac xomxo mahigun. Mêd xomxo yê wê he val ge om he sea Pol di hiên ma. ³³ Mêd tibii levac tige nêl vô nue vevac ên nêbê he i loc hôm Pol xôn di ku i xôn ya sen yuu. Mêd tibii levac nêl ên nêbê, “Xomxo tiga letya? Di i vô va lêc xam hi?” ³⁴ Lêc xomxo ya tyuc kiyang ngwe di he ya tyuc kiyang bangwe, di he tyuc vac nididun levac om tibii levac tige o ngô kiyang wê he tyuc ge nivîha lêm, om nêl vô nue vevac ên nêbê he i kô Pol mi loc vac xumac wê he vông ge. ³⁵⁻³⁶ Om he kô Pol mi la lec peb, lêc xomxo tibeac timu vô he vixa di tyuc ên nêbê, “Hi i yib.” Om tibii vevac tige hôm Pol kisii di kô mi la.

Pol nêl i kehe kitong vô he Yuda

³⁷ He nêb he ob kô Pol mi la xumac lôma, lêc Pol nêl vô tibii vevac levac tige vac vya Glik ên nêbê, “A ob nêl kiyang ti vô ông.” Mêd tibii vevac tyo nêl vô Pol ên nêbê, “Ông xovô vya Glik. ³⁸ A so ên a nêbê mêd ông Isip ti wê ông vông vevac vô gavman ilage di i kô tibii 4,000 hixôn he yipac di didii he mi la vac vigwe myadongên.” ³⁹ Mêd Pol nêl vô i ên nêbê, “A ga Yuda ti di a bog vigwe levac Tasas wê yêp vac vigwe Silisia ge. Om a kitaa ông bê ông tyuc lec di a nêl kiyang ya vô xomxo tigae.” ⁴⁰ Mêd tibii levac tige lee yuu om Pol le lec peb di vông vigê la kisii

di xomxo vihati dô kiyang maên, mêd Pol nêl kiyang vô he vac Yuda vya.

22

¹ Pol nêl vô he bêga nêbê, “Xam mage lige, a ob nêl a kehe kitong om xam ngô.”

² He ngô wê Pol keac vac Yuda vya ge om he dô kiyang maên, di Pol nêl vô he ên nêbê,

³ “A ga Yuda ti di a yubac gê Tasas vac vigwe levac Silisia, lêc a lig gê Jerusalem di Gameliel tixuu a ya Moses xolac vihati wê il buge timu vô ge om a vông i vin Anutu xêkizêc di vông yuac wê i vông ge tiyi xocbê xam vông gwêbaga. ⁴ Di a vông viyin levac vô xomxo wê vông i vin Yesu ge ên a nêb a ob hi he i yib, di a ku he vêx yuu vux xôn di tung he vac xumac kalabuhu. ⁵ Xomxo daa siên nêl levac hixôn kaunsil vihati xovô môp wê a vông ilage, om he tiyi wê ob nêl a kitong. Mêd he kivuu kipihac vô he Yuda wê dô Damaskas ge di a kô mi la Damaskas ên a nêb a ob hóm xomxo vông vinên wê dô vigwe tige xôn di kô he mi lam Jerusalem ên he i lam kô myavinê.

Pol nêl kiyang lec wê vông i vin Kîlisi ge

⁶ “A loc mi la di a mila kwabo vô Damaskas vô vidiiên wê hiyôv tyip kitôn ge, lêc lutibed xêseac ti lam gê kisii di lam byêx a magnôn, ⁷ di a tîlii mi la xêp kibun, di a ngô vya ti lam nêl vô a ên nêbê, ‘Sol, bêna lêc ông vông viyin vô a?’ ⁸ Lêc a kinêg ên a nêbê, ‘Apumtau, ông letya?’ Di i nêl vô a ên nêbê, ‘A Yesu Nasalet wê ông vông viyin vô a ge.’ ⁹ Mêd xomxo wê dô hixôn a gee yê xêseac lê, lêc he o ngôvô xomxo ti wê keac vô a ge vya lêm.

¹⁰ “Mêd a kinêg ên a nêbê, ‘Apumtau, a ob vông bêna?’ Lêc Apumtau nêl vô a ên nêbê, ‘Ông kidi lec mi loc Damaskas, ên xomxo ti obêc nêl yuac wê Anutu nêb ông ob vông ge kitong vô ông.’ ¹¹ Xêseac tige byêx a magnôn di a o xê susu ti lêm, om he wê dô hixôn a gee hóm lec a vigêg di didii a di xe la Damaskas.

¹² “Xomxo ti lê nêbê Ananias dô Damaskas. Ananias viac Moses xolac vihati di timu vô nivîha om he Yuda wê dô Damaskas gee yê ên nêb i xomxo nivîha.

¹³ Mêd Ananias lam le vô a magnôn di nêl ên nêbê, ‘A lig Sol, mamnôn i seac.’ Dêc lutibed a magnôn seac di a xê Ananias. ¹⁴ Di i nêl vô a ên nêbê, ‘Anutu wê il buge vông ge vînoo ông ên nêb ông xovô kiyang wê i vông ge di ông wê xomxo nivîha tyo wê ici va nêl kiyang vô ông vac mya ge, ¹⁵ ên ông obêc kô kiyang wê ông wê di ngô ge mi la nêl kitong vô xomxo vihati. ¹⁶ Om ông dibin vatya? Kidi lec mi loc lipac mia, di ông kitaa vô Apumtau ên i kitya ông nêl nipaên vêl.’

Pol nêl kiyang lec wê Anutu vông i la vô tibii madîluhu ge

¹⁷ “Mêd a lôm Jerusalem di la kitaa vac Anutu xumac ngîbua, lêc a xê vîvia ti bêga nêbê ¹⁸ Apumtau nêl kiyang ti vô a ên nêbê, ‘Ông sea Jerusalem di loc lutibed, ên ông obêc nêl a kitong vô xomxo ge od he ob vông i vin lêm.’ ¹⁹ Mêd a nêl ên a nêbê, ‘Apumtau, he xovô wê ilage a la vac xumac lilo vihati di a la hóm xomxo wê vông i vin ông ge xôn di a hi he. ²⁰ Di buc wê he hi Stiven wê mi nêl ông kiyang ge od a le hixôn di viac he wê nêx Stiven ya ngidax ge nêl ngakwi, di a xê môp wê he vông ge ên a nêbê nivîha.’

²¹ Lêc Apumtau nêl vô a ên nêbê, ‘Ông loc ên a ob vông ông loc môp dia vô tibii madîluhu wê o Yuda lêm gee.’ ”

Xomxo levac Lom ti viac Pol

²² He Yuda ngô kiyang wê Pol nêl ge, di i val vô kiyang ti wê nêb ob la vô tibii ba ge lêc he yê tiyiên ma om he tyuc vya levac ên nêbê, “Hi xomxo tige i yib. Xomxo tibêge ob dô mavîha lêm.” ²³ He tyuc levac di nêx nivîmihi kisii di hóm vîjuva mi nêx i la kisii hixôn. ²⁴ Om tibii vevac tige nêl vô nue vevac ên nêbê, “Xam kô Pol mi loc vac il bed xumac lôma di loc hi i ya yihi, ên i nêl kiyang wê Yuda tyuc lec i ge kehe vô il mi il ngô.” ²⁵ Om he ku Pol vigê xôn ya let, lêc Pol kinêg vô tibii vevac ti wê le kwabo ge ên nêbê, “Xolac wê gavman vông ge yêp ên nêbê xam obêc hi xomxo Lom ti tax dêc i vông kot timuên ge od obêc la tiyi, me?”

²⁶ Tibii tige ngô kiyang wê Pol nêl ge om lax nêl vô tibii vevac levac ên nêbê, “Ông ob vông bêna vô xomxo tige? Ên xomxo

tige Lom ti.” ²⁷ Om xomxo levac tige la vô Pol di kinêg vô i ên nêbê, “Ông nêl kitong vô a bê ông Lom ti vixôhilôg, me?” Om Pol nêl ên nêbê, “Vixôhilôg, a xomxo Lom ti*.” ²⁸ Mêd tibii levac tige nêl vô Pol ên nêbê, “A vông mone levac la vô gavman, om a dô tiyi xocbê xomxo Lom.” Lêc Pol nêl ên nêbê, “Di a mô, a o bêge lêm, ên tag kô a di a Lom ti.” ²⁹ Mêd nue vevac wê nêb ob hi Pol ge ngô kiyang tige om xona di sea Pol lutibed, di tibii vevac levac tige ngô wê Pol Lom ti lêc he ku i xôn ge, om xona.

³⁰ Tibii levac tige nêb ob ngôvô kiyang wê he Yuda nêl lec Pol ge kehe, om vîgwe vidiiên ge piwelac sen vêl ên Pol di vông kiyang la vô Yuda levac wê mi si daa gee hixôn kaunsil vihati ên nêbê he i lam kitucma, mêd tibii vevac levac tyo kô Pol mi lam lax vô he manôn.

23

Pol nêl kiyang vô kaunsil wê he Yuda vông ge

¹ Pol manôn la vô he kaunsil di nêl kiyang vô he nêbê, “Xam lige, môp wê a vông ilage di i val tyip gwêbaga, Anutu yê nêb a o vông ti so lêm.” ² Mêd xomxo daa siên nêl levac lê nêbê Ananias ngô Pol kiyang, om nêl vô xomxo wê le kwabo vô Pol ge ên nêbê, “Pítap i mya.” ³ Lêc Pol nêl vô Ananias ên nêbê, “Ông tiyi xocbê xax wê xomxo lipac pên lec kisii lêc nilô pítal ge, om Anutu obêc hi ông, ên ông nêb ông ob titô a kiyang ya Moses xolac lê, lêc ông pwoo Moses xolac vac ên wê ông nêl di xomxo hi a ge.”

⁴ Mêd xomxo wê le hixôn Pol ge nêl vô i ên nêbê, “Letya nêb ông nêl kiyang nipaên lec xomxo levac wê mi si daa vô Anutu ge?” ⁵ Mêd Pol nêl ên nêbê, “Xam lige, a xovô kiyang wê yêp vac kipihac xolac bêga nêbê, ‘Xam o lêc nêl kiyang nipaên lec xomxo levac wê viac xam ge lêm.’ Lêc a o xovô bê xomxo tige xomxo levac wê mi si daa ge lêm om a nêl kiyang bêge lec i.”

⁶ Pol xovô nêbê he ya Sadyusi di he ya Palisi om keac levac vô he kaunsil ên nêbê, “Xam lige, mag ge Palisi di a ga Palisi, di a vông i vin ên a nêbê xomxo yibên obêc kidi lec tii vac, lêc gwêbaga xomxo vông kiyang vô a lec kiyang tige.” ⁷ Pol nêl bêge om he Palisi yuu Sadyusi kunacma di le kidu yuu, ⁸ ên he Sadyusi nêl nêbê xomxo yibên ob kidi lec i tii vac lêm, di he nêl ên nêbê angela di xomxo kinu o dô lêm. Lêc he Palisi vông i vin kiyang tige vihati. ⁹ Om he nêlma levac di higac vôma di he Palisi wê tixuu xomxo ya Moses xolac gee he ya kidi lec di nêl ên nêbê, “Xe o tulec soên ti vô xomxo tige lêm. Angela hixôn xomxo kinu mêd lam nêl kiyang vô i.” ¹⁰ He kunacma mabu yocên om xomxo vevac levac tyo xona nêbê he ob titê Pol vôma lêc yib, om nêl vô nue vevac ên nêbê, “Xam loc kô Pol vac he mahigun di kô mi loc vac xumac wê il vông ge.”

¹¹ Vô bucên hig ge Apumtau lam le vô Pol manôn di nêl ên nêbê, “Ông xonaên i ma, ên ông nêl a kitong gê Jerusalem om ông obêc la nêl a kitong gê Lom hixôn.”

He Yuda hilu kiyang nêb ob hi Pol i yib

¹² Vîgwe vidiiên he Yuda kitucma di hilu kiyang bêga nêbê, “Il ob hi Pol i yib, om il ob ngibua susu yaên hixôn mia numên di i loc tyip lec buc wê il ob hi Pol i yib ge.”

¹³ He wê hilu kiyang tige tiyi xocbê kehe yuu (40). ¹⁴ Mêd he la vô xomxo levac wê mi si daa gee hixôn he Yuda levace di nêl vô he ên nêbê, “Xe vihati hilu kiyang bêga ên xe nêbê xe ob xa yaên ti lêm di i loc tyip lec buc wê xe ob hi Pol i yib ge. ¹⁵ Om xam hixôn kaunsil, xam vông kiyang i loc vô xomxo vevac levac tyo bê i kô Pol mi lam vô xam ên xam ob ngôvô kiyang kehe, di xe ob viac xe pyap di obêc val môp mahigun ti di xe ob hi i yib.”

¹⁶ He nêl bêge, lêc Pol viwa ngivihhi ti ngô wê he nêb ob hi Pol i yib ge om la vac tibii vevac ben di la nêl kiyang tige kitong vô yihi. ¹⁷ Om Pol keac tibii vevac levac ti val di nêl vô i ên nêbê, “Kô xomxo ngivihhi

* **22:27:** Pol ge xomxo Lom ti vixôhilôg, ên yubac vac vîgwe Tasas vac vîgwe levac Silisia wê Lom viac ge. Lêc Pol ge Islele ti, ên ta yuu ma ge xomxo Islele yuu.

tiga mi loc vô xomxo levac wê viac tibii vevac ge ên ob nêl kiyang ti vô i.”¹⁸ Om tibii tige kô i mi la vô tibii vevac levac tyo di nêl vô i ên nêbê, “Pol ti wê il hôm i xôn ge keac a la vô i ên nêb a kô xomxo ngivihi tiga mi lam vô ông, ên xomxo ngivihi tiga ob nêl kiyang ti vô ông.”

¹⁹ Mêd xomxo levac tige kô ngivihi tyo mi yuu la le viyonên di kinêg vô i ên nêbê, “Ông ob nêl kiyang vatya vô a?”²⁰ Om ngivihi tyo nêl vô i ên nêbê, “He Yuda hilu kiyang xôn nêbê he ob vông kiyang i lam vô ông ên nêb titige ông kô Pol mi loc vô he kaunsil. He kityoo ên he nêb he ob ngô i nêl kiyang kehe i tii vac.”²¹ Om ông o léc ngô he vya lêm, ên he lie 40 dô vac môp ên nêb ob hi Pol i yib, ên he hilu kiyang bêga nêbê he ob ngibua yaên hixôn numên di i loc tyip lec buc wê he ob hi Pol i yib ge. Di gwêbaga he dô bin ông nêb ông tyuc lec kiyang wê he nêl ge.”²² Mêd tibii vevac levac tyo vông ngivihi tige lax mi la di nêl kiyang xêkizêc vô i nêbê, “Ông o léc nêl kitong vô xomxo ti bê ông lam nêl kiyang tige vô a lêm.”

Tibii vevac levac vông Pol la vô gavman levac Piliks

²³ Mêd tibii vevac levac tige keac nue yuu wê mila le ngiduên wê i vông ge lam di nêl vô yuu ên nêbê, “Muu kô xomxo vevac 200 hixôn xomxo vevac 70 wê ob lec xôhê gee di xomxo 200 wê ob kô yii ge, di xam loc Sisalia vô bucên lec hiyôv manôn xocbê 9 klok.”²⁴ Di xam viac xôhê ya ên Pol i dô lec ti, di xam viac i nivîha di kô i mi loc vô gavman levac Piliks.”²⁵ Di tibii levac tige kivuu kipihac ti vô Piliks bêga nêbê,

²⁶ “A, Klodias Lisias, a kivuu kipihac tiga vô ông gavman levac Piliks. Vidiiên nivîha i loc vô ông.”²⁷ Xomxo tiga, he Yuda hôm i xôn di hi i ên nêb ob hi i yib, léc a ngô wê i Lom ti ge, om a hixôn nuge vevac, xe la kô i vêl ên he Yuda vigê.”²⁸ A nêb a ob ngô kiyang wê he nêl lec xomxo tige kehe, om a kô i mi la vô kaunsil wê he Yuda vông ge.”²⁹ Mêd a ngô kiyang wê he nêl lec i ge, léc kiyang tige tiyi xocbê xolac wê heche va vông ge, di a xovô ên a nêbê kiyang tige o tiyi wê il ob tung i la

vac kalabuhu di hi i yib ge lêm.”³⁰ Nang dêc xomxo ti lam nêl kitong vô a ên nêbê he Yuda hilu kiyang nêb he ob hi xomxo tige i yib, om a vông i loc vô ông lutibed. Di a nêl vô he Yuda wê vông kiyang vô i ge ên a nêbê he i loc nêl kiyang wê he nêl lec i ge vô ông.” Kipihac nêl bêge.

³¹ Mêd nue vevac vông i tiyi wê tibii levac tige nêl vô he ge om he kô Pol di la bucên di mila vigwe Antipatlis.”³² Di vigwe vidiiên tibii vevac wê la kibun gee hixôn he wê kô yii ge lax mi la ben, di he wê dô lec xôhê gee la hixôn Pol mi he la.”³³ He mila Sisalia mêd vông kipihac vô gavman levac Piliks di vông Pol la hixôn.”³⁴ Mêd Piliks kitong kipihac tyo di kinêg vô Pol ên nêbê, “Ông lam vac vigwe levac tina?” Om Pol nêl ên nêbê, “A bog Silisia.”³⁵ Mêd Piliks nêl ên nêbê, “Xomxo wê nêl kiyang lec ông ge obêc val ge od a ob ngô kiyang wê ông vông.” Pyap mêd nêl vô nue vevac ên nêb he i kô Pol mi loc tung vac gavman xumac wê Helot lox ilage di he i yê i xôn.

24

He Yuda vông kiyang vô Pol

¹ Buc vigê vilu lam la vêl dêc Ananias wê xomxo daa siên nêl levac ge hixôn Yuda levac ya di xomxo ti wê ob nêl xomxo nêl kiyang vô gavman ge lê nêbê Tetalas, he la vô gavman levac Piliks ên he nêb he ob vông kiyang vô Pol.”² Om Piliks keac Pol lam di Tetalas nêl kiyang kityooên ya lec Pol bêga nêbê, “Xomxo levac Piliks, ông viac xe nivîha om xe dô nimvîha di vevac ti o tyip vac xe bom lêm, di ông kitya môp nipaên vêl di vông xe dô vac môp nivîha wê ob vô nivîha vô xe ge.”³ Om môp tige vông xe xemyaa vô nivîha di xe hi vixam ên ông tiyi buc vihati.

⁴ “A ob nêl kiyang dia vô ông lêm, léc a kitaa ông bê ông xemyaa i vô nivîha di ông ngô kiyang bo ti wê a ob nêl vô ông ga.”⁵ Xomxo tige, xe xê ên xe nêb i xomxo judaên, ên la vông Yuda vac vigwe vihati he nilô juda di he o dô nivîha lêm, di xomxo kidu ti wê nêbê Nasalet ge ici va tu he nêl xomxo levac.”⁶ Dêc nêb ob vông Anutu xumac ngibua i vô nipaên om xe la

hôm i xôn. [Ên xe nêb xe ob vông kiyang vô i lec kiyang wê yêp vac Moses xolac ge, ⁷ léc tibii vevac levac Lisias val tii xe sea di kô Pol mi la, ⁸ di nêl ên nêbê xomxo wê nêb ob vông kiyang vô Pol ge, he i lam nêl kiyang vô ông.] Om ông obêc kinêg xomxo tyo ge od ông obêc ngô kiyang wê xe nêl lec i ge vihati vac i mya.”

⁹ Tetalas nêl bêge di Yuda vihati ngidu i kiyang xôn di nêl ên nêbê kiyang vihati ge vixôhilôg nôn.

Pol nêl kiyang vô Piliks

¹⁰ Mêd Piliks too kwa vô Pol ên nêb i nêl i kiyang, om Pol nêl ên nêbê, “A xovô wê ông viac kiyang wê xe Yuda vông ge vac ilage di i val tyip gwêbaga hixôn, om a xêgyaa nivaha ên wê a ob nêl kiyang wê a vông ge vô ông. ¹¹ Ông obêc kinêg vô xomxo ya ge od he ob nêl vô ông bê a la Jerusalem di la kitaa vô Anutu di buc vigê yuu di tô mi la yuu lam la vêl di i val gwêbaga. ¹² Di he Yuda o yê wê xe ngaênma lec kiyang ya vac xumac ngibua ge lêm, di a o kituc xomxo tibeac vac xumac lilo me lec wetôv di vông he xêyaa vô myavinê lêm. ¹³ Kiyang kityooên wê he nêl lec a ge, he o tiyi wê he ob nêl kiyang kehe kitong mi ông xovô bê kiyang nôn lêm.

¹⁴ “Lêc a ob nêl a kitong seac bêga bê kiyang wê he Yuda yê tiyiên ma ge, vixôhilôg, a mi timu vô. Lêc a timu vô môp tige di a kitaa vô Anutu wê buge mi kitaa vô ilage, di a vông i vin Moses xolac hixôn plopete kiyang wê yêp vac kipihac ge vihati. ¹⁵ Di a vông i vin di dô bin kiyang wê nêl ên nêbê xomxo vihati, nipaên yuu xôn nivaha, obêc kidi lec mavaha tii vac. Di he Yuda êno vông i vin kiyang tige mi dô bin. ¹⁶ Om a vông môp nivaha tiyi buc vihati ên a nêb a nilôg i yêp nivaha, di Anutu hixôn xomxo he i yê a nivaha.

¹⁷ “A la dô klismas ya la vêl vac vigwe ya, nang di a la Jerusalem ên a nêb a ob vông mone vô lige Yuda wê nêb susu maên gee di a nêb a ob tung daa vô Anutu. ¹⁸ A viac môp tige om a timu vô môp wê ob vông a vô paha lec ge, pyap di he Yuda yê wê a la vac Anutu xumac ngibua ge.

Xomxo tibeac o dô hixôn a di vô nididun levac lêm, ¹⁹ léc he Yuda wê lam gê Esia ge he val hôm a xôn. Xomxo tige, a nêg kiyang ti obêc yêp vô he ge od he i lam nêl vô ông di obêc nivaha. ²⁰ Lêc obêc ma ge od xomxo wê dô gae he i nêl a nêg soên wê he tulec vô buc wê a la le vô he kaunsil manôn ge. ²¹ Kiyang tibeac wê a le vô kaunsil manôn di a nêl bêga ên a nêbê, ‘A vông i vin ên a nêbê Anutu obêc tipi vô xomxo yibên kidi lec i tii vac om gwêbaga xam vông kot vô a lec kiyang tige tibeac.’ ”

²² Pol nêl bêge, léc Piliks xovô kiyang yuu môp wê xomxo vông vinên vông ge om nêl vô he Yuda ên nêbê, “Xam dô di xomxo levac Lisias obêc val ge od a obêc titô kiyang wê xam vông ge.” ²³ Mêd Piliks nêl vô tibii vevac tige ên nêbê, “Viac Pol nivaha di ông wê i xôn di i o léc dô kizêc lêm, di ông o léc vibu lie wê nêb ob lam vông susu ya vô i ge lêm.”

Pol dô vac xumac kalabuhu tiyi klismas yuu

²⁴ Buc ya la vêl dêc Piliks yuu vinê Dlusila keac Pol lam vô yuu. Dlusila ge Yuda vêx ti. Om yuu ngô kiyang wê Pol nêl lec môp wê xomxo ob vông i vin Yesu Kilisi ge kehe kitong. ²⁵ Dêc Pol nêl kiyang lec môp nivaha hixôn môp wê xomxo ob kol he ên nipaên ge di nêl lec wê Anutu obêc titô xomxo nêb kiyang vô buc timuên ge. Piliks ngô kiyang tige di xona om nêl vô Pol ên nêbê, “Kiyang pyap om ông loc, di obêc buc ngwe nang di a obêc keac ông lôm i tii vac.” ²⁶ Dêc Piliks xo vac nilô ên nêbê mêd Pol obêc vông mone ya vô i om keac Pol la vô i tiyi buc tibeac di yuu keac mi dô.

²⁷ Klismas yuu lam la vêl dêc Posias Pestas la kô vigwe wê Piliks vông ge. Di Piliks xo nêbê he Yuda i yê i nivaha, om sea Pol dô vac kalabuhu di i loc mi la.

25

Pol nêl nêbê king Sisa ob ngô kiyang wê i vông ge

¹ Pestas val dô vac vigwe wê ob viac ge di buc yon la vêl di i sea Sisalia di la Jerusalem. ² Mêd xomxo levac wê mi

si daa vô Anutu gee hixôn lie levac ya he la vô Pestas di so kiyang lec Pol di nêl vô Pestas ên nêbê, ³ “Xe kitaa ông bê ông vông Pol i lam Jerusalem.” He nêl bêge ên he nêb Pol obêc val vô he vac môp mahigun ti ge od he ob hi i yib. ⁴ Lêc Pestas nêl vô he ên nêbê, “Pol la dô kalabuhu gê Sisalia, di a ob dô buc myabo tya di a ob la Sisalia. ⁵ Om xam levac ya lam hixôn a, ên i nêl soên ya obêc yêp ge od xam vông kot vô i.”

⁶ Om Pestas dô hixôn he tîyi buc vigê vilu di sec yon me buc vigê yuu dêc la Sisalia. Di vigwe vidiiên Pestas la dô vac xumac kot di nêl vô nue ên nêb he i loc kô Pol mi lam. ⁷ Pol val di he Yuda wê lam gê Jerusalem gee le hixôn Pol di so kiyang tibeac lec i. Lêc kiyang wê he nêl ge, nôn ti o yêp vac lêm. ⁸ Mêd Pol nêl vô he ên nêbê, “A o nêl kiyang nipaên ti lec xolac wê il Yuda vông di Anutu xumac ngîbua di Lom gavman lêm.”

⁹ Pestas ngô kiyang tige lêc xo nêb he Yuda i yê i nivîha om nêl vô Pol ên nêbê, “Ông obêc nêb ông ob la Jerusalem ge od a ob ngô kiyang wê ông vông ge gê Jerusalem.” ¹⁰ Lêc Pol nêl ên nêbê, “Xumac wê a le vac ga, king Sisa xumac wê ob ngô kiyang wê a vông. Ông xovô pyap bê a o vông soên ti vô he Yuda lêm. ¹¹ A nêg soên ti obêc yêp tîyi wê xam ob hi a xib lec ge od pyap, léc kiyang wê he Yuda nêl lec a ge nôn obêc ma ge od xam ti tîyiên ma wê xam ob vông a la vac he vigê ge. A nêl bêga bê king Sisa ob ngô kiyang wê a vông ge i tii vac nang.” ¹² Mêd Pestas he nue kaunsil viac kiyang vôma, pyap dêc Pestas la nêl vô Pol ên nêbê, “Ông nêb ông ob la vô Sisa, om ông loc vô Sisa ên i ngô kiyang wê ông vông ge.”

Pestas nêl Pol kiyang kitong vô Aglipa

¹³ Buc ya la vêl di Yuda gavman levac ti lê nêbê king Aglipa yuu li vêx Benaisi mila Sisalia nêb yuu ob la yê Pestas. ¹⁴ Yuu dô buc ya lam la vêl di Pestas nêl Pol kiyang kitong vô king Aglipa bêga nêbê, “Îlage Piliks tung xomxo ti la kalabuhu léc sea i dô di la, ¹⁵ di buc wê a la Jerusalem ge he Yuda levac wê mi si daa gee hixôn lie

levac ya he nêl vô a ên nêb a titô kiyang wê i vông ge. ¹⁶ Lêc a nêl vô he ên a nêbê môp wê xe Lom vông ge ti o yêp wê xe ob vông myaviwen vô xomxo ti vaxvax ge lêm. Xomxo ti kiyang obêc yêp vô i ge od ob la le hixôn xomxo wê vông kiyang vô i ge di ici va ob nêl kiyang wê i vông ge kitong.

¹⁷ “Om he Yuda lam ga hixôn a, di a o val dô seac vêl lêm. Nge, vigwe vidiiên a la dô vac xumac kot di nêl mi he kô Pol mi lam vô a. ¹⁸ Mêd he Yuda kidi lec nêb ob vông kiyang vô Pol, di a xo ên a nêbê he ob nêl soên levac ti lec Pol, léc he o nêl lêm, ¹⁹ di he nêl kiyang lec môp wê he Yuda mi kitaa vô Anutu ge di nêl lec xomxo ti lê nêbê Yesu wê yib léc Pol nêl nêbê xomxo tige kidi lec, om he vông kot vô Pol lec kiyang tige. ²⁰ A nêb a ob xovô kiyang tige kehe, léc a piyôp ob la tîyi lêm. Om a nêl vô Pol ên a nêbê, ‘Ông obêc nêb ông ob la Jerusalem ge od a ob ngô ông nêl kiyang gê Jerusalem.’ ²¹ Lêc Pol nêb ob dô kalabuhu dêc king Sisa vaci obêc ngô kiyang wê i vông ge. Om a nêl vô a nuge vevac ên a nêb he i viac Pol nivîha di i mîloc vô buc wê a obêc vông i loc vô king Sisa ge.” ²² Pestas nêl bêge di Aglipa nêl vô Pestas ên nêbê, “Aca va ob ngô xomxo tige nêl kiyang.” Om Pestas nêl ên nêbê, “Tîtige ông ob ngô i nêl kiyang.”

²³ Mêd vigwe vidiiên Aglipa yuu li Benaisi val hixôn vunac vunac, di yuu hixôn tibii vevac levac ya di tibii Sisalia levac ya la vac xumac kitucmaên. Di Pestas nêl di tibii vevac kô Pol mi lam. ²⁴ Mêd Pestas nêl ên nêbê, “King Aglipa, hixôn xam vihati wê xam val dô hixôn xe gee, xam wê xomxo tiga. Ên he Yuda wê dô ga hixôn he wê dô Jerusalem gee, he vihati so vya vô i di nêl vya levac vô a ên nêb a hi i yib. ²⁵ Lêc a o tulec kiyang ti tîyi wê il ob hi i yib lec ge lêm. Di ici va nêb king Sisa vaci ob ngô kiyang wê i vông ge, om a nêb a ob vông i loc vô king Sisa. ²⁶ Lêc a o tulec kiyang soên ti vô i wê a ob kivuu kipihac i loc vô il xomxo levac Sisa ge lêm. Om king Aglipa, a kô xomxo tige mi lam vô ông hixôn xam vihati ên a nêb il xôn vihati ob ngô kiyang wê i vông ge di il obêc tulec kiyang ya vô i ge od a ob

kipuu vac kipihac. ²⁷ Ên a xo ên a nêbê a obêc vông xomxo ti i loc vô Sisa, lêc a obêc nêl kiyang ti wê xomxo vông kot vô i ge kitong lêm ge, od ge tiyiên ma.”

26

Pol nêl i kiyang kitong vô Aglipa

¹ Mêd Aglipa nêl vô Pol ên nêbê, “Ông nêl ông kiyang ên xe ob ngô.” Om Pol vigê la kisii di i nêl i kiyang kitong bêga nêbê, ² “King Aglipa, gwêbaga a xêgyaa vô nivîha ên wê a ob nêl kiyang wê he Yuda

so lec a ge kitong vô ông, ³ ên ông xovô môp wê xe Yuda vông ge vihati hixôn kiyang wê xe mi nêlma lec ge, om a kitaa ông bê ông ngô kiyang wê a ob nêl ga di ông nim i o lêc ma lec lêm.

⁴ “He Yuda vihati xovô ên he nêbê ilage wê a gên nipwo di i lam tyip gwêbaga, a dô hixôn lige vac xe bom di a la dô Jerusalem. ⁵ He Yuda xovô a ilage om he obêc nêb nêl a kitong ge od he ob nêl bê a mi timu vô môp wê xe Palisi vông ge vihati nivîha. Xe Palisi ge, xe vông yuac levac lec môp kitaaên hixôn môp ya luu Yuda vông môp ya vêl. ⁶ Lêc gwêbaga he vông kiyang vô a di a lam le vô ông mamnôn ên wê a vông i vin di a dô bin kiyang wê Anutu hîlu vô buge ilage nêb obêc vô nôn lec timuên ge. ⁷ He Yuda wê hipu vigê yuu di tô mi la yuu ge he vông i vin kiyang tige di he kitaa xêkizêc vô Anutu tiyi bucên yuu vidiiên vihati di dô bin kiyang tige. King Aglipa, a êno vông i vin kiyang tige, lêc gwêbaga he Yuda vông kiyang vô a lec kiyang tige. ⁸ Bêna lêc xam ya xo ên xam nêbê Anutu o tiyi wê ob tîpi vô xomxo vac yibên ge lêmê?”

⁹ “Ilage a xo ên a nêbê a obêc vông Yesu Nasalet lê vô nîpaên ge od obêc nivîha, ¹⁰ om a la vông môp tibêge gê Jerusalem. Di xomxo levac wê mi si daa gee tyuc lec, nêb a la kô xomxo wê vông i vin Yesu ge mi lam tung he i loc vac kalabuhu, di buc wê he hîlu kiyang nêb he ob hi xomxo vông vinên i yib ge od a tyuc lec. ¹¹ Di buc tîbeac a la vông viyin vô he vac xumac lilo, ên a nêb he i sea vông vinên wê he vông ge di nêl kiyang nîpaên lec Yesu.

A xêgyaa vô myavinê levac vô he, om a la vông viyin levac vô he wê dô teva ge hixôn.

Pol nêl kiyang lec wê vông i vin Kilisi ge

¹² “Mêgem xomxo levac wê mi si daa gee tyuc lec nêb a la Damaskas om he vông a la. ¹³ A mîla môp ti di hiyôv tyip kitôn, lêc xêseac wê luu hiyôv vêl ge ti lam gê kisii ganê di linac lec a hixôn xomxo wê la hixôn a gee. ¹⁴ Mêd xe vihati tîlii mi la xêp kibun, di a ngô kiyang ti vac vya Yuda bêga nêbê, ‘Sol, bêna lêc ông vông viyin vô a? Môp tibêge tiyi xocbê ông hi vixam lec xax manôn di vông myavinê vô ôcông va.’ ¹⁵ Mêd a kinêg ên a nêbê, ‘Apumtau, ông letya?’ Di Apumtau nêl vô a ên nêbê, ‘A Yesu wê ông vông viyin vô a ge. ¹⁶ Om ông kidi mi le kisii, ên gwêbaga a hilung a vô ông ên a nêb ông tu a nug yuac di ông ob nêl kiyang wê a hilung vô ông hixôn kiyang wê a ob nêl vô ông timuên ge kitong vô xomxo. ¹⁷ A ob vô ông vêl ên he Yuda hixôn he tibii ba vigê. Di a ob vông ông loc vô tibii wê o Yuda lêm ge, ¹⁸ ên ông vông he manôn i seac di vông he i sea môp mapitoc di lam dô vac xêseac, di he i sea xêkizêc wê Seten vông ge di lôm vô Anutu di vông i vin a, ên Anutu i kitya he nêl nîpaên vêl di he i dô hixôn xomxo wê Anutu vinoo he pyap ge.’

Pol nêl i yuac xolac kitong vô Aglipa

¹⁹ “King Aglipa, a ngô kiyang tige lam gê kisii, di a o vô nînyag kitu vô lêm. ²⁰ Nge, a la nêl xolac vô xomxo Damaskas tax, nang dêc a la nêl gê Jerusalem di a nêl vac vigwe Judia vihati, di a la nêl vô tibii wê o Yuda lêm gee ya hixôn. A nêl bêga vô he ên a nêbê, ‘Xam pilepac xam di vông nilôm i loc vô Anutu di xam vông môp nivîha ên i nêl kitong bê xam pilepac xam vixôhilôg.’ ²¹ A nêl xolac bêge, om he Yuda la hôm a xôn vac Anutu xumac ngibua, nêb ob hi a xib. ²² Lêc Anutu ngidu a xôn tiyi buc vihati di i val tyip gwêbaga, om a le vô xam mamnôn di a nêl kiyang tiga vô xomxo wê vidaaên di he wê lê levac ge vihati. Kiyang wê a nêl ge, a nêl i tiyi kiyang wê Moses

he plopete nêl ilage nêb obêc vô nôn lec timuên ge. ²³ Kiyang bêga nêbê, 'Kilisi wê Anutu vông i lam ge obêc kô myavinê di yib, lêc obêc kidi lec vac yibên, di mug xomxo vihati di obêc nêl xêseac wê i vông ge kitong vô he Islel hixôn he wê o Islel lêm ge.' "

Pol nêl vô Aglipa nêb i vông i vin Kilisi

²⁴ Pol nêl kiyang bêge, lêc gavman levac Pestas keac levac lec i ên nêbê, "Pol, ông mav. Ông kô xovôên tibeac om vông ông piyôp juda." ²⁵ Lêc Pol nêl ên nêbê, "Xomxo levac Pestas, a o mav lêm. Kiyang wê a nêl ge kiyang nôn di a piyôp yêp om a nêl kiyang nivaha. ²⁶ Di king Aglipa xovô kiyang tige vihati pyap, om a nêl kitong vô i di a o xona ên i lêm. A xovô ên a nêbê kiyang tige vihati, Aglipa ngô di yê pyap, ên kiyang ti o yêp xôpacên lêm. ²⁷ King Aglipa, ông vông i vin plopete kiyang, me? A xovô ên a nêbê ông vông i vin."

²⁸ Lêc Aglipa nêl vô Pol ên nêbê, "Kwabo yang tya ga di ông nêb a vông i vin Kilisi?" ²⁹ Lêc Pol nêl vô i ên nêbê, "Obêc buc kwabo me buc dia ge od obêc tiyi. Lêc a kitaa vô Anutu ên a nêbê ông hixôn xam vihati wê xam ngô kiyang wê a nêl ge, xam tiyi xochê aca va lê, lêc sen wê ku a ge ob ku xam xôn lêm."

³⁰ Pol nêl bêge mêd king Aglipa yuu li vêx Benaisi di gavman levac Pestas hixôn xomxo wê dô hixôn he gee, he vihati kidi lec ³¹ mi la vixun, di la nêl voma ên nêbê, "Xomxo tige o vông nipaên ti tiyi wê il ob tung i vac kalabuhu me hi i yib ge lêm." ³² Mêd king Aglipa nêl vô Pestas ên nêbê, "Xomxo tige obêc nêl bê Sisa i ngô kiyang wê i vông ge lêm ge od tiyi wê ông ob piwelac i vêl ên kalabuhu."

27

Tibii vông Pol lec sip ên nêb i loc Lom

¹ Xe nêl kiyang pyap ên xe nêb xe ob la Lom wê yêp vac vigwe levac Itali ge, om he vông Pol hixôn tibii kalabuhu ya vac Lom levac ti lê nêbê Julias vigê nêb i kô he mi loc. Tibii tige tu levac ên tibii vevac 100 wê king Sisa vông ge. ² Mêd xe lec sip ti wê tibii Adlamitiam vông ge. Sip tige ob

la le vac vigwe toto wê yêp vô gwec ninya vac vigwe levac Esia ge. Om xe lec sip mi la, di Alistakas wê lam gê Tesalonaika vac vigwe levac Masedonia ge la hixôn xe. ³ Di vigwe vidiiên titige xe mila Saidon. Mêd Julias yê Pol nivaha om tyuc lec nêb Pol i loc yê lie wê dô Saidon ge ên he i vông yaên vô i. ⁴ Di xe sea Saidon mi la, lêc lea levac hôm sip xôn, om xe la hixôn kitôn Saiplas, ên xe nêbê i kisuu lea lec ên xe. ⁵ Mêd sip kô xe mi xe la gwec mahigun di xe luu vigwe levac Silisia yuu Pampilia vêl, di xe la Maila wê yêp vac vigwe levac Lisia ge.

⁶ Di Julias ngô wê sip ti lam gê Aleksandlia di ob la Itali ge, om xe la lec sip tige. ⁷ Xe lum la tiyi buc ya di xe mila kwabo vô vigwe Naidas, lêc lea levac hôm sip xôn om tiyiên ma wê xe ob la bôbac ge, om xe la vô kitôn Klit nimi di luu vigwe Salmoni vêl di la. ⁸ Lea soo xe la ninya di xe xulac vô gwec ninya Klit di mila vigwe ti lê nêbê 'Gwec Ninya Malehe' wê yêp kwabo vô vigwe Lasia ge.

⁹ Buc tibeac la vêl di buc wê he Yuda ngibua yaên ge tiyôô vac, om xe xovô ên xe nêbê buc wê gwec ob vô nipaên ge val om Pol nêl vô xe ên nêbê, ¹⁰ "Xame, a xovô ên a nêbê il obêc lec sip mi la nang ge od obêc vô viyin levac vô il di obêc vông sip hixôn susu vihati vô nipaên di il obêc xib hixôn." ¹¹ Lêc tibii levac Julias o vông i vin Pol vya lêm. Nge, vông i vin xomxo ti wê kô sip ge hixôn xomxo ti wê tu sip kehe ge vya. ¹² Vigwe tige o nivaha tiyi wê sip ob le vac vô buc lea ge lêm, om xomxo wê la lec sip tige he tibeac xo ên he nêbê he ob sea vigwe tige di la, di obêc mila vigwe Piniks ge od he ob le vigwe tige di lea i tip loc vêl lê. Piniks ge vigwe ti wê yêp vac vigwe Klit ge wê sip ob le nivaha vac ge.

Lea levac vông gwec vô nipaên

¹³ Lea val malehe tya, om he xo ên he nêbê xe ob la tiyi xochê he nêl ge, om xe lec sip di pul anka lôm vac sip di xe xulac vô Klit gwec ninya mi la. ¹⁴ Xe la myabo tya, lêc lea levac lam gê Klit ¹⁵ di lam vông sip mya la vaxvax, om tiyiên ma wê sip ob la bôbac ge, om xe vông lea vaci kô

sip. ¹⁶ Mêd xe mila kitôn nipwo ti lê nêbê Koda, di kitôn tige kisuu lea lec ên xe, mêd he vông yuac levac lec pulên dipac wê sip didii ge, ¹⁷ mêd he pul i lam lec sip, pyap di he ku sip xôn vac mahigun ya yihi, ên he xona ên he nêb lea obêc hibû sip. Di he xona ên he nêb lea ob kô sip mi la tulec ngidax wê yêp vac gwec nilô kwabo vô vigwe Aplika ge, om he vilun sel di sip xoc gwec pileva. ¹⁸ Mêd lea lam xêkizêc om vigwe vidiiên he hóm kupac wê sip kô gee mi nêx sea vac gwec. ¹⁹ Di vigwe vidii nang dêc he hóm susu xocbê sel yuu yihi yuubê ge di nêx i la vac gwec hixôn. ²⁰ Buc tibeac la vêl, di xe xêên hiyôv yuu pitua ma, di lea viyiiên ge o tip la lêm, om xe xo ên xe nêbê, “Ga il ob xib mima vêl.”

²¹ Buc tibeac he o ya yaên ti lêm, mêd Pol le vac he mahigun di nêl vô he ên nêbê, “Xame, xam obêc ngô kiyang wê a nêl ge di il dô Klit ge od il ob tulec viyin levac tiga lêm di kupac ob la vac gwec lêm. ²² Lêc gwêbaga a ob nêl vô xam bê xam nilôm i o vô viyin lêm, ên xam ti obêc wib lêm, dêc sip tixed ge wê obêc vô nipaên. ²³ Ên vô bucên Anutu ti wê a tu i nu di a mi kitaa vô ge vông angela ti lam le kwabo vô a, ²⁴ di nêl bêga nêbê, ‘Pol, xonaên i ma, ên ông obêc la le vô Sisa manôn. Anutu ngô kitaaên wê ông vông ge om he vihati wê dô lec sip tiga, ti ob yib lêm.’ ²⁵ Angela nêl kiyang tige vô a, om xam lige, xam xonaên i ma, ên a vông i vin Anutu om a xovô ên a nêbê kiyang tige obêc vô nôn lec tiyi xocbê nêl vô a ge. ²⁶ Lêc lea levac ob hisoo sip hixôn il di il ob la lec kitôn ti.”

²⁷ Lea levac vông xe la vac gwec levac Edlia di xe dô tiyi da yuu la vêl, di vivuaên mahigun tibii wê kô sip ge yaxên nêbê sip val vô kwabo vô gwec ninya. ²⁸ Om he hîlu ain viyin ti lec yihi di tung i la vac gwec nilô di hóm i lôm mi yê, léc gwec gên madia tiyi xocbê 40 mita ge, di xe la tya nang, di he tung vac mi yê, léc gwec madia tiyi xocbê 30 mita. ²⁹ Mêd he xona ên he nêb sip ob la tulec ngidax levac wê le kehe vô gwec ninya ge, om he vông anka yuudiyuu la vac gwec vô sip viwen timuên ên nêb i hóm sip xôn di he

kidu nêbê vigwe i vidii lutibed. ³⁰ Mêd he wê kô sip gee nêb he ob pec mi la om he hóm dipac di vông i tô mi la vac gwec di kityoo nêbê he ob kô anka ya mi la tung vac gwec vô sip viwen mugên ên i hóm sip xôn. ³¹ Lêc Pol nêl vô tibii levac Julias hixôn i nue vevac ên nêbê, “Xomxo tige ob dô vac sip lêm ge od xam xôn obêc wib mima.” ³² Om tibii vevac tige la kitov yihi vêl ên dipac tige di gwec kô mi la.

³³ Vô kwabo lec wê vigwe ob vidii ge mêd Pol nêl vô he vihati ên nêbê, “Il dô vac viyin levac tiyi da yuu la vêl di il o xa yaên ti lêm. ³⁴ Om a nêl xêkizêc vô xam bê xam kô yaên mi wa ên i ngidu xam xôn di xam vô xêkizêc. Xam ngô lê. Xam ob tulec viyin ti lêm. Nge, xam vihati, xam ob dô nivaha.” ³⁵ Pol nêl bêge mêd hóm blet ti di kitaa vô Anutu vô he vihati manôn, di hibû mi ya. ³⁶ Om he vihati xêyaa vô nivaha di he ya yaên. ³⁷ Mêd xe wê xe dô vac sip tige naba tiyi xocbê 276. ³⁸ He ya i den he dêc nêx wit nôn wê dô vac sip ge la vac gwec, ên nêb sip i vô viyin maên lec.

Sip vô nipaên

³⁹ Vigwe vidii vêl di he yê ma la kitôn ti wê le vac gwec mahigun ge, léc he lungên vigwe tige. Lêc he yê vigwe ti wê sip ob la le vac ge wê luda nivaha ge, om he xo ên he nêb obêc tiyi ge od he ob vông sip i loc le lec luda tige. ⁴⁰ Om he kitov yihi vêl ên anka di anka la yêp vac gwec, di he piwelac yihi vêl ên stia wê mi popên sip ya ge, di he yu sel ti la lec xax vô sip mugên ên he nêb lea i lam vihi lec di kô sip mi loc kehe. ⁴¹ Om xe la, léc sip la tulec luda wê le vac gwec nilô ge mêd sip viwen mugên la vîng vac luda di le, di gwec vuac mi lam hi sip viwen timuên hibû sea. ⁴² Mêd tibii vevac tige xo ên he nêbê he ob hi xomxo kalabuhu gee i yib, ên ti i o léc xoc gwec mi loc kehe di pec mi loc lêm. ⁴³ Lêc tibii vevac levac tige nêb ob ngidu Pol xôn di i dô nivaha om le vac he xôn nêb he hiên tibii i ma. Mêd nêl vô he wê xovô gwec xocên gee nêbê he i sox vac gwec di xoc mi loc mug di loc le kehe. ⁴⁴ Di nêl vô he baba nêbê he i yêp lec plang me sipmyahipu wê hibû sea

ge di xoc gwec mi loc kehe. Om xe vông bêge di lam kehe di xe vihati dô nivîha.

28

Pol dô Molta

¹ Xe lam dô kehe di ngô wê he nêl vigwe tige lê nêbê Molta. ² Mêd tibii vigwe tige vông nivîha vô xe, ên lun val di vigwe vô ningigooên lê, lêc he vev ngwax vô xe di xe vihati nyuu. ³ Mêd Pol la vilu ngwax myapîpu ên nêb ob vev lec ngwax, lêc ngwax nux myel ti di i lam nga Pol vigê miyux lec. ⁴ Mêd tibii Molta yê wê myel tige diyux lec Pol vigê ge, om he nêl voma ên nêbê, “Xomxo tige mêd hi xomxo ti yib lêc o yib vac gwec lêm di val ga, lêc anutu ti wê vông myaviwen ge nêb i ob dô mavîha lêm, om ob yib.” ⁵ Lêc Pol liloo myel tige la vac ngwax, di dô nivîha di o yaxên myavinê ti lêm. ⁶ Mêd xomxo tige dô di yê Pol xôn ên nêb mêd Pol vigê obêc vuac di obêc yib lutibed, om he dô mi yaxên xuhu dia nêb mêd susu ti obêc vông i vô nîpân, lêc he o yê ti lêm om he pilepac vya di nêl ên nêbê Pol ge anutu ti.

⁷ Mêd tibii Molta nêl xomxo levac ti lê nêbê Pablias, kibun wê i vông ge yêp kwabo vô vigwe tige, om Pablias kô xe mi xe la dô vac i ben di i viac xe nivîha tiyi buc yon. ⁸ Lêc Pablias ma vông yidac ngwax tum di yaa xêlehe om yêp xumac lôma, mêd Pol la vô i di la kitaa di vyax vigê lec i, di i vô nivîha lec. ⁹ Pol vông bêge om tibii Molta wê yidac gee vihati lam vô Pol di i vông he vô nivîha lec. ¹⁰ Om tibii tige viac xe nivîha, di buc wê xe ob sea he di la ge, he kô susu yaên ya mi lam tung vac sip ên nêb i ngidu xe xôn vac môp.

Pol sea Molta di la Lom

¹¹ Xe dô Molta di dentuc yon lam la vêl, mêd xe lec tibii Aleksandlia vông sip wê val le Molta vô buc lea ge, di xe la. Sip tige, anutu Sus nue yuu kinu le lec sip viwen mugên. ¹² Mêd xe la di mila vigwe Sailakyus di la dô buc yon. ¹³ Di xe sea Sailakyus di mila vigwe Lisiam, di vigwe vidiiên titige lea val om kô xe mi xe la, di vigwe vidii nang di xe mila vigwe Pyutiolai. ¹⁴ Vac vigwe tige, xe la tulec

xomxo vông vinên ya om he nêl xe xôn nêbê xe dô hixôn he da ti, om xe dô da ti vêl, nang di xe loc mi la ên xe nêb xe ob la Lom. ¹⁵ Lêc xomxo vông vinên Lom ngô wê xe val ge om he ya lam vô xe vac Maket Apias di he ya lam vô xe vac vigwe ti lê nêbê Xumac Pasandia Yon. Pol yê he om Pol xêyaa vô nivîha di i pimil Anutu.

¹⁶ Mêd xe xôn val vigwe Lom mêd gavman Lom tyuc lec nêb Pol vaci ob dô vac xumac ti, di tibii vevac ti ob dô hixôn i di yê i xôn.

Pol nêl Yesu xolac gê Lom

¹⁷ Buc yon la vêl, mêd Pol keac Yuda levac wê dô Lom gee lam om he lam kitucma di Pol nêl vô he ên nêbê, “Xam lige, a o vông ti so vô lige Yuda lêm, di a o nêl kiyang nîpân ti lec môp wê buge vông ge lêm. Lêc he hôm a xôn gê Jêlusalem di vông a la vac he Lom vigê.

¹⁸ Mêd he Lom ngô kiyang wê a vông ge vihati, lêc he o tulec soên ti lec a wê he ob hi a xib lec ge lêm, om he nêb he ob piwelac a, ¹⁹ lêc he Yuda le vac xôn nêb tiyiên ma om a nêg môp ti o yêp lêm, om a nêl ên a nêbê king Sisa vaci ob ngô kiyang wê a vông ge. Lêc ge od tiyi xocbê a ob vông kot vô lige Yuda lec kiyang ti lêm. ²⁰ Om gwêbaga a keac xam lam ên a nêb a ob xê xam di nêl kiyang tige kitong vô xam. A vông i vin di a bin kiyang ti wê il Yuda vihati dô bin ge, lêc he ku a xôn ya sen tiga ên wê a vông i vin kiyang tige.”

²¹ Mêd he Yuda levac nêl vô Pol ên nêbê, “Il lige Judia ti o vông kipihac lam mi nêl ông kiyang vô xe lêm, di he ti o val nêl ông nêl nîpân ti vô xe lêm. ²² Lêc xe nêb xe ob ngôvô ông nîlôm bôbac di ôcông va ob nêl vac myam, ên xe ngô wê xomxo vac vigwe vihati nêl kiyang nîpân lec xam xolac ba wê xam vông i vin Yesu ge.”

²³ He nêl bêge om he Pol tung buc ti di buc tige xomxo tibeac la vô Pol vac xumac wê mi dô vac ge. Mêd Pol nêl xolac vô he vô pîtoc yuu vidiiên di i la vigwe bucên hixôn, om nêl Anutu ben kehe kitong vô he, di nêl Moses he plopete vya kitong ên nêb he i xovô bê Moses he plopete nêl kiyang tige lec Yesu. ²⁴ Om he

wê ngô xolac wê Pol nêl ge, he ya vông i vin di ya vông vinên ma. ²⁵ Om he nêlma lec kiyang tige di lop mi la vixun, léc taxlee ge od Pol nêl kiyang vô he bêga nêbê, “Myakilôhô Ngibua nêl kiyang nôn vô plopet Aisaia lec buge ilage bêga nêbê,

²⁶ ‘Ông loc nêl vô xomxo vîyang tige bêga bê, “Xam ob ngô kiyang, léc xam ob xovô kehe lêm, di xam ob wê, léc xam ob wê susu ti lêm.” ²⁷ Xomxo tigeê nilô xêkizêc di he nînya vô kitu di he manôn toc om he manôn o yê susu ti lêm, di he nînya o ngô kiyang ti lêm, di he o xovô kiyang ti kehe lêm, om he ob vông nilô lam vô a ên a vông he vô nivîha lec lêm.’

²⁸ Anutu nêl bêge, om xam xovô bêga bê kiyang wê Anutu nêl ên nêbê ob vô il vêl ên nîpaên ge, Anutu vông i la pyap vô tibii wê o Yuda lêm ge, ên he ge wê ob ngô kiyang tige di vông i vin.” ²⁹ [Pol nêl kiyang tige pyap di he Yuda la nêlma mabu lec kiyang tige.] ³⁰ Mêd Pol kisuu xumac ti mi dô vac tîyi klîsmas yuu, di xomxo obêc mîla vô i ge od mi viac he nivîha, ³¹ di nêl Anutu ben kehe kitong vô he di tîxuu he ya Apumtau Yesu Kîlisi xolac. Pol nêl kiyang yêp seac vô xomxo di xonaên ma, di he o vîbu i lêm.

LOM Kipihac wê Pol kivuu vô tibii Lom ge

Pol nêl i yuac sinale kehe kitong

¹ A, Pol, a kivuu kipihac ga vô xam Lom. A ga Yesu Kîlisi nu yuac ti wê Anutu vînoo a nêb a tu sinale ti di nêl i xolac ge.

² Xolac tiga, Anutu nêl vô plopete ilage mi he kivuu i yêp vac kipihac ngîbua.

³ Xolac tiga nêl lec Anutu nu Yesu wê lam tu xomxo gê kibun ga, vac hipu wê Devit vông ge, ⁴lêc Yesu ge xomxo xêseac pileva ti, om Anutu tipî vô i kidi lec maviha vac yibên ên nêb xomxo i xovô bê Yesu ge Anutu nu wê xomxo xêkizêc. Yesu Kîlisi ge il nêd Apumtau. ⁵ Mêd Anutu vông vizid vô xe lec Yesu tîbed om vông yuac sinale vô xe ên nêb xe vông Kîlisi lê i vô levac. Anutu vông bêge ên nêbê xomxo vac vigwe viyang viyang ge i ngô xolac di vông i vin di vông i vô nôl lec. ⁶ Di xam êno, Anutu tyuc xam ên nêb xam tu Yesu Kîlisi xe.

⁷ Mêgem a kivuu kipihac ga vô xam tibii Lom wê Anutu xêyaa vin lec xam di i tyuc xam nêbê xam tu i nue ge. Il Mag Anutu yuu Apumtau Yesu Kîlisi, yuu i vông vizid hixôn kiyang malehe i loc ngîdu xam xôn.

Pol nêb ob la yê tibii Lom

⁸ A ob nêl kiyang vô xam tax bêga bê tibii nêl vông vinên wê xam vông ge vô levac vac vigwe vihati, om a hi vixag pec ên xam vô Anutu lec Yesu Kîlisi lê. ⁹ A ga wê a vông nilôg la yadiluhu vô Anutu yuac di a nêl nu tuc xolac kitong, om Anutu vaci xovô wê a mi xo xam vac kitaaên tiyi lec buc vihati ge. ¹⁰ Lêc a gên o loc vô xam ila ti lêm, mêgem a mi kitaa vô Anutu ên a nêbê Anutu obêc tyuc lec ge od i lêc hilung môp wê a ob loc vô xam ge. ¹¹ Ên a nilôg kidu a ên nêb a loc xê xam, ên vông vizid wê Myakilôhê Ngîbua vông ge ya vô xam ên i ngîdu vông vinên wê xam vông ge xôn. ¹² Kehe bêga, a nêb vông vinên wê a vông ge i ngîdu xam xôn, di xam êno, vông vinên wê xam vông ge i

lêc ngîdu a xôn, ên vông vinên wê il vông ge i ngîdu il vihati xôn.

¹³ Xam lige, a nêb xam xovô bê buc tibeac a nêb a ob loc vô xam lê, lêc kiyang yuu yuac tibeac hêm a xôn om a o tiyi wê a ob loc ge lêm. Om a nêb a ob loc vông xolac vô xam ên i vô nôl vac xam mahîgun i tiyi xocbê a la vông vac tibii baba ben ge. ¹⁴ A yuac yêp wê a ob nêl xolac vô tibii viyang viyang, om a ob nêl vô he Glik wê he xovô kiyang tibeac gee di he madiluhu êno, di a ob nêl vô tibii wê piyôp nivîha gee di nêl vô he wê piyôp maên gee hixôn. ¹⁵ Mêgem a nilôg kidu a nêb a nêl xolac kitong vô xam Lom hixôn.

Anutu xolac ge xêkizêc

¹⁶ A nig ob yoc ên Anutu xolac lêm, ên xolac tiga xêkizêc wê Anutu vông ge, tiyi wê xomxo ti obêc vông i vin xolac ge od Anutu obêc kitya i nêl nîpaên vêl di tung i lôm lam dô vac xêseac nilô. Kiyang tige val vô xe Yuda tax dêc la vô tibii madiluhu timuên. ¹⁷ Ên xolac tiga nêl Anutu môp yêp seac bêga ên nêbê Anutu ob yê xomxo nêb he xomxo nivîha, kehe lec wê he vông i vin Kîlisi ge, tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê, "Xomxo ti obêc vông i vin ge, od Anutu obêc yê i nêbê i xomxo nivîha wê ob dô maviha ge."

Kiyang yêp vô xomxo vihati ên wê he vông nîpaên ge

¹⁸ Il xovô ên il nêbê Anutu xêyaa vô myavînê vô xomxo nîpaên om ici va obêc vông myaviwen vô he lec nîpaên wê he vông ge, ên he vô nîmi vô Anutu di vông môp nîpaên luu vêl, om nîpaên wê he vông ge kitya kiyang nôl vêl ên he nilô. ¹⁹ Anutu ob vông myaviwen vô he, ên môp wê Anutu vông ge ti o yêp xôpacên mi he lungên lêm. Nge, vihati yêp seac tiyi wê xomxo ob yê di xovô ge, ên Anutu vaci hilung vô he. ²⁰ Vô buc mugên ilage wê Anutu tung lag yuu kibun ge di i lam tyip gwêbaga hixôn, xomxo obêc yê susu wê Anutu tung ge od ob xovô bê Anutu ge Anutu nôl di i xêkizêc wê ob yêp luta lêc luta ge. Vixôhilôg, xomxo o tiyi wê ob yê Anutu lec manôn ge lêm, lêc susu

wê Anutu tung ge wê ob vông xovôên vô xomxo, om xomxo ti o tiyi wê ob nêbê i lungên Anutu ge lêm.

²¹ Ên he xovô Anutu lê, léc he o pimil Anutu lê di nêl bê i Anutu lêm, di he o hi vixa pec ên vizid wê i vông ge lêm. Nge, he piyôp vô judajuda di he vyac xovôên ma, om vông he nilô vô mapitoc. ²² He yong he nêbê he tibii xovôên, léc he tiyi xocbê tibii piyôp maên. ²³ He vô nimi vô Anutu maviha wê yibên ob ma ge, di la yev vixa kitu vô anutu mayibên wê xomxo sev i tiyi xocbê xomxo yuu menac di lilii yuu myel hixôn susu mayibên mangwe. ²⁴ He vông môt nipaên bêge, mêgem Anutu sea he di he nilô didii he mi la vac môt ningeac om he vông he ninivi vô nipaên lec môt tibêgee. ²⁵ Xomxo tige sea Anutu kiyang nôn di vông i vin kiyang kityoên. Mêd he sea Anutu wê tu susu viyang viyang ge kehe ge di la yev vixa kitu vô di kitaa vô susu wê Anutu tung ge. Léc Anutu ge maviha kehe mêgem il ob pimil i lê i vô levac di i yêp luta léc luta. Nôn.

²⁶ Xomxo vông môt nipaên tibêge, mêgem Anutu sea he di he la vac môt nipaên wê he nilô kidu he nêb he ob vông ge, om vêx sea môt wê ob kô vux ge di vông môt nipaên vôma. ²⁷ Di he vux êno sea môt nivîha wê ob kô vêx ge, di he nilô kidi lec nêb he ob la vô vux vaci, om he vux vông môt nipaên vôma, mêgem heche va kô myaviwen nipaên tiyi môt wê he vông ge.

²⁸ He nêb he ob xovô Anutu vac piyôp wê he vông ge lêm, mêgem Anutu sea he di he timu vô môt nipaên wê heche va piyôp xovô ge. ²⁹ Mêgem xomxo tige vông môt nipaên viyang viyang ge pup vac he nilô, om he doma vô xomxo susu, di he doma vô môt nipaên nêb he ob vông xomxo i vô nipaên, di he yê xomxo wê he susu tibeac ge nipaên, di he hi xomxo yib, di he xêyaa vô myavinê vôma, di he nêl kiyang kityoên, di he nêb he ob vông xomxo vihati i vô nipaên, di he yê xomxo nêb soên di keac lec i la ninya ninya, ³⁰ di he nêl kiyang kityoên lec xomxo, di he vô nimi vô Anutu, di he yong

he di kô he lec, di he piyôp la tulec môt paha wê ob vô nipaên ge mangwe hixôn, di he pwoo tae mae vya vac, ³¹ di he piyôp vô judajuda, di he nêl kiyang lê, léc he o vông kiyang vô nôn lec lêm, di he xêyaa o vin lec lie lêm, di he o xo vigwe pisiv ên xomxo ti lêm. ³² Xomxo tige xovô kiyang wê Anutu nêl ên nêbê xomxo obêc vông môt nipaên tibêgee ge od tiyi wê he ob yib lec nipaên wê he vông ge. He xovô kiyang tige lê, léc he o sea môt nipaên wê he mi vông ge lêm, di he nêb nipaên ti yêp hixôn bêga nêbê he pimil xomxo wê vông nipaên gee hixôn.

2

Anutu obêc yaxên xomxo vihati ge nêb kiyang timuên

¹ Xam wê xam vô nilôm vô xomxo ya ên xam nêb he tibii nipaên ge, xam o tiyi wê xam ob yax nipaên wê xam vông ge vun lêm. Ên môt nipaên wê xam vô nilôm vô he ge yêp vô xam êno hixôn, om xam obêc vô nilôm vô he ge od xocbê xam vô nilôm vô xacxam va ge êno. ² Il xovô ên il nêbê Anutu obêc vông myaviwen nipaên vô xomxo wê vông môt nipaên tibêgee, di Anutu môt wê ob yaxên he di titô he ge od obêc la tiyi. ³ Xame, xam vô nilôm vô tibii lec môt nipaên wê he mi vông ge, léc xam êno môt nipaên yêp vô xam, lêcom xam so ên xam nêbê mêd myaviwen wê Anutu vông ge obêc tulec xam hixôn lêm. ⁴ Anutu vông môt nivîha vô xam luu vêl, om dô bin xam buc xuhu dia di o vông myaviwen ti vô xam lutibed lêm. Léc mêd xam wê Anutu môt nivîha tige xocbê kiyang pileva ti? Anutu vông nivîha vô xam ên nêb xam xovô di pilepac xam, léc mêd xam o xovô lêm? ⁵ Xam nilôm yen xêkizêc ta di xam o pilepac xam lêm, om ge tiyi xocbê xam kituc nipaên wê xam vông ge vô levac vô xam. Mêgem obêc vô buc timuên wê Anutu obêc titô xomxo nêb kiyang ge od obêc vông myaviwen vô xam lec nipaên wê xam vông ge. ⁶ Ên Anutu obêc vông myaviwen vô xomxo vihati i tiyi môt wê he toto mi vông gee. ⁷ Om xomxo wê le xêkizêc vac môt nivîha di myag môt wê

he ob dô hixôn Anutu vac xêseac di kê lê levac ge, od Anutu obêc vông xomxo tigeê dô maviha luta lêc luta. ⁸ Dom he wê xovô heche va di vô nîmi vô kiyang nôn di la vac môp wê nîpaên ge od Anutu xêyaa obêc vô myavinê vô he di kitya he vêl. ⁹ Mêgem xomxo tigeê, viyin levac obêc hivun he xôn di he ob kê myavinê levac luu vêl lec nîpaên wê he vông ge, om myaviwen ob tulec xomxo nîpaên vihati, he Yuda hixôn tibii baba ya. ¹⁰ Di xomxo wê mi vông môp nivîha ge, Anutu obêc tung he la dô vac xêseac gê lag puunê di vông lê levac vô he di he ob dô vac kiyang malehe nîlô, om obêc vông vô xomxo wê nivîha ge vihati, he Yuda hixôn tibii baba ya. ¹¹ Ên Anutu obêc yaxên xomxo vihati tiyima, om xomxo vihati obêc la le vô Anutu manôn, di i yaxên môp wê he toto vông ge.

¹² Tibii madîluhu wê lungên Moses xolac ge, he obêc vông nîpaên ge od Anutu ob titô he nên kiyang ya Moses xolac lêm. Nge, heche va obêc yib vîdaaên lec nîpaên wê he vông ge. Di Yuda wê he xovô Moses xolac ge, he obêc vông nîpaên ge od Anutu ob titô he ya Moses xolac wê he mi ngô ge. ¹³ Lêc xomxo obêc ngô Moses xolac pileva ge od o tiyi wê Anutu ob yê nivîha ge lêm. Nge, xomxo wê vông xolac tyo vô nôn lec ge wê Anutu ob yê he nivîha. ¹⁴ Tibii madîluhu o xovô Moses xolac lêm, lêc heche va piyôp vînoo kiyang ya tiyi xocbê kiyang wê yêp vac Moses xolac ge, om kiyang tige tiyi xocbê heche va xolac wê yêp vô he ge. ¹⁵ Om môp wê he vông ge nêl kitong ên nêbê xolac wê Anutu vông vô Moses ge yêp vac he nîlô êno, di heche va nîlô le yaxên môp vîlu vîlu, om môp ya he nêbê nivîha di ya he nêbê nîpaên. Om môp tige nêl kitong hixôn ên nêbê xolac yêp vac he nîlô. ¹⁶ Mêgem Anutu obêc yaxên xomxo nên kiyang vô buc timuên di ob vông yuac vac Yesu Kîlisi vigê di Yesu ob yaxên kiyang vihati wê yêp xôpacên vac xomxo nîlô ge di titô. Kiyang tige yêp vac xolac nîlô mi a nêl vô xomxo.

Yuda yong he lec Moses xolac ên nêb ob vô nivîha vô he

¹⁷ Xame, xam wê xam nêbê xam lêm Yuda ge, xam hêm Moses xolac xôn ên xam nêbê ob vô nivîha vô xam, di xam yong xam ên xam nêbê xam ge Anutu nue xam. ¹⁸ Xam xovô môp wê Anutu xêyaa vin lec ge pyap, ên xomxo tixuu xam ya Moses xolac om xam xovô môp nivîha. ¹⁹⁻²⁰ Xam xo ên xam nêbê xovôên hixôn kiyang nôn yêp vac xolac wê Moses vông ge nîlô. Om xam mi nêl ên xam nêbê, "A tiyi wê a ob hilung môp nivîha vô xomxo wê matocên ge, di a ob hilung xêseac vô he wê dô vac mapitoc ge. Di a tiyi wê a ob tixuu he wê gên o xovô lêm ge, di he wê tiyi xocbê xomxo nipwo ge." ²¹ Vîxôhilôg, xam mi tixuu xomxo di vông xovôên vô he, lêc bêna lêc xam o vông xovôên vô xacxam va lêmê? Xam mi nêl xolac vô xomxo ên xam nêbê he i o lêc vông yôdac vô xomxo susu lêm, lêc mêd xam êno, xam mi vông yôdac vô xomxo susu hixôn. ²² Di xam mi nêl vô xomxo ên xam nêbê, "Le i lêc vông yôdac vêx yuu vux lêm," lêc mêd xacxam va mi vông hixôn. Di xam nêbê xam xêmyaa o vin lec anutu mayibên lêm, lêc bêna lêc xam la vun susu vac xumac ngîbua wê tibii madîluhu vông ge? ²³ Xam yong xam ên xam nêbê xam xovô Anutu xolac pyap, lêcom xam o timu vô xolac mi vông i vô nôn lec lêm, om ge tiyi xocbê xam vông Anutu lê vô nîpaên, ²⁴ tiyi xocbê kiyang wê yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê, "Tibii wê o Yuda lêm ge yê môp nîpaên wê xam Yuda mi vông ge om so vya vô Anutu."

Yuda môp wê mi gôl ninivi ge o vô nivîha vô he lêm

²⁵ Xam obêc timu vô xolac wê Anutu nêl vô Moses ge od môp wê gôlên ninivi ge ob vô nivîha vô xam, lêc xam obêc pwoo xolac vac ge od môp wê xam mi gôl nimnivi ge, tiyi xocbê xam vông lec kisii di xam o xovô Anutu lêm. ²⁶ Di tibii madîluhu wê gôlên ninivi ma ge obêc timu vô Anutu xolac ge od Anutu ob yê he nivîha tiyi xocbê xomxo wê gôl ninivi ge. ²⁷ Xam Yuda, Anutu xolac yêp vac kipihac wê xam vông ge om xam gôl nimnivi tiyi, lêc xam o vông xolac tyo vô nôn lec lêm. Mêgem tibii wê ninivi gôlên ma ge obêc

timu vô Anutu xolac ge od môp wê he vông ge obêc nêl xam kitong seac bêga bê xam tibii nipaên. ²⁸ Môp wê ninivi ge ti o yêp wê ob nêl Yuda kitong nêbê he Yuda nô n ge lêm. Di môp ninivi gôlên ge, kehe o yêp vac ninivi gôlên pileva lêm. ²⁹ Xomxo wê Yuda nô n ge, kehe yêp vac wê he vông nilô la yadiluhu vô Anutu ge, di môp wê ob nêl he kitong nêbê he Anutu nue nô n ge, kehe o yêp vac môp ninivi gôlên ge lêm. Nge, ge yuac wê Myakilôhô Ngibua vông vac he toto nilô. Xomxo tibêgee ob kô lê levac ge od ob kô lê levac vô xomxo kibun ga lêm. Nge, obêc kô lê levac vô Anutu môci.

3

Anutu nêl Yuda nê n nipaên yêp seac vô he manôn

¹ Om xomxo Yuda nginoo tibii madiluhu vêl lec vatya? Di môp ninivi gôlên ge ob vô nivaha vô he lec vatya? ² Xam wê. Yuda tulec vizid levac luu xomxo baba ge vêl. Vizid taxlee bêga nêbê Anutu vînoo he di nêl i xolac vô he nêb he i viac. ³ Lêc he ya o vông i vin xolac tige lêm. Om obêc bêna? Mêd môp wê he vông ge obêc vông Anutu sea i kiyang wê nêl vô he ge, me? ⁴ Ma vêl. Anutu ob sea i kiyang ti lêm. Ên il vihati yang obêc nêl kiyang kityooên, dom Anutu tibeđ ge wê obêc nêl kiyang hixôn nô n, tiyi xocbê kiyang wê nêl lec Anutu mi i yêp vac xolac bêga ên nêbê, “Kiyang wê ông nêl vô xomxo ge, he obêc ngô di xovô nêbê nivaha, di he ti obêc nêb vông kiyang ti vô ông ge od ông kiyang nô n obêc nginoo he vêl.”

⁵ Môp nipaên wê il vông ge obêc nêl môp nivaha wê Anutu vông ge kehe kitong vô xomxo ge, od il ob nêbê va? Il ob nêl bê môp wê Anutu ob vông myaviwen vô xomxo lec nê n nipaên ge, mêd Anutu vông i so, me? Kiyang tiga a nêl i tiyi xomxo piyôp wê mi nêl ge. ⁶ Lêc kiyang tibêge kiyang kityooên. Ên môp wê Anutu vông ge tiyiên obêc ma ge od o tiyi wê ob yaxên xomxo nê n kiyang ge lêm. ⁷ Xomxo ya nêl ên he nêbê kiyang

kityooên wê he mi timu vô ge obêc vông Anutu kiyang nô n yêp seac di vông i lê i vô levac, om Anutu o tiyi wê ob nêl bê he xomxo nipaên di vông myaviwen vô he ge lêm. ⁸ He ya nêl ên he nêbê, “Om il ob vông môp nipaên i luu vêl, ên nivaha obêc val lec tige.” Kiyang tibêge o tiyi lêm. Lêc xomxo ya so vya lec a ên nêbê a mi nêl kiyang tibêge. Om xomxo tibêgee obêc tulec myaviwen nipaên tiyi môp nipaên wê he mi vông ge.

Xomxo kibun ga vihati dô vac nipaên

⁹ Om il ob nêbê va? Xe Yuda nginoo xomxo baba vêl, me? Ma vêl. Ên a nêl pyap vô xam ên a nêbê xe Yuda hixôn xam tibii ba, il xôn vihati dô vac nipaên nilô. ¹⁰ Tiyi xocbê xolac nêl bêga ên nêbê, “Xomxo wê Anutu ob yê nêb he xomxo nivaha ge, ti dô n ma. ¹¹ Di xomxo piyôp nivaha ti o dô lêm, di xomxo wê nêb ob myag Anutu mi la tulec nô n ge, ti o dô lêm. ¹² Ên xomxo vihati vô nîmi vô Anutu di la vac môp nipaên nilô, om he ti o vông môp nivaha ti lêm. Ma vêl. ¹³ He mya mi nêl kiyang nipaên tiyi xocbê lôva wê xomxo yibên la yêp vac ge lêc mya tax di nuhu lam ge, om he mya mi nêl kiyang kityooên, di kiyang nipaên wê he nêl ge la vông xomxo vô nipaên tiyi xocbê myel mya kilin wê nga xomxo ge. ¹⁴ He mi nêl vya lô xomxo ên nêb i yib vêl. ¹⁵ He tup lutibed ên nêb he ob la hi xomxo i yib. ¹⁶ Di môp wê he vông ge vông xomxo vô nipaên di vông he dô vac viyin. ¹⁷ He lungên môp wê ob dô vac kiyang malehe ge, ¹⁸ di he o xona ên Anutu lêm.” Xolac nêl bêge.

¹⁹ Il xovô ên il nêbê kiyang wê yêp vac xolac ge Anutu nêl vô xomxo wê dô vac xolac nilô ge ên nêb he i timu vô, lêc il o timu vô vihati lêm, om xomxo ti o tiyi wê ob nêl vô Anutu bê i xomxo nivaha wê timu vô xolac vihati ge lêm. Nge, xomxo kibun ga vihati tiyi wê ob tulec myaviwen vô Anutu manôn ge. ²⁰ Ên xomxo obêc nêb timu vô xolac wê Anutu nêl vô Moses ge od môp ge o tiyi wê ob vông Anutu yê

he nivihá ge lêm, ên xolac wê Moses vông ge nêl kitong vô il ên nêbê il tibii nidpaên.

Xomxo wê vông i vin Yesu ge, Anutu ob yê nêb he xomxo nivihá

²¹ Gwêbaga môp wê Anutu ob yê xomxo nêb he xomxo nivihá ge lam yêp seac. Môp tige, kehe o yêp vac Moses xolac lêm, léc Moses xolac hixôn plopete kiyang nêl lec môp tige hixôn. ²² Môp yêp bêga ên nêbê xomxo ti obêc vông i vin Yesu Kílisi ge od Anutu ob yê nêb i xomxo nivihá wê nipaên ti o yêp vô i ge lêm. Di Anutu ob vông vô xomxo wê vông i vin ge vihati tiyima, ên xomxo ngwe o bangwe di ngwe bangwe lêm. ²³ Nge, il vihati yang, il vông môp nipaên, om il o tiyi wê il ob tulec xêseac wê Anutu vông ge lêm. ²⁴ Léc Anutu xo vigwe pisiv ên il om vông vizid levac vô il bêga ên nêbê vông Yesu Kílisi lam vô il vêl ên nipaên, om Anutu yê il nêbê il xomxo nivihá. Léc il o kisuu ya susu ti lêm. Nge, Anutu vông pileva vô il lec yuac nivihá wê Yesu Kílisi vông ge. ²⁵ Anutu vông Yesu lam yib mi kipyax i hi sea ên nêbê xomxo i vông i vin Yesu, ge od Anutu obêc kitya he nêb nipaên vêl. Anutu vông Yesu lam ên nêb môp wê ob yê xomxo nêb nivihá ge i yêp seac vô xomxo, ên ilage Anutu yê nipaên wê xomxo vông ge, léc o vông myaviwen vô he lêm. Nge, hóm xôn mi i yêp. ²⁶ Léc gwêbaga Anutu kitya il nêd nipaên vêl lec Yesu Kílisi, om il ob xovô bê Anutu ge xêseac pileva di nivihá kehe, di xomxo wê vông i vin Yesu ge Anutu ob yê he tiyi xochê xomxo nivihá.

²⁷ Om môp ti yêp wê il ob kô il lec ge, me? Môp ti o yêp bêge lêm. Mêd il ob kô il lec ên wê il timu vô xolac wê Moses vông ge, me? Ma vêl. Ên Anutu yê il nivihá lec vông vinên wê il vông ge, om o tiyi wê il ob yong il ge lêm. ²⁸ Ên il xovô ên il nêbê môp wê Anutu ob yê xomxo nivihá ge, kehe o yêp vac xolac wê Moses vông ge lêm. Nge, kehe yêp vac wê xomxo obêc vông i vin Yesu Kílisi ge.

²⁹ Il ob nêl bê Anutu tu Yuda vaci Anutu di o tu tibii baba Anutu lêm, me? Ma vêl. Tibii wê o Yuda lêm ge, Anutu tu he Anutu hixôn. ³⁰ Vixôhilóg nôn, Anutu tived, om

tibii Yuda wê ninivi gôlên ge obêc vông i vin ge od Anutu ob yê he nivihá, di tibii baba wê gôlên ninivi ma gee obêc vông i vin ge od Anutu ob yê he nivihá êno. ³¹ Léc môp wê il vông i vin Yesu ge ob kitya Moses xolac vêl lêm. Nge, il ob hóm Moses xolac xôn mi i yêp hixôn.

4

Anutu yê Eblaham nivihá ên wê vông i vin ge

¹ Om il ob nêl kiyang bêna lec il bug Eblahamê? ² Anutu obêc yê Eblaham nivihá lec wê vông yuac nivihá ge od Eblaham obêc tiyi wê ob yong i ge, léc o tiyi wê ob yong i vô Anutu manôn ge lêm.

³ Ên kiyang yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê, “Eblaham vông i vin Anutu om Anutu yê vông vinên wê i vông ge, nêb i xomxo nivihá.” ⁴ Il xovô ên il nêbê yuac wê yêp vô il gê kibun ga, xomxo ti obêc vông yuac di kô mone lec ge, od mone wê i kô ge, tibii o vông pileva vô i lêm. Nge, vông lec yuac wê i vông ge. ⁵ Xomxo môp bêge yêp, léc môp wê Anutu vông ge o ngwe bêge lêm. Ên Anutu o yê yuac wê xomxo vông ge nêbê i xomxo nivihá lêm. Nge, ob yê wê xomxo vông i vin ge di nêl ên nêb i xomxo nivihá lec môp vông vinên tived. Ên Anutu ge wê kitya il nêd nipaên vêl di yê il tiyi xochê xomxo wê nipaên ti o yêp vô il lêm ge. ⁶ Devit êno nêl kiyang lec xomxo wê Anutu yê nêb he xomxo nivihá ge, ên nêbê he hi vixa pec ên wê Anutu yê he nivihá ge, léc kehe o yêp vac yuac nivihá wê he vông ge lêm.

⁷ Om Devit kiyang yêp bêga ên nêbê, “Xomxo wê Anutu kitya he nêb nipaên vêl di hi i yib ge, he ob dô hixôn xêyaa nivihá. ⁸ Di xomxo wê Anutu o hóm he nêb nipaên xôn lêm ge, od he ob dô hixôn xêyaa nivihá.”

⁹ Om kiyang tige yêp vô xomxo tina? Mêd yêp vô he Yuda wê gôl ninivi ge vaci, me yêp vô xomxo wê gôlên ninivi ma ge hixôn? Ge nêl lec xomxo vihati. Ên kiyang yêp bêga ên nêbê, “Vông vinên wê Eblaham vông ge, Anutu yê ên nêbê i xomxo nivihá.” ¹⁰ Om xam xovô lê. Vô buc tina Anutu yê Eblaham nêbê i

xomxo nivihā? Ge nêl vô buc wê Eblaham gôl ninivi pyap ge, me nêl vô buc wê ninivi gôlên gên ma ge? Ge nêl vô buc wê Eblaham gôlên ninivi gên ma ge. ¹¹ Ên buc wê ninivi gôlên gên ma ge od Eblaham vông i vin Anutu tax di Anutu yê nêb i xomxo nivihā. Pyap dêc gôl ninivi timuên ên nêbê môt ninivi gôlên i nêl kitong bê Anutu yê Eblaham nêb i xomxo nivihā ên wê vông i vin ge. Mêgem tibii wê ninivi gôlên ma gee, léc he vông i vin Anutu di Anutu yê he nivihā, om Eblaham tiyi xochê he bu. ¹² Di xomxo wê gôlên ninivi gee, he êno tiyi xochê Eblaham bue. Léc o nêl kiyang lec ninivi gôlên pileva mô lêm. Nge, nêl lec he wê gôl ninivi di vông i vin tiyi xochê Eblaham vông i vin vô buc wê gên o gôl ninivi lêm ge.

Kiyang wê Anutu hîlu vô Eblaham ge ob vô nôn lec vô xomxo wê vông i vin ge

¹³ Ilage Anutu hîlu kiyang vô Eblaham he bue ên nêbê ob vông kibun vihati vô he. Léc kiyang tige Anutu o hîlu vô Eblaham ên wê mi timu vô xolac ge lêm. Nge, hîlu vô Eblaham ên wê vông i vin Anutu om Anutu yê nêbê i xomxo nivihā ge. ¹⁴ Ên kiyang wê Anutu hîlu pyap ge obêc vô nôn lec vô xomxo ên wê he mi timu vô Moses xolac ge, od vông vinên wê he vông ge obêc pileva, di kiyang wê Anutu hîlu vô he ge, he ob yê tiyi xochê kiyang pileva. ¹⁵ Il xovô ên il nêbê xomxo ti obêc pwoo Moses xolac vac ge od ob tulec myaviwen. Xolac yêpên obêc ma ge od o tiyi wê il ob nêl bê xomxo pwoo kiyang vac ge lêm. Léc xolac yêp, om vông xovôên vô il.

¹⁶ Om kiyang wê Anutu hîlu vô Eblaham ge ob vô nôn lec vô xomxo wê vông i vin ge, ên vizid wê Anutu hîlu ge, Anutu nêb ob vông pileva vô Eblaham bue vihati. Léc ob vông vô xomxo wê mi timu vô Moses xolac ge vaci lêm. Nge, ob vông vô xomxo vihati wê vông i vin xochê Eblaham ge. Eblaham ge xochê il vihati bug mugên, ¹⁷ tiyi xochê kiyang wê Anutu nêl vô Eblaham mi i yêp vac xolac bêga ên nêbê, “A vînoo ông tu xomxo vihati bu.” Mêgem kiyang tige vô nôn lec mi yêp vô Anutu. Anutu ti wê Eblaham vông i vin i

ge, ge wê ob tipi vô xomxo yibên kidi lec mavihā, di i wê ob nêl susu wê gên ma ge vihati ob lam le seac.

¹⁸ Anutu nêl vô Eblaham ên nêbê, “Bume obêc vô tibeac hiwocên.” Eblaham ngô kiyang tige di vông i vin ên nêbê obêc vô nôn lec. Môt ti o yêp wê kiyang ob vô nôn lec ge lêm, léc Eblaham vông i vin xêkizêc di yaxên kiyang. Mêgem Eblaham tiyi xochê xomxo tibeac, kinu i. ¹⁹ Eblaham vô kipwoc di klismas wê i vông ge vô kwabo lec 100 di vinê Sela êno vô vêxta om yuu o tiyi wê yuu ob kô nue ti ge lêm. Eblaham xo bêge lê, léc vông vinên wê i vông ge yêp xêkizêc ta, ²⁰ di o sea vông vinên wê i vông ge lêm. Di nilô o la yuu lec kiyang wê Anutu hîlu vô i ge lêm. Nge, vông i vin xêkizêc ta di pimil Anutu, ²¹ ên Eblaham xovô vînox yang ên nêbê, “Anutu tiyi wê ob vông kiyang wê hîlu vô a ge ob vô nôn lec.” ²² Mêgem Anutu yê vông vinên wê Eblaham vông ge nêb Eblaham xomxo nivihā.

²³ Kiyang yêp vac xolac bêga ên nêbê, “Anutu yê nêb i xomxo nivihā.” Kiyang tige o nêl lec Eblaham tibeclêm. ²⁴ Nge, nêl lec il xôn vihati, ên nêb il obêc vông i vin Anutu wê tipi vô il lig Apumtau Yesu kidi lec vac yibên ge, od Anutu ob yê il nêb il xomxo nivihā. ²⁵ Ên Anutu vông Yesu lam yib ên il nêd nipaên, di Anutu tipi vô Yesu kidi lec vac yibên ên nêb ob yê il tiyi xochê il xomxo nivihā.

5

Anutu yê ên nêb il xomxo nivihā

¹ Il vông i vin Yesu om Anutu yê nêb il xomxo nivihā, mêgem il lig Apumtau Yesu Kilisi vông Anutu xêyaa myavinê tip la di tung il la dô vac xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge. ² Yesu vaci didii il mi la tung vac vizid yuu malehe mi il dô vac gwêbaga, di il vông i vin ên il nêbê obêc buc timuên ge od il ob la dô vac xêseac hixôn Anutu, om gwêbaga il ob dô di yaxên buc tige hixôn xêdyaa nivihā. ³ Léc il ob hi vixad i pec ên kiyang tige mô lêm. Nge, il ob hi vixad i pec ên viyin wê ob val vô il ge hixôn. Ên il xovô ên il nêbê viyin tige ob vông il le xêkizêc, ⁴ di

il obêc le xêkizêc vac viyin ge od il ob tiyi xochê xomxo wê Anutu yaxên he, lêc he le xêkizêc om Anutu yê nêbê nivihâ ge, di Anutu obêc yê il nivihâ ge od il ob vông i vin di yaxên vizid wê Anutu obêc vông vò il timuên ge. ⁵ Di il obêc vông i vin mi yaxên vizid tige ge od vông vinên wê il vông ge obêc vidaaên lêm, ên Anutu obêc vông i vò nôn lec timuên. Il xovô bêge, ên Myakilôhò Ngibua wê Anutu vông i lam vò il ge vông xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge lam hivun il xôn.

⁶ Ilage il xêkizêc o tiyi wê ob vò il vêl ge lêm, lêc vô buc gwêbaga Kîlisi lam yib, ên nêb ob kitya il wê il vô nimid vô Anutu ge nêd nipaên vêl. ⁷ Mòp wê il xomxo vông ge bêga nêbê xomxo ti ob yib mi kisuu xomxo nivihâ ti lec lêm. Lêcom mêd xomxo ti ti tiyi wê ob vông he vac yibên ên kisuu xomxo nivihâ lec. ⁸ Dom mòp wê Anutu vông ge yêp bêga ên nêbê yê wê il gên dô vac nipaên nilô ge, om vông Yesu lam yib ên nêb ob ngidu il xôn, om mòp tige nêl kitong seac bêga nêbê Anutu xêyaa vin lec il luu vêl. ⁹ Yesu hi vông Anutu yê il nivihâ di kitya il nêd nipaên vêl om il xovô vinux ên il nêbê Yesu ob vò il vêl ên xêyaa myavinê wê Anutu ob vông vò il timuên ge. ¹⁰ Ên ilage Anutu yê il tiyi xochê tibii wê vông vevac vô i ge, lêc nu tuc Yesu lam yib om vông kisoac ên il di vông il lax dô hixôn ma Anutu. Il dô hixôn Anutu, om il xovô vinux ên il nêbê maviha wê Yesu vông ge obêc vông il la dô maviha di ob vô nivihâ vò il luu vêl. ¹¹ Dêc kiyang o tîbed ge lêm. Il ob hi vixad i pec ên Anutu ên wê il lig Apumtau Yesu Kîlisi didii il lax dô hixôn ma Anutu hixôn kiyang malehe ge.

Adam vông xomxo dô vac mòp yibên, di Kîlisi vông xomxo dô vac mòp maviha

¹² Il xovô bêga ên il nêbê xomxo tîbed wê nêbê Adam ge pwoo kiyang vac, om mòp nipaên tige vô levac gê kibun, di nipaên tige didii il vac yibên, om yibên sox vac sox vac mi la hivun xomxo vihati xôn, ên xomxo vihati vông mòp nipaên. ¹³ Anutu gên o vông xolac vô Moses lêm di nipaên yêp lec kibun tax, lêc xolac gên ma, om o tiyi wê ob nêl nipaên toto ge

lêm. ¹⁴ Lêc mòp wê yibên ge yêp vô xomxo vihati vô buc wê Adam vông ge di i lam tyip vô buc wê Moses vông ge hixôn. Vixôhilôg, xomxo tige he ya o pwoo Anutu kiyang vac tiyi xochê Adam ge lêm, lêcom he vihati yib hixôn.

Adam ge tixuu lec xomxo ngwe wê val timuên ge, ¹⁵ lêc nipaên wê Adam vông ge o tiyi xochê vizid wê Anutu vông vò il ge lêm. Ên xomxo tîbed vông nipaên om xomxo vihati ob yib, lêc Anutu xo vigwe pisiv ên il om vông vizid nivihâ lam hivun il tîbeac xôn lec Yesu Kîlisi nôn tîbed. Om il kô vizid tîbeac luu vêl, lêc il o kisuu ya susu lêm. Nge, Anutu vông pileva vô il. ¹⁶ Om vizid wê Anutu vông pileva vô il ge, nôn o tiyi xochê nôn wê yêp vac nipaên wê Adam vông ge lêm. Ên Adam vông mòp nipaên om Anutu yaxên lêc nêbê xomxo ob yib mi la vac nipaên. Dom xomxo wê timuên gee he pwoo Anutu kiyang vac, lêc Anutu xo vigwe pisiv ên he di vông vizid yuu malehe vô he bêga nêbê kitya he nêl nipaên vêl di yê nêb he xomxo nivihâ. ¹⁷ Ilage Adam vông mòp nipaên, om mòp yibên hivun xomxo kibun ga vihati xôn ên wê xomxo tige tîbed vông nipaên ge. Lêc mòp nivihâ wê xomxo tîbed Yesu Kîlisi vông ge luu mòp nipaên wê Adam vông ge vêl. Ên Anutu vông vizid levac vô xomxo om kitya he nêl nipaên vêl di yê nêb he xomxo nivihâ lec yuac wê Yesu vông ge, om xomxo obêc vông i vin Yesu ge od he ob kô lê levac di dô maviha luta lêc luta.

¹⁸ Xomxo tîbed wê nêbê Adam ge wê vông mòp nipaên ilage, om myaviwen nipaên wê i vông ge tulec xomxo vihati hixôn, lêc xomxo tîbed Yesu Kîlisi vông mòp nivihâ, om Anutu kitya xomxo vihati nêl nipaên vêl di vông he dô maviha. ¹⁹ Xomxo tîbed ge pwoo kiyang vac, om vông xomxo tîbeac dô vac nipaên. Lêc xomxo ngwe bed Yesu Kîlisi wê vô ninya lehe vô Anutu kiyang mi vông i vô nôn lec, om mòp tige vông Anutu yê xomxo tîbeac nêb he xomxo nivihâ.

²⁰ Anutu vông xolac vô Moses, ên nêb i nêl xomxo nêl nipaên i yêp seac, mêgem mòp wê xomxo pwoo xolac vac ge vô

levac vô he, léc xêyaa vin lecên yuu malehe wê Anutu vông ge, levac mabu luu vêl. ²¹ Vixôhilôg, môm nipaên hivun xomxo vihati yang xôn di he dô vac môm mayibên, léc gwêbaga vizid levac wê Anutu vông ge lam hivun il xôn, om Anutu kitya il nêd nipaên vêl di yê il ên nêb il xomxo nivîha wê il ob dô madviha luta léc luta. Vizid wê Anutu vông ge kehe lec il lig Apumtau Yesu Kîlisi nôn tîbed.

6

Il xib hixôn Kîlisi

¹ A nêl gwêba ên a nêbê vizid wê Anutu vông ge luu nipaên wê il vông ge vêl, om il ob nêl kiyang bêna? Il ob vông môm nipaên i luu vêl êdêc Anutu xêyaa i vin lec il luu vêl di i kitya il nêd nipaên vêl, me? ² Ma vêl. Ên il sea môm nipaên la vêl pyap om il ob timu vô môm tige i tii vac lêm. ³ Buc wê il lipac mia lec Yesu Kîlisi lê ge od tiyi xocbê il xib hixôn Yesu. Léc mêd xam lungên kiyang tige? ⁴ Buc wê il lipac mia ge od tiyi xocbê il xib hixôn Kîlisi mi la vac lôva, léc xêkizêc yuu xêseac wê Mag Anutu vông ge tîpi vô Kîlisi kidi lec maviha, om vông il kidi lec madviha hixôn di dô vac môm paha.

Il dô madviha hixôn Kîlisi

⁵ Il xib hixôn Kîlisi, om il ob xovô bêga hixôn bê il ob kidi lec madviha tiyi xocbê Kîlisi kidi lec maviha ge. ⁶ Il xovô ên il nêbê il nilôd nipaên yib hixôn Kîlisi lec xax pola, mêgem xêkizêc wê il nilôd nipaên vông ge tîp la vêl, om nipaên ti ob hôm il xôn nang lêm. ⁷ Ên xomxo wê yib ge, môm nipaên ti o tiyi wê ob ku he xôn ge lêm.

⁸ Il xib hixôn Kîlisi pyap, mêgem il vông i vin ên il nêbê il ob dô madviha hixôn Kîlisi. ⁹ Ên il xovô ên il nêbê Kîlisi kidi lec maviha vac yibên di obêc yib i tii vac nang lêm, ên xêkizêc wê yibên vông ge ob hôm i xôn lêm. ¹⁰ Yesu yib lu tîbed, om kitya il nêd nipaên vêl, di gwêbaga dô maviha hixôn Anutu. ¹¹ Mêgem xam xovô bêga bê xam êno o dô vac xêkizêc wê nipaên vông ge tii vac nang lêm, mêd gwêbaga xam dô mamviha hixôn Anutu lec yuac wê Yesu Kîlisi vông ge.

Il ob timu vô môm nivîha

¹² Mêgem xam o léc vông xam vac môm nipaên lêm, di xam o léc timu vô môm nipaên wê xam nilôm kidu xam ên ge lêm. ¹³ Xam o léc vông nimnivi i loc vac môm vilu wê nipaên ge lêm. Xam vông nilôm i loc diluhu vô Anutu, ên xam tiyi xocbê xomxo wê kidi lec vac yibên mi dô maviha ge, om xam vông xam i loc yadiluhu vô Anutu, di dô vac môm nivîha. ¹⁴ Môm nipaên o tiyi wê ob hôm xam xôn ge lêm. Ên xam o dô vac xolac wê Moses vông ge kwa ngibi lêm. Nge, xam dô vac vizid wê Anutu vông ge kwa ngibi.

¹⁵ Il o dô vac Moses xolac kwa ngibi lêm. Nge, il dô vac vizid wê Anutu vông ge. Om il obêc nêb va lec môm tige? Tiyi wê il ob vông môm wê nipaên ge, me? Ma vêl. ¹⁶ Om xam wê lê. Xam obêc la vac xomxo ti kwa ngibi di vô ninyam lehe vô kiyang wê i nêl ge od xam tu xomxo tige nue yuac. Om xam obêc la vac môm nipaên kwa ngibi di tu môm nipaên nue yuac ge od xam obêc wib. Léc xam obêc la vac Anutu kwa ngibi di vông i kiyang vô nôn lec ge od xam obêc kô nôn nivîha wê Anutu ob yê xam nêb xam xomxo nivîha ge. ¹⁷ Om il ob hi vixad i pec ên Anutu, ên ilage xam dô vac môm nipaên kwa ngibi, léc gwêbaga xam dô vac Anutu xolac kwa ngibi di xam vô ninyam lehe vô xolac di hôm xôn mi i yêp vac nilôm. ¹⁸ Anutu vô xam vêl ên môm nipaên wê hôm xam xôn ilage, di xam tu Anutu nue yuac wê xam ob vông môm nivîha ge. ¹⁹ Il ga xomxo kibun wê il o vvac xovô Anutu kiyang lêm, om kiyang wê a nêl lec nue yuac ge, a nêl i tiyi xocbê il mi nêl ge, ên a nêb i vông xovôên vô xam. Om kiyang yêp bêga nêbê ilage xam vông nilôm yuu nimnivi la vac môm wê ningeac yuu nipaên ge di xam pwoo Anutu kiyang vac luu vêl, om xam dô tiyi xocbê môm nipaên nue yuac xam. Léc gwêbaga, xam dô tiyi xocbê Anutu nue yuac, om xam vông nilôm yuu nimnivi i loc vô môm nivîha di xam tu xomxo ngibua lec.

²⁰ Vô buc ilage wê xam tu môm nipaên nue yuac ge, xam o dô vac môm nivîha kwa ngibi lêm. ²¹ Môm wê xam mi vông

ilage, xam kô nôn nivihā lec mōp tige, me? Ma vêl, xam o kô nôn nivihā lec mōp tige lêm. Ên mōp tibêge ob vō nôn nipaên bêga bê xomxo ob yib lec, om gwêbaga xam nim yoc ên mōp nipaên wê xam mi vông ilage. ²² Lêc Anutu vō xam vêl ên nipaên wê ku xam xôn ilage di xam tu Anutu nue yuac, om xam kô nôn nivihā bêga nêbê xam tu xomxo ngibua di xam ob dô mamvihā luta lêc luta. ²³ Ên mōp nipaên ob vông myaviwen nipaên vō xomxo bêga bê he ob yib. Lêc vizid wê Anutu vông pileva vō il ge bêga ên nêbê il lig Apumtau Yesu Kilisi lam yib ên il nêd nipaên om il ob dô madvihā luta lêc luta.

7

Il o dô vac Moses xolac kwa ngibi lêm

¹ Xam lige, a ob nêl kiyang ti vō xam lec Moses xolac wê xam mi ngô ge. Kiyang yêp bêga nêbê xomxo wê dô vac Moses xolac kwa ngibi ge, od ob dô vac i tiyi buc wê dô maviha ge di i la tyip vō buc wê ob yib ge, lêc obêc yib ge od ob dô vac Moses xolac kwa ngibi i tii vac lêm. Mōp tige xam xovô pyap. ² Mōp wê yêp kibun ga bêga nêbê vêx ti obêc kô vux ge od xolac nêl kitong ên nêbê vêx i dô hixôn liya i tiyi buc wê ob dô maviha ge. Lêc liya obêc yib ge od xolac wê nêl nêbê i dô vac liya kwa ngibi ge ob tip vac. ³ Xolac nêl bêge, om liya obêc gên dô maviha di vêx la kô vux paha ge, od xomxo ob nêl vêx tige nêbê vêx yôdac. Lêc liya obêc yib ge od xolac wê vêx la vac liya kwa ngibi ge tip vac, om vêx tige obêc kô vux ti ge od o tiyi xochê vông mōp yôdac ge lêm. Nge, ge tiyi mōp nivihā.

⁴ Om xam lige, kiyang tige nêl kiyang tixuuên lec il, ên Kilisi yib om tiyi xochê il xib hixôn i di il o dô vac Moses xolac kwa ngibi lêm. Di gwêbaga il dô vac xomxo ngwe kwa ngibi. Ge a nêl lec Kilisi ti wê Anutu tîpi vō i vac yibên mi i kidi lec maviha, ên nêbê il vông i vin di il dô vac mōp nivihā wê Anutu vông ge. ⁵ Ilage il timu vō mōp tiyi wê icil va xovô ge, lêc kiyang wê yêp vac Moses xolac ge vông nipaên wê yêp vac il nilôd ge kidu il om il vông mōp nipaên. Di nipaên vông

yuac vac il nidnivi om vông il tulec nôn wê yibên ge. ⁶ Lêc il xib hixôn Kilisi om Anutu piwelac il vêl ên Moses xolac wê ku il xôn ge, om gwêbaga il ob vông yuac wê Anutu vông ge. Lêc il ob vông i tiyi mōp tikwê wê yêp vac Moses xolac ge lêm. Nge, il ob vông i tiyi mōp paha wê Myakilôhō Ngibua vông ge.

Nipaên vông il la vac yibên

⁷ Om il ob nêbê va lec Moses xolacê? Il ob nêl bê xolac ge nipaên, me? Ma vêl, ên Moses xolac ge wê nêl mōp nipaên kitong mi i yêp seac vō il. Om xolac nêl bêga ên nêbê, “Le i lêc doma vō xomxo ngwe susu lêm.” Xolac nêlên bêge obêc ma ge od xomxo ob so ên nêb mōp madoên ge nivihā. ⁸ Xolac nêl mōp madoên kitong yêp seac, om nipaên wê yêp vac il nilôd ge vông mōp madoên viyang viyang ge vō levac vac il nilôd. Xolac obêc ma ge od xêkizêc wê nipaên vông ge obêc yêp lêm. Lêc xolac yêp om nipaên vông yuac vac il nilôd. ⁹ Ilage a lungên xolac om a so ên a nêb mêd a dô nivihā. Nang dêc a xovô xolac wê nêl mōp nipaên kitong ge, om mōp nipaên vông yuac vac a nilôg di a xovô ên a nêbê a xomxo mayibên. ¹⁰ Ilage Anutu vông xolac vō xomxo ên nêb obêc timu vō ge od ob dô maviha. Lêc xolac tige o vông a dô magvihā lêm. Nge, xolac tiyi xochê hi a xib. ¹¹ Ên nipaên pilepac kiyang nivihā wê yêp vac xolac ge vac di kityoo a, om vông a la vac mōp yibên. ¹² Om il ob xovô bêga bê Anutu xolac ge ngibua, di kiyang toto wê yêp vac xolac ge, nivihā di bôbac hixôn xêseac pileva.

¹³ Om il ob nêl bêna lec xolacê? Il ob nêl bê kiyang nivihā tige hi il xib, me? Ma vêl. Nipaên môci wê hi il xib. Ên nipaên pilepac xolac nivihā vac di vông il la vac mōp yibên, om mōp nêl nipaên kitong i yêp seac, di xolac vông xovôên vō il bêga nêbê nipaên ge nipaên vixôhilôg nôn mêge.

Nipaên ku xenac kisuu il lec

¹⁴ Il xovô ên il nêbê xolac ge, Myakilôhō Ngibua wê Anutu vông ge tu kehe, lêc a ga xomxo kibun wê a dô vac nipaên nilô. ¹⁵ Om mōp wê a mi vông ge, a o xovô

kehe lêm. Ên môp nivihã wê a nêb a ob vông ge, a vôngên ma. Dì môp nipaên wê a xona ên ge od a vông. ¹⁶ Lêc a xona ên môp nipaên wê a vông ge, om vông xovôên vô a ên nêbê Moses xolac wê vîbu môp nipaên tige nêl kiyang nô. ¹⁷ Lêc ge aca va o vông môp nipaên ge lêm. Nge, nipaên wê yêp vac a nilôg ge môci vông. ¹⁸ A xovô ên a nêbê a ga tibii kibun om môp nivihã ti o yêp vac a nilôg lêm. Om a nêb a ob vông môp nivihã lê, lêc a o vông i la tiyi lêm. ¹⁹ Om môp nivihã wê a nêb a ob vông ge, a vôngên ma, dì môp nipaên wê a nêb a vôngên obêc ma ge, od a vông. ²⁰ Om môp nipaên wê a vông ge, ge o aca va vông lêm. Nge, nipaên wê yêp vac a nilôg ge môci vông.

²¹ Mêgem môp yêp bêga nêbê a nêb a ob vông môp nivihã lê, lêc nipaên le vac môp xôn. ²² Vixôhilôg, a xêgyaa vin lec Anutu xolac tiyi buc vihati, ²³ lêc nipaên yêp vac a nilôg hixôn om vông vevac vô kiyang nivihã wê yêp vac a nilôg ge, mêgem môp nipaên tige ku a xôn tiyi xochê a dô vac kalabuhu ge. ²⁴ A obêc bêna timuênê? A ga, a dô hixôn viyin levac, om letya obêc vô a vêl ên môp yibên tige? ²⁵ A ob hi vixag i pec ên Anutu, ên wê vông il lig Apumtau Yesu Kîlisi lam vô il vêl ên nipaên.

Mêgem môp yêp bêga nêbê a nilôg hixôn a piyôp kidu a nêb a timu vô Anutu xolac, lêc nipaên wê yêp vac a nilôg ge vông a la vac môp wê nipaên ge.

8

Kîlisi kitya il nêd nipaên vêl dì vông Myakîlôhô Ngîbua lam dô hixôn il

¹ Mêgem il wê il vông i vin Yesu Kîlisi ge, myaviwen wê xomxo ob kô lec nêd nipaên ge, ti ob tulec il lêm. ² Ên ilage il dô vac môp nipaên yuu yibên, lêc Myakîlôhô Ngîbua vô il vêl dì vông il dô madviha hixôn Yesu Kîlisi. ³ Il kibun ga, il tibii nidpaên om xolac wê Moses vông ge o tiyi wê ob vô il vêl ên nipaên ge lêm. Xolac wê Moses vông ge o tiyi lêm, lêc Anutu vaci vô il vêl. Ên Anutu nêb ob kitya nipaên vêl om vông ici va nu tuc lam kibun dì i lam kô ninivi kibun xochê il xomxo kibun

ga, dì Anutu vông myaviwen wê il vông ge la vô i mi i kilê. ⁴ Anutu vông bêge, ên nêb il timu vô môp nivihã wê xolac nêl ge dì vông i vô nô. Om il ob la vô môp nipaên wê yêp vô icil va ge lêm. Nge, il ob la vô môp wê Myakîlôhô Ngîbua vông ge.

⁵ Ên xomxo wê dô vac môp nipaên kibun ga ge, od he vông nilô la vô môp kibun ga, lêc xomxo wê dô vac môp wê Myakîlôhô Ngîbua vông ge, he vông piyôp hixôn nilô yen vihati yang la vô môp wê Myakîlôhô Ngîbua vông ge. ⁶ Ên xomxo obêc vông nilô la vô môp kibun ga ge od obêc yib, lêc xomxo obêc vông nilô yen la vô môp wê Myakîlôhô Ngîbua vông ge od ob dô maviha hixôn kiyang malehe.

⁷ Ên xomxo wê vông nilô la vô môp kibun ga ge od tiyi xochê vông vevac vô Anutu, ên kehe bêga nêbê xomxo tibêge o dô vac xolac wê Anutu vông ge kwa ngibi lêm, dì ici va o tiyi wê ob la vac xolac kwa ngibi ge lêm. ⁸ Mêgem xomxo wê timu vô môp nipaên kibun ga ge o tiyi wê he ob vông môp wê Anutu ob yê nivihã ge lêm.

⁹ Lêc xam o dô vac môp nipaên kibun ga lêm. Nge, xam dô vac môp wê Myakîlôhô Ngîbua vông ge, ên Myakîlôhô Ngîbua dô vac xam nilôm. Lêc xomxo ti, Myakîlôhô Ngîbua wê Kîlisi vông ge obêc dô vac i nilô lêm ge od ob tu Kîlisi nu lêm. ¹⁰ Xam nimnivi obêc yib lec nipaên, lêc Kîlisi obêc dô vac xam nilôm ge od xam kinum obêc dô maviha, ên wê Anutu yê xam nêbê xam xomxo nivihã ge. ¹¹ Anutu tipi vô Yesu Kîlisi kidi lec vac yibên, om Myakîlôhô Ngîbua wê Anutu vông ge obêc dô vac xam nilôm ge od Anutu obêc vông Myakîlôhô Ngîbua tipi vô xam nimnivi wê ob yib ge kidi lec maviha nang.

Myakîlôhô Ngîbua vông il tu Anutu nue

¹² Xam lige, il nilôd obêc kidu il ên nipaên ge od le i lêc vông i vô nô lec lêm. ¹³ Ên il obêc dô vac môp wê il nilôd nipaên xovô ge od il ob xib. Lêc il obêc ngiloo môp nipaên la vêl ya xêkizêc wê Myakîlôhô Ngîbua vông ge od il ob dô madviha.

¹⁴ Xomxo wê timu vô môm wê Myakilôhô Ngibua vông ge, he tu Anutu nue. ¹⁵ Ên Anutu o vông Myakilôhô Ngibua vô il ên nêb il dô i tiyi xocbê xomxo wê nipaên hôm he xôn di he xona ge lêm. Nge, Myakilôhô Ngibua wê Anutu vông vô il ge vông il tu Anutu nue nôn, di xêkizêc wê Myakilôhô Ngibua vông ge vông il keac vô Anutu ên il nêbê, "Mag." ¹⁶ Myakilôhô Ngibua nêl kitong vac il nilôd ên nêbê il Anutu nue. ¹⁷ Il ge Anutu nue, om vizid wê nu tuc Yesu kô vô ma Anutu ge, il obêc kô hixôn. Ên il obêc kô myavinê tiyi xocbê Kilisi ge od il ob la dô vac xêseac hixôn Kilisi timuên.

Il ob dô vac xêseac timuên

¹⁸ A xovô ên a nêbê viyin wê il tulec gê kibun ga, ge o susu levac ti lêm. Ge susu pileva. Dom xêseac wê Anutu ob vông vô il timuên ge, levac luu vêl. ¹⁹ Om kibun hixôn susu vihati yang wê Anutu tung ge, he dô bin buc timuên wê Anutu ob vông xêseac vô nue il ge. ²⁰ Ên susu vihati ge vô nipaên di o vô nôn nivîha lêm. Lêc susu vaci o nêb ob dô bêge lêm. Nge, Anutu ku he xôn nêb he i dô bin buc wê ob val timuên ge. ²¹ Ên gwêbaga susu kibun ga dô vac nipaên hixôn pitalên, om tiyi xocbê Anutu ku he xôn, lêc obêc buc timuên ge od Anutu obêc piwelac he vêl di vông he la dô vac nivîha hixôn i nue, di nipaên ti ob hôm he xôn i tii vac lêm.

²² Il xovô ên il nêbê susu wê Anutu tung ge vihati dô vac viyin yuu myavinê om iac, tiyi xocbê vêx wê nu ob yubac om yaxên myavinê ge, om môm ge yêp ila di val tyip lec gwêbaga hixôn. ²³ Lêc o susu kibun vaci wê yaxên myavinê ge lêm. Nge, il êno, il yaxên myavinê. Vixôhilôg, Anutu vông vizid taxlee vô il bêga, wê vông Myakilôhô Ngibua lam dô hixôn il, lêc il gên dô vac viyin kibun ga, om il dô bin buc wê Anutu obêc vông il nidnivi kidi lec di vông il dô tiyi xocbê i nue ge. ²⁴ Anutu vô il vêl ên nipaên om il dô bin kiyang wê Anutu nêb ob vô nôn lec vô il ge. Ên kiyang tige obêc vô nôn lec pyap ge od il ob dô bin kiyang tige lêm. Ên susu wê il xê madnôn lec nôn pyap ge od o tiyi

wê il ob dô bin ge lêm. ²⁵ Lêc kiyang wê gên o vô nôn lec lêm ge, il ob dô bin di il nid ob ma lec lêm, ên il vông i vin ên il nêbê obêc vô nôn lec timuên.

²⁶ Xêkizêc wê il vông ge o tiyi lêm, lêc Myakilôhô Ngibua môci ngidu il xôn. Ên il o vvac xovô kiyang wê il ob kitaa vô Anutu ge lêm, om Myakilôhô Ngibua kô il myad mi la nêl ên nêb Anutu i ngidu il xôn. Lêc vya ti wê Myakilôhô Ngibua kô mi la ge nginoo kiyang wê xomxo nêl ge vêl. ²⁷ Anutu ge wê xovô kiyang vihati wê yêp vac xomxo nilô ge om ob xovô kitaaên wê Myakilôhô Ngibua vông ge kehe, ên Myakilôhô Ngibua kitaa tiyi xocbê xovôên wê Anutu vông ge ên nêb Anutu i ngidu nue il xôn.

²⁸ Il xovô ên il nêbê il wê il xêdyaa vin lec Anutu ge, nivîha yuu xôn viyin obêc tulec il, lêc Anutu obêc vông vihati i vô nôn nivîha vô il, ên il ga wê Anutu xovô pyap nêb ob kô il ge, om tyuc il lam. ²⁹ Ên xomxo wê Anutu xovô he pyap ilage ge, Anutu vînoo he nêb he i tu xomxo tiyi xocbê nu tuc Yesu ge, êdêc Yesu i tu xocbê he li tuc di he i tu xocbê Yesu lie. ³⁰ Di xomxo wê Anutu vînoo he ge od tyuc he nêb he i tu i nue, di xomxo wê Anutu tyuc he ge od kitya he nêb nipaên vêl di yê he nêb he xomxo nivîha, di xomxo wê Anutu yê he nêb he xomxo nivîha ge od vông he la dô vac xêseac wê i vông ge.

Xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge ob sea il lêm

³¹ Anutu môm wê vông vô il ge bêge, om il ob nêb va? Anutu ge wê ob ngidu il xôn, om xomxo ti o tiyi wê ob vông il vô nipaên ge lêm. ³² Anutu o xona ên wê ob vông nu tuc lam kibun ge lêm. Nge, vông i lam ên nêb i hôm il lec. Anutu vông ici va nu tuc lam, om il ob xovô hixôn bêga bê Anutu obêc vông vizid tibeac mangwe lam pileva hixôn vô il.

³³ Xomxo wê Anutu vînoo he mi he tu i nue ge, letya ob so kiyang ti lec he? Xomxo ti tiyiên ma, ên Anutu vaci yê he nêbê he xomxo nivîha wê nipaên ti o yêp vô he ge lêm. ³⁴ Om letya ob nêl nêbê xomxo vông vinên ob kô myaviwen nipaênê? Xomxo ti o tiyi wê ob nêl ge

lêm, ên Yesu Kîlisi yib mi kidi lec mavaha nang, di lax dô vô Anutu vigê hiyôv di kitaa vô Anutu ên nêb i ngidu il xôn.

³⁵ Mòp tinae wê ob vô il vèl ên xêyaa vin lecên wê Kîlisi vông ge? Mòp ti o yêp lêm. Ên il obêc tulec viyin yuu myavinê, di tibii ob vông viyin vô il, me vip ob den il, di il nêd ngakwi ob ma, me susu ya ob vông il vô nipaên, di xomxo ob vông vevac vô il ge od susu tigeo o tiyi wê ob vô il vèl ên xêyaa vin lecên wê Yesu Kîlisi vông ge lêm. ³⁶ Vixôhilôg, il ob tulec viyin, i tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê,

“Anutu, xe tu ông nume, om tiyi lec buc vihati xomxo nêb ob hi xe xib lec vông vinên wê xe vông ge. He yê xe tiyi xocbê bwoc sipsip wê he ob hi i yib ge.”

³⁷ Kiyang nêl bêge, lêc viyin ge susu vidaaên. Ên Yesu xêyaa vin lec il di vông xêkizêc vô il, om il ob yax mang vô viyin wê ob tulec il ge di le xêkizêc ya vông vinên. ³⁸ Ên a xovô vinux ên a nêbê susu ti o tiyi wê ob vô il vèl ên xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge lêm. Om il obêc xib me il obêc dô madviha ge od xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge ob sea il lêm. Di angela wê dô kisii ganê hixôn xomxo levac kibun ga, di susu wê dô gwêbaga hixôn susu wê ob val timuên, di xêkizêc wê susu viyang viyang ge vông, ³⁹ di susu wê dô vac lag hixôn susu wê dô lec kibun, di susu yaya hixôn, susu tigeo vihati o tiyi wê ob vô il vèl ên xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge lêm. Ên il dô vac xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge lec yuac wê il lig Apumtau Yesu Kîlisi vông ge.

9

Pol nilô vô viyin ên wê lie Islel vô nîmi vô Yesu ge

¹ A ga Kîlisi nu a, om kiyang wê a ob nêl vô xam ge o kiyang kityooên lêm. Nge, a nêl kiyang nôn, di Myakilôhò Ngibua ngidu kiyang wê yêp vac a nilôg ge xôn, ² om a nêl kiyang bêga ên a nêbê a nilôg vô viyin levac di a dô hixôn viyin tiyi buc vihati ên a lige Islel. ³ Ên a nêb Anutu i

vô a lige wê xe kehe tibed ge vèl, om a nêb obêc tiyi ge od a ob kilê myavinê lec nipaên wê he vông ge di Kîlisi i kitya a vèl ên i ngidu a lige xôn. ⁴ Ên xomxo Islel ge, Anutu vinoo he nêb i nue, di xêkizêc hixôn xêseac wê Anutu vông ge lam le seac vô he mi he yê, di Anutu hîlu kiyang vô he di vông xolac vô he, di nêl môp wê he ob si daa di kitaa vô Anutu ge, di hîlu kiyang ya hixôn vô he, ⁵ di he ge wê he pum lec Eblaham yuu Aisak di Jekop wê he bue taxlee ge, di Yesu lam tu xomxo gê kibun ga ge od kehe yêp vac Islel. Kîlisi ge Anutu, di ici va tu susu vihati kehe, om il ob pimil i lê i vô levac di i yêp luta lêc luta. Nôn.

Anutu ob vinoo xomxo ya, ya xovôên wê ici va vông ge

⁶ Vixôhilôg, xomxo Islel vô nîmi vô Anutu kiyang, lêc kiyang wê Anutu hîlu vô he ge o tiyi wê ob sea he ge lêm. Ên kiyang tige obêc vô nôn lec vô he Islel nôn. Lêc xomxo wê kô lê Islel ge, he ya o tu Anutu nue Islel nôn lêm. ⁷ Di xomxo wê pum lec Eblaham ge, he ya o tu Eblaham nue nôn lêm, xocbê kiyang wê Anutu nêl vô Eblaham bêga ên nêbê, “He kidu ti wê nêbê num Aisak bue ge, heche va ob tu ông nume.” ⁸ Kiyang tige kehe bêga nêbê nipwo wê Eblaham vaci kô ya xovôên wê i vông ge, he o tu Anutu nue lêm. Lêc nu Aisak wê Eblaham kô tiyi kiyang wê Anutu hîlu vô i ge od Anutu yê nêbê Eblaham nu nôn. ⁹ Kiyang wê Anutu hîlu vô Eblaham ge bêga nêbê, “Buc wê a vinoo pyap ge, a obêc lôm lam i tii vac, di vinêm Sela obêc kô num ti.”

¹⁰ Nang dêc Anutu nêl kiyang ngwe vô Lebeka lec nu Jekop yuu Iso. Nu yuu ge, yuu ma Aisak wê il bug. ¹¹ Nu yuu gên o yubac lêm, om yuu gên o vông môp nivîha me nipaên ti lêm. Lêc Anutu xovô nêb ob vinoo nu yuu ngwe i tiyi xocbê xovôên wê ici va vông ge, om o dô mi yê môp wê yuu vông ge lêc vinoo ngwe lêm. Nge, vinoo ngwe tax, di nu yuu gên o yubac lêm ¹² od Anutu nêl kiyang tax vô Lebeka ên nêbê, “Num tuc ob vông yuac vac num môn kwa ngibi.” ¹³ Om kiyang yêp vac xolac bêga ên nêbê, “A xêgyaa

vin lec Jekop, léc Iso ge a xêgyaa o vyac vin lec i lêm.”

¹⁴ Om il ob nêb va? Il ob xê Anutu môp wê vînoo xomxo ge ên il nêb tiyiên ma, me? Ma vêl. ¹⁵ Ên kiyang wê Anutu nêl vô Moses ge yêp bêga nêbê, “A obêc nêb vông nivîha vô xomxo ti ge od a ob vông vô i, di a obêc nêb xo vigwe pisiv ên xomxo ti ge od a obêc xo vigwe pisiv ên i.” ¹⁶ Om il ob xovô bêga bê Anutu obêc vînoo xomxo ti ge od o kehe lec xovôên hixôn yuac nivîha wê xomxo tige vông ge lêm. Nge, Anutu vaci xo vigwe pisiv ên xomxo tige om vînoo. ¹⁷ Tiyi xocbê kiyang wê Anutu nêl vô Pelo mi i yêp vac xolac bêga ên nêbê, “A vông lê levac vô ông di vông tixuu tixuu tibeac vô ông, ên a nêbê xêkizêc wê a vông ge i yêp seac di xomxo tibeac i yê di nêl a lêg i vô levac vac vigwe vihati.” ¹⁸ Om il ob xovô bêga bê Anutu obêc nêb xo vigwe pisiv ên xomxo ti ge od obêc xo vigwe pisiv ên i, di obêc nêb vông xomxo i hingoo kiyang wê i nêl ge od xomxo tige obêc hingoo kiyang wê i vông ge.

Anutu xêyaa myavinê hixôn xêyaa vin lecên

¹⁹ Mêd xam ti obêc nêl vô a bê, “Anutu vông xomxo ya hingoo i kiyang om bêna léc Anutu ob nêl bê nipaên yêp vô heê? Xomxo ti tiyiên ma wê ob le vac Anutu kiyang xôn ge.” ²⁰ Léc a ob nêl vô xam bê xomxo letya wê ob luu kiyang vô Anutu ge? Dêg kibun o tiyi wê ob kunac xomxo ti wê pitii i ge di nêl bê “Bêna léc ông

pitii a tibêga?” ge lêm. ²¹ Ên xomxo ti wê pitii dêg ge ob pitii i tiyi xovôên wê ici va vông ge, om hôm kibun nipwo ti di pitii dêg yuu, ngwe tiyi xocbê dêg nivîha di ngwe tiyi dêg nipaên. Léc môp tige tiyi.

²² Di môp wê Anutu vông ge yêp bêga wê nêl lec dêg. Ên Anutu nêb ob hilung xêyaa myavinê hixôn xêkizêc wê i vông ge i yêp seac. Om dêg nipaên wê Anutu xêyaa vô myavinê vô he nêb ob kitya he vêl ge, Anutu o vông myaviwen vô he lutibed lêm. Nge, hôm he nêb nipaên xôn mi i yêp dia. ²³ Anutu vông bêge, ên nêb ob vông xêseac wê i vông ge lam hivun dêg nivîha xôn. Dêg tige wê Anutu pitii

ên nêb ob xo vigwe pisiv ên he di vông he i dô vac xêseac wê i vông ge. ²⁴ Dêg nivîha ge tiyi xocbê il wê Anutu tyuc il. Il ya xomxo Yuda, léc Anutu o tyuc xomxo Yuda vaci lêm. Nge, tibii wê o Yuda lêm gee tibeac hixôn.

²⁵ Tiyi xocbê Anutu vya wê yêp vac kipihac wê plopet Hosea kivuu ge bêga nêbê,

“Xomxo wê he o tu a nuge ilage lêm ge, od a ob nêl bê a nuge he hixôn, di xomxo wê a xêgyaa o vin lec he ilage lêm ge od a xêgyaa ob vin lec he hixôn. ²⁶ Di vigwe ti wê he dô vac di a nêl vô he ên a nêbê he o a nuge lêm ge, od vac vigwe tige a ob nêl bê, ‘A, Anutu magviha, nuge he.’ ”

²⁷ Nang dêc plopet Aisaia kivuu kiyang lec xomxo Islel mi i yêp bêga ên nêbê,

“Xomxo Islel obêc vô tibeac hiwocên tiyi xocbê luda wê dô vô gwec ninya ge, léc Anutu obêc kô he yuu bed mi la vô i. ²⁸ Ên Apumtau obêc yaxên xomxo vihati nêb kiyang lec buc timuên di vông myaviwen lutibed vô he.”

²⁹ Mêd Aisaia nêl kiyang ngwe tii vac nang ên nêbê,

“Apumtau wê xêkizêc kehe ge obêc kitya il buge vihati vêl ilage ge od gwêbaga il obêc ma, tiyi xocbê tibii Sodom yuu Gomola ge.”

Xomxo Islele o vông i vin Kîlisi lêm

³⁰ Om il ob nêl bêna? Il ob xovô bêga bê xomxo wê o Islel lêm gee, he nilô yen o myag môp nivîha wê Anutu ob yê nêb he xomxo nivîha ge lêm, léc he vông i vin Kîlisi om Anutu yê he nêb he xomxo nivîha. ³¹ Di xomxo Islel timu vô xolac wê Moses vông ge di vông yuac levac lec, ên nêb Anutu i yê he nivîha, léc môp wê he vông ge o tiyi lêm. ³² Môp wê he vông ge o tiyi lêm, ên he o nêl ên he nêbê Anutu i yê he nivîha lec vông vinên lêm. Nge, he so ên he nêbê yuac wê he vông ge obêc vông Anutu yê he nêb he tibii nivîha, di he o vông i vin Yesu lêm. Om Yesu ge tiyi xocbê ngidax wê he vînuv vîxa lec, ³³ tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê,

“Xam wê lê. Vac vigwe Saion a ob lax ngidax ti wê xomxo obêc vinux vixa lec di tilii ge. Lêc xomxo ti obêc vông i vin ngidax tige ge od vông vinên wê i vông ge obêc pileva lêm. Nge, ob vô nivîha vô i.”

10

Môp wê xomxo Islel dô vac ge o vô nivîha vô he lêm

¹ Xam lige, a nêb Anutu i vô a lige Islel vêl ên he nêb nipaên, om a kitaa vô Anutu ên he tiyi lec buc vihati. ² A xovô môp wê he vông ge om a nêl he kitong ên a nêbê he xêyaa vin lec nêb he ob timu vô Anutu kiyang lê, lêc he o vyac xovô môp wê Anutu vông ge lêm. ³ Ên môp wê Anutu ob yê xomxo nêb he xomxo nivîha lec vông vinên ge, he Islel lungên môp tige, om he o la vac môp tige kwa ngibi lêm. Nge, he dô vac môp wê timu vô Moses xolac ge ên nêb Anutu i yê he nivîha lec môp tige. ⁴ Lêc Kilisi hi xolac wê Moses vông ge tip la vêl, om gwêbaga xomxo obêc vông i vin Kilisi ge od Anutu ob yê he nêb he xomxo nivîha.

Anutu nêb xomxo vac vigwe vihati i vông i vin Kilisi

⁵ Ilage Moses kivuu kiyang lec môp wê Anutu ob yê xomxo nivîha ên wê he timu vô Moses xolac ge, om kiyang yêp bêga nêbê, “Xomxo ti obêc timu vô kiyang tigae vihati ge od ob vông he dô mavîha.” ⁶⁻⁷ Lêc môp wê Anutu ob yê xomxo nêb he xomxo nivîha lec vông vinên ge o bêge lêm. Ên kiyang yêp bêga nêbê, “Le i lêc xo vac nilô bêga bê, ‘Letya ob lec mi la lag puunê?’ di le i lêc nêl bê, ‘Letya ob la vac vigwe yibênê?’ ” Le i lêc nêl bêge lêm, ên Kilisi lop mi lam kibun pyap di kidi lec vac yibên pyap. ⁸ Om kiyang wê nêl lec môp vông vinên ge yêp vac xolac bêga nêbê, “Anutu xolac yêp vô xam pyap, tiyi wê xam ob xovô vac piyôp di nêl vac myam ge.” Kiyang tige nêl lec xolac wê xe mi nêl vô xam ên xe nêbê xam vông i vin ge. ⁹ Om xomxo ti obêc nêl Yesu kitong seac vac mya bêga ên nêbê, “Yesu ge Apumtau” di obêc vông i vin nêbê Anutu

tipi vô Yesu kidi lec vac yibên ge od Anutu obêc kitya i nêb nipaên vêl. ¹⁰ Ên il obêc vông i vin ge od Anutu ob yê il nêb il xomxo nivîha, di il obêc nêl vông vinên kitong i yêp seac vac myad ge od Anutu ob kitya il nêd nipaên vêl di vông il dô vac nivîha.

¹¹ Di kiyang ti yêp vac xolac bêga nêbê, “Xomxo ti obêc vông i vin Yesu ge od vông vinên wê i vông ge obêc pileva lêm. Nge, ob vô nivîha vô i.” ¹² Kiyang tige nêl lec xomxo vihati yang, ên Anutu ob yê xomxo Yuda hixôn tibii ba vihati tiyima, ên Apumtau ge xomxo vihati yang, he Apumtau, om obêc vông vizid nivîha vô xomxo vihati wê he kiyag vya lec i ge. ¹³ Tiyi xochê kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê, “Xomxo ti obêc kiyag vya lec Apumtau ge od Apumtau obêc vô i vêl ên nipaên di vông i dô vac nivîha.”

¹⁴ Lêc xomxo obêc vông i vin Yesu lêm ge od he obêc kiyag vya lec i bêna? Di he obêc ngô Yesu kiyang lêm ge, od he ob vông i vin bêna? Di xomxo obêc la nêl kiyang tige vô he lêm ge, od he ob ngô kiyang tige bêna? ¹⁵ Di Anutu obêc vông xomxo la nêl xolac lêm ge, od xomxo ob nêl xolac tibêna? Ên kiyang yêp vac xolac bêga nêbê, “Xomxo obêc kô xolac mi lam nêl vô il ge od nivîha yang.”

Islel ngô xolac lê, lêc he o vông i vin lêm

¹⁶ Xomxo Islel ngô xolac lê, lêc he tibêac o vông i vin lêm, tiyi xochê kiyang wê plopet Aisaia kivuu mi i yêp vac xolac bêga nêbê, “Apumtau, xomxo vihati ge, he o vông i vin kiyang wê xe nêl ge lêm.”

¹⁷ Om il ob xovô bêga bê xomxo obêc vông i vin ge od kehe bêga nêbê he ngô xolac, di xolac wê he ngô ge, xomxo nêl Kilisi kitong vô he.

¹⁸ Om a ob kinêg vô xam bêga bê xomxo Islel ge, he ngô xolac, me he ngôn ma? He ngô pyap îla, ên kiyang yêp vac xolac bêga nêbê,

“Xomxo kô xolac mi la nêl vac vigwe viyang viyang, di kiyang wê he nêl ge la tiyi kibun myahîpu vihati yang.”

¹⁹ Om a ob kinêg kiyang ngwe hixôn vô xam bêga bê xomxo Islel ge, he lungên xolac tige, me? He o lungên lêm. Nge, he xovô pyap, léc he o vông i vin lêm. Om Anutu nêl kiyang vô he Islel mi i yêp vac kipihac wê Moses kivuu ilage bêga nêbê, “Tibii madiluhu gee, xam wê he tiyi xocbê xomxo pileva wê piyôp maên ge, léc a ob vông he tu a nuge di vông vizid vô he, om xam obêc wê he nipaên di kunac he.”

²⁰ Nang dêc Aisaia nêl Anutu vya yêp seac bêga ên nêbê,

“Xomxo wê o myag a ilage lêm ge, od gwêbaga he xovô a, di xomxo wê o kinêg a lêm ge, od a hîlung a vô he.”

²¹ Léc Anutu nêl kiyang lec xomxo Islel bêga ên nêbê,

“A tyuc he tiyi buc vihati ên a nêb he i lam vô a, léc he vô ninya kitu vô a di pwoo a vyag vac.”

11

Anutu xo vigwe pisiv ên Islel vilu bed

¹ Om a ob kinêg vô xam bêga bê Anutu ngiloo i nue Islel vihati vêl, me? Ma vêl. Xam wê lê. A ga, a êno xomxo Islel ti wê a pum lec Eblaham di a kehe yêp vac Bensamin. ² Anutu o ngiloo nue Islel wê vinoo he ilage lêm. Kiyang wê Ilaija nêl vô Anutu mi i yêp vac kipihac xolac ge, xam mêd lungên, me? Ên Ilaija kitaa vô Anutu di nêl lie Islel nêl nipaên kitong bêga ên nêbê, ³ “Apumtau, he hi ông nume plopete yib di dii ông alta wê ob si daa lec ge vêl. Léc a tived gên dô om he myag a ên nêb ob hi a xib.” ⁴ Di Anutu nêl kiyang tina vô Ilaija? Anutu nêl vô i ên nêbê, “O ôcông tived lêm. Ên a nuge 7,000 gên dô wê a vinoo he pyap ge wê he o yev vixa kitu vô anutu mayibên Bal ge lêm.”

⁵ Om môp tibêge yêp gwêbaga hixôn, ên gwêbaga he Islel viwen dô wê Anutu nue ge, ên Anutu xo vigwe pisiv ên he di vinoo he. ⁶ Léc Anutu o vinoo he ên yuac nivaha wê he vông ge lêm. Nge, ici va vinoo he tiyi xocbê vông vizid pileva vô he ge. Ên Anutu obêc vông vizid vô he

lec yuac nivaha wê he vông ge od obêc tiyi xocbê he kisuu ya yuac nivaha wê he vông ge. Léc o ngwe bêge lêm. Nge, Anutu vaci vông pileva vô he.

⁷ Om il ob xovô bêga bê xomxo Islel myag môp wê Anutu ob yê he nivaha lec ge, léc he o tulec lêm. He vilu bed wê Anutu vinoo he ge, he tulec. Dom he tibeac vô ninya kitu vô Anutu kiyang, ⁸ tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê,

“Anutu vông he nilô tiyi xocbê he yêp ge om he manôn o yê susu ti lêm, di he ninya o ngô kiyang ti lêm, om he dô lung lung di i val tyip lec gwêbaga hixôn.”

⁹ Nang dêc Devit êno nêl kiyang lec he Islel bêga nêbê,

“Vizid wê he myêl mi ya ge, i tiyi xocbê pulac wê he ob vac ge, me xocbê lôva wê he ob tô di vac kipêd ge, me leac wê ob ku he xôn ge, ên i vông myaviwen vô he. ¹⁰ Di he manôn i toc, ên he i o léc yê vigwe lêm, di viyin levac i tulec he di he i kilê tiyi buc vihati.”

Anutu ob kô he wê o Islel lêm ge vêl

¹¹ Xomxo Islel o vông i vin Yesu lêm, om tiyi xocbê he tô mi la, om a ob kinêg vô xam bê he ob tô mi la dô xel, me? Ma vêl. Ên he pwoo kiyang vac, om Anutu vông vizid la vô tibii ba di vô he vêl ên he nêl nipaên. Mêgem xomxo Islel obêc yê vizid nivaha wê Anutu vông vô tibii ba ge od obêc vông he nilô yen yetac di he ob lôm vô Anutu. ¹² Xomxo Islel pwoo kiyang vac, mêgem Anutu vông vizid levac la vô tibii viyang viyang, om he Islel vihati obêc pilepac he di lôm vô Anutu ge od Anutu ob vông vizid levac lax mi la vô he vihati luu vêl.

¹³ A ob nêl kiyang ti vô xam wê xam o Islel lêm ge. Anutu vinoo a nêb a nêl xolac vô xam wê o Islel lêm ge, om a xêgyaa nivaha ên yuac tige, ¹⁴ ên a nêb mêd a lige Islel ob yetac ên vizid wê xam kô vô Anutu ge di he ya ob pilepac he di lôm vô Anutu ên i ngidu he xôn. ¹⁵ Anutu ngiloo Islel vêl di la vô tibii ba ên nêb he i tu i nue, om Anutu obêc vông he Islel lax tu i nue

nang ge od obêc tiyi xocbê Anutu tîpi vô he kidî lec maviha vac yibên.

¹⁶ Xomxo ti obêc kô blet nipwo ti mi la kitaa lec ge od blet vihati ge tu Anutu xe. Di xomxo ti obêc kô xax ngilôhò ti mi la kitaa lec ge od xax ngen vihati ge tu Anutu xe. Kiyang tige nêl lec xomxo Islel, ên Anutu nêl vô Eblaham ilage nêbê i tu ixe, om Eblaham bue tivae ob tu Anutu xe hixôn.

¹⁷ Di a ob nêl kiyang pilepacên ti lec xax oliv. Ên xomxo Islel ge tiyi xocbê xax oliv wê Anutu vaci tung he ge, di xam wê xam o Islel lêm ge, xam tiyi xocbê xax oliv wê vimen ge. Mêd Anutu xoo ngen ya vêl ên xax wê ici va tung ge, di la kô xax ngen wê vimen ge di lam yev lec di ku xôn. Om xam dô di kô vizid wê xomxo Islel vông ge tiyi xocbê xax ngen kô hizi vô xax yatôv ge. ¹⁸ Om xam o léc wê ngen wê Anutu xoo vêl ge nipaên lêm, di xam o yong xam lêm. Ên xam ge ngen pileva dom xam o viac xax ngilôhò lêm. Nge, xax ngilôhò viac xam.

¹⁹ Léc mêd xam ya obêc nêl bêga bê, “Xe ga, Anutu xoo ngen ya vêl ên nêb ob yev xe la le vac he nipilêhê.” ²⁰ Xam nêl vixôhilôg, ên Anutu xoo he Islel vêl ên wê he o vông i vin lêm ge di yev xam la le vac he nipilêhê ên wê xam vông i vin ge. Léc xam o léc yong xam lêm. Nge, xam viac xam di xona nêl. ²¹ Ên Islel ge tiyi xocbê ngen wê nôn ge, léc Anutu o vông he le lêm. Nge, xoo he vêl. Om xam obêc sea vông vinên ge od Anutu obêc vông xam le lêm. Nge, obêc xoo xam vêl hixôn êno. ²² Om xam wê lê. Anutu ge wê ob vông vizid vô xomxo di obêc vông myaviwen nipaên vô xomxo êno. Om xomxo wê vông môp nipaên ge, Anutu ob vông myaviwen nipaên vô he, léc xam mô ge, Anutu vông vizid vô xam. Om xam dô vac vizid tige nilô, ên xam obêc sea ge od Anutu obêc xoo xam vêl. ²³ Di xomxo Islel obêc pilepac he di vông i vin ge od he ob lax le vac xax tige i tii vac, ên Anutu tiyi wê ob yev he lax le vac nipilêhê ge. ²⁴ Xam tibii ba, ilage xam dô tiyi xocbê xax oliv wê vimen ge ngen, léc Anutu xoo xam vêl di yev xam le vac xax

xumac wê xam o le vac ilage lêm. Om Anutu tiyi wê obêc kô Islel wê xoo vêl ge mi lax yev vac xax oliv wê he le vac ilage.

He Islel obêc pilepac he di vông i vin tii vac

²⁵ Xam lige, kiyang wê yêp xôpacên ilage, a nêb a ob nêl kitong vô xam, êdêc xam o léc yong xam di nêl bê xam xovô kiyang vihati lêm. Om kiyang wê yêp xôpacên ilage bêga nêbê, xomxo Islel vô ninya kitu vô Anutu kiyang, di obêc mila vô buc wê tibii ba tibeac obêc pilepac he mi la vô Anutu ge od Islel vông môp wê vô ninya kitu vô Anutu kiyang ge obêc tip la vô buc tige, ²⁶ di Anutu obêc vô he Islel vihati vêl. Tiyi xocbê Anutu vya wê yêp vac xolac bêga nêbê,

“Xomxo ti wê ob hôm xomxo lec ge obêc val vac vigwe Saion, di obêc vô xomxo wê Jekop bue tivae ge vêl ên he nêl nipaên. ²⁷ Di a ob kitya he nêl nipaên vêl, tiyi xocbê kiyang wê a hilu vô he ge.”

²⁸ Xomxo Islel o vông i vin Yesu xolac lêm, om tiyi xocbê he vông vevac vô Anutu di Anutu yê he nipaên, om Anutu vông vizid loc vô xam wê tibii ba ge. Léc Anutu xêyaa vin lec Islel ên wê vinoo he ilage, om xovô kiyang wê hilu vô he bue ilage, di o sea he lêm. ²⁹ Ên Anutu obêc vinoo xomxo di vông vizid vô he ge od obêc hôm i kiyang xôn di ob sea lêm.

³⁰ Xam wê xam o Islel lêm ge, ilage xam pwoo Anutu kiyang vac, léc gwêbaga Anutu xo vigwe pisiv ên xam, ên he Islel pwoo kiyang vac, om Anutu vông xêyaa vin lecên wê i vông ge loc vô xam. ³¹ Gwêbaga he Islel pwoo Anutu kiyang vac, léc obêc timuên ge od xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge ob la vô he tiyi xocbê val vô xam gwêbaga. ³² Ên Anutu yê wê xomxo vihati pwoo i kiyang vac ge om vông he vihati dô tiyi xocbê he dô vac kalabuhu ge. Anutu vông bêge, ên nêb obêc xo vigwe pisiv ên he vihati timuên.

Il ob pimil Anutu lê

³³ Piyôp yuu xovôên wê Anutu vông ge, levac mabu luu vêl. Xomxo ti o tiyi wê ob xovô piyôp wê Anutu vông ge kehe lêm,

dì ti o tiyi wê ob xovô môm wê i vông ge kehe êno lêm. ³⁴ Tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê,

“Letya xovô kiyang wê yêp vac Apumtau piyôp ge? Dì letya vông xovôên vô i? ³⁵ Dì letya vông susu ti vô Anutu tax ên nêb i léc vông vacê? Ma vêl.”

³⁶ Anutu vaci tu susu vihati yang ge kehe, om susu vihati yang ge tiyi xocbê ici va xe, wê ob vông i lê i vô levac. Om il ob pimil i lê i vô levac dì i yêp luta léc luta. Nôn.

12

Il ob vông icil va vô Anutu i tiyi xocbê daa

¹ Xam lige, Anutu xo vigwe pisiv ên il dì vông vizid levac vô il, om a nêl vô xam bê xam vông xam i loc yadiluhu vô Anutu i tiyi xocbê daa ngibua wê maviha ge, ên Anutu i yê nivaha. Ên xam obêc vông môm tibêge ge od môm tige tiyi xocbê xam hi vixam pec ên Anutu dì pimil i lê. ² Dì xam o léc timu vô môm xocbê xomxo kibun ga mi vông ge lêm. Xam vông piyôp yuu nilôm i loc vô Anutu, ên i pilepac xam nilôm yuu piyôp i vô paha lec, êdêc xam xovô môm wê Anutu xêyaa vin lec nêb il timu vô ge, ên môm tige nivaha yuu xêseac tiyi wê ob vông Anutu xêyaa vô nivaha vô il ge.

Il ob vông yuac ya xovôên wê Anutu vông vô il ge

³ Anutu vông yuac sinale vô a tiyi xocbê vizid nivaha ge, om a nêb a ob nêl vô xam vihati bêga bê xam o léc xo bê xam ge tibii levac me tibii nivaha i luu vêl lêm. Xam vyac xovô xam lê, dì xam toto ge yaxên vông vinên wê Anutu vông vô xam ge dì xovô yuac wê xam ob vông ge. ⁴ Ên il xovô ên il nêbê xomxo tibed, léc ninivi toto. Léc vihati o vông yuac tibed lêm. Nge, toto ge he vông yuac wê yêp vô he ge. ⁵ Dì il ga, il tiyi xocbê ngang ngang tibeac, léc Kilisi vông il lax tu ninivi nôn tibed. Om il ngang toto ge, il ob vông yuac dì ngiduma xôn dì i tu ninivi nôn tibed.

⁶ Anutu vông xovôên hixôn yuac toto vô il tiyi xocbê vizid wê vông pileva vô

il ge, om il toto ge il ob vông yuac ya. Dì Anutu obêc vông xovôên vô xomxo ti nêb i nêl xolac ge, od xomxo tige i nêl xolac i tiyi xocbê vông vinên wê yêp vô i ge.

⁷ Dì Anutu obêc vông xovôên vô xomxo ti ên nêb i ngidu lie xôn ge, od i xovô yuac wê ob ngidu lie xôn ge. Dì Anutu obêc vông xovôên vô xomxo ti ên nêb i tixuu lie ya xolac ge od i vông yuac wê ob tixuu lie ge. ⁸ Dì Anutu obêc vông xovôên vô xomxo ti nêb i ngidu vông vinên wê lie vông ge xôn ge od i ngidu lie xôn nivaha. Dì xomxo ti obêc vông susu vô lie ge od i vông tibeac vô he. Dì xomxo ti obêc kô yuac wê ob viac lie ge od i xêyaa i vin lec yuac tige. Dì xomxo ti obêc xo vigwe pisiv ên xomxo dì ngidu he xôn ge od i ngidu he xôn, hixôn xêyaa nivaha.

Il ob dô vac môm xêyaa vin lec maên

⁹ Xam xêmyaa i vin lec lime hixôn nôn, dì xam o léc kityoo lêm. Xam xona nêm dì vô nimim vô môm nipaên dì hôm môm nivaha xôn mi i yêp pilihi. ¹⁰ Xam xêmyaa i vin lec lime vông vinên i tiyi xocbê xam xêmyaa vin lec lime wê xam hi tibed ge, dì xam toto ge pimil lime dì ngidu he xôn.

¹¹ Xam nim i o léc ma ên yuac wê yêp vô xam ge lêm. Nge, xam vông yuac vô Apumtau ya xêkizêc wê Myakilôhō Ngibua vông ge.

¹² Kiyang wê xam vông i vin mi dô bin ge, xam bin hixôn xêmyaa nivaha. Dì xam le xêkizêc vac viyin wê xam ob tulec ge. Dì xam o léc sea môm kitaaên lêm. Nge, xam kitaa i tiyi buc vihati.

¹³ Dì lime vông vinên nêb susu obêc ma ên he ge od xam ngidu he xôn. Dì xomxo viyang bangwe obêc val vac xam bom ge, od xam viac he i nivaha.

¹⁴ Dì xomxo obêc vông xam vô nipaên ge od xam o léc kitaa vô Anutu bê i vông myaviwen vô he lêm. Nge, xam kitaa vô Anutu ên i vông nivaha vô he.

¹⁵ Lime obêc dô hixôn xêyaa nivaha ge od xam xêmyaa i vô nivaha hixôn he, dì he obêc byag ge od xam byag hixôn he.

¹⁶ Xam viac lime i nivaha, i tiyi xocbê xam viac xacxam va nivaha ge. Dì xam o léc yong xam dì nêl bê xam tibii levac lêm. Nge, xam dô hixôn xomxo wê o kô

lê levac lêm ge. Di xam o léc yong xam di nêl bê xam piyôp levac lêm.

¹⁷ Xomxo ti obêc vông nipaên vô xam ge od le i léc vông nipaên i luu nipaên lêm. Xam timu vô môp wê xomxo vihati ob yê di xovô nêbê nivîha ge. ¹⁸ Môp obêc yêp ge od xam viac kiyang voma di dô malehe hixôn xomxo vihati. ¹⁹ Xam lige, xam o léc vông nipaên i luu nipaên lêm. Xam vông myaviwen nipaên i loc vac Anutu vaci vigê. Ên Apumtau nêl kiyang mi i yêp vac kipihac bêga nêbê, “Aca va tîbed wê a obêc vông myaviwen vô xomxo i luu nipaên wê he vông ge.” ²⁰ Om xam vông i tiyi kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê, “Xomxo wê yê xam tiyiên ma ge, vip obêc den he ge od xam vông yaên vô he, di he obêc nêb num mia ge od xam vông mia vô he mi he num. Ên xam obêc vông bêge vô he ge od he ob xo i lax lec nipaên wê he vông ge di ni ob yoc ên he.” ²¹ Môp nipaên i o léc vông xam vô nipaên lêm. Nge, xam dô vac môp nivîha wê ob nginoo môp nipaên vêl ge.

13

Il ob la vac gavman kiyang kwa ngibi

¹ Xam vihati, xam dô vac gavman kwa ngibi. Ên gavman wê viac xam ge, heche va o vinoo he lêm. Nge, Anutu vaci tung he di vông xêkizêc vô he. ² Om xomxo ti obêc pwoo kiyang wê gavman vông ge vac ge od tiyi xocbê he pwoo Anutu kiyang vac hixôn, om xomxo tibêge ob kô myaviwen nipaên, ên Anutu vaci tung gavman. ³ Xomxo wê dô vac môp nivîha ge ob xona ên gavman lêm. Dom xomxo wê vông môp nipaên ge, od ob xona ên gavman nêbê gavman obêc vông myaviwen vô he. Om xam obêc nêb xam xonaên ma ge od xam dô vac môp nivîha ên gavman i pimil xam. ⁴ Ên gavman viyang viyang tu Anutu nue yuac wê ob ngidu xam xôn di vông xam dô nimviha ge. Léc xam obêc vông môp nipaên ge od xam xona ên he, ên xêkizêc wê yêp vô he ge, he o kô vidaaên lêm. Nge, Anutu vông vô he ên nêb he i tu i nue yuac wê ob vông myaviwen luu nipaên wê xomxo

vông ge. ⁵ Mêgem xam vô ninyam lehe vô gavman kiyang. Léc xam o léc vông ên wê xam xona ên myaviwen nipaên ge vaci lêm. Nge, xam vông lec kehe bêga bê xam nilôm kidu xam nêb môp tibêge nivîha.

⁶ Mone wê il mi vông vô gavman ge, kehe yêp vac kiyang tige hixôn, ên gavman viyang viyang ge he tu Anutu nue yuac wê ob viac yuac wê Anutu vông vô he ge. ⁷ Mêgem xam vông mone yuac toto ge i loc vô gavman tiyi xocbê he nêb xam vông vô he ge. Di he wê kô lê gavman di viac xam ge, xam pimil he di loc vac he kwa ngibi.

Môp xêyaa vin lecên ob vông xolac vô nôl lec

⁸ Le i léc kô lime ti susu di myaviwen i yêp dia lêm. Ên môp tîbed wê yêp bêga nêbê il xêdyaa i vin lecma i yêp i loc buc dia. Ên xomxo ti xêyaa obêc vin lec xomxo ge od tiyi xocbê vông xolac wê Anutu nêl vô Moses ge vô nôl lec. ⁹ Ên xolac wê Moses vông ge nêl bêga nêbê, “Le i léc vông yôdac vêx yuu vux lêm”, di “le i léc hi xomxo i yib lêm,” di “le i léc vông yôdac vô xomxo susu lêm,” di “le i léc doma vô xomxo susu ya lêm.” Léc xolac tige hixôn xolac baba, he xôn vihati yang ge, kehe tîbed bêga nêbê ông xêmyaa i vin lec lime baba i tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec ôcông va ge. ¹⁰ Ên xomxo ti xêyaa obêc vin lec xomxo ngwe ge od obêc vông i vô nipaên lêm. Om xomxo ti obêc dô vac môp xêyaa vin lecên ge, od tiyi xocbê vông xolac wê Moses vông ge vihati vô nôl lec.

¹¹ Mêgem xam léc dô vac môp tibêgee, ên xam xovô buc wê il dô vac gwêbaga pyap, om xam sea yêpên di kidi lec. Ên ilage wê il vông i vin taxlee ge, buc wê Anutu ob kô il mi la tung vac ben ge gên yêp teva, léc gwêbaga, buc tige vô kwabo lec. ¹² Om vô kwabo lec wê mapitoc ob tip vac di vigwe ob vidii. Om il ob sea môp mapitoc di la le vac xêseac, êdêc vông vevac vô nipaên. ¹³ Om il ob dô vac môp bôbac tiyi xocbê xomxo wê la vac xêseac wê hiyôv vông ge. Om il ob num di vô

mavmav di vông môm vaxvax wê nipaên ge hixôn lêm, di il ob vông môm yôdac vêu yuu vux lêm, di il ob kunacma di xêma nipaên di do mad vô lige susu lêm. ¹⁴ Il ob timu vô môm yuu yuac wê Apumtau Yesu Kilisi vông ge, di il ob timu vô môm nipaên wê yêp vac il nilôd ge lêm.

14

Il ob yaxên môm wê lige vông vinên vông ge lêm

¹ Xomxo wê vông i vin Yesu pyap léc vông vinên wê he vông ge gên o vô xêkizêc lec lêm ge, od xam vông he lam dô vac xam mahigun, di xam o léc ngaênma lec kiyang yaya wê xomxo tige vông ge lêm. ² Ên xomxo ya vông i vin xêkizêc om he xovô ên he nêbê susu yaên vihati ge nivaha tiyi wê he ob ya ge. Léc xomxo wê vyac xovôen xolac ma ge, he vibu nêbê he ob ya bwoc liyôhê lêm. ³ Om xomxo wê mi ya susu yaên vihati ge, he i o léc yê xomxo wê mi ngibua bwoc liyôhê ge nipaên lêm, di xomxo wê mi ngibua bwoc ge, he i o léc yê xomxo wê mi ya susu vihati ge di nêl bê he vông i so lêm, ên Anutu kô he ge êno la tu ixê. ⁴ Bêna léc xam nêb xam ob vông kiyang vô xomxo ngwe nue yuacê? Xomxo tige, Apumtau tu he nêl levac om obêc yaxên môm wê he vông ge di nêl bê tiyi me tiyiên ma. Léc môm wê he vông ge obêc tiyi, ên Apumtau vaci ob ngidu he xôn di vông he le xêkizêc.

⁵ Xomxo ya nêl ên he nêbê buc ya levac i luu buc baba vêl, di xomxo ya nêl ên he nêbê buc vihati ge tiyima. Om xam toto yaxên lê, di xam vyac xovô môm wê xam ob timu vô ge di hôm xôn pîlîhi mi i yêp vac xam piyôp. ⁶ Ên xomxo wê vînoo buc ya nêbê buc ge levac ge, he vông ên he nêbê he ob pîmil Apumtau lec buc tige. Di xomxo wê mi ya susu yaên vihati ge, he vông ên nêbê he ob pîmil Apumtau lê om he pîmil Anutu ên yaên vihati di ya. Di xomxo wê mi ngibua yaên ya ge, he vông ên he nêbê he ob pîmil Apumtau, om he êno pîmil Anutu ên yaên wê he mi ya ge.

⁷ Il ob xovô bêga bê il obêc dô madviha ge od il o xovô icil va lêm, me il obêc xib ge od il o xovô icil va lêm. ⁸ Ên buc wê il dô madviha ge od il ob vông Apumtau lê i vô levac, di il obêc xib ge od il ob vông Apumtau lê i vô levac hixôn. Om il obêc dô madviha me il obêc xib ge od il ob tu Apumtau xe. ⁹ Ên Kilisi yib di kidi lec maviha om kehe bêga nêbê tu xomxo wê dô maviha hixôn he wê yib ge nêl Apumtau.

¹⁰ Bêna léc xam yaxên môm wê lime vông ge di nêl ên xam nêbê tiyiên ma, di bêna léc xam wê lime ya nipaênê? Ên il vihati obêc la le vô Anutu manôn di ici va ob yaxên môm wê il toto vông ge. ¹¹ Tiyi xocbê kiyang wê Apumtau nêl di i yêp vac xolac bêga nêbê,

“A nêl hixôn nôn ên a nêbê xomxo vihati yang ob yev vîxa kitu vô a, di nêl a kitong seac bêga bê a ga Anutu nôn.”

¹² Om il ob xovô bêga bê il toto obêc nêl môm wê il vông gê kibun ga kehe kitong vô Anutu vô buc timuên.

Il ob vông lige vô nipaên lec môm wê il vông ge lêm

¹³ Om il ob sea môm wê il ob xê lige ngwe tiyiên ma ge, di il ob xovô môm bêga bê môm wê ob vông lige sea vông vinên wê he vông ge di vông he la vac môm wê he yê nêbê nipaên ge, il ob vông môm tibêge lêm. ¹⁴ Apumtau Yesu vông xovôen vô a om a xovô ên a nêbê yaên ti o nipaên tiyi wê ob vông il vô nipaên ge lêm. Léc xomxo ti obêc yê susu yaên tiyi xocbê nipaên ge od ob ya lêm, ên obêc ya ge od obêc vông i vô nipaên. ¹⁵ Om ông obêc wa yaên ti wê lim tige ngibua ge od obêc vông lim tige nilô vô viyin, om môm wê ông vông ge o tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec lim tige lêm. Kilisi yib ên xomxo tige hixôn, om xam viac xam ên yaên wê xam mi wa ge, êdêc yaên i o léc vông lim tige i vô nipaên lêm. ¹⁶ Om môm wê xam wê ên xam nêbê nivaha ge, xam viac xam êdêc xomxo i o léc yê môm tige nipaên lêm. ¹⁷ Ên môm wê il tu Anutu nue di la vac i kwa ngibi ge, kehe o yêp vac yaên yuu numên lêm. Nge, kehe bêga nêbê il

dô vac môp nivihā yuu kiyang malehe di xêyaa nivihā wê Myakilôhō Ngibua vông ge. ¹⁸ Om xomxo obêc tu Kîlisi nue yuac di dô vac môp tige ge od Anutu ob yê he nivihā di xomxo êno ob pimil he.

¹⁹ Mêgem il ob timu vô môp wê xêyaa vin lec maên ge di dô vac kiyang malehe nilô, di il ob ngiduma xôn vac vông vinên.

²⁰ Om yaên wê xam mi wa ge i o léc vông yuac wê Anutu vông ge i vô nipaên lêm. Vixôhilôg, yaên vihati ge nivihā tiyi wê il ob xa ge, léc yaên wê xam mi wa ge obêc vông lime la vac môp wê he yê nêbê tiyiên ma ge od môp wê xam vông ge, xam vông i so. ²¹ Om il ob timu vô môp bêga bê il ob xa bwoc me il ob num wain me il ob vông môp vae vae, léc môp tige obêc vông lige nilô vô viyin ge od il ob sea môp tibêge i loc yêp xel di vôngên i ma.

²² Om môp yaên yuu numên yuu bêge, xam toto xovô môp wê xam ob timu vô ge, léc môp ge ông sea i loc vô Anutu vaci. Ên xomxo ti obêc timu vô môp wê yê nêbê nivihā ge, di nilô yuu piyôp obêc vông kiyang vô i lec môp tige lêm ge od xomxo tige ob dô hixôn xêyaa nivihā. ²³ Léc xomxo ti obêc ya yaên ti hixôn nilô yuu ge od ge vông i so, ên xomxo tige o ya hixôn nilô tibed lêm. Nge, ya hixôn xonaên. Ên môp wê xomxo nêb ob vông ge, he obêc vông hixôn nilô yuu ge od ge nipaên.

15

Il ob timu vô môp wê Kîlisi vông ge

¹ Il wê il vông i vin xêkizêc ge, il ob ngidu lige wê gên o vông i vin xêkizêc lêm ge xôn di kilê viyin wê he vông ge. Di il ob vông môp wê ob vô nivihā vô icil va ge lêm. ² Nge, il toto ob vông môp wê ob vô nivihā vô lige vông vinên, ên i ngidu vông vinên wê he vông ge xôn, ên he i le xêkizêc. ³ Ên môp wê Kîlisi vông ge, o vông ên nêb i vô nivihā vô ici va lêm. Nge, môp wê i vông ge, tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê, “Kiyang nipaên wê xomxo nêl lec Anutu ge, he nêl lec a hixôn.” ⁴ Kiyang vihati wê xomxo kivuu mi i yêp vac kipihac xolac ge, Anutu nêl ên nêbê i vông xovôên vô

il di vông il le xêkizêc vac vông vinên di bin buc wê il ob tulec vizid vô Anutu ge. ⁵ Anutu ti wê ngidu xomxo xôn di vông he le xêkizêc vac vông vinên ge, i ngidu xam xôn di vông xam nilôm i yêp tibed i tiyi xocbê môp wê Yesu Kîlisi vông ge, ⁶ êdêc xam vihati hi vixam i pec ên Anutu, wê il lig Apumtau Yesu Kîlisi ma ge.

Kîlisi xolac lam vô he Yuda hixôn tibii ba

⁷ Xam hôm lime lec nivihā i tiyi xocbê Kîlisi hôm il lec nivihā ge, êdêc xam vông Anutu lê i vô levac. ⁸ A nêl bêga vô xam ên a nêbê Kîlisi lam tu Yuda nêl xomxo yuac di hôm he lec, ên nêb ob vông kiyang wê Anutu hilu vô bue ilage i vô nôn lec, ên he Yuda i xovô bê Anutu kiyang ge kiyang nôn. ⁹ Di Kîlisi nêb ob vông xomxo wê o Yuda lêm ge he êno i pimil Anutu ên wê i vông vizid vô he ge, tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê,

“A ob pimil ông lêm vac tibii madiluhu mahigun, di a ob vông lilo di hi vixag i pec ên ông.”

¹⁰ Di kiyang ngwe yêp vac xolac bêga hixôn nêbê,

“Xam wê xam o Yuda lêm ge, xam xêmyaa i vô nivihā hixôn Anutu nue Yuda.”

¹¹ Di kiyang ti yêp vac xolac hixôn bêga nêbê,

“Xam tibii ba, xam pimil Apumtau lê, di xomxo vihati yang i hi vixa i pec ên Apumtau.”

¹² Di plopet Aisaia kivuu kiyang ti lec Kîlisi mi i yêp bêga nêbê,

“Xomxo ti obêc val vac he kidu ti wê nêb Jesi bue ge, di xomxo tige ob tu tibii baba nêl king hixôn di viac he, om he baba ob vông i vin di dô bin buc wê xomxo tige ob vông he vô nivihā lec ge.”

¹³ Nôn wê xam dibin ge, Anutu tu kehe, om obêc ngidu xam xôn di vông xêyaa nivihā hixôn kiyang malehe i lam pup vac xam nilôm ên wê xam vông i vin ge. Di xêkizêc wê Myakilôhō Ngibua vông ge i ngidu xam xôn, ên xam le pilih i vac vông vinên di bin nôn wê xam ob tulec timuên ge.

Pol xêyaa vô nivîha ên yuac sinale wê vông ge

¹⁴ Xam lige, aca va xovô pyap ên a nêbê xam dô vac môp nivîha, di xovôên nivîha pup vac xam nilôm tiyi wê xam ob vông xovôên vô lime vông vinên ge. ¹⁵ Lêc kiyang ya wê a kivuu vô xam ge, a kivuu xêkizêc di a o xona lêm, ên a nêb xam piyôp i yêp seac. A vông bêge, ên Anutu vông vizid vô a ¹⁶ nêb a tu i nu yuac ti di la nêl Yesu Kîlisi kitong vô xomxo madîluhu. Om yuac wê a vông ge tiyi xocbê xomxo si daa vô Anutu ge, ên a la nêl Anutu xolac vô tibii wê o Yuda lêm gee, ên a nêb Myakilôhò Ngîbua i vông he i tu xomxo ngîbua tiyi xocbê daa wê Anutu ob yê nivîha ge.

¹⁷ Yesu Kîlisi ngîdu a xôn om a xêgyaa vô nivîha ên yuac wê a mi vông vô Anutu ge. ¹⁸ Om a ob nêl lec yuac baba lêm. Nge, a ob nêl lec wê Kîlisi ngîdu a xôn di vông xêkizêc vô a om a didii tibii wê o Yuda lêm gee mi la vô Anutu ên a nêb he i vô ninya lehe vô Anutu xolac. Om yuac tige, a vông ya kiyang wê a mi nêl vô he ge, hixôn môp wê a mi vông vac he mahîgun ge, ¹⁹ di Anutu vông xêkizêc vô a om a vông do levac ya hixôn, di xêkizêc wê Myakilôhò Ngîbua vông ge ngîdu a xôn. Mêgem a nêl Kîlisi xolac vac vigwe Jelusalem di vigwe yaya hixôn mi i la tiyi vigwe Ililikam. ²⁰ A vông yuac bêge, ên a nêb a ob la nêl xolac vô tibii madîluhu wê gên o ngô Yesu xolac lêm ge, ên a nêb a ob la vông yuac vac vigwe wê xomxo la nêl xolac pyap vac ge lêm, ên ge obêc tiyi xocbê a la lox xumac lec xomxo ngwe teac kisii ge. ²¹ Om a nêb a ob vông i tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga nêbê, “Xomxo wê gên o ngô Kîlisi lê lêm ge, he ob yê i, di he wê gên o ngô i xolac lêm ge, he ob ngô di xovô.”

Pol nêb ob la vigwe Lom yuu Spên

²² Buc tibeac ge, yuac hôm a xôn om a o tiyi wê a ob loc vô xam ge lêm. ²³ Tiyi klîsmas tibeac ge, a nêb a ob loc xê xam, lêc a o loc lêm. Di gwêbaga a vông yuac vac vigwe tigae vihati pyap, ²⁴ om a nêb a ob loc vô xam. Om buc wê a ob la vigwe Spên ge, od a ob miloc vô xam taxlee, di il

dô buc ya ên i vông a xêgyaa i vô nivîha. Pyap dêc xam ngîdu a xôn vac môp ên a la Spên.

²⁵ Lêc gwêbaga a ob la Jelusalem ên la ngîdu lige wê Anutu nue gee xôn. ²⁶ Ên xomxo vông vinên vac vigwe Masedonia yuu Glik ga nêl kiyang pyap di kituc mone ên nêb ob vông i loc Jelusalem ên i loc ngîdu he Yuda vông vinên wê nêl susu maên ge xôn. ²⁷ Heche va nêb he ob vông mone tige vô he Yuda, lêc mone tige wê he obêc hi myaviwen wê he Yuda kô xolac mi la nêl vô he ilage. Vizid wê Anutu vông vô he Yuda ge la vô tibii baba hixôn di vông he kinu hixôn nilô vô nivîha lec, om gwêbaga he tibii baba ob vông vizid wê ninivi xe ge i la vô he Yuda ên i ngîdu he xôn.

²⁸ Om a ob kô mone wê he Masedonia yuu Glik kituc pyap ge di kô mi la vông vô xomxo Jelusalem, di yuac tige obêc pyap ge od a ob miloc vô xam di la Spên. ²⁹ Di a xovô ên a nêbê a obêc loc vô xam ge od a obêc miloc hixôn vizid wê Kîlisi vông ge ên i hivun xam xôn.

³⁰ Xam lige, xam tu il lig Apumtau Yesu Kîlisi xe di dô vac xêyaa vin lecên wê Myakilôhò Ngîbua vông ge, om a nêl vô xam bê xam ngîdu a xôn ya kitaaên. Xam kitaa xêkizêc vô Anutu ên i ngîdu a xôn ³¹ di i vô a vêl ên xomxo Judia wê hingoo Yesu xolac ge. Di mone wê a ob kô mi la vông vô xomxo vông vinên Jelusalem ên a nêb i ngîdu he xôn ge, xam kitaa vô Anutu ên he xêyaa i vin lec mone tige di he i yê nivîha. ³² Anutu obêc lee yuu ge od a obêc miloc vô xam hixôn xêgyaa nivîha di loc dô seac vêl hixôn xam. ³³ Mêgem Anutu ti wê kiyang malehe kehe ge, i dô hixôn xam vihati. Kiyang nôn.

16

Pol nêl vidiiên wê i vông ge la vô xomxo Lom

¹ A ob nêl vêx Pibi kitong vô xam, ên Pibi ge il lig vêx vông vinên wê mi vông yuac vac konglegesên wê dô vigwe Senkîlia ge. ² Om Pibi obêc val vô xam ge od xam hôm i lec nivîha ên wê i vông i vin Apumtau ge, ên môp tibêge môp nivîha

wê il xomxo vông vinên ob vông vông ge. Di viyin obêc tulec i ge od xam ngidu i xôn, ên i ge wê mi ngidu xe xomxo tibeac xôn.

³ Xam nêl vidiiên i loc vô Plisila yuu liya Akwila, wê xen xôn vông yuac wê Yesu Kîlisi vông ge. ⁴ Ên yuu ge wê yuu ngidu a xôn om tibii hêm yuu xôn nêb ob hi yuu yib, léc he o hi yuu yib lêm. Om a hi vixag i pec ên yuu, léc o aca va tived lêm. Nge, tibii vông vinên wê o Yuda lêm ge, he êno, he vihati hi vixa pec ên yuu hixôn. ⁵ Om xam nêl vidiiên i loc vô he vông vinên wê mi kitucma vac yuu ben ge.

Di xam nêl vidiiên i loc vô Epinitas wê a xêgyaa vin lec i ge, ên i ge wê vông i vin taxlee vac vigwe Esia ge.

⁶ Di xam nêl vidiiên i loc vô Malia wê vông yuac levac ên nêb ob ngidu xam xôn ge.

⁷ Di xam nêl vidiiên i loc vô Andlonikas yuu Junias. Yuu ge a lige Yuda wê xen xôn dô vac kalabuhû lec xolac wê xen mi nêl ge. Yuu vông i vin tax, di a vông i vin timuên, di sinale viyang viyang xovô yuu nêb yuu xomxo nivîha.

⁸ Di xam nêl vidiiên i loc vô a lig vông vinên Amplietas wê a xêgyaa vin lec i ge.

⁹ Di xam nêl vidiiên i loc vô Eban wê mi vông Kîlisi yuac hixôn il ge. Di xam nêl vidiiên i loc vô Stekis hixôn, ên i ge wê a xêgyaa vin lec i.

¹⁰ Di xam nêl vidiiên i loc vô Apelis wê vông i vin Kîlisi nôn.

Di xam nêl vidiiên i loc vô Alistobyulas hixôn he wê dô vac i ben ge.

¹¹ Di xam nêl vidiiên i loc vô Helodion wê a lig Yuda ti.

Di xam nêl vidiiên i loc vô Nasisas hixôn xomxo vac i ben wê he vông i vin Apumtau ge.

¹² Di xam nêl vidiiên i loc vô vêx yuu Tlaipina yuu Tlaiposa wê yuu vông yuac levac vô Apumtau ge.

Di xam nêl vidiiên i loc vô Pesis wê a xêgyaa vin lec i nôn ge, ên i ge wê vông yuac tibeac vô Apumtau.

¹³ Di xam nêl vidiiên i loc vô Lupas wê vông i vin xêkizêc di vông yuac vô Apumtau ge, di ta êno hixôn, ên i ge tiyi xochê a tag.

¹⁴ Di xam nêl vidiiên i loc vô Asinklitas, Pligon, Hemis, Patlobas, di Hemas, hixôn lie vông vinên wê dô hixôn he ge.

¹⁵ Di xam nêl vidiiên i loc vô Pilologas yuu Julia, di Nelias hixôn li vêx, di Olimpás, hixôn lie vông vinên vihati wê dô hixôn he ge.

¹⁶ Xam pulma vigêm ên i nêl xam kitong bê xam xêmyaa vin lecma.

Konglegesen vac vigwe gae vihati nêl vidiiên i loc vô xam.

Pol nêl kiyang lec xomxo wê xolac kityooên ge

¹⁷ Xam lige, a nêl vô xam bê xam viac xam ên xomxo wê nêl xolac so xolac wê xam ngô ilage, ên kiyang tibêge ob vông xam le kityê kityê di ngaênma lec xolac di obêc vông xam sea vông vinên wê xam vông ge, om xam le teva ên he.

¹⁸ Ên xomxo tige o vông nilô la vô il lig Apumtau Kîlisi lêm. Nge, he vông nilô la vô môp nipaên wê heche va xovô ge, di he mi nêl kiyang hizi nivîha yang vô xomxo om kityoo he wê vyac xovôen ma ge.

¹⁹ Môp wê xam vông ge vông a nilôg vô nivîha, ên xomxo viyang viyang ge xovô ên he nêbê xam timu vô Yesu xolac. Léc gwêbaga a nêb a ob nêl vô xam bê xam léc vyac xovô môp wê nivîha ge di xam o léc xo môp wê nipaên ge lêm. ²⁰ Di buc vô kwabo lec wê Anutu ti wê kiyang malehe kehe ge ob kê Seten la vac xam kwa ngibi di hi i hibû sea lutibed.

Vizid yuu xêyaa vin lecên wê il lig Apumtau Yesu vông ge i loc vô xam vihati.

Xomxo wê dô hixôn Pol ge nêl vidiiên la vô xomxo Lom

²¹ Timoti wê mi vông yuac hixôn a ge di Lusias yuu Jeson hixôn Sosipata, wê a lige Yuda ge, he nêl vidiiên vô xam.

²² Di a Tetias, wê a kivuu Pol mya wê nêl ga, a nêl vidiiên vô xam ên wê il xôn vông i vin Apumtau lê ge.

²³ Di Gaias nêl vidiiên vô xam. Gaias ge wê viac a nivîha vac ben, di mi viac xomxo vông vinên tibeac hixôn.

Elastas wê mi viac mone wê gavman mi kô vac vigwe ga ge yuu Kwotas wê il lig ge, yuu nêl vidiiên vô xam.

²⁴ [Vizid yuu xêyaa vin lecên wê il lig Apumtau Yesu Kîlisi vông ge i loc viac xam. Nôn.]

Il ob pimil Anutu ên vông i lê i vô levac

²⁵ Anutu tiyi wê ob vông xam le xêkizêc vac xolac wê a mi nêl ge. Xolac tiga nêl lec Yesu Kîlisi. Xolac tige yêp xôpacên ilatikwê, lêc gwêbaga Anutu vông i lam yêp seac. ²⁶ Dî Anutu wê dô luta ge nêl om xe la nêl kiyang wê plopete kivuu ilage vô tibii viyang viyang ge vihati, ên xe nêb plopete kiyang i nêl xolac kitong i yêp seac vô he ên he i ngô dî vông i vin.

²⁷ Anutu tîbed ge i xovôên kehe, om il ob xovô yuac wê Yesu Kîlisi vông ge dî il ob pimil Anutu lê i vô levac dî i yêp luta lêc luta. Kiyang nôn.

1 KOLIN

Kipihac taxlee wê Pol kivuu vô tibii Kolin ge

¹ A Pol wê Anutu vaci vinoo a ên nêb a tu sinale wê Yesu Kîlisi vông ge. A hixôn a lig Sostenis ² xii kivuu kipihac tiga vôngam wê xam tu Anutu nue vông vinên mi dô vac vigwe Kolin ge, ên Anutu vinoo xam ên nêb xam tu xomxo ngîbua nôn lec yuac wê Yesu Kîlisi vông ge di xam tu i nue, hixôn xomxo vac vigwe vihati wê he kiyag vya lec il Apumtau Yesu Kîlisi ge, ên Yesu Kîlisi ge xomxo levac wê he vông ge di il êno vông ge hixôn. ³ Il mag Anutu yuu Apumtau Yesu Kîlisi i vông vizid hixôn kiyang malehe i loc dô hixôn xam.

Pol pimil Anutu

⁴ A pimil Anutu ên xam tiyi buc vihati, ên wê Anutu vông vizid nivîha vô xam lec yuac wê Yesu Kîlisi vông ge. ⁵ Anutu vông vizid toto ge vô xam ên nêb xam nêl kiyang nivîha di xovô kiyang vihati. ⁶ Ên ilage xe nêl Kîlisi kitong vô xam di xam hóm kiyang tige xôn pîlihi mi i yêp vac xam nilôm, ⁷ om gwêbaga vizid toto wê Myakîlôhó Ngîbua vông ge, ti o ma ên xam lêm, di xam dô bin buc wê il lig Apumtau Yesu Kîlisi ob vena le seac vô il ge. ⁸ Di il lig Apumtau Yesu Kîlisi vaci ob ngîdu xam xôn di xam le pîlihi, om buc wê Kîlisi ob vena lec ge, od xam nêb soên ti ob yêp i tii vac vô xam lêm. ⁹ Anutu tyuc xam ên nêb xam ob dô xêmyaa nivîha hixôn nu tuc Yesu Kîlisi wê il Apumtau ge, di Anutu ob vông i tiyi kiyang wê nêl ge di ob kityoo kiyang ti lêm.

Konglegesen Kolin hibû sea

¹⁰ Xam lige, a nêl kiyang xêkizêc vô xam lec il lig Apumtau Yesu Kîlisi lê bêga bê xam dô hixôn kiyang tîbed, di xam o léc hibû xam sea lêm. Nge, xam nilôm yuu piyôp i yêp tîbed. ¹¹ Xam lige, xomxo wê Klowi lie ge ya nêl vô a ên nêbê xam ngaênma lec kiyang di xam xêmyaa vô mavîné voma. ¹² Kehe bêga nêbê xam

ya nêl ên xam nêbê xam timu vô Pol, di xam ya nêl ên xam nêbê xam timu vô Apolos,

di ya nêl ên nêbê xam timu vô Pita, di ya nêl ên nêbê he timu vô Kîlisi. ¹³ Bêna léc xam nêl tibêge? Kîlisi ge xam hibû sea, me? Di a, Pol, a xib lec xax ên xam, me? Di xam lipac mia lec a lêng, me? ¹⁴ A pimil Anutu ên wê a o lipac xam tîbeac lêm. Nge, a lipac Klispas yuu Gaias, yuubed. ¹⁵ Om o tiyi wê xomxo ti ob nêl bê xam lipac mia lec a lêng ge lêm. ¹⁶ Vixôhilôg, a lipac Stepanas he vinê nue hixôn. Di a mêd lipac xomxo ya hixôn, léc a o xovô lêm. ¹⁷ Ên Kîlisi o vông a la ên nêb a la lipac xomxo lêm. Nge, vông a la ên nêb a la nêl xolac vô xomxo. Léc a o nêl xolac tiyi xocbê xomxo hixôn piyôp levac mi nêl ge lêm, ên obêc bêge ge od kiyang wê nêl ên nêbê Kîlisi yib lec xax ge obêc tiyi xocbê kiyang pileva wê nôn maên ge.

Kîlisi ge xêkizêc yuu xovôên wê Anutu vông ge

¹⁸ Kiyang wê nêl ên nêbê Kîlisi yib lec xax ge, xomxo wê xoa obêc ma ge yê kiyang tige tiyi xocbê kiyang pileva. Dom il wê Anutu vô il vêl ge, il xovô ên il nêbê kiyang wê nêl lec wê Yesu yib lec xax pola ge, ge xêkizêc wê Anutu vông ge. ¹⁹ Ên Anutu nêl kiyang mi i yêp vac xolac bêga ên nêbê, “Xomxo wê kô piyôp levac ge, a ob vông he piyôp i vô nîpaên, di xomxo wê xovô kiyang tîbeac ge, a ob kitya he nêl piyôp vêl.”

²⁰ Xolac nêl bêge, om xomxo wê piyôp levac ge, di xomxo wê xovô kipihac vihati ge hixôn he wê mi ngaênma lec kiyang ge, il ob nêb va lec xovôên wê he vông ge? Ên Anutu nêl pyap ên nêbê xovôên wê xomxo kibun ga vông ge, vidaaên di nôn ma.

²¹ Anutu ge piyôp levac om vông môp bêga ên nêbê xovôên wê xomxo kibun ga vông ge o tiyi wê ob vông he xovô Anutu ge lêm. Om xolac wê xe mi nêl ge, xomxo yê tiyi xocbê kiyang pileva lê, léc Anutu nêl ên nêbê xomxo obêc vông i vin kiyang tige ge od Anutu obêc vô he vêl ên he nêl

nipaên. ²² Xomxo Yuda nêb he ob yê do levac di tibii Glik vông yuac levac ên nêb ob tulec piyôp levac. ²³ Lêc xe ga, xe mi nêl lec wê Kîlisi yib lec xax ge, om he Yuda yê kiyang tige nipaên, nêbê tiyiên ma, di he Glik yê nêbê kiyang tige, nôn ti o yêp vac lêm. ²⁴ Lêc il wê Anutu tyuc il ge, Yuda hixôn tibii baba ge, il xovô ên il nêbê Kîlisi ge xêkizêc yuu xovôên wê Anutu vông ge. ²⁵ Ên Anutu piyôp wê xomxo yê nêb piyôp yacyac ge luu piyôp wê xomxo kibun ga vông ge vêl, di Anutu xêkizêc wê xomxo yê nêbê xêkizêc ma ge, ge luu xêkizêc wê xomxo vông ge vêl.

²⁶ Xam lige, xam xovô i lôc lec môp wê xam dô vac ilage vô buc wê Anutu vînoo xam mi xam tu i nue ge, ên xam tibeac o tulec piyôp levac gê kibun ga lêm, di xam tibeac o kô xêkizêc gê kibun ga lêm, di xam tibeac o kô lêm levac gê kibun ga lêm. Nge, xam titi kô lêm levac. ²⁷ Lêc xomxo wê xomxo kibun ga yê nêbê he piyôp maên ge, od Anutu vînoo he ên nêb he i vông xomxo wê piyôp levac ge, he ni i yoc ên he, di xomxo wê xomxo kibun ga yê nêbê he nêb xêkizêc ma ge, od Anutu vînoo he ên nêb he i vông xomxo wê nêb he xêkizêc ge ni i yoc ên he. ²⁸ Di xomxo wê xomxo kibun ga yê nipaên nêbê he xomxo pileva ge, od Anutu vînoo he ên nêb he i vông xomxo wê kô lê levac ge, he i dô i tiyi xocbê xomxo wê o kô lê levac lêm ge. ²⁹ Anutu vông bêge, ên nêb xomxo ti ob yong i vô i lêm. ³⁰ Anutu vông xam la dô hixôn Yesu Kîlisi. Ên Kîlisi ge wê hilung piyôp wê Anutu vông ge yêp seac vô il, di Kîlisi vaci vô il vêl ên il nêd nipaên, di Anutu yê il nêb il xomxo nivîha lec yuac wê Kîlisi vông ge, di Kîlisi vông il dô vac môp vîlu wê nivîha ge. ³¹ Om il ob vông i tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê “Xomxo ti obêc nêb pimil ge od i pimil Apumtau vaci.”

2

Pol nêl kiyang lec wê Kîlisi yib lec xax ge

¹ Xam lige, ilage wê a loc nêl Anutu xolac kitong vô xam ge, od a o yong a di nêl kiyang tiyi xocbê xomxo wê piyôp

levac yuu xovôên nivîhaviha ge lêm. ² Ên a xovô bêga tax ên a nêbê buc wê a ob dô hixôn xam ge, od a ob xovô kiyang tibeac. Ge kiyang wê nêl lec Yesu Kîlisi di nêl lec wê Yesu yib lec xax ge, di a ob nêl kiyang ya hixôn lêm. ³ Di buc wê a dô hixôn xam ge, xêkizêc wê a vông ge ma, om a dô hixôn xonaên di nignivi yetac. ⁴ Mêd kiyang yuu xolac wê a nêl vô xam ge, a o nêl ya piyôp nivîha wê ob vông xam pilepac xam ge lêm. Nge, Myakilôhông Ngibua vông xêkizêc vô a di ngidu kiyang wê a nêl ge xôn. ⁵ A vông yuac tibêge, ên a nêb vông vinên wê xam vông ge, kehe i o léc yêp vac piyôp yuu xovôên wê xomxo kibun ga vông ge lêm. Nge, kehe i yêp vac xêkizêc wê Anutu vông ge.

Myakilôhông Ngibua vông piyôp vô il

⁶ Xomxo wê vông i vîn Anutu xolac xêkizêc ge, xe mi nêl xolac hixôn xovôên nivîha vô he, léc xovôên tige o tiyi xocbê xovôên kibun ga lêm, di o tiyi xocbê xovôên wê xomxo levac kibun ga vông ge lêm, ên he xôa obêc ma. ⁷ Xovôên wê xe mi nêl ge, ge xovôên wê Anutu vông ge. Xovôên tige yêp xôpacên ilage, léc buc wê Anutu gên o tung lag yuu kibun lêm ge od Anutu nêl pyap nêbê xovôên tige obêc vông il la dô vac xêseac wê i vông ge. ⁸ Lêc xomxo levac kibun ga, he o xovô piyôp wê Anutu vông ge lêm. He obêc xovô ge od he ob hi Apumtau wê xêseac kehe ge yib lec xax lêm. ⁹ Lêc piyôp wê Anutu vông ge tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê

“Susu wê xomxo manôn o yê lêm di xomxo nînya o ngô lêm di xomxo piyôp o xovô lêm ge, ge wê Anutu viac pyap ên nêb obêc vông vô xomxo wê he xêyaa vin lec i ge.” ¹⁰ Kiyang tige yêp xôpacên lê, léc Anutu vông Myakilôhông Ngibua lam ên nêb i nêl kiyang tige kitong i yêp seac vô il. Ên Myakilôhông Ngibua xovô kiyang vihati yang om xovô kiyang vihati wê yêp xôpacên vac Anutu nîlô ge.

¹¹ Xomxo ti o tiyi wê ob xovô kiyang wê yêp vac xomxo ngwe nîlô ge lêm. Nge, xomxo vaci piyôp ob xovô kiyang wê yêp vac ici va nîlô ge. Om Anutu tiyi bêge

êno, ên xomxo ti o xovô kiyang wê yêp vac Anutu nilô ge lêm. Nge, Myakilôhô Ngibua wê Anutu vông ge vaci wê xovô Anutu piyôp. ¹² Xe o kô xovôên kibun ga ti lêm. Nge, Anutu vông Myakilôhô Ngibua wê i vông ge lam vô il, ên nêb i vông xovôên vô il ên il xovô vizid vihati wê Anutu vông pileva vô il ge. ¹³ Xe mi nêl vizid tige kitong vô xomxo, léc xe o kô xovôên tige vô xomxo kibun ga lêm. Nge, xe nêl i tiyi xovôên wê Myakilôhô Ngibua vaci vông vô xe ge, om xe nêl kiyang wê Myakilôhô Ngibua vông ge kitong vô xomxo wê Myakilôhô Ngibua dô vac he nilô ge.

¹⁴ Léc xomxo wê Myakilôhô Ngibua o dô vac he nilô lêm ge, od he ob vông i vin kiyang wê Myakilôhô Ngibua vông ge lêm, ên he ob ngô kiyang ge tiyi xocbê kiyang vidaaên, di he o tiyi wê ob xovô kehe ge lêm, ên Myakilôhô Ngibua vaci wê ob nêl kiyang tige kitong vô xomxo. ¹⁵ Xomxo wê Myakilôhô Ngibua dô vac he nilô ge tiyi wê ob yaxên kiyang vihati ge, léc xomxo kibun ga o tiyi wê ob yaxên xomxo wê Myakilôhô Ngibua dô vac he nilô ge lêm. ¹⁶ Ên kiyang yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê

“Letya xovô piyôp wê yêp vô Apumtau ge di obêc tixuu i ya kiyang?”

Xolac nêl bêge, léc xe ga, piyôp wê Kilisi vông ge yêp vac xe nilôm pyap.

3

Xomxo wê tu Anutu nue yuac ge

¹ Xam lige, buc wê a loc dô hixôn xam ilage, a o tiyi wê a ob nêl kiyang vô xam tiyi xocbê a ob nêl vô xomxo wê timu vô Myakilôhô Ngibua ge lêm. Nge, a nêl kiyang tiyi xocbê a ob nêl vô xomxo wê dô hixôn nilô yen kibun ga ge, ên xam dô tiyi xocbê nume nipwo wê gên o xovô Kilisi kiyang nivaha ge lêm. ² Mêgem a vet xam ya lul pileva, di a o vet xam ya yaên xêkizêc ti lêm, ên xam gên o tiyi wê xam ob wa yaên xêkizêc ge lêm. Di gwêbaga hixôn, xam gên o tiyi lêm, ³ ên xam gên dô vac môp kibun ga. Gwêbaga a ngô wê xam xêmyaa vô nipaên vô lime di xam ngaênma lec kiyang, om môp tige

nêl xam kitong ên nêbê xam gên timu vô môp kibun ga tiyi xocbê tibii madiluhu ge.

⁴ Ên xam ya pimil Pol di nêl ên nêbê xam timu vô Pol, di xam ya pimil Apolos di nêl ên nêbê xam timu vô Apolos, léc môp tige tiyi xocbê môp wê tibii kibun ga mi vông ge.

⁵ Om xam xovô lê. Apolos ge letya? Di a Pol, a letya? Xii ga, xii xomxo yuac pileva wê Anutu vông yuac toto vô xii ge, om xii loc vông yuac vac xam mahigun di xam vông i vin Kilisi. ⁶ Om ge tiyi xocbê a loc xin vê vac yuac, nang dêc Apolos loc pivux ya mia, léc Anutu ge wê vông vê tyip mi vô levac. ⁷ Om xomxo wê xin vê ge hixôn xomxo wê pivux ya mia ge, yuu tiyi xocbê xomxo pileva, léc Anutu tibe ge wê lê levac, ên i ge wê vông vê tyip mi vô levac. ⁸ Xomxo ti wê xin vê ge hixôn xomxo wê pivux ya mia ge, yuu tiyima, om Anutu ob vông nô n vô yuu xôn i tiyi yuac wê yuu toto vông ge. ⁹ Ên xe ga, xe tu Anutu nue yuac, di xam tiyi xocbê yuac yaên wê Anutu vông ge.

Anutu nue yuac tiyi xocbê xomxo xumac loxên

Xam tiyi xocbê xumac wê Anutu vông ge. ¹⁰ Ên Anutu vông vizid hixôn piyôp vô a tiyi xocbê xomxo wê xumac loxên ge, om a loc yev teac vac xam bom, di xomxo ya ob lox xumac lec kisii. Om xomxo wê ob lox xumac ge, a nêl vô he ên a nêbê he i viac he êdêc lox xumac nivaha lec teac kisii. ¹¹ Ên teac wê le pyap ge, ge Yesu Kilisi, om o tiyi wê xomxo ob yev teac paha ngwe hixôn ge lêm. ¹² Xomxo wê ob lox xumac lec teac kisii ge, he ob lox ya gol me silva me ngidax nivihaviha me xax me hêx, ¹³ om yuac wê he toto vông ge ob yêp seac timuên vô buc wê Kilisi ob vena lec ge, ên buc tige ob val hixôn ngwax, om Anutu ob yaxên xomxo toto nêl yuac ya ngwax mi yê bêc yuac wê he vông ge nipaên me nivaha. ¹⁴ Om xumac wê xomxo lox lec teac kisii ge, ngwax yaên obêc ma di i le nivaha ge, od xomxo tige ob kô nô n nivaha lec. ¹⁵ Léc ngwax obêc ya xumac wê xomxo ti lox ge od xomxo tige ob kô nô n nivaha lec yuac wê i vông ge lêm. Xomxo vaci ob dô nivaha,

ên Anutu obêc hòm i vêl ên ngwax tiyi xocbê xomxo hòm susu vêl vac ngwax ge.

Xomxo vông vinên tiyi xocbê xumac ngibua wê Anutu vông ge

¹⁶ Xam ngô lê. Xam ge, Anutu xumac ngibua xam, di Myakilôhông Ngibua dô vac xam nilôm. Lêc mêd xam lungên kiyang tige? ¹⁷ Xomxo ti obêc vông Anutu xumac ngibua vô nipaên ge, od Anutu obêc kitya xomxo tige vêl, ên Anutu xumac ge ngibua, di xumac tige xacxam va.

Il ob pimil xomxo kibun ga lêm

¹⁸ Xomxo ti i o lêc kityoo i lêm. Xam ti obêc nêbê xam kô piyôp yuu xovôên kibun ga pyap ge od xomxo tige i sea piyôp wê i vông ge di i dô i tiyi xocbê xomxo wê piyôp maên ge lê, êdêc tulec piyôp nôn timuên. ¹⁹ Ên piyôp yuu xovôên kibun ga, Anutu yê tiyi xocbê piyôp yacyac. Tiyi xocbê kiyang wê yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê

“Xomxo wê piyôp levac ge Anutu ob ku he xôn ya kiyang kityooên wê heche va vông ge tiyi xocbê he vac pulac.”

²⁰ Di kiyang ngwe yêp bêga nêbê “Apumtau xovô ên nêbê xovôên wê xomxo piyôp levac vông ge tiyi xocbê susu vidaaên.”

²¹ Mêgem le i lêc pimil xomxo kibun ga lêm. Ên susu vihati ge xam xe, ²² om a Pol xii Apolos di Pita, di susu kibun ga vihati, di maviha dôên, di yibên, di susu wê dô gwêbaga, hixôn susu wê ob val timuên ge, vihati tu xam xe. ²³ Di xam tu Kilisi xe, di Kilisi tu Anutu xe.

4

Anutu vaci ob yaxên nue yuac wê i vông ge

¹ Mêgem xam lêc wê xe i tiyi xocbê Kilisi nue yuac wê Anutu vông kiyang xôpacên wê i vông ge vac xe vigêm ên nêb xe viac di nêl kitong i yêp seac vô xam. ² Di xomxo wê ob viac yuac ge kiyang yêp bêga nêbê he i viac yuac i nivaha. ³ Lêc xam, me xomxo ya obêc yaxên yuac wê a vông ge di nêl bê nivaha me nipaên ge od ge yêp vô xam. Di aca va obêc yaxên yuac wê a vông ge lêm.

⁴ Vixôhilông, a xovô ên a nêbê soên ti o yêp vô a lêm, lêcom a o tiyi wê a ob nêl bê a xomxo nivaha ge lêm. Ên Apumtau vaci wê ob yaxên a. ⁵ Om xam o lêc yaxên xomxo lutibed di nêl bê he vông nivaha me nipaên lêm. Nge, xam vông i yêp di buc wê Apumtau ob vena lec ge lê, ên susu wê dô xôpacên vac mapitoc, hixôn kiyang wê yêp xôpacên vac xomxo nilô ge, Anutu obêc vông i lam yêp seac vihati, di Anutu vaci obêc vông myaviwen vô xomxo vihati tiyi yuac wê he toto vông ge.

Xomxo Kolin yong heche va

⁶ Xam lige, kiyang vihati wê a nêl ge a nêb a ob ngidu xam xôn om a tixuu kiyang tige lec xii Apolos, ên a nêb xam ngô di xovô di timu vô kiyang wê yêp vac kipihac xolac ge, di le i lêc timu vô môp ba ya hixôn lêm. Om a nêl vô xam bê xam o lêc yong xomxo ti lê bê nivaha di wê xomxo ngwe bê nipaên lêm. ⁷ Ên letya nêl vô ông nêb ông xomxo levacê? Di piyôp wê ông vông ge, ông kô vô letya? Piyôp hixôn vizid vihati ge, ông kô vô Anutu tived, om bêna lêc ông yong ông di nêl ên ông nêb ôcông va tu piyôp tige kehe?

⁸ Xam so ên xam nêb mêd xam tulec vizid vihati pyapê? Om susu ti o ma ên xam lêmê? Xam mêd luu xe vêl di kô lêm levac mi la dô lec sia king pyap, me? Xam obêc tu xomxo levac ge od obêc nivaha, ên a nêb xe ob tu levac hixôn xam ên il xôn ob kô lêm levac tiyima. ⁹ A xo ên a nêbê Anutu vông xe sinale lax timuên tiyi xocbê xomxo vidaaên ge, ên xe dô tiyi xocbê xomxo vông kiyang vô xe pyap ên nêb ob hi xe xib, om he vông xe la le vô xomxo vihati hixôn angela manôn.

¹⁰ Xomxo kibun ga yê xe tiyi xocbê xomxo piyôp maên ên wê xe timu vô Kilisi ge, dom xam ge, xam nêb xam timu vô Kilisi om xam kô piyôp levac. Xe ga, xe nêb xêkizêc ma, di xam ge, xam nêbê xam xêkizêc yêp. Xomxo hi vixa ên xam nêb xam xomxo levac, di xe ga, xomxo yê xe nipaên nêb xe xomxo pileva. ¹¹ Ilage di i val tyip gwêbaga, xe o dô vac nivaha ti lêm. Ên vip den xe di xe kwam liyêê ên mia, di xe nêb ngakwi ma ên xe, di

xomxo hi xe ya vigê, di xe nêb xumac wê xe ob dô vac ge ma, ¹² di xe vông yuac levac ya vigê, lêc xomxo obêc so vya vô xe ge od xe kitaa vô Anutu ên xe nêb i ngidu he xôn, di xomxo obêc vông viyin vô xe ge od xe o vông viyin ti lax vô he lêm. Nge, xe kilê viyin wê he vông vô xe ge. ¹³ Di xomxo nêl kiyang nipaên lec xe, lêc xe nêl kiyang malehe lax vô he. Tiyi buc vihati di i val tyip gwêbaga hixôn, he yê xe tiyi xocbê susu yacyac wê xomxo ob nêb i la ge hixôn susu ningeac kibun ga.

Pol nêl nêb xomxo Kolin i timu vô i vixa

¹⁴ Kiyang wê a kivuu ga, a o kivuu ên a nêb i vông xam nim i yoc lêm. Ên a xêgyaa vin lec xam tiyi xocbê a nuge xam om a nêb a ob vông xovôen vô xam. ¹⁵ Ên xomxo wê ob viac xam di tixuu xam ya Kilisi xolac ge mêd he tibeac hiwocên, lêc xam mame o tibeac lêm. Nge, a tibeac wê a nêl Yesu Kilisi xolac vô xam di xam vông i vin om a tiyi xocbê xam mam a. ¹⁶ Mêgem a nêl kiyang xêkizêc vô xam bêga bê xam timu vô a vixag. ¹⁷ A nêb xam vông bêge om a vông Timoti loc vô xam. Timoti ge, a nug vông vinên wê a xêgyaa vin lec i ge, di i wê viac Apumtau yuac nivîha, om Timoti ob nêl a môp wê a mi timu vô Kilisi ge kitong vô xam tii vac. Môp tige wê a mi nêl vô xomxo vông vinên vac vigwe vihati.

¹⁸ Xam ya xo ên xam nêbê mêd a lôc vôn xam ob ma, om xam yong xam. ¹⁹ Lêc Apumtau obêc lee yuu ge od a ob lôc vô xam lutibed di yaxên xomxo wê yong he ge. Lêc a ob yaxên kiyang wê he nêl ge lêm. Nge, a ob yaxên xêkizêc wê he vông ge. ²⁰ Ên môp wê xomxo ob tu Anutu nue mi la vac i kwa ngibi ge, kehe o yêp vac kiyang pileva lêm. Nge, kehe yêp vac xêkizêc wê Anutu vông ge. ²¹ Mêgem xam nêb a vông môp ngwe na vô xamê? Xam nêb a lôc hixôn viyi ên titô xam ya, me xam nêb a xo vigwe pisiv ên xam di lôc hixôn kiyang malehe?

5

Môp yôdac vêx yuu vux yêp vac konglegesen Kolin

¹ Xomxo ya nêl vô a ên nêbê môp yôdac vêx yuu vux yêp vô xam bêga nêbê xomxo ti vông yôdac vô ma vinê, lêc o ta wê kô i ge lêm. Môp tige nipaên nôn, wê tibii madiluhu o mi vông ge lêm. ² Bêna lêc xam yong xam? Xam sea môp wê xam yong xam ge, di xam nim i yoc ên xam di xam byag, di xam tii xomxo ti wê vông môp nipaên tige i loc vêl.

³ A ga, a nignivi dô teva ên xam, lêc a nilôg mi xo xam, om a yaxên kiyang wê xomxo tige vông ge pyap, tiyi xocbê a dô hixôn xam ge. ⁴ Om a nêl bêga vô xam bê xam kitucma lec Apumtau Yesu lê di xam xovô a kiyang i tiyi xocbê a dô hixôn xam ge, di xêkizêc wê il lig Apumtau Yesu vông ge ob dô hixôn xam, ⁵ om xam vông xomxo tige i loc vac Seten vigê ên i vông i ninivi i vô nipaên, êdêc xomxo tige kinu i loc dô nivîha vô buc wê Apumtau Yesu ob vena lec ge.

Pol nêl ên nêbê he i tii xomxo nipaên i loc vêl

⁶ Xam yong xacxam va, lêc môp tibêge o nivîha lêm. Yis nipwo tya tiyi wê ob vông blet vihati vuac mi vô levac ge, lêc mêd xam o xovô lêm? ⁷ Xam tiyi xocbê blet wê yis maên ge, om xam hôm yis vêl, êdêc xam dô i tiyi xocbê blet nivîha wê yis maên ge, ên Kilisi yib di kitya il nêd nipaên vêl pyap, tiyi xocbê bwoc sipsip wê he hi i yib lec buc Pasova ilage. ⁸ Om il ob sea môp nipaên viyang viyang i tiyi xocbê he Yuda nêx yis la xel lec buc Pasova di ya blet pileva wê yis maên ge, di il ob dô hixôn nilôd tibeac di nêl kiyang nôn voma, i tiyi xocbê blet wê yis maên ge.

⁹ Kipihac wê a kivuu i loc vô xam ilage, a nêl vô xam ên a nêbê xam o lêc dô hixôn xomxo wê mi vông môp yôdac vêx yuu vux ge lêm. ¹⁰ Kiyang tige, a o nêl lec tibii madiluhu wê vông yôdac vêx yuu vux, di he wê mi doma, di he wê mi vun xomxo susu, di he wê yev vixa kitu vô anutu kityoên ge lêm. Ên xam obêc nêb xam ob dô hixôn tibii madiluhu lêm ge od xam ob la na? Ên xomxo tige dô vac vigwe vihati. ¹¹ Lêc kiyang wê a kivuu ge kehe bêga nêbê xomxo ti wê nêl nêb

il lig vông vinên ti ge obêc dô vac môp yôdac vêx yuu vux, me obêc doma vô xomxo ngwe susu, me obêc yev vixa kitu vô anutu kityooên, me obêc so vya vô xomxo, me obêc num mi vô mavmav, me obêc vun xomxo ngwe susu ge, od xam o dô hixôn xomxo tibêgee lêm, di xam o lêc wa hixôn he lêm. ¹²⁻¹³ Tibii wê o vông i vin lêm ge, a o tiyi wê a ob yaxên he ge lêm. Ên Anutu vaci obêc yaxên he. Lêc lime vông vinên ge, xacxam va ob yaxên he. Om xam tii xomxo ti wê vông môp yôdac vêx yuu vux ge i loc vêl ên xam.

6

Xam o lêc vông kiyang vô lime vông vinên lêm

¹ Xam ti kiyang obêc yêp vô lime ngwe ge om bêna lêc xam luu lime vông vinên vêl di kô kiyang mi la vô tibii madiluhu ên xam nêb he i titô xam nêb kiyangê? ² Il wê Anutu nue ge, il obêc yaxên xomxo kibun ga nêb kiyang timuên, lêc xam mêd lungên tige? Xam obêc titô xomxo vihati nêb kiyang timuên, lêc mêd xam o tiyi wê xam ob titô xacxam va kiyang nipipwo ge lêmê? ³ Xam ngô lê. Il obêc titô angela nêb kiyang timuên, om môp kibun ga, ge tiyi wê il ob titô êno mêge. ⁴ Om kiyang obêc yêp lec susu kibun ga ge od bêna lêc xam kô mi la vô tibii wê madiluhu ge ên xam nêb he i titô xam nêb kiyangê? ⁵ A nêl kiyang bêge vô xam ên a nêb i vông xam nim i yoc ên xam. Xam lime piyôp wê ob yaxên lime nêb kiyang ge, ti mêd o dô vac xam mahigun lêmê? ⁶ Ên lime vông vinên ya vông kiyang vô lie, lêc he kô kiyang tige mi la vô tibii wê vông vinên maên ge ên nêb he i titô.

⁷ Môp wê xam kô lime ngwe mi la kiyang ge, ge xam vông i so. Môp wê nivaha ge bêga nêbê lime ti obêc vông nipaên vô xam ge od xam o lêc nêl lêm. Di lime ti obêc vun xam nêb susu ti ge od xam o le vac i xôn lêm. ⁸ Xam o timu vô môp nivaha bêge lêm. Nge, xacxam va vông môp nipaên vô lime di vun he nêb susu.

⁹ Xam ngô lê. Xomxo nipaên ti ob la dô vac Anutu ben lêm, lêc mêd xam o xovô

tige lêm? Xam nilôm i o lêc kityoo xam lêm. Ên xomxo wê vông môp yôdac vêx yuu vux di xomxo wê yev vixa kitu vô anutu kityooên, di xomxo wê vông môp iimaên vô nipaên, di vux wê vông môp nipaên vô vux vaci, ¹⁰ di xomxo wê vun xomxo susu, di xomxo madoên, di xomxo wê mi num mi vô mavmav, di xomxo wê nêl kiyang nipaên lec xomxo, di xomxo wê vô xomxo ngwe susu vêl ge, xomxo tibêgee o tiyi wê ob la dô vac Anutu ben ge lêm. ¹¹ Ilage xam ya mi timu vô môp tibêgee, lêc Anutu lipac xam vô paha lec di vînoo xam nêb xam tu i nue di yê xam nêb xam xomxo nivaha. Anutu vông bêge lec Apumtau Yesu Kilisi yuu Myakilôhó Ngibua wê Anutu vông ge.

Il ob vông il nidnivi i pimil Anutu

¹² Xomxo ya nêl ên he nêbê môp vihati nivaha tiyi wê il ob vông ge. He nêl vixôhilôg, lêc môp ya ob vô nivaha vô il lêm. Môp vihati ge tiyi wê a ob vông ge lê, lêc a ob vông môp ti i viac a lêm. ¹³ Xomxo ya nêl ên he nêbê yaên dô ên il xêdyaa di il xêdyaa dô ên yaên. He nêl vixôhilôg, lêc Anutu obêc vông yuu xôn xôa obêc ma timuên. Di il nidnivi ge, Anutu o tung ên nêb il vông môp yôdac vêx yuu vux lêm. Nge, il nidnivi ob tu Apumtau xe, di Apumtau ob ngidu il nidnivi xôn. ¹⁴ Anutu tipi vô Apumtau Yesu kidi lec vac yibên, om obêc tipi vô il kidi lec vac yibên êno ya xêkizêc wê i vông ge.

¹⁵ Il hixôn Kilisi tiyi xocbê ninivi nôn tived, lêc mêd xam o xovô lêmê? Tiyi wê il ob hôm Kilisi ninivi mya ti vêl di vông i tu vêx yôdac ninivi mya ti, me? Ma vêl, môp tibêge o tiyi lêm. ¹⁶ Vux ti obêc la dô hixôn vêx yôdac ti ge od yuu ob tiyi xocbê nôn tived, lêc mêd xam o xovô tige lêm? Ên kiyang wê yêp vac kipihac xolac ge nêl bêga ên nêbê, “Yuu ob tu ninivi nôn tived.” ¹⁷ Lêc xomxo ti obêc vông i vin Apumtau ge od yuu xôn ob dô nôn tamaên tived. ¹⁸ Mêgem xam xona nêb ên môp yôdac vêx yuu vux. Ên môp nipaên viyang viyang wê xomxo vông ge ob vông he vô nipaên, lêc môp yôdac vêx yuu vux ge wê ob vông xomxo nilô yuu

ninivi vihati vô nipaên. ¹⁹ Xam nimnivi ge tiyi xochê xumac ngibua wê Myakilôhò Ngibua ob dô vac ge, léc mêd xam o xovô tige lêm? Anutu vông Myakilôhò Ngibua lam dô vac xam nilôm. Om xacxam va o tu xam kehe lêm, ²⁰ ên Anutu kisuu xam ya susu levac mabu yocên mi xam tu ixe, om xam nimnivi i pimil Anutu ya môp wê xam vông ge.

7

Kiyang lec môp iimaên

¹ Kiyang wê xam kinêg vô a vac kipihac ge, a ob nêl vô xam. Kiyang bêga nêbê xomxo ti obêc dô pileva di iên vêx obêc ma ge od obêc nivîha. ² Léc môp yôdac vêx yuu vux yêp, om vux toto ge, he i kô vêx di vêx toto ge, he i kô vux. ³ Di vux i o léc kol ninivi ên vinê lêm. Di vinê êno i o léc kol ninivi ên liya lêm. ⁴ Ên vêx o tu ici va ninivi kehe lêm. Nge, liya tu vinê ninivi kehe. Di vux êno o tu ici va ninivi kehe lêm. Nge, vinê tu liya ninivi kehe. ⁵ Om xam wê xam iima ge, muu o léc kol nimnivi ênma lêm. Vixôhilôg, muu xôn obêc nêl kiyang i yêp tibed ên muu nêb muu ob vông mahigun vac di kitaa vô Anutu ge od obêc nivîha. Léc muu obêc kitaa pyap ge od muu xôn kitucma tii vac nang, ên muu ob dô teva ênma xuhu dia ge od muu o tiyi wê muu ob viac nimnivi nivîha ge lêm di Seten ob yaxên muu di vông muu vac môp nipaên. ⁶ Kiyang wê a nêl ga, a o nêl ên a nêb xam vihati ob timu vô ge lêm. Ge yêp vô xam toto, om xam ti obêc nêb timu vô ge od i timu vô. ⁷ A nêb xomxo vihati obêc dô pileva tiyi xochê a ge od obêc nivîha, léc Anutu vông xêkizêc hixôn xovôên vô xomxo toto, om ya ob iima di ya iimaên ob ma.

⁸ A ob nêl kiyang ti vô xam ngivîhi yuu vêxwo wê xam gên o iima lêm ge hixôn xam vêxôv bêga bê xam obêc dô pileva tiyi xochê a ge od obêc nivîha. ⁹ Léc xam tiyiên ob ma wê xam ob viac nimnivi nivîha ge od xam iima, ên xam ob dô pileva ge od nilô ngaên ob vông xam vô nipaên, om xam iima ên dô nivîha.

¹⁰ A ob nêl kiyang bo ti vô xomxo wê iimaên ge, léc o aca va kiyang lêm. Nge,

Apumtau kiyang, om a nêl kiyang xêkizêc bêga bê vêx i o léc sea liya lêm. ¹¹ Léc obêc sea ge od i dô pileva di i o léc loc kô vux ngwe lêm. Léc obêc nêb dô pileva lêm ge od i lôc vô liya ên yuu i titô kiyang wê yêp vac yuu mahigun di kitucma i tii vac. Di vux êno i o léc sea vinê lêm.

¹² Nang di a ob nêl kiyang ti vô xam ya. Léc kiyang ga o Apumtau vya lêm. Nge, aca va nêl bêga ên a nêbê vux wê vông i vin ge ti obêc kô vêx wê madiluhu ge ngwe, léc vinê obêc lee yuu nêb ob dô hixôn liya ge od liya i o léc sea vinê lêm. ¹³ Di vêx wê vông i vin ge ti obêc kô vux wê madiluhu ge ngwe, léc liya obêc lee yuu nêb ob dô hixôn vinê ge, od vinê i o léc sea liya lêm. ¹⁴ Ên vux wê madiluhu ge obêc dô hixôn vinê wê vông i vin ge od tiyi xochê yuu xôn tu Anutu xe. Di vêx wê madiluhu ge obêc dô hixôn liya wê vông i vin ge od tiyi xochê yuu xôn tu Anutu xe. Ên obêc ma ge od xomxo tige nue ob dô tiyi xochê tibii madiluhu ge, léc o bêge lêm. Ên he nue tu Anutu xe hixôn. ¹⁵ Léc vêx wê madiluhu ge obêc nêb sea liya wê vông i vin Kilisi ge od i sea, di vux wê madiluhu ge obêc nêb sea vinê wê vông i vin ge od i sea. Ên kiyang ti o yêp wê ob ku xomxo vông vinên tige xôn ge lêm. Ên Anutu tyuc il nêb il ob dô vac kiyang malehe. ¹⁶ Ông vêx, ông tiyi wê ông ob didii liyam mi loc vô Anutu ge, me? Ông o xovô lêm. Di ông vux, ông tiyi wê ông ob didii vinêm mi loc vô Anutu ge, me? Ông lungên.

Il ob dô vac môp yuu yuac wê il dô vac di Anutu tyuc il ge

¹⁷ Apumtau vông môp yuu yuac toto vô xomxo toto, om môp yuu yuac wê xam dô vac vô buc wê Anutu tyuc xam ilage od xam tup vô gwêbaga hixôn. A mi nêl kiyang tibêge vô xomxo vac konglegesén vihati. ¹⁸ Om xomxo ti obêc gôl ninivi pyap, léc Anutu tyuc i nêb i tu i nu ge od xomxo tige ob lax duu ninivi xôn tii vac lêm. Di xomxo ti obêc dô di ninivi gôlên ma, léc Anutu tyuc i nêb i tu i nu ge od i o léc gôl ninivi lêm. ¹⁹ Ên môp wê ninivi gôlên hixôn môp wê gôlên ninivi

ma ge, yuu xôn tiyi xochê susu pileva. Di môt nôn tived wê nêb il viac Anutu xolac nivihã di timu vô ge.

²⁰ Xam léc dô vac môt yuu yuac i tiyi xochê xam dô vac ilage di Anutu tyuc xam nêb xam tu i nue. ²¹ Om xam wê xam tu xomxo ya nue yuac pileva xochê kalabuhu ge dêc Anutu tyuc xam nêb xam tu i nue ge, od xam nilôm i o léc vô viyin ên yuac wê xam dô vac ge lêm. Léc xomxo levac wê viac ông ge obêc nêb ông sea yuac tige ge od ông sea. ²² Ên xomxo wê tu xomxo ngwe nu yuac pileva ge, Apumtau obêc tyuc i nêb i tu i nu ge od Anutu ob yê xomxo tige tiyi xochê o dô vac xomxo ngwe kwa ngibi ge lêm. Di xomxo wê o dô vac xomxo ngwe kwa ngibi lêm ge, Kilisi obêc tyuc i nêb i tu i nu ge od obêc dô tiyi xochê Kilisi nu yuac. ²³ Anutu kisuu xam ya susu levac mi xam tu i nue, om xam o léc sea Anutu di loc vac xomxo ngwe kwa ngibi vidaa vidaa lêm. ²⁴ Xam lige, môt yuu yuac wê xam dô vac ilage di Anutu tyuc xam ge, xam léc dô vac gwêbaga hixôn Anutu.

Kiyang lec xomxo wê iimaên ma ge

²⁵ Vêx yuu vux wê gên o iima lêm ge, Apumtau o nêl kiyang ti vô a lec he lêm, léc a ob nêl i tiyi xovôên wê a vông ge, ên Apumtau xo vigwe pisiv ên a di vông xovôên vô a, om kiyang wê a nêl ge nivihã tiyi wê xam ob vông i vin ge. ²⁶⁻²⁷ Buc gwêbaga il dô vac viyin levac, om a xo bêga ên a nêbê xam wê xam ii vêx ge, xam o léc myag môt wê xam ob sea vêx ge lêm. Di xam wê xam dô pileva ge, xam o léc nêb ii vêx lêm. Nge, xam toto dô i tiyi xochê xam dô gwêbaga. ²⁸ Léc ông obêc ii vêx ti ge od ông o vông nipaên ti lêm. Di vêxwo ti obêc kô vux ti ge, ge o nipaên lêm. Léc xomxo wê iima ge obêc xo yuac tibeac om a xo ên a nêb viyin tibêge i o léc tulec xam lêm.

²⁹ Xam lige, a nêl bêga ên a nêbê buc vô kwabo lec, om buc wê gên yêp ge, xomxo wê ii vêx ge, he i vông yuac vô Anutu i tiyi xochê xomxo wê iien vêx ma ge. ³⁰ Di xomxo wê byag ge, he i dô i tiyi xochê he o byag lêm, di xomxo wê dô hixôn xêyaa nivihã ge he i dô i tiyi xochê he xêyaa o

nivihã lêm. Di xomxo wê kisuu susu ge, he i dô i tiyi xochê he nêb susu maên ge.

³¹ Di xomxo wê vông yuac ên susu kibun ga ge, he i dô i tiyi xochê he o vông nilô la vô susu kibun ga lêm. Ên môt yuu susu wê dô lec kibun ga ge xôa obêc ma.

³² A nêl bêge, ên a nêb xam dô hixôn nilôm nivihã, di nilôm i o léc loc vô môt yuu susu kibun ga lêm. Vux wê o ii vêx lêm ge tiyi wê he ob vông nilô la diluhu vô Anutu yuac ên nêb ob vông môt wê Anutu xêyaa vin lec ge. ³³ Léc xomxo wê ii vêx ge ob vông nilô la vô môt yuu susu wê ninivi xen ge hixôn, ên nêb ob vông vinê xêyaa i vô nivihã, ³⁴ om nilô la yuu. Di vêxwo hixôn vêx wê o kô vux lêm ge, he ob vông nilô la vô yuac wê Anutu vông ge, ên he nêb he ninivi yuu nilô yen i dô ngibua. Léc vêx wê ii vux ge ob vông nilô la vô môt yuu susu wê ninivi xen ge hixôn ên nêb ob vông liya xêyaa i vô nivihã. ³⁵ A nêl kiyang tige vô xam ên a nêb i ngidu xam xôn di xam dô nimvihã. Di a ob le vac xam xôn lêm. Nge, a nêb xam dô nivihã di vông nilôm i loc diluhu vô Apumtau.

³⁶ Xomxo ti obêc xo nêb i vông môt soên, ên wê nu vêx vô vêxwo pyap tiyi wê ob kô vux ge di nu vêx êno nêb ob kô vux, léc ma gên o lee yuu lêm ge od ma i timu vô môt wê i xovô ge di vông nu vêx tige i kô vux, ên môt ii maên o nipaên lêm.

³⁷ Léc ma obêc xo vac nilô nêbê i nu vêx ob dô gilon di kêên vux obêc ma, di susu ti o le vac môt xôn lêm ge od i léc timu vô xovôên wê yêp vac i nilô ge di nu vêx i dô gilon ge od obêc nivihã. ³⁸ Mêgem ma tyo obêc vông nu vêx kô vux ge od nivihã, léc ma obêc nêb vông nu vêx dô pileva di iien vux ob ma ge od ge nivihã yang.

³⁹ Vêx ti liya obêc gên dô ge od xolac nêl bêga ên nêbê i dô hixôn liya di seaên liya i ma, léc liya obêc yib di vêx tige obêc nêb kô vux paha ngwe nang ge od i kô vux tiyi xovôên wê i vông ge. Léc i kô vux wê yuu xôn timu vô Apumtau xolac ge. ⁴⁰ Léc xovôên wê a vông ge bêga nêbê vêxôv tige obêc dô pileva di kêên vux obêc ma ge od obêc dô hixôn xêyaa nivihã yang. Di a ga, a xovô ên a nêbê

Myakilôhò Ngibua wê Anutu vông ge dô hixôn a om vông xovôên nivîha vô a.

8

Bwoc liyôhò wê tibii vông i tu daa vô anutu kityooên ge

¹ A ob nêl kiyang lec môp wê ob yaên bwoc wê tibii vông i tu daa vô anutu

kityooên ge. Vixôhilôg, il vîhati tulec piyôp pyap, lêc piyôp ge pileva wê obêc vông il yong il, lêc môp wê ob ngidu il xôn ge, môp xêyaa vin lec maên. ² Xomxo ti obêc yong i nêb i xovô kiyang vîhati pyap ge od xovôên wê i vông ge o tiyi lêm. ³ Lêc xomxo ti xêyaa obêc vin lec Anutu ge od Anutu xovô xomxo tige nêb tu ixé.

⁴ Om kiyang lec môp wê ob yaên bwoc liyôhò wê tibii vông i tu daa vô anutu kityooên ge, il xovô ên il nêbê anutu kityooên o susu nôn lêm, ên Anutu nôn tîbed wê dô. ⁵ Vixôhilôg, susu wê xomxo vinoo nêb anutu, di susu wê he vinoo nêb xomxo levac ge, tîbeac dô kibun ga di dô kisii ganê, ⁶ lêc il ga, il xovô ên il nêbê Anutu ge tîbed, wê il mag, di ici va tu susu vîhati kehe, om il ob vông i lê i vô levac. Xomxo levac nôn tîbed, ge Apumtau Yesu Kîlisi, wê i tu susu vîhati kehe di ici va vông il lax tu ixé.

⁷ Anutu kityooên ge o susu nôn ti lêm, lêc xomxo vông vinên ya o vîyac xovô kiyang tige lêm. Ên ilage he mi timu vô anutu kityooên, di he mi ya bwoc wê tibii vông vô anutu kityooên ge, lêc gwêbaga he xo ên he nêbê he obêc ya bwoc tige ge od ob vông he nilô vô nîngeac di Anutu ob yê he nêb he xomxo nîpaên. ⁸ Lêc Anutu ob yê môp wê il xa yaên ge di nêl bê il xomxo nivîha me nîpaên lêm. Om il xaên obêc ma ge od Anutu ob yê il nîpaên lêm, di il obêc xa yaên ge od il ob kô lê levac vô Anutu lec môp tige lêm.

⁹ Lêc xam viac xam di xona nê, ên xam tiyi wê xam ob wa yaên tige lê, lêc xomxo wê gên o vông i vin xêkizêc lêm ge obêc yê wê xam wa ge od obêc vông he nilô vô nîpaên. ¹⁰ Xam wê xam xovô ge, xam ti obêc la vac xumac wê anutu kityooên vông ge di la dô mi wa, di xomxo wê o vông i vin xêkizêc lêm ge obêc yê

wê ông la wa yaên wê tibii vông i tu daa vô anutu kityooên ge od xomxo tige nilô obêc kidu i nêb i ya yaên tige hixôn.

¹¹ Om tige tiyi xocbê piyôp wê xam vông ge vông lim tige wê o vông i vin xêkizêc lêm ge vô nîpaên. Lim tige Kîlisi yib ên i êno, lêc xam vông i vô nîpaên. ¹² Xovôên wê he vông ge myabo, om xam obêc vông bêge ge od tiyi xocbê xam vông he sea vông vinên wê he vông ge. Môp tibêge tiyi xocbê xam vông nîpaên vô Yesu Kîlisi. ¹³ Mêgem yaên wê a ob xa ge obêc vông a lige ti vô nîpaên ge od a ob xa yaên tige i ti vac lêm, ên a nêb a ob vông a lig tige i vô nîpaên lêm.

9

Pol nêl xolac di o kô susu lec yuac wê i vông ge lêm

¹ Mêd môp ti yêp wê ob le vac a xôn ge, me? Ti o yêp lêm. Mêd a o sinale nôn lêm, me? A ga, a sinale nôn, wê a xê il lig Apumtau Yesu lec magnôn. Di yuac wê a vông vô Apumtau ge yuac tige nôn xam wê vông vinên ge. ² Xomxo ya nêl ên he nêbê a o sinale ti lêm, lêc xam xovô ên xam nêbê a ga sinale, ên a nêl xolac vô xam mi xam vông i vin Apumtau, om tiyi xocbê môp wê xam vông i vin ge nêl kitong nêbê a sinale nôn.

³ Xomxo ya obêc vông kiyang vô a lec yuac sinale wê a mi vông ge od a mi luu kiyang bêga vô he ên a nêbê, ⁴ Mêd xe o tiyi wê xe ob kô xom yaên hixôn numên vô xomxo vông vinên ge lêmê? ⁵ Di Pita hixôn Apumtau Yesu lie di sinale baba kô vinêe wê vông i vin ge mi he xôn la vîlee vac yuac, di xam lee yuu ên xam nêbê nivîha, lêc mêd xam nêb xe o tiyi wê xe ob timu vô môp tibêge hixôn lêm ge, me?

⁶ Mêd xii Banabas, xixii va o tiyi wê xii ob sea yuac ninîvi xen ge lêm, me? ⁷ Xam xovô lê. Tibii vevac ob kisuu xen yaên yuu ngakwi wê ob viac heche va ge, me? Ma vêl. Di xomxo ti obêc xin wain vac yuac ge od ici va tiyi wê ob yul nôn ya mi ya, di xomxo ti obêc viac bwoc kau ge od ici va ob gig lul mi num.

⁸ Kiyang wê a nêl ga, mêd a nêl i tiyi kiyang kibun ga, me? Lêc kiyang ga yêp

vac kipihac xolac hixôn. ⁹ Ên kiyang wê Anutu nêl vô Moses ge yêp bêga nêbê, “Bwoc levac ti obêc vông yuac vô ông di kê wit ge od le i lêc ku mya xôn lêm. Nge, i kê wit di ya nôn hixôn.” Kiyang tige, Anutu o nêl lec bwoc vaci lêm. ¹⁰ Nge, Anutu nêl kiyang tige lec xe hixôn, ên xomxo wê vông yuac lec kibun ên nêb ob xin vê ge hixôn xomxo wê ob yul nôn ge, yuu xôn vông yuac levac ên nêb yuu ob kô nôn timuên. ¹¹ Xe loc nêl xolac vô xam tiyi xochê xe xin vê wê kinu xen ge vac xam nilôm, om xe obêc kô nôn wê ninivi xen ge ya hixôn vô xam ge od ge tiyi. ¹² Ên xomxo ya kô susu wê ninivi xen ge ya vô xam, lêc xe ga, xe tiyi wê xe ob kô susu i luu vêl vô xam.

Xe tiyi wê xe ob kô susu ninivi xen ge vô xam lê, lêc xe nêb xe ob kô lêm, om xecxe va vông yuac ên susu wê ob ngidu xe nimnivi xôn ge, ên xe nêb xe ob le vac Kîlisi xolac xôn ên xam lêm. ¹³ Xomxo wê vông yuac vac Anutu xumac ngibua ge, he kô xen yaên vac xumac ngibua, di he wê mi si daa vô Anutu lec alta ge, he mi kô bwoc wê he mi si ge vilu mi la ya. ¹⁴ Môm yêp bêge, om Apumtau nêl kiyang xêkizêc bêga nêbê xomxo wê nêl xolac ge ob kô susu wê ob ngidu he xôn ge vô xomxo wê he la nêl xolac vô he ge.

¹⁵ Lêc a o kô susu bêge ti vô xam lêm. Di kiyang wê a kivuu ga, a o kivuu ên a nêb a ob kô susu ya vô xam ge lêm. Ma vêl. Om vip obêc den a di a xib ge od pyap, ên a xêgyaa vô nivîha ên wê a o kô susu ti vô xam ge lêm. Mêgem a ob kitaa susu ti vô xam lêm, ên obêc vô xêyaa nivîha tige vêl ên a. ¹⁶ A mi nêl xolac vô xomxo, lêc o tiyi wê a ob yong a ên wê a mi nêl xolac ge lêm. Ên Anutu vaci vông yuac vô a nêb a nêl xolac, om a nêlên obêc ma ge od a ob tulec myaviwen. ¹⁷ Aca va obêc nêb vông yuac tige ge od tiyi wê a ob kô nôn nivîha lec yuac tige. Lêc o bêge lêm, ên Anutu vaci vông yuac tige vac a vigêg om a ob vông. ¹⁸ Om nôn vatya wê a obêc kô ge? A kô nôn bêga bê a kô yuac nivîha wê a ob nêl xolac pileva vô xomxo di a ob kô susu ti vô he lêm. Ên a tiyi wê a ob kô susu vô he ge lê, lêc a nêb a ob kô lêm.

Pol tu xomxo vihati nu yuac

¹⁹ A o tu xomxo ti nu yuac pileva lêm. Lêc aca va nêb a ob tu xomxo vihati nu yuac, ên a nêb a ob didii he tibeac i loc vô Kîlisi. ²⁰ Om buc wê a dô hixôn xomxo Yuda ge od a dô vac môm tiyi xochê he Yuda mi dô vac ge, ên a nêb a ob didii he i loc vô Kîlisi. A o dô vac Moses xolac kwa ngibi lêm, lêc a obêc dô hixôn xomxo wê dô vac Moses xolac kwa ngibi ge, od a dô tiyi xochê a dô vac xolac wê Moses vông ge kwa ngibi hixôn, ên a nêb a ob didii he i loc vô Kîlisi. ²¹ Di a obêc dô hixôn xomxo ba wê o xovô Moses xolac lêm ge, od a dô tiyi xochê he dô ge, ên a nêb a ob didii he mi lôm vô Kîlisi. Lêc a o sea Anutu xolac lêm. Nge, a hôm Kîlisi xolac xôn pilihi. ²² Di a ob dô hixôn xomxo wê o vông i vin xêkizêc lêm ge od a dô tiyi xochê he ge, ên a nêb a ob ngidu he xôn ên he i vông i vin xêkizêc. Om a ob dô hixôn xomxo viyang toto ge od a mi dô vac môm tiyi xochê he mi dô vac ge ên a nêb a ob didii he ya mi lôm vô Kîlisi. ²³ A vông môm bêge, ên a nêb a ob vông xolac i vô levac êdêc tulec vizid wê xolac vông ge ya hixôn.

Il ob tup xêkizêc ên kô nôn nivîha timuên

²⁴ Il xovô bê xomxo obêc nêb tup mi nginoo ma ge od he vihati tup, lêc xomxo tived obêc nginoo di kô nôn. Om xam tup xêkizêc êdêc nginoo di kô nôn nivîha. ²⁵ Di xomxo wê nêb ob tup mi nginoo ge, he tixuu he nivîha tiyi buc vihati di he o vông nilô la vô susu ngwe hixôn lêm. He vông bêge ên he nêb he obêc nginoo ên kô nôn kibun ga, lêc nôn kibun ga ge wê obêc pital lutibed di xôa obêc ma. Lêc nôn wê il ob tup ên ge, wê obêc yêp luta. ²⁶ Om a ga, a tup lêc a o tup mi la vaxvax lêm. Nge, a tup mi la bôbac. Di a vông tiyi xochê xomxo wê mi hi xomxo ya vigê ge, lêc a o hi vigêg la pisiv lêm. ²⁷ A tixuu nignivi lec viyin ên a nêb i tup vô môm nivîha, ên a obêc nêl xolac vô xomxo ya di obêc timuên ge lê, lêc Anutu obêc ngiloo a vêl di a o kô nôn lêm.

10

Il ob la vac môm nipaên lêm

1 Xam lige, a nêb xam xovô wê ilage Moses didii xe buge Islel mi he la vac vigwe myadongên ge, om viyôbtoc yêp kisii mêd didii he vihati, di gwec tip lax yêp viwen viwen di he vihati la vac mahigun wê kwepên ge di la kehe vilu ganê. 2 Om viyôbtoc yuu xôn gwec ge, tiyi xocbê he vihati lipac mia di timu vô Moses xolac. 3 Di he xôn vihati ya yaên wê Anutu Myakilôhô Ngibua vông vô he ge. 4 Di he xôn num mia wê Anutu Myakilôhô Ngibua vông vô he ge. Mia tige lam vac ngidax ti wê la hixôn he ge. Ngidax tige, ge Kilisi. 5 Lêc Anutu xêyaa vô myavinê vô he tibeac ên nipaên wê he vông ge om kitya he vêl vac vigwe myadongên.

6 Kiyang tige ob vông xovôên vô il bêga bê il ob do mad vô môt nipaên i tiyi xocbê he vông ilage lêm. 7 Om xam o lêc yev vixam kitu vô anutu kityooên tiyi

xocbê he ya vông ge lêm. Kiyang yêp vac xolac bêga nêbê, "He Islel dô mi ya di num, pyap dêc kidi lec mi yoo vô anutu kityooên." 8 Di il ob vông môt yôdac vêx yuu vux i tiyi xocbê he ya vông ge lêm, ên he tibeac hîwocên tiyi xocbê 23 tausen ge vông nipaên om yib mima vêl lec buc tibeac. 9 Di il ob yaxên Apumtau i tiyi xocbê he ya vông ilage lêm. Ên he yaxên Anutu om myel nga he di he yib. 10 Di xam o lêc kunac Anutu di nêl kiyang tibeac lec i tiyi xocbê he Islel ya nêl ilage lêm. Ên he kunac Anutu di nêl kiyang tibeac lec i om angela vevac ti lam hi he yib.

11 Môt vihati wê he Islel vông ilage ob vông xovôên vô il, om xomxo kîvuu mi i yêp vac kipihac ên nêb il xê di xona ên môt nipaên, ên buc myahîpu vô kwabo lec. 12 Om xomxo ti obêc xo nêb i le xêkizêc pyap ge od i viac i nivîha ên gec lêc tô madia. 13 Môt wê tulec xam ên nêb ob yaxên xam ge, môt tibêge wê ob tulec il vihati tiyima. Lêc Anutu ob vông i tiyi kiyang wê hilu pyap ge di ob sea il lêm, om yaxên wê ob tulec il ge Anutu obêc vông i nginoo il vêl lêm. Nge, obêc hîlung môt vô il bêga bê ob vông xêkizêc vô il ên nipaên i o lêc pwoo il pec lêm.

Il o tiyi wê il ob timu vô Anutu hixôn

vîmwo nipaên ge lêm

14 Xam lige wê a xêgyaa vin lec xam ge, xam vô nimim vô anutu kityooên di pec ên môt tibêge. 15 Xam piyôp nivîha om a ob nêl kiyang vô xam di xam yaxên kiyang wê a ob nêl ge. 16 Kap wain wê il kitaa lec di num vac ge tiyi xocbê Kilisi hi kituc il la tu nôn tibeac. Di blet wê il hîbu mi xa ge, tiyi xocbê Kilisi ninîvi kituc il tu nôn tibeac. 17 Blet tige nôn tibeac di il xôn vihati, il xa blet tige, om il dô tiyi xocbê nôn tibeac.

18 Xam xovô lec môt wê he Islel mi vông ge. Ên he obêc tung daa vô Anutu lec alta di ya viwen ge od tiyi xocbê he hixôn Anutu wê i alta tige, he tu nôn tibeac. 19 Kiyang wê a nêl ga, kehe lec vatya? Mêd a nêl ên a nêbê anutu kityooên hixôn yaên wê tibii vông i tu daa vô anutu kityooên ge, ge susu nôn ti, me? 20 Ma vêl, ge o susu nôn ti lêm. Susu wê tibii madiluhu vông i tu daa vô anutu kityooên ge he o vông vô Anutu lêm. Nge, he vông vô vîmwo nipaên. Om a nêb xam o lêc kituc loc dô nôn tibeac hixôn vîmwo nipaên lêm. 21 Ên o tiyi wê xam ob num vac kap wê Apumtau vông ge, nang dêc la num vac kap wê vîmwo nipaên vông ge hixôn lêm. Di o tiyi wê xam ob wa yaên wê Apumtau vông ge, nang dêc la wa yaên wê vîmwo nipaên vông ge hixôn lêm. 22 Lêc mêd xam nêb xam ob vông Apumtau xêyaa i vô myavinê, me? Xêkizêc wê xam vông ge mêd luu xêkizêc wê Anutu vông ge vêl, me?

Il ob pimil Anutu lê i tiyi buc vihati

23 Xam ya nêl ên xam nêbê môt vihati nivîha tiyi wê il ob vông ge. Xam nêl vixôhîlôg lê, lêc môt ya ob vô nivîha vô il lêm. Di môt vihati nivîha tiyi wê il ob vông ge lê, lêc môt ya ob ngidu vông vinên wê il vông ge xôn lêm. 24 Xomxo ti i o lêc xovô môt wê ob vô nivîha vô ici va ge lêm. Nge, i xovô môt wê ob vô nivîha vô he xôn lie vihati ge.

25 Xam obêc nêb kisuu bwoc liyôhô vac stua ge od le i lêc kinêg bê "Bwoc tiga wê tibii vông i tu daa vô anutu kityooên ge, me?" Le i lêc kinêg bêge lêm. Nge, xam kisuu mi wa. 26 Ên kiyang yêp vac xolac

bêga nêbê, “Susu vihati wê dô lec kibun ga, Anutu tu kehe.”

²⁷ Tibii wê o vông i vin lêm ge ti obêc nêb ông loc wa hixôn i, di ông obêc nêb la ge od ông loc, di ông wa yaên vihati wê ob vông vô ông ge, di ông o léc xo kiyang tibeac lec di kinêg lec yaên tige lêm. ²⁸ Lêc xomxo ti obêc nêl vô ông bê “Yaên tiga, he vông i tu daa vô anutu kityooên” ge od ông xovô xomxo wê nêl kiyang tige di ông xovô viyin wê yêp lec yaên ge. ²⁹ Vixôhilôg, ông tiyi wê ông ob wa yaên tige, lêc vô viyin vô xomxo ti wê nêl yaên kitong vô ông ge, om ông o léc wa yaên tige lêm.

Aca va tiyi wê a ob xa lê, lêc xomxo ngwe wê o vông i vin xêkizêc lêm ge obêc yê a nipaên ên wê a xa ge, om o nivihha lêm. ³⁰ A obêc pimil Anutu ên yaên tige di xa lê, lêc xomxo tige obêc yê di nêl kiyang nipaên lec a lec yaên tige om o nivihha lêm.

³¹ Mêgem xam obêc wa di num, me xam obêc vông môm vae vae hixôn ge od xam vông môm tige vihati ên pimil Anutu lê i vô levac. ³² Di xam xovô he Yuda hixôn he Glik, hixôn Anutu nue vông vinên vihati, di xam vông môm wê he ob yê nivihha ge, di xam o léc didii he loc vac môm nipaên lêm. ³³ A ga, môm vihati wê a vông ge, a vông ên a nêb xomxo vihati i yê nivihha. Di a o vông môm tige ên a nêb i vô nivihha vô aca va lêm. Nge, a vông ên a nêb i vô nivihha vô xomxo tibeac, ên he i pilepac he vô Anutu di Anutu i vô he vêl ên he nêb nipaên.

11

¹ Mêgem xam timu vô a vixag di vông môm i tiyi xocbê a vông ge, ên a timu vô Kilisi vixa di vông môm tiyi xocbê Kilisi vông ge.

Môm wê ducên nivimihi lec bazub xôn ge

² A hi vixag pec ên xam ên wê xam xovô a, di kiyang wê a nêl vô xam ge xam hêm xôn pilih di timu vô. ³ Lêc a nêb xam xovô kiyang bêga bê Kilisi tu vux vihati bazub, di vux vihati tu vinê bazub, di Anutu tu Yesu bazub. ⁴ Om vux ti obêc duc nivimihi lec bazub xôn di kitaa me nêl Anutu xolac ge od ob vông ni yocên

vô ici va bazub. ⁵ Lêc vêx ti obêc kitaa me obêc nêl Anutu xolac lêc o duc nivimihi lec bazub xôn lêm ge od ob vông ni yocên vô ici va bazub, tiyi xocbê vêx nipaên wê pul bazub lihi vêl ge. ⁶ Vêx ti ob duc nivimihi lec bazub xôn lêm ge od i kiping bazub lihi vô myabo. Lêc môm wê obêc kiping bazub vô myabo hixôn môm wê ob pul bazub ge obêc vông i ni yoc, om i duc nivimihi lec

bazub xôn mô. ⁷ Lêc vux i o léc duc nivimihi lec bazub xôn lêm, ên Anutu tung vux tiyi xocbê ici va, nêb i hilung xêseac wê Anutu vông ge, dom vêx ob hilung xêseac wê vux vông ge. ⁸ Ên ilage Anutu o hêm vêx ninivi mi vông i lax tu vux lêm. Nge, hêm vux ninivi di vông i lax tu vêx. ⁹ Di Anutu o tung vux ên nêb i ngidu vêx xôn lêm. Nge, tung vêx ên nêb i ngidu vux xôn. ¹⁰ Môm yêp bêge, mêgem vêx ob duc nivimihi lec bazub ên i nêl kitong bê i dô vac liya kwa ngibi, ên angela i yê hixôn. ¹¹ Lêc môm wê Apumtau vông ge ob xovô vux vaci di lungên vêx lêm, me ob xovô vêx vaci di lungên vux lêm. Nge, yuu xôn ob ngiduma xôn. ¹² Ên taxlee vêx lam vac vux, lêc gwêbaga vêx kô nue vux om xocbê vux lam vac vêx. Lêc xomxo vihati ge Anutu tu kehe.

¹³ Om xacxam va yaxên lê. Vêx ti obêc kitaa vô Anutu lêc o duc nivimihi lec bazub xôn lêm ge od obêc tiyi, me tiyiên obêc ma? ¹⁴ Môm wê il mi vông ge nêl kitong vô il bêga nêbê vux ti bazub lihi obêc dia ge od o tiyi lêm. ¹⁵ Lêc vêx bazub lihi obêc dia ge od tiyi xocbê vunacên nivihha, ên Anutu vaci vông vêx bazub lihi dia nêb i hivun he bazub xôn. ¹⁶ Xomxo ti obêc nêb ngaên a lec kiyang tiga ge od i xovô bêga bê xe hixôn konglegesên wê Anutu nue ge, xe vihati mi vông môm bêge.

Xomxo Kolin vông môm pasa yaên vô nipaên

¹⁷ Kiyang wê a ob nêl vô xam ge, a ob pimil xam lêm. Ên kitucmaên wê xam vông ge o vô nivihha vô xam lêm, di môm nipaên ya yêp vac hixôn. ¹⁸ Kiyang taxlee bêga nêbê buc wê xam kitucma mi wê da ge od xam o dô mya tived lêm. Nge,

xam wêma nipaên om xam dô kidu kidu. Xomxo ya nêl tibêge vô a di a vông i vin kiyang tige mangwe. ¹⁹ Vixôhilôg, môm yêp bêga nêbê xam hibuma sea di dô kidu kidu, ên xomxo wê vông i vin nôn ge he i le seac ên xam xovô he. ²⁰ Lêc buc wê xam kitucma ge, xam o wa pasa wê Apumtau vông ge nivîha lêm. ²¹ Ên yaên wê xam toto kô mi lam ge xam wa lutibed, om lime ya dô vip di xam ya wa mi num levac mi vô mavmav. ²² Bêna lêc xam vông môm tibêge vac kitucmaên? Xam nêm xumac wê xam ob wa di num vac ge mêd ma, me? Xam mêd wê Anutu nue vông vinên tiyi xochê xomxo pileva, di xam vông he wê xen yaên ma ge ni yoc. Om a ob nêb va vô xamê? Xam so ên xam nêb mêd a ob pimil xam lec môm tibêge? Ma vêl. A ob pimil xam lec môm tibêge lêm.

Pol nêl lec wê Yesu vông pasa vô nue ngîvihi ge

²³ Kiyang wê a nêl vô xam ilage, Apumtau vaci nêl vô a. Kiyang bêga nêbê vô buc wê Judas vông Yesu Kîlisi la vac tibii vevac vigê ge, Yesu hôm blet, ²⁴ di kitaa lec mêd hibû di nêl ên nêbê, “Ga a liyôhô wê a vông ên a nêb i ngîdu xam xôn. Xam vông i tiyi xochê a vông vô xam ga di xovô a.” ²⁵ He ya pyap, mêd Yesu hôm kap di kitaa lec di nêl ên nêbê, “Mia wain tiga a hi wê ob vông kiyang paha wê Anutu hilu ge vô nôn lec. Buc wê xam ob num ge od xam vông i tiyi xochê a vông ge di xovô a.” ²⁶ Om buc wê xam ob wa blet di num wain ge od xam ob nêl kitong bêga bê Apumtau yib ên il, om xam vông bêge di i loc tyip vô buc wê Apumtau ob vena lec ge.

Xomxo ti obêc vông pasa vô nipaên ge od ob kô myaviwen nipaên lec

²⁷ Mêgem xomxo ti ob viac i nivîha lêm di ob ya Apumtau liyôhô di num Apumtau hi pileva ge od tiyi xochê vông Apumtau liyôhô yuu hi vô nipaên, om ob kô myaviwen nipaên lec. ²⁸ Om xomxo toto ge i yaxên he di viac he, pyap dêc ya blet di num vac kap. ²⁹ Ên xomxo ti obêc ya di num vaxvax di o xovô Apumtau nivîvi nivîha lêm ge od ob kô myaviwen

levac lec nêl nipaên wê i vông ge. ³⁰ Xam mi vông môm bêge, om xam tibeac tulec viyin wê xam nimnivi vô xêlehe di yidac vông xam, di xam ya wib. ³¹ Lêc il toto obêc yaxên il nivîha ge od Anutu ob vông myaviwen tulec il lêm. ³² Lêc Anutu obêc vông myaviwen nipaên vô il ge od vông ên nêb ob titô il, ên il o kô myaviwen nipaên hixôn xomxo nipaên kibun ga lêm.

³³ Om xam lige, xam obêc kitucma ên nêb wa pasa ge od xam dô binma. ³⁴ Di xomxo ti, vip ob den i ge od i ya yaên vac ben lê, ên kitucmaên wê xam vông ge i o lêc vô nipaên di xam kô myaviwen lec lêm.

Kiyang ya gên yêp om a obêc miloc vô xam lê, lêc titô.

12

Myakilôhô Ngîbua vông xovôên toto vô xomxo

¹ Xam lige, a nêb a ob nêl xovôên nivîha wê Myakilôhô Ngîbua vông vô xomxo ge kitong vô xam, ên xam xovô. ² Xam xovô ên xam nêbê buc wê xam gên dô mamdiluhu di lungên xolac ge, od xam nilôm vông xam la vô anutu kityooên wê mayibên ge. ³ Om a nêb a ob vông xovôên vô xam bêga bê Anutu Myakilôhô Ngîbua obêc dô hixôn xomxo ti ge od o tiyi wê ob nêl kiyang nipaên ti lec Yesu lê ge lêm. Di Myakilôhô Ngîbua obêc dô hixôn xomxo ti lêm ge od o tiyi wê ob nêl bê Yesu ge Apumtau ge lêm. Ên Myakilôhô Ngîbua vaci wê ob ngîdu xomxo xôn di i nêl bê Yesu ge Apumtau.

⁴ Myakilôhô Ngîbua vông xovôên toto vô xomxo, lêc Myakilôhô Ngîbua nôn tîbed. ⁵ Di yuac wê il ob vông ge toto, lêc il vông yuac vô Apumtau nôn tîbed. ⁶ Di piyôp toto yêp wê il ob vông yuac ya ge, lêc Anutu nôn tîbed wê vông xêkizêc vô xomxo vihati ên nêb he i vông yuac ya ge. ⁷ Myakilôhô Ngîbua vông xêkizêc wê i vông ge vô xomxo toto ên nêb he toto i vông yuac di i vô nivîha vô xomxo vihati. ⁸ Om Myakilôhô Ngîbua vông xêkizêc vô xomxo ya tiyi wê he ob nêl xolac hixôn piyôp nivîha vô xomxo ge, di

Myakilôhô Ngibua nêl xolac kehe kitong vô xomxo ngwe ên nêb i nêl hixôn nôn vô lie. ⁹ Di Myakilôhô Ngibua vông xêkizêc vô xomxo ti tiyi wê ob vông i vin xêkizêc ge, di Myakilôhô Ngibua vông xêkizêc vô xomxo ti tiyi wê ob vông xomxo yidac vô nivîha lec ge. ¹⁰ Di xomxo ti kô xêkizêc tiyi wê ob vông do levac ge, di ti tiyi wê ob nêl Anutu xolac yêp seac vô xomxo ge, di ti tiyi wê ob yaxên kiyang yuu môp vihati di xovô bê nivîha me nipaên, di ti tiyi wê ob nêl kiyang vac vya xôpacên ge*, di ti tiyi wê ob nêl vya tige kehe kitong yêp seac ge. ¹¹ Xovôên tige vihati yêp vô Myakilôhô Ngibua nôn tîbed, di ici va titang vô xomxo toto ya xovôên wê i vông ge.

Il nidnivi toto ge kitucma di la tu nôn tîbed

¹² Xomxo ninivi ge tîbed, di vigê yuu vîxa di manôn yuu nînya yuubê ge dô. Lêc vihati ge kitucma di tu ninivi nôn tîbed. Di Kilisi êno tiyi bêge, ¹³ ên il vihati lipac mia ya Myakilôhô Ngibua nôn tîbed om il tu nôn tîbed. Il mangwe Yuda di il mangwe tibii Glik, di il ya tu xomxo nue yuac pileva di il ya o tu xomxo ti nue yuac lêm, lêc il xôn vihati ge, il kô Myakilôhô Ngibua tîbed.

¹⁴ Il xovô ên il nêbê xomxo ninivi o tîbed lêm. Nge, mya toto dô. ¹⁵ Om xomxo ti vîxa obêc nêl bê, “A o vigê lêm, om a o tu ninivi mya ti lêm.” Obêc nêl bêge ge od ge kityoo nêl, ên i ge ninivi mya ti. ¹⁶ Di xomxo ti nînya obêc nêl bêga bê, “A o manôn lêm, om a o tu ninivi mya ti lêm.” Obêc nêl bêge ge od ge kityoo nêl, ên i ge ninivi mya ti. ¹⁷ Ên il nidnivi vihati obêc manôn ge od il ob ngô kiyang tibêna? Di il nidnivi vihati obêc nînya ge od il ob yaxên susu nivîvea tibêna? ¹⁸ Lêc môp o yêp bêge lêm, ên Anutu vaci tung ninivi toto ge vihati tiyi xovôên wê ici va vông ge. ¹⁹ Ninivi vihati obêc dô mya tîbed ge od ninivi nôn tyo obêc tibêna? ²⁰ Lêc môp

o yêp bêge lêm. Ên ninivi toto ge kitucma di la tu nôn tîbed.

²¹ Di xomxo ti manôn tiyiên ma wê ob nêl vô vigê bêga bê, “Ông loc dô xel, ên aca va tiyi wê a ob dô nigvîha ge.” Di bazub êno tiyiên ma wê ob nêl vô vîxa bêga bê, “Ông loc dô xel, ên aca va tiyi wê a ob dô nigvîha ge.” ²² Ên il nidnivi mya ti wê il xê ên il nêbê xêkizêc ma ge obêc ma ge od il nidnivi ob nivîha lêm. ²³ Di il nidnivi mya ti wê il xê ên il nêbê o nivîha vêl lêm ge od il vunac vô nivîha, di il nidnivi mya ti wê il xê di il nid yoc ên ge od il viac nivîha. ²⁴ Lêc il nidnivi mya ti wê il xê ên il nêbê nivîha ge, il o vông bêge vô he lêm, ên he ge nivîha pyap. Anutu tung ninivi mya titi dô kidu tîbed, di ninivi ya wê il xê ên il nêbê pileva ge od Anutu vông lê levac vô he. ²⁵ Anutu vông bêge ên nêb ninivi i o lêc hîbu he sea lêm. Nge, ninivi mya toto ge, he i viacma nivîha di ngîduma xôn i tiyîma. ²⁶ Om ninivi mya ti obêc tulec myavînê ge od ninivi vihati obêc yaxên myavînê tige hixôn. Di ninivi mya ti obêc kô lê levac ge od ob vông xêyaa nivîha vô he vihati.

²⁷ Xam tiyi xocbê ninivi wê Kilisi vông ge, di xam toto tiyi xocbê ninivi mya titi wê Kilisi ninivi vông ge. ²⁸ Om Anutu vông yuac vac xomxo vông vinên toto vigê ên nêbê he i vông. Anutu vînoo he wê sinale ge taxlee, nang dêc vînoo xomxo wê ob nêl xolac ge, nang dêc vînoo xomxo wê ob tixuu lie ya xolac ge. Nang dêc vînoo xomxo ya hixôn nêbê he wê ob vông do levac, di xomxo wê ob vông xomxo yidac vô nivîha lec, di xomxo wê ob ngîdu lie xôn, di xomxo wê ob viac yuac vihati, di xomxo wê ob nêl kiyang vac vya xôpacên. ²⁹ Om il vihati ge, il ob tu sinale, me? Di il vihati ob nêl xolac vô xomxo, me? Di il vihati ob tixuu lige ya xolac, me? Di il vihati ob vông do levac, me? ³⁰ Di il vihati ob vông xomxo yidac i vô nivîha lec, me? Di il vihati ob keac vac vya xôpacên, me? Di il vihati ob nêl vya tige kehe kitong, me? Ma vêl. Xomxo

* **12:10:** Kiyang bo ti wê nêbê xomxo ya kô xovôên tiyi wê ob nêl kiyang vac vya xôpacên ge, kiyang tige o nêl lec xomxo kibun ga viyang ti vya lêm. Nge, nêl lec angela vya me vya lag puunê ti, lêc Myakilôhô Ngibua vaci vông vac xomxo mya mi he nêl lê, lêc he o xovô vya tige kehe lêm. Nge, he mya vaci nêl.

toto ge, he ob kô he yuac bôbac. ³¹ Lêcom xam vông nilôm i loc xêkizêc vô yuac nôn wê ob luu baba vêl ge.

Om a ob nêl môm wê luu môm yuu yuac vihati vêl ge kitong vô xam.

13

Môm xêyaa vin lecên

¹ A obêc keac xomxo toto vya di keac angela vya hixôn, lêc a xêgyaa obêc vin lec xomxo lêm ge od a tiyi xocbê kileng kileng yuu xax kitivên wê tyuc pileva ge.

² Wê a obêc nêl Anutu xolac yêp seac, di a obêc xovô Anutu kiyang wê yêp xôpacên ge vihati kehe, di xovô kiyang vihati kehe hixôn, di a obêc vông i vin xêkizêc tiyi wê a ob nêl di kitôn i hiyal mi loc ge, lêc a xêgyaa obêc vin lec xomxo lêm ge od a tiyi xocbê xomxo pileva. ³ Di a obêc vông susu wê a vông ge vihati la vô xomxo wê susu maên ge, di a obêc vông nignivi mi xomxo si lec ngwax ge, lêc a xêgyaa o vin lec xomxo lêm ge, od môm tige ob vô nivaha vô a lêm.

⁴ Môm xêyaa vin lecên yêp bêga nêbê xomxo ti xêyaa obêc vin lec xomxo ge od ni ob nyag decdec di i vông myaviwen nipaên i luu nipaên wê he vông ge lêm. Xomxo wê xêyaa vin lec xomxo ge od ob vông môm nivaha vô he. Di xomxo ti xêyaa obêc vin lec xomxo ngwe ge od ob yê xomxo tige nipaên lec susu tibeac wê i vông ge lêm. Di xomxo wê xêyaa vin lec xomxo ge ob yong i di kô i lec vô he lêm.

⁵ Di xomxo ti xêyaa obêc vin lec xomxo ge od ob vông xomxo ni nyag vô i lêm, di ob xovô môm wê ob vô nivaha vô ici va ge lêm. Di xêyaa ob vô myavinê vô xomxo lutibed lêm, di ob hôm nipaên wê xomxo vông vô i ge xôn lêm. ⁶ Di xomxo tige ob hi vixa pec ên môm nipaên lêm. Nge, ob hi vixa pec ên môm nivaha tibed. ⁷ Xomxo ti xêyaa obêc vin lec xomxo ge od ob xona ên myavinê wê ob tulec i ge lêm. Nge, ob vông i vin kiyang vihati di ob dô bin nôn nivaha wê ob val timuên ge di ob le xêkizêc vac viyin wê tulec i ge.

⁸ Môm xêyaa vin lecên o tiyi wê ob tip vac ge lêm. Nge, ob yêp dia. Môm wê

xomxo nêl Anutu xolac hixôn môm wê xomxo keac vya xôpacên ge ob tiyô vac, di môm wê xomxo kô xovôen lec kiyang ge ob tiyô vac hixôn. ⁹ Gwêbaga xovôen wê il vông ge, il xovô bo titi, di xolac wê il nêl ge, il o nêl vihati yêp seac lêm. ¹⁰ Lêc obêc timuên ge od susu wê nivaha nôn ge ob val, om susu wê o nivaha vêl lêm ge obêc tiyô vac. ¹¹ Buc wê a gên dô nipwo ge od a keac tiyi xocbê nipipwo keac ge. Di piyôp yuu xovôen wê a vông ge tiyi xocbê he nipipwo ge. Lêc buc wê a lig ge od a sea môm wê he nipwo vông ge.

¹² Kiyang tige nêl lec il. Ên gwêbaga il o xê susu vihati dô seac lêm, tiyi xocbê il xê madnôn vac deac mapitoc ge, lêc obêc timuên ge, od il obêc xê Anutu nôn lec madnôn. Di gwêbaga xovôen wê il vông ge myabo, di obêc timuên ge il ob xovô Anutu hixôn i kiyang vihati i tiyi xocbê Anutu xovô il ge. ¹³ Om môm yon wê ob yêp luta ge bêga nêbê môm vông vinên, di môm wê ob dô binên vizid nivaha wê ob val timuên ge, hixôn môm xêyaa vin lecên. Lêc môm ti wê luu vêl ge môm xêyaa vin lecên.

14

Môm wê ob nêl xolac yêp seac ge luu môm wê ob nêl kiyang vac vya xôpacên ge vêl

¹ Xam lêc timu vô môm xêyaa vin lecên. Di xam xêmyaa i vin lec yuac nivaha wê Myakilôhô Ngibua ob vông vô xam ge, lêc yuac ti wê luu vêl ge bêga nêbê xam nêl Anutu xolac vô xomxo. ² Ên xomxo ti obêc nêl kiyang vac vya xôpacên ge* od tiyi xocbê o keac vô xomxo kibun ga lêm. Nge, nêl vô Anutu vaci. Ên xomxo wê ngô kiyang tige ob xovô kehe lêm, ên xomxo tige nêl kiyang wê xôpacên ge ya xêkizêc wê Myakilôhô Ngibua vông ge. ³ Lêc xomxo ti obêc nêl Anutu xolac yêp seac ge od xolac wê i nêl ge ob ngidu vông vinên wê xomxo vông ge xôn, di ob tip vô he ên nêb he i timu vô môm nivaha, di ob vông he nilô vô viyin maên. ⁴ Xomxo ti obêc nêl kiyang vac vya xôpacên ge, od ob ngidu vông vinên wê ici va vông

* 14:2: ông wê 1 Kolin 12:10.

ge xôn. Lêc xomxo ti obêc nêl Anutu xolac yêp seac vô xomxo ge od ob ngidu xomxo vông vinên vihati ge xôn. ⁵ A nêb xam vihati obêc keac vac vya xôpacên ge od obêc nivîha. Lêc xam vihati obêc nêl Anutu xolac vô xomxo ge od obêc nivîha luu vêl. Ên môp wê xomxo nêl xolac yêp seac vô xomxo ge luu môp wê xomxo keac vac vya xôpacên ge vêl. Ên xomxo ti obêc keac vac vya xôpacên ge lêc o nêl kiyang tige kehe yêp seac hixôn lêm ge od o tiyi wê ob ngidu xomxo vông vinên xôn ge lêm. ⁶ Xam lige, a obêc loc vô xam lêc nêl kiyang vac vya xôpacên ge od ob ngidu xam xôn tibêna? Lêc a ob nêl kiyang wê Anutu nêl vô a ge kehe kitong vô xam, di a ob vông xovôên ya vô xam, di a ob nêl xolac yêp seac vô xam, di a ob tixuu xam ya kiyang ya ge od môp tibêgee wê ob ngidu xam xôn.

⁷ Susu ya xocbê pijôg yuu gita ge tiyi bêge êno. Ên xomxo obêc hi nivîha lêm ge od il ob xovô vya ti wê tyuc ge tibêna? ⁸ Di vuac obêc tyuc vya yacyac ge od xomxo vevac ob viac he nivîha lêm. ⁹ Om xam tiyi bêge êno. Ên xam obêc nêl kiyang vô xomxo vac vya ba wê he lungên ge od he ob xovô kiyang tige kehe tibêna? Kiyang wê xam obêc nêl ge obêc nididun pileva xocbê lea ge.

¹⁰ Vixôhilôg, xomxo vya tibeac yêp kibun ga, di vya ti o nididun pileva lêm. Nge, xomxo ngô di xovô kehe, ¹¹ lêc a obêc lungên kiyang wê xomxo nêl vac vya bangwe ge od xomxo tige ob yê a xocbê tibii ba ti di a êno ob xê i tiyi xocbê tibii bangwe. ¹² Xam êno, xam tiyi bêge. Xam nêb xam ob kô xovôên hixôn xêkizêc wê Myakilôhông Ngibua vông ge, om a ob nêl vô xam bê xam nilôm i loc vô xovôên wê ob ngidu lime vông vinên xôn ge.

¹³ Mêgem xomxo ti obêc kô xovôên vô Myakilôhông Ngibua tiyi wê ob keac vac vya xôpacên ge, od i kitaa vô Anutu, ên i vông xovôên vô i tiyi wê ob nêl kiyang tige kehe kitong i yêp seac ge. ¹⁴ Xam xovô lê. A obêc kitaa vô Anutu vac vya xôpacên ge od tiyi xocbê a kinug vaci kitaa di a piyôp o xovô kitaaên tige hixôn lêm. ¹⁵ Om a ob vông bêna lec môp tige? A ob vông

môp bêga, a obêc kitaa ge od a kinug obêc kitaa di a piyôp ob xovô hixôn. Di a obêc vông lilo ge od a kinug ob vông di a piyôp ob xovô hixôn. ¹⁶ Ên ông kinum vaci obêc pimil Anutu vac vya xôpacên ge od xomxo ti wê ngô kitaaên wê ông kitaa ge o tiyi wê ob lee yuu hixôn ge lêm, ên o xovô kiyang tige kehe lêm. ¹⁷ Kitaaên wê ông pimil Anutu vac vya xôpacên ge nivîha, lêc o tiyi wê ob ngidu xomxo tige xôn ge lêm.

¹⁸ A pimil Anutu ên wê a nêl kiyang vac vya xôpacên tiyi buc vihati luu xam vêl ge, ¹⁹ lêc a ob nêl kiyang vac kitucmaên wê xomxo mia lipacên vông ge od a ob nêl kiyang xuhu dia vac vya xôpacên lêm. Nge, a ob nêl kiyang bo ti hixôn piyôp, ên i vông xovôên vô he.

²⁰ Xam lige, xam o lêc xovô kiyang xocbê he nipipwo xovô ge lêm. Vixôhilôg, môp wê nipaên ge, xam o lêc xovô môp tibêge lêm, i tiyi xocbê nipwo wê xovôên ma ge. Lêc kiyang nôn ge, od xam xovô nivîha i tiyi xocbê xomxo levac wê xovôên ge. ²¹ Kiyang yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê,

“Apumtau nêl bêga nêbê, ‘Kiyang wê a ob nêl vô xomxo tige ge, a ob vông tibii wê vya bangwe ge he i kô kiyang tige mi loc nêl vô he, di he ob ngô lê, lêc he ob vông i vin kiyang tige lêm.’ ”

²² Xolac nêl bêge, om il ob xovô bêga bê môp wê xomxo ob nêl kiyang vac vya xôpacên ge od Anutu o hilung vô xomxo vông vinên ên nêb he i ngô lêm. Nge, hilung vô tibii madiluhu nêb he i ngô. Di môp wê xomxo ob nêl Anutu xolac ge, Anutu o vông ên nêb tibii madiluhu i ngô lêm. Nge, vông ên nêb xomxo vông vinên i ngô.

²³ Om xam vihati vac konglegesen obêc kitucma di keac vac vya xôpacên, di tibii madiluhu ya obêc val dô hixôn xam di ngô vya wê xam keac ge od he ob nêl bê xam vô mavmav. ²⁴ Lêc xam vihati obêc dô di nêl Anutu xolac, lêc tibii madiluhu me tibii wê xovôên ma ge ti obêc val dô hixôn xam di ngô xolac wê xam nêl ge od xolac wê xam nêl ge obêc kitiv i

ni lô di i xovô nê nipaên wê yêp vô i ge, ²⁵ di kiyang wê yêp xôpacên vac i ni lô ge obêc lam yêp seac, om xomxo tige obêc yev vixa kitu vô Anutu di pimil i nêbê, “Vixôhilôg nôn, Anutu dô vac xam mahigun.”

Kiyang lec lilo hixôn xolac nêlên

²⁶ Om xam lige, il ob vông môp bêna? Buc wê xam ob kitucma ge od yuac yêp vô xam vihati, om xam ti obêc vông lilo, di ti ob tixuu xam ya xolac, di ti ob nêl Anutu xolac di ti ob nêl kiyang vac vya xôpacên di ti ob pilepac kiyang tige. Xam vông môp tige vihati ên i ngidu vông vinên wê xam vông ge xôn. ²⁷ Di xomxo ya obêc nêb nêl kiyang vac vya xôpacên ge od xomxo yuu me yon ob nêl ge od i pyap, di yon xôn ob nêl kiyang lutibed lêm. Nge, yon toto ob nêl, nang dêc ti pilepac. ²⁸ Lêc xomxo wê ob pilepac vya tige obêc ma ge, od xomxo wê nêb ob nêl kiyang vac vya xôpacên ge i dô kiyang maên vac kitucmaên, di buc wê ici va obêc dô ge od i nêl vac vya tige vô Anutu.

²⁹ Di xomxo yuu me yon ob nêl Anutu xolac, di xomxo wê dôn ge he i yaxên xolac wê yon nêl ge. ³⁰ Di xomxo ti ob dô lêc Anutu vông kiyang vô i nêb i nêl ge od xomxo ti wê dinêl xolac ge i tiyô di xomxo ngwe ge i nêl kiyang nang. ³¹ Xam obêc vông môp bêge ge od xam toto ob nêl xolac voma ên vihati i xovô di le xêkizêc vac vông vinên. ³² Xomxo wê mi nêl Anutu xolac ge, he i viac heche va nivaha lê di nêl xolac, ³³ ên Anutu o vông môp judajuda ge vô il lêm. Nge, nêb il dô vac kiyang malehe.

Xam timu vô môp i tiyi xocbê xomxo vông vinên vac konglegesen vihati mi timu vô ge. ³⁴ Môp bêga nêbê xam obêc kitucma mi wê da ge od vêx i dô kiyang maên, di he i o lêc nêl kiyang ti lêm. Nge, he i dô vac vux kwa ngibi di ngô kiyang wê he ob nêl ge, i tiyi xocbê Moses xolac nêl ge. ³⁵ Di vêx ti obêc lungên kiyang ti kehe ge od i kinêg vô liya vac ben xumac lôma. Ên vêx obêc nêl kiyang vac kitucmaên ge od o tiyi lêm. ³⁶ Xam nêb va? Xam nêb xam tu Anutu xolac

kehe, me? Di xolac val vô xacxam va di o val vô xomxo ya hixôn lêm, me?

³⁷ Xomxo ti obêc xo nêb i tiyi wê ob nêl Anutu xolac ge, me obêc xo nêb kô xovôên vô Myakilôhó Ngibua ge, od i lêc xovô bê kiyang wê a kivuu ga, Apumtau vông ên nêb il vông i tup vô. ³⁸ Lêc xomxo ti obêc vông i vin kiyang tiga lêm ge od xam o lêc vông i vin bê i xomxo xolac nêlên lêm.

³⁹ Mêgem xam lige, xam ni lôm i loc vô môp wê xam ob nêl Anutu xolac ge, di xam o lêc le vac môp xôn ên xomxo wê nêb ob nêl kiyang vac vya xôpacên ge lêm. ⁴⁰ Môp gee vihati, xam viac nivaha ên i yêp bôbac.

15

Kilisi yib di kidi lec nang

¹ Xam lige, a nêb xam xovô xolac wê a nêl vô xam ilage. Xolac tige xam ngô di vông i vin mi timu vô gwêbaga. ² Om xam obêc vông i vin nôn di hóm xolac xôn pilihi ge od Anutu ob vô xam vêl ên nipaên di xam ob la dô mamviha.

³ Kiyang taxlee wê luu kiyang baba vêl ge, a ngô di a nêl ila vô xam bêga ên a nêbê Kilisi yib ên il nêd nipaên, tiyi xocbê xolac nêl ilage. ⁴ Di he lii i la vac lôva, di buc yon la vêl di i kidi lec vac yibên tiyi xocbê xolac nêl ilage. ⁵ Dêc hîlung i vô Pita, nang dêc hîlung i vô Yesu nue ngivihi vigê yuu di tô mi la yuu. ⁶ Dêc hîlung i vô lie tibeac vô buc tived. Xomxo tige naba nginoo 500, lêc he mangwe yib di he tibeac gên dô gwêbaga. ⁷ Nang dêc hîlung i vô Jems di hîlung i vô sinale vihati.

⁸ Timuên yang tyo ge, od hîlung i vô aca va mi a xê, lêc a tiyi xocbê nipwo wê ta o kô i lec i buc bôbac ge lêm. ⁹ Ên sinale vihati luu a vêl di a o nigviha tiyi wê a ob kô lê sinale tige lêm, ên ilage a vông viyin levac vô Anutu nue vông vinên. ¹⁰ Lêc Anutu xo vigwe pisiv ên a om vông yuac sinale vô a mi a vông di dô gwêbaga. Lêc vizid tyo, nôn o ma lêm, ên a vông yuac xêkizêc luu sinale baba vêl. Lêc o aca va wê vông yuac tige lêm. Ên Anutu vông vizid hivun a xôn di a vông yuac ya. ¹¹ Om yuac tige a vông, me sinale baba vông,

lêc xe xôn nêl xolac tived ge vô xam om xam ngô di vông i vin.

Xomxo yibên obêc kidi lec

¹² Xe mi nêl ên xe nêbê Anutu tîpi vô Yesu kidi lec vac yibên, lêcom bêna lêc xam ya nêl ên xam nêbê xomxo yibên ob kidi lec i tii vac lêmê? ¹³ Kiyang wê xam nêl ên xam nêbê xomxo yibên obêc kidi lec lêm ge obêc nôn ge od Kîlisi êno o kidi lec vac yibên ilage lêm. ¹⁴ Di Kîlisi obêc kidi lec vac yibên lêm ge od kiyang wê xe nêl ge ob pîleva, di vông vinên wê xam vông ge êno ob pîleva. ¹⁵ Obêc bêge ge od kiyang wê xe nêl lec Anutu ge obêc kityooên, ên xe mi nêl ên xe nêbê Anutu tîpi vô Kîlisi kidi lec vac yibên. Lêc kiyang wê nêl ên nêbê xomxo yibên obêc kidi lec lêm ge obêc nôn ge od Anutu ob tîpi vô Kîlisi kidi lec vac yibên êno lêm. ¹⁶ Ên Anutu obêc tîpi vô xomxo yibên kidi lec maviha lêm ge od o tiyi wê ob tîpi vô Kîlisi vac yibên êno ge lêm. ¹⁷ Anutu obêc tîpi vô Kîlisi kidi lec lêm ge od vông vinên wê xam vông ge obêc kityooên, di xam ob gên dô vac nipaên, ¹⁸ di xomxo wê vông i vin Kîlisi lêc yib ge xôa ma hixôn. ¹⁹ Il vông i vin di dô bin Kîlisi. Lêc xomxo yibên obêc kidi lec lêm ge od kiyang tige obêc ngidu il xôn gê kibun ga vaci di nôn obêc ma timuên, om obêc bêna vô il timuênê?

²⁰ Lêc kiyang o yêp bêge lêm. Ên Anutu tîpi vô Kîlisi vixôhilôg, om Kîlisi kidi lec mugên vac yibên, om il ob xovô bêga bê xomxo yibên vihati ob kidi lec timuên. ²¹ Xomxo vihati obêc yib ge, kehe yêp vô xomxo ti wê vông nipaên taxlee ge, di xomxo vihati ob kidi lec vac yibên ge, kehe yêp vô xomxo ngwe. ²² Ên xomxo wê pum lec Adam ge vihati obêc yib, di xomxo wê vông i vin Kîlisi ge vihati obêc kidi lec maviha. ²³ Lêc xomxo vihati ge obêc kidi lec maviha lec he buc, ên Kîlisi kidi lec tax, om il ob xovô bêga bê buc timuên wê Kîlisi obêc vena lec ge, od il wê il tu i nue ge il ob kidi lec nang.

²⁴ Om buc tige wê susu vihati yang ob tiyô vac, di Kîlisi obêc kitya xêkizêc wê gavman hixôn xomxo levac vông ge vêl di xêkizêc vihati yang ge ob la vêl,

pyap di Yesu obêc vông xomxo hixôn susu vihati lax vac ma Anutu vigê nêb i viac. ²⁵ Ên Kîlisi ob viac xomxo hixôn susu vihati di i loc tyip vô buc wê xomxo wê vông vevac vô i ge ob la vac i vixa kwa ngibi ge. ²⁶ Kîlisi obêc kitya xomxo tige vihati vêl, di kitya yibên vêl lec myahipu timuên. ²⁷ Kiyang yêp vac xolac bêga nêbê, “Anutu vông xomxo hixôn môp vihati yang la vac i kwa ngibi.” Il xovô ên il nêbê kiyang tige nêl lec wê Anutu vông xomxo hixôn môp vihati la vac Kîlisi kwa ngibi ge, lêc Anutu tived wê o la vac Kîlisi kwa ngibi hixôn lêm. ²⁸ Vihati obêc la vac Kîlisi kwa ngibi, nang dêc Anutu nu vaci obêc la vac ma kwa ngibi, di Anutu vaci ob tu levac di viac vihati.

²⁹ Kiyang tige obêc kityooên ge od bêna lêc xomxo ya lipac mia vac xomxo yibên nipilêhê? Ên xomxo yibên obêc kidi lec tii vac lêm ge od bêna lêc xomxo lipac mia ên nêb i ngidu xomxo yibên xônê? ³⁰ Di xe ga, xomxo vông viyin vô xe tiyi buc vihati. Lêc xomxo obêc kidi lec vac yibên lêm ge od bêna lêc xe kilê viyinê? ³¹ Xam lige, a xêgyaa vô nivîha yang ên xam ên wê xam vông i vin il lig Apumtau Yesu Kîlisi ge. Om a nêl hixôn nôn vô xam bêga bê tiyi buc vihati a dô vac viyin tiyi xocbê a ob xib ge. ³² Gê Epesas ga, xomxo vông vevac vô a tiyi xocbê bwoc vimen ge. A obêc nêl i tiyi xovôên kibun ga ge od a ob nêl bêga bê viyin tige ob vô nivîha vô a lêm. Di xomxo yibên obêc kidi lec i tii vac lêm ge od il ob vông i tiyi kiyang wê xomxo nêl ên he nêbê, “Il ob xa di num di dô vaxvax, ên vô kwabo lec wê il ob xib di la vêl.”

³³ Xame, le i lêc vông i vin kiyang kityooên tibêge lêm. Ên il ob dô hixôn xomxo nipaên ge od he ob vông môp nivîha wê il vông ge vô nipaên. ³⁴ Xam sea piyôp judajuda di xam viac piyôp i yêp nivîha. Di xam sea môp nipaên wê xam vông ge, ên xam ya gên o xovô Anutu lêm, om a nêl kiyang tiga vô xam ên a nêb i vông xam nim i yoc.

Ninivi yibên wê obêc kidi lec ge obêc bangwe

³⁵ Lêc xam ya obêc kinêg bêga bê, “Xomxo yibên obêc kidi lec tibêna? Di ninivi wê he vông ge obêc tiyi vatya?”

³⁶ Ông xomxo piyôp maên, ông xovô bê ông obêc xin susu vê ge od obêc la dô vac kibun nipwo tya dêc tyip timuên. Lêc xinên obêc ma ge od ob tyip maviha lêm.

³⁷ Di susu vê wê ông xin ge, o tiyi xocbê yatôv yuu lihi ge lêm. Nge, ông xin nôn pileva, xocbê skom vê di susu vê ya. ³⁸ Lêc Anutu vông vê tige tyip hixôn yatôv yuu lihi tiyi xocbê ici va xovô ge, om vê toto ge obêc tyip hixôn yatôv yuu lihi toto.

³⁹ Di susu maviha wê dô kibun ga ge vihati, ninivi o tiyima lêm. Nge, he ninivi toto. Om xomxo vaci, ninivi ba ti, di bwoc vaci ninivi ti, di menac ninivi ti, di beac vaci ti. ⁴⁰ Di susu ya le lec lag di ya dô gê kibun, lêc vunac vunac wê he vông ge o tiyima lêm. Nge, susu wê le lec lag ge, vunac vunac wê he vông ge viyonên di wê dô lec kibun ga, viyonên. ⁴¹ Om xêseac wê hiyôv vông ge vaci, di xêseac wê dentuc vông ge bangwe, di xêseac wê pitua vông ge vaci ti, di byac luu vông ge vaci ti. Om pitua toto ge, xêseac wê he vông ge toto.

⁴² Kiyang tige nêl lec xomxo yibên wê ob kidi lec timuên ge. Ên xomxo ninivi wê yevên ge ob pital, lêc ninivi wê ob kidi lec vac yibên ge obêc pital lêm. ⁴³ Di ninivi wê yevên ge o susu nivîha ti lêm, lêc ninivi wê ob kidi lec ge od nôn nivîha hixôn xêseac. Di ninivi wê yevên ge xêhehelehe, lêc ninivi wê obêc kidi lec ge xêkizêc ta. ⁴⁴ Di ninivi wê yevên ge, ge ninivi kibun. Lêc ninivi wê ob kidi lec ge, ge kinu wê ob la dô maviha vac Anutu ben ge.

Ninivi kibun dô, di kinu ge êno ninivi dô. ⁴⁵ Kiyang yêp vac kipihac xolac bêga nêbê, “Adam taxlee ge tu xomxo mi dô maviha.” Di Adam ngwe timuên i Anutu nôn wê ob vông xomxo dô maviha luta. ⁴⁶ Môt wê il kinud ob dô maviha ge o val tax lêm. Nge, môp wê il dô madviha gê kibun ga val tax, dêc môp wê kinu ob dô maviha ge val timuên. ⁴⁷ Xomxo ngwe wê taxlee ge, xomxo kibun ga wê Anutu hôm kibun mi pitii ya ge, di xomxo ngwe

wê timuên ge lam gê lag puunê. ⁴⁸ Om il xomxo kibun ga, il tiyi xocbê xomxo ngwe wê Anutu hôm kibun mi pitii ya ge, di xomxo wê ob la dô lag puunê ge ob tiyi xocbê xomxo ngwe wê lam gê lag puunê ge. ⁴⁹ Gwêbaga il dô tiyi xocbê xomxo ngwe wê kibun ga ge, lêc obêc timuên ge od il ob dô tiyi xocbê xomxo ngwe wê lam gê lag puunê ge.

⁵⁰ Xam lige, a ob nêl bôbac vô xam bê il nidnivi kibun ga o tiyi wê ob la dô vac Anutu ben ge lêm. Me susu wê ob pital ge o tiyi wê ob la dô hixôn susu wê pitalên obêc ma ge lêm. ⁵¹ Xam ngô lê. A ob nêl kiyang xôpacên ti kitong vô xam bêga bê il ga, il ya xibên obêc ma, lêc il vihati nidnivi obêc pikwê paha lutibed ⁵² vô buc timuên wê vuac ob tyuc ge. Vuac obêc tyuc di xomxo yibên obêc kidi lec maviha vac yibên di he ob pital i tii vac lêm, di il xôn nidnivi obêc pilepac manôn viyonên ti. ⁵³ Om il nidnivi wê pitalên ge obêc pilepac di obêc pital i tii vac lêm, di il nidnivi wê yibên ge obêc yib i tii vac lêm. Nge, ob dô maviha luta lêc luta. ⁵⁴ Vô buc tige il nidnivi pitalên obêc pilepac di pitalên obêc ma, di il nidnivi yibên obêc pilepac di yibên obêc ma, om obêc vông kiyang wê yêp vac kipihac xolac ge vô nôn lec, kiyang wê nêl ên nêbê, “Anutu vông vevac vô yibên ge nginoovêl om kitya yibên vihati vêl. ⁵⁵ Om xêkizêc ti wê yibên vông ge dô tina? Di myavinê wê yibên vông ge dô tina?” ⁵⁶ Myavinê wê yibên vông ge, kehe yêp vac môp nipaên wê xomxo mi vông ge. Di xêkizêc wê môp nipaên vông ge, kehe yêp vac Moses xolac. ⁵⁷ Lêc il ob hi vixad i pec ên Anutu, ên Anutu vông il lig Apumtau Yesu Kilisi lam ên il, om lam vông vevac vô môp nipaên hixôn yibên mi kitya vêl om vông il dô vac xêkizêc wê i vông ge.

⁵⁸ Xam lige wê a xêgyaa vin lec xam ge, xam le xêkizêc vac vông vinên di xam o lêc xona mi le teva lêm. Nge, xam vông Apumtau yuac xêkizêc i tiyi buc vihati, ên xam xovô pyap bê yuac wê il vông vô Apumtau ge, il o vông pileva lêm. Nge, vihati obêc vô nôn lec.

16

Mone wê ob ngidu Anutu nue xôn ge

¹ A ob nêl kiyang lec mone wê il ob kituc di vông i la vô xomxo vông vinên Jelusalem ên i ngidu he xôn ge. Xam vông i tiyi xocbê a nêl vô konglegesen toto vac vigwe levac Galesia ge. ² Lec da vihati ge, xam toto wê mone wê xam tulec vac da tige di tung viwen i dô viyonên di bin buc wê a obêc miloc ge, êdêc buc wê a obêc miloc ge od xam o lêc myag mone lêm. ³ Ên a ob miloc ge od xam vinoo lime ya, di a ob kivuu kipihac di vông vô he, ên he i kô hixôn mone tige mi loc Jelusalem. ⁴ Lêc a obêc xo ên a nêb a ob la hixôn he ge od xe xôn ob la.

Pol nêb ob la yê he Kolin

⁵ A nêb a ob la tup vac vigwe levac Masedonia, om a ob la xê he vêl tax dêc miloc vô xam. ⁶ Di a ob dô hixôn xam buc ya, om a lungên, mêd a ob dô di buc lun yuu viyiiên i loc vêl lê, di a obêc nêb la vigwe ya ge od xam obêc ngidu a xôn. ⁷ A obêc miloc vô xam ge od a nêb a ob sea xam lutibed lêm. Apumtau obêc tyuc lec ge od a ob dô hixôn xam buc xuhu dia tya. ⁸ Lêc a nêb a ob dô Epesas ga di buc Pentikos i lam loc vêl lê, ⁹ ên vuayen tax ên a di yuac tibeac yêp tiyi wê a ob vông ên i vô nôn nivîha. Lêcom xomxo wê nêb ob vông yuac i vô nipaên ge tibeac dô hixôn.

¹⁰ Timoti obêc miloc vô xam ge od xam viac i nivîha ên i dô hixôn nilô nivîha, ên Timoti vông Apumtau yuac tiyi xocbê a vông ge. ¹¹ Om xam o lêc wê i tiyi xocbê xomxo pileva ti di vô nimim vô i lêm. Di buc wê ob sea xam ge od xam vông i lôm hixôn kiyang malehe vô a, ên a hixôn lige ya, xe dô bin i.

¹² Il lig Apolos ge, a nêl ngingong ên a nêb i kô lige ya mi he i loc vô xam lê, lêc Apolos xêyaa o vin lec wê nêb ob loc decdec ge lêm, om ob dô lê, di obêc xovô buc ti ge od ob miloc vô xam.

Pol nêl kiyang myahîpu ya

¹³ Xam viac xam nivîha di le xêkizêc ya vông vinên. Di xam o lêc xona lêm. Nge, xam dô i tiyi xocbê xomxo wê xêkizêc ge.

¹⁴ Mòp vihati wê xam ob vông ge, xam xêmyaa i vin lecma di xam vông.

¹⁵ Xam lige, xam xovô Stepanas he vinê nue wê he vông i vin taxlee vac vigwe levac Glik, di he xôn vông nilô la tibed vô yuac wê ob ngidu lie vông vinên xôn ge. Om a ob nêl vô xam bê ¹⁶ xam vô ninyam lehe vô xomxo tibêgee, hixôn xomxo vihati wê vông yuac hixôn he ge.

¹⁷ A xêgyaa vô nivîha ên wê Stepanas yuu Potyunetas yon Akaikas val vô a ge, ên xam o tiyi wê xam ob lam ge lêm, lêc tiyi xocbê yon tu xam mamnôn mi val vô a, ¹⁸ om yon vông a nilôg vô viyin maên tiyi xocbê he vông xam nilôm vô viyin maên ge. Om xam kô xomxo tibêge lec nivîha.

¹⁹ Konglegesen wê dô vac vigwe levac Esia ge vihati nêl vidiiên vô xam. Di Akwila yuu vinê Plisila hixôn xomxo vông vinên wê mi kitucma vac yuu ben ge nêl vidiiên nivîha vô xam lec Apumtau lê. ²⁰ Xomxo vông vinên ga vihati nêl vidiiên vô xam. Xam pulma vigêm ên i nêl kitong bê xam xêmyaa vin lecma.

²¹ Kiyang myahîpu timuên tya ga, a Pol, aca va kivuu ya vigêg di a nêl vidiiên vô xam.

²² Xomxo ti xêyaa obêc vin lec Apumtau lêm ge od Apumtau i vông myaviwen nipaên vô i di tii i vêl. O Apumtau, ông lamê.

²³ Xêyaa vin lecên yuu vizid wê Apumtau Yesu vông ge i viac xam. ²⁴ A xêgyaa vin lec xam vihati lec Yesu Kilisi lê. Kiyang nôn.

2 KOLIN

Pol kivuu kipihac wê vông yuu ge la vô tibii Kolin

¹ A Pol wê Anutu vînoo a nêb a tu sinale wê Yesu Kilisi vông ge. A hixôn il lig Timoti, xii kivuu kipihac tiga i loc vô Anutu nue xam wê xam dô vac vîgwe Kolin ge, hixôn xam wê xam dô vac vîgwe levac Glik vihati ge. ² Il mag Anutu yuu Apumtau Yesu Kilisi i vông vizid hixôn kiyang malehe i loc dô hixôn xam.

Pol pimil Anutu ên wê ngîdu i xôn vac viyin ge

³ Il ob hi vixad i pec ên Anutu wê il lig Apumtau Yesu Kilisi ma ge, ên Anutu ge wê xo vîgwe pisiv ên xomxo vihati, di ici va wê ob vông xomxo nilô vô viyin maên. ⁴ Om viyin vihati wê tulec xe ge, Anutu vông xe nilôm vô viyin maên, ên nêb xomxo ya obêc tulec viyin ya ge od xe tiyi wê xe ob vông he nilô vô viyin maên ge, tiyi xocbê Anutu vông xe nilôm vô viyin maên ge. ⁵ Viyin yuu myavinê wê Yesu kilê ilage val vô xe gwêbaga hixôn, lêc Yesu ngîdu xe xôn di vông xe nilôm vô viyin maên. ⁶ Om xe obêc kilê viyin ya ge od kehe bêga nêbê xe nêb xam nilôm i vô viyin maên di Anutu i vô xam vêl ên nipaên. Anutu obêc vông xe nilôm vô viyin maên ge od ob vông xam êno nilôm vô viyin maên, om buc wê xam ob tulec viyin tiyi xocbê xe tulec ge od xam le xêkizêc di kilê viyin vihati hixôn nilôm nivîha. ⁷ Xe xovô ên xe nêbê xam obêc le xêkizêc vac viyin. Ên xam kilê viyin hixôn xe, om xe xovô ên xe nêbê Anutu ob vông xam nilôm i vô viyin maên tiyi xocbê vông xe nilôm vô viyin maên ge.

⁸ Xam lige, xe nêb xe ob nêl viyin wê xe kilê vac vîgwe levac Esia ge kitong vô xam, ên xam xovô. Ên viyin tige levac mabu yocên luu xe vêl om vông xe xovô bêga ên xe nêbê xe obêc xib. ⁹ Om xe xo viyin vac nilôm bêga ên xe nêbê xe tiyi xocbê xomxo wê tibii tung buc pyap ên nêb ob hi xe xib ge. Lêc viyin levac tige

val vô xe ên nêb xe o vông nilôm i loc vô xêkizêc wê xecxe va vông ge lêm. Nge, xe nilôm i loc vô Anutu tîbed, ên xêkizêc wê Anutu vông ge ob tîpi vô xomxo yibên kidi lec maviha ge. ¹⁰ Viyin tige levac mabu tiyi wê ob hi xe xib ge, lêc Anutu vô xe vêl ên viyin tyo, di obêc vô xe vêl ên viyin wê obêc tulec xe timuên ge hixôn. Om xe vông i vin xêkizêc ên xe nêbê viyin vihati wê ob tulec xe ge, Anutu ob vô vêl ên xe di vông xe dô nivîha. ¹¹ Om xam ngîdu xe xôn ya kitaaên, ên Anutu i ngô kitaaên wê xam tîbeac vông ge di ngîdu xe xôn, êdêc xomxo tîbeac i yê di hi vîxa i pec ên Anutu.

Pol o kityoo he Kolin lêm

¹² Xe hi vixam pec ên môp wê xe mi vông ge, ên Anutu vông yuac vac xe nilôm om xe vông môp bôbac hixôn nilôm nivîha. Di xe o vông ya xovôên kibun ga lêm. Nge, vizid wê Anutu vông ge ngîdu xe xôn di xe vông yuac ya. Om xe nilôm xovô bêga ên xe nêbê xe vông môp tibêge vac xomxo viyang viyang mahigun, di buc wê xe dô hixôn xam ge, od xe vông môp nivîha tibêgee luu vêl. ¹³⁻¹⁴ Di kipihac vihati wê a kivuu vô xam ge, a o yax kiyang ti vun ên xam lêm. Nge, a kivuu kiyang vihati yêp seac tiyi wê xam ob kitong di xovô kehe ge. Xam xovô kiyang ya pyap, lêc tîbeac xam gên o xovô lêm, om a xovô ên a nêbê xam xovô kiyang i loc tiyi vihati, êdêc buc wê Apumtau Yesu ob vena ge od xam hi vixam i pec ên xe i tiyi xocbê xe hi vixam pec ên xam ge.

¹⁵ Ilage a xovô ên a nêbê xam wê yuac wê a vông ge nivîha, om a nêb a ob lôc vô xam tax, ên vông xam xemyaa i vô nivîha lu yuu. ¹⁶ A nêb a ob milôc vô xam tax, nang dêc la Masedonia, pyap dêc vena vô xam i tii vac, ên xam ngîdu a xôn vac môp di a la Judia. ¹⁷ A nêb a ob la lê, lêc a laên ma, om xam xo bêna? Kiyang wê a nêl vô xam ge, mêd a nêl hixôn nilôg yuu yuu, me? Ge o bêge lêm. Ên môp wê a nêb a ob vông ge, a o nêl kiyang tiyi xocbê tibii ya mi nêl ge lêm. Ên vya wê lee yuu ên nêb ob vông ge, di ngwe wê nêbê obêc ma ge, he nêl yuu xôn vaxvax.

Lêc a o vông bêge lêm. ¹⁸ Anutu ge wê kiyang nôn kehe om a nêl hixôn nôn bêga bê kiyang wê xe mi nêl vô xam ge, xe o lee yuu ên xe nêb “Xe ob vông”, me nêl ngwe nêb “ob ma”, xe o nêl yuu xôn vaxvax lêm. ¹⁹ Ên xen Sailas yuu Timoti, xen nêl Yesu Kîlisi wê Anutu nu ge kitong vô xam, di xam xovô ên xam nêbê Kîlisi ob nêl kiyang yuu vaxvax lêm. Nge, nêl kiyang nôn tîbed. ²⁰ Ên kiyang wê Anutu hilu ge Yesu vông vihati vô nôn lec, om il xovô kiyang wê Yesu vông ge di il lee yuu ên il nêb kiyang nôn, om il pimil Anutu lê vô levac. ²¹ Anutu vaci vông xêkizêc vô xe hixôn xam om il xôn le xêkizêc hixôn Kîlisi, di ici va vînoo il ên nêb il vông i yuac, ²² di vông Myakîlôhô Ngîbua lam dô vac il nilôd tiyi xocbê il dô vac xenac tîbit wê byêxên dop kisuu il lec ge, ên nêb il tu i nue pyap. Anutu vông Myakîlôhô Ngîbua tiyi xocbê vông vizid taxlee, ên nêb il xovô bê obêc vông vizid vihati vô il timuên.

Pol nêl kiyang wê o la Kolin lêm ge kehe kitong

²³ Anutu xovô a nilôg pyap om a obêc kityoo kiyang ge od i nêl a nêg nîpaên i yêp seac di vông myaviwen vô a. Lêc a o kityoo lêm. Nge, a nêl kiyang hixôn nôn ên a nêbê a o lôc vô xam lutîbed lêm, ên a nêb a ob lôc nêl kiyang xêkizêc vô xam di vông xam nilôm i vô viyin lêm. ²⁴ Xe o tiyi wê xe ob kidu xam lec môp vông vinên ge lêm, ên xam le xêkizêc vac vông vinên pyap, om xe nêb xe ob ngidu xam xôn, ên xam dô hixôn xêmyaa nivîha.

2

¹ A xo vac nilôg ên a nêbê a ob milôc vô xam ên vông xam nilôm i vô viyin i tii vac lêm. ² Ên a obêc vông xam nilôm vô viyin ge od letya ob vông a xêgyaa vô nivîha? Ên xam obêc dô hixôn nilôm viyin ge od o tiyi wê xam ob vông a xêgyaa vô nivîha ge lêm. ³ A xo bêge, om a kivuu kipihac ti mi vông i loc vô xam ila, ên a nêb xam lêc pilepac xam, ên buc wê a obêc miloc vô xam ge od xam o lêc vông a nilôg i vô viyin lêm. Ên xam ge wê xam ob vông a xêgyaa vô nivîha, om a xovô ên a nêbê

a obêc dô hixôn xêgyaa nivîha ge od ob vông xam xêmyaa vô nivîha hixôn. ⁴ Lêc buc wê a kivuu kipihac tige vô xam ilage od a kivuu hixôn nilôg viyin levac di a byag hixôn. A o kivuu kipihac tige ên a nêb a ob vông xam nilôm i vô viyin lêm. Nge, a nêb a ob vông xovôen vô xam bê a xêgyaa vin lec xam luu vêl.

Xam kitya lim ti wê vông nîpaên ilage nêl nîpaên vêl

⁵ Xam lim ti wê vông môp nîpaên ilage, môp wê i vông ge o vông a tîbed nilôg vô viyin lêm. Nge, vông xam vihati nilôm vô viyin hixôn. Lêc a nêb a ob vông xomxo tige ni i yoc lêm om a ob nêl kiyang tîbeac lec i lêm. ⁶ Ên xomxo tige kô myaviwen vô xam tîbeac lec nîpaên wê i vông ge, om ge pyap. ⁷ Om gwêbaga xam xêmyaa i vin lec i di xam kitya nîpaên wê i vông ge vêl di nêl kiyang malehe vô i, ên obêc dô hixôn nilô viyin levac ge od obêc vông i vô nîpaên. ⁸ Mêgem a nêl vô xam bê xam vông môp nivîha vô i, ên i xovô bê xam xêmyaa vin lec i.

⁹ Kîpihac wê a kivuu vô xam ilage, a kivuu ên a nêb a ob yaxên xam bêc xam obêc vô nînyam lehe vô kiyang wê a nêl ge vihati, me? ¹⁰ Xam obêc kitya xomxo ti nêl nîpaên vêl ge od a êno ob kitya nîpaên tige vêl. Nîpaên ti obêc yêp di a obêc kitya vêl ge od a le vô Kîlisi manôn di kitya vêl ên a nêb i vô nivîha vô xam. ¹¹ Ên il kityaên nîpaên tige vêlên obêc ma ge od Seten ob kityoo il di vông il la vac môp nîpaên, ên piyôp wê Seten vông ge il xovô pyap.

Pol nilô vô viyin ên he Kolin

¹² Ilage wê a la vigwe Tloas ge od Apumtau tax vuayen ên a tiyi wê a ob nêl Kîlisi xolac kitong vô he lê, ¹³ lêc a nilôg vô viyin, ên a lig Taitas o val nêl xam kiyang kitong vô a lêm, om a sea he Tloas di la vigwe Masedonia di la bin Taitas.

¹⁴ Lêc gwêbaga a hi vîxag pec ên Anutu, ên wê Kîlisi vông vevac vô nîpaên mi ngînoo, om didii xe la vac nivîha hixôn i, di vông xe la nêl Kîlisi kitong vac vigwe vihati ên nêb xomxo vihati i xovô, tiyi xocbê susu nivîvea nivîha la vac vigwe

vihati mi xomxo yaxên ge. ¹⁵ Ên Anutu yê xe tiyi xocbê susu nivivea wê Kilisi vông ge, om nivivea tige la vac xomxo mahigun, he wê Anutu ob vô he vêl ge di he wê ob yib mi la vac nipaên ge. ¹⁶ Lêc he wê ob yib mi la vac nipaên ge ob yaxên nivivea tige tiyi xocbê nivivea nuhu wê ob nux he yib ge, di he wê Anutu ob vô he vêl ge ob yaxên nivivea tige tiyi xocbê nivivea nivaha wê ob vông he dô mavaha ge. Om letya tiyi wê ob vông yuac tige? ¹⁷ Xomxo tibeac nêl xolac tiyi xocbê yuac bisnis wê he ob kô mone lec ge, lêc xe o vông môp tibêge lêm. Nge, xe nêl xolac ya nilôm tibeac di xe o nêl kiyang kityooên ya hixôn lêm. Ên xe tu Kilisi nue om xe le vô Anutu manôn di nêl xolac wê Anutu vông vô xe ên nêb xe nêl vô xomxo vihati ge.

3

Xomxo Kolin tiyi xocbê kipihac wê ob nêl Pol he sinale yuac kitong ge

¹ Kiyang wê a kivuu ga, ga xe kô xe lec vô xam, me? Ma vêl. Di môp wê xomxo ya mi vông ge, wê he kô kipihac wê xomxo kivuu mi pimil he vac ge, xam nêb xe kô kipihac tibêge vô xomxo ya mi lam hilung vô xam, me? Di xam nêb xe kô kipihac tibêge vô xam ên i nêl xe kitong vô xomxo ya, me? ² Xacxam va tiyi xocbê xe kipihac wê ob nêl xe kitong vô xomxo ge. Anutu kivuu kiyang tige yêp vac xe nilôm, om xomxo vihati xovô kipihac tige di kitong. ³ Ên xam le seac tiyi xocbê kipihac wê Kilisi kivuu di vông vô xe ên nêb xe viac ge. Lêc o kivuu ya kilipi lêm. Nge, kivuu ya Myakilôhông Ngibua wê Anutu mavaha vông ge. Di o kivuu lec ngidax pitehe ti lêm. Nge, kivuu vac xomxo nilô.

⁴ Xe nêl kiyang bêge, ên Kilisi ngidu xe xôn di xe vông i vin Anutu om xe nêl. ⁵ Xe o tiyi wê xe ob nêl bê xecxe va vông yuac ti ge lêm. Nge, Anutu ngidu xe xôn om xe vông yuac. ⁶ Ên Anutu vaci vông xêkizêc vô xe tiyi wê xe ob nêl kiyang paha wê hilu vô il ge kitong vô xomxo. Kiyang paha tige o tiyi xocbê Moses xolac wê yêp vac kipihac ge lêm. Nge, ge kiyang

wê Myakilôhông Ngibua vông ge. Ên Moses xolac ge nêl xomxo nêl nipaên yêp seac om tiyi xocbê hi he yib, lêc Myakilôhông Ngibua môci vông il dô madvaha.

Kiyang paha wê Anutu hilu ge nginoo Moses xolac tikwê vêl

⁷ Xolac wê Anutu kivuu lec ngidax di vông vô Moses ge, Anutu vông i lam hixôn xêseac, om xêseac tige linac lec Moses manôn di byêx lie Islel manôn om he o tiyi wê ob yê i manôn ge lêm, nang dêc xêseac tyo la vêl. Xolac wê Anutu vông vô Moses ge vông xovôên vô xomxo bêga nêbê he ob yib lec nêl nipaên, lêc xolac tige lam hixôn xêseac. ⁸ Om il ob xovô bêga bê kiyang paha wê Myakilôhông Ngibua vông ge, xêseac wê i vông ge levac luu xolac tikwê wê Moses vông ge vêl. ⁹ Ên xolac tikwê nêl ên nêbê xomxo nêl nipaên yêp om he ob kô myaviwen lec, lêc xolac tige lam hixôn xêseac. Di xolac paha wê nêl ên nêbê Anutu yê xomxo nivaha lec yuac wê Kilisi vông ge, val hixôn xêseac levac luu vêl. ¹⁰ Om xêseac wê val hixôn xolac tikwê ge tip la, ên xêseac wê val timuên ge luu xêseac ngwe wê lam tax ge vêl. ¹¹ Ên xolac tikwê wê tip la ge lam hixôn xêseac lê, lêc xolac paha wê ob yêp luta ge, xêseac luu vêl.

¹² Xe vông i vin di dô bin buc wê kiyang tige vihati ob vô nôn lec ge. Om xe nêl kiyang vihati yêp seac vô xam, ¹³ di xe o vông xocbê Moses vông ilage lêm. Ên ilage Moses manôn xêseac ta lêc vun xôn ya nivimihi ên nêb Islele i o yê wê xêseac ob tip la ge lêm. ¹⁴ He Islele ge, piyôp xêkizêc. Vac ilage di i val tyip lec gwêbaga hixôn, om he obêc kitong xolac tikwê ge od tiyi xocbê nivimihi tige vun he manôn xôn om o tiyi wê he ob xovô kiyang tige kehe lêm. Ên Kilisi tibeac ge wê ob kwax nivimihi tige vêl. ¹⁵ Vixôhilôg, buc vihati di i val vô gwêbaga, he obêc kitong Moses xolac ge od tiyi xocbê nivimihi yux vac he piyôp xôn. ¹⁶ Lêc xomxo ti obêc pilepac i mi lax vô Apumtau ge od Apumtau ob kwax nivimihi tige vêl ên i piyôp. ¹⁷ Apumtau ge Myakilôhông Ngibua om Myakilôhông Ngibua wê Apumtau vông

ge obêc dô vac xomxo ti nilô ge od ob piwelac kiyang yuu môp wê ku i xôn ge vêl di i dô vac nivîha. ¹⁸ Om il vihati ga, susu ti o vun il madnôn xôn lêm, om xêseac wê Apumtau vông ge linac lec il tiyi xocbê deac wê hixelac di linac lec xomxo vihati ge. Xêseac linac lec il tiyi buc vihati om Myakilôhông Ngibua wê Apumtau vông ge vông yuac vac il nilôd di pilepac il lax tiyi xocbê Apumtau vaci ge.

4

Pol he sinale vông yuac di tulec viyin hixôn

¹ Anutu xo vigwe pisiv ên xe di vông yuac sinale tige vô xe, om xe nim o ma lec yuac tige lêm. ² Nge, xe vô nimim vô môp xôpacên wê nipaên ge, di xe o kityoo xomxo ya kiyang lêm, di xe o kô kiyang baba ya mi lôm juda vac Anutu xolac hixôn lêm. Nge, xe nêl kiyang nôn kitong vô xomxo, ên xe nêb he i ngô di xovô bê yuac wê xe vông vô Anutu manôn ge, xe vông nivîha. ³ Xolac wê xe nêl ge, kehe obêc yêp xôpacên vô xomxo ya ge, od yêp xôpacên vô he wê obêc yib mi la vac nipaên ge. ⁴ Xomxo tige o vông i vin lêm, ên Seten wê mi kityoo xomxo kibun ga ge le vac he piyôp xôn mi i vô mapitoc, om o tiyi wê xêseac wê xolac vông ge ob linac vac he nilô ge lêm. Xolac tige nêl xêseac wê Kilisi vông ge kitong, ên Kilisi tiyi xocbê Anutu vaci. ⁵ Kiyang wê xe nêl ge, xe o yong xe lêm. Nge, xe nêl Yesu kitong bêga ên xe nêbê Yesu Kilisi ge Apumtau. Di xe ga, xe tu xam nume yuac lec Yesu lê. ⁶ Lec buc taxlee ilage Anutu nêl ên nêbê, "Xêseac i linac vac mapitoc." Di gwêbaga Anutu vông xêseac wê i vông ge lam linac vac il nilôd, om il xovô xêseac wê Anutu vông ge wê linac lec Kilisi manôn.

⁷ Xêseac tige tiyi xocbê vizid nivîha yang, lêc Anutu tung i la vac xê nilôm tiyi xocbê tung vac dêg wê o xêkizêc lêm ge nilô, ên nêb xomxo i yê di xovô bê xêkizêc levac tige o yêp vô xe lêm. Nge, lam vô Anutu tibed. ⁸ Viyin viyang viyang ge vihati tulec xe tiyi buc tibeac, lêc o pwo

xe pec lêm. Viyin tige vông xe piyôp vô judajuda di xe xo kiyang tibeac lê, lêc o vông xe piyôp vô nipaên lêm. ⁹ Di xomxo tibeac tiyi xe nêb ob vông myavinê vô xe, lêc Anutu o sea xe lêm. Di he hi xe lê, lêc he o hi xe vinux lêm. ¹⁰ Xe kilê yibên wê Yesu vông ge lec nimnivi tiyi buc vihati, ên maviha wê Yesu vông ge i lam yêp seac di ngidu xe nimnivi xôn. ¹¹ Xomxo vông myavinê vô xe tiyi buc vihati ên nêb ob hi xe xib ên wê xe nêl Yesu xolac ge, lêc môp yêp bêga, ên nêb xomxo i yê xe nimnivi mayib yib di xovô bê maviha wê Yesu vông ge ngidu xe nimnivi xôn. ¹² Om xe dô tiyi xocbê xe ob xib ge, lêc môp tige ngidu xam xôn di vông xam dô mamvîha.

¹³ Xe timu vô môp vông vinên tiyi xocbê kiyang wê yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê, "A vông i vin Anutu om a nêl i kiyang kitong." Xe êno vông i vin om xe nêl Anutu kiyang kitong yêp seac, ¹⁴ ên xe xovô ên xe nêbê Anutu tipi vô Apumtau Yesu kidi lec vac yibên om obêc tipi vô xe êno kidi lec vac yibên tiyi xocbê Yesu ge, di ob vông xe hixôn xam, il xôn la le vô Anutu manôn. ¹⁵ Viyin vihati wê xe kilê ge ob vô nôn nivîha vô xam, êdêc vizid wê Anutu vông ge i loc vô xomxo tibeac di he i hi vixa i pec ên Anutu di yong i lê i vô levac.

Viyin kibun ga ob vô nôn nivîha timuên

¹⁶ Xe xovô kiyang tige, om xe nim o ma lec yuac wê xe vông ge lêm. Vixôhilôg, xe kilê viyin tibeac om vông xe nimnivi vô xêlehe sea, lêc xe nilôm mô, Anutu ngidu xôn di vông i vô paha lec tiyi buc vihati. ¹⁷ Viyin tige obêc vô nôn nivîha vô xe timuên bêga bê xe ob la dô vac xêseac nilô luta lêc luta. Xêseac tige levac mabu luu viyin kibun ga vêl. Om viyin wê tulec xe ge, xe xê tiyi xocbê susu pileva wê ob yêp dia lêm ge. ¹⁸ Om xe mamnôn o la vô susu wê il xê ya madnôn ge lêm. Nge, xe mamnôn la vô susu wê il madnôn yêen ma ge. Ên susu wê il madnôn yê ge ob dô myabo tya di xôa ob ma. Dom susu wê il madnôn yêen ma ge ob yêp luta lêc luta.

5

Pol nilô vô nivaha ên wê ob la dô hixôn Kîlisi gê lag puunê ge

¹ Xe xovô ên xe nêbê xe nimnivi kibun ga tiyi xocbê xumac wê ob yêp myabo tya di pital mi tô sea ge, om xumac tige obêc dii sea ge od xumac ngwe yêp lag puunê wê Anutu ob vông vô xe ge. Xumac tige, xomxo o lox ya vigê lêm. Nge, Anutu vaci lox om ob yêp luta lêc luta. ² Lêc gwêbaga xe dô hixôn nimnivi kibun ga, om xe dô hixôn viyin di vô zidzid, ên xe nêb xe ob dô vac xe xumac lag puunê tiyi xocbê xe vinyum ngakwi lec nimnivi xôn ge. ³ Ên xe obêc vinyum lec ge od xe ob dô nimnivi pileva lêm. ⁴ Lêc gwêbaga xe gên dô hixôn nimnivi kibun ga tiyi xocbê xe dô vac xumac wê ob dii sea ge, om xe nilôm vô viyin di xe dô hixôn nilôm byagên. Lêc xe o nêl ên xe nêbê xe ob sea nimnivi kibun ga di dô ya kinum pileva lêm. Nge, xe nêb xe ob vinyum nimnivi lag puunê lec, ên ninivi maviha tige i vông ninivi mayibên i vixôl vêl. ⁵ Anutu vaci viac xe ên nêb xe la dô mamviha timuên, di vông Myakîlôhô Ngibua lam vô xe ên nêb xe xovô bê kiyang tige vihati ob vô nôn lec vô xe.

⁶ Om xe dô hixôn nilôm nivaha tiyi buc vihati, di xe xovô ên xe nêbê xe nimnivi kibun ga tiyi xocbê xe bom wê xe dô vac ge om xe gên dô teva ên Apumtau ben. ⁷ Gwêbaga xe o xê Apumtau manôn lêm, lêcom xe vông i vin i kiyang di dô vac môp vông vinên. ⁸ Om xe dô hixôn nilôm nivaha, di xe xêmyaa vin lec ên xe nêb xe ob sea nimnivi kibun ga di la dô nivaha hixôn Apumtau vac i ben. ⁹ Lêcom xe obêc dô hixôn Apumtau vac i ben, me xe ob gên dô teva ge od xe xêmyaa vin lec ên xe nêb xe ob vông môp wê Apumtau ob yê nivaha ge. ¹⁰ Ên obêc buc timuên ge od il vihati ob la le vô Kîlisi manôn di i yaxên môp wê il vông vô buc wê il dô hixôn nidnivi kibun ga ge di il toto obêc kô myaviwen tiyi nivaha yuu nipaên wê il vông ge.

Pol nêl he sinale yuac kitong

¹¹ Xe xona ên Apumtau om xe vông yuac ên xe nêb xomxo i vô ninya lehe vô

xolac di vông i vin. Môp wê xe vông ge vihati yêp seac vô Anutu mi i xovô pyap, di a xo ên a nêbê xam êno xovô xe hixôn. ¹² Xe o nêl kiyang tibêge ên xe nêb xe ob yong xe vô xam lêm. Nge, xe nêl ên xe nêb xacxam mô xovô di hi vixam i pec ên xe, ên obêc bêge ge od xam obêc tiyi wê xam ob nêl kiyang lax vô xomxo wê so vya vô xe di kô he lec ên môp wê he vông ge, lêc kiyang nôn o yêp vac he nilô lêm. ¹³ Xomxo ya obêc nêb xe vông yuac tiyi xocbê piyôp yacyac ge od pyap, ên xe vông ên xe nêbê Anutu lê i vô levac. Di xe obêc vông ya piyôp nivaha ge od xe vông ên xe nêb i vô nivaha vô xam. ¹⁴ Ên Kîlisi xêyaa vin lec xe, om xêyaa vin lecên tige kidu xe di xe vông yuac, ên xe xovô ên xe nêbê xomxo tibeđ yib ên il vihati, om tiyi xocbê il vihati xib hixôn. ¹⁵ Yesu yib ên xomxo vihati, ên nêb il wê il dô madviha ge, il o lêc xovô icil va lêm. Nge, nêb il xovô xomxo ti wê yib di kidi lec maviha ên il ge di vông yuac wê ob vông i lê vô levac ge.

¹⁶ Om xe ob tixuu xomxo lec môp wê xomxo vông ge lêm. Vixôhilôg, ilage xe tixuu Kîlisi lec môp wê xomxo vông ge, lêc gwêbaga xe xovô i om xe ob vông môp tibêge i tii vac lêm. ¹⁷ Xomxo ti obêc vông i vin di tu Kîlisi xe ge od Anutu obêc vông xomxo tige nilô vô paha lec. Xam ngô lê. Môp tikwê tip la, di môp paha val gwêbaga.

¹⁸ Anutu vaci tu môp tige vihati kehe, om ici va vông Kîlisi lam hi kiyang wê yêp vac il Anutu mahigun ge yib di kituc il lam dô nôn tibeđ hixôn Anutu, di vông kiyang malehe vac xe vigêm ên nêb xe la nêl kitong vô xomxo ên he i dô vac kiyang malehe nilô. ¹⁹ Kiyang malehe tige bêga nêbê Anutu vông Kîlisi lam ên nêb ob hi kiyang wê yêp vac il Anutu mahigun ge i yib. Om Anutu o hôm nipaên wê il vông ge xôn lêm. Nge, kitya vihati vêl. Di vông yuac vac xe vigêm ên nêb xe nêl kiyang malehe kitong vô xomxo. ²⁰ Om xe tu Kîlisi manôn di nêl i kiyang, om tiyi xocbê Anutu vaci nêl kiyang vô xomxo vac xe myam, om xe nêl kiyang lec Kîlisi lê bêga ên xe nêbê "Xam loc kwabo vô Anutu ên i vô malehe vô xam." ²¹ Kîlisi o vông môp

nipaên ti lêm, lêcom Anutu kituc il nêd nipaên vihati la lec Kîlisi di i yib ên il. Anutu vông bêge ên nêb ob yê il nivîha lec yuac wê Kîlisi vông ge.

6

Sinale kilê viyin lec yuac wê he vông ge

¹ Xe wê xe vông yuac hixôn Anutu, om xe ob nêl kiyang vô xam bêga bê Anutu xo vigwe pisiv ên xam di vông vizid nivîha vô xam, om le i léc sea vizid tige i loc yêp lêm. ² Ên Anutu kiyang yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê,

“Vô buc nivîha wê a xo vigwe pisiv ên xam ge, om a vô ninyag vô xam vyam, di buc wê a nêb a ob vô xam vêl ge om a ngîdu xam xôn.”

Anutu nêl bêge, om xam wê lê. Gwêbaga buc nivîha tyo mê. Di buc wê Anutu ob vô il vêl ge, val gwêbaga.

³ Xe nêb xomxo ti i o léc nêl kiyang nipaên lec yuac wê xe vông ge lêm, om xe o vông môp wê xomxo ob yê tiyiên ma ge lêm. ⁴ Nge, môp vihati wê xe vông ge xe vông ên xe nêb i nêl xe kitong bê xe ga Anutu nue yuac, om buc wê xe tulec viyin ya, me susu ma ên xe, me xomxo vông viyin ya vô xe ge od xe le xêkizêc di kilê viyin tige vihati. ⁵ Xomxo hi xe di vông xe la dô vac kalabuhu, di xomxo tii xe ên

nêb ob hi xe vô nipaên, di xe vông yuac levac, di xe o xêp nivîha ti lêm di xe dô vip. ⁶ Léc xe nilôm xêseac, di xe dô hixôn xovôên nivîha, di xe o kunac xomxo lutibed lêm, di xe vông môp nivîha vô xomxo vihati, di Myakilôhê Ngîbua vông xêkizêc vô xe di xe xêmyaa vin lec xomxo nôn yang. ⁷ Xe nêl kiyang nôn di vông yuac ya xêkizêc wê Anutu vông ge, di môp nivîha wê xe vông ge tiyi xocbê susu vevac wê xe hôm vac vigêm vilu vilu di vông vevac ya ge. ⁸ Xomxo mangwe yê xe nivîha di kô xe lec, di mangwe yê xe nipaên. Di xomxo ya nêl kiyang nîmi lec xe di ya pimil xe vô xomxo ya. Xomxo ya nêl ên nêbê xe tibii kityooên, léc kiyang wê xe mi nêl ge nôn. ⁹ Xomxo ya lungên xe, léc xomxo tibeac xovô xe pyap. Xe dô tiyi xocbê xe xib ge lê, léc xe gên dô

mamviha. Anutu vông myavinê vô xe nêb ob titô xe, léc o hi xe xib lêm. ¹⁰ Xe nilôm vô viyin lê, léc xe xêmyaa vô nivîha tiyi buc vihati. Di xe dô tiyi xocbê xomxo wê nêl susu maên ge, léc xe vông vizid tibeac vô xomxo tibeac. Xe nêl susu ma, léc susu vihati tu xe xe.

¹¹ Xam Kolin, kiyang wê yêp vac xe nilôm ge, xe nêl vihati yêp seac vô xam, di xe vông nilôm loc diluhu vô xam. ¹² Xe o kol xe ên xam lêm. Nge, xe xêmyaa vin lec xam. Léc xam ge, xam kol xam ên xe. ¹³ Om a nêl vô xam tiyi xocbê ma nêl vô nue ge, bêga bê xam tax vuayen ên nilôm di vông i loc yadiluhu vô xe.

Il tiyi xocbê Anutu xumac ngîbua

¹⁴ Xomxo wê o vông i vin Kîlisi lêm ge, xam o léc kituc lec he mi vông yuac i yêp tived lêm. Ên nivîha yuu nipaên, yuu o tiyi wê yuu xêyaa ob vin lecma ge lêm. Di xêseac o tiyi wê ob yêp hixôn mapitoc ge lêm. ¹⁵ Xam xovô lê. Kîlisi yuu Seten, yuu xôn ob vông yuac tiyima, me? Di xomxo wê vông i vin Yesu ge hixôn xomxo wê vông vinên maên ge, yuu xôn ob dô ya xovôên tived, me? Ma vêl. ¹⁶ Anutu xumac ngîbua hixôn xumac wê anutu kityooên vông ge, yuu xôn tiyima, me? Xam xovô bê il tu xumac ngîbua wê Anutu maviha vông ge, tiyi xocbê kiyang wê Anutu nêl mi i yêp bêga ên nêbê, “A ob dô vac he mahîgun di tup vac he, di a ob tu he Anutu, di he ob tu a nuge.”

¹⁷ Mêgem Anutu nêl hixôn bêga ên nêbê, “Xam sea he di loc dô viyonên, di le i léc hôm susu ningec hixôn lêm, ên aca va ob kô xam di viac xam nivîha. ¹⁸ A ob tu xam mam, di xam ob tu a nuge vêx yuu vux. Apumtau xêkizêc kehe nêl kiyang tiga.”

7

¹ Xam lige wê a xêgyaa vin lec xam ge, Anutu hilu kiyang tige vô il, om môp ningec wê ob vông il nidnivi yuu nilôd vô nipaên ge, il ob sea vihati i yêp xel, di vông nilôd i vô paha lec. Om il ob xona ên Anutu di tup vô môp bôbac tived êdêc tu xomxo nivîha nôn.

He Kolin pilepac he om vông Pol nilô vôi niviha

² A nêl vôi xam bê xam xêmyaa i vin lec xe, ên xe o vông soên ti vôi xomxo ti lêm, di xe o vông xomxo ti vôi nipaên lêm, di xe o kityoo xomxo ti di vôi i susu vêl lêm. ³ A o nêl kiyang tiga ên a nêb a ob titô xam lêm. Ên a nêl pyap gwêba ên a nêbê xe xêmyaa vin lec xam, om xe obêc dô mamviha hixôn xam, me xe obêc xib hixôn xam ge od pyap. ⁴ A nêl kiyang vihati yêp seac vôi xam, di a hi vixag pec ên xam. A dô vac viyin levac, léc xam vông a nilôg vôi viyin maên om a dô hixôn xêgyaa niviha yang.

⁵ Buc wê xe val dô vigwe levac Masedonia ge od xe kilê viyin tibeac di xe nimnivi o dô seac vêl lêm. Nge, viyin viyang viyang hivun xe xôn, ên xomxo tibeac vông vevac vôi xe, di xe nilôm xona. ⁶ Léc Anutu ge wê ob vông xomxo wê nilô vôi viyin ge, he nilô vôi viyin maên, om vông xe nilôm vôi viyin maên ên wê vông Taitas val vôi xe ge. ⁷ Taitas val vôi xe, om vông xe nilôm vôi viyin maên, léc o môp tige tibeac lêm. Nge, xam vông Taitas nilô vôi viyin maên mi i val tixuu kiyang wê ngô vôi xam ge vôi xe, om kiyang tige vông xe nilôm vôi viyin maên hixôn. Ên Taitas nêl ên nêbê xam nilôm kidu xam ên xam nêb xam ob wê a, di xam nilôm byag ên wê xam vông viyin vôi a ge, di xam nilôm kidu xam ên xam nêb xam ob ngidu a xôn, om kiyang tige vông a xêgyaa vôi niviha yang.

⁸ A xovô ên a nêbê kipihac wê a kivuu vôi xam ilage vông xam nilôm vôi viyin, léc a nilôg o vôi viyin ên kipihac tige lêm. Vixôhilôg, ilage a nilôg vôi viyin ên wê kipihac tige vông xam nilôm vôi viyin ge, léc viyin tige o yêp vôi xam xuhu dia lêm. Nge, yêp myabo tya di tiyô. ⁹ Om gwêbaga a xêgyaa vôi niviha, léc o vôi niviha ên wê a vông xam nilôm vôi viyin ge lêm. Nge, vôi niviha ên wê viyin tige vông xam pilepac xam ge. Ên Anutu vaci vông xam nilôm vôi viyin, om kiyang wê xe nêl ge ti o vông xam vôi nipaên lêm. ¹⁰ Ên nilô viyin wê Anutu vông vôi xomxo ge vông he pilepac he di Anutu vôi he vêl ên nipaên di vông he dô vac vizid,

om il nilôd ob vôi viyin lec môp tibêge lêm. Léc nilô viyin wê xomxo kibun ga vông ge ob vôi nôn niviha lêm. Nge, ob hi he yib. ¹¹ Om xam wê lê. Anutu vông xam nilôm vôi viyin, léc viyin tige vôi nôn niviha tibeac vôi xam bêga bê xam nilôm kidu xam ên xam nêb xam ob titô nêb kiyang, di xam xêmyaa vôi myavinê vôi môp nipaên di xam xona ên Anutu. Di xam nilôm kidu xam ên nêb xam ob wê a, di xam vông yuac xêkizêc ên xam nêb xam ob titô xomxo ti wê vông nipaên ge di vông myaviwen vôi i. Môp tige vihati nêl xam kitong bêga ên nêbê xam titô kiyang tige pyap, om nipaên ti o yêp vôi xam lêm.

¹² Om kipihac wê a kivuu vôi xam ilage, a o kivuu vôi xomxo ti wê vông môp nipaên ge lêm. Di a o kivuu vôi xomxo ti wê xomxo tige vông i vôi nipaên ge lêm. Nge, a kivuu vôi xam vihati ên a nêb i vông xovôên vôi xam vôi Anutu manôn bêga bê xam xêmyaa vin lec xe nôn.

¹³ Om môp wê xam vông ge vông xe nilôm vôi viyin maên. Xe nilôm vôi viyin maên di xe nilôm vôi niviha hixôn. Ên xe xovô wê xam vihati vông Taitas nilô vôi viyin maên ge om vông xe nilôm vôi niviha hixôn. ¹⁴ Ên ilage a kô xam lêm lec vôi Taitas manôn di xam o vông a nig yoc ên kiyang tige lêm, ên xam vông kiyang tige vihati vôi nôn lec. Kiyang vihati wê a nêl vôi xam ilage vixôhilôg nôn, di kiyang vihati wê a kô xam lêm lec vôi Taitas manôn ge kiyang nôn vixôhilôg. ¹⁵ Buc wê Taitas loc vôi xam ge od xam vihati kô i lec hixôn xonaên di nim yetacên di xam vôi ninyam lehe vôi kiyang wê i nêl ge, om gwêbaga Taitas xovô môp niviha wê xam vông vôi i ge di i xêyaa vin lec xam luu vêl. ¹⁶ Di a ga, a xovô ên a nêbê xam obêc dô vac môp niviha tiyi buc vihati, om a xêgyaa vôi niviha ên xam.

8

Pol nêl kiyang lec mone wê ob ngidu xomxo Judia xôn ge

¹ Xam lige, a ob nêl he konglegesen vac vigwe levac Masedonia ge kitong vôi xam, ên xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge vôi

nôn nivîha vac he mahigun. ² Vîyin levac tulec he tiyi buc vihati, léc he kilê viyin hixôn xêyaa nivîha. Di he nêen susu ma, léc he vông nilô la vô môt wê ob ngidu xomxo wê susu ma ên he ge xôn. ³ A xovô môt wê he vông ge om a nêl bêga vô xam ên a nêbê heche va nêb he ob tung mone ya, om he tung mone tiyi xocbê wê dô vô he ge, léc he tung mone ya la luu vêl hixôn. ⁴ Di he nêl xe xêkizêc ên he nêb xe kô mone wê he tung ge mi la hixôn mone wê konglegesen viyang viyang kituc ên nêb ob vông i loc ngidu Anutu nue wê dô Judia ge xôn. ⁵ Ilage xe xo ên xe nêbê he Masedonia ob vông mone ya, léc he vông xe yetac ên wê he o vông môt tige tibed lêm. Nge, taxlee he vông heche va la diluhu vô Apumtau di vông he la vac xe kwa ngibi tiyi môt wê Anutu nêl ge.

⁶ Konglegesen Masedonia vông môt tibêge, om xe nêl vô Taitas ên xe nêb i loc vô xam, ên vông yuac nivîha wê loc nêl vô xam ilage i vô nôn lec. ⁷ Môt wê nivîha ge vihati vô levac vac xam mahigun, om xam vông i vin xêkizêc ta di nêl Yesu xolac, di xam xovô kiyang vihati, di xam vông nilôm la diluhu vô Anutu yuac di xam xêmyaa vin lec xe. Om a nêl vô xam bêga bê môt wê ob ngidu xomxo xôn ya mone ge i vô levac vac xam mahigun hixôn.

⁸ A nêb a ob kidu xam lec môt tige lêm. Nge, a ob nêl he Masedonia môt kitong vô xam ên a nêbê he vông nilô la vô môt nivîha tige, om a nêb a ob yaxên bê xêyaa vin lecên wê xam vông ge obêc vô nôn nivîha tibêge, me? ⁹ Xam xovô vizid wê il lig Apumtau Yesu Kilisi vông ge pyap. Ên Yesu dô vac xêseac hixôn vizid vihati, léc nêb ob ngidu il xôn om lam tu xocbê xomxo wê nêen susu maên ge, ên nêb môt wê lam tu xocbê xomxo wê nêen susu maên ge i vông il tulec vizid tibeac.

¹⁰ Om a ob nêl vô xam i tiyi xovôên wê aca va vông ge bêga bê xam vihati obêc tung mone pyap ge od obêc nivîha. Ên xam xovô yuac tige taxlee ên xam nêb xam ob vông, di kliskas ngwe tax, xam vông mone mangwe. ¹¹ Om a ob nêl vô xam bê gwêbaga xam kituc mone

ya hixôn ên yuac tige i pyap. Ilage xam nilôm kidu xam ên nêb xam ob vông yuac tige, om gwêbaga xam nilôm i kidu xam di xam tung mone i tiyi xocbê wê dô vô xam ge, ên yuac tige i pyap. ¹² Xomxo ti obêc nêb tung mone di obêc tung i tiyi xocbê wê dô vô i ge od Anutu ob yê nivîha. Xomxo ya ob vông levac di ya ob vông nipwo, léc Anutu ob yê vihati nivîha. Ên Anutu nêb xomxo toto i tung mone i tiyi xocbê wê dô vô he ge.

¹³ A o nêl ên a nêb xam vông mone levac vô xomxo ên he i dô nivîha di xam dô nipaên lêm. Nge, a nêb xam vihati dô nimvîha i tiyima. ¹⁴ Gwêbaga xam nêen susu tibeac dô, om xam vông ya i loc ngidu he wê susu ma ên he ge xôn, êdêc susu obêc ma ên xam vô buc timuên di he vông tibeac obêc dô ge od he i vông ya vô xam ên i ngidu xam xôn. Ên obêc bêge ge od xam vihati ob dô tiyima. ¹⁵ Tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê, “Xomxo wê tulec yaên tibeac ge, yaên tiyi he di o luu vêl lêm, di he wê tulec nipwo tya ge o myag yaên ti lêm.”

Taitas yon li yuu ob loc vô he Kolin

¹⁶ A hi vixag pec ên wê Anutu vông Taitas xêyaa vin lec xam tiyi xocbê a xêgyaa vin lec xam ge. ¹⁷ Om kiyang wê a nêl vô Taitas ên a nêb i loc yê xam ge, Taitas tyuc lec, di ici va nilô kidu i hixôn ên nêb ob loc vô xam. ¹⁸ Di il lig vông vinên ti ob loc hixôn Taitas. Xomxo tige vông yuac xolac om xomxo vac konglegesen vihati xovô i di pimil i. ¹⁹ Léc he o pimil i ya kiyang pileva lêm. Nge, konglegesen vihati vinoo i, ên nêb i loc hixôn xe di xe xôn kô mone mi la vông vô lige vông vinên Judia wê nêen susu maên ge. Yuac tige, xe vông ên xe nêb xe ob vông Apumtau lê i vô levac, om xe nêb xomxo i yê di xovô bê xe vông nilôm la vô yuac wê ob ngidu xomxo xôn ge.

²⁰ Mone mabu tige, xe nêb xomxo ti i o léc so kiyang lec xe lec mone tige lêm, om xe ob vông xomxo tige i loc hixôn. ²¹ Ên xe nêb xe ob vông yuac nivîha vô Anutu vaci lêm. Nge, xe nêb xomxo i yê yuac wê xe ob vông ge nivîha hixôn.

²² Om xe ob vông il lig ti i loc hixôn yuu. Xomxo tige, xe yaxên tiyi buc tibeac, léc vông yuac viyang viyang ge xêkizêc, di gwêbaga xomxo tige nilô kidu i di vô nibu nibu nêb ob loc vô xam, ên xovô xam pyap ên nêb xam obêc vông yuac nivihã. ²³ Taitas ge xam xovô pyap bê i wê xii xôn vông yuac lec xam ge. Di lig yuu ge, yuu tu konglegesen vihati manôn di vông yuac wê ob vông Kilisi lê vô levac ge. ²⁴ Om xam xêmyaa i vin lec yon di xam viac yon i nivihã, ên konglegesen vihati i yê mi xovô bê kiyang wê xe pimil xam ge kiyang nôn.

9

Môp wê ob ngidu Anutu nue xôn ge

¹ Xam xovô pyap lec mone wê il ob vông i la ngidu Anutu nue Judia xôn ge, om a ob kivuu kiyang ti i tii vac vô xam lêm. ² Ên a xovô pyap ên a nêbê xam nilôm kidu xam ên xam nêb xam ob vông yuac tige, om a pimil xam vô he Masedonia bêga ên a nêbê, “Xomxo vac vigwe levac Glik hîlu kiyang pyap lec klismas ngwe tax ên he nêb he ob tung mone.” He Masedonia ngô kiyang tige di xovô wê xam nilôm kidu xam ên yuac tige om vông he tibeac xêyaa vin lec yuac tige ên he nêb he ob vông hixôn. ³ Om gwêbaga a nêb a ob vông lig yon i loc vô xam, om xam viac mone pyap i tiyi xocbê kiyang wê a nêl vô he Masedonia ge, ên kiyang wê a mi yong xam vô he ge, he i o léc yê tiyi xocbê kiyang nôn maên lêm. ⁴ Ên he Masedonia ya obêc loc hixôn a timuên di xe obêc xê wê xam gên o tung mone pyap lêm ge od obêc vông a nig yoc di vông xam nim yoc hixôn ên wê a yong xam pileva vô he ge. ⁵ A xo bêge, om a nêb lig yon i loc mug vô xam, ên viac mone wê xam nêl pyap ên xam nêb xam ob vông ge, êdêc buc wê xe obêc miloc vô xam ge od xe ob xê wê xam kituc mone pyap hixôn nilôm nivihã di xam o vông ên wê xomxo kidu xam nginong ge lêm.

⁶ Xam xovô bêga bê xomxo ti obêc xin vê yuu ge od ob kô nôn yuutyabed. Di xomxo ti obêc xin vê tibeac ge od ob kô nôn tibeac luu vêl. ⁷ Om xam toto

vông mone i tiyi xocbê xam nilôm xovô ên xam nêb xam ob vông ge. Di xam o léc vông hixôn nilôm viyin lêm. Di le i léc vông ên wê xomxo kidu xam ge lêm. Ên Anutu xêyaa vin lec xomxo wê tung mone hixôn nilô nivihã ge. ⁸ Anutu tiyi wê ob vông vizid vihati hivun xam xôn, om obêc vông susu wê ob ngidu xam xôn ge vô xam i tiyi buc vihati di obêc vông vô xam i luu vêl tiyi wê xam ob vông yuac nivihã ya ge. ⁹ Tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê, “Xomxo ti wê titang i susu vô xomxo wê nêl susu maên ge, môp nivihã wê i vông ge ob vô nôn nivihã di ob yêp luta.”

¹⁰ Anutu ge wê vông susu vê vô xomxo mi he la xin, di vông vê tige vô nôn tibeac mi xomxo ya, om Anutu obêc vông susu vê vô xam di vông i vô tibeac, di ob vông môp nivihã wê xam vông ge vô nôn tibeac. ¹¹ Anutu obêc vông susu tibeac vô xam tiyi buc vihati, tiyi wê xam ob vông susu tibeac vô xomxo wê nêl susu maên ge. Om mone wê xam vông ge xe obêc kô mi la vông vô xomxo ge od ob vông he hi vixa pec ên Anutu. ¹² Om yuac nivihã wê xam vông ge ob ngidu Anutu nue wê nêl susu maên ge xôn di ob vô nôn nivihã hixôn bêga bê ob vông he tibeac hi vixa pec ên Anutu. ¹³ Ên môp wê xam ngidu lime vông vinên xôn ge ob nêl xam kitong vô xomxo, om he ob xovô wê xam vông i vin Kilisi xolac di vông i vô nôn lec ge, di he ob yê wê xam vông mone levac vô he hixôn xomxo baba ge, om he ob pimil Anutu ên xam. ¹⁴ Di he ob xovô bê xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge vô levac vô xam, om he xêyaa ob vin lec xam di he ob kitaa vô Anutu lec xam. ¹⁵ Il ob hi vixad i pec ên Anutu, ên wê vông vizid levac mabu ti vô il ge. Kiyang wê il nêl ge o tiyi wê ob nêl vizid tige kehe ge lêm, ên vizid tige nivihã yang luu vêl.

10

Pol piwelac kiyang viyin vêl ên i

¹ Xomxo ya nêl ên he nêbê buc wê a dô hixôn xam ge od a xona om a mi nêl kiyang malehe vô xam, léc buc wê a dô

teva ên xam ge od a kivuu kiyang xêkizêc vô xam. He nêl bêge, lêc a Pol, a nêb a ob nêl kiyang malehe vô xam tiyi xocbê Kilisi vông ge. ² Om a ob kitaa xam bê xam viac xam nivîha, êdêc buc wê a obêc miloc vô xam ge od a ob nêl kiyang xêkizêc vô xam lêm. Lêc a nêb a ob nêl kiyang xêkizêc vô xomxo wê nêb xe mi timu vô môp kibun ga ge. ³ Vixôhilôg, xe dô kibun ga, lêc vevac wê xe vông ge o tiyi xocbê vevac kibun ga lêm. ⁴ Ên xe vông vevac vô môp nipaên, lêc xe o vông vevac ya susu kibun ga lêm. Nge, xe vông vevac ya xêkizêc wê Anutu vông ge tiyi wê xe ob dii xumac xêkizêc wê Seten vông ge vêl. ⁵ Om xovôên wê xomxo vaci vông ge, hixôn kiyang wê xomxo yong he di le vac môp xôn ên xomxo wê nêb ob xovô Anutu ge, xe hi kiyang tibêge vihati tô sea, om kiyang vihati ge, xe vông i la vac Kilisi kwa ngibi. ⁶ Xe viac xe di bin xam, ên xe nêb xam obêc la vac Kilisi kiyang vihati kwa ngibi ge od xe ob vông myaviwen vô he wê vô ninya kitu vô Kilisi kiyang ge.

⁷ Xam xovô kiyang wê yêp vô xam mamnôn ge lê. Xomxo ti obêc xovô nêb i tu Kilisi xe pyap ge od i xovô bêga bê xe êno tu Kilisi xe tiyi xocbê i ge. ⁸ Apumtau vông xêkizêc vô xe ên nêb xe ngidu vông vinên wê xam vông ge xôn, di xe o vông xam vô nipaên lêm. Om a obêc kô xe lec ên yuac sinale wê xe vông ge od a nig ob yoc ên kiyang tige lêm. ⁹ Xam o lêc xovô bêga bê a kivuu kipihac ge vô xam ên a nêb i vông xam yetac di xona lêm. ¹⁰ Ên xomxo ya nêl ên he nêbê, “Kipihac wê Pol mi kivuu vô xe ge, kivuu kiyang viyin hixôn xêkizêc, lêc wê lam dô hixôn xe ge od dô i tiyi xocbê xomxo wê xêkizêc ma ge di i kiyang tiyi xocbê kiyang pileva.” ¹¹ Om xomxo wê nêl kiyang tibêge ge, he i xovô bê buc wê a obêc miloc dô hixôn xam ge od a obêc vông i tiyi xocbê kiyang wê a kivuu vac kipihac vô xam ge.

¹² Xomxo wê yong he ge, xe ob nêl bê xe tiyi xocbê he ge lêm, di xe xona ên wê xe ob tixuu xe lec he ge. Ên heche va yaxên he ya xovôên wê he va vông ge, di he tixuu he lec heche va, om he tiyi xocbê xomxo piyôp maên. ¹³ Di xe ga, xe

nêb xe ob yong xe i luu vêl lêm. Nge, xe ob yong xe lec yuac wê Anutu vông vac xe vigêm mi xe vông i tup vô di miloc vô xam ge. ¹⁴ Xe obêc miloc vô xam ilage lêm ge, od obêc tiyi xocbê xe kiyil yôg wê Anutu vông vô xe ge di yong xe vidaaên. Lêc o bêge lêm, ên xe kô Kilisi xolac mi loc nêl vô xam taxlee. ¹⁵ Om xe o kiyil yôg di yong xe lec yuac wê xomxo ngwe vông ge lêm. Xe xo ên xe nêbê vông vinên wê xam vông ge i vô xêkizêc, ên yuac wê xe vông vac xam mahigun ge i vô levac di i loc tiyi yôg wê Anutu vông vô xe ge. ¹⁶ Ên obêc bêge ge od xe ob la nêl xolac vô tibii madiluhu wê dô nimi ge hixôn, di xe ob yong xe lec yuac wê xomxo ngwe vông ge lêm.

¹⁷ Kiyang yêp bêga ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb pimil ge od i pimil Apumtau.”

¹⁸ Ên xomxo ti obêc pimil ici va ge od ob kô lê levac lêm. Lêc Apumtau obêc pimil i ge od ob kô lê levac.

11

Pol nêl sinale kityooên nêl môp kitong

¹ A xo ên a nêb a ob yong a tya tax, om xam vông a nêl. ² A nêl bêge, ên a xêgyaa vin lec xam tiyi xocbê Anutu xêyaa vin lec xam nêb xam tu ixê, ên a nêl pyap ên a nêb xam ob ii vux ti. Vux tyo ge Kilisi, om a ob vông xam vô i tiyi xocbê vêxwo nivîha ti. ³ Lêc a xona ên wê xomxo obêc kityoo xam tiyi xocbê myel nipaên kityoo Iv ya kiyang yacyac ilage, ên kiyang tibêge obêc vông xam piyôp vô nipaên di vông xam sea môp wê xam vông nilôm la diluhu vô Kilisi tibed ge. ⁴ Ên xomxo ya miloc vô xam di nêl kiyang lec Yesu, lêc o nêl i tiyi kiyang wê xe nêl vô xam ilage lêm. Di he nêb he ob vông Myakilôhō Ngibua vô xam, lêc o Myakilôhō Ngibua nôn wê xam kô ilage lêm. Di he nêl xolac ba ya vô xam wê o tiyi xocbê xolac wê xam vông i vin ilage lêm, lêcom xam ngô di vông i vin lutibed.

⁵ Xam ngô lê. A xovô ên a nêbê xomxo wê xam yong he ên xam nêbê he sinale levac ge, he o luu a vêl lêm. ⁶ Mêd a nêl kiyang xocbê xomxo paha ti, lêc xovôên wê a vông ge o nipwo tya lêm. Nge, môp

vihati wê a vông ge, a vông hixôn xovôên nivihha mi xam wê pyap.

⁷ Buc wê a loc nêl xolac vô xam ge od a o kô mone ti lec yuac tige lêm, ên a nêb a ob vông xam lêm i vô levac, om môp tige vông a vô nipwo lec. Xam nêb a vông ge nipaênê? ⁸ Konglegesen ya vông mone lam vô a ên nêb ob ngidu a xôn di a vông yuac vac xam mahigun, om môp tige tiyi xocbê a vô he mone vêl ên a nêb i ngidu xam xôn. ⁹ Buc wê a dô hixôn xam di susu ya ma ên a ge od a o kitaa susu ti vô xam lêm. Ên il lige vông vinên ya kidi gê Masedonia di val vông susu wê ma ên a ge ya vô a. A viac a nivihha, om a ob viac a nivihha bêge di a ob vông viyin vô xam lêm. ¹⁰ Kiyang nôn wê Kîlisi vông ge yêp vac a nilôg om a nêl hixôn nôn ên a nêbê a o kitaa susu ti vô xam lêm, di xomxo vac vigwe levac Glik vihati ge ti o tiyi wê ob le vac môp xôn ên kiyang tige lêm. ¹¹ A nêl kiyang tige lec kehe vatya? Mêd a xêgyaa o vin lec xam lêm, me? Ma vêl, Anutu vaci xovô wê a xêgyaa vin lec xam ge.

¹² Xomxo ya nêb ob yong he di nêl bê he mi vông yuac tiyi xocbê xe mi vông ge. Om a ob le vac môp xôn ên he, di vông yuac i tiyi xocbê a vông ilage, di a ob kô susu ti vô xam lêm. ¹³ Xomxo tige, sinale kityooên, léc he viyum he vac kiyang wê Kîlisi nue sinale vông ge, di nêl kiyang kityooên vô xomxo. ¹⁴ Xam o léc yetac ên môp tibêge lêm. Ên Seten vaci obêc viyum i vac kiyang nivihha tiyi xocbê angela xêseac vông ge, ¹⁵ om Seten nue yuac obêc viyum he vac môp nivihha wê Anutu nue yuac vông ge, om xam o léc yetac ên môp tibêge lêm. Obêc timuên ge od xomxo tibêgee ob kô myaviwen nipaên lec yuac wê he vông ge.

Pol nêl viyin wê tulec i ge kitong

¹⁶ A nêl gwêba di a ob nêl i tii vac vô xam bê xam o léc xo bê a xomxo piyôp yacyac lêm. Léc xam obêc xo bêge ge od pyap. Om xam ngô kiyang wê a ob nêl ga, ên a êno ob yong a nipwo tya. ¹⁷ Kiyang wê a ob nêl ga, Apumtau o nêl ên nêb a nêl tibêge lêm. Léc a ob yong a tiyi xocbê xomxo piyôp yacyac ti. ¹⁸ Xomxo tibeac yong he lec môp kibun ga, om a

êno, a ob yong a lec môp tibêge hixôn. ¹⁹ Xam nêb xam piyôp levac lê, léc xam mi ngô kiyang wê xomxo piyôp yacyac mi nêl ge. ²⁰ Ên xomxo ya vông xam tu he nue yuac pileva di vun susu wê xam vông ge, di vông xam vô nipaên, mi pitap xam mamnôn di kô he lec vô xam, léc xam o le vac he xôn lêm. ²¹ Xêkizêc wê xe vông ge ti o yêp tiyi wê xe ob vông môp bêge vô xam ge lêm. Léc mêd xam so ên xam nêb xe nim ob yoc ên wê xe o vông môp bêge vô xam lêm ge?

A ob nêl kiyang i tiyi xocbê xomxo piyôp yacyac ge. Xomxo ti obêc yong i lec môp wê i vông ge od a êno tiyi wê a ob yong a lec môp wê a vông ge. ²² Xomxo ti obêc nêb i Hiblu ge od a êno, a Hiblu. Di ti obêc nêb i Islel ge od a êno a Islel. Di ti obêc nêb i kehe Eblaham ge od a êno kehe yêp vac Eblaham. ²³ Di he obêc nêbê he Kîlisi nue yuac ge od a êno Kîlisi nu yuac. Léc a obêc nêl kiyang i tiyi xomxo yacyac ti ge od a ob nêl bê a ga Kîlisi nu yuac wê a luu he vêl ge. Ên a vông yuac levac nginoo he vêl, di a la kalabuhu buc tibeac luu he vêl, di tibii hi a vô nipaên buc tibeac luu he vêl. Di buc tibeac, vô kwabo lec wê a ob xib. ²⁴ He Yuda hi a ya let buc vigê vilu om he mi hi a lu 39 lec buc titi. ²⁵ Di tibii hi a ya viyi lu yon, di buc ti xomxo nêx a ya ngidax, di sip vô nipaên lu yon di a la vac gwec, di lu ti gwec kô a mi vilee vô vidiiên ngwe di bucên ngwe. ²⁶ Di a la môp dia tiyi buc tibeac, om susu wê vông a vô nipaên ge tibeac, xocbê mia butac, di tibii yôdac, di a lige Yuda hixôn tibii madiluhu ya nêb ob vông a vô nipaên, di a tulec viyin vac vigwe levac hixôn vigwe mahigun pileva di vac gwec, di buc ya, xomxo wê kityoo nêb he xomxo vông vinên ge nêb ob vông a vô nipaên. ²⁷ Di a vông yuac levac om a nignivi vô myavinê sea, di a o xêp nivihha vô bucên lêm. Buc tibeac vip den a, léc yaên hixôn mia ma ên a, di lea hi a ên a nêg ngakwi ma.

²⁸ Léc o viyin tibêge vaci mô lêm. Ên buc vihati a xo konglegesen vihati ên a nêb a ob viac he nivihha, om kiyang tige vô viyin levac vô a. ²⁹ Ên xomxo ti obêc

vông i vin xêkizêc lêm ge od a êno ob dô i tiyi xocbê a o xêkizêc lêm. Di nipaên obêc pwoo xomxo ti pec ge od obêc vông a xêgyaa vô myavinê.

³⁰ A obêc yong a ge od a ob yong a lec môp wê nêl a kitong ên nêbê a o xêkizêc lêm. ³¹ Il lig Apumtau Yesu ma Anutu xovô pyap ên nêbê kiyang wê a nêl ga, a o kityoo lêm. Il ob pimil Anutu lê i vô levac di i yêp luta lêc luta.

³² Buc wê a dô vigwe Damaskas ge, hizap levac wê King Aletas vông ge, vông nue la viac môp Damaskas nêb ob hôm a xôn, ³³ lêc lige ya tung a vac sepac nilô di vông a lop vac vuayen nipwo wê le vac xenac levac ge di a lop mi la xenac kehe di pec mi la ên hizap levac vigê.

12

Pol nêl vivia wê yê ge kitong

¹ A obêc yong a ge od ob vô nivaha vô a lêm, lêc xomxo ya ge, he yong he vô xam, om a êno ob yong a lec vivia hixôn kiyang wê Apumtau hilung vô a ge. ² Xomxo wê vông i vin Kilisi ge ti dô, lêc Anutu kô i mi la lag puunê ti wê vông yon ge. Ge ilatikwê di klismas vigê yuu di tô mi la yuudiyuu la vêl. Xomxo tige ninivi la, me ninivi dô di kinu vaci la, ge a lungên. Anutu vaci yê. ³ A xovô ên a nêbê xomxo tige, Anutu kô i mi la lag puunê. Ninivi mêd la hixôn me kinu vaci la, ge a lungên, di Anutu tixed xovô. ⁴ Gê lag puunê xomxo tige ngô kiyang ya, lêc o tiyi wê ob nêl kiyang tige kitong lêm, ên kiyang tige Anutu nêl xôn nêb nêl kitongên i ma. ⁵ A tiyi wê a ob yong xomxo tige, lêc a ob yong aca va lêm. A obêc nêb yong a ge od a ob nêl bêga bê a o xomxo xêkizêc lêm, di a ob yong a lec tige tixed. ⁶ Vixôhilôg, a obêc nêb yong a ge od a ob nêl kiyang i tiyi xocbê xomxo yacyac mi nêl ge lêm. Nge, kiyang wê a ob nêl ge, a ob nêl kiyang nôn. Lêc a ob yong a tibêge lêm, ên a nêb xomxo ti i o lêc ngô kiyang wê a ob kô a lec ge di nêl bê a xomxo nivaha lêm. Nge, a nêb xomxo i yê môp wê a mi vông ge di ngô kiyang wê a mi nêl ge di xovô a.

Pol ninivi tulec myavinê

⁷ Vivia wê Anutu hilung vô a ge, nivaha yang, lêc Anutu nêl ên nêb a o lêc yong a lec vivia tige lêm, om vông myavinê ti vô a xocbê yin vac a nignivi. Myavinê tige tiyi xocbê Seten nu yuac ti lam hi a, ên Anutu nêb a o lêc kô a lec lêm. ⁸ Om a kitaa vô Apumtau lu yon, ên a nêb i vông myavinê tige i tip loc vêl ên a, ⁹ lêc Apumtau nêl vô a ên nêbê, “A ob vô vêl lêm, ên xêyaa vin lecên wê a vông ge tiyi ông pyap, di xêkizêc wê a vông ge ob vô levac vô xomxo xêlehelehe.” Apumtau nêl bêge vô a, om a ob dô hixôn xêgyaa nivaha di hi vixag i pec ên wê a nêg xêkizêc ma ge, ên xêkizêc wê Kilisi vông ge i hivun a xôn. ¹⁰ Om a nêg xêkizêc obêc ma di xomxo obêc nêl kiyang nipaên vô a, di a obêc tulec viyin ya, di xomxo obêc nêb vông a vô nipaên, di a obêc kilê viyin viyang viyang lec Kilisi lê ge od a xêgyaa ob vô nivaha, ên buc wê a dô xêlehelehe ge od Kilisi ngidu a xôn di a dô xêkizêc.

Pol nêb ob ngidu vông vinên wê he Kolin vông ge xôn

¹¹ Kiyang wê a nêl ga, a nêl i tiyi xocbê xomxo yacyac ge, lêc xam vông a nêl kiyang tibêge, ên xam obêc pimil a ge od nivaha, lêc xam vôngên ma om aca va kô a lec vô xam. Vixôhilôg, a xomxo pileva ti, lêc sinale levac levac o luu a vêl lêm. ¹² A dô hixôn xam di kilê viyin hixôn xêgyaa nivaha, di a vông do levac wê ob nêl sinale kitong ge, om a vông do levac viyang viyang ya xêkizêc wê Anutu vông ge. ¹³ Om môp tina wê a la vông vac konglegesen ya di a o vông vac xam mahigun lêmê? Môp tixed wê a o vông vac xam mahigun lêm ge bêga nêbê a o kô susu ti vô xam pileva lêm. Om xam kitya a nêg nipaên tige vêl!

¹⁴ A viac a pyap om a ob lôc vô xam lu ti hixôn wê ob vông lu yon ge, di a ob kitaa susu ti vô xam lêm. Ên a nêb a ob kô susu wê xam vông ge lêm. Nge, a nêb a ob viac xam i tiyi xocbê mae viac nue ge. Ên nue nipwo ob kituc susu ên i ngidu tae mae xôn lêm. Nge, tae mae, he ob kituc susu di ngidu nue xôn. ¹⁵ Om a obêc vông aca

va hixôn susu vihati ên i ngidu xam xôn ge od a ob vông hixôn xêgyaa nivaha. A xêgyaa vin lec xam luu vêl, léc mêd xam xêmyaa o vin lec a nipwo tya lêmê?

¹⁶ Xam ya nêl ên xam nêbê, “Vixôhilôg, Pol o kô susu wê xe vông ge ti vô xe mamnôn lêm, léc Pol ge xomxo kityooên om mêd kityoo xe di vô xe susu ya vêl.”

¹⁷ Xam wê lê. Xomxo wê a vông i loc vô xam ge, mêd a vông he ya loc kityoo xam di vô xam susu ya vêl, me? ¹⁸ A vông Taitas hixôn li ngwe, yuu loc vô xam, om mêd Taitas kityoo xam di vô susu ya vêl ên xam, me? Myakilôhông Ngibua wê dô hixôn xii Taitas ge, mêd o tived lêmê? Mêd xii xôn o timu vô môm tived lêmê?

¹⁹ Xam mêd xo ên xam nêbê xe kivuu kiyang ga ên xe nêb xe ob titô kiyang wê xe vông ge di yong xe vô xam mamnôn. Léc o bêge lêm. Ên xe tu Kilisi nue yuac om xe nêl kiyang tige vô Anutu manôn. Xam lige, kiyang ga vihati xe kivuu ên xe nêb xe ob ngidu vông vinên wê xam vông ge xôn. ²⁰ Ên a xona ên a nêbê buc wê a obêc loc vô xam ge, mêd a ob miloc xê wê xam o tup vô môm wê a xovô ge lêm, di kiyang wê a ob nêl vô xam ge, a ob nêl tiyi xobê kiyang wê xam nêb a nêl vô xam ge lêm. A xona ên a nêb a obêc xê wê xam kunacma di wêma nipaên, di xêmyaa vô myavinê vôma, di xam vông vevac vôma, di xam nêl kiyang nipaên lecma, di nêl kiyang nîmi, di kô xam lec, di vông môm vaxvax. ²¹ A xona ên buc wê a obêc miloc vô xam tii vac ge, ên a Anutu mêd obêc vông a nig yoc ên nipaên wê xam vông ge, di a nilôg obêc vô viyin levac ên wê lime tibeac o pilepac he di sea môm nipaên wê he vông ge lêm. Môm nipaên bêga nêbê môm ningec di môm yôdac vêx yuu vux, di môm vaxvax.

13

Pol nêl vô he Kolin ên nêb he i viac he i nivaha

¹ Gwêbaga a ob loc vô xam lu ti hixôn wê ob vông lu yon ge. Xomxo yuu me yon obêc nêl kiyang ti timu vôma vixa lec xomxo ti nêb nipaên ge od il ob yaxên kiyang tige. ² Ilage a loc dô hixôn xam lu

yuu di a nêl vô he wê vông môm nipaên ge hixôn xam baba ên a nêb a obêc vông myaviwen vô xam. Di gwêbaga a dô teva ên xam, léc a ob nêl i tii vac vô xam bê a obêc milôc vô xam ge od a ob xo vigwe pisiv ên he wê vông môm nipaên ge lêm. ³ Xacxam va nêb xam ob xovô bê Kilisi nêl kiyang vac a myag, me? Om xam obêc xovô lec môm wê a vông ge. Ên Kilisi o tiyi xobê xomxo xêhehehe ge lêm. Nge, vông yuac hixôn xêkizêc vac xam mahigun. ⁴ Vixôhilôg, he hi Yesu yib lec xax pola tiyi xobê xomxo wê xêkizêc ma ge, léc gwêbaga Yesu dô mavaha ya xêkizêc wê Anutu vông ge. Di xe êno, xe timu vô Kilisi vixa om xe dô tiyi xobê xomxo xêhehehe ge, léc xêkizêc wê Anutu vông ge vông xe dô mamviha hixôn Kilisi om xe hilung xêkizêc tige vô xam.

⁵ Xam toto yaxên nilôm di xovô bê xam vông i vin Kilisi nôn, me xam o vông i vin lêm. Xacxam va dô di yaxên. Yesu Kilisi dô vac xam nilôm, léc mêd xam o xovô lêm? Xam obêc yaxên bê xam o vông i vin lêm ge od xam o tu Kilisi nue nôn lêm.

⁶ Di a xovô ên a nêbê xam obêc yaxên xe ge od xam ob xovô bê xe vông i vin nôn.

⁷ Xe kitaa vô Anutu ên xe nêb i ngidu xam xôn di xam sea môm nipaên vihati. Xe o nêl ên xe nêbê xomxo i yê môm wê xam vông ge di pimil xe lec yuac wê xe vông vac xam mahigun ge lêm. Nge, xe nêb xam vông môm wê nivaha ge, di xomxo obêc yaxên xe léc nêb yuac wê xe vông ge tiyiên ma ge od pyap. ⁸ Léc xe o tiyi wê xe ob vông kiyang nôn i vô nipaên ge lêm. Nge, xe ob ngidu kiyang nôn xôn.

⁹ Om xe nêb xêkizêc obêc ma di xam obêc le xêkizêc ge od ob vông xe xêmyaa vô nivaha. Om xe kitaa vô Anutu tiyi buc vihati ên xe nêb vông vinên wê xam vông ge i léc xêkizêc. ¹⁰ Gwêbaga a dô teva di kivuu kipihac tiga vô xam, ên a nêb xam pilepac xam di buc wê a ob miloc vô xam ge od a ob nêl kiyang myagpilihi vô xam lêm. Ên Apumtau vông xêkizêc vô a ên nêb a ngidu vông vinên wê xam vông ge xôn, di o vông xêkizêc vô a ên nêb a vông xam vô nipaên lêm.

Kiyang myahipu ya

¹¹ Xam lige, a ob nêl kiyang myahipu timuên bêga bê xam titô xam kiyang i yêp nivaha, di xam ngô kiyang wê a nêl ga, di xam nilôm i yêp tived, di xam dô vac kiyang malehe nilô. Xam obêc vông bêge ge od Anutu wê xêyaa vin lecên di kiyang malehe kehe ge ob dô hixôn xam.

¹² Xam pulma vigêm ên i nêl kitong bê xam xêmyaa vin lecma. Lime vông vinên vihati ga nêl vidiiên vô xam.

¹³ Apumtau Yesu Kilisi i vông vizid nivaha vô xam, di xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge i viac xam, di Myakilôhô Ngibua i titup xam xôn di hivun xam vihati xôn.

GALESIA Kiyang wê Pol kivuu vô tibii Galesia ge

¹ A, Pol, a sinale ti, léc xomxo ti o vînoo a nêb a kô yuac sinale lêm, di xomxo ti o vông a lam vac yuac tiga lêm. Nge, Yesu Kîlisi yuu Ma Anutu wê tipî vô Yesu kîdi lec vac yibên ge, yucyuu va vînoo a nêb a vông yuac sinale. ² Om a hixôn lige wê dô hixôn a ge, xe kivuu kipihac tiga di vông i loc vô xam vông vinên vac konglegesen toto wê yêp vac vigwe levac Galesia ge.

³ Xêyaa vin lecên yuu kiyang malehe wê Mag Anutu yuu il lig Apumtau Yesu Kîlisi vông ge i viac xam. ⁴ Kîlisi timu vô môm wê il Mag Anutu nêb i vông ge, om lam yib lec il nêd nipaên ên nêb ob vô il vêl ên môm nipaên kibun ga wê xomxo dô vac ge. ⁵ Mêgem il ob pimil Anutu lê i vô levac di i yêp luta léc luta. Nôn.

Kîlisi xolac ge tîbed

⁶ Xame, a yetac mabu ên môm wê xam vông ge. Ên Anutu tyuc xam nêb xam tu i nue lec vizid wê Kîlisi vông ge om xam vông i vin, léc lutibed xam sea Anutu di la vac xolac bangwe. ⁷ Vixôhilôg, Yesu xolac tîbed ge wê nô, di kiyang baba ge o xolac nô lêm. Léc a nêl kiyang tige ên wê xomxo ya nêb ob pilepac Kîlisi xolac i loc bangwe ge, om he la juda xam piyôp. ⁸ Léc a ob nêl vô xam bê xe ti, me angela lag kisiinê ti obêc nêl xolac vô xam so xolac wê xe nêl vô xam ilage, od xomxo tige obêc kô myaviwen nipaên. ⁹ A nêl pyap vô xam di a ob nêl i tii vac vô xam bê xomxo ti obêc nêl xolac vô xam, léc o nêl xolac tiyi xobê xolac wê xam ngô mi vông i vin ilage lêm ge, od xomxo tige obêc kô myaviwen lec nipaên wê i vông ge.

¹⁰ Kiyang wê a nêl ga, a nêl ên a nêb xomxo i yê a nivîha, me a nêb Anutu i yê a nivîha? A o vông ên a nêb xomxo i pimil a lêm. Ên a obêc nêb xomxo i pimil a ge od o tiyi wê a ob tu Kîlisi nu yuac ti ge lêm.

Pol nêl i yuac sinale kitong

¹¹ Xam lige, a ob nêl kitong vô xam bê xolac wê a nêl vô xam ilage, kehe o yêp vô xomxo kibun ga ti lêm. ¹² Ên a o ngô vô xomxo ti lêm, di xomxo ti o nêl kitong vô a lêm. Nge, Yesu Kîlisi vaci nêl kitong vô a.

¹³ Xam ngô mi xovô lec môm wê a vông ilage. Ên buc wê a timu vô Yuda vông môm ge, od a vông vevac vô Anutu nue vông vinên ên a nêb a ob kitya he vêl. ¹⁴ Di a vông nilôg la diluhu vô buge Yuda vông môm ên a nêb a ob timu vô môm wê he mi vông ge vihati, om a timu vô buge môm luu lige wê xe xôn lig tiyima ge vêl.

¹⁵ A môm bêge, mêlêc buc wê a gên dô vac tag xêyaa ge, od Anutu nêb ob vông nivîha vô a, om vînoo a pyap ên nêb a tu i nu yuac ti. Mêgem buc wê Anutu vaci xovô ge ¹⁶ od hilung nu tuc Yesu vô a ên nêb a la nêl Yesu xolac kitong vô tibii madiluhu wê o Yuda lêm ge. Léc buc tige, a o la kinêg xolac kehe vô xomxo ti lêm, ¹⁷ di a o la Jelusalem vô sinale wê vông xolac tax ge ti lêm. Nge, a la dô vigwe Alebia, nang dêc lôm la vigwe Damaskas.

¹⁸ A dô klismas yon lam la vêl di a lec mi la Jelusalem ên a nêb a ob la xê Pita, om a la dô hixôn i da yuu, ¹⁹ di a o xê sinale baba hixôn lêm. Jems tîbed wê il Apumtau Yesu li timuên ti ge, a xê i manôn. ²⁰ Kiyang wê a kivuu ga, o kiyang kityooên lêm. Nge, a le vô Anutu manôn di nêl kiyang nô vô xam.

²¹ Nang dêc a loc mi la vac vigwe levac Silia yuu Silisia, ²² om vô buc tige konglegesen toto vac vigwe Judia ge gên o yê a magnôn lêm. ²³ Di he xovô bo tîbed wê xomxo mi nêl ên nêbê, "Xomxo ti wê mi vông myavinê vô il ilage ên nêb ob kitya Yesu xolac vêl ge, gwêbaga nêl xolac tyo vô xomxo ên nêb he i vông i vin." ²⁴ He Judia ngô wê Anutu vông nivîha vô a ge om he pimil Anutu.

2

Pol nêl i yuac kitong vô xomxo levac levac Jelusalem mi he ngô nivîha

¹ Klismas vigê yuu di tô mi la yuudiyuu (14) lam la vêl, dêc xii Banabas nêb xii

ob lax mi la Jerusalem, om xii kô Taitas hixôn mi xen la. ² Anutu nêl vô a nêb a la Jerusalem om a la. A mîla dô hixôn he Yuda levac vaci di nêl xolac wê a la vông vô tibii wê o Yuda lêm ge kitong vô he. A nêl kitong vô he ên a nêb he i ngô di tyuc lec, êdêc yuac wê a vông ilage di vông gwêbaga hixôn ge nôn i o ma lêm. ³ Om he tyuc lec yuac wê a la vông ge, di Taitas wê lam hixôn xii ge, ge tibii Glik ti, lêc he o nêl nêb i gôl ninivi tiyi môm wê Yuda mi vông ge lêm. ⁴ Vixôhilôg, xomxo ya nêb Taitas i gôl ninivi lê, lêc he ge xomxo kityooên wê lam dô vac xe mahigun ên nêb he ob yê xe xôn ên pilepac môm nivaha wê xe dô vac ge i vô nipaên. Ên Yesu Kîlisi piwelac il vêl ên Yuda vông môm wê ku il xôn ge di vông il dô nidviha, lêc xomxo tige nêb ob vông il lax mi la vac Yuda vông môm i tii vac, tiyi xochê ob vông il lax dô vac kalabuhu ge. ⁵ He nêl bêge lê, lêc xe o tyuc lec kiyang wê he nêl ge lêm, ên xe nêbê kiyang nôn wê yêp vac xolac ge i yêp luta vô xam.

⁶ Mêd he Yuda levac ngô a kiyang lêc nêb ge pyap, di he o nêl kiyang ba ya hixôn vô a lêm. Xomxo tige he lê levac, lêc a xê he tiyi xochê he o lê levac lêm, ên Anutu yê xomxo vihati tiyima. ⁷ Xomxo levac tige o nêl kiyang ya vô a hixôn lêm, ên he xovô ên he nêbê Anutu vông a la ên nêb a la nêl xolac vô tibii wê o Yuda lêm ge i tiyi xochê nêl vô Pita nêb i nêl xolac vô xomxo Yuda ge. ⁸ He xovô bêge, ên xêkizêc wê Anutu vông ge ngidu a xôn di a la nêl xolac vô tibii ba, tiyi xochê ngidu Pita xôn di i nêl xolac vô he Yuda ge. ⁹ Mêgem xomxo levac yon, Jems yuu Pita di Jon, yon xovô ên nêbê Anutu vông yuac tige vô a, mêgem yon pul xii Banabas vigêm hixôn xêyaa nivaha, di xe xôn hilu kiyang ên xe nêbê xe xôn ob vông yuac xolac, lêc xii Banabas ob la vô tibii ba, di yon ob dô hixôn he Yuda. ¹⁰ Lêc yon nêl kiyang ti vô xii bêga ên nêbê xii ngidu he lie vông vinên wê nêb susu maên ge xôn. Môm tibêge wê a xê nivaha om a vông nilôg la diluhu vô yuac tibêge.

Pol nêl Pita nêl soên kitong

¹¹ Buc wê Pita la dô Antiok ge, od a kunac i di nêl i nêb soên vô i manôn. ¹² Pita vông môm bêga, wê dô Antiok ge od mi la vô tibii vông vinên wê o Yuda lêm ge mi la mi ya hixôn he, lêc Jems lie vông vinên ya mîla Antiok om Pita xona ên he, ên he nêl ên he nêbê tibii wê o Yuda lêm ge he i gôl ninivi i tiyi xochê he Yuda ge. Pita xona ên he, om sea môm wê la mi ya hixôn tibii vông vinên wê o Yuda lêm ge. ¹³ Mêd Yuda vông vinên wê dô Antiok ge, Pita didii he mi la vac môm tige dêc Banabas la hixôn. ¹⁴ Mêd a val xê môm wê he vông ge, lêc a xovô ên a nêbê he o vông môm ge nivaha tiyi kiyang nôn wê xolac nêl ge lêm, om a nêl vô Pita vac he vihati mahigun ên a nêbê, “Ông ge Yuda ti, lêc ông o timu vô môm wê il Yuda vông ge lêm. Nge, ông la vô tibii baba môm. Lêc môm wê ông vông gwêbaga, tiyi xochê ông nêl ên ông nêbê tibii ba i timu vô Yuda vông môm hixôn. Letya nêb ông vông môm tibêge?” A nêl kiyang tibêge vô Pita.

Yuda hixôn tibii ba, Anutu yê he nivaha ên wê he vông i vin Kîlisi ge

¹⁵ Vixôhilôg, il ga xomxo Yuda wê mage buge ge Yuda, di il o tibii ba wê madiluhu ge lêm. ¹⁶ Lêc il xovô ên il nêbê môm wê il ob timu vô Moses xolac ge o tiyi wê ob vông il le nivaha vô Anutu manôn ge lêm. Nge, xomxo ti obêc vông i vin Yesu Kîlisi ge, od môm tige Anutu ob yê nêbê i xomxo nivaha. Om il Yuda, il êno vông i vin Yesu Kîlisi ên il nêb Anutu i yê il ên nêb il xomxo nivaha. Di il ob nêl bê Anutu i yê il nivaha lec wê il mi timu vô Moses xolac ge lêm, ên Anutu ob yê xomxo ti nivaha ên wê viac Moses xolac nivaha ge lêm. ¹⁷ Il sea Moses xolac di vông i vin Kîlisi ên il nêb Anutu i yê il nivaha. Lêc môm wê il sea Moses xolac ge vông il dô tiyi xochê tibii madiluhu wê lungên Moses xolac ge, om il ob nêl bê Kîlisi vông il la vac môm nipaên, me? Ma vêl, il ob nêl bêge lêm. ¹⁸ A sea Moses xolac ên a xovô ên a nêbê o tiyi wê ob vông a le nivaha vô Anutu manôn ge lêm. Om a obêc lax timu vô Moses xolac tii vac ge od obêc nêl

a kitong bê a xomxo nipaên. ¹⁹ A o tiyi wê a ob timu vô Moses xolac vihati ge lêm, om xolac tige o tiyi wê ob vông a la dô magviha ge lêm. Mêgem gwêbaga a o dô vac xolac tige kwa ngibi lêm, ên a nêb a ob timu vô Anutu tived di vông yuac wê i vông ge. Ge tiyi xocbê a xib lec xax hixôn Kîlisi, ²⁰ om gwêbaga a o dô magviha ya xêkizêc wê aca va vông ge lêm. Nge, a dô magviha ya xêkizêc wê Kîlisi vông ge. Di môp yuu yuac vihati wê a vông mi dô vac gwêbaga, a vông nilôg la diluhu vô Kîlisi wê Anutu nu ge, ên Kîlisi ge wê xêyaa vin lec a di i yib lec a nêg nipaên. ²¹ Om a nêb a ob ngiloo Anutu vizid vêl di lax vac Moses vông xolac i tii vac lêm. Ên Moses xolac obêc vông Anutu yê il nivîha ge, od yibên wê Kîlisi yib lec xax ge obêc tiyi xocbê susu pileva.

3

Kiyang yuu, ngwe lec Moses xolac di ngwe lec vông vinên

¹ Xam Galesia, xam piyôp maên! Ên a nêl Yesu Kîlisi môp wê lam yib lec xax pola ge kitong vô xam mi xam ngô tiyi xocbê xam wê lec mamnôn ge, lêc bêna lêc xam piyôp vô judajuda? ² Om a ob kinêg kiyang tived vô xam bêga bê Myakilôhô Ngîbua loc dô vac xam nilôm lec kehe bêna? Mêd loc dô vac xam nilôm ên wê xam timu vô Moses xolac ge, me? Ma vêl, Myakilôhô Ngîbua loc dô vac xam nilôm ên wê xam ngô Yesu xolac mi vông i vin ge. ³ Lêc mêd xam piyôp ma om xam nêb xam ob timu vô môp tibêge? Ên xêkizêc wê Myakilôhô Ngîbua vông ge, ge wê vông xam tu Anutu nue ge, lêcom bêna lêc gwêbaga xam nêb xam ob vông yuac ya xêkizêc wê xacxam va vông ge? ⁴ Viyin levac wê xam kô lec vông vinên ge, mêd xam kilê pileva? Lêc a xovô ên a nêbê xam o kilê pileva lêm. ⁵ Môp wê Anutu vông Myakilôhô Ngîbua lam vô xam di vông do levac vac xam mahîgun ge, ge vông lec kehe bêna? Mêd vông ên wê xam timu vô Moses xolac ge, me? Ma vêl, vông ên wê xam ngô Yesu xolac mi vông i vin ge.

⁶ Xam xovô lec Eblaham wê kiyang nêl kitong mi i yêp vac xolac bêga nêbê, “Eblaham vông i vin Anutu xêkizêc om Anutu yê vông vinên wê i vông ge di nêl nêb Eblaham ge xomxo nivîha.” ⁷ Mêgem xam xovô bêga bê xomxo wê vông i vin Anutu ge, ge wê tu Eblaham nue bue nôn. ⁸ Ên ilage Anutu xovô nêbê obêc timuên ge od obêc yê tibii wê o Yuda lêm ge nivîha ên wê he vông i vin Yesu ge, om buc wê kiyang tyo gên o vô nôn lec lêm ge, od Anutu nêl kiyang vô Eblaham tax mi i yêp vac kipihac xolac bêga ên nêbê, “A obêc vông vizid nivîha vô xomxo kibun ga vihati lec ông.” ⁹ Mêgem xomxo vihati wê vông i vin Anutu ge, he ob kô vizid nivîha tiyi xocbê Anutu vông vô Eblaham ilage ên wê vông i vin ge.

¹⁰ Lêc xomxo wê xo ên nêb he ob timu vô Moses xolac êdêc dô maviha ge od he ob tulec myaviwen nipaên, ên kiyang yêp vac Moses xolac bêga ên nêbê, “Xomxo wê o timu vô xolac ga vihati yang mi vông i vô nôn lec lêm ge od he ob yib mi la vac nipaên.” ¹¹ Di kiyang ngwe yêp vac xolac bêga ên nêbê, “Xomxo wê vông i vin Anutu ge, ge wê Anutu ob yê ên nêb he xomxo nivîha wê ob dô maviha.” Mêgem kiyang tige ob vông xovôên vô il bêga bê Anutu o yê xomxo nivîha ên wê he timu vô Moses xolac ge lêm. ¹² Ên môp wê xomxo timu vô Moses xolac ge, di ngwe wê xomxo vông i vin Kîlisi ge, yuu xôn o tiyima lêm. Ên kiyang yêp vac xolac bêga ên nêbê, “Xomxo ti obêc viac Moses xolac vihati nivîha ge od obêc la dô maviha.”

¹³ Moses xolac nêl kitong nêbê il ob kô myaviwen lec nipaên wê il vông ge. Mêlêc Kîlisi vô il vêl ên myaviwen tige, ên ici va kô myaviwen nipaên wê il vông ge, tiyi xocbê kiyang wê yêp vac Moses xolac bêga nêbê, “Xomxo wê yux lec xax ge, ge wê kô myaviwen nipaên vô Anutu.” ¹⁴ Anutu vông bêge, ên nêb vizid nivîha wê hilu vô Eblaham ge i vô nôn lec vô tibii ba hixôn ên wê he vông i vin Yesu Kîlisi ge, di nêl ên nêb Myakilôhô Ngîbua wê Anutu nêb ob vông i lam ge, i lam dô hixôn il ên wê il vông i vin ge.

Moses xolac o tiyi wê ob kitya Anutu

kiyang wê hilu vô Eblaham ge vêl lêm

¹⁵ Xam lige, kiyang wê a ob nêl ga, a ob tixuu lec il kibun ga vông môm, xocbê xomxo ngwe obêc hilu kiyang vô xomxo ngwe di yuu xôn lee yuu di kivuu lec kipihac mi i yêp ge od xomxo ti o tiyi wê ob pwoo kiyang tige vac, me kivuu kiyang ya hixôn ge lêm. ¹⁶ Kiyang tige tiyi xocbê Anutu hilu vô Eblaham ên nêb ob vông vô i hixôn i bue timuên ti ge. Kiyang tige, Anutu o nêl ên nêb ob vông vô Eblaham bue vihati lêm. Nge, ob vông vô bu timuên tived. Ge nêl lec Yesu Kîlisi. ¹⁷ Mêgem kiyang wê a nêl lec xomxo yuu wê hilu kiyang ge, kehe bêga nêbê Anutu hilu kiyang vô Eblaham ilage ên nêb obêc vô nôn lec timuên. Pyap mêd klismas tibeac hiwocên xocbê 430 ge lam la vêl di Anutu vông xolac vô Moses timuên. Om xolac wê Anutu vông vô Moses ge o tiyi wê ob kitya kiyang wê Anutu hilu vô Eblaham ge vêl ge lêm. ¹⁸ Ên vizid nivaha wê Anutu hilu pyap nêb ob vông ge, Anutu obêc vông vô xomxo ên wê he timu vô Moses xolac ge od obêc kitya kiyang wê Anutu hilu vô Eblaham ge vêl. Lêc o bêge lêm, ên vizid wê Anutu nêb ob vông ge, Anutu vông i tiyi kiyang wê hilu vô Eblaham ge.

Yuac wê Moses xolac vông ge

¹⁹ Mêgem Anutu vông xolac vô Moses, kehe lec vatya? Kehe bêga nêbê Anutu hilu kiyang vô Eblaham pyap, dêc vông xolac vô Moses hixôn timuên, ên nêb xolac i hilung xomxo nêb nipaên i yêp seac. Om Anutu nêl ên nêb Moses vông xolac i yêp di i miloc vô buc wê Eblaham bu tyo obêc val lec ge. Xomxo tige wê Anutu hilu kiyang vô Eblaham ên nêb obêc vông i lam ge. Moses xolac tige, Anutu vaci o nêl vô xomxo lêm. Nge, Anutu vông angela lam nêl xolac tige vô Moses, pyap dêc Moses lam nêl vô he Islel. ²⁰ Dom kiyang wê Anutu hilu vô Eblaham ge, xomxo ti o kô kiyang tige mi la nêl lêm. Nge, Anutu vaci tived wê nêl i kiyang.

²¹ Om Moses xolac ob vông vevac vô kiyang wê Anutu hilu pyap ge, me? Ma vêl. Ên Moses xolac obêc vông il dô madvaha ge od Anutu obêc yê il nêb il

xomxo nivaha ên wê il timu vô xolac tige. ²² Lêc o bêge lêm, ên xolac nêl bêga nêbê nipaên hivun xomxo vihati xôn tiyi xocbê he dô vac kalabuhu ge. Môm yêp bêge, ên Anutu nêb xomxo obêc vông i vin Yesu Kîlisi ge od ob kô nôn nivaha wê Anutu hilu pyap nêb obêc vông vô he wê vông vinên ge.

²³ Lêc buc wê kiyang vông vinên gên o val lêm ge, om Moses xolac ku il xôn tiyi xocbê il dô vac kalabuhu ge, di i val vô buc wê kiyang vông vinên val le seac pyap. ²⁴ Mêgem yuac wê Moses xolac vông ge bêga nêbê yê il xôn di didii il mi la vô Kîlisi ên nêb Anutu i yê il nivaha ên wê il vông i vin Kîlisi ge. ²⁵ Gwêbaga buc wê il ob vông i vin Kîlisi ge val pyap om il ob dô vac Moses xolac kwa ngibi di i viac il i tii vac nang lêm.

²⁶ Xam vihati tu Anutu nue pyap ên wê xam vông i vin Yesu Kîlisi ge. ²⁷ Di xam lipac mia lec Kîlisi lê om xam xôn Kîlisi tiyima. ²⁸ Di xam vihati tu nôn tived ên wê xam vông i vin Yesu Kîlisi ge. Om il ob xê il i tiyi xocbê kidu kidu lêm, xocbê Yuda yuu tibii ba, di xomxo pileva yuu xomxo wê lê levac ge, di vêx yuu vux toto ge lêm. Ên il vihati ga, il tiyima. ²⁹ Xam tu Kîlisi xe, mêgem xam tiyi xocbê Eblaham nue bue wê xam obêc kô vizid nivaha wê Anutu hilu vô Eblaham ge.

4

Il tu Anutu nue nôn

¹ Kiyang wê a ob nêl ge bêga bê xomxo ti ma obêc nêl i lê lec susu vihati pyap, lêc xomxo tyo gên dô nipwo ge od ob dô tiyi xocbê xomxo yuac ti, ² di ob dô vac xomxo ngwe kwa ngibi di he i viac i hixôn susu vihati wê ma nêl i lê lec ge di i miloc vô buc wê ma tung ge. ³ Di il ga, il tiyi lec bêge. Ên ilage il dô tiyi xocbê xomxo wê gên nipwo ge, ên il dô vac môm yuu xovôên kibun ga kwa ngibi. ⁴ Lêc buc wê Anutu vinoo pyap ge om vông nu tuc lam kibun mi vêx ti kô i di i timu vô Moses vông xolac, ⁵ ên nêb ob piwelac il vêl ên Moses xolac wê ku il xôn ge di vông il tu Anutu nue.

⁶ Il tu Anutu nue pyap, mêmegem Anutu vông Myakilôhông Ngibua wê nu Yesu vông ge lam dô vac il nilôd om il keac ên il nêbê, “Mag.” ⁷ Mêmegem xam xovô bêga bê xam ob tu nue yuac tii vac nang lêm. Ên xam tu Anutu nue nôn, om xam ob kô vizid wê Anutu nêl i nue lê lec ge.

Tibii Galesia vông Pol nilô vô viyin

⁸ Vô buc ilage, xam lungên Anutu om xam dô vac anutu mayibên wê nôn maên ge kwa ngibi. ⁹ Lêc gwêbaga xam xovô Anutu pyap, me a ob nêl ngwe hixôn bêga bê Anutu xovô xam pyap. Lêc bêna lêc xam vông xam lax vac môp wê nôn maên di o xêkizêc lêm ge? Xam nêb xam ob lax mi la vac kalabuhu i tii vac nang, me? ¹⁰ Ên xam pimil buc levac yuu da dêc dentuc paha yuu klismas paha ên xam nêbê Anutu i yê xam nêb xam xomxo nivihã. ¹¹ Om a xo xam di a nilôg viyin, ên a nêb mêd yuac levac wê a vông vac xam mahigun ge, mêd a vông pileva di nôn ma.

¹² Xam lige, a o dô vac Moses xolac kwa ngibi lêm, om a kitaa xam bê xam dô i tiyi xocbê a dô ge. Ên ilage a dô tiyi xocbê xam dô ge. Ilage xam o vông nipaên ti vô a lêm. ¹³ Ên xam xovô pyap ên xam nêbê ilage yidac vông a di a o tiyi wê a ob la tup vac vigwe ge lêm, om a dô hixôn xam di vông xolac vô xam taxlee. ¹⁴ Mêd yidac tige vông yuac levac vô xam, lêc xam o xona ên a lêm, di xam o vô nimim vô a lêm. Nge, xam kô a lec nivihã tiyi xocbê xam kô angela ti lec, me xam kô Yesu Kilisi vaci lec ge. ¹⁵ Lêc gwêbaga xam xemyaa nivihã tyo yêp gê tina? Vixôhilôg, a xovô ên a nêbê ilage xam xemyaa vin lec a luu vêl, om xam vông xam nilôm la yadiluhu vô a. ¹⁶ Lêc gwêbaga, mêd xam wê a nipaên ên wê a nêl kiyang nôn vô xam ge, me?

¹⁷ Xomxo ya la pimil xam di nêl kiyang nivihã vô xam ên nêbê xam vông i vin he vya, lêc he o vông hixôn nilô nivihã lêm. Nge, he nêb he ob vô xam vêl ên a, ên xam pimil heche va. ¹⁸ Vixôhilôg, môp wê xomxo ob pimil xam di nêl kiyang nivihã vô xam ge, he obêc vông hixôn nilô nivihã

ge od obêc nivihã, tiyi wê he ob vông lec buc vihãti, buc wê a dô hixôn xam ge di buc wê a dô hixônên xam ma ge. ¹⁹ Xam nuge, xam vông a nilôg vô viyin levac nang, tiyi xocbê vêx ti wê nu ob yubac ge om dô vac viyin ge. Om a ob kilê viyin tige di i loc tyip lec buc wê xam obêc vông xam la diluhu vô Kilisi ge. ²⁰ Xame, a obêc dô hixôn xam ge od a ob nêl kiyang bôbac wê ob vô nivihã vô xam ge, lêc a o dô hixôn xam lêm, om a nilôg xo kiyang tibeac ên a nêb a ob ngidu xam xôn ya vatya?

Kiyang pilepacên lec Hega yuu Sela

²¹ Om xam wê xam nêb xam ob dô vac Moses xolac kwa ngibi ge, xam nêl lê. Xam xovô kiyang wê xolac tige nêl ge, me? ²² Ên kiyang yêp vac Moses xolac bêga nêbê Eblaham nu yuu, lêc vêx wê vông yuac vô Eblaham ge lê nêbê Hega kô ngwe, di vinê Sela kô ngwe. ²³ Om nu ngwe wê vêx yuac kô ge, kô i tiyi xovôên wê xomxo vông ge, di nu ngwe wê vinê Sela kô ge, kô i tiyi kiyang wê Anutu hilu vô Eblaham ge. ²⁴⁻²⁵ Kiyang ga, kiyang pilepacên lec vêx yuu ge. Ên vêx yuu ge tixuu lec kiyang yuu wê Anutu hilu vô xomxo ge. Om vêx ngwe wê Hega ge, tiyi xocbê kiyang ngwe wê Anutu vông vô Moses lec kitôn Sainai vac vigwe Alebia ge, om Hega nu ge wê ob vông yuac pileva vô xomxo ge. Hega ge tiyi xocbê vigwe Jelusalem gwêbaga, ên xomxo Jelusalem dô vac Moses xolac kwa ngibi tiyi xocbê he tu tibii yuac pileva ge. ²⁶ Di vêx ngwe wê Sela ge tiyi xocbê Jelusalem paha ngwe wê yêp kisii ganê. Il dô nidvihã di il o dô tiyi xocbê tibii yuac pileva ge lêm, om Sela ge tiyi il tag. ²⁷ Tiyi xocbê kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê,

“Ông vêx wê ông o kô nipwo ti lêm ge, ông xemyaa i vô nivihã. Di ông vêx wê ông o yaxên myavinê wê nipwo kê ông ge lêm, ông pimil di vô didun hixôn xemyaa nivihã. Ên ông vêx wê ông le môô ge, nume obêc tibeac luu vêx wê dô hixôn liya ge nue vêl.” Xolac nêl bêge.

²⁸ Xam lige, xam tiyi xocbê Aisak wê ta Sela kô i tiyi kiyang wê Anutu hilu ge, ên xam tu Anutu nue tiyi xocbê kiyang wê hilu pyap ên nêb ob vô nôn lec ge. ²⁹ Lêc Hega nu Ismael wê ta kô i tiyi xovôên wê xomxo kibun ga vông ge, vông vevac vô Sela nu Aisak wê ta kô i tiyi xocbê kiyang wê Myakilôhô Ngibua nêl ge. Mêd môp tibêge yêp gwêbaga hixôn. ³⁰ Mêlêc xolac nêl bêna lec kiyang tige? Kiyang yêp bêga nêbê,

“Tii vêx yuac tige yuu nu i loc vêl, ên vêx yuac tige nu lê ob lec susu wê ma Eblaham vông ge ti lêm. Nge, Sela nu Aisak lê ob lec susu wê Eblaham vông ge.”

³¹ Om xam lige, il ob xovô bê il o tiyi xocbê vêx wê vông yuac pileva ge nue lêm. Nge, il tu vêx wê Eblaham vinê bôbac ge nue.

5

Kilisi piwelac il vêl pyap om il ob viac nêd môp i nivîha

¹ Kilisi piwelac il vêl ên Moses xolac ên nêb il o dô vac kwa ngibi i tii vac lêm. Mêgem xam le pilihî, di le i lêc vông xomxo i lii viyin lec xam i tii vac lêm.

² Xam ngô lê. A, Pol, a ob nêl vô xam bê xam obêc nêb xomxo i gôl xam nimnivi ge od yuac wê Kilisi vông ge ob vô nivîha vô xam lêm. Ma vêl. ³ Om a ob nêl vô xam i tii vac bê xam obêc tyuc lec ên xam nêb xomxo i gôl xam nimnivi i tiyi xocbê kiyang wê yêp vac Moses xolac ge, od kiyang yêp bêga nêbê xam lêc timu vô môp wê Moses xolac nêl ge vihati hixôn.

⁴ Lêc xam wê xam nêb xam ob timu vô Moses xolac ên Anutu i yê xam nivîha ge, ge xam tax xam tip vêl ên Kilisi di vô xam vêl ên vizid wê Anutu vông ge. ⁵ Lêc il ga, il vông i vin ya xêkizêc wê Myakilôhô Ngibua vông ge, om il dô bin wê Anutu ob yê il nêb il xomxo nivîha ge. ⁶ Om il wê il vông i vin Yesu Kilisi ge, il ob xê môp ninivi gôlên yuu môp ninivi gôlên maên i tiyi xocbê susu pileva. Ên môp wê nôn ge bêga nêbê vông vinên wê il vông ge ob vô nôn nivîha bêga bê il xêdyaa i vin lecma.

⁷ Xame, ilage xam dô nimviha vac môp vông vinên. Lêc gwêbaga kiyang tina wê le vac xam xôn di vông xam sea kiyang nônê? ⁸ Piyôp tibêge o lam vô Anutu lêm, ên Anutu ge wê tyuc xam nêb xam tu i nue. ⁹ Yis nipwo tya tiyi wê ob vông blet vuac mi vô levac ge, tiyi xocbê kiyang kityooên wê xomxo ti nêl ge obêc vô levac di hivun xomxo vihati xôn. ¹⁰ Lêc a vông i vin ên a nêbê Apumtau obêc ngidu xam xôn di xam ob vông i vin kiyang wê a nêl ga, di kiyang ba ge, xam ob sea i loc yêp xel. Di xomxo ti wê loc juda xam piyôp ge, a lungên, ge xomxo levac me xomxo pileva, lêc a ob nêl bêga bê obêc kô myaviwen lec nêl nipaên wê i vông ge.

¹¹ Xam lige, a obêc nêl vô xomxo bê he i gôl ninivi ge od he Yuda obêc vông viyin ti vô a lêm. Ên a obêc nêl bê he i gôl ninivi ge od kiyang wê a nêl lec wê Yesu yib lec xax ge ob vông he yê a nipaên lêm. Lêc kiyang tige o tibêge lêm, om he yê a nipaên di vông viyin vô a. ¹² Om xomxo wê loc juda xam piyôp ge, a nêb he i loc gôl ninivi vihati vêl.

¹³ Xam lige, vixôhilôg, Anutu piwelac xam vêl ên xolac wê Moses ge di vông xam dô nimviha. Lêc xam o lêc xo bêga bê, “Gwêbaga xe dô vac nivîha di kiyang ti o hôm xe xôn lêm, om xe ob vông môp vaxvax i tiyi xocbê xovôên wê xe vông ge”, xam o lêc xo kiyang tibêge lêm. Xam xêmyaa i vin lec lime vihati di xam vông môp wê ob ngidu he xôn ge. ¹⁴ Ên xolac vihati yang wê Anutu nêl vô Moses ge, kehe levac tîbed bêga nêbê, “Ông xêmyaa i vin lec xomxo vihati i tiyi xocbê ông xêmyaa vin lec ôcông va ge.” ¹⁵ Lêc xam xêmyaa obêc vô myavinê vôma di xam vông nipaên vôma ge od xam xona nêl, ên xam obêc kitya xam vihati vêl.

Môp wê Myakilôhô Ngibua vông ge hixôn môp nipaên wê xomxo nilô xovô ge

¹⁶ Mêgem a ob nêl vô xam bê xam timu vô môp wê Myakilôhô Ngibua vông ge, di xam o lêc timu vô môp nipaên wê xacxam va xovô ên nêb xam ob vông ge lêm. ¹⁷ Ên môp nipaên wê xomxo nilô xovô ge vông

vevac vô Myakilôhông Ngibua, di môp wê Myakilôhông Ngibua nêb il vông ge vông vevac vô môp nipaên wê xomxo xovô ge, om yuu vông vevac vông, om môp wê xam nêb xam ob vông ge, xam o tiyi wê xam ob vông ge lêm. ¹⁸ Lêc xam obêc dô vac môp wê Myakilôhông Ngibua vông ge od xam ob dô vac Moses xolac kwa ngibi lêm.

¹⁹ Xam xovô pyap bê môp nipaên wê xomxo vaci xovô ge yêp bêga nêbê yôdac vêx yuu vux, nilô ngaên yôdac vêx yuu vux, di vông yôdac vaxvax, ²⁰ di vông nilô la vô anutu kityoên, di vông yevac, di xêyaa vô nipaên vông, di vông vevac vông, di yetac ên xomxo ngwe susu, di kunacma, di vông môp wê ob vô nivîha vô heche va ge, di yêma nipaên mi dô kidu kidu, ²¹ di yêma tiyiên ma, di num levac mi vô mavmav di yoo di vông lilo yacyac, di vông môp nipaên toto ge tibeac hixôn. A nêl vô xam ilage di a ob nêl vô xam gwêbaga i tii vac nang bê xomxo wê mi vông môp nipaên tibêgee ge ob la dô hixôn Anutu vac i ben lêm.

²² Dom môp wê Myakilôhông Ngibua vông ge ob vô nôn lec bêga bê môp xêyaa vin lec maên, di xêyaa nivîha, di kiyang malehe, di vông nivîha vac nipaên, di vông nivîha vô xomxo mi ngidu he xôn, di timu vô môp nivîha tiyi buc vihati, ²³ di nêl kiyang malehe vô xomxo, di viac he nivîha ên môp nipaên vihati. Môp nivîha tibêgee, kiyang ti o vîbu môp tibêgee lêm. ²⁴ Il wê il tu Yesu Kîlisi xe ge, il hi nilôd yuu xovôên nipaên wê kidu il ge lec xax pola mi i yib mi la vêl.

²⁵ Myakilôhông Ngibua vông il dô madviha, mêgem il ob timu vô môp wê Myakilôhông Ngibua vaci vông ge. ²⁶ Om il ob yong icil va lêd lêm, di il ob vông lige ni i nyag vô il lêm, di il ob xê lige ngwe nipaên lec he susu lêm.

6

Il ob ngidu lige wê kilê viyin ge xôn

¹ Xam lige, lime vông vinên ti obêc vông môp nipaên ti ge od xam wê xam mi timu vô môp wê Myakilôhông Ngibua vông ge, xam lum nêl kiyang malehe vô i di

kô i mi lôm vac môp nivîha. Di xam toto ge, xam xona nêb, ên Seten i o lêc didii xam vac môp nipaên hixôn lêm. ² Di viyin obêc tulec lime ti ge od xam kilê viyin hixôn i, ên môp tibêge wê ob vông Kîlisi xolac vô nôn lec. ³ Xomxo ti obêc yong i nêb i xomxo levac ge od ge kityoo nêb, ên i o xomxo levac lêm. ⁴ Om xomxo toto ge he i yaxên môp yuu yuac wê he vông ge bê nivîha me nipaên. Ên obêc vông bêge ge od he xêyaa ob vô nivîha lec yuac nivîha wê he toto vông ge, di he ob tixuu môp wê he vông ge lec môp wê xomxo ya vông ge lêm. ⁵ Ên il toto ge vihati, Anutu obêc yaxên yuac wê il vông ge.

⁶ Om xomxo wê mi nêl xolac vô xam ge, xam vông susu nivîha wê xam vông ge ya vô he ên i ngidu he xôn.

⁷ Xam o lêc xo bê xam ob kityoo Anutu lêm. Ên xomxo ti o tiyi wê ob kityoo Anutu ge lêm. Ên xomxo obêc xin vê ge od ob kô nôn i tiyi vê wê xin ge. ⁸ Om xomxo ti obêc timu vô môp nipaên wê ici va xovô ge od ob kô nôn nipaên bêga nêbê obêc yib mi la vac vigwe nipaên, lêc obêc timu vô môp nivîha wê Myakilôhông Ngibua vông ge od obêc kô nôn nivîha wê Myakilôhông Ngibua vông ge bêga nêbê ob la dô maviha luta lêc luta. ⁹ Om il nid ob ma lec môp nivîha wê il ob vông ge lêm. Ên il obêc vông yuac xêkizêc di il nid obêc ma lêm ge od il obêc kô nôn nivîha lec timuên. ¹⁰ Mêgem môp obêc yêp wê il ob vông nivîha vô xomxo ge od il ob vông, lêc il ob vông nivîha vô lige vông vinên i luu vêl.

Pol kiyang timuên wê ici va kivuu ya vigê ge

¹¹ Xam wê a kiyang wê a kivuu levac levac ga. Ga aca va kivuu ya vigêg vô xam. ¹² Om xam ngô lê. Xomxo wê kidu xam nêb xam gôl nimnivi ge, he vông ên he nêb xomxo i pimil he di vông lê levac vô he lec môp kibun ga. He vông bêge, ên he xo ên he nêbê he obêc nêl lec wê Kîlisi yib lec xax pola ge od tibii obêc vông viyin vô he. ¹³ Xomxo tigege gôl he ninivi lê, lêc he o timu vô môp vihati wê Yuda vông ge lêm. Lêc he nêb he ob gôl xam nimnivi, ên kô lê levac lec wê xam vông

i vin he vya di gôl nimnivi ge. ¹⁴ Di a ga, a ob yong a lec kiyang tived bêga nêbê il Apumtau Yesu Kîlisi yib lec xax pola, om ge tiyi xocbê môp yuu xovôên kibun ga yib lec xax hixôn, om ti o tiyi wê ob ku a xôn ge lêm, di a êno xê môp tige tiyi xocbê susu mayibên ge. ¹⁵ Om môp ninivi gôlên yuu ninivi gôlên maên, yuu xôn susu pileva, léc kiyang tived wê nôn ge bêga nêbê Anutu vông il vô paha lec. ¹⁶ Om xam wê xam vông i vin kiyang tiga ge, kiyang malehe yuu xêyaa vin lecên i hivun xam xôn, hixôn he Islele wê Anutu nue nôn ge.

¹⁷ Om xomxo ti i o léc vông viyin vô a lec kiyang tige i tii vac lêm, ên viyin wê xomxo vông vô a lec Yesu lê ge, piyaha yêp lec a nignivi pyap.

¹⁸ Xam lige, vizid nivaha yuu xêyaa vin lecên wê il Apumtau Yesu Kîlisi vông ge i viac xam. Kiyang nôn.

EPESAS Kipihac wê Pol kivuu vô tibii Epesas ge

¹ A, Pol wê Anutu vinoo a ya xovôên wê ici va vông ge ên nêb a tu Yesu Kîlisi nu sinale ti. A kivuu kiyang tiga vô xam Epesas wê xam tu Anutu nue di xam vông i vin Yesu Kîlisi ge. ² Mag Anutu yuu Apumtau Yesu Kîlisi, yuu i vông vizid nivîha hixôn kiyang malehe i lam dô hixôn xam.

Anutu vông vizid nivîha vô il

³ Il ob pimil Anutu wê il lig Apumtau Yesu Kîlisi ma yuu Anutu. Il tu Kîlisi nue, om Anutu vông vizid kisii ganê vihati vô il ên nêb he i ngîdu il xôn. ⁴ Taxlee ilage wê Anutu gên o tung lag yuu kibun lêm ge od vinoo il pyap lec yuac wê Kîlisi ob vông ge ên nêb il tu xomxo ngîbua wê nipaên ti ob yêp vô il lêm ge. ⁵ Anutu xêyaa vin lec il, om ilage ici va vinoo il pyap ên nêb il tu i nue lec yuac wê Yesu Kîlisi vông ge. Anutu vông bêge ya xovôên wê ici va vông ge. ⁶ Om il ob pimil Anutu ên vizid nivîha yang wê vông pileva vô il ge. Anutu vông vizid tige vô il lec yuac wê nu tuc vông vô il ge. Anutu xêyaa vin lec nu tuc.

⁷ Anutu xo vigwe pisiv ên il luu vêl, om vô il vêl ên il nêd nipaên ya Yesu hi di kitya il nêd nipaên vêl. ⁸ Om wê xo vigwe pisiv ên il ge, ge vizid nivîha wê Anutu vông i lam hivun il xôn, di Anutu vông piyôp hixôn xovôên vihati vô il. ⁹ Ilage Anutu xovô yuac wê Kîlisi ob vông ge, léc yuac tige yêp xôpacên vô Anutu vaci. Dêc timuên léc Anutu vông i tiyi xovôên wê yêp vô i ge om hilung xovôên tige lam yêp seac vô il ên nêb il xovô. ¹⁰ Xovôên wê yêp vô Anutu ge bêga nêbê buc wê Anutu vinoo pyap ge od obêc kituc xomxo hixôn susu vihati wê dô lec kibun di wê dô vac lag ge lam dô vac Kîlisi kwa ngîbi di i ob tu he nèn bazub.

¹¹ Anutu vông ya xovôên wê i vông ge om vinoo il ên nêb il tu i nue lec yuac wê Kîlisi vông ge. Ên Anutu obêc nêl kiyang

ti ge od obêc vông i vô nôn lec tiyi xocbê kiyang wê yêp ilage. ¹² Anutu vông xolac mug lec xe Yuda taxlee di vinoo xe ên nêb xe pimil Anutu wê xêseac kehe ge.

¹³ Xam êno, xam ngô Anutu kiyang nôn. Kiyang tige kiyang nivîha wê nêl bêga ên nêbê Kîlisi vô il vêl ên il nêd nipaên. Xam ngô di vông i vin Kîlisi di tu i nue, om Anutu vông i tiyi kiyang wê hilu pyap ilage di vông Myakilôhô Ngîbua lam dô vac xam nilôm tiyi xocbê Anutu vinoo xam pyap. ¹⁴ Myakilôhô Ngîbua dô vac il nilôd, om vông xovôên vô il bêga nêbê Anutu ob kô il mi il la dô hixôn i. Di Myakilôhô Ngîbua obêc dô vac il nilôd di i loc tyip lec buc timuên wê il ob la vô Anutu ge di ob sea il lêm. Om il ob xovô vizid wê Anutu vông vô il ge di pimil i lê i vô levac.

Pol kitaa vô Anutu ên nêbê i vông xovôên vô tibii Epesas

¹⁵ A ngô wê xam vông i vin Apumtau Yesu di xam xêmyaa vin lec xomxo vông vinên vihati ge, ¹⁶ om a pimil Anutu tiyi buc vihati ên xam di a o sea lêm, di a mi kitaa vô Anutu ên a nêb i ngîdu xam xôn. ¹⁷ Anutu ge il Apumtau Yesu Kîlisi Anutu i di il Mag wê xêseac kehe ge. Om a kitaa vô Anutu ên a nêbê i vông xovôên nivîha wê i vông ge vô xam di nêl i kiyang kehe i yêp seac vô xam ên xam ngô di xovô Anutu. ¹⁸ A kitaa ên a nêb Anutu i vông xam piyôp i yêp seac ên xam xovô nôn nivîha wê Anutu nêl ên nêb obêc vông vô xam ge, di xam xovô vizid nivîha vihati wê Anutu nêl xam lêm lec pyap mi i dô bin xam wê xam tu i nue ge. ¹⁹ Di a kitaa vô Anutu ên a nêbê i vông xovôên vô xam ên xam xovô bêga bê xêkizêc wê Anutu vông ge i ngîdu il wê il vông i vin ge xôn. Xêkizêc wê Anutu vông ge luu xêkizêc vihati vêl, om il o tiyi wê il ob yaxên mi xovô ge lêm. Xêkizêc levac tige vông yuac vac il nilôd, ²⁰ di Anutu tipi vô Kîlisi kidi lec mavîha vac yibên ya xêkizêc tige di vông i la dô vô Anutu vigê hiyôv gê kisii ganê. ²¹ Mêgem gwêbaga Kîlisi tu levac mi ngînoo xomxo levac kibun ga vêl, di ngînoo angela hixôn vimwo nipaên vihati vêl, di ngînoo susu hixôn xomxo vihati

vêl, di kô lê levac di nginoo xomxo lê levac vihati vêl, he wê dô gwêbaga hixôn he wê ob dô timuên ge. ²² Anutu vông xomxo yuu susu vihati la dô vac Kîlisi kwa ngibi, di vông Kîlisi tu xomxo vông vinên vihati bazub. ²³ Kîlisi hixôn xomxo vông vinên vihati tiyi xochê nôn tixed, lêc Kîlisi tu bazub. Di Kîlisi viyum xomxo hixôn susu vihati xôn di ici va tiyi lec vihati, di i dô vac xomxo vông vinên vihati nilô hixôn.

2

Anutu tîpi vô il dô madviha hixôn Kîlisi

¹ Ilage xam mi vông môp nipaên yuu soên viyang viyang ge, mêgem xam dô tiyi xochê xam wib di la dô teva ên Anutu. ² Vô buc tige xam la dô vac môp kibun ga, di timu vô môp wê Seten vông ge. Seten ge wê tu vimwo nipaên vihati nêl levac, di gwêbaga i vông yuac vac he wê pwoo Anutu kiyang vac ge nilô. ³ Ilage il vihati dô tiyi xochê xomxo tibêgee di timu vô môp nipaên kibun ga, di vông môp nipaên tiyi xochê il nilôd kidu il ên nêb il vông ge, di il vông môp nipaên tiyi xochê il nidnivi yuu piyôp xovô ên nêb il vông ge. Om Anutu xêyaa vô myavinê vô il hixôn xomxo nipaên vihati ên nêb obêc kitya il vêl.

⁴⁻⁵ Ilage môp nipaên wê il vông ge vông il dô teva ên Anutu tiyi xochê il xib. Lêc Anutu xo vigwe pisiv ên il luu vêl, di xêyaa vin lec il luu il nêd nipaên vêl, om vông il dô madviha hixôn Kîlisi. Môp tixed wê Anutu xo vigwe pisiv ên il ge, ge wê vô il vêl ên il nêd nipaên. ⁶ Anutu tîpi vô il kidi lec madviha hixôn Kîlisi di il tu Kîlisi xe, om vông il lêd vô levac hixôn Yesu Kîlisi gê kisi ganê. ⁷ Anutu vông bêge ên nêb xomxo vihati wê dô gwêbaga hixôn he wê obêc dô timuên ge, he i xovô bêga bê Anutu vông vizid nivîha vô il. Vizid nivîha tige bêga nêbê Anutu xo vigwe pisiv ên il di vông Yesu Kîlisi lam vô il vêl ên il nêd nipaên. Om vizid nivîha tige luu vizid vihati yang vêl. ⁸ Il vông i vin Kîlisi om Anutu xo vigwe pisiv ên il di vô il vêl ên il nêd nipaên. Lêc Anutu o vông vizid tige vô il ên môp nivîha ti wê il

vông ge lêl. Nge, vông pileva vô il. ⁹ Ên il nêd yuac nivîha ti yêpên ma wê ob kisuu Anutu ên i kitya il nêd nipaên vêl ge. Om xomxo ti o tiyi wê ob yong i vô Anutu ge lêl. ¹⁰ Anutu vaci tung il vihati di vông il vô paha lec, lec yuac wê Kîlisi vông ge, ên nêb il timu vô môp nivîha vihati wê i viac pyap ila ên nêb il ob la vac ge.

Kîlisi kituc xomxo viyang yuu tu nôn tixed

¹¹ Xam Epesas ge, xam o xomxo Yuda lêl. Nge, xam tibii ba. Xe Yuda, xe mi gôl nimnivi, ên môp tige wê Anutu vông vô xe Yuda ge. Om xe mi nêl kiyang lec xam bêga ên xe nêbê xam ge xomxo wê gôlên nimnivi ma ge. Om xam xovô bê ilage xam gên dô mamdiluhu. ¹² Vixôhilôg, ilage xam le teva ên Kîlisi, di xam dô ninya ên xe Islel. Di Anutu hilu kiyang ên nêb obêc vông vizid nivîha vô xe Yuda, lêc o nêl bêga vô xam tibii ba hixôn lêl. Xam dô kibun ga, lêc xam o dô bin susu nivîha ti wê ob val vô xam timuên ge lêl, di xam lungên Anutu. ¹³ Ilage xam dô teva ên Anutu, lêc Kîlisi lam yib di kipyax i hi sea ên nêb ob didii xam lôm vô Anutu. Om gwêbaga xam lam dô kwabo vô Anutu lec yuac wê Yesu Kîlisi vông ge. ¹⁴ Ên Kîlisi vaci tu il nêd malehe kehe. Ilage xe Yuda hixôn xam tibii ba, il xêdyaa vô nipaên voma. Om môp wê il xêdyaa vô nipaên voma ge tiyi xochê xenac levac ti wê le vac il mahigun, om xe Yuda dô vilu di xam tibii ba dô vilu. Lêc Yesu lam yib ên il vihati, mêgem dii xenac tige vêl di vông xe Yuda hixôn xam tibii ba il xôn dô kidu tixed, ¹⁵ ên Yesu kitya Moses xolac hixôn kiyang yuu môp wê yêp vac ge vihati vêl. Yesu vông bêge ên nêb ob kituc xe Yuda hixôn xam baba di vông il tu nôn paha tixed, om vông il xêma nivîha mi dô vac kiyang malehe nilô. ¹⁶ Yesu yib lec xax ên nêb ob vông il vihati tu nôn tixed di didii il xôn mi la vô Anutu. Om kitya môp wê il xêma nipaên ge vêl. ¹⁷ Kîlisi lam nêl kiyang nivîha vô il bêga nêbê ob vông il vihati dô vac kiyang malehe nilô. Om lam nêl kiyang bêge vô xam tibii ba wê ilage xam dô teva ên Anutu ge, di nêl vô xe Yuda

wê xe dô kwabo vô Anutu ge hixôn. ¹⁸ Xe Yuda hixôn xam tibii ba ge, Myakilôhô Ngibua tixed tax vuayen ên môp wê il xôn ob la vô Anutu ge lec Kîlisi tixed.

¹⁹ Mêgem gwêbaga xam o dô tiyi xocbê tibii ba wê vitevac ge lêm. Nge, xam tu Anutu nue pyap di lam kituc lec xe Yuda hixôn xomxo vông vinên vihati.

²⁰ Il vihati tiyi xocbê xumac wê Anutu lox ge. Om Yesu Kîlisi vaci tiyi xocbê teac wê le vac kibun di xumac le lec ge, di xe sinale hixôn plopete, xe tiyi xocbê xax wê le lec teac ge. Di xam ge tiyi xocbê xax malecên wê le lec pêt ngibi ge.

²¹ Di Yesu vaci ngidu xumac tige xôn, om xumac yêp nivîha di le xêkizêc. Anutu vaci lox xumac tige om obêc vô levac di tu Apumtau xumac ngibua. ²² Xam êno vông i vin Yesu, om Anutu vilu vô il vihati dô tixed om il xôn vihati tu Anutu xumac ngibua wê Anutu hixôn Myakilôhô Ngibua ob dô vac ge.

3

Pol nêl xolac vô tibii ba wê o Yuda lêm ge

¹ Anutu vông xe Yuda hixôn xam tibii ba tu nôn tixed. Lêc tibii tung a Pol, a lam dô vac xumac kalabuhu ên wê a nêl Yesu Kîlisi xolac vô xam wê xam o Yuda lêm ge. ² A xovô ên a nêbê xam ngô kiyang lec wê Anutu vông vizid vô a ge. Anutu vông vizid vô a bêga nêbê a loc vô xam tibii ba di nêl xêyaa vin lecên wê i vông ge kitong vô xam. ³ Ilage vizid wê Anutu vông ge yêp xôpacên. Mêd gwêbaga Anutu nêl mi i yêp seac vô a di a xovô. Om ga tiyi kiyang myabo wê a kivuu vô xam ilage. ⁴ Mêgem xam obêc kitong kipihac tiga od xam obêc xovô bê piyôp wê a vông ge nêl kiyang xôpacên lec Kîlisi yêp seac. ⁵ Vô buc taxlee ilage Anutu o nêl kiyang xôpacên tige yêp seac vô xomxo ti lêm, lêc gwêbaga Anutu vông Myakilôhô Ngibua lam nêl kiyang tige kehe kitong vô xe sinale hixôn he plopete wê Anutu vînoo xe ên nêb xe vông i yuac ge. ⁶ Om kiyang tige bêga nêbê Anutu kituc xe hixôn xam tu nôn tixed pyap, om nôn nivîha vihati wê Anutu nêb obêc vông vô xe Yuda ge od obêc vông vô xam êno

hixôn. Di kiyang vihati wê Anutu hilu ilage ên nêb obêc vô nôn lec vô xe Yuda ge, od kiyang tige obêc vô nôn lec vô xam baba hixôn, ên xam vông i vin xolac nivîha wê Yesu Kîlisi vông ge.

⁷ Anutu vông vizid nivîha vô a di vînoo a ên nêb a loc nêl xolac nivîha vô xam. Om vông xêkizêc wê i vông ge vô a ên nêb xêkizêc tige i ngidu a xôn di a vông yuac. ⁸ A ga, a o levac lêm. Nge, Anutu nue vihati ge nginoo a vêl. Mêlêc Anutu vông vizid nivîha vô a bêga nêbê a loc nêl xolac vô xam tibii ba. Xolac tige nêl vizid nivîha vihati wê Kîlisi vông ge kitong. Lêc il piyôp o tiyi wê il ob xovô vihati ge lêm. ⁹ Anutu ge wê tung susu lag yuu kibun vihati, di ilage môp wê Anutu nêb ob vông ge yêp xôpacên vac i piyôp di i val tyip gwêbaga. Lêc gwêbaga Anutu vông yuac vô a ên nêb a loc nêl kiyang xôpacên tige i yêp seac vô xomxo vihati. ¹⁰ Anutu nêl kiyang xôpacên tige yêp seac vô xomxo vông vinên vihati ên nêb he levac levac hixôn xêkizêc kisii ganê, he i yê di xovô bê Anutu piyôp levac luu vihati vêl. ¹¹ Buc taxlee ilage Anutu nêb ob vông yuac tibêge tiyi xocbê xo mi yêp lec Apumtau Yesu Kîlisi ên nêb Kîlisi ob vông ge. ¹² Mêgem gwêbaga il vông i vin Kîlisi, om Kîlisi vông môp vô il wê il ob la vô Anutu ge di il ob xona lêm. ¹³ Om a kitaa xam bê myavînê levac wê a kô ên wê a ngidu xam xôn ge, xam nilôm i o léc vô viyin ên myavînê tige lêm. Ên myavînê wê a kilê lec xam ge ob vông xam lêm vô levac.

Pol kitaa vô Anutu ên tibii Epesas

¹⁴ Mag Anutu kituc xe Yuda hixôn xam baba ge lam dô kidu tixed, om a yev vixag kitu vô Mag di pimil i lê. ¹⁵ Anutu nêl lê tixed lec he wê dô lag puunê gee hixôn il wê il dô kibun ga ge. ¹⁶ Om a kitaa vô Anutu bêga bê xêseac nivîha wê yêp vô i ge i lam ngidu xam xôn, di i vông Myakilôhô Ngibua wê i vông ge i dô vac xam nilôm di xam le xêkizêc ta. ¹⁷ Di a kitaa vô Anutu ên a nêbê i vông Kîlisi i lam dô vac xam nilôm ên wê xam vông i vin i ge, di i vông môp xêyaa vin lecên i vô levac vô xam ên xam le xêkizêc ya, i

tiyi xocbê xax ngilôhò la vac kibun di hòm yatôv xôn di i le pilihi ge. ¹⁸ Ên xam obêc le xêkizêc vac môp xêyaa vin lecên ge od xam hixôn xe vông vinên vihati ge, il xôn obêc xovô môp xêyaa vin lecên wê Yesu vông ge. Xêyaa vin lecên wê Yesu vông ge levac di dia nginoo la vêl di viyum vihati ge xôn, ¹⁹ di luu xovôên wê il vông ge vêl. Om a kitaa vô Anutu bêga bê i vông xovôên vô xam ên xam xovô xêyaa vin lecên wê Kilisi vông ge, di xêkizêc yuu xovôên di vizid nivihaha vihati wê Anutu vông ge i lam hivun xam xôn. ²⁰ Xêkizêc wê Anutu vông ge vông yuac vac il nilôd, om il obêc xo susu ti, me il obêc kitaa susu ti vô i ge od Anutu tiyi wê obêc vông vô il i luu wê il xovô me il kitaa vô i ge vêl. ²¹ Om il xomxo vông vinên vihati, il wê il dô gwêbaga hixôn he wê ob dô timuên gee, il obêc pimil Anutu lec yuac wê Yesu Kilisi vông ge i yêp luta lêc luta. Kiyang nôn.

4

Il hixôn Kilisi tiyi xocbê nôn tived

¹ A ga, tibii tung a lam dô vac xumac kalabuhu ga ên wê a nêl Apumtau xolac vô xam ge. Ilage Anutu tyuc xam ên nêb xam tu i nue, om a ob nêl kiyang vô xam bêga bê xam viac môp vihati i yêp nivihaha i tiyi xocbê Anutu nêb il ob timu vô ge. ² Om môp nivihaha wê Anutu vông vô il ge bêga nêbê xam pilepac xam di vô nipwo lec, di xam lum nêl kiyang vômaha, di le i lêc vông nipaên vô xomxo wê vông viyin vô xam ge lêm. Nge, xam xêmyaa i vin lec lime di xam kilê viyin wê he vông vô xam ge. ³ Môp malehe wê Myakilôhò Ngibua vông ge kisuu il lec di vông il le nôn tived. Mêgem xam vông yuac xêkizêc di hòm môp malehe xôn pilihi ên i ngidu xam xôn. ⁴ Il vihati tu nôn tived, di Myakilôhò Ngibua tived, di Anutu tyuc il vihati ên nêb il vông nilôd i loc vô nôn tived wê i obêc vông vô il timuên ge. ⁵ Il Apumtau tived, di vông vinên wê il vông ge tived, di il lipac mia lec lê tived, ⁶ di il Mag Anutu tived. Anutu tu il vihati nêd levac, di ngidu il vihati xôn, di dô vac il vihati nilôd.

⁷ Kilisi titang vizid toto ge vô il ya xovôên wê i vông ge ên nêb ob vông vô il. ⁸ Mêgem kiyang wê yêp vac kipihac xolac ge vô nôn lec. Kiyang tige nêl bêga ên nêbê,

“Buc wê i lec mi lax kisii ganê ge od didii tibii wê vông vevac vô i lêc i nginoo he vêl ge mi la hixôn, dêc titang vizid toto vô xomxo.”

⁹ Kiyang nêl bêge, om bo ti wê nêbê lec mi la kisii ganê ge, kehe nêbê va? Kehe nêl bêga ên nêbê ilage i sea ben lag kisii ganê di lop mi lam kibun ga di la vac kibun nilô. ¹⁰ Om xomxo tyo wê lop mi lam kibun ga ge wê lec mi lax kisii ganê tii vac nang di luu lag vêl, om dô i nêx lec lag yuu kibun vihati. ¹¹ Di Kilisi vông vizid yuu xovôên toto vô xomxo ên nêb he i vông he yuac ya. Om vông yuac sinale vô xomxo ya, di vông yuac plopete vô xomxo ya, di vông yuac xolac nêlên vô xomxo ya ên nêb he i loc nêl xolac vô tibii madiluhu, di vông yuac pasto vô xomxo ya ên nêb he i viac xomxo vông vinên di tixuu he ya xolac. ¹² Kilisi vông yuac tigeê vô xomxo ya ên nêb he i ngidu il xomxo vông vinên vihati xôn di il vông yuac wê Kilisi vông vô il ge i yêp nivihaha. Il hixôn Kilisi tiyi xocbê nôn tived. Om yuac wê il vông ge ob vông nôn tige vô levac di ngidu vông vinên wê il vông ge xôn. ¹³ Mêgem yuac tige i vô levac vô il di i loc vô buc wê il xomxo vông vinên vihati obêc le xêkizêc vac vông vinên, di kô xovôên tived lec Anutu nu tuc, di il ob tu xomxo nivihaha tiyi xocbê Kilisi ge. ¹⁴ Mêgem il ob dô tiyi xocbê nue nipwopwo ge lêm. Ên xomxo kityooên obêc tixuu nipwo ya xolac ba ti, me didii he mi la vac môp kityooên ge od ob vô pilepac pilepac vô he tiyi xocbê gwec vuac di pilepac dipac di lea vô pop pop vô dipac la di lôm ge. Om il ob dô tiyi xocbê nipwopwo tibêgee lêm. ¹⁵ Nge, il ob dô tiyi xocbê xomxo levac di nêl kiyang hixôn nôn vômaha di xêdyaa i vin lecma, ên il obêc timu vô môp tibêgee ge od il ob le pilihi hixôn Kilisi wê tu il badzub ge. ¹⁶ Il hixôn Kilisi tiyi xocbê nôn tived, lêc Kilisi tu bazub di il ge tiyi xocbê vixa yuu vigê di manôn yuubê. Di bazub vông ngang

vihati kitucma di tu nôn tived. Om ngang toto obêc vông he yuac toto nivuha ge od nôn tige ob dô nivuha di lig mi vô levac di ob vô xêkizêc lec ya môp xêyaa vin lecên.

Xomxo vông vinên ob tup vô môp paha

¹⁷ A ob nêl kiyang ti vô xam. A tu Apumtau manôn om a nêl xêkizêc vô xam bêga bê le i lêc vông môp i tiyi xocbê tibii madiluhu vông ge lêm, ên he vông nilô la vô môp vaxvax wê nôn ti yêp vacên ma ge, ¹⁸ di mapitoc hivun he piyôp xôn. He lungên Anutu di he nêb he ob ngô kiyang nôn lêm, om he dô ninyawehe ên maviha dôên wê Anutu vông ge. ¹⁹ He ni o yoc ên môp nipaên wê he mi vông ge lêm. Nge, he vông he la diluhu vô môp yôdac vêx yuu vux, di he doma vô môp ningeac vihati.

²⁰ Mêlêc Kilisi o didii xam vac môp tibêgee lêm. ²¹ Nge, a xovô ên a nêbê ilage xam ngô kiyang lec Kilisi, di xomxo tixuu xam ya Yesu kiyang nôn. ²² Kiyang tige nêl bêga ên nêbê ilage xam mi timu vô môp nipaên wê xomxo ngwe vông ge, om kityoo xam di didii xam la vac môp nipaên wê xam nimnivi xovô ge. Lêc môp nipaên tige wê ob kitya xam vêl. Om xam sea môp wê xomxo nipaên tige vông ge i loc yêp xel. ²³ Di xam pilepac nilôm yuu piyôp i vô paha lec, ²⁴ di xam hêm môp wê xomxo paha ngwe vông ge lec. Môp wê xomxo tige vông ge ngibua di xêseac nôn tiyi xocbê Anutu vaci.

²⁵ Mêgem xam sea kiyang kityooên i loc yêp xel di nêl kiyang nôn voma, ên il vihati tu nôn tived pyap. ²⁶ Xam xêmyaa obêc vô myavinê voma ge od xam viac xam, ên xêyaa myavinê i o lêc vông xam loc vac nipaên lêm. Di le i lêc dô hixôn xêyaa myavinê di hiyôv i hoo loc hixôn lêm, ²⁷ ên xam obêc tax vuayen vô Seten di i ob didii xam la vac môp nipaên. ²⁸ Xomxo wê mi vông yôdac vô xomxo ngwe susu ge i o lêc vun xomxo susu i ti vac lêm. Nge, ici va vigê i vông yuac nivuha êdêc kisuu susu lec di vông ya vô xomxo wê nêl susu maên ge. ²⁹ Le i lêc nêl kiyang nipaên lêm. Nge, xam nêl kiyang nivuha wê ob ngidu xomxo xôn ge ên i vô nivuha vô he wê

ob ngô kiyang ge. ³⁰ Le i lêc vông viyin vô Myakilôhô Ngibua wê Anutu vông ge lêm, ên Myakilôhô Ngibua lam dô vac il nilôd tiyi xocbê il tu Anutu nue om vông xovôên vô il bêga nêbê il ob la dô hixôn Anutu timuên. ³¹ Xam sea môp nipaên wê xam xêmyaa vô nipaên vô xomxo ngwe ge, di môp kunacmaên, di môp xêyaa myavinê, di môp higacên, di môp wê xam nêl kiyang nipaên lec xomxo ge, di sea môp nipaên vihati i loc yêp xel. ³² Xam vông nivuha voma di xo vigwe pisiv ênma, di xomxo ti obêc vông nipaên vô xam ge od xam kitya i nêl nipaên vêl i tiyi xocbê Anutu kitya xam nêl nipaên vêl lec Yesu Kilisi lê ge.

5

Il dô vac xêseac om il ob timu vô môp nivuha

¹ Anutu kitya xam nêl nipaên vêl di xêyaa vin lec xam, di xam tu i nue. Om a nêl vô xam bêga bê xam timu vô môp wê Anutu hilung vô xam ge, ² di xam timu vô môp xêyaa vin lec maên i tiyi xocbê Kilisi wê xêyaa vin lec il om yib ên il nêl nipaên ge. Kilisi vông ici va tu daa wê Anutu yê nivuha ge, tiyi xocbê ilage xomxo si daa wê nivivea nivuha ge ên nêl Anutu i yê nivuha.

³ Le i lêc timu vô môp yôdac vêx yuu vux di môp ningeac lêm, di xam o vông nilôm i loc vô susu vax vax lêm, di le i lêc keac lec môp nipaên tibêgee lêm. Ên il Anutu nue il, om o tiyi wê il ob nêl kiyang lec môp nipaên tibêgee lêm. ⁴ Le i lêc nêl kiyang yôdac lecma lêm, di le i lêc nêl kiyang xêlila lec kiyang nipaên lêm, di le i lêc nêl kiyang vidaaên wê nôn maên ge lêm, ên kiyang tibêgee tiyiên ma, om xam sea i loc yêp xel di xam pimil Anutu. ⁵ Xacxam va xovô pyap bêga bê xomxo wê vông môp yôdac vêx yuu vux ge, me vông môp ningeac, me vông nilô la vô susu vaxvax ge, he obêc la dô vac Anutu yuu Kilisi ben lêm. Di a nêl vô xam bê xomxo wê vông nilô la vô susu vaxvax ge, he tiyi xocbê he yev vixa kitu vô anutu kityooên.

⁶ Xam viac xam, ên xomxo kityooên obêc val nêl kiyang vidaaên vô xam ên nêb ob didii xam mi la vac môp nipaên ge od xam o lêc ngô kiyang wê he vông ge lêm. Ên Anutu xêyaa vô myavinê vô xomxo wê pwoo i kiyang vac di timu vô môp nipaên tibêgee. ⁷ Mêgem xam dô teva ên xomxo wê vông môp nipaên bêgee, ⁸ ên ilage xam dô vac mapitoc, lêc gwêbaga xam tu Apumtau nue, om xam dô vac xêseac. Mêgem xam timu vô môp wê xomxo xêseac vông ge, ⁹ ên xomxo obêc dô vac xêseac ge od ob timu vô môp nivaha yuu bôbac di dô vac kiyang nôh hixôn. ¹⁰ Di xam myag môp wê Apumtau obêc yê nêb nivaha ge. ¹¹ Xomxo wê mi dô vac mapitoc ge, he mi timu vô môp wê ob vô nôh nivaha lêm ge, om le i lêc timu vô he lêm. Nge, xam nêl he nêh nipaên kitong vô he. ¹² Lêc a ob nêl kiyang lec môp wê he vông mi i yêp xôpacên ge lêm, ên ob vông ni yocên vô a. ¹³ Lêc xêseac obêc linac lec môp yuu susu vihati ge od he ob dô seac di ti ob dô vac mapitoc lêm. Ên susu vihati wê xêseac tige linac lec ge, he tiyi xochê xêseac nôh. ¹⁴ Mêgem kiyang ti yêp bêga ên nêbê,

“Ông wê ông wêp ge, ông kidi lec mamviha di sea môp mayibên, ên xêseac wê Kilisi vông ge i linac vô ông.”

¹⁵ Om xam viac xam ên môp wê xam timu vô ge, di xam o lêc dô i tiyi xomxo wê lungên Anutu ge lêm. Nge, xam dô i tiyi xochê xomxo wê xovô Anutu ge, ¹⁶ di xam xovô môp nivaha wê Anutu vông ge i tiyi buc vihati, di xam o sea buc ti i yêp vidaaên lêm, ên buc gwêbaga il dô vac viyin. ¹⁷ Mêgem xam o dô i tiyi xochê xomxo wê piyôp maên ge lêm. Nge, xam xovô môp wê Anutu vông vô xam ên nêb xam timu vô ge.

¹⁸ Le i lêc num mia xêkizêc di i vông xam piyôp i vô yacyac lêm, ên môp tibêge ob vông xam vô nipaên. Om xam sea môp tibêge di lam dô vac Myakilôhê Ngibua kwa ngibi ên i hivun xam xôn. ¹⁹ Om kiyang wê xam keac voma ge, xam keac di vông lilo wê pimilên Anutu ge, hixôn lilo daa, di lilo wê Myakilôhê

Ngibua vông vô xam ge, di xam vông lilo vô Apumtau vac myam di vông vac nilôm hixôn, ²⁰ di i tiyi buc vihati xam pimil Anutu lec il lig Apumtau Yesu Kilisi lê ên viyin yuu nivaha vihati wê val vô xam ge.

Kiyang lec môp iimaên

²¹ Xam pimil Kilisi di kô i lec, di xam loc dô vac lime vông vinên kwa ngibi i tiyi xochê môp wê Kilisi hilung vô xam ge.

²² Xam vêx, xam ngô kiyang wê liyame nêl ge di loc vac he kwa ngibi i tiyi xochê xam ngô Anutu kiyang di la vac i kwa ngibi ge, ²³ ên liyame ge tu xam bamzub tiyi xochê Kilisi tu il wê il vông i vin ge badzub. Il hixôn Kilisi tu nôh tixed, di Kilisi vaci vô il vêl ên il nêd nipaên. ²⁴ Il wê il vông i vin ge, il dô vac Kilisi kwa ngibi, om xam vêx êno, xam loc vac kiyang wê liyame vông ge kwa ngibi i tiyi buc vihati.

²⁵ Xam vux, xam xêmyaa i vin lec vinême i tiyi xochê Kilisi xêyaa vin lec il xomxo vông vinên vihati, om lam yib lec il nêd nipaên, ²⁶ ên nêb ob lipac il vô paha lec ya mia hixôn xolac wê ici va vông ge, di vông il vông vinên vihati il tu i nue. ²⁷ Kilisi vông bêge ên nêb ob vông il tu xomxo nivaha wê ningeac yuu byepacên ti me susu nipaên ti ob dô hixôn il lêm. Nge, il ob tu xomxo ngibua wê judaên ti ob yêp hixôn il lêm ge. ²⁸ Kilisi vông bêge, mêgem xam vux, xam xêmyaa i vin lec vinême i tiyi xochê xam xêmyaa vin lec xacxam va nimnivi ge. Vux ti xêyaa obêc vin lec vinê ge od tiyi xochê xêyaa vin lec ici va, ²⁹ ên xomxo ti ob vông myavinê vô ici va ninivi lêm. Nge, ob vet ninivi di viac nivaha tiyi xochê Kilisi viac xomxo vông vinên vihati nivaha ge, ³⁰ ên il tiyi xochê Kilisi vixa yuu vigê di manôn yubê, om il hixôn Kilisi tiyi xochê nôh tixed. ³¹ Kiyang yêp vac xolac bêga nêbê,

“Mêgem vux ti obêc kô vêx ge od ob sea ta yuu ma di la dô hixôn vinê, di yuu ob tu nôh tixed.”

³² Xolac nêl bêge, lêc kiyang ga kehe yuu. Kehe ngwe wê levac ge nêl lec Kilisi hixôn xomxo vông vinên. ³³ Di ngwe nêl lec môp wê vêx hixôn vux iimaên ge, om xam vux, xam toto xêmyaa i vin lec vinême i tiyi xochê xam xêmyaa vin lec

xacxam va nimnivi ge. Di xam vêx, xam pîmil liyame lê di kô he lec.

6

Kiyang lec nue hixôn tae mae

¹⁻² Xam nuge, xam tu Apumtau xe, om xam vô ninyam lehe vô tame mame kiyang, ên ge môp bôbac wê xolac nêl ilage bêga ên nêbê, “Xam hôm tame mame lê lec di ngô he kiyang.” Xolac tige Anutu hilu taxlee bêga ên nêbê, ³ “Xam obêc vô ninyam lehe vô kiyang wê tame mame nêl ge od xam obêc dô nimviha di dô mamviha buc dia gê kibun ga.” Anutu nêl bêge ilage.

⁴ Xam mae, le i léc kunac nume i luu vêl mi vông he xêyaa i vô myavinê vô xam lêm. Nge, xam viac he i nivîha di titô he di tixuu he ya Apumtau xolac.

Kiyang lec xomxo levac hixôn nue yuac

⁵ Xam wê xam tu xomxo levac nue yuac ge, xam loc vac kiyang wê xomxo levac vông ge kwa ngibi, di xona ên he di xam nilôm i o léc vông yuu lêm. Nge, xam nilôm i loc tived vô yuac wê xam ob vông ge, di xam timu vô xomxo levac vya i tiyi xocbê xam timu vô Kilisi vya ge. ⁶ Le i léc kityoo di hi xomxo levac manôn lec ya yuac lêm, ên ge tiyi xocbê xam nêb xomxo i yê xam nivîha. Om xam vông xam yuac kibun ga i yêp nivîha i tiyi xocbê xam vông yuac nivîha vô Kilisi ge od ge tiyi xocbê xam vông ya xovôên wê Anutu vông ge. ⁷ Xam vông xam yuac kibun ga hixôn xêmyaa nivîha, di vông yuac vô xomxo kibun ga i tiyi xocbê xam vông yuac vô Anutu. ⁸ Xam xovô bê xomxo ti obêc vông i yuac i yêp nivîha ge od Apumtau ob vông nôn nivîha vô i. Om Apumtau obêc vông nôn nivîha vô he wê tu xomxo levac nue yuac ge di ob vông vô he wê lê levac ge hixôn.

⁹ Xam xomxo levac wê xam viac nume yuac ge, xam vông nivîha vô nume yuac, di le i léc higac di vông he i xona lêm, ên xam xovô bê Apumtau wê dô kisii ganê ge tu xam nêl levac di tu nume yuac nêl levac êno, di Apumtau o yê il mangwe levac di mangwe nipwo lêm. Nge, yê il vihati tiyima.

Susu vevac wê Anutu vông vô il ge

¹⁰ A ob nêl kiyang xêxuhu ya hixôn bêga bê xam tu Apumtau xe pyap, om xam le pilîhi ya xêkizêc wê Apumtau vông vô xam ge. ¹¹ Xam vinyum susu vevac wê Anutu vông vô xam ge lec xam nimnivi xôn di le xêkizêc di vông vevac vô Seten di pwoo kiyang kityooên wê i vông ge i pec. ¹² Ên il o vông vevac vô xomxo kibun ga lêm. Nge, il vông vevac vô vimwo nipaên hixôn angela nipaên di Seten he nue yuac hixôn xêkizêc levac wê viac mapitoc ge. ¹³ Om xam vinyum susu vevac wê Anutu vông vô xam ge lec xam nimnivi xôn, di buc nipaên wê Seten nêb obêc vông vevac vô xam ge od xam ob le xêkizêc vac vevac di nginoo Seten vêl mi le pilîhi.

¹⁴ Mêgem xam le xêkizêc di vinyum susu vevac wê Anutu vông vô xam ge lec. Susu vevac tigeê bêga bê xam vêx Anutu kiyang nôn i tiyi xocbê let, di xam vinyum môp nivîha i kisuu xam lec i tiyi xocbê ngakwi xêkizêc wê kisuu xam pikopac lec ge. ¹⁵ Anutu xolac nivîha nêl ên nêbê Anutu vông il la dô vac kiyang malehe nilô, om xam nêl xolac tige mi le xêkizêc vac i tiyi xocbê su wê xam su lec vixam xôn ge. ¹⁶ Om xam vinyum susu vevac tigeê lec xam nimnivi xôn, di xam hôm vông vinên wê xam vông ge xôn pilîhi i tiyi xocbê êê wê kisuu xam lec ge, êdêc Seten obêc byêx yii wê ngwax tum lec ge lam ge od i lam selac lec vông vinên wê xam vông ge di xam le nivîha. ¹⁷ Xam xovô pyap ên xam nêbê Anutu vô il vêl ên il nêd nipaên, om xam hôm xovôên tige xôn pilîhi i tiyi xocbêxam tung kilung xêkizêc ta lec bamzub ên nêb i kisuu bamzub lec ge. Xam hôm yipac levac wê Myakilôhô Ngibua vông ge. Yipac tige Anutu xolac nôn. ¹⁸ Xam kitaa vô Anutu i tiyi buc vihati ya xêkizêc wê Myakilôhô Ngibua vông vô xam ge, di xam kitaa lec môp toto wê xam vông ge. Xam viac xam di hôm môp kitaaên xôn pilîhi di seaên i ma, di xam kitaa lec xomxo vông vinên vihati ên Anutu i ngidu he xôn. ¹⁹ Di xam kitaa vô Anutu lec a êno bêga bê Anutu i ngidu a xôn ên a xonaên ên

xomxo ti i ma di a myag i vô viyin maên di a nêl xolac wê yêp xôpacên ilage i yêp seac. ²⁰ A ga wê Anutu vông a la nêl xolac, om gwêbaga tibii tung a lam dô vac xumac kalabuhu ga ên wê a nêl xolac ge. Mêgem xam kitaa vô Anutu bêga bê i vông xêkizêc vô a ên a xonaên i ma di a nêl Anutu xolac vô xomxo vihati i tiyi xochê yuac wê Anutu vông vô a ge.

Kiyang viwen timuên

²¹ Tikikas ob nêl a kitong vô xam di nêl yuac wê a vông vac vigwe ga kitong êno. Tikikas ge il lig vông vinên ti wê il xêdyaa vin lec i ge, di i vông yuac nivîha vô Apumtau ge. ²² Om a vông i loc vô xam ên a nêb i loc nêl kitong bê xe dô tibêna vac xumac kalabuhu ga, ên i vông xam nilôm i vô viyin maên.

²³ Mag Anutu yuu Apumtau Yesu Kîlisi, yuu i vông kiyang malehe hixôn xêyaa vin lecên di vông vinên nôn i loc vô xam wê a lige ge. ²⁴ Vizid nivîha wê Anutu vông ge i loc vô xomxo vihati wê xêyaa vin lec il lig Apumtau Yesu Kîlisi tiyi buc vihati di ob tiyôô vac lêm.

PILIPAI Kipihac wê Pol kivuu vô tibii Pilipai ge

¹ A, Pol, hixôn Timoti, xii ga Yesu Kîlisi nue yuac. Xii kivuu kipihac ga mi vông i loc vô xam vihati gê vigwe Pilipai, xam gyovixa di xam wê xam vông yuac vac konglegesen ge hixôn xam vihati wê xam vông i vin Yesu Kîlisi ge.

² Il Mag Anutu hixôn Apumtau Yesu Kîlisi yuu i vông vizid nivaha hixôn kiyang malehe i hivun xam xôn.

Pol pimil Anutu ên tibii Pilipai

³ Tiyi buc vihati wê a mi xo xam ge od a pimil Mag Anutu ên xam, ⁴ di buc vihati wê a kitaa vô Anutu lec xam ge od a kitaa hixôn xêgyaa nivaha ⁵ ên wê xam vông yuac xolac hixôn a taxlee di i lam tyip gwêbaga hixôn ge. ⁶ Om a xovô ên a nêbê Anutu vông yuac nivaha vac xam nilôm, om ob vông yuac vac xam nilôm i tiyi buc vihati di i loc tyip lec buc wê Yesu Kîlisi obêc lop mi lôm ge. ⁷ Om môp wê a xêgyaa nivaha ên xam ge, ge môp bôbac, ên a xo xam yêp vac nilôg lec buc vihati, ên xam mi ngidu a xôn om Anutu vông vizid nivaha vô il tiyi buc vihati, gwêbaga wê a lam dô vac xumac kalabuhu ge hixôn buc wê a dô vixun di a nêl xolac vô xomxo ên a nêb he i xovô bê Anutu xolac ge kiyang nô. ⁸ Anutu yê wê a vông nilôg hixôn piyôp vihati ge loc vô xam, ên Yesu Kîlisi vông a xêgyaa vin lec xam vihati.

⁹ Di a kitaa vô Anutu ên a nêbê i vông môp xêyaa vin lecên wê xam vông ge i vô levac, di i vông xovôen levac hixôn piyôp nivaha vô xam, ¹⁰ tiyi wê xam ob yaxên môp vihati nêb nivaha me nipaên ge. Om timuên wê Kîlisi obêc vena ge od xam obêc dô nivaha di kiyang ti ob yêp vô xam lêm, ¹¹ di môp nivaha wê xam vông ge ob vô nô nivaha vô xam i luu vêl ya xêkizêc wê Yesu Kîlisi vông ge. Om xomxo ob yê di pimil Anutu di vông i lê i vô levac.

Wê Pol dô vac kalabuhu gê Lom ge od ngidu xolac xôn

¹² Xam lige, a nêb a ob nêl kitong vô xam ên xam xovô bêga bê gwêbaga a lam dô vac xumac kalabuhu lê, lêc viyin tiga o le vac xolac xôn lêm. Nge, vông xolac vô levac, ¹³ om tibii vevac wê bin xumac kalabuhu ga hixôn gavman levac Sisa ben ge, he vihati hixôn xomxo baba xovô nêbê tibii tung a lam dô vac xumac kalabuhu ga ên wê a mi nêl Yesu Kîlisi kitong vô xomxo ge. ¹⁴ Ilage lige vông vinên ya xona ên wê he ob nêl xolac ge ên he nêbê mêd tibii ob vông viyin vô he ên xolac. Lêc gwêbaga he tibeac yê di xovô bê Apumtau ngidu a xôn vac kalabuhu, mêmeg gwêbaga he le xêkizêc di nêl Anutu xolac di xonaên ma.

¹⁵ Vixôhilôg, he ya xêyaa vô nipaên ên wê a lêg vô levac ge, om he nêl Kîlisi xolac ên nêb xomxo i yê he nivaha di vông he lê i vô levac nginoo a vêl. Lêc he ya nêl xolac di o xo bêge lêm. ¹⁶ Nge, he xêyaa vin lec a om he nêl xolac kitong ên he xovô ên he nêbê tibii vông a lam dô vac kalabuhu ga ên wê a ngidu xolac xôn ge. ¹⁷ Lêc he wê a nêl tax ge he nêb tibii i yê he di vông he lê i vô levac ên yuac xolac, om he nêl Kîlisi kitong, di he o nêl xolac hixôn nilô tibeac lêm. Nge, he nêl xolac ên he nêb he ob vông a lêg i tô di vông a nilôg i vô viyin vac xumac kalabuhu ga. ¹⁸ Lêc a ob nêl kiyang ti lec wê he vông ge lêm. Ên xomxo ya nêl Kîlisi kitong hixôn nilô nivaha di ya nêl hixôn nilô nipaên. Lêc he vihati nêl Yesu Kîlisi kitong yêp seac, om a nilôg vô nivaha.

¹⁹ Vixôhilôg, a nilôg vô nivaha gwêbaga di ob vô nivaha timuên hixôn, ên a xovô ên a nêbê xam mi kitaa lec a, di Myakilôhô Ngibua wê Yesu Kîlisi vông ge mi ngidu a xôn om ob vô a vêl ên viyin tiga. ²⁰ Om a xo vinux yang di a dô bin wê Anutu ob ngidu a xôn, di a ob vông nipaên ti wê a nig ob yoc ên ge lêm. Nge, a nêb a ob le xêkizêc vac vông vinên gwêbaga tiyi xocbê a le xêkizêc ilage, di a ob xona ên xomxo ti lêm. A vông bêge ên a nêb a obêc dô magviha me a obêc xib ge od a ob vông Kîlisi lê i vô levac. ²¹ Wê a dô magviha ga ge od a vông nilôg

la yadiluhu vô Kilisi, léc wê a obêc xib ge od a obêc kô vizid nivîha luu vizid wê kibun ga vêl. ²² Léc wê a gên dô magviha ga ge od a vông yuac nivîha wê ob vô nôn nivîha ge. Om môp yuu xôn nivîha. Ngwe wê a ob dô magviha di ngwe wê a ob xib ge. Om a obêc timu vô ga ngwe na? Ge a lungên. ²³ A nilôg vô yuu. A xêgyaa vin lec wê a ob xib di la dô hixôn Kilisi. Môp ngwe ga luu ngwe wê dôên maviha ge vêl. ²⁴ Léc wê a obêc dô magviha lec kibun ga ge od ge wê a ob ngidu xam xôn. ²⁵ A xovô kiyang tige pyap om a nêl bêga ên a nêbê a ob dô magviha lec kibun ga ên dô hixôn xam di ngidu xam xôn ên xam léc vông i vin xêkizêc ta di dô hixôn xêmyaa nivîha. ²⁶ Mêgem buc wê a obêc loc dô hixôn xam ge od ge wê xam xêmyaa ob vô nivîha di xam ob pimil Yesu Kilisi ên wê a vena vô xam ge.

Xomxo Pilipai hixôn Pol vông vevac ya xolac

²⁷ A nêl vô xam bêga bê môp vihati wê xam nêb xam ob vông ge, xam vông i tiyi wê Kilisi xolac nêl ge. Om a obêc loc vô xam di xê môp wê xam vông ge, me a obêc dô teva di ngô kiyang lec môp vihati wê xam vông ge, od a nêb a ob xovô wê xam le xêkizêc ta hixôn nilôm tixed di vông vevac ya xolac hixôn piyôp tixed ên xam nêb xomxo i ngô di vông i vin. ²⁸ Di a nêb a ob xovô wê xam o xona ên xomxo wê vông vevac vô xolac ge lêm. Ên xam obêc xona ên he lêm ge od obêc vông xovôên vô he bê Anutu obêc kitya he vêl timuên, dom xam ge xam ob dô nivîha. Ên Anutu vaci wê ob vông xam dô nivîha hixôn i ge. ²⁹ Ên Anutu nêb Kilisi lê i vô levac, om vông môp yuu vô xam ên nêb xam timu vô. Ngwe wê xam vông i vin Kilisi ge, di ngwe wê xam ob kilê viyin lec Kilisi lê ³⁰ di vông vevac ya xolac ge. Ilage xam wê vevac wê a vông ya xolac ge di gwêbaga xam ngô wê a gên divông vevac ya xolac tibêge. Om il xôn ob vông i yêp tixed.

2

Il ob pilepac il di vô nipwo lec

¹ Xam dô vac Kilisi vigê vilu kwa ngibi om vông xam dô nivîha. Di Kilisi xêyaa vin lec xam om xam dô malehe, di Myakilôhô Ngibua dô hixôn xam di ngidu xam xôn. Di xam xêmyaa mi vin lecma di xam mi xo vigwe vô pisiv ênma. ² Vixôhilôg, xam mi vông môp nivîha bêgee om a xêgyaa vô nivîha. Om a ob nêl vô xam bêga bê xam timu vô môp mangwe gae hixôn bêga bê xam piyôp i tixed, di xam timu vô môp xêyaa vin lecên tixed, di nilôm i tixed, di xam vông i vinma kiyang. Xam obêc vông bêge ge od ob vông a xêgyaa vô nivîha yang. ³ Le i léc xo xacxam va lêm di le i léc yong xam lêm. Nge, xam pilepac xam di vô nipwo lec di wê xomxo vihati i tiyi xocbê he nginoo xam vêl ge. ⁴ Le i léc viac xacxam va susu yuu yuac lêm. Nge, xam viac xomxo vihati susu yuu yuac êno di ngidu he xôn.

Kilisi pilepac ici va di vô nipwo lec

⁵ Xam timu vô piyôp i tixed xocbê Yesu Kilisi xo ge. ⁶ Ên Yesu Kilisi yuu ma Anutu dô nôn tixed lê, léc Yesu o hôm môp wê yuu ma dô tiyima ge pilihi lêm. ⁷ Nge, ici va sea lê levac wê i vông ge di lam yubac gê kibun ga xocbê xomxo kibun ga ti di vông yuac tiyi xocbê xomxo wê vidaaên ge ti. ⁸ Yesu tu xocbê xomxo kibun ti, di pilepac ici va tu xocbê nipwo di la vac Anutu kiyang kwa ngibi di vông i tiyi wê Anutu nêl ge di i la tyip lec buc wê yib ge. Vixôhilôg, yib lec xax pola. ⁹ Mêgem Anutu vông Yesu tu levac nginoo xomxo vihati vêl, di vông lê wê nginoo lê vihati vêl ge vô i. ¹⁰ Anutu vông lê levac vô Yesu ên nêb xomxo wê dô kisii ganê ge di he wê dô kibun ga ge, hixôn he wê yib di la yêp vac kibun nilô ge, he vihati ob ngô Yesu lê di yev vixa kitu vô i, ¹¹ di nêl kitong i yêp seac bêga bê, “Yesu Kilisi ge il nêd Apumtau.” Obêc bêge ge od Mag Anutu lê ob vô levac.

Il ob dô xocbê xêseac ge vac xomxo mahigun

¹² Yesu vông yuac vihati i tiyi wê Anutu nêl ge, mêgem xam lige wê a xêgyaa vin lec xam ge, xam vông i tiyi wê Yesu vông

ge. Ilage wê a dô hixôn xam ge, xam ngô a kiyang di vông i tiyi wê a nêl ge. Lêc gwêbaga a lam dô teva ên xam, om a ob nêl vô xam bêga bê xam ngô kiyang di vông i tiyi wê a nêl ge i luu wê xam vông lec buc wê a dô hixôn xam ge vêl. Anutu vô xam vêl ên xam nêl nipaên, om xam vông i yuac xêkizêc ên yuac i vô nôn lec, di xam xona ên Anutu di xam nim i yoc ên môp nipaên. ¹³ Xam tiyi wê xam ob vông bêge, ên Anutu vông yuac vac xam nilôm, om ob vông xam xo môp yuu yuac wê i yê nivîha ge, di ob vông xam timu vô.

¹⁴ Yuac vihati wê xam ob vông ge, le i lêc so vya vô yuac tige di nêl kiyang tibeac lec lêm. ¹⁵ Xam sea môp tibêge êdêc nipaên ti i o lêc yêp vô xam lêm. Nge, xam tu xomxo wê nivîha ge, ên Anutu nue ge wê nipaên ti o yêp vac he nilô lêm. Ên xomxo kibun ga wê dô hixôn xam gwêbaga ge, he ge xomxo nipaên wê dô vac mapitoc, ên he sea môp nivîha di timu vô môp nipaên. Om xam dô vac he mahigun tiyi xocbê lam ên i vông xêseac vô he, ¹⁶ di xam nêl Anutu kiyang wê ob vông he dô maviha ge kitong vô he. Xam obêc vông bêge ge od buc timuên wê Kilisi obêc vena ge od a xêgyaa ob vô nivîha ên xam, di a ob xovô bêga bê yuac wê a vông vac xam mahigun ge, a o vông pisiv lêm, di a yuac o tô mi la lêm.

¹⁷ Vông vinên wê xam vông ge tiyi xocbê daa wê xam vông vô Anutu ge. Om tibii obêc hi a xib di kipyax a hi sea ên wê a nêl xolac vô xam ge od pyap, ên obêc tiyi xocbê a êno vông daa vô Anutu. Om a xêgyaa ob vô nivîha, di il xôn nilôd ob dô nivîha. ¹⁸ Mêgem a nêl vô xam bêga bê xam êno, xam xêmyaa i vô nivîha, di xam dô hixôn nilôm nivîha i tiyi xocbê a ge.

Pol nêl Timoti yuac kitong vô tibii Pilipai

¹⁹ Apumtau Yesu obêc tyuc lec ge od a ob vông Timoti i loc vô xam Pilipai lutibed, ên i yê yuac wê xam vông ge, dêc lôm nêl kitong vô a, ên vông a xêgyaa i vô nivîha. ²⁰ Xomxo ngwe xocbê Timoti ge o dô hixôn a lêm. Nge, Timoti tibed wê mi xo xam tiyi xocbê a mi xo xam ên a

nêb a ob ngidu xam xôn ge. ²¹ Xomxo ya ge he mi xo heche va yuac yuu ninivi, di o xo Yesu Kilisi yuac lêm. ²² Di Timoti mô ge, xam xovô ên xam nêbê xomxo nivîha, ên mi ngidu a xôn vac yuac xolac tiyi xocbê nu ti ngidu ma xôn ge. ²³ Mêgem a nêb a ob vông Timoti i loc vô xam. Lêc gwêbaga a lungên môp wê gavman levac ob vông vô a ge. A ob yaxên lê, di vông Timoti i loc vô xam timuên. ²⁴ Lêc a xo ên a nêbê Apumtau obêc piwelac a vêl ên kalabuhu ga, om a êno obêc loc vô xam lutibed.

Pol nêl Epaplodaitas yuac kitong

²⁵ Ilage xam vông il lig vông vinên Epaplodaitas lam vô a ên xam nêb i kê xam mamnôn di lam ngidu a xôn. Om i lam dô hixôn a di xii xôn vông yuac, di xii vông vevac ya xolac. Lêcom a xovô ên a nêbê a ob vông Epaplodaitas i lôc mi loc vô xam i tii vac nang, ²⁶ ên xam ngô wê yidac vông i ilage lêcom xam lungên wê yidac ma ge, om xam obêc dixo i. Mêgem vông Epaplodaitas nilô vô viyin di i dixo xam êno. ²⁷ Vixôhilôg nôn, ilage i vông yidac levac tiyi wê ob yib ge. Mêlêc Anutu xo vigwe pisiv ên i om vông i vô nivîha lec. Di Anutu xo vigwe pisiv ên a êno, ên nêb viyin tige i o hivun a xôn lêm. ²⁸ Om a xo vînux ên a nêb a ob vông i lôc mi loc vô xam i tii vac nang, ên xam wê di xêmyaa i vô nivîha, di i vông a nilôg i vô viyin maên. ²⁹ Mêgem buc wê obêc lôc mi loc vô xam ge od xam kê i lec nivîha hixôn xêmyaa nivîha di pimil Apumtau lê. Di xam vông xomxo vihati wê tiyi xocbê Epaplodaitas gee lê i vô levac, ³⁰ ên Epaplodaitas ge vông Kilisi yuac, lêc yidac levac vông i om vô kwabo lec wê ob yib ge, lêc o xo ici va lêm. Nge, xovô nêbê xam nêb i kê xam mamnôn di lam ngidu a xôn, om nêb ob vông yuac tige i ma lê.

3

Xomxo wê vông i vin Kilisi ge wê Anutu yê nivîha

¹ Xam lige, a nêb a ob nêl kiyang xêxuhu ya hixôn bêga bê xam xêmyaa i nivîha ên Apumtau. A nêl kiyang bêge vô xam ilage pyap, lêc a nilôg o vô viyin ên

wê a ob kivuu kiyang tige i tii vac vô xam ge lêm, ên kiyang tige ob ngidu xam xôn.

² Xam viac xam ên xomxo nipaên wê tiyi xochê noo vimen ge, ên he mi vông môp nipaên, di xam xona nêp ên he Yuda wê ninivi gôlên ge. He gôl he ninivi ên nêb ob vông xovôên vô xomxo bê he Anutu nue. ³ Lêc he o Anutu nue lêm. Nge, il ga il tu Anutu nue nôp. Lêc il o tu Anutu nue ên wê il timu vô Yuda vông môp di gôl il nidnivi ge lêm. Nge, il wê il tu Anutu nue ge wê Myakilôhông Ngibua ngidu il xôn di il vông lilo vô Anutu, di vông Yesu Kîlisi lê vô levac ge, di il xovô bê Yuda vông môp kibun ga o tiyi wê ob vông Anutu yê il nivîha ge lêm. ⁴ Lêc xomxo ya timu vô Yuda vông môp kibun ên he so ên he nêb mêd môp tige ob vô he vêl ên he nêp nipaên. Om a obêc nêb a ob vông i vin i tiyi he ge od môp kibun wê vông a lêg vô levac ge ob nginoo wê he vông ge vêl. ⁵ Ên a ga, a Islel ti, ên a pum lec Bensamin wê Islel kehe vigê yuu di yuu tô mi la (12) ge ti, di a tag yuu mag ge Hiblu, om a êno Hiblu ti. A yubac, dèc buc vigê vilu di sec yon lam la vêl, mêd ge wê tag yuu mag gôl a nignivi tiyi môp wê xe Yuda mi vông ge. Di a kô yuac Palisi wê a mi viac môp wê Moses xolac vông ge vihati. ⁶ Di a xo vînuv ên a nêb môp vihati wê Moses vông ge tô vacên i ma, di a so ên a nêbê xomxo wê vông i vin Yesu ge sea Moses xolac, om a vông viyin yuu myavinê vô he. Lêc xomxo ti obêc nêb yaxên môp wê a vông ge od obêc nêl bê a timu vô Moses xolac vihati om nipaên ti o yêp vô a lêm. ⁷ Môp tige wê a vông ilage vông a lêg vô levac. Lêc gwêbaga a sea môp tige vihati di xê tiyi xochê môp pileva ge, di a vông nilôg la yadiluhu vô Kîlisi. ⁸ Vixôhilôg, a sea Yuda môp yuu yuac wê vông a lêg vô levac ge vihati yang, di gwêbaga a xovô a Apumtau Yesu Kîlisi vaci ên a xovô ên a nêbê i luu môp yuu xovôên kibun ga vihati vêl. A nêb a ob timu vô Yesu, om a sea môp baba ge vihati di xê xochê myapîpu vidaaên ge ên a nêb a ob hòm Kîlisi tîbed pîlihi, ⁹ di dô hixôn i. Ilage a xo bêga ên a nêb Moses xolac wê a mi timu vô ge ob vông Anutu

yê a nivîha di nêl bê a xomxo bôbac ti. Lêc gwêbaga a o xo bêge lêm. Nge, a xo ên a nêbê Anutu ob yê a nivîha di nêl bê a xomxo bôbac ên wê a vông i vin Kîlisi ge. Om môp tîbed wê Anutu ob yê xomxo nivîha ge, ge môp vông vinên. ¹⁰ A nêb a ob xovô Kîlisi vaci, di xovô xêkizêc wê i vông ge. Ên Kîlisi kidi lec maviha vac yibên om xêkizêc wê i vông ge yêp seac, om a nêb a ob xovô xêkizêc tige. Di a nêb a ob kilê viyin i tiyi xochê i kilê ge. Yesu kilê viyin mi yib lec, om Anutu ob nêbê a êno timu vô bêge ge od a ob kilê viyin di xib êno. ¹¹ A ob vông bêge ên a nêb a êno ob kidi lec magviha vac yibên.

Pol tup mi la vô yôg wê xomxo ob nginoo lec ge

¹² A o xo ên a nêbê a tu ngibua xochê Kîlisi ge lêm, me a o xo ên a nêbê a vông môp vihati tiyi xochê Kîlisi vông ge lêm. Lêcom Kîlisi vông a tu i xe, om a divông yuac xêkizêc ên a nêb a ob tu ngibua xochê i ge. ¹³ Xam lige, a xovô ên a nêbê a gên o tu ngibua xochê Kîlisi ge lêm. Xovôên wê a vông ge tîbed bêga bê a ob xovô môp wê a mi vông ilage lêm. Nge, a ob xovô môp wê a ob timu vô gwêbaga mô, di vông yuac xêkizêc êdêc kô vizid nivîha timuên. ¹⁴ Om tiyi xochê a tup ên a nêb a ob la vô yôg wê xomxo ob nginoo lec ge êdêc kô non. Om nôp wê a nêb a ob kô ge, ge wê Anutu ob tyuc a la dô hixôn i ge, ên wê a vông i vin Yesu Kîlisi ge.

¹⁵ Il vihati wê il xovô Kîlisi di timu vô i ge, il piyôp i tîbed i tiyi kiyang wê a nêl ga. Lêc xam obêc xo kiyang ba ge od Anutu obêc nêl kitong di titô wê so ge. ¹⁶ Lêcom le i lêc sea xovôên nivîha wê xam kô pyap ge lêm. Nge, xam hòm xôn pîlihi yang.

¹⁷ Xam lige, xam tup vô môp vihati i tiyi môp wê a vông ge, di xovô xomxo wê timu vô môp nivîha vihati wê xe vông vac xam mahîgun mi xam wê pyap ilage.

¹⁸ Ilage a nêl xomxo nipaên kitong vô xam tiyi buc tîbeac, di gwêbaga a ob nêl he kitong vô xam i tii vac nang, di a magluc tyip ên wê he tîbeac vông vevac vô Kîlisi xolac wê nêl ên nêbê i yib lec xax pola ge. ¹⁹ He timu vô môp wê heche va xovô ge, om ge tiyi xochê he yev vixa kitu vô anutu

ba. Di he xêyaa vin lec môp nipaên wê ob vông xomxo ni yoc ge, léc he ni o yoc ên môp tigeê lêm. Di he mi xo susu kibun ga, om obêc timuên ge od Anutu obêc kitya he vêl. ²⁰ Dom il vông vinên ge, il bed wê Anutu ben kisii ganê, di il dô bin Apumtau Yesu Kilisi wê vô il vêl ên il nêd nipaên ge, ên obêc kidi vac ben kisii ganê di lop mi lôm i tii vac nang. ²¹ Buc wê Kilisi obêc vena ge od obêc pilepac il nidnivi kibun tiyi xocbê ici va ninivi wê nivihha yang ge ya xêkizêc wê i vông ge. Xêkizêc wê i vông ge tiyi wê ob vông xomxo yuu susu vihati la dô vac i kwa ngibi.

4

Pol viac kiyang nivihha vô tibii Pilipai

¹ Xam lige, xam xovô ên xam nêbê Yesu obêc vena, om a nêl vô xam bê xam le xêkizêc hixôn Apumtau. A xêgyaa vin lec xam, di a xo xam nginong ên a nêb a ob xê xam i tii vac nang, ên xam mi vông a xêgyaa vô nivihha di vông a lêg vô levac ên wê xam vông i vin Anutu xolac ge.

² A ob nêl kiyang vô vêx yuu, Yuodia yuu Sintiki, wê yuu dô vac xam mahigun ge. Om a ob nêl vô muu bêga bê muu sea môp wê muu kunacma ge di xovô Apumtau di vông nilôm i loc tived vô i.

³ Di a nêl vô xomxo ti wê xii vông yuac tived ilage bêga bê ông ngidu vêx yuu ge xôn, ên ilage yuu hixôn Klemen di xomxo ya wê vông yuac hixôn a ge, he vihati ngidu a xôn vac yuac xolac, di he lê yêp vac Anutu kipihac mavihha wê nêl he wê obêc dô mavihha luta léc luta ge lê kitong.

⁴ A nêl vô xam vihati bêga bê xam xêmyaa i vô nivihha ên Apumtau i tiyi buc vihati. A ob nêl vô xam i tii vac nang bêga bê xam xêmyaa i vô nivihha.

⁵ Xam lum nêl kiyang vô xomxo vihati ên he i ngô di xovô bê xam mi dô vac malehe. Buc wê Apumtau obêc vena lec ge vô kwabo lec. ⁶ Xam nilôm i léc vô viyin ên susu me viyin ti lêm. Nge, xam kitaa vô Anutu lec susu vihati wê xam nêb xam ob kô ge di kitaa lec viyin vihati wê val vô xam ge. Xam kitaa vô Anutu di hi vixam i pec di pimil i, ⁷ ên xam obêc vông bêge ge od môp malehe wê Anutu

vông ge ob vông xam piyôp yuu nilôm la tived vô Yesu Kilisi. Môp malehe wê Anutu vông ge luu xovôên wê xomxo toto vông ge vêl.

⁸ Xam lige, a ob nêl kiyang ngwe vô xam i tii vac nang. Xam xovô môp tigae bêga bê môp wê nôn ge, di môp wê piyôp nivihha vông ge, di môp wê bôbac ge, di môp wê o ningeac lêm ge, di môp wê xêseac ge, di môp wê xam lêm ob yêp nivihha ge, di môp wê vông xomxo vô nivihha ge, di môp vihati wê il xovô ên il nêbê nivihha ge. Môp tigeê vihati xam xovô i luu vêl di hôm xôn mi i yêp vac xam nilôm. ⁹ Môp vihati wê a tixuu xam ya mi xam xovô pyap ge, di môp wê a nêl mi xam ngô ge, di môp wê a mi vông vac xam mahigun di xam wê ge, xam léc timu vô môp tigeê vihati, ên xam obêc vông bêge ge od Anutu wê kiyang yuu môp malehe kehe ge obêc dô hixôn xam.

Tibii Pilipai vông mone la vô Pol

¹⁰ Ilage xam xo ên xam nêb xam ob ngidu a xôn ya mone lê, léc xam tiyiên ma. Léc gwêbaga xam tiyi wê xam ob ngidu a xôn ge di om xam xo a tii vac nang di ngidu a xôn ya mone, om a xêgyaa vô nivihha yang di a pimil Apumtau. ¹¹ A o nêl ên a nêbê susu ma ên a lêm. Ên a xovô pyap ên a nêbê nivihha me nipaên obêc val vô a ge od pyap, ge a xêgyaa ob vô nivihha. ¹² A tiyi wê a ob dô susu maên ge, di a tiyi wê a ob tulec susu tibeac ge. A xovô wê yaên tibeac ge di a xovô wê dôên vip ge. A xovô môp wê tulec ên susu ge di môp wê susu maên ge. Vac nivihha yuu nipaên ge a xovô môp wê a xêgyaa ob vô nivihha tiyi buc vihati ge. ¹³ Kilisi vông xêkizêc wê i vông ge vô a, om a tiyi wê a ob le xêkizêc vac viyin yuu xôn nivihha di vông yuac wê i vông vô a ge vihati.

¹⁴ Léc xam vông môp nivihha vô a ên wê xam ngidu a xôn ên viyin wê tulec a ge.

¹⁵ Xam Pilipai, xacxam va xovô pyap ên xam nêbê buc taxlee wê a kô yuac xolac di sea vigwe Masedonia ge od konglegesên ngwe o ngidu a xôn lêm. Nge, xacxam va ngidu a xôn di vông mone vô a ên nêb il ngiduma xôn ên yuac i yêp nivihha. ¹⁶ Di buc wê a la dô vac vigwe Tesalonaika ge

od xam vông mone lam vô a lu yuu. ¹⁷ Lêc a o xo mone me susu ên a nêb xam vông i lam vô a lêm. Nge, a xo xam môci ên a nêb môp nivîha tige wê xam mi vông ge i vô levac di vô nôn nivîha ên i vông xam lêm i vô levac. ¹⁸ Ilage xam vông mone vô Eaplodaitas ên xam nêb i kê mi lam vông vô a ên a kê. Om mone wê xam vông i lam vô a ge tiyi a di luu wê a nêb a ob kê

ge vêl. Om susu ti o ma vô a lêm. Mone wê xam vông i lam vô a ge tiyi xocbê daa wê nivîvea nivîha wê xam vông vô Anutu ge. Om Anutu ob yê daa tige nivîha di kê hixôn xêyaa nivîha. ¹⁹ Il nêd Anutu ge tu susu nivîha vîhati yang kehe. Om xam susu ti obêc ma ge od Anutu ob vông vô xam i tiyi wê xam nêb xam ob kê ge, ên wê xam tu Yesu Kîlisi xe ge. ²⁰ Om il ob pimil il Mag Anutu i yêp luta lêc luta. Kiyang nôn.

Pol kiyang timuên

²¹ A nêl vidiiên vô xam vîhati wê xam tu Yesu Kîlisi xe ge. Di lige vông vinên vîhati wê dô hixôn a ga, he êno nêl vidiiên vô xam. ²² Xomxo vông vinên wê vông yuac vac king Sisa ben ge he mi xo xam nginong, om he êno nêl vidiiên vô xam, di xomxo vông vinên vîhati wê dô vac vîgwe tiga ge nêl vidiiên vô xam.

²³ Vizid nivîha wê Apumtau Yesu Kîlisi vông ge i viac xam vîhati.

KOLOSI Kipihac wê Pol kivuu vô tibii Kolosi ge

¹ A Pol wê Anutu vinoo a ya xovôen wê ici va vông ge ên nêb a tu Yesu Kîlisi nu sinale ti. Il lig Timoti dô hixôn a, ² di xii kivuu kipihac tiga vô xam Kolosi wê xam tu Anutu nue ge. Xam ge xii lige wê xam vông i vin Kîlisi.

Il Mag Anutu i vông vizid nivîha hixôn kiyang malehe i lam hivun xam xôn.

Pol xêyaa vô nivîha ên tibii Kolosi

³ Tiyi buc vihati wê xii Timoti kitaa lec xam Kolosi ge, xii pimil Anutu wê il lig Apumtau Yesu Kîlisi ma ge, ⁴ ên xii ngô wê xam vông i vin Yesu Kîlisi di xam xêmyaa vin lec xomxo vông vinên vihati. ⁵ Ilage Anutu xolac nivîha wê kiyang nôn ge val vô xam mi xam ngô. Xolac tige nêl bêga ên nêbê Anutu viac vizid hixôn nôn nivîha vihati pyap gê lag puunê ên nêb ob vông vô xam timuên. Om môm vông vinên hixôn môm xêyaa vin lecên wê xam vông ge kehe bêga nêbê xam xovô di xam bin vizid hixôn nôn nivîha tige. ⁶ Ilage xolac val vô xam mi xam ngô di xovô kiyang nôn wê nêl kitong lec xêyaa vin lecên wê Anutu vông vô xam ge. Om gwêbaga xolac tige vô levac vac xam mahigun, di la vô levac vac vigwe vihati di vô nôn nivîha vô xomxo tibeac. ⁷ Eaplas kô xolac mi loc nêl kitong vô xam Kolosi taxlee mi xam xovô. Eaplas ge Anutu nu yuac tiyi xochê xii ge, di xii xêmyaa vin lec i, di i le vac xii nimpilêhê mi nêl xolac di viac Kîlisi yuac nivîha, ⁸ di Eaplas val nêl kitong vô xii lec môm xêyaa vin lecên wê Myakilôhô Ngibua vông vô xam mi xam timu vô ge.

Pol kitaa lec tibii Kolosi

⁹ Mêgem vô buc taxlee wê xii ngô kiyang lec môm nivîha wê xam mi vông ge di i val tyip gwêbaga hixôn, xii kitaa lec xam tiyi buc vihati di xii nim o ma lec kitaaên lêm. Nge, xii kitaa vô Anutu lec xam bêga ên xii nêbê i vông xovôen vô xam ên xam xovô môm nivîha vihati

wê Anutu xovô nêb xam ob vông ge, di i vông xovôen levac hixôn piyôp nivîha wê Myakilôhô Ngibua vông ge i dô vac xam nilôm di hivun xam xôn. ¹⁰ Xam obêc kô xovôen wê Myakilôhô Ngibua vông ge od xam ob timu vô môm wê Apumtau nue vông ge, di Anutu ob yê xam nivîha, di xam ob vông yuac nivîha wê ob vô nôn nivîha ge, di xam ob xovô Anutu di xovôen tige ob vô levac vô xam. ¹¹ Xii kitaa vô Apumtau xêkizêc kehe lec xam bêga ên xii nêbê i vông xêkizêc vô xam êdêc xam le xêkizêc di kilê viyin vihati hixôn xêmyaa nivîha, ¹² di xam pimil il Mag Anutu. Anutu nêb xam tiyi wê xam ob kô nôn nivîha vihati wê nêl xam lêm lec ge tiyi xochê xomxo vông vinên vihati wê dô vac xêseac ge ob kô. ¹³ Anutu vô il vêl ên xêkizêc yuu mapitoc wê Seten vông ge di tung il la dô vac xêkizêc yuu xêseac wê Anutu nu tuc vông ge. Nu tuc ge wê Anutu xêyaa vin lec i, ¹⁴ di i vô il vêl ên il nêd nipaên di kitya il nêd nipaên vêl.

Anutu nu tuc hixôn yuac wê i vông ge

¹⁵ Il o xê Anutu lec madnôn lêm, lêc Anutu nu tuc ge tiyi xochê Anutu vaci, di i tu mugên ên susu vihati wê Anutu tung ge. ¹⁶ Ên nu tuc tu susu lag yuu kibun vihati yang kehe, di tung susu wê il xê hixôn susu wê il xêen ma ge vihati êno, om ici va tung he angela wê xêkizêc di lê levac ge hixôn xomxo levac vihati. Anutu nu tuc tung susu vihati yang ên nêb he i pimil i lê di vông yuac i tiyi xovôen wê i vông ge. ¹⁷ Nu tuc dô taxlee di susu vihati ge ti o dô hixôn i lêm. Nge, ici va tung susu vihati, om gwêbaga he dô ya xêkizêc wê ici va vông ge. ¹⁸ Kîlisi hixôn il xomxo vông vinên vihati tiyi xochê nôn tîbed, lêc Kîlisi tu il badzub. Kîlisi ge mugên, di ici va xomxo taxlee wê kidi lec maviha vac yibên ge, om tu xomxo hixôn susu vihati bazub di ti o luu i vêl lêm. ¹⁹ Mêgem Anutu xovô nêb ob vông maviha yuu xêkizêc wê i vông ge vihati vô nu tuc, om vông i hivun nu tuc xôn. ²⁰ Ilage Anutu yê il hixôn susu lag yuu kibun vihati tiyi xochê il vông vevac vô i. Lêc Anutu nêb ob vilu vô xomxo hixôn

susu vihati ge i loc dô vac i kwa ngibi. Om vông nu tuc lam yib lec xax pola di kipyax i hi sea, om nu tuc vông kisoac mi le vac il Anutu mahigun di hi ni nyagên wê Anutu vông vô il ge.

²¹ Ilage xam dô teva ên Anutu, di xam piyôp vông vevac vô Anutu, di xam mi vông môp nipaên. ²² Lêc Kîlisi lam yib lec xax pola, om vông kisoac mi le vac il Anutu mahigun di hi ni nyagên wê Anutu vông vô il ge. Kîlisi vông bêge ên nêb ob kô il mi il la le vô Anutu manôn ên Anutu i yê il tiyi xocbê xomxo ngibua wê il nilôd vô paha lec di nipaên ti o yêp vô il lêm. ²³ Xam obêc nêb Anutu i yê xam tibêge ge od xam hôm môp vông vinên xôn pîlihi, di le xêkizêc, di susu ti i o lêm vông xam sea môp wê xam bin nôn nivîha wê xam ob kô timuên ge lêm. Xolac nêl nôn nivîha kitong vô xam mi xam ngô ilage. Xolac tige, xomxo la nêl vô xomxo kibun ga vihati, di a Pol, a tu xolac tige nu yuac.

Pol ngîdu tibii Kolosi xôn

²⁴ Gwêbaga tibii ya vông viyin yuu myavinê vô a ên wê a ngîdu xam xôn ya xolac ge. Lêc a xêgyaa vô nivîha, ên myavinê ya wê o la lec Kîlisi hixôn lêm ge, ya gên yêp. Om a ob kô vihati lec nignivi ên i ngîdu xam wê xam vông i vin ge xôn. Ên il hixôn Kîlisi tiyi xocbê nôn tîbed. ²⁵ Anutu vaci vînoo a ên nêb a tu xomxo vông vinên nu yuac ti wê a ob ngîdu xam xôn ge, om vông yuac vô a ên nêb a la nêl Anutu xolac vihati kitong i yêp seac. ²⁶ Vô buc vihati ilage Anutu xolac wê nêl Yesu kitong ge yêp xôpacên om xomxo vihati yang lungên. Lêc gwêbaga, Anutu vông xolac tige lam yêp seac vô il wê il vông i vin Yesu ge. ²⁷ Anutu nêb ob nêl kitong vô il ên il xovô bêga bê kiyang wê yêp xôpacên ilage ge kiyang nivîha yang tiyi wê obêc ngîdu xomxo vihati ge xôn. Om nêl kiyang tige kitong vô xam wê xam o Yuda lêm gee êno. Kiyang xôpacên tige nêl ên nêbê Kîlisi dô hixôn xam, om xam dô bin buc wê Kîlisi obêc tung xam la dô vac xêseac wê i vông ge. ²⁸ Xe nêl Kîlisi kitong i yêp seac, di xe tixuu xomxo toto ya xovôên vihati, di xe viac kiyang nivîha

vô he. Xe vông yuac tibêge ên xe nêb xe ob kô he toto mi la le vô Anutu manôn ên Anutu i yê he i tiyi xocbê xomxo wê xovô Kîlisi pyap ge. ²⁹ Om yuac tibêge yuac levac wê a vông ya xêkizêc levac wê Kîlisi vông vô a ge.

2

Piyôp yuu xovôên vihati yêp vô Kîlisi vaci

¹ A nêb xam xovô bêga bê a vông yuac levac ên a nêb a ob ngîdu xam Kolosi di tibii Leodisia hixôn xomxo vông vinên vihati wê o yê a magnôn lêm ge xôn. ² Om a vông yuac levac ên a nêb xam nilôm i vô nivîha di xam xêmyaa i vin lecma, di xam kô xovôên levac ên xovôên tige i vông xam le xêkizêc vac vông vinên di i vô nôn nivîha vô xam. Di a nêb xam xovô Anutu kiyang wê yêp xôpacên ge kehe, ên kehe ge Kîlisi vaci. ³ Ên piyôp yuu xovôên nivîha wê Anutu vông ge vihati yêp vô Kîlisi vaci.

⁴ A nêl kiyang tiga vô xam ên a nêb xomxo ti i o kityoo xam ya kiyang hizi lêm. ⁵ A dô teva lêc a xo xam tiyi xocbê a dô hixôn xam ge, om a nilôg vô nivîha ên wê xam vông môp nivîha di vông i vin Kîlisi xêkizêc ta ge.

Xam dô hixôn Kîlisi di hôm i xôn pîlihi

⁶ Xam vông i vin Apumtau Yesu Kîlisi pyap, om xam lêc timu vô i vîxa, ⁷ di hôm Kîlisi xôn xêkizêc i tiyi xocbê xax ngîlôhô la hôm kibun xôn ge, di xam le xêkizêc hixôn Kîlisi i tiyi xocbê xumac le lec teac kisii mi le pîlihi. Om xam le xêkizêc ya vông vinên wê xe tixuu xam ya ilage. Di xam pîmil Anutu i tiyi buc vihati.

⁸ Xam viac xam nivîha, ên xomxo ya nêb ob kityoo xam di ku xam xôn ya kiyang vaxvax wê ob vô nôn nivîha lêm ge. Kiyang wê he mi nêl ge he nêl tiyi xocbê bue vông ilage, tiyi xocbê môp yuu xovôên wê yêp gê kibun ga. Di he o nêl kiyang nôn wê Kîlisi vông ge ti lêm.

⁹ Xam xovô pyap ên xam nêbê Kîlisi ninivi tiyi xocbê xomxo kibun ga, lêc Anutu vông xêkizêc yuu xovôên wê i vông ge vihati hivun Kîlisi xôn, om yuu xôn tiyima. ¹⁰ Di xam dô hixôn Kîlisi

om Anutu vông mavîha dôên nôn hivun xam xôn. Kîlisi ge wê luu xomxo wê piyôp levac ge hixôn xêkizêc vihati ge vêl. ¹¹ Xomxo Yuda mi gôl he ninivi ên he nêb i nêl kitong bê he tu Anutu nue. Di xam êno tu Anutu nue, lêc xam o gôl nimnivi lêm. Nge, xam vông i vin Kîlisi om Kîlisi lipac xam nilôm vô paha lec di vông xam sea môp nipaên wê xam nimnivi xovô ge, om ge nêl kitong nêbê xam tu Anutu nue. ¹² Môp wê xam lipac mia ge tiyi xocbê xam wib hixôn Kîlisi, di dô vac lôva hixôn i, di kidi lec mamviha vac yibên hixôn i, ên xam vông i vin ên xam nêbê xêkizêc wê Anutu vông ge vông Yesu kidi lec mavîha vac yibên. ¹³ Ilage xam vông môp nipaên viyang viyang ge di timu vô môp kibun wê xam nilôm xovô ge. Om xam dô tiyi xocbê xam wib di la dô teva ên Anutu. Lêc Anutu kitya xam nêb nipaên vêl om vông xam dô mamviha hixôn Kîlisi. ¹⁴ Xolac wê Anutu vông vô Moses ge nêl il nêd nipaên kitong. Lêc Anutu hi il nêd nipaên vihati la lec xax hixôn Kîlisi, om il wê il vông i vin ge, Anutu kitya il nêd nipaên vêl di vông xolac tikwê wê Moses vông ge tip la vêl. ¹⁵ Môp yibên wê Kîlisi vông ge vông xêkizêc wê Seten he nue yuac vông ge tip la vêl, om Kîlisi nginoo Seten he nue yuac vêl di vông xomxo yê he tiyi xocbê susu vidaaên.

Xam wib hixôn Kîlisi

¹⁶ Kîlisi kitya xam nêb nipaên vêl, om le i lêc ngô kiyang wê xomxo ya kidu xam ên nêb xam timu vô ge lêm. Ên môp wê he nêl ge môp kibun, xocbê môp yaên yuu numên, di môp lec klismas paha hixôn dentuc paha di da vihati. ¹⁷ Môp tigeê tixuuên pileva, ên he tixuu lec môp wê ob val timuên ge. Lêc Kîlisi ge nôn vixôhilôg. ¹⁸ Xomxo ya yong he ên nêb he yê vivia, di yong he ên nêb he vông heche va vô nipwo lec di yev vixa kitu vô angela. Lêc xam vibu he di ngôên he kiyang i ma. Ên he so ên he nêbê môp wê he vông ge luu xam vông môp vêl. Lêc he yong he pileva, ên piyôp wê he vông ge la timu vô môp kibun ga, ¹⁹ di he o hôm Kîlisi xôn pilihi lêm. Il hixôn Kîlisi tiyi xocbê xomxo nôn tibed, lêc Kîlisi tu il badzub. Di bazub

viac nôn vihati di vông kilôhê hixôn len di ninivi vihati kitucma tu nôn tibed di lig mi vô levac ya xêkizêc wê Anutu vông ge.

²⁰ Xam wib pyap hixôn Kîlisi om xam sea môp kibun ga vihati. Bêna lêc xam lax vông môp tiyi xocbê xomxo kibun ga ge? Bêna lêc xam la vac xolac baba wê nêl bêga ên nêbê, ²¹ “Le i lêc hôm susu tigeê lêm, di le i lêc ya yaên tigeê lêm, di le i lêc vyax vigêm lec susu tigeê lêm.” ²² Susu wê xolac baba nêl lec ge, il ob vông yuac ya, lêc he xôa obêc ma timuên. Xomxo kibun ga heche va nêl kiyang lec susu tigeê. ²³ Di he kitaa vô angela, di he yê heche va nipaên di vông he ninivi vô nipaên. Môp tigeê hi xomxo manôn lec om he so nêb môp nivîha. Lêc môp tigeê o tiyi wê ob vông he kol he ninivi ên nipaên ge lêm.

3

Anutu tipî vô il kidi lec madviha hixôn Kîlisi

¹ Anutu tipî vô xam kidi lec mamviha hixôn Kîlisi, om xam vông nilôm i loc vô nôn nivîha wê yêp lag puunê ge. Ên Kîlisi tu il nêd levac mi la dô lag puunê vô Anutu vigê hiyôv. ² Xam vông piyôp i loc diluhu vô nôn nivîha wê yêp lag puunê ge, di le i lêc vông piyôp i loc vô susu kibun ga lêm. ³ Ên xam wib hixôn Kîlisi, om Kîlisi hôm mavîha dôên wê xam vông ge mi viac i yêp nivîha, di kehe yêp vô Anutu. ⁴ Kîlisi ge mavîha dôên wê il vông ge kehe, om vô buc timuên wê Kîlisi obêc lop mi lôm le seac ge od xam êno obêc lam le pikeb i vac xêseac wê i vông ge.

Il vô paha lec

⁵ Xam obêc kô xêseac wê Kîlisi vông ge, om xam lêc sea môp kibun ga wê yêp vac xam nilôm ge i loc yêp xel. Môp nipaên tigeê bêga nêbê môp yôdac vêx yuu vux, môp ningêac, môp yôdac viyang viyang wê xam nimnivi xovô ge, môp nipaên wê xam nilôm kidu xam ên nêb xam vông ge, di môp wê xam wê xomxo ngwe susu di nilôm yetac ên ge, ên môp tigeê tiyi xocbê xam yev vixam kitu vô anutu kityooên. ⁶ Anutu xêyaa vô myavinê vô xomxo wê

vông môt nipaên tibêgee, om obêc vông myaviwen nipaên vô he. ⁷ Ilage xam dô hixôn xomxo wê mi vông môt nipaên tibêgee om xam mi timu vô môt nipaên tibêgee vihati.

⁸ Lêc gwêbaga a ob nêl vô xam bê xam sea môt nipaên vihati i loc yêp xel. Môt nipaên bêga nêbê môt kunacmaên, di môt xêyaa myavinê, di môt wê xam nêb xam ob vông xomxo ngwe vô nipaên ge, di môt wê xam nêl kiyang nipaên lec xomxo ge, di môt wê kiyang yacyac tyip vac xam myam di vông xam ngilooma di pipingma ge. ⁹ Le i lêc nêl kiyang kityooên voma lêm, ên ilage xam sea môt nipaên wê yêp vac xam nilôm ge la vêl, ¹⁰ di xam vô paha lec pyap, ên Anutu vaci wê vông xam nilôm vô paha lec ge, di Anutu ob vông yuac vac xam nilôm i tiyi buc vihati ên xam xovô i di dô i tiyi xocbê ici va ge. ¹¹ Om xomxo Glik di xomxo Yuda, di he wê gôl ninivi ge, hixôn he wê o gôl ninivi lêm ge, di tibii madiluhu, di xomxo vimen wê dô vac nita ge, di xomxo wê vông yuac vidaaên vô xomxo ge, hixôn he wê viac heche va yuac ge, Kilisi yê il vihati tiyima, ên Kilisi vaci wê tu il vihati kehe di i dô hixôn xomxo vihati.

Môt nivaha wê il ob timu vô ge

¹² Anutu vinoo xam pyap ên nêb xam tu i nue, di i xêyaa vin lec xam. Mêgem xam lêc timu vô môt nivaha bêga bê xam xo vigwe pisiv ên xomxo, di vông nivaha vô he, di xam pilepac xam mi vô nipwo lec, di xam lum nêl kiyang malehe vô xomxo, di le i lêc vông nipaên vac nipaên lêm. ¹³ Nge, lime ti obêc vông nipaên vô ông ge od ông kitya i nêl nipaên vêl di vông nivaha vô i. Ên il Apumtau kitya xam nêl nipaên vêl, om xam êno, xam kitya lime nêl nipaên vêl. ¹⁴ Di xam xêmyaa i vin lecma, ên môt xêyaa vin lecmaên wê ob vông môt nivaha vihati ngiduma xôn di ob vông xam dô kidu tîbed. ¹⁵ Kilisi tyuc il ên nêb il tu nôn tîbed di dô vac kiyang malehe nilô. Om xam vông kiyang malehe wê Kilisi vông ge i yêp vac nilôm ên i viac xam, di xam pimil Anutu i tiyi buc vihati. ¹⁶ Xam hôm

Kilisi kiyang xôn pilahi mi i yêp vac nilôm di xam xovô i nivaha. Di xam tixuu lime ya xolac di viac kiyang nivaha voma ya xovôên nivaha vihati. Xam pimil Anutu vac nilôm di vông lilo wê pimil ên i lê ge hixôn lilo da, di lilo wê Myakilôhông Ngibua vông vô xam ge. ¹⁷ Di kiyang vihati wê xam ob nêl ge hixôn yuac vihati wê xam ob vông ge, od xam nêl xam kiyang di vông xam yuac vihati lec Apumtau Yesu lê, di xam pimil il Mag Anutu hixôn lec Yesu lê.

Kiyang lec vux hixôn vinêe nue

¹⁸ Xam vêx gee, xam loc vac liyame vông kiyang kwa ngibi, ên môt tibêge tiyi wê Apumtau nêbê vêx ob vông ge. ¹⁹ Xam vux gee, xam xêmyaa i vin lec vinême, di le i lêc vông nipaên vô he lêm.

²⁰ Xam nuge, xam vô ninyam lehe vô kiyang vihati wê tame mame nêl ge di loc vac he kwa ngibi, ên Apumtau ob yê môt tibêge nêb nivaha. ²¹ Di xam mae, le i lêc vông nume nilô i vô nipaên di he xêyaa i vô myavinê lutibed vô xam lêm, ên xam ob vông he nilô vô viyin di he ob xo ên nêb xam xêmyaa o vyac vin lec he lêm.

Kiyang lec xomxo levac hixôn nue yuac

²² Xam wê xam tu xomxo levac nue yuac ge, xam loc vac kiyang vihati wê xomxo levac nêl ge kwa ngibi. Le i lêc kityoo di hi xomxo levac manôn lec ya yuac lêm, ên ge tiyi xocbê xam nêb xomxo i yê xam nivaha. Om xam nilôm i o lêc vông yuu lêm. Nge, xam nilôm i loc tîbed vô yuac wê xam ob vông ge, di xam xona ên Apumtau. ²³ Di yuac vihati wê xam vông ge, xam vông ya nilôm tîbed di nim i o lêc ma lêm, ên tiyi xocbê xam o vông yuac vô xomxo kibun ga ti lêm. Nge, xam vông yuac vô Apumtau. ²⁴ Xam xovô bê xam obêc vông xam yuac i yêp nivaha ge od vô buc timuên Apumtau obêc vông nôn nivaha wê nêl xam lêm lec ge vô xam, ên yuac wê xam mi vông ge, xam vông vô Apumtau Yesu Kilisi. ²⁵ Lêc xomxo wê vông môt nipaên ge, Anutu obêc vông myaviwen vô he lec nipaên wê he toto vông ge, ên Anutu obêc yê xomxo mangwe levac di mangwe nipwo lêm. Nge, yê il vihati tiyima.

4

¹ Xam xomxo levac wê viac nume yuac ge, xam vông nivîha vô he di viac he nivîha. Xam xovô bê xam êno, xam nê m levac dô kisii ganê di yê môm wê xam vông ge.

Kiyang lec môm kitaaên hixôn xolac nêlên

² Xam hôm môm kitaaên xôn pilihi i tiyi buc vihati di seaên i ma. Wê xam obêc kitaa ge od xam vông piyôp i loc vô kitaaên vaci, di xam pimil Anutu ya kitaaên. ³ Di xam kitaa vô Anutu lec xe êno bêga bê Anutu i ngidu xe xôn di hilung môm vô xe ên xe nêl Kilisi kiyang wê yêp xôpacên ilage i yêp seac. Gwêbaga tibii tung a lam dô vac xumac kalabuhu ga ên wê a nêl xolac ge. ⁴ Om xam kitaa lec

a, ên buc wê a obêc nêl Kilisi xolac ge od a nêl xolac i yêp seac, ên yuac tige wê Anutu vông vac a vigêg.

⁵ Môm wê xam vông vac tibii madiluhu mahigun ge, xam vông ya xovôên nivîha i tiyi buc vihati di xam o sea buc ti i loc vidaaên lêm. ⁶ Kiyang vihati wê xam ob nêl ge, xam nêl kiyang nivîha wê ob vô nôn nivîha ge. Ên xam obêc nêl bêge ge od xam ob tiyi wê xam ob luu kiyang nivîha vô xomxo toto ge.

Pol vông Tikikas yuu Onisimas la vô tibii Kolosi

⁷ Tikikas ob nêl a kitong vô xam. Tikikas ge il lig vông vinên ti wê il xêdyaa vin lec i ge, di i xomxo ti wê vông yuac nivîha ge di vông Apumtau yuac hixôn xe. ⁸ Om a vông i loc vô xam ên a nêb i loc nêl kitong bê xe dô tibêna vac xumac kalabuhu ga, ên i vông xam nilôm i vô viyin maên. ⁹ Di a vông Onisimas i loc hixôn Tikikas. Onisimas ge xam Kolosi lime ti di il lig vông vinên ti wê vông Anutu yuac nivîha ge, di il xêdyaa vin lec i. Om yuu Tikikas ob nêl kitong vô xam lec viyin yuu nivîha wê tulec a vac vigwe ga.

Kiyang viwen timuên

¹⁰ Alistakas wê lam dô vac xumac kalabuhu ga hixôn a ge nêl vidiiên vô xam, di Mak wê Banabas ngidê ge êno nêl vidiiên

vô xam. Mak obêc miloc vô xam ge od xam kô i lec nivîha i tiyi xochê kiyang wê a vông i loc vô xam ilage. ¹¹ Di Jisas wê lê ngwe nêbê Jastas ge nêl vidiiên vô xam. Xomxo Yuda tibeac vông i vin Yesu, léc Alistakas, Mak, di Jastas, yonbed wê yon vông yuac hixôn a mi xe nêl Anutu xolac vô tibii tibeac. Di yon ge wê yon ngidu a xôn di vông a nilôg vô viyin maên.

¹² Eaplas nêl vidiiên vô xam. Eaplas ge xam Kolosi lime ti wê tu Yesu Kilisi nu yuac, di i kitaa vô Anutu lec xam tiyi buc vihati nêb Anutu i vông xam le xêkizêc vac vông vinên wê xam vông ge, di i vông xovôên vô xam ên xam xovô môm nivîha vihati wê Anutu xovô ên nêb xam vông ge. ¹³ A xovô pyap om a nêl kitong vô xam bêga bê Eaplas vông yuac levac ên nêb ob ngidu xam Kolosi hixôn tibii Leodisia di he Hilapolis xôn. ¹⁴ Il docta Luk wê il xêdyaa vin lec i ge hixôn Dimas, yuu nêl vidiiên vô xam.

¹⁵ Xam nêl vô lime vông vinên vac vigwe Leodisia bê a nêl vidiiên vô he. Di xam nêl vô vêx ti lê nêbê Nimpa hixôn xomxo vông vinên wê he kitucma mi yê da vac i ben ge bêga bê a nêl vidiiên vô he êno. ¹⁶ Xam obêc kitong kipihac tiga pyap ge od xam vông i loc vô konglegesen vac vigwe Leodisia ên he i kitong êno. Di kipihac wê a vông i la vô he Leodisia ge, he i vông i lam vô xam Kolosi ên xam êno kitong. ¹⁷ Xam nêl vô Akipas bêga bê, “Ông viac yuac wê Apumtau vông vô ông ge di vông yuac tige i vô nôn nivîha.”

¹⁸ A, Pol, a kivuu kiyang tiga ya vigêg di a nêl vidiiên vô xam. Xam léc xovô wê a gèn dô vac xumac kalabuhu ga. Vizid nivîha wê Anutu vông ge i dô hixôn xam vihati.

1 TESALONAİKA

Kipihac tax ngwe wê Pol

kivuu vô

tibii Tesalonaika ge

¹ A, Pol, xen Sailas yuu Timoti, xen kivuu kiyang ga vô xam Tesalonaika wê xam vông i vin Mag Anutu yuu Apumtau Yesu Kîlisi ge.

Vizid nivîha di kiyang malehe i hivun xam xôn.

Xomxo Tesalonaika vông i vin xêkizêc di dô vac Anutu môp bôbac

² Xe mi pimil Anutu tiyi buc vihati ên xam, di xe mi kitaa vô Anutu lec xam, ³ di xe xovô môp nivîha wê xam vông ge, om xe mi nêl xam kitong vô il Mag Anutu ên xe nêbê xam vông i vin nivîha om xam mi vông yuac nivîha, di xam xêmyaa vin lec Yesu om xam mi vông yuac xêkizêc, di xam mi vông i vin xêkizêc bêga ên nêbê Apumtau Yesu Kîlisi ob lop mi lôm vô buc timuên, om xam diyaxên buc tige. ⁴ Xam lige, xe xovô bêga ên xe nêbê Anutu xêyaa vin lec xam di ici va vinoo xam ên nêb xam tu i xe, ⁵ ên buc wê xe loc nêl Anutu xolac vô xam ge od xe o nêl tiyi xochê kiyang pileva ge lêm. Nge, xe nêl xolac hixôn xêkizêc wê Anutu Myakilôhông Ngibua vông ge, om xam ngô di vông i vin, di xam nêl ên xam nêbê xolac ge kiyang nôn vixôhilông. Di xam xovô môp nivîha wê xe vông vac xam mahigun ên xe nêb i ngidu xam xôn ge.

⁶ Om gwêbaga xam mi timu vô môp wê xe hixôn Apumtau vông ge, ên xam vông i vin xolac di kô viyin lec, lêc Anutu Myakilôhông Ngibua ngidu xam xôn di vông xam nilôm vô nivîha. ⁷ Om xomxo vông vinên vihati vac vigwe levac Masedonia yuu Glik ngô wê xam Tesalonaika le xêkizêc vac vông vinên, om tiyi xochê xam hilung môp nivîha tige vô he. ⁸ Om môp wê xam vông ge vông Apumtau kiyang la vô levac vac vigwe Masedonia yuu Glik vihati. Lêc o vigwe yuubed ge lêm. Nge, la vô levac vac vigwe tibeac hixôn, om xomxo vihati ngô wê xam

Tesalonaika vông i vin Anutu ge, mêgem xe ob nêl vông vinên wê xam vông ge kitong vô he lêm, ên heche va ngô pyap. ⁹ Di tibii Masedonia yuu Glik heche va nêl xam kitong ên nêbê buc taxlee wê xe loc vô xam Tesalonaika ge od xam kô xe lec nivîha, di sea anutu kityooên wê mayibên ge di pilepac xam nilôm la vô Anutu nôn wê maviha kehe ge ên xam nêb xam ob tu i nue yuac. ¹⁰ Di he nêl xam kitong ên nêbê xam diyaxên buc wê Anutu nu tuc ob sea ben lag puunê di lop mi lôm ge. Anutu nu tuc ge wê yib lêc Anutu tipi vô i kidi lec maviha vac yibên. Ge Yesu wê ob vô il vêl ên Anutu xêyaa myavinê wê ob val vô xomxo lec buc timuên ge.

2

Pol vông yuac gê Tesalonaika

¹ Xam lige, xacxam va xovô ên xam nêbê ilage wê xe loc dô hixôn xam ge od yuac wê xe vông vac xam mahigun ge o tô vac lêm, ên xam ngô xe kiyang di vông i vin. ² Di xam xovô pyap ên xam nêbê buc taxlee ge xe mila dô vigwe Pilipai, lêc he ya vông viyin levac vô xe di nêl kiyang nipaên lec xe hixôn. Mêgem xe sea he di pec mi loc vô xam Tesalonaika, mêdec xomxo mangwe vac xam bom vông viyin vô xe ên wê xe nêl xolac vô xam ge. Mêlêc il nêd Anutu ngidu xe xôn om xe nêl Anutu xolac vô xam di xonaên ma. ³ Kiyang wê xe nêl vô xam ge, xe o nêl kiyang soên ti lêm, di xe o xo kiyang tibeac nêb xam ngidu xe xôn lêm, di xe o nêb xe ob kityoo xam lêm. Ge o kiyang wê xe nêl ge kehe lêm, ⁴ dom kehe mô bêga nêbê Anutu yê di xovô pyap ên nêb nipaên ti o yêp vac xe nilôm lêm, om nêbê xe tiyi wê xe ob vông yuac xolac nêlên ge. Mêgem xe mi nêl xolac vô xomxo, lêc xe o nêl xolac ên xe nêb xomxo i yê xe nivîha lêm. Nge, xe nêl xolac di vông yuac ên xe nêbê Anutu vaci wê diyê di xovô xe nilôm ge i yê xe nivîha. ⁵ Xam xovô pyap ên xam nêbê xe o nêl kiyang hizi vô xam lêm, di Anutu vaci yê pyap di xovô bêga ên nêbê xe o viyum kiyang madoên vac kiyang nivîha lêm. ⁶ Di xe o vông yuac ên xe nêb xam pimil xe lêm, me xomxo ba he

i pimil xe lêm. Lêc xe ga Kilisi nue sinale xe, om xe tiyi wê xe ob nêl di xam vông xe lêm vô levac. Lêcom xe o nêl bêge vô xam lêm. ⁷ Nge, xe dô mamlehe vac xam mahigun di viac xam tiyi xocbê nipwo ti ta viac i ge. ⁸ Xe xêmyaa vin lec xam om xe nêb xe ob nêl Anutu xolac nivihã vô xam, di xe nêb xe ob ngidu xam xôn lê, lêc xe obêc xib lec yuac wê xe vông ge od pyap, ên xe xêmyaa vin lec xam. ⁹ Xam lige, xam xovô pyap ên yuac levac wê xe mi vông vac xam mahigun vô vidiiên yuu bucên vihati ge. Xe vông yuac xêkizêc lec xolac nêlên di vông nêm yuac bisnis hixôn ên xe nêb xe ob kô mone ên kisuu xom yaên lec di xe ob vông viyin vô xam ên xe xom yaên lêm.

¹⁰ Xam xovô pyap di Anutu êno yê di xovô môp wê xe mi vông tiyi buc vihati wê xe miloc dô hixôn xam wê xam vông i vin ge. Môp vihati wê xe mi vông ge môp ngibua di môp bôbac, di ti o so lêm. ¹¹ Di xam xovô ên xam nêbê xe viac xam toto tiyi xocbê nipwo wê ma viac i ge. Mêgem xe didii xam vac môp nivihã, di nêl kiyang wê ob ngidu xam xôn ge vô xam, di xe viac kiyang nivihã vô xam, ¹² ên xe nêb xam timu vô môp nivihã vihati wê Anutu vông ge. Anutu ge wê tyuc xam ên nêb xam lam vac i ben di lam dô vac xêseac wê i vông ge hixôn i nue vông vinên vihati.

Tibii Tesalonaika le xêkizêc vac viyin

¹³ Tiyi buc vihati xe pimil Anutu lec môp ngwe wê xam vông ilage bêga nêbê ilage xam ngô Anutu xolac wê xe nêl ge di kô pilihi ên xam nêbê kiyang ge o xomxo pivulac pileva ti lêm. Nge, xam nêbê ge Anutu kiyang nôn vixôhilôg. Om xam nêl vixôhilôg, ên ge Anutu kiyang nôn mê. Kiyang tige divông yuac xêkizêc vac xam wê xam vông i vin ge nilôm. ¹⁴ Xam lige, xam tiyi xocbê konglegesen viyang viyang wê he Yuda vông, wê dô vac vigwe levac Judia ge. Ên he vông i vin Yesu Kilisi di tu Anutu nue, lêc he lie ya vông viyin vô he. Om xam tiyi xocbê he, ên xam lime ya vông viyin vô xam lec vông vinên wê xam vông ge. ¹⁵ Xomxo Yuda gee wê mae bue ilage hi plopete yib. Nang dêc

he hi Apumtau Yesu yib, di gwêbaga he vông viyin vô xe lec xolac di tii xe la, di he vông Anutu yê he nipaên, di he vông vevac vô xomxo vihati, ¹⁶ ên he le vac xe môp xôn ên nêb xe o la nêl Anutu kiyang vô tibii viyang ba lêm. Anutu kiyang tige tiyi wê ob vô xomxo vêl ên he nêb nipaên. Lêc he Yuda le vac xe xôn. Om he nêb nipaên vô levac vô he ên môp nipaên wê he vông ilage di vông gwêbaga hixôn. Mêgem Anutu xêyaa myavinê lam yêp vô he gwêbaga.

Pol nêb ob yê he i tii vac nang

¹⁷ Xam lige, xomxo Yuda tii xe vêl ên xam, om xe lam dô teva ên xam buc myabo di xe o xê xam mamnôn lêm. Lêc xe xo xam tiyi buc vihati di xe myag môp wê xe ob lôc mi loc xê xam i tii vac nang ge, di xe nilôm vô viyin ên wê xe o loc xê xam lêm ge. ¹⁸ Ên xe nêb xe ob lôc vô xam, lêc xe o tiyi lêm. A Pol, a myag môp lu tibeac ên a nêb a ob lôc vô xam, lêc Seten le vac môp xôn ên a. ¹⁹ Lêc xe nêb xe ob xê xam mamnôn, ên buc timuên wê Yesu obêc lop mi lôm di il le vô i manôn ge od Yesu obêc yê letyae di vông vizid nivihã vô xe lec wê xe nêl xolac vô he ge, di letyae obêc vông xe xêmyaa vô nivihã, di xe obêc nêl kiyang vô Yesu lec letyae ên nêbê he vông xe yuac vô nôn lec? Xacxam va mê. ²⁰ Ên xam ge wê xam vông xe lêm vô levac di vông xe xêmyaa vô nivihã.

3

Pol vông Timoti la ngidu he xôn

¹ Ilage xe tiyiên ma wê xe ob loc vô xam ge, ên môp ma, om vông viyin vô xe, ên xe xo xam lê, lêc mad xii Sailas nêb xii ob dô Atens, ² di xii ob vông Timoti i lôc vô xam. Timoti ge, il lig di Anutu nu yuac ti wê nêl Kilisi xolac ge. Om xii vông Timoti lôc ên xii nêb i lôc ngidu xam xôn ên vông vinên wê xam vông ge i yêp xêkizêc ta ³ di viyin wê xomxo vông vô xam ge i o lêc pilepac xam ti lêm. Xacxam xovô pyap bê Anutu nêb il obêc kô viyin. ⁴ Ên ilage wê xe loc dô hixôn xam ge od xe nêl kitong vô xam ên xe nêbê il obêc kô viyin lec vông vinên wê il vông ge. Mêgem xam xovô pyap ên xam nêbê xe kiyang tige vô

nôn lec di il xôn kilê viyin. ⁵ Mêgem a nilôg viyin ên xam om a vông Timoti lôc mi loc vô xam ên a nêb i lôc yê xam ên a ob xovô bê vông vinên wê xam vông ge diyêp xêkizêc, me? Ên a dixo ên a nêb mêd Seten kityoo xam di kitya yuac wê xe vông vô xam ge vêl.

Pol xêyaa vô nivîha ên wê he divông i vin xêkizêc ge

⁶ Mêgem Timoti milôc vô xam di kô kiyang yuu yuac wê lôc yê ge mi lôm lam nêl vô xe, di nêl xam kiyang yuu yuac nivîha kitong vô xe. Om nêl ên nêbê vông vinên wê xam vông ge diyêp xêkizêc di xam xêmyaa vin lec xomxo vihati. Nang dêc nêl ên nêbê xam mi xo xe di xam nilôm vô nivîha ên xe di xam nêb xam ob wê xe mamnôn tiyi xocbê xe nêb xe ob xê xam mamnôn ge. ⁷ Xam lige, xe ngô wê xam vông i vin xêkizêc ta ge, mêgem vông vinên wê xam vông ge ngidu xe xôn vac viyin wê tulec xe ge, ⁸ ên xam obêc vông nilôm i la diluhu vô Apumtau di le xêkizêc ta ge od ge wê ob vông xe dô nivîha. ⁹ Om gwêbaga xe tiyi wê xe ob pimil Anutu ên xam ge. Mêgem xe le vô il Anutu manôn di pimil i nginong nginong ên wê xam vông xe xêmyaa vô nivîha yang ge. ¹⁰ Di xe kitaa vô Anutu tiyi bucên yuu vidiiên vihati ên xe nêb i vông môp vô xe ên xe lôc xê xam mamnôn i tii vac nang, di vông vinên wê xam vông ge tiyiên obêc ma ge od xe ob ngidu xam xôn ên xam vông i vin xêkizêc ta.

Pol kitaa vô Anutu ên nêb i vông môp wê ob la yê he ge

¹¹ Mêgem xe kitaa vô il Mag Anutu yuu il Apumtau Yesu bêga bê yuu i vông môp wê xe ob lôc xê xam ge vô xe. ¹² Di xe kitaa vô Apumtau ên xe nêb i vông môp xêyaa vin lecên i hivun xam xôn di i vô levac vac xam mahigun êdêc xam xêmyaa i vin lecma di xêmyaa i vin lec xomxo vihati i tiyi xocbê xe xêmyaa vin lec xam ge. ¹³ Xe kitaa bêge ên xe nêb Anutu i vông xam le xêkizêc ta, di obêc buc timuên wê Apumtau Yesu obêc lop mi lôm hixôn xomxo vông vinên vihati ge od xam obêc le vô il Mag Anutu manôn,

di kiyang soên ti ob yêp vô xam lêm, om Anutu obêc yê xam nivîha tiyi xocbê xomxo ngibua ge.

4

Môp wê Anutu yê nivîha ge

¹ Xam lige, a ob nêl kiyang ngwe hixôn. Ilage xe tixuu xam ya môp nivîha vihati ên xe nêb xam timu vô ên Anutu i yê xam nivîha. Om xam mi timu vô môp tibêgee. Lêc gwêbaga xe tu Apumtau Yesu manôn di nêl xêkizêc vô xam i tii vac nang bêga bê xam vông môp tibêgee vihati i vô levac, ² ên xam xovô môp yuu kiyang wê Apumtau Yesu vông vô xe di xe nêl vô xam ge. ³ Môp wê Anutu nêb xam ob timu vô ge bêga bê xam tu xomxo ngibua wê nipaên ti o yêp vô xam lêm ge. Di xam xona nêb ên môp yôdac vêx yuu vux. ⁴ Xam vux ge, xam obêc nêb ii vêx ge od xam timu vô môp iimaên wê Anutu hixôn lime vông vinên ob yê nêb nivîha ge, ⁵ di le i lêc yetac ên vêx wê diloc ge lêm ên ge môp nipaên wê tibii madiluhu wê lungên Anutu ge mi vông ge. ⁶ Le i lêc kityoo lime di vông he i vô nipaên lec môp tibêge lêm, ên xe nêl vô xam ilage ên xe nêbê Apumtau obêc vông myaviwen nipaên lec môp bêge, ⁷ ên Anutu o hilung môp ningeac tibêge vô il lêm. Nge, tyuc il ên nêb il tup vô môp nivîha wê xêseac ge. ⁸ Mêgem xomxo ti obêc vô nîmi vô Anutu kiyang tiga ge od o vô nîmi vô xomxo kibun ga lêm. Nge, vô nîmi vô Anutu wê vông Myakilôhông Ngibua wê i vông ge lam dô hixôn il ge.

⁹ Lêc môp wê xam xêmyaa ob vin lec lime ge, a ob kivuu kiyang ti vô xam lec môp tige lêm, ên Anutu vaci hilung vô xam pyap, om xam xêmyaa mi vin lecma, ¹⁰ di xam xêmyaa vin lec xomxo vông vinên wê dô vac vigwe Masedonia gee vihati hixôn. Lêcom xe nêl xêkizêc vô xam bêga bê xam vông môp xêyaa vin lecên i vô levac, ¹¹ di xam dô vac kiyang malehe, di timu vô xam toto yuac bôbac, di vông yuac ya xacxam va vigêm i tiyi xocbê xe nêl vô xam ilage, ¹² êdêc tibii madiluhu he i yê xam nivîha, di xam ob vông viyin vô lime lec yaên yuu susu lêm.

Apumtau obêc lop mi lôm

¹³ Xam lige, xe nêb xe ob nêl kitong vô xam lec lime vông vinên wê yib ge, ên xam xovô di xam nilôm i o lêc vô viyin ên he i tiyi xocbê tibii madiluhu ge lêm, ên tibii madiluhu ge wê he nilô vô viyin ên lie wê yib ge, ên he lungên môm wê xomxo yibên ob kidi lec maviha vac yibên ge. ¹⁴ Dom il ge, il vông i vin pyap ên il nêbê Yesu yib lêc kidi lec maviha vac yibên. Om il xovô ên il nêbê xomxo vông vinên wê yib ge, Anutu ob tîpi vô he kidi lec ya xêkizêc wê Yesu vông ge di didii he mi lam hixôn Yesu.

¹⁵ Mêgem gwêbaga xe nêl Apumtau kiyang vô xam bêga bê buc timuên wê Apumtau obêc lop mi lôm ge od il wê il gên dô madviha ge il ob luu xomxo wê yib ge mi la mug lêm. Nge, heche mô obêc mug. ¹⁶ Vô buc tige Anutu ob tyuc vya levac di angela levac ti ob keac di Anutu vuac ob tyuc, di Apumtau Yesu obêc sea vigwe kisii ganê di lop mi lôm, mêtêc xomxo wê vông i vin Kîlisi lêc yib ge ob kidi lec maviha tax. ¹⁷ Nang dêc il wê il vông i vin lêc gên dô madviha ge Kîlisi obêc kô il timuên di il ob mila kituc lec xomxo wê yib ge vac viyobtoc, di il xôn ob mila le vô Apumtau gê lag puunê di la dô madviha hixôn i luta lêc luta. ¹⁸ Mêgem xam nêl kiyang tiga voma ên i ngidu xam xôn di vông xam nilôm i vô viyin maên.

5

Il ob viac il ên buc wê Apumtau obêc vena lec ge

¹ Xam lige, xe ob kivuu kiyang vô xam lec buc mē klismas wê Apumtau ob vena lec ge lêm, ² ên xacxam va vyaç xovô ên xam nêbê il lungên buc tige tiyi xocbê il lungên buc wê xomxo yôdac ti ob val vông yôdac vô susu vô bucên ge. ³ Vô buc tige xomxo tibeac ob nêl ên nêbê, “Gwêbaga buc malehe om il ob dô nidviha mê.” Lêc ge buc wê viyin ob val hivun he xôn lutibed tiyi xocbê vêx ti nu obêc yubac ge od ta yaxên myavinê lutibed. Mêgem he ti o tiyi wê ob pec ên viyin wê ob val ge lêm. ⁴ Lêc xam lige, xam o dô vac mapitoc lêm, om buc viyin

tige i o lêc val vông xam yetac i tiyi xocbê tibii yôdac vông xam yetac ge lêm, ⁵ ên xam o dô vac bucên wê mapitoc ge lêm. Nge, il vihati dô vac vidiiên wê xêseac ge. ⁶ Mêgem il ob xêp i tiyi xocbê tibii madiluhu ge lêm. Nge, il madnôn i seac di il piyôp i xovô, ⁷ ên xomxo wê yêp ge mi yêp vô bucên di he wê num mia ge mi num mi vô mavmav vô bucên di piyôp vô judajuda. ⁸ Dom il mô dô vac xêseac, om il piyôp i xovô, di il vinyum môm vông vinên yuu xêdyaa vin lecmaên i kisuu il lec i tiyi xocbê ngakwi xêkizêc kisuu il nidnivi lec ge. Di il vông i vin kiyang wê nêbê Apumtau obêc kô il mi il la dô hixôn i ge, om kiyang tige i hivun il xôn i tiyi xocbê kilung xêkizêc ta ti hivun il badzub xôn ge. ⁹ Ên Anutu o tung il ên nêbê ni ob nyag vô il mi kitya il vêl lêm. Nge, tung il ên nêbê il obêc vông i vin Apumtau Yesu Kîlisi ge od ob vô il vêl ên il nêd nipaên. ¹⁰ Yesu yib lec il nêd nipaên ên nêb il yibên yuu xôn madviha ge il vihati ob dô madviha hixôn i. ¹¹ Mêgem xam nêl kiyang nivîha voma di ngiduma xôn i tiyi xocbê môm wê xam mi vông gwêbaga.

Kiyang viwen timuên

¹² Xam lige, xe nêl vô xam bêga bê xam loc vac lime wê vông Anutu yuac vac xam mahigun ge kwa ngibi di ngô he kiyang, ên Apumtau vông he tu xam nêl levac ên nêb he i nêl kiyang vô xam di titô xam. ¹³ Om xam vông he lê i vô levac lec yuac wê he vông ge, di xam xemyaa i vin lec he, di xam vihati dô vac kiyang malehe.

¹⁴ Xam lige, xe nêl xêkizêc vô xam bêga bê xam titô he wê ni maên ge, di xam ngidu he wê xona xona ge xôn, di ngidu he wê o vông i vin xêkizêc lêm ge xôn, di lum nêl kiyang malehe vô xomxo vihati.

¹⁵ Le i lêc vông nipaên vac nipaên lêm. Nge, xam vông nivîha vô lime hixôn tibii vihati i tiyi buc vihati.

¹⁶ Xam dô hixôn xemyaa nivîha i tiyi buc vihati, ¹⁷ di xam kitaa vô Anutu i tiyi buc vihati, ¹⁸ di xam pimil Anutu i tiyi buc vihati, buc wê xam tulec viyin hixôn buc wê xam tulecên viyin ma ge. Xam tu Yesu

Kilisi xe pyap, om Anutu nêb xam vông môp tibêgee.

¹⁹ Le i léc le vac Anutu Myakilôhò Ngibua xôn lêm, ²⁰ di le i léc vô nîmi vô Anutu kiyang wê xomxo ob nêl vô xam ge lêm, ²¹ di xam yaxên kiyang vihati mi wê, dêc hòm nôn nivîha ²² di sea nipaên vihati i loc dô xel.

²³ Anutu vaci wê malehe kehe ge i vông xam tu xomxo ngibua, di i viac xam kinum yuu myamkilôhò di nîmnîvi ên xam dô nivîha di kiyang soên ti i o léc yêp vô xam vô buc wê Apumtau Yesu Kilisi ob lop mi lôm ge lêm. ²⁴ Anutu wê tyuc xam ên nêb xam tu i nue ge ob vông bêge vô xam, ên ici va ob pwoo i vya vac lêm.

²⁵ Xam lige, xam kitaa vô Anutu ên i ngidu xe xôn.

²⁶ Xam nêl vidiiên vô lime vông vinên vihati di pul he vigê i tiyi xocbê môp wê Anutu nue il mi vông ge.

²⁷ A nêl kiyang xêkizêc lec Apumtau lê bêga bê xam kitong kipihac ga vô lime vông vinên vihati mi he i ngô.

²⁸ Vîzid nivîha wê il Apumtau Yesu Kilisi vông ge i hivun xam vihati xôn.

2 TESALONAİKA

Pol kivuu kipihac wê vông yuu ge la vô tibii Tesalonaika

¹ A, Pol, xen Sailas yuu Timoti, xen kivuu kiyang ga vô xam Tesalonaika wê xam vông i vin Yesu ge. Xam tu il Mag Anutu yuu Apumtau Yesu Kìlisi xe pyap.

² Mag Anutu yuu Apumtau Yesu Kìlisi yuu i vông xam dô vac vizid nivihà di vông kiyang malehe i hivun xam xôn.

Pol pimil Anutu

³ Xam lige, xe nilôm kidu xe om xe pimil Anutu ên xam tiyi buc vihati. Môm tige môm bôbac, ên vông vinên wê xam vông ge diyêp xêkizêc di vô levac tiyi buc vihati, di xam toto xêmyaa mi vin lecma nô, di môm xêmyaa vin lecên tige divô levac vac xam mahigun tiyi buc vihati. ⁴ Mêgem xe yong xam lêm vô levac vac konglegesen viyang viyang ge bêga ên xe nêbê xomxo vông viyin yuu myavinê levac vô xam lec wê xam vông i vin ge, lêcom xam le xêkizêc ta di kilê viyin di hôm vông vinên wê xam vông ge xôn pilihi.

Anutu yaxên il ya môm bôbac

⁵ Xam mi le xêkizêc ta vac vông vinên, om xam môm bêge nêl xam kitong ên nêbê Anutu yaxên xam ya môm bôbac, om gwêbaga xam kô viyin levac ên wê xam tu Anutu nue ge, lêcom viyin tige ob vông xam vô nivihà tiyi wê xam ob la dô vac Anutu ben lag puunê ge. ⁶ Di Anutu ob vông môm bôbac ngwe hixôn bêga bê ob vông myaviwen nipaên vô he wê vông viyin vô xam ge, ⁷ di ob vô viyin vêl ên xam, di ob vông il xôn dô seac vêl vô buc timuên wê Apumtau Yesu hixôn angela xêkizêc wê i vông ge obêc sea ben lag puunê di lop mi lam le seac ge. He ob lam hixôn ngwax mahelac levac, ⁸ di ob vông myaviwen nipaên vô xomxo wê lungên Anutu gee hixôn he wê vô ninya kitu vô il Apumtau Yesu xolac gee. ⁹ Om he ob kô myaviwen nipaên bêga bê Apumtau

obêc ngiloo he la vêl tevabanê ên i manôn hixôn xêkizêc levac yuu xêseac wê i vông ge, om he ob la dô vac nipaên luta lêc luta ¹⁰ vô buc timuên wê Kìlisi obêc lop mi lôm ge. Vô buc tige xomxo wê vông i vin di tu i nue gee vihati ob nêl Yesu lê vô levac di pimil i hixôn xêyaa nivihà yang. Mêgem xam êno ob vông bêge ên xam vông i vin Anutu kiyang wê xe nêl vô xam ilage.

Pol kitaa vô Anutu lec tibii Tesalonaika

¹¹ Xe xovô ên xe nêbê xe nêl xolac vô xam ilage di xam vông i vin. Mêgem xe kitaa vô il Mag Anutu tiyi buc vihati bêga bê i ngidu xam xôn ên xam tu xomxo nivihà tiyi wê xam ob vông môm yuu yuac nivihà vihati wê Anutu tyuc xam ên nêb xam ob vông ge. Di xe kitaa vô Anutu bêga bê i ngidu xam xôn ya xêkizêc wê i vông ge êdêc xam vông môm nivihà vihati i tiyi wê xam nêb xam ob vông ge, di xam vông yuac vihati wê xam vông ên wê xam vông i vin Yesu ge i diyêp nivihà. ¹² Xe kitaa bêge ên xe nêb môm wê xam vông ge i vông il lig Apumtau Yesu lê i vô levac, di Yesu i vông xam lêm i vô levac êno. Il Mag Anutu hixôn Apumtau Yesu Kìlisi obêc vông bêge ya vizid nivihà wê yuu vông ge.

2

Kiyang lec xomxo nipaên kehe nô nê wê ob tu levac ge

¹ Xam lige, a ob nêl kitong vô xam lec buc wê Apumtau Yesu obêc vena di kituc il xôn mi il la vô i ge. Om xe nêl kitong vô xam bêga ên xe nêbê ² xomxo ya ob val nêl kiyang kityooên vô xam ên nêbê buc wê Apumtau ob vena lec ge val pyap. He ya nêl i tiyi xochê plopete kityooên mi nêl ge, di he ya nêl ya xovôên wê heche va vông ge, di he ya so ên he nêbê xe kivuu kiyang tibêge vac kipihac. Om xam obêc ngô kiyang kityooên tige ge od xam nilôm i o lêc vô viyin di xam vông i vin kiyang tibêge lutibed lêm. ³ Le i lêc vông i vin kiyang yuu môm kityooên wê xomxo ob nêl vô xam ge lêm, ên buc tige obêc seb lam tax lêm. Nge, xomxo tibêac hiwocên ob pwoo Anutu kiyang vac di vô nimi vô Anutu, di xomxo nipaên kehe nô

ob val le seac tax, nang dêc Apumtau ob vena timuên. Xomxo nipaên kehe nôn tige wê Anutu ob vông i la dô vac Seten ben. ⁴Lêc xomxo nipaên tyo ob val le seac lê, lêc vông vevac vô Anutu nôn di anutu baba wê xomxo vaci vînoo ge hixôn susu ngîbua vihati yang, di ob yong ici va lê ên nêbê i tu levac di luu susu ngîbua vêl. Om ob la vac Anutu xumac ngîbua di la dô di kityoo xomxo ên nêbê, “A ga a Anutu tyo mêga.”

⁵ İlage wê a loc dô hixôn xam ge od a nêl kiyang tiga kitong vô xam. Mêd xam lungên kiyang tige tii vac nang, me? ⁶Lêcom xam xovô ên xam nêbê gwêbaga xomxo ngwe le vac xomxo nipaên tyo nêl môm xôn ên nêb i lamên i ma, lêc ob lam le seac vô buc timuên wê Anutu vînoo vô i ge. ⁷Xomxo nipaên kehe nôn tyo valên gên ma, lêcom gwêbaga i vông yuac nipaên wê pwoo Anutu kiyang vac ge mi dô xôpacên. Mêdêc obêc buc timuên ge od xomxo ngwe wê le vac i xôn ge obêc titêc la vêl, ⁸mêd ge wê xomxo nipaên kehe nôn tyo ob lam le seac. Nang dêc Apumtau Yesu ob hi i yib ya myakîlôhê wê lam vac mya ge. Apumtau ob lam le seac hixôn xêseac wê i vông ge, di ob hi xomxo nipaên tige vô nipaên ya xêkizêc wê i vông ge. ⁹Lêcom buc wê xomxo nipaên kehe nôn tyo obêc val ge od obêc val hixôn xêkizêc wê Seten vông ge, om ob vông yuac levac hixôn do levac wê kityooên ge viyang viyang, ¹⁰di ob vông môm nipaên wê kityooên ge vihati ên nêb i kityoo xomxo wê ob la dô vac nipaên luta ge. Xomxo tige xêyaa obêc vin lec Anutu kiyang nôn ge od Anutu ob vô he vêl ên he nêl nipaên, lêc he vô nimi vô om Anutu ob kitya he vêl. ¹¹Mêgem Anutu ob vông xêkizêc wê kityooên ge vô he ên nêb he i vông i vin kiyang kityooên. ¹²Mêgem he vihati wê o vông i vin kiyang nôn lêm di xêyaa vin lec môm nipaên ge, Anutu ob nêl he nêl nipaên kitong di vông he la dô vac nipaên luta lêc luta.

Anutu vînoo xam pyap ên nêb ob vô xam vêl ên nêl nipaên

¹³ Xam lige, Apumtau xêyaa vin lec xam, di xe nilôm kidu xe om xe pimil

Anutu ên xam tiyi buc vihati, ên mugên ilage Anutu vînoo xam ên nêb ob vô xam vêl ên xam nêl nipaên. Om vô xam vêl ya yuac wê Myakîlôhê Ngîbua vông ge hixôn môm vông vinên wê xam vông ge, ên xam vông i vin i kiyang nôn. ¹⁴Mêgem Anutu nêb ob tung xam la dô vac xêseac wê il Apumtau Yesu Kîlisi vông ge, om didii xam pyap ya xolac nivîha wê xe nêl vô xam ge. ¹⁵Mêgem xam lige, xe nêl vô xam bêga bê xam le xêkizêc di hôm kiyang nôn wê xe nêl vô xam vac myam di kivuu vac kîpihac ge xôn pilihi di timu vô.

¹⁶ İl Apumtau Yesu Kîlisi yuu Mag Anutu, yuu xêyaa vin lec il om vông vizid nivîha vô il ên nêb ob ngîdu il xôn di vông il nilôd i vô viyin maên luta lêc luta. Di yuu ngîdu il xôn om il dô bin nôn nivîha wê yuu ob vông vô il timuên ge. ¹⁷Mêgem xe kitaa vô Anutu ên xe nêbê i ngîdu xam xôn di vông xêkizêc vô xam êdêc xam vông yuac wê nivîha ge ya di nêl kiyang wê nivîha ge vihati.

3

Xam kitaa vô Anutu bê i ngîdu xe xôn

¹ Xam lige, a ob nêl kiyang ngwe hixôn bêga bê xam kitaa vô Anutu bê i ngîdu xe xôn ên Apumtau kiyang i loc vac vigwe viyang viyang ge lutibed di i vô levac i tiyi xocbê vô levac vac xam mahîgun ge. ² Di xam kitaa vô Anutu bê i vô xe vêl ên tibii nipaên wê mi vông môm nipaên ge vigê, ên xam xovô ên xam nêbê xomxo tibeac o vông i vin Anutu lêm.

³ Lêc Apumtau ob pwoo vya vac di sea il lêm. Nge, ob vông xam le xêkizêc di viac xam, ên Seten i o vông xam vô nipaên lêm. ⁴ Apumtau vông xovôên vô xe lec xam, om xe xovô en xe nêbê gwêbaga xam ditimu vô môm vihati wê xe vông vô xam ge, di xe xovô ên xe nêbê timuên ge xam ob vông môm bêgee i tii vac nang. ⁵ Om xe kitaa vô Apumtau bêga bê i vông xovôên nivîha vô xam ên xam vyaac xovô bê Anutu xêyaa vin lec xam, di xam xovô bê Kîlisi le xêkizêc di kilê viyin.

Xomxo vihati i vông yuac

⁶ Xam lige, xe tu Apumtau Yesu Kılısi manôn di nêl vô xam bêga bê xam kol xam mi dô teva ên lime vông vinên wê mi vô ni maên ên he yuac kibun ga, ên he o vông i tiyi wê xe nêl vô xam ilage lêm. ⁷ Ên xacxam va xovô pyap bêga bê xam ob tup vô môm wê xe vông ge, ên buc wê xe loc dô hixôn xam ilage od xe o dô vıdaaên di yuac ma lêm, ⁸ di xe o kô yaên ti vô xam pileva lêm. Nge, xe vông yuac bisnis tiyi vidiiên yuu bucên vihati ên xe nêb xe ob kô mone lec di kisuu xe xom yaên vô xam léc xa, om xe vông yuac levac ên xe nêb xe ob vông viyin vô xam ên susu yaên lêm. ⁹ Xe vông yuac bêge, lêcom xam xovô ên xam nêbê xe tu xam nêm levac om xe tiyi wê xe ob nêl bê xam vông xe xom yaên pileva. Mêléc xe o nêl bêge vô xam lêm, ên xe nêb xe ob hilung môm nivıha wê xam ob timu vô ge vô xam. ¹⁰ Om tiyi buc vihati wê xe dô hixôn xam ge od xe nêl vô xam bêga ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêb ob xeedô pileva di yuac i ma ge od xam o léc vông yaên vô i lêm. Toto vigê i vông yuac lec, léc ya.”

¹¹ Xe nêl kiyang tibêge vô xam ên xe ngô wê xam ya dô vıdaaên di o vông yuac ti lêm. Nge, xam ngena tibeac lec xomxo mangwe yuac wê he vông ge, di xacxam va ge xam o vông yuac wê xam ob tulec yaên ge lêm. ¹² Mêgem xe viac kiyang vô he wê mi dô vıdaaên ge di nêl xêkızêc lec Apumtau Yesu Kılısi lê bêga bê he i dô nivıha di vông yuac ên tulec yaên.

¹³ Xam lige, xam nim i o léc ma lec môm wê xam ob vông nivıha vô xomxo ge lêm, ¹⁴ di xomxo ti obêc vô nınya kitu vô kiyang wê xe kivuu vac kipihac tiga ge od xam xovô xomxo tyo di kol xam mi dô teva ên i, ên i xovô nêb soên di ni i yoc ên i. ¹⁵ Lêcom xam o léc wê i xocbê tibii wê vông vevac vô xam ge ti lêm. Nge, xam wê i xocbê xam lime môci ti, di viac kiyang vô i ên i xovô.

Kiyang viwen timuên

¹⁶ Apumtau vaci wê kiyang malehe kehe ge i vông xam nilôm i vô malehe lec i tiyi buc vihati, buc viyin hixôn buc nivıha. Apumtau i dô hixôn xam vihati.

¹⁷ A, Pol, a kivuu kiyang tiga ya vigêg di a nêl vidiiên vô xam. A mi kivuu kiyang di

mi nêl vidiiên vô xam vac kipihac vihati wê a kivuu ge. Môm wê a vông ge yêp bêge.

¹⁸ Vizid nivıha wê il nêd Apumtau Yesu Kılısi vông ge i loc dô hixôn xam vihati.

1 TIMOTI

Kipihac taxlee wê Pol kivuu vô Timoti ge

¹ A, Pol, Yesu Kîlisi nu sinale a. Anutu wê kitya il nêd nipaên vêl ge hixôn Yesu Kîlisi wê il dô bin buc wê il ob xê i ge, yuu xôn vînoo a ên nêb a kô yuac sinale.

² Timoti, ông ge a nug vông vinên nôn. A kivuu kipihac ga loc vô ông. Mag Anutu hixôn Apumtau Yesu Kîlisi, yuu i vông vizid nivîha i loc vô ông, di xo vigwe pisiv ên ông, di vông kiyang malehe i hivun ông xôn.

Xomxo wê nêl kiyang kityooên

³ Ilage wê a nêb a ob la vigwe Masedonia ge, a nêl vô ông ên a nêbê ông dô Epesas. Om a ob nêl vô ông i tii vac bêga bê ông dô Epesas, ên tibii ya dô vac xam mahîgun di tixuu xomxo ya xolac ba kityooên. Om ông dô ên le vac kiyang kityooên wê he vông ge xôn. ⁴ Ông nêl vô he bêga bê he i sea kiyang kityooên wê he mi nêl ge, ên he mi nêl pivulac pileva di le nêl bue tivae wê dô ilage lê hixôn, om kiyang kityooên tige vông he piyôp vô himena himena, di o vông xovôên vô he lec Anutu kiyang lêm, ên môt vông vinên tibed ge wê ob vông xovôên vô il lec Anutu kiyang. ⁵ Om a ob nêl vô ông bêga bê ông le vac he xôn di nêl vô he bê he i sea kiyang kityooên. Om he obêc ngô ông kiyang di timu vô ge od he nilô ob vô paha lec di nipaên ti ob yêp vac he nilô lêm, di he ob vông i vin Yesu. Om he obêc timu vô môt tibêge od he ob vông môt xêyaa vin lecên vô nôn lec. ⁶ Xomxo ya sea môt tige di la nêl kiyang vaxvax wê ob vô nôn nivîha vô he lêm ge. ⁷ He nêb he ob tixuu xomxo ya xolac wê Moses vông ge. Lêc he lungên xolac tige di lungên kehe hixôn.

⁸ Il xovô ên il nêbê il obêc timu vô Moses xolac i tiyi wê Anutu nêl ge od xolac ob vô nivîha vô il. ⁹ Di il xovô ên il nêbê Anutu o vông xolac ên nêb i titô xomxo wê nivîha ge lêm. Nge, vông xolac ên nêb i titô xomxo wê nipaên ge, he wê

pwoo Anutu kiyang vac ge, di he wê o ngô xomxo levac kiyang lêm ge, di he wê vô nîmi vô Anutu ge, di he wê vông môt nipaên ge, di he wê timu vô môt kibun ga di o timu vô Anutu lêm ge, di he wê yê Anutu hixôn susu ngîbua xocbê susu vidaaên ge, di he wê hi tae mae yib ge, di he wê hi tibii yib ge, ¹⁰ di he wê vông môt yôdac vêx yuu vux ge, di he vux wê vông môt yôdac vô vux ge, di he wê hôm xomxo xôn di kô mi la nêb tibii i kisuu he ge, di he wê nêl kiyang kityooên ge, di he wê hilung vigê la kisii ên nêb he nêl kiyang nôn lêc he kityoo ge. Anutu vông xolac ên nêb i titô xomxo nipaên tibêgee hixôn he vihati wê vông môt nipaên di pwoo Anutu kiyang nôn vac ge. ¹¹ Kiyang nôn tige yêp vac xolac paha nilô wê Anutu vông vô a ên nêb a la nêl vô xomxo ge. Xolac tige nêl Anutu wê xêseac kehe ge kitong.

Pol pimil Anutu ên wê xo vigwe pisiv ên i ge

¹² Il Apumtau Yesu Kîlisi vông xêkizêc wê i vông ge vô a, di yaxên a pyap ên nêb a tiyi wê a ob vông i yuac ge. Om a hi vixag pec ên i. ¹³ Ilage a so vyag vô Yesu lê, di vông viyin levac vô xomxo wê vông i vin Yesu ge, di a kô a lec di vông he vô nipaên. A mi vông môt tibêgee lê, lêc a gên o vông i vin Kîlisi lêm om a o xovô nipaên wê a vông ge lêm. Mêgem il lig Apumtau xo vigwe pisiv ên a, ¹⁴ di vông xêyaa vin lecên wê i vông ge lam hivun a xôn, om a vông i vin Yesu Kîlisi di a xêgyaa vin lec i.

¹⁵ Kiyang yêp bêga ên nêbê Yesu Kîlisi lam kibun ga ên nêb ob vô xomxo nipaên vêl ên he nêl nipaên. Kiyang tige kiyang nôn vixôhilôg tiyi wê xomxo ob ngô di vông i vin ge. A ga xomxo nipaên nôn luu xomxo nipaên vihati vêl. ¹⁶ Lêc Yesu xo vigwe pisiv ên a ên nêb xomxo nipaên vihati he i yê di xovô bê a ga xomxo nipaên nôn, lêc Yesu o kitya a vêl lutibed lêm. Nge, xo vigwe pisiv ên a. Om he ob yê di vông i vin Yesu di dô maviha luta lêc luta. ¹⁷ Anutu tu king mi dô luta lêc luta di obêc yib lêm. Xomxo ti manôn o yê i lêm, di ici va Anutu nôn tibed. Lê levac

yuu xêseac wê i vông ge i yêp vô i luta léc luta. Nôn.

Timoti i vông vevac ya xolac

¹⁸ Timoti, a nug ông, ilage Anutu vông xovôên vô xe xomxo vông vinên lec yuac wê Anutu ob vông vô ông ge, mêgem xe nêl kitong vô ông. Om gwêbaga a ob nêl vô ông bêga bê ông xovô kiyang wê xe nêl vô ông ilage i tii vac nang ên i ngidu ông xôn di ông hòm xolac xôn pilihi di vông vevac xêkizêc ya. ¹⁹ Om ông le xêkizêc vac vông vinên wê ông vông ge di timu vô môt nivihã i tiyi xocbê ông xovô ge. Ên xomxo ya xovô môt nivihã léc o timu vô lêm. Nge, he vô nîmi vô, om vông vinên wê he vông ge vô nîpâên tiyi xocbê sip wê val hibũ sea lec ngidax manôn wê le vac gwec ge. ²⁰ Haimenias yuu Aleksanda vông môt tibêge om a vông yuu la vac Seten vigê ên a nêb yuu i pilepac yuu di sea môt wê yuu mi nêl Anutu lê vô nîpâên ge.

2

Môt kitaaên

¹ Om yuac wê a nêl vô xam ên a nêb xam vông ge, kiyang taxlee lec yuac tige bêga bê xam kitaa vô Anutu lec xomxo vihati ên i ngidu he xôn, di xam pimil Anutu ên he. ² Di xam kitaa vô Anutu lec king hixôn gavman levac vihati ên he i viac il nivihã di il dô vac kiyang malehe kwa ngibi di timu vô môt wê Anutu hixôn xomxo ob yê nivihã ge. ³ Kitaaên tibêge nivihã di Anutu wê vô il vêl ên il nêd nîpâên ge ob yê nivihã, ⁴ ên Anutu nêb xomxo vihati i xovô kiyang nôn wê i vông ge kehe di pilepac nîlô i loc vô i ên i kitya he nêd nîpâên vêl. ⁵ Anutu nôn tîbed, di xomxo tîbed wê vông kisoac mi le vac il Anutu mahîgun. Xomxo tige Yesu Kilisi. ⁶ Vô buc wê Anutu nêl ilage, Yesu vông ici va lam yib ên nêb ob vô il vêl ên il nêd nîpâên. Om môt wê Yesu vông ge nêl kitong vô il bêga ên nêbê Anutu nêb ob kitya xomxo vihati nêd nîpâên vêl. ⁷ Om Anutu vînoo a ên nêb a la vông yuac sinale di la nêl kiyang tige vô xomxo. A o kityoo lêm. Nge, a nêl vixôhilôg nôn. Anutu vînoo a ên nêb a la tixuu he wê o

Yuda lêm ge ya kiyang nôn ên he i vông i vin.

⁸ Om a ob nêl vô xam bêga bê he vux vac vigwe vihati ge he i kitaa vô Anutu. Léc he i sea môt kunac maên yuu ni nyagên di pilepac nîlô i vô paha lec lê, léc kitaa.

Môt wê vêx ob vông ge

⁹ A ob nêl vô he vêx bêga bê he i vinyum ngakwi i tiyi wê he xomxo levac ob yê nivihã ge, di he i o vinyum ngakwi wê ob vông vux yetac ên he ge lêm, di he i o léc vông nîlô i loc vô môt wê he ob vunac vô bazub lihi di vunac vô nînivĩ ya komkom gol di vinyum nivimihĩ wê mone levac ge lêm. ¹⁰ Nge, he i vông nîlô i loc vô môt nivihã wê ob ngidu xomxo xôn ge, ên vêx wê nêl ên nêbê he Anutu nue ge wê he ob vông môt bêge. ¹¹ He i vô nîpwo lec mi dô kiyang maên di ngô xolac mi xovô. ¹² Kiyang wê vêx ob nêl xolac ge a ob le vac xôn. Di he ob tu vux bazub lêm. Nge, he i dô kiyang maên di vô nînya vô kiyang. ¹³ Ên Anutu tung Adam tax, léc tung Iv timuên. ¹⁴ Di Adam o ngô kiyang kityooên wê Seten nêl ge lêm. Nge, Iv môci wê vông i vin Seten kiyang di pwoo Anutu kiyang vac. ¹⁵ Om vô buc wê vêx obêc kô nîpwo ge od obêc tulec myavinê levac. Léc vêx obêc vông i vin xêkizêc di xo vigwe pisiv ên xomxo di dô i tiyi xocbê vêx ngibua di kol he ên nîpâên ge od Anutu obêc ngidu he xôn di vô he vêl ên he nêd nîpâên.

3

Kiyang lec gyovixa

¹ Kiyang ti wê nôn ge yêp bêga ên nêbê vux ti obêc xo vînux ên nêb ob kô yuac gyovixa ge od yuac wê nêb ob kô ge yuac nivihã. ² Mêgem xam yaxên i, di vînoo xomxo wê mi viac môt wê i vông ge nivihã om xomxo ti o tiyi wê ob tulec soên ti vô i lêm ge, di wê vînê tîbed, di i viac i nivihã ên môt nîpâên, di timu vô piyôp nivihã, di vông môt wê lie ob yê nêb nivihã ge, di kô tîbii mi la vac ben di viac he nivihã, di tixuu xomxo i nivihã ya xolac, ³ di o num mi vô mavmav lêm, di xêyaa o vô myavinê decdec di hi xomxo

lêm. Nge, lum mi nêl kiyang vô xomxo, di o kunac xomxo vaxvax lêm, di o xo mone luu vêl lêm, ⁴ di viac vinê nue nivihã, di titô nue ên nêb he i ngô kiyang wê i vông ge di timu vô. ⁵ Ên xomxo ti o tiyi wê obêc viac vinê nue di titô he lêm ge od ob tu Anutu nue nêb levac di viac he tibêna? ⁶ Xomxo wê gên vông i vin paha ge ti o tiyi wê ob kô yuac gyovixa ge lêm, ên obêc yong i ge od Anutu ob tii i vêl tiyi xochê tii Seten vêl ilage. ⁷ Om xam vînoo xomxo wê tibii madiluhu yê nivihã ge. Ên tibii madiluhu obêc yê i nipaên léc i tu gyovixa ge od he ob nêl nipaên lec i di vông i ni yoc di Seten ob hóm i xôn vac leac wê i vông ge.

Kiyang lec xomxo wê vông yuac vac konglegesên

⁸ Xomxo ya obêc nêb vông yuac vac konglegesên ge od xam yaxên he léc vînoo he wê mi timu vô móp nivihã bêga nêbê he vông nilô la vô he yuac, di he o nêl kiyang yuu lêm, di he o num mi vô mavmav lêm, di he o doma vô mone yuu susu lêm, ⁹ di nipaên ti o yêp vac he nilô lêm. Nge, he mi hóm Anutu kiyang nôn wê nêl móp vông vinên kitong ge xôn pîlihi. ¹⁰ Om xam yaxên móp wê he vông ge lê, léc xam obêc wê he nivihã ge od he i vông yuac vac konglegesên. ¹¹ Xomxo tigeê vinêe êno he i vông nilô i loc vô he yuac, di he i o léc nêl kiyang wê ninya ninya ge lêm, di he i viac he nivihã ên móp nipaên, di he i vông móp vihati i yêp nivihã. ¹² Xomxo ti wê ob vông yuac vac konglegesên ge i ii vêx tibed di i titô nue di viac vinê nue nivihã di titô he. ¹³ Om he wê vông yuac vac konglegesên di vông he yuac nivihã ge, he lê ob yêp nivihã, di he ob nêl Yesu Kilisi xolac wê he vông i vin ge i yêp seac di xonaên ob ma.

Anutu kiyang nôn kehe

¹⁴ Timoti, a nêb a ob loc xê ông decdec. Léc a kivuu kipihac tiga di vông i loc vô ông, ¹⁵ ên a obêc miloc vô ông decdec lêm ge od ông kitong kipihac tiga di xovô móp nivihã wê xomxo vông vinên vihati ob timu vô ge. Ên il wê il vông i vin ge, Anutu mavihã nue il, om il vông

Anutu kiyang nôn i le xêkizêc i tiyi xochê teac wê le pîlihi di hóm xumac xôn ge.

¹⁶ Anutu kiyang nôn ge kehe levac mabu, om xomxo ti o tiyi wê ob yax vun bê xolac nôn maên ge lêm. Kiyang tige kehe nêl bêga ên nêbê,

Kilisi lam tu xomxo kibun ga mi xomxo yê i,

di Myakilôhò Ngibua nêl kitong ên nêbê Kilisi ge xomxo nivihã.

Angela yê i,

di xomxo la nêl i kitong vac vigwe

vîyang vîyang,

di xomxo kibun ga vông i vin i,

di Anutu kô i mi lax mi la lag puunê.

4

Kiyang lec xomxo wê nêl kiyang kityooên ge

¹ Myakilôhò Ngibua nêl kiyang seac vô il bêga ên nêbê vô buc timuên ge tibii ya ob sea vông vinên wê he vông ge, di ngô kiyang kityooên wê vimwo nipaên ob nêl ge di timu vô kiyang wê Seten nue ob nêl vô he ge. ² Tibii nipaên tigeê xomxo kityooên wê mi nêl kiyang kityooên, om he hóm kiyang nipaên xôn mi i yêp vac he nilô, léc he o yaxên nipaên wê he mi vông ge lêm. ³ Di he tixuu xomxo ya kiyang kityooên nêbê he iimaên i ma, di he vibu he nêbê he i o ya yaên mangwe lêm. Léc móp ge kityooên, ên Anutu vông yaên vihati yang vô il ên nêb il ob kitaa vô i di pîmil i ên yaên tigeê lê, léc xa. Om il wê il vông i vin di xovô Anutu kiyang nôn ge il ob xa yaên vihati. ⁴ Ên susu wê Anutu tung ge vihati yang nivihã. Om il ob pisôhò ti lêm. Nge, il ob xa susu vihati yang di hi vixad ên Anutu lec susu tigeê, ⁵ ên Anutu kiyang hixôn kitaaên wê il vông ge vông susu vihati ge tu ngibua.

Timoti ge Yesu Kilisi nu yuac nivihã ti

⁶ Timoti, ông obêc nêl kiyang wê a kivuu ga vô lime vông vinên ge od ông ob tu Yesu Kilisi nu yuac nivihã ti, di kiyang wê nêl móp vông vinên kehe kitong ge hixôn kiyang nôn wê ông ngô di timu vô ge, kiyang tige ob vông xêkizêc vô ông. ⁷ Om le i léc ngô pivulac vidaaên wê o nêl

kiyang nôn lec Anutu ge lêm. Nge, ông tixuu ông ya Anutu kiyang di timu vô i tiyi lec buc vihati. ⁸ Ên il obêc tixuu il ya môm kibun ga wê nivîha ge od ob vô nivîha vô il nipwo titi. Lêc il obêc tixuu il ya Anutu kiyang mi timu vô ge od ob ngidu il xôn i luu vêt, ên ob vô nivîha vô il gwêbaga wê il dô madviha lec kibun ga ge, di ob vô nivîha vô il vô buc timuên wê il ob dô madviha gê kisii ganê hixôn. ⁹ Kiyang tige nôn vixôhilôg tiyi wê xomxo ob ngô di vông i vin ge. ¹⁰ Il dô bin Anutu wê maviha ge, om il ob vông vevac ya xolac di vông yuac xêkizêc. Anutu tiyi wê ob vô xomxo vihati vêt ên he nê nipaên, lêc il wê il vông i vin i ge wê Anutu ob vô il vêt.

¹¹ Timoti, ông nêl kiyang wê a nêl ga vô xomxo di tixuu he ya kiyang tiga ên he i timu vô. ¹² Ông ngivîhi ti, om xomxo ti obêc nêb hi ông lêm i tô ên wê ông ngivîhi ge od ông ngôên he i ma. Lêc ông vông môm nivîha vac xomxo vông vinên mahîgun ên he i yê di timu vô. Om ông nêl kiyang nivîha, di vông môm bôbac, di xemyaa i vin lec xomxo, di ông vông i vin xêkizêc ta di nilôm yuu xovôên i yêp paha. ¹³ Ông kitong xolac vac xomxo mahîgun ên he i ngô, di nêl xolac kehe kitong vô he, ditixuu he ya xolac di i loc tyip vô buc wê a ob mîlôc vô ông ge. ¹⁴ Ông nim i o léc ma ên xêkizêc wê Anutu vông vô ông ên nêb ông vông i yuac ya ge lêm. Ên Anutu vông xêkizêc tige vô ông ilage lec buc wê gyovixa vyax vigê lec ông di nêl kitong vô ông lec yuac wê Anutu nêb ob vông vô ông ge. ¹⁵ Om ông vông yuac tige i tiyi lec buc vihati, di vông nilôm i loc vô yuac tige ên xomxo vihati he i yê di xovô bê ông le xêkizêc vac xolac. ¹⁶ Ông viac ông nimviha di viac kiyang wê ông ob tixuu xomxo ya ge i nivîha hixôn, di vông yuac tige xêkizêc i tiyi buc vihati. Ên ông obêc vông bêge ge od yuac wê ông vông ge obêc vô nivîha vô ông di ob vô nivîha vô he wê ngô ông kiyang ge hixôn.

5

Môm titôên

¹ Timoti, ông ngivîhi ti, om le i léc titô kipwoc ya kiyang higacên lêm. Nge, ông titô kipwoc ya kiyang wê ông ob lum nêl ge i tiyi xocbê ông nêl vô mam ge. Di ông titô he ngivîhi i tiyi xocbê ông titô lime vux ge, ² di titô he vêxta i tiyi xocbê ông titô tame ge, di titô he vêxwo hixôn nilôm paha i tiyi xocbê ông titô lime vêx ge.

Kiyang lec vêxôv

³ Xam viac vêxôv wê bue nue ma ge ên ti o dô wê ob viac he ge lêm. ⁴ Lêc vêxôv bue nue obêc dô ge od he i viac bu vêx tyo di viac tae mae hixôn, i tiyi wê he ob hi myaviwen wê tae mae vông vô he ge. Ên he obêc viac tae mae bue nivîha ge od Anutu ob yê he nivîha. ⁵ Vêxôv wê bue nue ma di i dô gilôn ge, vêxôv tige ob vông nilô la vô Anutu di kitaa vô i vidiiên yuu bucên vihati ên nêb Anutu i ngidu i xôn. ⁶ Lêc vêxôv ti obêc vông nilô la vô môm kibun ga di timu vô môm wê ici va xovô ge od ge tiyi xocbê vêxôv tige yib waa. ⁷ Om ông nêl kiyang tige vô he ên he i dô nivîha di nipaên ti i o léc yêp vô he lêm. ⁸ Ên xomxo ti obêc viac tae mae lie nivîha lêm ge od tiyi xocbê xomxo tige sea vông vinên wê i vông ge, mêt tu xomxo nipaên wê luu tibii madiluhu vêt ge.

⁹ Om vêxôv wê bue nue ma ge, ông kivuu he lê i yêp vac kipihac, ên konglegesen i kitong di viac he wê lê yêp vac kipihac ge. Le i léc kivuu vêxôv vihati lê lêm. Nge, he wê ông ob kivuu he lê i yêp vac kipihac ên konglegesen i viac he ge, he gee wê tu vêxta tiyi xocbê kliskas mila 60 di he kô liya tîbed léc liya yib, ¹⁰ di he lê vô levac ên môm nivîha wê he mi vông ge, di he viac nue nivîha om nue lig mi vô levac di timu vô môm nivîha, di he mi kô tibii mi la vac ben di la viac he nivîha, di he viac xomxo vông vinên nivîha yang, di ngidu xomxo wê tulec viyin ge xôn, di mi vông môm nivîha viyang viyang ge. Om vêxôv tibêgee wê ông ob kivuu he lê i yêp vac kipihac ên konglegesen i viac he ya susu.

¹¹⁻¹² Di vêxôv lê obêc yêp vac kipihac ge od he i hilu kiyang taxlee bêga bê he ob kô vux ti i ti vac lêm. Nge, he ob dô vêxôv di vông yuac vac konglegesen.

Om vèxôv wê gên dô vèxwo ge, le i lèc kivuu he lê vac kipihac lêm, ên he ob xo ên nêbê he ob kô vux i tii vac. Om he lê obêc yêp vac kipihac di he kô vux tii vac ge od tiyi xocbê he pwoo kiyang wê he hîlu ge vac di vô nimi vô Kilisi. Om Anutu ob yê he nipaên. ¹³ Di he vèxôv wê gên dô vèxwo ge, he lê obêc yêp vac kipihac mi konglegesen viac he ya susu ge od he ob vô ni maên ên yuac, di he ob la vîlee vîlee vô lie di vôngên yuac ob ma. Di he ob vông môp nipaên wê luu vèl ge hixôn bêga bê he ob la ngô xomxo nêp kiyang pyap di la tiyoo i la, di he ob nêl kiyang nipaên tiyi wê xomxo vông vinên nêlên ob ma ge. ¹⁴ Mêgem a ob nêl vô xam bêga bê he vèxôv wê gên dô vèxwo ge, konglegesen i o lèc viac he lêm. Nge, vèxôv tibêgee he i kô vux i tii vac di kô nue di viac he xumac, ên he obêc vông bêge ge od tibii wê yê il nipaên ge ob tulec môp tiyi wê he ob nêl kiyang nipaên lec il ge lêm. ¹⁵ Il xovô ên il nêbê vèxôv ya sea môp nivîha di la timu vô Seten vông môp. ¹⁶ Om vèx wê vông i vin ge, li vèxôv ti obêc dô ge od i viac i nivîha di vôngên viyin vô konglegesen i ma, ên konglegesen ob viac vèxôv wê nue bue ma di i dô gilon ge.

Kiyang lec xomxo levac

¹⁷ Xomxo levac wê viac xam di vông he yuac nivîha ge, xam wê he nivîha di pimil he di ngidu he xôn ya susu nivîha. Di he wê nêl Anutu kiyang vô xam di tixuu xam ya xolac ge, xam viac he nivîha i luu vèl, ¹⁸ i tiyi kiyang wê yêp vac Moses xolac bêga ên nêbê, “Bwoc levac ti obêc vông yuac vô ông di kê wit ninivi vèl ge od le i lèc ku i mya xôn lêm.” Kiyang nêl bêge di

kiyang ngwe yêp vac Moses xolac bêga ên nêbê, “Xomxo ti obêc vông yuac ge od ob kô mone lec yuac wê i vông ge.” ¹⁹ Xomxo tibed obêc nêl kiyang lec gyovixa ti ên nêb i vông môp soên ge od ông o lèc ngô kiyang wê ici va nêl ge lêm. Lèc xomxo yuu me yon obêc nêl kiyang tiyima lec gyovixa ên nêbê i vông môp soên ge od ông ngô di yaxên kiyang wê he vông ge. ²⁰ Xomxo levac ti obêc vông

môp nipaên ge od xam nêl i nêp nipaên lec i manôn vac konglegesen mahigun ên lie vîhati i yê di xona nêp.

²¹ A, Pol, a le vô Anutu yuu Yesu Kilisi hixôn Anutu nue angela manôn di a nêl vô ông bêga bê ông ngô kiyang vîhati wê a nêl ga di timu vô di yaxên xomxo ya kiyang tige. Lèc le i lèc yaxên he lutibed lêm. Nge, ông ngô he kiyang di yaxên kehe i yêp seac lê. Le i lèc nêl kiyang xêkizêc vô xomxo ya di lum nêl kiyang vô lime lêm. Nge, ông wê he vîhati tiyima. ²² Le i lèc vinoo xomxo ti decdec di tung i vac yuac wê konglegesen vông ge lêm. Di le i lèc loc vac môp nipaên wê xomxo ya mi vông ge lêm. Nge, ông viac ông nimvîha di dô hixôn nilôm paha.

²³ Le i lèc num mia ningigooên pileva lêm. Nge, ông num mia wain nipwo ti hixôn ên i ngidu ông xemyaa xôn, ên yidac wê mi vông ông nginong ge i ma.

²⁴ Nipaên wê xomxo ya mi vông ge yêp seac vô il, om il xovô ên il nêbê he ob tulec myaviwen nipaên. Lèc nipaên wê xomxo ya vông ge yêp xôpacên, lèc obêc timuên ge od ob yêp seac êno. ²⁵ Di môp nivîha wê xomxo mi vông ge tiyi bêge êno, ên mangwe yêp seac di mangwe yêp xôpacên, lèc vîhati obêc yêp seac timuên.

6

Kiyang lec xomxo wê vông yuac vidaaên

¹ Xam wê xam tu xomxo levac nue yuac di vông yuac vidaaên vô he ge, xam loc vac xomxo levac wê viac xam ge kwa ngibi di pimil he lê ên he i o nêl nipaên lec Anutu hixôn i xolac lêm.

² Xam wê xam vông yuac vidaaên vô tibii wê vông i vin ge, xam ya mi nêl bêga ên xam nêbê, “Tibii wê viac a ge a lig vông vinên ti om xii tiyima, om a ob la vac i kiyang kwa ngibi lêm.” Kiyang bêge o nivîha lêm. Om xam nêl bêga bê, “Tibii tige a lig vông vinên wê a xêgyaa vin lec i ge, om a ob ngô kiyang wê i nêl ge di vông yuac wê i vông vô a ge xêkizêc, ên yuac tige i vô nôn nivîha vô i.”

Timoti, ông tixuu xomxo ya kiyang tibêge ên he i timu vô.

³ Kiyang nôn wê il Apumtau Yesu Kîlisi vông ge didii il vac môp nivîha wê Anutu vông ge. Om xomxo ti obêc sea Yesu kiyang nôn di tixuu xomxo ya kiyang baba ge, ⁴ od xomxo tige yong i di xovôên ti o yêp vô i lêm. Xomxo tibêgee mi xo môp nipaên wê he ob ngaênma di kunacma lec kiyang pileva wê nôn maên ge. Om kiyang tibêge vô nôn nipaên di vông he yê lie tîyîên ma ên susu me lê levac wê he kô ge, di vông he hima, di he nêl kiyang lecma, di he vô nilô voma, ⁵ di he kunacma vaxvax. Xomxo tibêgee sea kiyang nôn om he piyôp vô yacyac. He so ên he nêb he obêc timu vô Anutu vông môp ge od he ob tulec susu tibeac. ⁶ Vixôhilôg, xomxo ti obêc timu vô môp wê Anutu vông ge di obêc xo ên nêbê i nêl susu wê i kô ge tîyî pyap ge od ob vô nôn nivîha vô i. ⁷ Ên il xovô ên il nêbê buc wê il yubac lec ge od il o kô susu ti léc lam lêm. Nge, il lam pileva. Om buc wê il obêc xib lec ge od il ob kô susu ti léc lax hixôn lêm. Nge, il ob lax mi la pileva. ⁸ Mêgem il xed yaên yuu nêd ngakwi obêc tîyî il ge od il ob nêl bêga bê, “A nêg susu tîyî a om pyap.” ⁹ Ên xomxo xêyaa obêc vin lec susu yuu mone levac ge od môp nipaên tige obêc yaxên he di hôm he xôn tîyî xochê pulac hôm lîlii xôn ge. Om he nilô obêc kidu he ên môp nipaên wê xovôên nivîha ti yêp vacên ma ge hixôn môp wê ob vông he vô nipaên ge, om he ob vô nipaên di ob la dô hixôn Anutu lêm. ¹⁰ Ên môp wê xomxo xêyaa vin lec mone ge tu môp nipaên vihati ge kehe. Xomxo ya gee, he vông nilô la vô mone, om môp tige didii he la vac nipaên di he sea vông vinên wê he vông ge, om he kilê viyin levac.

Pol nêl môp wê Timoti ob vông ge vô i

¹¹ Timoti, ông tu Anutu nu, om ông le teva ên môp nipaên wê a nêl kitong vô ông ge vihati yang. Ông vông nilôm i loc vô Anutu hixôn môp nivîha, di vông i vin Anutu xêkizêc ta, di xo vigwe pisiv ên xomxo, di le xêkizêc vac viyin, di lum nêl kiyang vô lime. ¹² Môp vông vinên wê il vông ge tîyî xochê xomxo tup mi

luuma. Om ông tup xêkizêc ên nginoo di tulec nôn maviha. Anutu nêl ên nêbê ông obêc dô mamviha luta, om ilage ông la le vô xomxo tibeac manôn di nêl vông vinên wê ông vông ge kitong yêp seac vô he mi he ngô. ¹³ Anutu ge wê vông il vihati dô madviha, di Yesu Kîlisi ge wê la le vô Pontias Pailat manôn di nêl i kiyang kitong yêp seac vô i. Om a le vô Anutu yuu Kîlisi manôn di nêl yuac wê ông ob vông ge vô ông bêga bê ¹⁴ le i léc vông kiyang wê yêp vac xolac ge ti i vô nipaên lêm, ên xomxo ti i o léc nêl nipaên lec xolac lêm. Ông vông yuac tibêge i tîyî buc vihati di i loc tyip vô buc wê il lig Apumtau Yesu Kîlisi obêc vena lec ge. ¹⁵ Buc wê Yesu ob lop mi lôm ge yêp vô Anutu vaci wê tu môp xêyaa nivîha kehe, di ici va tîbed tu il nêd levac wê viac il ge. Anutu ge king vihati nêl king, di xomxo levac vihati nêl levac, ¹⁶ di ici va tîbed wê ob yib lêm. Anutu dô vac xêseac pileva di xomxo ti o tîyî wê ob la kwabo vô xêseac tige lêm. Xomxo ti o yê Anutu nôn ilage lêm, di gwêbaga xomxo ti o tîyî wê ob yê i ge lêm. Lê levac hixôn xêkizêc wê i vông ge i yêp luta léc luta. Nôn.

Kiyang lec xomxo wê susu tibeac ge

¹⁷ Ông nêl vô he wê susu tibeac ge bêga bê he i o kô he lec vô xomxo ên susu tibeac wê he vông ge lêm, di he i o vông nilô i loc vô susu wê ob vô nipaên lutibed ge lêm. Nge, he i vông he nilô i loc vô Anutu, ên Anutu vông susu nivîha vihati vô il ên nêb i vông il xêdyaa i vô nivîha yang. ¹⁸ Om ông nêl vô he wê susu tibeac ge bêga bê he i vông yuac nivîha ên i ngidu xomxo xôn, di he i vông yuac tige i vô levac, di he i vông susu vô xomxo wê nêl susu maên ge ên i ngidu he xôn. ¹⁹ Ên he obêc vông bêge ge od tîyî xochê he kituc susu nivîha wê ob vô nôn nivîha vô he timuên ge, di he obêc dô maviha luta léc luta.

Timoti i viac yuac wê Anutu vông ge

²⁰ Timoti, ông viac Anutu yuac wê vông vô ông ge i nivîha, di vô nimim vô kiyang vaxvax wê o tîyî Anutu xolac lêm ge. Di le i léc ngô kiyang kityooên wê xomxo nêl ge lêm. Ên he so ên he nêb kiyang kityooên

tige xovôên kehe. ²¹ Xomxo ya vông nilô
la vô kiyang kityooên tibêge, om he sea
vông vinên wê he vông ge.

Xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge i
ngidu xam xôn.

2 TIMOTI

Pol kivuu kipihac wê vông yuu ge la vô Timoti

¹ A, Pol, Anutu vînoo a ên nêb a tu Yesu Kîlisi nu sinale. Ilage Anutu hilu kiyang pyap bêga ên nêbê xomxo wê vông i vin Yesu ge obêc dô maviha luta léc luta. Om Anutu xovô kiyang wê hilu pyap ge di vông yuac sinale vô a ên nêb a la nêl Yesu Kîlisi kiyang kitong.

² Timoti, a kivuu kipihac tiga vô ông. Ông ge a nug vông vinên wê a xêgyaa vin lec ông ge. Mag Anutu hixôn il lig Apumtau Yesu Kîlisi, yuu i xo vigwe pisiv ên ông di vông vizid nivîha hixôn kiyang malehe i loc vô ông.

Il nid ob yoc ên xolac lêm

³ A mi timu vô Anutu môp di vông i yuac tiyi xochê a mage buge vông ilage, di nipaên ti o yêp vac a nilôg lêm. Timoti, a xo ông di a pimil Anutu ên ông vac kitaaên wê a kitaa vidiiên yuu bucên vihati ge. ⁴ Di a xo wê ông byag vô buc wê a sea ông ge, om a nêb a ob lôc vô ông i tii vac ên i vông a nilôg i vô nivîha. ⁵ A xovô ên a nêbê vông vinên wê ông vông ge nôn di o kityooên lêm. Ilage ông bum vêx Lois yuu tam Yunis vông i vin tibêge, om a xovô ên a nêbê gwêbaga vông vinên wê ông vông ge tiyi xochê yuu vông ge. ⁶ Om a ob nêl vô ông bê ông xovô xêkizêc wê Anutu vông vô ông ilage i tii vac. Ông kô xêkizêc tige vô buc wê a vyax vigêg lec ông ge. Om gwêbaga ông kô xêkizêc tige di vông yuac ya. ⁷ Ên Anutu o vông môp xonaên vô il lêm. Nge, vông xêkizêc wê i vông ge vô il di vông môp xêyaa vin lecên vô il, di vông il nilôd xovô môp yuu kiyang nivîha ên nêb il timu vô.

⁸ Anutu vông xêkizêc wê i vông ge vô il, om ông nim i o léc yoc ên Apumtau Anutu kiyang wê ông ob nêl ge lêm. Di ông nim i o léc yoc ên a ên wê tibii tung a lam dô vac kalabuhu lec Apumtau lê ge lêm. Nge, ông kilê viyin lec xolac hixôn a,

di le xêkizêc vac viyin tige ya xêkizêc wê Anutu vông vô ông ge. ⁹ Anutu vô il vêl ên il nêd nipaên di tyuc il ên nêb il timu vô môp ngîbua wê i vông ge. Léc o vô il vêl ên il nêd nipaên ên yuac ti wê il vông ge lêm. Nge, ilage wê Anutu gên o tung lag yuu kibun lêm ge, od ici va xo vigwe pisiv ên il di xovô pyap ên nêb Yesu Kîlisi ob yib ên il nêd nipaên. ¹⁰ Di gwêbaga môp wê Anutu xo vigwe pisiv ên il ge yêp seac vô il, ên wê Yesu Kîlisi lam yib di vô il vêl ên il nêd nipaên ge. Yesu kitya xêkizêc wê yibên vông ge vêl di vông xolac nivîha vô il ên nêb kiyang wê nêbê il ob dô madviha luta ge i yêp seac vô il.

¹¹ Anutu vînoo a ên nêb a tu sinale di la nêl xolac vô xomxo di tixuu he ya xolac tige. ¹² A vông yuac tibêge om tibii vông viyin wê a tulec gwêbaga ge vô a. Léc a nig o yoc ên viyin tige lêm, ên a xovô xomxo ti wê a vông i vin i ge, di a xovô ên a nêbê xomxo tyo tiyi wê ob viac yuac wê vông vac a vigêg ge i tiyi buc vihati di i miloc vô buc wê Yesu obêc vena lec ge.

¹³ Ông timu vô kiyang nôn wê a nêl vô ông mi ông ngô ge, di vông i vin Yesu Kîlisi xêkizêc ta, di ông xêmyaa i vin lec i, ên ông tu Kîlisi xe pyap. ¹⁴ Myakilôhô Ngîbua dô vac il nilôd, om ông viac kiyang nôn wê Anutu vông vac ông vigêm ge i nivîha ya xêkizêc wê Myakilôhô Ngîbua vông ge.

¹⁵ Timoti, ông xovô pyap ên ông nêbê Piselas yuu Hemosenis hixôn xomxo vông vinên vihati wê dô vac vigwe levac Esia ge, he sea a. ¹⁶ Léc Onesipolas ge, a kitaa vô Apumtau lec i bêga bê i xo vigwe pisiv ên Onesipolas yuu vîné di nue, ên mi ngidu a xôn di vông a nilôg vô nivîha lu tibeac di ni o yoc ên wê a lam dô vac kalabuhu ga lêm. ¹⁷ Nge, buc wê Onesipolas val vigwe Lom ga ge od vông yuac levac lec myagên a mi val yêvô a. ¹⁸ Om a kitaa vô Apumtaubêga bê i xo vigwe pisiv ên Onesipolas vô buc timuên wê Yesu obêc vena ge. Ông xovô pyap ên ông nêbê buc ilage wê a la dô Epesas ge Onesipolas mi ngidu a xôn ya môp nivîha tibeac.

2

Il tiyi xocbê Yesu Kîlisi nue vevac

¹ A nug Timoti, Yesu Kîlisi vông vizid nivîha vô ông pyap om ông hôm vizid wê i vông ge xôn pîlihi di le xêkizêc ya. ² Kiyang vihati wê a nêl vô xomxo tibeac di ông ngô hixôn ge, ông vông kiyang tigeê vô xomxo wê ob ngô di viac nivîha ge ên he i loc nêl kiyang tigeê vô xomxo ya ên he i ngô hixôn.

³ Ông le xêkizêc i tiyi xocbê Yesu Kîlisi nu vevac ti wê vông i yuac nivîha ge, di ông kilê viyin hixôn xe lec yuac tige. ⁴ Xomxo ti wê kô yuac vevac ge ob vông yuac bangwe hixôn lêm. Nge, ob vông nilô vô yuac vevac tibeac ên nêb tibii levac wê viac i ge i yê yuac wê i vông ge nivîha. ⁵ Di xomxo ti obêc nêb tup mi nginoo ge od ob tup i tiyi môp wê ob kô nôn ge. Ên obêc ma ge od ob mîla kô nôn wê tup ên ge lêm. ⁶ Di xomxo ti obêc xin vê vac yuac di viac yuac nivîha ge od ob kô nôn mi ya tax. ⁷ Om ông xovô kiyang tiga wê a nêl ga, ên Apumtau ob vông xovôên vô ông ên ông xovô kiyang vihati kehe.

⁸ Ông xovô kiyang lec Yesu Kîlisi i tii vac. Yesu pum lec Devit di yib di kidi lec maviha vac yibên. Kiyang tiga xolac nivîha wê a mi nêl ge. ⁹ Lêc tibii yê a nipaên ên xolac tige, om vông viyin vô a di ku a xôn ya sen di vông a lam dô vac kalabuhu ga tiyi xocbê tibii nipaên ti. Lêc he tiyiên ma wê he ob ku Anutu kiyang xôn ge. ¹⁰ Mêgem a le xêkizêc ta vac viyin, ên a nêb xomxo wê Anutu vînoo he ên nêb he i tu i nue ge he i ngô xolac di vông i vin Yesu Kîlisi di dô maviha hixôn i vac Anutu ben lag puunê luta lêc luta.

¹¹ Kiyang tiga nôn bêga ên nêbê “Il obêc xib hixôn i ge od il obêc dô maviha hixôn i. ¹² Il obêc le xêkizêc vac viyin ge od il ob tu levac mi dô hixôn i. Lêc il obêc yax i vun ge od i êno ob yax il vun. ¹³ Il obêc sea vông vinên wê il vông ge od i ob sea il lêm, ên o tiyi wê ob pilepac kiyang wê i vông ge lêm.”

Xomxo wê vông Anutu yuac vô nivîha ge

¹⁴ Ông nêl kiyang tige vô xomxo ên he i xovô i tii vac nang, di ông le Apumtau manôn di nêl vô he bê he i o lêc vông vevac vôma lec kiyang vaxvax lêm, ên môp tibêge ob vô nôn nivîha vô he lêm. Nge, ob vông he wê ngô kiyang tige vô nipaên.

¹⁵ Ông vông yuac nivîha ên Anutu i yê ông nivîha i tiyi xocbê i nu yuac ti wê ông nêl xolac wê nôn ge bôbac di ông nim o yoc ên yuac tige lêm ge. ¹⁶ Ông kol ông ên kiyang vaxvax wê nôn maên ge. Ên kiyang tige ob didii xomxo la vac nipaên di he ob vô nimi vô Anutu kiyang, di ob vông môp tige vô levac. ¹⁷ Kiyang nipaên wê he nêl ge ob vô levac tiyi xocbê kityax wê ob vô levac mi ya xomxo ninivi ma vêl ge. Haimenias yuu Pailitas, yuu mi vông bêge. ¹⁸ Yuu sea kiyang nôn di nêl kiyang kityooên bêga ên nêbê, “Il kidi lec vac yibên pyap.” Yuu mi nêl bêge mi xomxo vông vinên ya ngô, om vông vinên wê he vông ge vô nipaên. ¹⁹ Lêc Anutu xolac le xêkizêc xocbê teac le xêkizêc ge. Xolac bo ti nêl bêga ên nêbê, “Apumtau xovô xomxo wê tu i nue ge pyap.” Di ngwe nêl bêga ên nêbê, “Xomxo ti obêc nêl ên nêbê i tu Apumtau nu ti ge od i vô nimi vô môp nipaên vihati.”

²⁰ Vac xumac levac ti pile yuu dêg wê silva yuu gol ge vaci o dô vac lêm. Nge, dêg kibun yuu pile xax le vac hixôn. Dêg yuu pile ya vông yuac nivîha, di ya dô vaxvax. ²¹ Mêgem xomxo vông vinên ti

obêc vô nimi vô kiyang yuu môp nipaên di dô nivîha ge od tiyi xocbê pile yuu dêg wê vông yuac nivîha ge, ên xomxo tige vông nilô la vô Apumtau di viac i pyap tiyi wê ob vông yuac nivîha wê Apumtau vông vô i ge vihati.

²² Om ông le teva ên môp nipaên vihati wê yêp vac xam ngivîhi nilôm ên xam nêb xam ob vông ge. Di ông vông nilôm i loc vô môp nivîha, di môp vông vinên, di môp xêyaa vin lecên, di môp malehe hixôn. Om ông hixôn xomxo vihati wê xam xôn nilôm vô paha lec di xam kitaa vô Apumtau ge, xam vihati timu vô môp tibêgee. ²³ Ông kol ông ên kiyang vaxvax wê xovôên nivîha ti o yêp vac lêm ge,

ên kiyang tibêge wê ob vông xomxo kunacma di vông vevac vôma. ²⁴ Xomxo ti obêc tu Apumtau nu yuac ge od i o vông vevac vô xomxo ya kiyang lêm. Nge, i lum nêl kiyang vô xomxo di tixuu he i nivihya ya xolac, di xêyaa i o vô myavinê vô xomxo wê vông viyin vô i ge lêm, ²⁵ di i lum nêl kiyang vô he wê vông vevac vô xolac ge di titô he, ên mêd Anutu ob vông he pilepac he di he ob xovô kiyang nôn. ²⁶ Ilage Seten ku he xôn vac leac wê i vông ge di vông he timu vô ici va kiyang. Lêc he obêc xovô Anutu kiyang nôn ge od he piyôp obêc yêp nivihya di he ob sea leac wê Seten ku he xôn ya ge.

3

Môp nipaên wê ob val vô buc timuên ge

¹ Ông xovô bêga bê vô buc myahipu ge od viyin tibeac obêc val. ² Ên xomxo ob timu vô môp nipaên bêga nêbê he ob xovô heche va, di he ob doma vô mone, di he ob yong heche va lê, di he ob kô he lec vô xomxo, di he ob nêl xomxo lê nipaên, di he ob vô ninya kitu vô tae mae, di he ob pimil xomxo wê ngidu he xôn ge lêm, di he ob la vac Anutu kiyang kwa ngibi lêm, ³ di he ob vông nivihya vô lie lêm, di he xêyaa ob vô myavinê lec kiyang di hóm xôn, di he ob nêl kiyang nimi vaxvax, di he ob kol he ên môp nipaên wê he nivivi xovô ge lêm, di he ob vông xomxo vô nipaên, di he ob vông vevac vô môp nivihya vihati, ⁴ di he ob kityoo lie di vông he la vac xomxo nipaên vigê, di he ob timu vô piyôp nipaên wê he vông ge lutibed, di he ob xovô heche va ên nêbê he xomxo levac, di he xêyaa ob vin lec Anutu lêm. Nge, he xêyaa ob vin lec môp toto wê nivivi xovô ge, ⁵ di he ob yê da di kitaa lê, lêc he nêl vac mya pileva, ên he vô nimi vô Anutu hixôn xêkizêc wê i vông ge. Timoti, ông le teva ên he wê mi vông môp nipaên tibêgee. ⁶ Ên he ya nêl xolac kityooên vô vêx wê o vông i vin xêkizêc lêm ge. Vêx tige mi vông môp nipaên wê vông he nilô vô viyin ge, di he vông piyôp la vô kiyang nipaên tibeac. ⁷ Vêx tige mi ngô kiyang viyang viyang ge ên nêb he ob kô xovôên lec, lêc he o

tiyi wê he ob xovô kiyang nôn ge lêm. ⁸ Ilage vux yuu lê nêbê Janis yuu Jamblis, yuu vông vevac vô Moses vac vigwe Isip. Di gwêbaga xomxo tige wê nêl kiyang kityooên vô vêx ge he tiyi xochê Janis yuu Jamblis, ên he vông vevac vô kiyang nôn, di piyôp wê he vông ge vô nipaên di he sea vông vinên wê nôn ge. ⁹ Lêc môp kityooên wê he vông ge ob vô levac lêm. Ên xomxo ob yê môp wê he vông ge ên nêbê môp yacyac, tiyi xochê xomxo yê môp wê Janis yuu Jamblis vông ilage ên nêbê môp yacyac.

Pol nêl vô Timoti ên nêb i hóm Anutu kiyang xôn pilihi

¹⁰ Ông dô hixôn a ila, om ông xovô kiyang pyap wê a tixuu xomxo ya ge, di ông xovô môp vihati wê a mi timu vô ge, di piyôp wê a vông ge, di môp vông vinên wê a vông ge, di ông xovô wê a mi lum nêl kiyang malehe vô xomxo, di a xo vigwe pisiv ên he, di a le xêkizêc di kilê viyin vihati, ¹¹ di ông xovô môp nipaên vihati wê tibii vông vô a ge hixôn viyin levac wê tulec a vac vigwe Antiok yuu Aikoniam yon Listla ge. A tulec viyin yuu myavinê mabu yocên, lêc Apumtau vô a vêl ên viyin tige vihati. ¹² Vixôhilôg nôn, tibii ob vông viyin yuu myavinê vô xomxo vihati wê nêb ob timu vô môp wê Yesu Kilisi vông ge. ¹³ Di xomxo nipaên hixôn xomxo kityooên ob vông môp nipaên vô levac, di nipaên wê he vông ge ob viyum he xôn, di he ob kityoo xomxo tibeac, lêc Seten ob kityoo he.

¹⁴ Lêc ông mô, kiyang nôn wê ông kô di vông i vin xêkizêc ge, ông hóm kiyang tige xôn pilihi, ên ông xovô xe vêx yuu vux wê xe tixuu ông ya kiyang tige, ¹⁵ di ông xovô ên ông nêbê ilage ông gên dô nipwo, lêc ông kô xovôên lec Anutu kiyang di i val tyip lec gwêbaga hixôn. Anutu kiyang tiyi wê ob vông xovôên vô xomxo ên he i vông i vin Yesu Kilisi di i kitya he nêb nipaên vêl. ¹⁶ Anutu kiyang vihati wê yêp vac kipihac xolac ge, Anutu vaci vông vô xomxo mi he kivuu. Anutu kiyang tige nivihya tiyi wê ob vông xovôên vô il, di ob hilung il nêd nipaên vô il, di ob titô môp wê il vông ge, di ob tixuu il ya

môp wê Anutu yê nêb nivihã ge. ¹⁷ Om Anutu vông xolac vô il ên nêb i vông xovôên yuu xêkizêc vô il wê Anutu nue ge tiyi wê il ob vông yuac nivihã vihati ya ge.

4

Pol nêl vô Timoti ên nêb i nêl Anutu xolac nôn kitong

¹ Yesu Kilisi obêc yaxên xomxo vihati nêb kiyang, he wê dô mavihã hixôn he wê yib ge, di Yesu Kilisi ob vena le seac di tu xomxo vihati nêb levac wê ob viac he luta ge. Om a le vô Anutu yuu Yesu Kilisi manôn di a nêl vô ông bêga bê ² ông nêl Anutu kiyang i tiyi buc vihati, di xomxo ob nêb ngô me ngôên obêc ma ge od ông nêl xolac vô he. Ông nêl xolac vô he i tiyi wê he ob ngô mi xovô di vông i vin, di ông nêl he nêb nipaên kitong vô he ên i kitiv he nilô di he i pilepac he vêl ên môp nipaên wê he vông ge, di ông nêl kiyang wê ob ngidu he xôn ge, di môp wê ông ob lum nêl kiyang vô xomxo di tixuu he ya xolac ge, le i lêc sea môp tige lêm. ³ Ên obêc buc timuên ge od xomxo ob nêb ngô kiyang nôn lêm. Nge, he ob timu vô môp wê heche va xovô ge, di vînoo xomxo wê ob tixuu he ya kiyang vaxvax wê he ngô nêb nivihã ge. ⁴ Di he ob vô nimi vô kiyang nôn di vô ninya vô kiyang wê pivulac pileva ge. ⁵ Lêc ôcông va, ông piyôp i yêp nivihã i tiyi buc vihati, di ông kilê viyin, di ông loc nêl Kilisi kiyang vô tibii madiluhu ên he i ngô di vông i vin. Yuac wê Anutu vông vac ông vigêm ge, ông vông yuac tige vihati i vô nôn lec.

⁶ Ên a ga, tibii madiluhu nêb ob hi a xib, om a hi ob kipyax sea di a ob tu xochê daa vô Anutu. Om buc wê a ob xib di sea kibun ga ge vô kwabo lec. ⁷ Vevac nivihã wê a vông ya xolac ge, a vông pyap. A tup vac môp vông vinên di la tiyôô lec myahipu. Di a o sea vông vinên wê a vông ge lêm. Nge, a hêm xôn pilihi. ⁸ Om Apumtau viac nôb nivihã pyap ên nêb a ob kô. Nôn tige bêga nêbê i ob yê a nêb a xomxo nivihã. Om Apumtau wê yaxên xomxo ya môp bôbac ge obêc vông nôb tige vô a vô buc wê obêc vena lec ge. Lêc

ob vông vô aca va tibed lêm. Nge, ob vông vô xomxo vihati wê he xêyaa vin lec ên nêb he ob yê i vô buc wê obêc vena lec ge.

Kiyang viwen timuên

⁹ Timoti, ông seb lam vô a lutibed, ¹⁰ ên Klesens la vigwe Galesia, di Taitas la vigwe Dalnesia. Dimas vông nilô la vô susu kibun ga om sea a dô di la vigwe Tesalonaika. ¹¹ Luk tibed wê dô hixôn a. Om ông loc kô Mak di muu lam vô a, ên Mak tiyi wê ob ngidu a xôn vac yuac ge. ¹² Tikikas ge, a vông i la Epesas.

¹³ Ilage wê a la vigwe Tloas ge od a sea a saket levac dô vac Kapas ben. Om buc wê ông obêc lam vô a ge od ông loc kô a saket tige mi lam, di kô a kipihac hixôn, di le i lêc lungên a kipihac wê he vông ya bwoc ninivi ge lêm. Nge, ông kô kipihac vihati mi lam hixôn.

¹⁴ Aleksanda wê vông yuac lec ain siên ge vông nipaên levac vô a, om Anutu obêc vông myaviwen nipaên vô i lec nipaên wê i vông vô a ge. ¹⁵ Om ông êno, ông viac ông ên xomxo tige, ên xêyaa vô myavinê ên nêb ob le vac kiyang nivihã wê il mi nêl ge xôn.

¹⁶ Vô buc wê a la le vac kot taxlee ge, xomxo ti o le hixôn a di nêl kiyang wê ob ngidu a xôn ge lêm. Nge, he vihati sea a dô. Mêlêc a kitaa vô Anutu ên a nêbê i kitya he nêb nipaên wê he vông vô a ge vêl. ¹⁷ He vihati sea a mi la, lêc Apumtau dô hixôn a di vông xêkizêc wê i vông ge vô a, om a nêl Kilisi xolac vihati yêp seac di tibii madiluhu wê lam le vac kot ge vihati ngô. Om tiyi xochê Anutu vô a vêl ên noo laion mya. ¹⁸ Apumtau obêc vô a vêl ên nipaên vihati wê xomxo nêb ob vông vô a ge, di obêc kô a mi la vac ben lag puunê di obêc viac a luta. Om il ob pimil i lê i yêp luta lêc luta. Nôn.

¹⁹ Ông nêl vô Akwila yuu vinê Plisila hixôn Onesipolas he vinê nue bêga bê a nêl vidiiên vô he. ²⁰ Elastas gên dô vac vigwe Kolin, di Tlopinas vông yidac ti om a sea i vac vigwe Mailitas mi i dô. ²¹ Ông seb lam vô a lutibed, di le i lêc bin buc wê lun yuu ningigooên ob val lec ge lêm. Yubyulas yuu Pyudens di Lainas yuu

Klodia hixôn lime vông vinên vîhati vac
vigwe tiga, he nêl vidiên vô ông.

²² Apumtau i ngidu ông xôn, di vizid
nivîha wê i vông ge i viac xam vîhati.

TAITAS Kipihac wê Pol kivuu vô Taitas ge

¹ A, Pol, a ga Anutu nu yuac ti, di Yesu Kîlisi nu sinale a. Anutu vông a la vô xomxo wê i vînoo he ên nêb he i tu i nue ge ên nêb a la ngîdu he xôn ên he i vông i vin xêkizêc, di he i xovô Anutu kiyang nôn wê ob didii he mi la vac môp wê Anutu vông ge, ² di he i xovô bê he obêc dô maviha luta lêc luta. Ilage wê Anutu gên o tung lag yuu kibun lêm ge od hilu kiyang pyap ên nêbê il obêc dô madviha luta lêc luta. Di Anutu o tiyi wê ob kityoo il ge lêm. ³ Om buc wê Anutu nêl ge wê vông xomxo la nêl kiyang tige yêp seac. Anutu wê vô il vêl ên il nêd nipaên ge nêl ên nêb a êno kô yuac xolac nêlên tige.

⁴ Taitas, a kivuu kipihac tiga vô ông. Ông ge a nug wê u xôn vông i vin ge. Mag Anutu yuu nu tuc Yesu Kîlisi wê vô il vêl ên il nêd nipaên ge, yuu i vông vizid nivîha hixôn kiyang malehe i ngîdu ông xôn.

⁵ A sea ông vac vigwe Klit ên a nêbê ông dô vac Klit di vông yuac wê a vông ge myahîpu i yêp nivîha, di ông vînoo he wê ob kô yuac gyovîxa vac vigwe toto i tiyi wê a nêl vô ông ilage. ⁶ Om ông yaxên he di vînoo he wê nipaên ti o yêp vô he lêm, di wê vinê tîbed, di wê nue vông i vin Yesu om xomxo ti o tiyi wê ob nêl bê xomxo tige nue mi vông môp nipîpaa me vô nînya kitu vô tae mae ge lêm. ⁷ Ên he gyovîxa wê ob viac Anutu yuac, om he i timu vô môp nivîha ên xomxo i o lêc tulec he nêl nipaên ti lêm, di he i o lêc kô he lec vô xomxo lêm, di he xêyaa i o lêc vô myavinê lutîbed lêm, di he i o lêc num mi vô mavmav lêm, di he i o lêc hi xomxo vaxvax lêm, di he i o lêc doma vô mone i luu vêl lêm. ⁸ Nge, he i kô tibii mi loc viac he vac xumac di vev ngwax vô he, di he xêyaa i vin lec môp nivîha vihati, di he i viac he piyôp i yêp nivîha, di he i dô i tiyi xochê xomxo wê viac i nivîha

ge, di he i timu vô môp wê Anutu vông ge vihati, di he i viac he nivîha ên môp vihati wê he xovô ên nêb ob vông ge, ⁹ di he i hôm Anutu kiyang nôn wê xomxo tixuu he ya ge xôn pîlihi, ên he obêc hôm xôn pîlihi ge od he tiyi wê he ob nêl xolac nôn vô tibii di hi he wê yax xolac vun ge nêl kiyang i tô.

¹⁰ Ên xomxo tîbeac vac vigwe Klit vô nînya kitu vô Anutu kiyang, di nêl kiyang vaxvax wê vông xomxo piyôp vô himena himena ge. He wê mi timu vô Yuda vông môp ninivi gôlên gee, he tîbeac mi nêl kiyang tibêgee. ¹¹ He nêb he ob kô mone yuu susu vô xomxo, om he tixuu he ya môp nipaên wê o tiyi wê il ob vông ge lêm. Om kiyang wê he nêl ge vông xomxo hixôn he tae mae lie vô nipaên. Mêgem ông le vac he xôn ên he i o nêl kiyang nipaên tibêge lêm. ¹² Ilage Klit levac ti nêl lec lie Klit bêga ên nêbê, “He Klit ge xomxo vigwe kityooên, di he tiyi xochê bwoc vimen ge, di he mi ya levac, di mi dô ni maên.” ¹³ Kiyang tige vixôhilôg nôn. Om ông nêl he Klit nêl nipaên vô he ya kiyang xêkizêc ên vông vinên wê he vông ge i yêp bôbac, ¹⁴ di he i o ngô piyulac pileva wê xomxo Yuda mi nêl ge lêm, di he i o ngô kiyang baba wê xomxo wê vô nîmi vô Anutu kiyang nôn ob nêl ge lêm.

¹⁵ Xomxo wê nilô paha ge ob yê susu vihati nêb nivîha. Lêc xomxo wê nilô nîngeac wê o vông i vin Kîlisi lêm ge, he ob yê susu ti nivîha lêm, ên piyôp yuu nilô vô nîngeac tiyima. ¹⁶ He mya mi nêl bêga en nêbê, “A xovô Anutu.” Lêc môp wê he vông ge nêl he kitong nêbê he mi yax Anutu vun. He mi vô nînya kitu vô Anutu kiyang, di he o tiyi wê he ob vông yuac nivîha ti ge lêm. Om Anutu yê he nipaên.

2

Kiyang lec kipwoc

¹ Taitas, ông lêc tixuu xomxo ya môp nivîha i tiyi xochê Anutu kiyang nôn nêl ge. ² Om ông nêl vô he kipwoc bêga bê he i o lêc num mi vô mavmav lêm. Nge, he i timu vô môp nivîha tiyi wê ob vông xomxo yê he nivîha ge, di he i viac he piyôp i yêp nivîha, di he i vông i vin

xêkizêc ta, di he xêyaa i vin lec xomxo, di he i le xêkizêc vac viyin vihati wê ob val vô he ge.

Kiyang lec vêxta yuu vêxwo

³ Ông nêl vô he vêxta bêga bê he i timu vô môm i tiyi xochê xomxo vông vinên vông ge, di he i o léc nêl kiyang nipaên lec xomxo lêm, di he i o num mia xêkizêc di mia i viac he lêm. Nge, he i tixuu he vêxwo ya môm nivîha, ⁴ ên he vêxwo gee i xovô mi timu vô môm nivîha bêga bê he xêyaa i vin lec liyae nue, ⁵ di he i viac he piyôp i yêp nivîha, di he i o loc vô vux bangwe di vông môm nipaên lêm, di he i viac he xumac i nivîha, di he i ngidu xomxo xôn, di he i loc vac liyae kiyang kwa ngibi. He i timu vô môm tibêgee vihati ên xomxo ti i o nêl nipaên lec Anutu xolac lêm.

Kiyang lec ngivîhi

⁶ Ông nêl vô he ngivîhi bêga bê he i viac he piyôp i yêp nivîha. ⁷ Taitas, ôcông va ge ông timu vô môm nivîha ên he ngivîhi he i yê di timu vô ông vixam. Di wê ông obêc tixuu he ya kiyang ge, od le i léc nêl kiyang kityooên hixôn lêm. Nge, ông vông piyôp i loc vô môm nivîha di vông ông yuac tige. ⁸ Ông nêl kiyang nôn wê xovôên nivîha ge ên xomxo ti i o léc tulec nipaên ti i yêp vac lêm. Om xomxo obêc nêb vông vevac vô ông ya kiyang ge od he ni ob yoc ên he, ên he o tiyi wê ob nêl kiyang nipaên lec il ge lêm.

Kiyang lec xomxo wê tu xomxo levac nue yuac

⁹ Ông nêl vô he wê tu xomxo levac nue yuac ge bêga bê he i loc vac xomxo levac wê viac he ge kwa ngibi, di vông he yuac vihati i nivîha i tiyi wê xomxo levac ob yê nivîha ge. Di he i o luu kiyang vô xomxo levac ya kiyang nipaên lêm. ¹⁰ He i o léc vun xomxo levac susu lêm. Nge, he i vông he yuac vihati i yêp nivîha ên xomxo levac i yê bê he o vông yuac ti vô nipaên lêm. Ên nue yuac obêc vông bêge ge od xomxo ob yê xolac wê il mi nêl vô he ge nêb nivîha. Xolac tiga, Anutu wê vô il vêl ên il nêd nipaên ge kiyang nôn.

¹¹ Ên môm wê Anutu xo vigwe pisiv ên il ge lam yêp seac pyap. Môm tige tiyi wê ob vô xomxo vihati vêl ên he nêl nipaên, ¹² di ob tixuu il ya môm nivîha bêga nêbê il ob sea môm wê il vô nimid vô Anutu ge, di sea môm nipaên kibun ga, di kol il ên môm nipaên, di vông môm wê bôbac ge, di timu vô môm wê Anutu vông ge vihati i tiyi buc vihati wê il dô kibun ga ge. ¹³ Il ob bin nôn nivîha ti wê ob vông il xêdyaa vô nivîha ge. Nôn tige bêga nêbê il Mag Anutu wê levac ge hixôn Yesu Kilisi wê vô il vêl ên il nêd nipaên ge obêc vena hixôn xêseac wê i vông ge di lam le seac vô il. ¹⁴ Kilisi lam yib ên il ên nêb ob vô il vêl ên nipaên vihati yang di vông il vô paha lec, ên nêb il tu i nue wê xo vinux ên nêb il vông yuac nivîha ge.

¹⁵ Om ông nêl kiyang tige vô xomxo vihati, di tipî vô he piyôp ên he i timu vô kiyang tige, di nêl he nêl nipaên kitong vô he. Le i léc vông xomxo ti i yê ông i tiyi xochê xomxo vîdaaên ge lêm.

3

Môm nivîha wê il ob timu vô ge

¹ Taitas, ông nêl vô tibii Klit bêga bê he i loc vac gavman hixôn xomxo levac vihati kwa ngibi, di ngô he vya, di he i viac he i tiyi wê he ob vông yuac nivîha vihati ge, ² di he i o nêl kiyang nipaên lec xomxo ti lêm, di he i o ngaênma lêm. Nge, he i lum nêl kiyang vô xomxo, di he i vông nivîha vô he vihati.

³ Ên ilage il piyôp maên êno, di il vô ninyad kitu vô kiyang, di Seten didii il mi la vac môm nipaên, di il nilôd kidu il ên môm viyang viyang wê il xovô ên il nêb il ob vông ge, hixôn môm wê il nidnivi yê nivîha ge, om môm nipaên tibêgee viac il ilage, di il nilôd xo nipaên lec xomxo, di il do mad vô susu wê xomxo vông ge. Xomxo yê il nipaên, di il xê he nipaên. ⁴ Il mi vông môm tibêgee ilage. Mêlêc Anutu wê vô il vêl ên il nêd nipaên ge xêyaa vin lec il di vông nivîha vô il. Om buc wê xêyaa vin lecên yuu nivîha wê i vông ge lam yêp seac vô il madnôn, ⁵ ge wê i vô il vêl ên il nêd nipaên. Léc Anutu o vô il vêl ên il nêd nipaên ên yuac nivîha ti wê

il vông ge lêm. Nge, Anutu vaci xo vigwe p̄siv ên il, om lipac il vô paha lec di il tu i nue paha, di Myakilôhō Ngibua vông il dô madv̄iha. ⁶ Yesu vô il v̄el ên il nêd nipaên, om Anutu k̄ipyax Myakilôhō Ngibua lam vô il luu v̄el lec yuac wê Yesu K̄ilisi vông ge ⁷ ên nêb m̄op wê i xo vigwe p̄siv ên il ge i vông il tu xomxo wê Anutu ob yê niv̄iha ge di vông il tu i nue di il dô bin buc wê il ob dô madv̄iha luta l̄ec luta ge.

⁸ K̄iyang tige vixôh̄ilôg nôn. Om a nêl vô ông bêga bê ông nêl k̄iyang tige xêkizêc vô xomxo, ên he wê vông i vin Anutu ge he i vông nilô i loc vô yuac niv̄iha v̄ihati di le xêkizêc vac yuac tige. Yuac tige niv̄iha di ob nḡidu xomxo xôn.

⁹ Ông l̄ec le teva ên k̄iyang vaxvax wê xomxo kunacma lec ge, di k̄iyang wê he nêl lec bue tivae lê ge, di k̄iyang higacên, di k̄iyang wê he ngaênma lec Moses xolac ge. Ông le teva ên k̄iyang tibêgee, ên ob nḡidu il xôn lêm di ob vô nôn niv̄iha vô il lêm.

¹⁰ Xomxo ti obêc lam nêl k̄iyang ti wê ob vông xomxo vông vinên hib̄u sea m̄i la le kidu kidu ge od ông nêl i nên nipaên vô i manôn lu ti me lu yuu. L̄ec ngôên obêc ma ge od ông vô nimim vô i, ¹¹ ên ông xovô ên ông nêbê xomxo tibêge sea m̄op niv̄iha di la vô m̄op nipaên, om nipaên wê ici va vông ge vông i vô nipaên di k̄itya i v̄el.

K̄iyang v̄iwen timuên

¹² A nêb a obêc vông Atemas me Tikikas i loc vô ông vô buc timuên. Om buc wê yuu ngwe obêc val vô ông ge od ông sea vigwe Klit di seb lam vô a lutibed vac vigwe Nikopolis, ên a nêl pyap ên a nêb a ob dô vac Nikopolis t̄iyi dentuc wê lun yuu ningigooên ge. ¹³ Xomxo ti lê nêbê Sinas ge wê i xovô m̄op wê gavman vông ge v̄ihati. Ông vông Sinas yuu Apolos i loc lutibed, di ông nḡidu yuu xôn êdêc susu ti i o l̄ec ma ên yuu vac m̄op lêm.

¹⁴ A nêl vô il lige vông vinên v̄ihati bêga bê he i le xêkizêc vac yuac v̄ihati wê niv̄iha ge ên i nḡidu he xôn i t̄iyi buc v̄ihati di i nḡidu xomxo wê susu maên ge xôn êno. Om he i vông yuac niv̄iha wê

ob vô nôn niv̄iha ge, di he i o dô vidaaên lêm.

¹⁵ Xomxo v̄ihati wê dô hixôn a ge nêl vidiiên vô ông. Ông nêl vidiiên vô il lige vông vinên wê x̄eyaa vin lec il ge.

V̄izid niv̄iha wê Anutu vông ge i viac xam v̄ihati.

PAILIMON Kipihac wê Pol kivuu vô Pailimon ge

¹ A, Pol, hixôn il lig Timoti, xii kivuu kipihac ga vô ông Pailimon. Pailimon, ông ge xii lig yuac wê xii xêmyaa vin lec ông ge. Tibii vông a lam dô vac kalabuhu ên wê a mi nêl Yesu Kîlisi xolac ge, om a kivuu kiyang ga i loc vô ông, ² di i loc vô il lig vêx Apia hixôn, di i loc vô Akipas wê xe xôn mi vông yuac xolac xêkizêc ge, di i loc vô xomxo vông vinên vihati wê xam mi kitucma vac ông bom ge. ³ Vizid nivîha yuu kiyang malehe wê il mag Anutu yuu Apumtau Yesu Kîlisi vông ge i hivun xam xôn.

Pailimon vông i vin Yesu di xêyaa vin lec lie vông vinên

⁴ Pailimon, tiyi lec buc vihati wê a mi kitaa vô Anutu ge od a mi xovô ông vac kitaaên di a pimil Anutu ên ông, ⁵ ên a ngô wê ông vông i vin Apumtau Yesu di ông xêmyaa vin lec xomxo vông vinên vihati ge. ⁶ Il xôn vông i vin mi dô tîbed vac xolac nilô, om a kitaa vô Anutu lec ông ên a nêb ông dô nivîha vac vông vinên, ên vvac xovô vizid nivîha vihati wê il kô vô Kîlisi ge. ⁷ A lig Pailimon, ông xêmyaa mi vin lec lime vông vinên vihati di ông mi ngidu he xôn di vông he nilô vô nivîha, om môp wê ông vông ge vông a xêgyaa vô nivîha di vông a nilôg vô viyin maên.

Kiyang lec Onisimas

⁸ Ông môp tibêge, mêgem a nêb a ob nêl kiyang ti vô ông. Ên môp nivîha ti yêp wê a nêb ông vông ge, di a tiyi wê a ob nêl xêkizêc lec Yesu lê bê ông vông môp tige lê, ⁹ lêc a nêb a ob kidu ông lê. Ên u xêdyaa vin lecma, om a nêb a ob lum nêl kiyang vô ông. A, Pol, a vô kipwoc di gwêbaga a lam dô vac xumac kalabuhu ên wê a mi nêl Yesu Kîlisi xolac ge, ¹⁰ om a nêb a ob nêl vô ông lec a nug Onisimas. Ên a lam dô vac kalabuhu lê, lêc Onisimas ngô Yesu xolac wê a mi

nêl ge di vông i vin, om tu a nug vông vinên ti. ¹¹ Vixôhilôg, ilage Onisimas tu ông num yuac pileva, lêc o vông yuac nivîha wê ob ngidu ông xôn ge lê. Lêc gwêbaga tiyi wê ob vông yuac nivîha wê ob ngidu u xôn ge.

¹² A xêgyaa vin lec Onisimas luu vêl, lêc gwêbaga a vông i lôc ên a nêb i lôc vô ông. ¹³ Tibii vông a lam dô vac kalabuhu ên wê a mi nêl Yesu xolac ge, om a nêb Onisimas i tu ông mamnôn di dô hixôn a ên viac a vac kalabuhu. ¹⁴ A xo bêga lê, lêc a nêb ông obêc lee yuu lec lêc ge od a ob hôm Onisimas xôn lê. Ên a nêb a ob kidu ông bê ông vông môp tige lê. Nge, a nêb ôcông va xovô nivîha wê ông ob vông vô a ge, lêc vông.

¹⁵ Ilage Onisimas pec ên ông di lam dô teva ên ông nipwo tya, lêc kehe bêga bê obêc lôc mi loc vô ông di muu dô luta. ¹⁶ Lêc gwêbaga Onisimas obêc milôc dô xocbê ông num yuac ilage lê. Nge, obêc dô tiyi xocbê u lig vông vinên ti wê u xêdyaa vin lec i ge. Ên a ga, a xê i tiyi xocbê a lig wê a xêgyaa vin lec i ge, lêc ông ge, ông xêmyaa obêc vin lec i luu vêl, ên Onisimas ge ông num yuac wê ob vông yuac vô ông ge, di i ge ông lim vông vinên êno.

¹⁷ Mêgem ông obêc xovô bê a ga ông lim wê u xôn mi vông yuac xolac ge od ông lêc viac Onisimas nivîha i tiyi xocbê ông viac a nivîha ge. ¹⁸ Lêc Onisimas obêc vông ông susu ti vô nîpâên ilage, me myaviwen ti obêc yêp vô i ge od aca va obêc vông vac. ¹⁹ Mêgem a Pol, aca va kivuu kiyang ga ya vigêg bêga bê a obêc hi myaviwen wê Onisimas vông ge. Vixôhilôg, myaviwen wê a nêl xolac vô ông ilage yêp vô ông lê, lêc a ob nêl kiyang lec tige lê. ²⁰ A lig Pailimon, u xôn vông i vin Kîlisi, om a nêl lec Apumtau lê bê ông vông nivîha vô a di vông a nilôg i vô viyin maên.

²¹ Kiyang wê a kivuu vac kipihac ga, a xovô ên a nêbê ông obêc ngô di vông i vô nôn lec, di a xovô hixôn bê ông obêc vông môp nivîha ya hixôn i luu kiyang wê a nêl ga vêl. ²² Di kiyang ngwe, a nêb ông viac xumac nilô wê a ob dô vac ge ti, ên a

vông i vin ên a nêb Anutu ob ngô kitaaên wê xam mi kitaa lec a ge di ob vông a lôc mi loc vô xam.

²³ Epaplas wê xii xôn dô vac kalabuhu ga lec wê xii mi nêl Yesu Kîlisi xolac ge, i mi xo ông om nêl vidiiên vô ông. ²⁴ Mêd Mak yuu Alistakas di Dimas yuu Luk, he ma ti wê xe xôn vông yuac xolac ge, he êno nêb ob nêl vidiiên vô ông. ²⁵ Xêyaa vin lecên yuu vizid nivîha wê Apumtau Yesu Kîlisi vông ge i viac xam.

HIBLU Kípíhac wê la vô tibii Hiblu ge

Anutu nu tuc kô i kiyang mi lam nêl vô il

¹ Ilage Anutu nêl i kiyang vô plopete tiyi buc tibeac ên nêb he i loc nêl vô il buge ên he i ngô. Om wê Anutu nêl i kiyang vô plopete ilage, od o timu vô môm tixed lêm. Nge, timu vô môm toto di nêl i kiyang vô he. ² Lêc buc timuên viwen gwêbaga Anutu vông môm paha bêga nêbê vông nu tuc lam ên nêb i lam nêl Anutu kiyang i yêp seac vô il. Ilage Anutu nêl om nu tuc tung lag yuu kibun, di Anutu vînoo i pyap ên nêb ob nêl nu tuc lê lec susu lag yuu kibun vihati. ³ Xêseac wê Yesu vông ge tiyi xochê xêseac wê Anutu vông ge, di Yesu hixôn Anutu, yuu xôn tiyima. Di kiyang wê Yesu vông ge xêkizêc om ngidu susu lag yuu kibun vihati yang ge xôn di vông he dô xêkizêc. Yesu lam yib ên nêb ob vô xomxo vêl ên he nêl nipaên. Pyap dêc lax mi la dô vô Anutu vigê hiyôv gê kisii ganê.

Anutu nu tuc ngînoo angela vêl

⁴ Anutu vông lê levac vô nu tuc om nu tuc ngînoo angela vihati vêl, ên lê levac wê Anutu nu tuc vông ge luu angela lê vêl. ⁵ Ilage Anutu nêl vô nu tuc ên nêbê, “Ông ge a nug, di gwêbaga a vông ông lêm vô levac.”

Anutu nêl bêge. Nang di nêl vô nu tuc tii vac nang ên nêbê,

“A tu ông mam, di ông tu a nug.”

Anutu nêl bêge, lêc o nêl bêge vô angela ti lêm. Nge, nêl vô nu tuc tixed.

⁶ Om vô buc wê Anutu nêb obêc vông nu tuc lam kibun ga ge od Anutu nêl ên nêbê, “Angela wê a vông ge, he vihati i yev vîxa kitu vô a nug tuc.”

⁷ Nang dêc nêl kiyang lec angela tii vac nang bêga ên nêbê,

“Angela wê a vông ge tu a nuge yuac, om a obêc nêl ge od he obêc tiyi xochê lea, me he obêc tiyi xochê

ngwax mahelac di ob la vông yuac tiyi xochê a nêl ge.”

⁸ Anutu nêl vô angela ên nêbê he tu i nue yuac, lêc nêl vô nu tuc bêga ên nêbê, “O Anutu, ông tu xomxo nêl levac wê ông obêc dô luta lêc luta, di ông viac nume vihati ya kiyang yuu môm bôbac. ⁹ Ông xêmyaa mi vin lec môm nivîha vihati, dom kiyang yuu môm nipaên ge vông ông xêmyaa vô myavînê. Mêgem a wê ông Anutu a ge, a vînoo ông di vông ông xêmyaa vô nivîha luu wê a vông vô lime ge vêl.”

¹⁰ Nang dêc Anutu nêl vô nu tuc tii vac nang ên nêbê,

“Apumtau, vô buc taxlee ge ôcông va tu kibun kehe, di ôcông va vigêm tung lag hixôn. ¹¹ Obêc buc ti ge od susu lag yuu kibun vihati yang xôa obêc ma, dom ông obêc dô luta. Susu lag yuu kibun vihati obêc vô tikwê tiyi xochê nivîmihi tikwê ge, ¹² om ông obêc vilun he i tiyi xochê xomxo vilun nivîmihi tikwê ên nêb ob nêl i la vêl ge, di ông obêc pilepac he vô paha lec. Dom ôcông va ge, ông obêc pilepac lêm. Nge, ông obêc dô tiyi xochê ông dô gwêbaga di ông obêc dô luta lêc luta.”

¹³ Nang dêc Anutu nêl ên nêbê,

“Ông lam dô vô a vigêg hiyôv, di i loc tyip vô buc wê a obêc vông xomxo wê vông vevac vô ông ge he i lam dô vac ông kwa ngibi.”

Anutu nêl bêge, lêc o nêl vô angela ti lêm. Nge, nêl vô nu tuc tixed, ¹⁴ ên angela ge Anutu nue yuac wê tiyi xochê myakilôhê ge. Om Anutu vông yuac vô he ên nêb he i loc ngidu xomxo wê Anutu ob vô he vêl ên he nêl nipaên ge xôn.

2

Il ob vô nînyad vô Yesu kiyang

¹ Yesu ngînoo angela vêl, om a ob nêl vô xam bê kiyang wê il ngô pyap ge il ob hôm xôn pilihî di seaên kiyang tige i ma.

² Ilage Anutu nêl i xolac vô angela di vông he lam nêl kitong vô xomxo kibun ga. Kiyang wê he lam nêl ge vixôhilôg nôn.

Ilage xomxo wê ngôên angela kiyang ma di vô nîmi vô ge, he vihati kô myaviwen tiyi wê he vông ge. ³ Lêc Yesu lê ngînoo angela vêl di Yesu vông vizid levac vô il ên wê vô il vêl ên il nêd nîpaên ge. Om il obêc vô nîmid vô vizid levac tige ge od il ob pec ên myaviwen nîpaên wê Anutu ob vông vô il ge tibêna? Apumtau Yesu nêl taxlee ên nêbê obêc kitya il nêd nîpaên vêl, di xomxo wê ngô Yesu vya ge nêl kitong vô il hixôn ên nêbê, “Kiyang tige vixôhilôg nôn.” ⁴ Mêdêc Anutu nêb ob ngidu kiyang tige xôn, om vông do levac viyang viyang hixôn xêkizêc manôn toto, di vông xovôên toto wê Myakilôhông Ngibua vông ge vô xomxo toto tiyi xochê ici va xovô ên nêb ob vông vô he ge.

Yesu tu il badzub wê vô il vêl ên il nêd nîpaên ge

⁵ A ob nêl kiyang lec môp wê Anutu obêc vông gê kibun ga vô buc timuên ge. Anutu o nêl vô angela ên nêbê he ob tu levac di viac kibun vô buc tige lêm. ⁶ Nge, kiyang yêp vac xolac bêga ên nêbê, “O Anutu, xomxo ga xomxo kibun, lêc bêna lêc ông xo he? Di he ge xomxo kibun nu, lêc bêna lêc ông viac he?”

⁷ Vô buc myabo tya ông vông xomxo kibun ga la dô vac angela kwa ngibi. Nang dêc ông vông he lê vô levac di hôm he lê lec,

⁸ di ông vông susu vihati la vac he kwa ngibi.”

Xolac nêl bêge, om il ob xovô bê Anutu tung susu vihati dô vac xomxo kwa ngibi, om susu ti o dô vaxvax lêm. Lêc gwêbaga il o xê wê susu vihati dô vac xomxo kwa ngibi ge lêm. ⁹ Nge, il xovô Yesu môci. Ilage Anutu lee yuu ên nêbê Yesu i loc dô vac angela kwa ngibi i tiyi buc myabo wê i lam dô kibun ga ge. Anutu xo vigwe pisiv ên il om vông Yesu lam yib ên il vihati nêd nîpaên. Yesu kilê myavinê levac di yib, mêgem Anutu yong Yesu di vông lê levac vô i.

¹⁰ Anutu tung susu lag yuu kibun vihati ên nêb he i vông i lê i vô levac. Di Anutu nêb ob vông xomxo tibeac i tu i nue mi tung he la dô vac xêseac wê i vông ge. Mêgem vông Yesu lam kilê myavinê levac

ên nêb myavinê wê i kilê ge i vông i tu il nêd mugên wê ob vô il vêl ên il nêd nîpaên ge. Om Anutu piyôp wê vông Yesu lam kilê myavinê ge, ge môp nivîha. ¹¹ Il ge Anutu nue il, ên wê Yesu kitya il nêd nîpaên vêl di vông il tu xomxo ngibua ge. Mêgem il xôn Yesu, il Mag tibed. Om Yesu nêl il ên nêbê i lie il, di i ni o yoc ên wê nêl bêge lêm. ¹² Om Yesu nêl vô Anutu bêga ên nêbê,

“A obêc nêl ông lêm i yêp seac vô lige, di a obêc vông lilo wê ob pimil ông lêm vô levac ge vac lige vông vinên mahigun.”

¹³ Nang dêc Yesu nêl tii vac nang ên nêbê,

“A vông i vin bêga ên a nêbê Mag Anutu ob ngidu a xôn.”

Yesu nêl bêge, nang dêc nêl i tii vac nang ên nêbê,

“Wê lê. A dô ga, di Anutu nue wê vông vô a ge dô hixôn a.”

Yesu lam tu xomxo kibun xochê il ga

¹⁴ Il wê Anutu nue ge, il xomxo kibun wê il nidnivi kibun. Om Yesu êno lam kô ninivi kibun ga tiyi il nidnivi, di yib ên nêb yibên wê i vông ge i kitya Seten hixôn xêkizêc wê i vông ge i loc vêl, ên xêkizêc wê Seten vông ge didii xomxo vac yibên. ¹⁵ Buc vihati wê xomxo dô maviha lec kibun ga ge, he vihati xona ên buc wê he ob yib lec ge, om xonaên tige hôm he xôn. Mêgem Yesu lam yib ên nêb ob piwelac he vêl ên xonaên ên yibên. ¹⁶ Il ob xovô bê Yesu o lam yib ên nêb ob ngidu angela xôn lêm. Nge, lam yib ên nêb ob ngidu Eblaham bue il xôn. ¹⁷ Anutu vông Yesu lam tu xomxo kibun ga xochê il ge, di Yesu kô viyin yuu nîpaên vihati tiyi xochê il kô ge. Yesu vông bêge om tu il xomxo levac wê mi vông daa vô Anutu ên nêb i kitya xomxo nên nîpaên vêl, tiyi xochê xomxo Islel daa siên nên levac wê

Hetplis* ge vông ilage. Om Yesu tu il nêd Hetplis wê xo vigwe pisiv ên il di vông yuac wê Anutu vông vô i ge vô nôn lec, di vông ici va tu daa vô Anutu ên nêb i kitya il nêd nipaên vêl di kitya ni nyagên wê Anutu xo lec il ge vêl êno. ¹⁸ Buc wê Yesu lam dô kibun ga ge od viyin yuu myavinê toto tulec i di yaxên i, om gwêbaga viyin yuu myavinê obêc tulec il ge od Yesu tiyi wê ob ngidu il xôn ge.

3

Yesu kô lê levac luu Moses lê vêl

¹ Xam lige vông vinên wê Anutu vînoo xam ên nêb xam obêc dô hixôn i vac i ben kisiinê ge, xam xo Yesu pilihi, ên Yesu ge il Sinale yuu Hetplis* wê il vông i vin i di nêl i lê yêp seac. ² Anutu vînoo Yesu ên nêb i kô yuac tige, om Yesu vông i tiyi di o sea yuac tige lêm, tiyi xocbê Moses vông yuac wê Anutu vông vô i ên nêb i vông vac Anutu nue Islel mahigun ge. ³ Lêc Anutu vông Yesu lê vô levac luu Moses lê vêl. Ên il ob nêl xumac ti lê i vô levac lêm. Nge, xomxo ti wê lox xumac tige, il ob nêl i lê i vô levac luu xumac vêl. ⁴ Ên xumac vihati wê le lec kibun ga ge, xomxo toto lox, lêc Anutu ge wê tung susu vihati yang. ⁵ Moses vông yuac wê Anutu vông vô i ge vô nôn lec vac Anutu nue Islel mahigun. Yuac wê Moses vông ge bêga nêbê nêl yuac wê Anutu nêb ob vông timuên ge kitong. Om Moses vông yuac tiyi xocbê Anutu nu yuac ti. ⁶ Dom Kîlisi ge Anutu nu nôn, om o vông yuac tiyi xocbê Anutu nu yuac ti lêm. Nge, vông yuac tiyi xocbê ma ob vông vô nu ti. Om tu Anutu nue nêl levac di vông yuac wê Anutu vông vô i ge nivîha. Mêgem il obêc hêm vông vinên wê il vông ge xôn pilihi di dô hixôn xêdyaa nivîha di bin vizid wê Anutu nêb obêc vông vô il ge od ge wê il obêc dô i tiyi Anutu nue.

Xomxo Islel o tulec seac dô vêlên lêm

* **2:17:** Lê Hetplis ge nêl lec xomxo Islel ti wê tu xomxo daa siên nêl levac ge. Yuac wê xomxo tige vông ge bêga nêbê la vac Anutu xumac ngîbua nilô ngwe wê ngîbua nôn ge mi la si daa vô Anutu ên nêb i kitya he Islele vihati nêl nipaên vêl. Lêc o vông vô buc tibeac lêm. Nge, vông lu tibeac vac klismas ti. Vac kipihac wê Matyu, Mak, Luk di Jon kivuu lec Yesu Kîlisi ge od xe kivuu xomxo tige lê bêga nêbê xomxo daa siên nêl levac, me xomxo wê mi si daa ge nêl levac. Lêc vac kipihac Hiblu ga kiyang tige yêp tibeac om xe kivuu myabo bê Hetplis. * **3:1:** ông wê Hiblu 2:17.

⁷ Ngô lê. Myakilôhê Ngîbua nêl vac xolac bêga ên nêbê,

“Gwêbaga xam obêc ngô Anutu kiyang ge ⁸ od le i lêc vông i tiyi xocbê bume Islel vông ilage lêm, ên a nêl a kiyang vô bume Islel vac vigwe myadongên, lêc he vô ninya kitu vô ên he nêb ob yaxên a.

⁹ He dô vac vigwe myadongên tiyi klismas kehe yuu, di yê yuac wê a vông vac he mahigun ge. Lêc he lungên a nang, di he vông môp nipaên nang nêb ob yaxên a.

¹⁰ Mêgem a nig nyag vô he, ên he vông nilô la vô môp nipaên di he o ngô a kiyang mi timu vô lêm.

¹¹ A nilôg vô myavinê vô he, om a nêl vixôhilôg nôn bê he obêc lam dô seac vêl hixôn a lêm.”

¹² Anutu nêl bêge, om xam lige, xam viac xam, gec lêc xam divông nilôm la vô môp nipaên di sea vông vinên wê xam vông ge di vô nimim vô Anutu maviha. ¹³ Buc wê Anutu nêl ilage ên nêbê, “Gwêbaga”, ge Anutu o nêl lec buc ilage tibeac lêm. Nge, nêl lec gwêbaga hixôn. Om buc vihati ge, xam nêl kiyang nivîha wê ob ngidu xam xôn ge vôma, êdêc môp nipaên i o lêc kityoo xam di vông xam nilôm i le teva ên Anutu lêm.

¹⁴ Ên ilage il ngô Kîlisi kiyang di vông i vin. Om gwêbaga il ob hêm vông vinên wê il vông ge xôn pilihi di i loc tyip vô buc wê il ob xib lec ge. Il obêc vông bêge ge od il obêc la dô madviha hixôn Kîlisi.

¹⁵ Om xam ngô Anutu kiyang i tii vac nang wê nêl ên nêbê,

“Gwêbaga xam obêc ngô Anutu kiyang ge, od le i lêc vông i tiyi xocbê bume Islel vông ilage lêm. Ên a nêl a kiyang vô he lêc he vô ninya kitu vô.”

¹⁶ Ilage xomxo letyae ngô Anutu kiyang lêc vô ninya kitu vô? Ge he wê Moses kô he vêl vac vigwe Isip mi didii he mi la vac

vigwe myadongên ge. ¹⁷ Di Anutu xêyaa vô myavinê vô xomxo letyae tiyi klismas kehe yuuê? Anutu xêyaa vô myavinê vô he Islel wê vông môm nipaên vac vigwe myadongên ge, om hi he yib mi he ninivi yêp vac vigwe myadongên. ¹⁸ Di Anutu nêl kiyang vixôhilôg nôn vô letyae ên nêbê he ob la dô seac vêl hixôn i lêmê? Anutu nêl kiyang bêge vô he Islel wê o ngô kiyang wê i vông ge lêm. ¹⁹ Mêgem il ob xovô bê he o vông i vin lêm om he o tiyi wê he ob la dô seac vêl hixôn Anutu ge lêm.

4

Seac dô vêlên ge yêp vô Anutu

¹ Ilage Anutu hîlu kiyang mi i yêp pyap. Kiyang tige nêl ên nêbê, “Xam obêc lam dô seac vêl hixôn a.” Kiyang nêl bêge, om il ob xona nêd di viac il, ên Anutu obêc yê vông vinên wê il vông ge tiyiên ma ge od il obêc la dô seac vêl hixôn i lêm. ² Ên Anutu xolac nivîha lam vô il tiyi xochê lam vô xomxo Islel ilage. Lêc kiyang tige o ngîdu he xôn lêm. Ên he ngô lê, lêc he o vông i vin lêm. ³ Lêc il wê il vông i vin Anutu kiyang tige, il obêc la dô seac vêl hixôn Anutu. Lêc Anutu nêl kiyang lec he wê o vông i vin lêm ge bêga ên nêbê, “A nîlôg vô myavinê vô he, om a nêl vixôhilôg nôn bêga bê he ob lam dô seac vêl hixôn a lêm.”

Anutu nêl bêge lec seac dô vêlên wê i vông ge, ên taxlee wê Anutu tung lag yuu kibun hixôn susu vihati pyap ge od o vông yuac ti tii vac lêm. Nge, dô seac vêl di viac vô vigwe wê il ob la dô seac vêl lec ge. ⁴ Om buc wê vông vigê vilu di sec yuu ge, kiyang yêp lec buc tige vac xolac bêga ên nêbê,

“Anutu vông i yuac vihati tiyi buc vigê vilu di sec ti. Pyap dêc buc ti wê vông vigê vilu di sec yuu ge od dô seac vêl.”

⁵ Nang dêc Anutu nêl lec he wê o vông i vin lêm ge bêga ên nêbê, “He obêc lam dô seac vêl hixôn a lêm.”

⁶ Ilage he Islel vô nînya kitu vô Anutu kiyang nivîha, mêgem he o la dô seac vêl hixôn Anutu lêm. Kiyang wê Anutu hîlu

ilage ên nêbê xomxo obêc la dô seac vêl hixôn i ge, kiyang tige yêp vô il gwêbaga hixôn. ⁷ Ên he Islel vô nînya kitu vô Anutu kiyang. Om Anutu vînoo buc paha gwêbaga ên nêbê il ngô i kiyang di vông i vin êdêc la dô seac vêl hixôn i. Anutu nêl buc tige ên nêbê buc gwêbaga. Klismas tibeac lam la vêl, lêc kiyang wê a nêl pyap ge, Anutu nêl tii vac vô Devit, om Devit nêl kiyang tyo yêp seac tii vac nang bêga ên nêbê,

“Gwêbaga, xam obêc ngô Anutu kiyang ge, od le i lêc vô nînya kitu vô lêm.”

⁸ Ilage xomxo Islel la dô vac vigwe myadongên, mêd Josua didii he mi la vac vigwe paha. Josua obêc didii he mi he la dô seac vêl hixôn Anutu ge od Anutu ob nêl kiyang lec buc paha ngwe lêm. Lêc Josua o vông vigwe seac dô vêlên vô he lêm. Om Anutu nêl buc paha wê xomxo ob la dô seac vêl hixôn i ge. ⁹ Om il xovô ên il nêbê Anutu viac buc timuên wê nue obêc la dô seac vêl hixôn i ge. Buc seac dô vêlên tige tiyi xochê buc da wê il mi dô seac vêl lec ge. ¹⁰ Om xomxo wê ob la dô seac vêl hixôn Anutu ge, he ob la vông yuac ti tii vac lêm. Nge, he yuac tiyôô om he obêc dô seac vêl i tiyi xochê Anutu wê tung lag yuu kibun pyap di dô seac vêl ge. ¹¹ Mêgem a ob nêl bê il ob vông yuac xêkizêc êdêc la dô seac vêl hixôn Anutu, ên xomxo ti obêc timu vô Islel vông môm ilage di vô nîmi vô Anutu kiyang ge od o tiyi wê obêc la dô seac vêl hixôn Anutu ge lêm.

¹² Xam xovô bêga bê Anutu kiyang ge maviha di luu yipac wê manôn vilu vilu ge vêl, om vông yuac xêkizêc vac il nîlôd tiyi xochê il gôl bwoc ya yipac di susu wê dô vac nîlô nîlô ge yêp seac. Anutu kiyang êno vông yuac vac il nîlôd di vông kiyang yuu môm wê yêp vac il nîlôd ge yêp seac vô il mi il xovô. ¹³ Xomxo hixôn susu wê Anutu tung ge, ti o tiyi wê ob xôpac ên Anutu ge lêm. Nge, vihati le seac vô Anutu manôn, di i yê kiyang yuu môm wê yêp vac il nîlôd ge vihati, di Anutu vaci wê ob yaxên il toto môm yuu nîlôd.

¹⁴ Il nêd xomxo levac dô wê kô lê Hetplis* mi la dô kisii ganê. Ge Yesu wê

* 4:14: ông wê Hiblu 2:17.

Anutu nu tuc ge. Il xovô bêge om il ob hêm vông vinên wê il vông ge xôn pîlihi. ¹⁵ Ên buc wê il nêd Hetplis Yesu lam dô kibun ga ge od viyin yuu yaxên vihati tulec i tiyi xocbê tulec il gwêbaga, lêc i o vông nipaên ti lêm. Il nêd xêkizêc ti o yêp wê il ob vông vevac vô nipaên ya ge lêm, lêc Yesu tulec yaxên vihati tiyi xocbê il mi yaxên ge om xovô di xo vigwe pisiv ên il. ¹⁶ Il xovô bêge, mêmegem il ob la kwabo vô Anutu wê vizid nivîha kehe ge, di il ob xona ên i lêm. Nge, il ob kitaa vô i vô buc wê il tulec viyin ge, ên Anutu i xo vigwe pisiv ên il di vông vizid nivîha wê i vông ge i ngîdu il xôn.

5

Yesu ge Hetplis wê kitya il nêd nipaên vêl ge

¹ Hetplis ge xomxo Islel ti wê Anutu vînoo i ên nêb i tu Hetplis, om yuac wê i vông ge bêga nêbê tu Islel vihati manôn di la le vô Anutu manôn. Om mi tung daa di si daa vô Anutu ên nipaên wê he Islel vông ge. ² Lêc xomxo tige, xomxo xêlehelehe wê môm nipaên tixuu i tiyi xocbê tixuu il ge. Om ob lum nêl kiyang vô xomxo wê lungên môm nivîha di sea Anutu vông môm mi la vac nipaên ge. ³ Om buc wê obêc tung daa vô Anutu ên nipaên wê lie Islel vông ge, od ob tung daa ên nipaên wê ici vông ge hixôn.

⁴ Lê levac wê nêbê Hetplis ge, xomxo ti o tiyi wê ici va ob kô lê tige lêm. Nge, Anutu vaci wê ob vînoo xomxo Hetplis tige, tiyi xocbê Anutu vînoo Elon ilage ên nêb i tu Hetplis wê mugên taxlee ge.

⁵ Kîlisi êno o yong ici va ên nêb ob tu Hetplis lêm. Nge, Anutu vaci vînoo i ên nêb i kô yuac Hetplis, di nêl vô i ên nêbê, “Ông ge a nug ông, om gwêbaga a ob vông ông lêm i vô levac.”

⁶ Nang dêc Anutu nêl vô Yesu tii vac nang ên nêbê, “Ông kô yuac Hetplis wê ob yêp luta tiyi xocbê Melkisedek ge.”

⁷ Vô buc wê Yesu lam dô kibun ga ge, od kitaa vô Anutu ên nêb i vô i vêl ên môm wê ob yib ge, di tyuc la kisii di byag hixôn. Yesu ngô ma Anutu kiyang di dô

vac i kwa ngibi, om Anutu ngô kitaaên wê i vông ge. ⁸ Yesu ge Anutu nu, lêc kilê myavinê levac, di myavinê tige vông i vô nînya lehe vô Anutu kiyang, ⁹ di vông i tu xomxo wê nipaên ti o yêp vô i lêm ge. Mêmegem xomxo wê ngô Yesu kiyang mi timu vô ge, Yesu ob tu he nêl levac wê ob kitya he nêl nipaên vêl di vông he la dô vac nivîha wê luta lêc luta ge. ¹⁰ Anutu vînoo Yesu ên nêb i tu Hetplis tiyi xocbê Melkisedek ge.

Il ob dô tiyi xocbê nipipwo lêm

¹¹ Xe nêb xe ob nêl kiyang tibeac vô xam lec Melkisedek, lêc xam ob xovô kiyang paha decdec lêm. Om xam vông yuac levac vô xe wê xe ob nêl kiyang tige kehe kitong vô xam ge. ¹² Xam ngô xolac mi xovô ilatikwê tiyi wê xam ob nêl xolac vô xomxo gwêbaga. Lêc xam o tiyi lêm. Om xomxo ob nêl xolac wê o viyin lêm wê xam ngô ilage i tii vac vô xam. Xam o tiyi xocbê xomxo levac wê ob ya yaên xêkizêc ge lêm. Nge, xam tiyi xocbê nume nipipwo wê gên lul ge. ¹³ Ên Anutu kiyang wê viyin ge, xomxo vông vinên wê o vyac xovô kiyang tige lêm ge, he tiyi xocbê nipipwo wê gên lul ge, om he tiyiên ma wê ob yaxên môm nivîha di nipaên ge. ¹⁴ Dom xomxo wê xovô Anutu kiyang wê viyin ge, he tiyi xocbê xomxo levac wê ya yaên xêkizêc ge. Ên he mi yaxên môm wê he vông ge tiyi buc vihati, om he tiyi wê he ob yaxên môm vihati mi xovô bê nivîha me nipaên.

6

Kîlisi kiyang wê viyin maên ge

¹⁻² Kîlisi kiyang wê xam ngô ilage o viyin lêm om xam ngô mi xovô pyap. Ên kiyang wê viyin maên ge nêl bêga ên nêbê il sea môm wê ob vông il vô nipaên ge di vông nilôd i loc vô Anutu, di vông i vin i. Nang dêc Kîlisi kiyang taxlee wê viyin maên ge nêl môm lipacên yuu môm wê xomxo vyax vigê lec lie bazub ge kitong, di nêl ên nêbê xomxo yibên obêc kidi lec mavîha, di Anutu ob yaxên xomxo nipaên di ob vông myaviwen nipaên wê ob yêp luta ge vô he. Kiyang tige o viyin lêm om xam

ngô mi xovô pyap. Om il ob nêl kiyang tige i tii vac vac lêm. Nge, il ob la vô Kîlisi kiyang wê viyin ge ên xam xovô. ³ Anutu obêc tyuc lec ge od a ob nêl kiyang tige kitong vô xam.

Xomxo wê sea vông vinên wê he vông ge

⁴ Xomxo obêc vông i vin, nang dêc sea ge od he o tiyi wê he ob pilepac nilô i tii vac ge lêm. Vixôhilôg, he ngô Anutu kiyang di vông i vin, di Anutu vông he la dô vac xêseac, di he tulec vizid wê Anutu vông lam ge, di Myakîlôhông Ngibua lam dô vac he nilô, ⁵ di he kitong Anutu kiyang mi yaxên, léc nêbê nivîha, di he xovô xêkizêc wê ob val vô buc timuên ge. ⁶ He vông bêge lê, léc wê he obêc sea vông vinên wê he vông ge di vô nîmi vô vihati ge od môp ti o yêp wê he ob lôm vô Anutu tii vac ge lêm. Ên môp wê he vông i vin léc sea ge tiyi xocbê he tul Anutu nu tuc lec xax pola tii vac nang ên nêb xomxo i yê di so vya vô i tii vac.

⁷ A ob nêl kiyang pilepacên lec xomxo wê vông i vin hixôn he wê sea vông vinên ge. He vihati tiyi xocbê kibun wê lun tô lec ge. Lun tô lec kibun, léc vê obêc tyip nivîha mi vô nôn nivîha wê ob ngidu xomxo xôn ge od Anutu ob yê kibun tige nivîha di vông yaên tige vô nôn tibeac. ⁸ Léc nita obêc tyip vac yuac tige di yaên ob vô nôn nivîha lêm ge od ob ngidu xomxo xôn lêm, om Anutu ob yê kibun ge nêb nipaên, di obêc buc timuên ge od ngwax ob ya vêl.

⁹ Xam lige wê xe xêmyaa vin lec xam ge, xe nêl kiyang tiga vô xam, léc xe xovô ên xe nêbê xam vông i vin xêkizêc ta di Anutu vô xam vêl ên nipaên, om gwêbaga yuac yuu môp wê xam vông ge vô nôn nivîha. ¹⁰ Ên Anutu o xomxo nipaên ti lêm, om ob lungên yuac nivîha wê xam vông vô i ge lêm. Nge, Anutu yê di xovô yuac nivîha wê xam vông ge, di xovô ên nêbê xam xêmyaa vin lec i om xam mi ngidu lime vông vinên xôn. Xam vông yuac tyo ilage di i yêp gwêbaga hixôn. ¹¹ Mêgem xe xo vinux yang ên xe nêb xam toto vông yuac tige i xêkizêc ta di hôm vông vinên wê xam vông ge xôn

pilihi, di bin buc wê Anutu ob tyuc xam ge, ¹² di xam nim i o léc ma lec lêm. Nge, xam timu vô xomxo wê vông i vin di ni o ma lec kiyang lêm ge, ên he ge wê tulec vizid nivîha vihati wê Anutu hilu kiyang pyap ilage ên nêbê ob vông vô he ge.

Anutu hilu kiyang di nêl i lê hixôn

¹³ Môp wê xomxo ngwe ob hilu kiyang ti vô xomxo ngwe ge od ob nêl xomxo levac ti lê hixôn ên nêb xomxo levac tige lê i ngidu i kiyang xôn. Léc ilage wê Anutu hilu kiyang vô Eblaham ge od o nêl xomxo levac ti lê hixôn ên nêb i ngidu kiyang tige xôn lêm. Ên xomxo ti lê o nginoo Anutu lê vêl lêm. Om Anutu nêl ici va lê hixôn. ¹⁴ Kiyang wê Anutu hilu vô Eblaham ge bêga ên nêbê,

“A hilu kiyang vixôhilôg nôn vô ông bê a obêc vông vizid nivîha vô ông, di a obêc vông ông bume i vô tibeac.”

¹⁵ Eblaham ngô kiyang wê Anutu hilu ge di ni o ma lec kiyang tige lêm. Nge, yaxên kiyang ên nêbê obêc vô nôn lec timuên, om kiyang tige vô nôn lec.

¹⁶ Vixôhilôg nôn, xomxo ngwe obêc hilu kiyang vô xomxo ngwe ge od ob nêl xomxo levac lê hixôn, êdêc xomxo ngwe ge i xovô bê i o kityoo kiyang tige lêm.

¹⁷ Mêgem kiyang wê Anutu hilu ge, Anutu nêl ici va lê hixôn ên nêb xomxo wê ob tulec nôn ge, he i xovô bêga bê i o kityoo lêm di ob vô pilepac pilepac vô i kiyang ti lêm. ¹⁸ Om môp yuu ge. Ngwe wê Anutu hilu kiyang di ngwe wê nêl ici va lê hixôn. Môp yuu ge obêc pilepac lêm, di Anutu o tiyi wê ob kityoo il ya môp yuu ge lêm. Om il wê il pec ên môp nipaên mi la kwabo vô Anutu ge, il ob xovô bê Anutu obêc vông i tiyi kiyang wê hilu ge. Om xovôên tige vông il le xêkizêc ta di il hôm kiyang tige xôn pilihi di bin buc wê kiyang vihati obêc vô nôn lec vô il timuên ge. ¹⁹ Om kiyang wê Anutu hilu vô il ge ob pilepac lêm. Nge, ob vông il le xêkizêc tiyi xocbê anka hôm sip xôn pilihi mi i le kizêc ge. Il vông i vin kiyang tige om gwêbaga il vihati tiyi wê il ob la le vô Anutu manôn di kîtaa vô i, tiyi xocbê ilage Hetplis tîbed la le vô Anutu manôn vac Anutu xumac ngibua nilô di kîtaa vô i ge. Nivîmîhi dia

ti yux kisuu xumac nilô tige lec. ²⁰ Lêc Yesu la mug vac xumac ngibua nilô tige mi la le vô Anutu manôn ên il kibun ga vihati. Ên Yesu ge kô yuac Hetplis wê ob yêp luta tiyi xocbê Melkisedek ge.

7

Kiyang lec Hetplis ti wê lê nêbê Melkisedek

¹ A ob nêl kitong lec xomxo ti lê nêbê Melkisedek. Melkisedek tu xomxo Selem nêl king, di kô yuac Hetplis* hixôn, om vông yuac vô Anutu kisiinê. Ilage Eblaham la vông vevac vô king ya mi hi he yib, mêd lax nêb ob la ben, lêc mîla tulec Melkisedek vac môp, mêdêc Melkisedek kitaa lec i, om il xovô ên il nêbê Melkisedek ge xomxo levac, ² om Eblaham tung susu vihati wê i kô vac vevac ge la kidu vigê yuu di vông kidu ti vô Melkisedek. Lê Melkisedek kehe bêga nêbê king wê viac xomxo ya môp bôbac ge. Melkisedek tu xomxo Selem nêl king di lê wê nêbê Selem ge, kehe bêga nêbê king wê viac xomxo ya kiyang malehe ge. ³ Xomxo o vvac kivuu Melkisedek lê mi nêl kitong lêm, om il lungên Melkisedek ta yuu ma, di mae bue taxlee, di buc wê yubac lec ge, di buc wê yib lec ge êno. Melkisedek ge tiyi xocbê Anutu nu tuc ên wê kô yuac Hetplis wê ob yêp luta ge.

⁴ Xam xovô Melkisedek di xovô bêga bê Melkisedek ge xomxo levac. Om Eblaham tung susu vihati wê kô vac vevac ge la kidu vigê yuu dêc vông kidu ti vô Melkisedek. ⁵ Ilage Anutu vînoo xomxo wê pum lec Livai gee vaci ên nêb he i kô yuac daa siên. He Islel vihati, he pum lec Eblaham tiyi xocbê Livai he bue ge. Lêc Moses xolac nêl vô he Islel ên nêbê he i tung he susu vihati i loc kidu vigê yuu, dêc vông kidu ti vô lie Livai wê vông yuac daa siên ge. ⁶ Melkisedek ge o pum lec Livai lêm, lêc Eblaham tung susu vihati wê i vông ge la kidu vigê yuu di vông kidu ti vô Melkisedek. Mêdêc Melkisedek kitaa lec i ên nêbê Anutu wê hilu kiyang vô Eblaham ge i vông vizid nivîha vô i. ⁷ Il xovô pyap ên il nêbê xomxo ngwe wê

vông kitaaên vô xomxo ngwe ge luu ngwe wê kô kitaaên ge vêl, om il xovô ên il nêbê Melkisedek luu Eblaham vêl. ⁸ Livai bue wê kô susu vô lie Islel, di he ge xomxo kibun wê ob yib ge. Lêc Melkisedek ti wê Eblaham vông susu kidu ti vô i ge, xolac nêl ên nêbê i xomxo wê maviha ge. ⁹⁻¹⁰ Mêgem il xovô ên il nêbê ilage xomxo Islel mi vông susu kidu ti vô Livai bue ên wê he mi vông yuac daa siên ge. Lêc buc wê Livai gên o dô lêm ge, bu Eblaham tulec Melkisedek taxlee di vông susu kidu ti vô i, om tiyi xocbê Livai êno vông susu kidu ti vô Melkisedek. Om il xovô ên il nêbê Melkisedek luu Livai bue wê vông yuac daa siên ge vêl.

¹¹ Ilage Anutu vông yuac daa siên vô Livai he bue timuên, di yuac tige tu Moses xolac vihati kehe. Lêc yuac wê Livai vông ge o tiyi wê ob kitya xomxo nêl nipaên vêl di vông he vô nivîha nôn ge lêm. Om Anutu vông xomxo wê ob vông yuac tige paha ngwe lam vô il, lêc xomxo tige o tiyi xocbê Elon wê pum lec Livai ge lêm. Nge, tiyi xocbê Melkisedek. ¹² Anutu vông xomxo paha ti wê tung daa vô Anutu ge lam vô il, om pilepac Moses xolac vac hixôn. ¹³ Ên xomxo paha tige o pum lec Livai lêm. Nge, kehe le vac xomxo ti wê o vông yuac daa siên ilage lêm. ¹⁴ Il xovô pyap ên il nêbê il Apumtau kehe yêp vac Yuda. Lêc Moses xolac o nêl ên nêbê Yuda bue ob kô yuac daa siên lêm. Nge, Livai bue wê he ob kô yuac tige.

¹⁵ Anutu vông xomxo paha ti lam ên nêb i tu Hetplis tiyi xocbê Melkisedek. Om kiyang wê nêbê Anutu pilepac Moses xolac vac ge yêp seac. ¹⁶ Yesu kô yuac Hetplis tige, lêc o pum lec Livai lêm, om o kô yuac tiyi xocbê Moses xolac nêl ge lêm. Nge, Yesu obêc dô maviha luta, om kô lê Hetplis ya xêkizêc wê ici va vông ge. ¹⁷ Di Anutu nêl kiyang lec Yesu bêga ên nêbê, “Ông kô yuac Hetplis wê ob yêp luta tiyi xocbê Melkisedek ge.”

¹⁸ Anutu kitya Moses xolac vêl, ên môp daa siên o xêkizêc lêm, di o tiyi wê ob ngidu xomxo xôn ge lêm. ¹⁹ Ên xolac wê Moses vông ge o vô xomxo vêl ên he nêl

* 7:1: ông wê Hiblu 2:17.

nipaên lêm, om Anutu vông môp paha vô il. Môp paha tige luu môp wê Moses xolac vông ge vêl, ên môp paha tige ob vông il la dô kwabo vô Anutu.

²⁰ Anutu vînoo Yesu ên nêbê i tu Hetplis, léc o vînoo i pîleva lêm. Nge, vînoo i di nêl ici va lê hixôn. Léc Hetplis ilage, wê lie vînoo he ge, Anutu o nêl ici va lê hixôn lêm. Nge, heche va tu Hetplis tiyi xocbê Moses xolac nêl ge. ²¹ Léc Yesu ge Anutu vînoo i di nêl ici va lê hixôn, di nêl vô i bêga ên nêbê,

“A Apumtau, a hilu kiyang di nêl aca va lêg hixôn, om o tiyi wê a obêc pilepac kiyang wê a nêl lec ông ge vac lêm. Om a nêb ông ob kô yuac Hetplis wê ob yêp luta ge.”

²² Anutu vînoo Yesu di nêl ici va lê hixôn, om il xovô ên il nêbê môp paha wê Yesu vông ge ob vô nivîha vô il luu xolac wê Moses vông ge vêl.

²³ Vac Moses xolac ge xomxo ti kô yuac Hetplis, léc yib di xomxo ngwe kô i nipilêhê. Om he wê kô yuac Hetplis ge vô tibeac, ên he o dô luta lêm. Nge, he yib. ²⁴ Léc Yesu ge wê kô yuac Hetplis di ob dô luta, om ob vông yuac Hetplis sox vac xomxo ngwe lêm. ²⁵ Om xomxo obêc vông i vin Yesu di vông nilô la vô Anutu ge, od Yesu tiyi wê ob vô he vêl ên he nêl nipaên di vông he dô mavîha luta léc luta ge, ên Yesu ob dô mavîha luta di kitaa vô Anutu ên nêb i ngidu he xôn.

²⁶ Yesu tu Hetplis tiyi wê ob ngidu il xôn ge, ên i ngîbua di nipaên ti o yêp vô i lêm di susu ningec ti o yêp vac i nilô lêm, di i o timu vô môp wê xomxo nipaên vông ge lêm, di i lê vô levac tiyi xocbê Anutu lê ge. ²⁷ Ilage xomxo ti wê Hetplis ge mi si daa vô Anutu lu tîbed vac klîsmas ti, om taxlee si daa ên nipaên wê ici va vông ge. Pyap dêc si lu ngwe nang ên nipaên wê lie Islel vông ge êno. Léc Yesu o vông yuac tiyi xocbê he vông ge lêm. Nge, Yesu vông daa lu tîbed, ên wê vông ici va ninîvi yib ge. Om vông môp daa siên ge tip vac. ²⁸ Xomxo wê Moses xolac vînoo ên nêb he i kô yuac Hetplis gee, he xomxo xêlehelehe. Léc timuên ge, Anutu hilu kiyang di nêl i lê hixôn di vînoo nu tuc

wê nipaên ti o yêp vô i lêm ge ên nêb i kô yuac Hetplis mi dô luta léc luta.

8

Yesu vông yuac Hetplis gê lag puunê

¹ Kiyang vihati wê xe nêl vô xam gwêbaga ge, kiyang tige kehe nêl bêga ên nêbê Yesu ge il nêd Hetplis* wê la dô vô Anutu vigê hiyôv gê lag puunê. ² Om Yesu la dô lag puunê di vông yuac Hetplis vac Anutu ben. Xumac sel nilô wê ngîbua ge tixuu lec Anutu ben kisiinê, léc Anutu ben kisiinê ge, xomxo ti o lox lêm. Nge, vigwe tige Apumtau vaci ben.

³ Hetplis vihati ge, Moses xolac vînoo he ên nêb he i loc mi tung daa di si daa vô Anutu. Yesu êno kô yuac Hetplis, om Anutu nêbê i êno obêc vông daa vô i.

⁴ Yesu obêc dô lec kibun ga ge od ob kô yuac Hetplis lêm. Ên xomxo kibun ga dô wê ob kô yuac Hetplis di tung daa vô Anutu tiyi xocbê Moses xolac nêl ge. ⁵ He vông he yuac vac Anutu xumac lilo ngîbua

gê kibun ga, léc yuac wê he vông ge tiyi xocbê kinu wê tixuu lec Anutu ben lag puunê ge. Om tiyi xocbê kiyang wê Anutu nêl vô Moses, vô buc wê Moses nêb ob lox xumac lilo sel ge. Anutu nêl vô i ên nêbê, “Ông xona nêl di lox xumac lilo sel di tung susu vihati vac i tiyi kinu wê a hilung pyap vô ông lec kitôn Sainai ge.”

⁶ Yuac wê Yesu vông ge luu wê xomxo Islel vông ilage vêl. Mêd kiyang paha wê Anutu vông vô il ge luu kiyang tikwê wê Moses xolac vông ge vêl, mêd Yesu vông kiyang paha tige vô nôn lec vô il. Om kiyang paha tige ob vô nôn nivîha vô il luu nôn wê Moses xolac nêl ge vêl.

Kiyang paha luu kiyang tikwê wê Moses vông ge vêl

⁷ Môp daa siên wê Moses xolac nêl lec ge obêc tiyi wê ob kitya xomxo nêl nipaên vêl ge od Anutu ob vông kiyang paha vô il lêm. Léc xolac tikwê ge tiyiên ma. ⁸ Om ilage Anutu nêl xomxo nêl nipaên kitong ên nêbê,

* 8:1: ông wê Hiblu 2:17.

“A, Apumtau, a nêl vô xam ên a nêbê obêc buc timuên ge od a obêc hîlu kiyang paha vô xam wê kehe Islel hixôn xam wê kehe Yuda ge.

⁹ Kiyang paha wê a obêc hîlu vô xam ge o tiyi xocbê kiyang wê a vông vô bume ilage lêm. Ilage vô buc wê a kô he vac vigwe Isip di didii he mi la ge od a vông kiyang vô he ên a nêb he i timu vô. Lêc he o ngô kiyang wê a nêl ge lêm, om a vô nimig vô he. A, Apumtau, a nêl bêge.

¹⁰ Nang dêc a nêl ên a nêbê buc tige obêc lam la vêl lê, lêc a obêc hîlu kiyang paha vô xam Islel bêga bê a obêc vông a xolac paha i yêp vac xam piyôp, di kivuu i yêp vac xam nilôm, di a obêc tu xam Anutu di xam ob tu a nuge.

¹¹ Om xam ob nêl vô xomxo me lime ti bê i xovô a Apumtau lêm. Ên vô buc tige xomxo wê lê levac hixôn he wê lê nipwo ge, he vihati obêc xovô a.

¹² Ên a obêc xo vigwe pisiv ên he di kitya he nêl nipaên vêl di a obêc xovô he nêl nipaên i tii vac lêm. A, Apumtau, a nêl bêge.”

¹³ Om kiyang paha wê Anutu hîlu ge vông xolac tikwê tiyôo vac. Ên susu wê vô tikwê ge ob dô buc myabo tya di vô nipaên di ob la xôa ma.

9

Kiyang lec xumac lilo sel wê he Islel lox ilage

¹ A ob nêl kitong lec môp tikwê wê Anutu vông vô Moses ge. Anutu hîlung môp wê he Islel ob vông lilo vô i ge, di nêl kiyang vô he ên nêbê he i lox xumac lilo sel ti i le kibun ga. ² Om he lox xumac sel wê nilô yuu yêp vac ge. Nilô ngwe yêp tax di ngwe yêp timuên. Mêdêc lam ti le vac xumac nilô ngwe wê yêp tax ge. Di tevol ti wê he mi tung blet lec ge le vac xumac nilô tige hixôn. Blet tige tiyi xocbê he tung daa vô Anutu. Om xumac nilô ngwe wê yêp tax ge he nêl ên nêbê xumac nilô ngibua. ³ Mêd he yu nivimihi levac

yux kisuu xumac nilô ngwe wê yêp timuên ge lec. Di he nêl ên nêbê xumac nilô ngwe wê yêp timuên ge xumac nilô ngibua wê ngibua nôn. ⁴ Alta ti wê he vông ya gol ge le vac xumac nilô tige, di he wê vông yuac daa siên ge mi si susu nivivea nivaha lec alta tyo. Di kilong ti wê he nêl ên nêbê kilong wê Anutu kiyang yêp vac ge le hixôn. Di he tul kilong tige ya xax di lipac gol lec vihati. Di susu yon yêp vac kilong tyo nilô bêga nêbê, dêg gol ti wê mana dô vac ge, di xax ti wê Elon pitoa ila lêc den lec ge, di ngidax yuu wê Anutu kivuu xolac lec di vông vô Moses ilage. ⁵ Mêd he sev xax xocbê angela ge yuu di lipac gol lec di lax yuu le lec kilong tige kisii di yuule vilu vilu di vinihi wê yuu vông ge tidii mi la le kisii. Yuu tixuu lec xêseac wê Anutu vông ge. Vac angela yuu mahigun ge Hetplis mi hivip bwoc hi la lec kilong kisii ên nipaên wê he Islel vông ge. Susu mangwe yêp vac xumac lilo sel tige hixôn, lêc a ob nêl kiyang dia lec susu vihati lêm.

⁶ Susu wê he vông vac xumac lilo sel ge a nêl gwêbaga. Om a ob nêl kiyang lec xomxo wê mi vông yuac daa siên ge. He mi la vac xumac lilo sel nilô ngwe wê yêp tax ge di vông he yuac tiyi xocbê xolac wê Anutu vông vô Moses ge. ⁷ Dom xomxo ti wê kô yuac Hetplis ge ici va tived wê ob la vac xumac nilô ngwe wê yêp timuên ge. Lêc ob la vac i tiyi buc vihati lêm. Nge, ob la vac xumac nilô tige lu tived tiyi klismas ti. Om yuac wê Hetplis vông vac xumac nilô ngwe wê yêp timuên ge bêga ên nêbê kô bwoc hi mi la vac xumac nilô tige di vông daa vô Anutu ên nipaên wê i vông ge hixôn nipaên wê lie Islel vông ge êno. ⁸ Om Myakilôhô Ngibua nêl môp tige kehe kitong vô il bêga ên nêbê xumac sel nilô ngwe wê yêp taxlee ge yuac obêc gên yêp vac ge od xomxo vihati o tiyi wê ob la le vô Anutu manôn vac xumac sel nilô ngwe wê yêp timuên ge lêm. Nge, Hetplis tived wê ob la vac. ⁹ Xumac lilo sel tige tixuu lec buc gwêbaga. He mi tung daa di mi si daa, lêc daa vihati wê he vông ge o tiyi wê ob kitya he nêl nipaên vêl di vông he nilô vô paha lec ge lêm. ¹⁰ Di môp wê he vông ge xocbê môp yaên yuu mia

numên di mia lipacên, môp tigege ngidu ninivi pileva xôn. Lêc Anutu vông môp tigege vô he ên nêb he i timu vô, di i loc tyip lec buc timuên wê ici va obêc vông môp paha ge.

Kilisi vông ici va hi la tu daa

¹¹ Lêc Kilisi val tu il nêd Hetplis* wê viac vizid nivihia vihati wê Anutu nêb ob vông vô il ge, mêdec lax dô lag puunê. Vigwe tige nivihia yang luu xumac lilo sel wê yêp kibun ga ilage vêl, di xomxo ti o lox ya vigê lêm, ên vigwe tige o vigwe kibun ga ti lêm.

¹² Lêc Kilisi o kô memek hi me bwoc levac nu hi mi la vac xumac sel nilô ngibua ngwe wê yêp timuên ge lêm. Nge, kô ici va hi mi la tung daa vac xumac ngibua tige lu tived. Mêd Anutu yê daa wê i vông ge nivihia om vô il vêl ên il nêd nipaên di obêc vông il la dô hixôn i luta lêc luta. ¹³ Môp wê he Islel mi vông ge bêga ên nêbê xomxo ti obêc vông môp nipaên vô Anutu manôn ge, od xomxo wê mi si daa ge ob kô memek hi di bwoc levac vux ti hi di ob pilepac viwev wê he si bwoc levac vêx ge hixôn mia, mêdec hivip hi yuu viwev la lec xomxo tige ên nêb i lipac ninivi i vô paha lec vô Anutu manôn. ¹⁴ Lêc hi wê Kilisi vông ge luu bwoc hi vêl. Ên nipaên ti o yêp vô Kilisi lêm, di Myakilôhông Ngibua wê ob dô luta lêc luta ge ngidu i xôn, mêd Yesu vông hi wê i vông ge la tu daa vô Anutu. Om hi wê i vông ge o lipac il nidnivi pileva lêm. Nge, lipac il nilôd vô paha lec di vô il vêl ên môp wê nôn maên ge ên nêb il vông yuac vô Anutu maviha.

¹⁵ Kilisi vông ici va hi la tu daa vô Anutu, om vông kisoac vac il hixôn Anutu mahigun di vông môp paha wê Anutu vông vô il ge vô nôn lec. Yesu yib om vô il vêl ên nipaên vihati wê il vông vô buc wê il timu vô Moses xolac ge. Om xomxo vihati wê Anutu tyuc he lam ge, he wê ob dô maviha luta lêc luta tiyi xocbê kiyang wê Anutu nêl di hilu pyap ilage.

¹⁶ Xomxo ti obêc yaxên buc wê ob yib ge, od ob nêl nue lie lê lec susu vihati wê i vông ge, di xomxo tyo obêc yib ge, od

nue ob kô susu wê ma vông ge. ¹⁷ Ên ma obêc yib vêl ge, od kiyang wê i nêl ge obêc vô nôn lec vô nue. Lêc ma obêc gên dô maviha ge od kiyang wê i nêl ge ob vô nôn lec vô buc wê i gên dô maviha ge lêm. ¹⁸ Mêgem wê xomxo hi bwoc di kô hi mi la tung daa vô Anutu ge od hi tige nêl kitong ên nêbê bwoc tige yib vêl. Lêc hi obêc ma ge od Moses xolac ob vô nôn lec vô he lêm. ¹⁹ Ilage xomxo Islel kitucma mi dô di Moses kitong xolac wê Anutu vông vô i ge vihati mi he ngô. Kitong pyap dêc pilepac bwoc hi hixôn mia ningigooên. Mêdec hông xax ngen ti wê lê nêbê hisop ge di vivil ya bwoc sipsip niviluhu wê he lipac ya busa hi ge. Mêd hoo xax tige la vac hi di hivip hi la lec kipihac xolac hixôn xomxo, ²⁰ di nêl ên nêbê,

“Hi tiga nêl kitong vô xam bê kiyang wê Anutu hilu pyap ge obêc vô nôn lec vô xam.”

²¹ Pyap dêc Moses hivip hi la lec xumac lilo sel, di la hivip hi la lec susu vihati wê dô vac xumac sel nilô ge. ²² Om môp wê xolac taxlee vông ge bêga ên nêbê susu tibeac ob vô paha lec ya hi. Lêc hi kipyaxên obêc ma ge od Anutu ob kitya xomxo nêl nipaên vêl lêm.

Kilisi vông ici va tu daa di kitya il nêd nipaên vêl

²³ Mêgem he vông xumac lilo sel hixôn susu wê dô vac xumac nilô ge vô paha lec ya bwoc hi. Susu tigege susu kibun, om tiyi xocbê kinu wê tixuu lec susu nôn wê dô kisii ganê ge. Lêc daa nivihia wê luu bwoc hi vêl ge tiyi wê ob vông xomxo vô paha lec. ²⁴ Lêc Yesu o la vac xumac lilo gê kibun ga wê xomxo lox ya vigê ge ti lêm. Xumac lilo kibun ga tiyi xocbê kinu wê tixuu lec vigwe nôn lag puunê. Om Yesu la dô lag puunê di gwêbaga tu il madnôn mi la le vô Anutu manôn ên nêb ob ngidu il xôn.

²⁵ Xomxo Islel ti wê kô yuac Hetplis ge la vac xumac lilo sel nilô wê yêp timuên ge lu tived vac klismas ti di kô bwoc hi mi la vông daa vô Anutu, di o vông ici va hi lêm. Dom Kilisi ge vông ici va hi la tu daa vô Anutu lu tived. ²⁶ Ên Yesu obêc

* 9:11: ông wê Hiblu 2:17.

vông ici va hi la tu daa lu tibeac ge od obêc tiyi xocbê lam kô myavinê di yib lu tibeac, vô buc taxlee wê Anutu tung lag yuu kibun ge di i val tyip gwêbaga hixôn. Lêc Kîlisi o vông tibêge lêm. Nge, lam kibun ga lu tibeac vô buc wê vô kwabo lec buc myahîpu ge, di vông ici va la tu daa vô Anutu ên nêb Anutu i kitya il nêd nipaên vêl. ²⁷ Xomxo vihati ob yib lu tibeac, nang dêc Anutu ob yaxên môp yuu kiyang wê he vông ge. ²⁸ Om Kîlisi êno lam yib lu tibeac di vông ici va hi la tu daa vô Anutu ên nêb i kitya xomxo tibeac nêd nipaên vêl. Di Yesu obêc vena lu ngwe nang, lêc ob lôm ên kitya xomxo nêd nipaên vêl i tii vac lêm. Nge, obêc lôm ên kô he wê xovô i mi dô bin i ge.

10

Bwoc levac hi o tiyi wê ob kitya il nêd nipaên vêl ge lêm

¹ Xolac taxlee wê nêl môp daa siên ge tiyi xocbê kinu wê tixuu lec môp yuu vizid nivîha wê Kîlisi ob vông vô il timuên ge. Om xomxo wê nêb ob la kwabo vô Anutu ge, daa wê he mi si tiyi kliskas vihati ge o tiyi wê ob kitya he nêd nipaên vêl ge lêm. ² Ên daa tige obêc tiyi wê ob kitya he nêd nipaên vêl ge od he ob la si daa lu tibeac lêm. Nge, he ob la si lu tibeac. Ên xomxo wê vông lilo di kitaa vô Anutu ge, he obêc vông daa lu tibeac tiyi wê ob vông he nilô vô paha lec ge od he ob xovô nipaên wê yêp vac he nilô ge i tii vac lêm. ³ Lêc daa wê he mi si tiyi kliskas vihati ge vông he xovô nipaên wê yêp vô he ge tii vac. ⁴ Ên bwoc hi o tiyi wê ob kitya xomxo nêd nipaên vêl ge lêm.

⁵ Môp daa siên tige tiyiên ma, om buc wê Kîlisi lam kibun ga ge od nêl vô Anutu ên nêbê, “Môp wê xomxo si daa di tung daa ge o tiyi wê ob vông ông wê he nivîha ge lêm. Om ông viac ninivi wê ông nêb ông ob vông vô a ge pyap.

⁶ Môp wê he si bwoc di tung daa mangwe hixôn ên nipaên wê he vông ge, ông xêmyaa o vin lec môp tige lêm.

⁷ Om a nêl vô ông ên a nêbê, Anutu, a val ên a nêb a ob vông yuac tiyi xocbê

ông xovô ên ông nêb a vông ge, tiyi xocbê kiyang wê yêp vac kîpihac ilage.”

⁸ Môp daa siên ge, he Islel vông i tiyi wê Moses xolac nêl ge. Lêc kiyang tax ngwe wê Yesu nêl ge nêl bêga ên nêbê, “Môp wê he si daa di tung daa mangwe hixôn ge, di môp wê he si bwoc di tung daa ên nipaên wê he vông ge, môp tige ông xêmyaa o vin lec lêm.” ⁹ Nang dêc kiyang wê Kîlisi nêl timuên ge bêga ên nêbê, “A val ên a nêb a ob vông yuac i tiyi xocbê ông xovô ên ông nêb a vông ge.” Kîlisi nêl bêge, om Anutu kitya môp daa siên vêl di vông môp paha wê Kîlisi ob lam yib ge. ¹⁰ Om Yesu Kîlisi vông tiyi xocbê Anutu nêl ge di vông ici va ninivi tu daa vô Anutu lu tibeac. Om daa wê Yesu vông ge kitya il wê il vông i vin ge vihati nêd nipaên vêl di vông il tu xomxo ngîbua lec.

¹¹ Xomxo vihati wê kô yuac daa siên ge, he mi si daa vô Anutu tiyi buc vihati. Lêc daa tige o tiyi wê ob vô he vêl ên he nêd nipaên ge lêm. ¹² Lêc Kîlisi vông daa lu tibeac tiyi wê ob kitya il nêd nipaên vêl i yêp luta ge. Pyap dêc la dô vô Anutu vigê hiyôv, ¹³ di la dô bin buc wê Anutu ob vông xomxo wê vông vevac vô i ge la dô vac Kîlisi kwa ngîbi. ¹⁴ Om daa tibeac wê Yesu vông ge vông xomxo wê vông i vin ge vô paha lec mi i yêp luta.

¹⁵ Myakîlôhê Ngîbua êno nêl vô il bêga ên nêbê,

¹⁶ “Buc tige obêc lam la vêl, nang dêc a obêc hilu kiyang paha vô he bêga bê a ob vông a xolac paha i yêp vac he nilô, di kivuu i yêp vac he piyôp. A, Apumtau a nêl bêge.”

¹⁷ Nang dêc nêl tii vac nang ên nêbê, “A obêc xovô he nêd nipaên hixôn môp nipaên wê he vông ge i tii vac lêm.”

Myakîlôhê Ngîbua nêl bêge. ¹⁸ Anutu kitya il nêd nipaên vêl pyap, om môp ti o yêp wê il ob si daa vô Anutu ên nêb i kitya il nêd nipaên vêl ge lêm.

Il tiyi wê il ob la vô Anutu

¹⁹ Xam lige, Yesu yib di vông ici va hi la tu daa vô Anutu. Om il tiyi wê il ob la vô Anutu vac vigwe kisiinê, di il ob xona

ên i lêm. ²⁰ Ên môp wê Yesu vông ge lêm nivimihi dia wê yux kisuu xumac lilo nilô wê ngibua nôn ge, di vông môp paha ti wê maviha ge vô il om il êno tiyi wê il ob la le vô Anutu vac i ben kisii ganê ge. Nivimihi dia ge tixuu lec wê Yesu yib ge. ²¹ Di Yesu tu il nêd Hetplis wê viac Anutu nue il, ²² di i hi vông il nilôd vô paha lec di kitya il nêd soên wê yêp vô il ge la vêl, di Yesu lipac il nidnivi vô paha ya mia mayodaên. Om il ob sea kiyang kityooên vihati wê yêp vac il nilôd ge i loc vêl, di il ob vông i vin di nilôd i o vô yuu lêm, di il la kwabo vô Anutu. ²³ Il ob nêl vông vinên wê il vông ge hixôn vizid nivihha wê il dô bin ge kitong i yêp seac di il ob hôm kiyang tige xôn pilihi, ên il xovô ên il nêbê Anutu wê hilu kiyang pyap vô il ge obêc vông i vô nôn lec tiyi wê i nêl ge. ²⁴ Il ob xovô il lige di vông he nilô i kidu he ên he xêyaa i vin lecma di he i vông yuac nivihha, ²⁵ di il ob sea môp wê il kitucma di xê da ge lêm, ên xomxo ya sea môp tige lê, léc il ob timu vô môp wê he vông ge lêm. Nge, il ob ngiduma xôn, ên buc wê Apumtau obêc vena lec ge vô kwabo lec.

²⁶ Ên il wê il xovô kiyang nôn pyap ge, il obêc sea kiyang tige vihati di lax vac môp nipaên tiyi xocbê il vông ilage ge, od daa ti o yêp wê ob kitya il nêd nipaên vêl ge lêm. ²⁷ Nge, Anutu obêc vông myaviwen nipaên vô il, di xomxo wê vông vevac vô Anutu ge ngwax ob ya he ma vêl. ²⁸ Xolac taxlee wê Anutu vông vô Moses ge nêl bêga ên nêbê xomxo ti obêc pwoo Moses kiyang ti vac di xomxo yuu me yon obêc yê nipaên wê i vông ge di nêl i nêl nipaên kitong ge od lie obêc xo vîgwe pisiv ên i lêm. Nge, xolac nêl ên nêbê he ob hi i yib. ²⁹ Om xam ob nêbê va lec xomxo wê ob vô nîmi vô Anutu nu tuc ge? Kilisi hi vông kiyang paha wê Anutu hilu vô il ilage vô nôn lec, di kitya il nêd nipaên vêl. Léc xomxo vông vinên ti obêc vô nîmi vô Yesu di nêl kiyang nipaên lec Yesu hi di yê Myakilôhò Ngibua wê xo vîgwe pisiv ên il ge nipaên ge od xomxo tige ob kô myaviwen levac lec luu xomxo wê pwoo Moses xolac vac ge vêl. ³⁰ Ên il xovô Anutu wê nêl bêga ên nêbê, “Môp

myaviwen ge, aca va yuac om a ob vông nipaên vac nipaên.” Di Anutu nêl tii vac nang ên nêbê, “Apumtau vaci ob titô i nue vêx yuu vux vihati.” ³¹ Anutu nêl bêge, om Anutu maviha obêc hôm xomxo ti xôn ên nêb ob vông myaviwen vô i ge od xomxo tige ob xona mabu.

³² Xam léc xovô buc taxlee i tii vac nang. Vô buc tige xam kô xovôên lec Anutu. Nang dêc tibii vông viyin levac vô xam ên wê xam vông i vin ge, léc xam le xêkizêc ta. ³³ Vô buc mangwe he kô xam mi lam lax xam le vac he mahigun di nêl kiyang nipaên lec xam di hi xam. Di buc mangwe lime tulec viyin tibêge di xam kilê viyin hixôn he. ³⁴ Di xam xo vîgwe pisiv ên he wê xomxo tung he la vac kalabuhu ên wê he vông i vin ge, di buc mangwe tibii la vac xam toto bom di kô xam nêl susu mi la. Léc xam o vông vevac vô he lêm. Nge, xam dô hixôn xêmyaa nivihha, ên xam xovô ên xam nêbê susu wê xam ob kô timuên ge luu susu kibun ga vêl ên ob dô luta. ³⁵ Om xam léc hôm vông vinên wê xam vông ge xôn pilihi, ên xam obêc vông bêge ge od Anutu obêc vông nôn nivihha vô xam timuên. ³⁶ Xam le xêkizêc ta vac vông vinên, ên obêc bêge ge od xam ob vông môp vihati i tiyi xocbê Anutu xo nêb xam vông ge, di xam ob kô nôn nivihha vihati wê Anutu hilu pyap vô xam ge. ³⁷ Ên kiyang yêp vac xolac taxlee bêga ên nêbê,

“Obêc buc myabo ge, od xomxo ti wê nêbê ob vena ge obêc vena, di ob hiyi lec lêm.

³⁸ Di xomxo bôbac wê tu a nuge ge, he ob vông i vin a tiyi buc vihati wê he dô maviha lec kibun ga ge. Léc he ti obêc sea vông vinên wê i vông ge od a nilôg obêc vô nivihha vô i lêm.”

³⁹ Kiyang nêl bêge, léc il o tiyi xomxo wê sea vông vinên wê he vông ge wê Anutu kitya he vêl ge lêm. Nge, il vông i vin om il obêc dô madviha luta.

11

Môp vông vinên kehe

¹ Môp vông vinên wê il vông ge kehe bêga nêbê susu hixôn nôn vihati wê il nêb il ob kô ge, il xovô ên il nêbê Anutu

ob vông vô il timuên. Di susu yuu vizid vihati wê il xêên ma ge, il xovô ên il nêbê susu tigeê dô vixôhilôg. ² Xomxo wê dô ilage, he vông i vin om Anutu yê he nivîha. ³ Il vông i vin om il xovô ên il nêbê Anutu tung lag yuu kibun ya kiyang wê ici va nêl ge. Om susu vihati yang wê il xê gwêbaga, Anutu tung he ya susu wê il xêên ma ge.

Ebel yuu Inok yon Nôa

⁴ Ilage Ebel vông i vin Anutu om la tung daa vô i, di Anutu yê daa wê Ebel vông ge nivîha luu daa wê li tuc Ken vông ge vêl. Anutu yê Ebel nivîha ên wê i vông i vin ge di nêl ên nêbê i xomxo nivîha nôn, om Anutu xêyaa vin lec daa wê Ebel vông ge. Ebel yib ilage, lêc vông vinên wê i vông ge nêl môp vông vinên kitong vô il gwêbaga hixôn.

⁵ Ilage Inok vông i vin Anutu, om o yib lêm. Nge, dô maviha di Anutu kô i hixôn ninivi yuu kinu yadiluhu mi la lag puunê, om xomxo myag lêc o yêvô lêm ên Anutu kô i mi la lag puunê. Di xolac taxlee nêl kitong lec Inok ên nêbê buc wê gên dô maviha ge od vông i vin Anutu om Anutu yê i nivîha. ⁶ Lêc xomxo ti obêc vông i vin Anutu lêm ge od Anutu ob yê xomxo tige nivîha lêm. Ên xomxo ti obêc nêb la kwabo vô Anutu ge, od i vông i vin bêga bê Anutu dô maviha di obêc vông nôn nivîha vô he wê myag i ge.

⁷ Nôa vông i vin Anutu, om ngô kiyang wê Anutu nêl vô i lec lun wê obêc val timuên ge. Nôa xovôên buc tige ma, lêc vông i tiyi wê Anutu nêl vô i ge, om lox sip levac ti di he vinê nue la dô nivîha vac sip nîlô. Om vông vinên wê Nôa vông ge nêl xomxo kibun ga nêl nipaên kitong, di Anutu yê Nôa nivîha ên wê vông i vin ge, om nêl ên nêbê Nôa ge xomxo nivîha.

Eblaham yuu Sela

⁸ Ilage Anutu nêl vô Eblaham ên nêbê i sea ben di loc vigwe bangwe wê Anutu nêl i lê lec ên nêb obêc vông vô i ge. Eblaham lungên môp wê ob la vô ge, lêc vông i vin om ngô Anutu kiyang di sea ben mi la. ⁹ Eblaham vông i vin om la dô vac vigwe Kenan wê Anutu nêl ên nêbê ob vông vô

i ge. Di la dô vac vigwe tige tiyi xocbê dô dug ge. Om o lox xumac ti lêm. Nge, mi dô vac xumac sel hixôn nu Aisak yuu bu Jekop, ên Anutu hilu kiyang vô yuu êno ên nêbê yuu lê lec vigwe tige om obêc vông vigwe tige vô yuu.

¹⁰ Lêc Eblaham o vông nîlô la vô vigwe Kenan lêm. Nge, vông nîlô la vô vigwe lag puunê wê Anutu vaci xovô ên nêb ob vông vô i ge.

¹¹ Sela vô vêxta om o tiyi wê ob kô nipwo ge lêm. Lêc Sela vông i vin kiyang wê Anutu nêl vô i lec nipwo ge ên xovô nêbê Anutu obêc vông kiyang tige vô nôn lec. Mêgem Anutu vông xêkizêc vô Sela om Sela vivi nu. ¹² Eblaham vô kipwoc om o tiyi wê ob kô nipwo ti ge lêm. Eblaham xomxo ticed, lêc bue timuên vô tibeac hiwocên tiyi xocbê pitua wê le lec lag kisiinê di luda wê dô vô gwec nînya ge, om xomxo ti o tiyi wê ob kitong Eblaham bue wê vô tibeac ge lêm.

¹³ Xomxo tigeê vông i vin Anutu tiyi buc vihati mi i la tyip vô buc wê he yib ge hixôn. Lêc buc wê he dô kibun ga ge kiyang wê Anutu hilu pyap ge o vô nôn lec vô he lêm. Om tiyi xocbê he le teva di yê ma la nôn nivîha wê Anutu nêb obêc vông vô he timuên ge, di he xêyaa vô nivîha, di he nêl seac ên nêbê, “Il dô kibun ga tiyi xocbê il lam dô tibii ba ben om il ob dô buc dia lêm. Nge, il ob dô buc myabo tyatya.” ¹⁴ Xomxo wê nêl kiyang tibêge vông xovôên vô il bêga nêbê he myag vigwe ti wê ob tu he ben ge. ¹⁵ Om he o xo vigwe ti wê he sea ilage lêm. Wê he ob nêb lax mi la ben viyang bulac tii vac ge, od ge tiyi, lêc he o vông nîlô lax vô vigwe tige lêm. ¹⁶ Nge, he xo ben nivîha ti wê luu he ben ilage vêl. Ge vigwe kisiinê. Om he nêl ên he nêbê Anutu ge he Anutu. Di Anutu ni o yoc ên kiyang tibêge lêm, ên ici va viac vigwe pyap vô he.

¹⁷⁻¹⁸ Ilage Anutu hilu kiyang vô Eblaham ên nêbê, “Bume timuên obêc pum lec num tuc Aisak di he obêc vô tibeac.” Anutu nêl bêge, nang dêc buc timuên ge Anutu nêb ob yaxên Eblaham om nêl vô i ên nêbê, “Ông hi num tuc Aisak i yib di vông i tu daa vô a.” Mêgem Eblaham

vông i vin kiyang wê Anutu hilu pyap ge om nêb ob vông Aisak i tu daa tiyi xochê Anutu nêl vô i ge. ¹⁹ Eblaham xovô bêga ên nêbê Anutu tiyi wê obêc tipi vô Aisak kidi lec mavîha vac yibên tii vac nang ge. Om Eblaham nêb ob hi Aisak i yib lêc Anutu le vac xôn, om tiyi xochê Eblaham kô Aisak vac yibên.

Aisak yuu Jekop yon Josep

²⁰ Ilage Aisak kitaa lec nu Jekop yuu Iso ên nêb Anutu i vông vizid nivîha vô yuu vô buc timuên, di Aisak vông i vin ên nêbê Anutu obêc vông i tiyi wê i kitaa ge.

²¹ Jekop vông i vin Anutu, om vô kwabo lec buc wê ob yib ge od kitaa lec Josep nu yuu ên nêb Anutu i vông vizid nivîha vô yuu. Pyap dêc hóm pîtoa xôn di yu kwa vac di hi vîxa pec ên Anutu. Jekop vông i vin ên nêbê Anutu obêc vông i tiyi wê i kitaa ge.

²² Josep vông i vin kiyang wê Anutu hilu vô he Islel ge. Om vô kwabo lec buc wê ob yib ge od Josep nêl ên nêbê vô buc wê he Islel obêc sea Isip ge od he i kô i len mi loc hixôn di loc yev vac vigwe paha.

Moses

²³ He Islel dô vac vigwe Isip, di Isip nêl king ti lê nêbê Pelo ge kîdu he Islel ên nêbê he i hi nue vux i yib. Moses yubac di ta yuu ma yê ên nêbê manôn nivîha yang, mêmegem yuu kô mi la vun i tiyi dentuc yon. Ên yuu vông i vin Anutu om yuu o xona ên Pelo lêm. ²⁴ Pelo nu vêx ti viac Moses tiyi xochê i ta ge. Mêmêc Moses lig mi vô levac, lêc vông i vin Anutu om xona nêb tibii i o nêl bê i Pelo nu byac nu lêm.

²⁵ Ên Moses xovô ên nêbê i obêc dô tiyi xochê tibii Isip ti ge od ob la vac môp nîpâên wê he Isip mi vông wê ob vông nîlô vô nivîha buc myabo tya ge. Om nêb ob la dô hixôn lie Islel wê Anutu nue ge di kilê viyin hixôn he. ²⁶ Ên Moses xovô ên nêbê môp wê ob kilê viyin lec Kilisi lê ge luu môp wê ob kô susu nivîha wê he Isip vông ge vêl, ên Moses vông nîlô la vô vizid nivîha wê Anutu obêc vông vô i timuên ge.

²⁷ Moses vông i vin Anutu om sea vigwe Isip mi la, di Pelo xêyaa vô myavînê vô

i, lêc Moses o xona ên Pelo lêm. Xomxo ti ob yê Anutu lec manôn lêm, lêc vông vinên wê Moses vông ge tiyi xochê yê Anutu lec manôn, om vông i le xêkizêc. ²⁸ Anutu nêl vô Moses ên nêbê i hîvip bwoc sipsip hi la lec vuayen ên angela ti wê Anutu ob vông i lam ge i o lêc hi he Islel nue lêm. Om Moses vông i vin di vông i tiyi xochê Anutu nêl ge. Môp tige môp Pasova.

Islel tibeac vông i vin Anutu

²⁹ He Islel vông i vin Anutu om he la vac Gwec Hi mahîgun tiyi xochê môp kwepên mi la kehe vilu ganê. Mêmêc tibii Isip nêb ob timu vô he vîxa, lêc gwec viwen viwen lôm hîvun he xôn, di hi he yib mîma vêl.

³⁰⁻³¹ Josua vông Islel vux yuu la Jeliko ên nêb yuu i loc xôpac di yê vigwe hixôn susu di lôm nêl kitong vô i. Tibii Jeliko o vông i vin Anutu lêm, lêc vêx yôdac ti lê nêbê Leahap vông i vin. Om kô Islel vux yuu ge mi la vun vac xumac nîlô ên nêb tibii Jeliko o hi yuu lêm. Om timuên wê he Islel mîla hi tibii Jeliko yib ge od he o hi Leahap hixôn lêm. He Islel vông i vin Anutu ên nêb Anutu ob ngîdu he xôn di vông vigwe Jeliko vô he, om he buu di vivac vô vigwe Jeliko tiyi buc vigê vilu di sec yuu. Mêmêc xenac ngîdax vîxa dia wê vivac Jeliko ge kipê mi la kibun.

³² Om a ob nêl kiyang ya hixôn, me? Ma vêl. Buc tiyiên ma wê a ob nêl kiyang kitong lec Gidion, Balak, Samson, Jepta, Devit, Samyuel, di plopete vihati hixôn.

³³ He vihati vông i vin Anutu. King tibeac kô he nue vevac mi la vông vevac vô he, lêc he ngînoo tibii vevac vihati vêl. Di he viac xomxo ya môp bôbac. Di he kô nôn nivîha wê Anutu hilu kiyang ên nêb ob vông vô he ge. Di tibii nêx he ya la vô noo laion ên nêb noo i ya he, lêc Anutu vông noo laion mya tung xôn. ³⁴ Di tibii nêx he ya la vac ngwax levac, lêc he vông i vin om Anutu hi ngwax yib. Di tibii nêb ob hi he ya yib ya yipac levac, lêc Anutu vô he vêl. He xomxo xêlehelehe, lêc Anutu vông he tu xomxo xêkizêc, om he le xêkizêc vac vevac, di tii tibii vevac la vêl. ³⁵ Di vêx wê nue yib ge, Anutu tipi vô nue kidi lec mavîha. Di tibii tung

xomxo vông vinên ya la vac kalabuhu di vông myavinê levac vô he di nêl vô he ên nêbê he obêc sea vông vinên wê he vông ge od ob piwelac he vêl ên kalabuhu, lêc obêc ma ge od he ob hi he i yib. Lêc he o sea vông vinên wê he vông ge lêm, ên he xovô ên he nêbê he obêc yib lec vông vinên ge od he ob kidi lec mi dô maviha i luu wê he ob dô maviha gê kibun ga vêl.

³⁶ Di he ya kô viyin bêga nêbê tibii nêl kiyang nipipaa lec he, di pisa he ya yihi, di ku ya xôn ya sen, di tung ya la dô vac kalabuhu. ³⁷ Di tibii nêx he mangwe ya ngidax nêb he i yib, di kiku he mangwe la yuu ya so, di hi he ya yib ya yipac. He vinyum bwoc sipsip yuu memek niviluhu tiyi xocbê ngakwi ge ên he nêl susu ma ên he, di he tulec viyin levac, di tibii vông myavinê levac vô he. ³⁸ Tibii tii he la, om he ya la dô vac vigwe myadongên, di ya la dô lec vigwe kitôn, di ya la dô vac ngidax kehe, di ya la dô vac vitovac. Xomxo vông vinên tige, xomxo nivaha yang, om tibii kibun ga o nivaha tiyi wê xomxo vông vinên ob dô vac he mahigun ge lêm.

³⁹ Xomxo vông vinên wê a nêl kiyang lec he ge, he vông i vin, om Anutu yê he nivaha. Lêc kiyang wê Anutu hilu pyap ge o vô nôn lec vô he lêm. ⁴⁰ Ên Anutu xo ên nêb obêc vông nôn nivaha luu vêl vô il, om nêb ob kituc il hixôn he wê vông i vin ilage la kidu tixed di ob vông il xôn vô nivaha nôn vô buc tixed.

12

Il ob vông madnôn i loc vô Yesu

¹ Xomxo wê a nêl kiyang lec he gwêbaga ge, he vihati dô ila lêc yib. Lêc vông vinên wê he vông ge yêp seac vô il, om tiyi xocbê he hilung môp vông vinên vô il. Om il ob sea môp nipaên yuu susu kibun ga wê ku il xôn ge di tup xêkizêc ya vông vinên wê Anutu vông vô il ge êdêc la nginoo. ² Om il ob le madnôn i loc vô Yesu, ên Yesu ge tu vông vinên wê il vông ge kehe di ici va ob vông môp vông vinên wê il vông ge vô nôn lec timuên. Yesu xovô ên nêbê obêc timuên ge od Anutu obêc vông i xêyaa vô nivaha, om Yesu le xêkizêc di kilê viyin di yib lec xax tiyi

xocbê xomxo nipaên ti. Lêc ni o yoc ên wê xomxo yê i nipaên ge lêm. Om yib lec xax di lax mi la dô vô Anutu vigê hiyôv.

Anutu vông viyin vô il ên nêb ob titô il

³ Xam lêc xovô Yesu. Ên tibii nipaên vông viyin levac vô i, lêc i le xêkizêc ta. Om xomxo obêc vông viyin vô xam ge od xam nim i o lêc ma lêm, di xam o lêc xona ên viyin wê ob tulec xam ge lêm. ⁴ Xam mi vông vevac vô nipaên, lêc xam gên o vông vevac di kipyax xam hi sea lêm. ⁵ Xam mêd lungên kiyang wê Anutu nêl vô xam ên nêb i ob ngidu xam xôn ge, me? Anutu nêl vô xam tiyi xocbê ma nêl vô nu ti ên nêbê, “Nug, Apumtau obêc vông viyin ti vô ông ên nêb ob titô ông nêl nipaên ge, od ông o lêc wê ên ông nêbê môp tige vîdaaên lêm. Di Anutu obêc hilung ông nêl nipaên vô ông ên nêb ob titô ông ge od ông xêmyaa i o lêc vô viyin lêm.

⁶ Ên xomxo wê Anutu xêyaa vin lec he ge, Anutu ob vông viyin vô he vihati ên i titô he nêl nipaên, di xomxo vihati wê Anutu nêl ên nêbê i nue ge, Anutu ob hilung he nêl nipaên vô he di titô he.”

⁷ Kiyang nêl bêge, om xam le xêkizêc di lee yuu bê Anutu i titô xam. Ên môp wê ob titô xam ge nêl kitong vô xam ên nêbê xam tu i nue. Nu tina dô wê ma o titô i lêm ge? Ti o dô lêm. ⁸ Ên mae vihati mi titô nue. Om Mag Anutu titôên xam obêc ma ge od obêc tiyi xocbê xam o tu i nue nôn lêm. Nge, xam ob tiyi xocbê nipwo wê ma maên ge. ⁹ Il ob xovô kiyang bêga hixôn bê il mage kibun ga, he hi il ên nêb ob titô il, lêc il la dô vac he kiyang kwa ngibi. Om Mag Anutu wê tu il kinud kehe ge, obêc titô il ge od il ob la vac i kiyang kwa ngibi i luu vêl di la dô madviha. ¹⁰ Il mage kibun ga, he dô buc myabo tya, di titô il tiyi xovôên wê he vông ge. Lêc Anutu titô il ên nêb môp titôên i vô nôn nivaha vô il di il tu xomxo ngibua xocbê Anutu vaci ge. ¹¹ Vô buc wê Anutu ob titô il ge, il ob tulec myavinê, di il nilôd ob vô nivaha lêm. Lêc Anutu obêc titô il pyap ge od môp titôên tige obêc vô nôn nivaha

vô il bêga bê il ob tu xomxo wê mi timu vô môt nivîha ge di il ob dô vac kiyang malehe kwa ngibi.

¹² Anutu titô il ên nêb i vô nôn nivîha vô il, om xam vigêm wê yux kizêc ge xam titô ên i vô xêkizêc ên xam vông yuac ya. Di xam vixam wê vô xêlehe ge xam titô ên i vô xêkizêc lec. ¹³ Di xam vixam i kô xam mi loc vô môt nivîha, êdêc lime wê o vông i vin xêkizêc lêm ge he i o sea vông vinên wê he vông ge lêm. Nge, he i yê môt bôbac wê xam vông ge di lôm timu vô.

¹⁴ Xam vông yuac levac lec môt wê xam ob nêl kiyang malehe voma ge, di xam vông nilôm i loc diluhu vô Anutu di tu xomxo wê ngibua ge, ên obêc ma ge od xam ob la dô hixôn Apumtau lêm. ¹⁵ Xam viac xam, gec lêc xam sea môt wê Anutu ob xo vigwe pisiv ên xam ge. Di xam viac xam, gec lêc xomxo ti didii xam mi la vac môt nipaên, ên xomxo tige tiyi xocbê xax nôn kilin wê ob vông xam tibêac vô nipaên. ¹⁶ Xam viac xam ên môt yôdac vêx yuu vux, di xam o lêc vô nimim vô Anutu tiyi xocbê Iso vông ilage lêm. Ên Iso ge tuc, om tiyi wê ob kô kitaaên nivîha vô ma. Lêc Iso kitaa yaên vô li môn nêb ob ya. Lêc li môn nêl ên nêbê, “Ông obêc tyuc lec bê mag i vông kitaaên wê nêb ob vông vô ông ge vô a ge od a ob vông yaên vô ông.” Om Iso lee yuu, ¹⁷ mêd buc ya

lam la vêl, lêc Iso nêb ob kô kitaaên nivîha vô ma, lêc ma nêbê tiyiên ma, om Iso byag levac di myag môt wê ob pilepac nilô di kô kitaaên nivîha tige, lêc môt ti o yêp lêm.

Il ob la vô Anutu gê lag puunê

¹⁸ Gwêbaga xam la kwabo vô Anutu, lêc xam o la kwabo vô susu kibun ga ti tiyi wê xam ob hôm ya vigêm ge lêm. Om xam o tiyi xocbê he Islel ilage lêm. Ên he Islel la le kwabo vô kitôn Sainai, mêd he yê ngwax levac wê tum vac vigwe tige, di mapitoc wê mapitoc ta ge hivun kitôn tige xôn, di vigwe viyii levac mabu, ¹⁹ di vuac tyuc vac, di he ngô vya ti, lêc he nêl ên he nêbê he ob ngô vya tige tii vac lêm, ²⁰ ên he xona mabu yocên ên vya wê nêl ên nêbê,

“Xomxo ti obêc lii vigê lec kitôn tiga ge od xam nêx i ya ngidax ên i yib. Di bwoc ti obêc kê kitôn tiga ge od xam hi i yib hixôn.”

²¹ He Islel yê di ngô, om xona mabu, di Moses nêl ên nêbê, “A êno xona mabu di a yetac hixôn.”

²² Lêc il o la vô kitôn Sainai tiyi xocbê he Islel ilage lêm. Nge, il la kwabo vô Anutu om tiyi xocbê il la lec kitôn bangwe lê nêbê Saion di la dô vac Anutu maviha ben Jelusalem. Vigwe yuu ge tixuu lec Anutu ben lag puunê. Om il obêc mila tulec angela tibeac wê tibeac hiwocên wê he kitucma di pimil Anutu ge, ²³ di il ob la dô hixôn Anutu nue wê Anutu kivuu he lê pyap gê lag puunê ge, di il ob la le vô Anutu wê obêc yaxên xomxo vihati nêl môt yuu kiyang ge, di il ob la tulec xomxo vông vinên ilage kinu. He gee wê xomxo nivîha om Anutu vông he vô nivîha nôn.

²⁴ Di il ob la le vô Yesu wê vông kiyang paha wê Anutu hilu vô il ge vô nôn lec ya ici va hi wê kipyax sea ge. Ilage Ebel yib di hi kipyax sea, lêc Yesu hi luu Ebel hi vêl, ên Yesu hi nêl kiyang nivîha kitong bêga ên nêbê Anutu kitya il nêd nipaên vêl.

Xam viac xam

²⁵ Xam viac xam di le i lêc vô ninyam kitu vô Anutu kiyang wê nêl vô xam ge lêm. Ilage Moses nêl Anutu kiyang kitong vô he Islel, lêc he ngôên ma, om Anutu vông myaviwen vô he di he o tiyi wê he ob pec ên myaviwen tige lêm. Di gwêbaga Anutu dô lag puunê di vông kiyang lam vô il. Om xam obêc vô ninyam kitu vô kiyang wê Anutu vaci vông ge od xam ob pec ên myaviwen nipaên wê Anutu ob vông vô xam ge lêm. Nge, xam obêc kô myaviwen luu wê xomxo ilage kô ge vêl. ²⁶ Ilage Anutu vya vông kibun yoc. Di gwêbaga Anutu nêl vô il pyap ên nêbê, “Obêc buc timuên ge a obêc vông kibun i yoc tii vac nang. Lêc o kibun pileva lêm. Nge, a obêc vông lag yuu xôn kibun i yoc.” ²⁷ Anutu nêl bêge, om kiyang wê nêl ên nêbê, “A obêc vông kibun i yoc tii vac nang”, kiyang tige kehe bêga nêbê lag yuu kibun wê Anutu tung ilage obêc yoc

di xôa obêc ma, lêc Anutu ben wê yocên obêc ma ge wê ob dô.

²⁸ Mêgem gwêbaga il ob pimil Anutu lê ên wê il ob la dô vac i ben wê ob yoc lêm ge. Om il ob kitaa vô Anutu di vông i yuac i tiyi wê Anutu obêc yê nivîha ge, di il ob xona ên i, di vông i lê i vô levac, ²⁹ ên Anutu wê il vông i vin i ge tiyi xochê ngwax mahelac wê obêc ya susu vihati ma vêl ge.

13

Môp toto wê Anutu yê nivîha ge

¹ Xam wê xam vông i vin Kilisi ge, xam xêmyaa i vin lecma i tiyi buc vihati. ² Di xam nim i o lêc ma lec tibii wê val vô xam ge lêm. Nge, xam kô he mi loc vac bom di viac he nivîha, ên ilage xomxo ya kô angela mi la vac ben di viac he nivîha, lêc he lungên di so ên nêb mêt tibii kibun ga.

³ Lime vông vinên wê tibii tung he la dô vac xumac kalabuhu ge, xam lêc xovô he i tiyi xochê xam dô hixôn he ge. Di xam xovô he wê tibii vông he ninivi kilê viyin ge, ên he ninivi tiyi xochê il nidnivi ge.

⁴ Xam vihati, xam lêc wê môp iimaên i tiyi môp nivîha di le i lêc vông môp tige i vô nipaên lêm, ên Anutu obêc vông myaviwen vô he wê vông môp yôdac vêx yuu vux hixôn he wê vông môp iimaên vô nipaên ge.

⁵ Le i lêc vông nilô i loc vô mone tived lêm. Nge, xam lêc xovô bêga bê, "Mone wê a kô ge, a kô tiyi a pyap." Xam lêc nêl bêge, ên Anutu nêl bêga ên nêbê, "A obêc sea ông di vô nimig vô ông lêm." ⁶ Anutu nêl bêge, om il xonaên ob ma di il ob nêl bêga bê,

"Apumtau vaci ob ngidu a xôn, om a ob xona lêm. Letya tiyi wê ob vông a vô nipaênê?"

⁷ Xam xovô lime gyovîxa wê dô ilage, ên he nêl Anutu kiyang vô xam di he mi timu vô môp vông vinên di i la tyip lec buc wê he yib ge hixôn. Om xam xovô di timu vô môp vông vinên wê he vông ilage.

⁸ Yesu Kilisi dô ila di gwêbaga di obêc dô luta, di obêc pilepac i lêm. ⁹ Xomxo ya obêc val nêl xolac ba vô xam ên nêb ob pilepac xam la vac môp wê he vông ge od

xam o lêc sea Anutu di timu vô môp wê he vông ge lêm. Ên xomxo ya nêl kiyang kityooên lec susu yaên ên nêbê xomxo obêc timu vô ge od ob vô nivîha vô he. Lêc môp tibêge o tiyi wê ob ngidu il xôn ge lêm. Nge, vizid wê Anutu vông ge wê obêc ngidu il xôn di il obêc dô nivîha ya.

Daa wê Anutu yê nivîha ge

¹⁰ Il alta ti le. Alta tige tixuu lec Yesu wê yib ên il nêd nipaên ge, om gwêbaga xomxo obêc timu vô Moses xolac di si daa ge, od môp wê Yesu yib ge ob ngidu he xôn lêm. ¹¹ Xomxo ti wê Hetplis ge kô bwoc hi mi la vac xumac lilo sel nilô di vông i tu daa ên nêb Anutu i yê di kitya he nêl nipaên vêl. Lêc bwoc nôn ge, he kô mi la si vac ngwax gê ninyawehe. ¹² Om vô buc wê Yesu yib ge he kô i êno mi la vac vigwe ninyawehe, di i kilê viyin levac di yib ên nêb ob kitya xomxo vihati nêl nipaên vêl di vông he vô paha lec ya i

hi. ¹³ Yesu la vac vigwe ninyawehe di kilê viyin, om il êno ob kilê viyin i tiyi xochê i kilê ge. ¹⁴ Ên il xovô ên il nêbê il bed kibun ga ob yêp luta lêm. Om il ob myag vigwe ti wê il ob tulec timuên ge. ¹⁵ Om il ob hi vixad i pec ên Anutu i tiyi buc vihati ên yuac wê Yesu vông ge. Ên daa wê Anutu nêb il ob vông vô i ge bêga, il ob hi vixad i pec ên i di nêl i lê i yêp seac vac myad i tiyi buc vihati.

¹⁶ Le i lêc sea môp wê xam mi ngiduma xôn nivîha ge lêm. Om xam titang susu wê xam vông ge i loc vô lime wê nêl susu maên ge ên i ngidu he xôn. Ên môp tibêgee tiyi xochê daa wê xam vông vô Anutu ge, om Anutu yê môp tibêge nivîha.

¹⁷ Lime gyovîxa mi viac xam nivîha ên he xovô ên he nêbê obêc buc timuên ge he ob nêl yuac wê he vông ge kitong vô Anutu ên i yaxên he. Om xam ngô he kiyang di loc vac he kwa ngibi, ên xam obêc vông bêge ge od he ob vông he yuac hixôn nilô nivîha. Lêc obêc ma ge od he ob vông hixôn nilô viyin, di ob vô nivîha vô xam lêm.

Kitaaên wê ob ngidu il xôn ge

¹⁸ Xam léc kitaa vô Anutu ên i ngidu xe xôn. Xe xovô ên xe nêbê nipaên ti o yêp vac xe nilôm lêm, ên xe nêb xe ob timu vô môp bôbac i tiyi buc vihati. ¹⁹ Om a nêbê xam kitaa vô Anutu ên i vông a lôc vô xam lutibed.

²⁰ Anutu ge kiyang malehe kehe, di i tipi vô il lig Apumtau Yesu kidi lec maviha vac yibên. Yesu yib di kipyax i hi sea om vông kiyang wê Anutu hilu nêbê ob yêp luta ge vô nôn lec vô il, om Yesu tu il nêd levac wê viac il tiyi xocbê xomxo viac bwoc sipsip ge. ²¹ Om a kitaa vô Anutu ên a nêb i vông vizid yuu susu nivîha vihati vô xam êdêc xam timu vô môp nivîha wê i vông ge. Di a kitaa vô i ên a nêbê i vông yuac wê i yê nivîha ge vac xam nilôm lec Yesu Kîlisi lê. Om il ob pimil Kîlisi lê di vông i lê i vô levac i yêp luta léc luta. Nôn.

Kiyang viwen timuên

²² Xam lige, a kidu xam ên a nêbê xam ngô kiyang vihati wê a kivuu vac kipihac ga ên i ngidu xam xôn. Ên kiyang wê a kivuu vô xam ga, a kivuu kiyang myabo.

²³ Xam ngô lê. Tibii piwelac il lig Timoti vac kalabuhu di vông i la. Om Timoti obêc val vô a lutibed ge od xii xôn ob miloc vô xam.

²⁴ Xe nêl vidiiên vô xam gyovixa hixôn xomxo vông vinên vihati wê dô hixôn xam ge. Il lige vông vinên wê dô vac vigwe Itali ge, he êno nêl vidiiên vô xam.

²⁵ Vizid nivîha wê Anutu vông ge i ngidu xam vihati xôn. Nôn.

JEMS

Kipihac wê Jems kivuu ge

¹ A Jems, a ga Anutu yuu Apumtau Yesu Kîlisi nu yuac a, om a kivuu kipihac tiga i loc vô xam Islele wê xam pum lec Jekop nue vigê yuu di tô mi la yuu ge, léc gwêbaga xam sea bom di toto loc dô vac tibii viyang ba ben. A nêl vidiiên vô xam.

Viyin i vông xovôên vô il

² Xam lige, buc wê xam obêc tulec viyin ya ge od xam nilôm i o léc vô viyin lêm. Nge, xam nilôm i nivîha, ³ di xam vyac xovô bê viyin tigeec tulec xam nêb ob yaxên xam nêb vông vinên, léc wê xam obêc vông i vin Anutu xêkizêc ge od xam obêc le pilihi mi dô. ⁴ Om xam le pilihi vac viyin mi dô i tiyi lec buc vihati, êdêc i vô nivîha vô xam di vông xam tu xomxo wê nivîha lee i tiyi wê xam ob timu vô Anutu kiyang vihati ge.

Xomxo ti piyôp obêc myabo ge od i kitaa vô Anutu

⁵ Xam ti piyôp obêc myabo ge od i kitaa vô Anutu bê Anutu i vông piyôp nivîha vô i, ge od Anutu obêc vông vô i. Ên Anutu ge wê ob vông susu vô xomxo vihati ge di ob kol ên xomxo ti di kunac i lêm. ⁶ Léc xomxo ti obêc kitaa ge, od i vông i vin xêkizêc, di nilô i o léc vông yuu lêm. Ên xomxo ti wê nilô vông yuu ge tiyi xocbê gwec wê lea vivê di i vô myapilôhê pileva ge. ⁷ Om xomxo tibêge i o léc so bê Apumtau ob vông susu ti vô i lêm, ⁸ ên xomxo tibêge mi xo kiyang tibeac di o timu vô môp tived lêm.

Xomxo wê nêb susu maên gee yuu xomxo wê susu tibeac gee

⁹ Lige vông vinên wê nêb susu maên ge, he i dô hixôn xêyaa nivîha, ên wê Anutu hêm he lec nivîha ge. ¹⁰ Di lige vông vinên wê susu tibeac ge, he i dô hixôn xêyaa nivîha ên wê he susu tibeac lê, léc he tiyi xocbê xomxo pileva ge. Ên xomxo wê susu tibeac gee obêc yib tiyi xocbê nita maviya wê vuac ge, ¹¹ léc hiyôv obêc

linac myapilihi ge od ya i ngigo di maviya nivîha tyo ob yal la vêl di i yib. Om xomxo wê susu tibeac gee obêc vông yuac lec mi dô lê, léc buc wê obêc yib ge od ob sea yuac yuu susu vihati obêc dô xel, di ob yib mi la pileva.

Susu wê ob yaxên xomxo ge

¹² Xomxo ti obêc le pilihi vac viyin ge od i xêyaa i vô nivîha, ên Anutu obêc pimil i di vông i dô maviha luta tiyi xocbê hilu kiyang pyap nêb ob vông vô xomxo wê he xêyaa vin lec i ge. ¹³ Léc xomxo ti nilô obêc kidu i nêb i vông soên ti ge od i o léc nêl bê Anutu didii i vac nipaên tige lêm. Ên nipaên ti o tiyi wê ob yaxên Anutu ge lêm, di Anutu ob didii xomxo ti vac nipaên lêm. ¹⁴ Léc yaxên tige kehe yêp vac il toto nilôd, om kidu il nêb il vông môp soên. ¹⁵ Nang dêc nipaên wê yêp vac il nilôd ge vô nôn lec di vông il vac nipaên. Om nipaên obêc vô levac ge od nôn bêga nêbê il obêc xib di la xôa ma timuên.

¹⁶ Om xam lige, le i léc vông i vin kiyang kityooên wê nêl ên nêbê Anutu ob didii il vac nipaên ge lêm. ¹⁷ Ên vizid yuu susu nivîhaviha vihati lam gê lag puunê. Ge Mag Anutu vaci vông i lam vô il. Anutu ge xêseac kehe, di ob pilepac i xocbê hiyôv yuu dentuc ge lêm. Nge, i xêseac kehe wê obêc dô luta. ¹⁸ Anutu vaci xovô nêb ob vông il tu i nue om vông il vô paha lec ya kiyang nôn wê i vông ge. Anutu vông bêge, ên nêb il tu i nue mugên wê il luu susu vihati wê i tung ge vêl.

Il ob ngô Anutu vya di timu vô

¹⁹ Xam lige, xam vyac xovô môp bêga bê xam vihati ngô kiyang mi xovô nivîha lê, di le i léc nêl kiyang lec lutibed lêm, di le i léc kunacma decdec lêm. ²⁰ Ên xêyaa myavinê wê xomxo vông ge ob vông môp nivîha wê Anutu vông ge i vô nôn lec lêm. ²¹ Om xam sea môp nipaên yuu judajuda wê yêp vac xam nilôm ge, di xam loc vac Anutu kwa ngibi di hêm kiyang wê Anutu vông mi i yêp vac xam nilôm ge xôn. Ên kiyang tige tiyi wê obêc vô xam vêl ên nipaên di vông xam lax vô Anutu.

²² Om xam timu vô Anutu kiyang vihati di xam o léc ngô pileva lêm. Ên xam obêc ngô pileva ge od xam kityoo xam.

²³ Ên xomxo ti obêc ngô Anutu kiyang lê, léc ngô pileva di o timu vô lêm ge, od ge tiyi xochê xomxo ti yê manôn vac deac ge. ²⁴ Yê manôn vac deac pyap léc la ge od o xovô manôn wê yê vac deac ge lêm.

²⁵ Anutu xolac nivaha ge wê piwelac il vêl ên nipaên wê ku il xôn ge, om xomxo ti obêc xovô xolac tige nivaha mi timu vô, di o ngô pileva di lungên lêm ge, od xomxo tige obêc dô hixôn xêyaa nivaha tiyi lec buc vihati.

²⁶ Xomxo ti obêc xo nêbê i xomxo nivaha ên wê mi vông lilo di mi kitaa vô Anutu ge, léc o viac mya nivaha lêm ge od kityoo i di vông lilo yuu kitaa ge pisiv.

²⁷ Xomxo vông vinên nêc môm wê Mag Anutu ob yê nivaha ge bêga nêbê il ob ngidu pibua yuu vêxôv wê dô vac viyin ge xôn, di il ob viac il nivaha êdêc môm kibun ga i o léc vông il vô nipaên lêm.

2

Il ob xê xomxo vihati i tiyima

¹ Xam lige, xam vông i vin Apumtau Yesu Kilisi, wê il nêd levac di xêseac kehe ge, om xam o léc hôm xomxo wê lê levac ge lec di vô nimim vô xomxo wê nêc susu maên ge lêm. ² Ên obêc tiyi xochê xam kitucma mi dô lê, léc xomxo yuu miloc vô xam, xomxo ngwe ob miloc hixôn ngakwi yuu vunac vunac nivaha, di ngwe ob miloc hixôn nêc ngakwi nipaên. ³ Mêd xam obêc hôm ngwe wê ngakwi nivaha ge lec di nêl vô i bêga bê, “Lam dô lec sia nivaha tiga,” di nêl vô xomxo susu maên ngweo bêga bê, “Ông loc le ganê, mad lam dô nêc vô a vixag ga.” ⁴ Xam obêc vông bêge ge od ge xam yaxên xomxo ya piyôp soên wê xam vông ge mi wê xomxo ya nivaha di wê ya nipaên.

⁵ Xam lige, xam ngô lê. Xomxo wê susu maên gê kibun ga ge wê Anutu vînoo he pyap nêb he i tu xomxo wê vông vinên xêkizêc ge, di nêl nêb he ge wê ob la dô vac i ben lag puunê di kô vizid nivaha wê Anutu hilu pyap nêb ob vông vô xomxo wê he xêyaa vin lec i ge. ⁶ Om bêna léc

xam vông xomxo wê susu maên ge vô nipaên mi dô hixôn ni yocênê? Xam xovô ên xam nêbê viyin lam gê na vô xamê? Xam xovô bê xomxo wê susu tibeac yuu mone levac ge wê mi vông viyin vô xam di kô xam mi la vac kot ge. ⁷ Xam vông i vin Yesu lê di tu i nue, léc xomxo wê mone levac ge wê mi so vya vô lê nivaha tige, léc bêna léc xam kô he lecê?

⁸ Il Apumtau Anutu nêl kiyang ti mi i yêp vac xolac bêga ên nêbê, “Ông xêmyaa i vin lec xomxo baba ge i tiyi xochê ông xêmyaa vin lec ôcông va ge.” Om xam obêc timu vô kiyang tige ge od xam vông môm nivaha mêgê. ⁹ Léc xam obêc hôm xomxo mangwe lec mi pimil he di wê mangwe nipaên ge od xam vông ge so, di xolac nêl xam nêc kitong nêbê xam vông nipaên. ¹⁰ Ên xomxo ti obêc timu vô xolac vihati nivaha, léc vông bo ti la tiyiên ma ge od tiyi xochê pwoo xolac vihati ge vac. ¹¹ Ên Anutu nêl bêga nêbê, “Xam o léc vông yôdac vêx yuu vux lêm,” di nêl hixôn ên nêbê, “Xam o léc hi xomxo i yib lêm.” Om yôdac vêx yuu vux obêc ma, léc ông hi xomxo ti yib ge od ông vông xolac vihati vô nipaên. ¹² Om xam vvac xovô di vông môm yuu kiyang vihati i tiyi xochê kiyang wê yêp vac Anutu xolac ge. Ên xolac tige wê piwelac il vêl ên nipaên di vông il lôm dô vac nivaha ge, om buc timuên Anutu obêc yaxên il nêd môm lec xolac tige. ¹³ Mêgem xomxo ti obêc xo vigwe pisiv ên xomxo baba lêm ge od Anutu obêc xo vigwe pisiv ên xomxo tibêge lec buc wê ob titô il nêd kiyang ge lêm. Léc xomxo wê xo vigwe pisiv ên xomxo baba ge, ge wê obêc la dô nivaha vô buc wê Anutu ob titô il nêd kiyang ge.

Vông vinên nôn yuu vông vinên may-ibên

¹⁴ Xam lige, xomxo ti obêc nêb i xomxo vông vinên, léc o vông môm nivaha hixôn lêm ge od i nêc vông vinên ge, mya nêl pileva di o tiyi wê ob vô i vêl ên nipaên di vông i dô vac nivaha ge lêm. ¹⁵ Xam lime wê ngakwi yuu yaên ma ge ti obêc miloc vô xam, ¹⁶ léc xam ti obêc nêl vô i bêga bê, “Loc hixôn xêmyaa nivaha, di vinyum ngakwi lec ên lea di wa yaên ên

i den ông.” Xam obêc nêl bêge, lêc xam obêc vông yaên yuu ngakwi wê ob ngidu i ninivi xôn ge lêm ge od kiyang tige ob vô nivîha vô i tibêna? ¹⁷ Il nêd môp vông vinên tiyi bêge. Ên vông vinên wê il vông ge obêc vông môp nivîha ti lêm ge od il nêd vông vinên ge mayibên.

¹⁸ Lêc xomxo ti mêd obêc nêl bêga bê, “A ga wê a vông i vin di ông ge wê ông mi vông môp nivîha.” Lêc a ob nêl vô i bêga bê, “Ông nêb ông vông i vin lê, lêc ông o vông môp nivîha ti hixôn lêm. Om ông nêb vông vinên ob yêp seac mi xe xê tibêna? Dom a ga, a vông i vin nôn, om môp nivîha wê a mi vông ge nêl vông vinên wê a vông ge kitong seac.” ¹⁹ Ông vông i vin ên ông nêbê Anutu tibed. Ge nivîha lê, lêcom vimwo nipaên êno vông i vin kiyang tige di xona mabu, lêc he o tu Anutu nue lêm. ²⁰ Ông ge piyôp maên, ên ông vông i vin pileva di ông o vông môp nivîha hixôn lêm, om ông nêb vông vinên ge mayibên di nôn ma. Lêc mêd ông nêb a nêl kiyang tige kehe kitong vô ông, om ông ngô lê. ²¹ Ilage il bug Eblaham vông nu Aisak tu daa vô Anutu tiyi xocbê Anutu nêl vô i ge, om Anutu yê môp wê i vông ge nêb i xomxo nivîha. ²² Om ông xovô bêga bê Eblaham vông i vin Anutu di vông môp nivîha hixôn, om môp nivîha wê ivông ge vông i nêb vông vinên vô nôn lec. ²³ Mêgem kiyang wê yêp vac xolac ge vô nôn lec bêga nêbê, “Eblaham vông i vin Anutu om Anutu yê vông vinên wê i vông ge di nêl nêbê i xomxo nivîha.” Di Anutu yê Eblaham nêbê i nu wê yuu xêyaa vin lecma ge. ²⁴ Om il ob xovô bêga bê Anutu ob yê nêbê xomxo ti nivîha lec vông vinên pileva lêm. Nge, Anutu obêc yê nôn nivîha wê yêp seac vac vông vinên wê i vông ge od ob nêl bê i xomxo vông vinên nôn.

²⁵ Tiyi xocbê môp wê vêx yôdac Leahap vông ge. Ên xomxo yuu wê Josua vông yuu la ên nêb yuu loc yê vigwe ge, Leahap viac yuu nivîha di vông yuu lax mi la môp bangwe mi la, om Anutu yê vêx tige nivîha lec yuac wê i vông ge. ²⁶ Om il ob xovô bêga bê xomxo ti obêc vông i

vin ya mya pileva di o vông môp nivîha hixôn lêm ge od vông vinên wê i vông ge mayibên, tiyi xocbê xomxo ninivi wê myakilôhê la vêl di ninivi vaci yêp ge.

3

Il ob viac myad i nivîha

¹ Xam lige, xam o lêc nêl bê xam tibeac ob tu xomxo xolac nêlên lêm, ên il xovô bê buc timuên wê Anutu obêc titô il nêd kiyang ge od obêc piliî xe wê xomxo xolac nêlên ge, xe nêb kiyang lê, lêc vông myaviwen nipaên vô xe luu xomxo baba vêl. ² Il vihati mi vông môp soên, lêc xomxo ti obêc nêl kiyang nivîha di ti soên ma ge od xomxo tibêge nivîha yang, tiyi wê ob viac i ninivi yuu môp vihati nivîha êno ge. ³ Xam xovô lê. Il obêc tung ain nipwo tya vac xôhê mya ge od il ob pop xôhê nôn levac tige ya susu nipwo tya gedi i la bôbac vô môp wê il nêb il ob la vô ge. ⁴ Di xam xovô lec sip êno. Sip ge susu mabu yocên lê, lêc obêc le pileva ge od lea obêc kô mi la vac gwec. Di sip stia ge susu nipwo tya lê, lêc xomxo ti wê mi kô sip ge obêc hêm lec mi ngibina ge od sip la bôbac vô môp ti wê nêb ob la vô ge. ⁵ Di get êno bêge. Il get ge nipwo tya, lêc yong i tiyi xocbê susu levac ti.

Di xam xovô lec ngwax. Ên ngwax nipwo tya tiyi wê ob ya nagyi levac ma vêl. ⁶ Di il get ge tiyi xocbê ngwax. Ên il get wê dô vac il myad ge keac kiyang nipaên tibeac di vông il nidnivi vihati vô nipaên. Seten vaci vông nipaên vac il get, mêgem tum mahelac xocbê ngwax ge lec il nêd môp di ya i vô nipaên. ⁷ Xomxo tiyi wê ob kô bwoc vîmen yuu menac di myel yuu lilii wê dô vac nita di dô vac mia ge viyang viyang di vông he vô malehe lec ge, om xomxo mi vông bêge. ⁸ Lêc xomxo ti o tiyi wê ici va ob vông get vô malehe lec ge lêm. Ên il get mi nêl kiyang nipaên vaxvax tibeac om nipaên tige la vông xomxo nilô vuac di hibû sea. ⁹ Il pimil Mag Apumtau ya il get lê, nang dêc il get so vya vô xomxo wê Anutu tung he tiyi ici va kinu ge. ¹⁰ Om kiyang yuu lam vac il myad tibed. Ngwe, il pimil Anutu, di ngwe, kiyang nipaên. Xam lige, môp

bêge tiyiên ma vêl. ¹¹ Mia numên yuu mia gwec, yuu xôn o pituv vac maliyuhu tived lêm. ¹² Xam lige, kwacsung mêd tiyi wê ob vuac nôn higuc ge, me? Me xeb tiyi wê ob vô nôn xochê gulac nôn ge, me? Ma vêl. Di gwec êno o tiyi wê ob pilepac mia numên ge lêm. Om xam xovô bêga bê xomxo wê kiyang nipaên yêp vac i nilô ge od ob nêl kiyang nipaên, dom xomxo wê kiyang nivîha yêp vac i nilô ge od ob nêl kiyang nivîha.

Piyôp yuu xovôên nivîha lam vô Anutu

¹³ Xomxo wê piyôp yuu xovôên nivîha ge od i léc tup vô môp nivîha di i o léc yong i lêm, êdêc xomxo i yê di xovô bê i xomxo xovôên nôn. ¹⁴ Léc xam obêc dô hixôn nilôm nipaên vô xomxo ya di xam obêc xovô nêbê xam ob vông i tiyi wê xam nilôm xovô ge ên i vô nivîha vô xacxam va ge, od xam o léc yong xam bê xam piyôp levac lêm, ên ge xam pwoo kiyang nôn di nêl kiyang kityooên. ¹⁵ Ên xovôên tibêge o lam gê lag puunê vô Anutu lêm. Nge, ge nipaên kibun ga wê xomxo nilô xovô di Seten vaci tu kehe ge. ¹⁶ Ên xomxo obêc dô hixôn nilô nipaên vô xomxo ya, di obêc xovô nêbê he ob vông i tiyi wê he nilô xovô ge ên i vô nivîha vô heche va ge od he ob dô vac nivîha ti lêm. Nge, he ob dô vac viyin di nipaên viyang viyang obêc hivun he xôn. ¹⁷ Léc xomxo wê kô xovôên nivîha vô Anutu ge od ob vông môp bêga bê nipaên ti o yêp vac he nilô lêm, di he dô vac malehe, di he lum nêl kiyang voma, di he vô ninya lehe vô lie kiyang, di he xo vigwe pisiv ên xomxo di vông môp nivîha vô he, di he vông môp nivîha vô xomxo vihati tiyima, di he vông i vin nôn di o nêl ya mya pileva lêm. ¹⁸ Di xomxo wê nêl kiyang malehe vô lie ên nêb he xôn ob dô hixôn xêyaa nivîha ge, ge tiyi xochê he xin vê vac yuac om vê tige obêc tyip mi vô nôn nivîha.

4

Xomxo wê xêyaa vin lec susu kibun ga ge vông vevac vô Anutu

¹ Xame, xam kunacma di nêl kiyang vevac voma ên va? Kehe bêga bê xam

nêm nilôm ngaên vông xam nim nyag voma di xam kunacma di hima lec. ² Ên xam xêmyaa vin lec susu viyang viyang gee ên xam nêb xam ob kô lê, léc xam kôên ma, om xam nêbê xam ob hi xomxo i yib lec. Di xam do mam vô susu viyang viyang gee, léc tiyiên ma wê xam ob kô ge, om xam kunacma di hima lec. Xam o kô susu wê xam nêb xam ob kô ge lêm, di kehe bêga bê xam o mi kitaa vô Anutu lec susu tige lêm. ³ Léc buc ya xam kitaa vô Anutu ên xam nêb i vông susu vô xam lê, léc Anutu vôngên ma, ên xam o kitaa i la nivîha lêm. Nge, xam kitaa ên xam nêb Anutu i vông susu wê ob vô nivîha vô xacxam va ge. ⁴ Xam ge wê xam sea Anutu xolac ge mêge. Ên xomxo xêyaa obêc vin lec susu yuu môp kibun ga ge, od ge tiyi xochê he vông vevac vô Anutu ge, léc mêd xam lungên tige, me? Ga a nêl vô xam ên a nêbê xomxo ti obêc vông nilô la vô susu kibun ga ge od tiyi xochê vông vevac vô Anutu. ⁵ Ên kiyang yêp vac xolac bêga nêbê, “Il kinud wê Anutu tung vac il nilôd ge, Anutu yê xôn nêb il vông i loc diluhu vô ici va.” Kiyang nêl bêge, léc xam mêd xo ên xam nêb Anutu nêl kiyang ga kityooên vô xam, me?

⁶ Léc Anutu xêyaa vin lec il luu vêl om nêb ob ngidu il xôn, tiyi xochê kiyang wê yêp vac xolac bêga ên nêbê, “Xomxo wê yong he vô Anutu ge, od Anutu obêc ngiloo he vêl. Léc xomxo wê vông he vô nipwo lec di la vac Anutu kwa ngibi ge, od Anutu obêc xo vigwe pisiv ên he di ngidu he xôn.” ⁷ Om xam pilepac xam di loc vac Anutu kwa ngibi. Di xam le pilihi di tii Seten ên i pec vêl ên xam. ⁸ Xam loc kwabo vô Anutu, ên xam obêc la kwabo vô Anutu ge od Anutu êno ob lam kwabo vô xam. Léc xam ge tibii nipaên, om xam pilepac nilôm i vô paha lec i tiyi xochê xomxo lipac vigê vô paha lec ge. Xam nilôm ge vông yuu, om xam sea vilu wê nipaên ge di vông nilôm yuu piyôp i loc diluhu vô Anutu. ⁹ Di xam nilôm i vô viyin di xam byag ên nêm nipaên lê. Gwêbaga xam nap hixôn xêmyaa nivîha, lêcom xam pilepac nilôm napên di byag hixôn nilôm viyin ên nêm nipaên wê xam vông

ge lê. ¹⁰ Xam pilepac xam vô Apumtau manôn, ên xam obêc vông bêge ge od Apumtau obêc hòm xam lec di vông lê levac vô xam.

Il ob so vyad vô lige ngwe lêm

¹¹ Xam lige, xam o léc so vyam vô lime vông vinên lêm. Ên xomxo ti obêc so vya vô li ngwe, me yaxên i nêb i xomxo nipaên ti ge od ge tiyi xocbê so vya vô xolac di yaxên nêbê xolac ge nipaên. Di xam obêc yaxên xolac bêge ge od xam o timu vô xolac lêm. Nge, xam dô tiyi xocbê xomxo wê nêb ob yaxên xolac mi yê béc nivîha me nipaên ge. ¹² Léc Anutu tîbed wê tu xolac kehe ge di i tîbed wê ob yaxên xomxo ge. Om Anutu tiyi wê ob hòm xomxo lec, di i tiyi wê ob kitya xomxo vêl ge. Léc xam letya wê xam nêb xam ob yaxên lime ge?

¹³ Xam ngô lê. Xam ya yong xam di nêl ên xam nêbê, “Gwêba me tîtige od xe ob la vac vigwe levac tiganê, ên la dô klîsmas ti di vông yuac bisnis ên kô mone levac lec.” Léc a ob nêl vô xam bê ¹⁴ xam o xovô susu wê ob val vô xam tîtige lêm. Di buc wê xam ob dô mamvîha ge, od xam ob dô bêna? Ge xam lungên, ên xam dô ge tiyi xocbê ngwaxlu wê ob didii loc myabo tya di xôa ma lutîbed ge. ¹⁵ Om xam léc nêl kiyang ngwe bêga bê, “Apumtau obêc tyuc lec nêb il dô madvîha di vông yuac ngwe ga me ngwe ganê ge, od il ob vông.” Xam obêc nêl ngwe bêge od obêc nivîha. ¹⁶ Lêcom xam yong xam di pimil xam, léc kiyang tibêge nipaên. ¹⁷ Om xam xovô lê. Xomxo ti obêc xovô môt nivîha wê Anutu nêb il vông ge lê, léc vôngên ma ge od i nêl so.

5

Xomxo wê mone yuu susu tibeac gee

¹ Xam wê mone levac yuu susu tibeac gee, xam ngô di xovô viyin wê obêc val vô xam ge lê, di xam byag di iac ên xam lê. ² Susu vihati wê xam vông ge pital sea, di xam nêl vinyumên vihati ge, mun yuu gwaakivac kitov sea. ³ Di xam nêl mone gol yuu silva ge, guva iac sea, om guva tige obêc nêl xam nêl nipaên kitong, di myavinê obêc ya xam nimnivi

tiyi xocbê ngwax ya ge. Ên xam kituc susu yuu mone tibeac dô, léc buc timuên wê xam ob kô myaviwen lec ge vô kwabo lec. ⁴ Xam ngô lê. Xomxo wê vông yuac vô xam lec yaên gee, xam mi kityoo he ya mone nipwo tya di hòm viwen xôn. Om he nêl mone wê dô vô xam ge nêl xam nêl nipaên kitong, di xêkizêc kehe Apumtau ngô xam nêl soên wê nume yuac tige nêl ge. ⁵ Tiyi buc vihati wê xam dô kibun ga, xam kô susu nivîhaviha tibeac di dô hixôn xêmyaa nivîha, di xam vet nilôm ya yaên mi i pup lec, léc buc wê myaviwen ob kitya xam vêl ge vô kwabo lec pyap. ⁶ Xam mi vông kot vô xomxo nivîha mi hi he yib, léc he o hi xam di vông myaviwen ti lôc vô xam lêm.

Il ob le pîlihi vac viyin di dô bin Apumtau

⁷ Om xam lige vông vinên, xam le pîlihi vac viyin di dô bin buc wê Apumtau obêc lop mi lôm ge. Il xovô ên il nêbê xomxo wê vông yuac yaên ge nêb ob kô yaên nôl om dô bin buc wê lun ob tô lec yaên tige ên nêb i vô nôl nivîha. ⁸ Om xam le pîlihi di dô bin Apumtau êno bêge. Di xam vông i vin xêkizêc ta mi dô, ên buc wê Apumtau obêc lôm ge vô kwabo lec.

⁹ Xam lige, xam o léc kunac lime di so vyam vô he lêm, êdêc kô myaviwen nipaên lec lêm. Ên xomxo ti wê obêc yaxên il nêd kiyang timuên ge val le kwabo pyap. ¹⁰ Xam lige, xam xovô plopete môt ilage wê he nêl xolac lec Apumtau lê di tibii le vông viyin levac vô he, léc he le xêkizêc di kilê viyin. Mêgem xam kilê viyin mi timu vô he vixa xocbê he kilê ge. ¹¹ Ên il mi nêl ên il nêbê xomxo wê le xêkizêc vac viyin gee, he ob dô hixôn xêyaa nivîha. Xam xovô Jop kiyang pyap wê nêl ên nêbê Jop le pîlihi vac viyin viyang viyang wê tulec i ge, di timuên Apumtau vông môt nivîha vô Jop tii vac, ên Apumtau ge wê xo vigwe pisiv ên il vihati om ob ngidu il xôn.

Il ob nêl bê il nêl kiyang nôl lag puunê lêm

¹² Xam lige, a ob nêl kiyang levac ti vô xam mi xam ngô lê. Kiyang bêga bê xam

ti obêc nêl kiyang ti ge od xam o lêc nêl lag puunê me kibun me susu ti lê hixôn ên i ngidu ông kiyang xôn lêm. Nge, xam obêc lee yuu lec xomxo ngwe kiyang ge od xam nêl myabo bê “ngee”, ge od pyap. Lêc ma ge od xam nêl bêga bê “ma”, ge od pyap. Xam nêl bêge êdêc myaviwen nipaên i o lêc lôm lec xam lêm.

Kitaaên wê xomxo vông vinên vông ge xêkizêc

¹³ Xam lime ti obêc tulec viyin ge od i kitaa vô Anutu lê. Me xam ti xêmyaa obêc vô nivîha ge od i vông lilo vô Anutu hixôn pimilên. ¹⁴ Lêc xam ti obêc vông yidac ge od i nêl gyovixa i lam, ên he i lam lipac wel lec i ninivi lec Apumtau Yesu lê di kitaa lec i bê Anutu i vông i vô nivîha lec. ¹⁵ Di he obêc vông i vin Anutu di kitaa ge od Apumtau Anutu obêc vông xomxo tige vô nivîha lec tii vac, di i nêl nipaên obêc yêp ge od Anutu obêc kitya vêl. ¹⁶ Mêgem xam nêl nêl nipaên kitong voma di xam toto kitaa vô Anutu lec lime, ên Anutu i vông he i vô nivîha lec. Ên kitaaên wê xomxo vông vinên vông ge xêkizêc tiyi wê ob vô nôl di ngidu xomxo xôn ge. ¹⁷ Xam xovô lec Ilaija lê. Ên Ilaija ge xomxo tiyi xochê il ga, lêcom kitaa xêkizêc vô Anutu ên nêbê lun i nux, mêgem lun nux tiyi klismas yon di dentuc vîgê vîlu di sec ti. ¹⁸ Nang dêc kitaa nang nêbê lun i val, om lun val mêd yaên tyip mi vô nôl.

Il ob vô il vêl ên môp nipaên

¹⁹ Xam lige, xam lime ti obêc sea xolac nôl di la vac môp nipaên, lêc li ngwe obêc didii i lôm vac nivîha ge, ²⁰ od xam xovô bêga bê xomxo ti obêc vô li ngwe vêl ên môp nipaên ge, od tiyi xochê vô li tige vêl ên wê ob yib mi la vac nipaên ge, di Anutu ob kitya i nêl nipaên toto ge vêl.

1 PITA Kipihac taxlee wê Pita kivuu ge

¹ A, Pita, Yesu Kilisi nu sinale a. A kivuu kipihac tiga i loc vô xam wê Anutu nue ge vihati vac vigwe levac Pontas di Galesia di Kapadosia di Esia di Bitinia hixôn. Ilage tibii vevac tii xam moo sea mi xam loc dô vac vigwe tige. ² Ilage Mag Anutu xovô pyap ên nêb ob vînoo xam. Om vînoo xam ên nêb xam tu i nue. Di Myakilôhō Ngibua vông xam tu xomxo ngibua ên nêb xam vô ninyam lehe vô Yesu Kilisi kiyang di Yesu i lipac xam vô paha lec ya ici va hi.

Vizid nivîha hixôn kiyang malehe wê Anutu vông ge i loc vô levac vô xam vihati.

Viyin toto obêc tixuu vông vinên wê il vông ge

³ Il ob pimil Anutu wê il lig Apumtau Yesu Kilisi Ma yuu Anutu ge lê. Ên Anutu xo vigwe pisiv ên il luu vêl, om vông il tu xomxo paha xochê il yubac paha tii vac ge ên wê Yesu Kilisi kidi lec mavîha vac yibên. Om il xovô ên il nêbê il obêc dô madvîha luta lêc luta, di il bin buc wê Anutu obêc vena kô il ge. ⁴ Om Anutu obêc vông nôn nivîha ti vô il bêga nêbê il obêc dô madvîha hixôn i. Nôn nivîha tige pitalên obêc ma di obêc vô nipaên lêm di xôa obêc ma lêm. Nge, Anutu viac nôn nivîha tige pyap gê lag puunê mi dibin xam. ⁵ Xam vông i vin Anutu om Anutu viac xam nivîha ya xêkizêc wê i vông ge, di xam obêc la dô mamvîha hixôn i, om Anutu viac môp tige pyap wê obêc lam yêp seac timuên.

⁶ Xam xovô ên xam nêbê xam obêc la dô hixôn Anutu, om xam mi dô hixôn xêmyaa nivîha. Mêlêc gwêbaga Anutu obêc nêl ge od viyin toto ob tulec xam di vông myavinê vô xam. Lêc ob dia lêm.

⁷ Anutu ob vông viyin toto tulec xam ên nêb viyin tige i tixuu vông vinên wê xam vông ge ên xam xovô bê vông vinên wê xam vông ge vô xêkizêc lec, me? Xam

xovô bêga bê gol ge xomxo mi yê nivîha. Lêc gol tiyi wê ob vô nipaên ge, om xomxo si gol vac ngwax ên nêb ob yê bê gol ob dô xêkizêc vac ngwax me ob didee sea. Di vông vinên wê xam vông ge luu gol vêl. Om viyin wê tulec xam ge ob tixuu vông vinên wê xam vông ge tiyi xochê ngwax tixuu gol ge ên nêb vông vinên wê xam vông ge i le xêkizêc ta, di buc timuên wê Yesu Kilisi obêc vena le seac ge od ob pimil xam di yong xam di vông xam lêm i vô levac. ⁸ Xam mamnôn o yê Yesu ilage lêm, lêc xam xêmyaa vin lec i. Di gwêbaga xam o wê i lec mamnôn lêm, lêc xam vông i vin i di xam xêmyaa vô nivîha yang ên i, luu susu kibun ga vihati vêl, om tiyiên ma wê il ob nêl vac myad pileva ge. ⁹ Di vông vinên wê xam vông ge vô nôn nivîha vô xam bêga nêbê Anutu vô xam vêl ên xam nêb nipaên.

¹⁰ Plopete vihati wê dô ilatikwê, he nêl kiyang wê Anutu vông vô he ge yêp seac. Kiyang tige nêl ên nêbê Anutu ob xo vigwe pisiv ên il di vô il vêl ên il nêd nipaên. Kiyang tige vô nôn lec vô il, lêc he plopete ilage lungên kiyang tige kehe. Om he myag di kinêg kiyang wê nêbê Anutu obêc vô il vêl ên il nêd nipaên ge kehe.

¹¹ Myakilôhō Ngibua wê Yesu Kilisi vông ge dô vac he plopete nilô di nêl vô he bêga nêbê, “Obêc buc timuên ge xomxo ti obêc lam kilê viyin toto pyap. Nang dêc obêc la kô xêseac yuu lê levac.” Myakilôhō Ngibua vông xovôên tibêge vô he di he ngô, lêc he o xovô kehe lêm, om he kinêg ên nêbê, “Xomxo tyo obêc val lec buc tina di ob val tibêna?” ¹² Lêc Anutu nêl kitong vô he bêga ên nêbê, “Xam plopete, a vông kiyang tige lec xomxo tyo vô xam ên a nêb xam loc nêl kiyang tige kitong vô xomxo vihati. Lêc a o vông yuac tige vô xam ên a nêb i ngidu xacxam xôn lêm. Nge, yuac tige obêc ngidu he wê obêc yubac timuên ge xôn.” Anutu nêl bêge vô he ilage, di il xovô ên il nêbê kiyang wê he nêl ge vô nôn lec vô il, di gwêbaga xomxo nêl xolac nivîha tige kehe kitong vô xam mi xam ngô. Anutu vông Myakilôhō Ngibua wê dô lag puunê ge lam kibun ga, om xomxo nêl xolac vô xam ya xêkizêc wê

Myakilôhô Ngibua vông ge. Di angela êno xo ên nêb ob xovô xolac kehe.

Anutu tyuc il ên nêb il tu xomxo ngibua i tiyi xocbê ici va ge

¹³ Mêgem xam viac piyôp i yêp nivihâ, di xam viac xam nivihâ di vông xam piyôp yuu nilôm i loc diluhu vô vizid nivihâ wê Yesu Kilisi obêc vông vô xam vô buc timuên wê obêc vena seac vô xam ge. ¹⁴ Xam dô i tiyi xocbê Anutu nue wê vô ninya lehe vô kiyang wê i nêl ge. Ilage xam lungên Anutu, om xam timu vô môm nipaên wê xam nilôm kidu xam ên nêb xam vông ge. Om le i lêc vông môm nipaên tibêgee i tii vac lêm. ¹⁵ Anutu wê vinoo xam ge ici va xomxo ngibua. Om xam êno, xam tu xomxo ngibua di timu vô môm nivihâ. ¹⁶ Ên xolac nêl bêga ên nêbê, “A xomxo ngibua, om xam êno, xam tu xomxo ngibua i tiyi xocbê aca va ge.”

¹⁷ Xam mi kitaa vô Anutu di nêl bêga bê, “Xe Mag ông.” Di il Mag tige ob yaxên il lec il lêd lêm. Nge, ob yaxên il toto lec il nêd môm yuu yuac wê il vông ge. Om xam xona nêb di vyac xovô Anutu di timu vô môm nivihâ wê i vông ge i tiyi buc vihati wê xam dô kibun ga ge. ¹⁸ Xam xovô pyap ên xam nêbê ilage xam dô vac môm wê bume vông ge. Lêc môm tigege o vô nivihâ vô xam lêm. Om Anutu kisuu xam di vô xam vêl ên môm nipaên tigege. Lêc o kisuu xam ya susu kibun ga xocbê silva me gol wê ob vô nipaên ge lêm. ¹⁹ Nge, kisuu xam ya hi wê Kilisi vông ge. Anutu yê Yesu hi tiyi xocbê susu levac. Ilage xomxo si bwoc sipsip nu tu daa vô Anutu. Bwoc sipsip tige ninivi nivihâ di ningecac yuu nidodo ti o yêp vac hixôn lêm. Om Yesu tiyi xocbê bwoc sipsip, ên nipaên ti o yêp vô i lêm, om i tu daa vô Anutu. ²⁰ Ilage Anutu gên o tung lag yuu kibun lêm, di i nêl pyap ên nêb Yesu i tu daa xocbê bwoc sipsip nu ti. Nang dêc timuên Anutu vông i lam le seac ên nêb i ngidu il xôn. ²¹ Yesu lam yib ên il nêd nipaên om il vông i vin Anutu. Anutu tipî vô Yesu kidi lec maviha vac yibên di vông lê levac hixôn xêseac wê i vông ge vô i. Om xam vông i vin

pyap di bin nôn nivihâ wê Anutu obêc vông vô xam timuên ge.

Anutu xolac vông il vô paha lec

²² Xam ngô Anutu kiyang nôn di vô ninyam lehe vô, om môm tige vông xam nilôm vô paha lec, di vông xam xêmyaa vin lec lime vông vinên vihati. Di xam o kityoo he lêm. Nge, xam xêmyaa vin lec he nôn. Xam mi vông bêge, om xam lêc vông yuac xêkizêc di vông môm xêyaa vin lec maên i loc diluhu vô lime. ²³ Xam tu xomxo paha tiyi xocbê xam yubac paha tii vac nang ge. Lêc tame o kô xam tii vac tiyi wê xam ob wib ge lêm. Nge, Anutu xolac vông xam vô paha lec, om xam obêc dô mamviha luta. Xolac tiga maviha di obêc yêp luta lêc luta. ²⁴ Ên xolac nêl bêga ên nêbê,

“Xomxo vihati yang tiyi xocbê pikunta, di lê levac hixôn susu nivihâ wê he vông ge vihati tiyi xocbê maviya. Di pikunta obêc ngigo, di maviya obêc yal la. ²⁵ Lêc kiyang wê Apumtau vông ge obêc yêp luta lêc luta.”

Kiyang tige xolac nivihâ wê xomxo nêl kitong vô xam ge.

2

Apumtau tiyi xocbê ngidax wê maviha ge

¹ Om xam sea môm nipaên vihati yang, di sea kiyang kityooên, di sea môm nipaên wê xam viyum vac kiyang nivihâ ge, di sea môm wê xam nim nyag vô xomxo ên susu wê he kô ge, di sea môm wê xam nêl kiyang nimi lec xomxo ge hixôn. ² Il xovô ên il nêbê il nuge nipwo mi byag tiyi buc vihati ên nêb ob lul. Om he mi lul di le lig hixôn xêkizêc di vô levac. Om xam êno byag ên lul wê nivihâ ge i tiyi buc vihati. Lul ge Anutu kiyang nôn. Om xam kitong Anutu kiyang i tiyi buc vihati ên i ngidu xam xôn di xam le xêkizêc mi dô nimviha, di i loc tyip lec buc wê xam obêc la dô mamviha hixôn Anutu ge. ³ Ên xam xovô ên xam nêbê xêyaa vin lecên wê Apumtau vông ge vô nivihâ vô xam.

⁴ Om xam lam vô Yesu. Yesu ge tiyi xocbê ngidax maviha. Lêc xomxo yê

ngidax tige nipaên ên nêb tiyiên ma wê ob ngidu xumac xôn ge, om nêx i la. Lêc Anutu vinoo pyap di yê ên nêb nivihâ yang. ⁵ Di xam êno ge, xam tiyi xochê ngidax wê maviha ge. Om xam tyuc lec ên Anutu i vilu vô xam di vông xam tu xumac ngibua wê Myakilôhông Ngibua ob dô vac ge. Di xam ob vông yuac wê ngibua ge di vông xam tu xochê daa vô Anutu. Xam vông bêge ên Anutu i xo yuac wê Yesu Kilisi vông ge di yê daa wê xam vông ge i nivihâ. ⁶ Xolac nêl bêga nêbê,

“Xam ngô lê. A vinoo ngidax nivihâ ti. Ngidax tige nivihâ yang om tu ngidax levac wê ob le vac xumac xêkitu di hôm xumac xôn mi i le xêkizêc. Om gwêbaga a tung ngidax tige dô gê Saion. Om xomxo obêc vông i vin i ge od he ni ob yoc lêm. Nge, a ob vông vông vinên wê he vông ge i vô nôn lec.”

⁷ Xolac nêl bêge, om xam xovô pyap ên xam nêbê Kilisi vông nivihâ vô xam wê xam vông i vin i ge. Lêc xomxo wê o vông i vin lêm ge, xolac nêl he kitong bêga ên nêbê,

“Xomxo nêx ngidax nivihâ tige la ên nêb nipaên, lêc gwêbaga ngidax tyo tu levac mi le vac xumac xêkitu di hôm xumac xôn mi i le pîlihi.”

⁸ Di xolac nêl kiyang ngwe lec he wê o vông i vin lêm ge bêga ên nêbê,

“Ngidax tige wê he obêc vinux vixa lec, om obêc vông he vô nipaên.”

Kiyang nêl bêge, ên he vô nimi vô Anutu kiyang, om kiyang tige wê he obêc vinux vixa lec di vông he vô nipaên ge. Ilage Anutu nêl ên nêb obêc vông bêge vô he.

⁹ Lêc xam ge, Anutu vinoo xam pyap mi xam tu xomxo wê Anutu nêb ob viac xam ge, di xam tu xomxo wê xam ob vông yuac vô Anutu tiyi xochê xomxo wê si daa vô Anutu ge, di xam tu xomxo ngibua, di xam tu xomxo wê Anutu vông ge, di Anutu vinoo xam ên nêb xam loc nêl yuac nivihâ wê i vông ge kitong. Anutu tyuc xam om xam sea mapitoc di i didii xam vô xêseac nivihâ wê i vông ge. ¹⁰ Ilage xam o dô tiyi xochê Anutu nue ge lêm, lêc

gwêbaga xam tu Anutu nue. Ilage Anutu o xo vigwe pisiv ên xam lêm, lêc gwêbaga Anutu xo vigwe pisiv ên xam.

Anutu nue yuac il

¹¹ Xam lige, xam dô gê kibun ga tiyi xochê tibii vitevac wê he ob dô buc myabo tya ge. Om a nêl vô xam bê xam kol xam ên môp nipaên wê xam nilôm kidu xam ên nêb xam vông ge. Ên môp nipaên tige wê ob vông vevac vô kiyang nivihâ wê yêp vac xam nilôm ge. ¹² Xam tup vô môp nivihâ vac tibii madiluhu mahigun, ên he obêc so ên nêbê xam vông môp nipaên ge od he obêc yê môp nivihâ wê xam vông ge di xovô bê he nêl kiyang soên. Om he ob pimil Anutu vô buc timuên wê i obêc val vô he ge.

¹³ Xam tu Apumtau xe om xam xovô i di timu vô môp vihati wê xomxo levac toto vông ge, di loc vac he kwa ngibi. Di gavman levac ti wê tu il badzub ge, xam ngô kiyang wê i vông ge di timu vô.

¹⁴ Gavman nue yuac vihati yang ge, xam loc vac he kwa ngibi, ên gavman levac ti wê tu il badzub ge vông he lam vô il ên nêb he i vông myaviwen vô xomxo wê vông môp nipaên ge di he hi i vixa pec ên xomxo wê vông môp nivihâ ge. ¹⁵ Anutu nêb xam loc vac he gavman kwa ngibi di vông môp nivihâ. Ên xomxo wê piyôp maên ge he ya nêb ob nêl kiyang nipaên lec xam, lêc môp nivihâ vihati wê xam vông ge ob tung he mya xôn. ¹⁶ Xam loc dô i tiyi xochê xomxo wê Anutu piwelac he vêl ên kalabuhu ge. Lêc o piwelac xam ên nêb xam loc vông môp nipaên lêm. Nge, piwelac xam ên nêb xam loc tu i nue yuac, om xam loc vông yuac wê i vông ge. ¹⁷ Xam vông xomxo vihati lê i vô levac di xêmyaa i vin lec xomxo vông vinên vihati yang, di xam xona ên Anutu, di vông gavman levac ti wê tu il badzub ge lê i vô levac.

Il ob timu vô Kilisi vixa di kilê viyin

¹⁸ Xam wê xam tu xomxo levac nue yuac di vông yuac vidaaên vô he ge, xam xona nêm di loc vac he wê viac xam ge kwa ngibi di ngô he kiyang. Om xam loc vac he wê viac xam nivihâ di lum nêl

kiyang vô xam ge kwa ngibi, di loc vac he wê viac xam nipaên ge kwa ngibi hixôn. ¹⁹ Ên xam obêc vông xam yuac nivihã, léc xomxo ob vông myavinê vô xam ge od xam xovô Anutu di le xêkizêc di kilê viyin wê he vông vô xam ge. Ên xam obêc vông bêge ge od Anutu ob yê xam nivihã. ²⁰ Léc xam obêc vông môp soên di xomxo hi xam lec di xam le xêkizêc di kilê viyin tige ge od xam lêm ob vô levac ên wê xam kilê viyin tige lêm. Léc xam obêc vông môp nivihã, léc xomxo hi xam lec di xam le xêkizêc di kilê viyin tige ge od Anutu ob yê xam ên nêb xam xomxo nivihã. ²¹ Anutu tyuc xam ên nêb xam le xêkizêc vac viyin, ên Kilisi êno kilê viyin ên xam om hilung môp tige vô xam ên nêb xam timu vô i vixa. ²² Ên Kilisi o vông nipaên ti lêm di xomxo o tulec kiyang kityooên ti lec i lêm. ²³ Di xomxo nêl kiyang nipaên lec i, léc Kilisi o luu kiyang nipaên ti lax vô he lêm. Di he vông myavinê levac vô i, léc i o vông myaviwen luu mi lax vô he lêm. Nge, vông i vin Anutu di vông ici va la vac Anutu vigê, ên xovô ên nêbê Anutu obêc yaxên xomxo vihati nêb kiyang di vông nivihã me nipaên vô he tiyi xocbê môp wê he vông ge. ²⁴ Kilisi vaci kô il nêd nipaên lec ici va ninivi di yib lec xax pola ên nêb il sea môp nipaên vihati yang di dô madvãha di timu vô môp nivihã vihati. He hi Kilisi ninivi vô myavinê sea, léc myavinê wê i vông ge vông xam vô nivihã lec. ²⁵ Ilage xam la vaxvax tiyi xocbê bwoc sipsip wê xomxo ti o didii he lêm ge. Léc gwêbaga xam pilepac xam pyap di lôm lam timu vô Yesu wê didii xam di viac xam tiyi xocbê xomxo ti viac bwoc sipsip ge.

3

Kiyang lec vêu yuu vux wê iima ge

¹ A nêl pyap gwêba ên a nêbê xam loc vac xomxo levac kwa ngibi, om a ob nêl kiyang tiga vô xam vêu wê xam kô vux ge bêga bê xam loc vac liyame kiyang kwa ngibi, ên he ya obêc vông i vin Anutu kiyang lêm ge od he ob yê môp nivihã wê xam mi vông ge di ob pilepac he nilô la vô Anutu. Léc he ob pilepac nilô ên kiyang

wê xam ob nêl vô he ge lêm. ² Nge, he ob yê xam di xovô bê xam xona ên Anutu di timu vô môp nivihã, om he ob pilepac nilô la vô Anutu. ³ Léc xam vêu ge, le i léc vông nilôm i loc vô môp vunacên i tiyi xocbê xam vunac vô bamzub lihi di nux komkom gol lec kwam di vinyum ngakwi paha ge lêm. ⁴ Nge, xam vunac vô xam nilôm môci bêga bê kiyang malehe i yêp vac xam nilôm. Ên vunacên tige ob vô nipaên lêm. Nge, obêc dô luta, di Anutu obêc yê vunacên tige nêb nivihã yang. ⁵ Ilage vêu wê tu vêu ngibua wê vông nilô la diluhu vô Anutu ge, he vunac vô nilô ya vunacên tibêge di ngô liyae kiyang di la vac he kwa ngibi. ⁶ Sela êno vông môp tibêge di la vac liya Eblaham vya kwa ngibi di nêl vô i ên nêbê, “A nêg levac ông.” Om xam vêu ge, xam obêc timu vô môp nivihã di xonaên obêc ma ge od xam ob tiyi xocbê Sela nue.

⁷ A ob nêl vô xam vux wê xam ii vêu ge bêga bê xam xovô vinême di dô nivihã hixôn he, ên xêkizêc wê he vông ge o tiyi wê xam vux vông ge lêm. Om xam viac he nivihã. Di xam xovô bêga bê Anutu vông vizid nivihã vô xam vux di vông vô vinême hixôn. Vizid tige bêga nêbê xam obêc dô mamvãha luta hixôn Anutu. Om xam vux, xam dô nivihã hixôn vinême ên môp nipaên ti i o léc le vac kitaaên wê xam vông ge xôn lêm.

Il ob kilê viyin lec môp nivihã wê il vông ge

⁸ A ob nêl kiyang ti hixôn bêga bê xam nilôm i yêp tived, di xam xo vigwe pisiv ênma, di xam xêmyaa i vin lec lime vông vinên vihati, di xam viac lime vihati i nivihã, di xam o yong xam vô lime lêm. ⁹ Di xam o vông nipaên vac nipaên lêm, di xomxo obêc nêl kiyang nipaên vô xam ge od le i léc luu kiyang nipaên i loc vô he lêm. Nge, xam kitaa vô Anutu ên i vông vizid nivihã vô he. Anutu tyuc xam ên nêb xam vông môp tibêge, om xam obêc vông bêge ge od Anutu ob vông vizid nivihã vô xam vô buc timuên. ¹⁰ Om xam timu vô môp nivihã bêge, ên xolac nêl bêga ên nêbê,

“Xomxo ti obêc nêb dô hixôn xêyaa nivîha gê kibun ga di tulec nivîha i tiyi buc vihati ge od i vîbu mya xêkizêc di kiyang nipaên ti i o lêc tyip vac mya lêm, di i viac mya nivîha di i o lêc nêl kiyang kityooên ti lêm. ¹¹ Mêd i vô nîmi vô môp nipaên vihati di timu vô môp nivîha, di myag môp wê ob dô ya kiyang malehe ge di timu vô. ¹² Ên Apumtau yê xomxo wê nivîha ge di ngîdu he xôn, di ngô kitaaên wê he kitaa vô i ge. Lêc he wê vông môp nipaên ge, Apumtau vô nîmi vô he di vông myaviwen nipaên vô he.”

¹³ Xam obêc vông yuac xêkizêc di la vac môp nivîha ge od letya ob vông xam vô nipaênê? ¹⁴ Lêc xam obêc vông môp nivîha lêc xomxo obêc vông viyin vô xam ge od xam xêmyaa i vô nivîha, di le i lêc xona ên he lêm, di xam nîlôm i o xo kiyang tibeac lêm. ¹⁵ Nge, xam vông nîlôm i loc diluhu vô Kilisi di vông i tu xam nêm xomxo levac. Di xam viac xovôên wê xam vông ge, ên xomxo ti obêc kinêg xam lec vông vinên wê xam vông ge kehe ge od xam obêc tiyi wê xam ob nêl kitong vô he mi he xovô. Om xam wê he tiyi xocbê he xomxo levac ge di lum nêl kiyang malehe vô he. ¹⁶ Di xam viac nîlôm i vô paha, di nipaên ti i o yêp vô xam lêm, ên xomxo obêc nêl nipaên vô xam ên wê xam vông i vin Kilisi di timu vô môp nivîha ge od he ni ob yoc ên kiyang nipaên wê he nêl lec xam ge. ¹⁷ Xam obêc vông môp nivîha, lêc Anutu obêc tyuc lec ên nêbê xam tulec viyin ge od Anutu ob yê nivîha. Ên môp tibêge luu môp wê xam tulec viyin ên môp nipaên ge vêl. ¹⁸ Ên Kilisi êno tulec viyin di yib ên il nêd nipaên lu tîbed di obêc yib lu ngwe hixôn tii vac lêm. Kilisi ge xomxo nivîha yang, lêc yib ên il wê nipaên ge ên nêb ob didii il lôm vô Anutu. Xomxo hi Yesu ninivi yib lêc i kinu dô maviha. ¹⁹⁻²⁰ Ilage vô buc wê Nôa dô maviha ge xomxo ya dô hixôn, lêc he o vông i vin Anutu kiyang lêm, om he yib mi la dô vac vigwe nipaên. Om buc timuên wê Kilisi yib ge od Kilisi kinu la nêl xolac vô xomxo yibên tîge kinu. Buc

wê he gên dô maviha ge od he o vông i vin Anutu kiyang lêm. Lêc Anutu o kitya he vêl lutibed lêm. Nge, Anutu dibin he ên nêb he i pilepac nîlô loc vô i. Nôa dilox sip levac ti, lêc he o pilepac he lêm. Om xomxo yuutyabed tiyi

xocbê he vigê vilu di sec yon ge wê he la dô vac sip nîlô, di mia dung di lig, mêd he wê dô vac sip nîlô ge vihati dô maviha di ti o yib vac mia lêm. ²¹ Om môp wê Nôa dô maviha vac sip ge tixuu il lec môp wê il lipac mia ngîbua ge bêga nêbê môp mia lipacên ge vô il vêl ên il nêd nipaên om il obêc dô maviha. Lêc il o lipac nidnivi ên il nêb nîngeac i loc vêl lêm. Nge, mia lipacên wê il vông ge tiyi xocbê il kitaa vô Anutu ên il nêb i kitya il nêd nipaên vêl di vông il nîlôd i vô paha lec. Om wê Anutu kitya il nêd nipaên vêl ge, kehe lec wê Yesu Kilisi kidi lec maviha vac yibên ge. ²² Yesu lax mi la lag puunê di la dô vô Anutu vigê hiyôv, om angela di he wê kô lê levac gê lag puunê hixôn xêkizêc toto wê dô lag puunê ge vihati dô vac Kilisi kwa ngîbi.

4

Il sea môp nipaên wê tibii madîluhu vông ge

¹ Kilisi kilê viyin lec ninivi om xam xovô wê i kilê viyin ge di timu vô i vîxa, ên xomxo ti obêc kô myavinê lec ninivi ge od sea môp nipaên pyap di ob timu vô i tii vac lêm. ² Mêgem buc vihati wê obêc dô kibun ga ge, od ob la vac môp wê nîlô kidu i ên nêb i vông ge lêm. Nge, ob vông môp nivîha vihati wê Anutu xovô ên nêb i vông ge. ³ Ilage xam la vô môp nipaên toto wê tibii madîluhu xêyaa vin lec ge di xam vông môp nipaên luu vêl, om gwêbaga i tip loc. Môp nipaên wê xam vông ilage bêga nêbê môp yôdac vêx yuu vux, di môp nipaên wê xam nîlôm kidu xam nêb xam vông ge, di xam num mi vô mavmav, di xam wa yaên levac di xam o vông mahîgun vac lêm, di xam num mia xêkizêc di mia viac xam di xam vông môp nipaên ya, di xam vô nîmim vô Anutu kiyang di yev vîxam kitu vô anutu kityooên di kitaa vô he. ⁴ Ilage xam mi

vông môt nipaên tibêgee, léc gwêbaga xam sea môt nipaên la dô xel. Om tibii madiluhu yetac ên wê xam o vông môt nipaên hixôn he lêm ge, om he nilô vô nipaên vô xam di he nêl kiyang nipaên lec xam. ⁵ Léc obêc buc timuên ge od he obêc la le vô Anutu manôn di nêl môt nipaên wê he mi vông ge kehe kitong vô i di Anutu ob yaxên he. Anutu viac i pyap ên nêb obêc yaxên xomxo vihati yang nêl kiyang, he wê dô maviha hixôn he wê yib ge. ⁶ Vô buc wê he dô maviha ge Anutu yaxên he di he yib tiyi xochê xomxo vihati ob yib ge. He yib pyap dêc Anutu kiyang nivaha la vô he ên nêb he i ngô di he kinu i léc dô maviha i tiyi xochê Anutu dô maviha ge.

Xovôên toto wê Anutu vông vô il ge

⁷ Buc wê susu vihati yang obêc tiyôô ge vô kwabo lec. Om xam viac xam di xovô nivaha di kitaa vô Anutu i tiyi buc vihati. ⁸ Môt xêyaa vin lecên tived wê luu môt vihati yang ge vêl. Om xam xêmyaa i vin lec lime vihati, ên môt xêyaa vin lecên tiyi wê ob pilepac nipaên wê xomxo vông vô il ge vêl. ⁹ Xam lime vông vinên ya obêc miloc vô xam ge od xam vev ngwax vô he di viac he nivaha di le i léc vông hixôn nilôm yuu lêm. ¹⁰ Anutu vông xovôên toto vô xam ên nêb xam toto vông yuac ya. Om xam vông yuac i nivaha ên i ngidu xam lime xôn. Xam obêc vông bêge ge od xam ob vông xovôên toto wê Anutu vông vô xam ge vô nôn lec. ¹¹ Om Anutu obêc vông xovôên vô xomxo ti ên nêb i nêl kiyang ge od xomxo tige i nêl Anutu kiyang. Di Anutu obêc vông xovôên vô xomxo ti ên nêb i ngidu xomxo xôn ge od xomxo tige i ngidu xomxo xôn ya xêkizêc wê Anutu vông vô i ge. Xam obêc vông Anutu yuac toto bêge ge od xomxo ob yê yuac wê xam vông ge nivaha di pimil Anutu lec Yesu Kilisi lê. Xêkizêc hixôn xêseac i yêp vô i luta léc luta. Nôn.

Il ob kilê viyin lec Kilisi lê

¹² Xam lige wê a xêgyaa vin lec xam ge, gwêbaga viyin yuu myavinê levac, tiyi xochê ngwax myavinê nux xam ge, tulec xam ên nêb ob tixuu xam. Om le

i léc yetac ên viyin tige lêm, di le i léc xo di nêl bêga bê viyin tige paha ti lêm. ¹³ Nge, xam kilê viyin tiyi xochê Kilisi kilê ge, om xam xêmyaa i nivaha. Ên buc timuên wê Kilisi hixôn xêseac wê i vông ge obêc lam le seac ge od xam xêmyaa ob vô nivaha yang. ¹⁴ Om xomxo obêc nêl nipaên lec xam ên wê xam vông i vin Kilisi ge od xam xêmyaa i nivaha, ên Anutu Myakilôhê Ngibua hixôn xêseac wê i vông ge dô hixôn xam pyap. ¹⁵ Léc xam obêc kô myavinê ge od le i léc kô lec wê xam hi xomxo ti yib ge lêm, me xam vun xomxo susu ge lêm, me xam vông môt nipaên viyang viyang ge lêm, me xam tung mamnôn loc vô xomxo susu ya hixôn lêm. Nge, xam obêc kô myavinê ge od xam kô lec wê xam vông i vin Yesu ge. ¹⁶ Om xomxo ti obêc vông viyin vô xam ên wê xam vông i vin Kilisi ge od xam nim i o yoc lêm. Nge, xam pimil Anutu lec Kilisi lê. ¹⁷ Ên buc wê Anutu ob yaxên xomxo vihati nêl kiyang ge vô kwabo lec. Di obêc yaxên il wê il tu i nue ge taxlee. Om Anutu obêc yaxên il wê il vông i vin i kiyang ge taxlee ge od ob vô bêna vô he wê pwoo i kiyang vac ge? ¹⁸ Xolac nêl bêga ên nêbê,

“Xomxo vông vinên ob tulec viyin levac, di obêc timuên ge he ob la dô maviha. Di he wê pwoo Anutu kiyang vac di vông môt nipaên ge, he obêc la na?”

¹⁹ Xolac nêl bêge, mêmegem Anutu obêc tyuc lec ên nêb viyin ti i tulec xam ge od xam vông môt nivaha di vông nilôm yuu nimnivi i loc vô Anutu. Ên Anutu tung il lec kibun ga di viac il nivaha, di obêc sea kiyang wê hilu vô il ge lêm.

5

Xam gyovixa xam viac Anutu nue sipsip

¹ A nêb a ob nêl kiyang ti vô he gyovixa vac xam mahigun. A êno gyovixa ti, di a xê Kilisi lec magnôn di xê wê i kilê viyin ge. Di obêc buc timuên ge xêseac wê Anutu vông ge obêc lam seac, mêd a hixôn xam, il xôn obêc la dô vac xêseac tige. Om a ob nêl xêkizêc vô xam gyovixa bêga bê ² xam viac Anutu nue i nivaha ên

he tiyi xocbê bwoc sipsip wê xam ob viac ge. Lêc

xam nim obêc ma, lêc xomxo ti kidu xam vac yuac tige ge od o nivihha lêm. Om xam xêmyaa i vin lec yuac gyovixha tige di xam vông yuac tyo i tiyi xocbê Anutu vông vô xam ge. Di le i lêc xo bê xam ob vông yuac gyovixha ên kô mone lec lêm. Nge, xam nilôm i kidu xam, di xam vông yuac tige. ³ Di xam o lêc wê xacxam va tiyi xocbê xomxo levac di wê lime wê Anutu vông vac xam vigêm ge nipaên di vông viyin vô he lêm. Nge, xam viac he nivihha di didii he vac môp nivihha ên he i yê di timu vô xam vixam. ⁴ Xam wê gyovixha ge, xam obêc vông yuac bêge ge od buc timuên wê Yesu Kilisi obêc vena ge od xam obêc kô xêseac wê vixôlên obêc ma ge. Yesu Kilisi ge il bazub wê viac il ge.

Il ob pilepac il di vô nipwo lec

⁵ A ob nêl vô xam ngivihi bêga bê xam loc vac gyovixha kwa ngibi di ngô he vya. Di a ob nêl vô xam vèx yuu vux vihati bêga bê le i lêc kô xam lec vô xomxo lêm. Nge, xam pilepac xam mi vô nipwo lec di loc vac lime vông vinên vihati kwa ngibi, ên kiyang yêp bêga ên nêbê, “Anutu obêc vông vevac vô he wê kô he lec vô xomxo ge, di obêc vông vizid nivihha vô he wê pilepac he mi vô nipwo lec ge.” ⁶ Kiyang nêl bêge, mêmegem xam pilepac xam di vô nipwo lec di loc vac Anutu xêkizêc kwa ngibi, êdêc vô buc timuên wê Anutu vaci vînoo ge od i hôm xam lec di vông xam lêm i vô levac. ⁷ Anutu xo xam di viac xam, om xam vông viyin vihati wê tulec xam ge i loc vac i vigê.

⁸ Xam piyôp i yêp nivihha di xam viac xam, ên Seten wê vông vevac vô xam ge la di lôm di la di lôm di myag xomxo ên nêb ob hi i tiyi xocbê noo laion vô vya levac ên nêb ob nga xomxo ge. ⁹ Om xam le xêkizêc ya vông vinên wê xam vông ge di vông vevac vô Seten, ên xam xovô pyap ên xam nêbê lime vông vinên vac vigwe vihati yang tulec viyin yuu myavinê tiyi xocbê xam tulec ge. ¹⁰ Anutu ge vizid nivihha vihati yang kehe i, di tyuc il ên nêbê il obêc la dô vac xêseac wê i vông ge luta lêc luta lec yuac wê Kilisi vông ge.

Om gwêbaga xam ob kilê viyin vac buc myabo tya. Lêc viyin obêc tiyôô, di Anutu vaci obêc vông xam vô nivihha lec i tii vac nang, di ngidu vông vinên wê xam vông ge xôn, di vông xam le xêkizêc. ¹¹ Xêkizêc wê Anutu vông ge ob yêp luta lêc luta. Nôn.

Pita kiyang timuên

¹² A, Pita, a nêl kiyang bo wê yêp vac kipihac tiga di Sailas kivuu ya vigê. A xê Sailas tiyi xocbê a lig nivihha wê vông yuac nivihha ge. A kivuu kipihac tiga loc vô xam ên a nêb a ob ngidu xam xôn di nêl xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge kitong vô xam bêga bê xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge vixôhilôg nôn. Om xam le xêkizêc ya kiyang nôn tige. ¹³ Xomxo vông vinên Babilon wê Anutu vînoo he pyap ge, he nêl vidiiên vô xam. Di a nug Mak êno nêl vidiiên vô xam. ¹⁴ Xam vihati pul lime vông vinên vigê ên i nêl kitong vô he bê xam xêmyaa vin lec he.

Kiyang malehe i loc ngidu xam wê xam tu Kilisi xe ge xôn.

2 PITA

Pita kipihac wê vông yuu ge

¹ A, Saimon Pita, a ga Yesu Kìlisi nu yuac di a tu sinale ti. A kivuu kipihac tiga loc vô xam wê xam vông i vin Anutu tiyi xochê xe vông i vin ge. Môm vông vinên tige nivihã. Il vông i vin lec môm nivihã wê Kìlisi vông ge. Yesu Kìlisi ge il Anutu i wê vô il vêl ên il nêd nipaên. ² Xam xovô Anutu yuu il lig Apumtau Yesu, om xam vông xovôên tige i vô levac, ên xêyaa vin lecên yuu kiyang malehe i vô levac vô xam.

Il ob vông môm wê Anutu tyuc il di vînoo il ge i vô nôn lec

³ Anutu vông susu hixôn nôn nivihã vihati vô il ya xêkizêc wê i vông ge ên nêb nôn tige i ngidu il xôn gê kibun ga di didii il mi la vac môm nivihã wê Anutu vông ge vihati mi il timu vô. Om il kô nôn tige vihati ya xovôên nivihã wê Anutu vông vô il lec ici va ge. Anutu tyuc il ya xêseac yuu lê levac wê i vông ge ên nêb il tu i nue. ⁴ Ilage Anutu hîlu kiyang tibeac vô il ên nêb ob vông nôn nivihã vihati vô il ya xêseac yuu lê levac wê i vông ge. Nôn tige nivihã yang. Lêc môm nipaên wê il nilôd kidu il ên nêb il vông ge yêp vô il gê kibun ga om vông il vô nipaên. Om Anutu vông kiyang wê hîlu pyap ge vihati vô nôn lec vô il di vông nôn nivihã vihati vô il ên nêbê he i ngidu il xôn di il pec ên môm wê ob vông il vô nipaên ge, di il tu xomxo nivihã nôn i tiyi xochê Anutu vaci ge.

⁵ Anutu nêb il ob tu xomxo nivihã i tiyi xochê i ge, mêgem a ob nêl vô xam bê xam lêc vông yuac xêkizêc di vông môm nivihã vihati i yêp hixôn vông vinên wê xam vông ge, di xam kô xovôên nivihã hixôn, ⁶ di xam viac xam ên môm wê nimnivi xovô ge, di xam le xêkizêc vac viyin, di xam timu vô môm wê Anutu vông ge vihati, ⁷ di xêmyaa i vin lec lime, di xêmyaa i vin lec xomxo vihati hixôn. ⁸ Ên xam obêc timu vô môm bêgee di vông i vô levac ge od xovôên wê xam xovô lec il lig

Apumtau Yesu Kìlisi ge obêc yêp vidaaên lêm. Nge, ob vô nôn nivihã vô xam, di xam ob vông yuac nivihã ya. ⁹ Lêc xomxo vông vinên ti obêc vông môm tibêgee lêm ge od tiyi xochê manôn toc di o yê vigwe lêm, ên ilage xovô wê Anutu kitya i nêb nipaên vêl ge lê, lêc gwêbaga lungên môm tige nang.

¹⁰ Xam lige, Anutu tyuc xam di vînoo xam pyap ên nêb xam tu i nue. Mêgem xam vông yuac xêkizêc, ên môm wê Anutu tyuc xam di vînoo xam ge i vô nôn lec. Ên xam obêc vông bêge ge od xam ob le xêkizêc di susu ti ob pwoo xam pec lêm, ¹¹ di Anutu obêc tax vuayen ên xam di xam la vac Yesu Kìlisi ben di Anutu obêc hi vixa pec ên xam di viac xam dô luta lêc luta. Yesu Kìlisi ge il Apumtau wê vô il vêl ên il nêd nipaên.

¹² Kiyang wê a nêl vô xam ge, xam ngô di vông i vin pyap, di xam mi le xêkizêc vac kiyang nôn tige. Lêc a nêb a ob nêl kiyang tige i tii vac nang vô xam, ¹³ om tiyi buc vihati wê a dô magviha gê kibun ga ge od a ob nêl kiyang tige i tii vac vac vô xam ên xam ngô di hôm xôn pîlihi. A obêc vông bêge ge od nivihã, ¹⁴ ên il lig Apumtau Yesu Kìlisi nêl kitong vô a om a xovô bêga ên a nêbê buc wê a ob xib ge vô kwabo lec. ¹⁵ Om a nêb a ob vông yuac xêkizêc di nêl kiyang tige i tii vac vô xam, êdêc wê a xib ge od kiyang wê a nêl vô xam ge i yêp vac xam piyôp di xam xovô i tiyi buc vihati.

Pita yê xêseac wê Kìlisi vông ge

¹⁶ Xe nêl xêkizêc wê il lig Apumtau Yesu Kìlisi vông ge kitong vô xam, di xe nêl vô xam ên xe nêbê Yesu obêc vena i tii vac nang. Lêc xe o ngô pivulac vidaaên ti lec Yesu mi nêl kitong vô xam lêm. Nge, xe xê Yesu lec mamnôn, di xe xê xêseac wê i vông ge. Om xe nêl kitong vô xam. ¹⁷ Mag Anutu vông Yesu lê vô levac di vông xêseac wê i vông ge vô i. Anutu wê xêseac kehe ge vông kiyang lam vô Yesu bêga ên nêbê, "Xomxo tige a nug wê a xêgyaa vin lec i di a xê i nivihã ge." ¹⁸ Xe dô hixôn Yesu lec kitôn ngibua om xe ngô vya tige wê lam gê lag kisiinê ge.

19 Om xe xovô bêga ên xe nêbê kiyang wê plopete vihati nêl ilage, he nêl vixôhilôg nô. Om xam obêc hêm he kiyang tige xôn pilihi ge, od xam ob dô nivaha. Ên kiyang wê he nêl ge tîyi xochê lam wê linac vac mapitoc ge. Om xam timu vô he kiyang di i loc tyip vô buc wê Kilisi obêc vena hixôn xêseac ge. Xêseac wê i vông ge nginoo xêseac wê lam vông ge vêl. Vô buc tige il ob xovô plopete kiyang wê he nêl ilage i yêp seac. 20 Lêc taxlee ge xam xovô bêga bê xomxo ti o tîyi wê ob nêl plopete kiyang kehe kitong ya xovôên wê ici va vông ge lêm. 21 Ên ilage he plopete ti o nêl kiyang ya xovôên wê heche va xovô ge lêm. Nge, Myakilôhô Ngibua vông Anutu kiyang vô he lêc he nêl.

2

Môp nipaên wê plopete kityooên vông ge

1 Ilage plopete kityooên ya kidi lec vac he Islel mahigun. Di gwêbaga plopete kityooên ya obêc kidi lec vac xam mahigun di kityoo xam ya xolac kityooên, di he ob viyum kiyang nipaên vac kiyang nivaha nilô, di nêl kiyang kityooên viyang viyang wê obêc vông xomxo vô nipaên ge, di he ob yax Apumtau wê vô he vêl ên nipaên ge vun. Om môp nipaên wê he vông ge wê Anutu obêc kitya he vêl lutibed. 2 Di he obêc didii xomxo tibeac la vac môp yôdac hixôn môp wê vaxvax ge. Om môp nipaên wê he vông ge ob vông xomxo nêl kiyang nipaên lec Anutu môp yuu kiyang nô. 3 Plopete kityooên tige mi vông nilô la vô mone, om he ob nêl kiyang kityooên vô xam ên nêb ob kô mone vô xam. Lêc ilage Anutu nêl mi i yêp pyap ên nêb obêc yaxên he nêl kiyang di vông myaviwen vô he. Anutu wê obêc kitya he vêl ge o lungên he lêm. Nge, dô bin buc wê obêc vông myaviwen vô he ge.

4 Ilage angela ya vông môp nipaên, lêc Anutu o xo vigwe pisiv ên he lêm. Nge, tii he la vac vigwe nipaên, di vông he la dô kalabuhu vac lôva wê mapitoc ta ge. Om he ob la dô di i la tyip lec buc wê

Anutu ob yaxên he nêl kiyang ge. 5 Ilage lec buc wê Nôa dô maviha ge od xomxo vô nimi vô Anutu, lêc Anutu o xo vigwe pisiv ên he lêm. Nge, vông mia tyip vac kibun di hi he ma vêl. Mêd Nôa tibed wê mi nêl môp nivaha kitong mi i yêp seac, om Anutu viac Nôa di xomxo vigê vilu di sec yuu ge he dô maviha vô buc wê mia hi tibii ge. 6 Ilage Anutu yaxên môp nipaên wê tibii Sodom yuu Gomola vông ge. Om vông myaviwen vô vigwe yuu ge, di nyuu yuuya ngwax levac di ngwax ya yuu ma vêl, om vigwe tu viwev pileva. Anutu vông bêge ên nêb xomxo wê vô nimi vô i ge he i yê di xovô bê Anutu obêc vông myaviwen vô he. 7 Lot mi dô vac vigwe Sodom, lêc Anutu hêm Lot vêl ên ngwax wê ob ya vigwe Sodom yuu Gomola ge, ên Lot ge xomxo nivaha ti. Om môp yôdac hixôn môp nipaên vihati wê tibii Sodom yuu Gomola vông ge vông Lot nilô vô viyin. 8 Ên Lot ge xomxo nivaha wê nilô timu vô môp nivaha ge, lêc dô vac he mahigun om yê môp nipaên wê he vông ge di ngô kiyang nipaên wê he nêl ge. Om vông i nilô vô viyin mabu yocên tîyi buc vihati. 9 Kiyang tige wê nêl lec angela nipaên hixôn Nôa yuu Lot ge ob vông xovôên vô il bêga bê Apumtau xovô viyin wê tulec xomxo nivaha ge om ici va tîyi wê ob vô he vêl ên viyin tige. Di xovô môp nipaên wê xomxo nipaên vông ge om ici va tîyi wê ob vông myaviwen vô he di i la tyip vô buc wê obêc yaxên xomxo vihati nêl kiyang ge. 10 Plopete kityooên obêc kô myaviwen nipaên i luu vêl, ên he mi vông môp yôdac hixôn môp ningec vihati, di yê Anutu kiyang hixôn xomxo levac kiyang tîyi xochê kiyang pileva ge, di he mi yong he di timu vô môp wê he nilô xovô ge, di he nêl kiyang nipaên lec angela lag kisiinê di o xona lêm. 11 Angela tige lê hixôn xêkizêc wê he vông ge luu xomxo vihati vôngo vêl. Lêc angela tige o luu kiyang nipaên ti lax vô plopete kityooên tige lêm, di he o vông kiyang vô Apumtau lec nipaên wê xomxo tige nêl lec he ge lêm.

12 Plopete kityooên tige mi timu vô môp nipaên wê ninivi vông ge, om he

tiyi xocbê bwoc vîmen wê piyôp maên wê xomxo ob tii he di hi he yib ge. Ên he nêl kiyang nipaên vaxvax lec kiyang wê he xovôen kehe ma ge. Om môp nipaên wê he vông ge obêc vông he vô nipaên di kitya he vêl, ¹³ di he obêc kô myaviwen nipaên lec nipaên wê he vông ge. Ên he xêyaa vin lec wê he ob num di vông môp nipaên vô vidiiên wê hiyôv ge. Di he ya yaên hixôn xam, léc he nilô vô nivihâ ên môp nipaên wê he mi vông ge, om he tiyi xocbê do nipaên vac xam mahigun ge. ¹⁴ Di he manôn yê vêx di xo môp yôdac, di he o dô seac vêl ên môp nipaên lêm. Di he didii xomxo wê o vông i vin xêkizêc lêm ge mi la vac môp nipaên, di he vông piyôp yuu nilô la vihati vô susu kibun ga. Anutu nêl pyap ên nêbê obêc kitya he vêl. ¹⁵ Plopete kityooên tige sea môp nivihâ di la vaxvax vac môp nipaên, di timu vô môp nipaên wê Bio nu vux Belam vông ilage. Belam xêyaa vin lec wê ob vông môp nipaên di kô mone lec. ¹⁶ Léc bwoc donki wê Belam vông ge nêl i nêl nipaên kitong vô i. Bwoc donki o tiyi wê ob nêl kiyang ge lêm. Léc donki tige keac vô Belam tiyi xocbê xomxo keac ge di nêl Belam nêl nipaên kitong vô i. Om donki tige le vac plopete Belam nilô judajuda xôn.

¹⁷ Om plopete kityooên tige vihati tiyi xocbê lôva wê xomxo mi kilê mia vac léc mia tuacên ge, di he tiyi xocbê lun mapitoc léc lun valên ma ge. Om Anutu viac vigwe mapitoc ta wê he obêc la dô vac ge. ¹⁸ Xomxo tige kô he lec di keac vya levac lec kiyang pileva wê nôn maên ge. Di he kityoo xomxo wê gên sea môp nipaên wê tibii madiluhu vông ge, di didii he lax mi la vac môp yôdac hixôn môp nipaên wê he ninivi xovô ge. ¹⁹ Xomxo kityooên tige nêl bêga ên nêbê, “Xam obêc nêb xam ob vông môp ti i tiyi wê xam xêmyaa vin lec ge od xam vông. Léc môp tige ti o tiyi wê ob viac xam ge lêm.” He nêl bêge lê, léc he nêl kiyang kityooên. Ên he tu xomxo yuac wê môp nipaên viac he ge. Ên môp nipaên ti obêc viac xomxo ge od xomxo tige ob tu môp nipaên tige nu yuac. ²⁰ Xomxo ob xovô il lig Apumtau

Yesu Kilisi wê vô il vêl ên il nêd nipaên ge, di vông i vin i, di pec ên môp nipaên kibun ga wê vông he vô nipaên ge, léc he obêc pilepac he mi lax vô môp nipaên tii vac nang di môp nipaên obêc hôm he xôn ge, od he obêc dô vac nipaên luu wê he dô vac tax ge vêl. ²¹ Ên ilage he o xovô môp nivihâ lêm om he dô vac nipaên. Léc gwêbaga he xovô di vông i vin Anutu kiyang, léc he vô nimi vô, om he ob dô vac nipaên luu wê he dô vac ilage vêl. ²² Om nipaên wê tulec he ge tiyi xocbê kiyang ti wê yêp bêga ên nêbê, “Noo mi ya susu wê he mutac ge tii vac nang.” Di kiyang ngwe nêl bêga ên nêbê, “Bwoc ti wê loc hixôn ninivi nivihâ ge ob lax lipac i vac lôm tii vac nang.”

3

Apumtau Yesu obêc vena vixôhilôg

¹ Xam lige, ilage a kivuu kipihac ti vô xam, nang dêc gwêbaga a kivuu kipihac ngwe ga wê vông yuu ge vô xam. Léc a kivuu kipihac yuu ge vô xam ên a nêb i tipî vô xam piyôp i yêp seac di xam xovô kiyang tiga i tii vac. ² A nêb xam xovô kiyang wê plopete ngibua nêl ilage i tii vac, ên he nêl kitong lec buc wê obêc val timuên ge. Di xam xovô xolac wê il Apumtau vông ge. Apumtau vô il vêl ên il nêd nipaên, di vông i xolac vô lime sinale di he nêl kitong vô xam mi xam ngô. Om xam ngô di xovô i tii vac.

³ Om xam léc xovô taxlee bêga bê vô buc timuên ge od tibii ya obêc val vô xam di ob timu vô môp wê he nilô kidu he ên nêb he ob vông ge, di he ob so vya vô xam ên wê xam vông i vin Anutu ge, om he ob yax mang di nêl vô xam bêga ên nêbê, ⁴ “Yesu nêl vô xam ên nêbê obêc vena vô xam, me? Om tyo dô gê tina? Wê lê, Yesu o vena lêm. Nge, vô buc wê Anutu tung lag yuu kibun ge, di i la vô buc wê il mage buge yib ilage, di i val tyip gwêbaga hixôn, susu hixôn kiyang vihati dô tiyi xocbê dô ilage di ti o pilepac lêm.” ⁵ He ob nêl kiyang tibêge vô xam, léc he nêbê he ob xovô yuac wê Anutu vông ilage lêm. Yuac wê Anutu vông ilage bêga nêbê Anutu nêl di lag yêp di

kibun val tyip vac mia nilô di yêp vac mia mahigun. ⁶ Lêc kibun o yêp bêge xuhu dia lêm. Nge, timuên ge od Anutu nêl di mia hivun kibun xôn ên wê xomxo vông nipaên ge. ⁷ Lêc lag yuu kibun wê yêp gwêbaga, Anutu nêl ên nêbê yuu ob yêp di i loc tyip lec buc wê ngwax obêc ya yuu xôn vêl ge. Vô buc tige Anutu obêc yaxên xomxo vihati nêl kiyang di obêc kitya he wê vô nimi vô i ge vêl.

⁸ Xam lige, le i lêc lungên kiyang tiga lêm. Kiyang tiga nêl bêga ên nêbê buc wê il xê ên il nêb buc myabo tya ge Anutu yê nêb buc dia tiyi xocbê klismas 1,000, di buc wê il xê ên il nêb buc dia ge Anutu yê tiyi xocbê buc tived. ⁹ Om xomxo ya so ên he nêb mêd Apumtau vông yuac hiyi hiyi om kiyang wê nêb ob vena ge gên o vô nôn lec lêm. Ge he so. Ên Apumtau o vông yuac hiyi hiyi lêm. Nge, bin xomxo wê vô nimi vô i ge ên nêb he i pilepac he vêl ên nipaên wê he vông ge, ên Apumtau xo ên nêbê xomxo ti i o lêc yib mi la vac nipaên lêm.

Lag yuu kibun xôa obêc ma

¹⁰ Buc timuên wê Apumtau obêc vena lec ge, buc tige obêc val tiyi xocbê xomxo yôdac ti. Ên buc tige il o xovô lêm. Vô buc tige lag obêc vô nididun levac di xôa obêc ma, di ngwax obêc ya lag yuu kibun hixôn susu vihati ma vêl. ¹¹ Vixôhilôg nôl, Anutu obêc kitya susu lag yuu kibun vihati vêl. Om gwêbaga xam ob dô bêna? Xam vông môp ngibua i vô nôl lec vô xam di timu vô môp wê Anutu vông ge, ¹² di xam dô bin Anutu buc wê obêc val timuên ge di vông yuac xêkizêc ên buc tige i val sebseb. Vô buc tige ngwax obêc ya lag ma vêl, di susu vihati obêc didee ên ngwax levac di xôa obêc ma. ¹³ Ilage Anutu hilu kiyang pyap ên nêbê lag yuu kibun paha obêc yêp timuên, di kiyang nivaha obêc hivun xôn, di nipaên ti obêc yêp hixôn lêm. Om il bin lag yuu kibun paha wê obêc val ge.

¹⁴ Xam lige, xam mi dô bin lag yuu kibun wê paha ge, om xam viac xam nivaha di vông yuac xêkizêc ên Anutu i yê xam tiyi xocbê nipaên ti o yêp vô xam

lêm ge di i yê xam tiyi xocbê xam dô vac kiyang malehe ge. ¹⁵ Xam xovô bêga bê Apumtau venaên gên ma, ên dô bin xomxo vihati ên nêb he i pilepac he ên i kitya he nêl nipaên vêl. Kiyang tige tiyi xocbê kiyang wê Pol kivuu ge. Pol ge il lig wê il xêdyaa vin lec i ge. Anutu vông xovôên vô i, ¹⁶ om i kivuu kiyang tiga vac kipihac vihati wê i kivuu ge. Kiyang wê Pol kivuu ge, kiyang ya viyin di kehe o yêp seac lêm, om vông yuac levac vô il ên wê il ob xovô kiyang wê i kivuu ge kehe. Om xomxo piyôp maên wê o le xêkizêc lêm ge, he ya pilepac xolac wê Pol kivuu ge vac di kiyang vihati wê yêp vac xolac ge hixôn. Om Anutu obêc kitya xomxo tige vêl vô buc timuên.

¹⁷ Xam lige, xam xovô pyap ên xam nêbê xomxo tige mi nêl kiyang kityooên di pwoo Anutu kiyang vac. Om xam viac xam ên he, gec lêc he didii xam la vac kiyang kityooên wê he nêl ge di vông xam sea vông vinên wê xam vông ge. ¹⁸ Apumtau Yesu Kilisi vô il vêl ên il nêl nipaên. Om a nêl vô xam bêga bê xam vông xovôên yuu xêyaa vin lecên wê Yesu vông ge i vô levac vac xam nilôm. Yesu lê i vô levac gwêbaga di i yêp luta lêc luta. Nôn.

1 JON

Kipihac taxlee wê Jon kivuu ge

Kiyang maviha kehe

¹ Xomxo ti wê kiyang maviha kehe ge, wê dô taxlee di kibun yuu susu viyang viyang ge gên ma ge, xe ob nêl i kitong vô xam, ên xe mamnôn yê i di xe ngô kiyang wê nêl ge, di xe vigêm hôm lec i mi xê. ² Ên xomxo maviha kehe tige lam le seac vô xe mi xe xê di xovô, om xe nêl kitong vô xam bêga bê maviha luta dôên kehe tige dô hixôn ma Anutu lê, lêc lam le seac mi xe xê. ³ Xe xê di ngô pyap, om xe nêl kitong vô xam êno, ên xe nêb xam vông i vin di lam kituc lec xe, êdêc il vihati le tived hixôn Mag Anutu yuu nu tuc Yesu Kilisi. ⁴ Om kiyang ga a kivuu vô xam ên a nêbê il xovô di i vông il nilôd i vô nivaha lee.

Kiyang wê il ob dô vac xêseac ge

⁵ Kiyang wê xe ngô vô Yesu ge, xe nêl kitong vô xam bêga bê Anutu ge xêseac kehe di mapitoc ti o pitii lec i lêm. ⁶ Om il obêc nêbê il le kidu tived hixôn Anutu, lêc il obêc tup vô môp mapitoc ge od il nêl kiyang kityooên di il o timu vô kiyang nôl lêm. ⁷ Lêc il obêc tup vô môp xêseac tiyi xocbê Anutu wê dô vac xêseac ge od il hixôn lige vihati, il ob dô hixôn xêdyaa vin lec maên, di Anutu nu tuc Yesu hi ob kitya il nêd nipaên vihati vêl di vông il vô paha lec.

⁸ Xame, il obêc nêbê nipaên ti o yêp vac il nilôd lêm ge od il kityoo il di kiyang nôl o yêp vac il nilôd lêm. ⁹ Lêc il obêc nêl nêd nipaên kitong seac vô Anutu ge od Anutu obêc pwoo i vya vac di sea il lêm, ên i ge nivaha lee kehe, om obêc kitya il nêd nipaên vihati vêl di vông il vô paha lec. ¹⁰ Il obêc nêbê il o vông nipaên ti lêm ge, od ge tiyi xocbê il nêb Anutu ge xomxo kityooên, mêlêc il kityoo ge di Anutu kiyang ti o yêp vac il nilôd lêm.

2

Yesu ge il nêd ngidu xônên

¹ Xam nuge vông vinên, a kivuu kiyang ga vô xam ên a nêbê xam ti vôngên nipaên i ma. Lêc ti obêc vông nipaên ti ge od il nêd ngidu xônên dô wê obêc tu il madnôn di le vô Mag Anutu manôn ên il nêd nipaên ge. Ge xomxo nivaha lee Yesu Kilisi mê. ² Ên ici va yib lec il nêd nipaên ên nêb ob kitya il nêd nipaên vêl. Lêc o vông ên icil va lêm. Nge, vông ên il xomxo kibun ga vihati yang.

³ Il obêc timu vô Anutu kiyang ge od obêc vông xovôên vô il bêga bê il xovô Anutu pyap. ⁴ Lêc xomxo ti obêc nêbê i xovô Anutu pyap, lêc o vông Anutu kiyang vô nôl lec lêm ge, od ge xomxo kityooên kehe, di Anutu kiyang nôl o yêp vac i nilô lêm. ⁵⁻⁶ Ên xomxo wê timu vô Anutu kiyang ge, ge wê xêyaa vin lec Anutu vixôhilôg. Om xomxo ti obêc nêbê i dô vac Anutu nilô ge od i tup vô môp i tiyi xocbê Yesu vông ge lê, ên môp bêge wê obêc vông xovôên vô il ên nêb il dô vac Anutu nilô.

Xomxo wê xêyaa vin lec lie gee dô vac xêseac

⁷ Xam lige, kiyang wê a kivuu vô xam lec môp xêyaa vin lecên ge, ge o kiyang paha ti lêm. Nge, ge kiyang tikwê wê val vô xam vô buc wê xam ngô Yesu xolac taxlee ge, om xam ngô pyap. ⁸ Mêlêc kiyang ga, tiyi xocbê kiyang paha, ên xêseac nôl val dô gwêbaga om ob tii mapitoc la vêl. Mêd kiyang paha tiga, Yesu vông i vô nôl lec di i vô nôl vac xam nilôm gwêbaga hixôn, om il xovô ên il nêbê ge kiyang nôl vixôhilôg.

⁹ Xomxo ti obêc nêbê i dô vac xêseac, lêc nilô nipaên yêp vô lie vông vinên, ge od i gên dô vac mapitoc nilô. ¹⁰ Di xomxo ngwe wê xêyaa vin lec lie ge, dô vac xêseac nilô, di nipaên ti o le vac i nilô wê ob vông i vô nipaên ge lêm. ¹¹ Lêcom xomxo ngwe wê nilô vô nipaên vô lie ge, dô vac mapitoc nilô di la vac mapitoc di vô lung lungên môp, ên mapitoc vun manôn xôn.

¹² Xam nuge, a kivuu kiyang ga vô xam, ên wê Kilisi yib om Anutu kitya xam nêl

nipaên vêl ge. ¹³ Xam mage, a kivuu kiyang ga vô xam, ên xam xovô xomxo ti wê dô taxlee ilage di dô gwêbaga hixôn ge. Di xam ngivihi, a kivuu kiyang ga vô xam ên wê xam pwoo Seten hixôn i nipaên vêl ge.

¹⁴ Xam nuge, a kivuu kiyang ga vô xam ên wê xam xovô Mag Anutu ge. Di xam mage, a kivuu kiyang ga vô xam, ên xam xovô xomxo ti wê dô taxlee ilage di dô gwêbaga hixôn ge. Di xam ngivihi, a kivuu kiyang ga vô xam ên wê xam vô xêkizêc lec di Anutu kiyang yêp vac xam nilôm, om xam pwoo Seten hixôn i nipaên vêl ge.

Il xêdyaa i o léc vin lec môp yuu susu kibun ga lêm

¹⁵ Xam xêmyaa i o léc vin lec susu yuu môp nipaên kibun ga lêm. Ên xomxo ti xêyaa obêc vin lec môp kibun ga ge od xêyaa o vin lec Mag Anutu lêm. ¹⁶ Ên môp nipaên kibun ga vihati, xocbê nilô ngaên, di môp madoên, di xomxo yong he lec susu kibun ga, môp tigege ti o lam vô Mag Anutu lêm. Nge, ge môp wê xomxo kibun ga xovô ge. ¹⁷ Om kibun yuu susu kibun ga wê xomxo doma vô gee vihati xôa obêc ma, léc xomxo wê ngô Anutu xolac mi timu vô ge wê obêc la dô luta léc luta.

Xomxo wê vông vevac vô Kîlisi gee

¹⁸ Xam nuge, gwêbaga buc myahipu vô kwabo lec. Ên xam ngô kiyang pyap ilage wê nêb xomxo levac ti obêc val vông vevac vô Kîlisi vô buc myahipu ge, mêd gwêbaga xomxo nipaên tibêgee tibeac divông vevac vô Kîlisi ya kiyang kityooên, om il xovô ên il nêbê ga buc myahipu vô kwabo lec. ¹⁹ Xomxo nipaên tigege dô vac il mahigun lê, léc sea il, ên he o il lige vông vinên lêm. Ên he obêc il lige ge od he obêc dô hixôn il. Léc he sea il, om ge nêl he kitong seac nêbê he o il lige ya lêm.

²⁰ Léc xam mô, Anutu vông Myakîlôhô Ngibua lam dô vac xam vihati nilôm pyap, om xam xovô kiyang nôn pyap. ²¹ Om ga o tiyi xocbê xam lungên om a kivuu kiyang ga vô xam ge lêm. Nge, a kivuu kiyang ga vô xam ên wê xam xovô kiyang nôn

pyap ge, di xam xovô ên xam nêbê kiyang kityooên ti o yêp vac kiyang nôn lêm.

²² Om xam xovô lê. Letya wê kiyang kityooên kehe? Ge xomxo wê nêl ên nêbê Yesu ge o Kîlisi wê Anutu vông i lam ge lêm. Xomxo tibêgee wê vông vevac vô Kîlisi, ên wê he vô nîmi vô Mag Anutu yuu nu tuc Yesu ge. ²³ Ên xomxo wê vô nîmi vô Yesu ge, ge tiyi xocbê vô nîmi vô ma Anutu êno. Di xomxo ngwe wê vông i vin Yesu ge, od ge vông i vin ma Anutu êno.

²⁴ Kiyang wê xam ngô ilatikwê taxlee ge, xam hôm pîlihi. Ên xam obêc hôm pîlihi ge od xam obêc le hixôn Mag Anutu yuu nu Kîlisi mi dô. ²⁵ Ên Kîlisi hilu kiyang vô il pyap ên nêbê il obêc dô madviha luta léc luta.

²⁶ Kiyang ga, a kivuu vô xam lec xomxo wê nêb ob kityoo xam ya kiyang kityooên ge. ²⁷ Léc xam ge, Kîlisi vông Myakîlôhô Ngibua lam dô vac xam nilôm pyap mi dô gwêbaga. Om xam gên o lungên lêm, om xomxo paha ti o tiyi wê ob val vông xovôên vô xam ge lêm. Ên Myakîlôhô Ngibua vaci mi vông xovôên vô xam lec kiyang yuu môp vihati, di xovôên wê vông vô xam ge, o kityooên lêm. Nge, ge kiyang nôn mêge. Om xam hôm Kîlisi kiyang xôn pîlihi mi dô i tiyi xocbê Myakîlôhô Ngibua nêl vô xam ge.

²⁸ Om xam nuge, gwêbaga xam hôm Kîlisi kiyang xôn pîlihi mi dô, êdêc buc wê Kîlisi obêc lop mi lôm le seac ge od il le nidviha vô i manôn di xonaên yuu nid yocên i ma. ²⁹ Xam xovô pyap ên xam nêbê Anutu ge xomxo nivihalee, om xam ob xovô bêga bê xomxo wê vông môp nivihalee ge, ge wê tu Anutu nue.

3

Il tu Anutu nue pyap

¹ Xame, Mag Anutu xêyaa vin lec il luu vêl, om nêl nêbê i nue il, om vixôhilôg il tu i nue nôn. Léc xomxo nipaên kibun ga lungên il, di kehe bêga bê he lungên Anutu, om lungên Anutu nue il. ² Xam lige, gwêbaga il tu Anutu nue pyap, di buc timuên, il lungên, il obêc dô bêna? Tige gên o yêp seac vô il lêm, lêcom il

xovô pyap bê buc wê Kilisi obêc lop mi lôm ge od il obêc vyac xê i, di tu xochê ici va. ³ Om xomxo vihati wê vông i vin kiyang ga mi dô bin buc wê Kilisi ob vông i vô nôn lec ge, od he ob viac he nilô i vô niviha i tiyi xochê Kilisi nilô niviha ge.

⁴ Xomxo vihati wê vông nipaên ge, ge he pwoo Anutu kiyang vac, ên môm nipaên ge wê ob pwoo Anutu kiyang vac ge. ⁵ Di xam xovô pyap bê Kilisi lam ên nêb ob lam kitya il nêd nipaên vêl, di Kilisi ge, nipaên ti o yêp vac i nilô lêm. ⁶ Om xomxo vihati wê dô vac Kilisi nilô ge obêc vông môm nipaên lêm. Di xomxo wê vông nipaên ge, he lungên Kilisi di o xovô i lêm.

⁷ Xam nuge, xam o lêc vông i vin kiyang kityooên wê xomxo ob nêl vô xam ge lêm. Nge, xam xovô bê xomxo wê vông môm niviha ge, ge xomxo niviha tiyi xochê Kilisi ge. ⁸ Lêc xomxo wê mi vông môm nipaên ge, he tu Seten xe, ên Seten vaci vông nipaên vô buc taxlee ilage, di i lam tyip gwêbaga hixôn, om Anutu vông nu Yesu lam kibun ên nêbê i lam kitya Seten yuac vêl. ⁹ Xomxo wê Anutu nue ge obêc vông môm nipaên lêm, ên maviha wê Anutu vông ge lam le vac he nilô pyap. Om he tiyiên ma wê he ob vông nipaên ge, ên he tu Anutu nue pyap. ¹⁰ Om môm wê obêc nêl kitong vô il bê Anutu nu nae di Seten nu nae, môm bêga bê xomxo wê o vông môm niviha lêm, me xomxo wê xêyaa o vin lec lie lêm ge, ge o Anutu nue lêm.

Môm xêyaa vin lecên lie

¹¹ Kiyang wê xam ngô ilatikwê taxlee ge, kiyang bêga bê il xêdyaa i vin lecma, ¹² di il o lêc tiyi xochê Adam nu tuc Ken ge lêm, ên Ken ge Seten nu om hi li môn yib. Lêc

hi i yib lec kehe tina? Kehe bêga bê Ken mi vông môm nipaên di li môn mi vông môm niviha. ¹³ Om xam lige, tibii nipaên kibun ga obêc vông vevac vô xam di yê xam nipaên ge od xam yetacên i lêc ma, ên ge o môm paha ti lêm.

¹⁴ Il xêdyaa mi vin lec lige vông vinên, om il xovô pyap ên il nêbê il sea môm mayibên di il dô vac môm maviha. Lêc

xomxo wê xêyaa o vin lec lie lêm ge, gên dô vac môm mayibên. ¹⁵ Ên xomxo wê nilô vô nipaên vô lie ge tiyi xochê xomxo wê hi xomxo ngwe yib ge. Di xam xovô pyap bê xomxo wê hi xomxo ngwe yib ge, maviha dôên kehe o yêp vac he nilô lêm. ¹⁶ Il xovô môm xêyaa vin lec maên pyap lec Kilisi môm wê xêyaa vin lec il om sea maviha wê i vông ge di yib ên nêb ob kisuu il lec ên nipaên. Mêgem il êno, il xêdyaa i vin lec lige tiyi wê il ob sea maviha wê il vông ge ên i ngidu he xôn. ¹⁷ Om xomxo susu tibeac ti obêc dô di yê li ngwe wê susu maên ge, lêc o xo vigwe pisiv ên i lêm, ge od xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge o yêp vac i nilô lêm. ¹⁸ Om xam nuge, il xêdyaa i o lêc vin lec lige ya kiyang yuu myad pileva lêm. Nge, il xêdyaa i vin lec lige nôn di il vông i vô nôn lec.

Xomxo vông vinên le niviha vô Anutu manôn

¹⁹⁻²⁰ Mêgem il xêdyaa obêc vin lec lige tibêge ge od obêc vông xovôên vô il bê il dô vac kiyang nôn. Om il nilôd obêc so vya vô il lec il nêd nipaên ge od il obêc vông nilôd i vô viyin maên vô Anutu manôn, ên il xovô ên il nêbê Anutu ge levac luu il nilôd wê so vya vô il ge vêl di xovô i la tiyi lec myahipu. ²¹ Xam lige, il nilôd obêc so vya vô il lêm ge od il ob le niviha vô Anutu manôn di xonaên ob ma, ²² di susu vihati wê il ob kitaa vô i ge, od obêc vông vô il, ên wê il tup vô i xolac di vông môm wê i yê manôn niviha lec ge. ²³ Di i xolac bêga ên nêbê il vông i vin nu tuc Yesu Kilisi lê, di il xêdyaa i vin lecma, i tiyi xochê xolac nêl vô il ge. ²⁴ Xomxo wê tup vô Anutu xolac ge, ge wê dô vac Anutu nilô di Anutu dô vac he nilô. Di Myakilôhó Ngibua wê Anutu vông vô il ge vông xovôên vô il ên nêbê Anutu dô vac il nilôd.

4

Kiyang nôn yuu kiyang kityooên

¹ Xam lige, plopete kityooên tibeac dô vac vigwe viyang viyang, om le i lêc vông i vin xomxo vihati kiyang wê nêl ên nêbê Myakilôhó Ngibua dô vac he nilô di vông

xovôên vô he ge lêm. Nge, xam yaxên he di xovô bê ge Anutu Myakilôhô Ngibua nôn, me ge bangwe? ² Xam ob xovô Myakilôhô Ngibua wê Anutu vông ge lec môp bêga, xomxo obêc nêl Yesu kitong bê Yesu Kîlisi lam tu xomxo ge, od xam xovô bêga bê xomxo tige, Myakilôhô Ngibua wê Anutu vông ge dô vac he nilô. ³ Lêc xomxo wê o nêl Yesu kitong bêge lêm ge, od Anutu Myakilôhô Ngibua o dô vac he nilô lêm. Nge, he kô kiyang vô xomxo kityooên kehe ti wê ob vông vevac vô Kîlisi ge, ên xam ngô pyap bê kiyang kityooên tige obêc val kibun ga, om tyo val dô gwêbaga.

⁴ Xam nuge, xam ge Anutu nue, om xam pwoo plopete kityooên pec pyap, ên Myakilôhô Ngibua wê dô vac xam nilôm ge xêkizêc wê i vông ge luu xêkizêc wê dô vac xomxo kibun ga nilô ge vêl. ⁵ Plopete kityooên tige, ge xomxo nipaên kibun ga, om he mi nêl kiyang kibun pileva di xomxo kibun mi vô ninya lehe vô he kiyang. ⁶ Di il ga, il Anutu nue, om xomxo wê xovô Anutu pyap ge, ge wê ob vô ninya lehe vô il kiyang, di xomxo wê o tu Anutu nue lêm ge, ge wê ob ngô il kiyang lêm. Om môp bêge wê ob vông xovôên vô il bê kiyang lam vô Myakilôhô Ngibua wê kiyang nôn kehe ge, me lam vô kiyang kityooên kehe.

Anutu ge xêyaa vin lecên kehe

⁷ Xam lige, il xêdyaa i vin lecma, ên xêyaa vin lecên kehe yêp vô Anutu tîbed, om xomxo wê xêyaa vin lec lie ge, ge wê tu Anutu nue di xovô i nivîha. ⁸ Di xomxo wê xêyaa o vin lec lie lêm ge, o xovô Anutu lêm, ên Anutu ge xêyaa vin lecên kehe. ⁹ Anutu nu tuc tîbed, lêc vông i lam kibun ga ên nêb i lam vông il dô madvîha, om môp tige nêl kitong vô il nêbê Anutu xêyaa vin lec il. ¹⁰ Di xêyaa vin lecên kehe, ge o xochê il xêdyaa vin lec Anutu tax lêm. Nge, Anutu vaci xêyaa vin lec il tax om vông nu tuc lam kibun ên nêb i lam kitya il nêd nipaên vêl. ¹¹ Xam lige, Anutu xêyaa vin lec il bêge, mêgem il êno xêdyaa i vin lecma. ¹² Xomxo ti manôn o yê Anutu lêm. Lêcom il xêdyaa obêc vin lec lige ge, od ge tîyi xochê Anutu vaci dô

vac il nilôd, di xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge vô nôn pyap vac il nilôd.

¹³ Anutu vông Myakilôhô Ngibua lam dô vac il nilôd, om vông xovôên vô il ên nêbê il dô vac Anutu nilô di Anutu dô vac il nilôd. ¹⁴ Xe xê Yesu om xe nêl kitong vô xomxo vihati bêga bê Mag vông nu tuc lam kibun ên nêb i lam vô xomxo kibun ga vêl ên he nêl nipaên. ¹⁵ Om xomxo ti obêc nêl Yesu kitong bê Yesu ge Anutu nu ge od Anutu dô vac i nilô di i dô vac Anutu nilô. ¹⁶ Mêgem il xovô di il vông i vin bê Anutu xêyaa vin lec il nôn.

Xêyaa vin lecên kehe yêp vô Anutu tîbed, om xomxo wê dô vac môp xêyaa vin lecên ge, ge wê dô vac Anutu nilô di Anutu dô vac he nilô. ¹⁷ Xêyaa vin lecên ob vô nôn nivîha vô il bêga bê buc timuên wê Anutu obêc yaxên xomxo nêl kiyang ge, od il obêc le pîlihi di xonaên obêc ma, ên gwêbaga il dô kibun ga di vông i tîyi Yesu môp wê vông ilage. ¹⁸ Môp xêyaa vin lecên ge, xonaên o yêp vac lêm. Ên môp xêyaa vin lecên obêc vô nôn nivîha vac il nilôd ge od obêc tîi xonaên vêl, ên xonaên kehe bêga bê xomxo xona ên myaviwen nipaên wê ob kô lec nêl nipaên ge. Om xomxo ti obêc xona ge, od xêyaa vin lecên o vô nôn vac i nilô lêm.

¹⁹ Il xêdyaa vin lec Anutu di vin lec lige, di kehe bêga bê Anutu vaci xêyaa vin lec il tax. ²⁰ Xomxo ti obêc nêbê i xêyaa vin lec Anutu, lêc nilô vô nipaên vô lie ge od kityoo ge. Ên manôn yê lie lê, lêc xêyaa o vin lec lêm, om xêyaa obêc vin lec Anutu wê manôn yêên ma ge bêna? ²¹ Yesu xolac wê nêl vô il ge, bêga nêbê xomxo ti xêyaa obêc vin lec Anutu ge od xêyaa i vin lec lie êno.

5

Vông vinên nôn obêc pwoo nipaên kibun ga pec

¹ Xomxo vihati wê vông i vin Yesu ên nêb i Kîlisi wê Anutu vông i lam ge, ge he tu Anutu nue. Di he xêyaa obêc vin lec Mag Anutu ge od he xêyaa obêc vin lec Anutu nue hixôn. ² Om il xêdyaa obêc vin lec Anutu di il tup vô i xolac ge od il obêc xovô bêga bê il xêdyaa vin lec Anutu

nue êno. ³ Il xêdyaa obêc vin lec Anutu ge od il obêc tup vô i xolac. Di i xolac ob vô viyin vô il lêm, ⁴ ên xomxo vihati wê tu Anutu nue ge, ge wê ob le xêkizêc di pwoo nipaên kibun ga pec. Vông vinên wê il vông ge, ge wê ob pwoo nipaên kibun ga pec. ⁵ Om letya tiyi wê ob le xêkizêc di pwoo nipaên kibun ga pec ge? Ge xomxo wê vông i vin Yesu nêb i Anutu nu nôn ge wê obêc pwoo i pec.

Anutu nêl Yesu kitong nêb Yesu ge i nu nôn

⁶ Yesu Kilisi ge wê lam kibun mêd lam lipac mia di lam kipyax i hi sea di yib. Lêc o lam lipac mia pileva lêm. Nge, lipac mia di kipyax i hi sea hixôn. Mêd Myakilôhông Ngibua ge wê mi nêl Yesu kitong vô il, ên Myakilôhông Ngibua ge kiyang nôn kehe. ⁷ Om yon wê nêl Yesu kitong nêbê Yesu ge Anutu nu ge, ⁸ Myakilôhông Ngibua yuu mia yon hi. Mêd yon ge, yon xôn nêl kiyang tibed lec Yesu. ⁹ Il mi vông i vin kiyang wê xomxo kibun ga nêl nêbê kiyang nôn ge, lêc kiyang wê Anutu nêl ge luu kiyang wê xomxo nêl ge vêl, di kiyang wê Anutu nêl ge, ge nêl nu tuc Yesu kitong vô il. ¹⁰ Om xomxo wê vông i vin Anutu nu ge, ge wê hôm Anutu kiyang wê nêl Yesu kitong ge pilihi vac nilô. Lêc xomxo wê o vông i vin Anutu lêm ge tiyi xocbê nêb Anutu ge kityooên, ên xomxo tige o vông i vin Anutu kiyang wê nêl Yesu kitong ge lêm. ¹¹ Kiyang wê Anutu nêl lec Yesu ge bêga nêbê Anutu ob vông il la dô madviha luta lêc luta, di maviha dôên kehe ge nu tuc Yesu Kilisi. ¹² Om xomxo wê vông i vin Yesu di tu i nue ge, od obêc la dô maviha luta lêc luta, lêc xomxo wê o vông i vin Yesu lêm ge od obêc la dô maviha lêm.

Il obêc dô madviha luta lêc luta

¹³ Kiyang ga vihati, a kivuu vô xam wê xam vông i vin Anutu nu ge, ên a nêbê xam xovô bê xam kô maviha luta dôên pyap, om xam obêc dô luta lêc luta. ¹⁴ Il xovô ên il nêbê il obêc kitaa susu ti vô Anutu tiyi xovôên wê Anutu vaci vôngo ge od Anutu obêc ngô. Anutu môp bêge, om il o xona ên i lêm. Nge, il ob kitaa hixôn nilôd nivihã. ¹⁵ Ên il xovô ên il nêbê Anutu ob ngô kitaaên vihati wê il ob kitaa

vô i ge, om il ob xovô hixôn bê susu wê il obêc kitaa vô i ge od ob vông vô il.

¹⁶ Xomxo ti obêc yê wê li ngwe vông môp nipaên ti, lêc o nipaên levac tiyi wê obêc vông li tige yib lec ge lêm ge, od xomxo wê yê ge i kitaa vô Anutu bê Anutu i pilepac li tige nêl nipaên vêl di i dô maviha. Kiyang ga a nêl lec xomxo wê nêl nipaên o levac tiyi wê ob yib lec ge lêm. Vixôhilông, nipaên dô wê xomxo ob yib lec ge, lêcom a o nêl bê xam kitaa lec nipaên tibêge lêm. ¹⁷ Môp soên vihati ge nipaên, lêc nipaên ya ge o tiyi wê ob vông xomxo yib lec ge lêm. Nge, tiyi wê Anutu ob kitya vêl ge.

¹⁸ Il xovô pyap ên il nêbê xomxo wê tu Anutu nue ge ob vông môp nipaên lêm, ên Yesu, Anutu nu, viac he nivihã di kisuu he lec ên nêb Seten i o lêc vông he vô nipaên lêm.

¹⁹ Il xovô pyap ên il nêbê il ga Anutu nue, di xomxo nipaên kibun ga, he vihati dô vac Seten kwa ngibi.

²⁰ Il xovô ên il nêbê Anutu nu tuc lam vông xovôên vô il ên nêb il xovô Anutu nôn. Mêd gwêbaga il dô vac Anutu yuu nu tuc Yesu Kilisi nilô. Di Anutu ge, Anutu nôn vixôhilông di maviha kehe wê il ob dô madviha luta lêc luta ge.

²¹ Om xam nuge, xam viac xam di vô nimim vô anutu kityooên.

2 JON

Jon kipihac wê vông yuu ge

¹ Ông vêx* wê Anutu vînoo ông ge, a wê gyovixa ge, a kivuu kipihac ga vô xam nume wê a xêgyaa vin lec xam hixôn nôn ge. Lêc ge o aca tîbed lêc. Nge, xomxo vihati wê xovô Anutu kiyang nôn ge, he xêyaa vin lec xam hixôn. ² Xe xêmyaa vin lec xam, kehe bêga bê kiyang nôn yêp vac il nilôd pyap di obêc yêp luta lêc luta. ³ Mag Anutu yuu nu tuc Yesu Kîlisi ge, vizid nivîha yuu xêyaa vin lecên di kiyang malehe wê yuu vông ge i hivun il xôn di il dô vac kiyang nôn yuu môp xêyaa vin lec maên.

Il xêdyaa i vin lecma

⁴ A nilôg nivîha yang, ên a ngô wê ông nume mangwe timu vô xolac nôn tiyi xochê Mag Anutu nêl vô il nêb il vông ge. ⁵ Om ông vêx ge, a nêl vô ông bê il xêdyaa i vin lecma. Ên kiyang ga o paha ti lêc. Nge, kiyang ga tikwê wê il ngô mi xovô pyap ilage. ⁶ Môp xêyaa vin lecên bêga ên nêbê il ob timu vô Anutu xolac. Di xolac wê xam ngô ilatikwê taxlee ge bêga nêbê xam timu vô môp xêyaa vin lecên.

Il viac il ên kiyang kityooên

⁷ Xomxo kityooên tibeac dô vac vîgwe vihati. Xomxo tîgee mi nêl ên nêbê Yesu Kîlisi o lam tu xomxo lêc, om xomxo tibêgee xomxo kityooên wê he vông vevac vô Kîlisi ge. ⁸ Om xam viac xam nivîha êdêc yuac wê xam vông ge, nôn i o lêc loc xôa ma lêc. Nge, xam lêc kô myaviwen nivîha lec timuên.

⁹ Xomxo ti obêc hôm Kîlisi kiyang pîlihi lêc di obêc sox la vac xolac bangwe ge od o tu Anutu nu lêc. Di xomxo wê mi hôm Kîlisi kiyang pîlihi ge, ge wê tu Mag Anutu yuu nu tuc Yesu xe. ¹⁰ Om xomxo ti obêc val vô xam ên nêb ob nêl xolac vô xam, lêc o nêl xolac tiyi wê Yesu vông ge lêc ge od xam o lêc kô i mi loc vac bom xumac lôma lêc, me xam o lêc pul i vîgê mi nêl

kiyang myalehe vô i lêc. ¹¹ Ên xomxo wê ob nêl kiyang myalehe vô i ge, tiyi xochê ngidu yuac nîpaên wê i vông ge xôn.

Kiyang myahîpu timuên

¹² Kiyang tibeac yêp wê a ob nêl vô xam ge lê, lêc a nêb a ob kivuu lec kipihac lêc. Nge, a nêb aca va ob loc vô xam di il dô di keac lec kiyang di dô hixôn xêdyaa nivîha.

¹³ Ông lim vêx wê Anutu vînoo i ge, nue nêl vidiiên vô ông.

* **1:1:** Kiyang ti wê Jon kivuu lec vêx ge, xomxo ya xo nêbê ge vêx ti nôn, di xomxo ya xo nêbê ge kiyang pilepacên wê Jon kivuu lec konglegesen ti vac vîgwe Esia ge.

3 JON

Jon kipihac wê vông yon ge

¹ A lig Gaias, a wê gyovixa ge, a kivuu kiyang ga vô ông wê a xêgyaa vin lec ông hixôn nôn ge.

² Lig, a kitaa lec ông bê ông yuac vihati i vô nivîha di ôcông va dô nimvîha i tiyi xocbê ông kinum dô nivîha ge. ³ Ên lige vông vinên ya val vô a mi nêl ông kitong vô a nêbê Anutu kiyang nôn hivun ông xôn di ông mi loc hixôn kiyang nôn. Mègem a ngô kiyang wê he nêl lec ông ge di a xêgyaa vô nivîha, ⁴ ên a obêc ngô wê a nuge tup vô Anutu kiyang nôn bêge ge, od ge wê ob vông a xêgyaa vô nivîha yang luu kiyang baba vêl.

Yuac nivîha wê Gaias vông ge

⁵ O a lig Gaias, ông môt nivîha lee yêp vac ôcông va bom, ên ông mi viac lige vông vinên nivîha, di tibii vông vinên ya obêc val vac vîgwe ti lêc ông lungên he ge, od ông mi viac he nivîha êno. ⁶ Mêd he val nêl ông kitong vô konglegesen ga ên nêbê ông vông môt xêyaa vin lecên nivîha vô he. Om ông obêc xovô Anutu yuac wê he vông ge di viac he ya susu wê ob ngidu he xôn vô môt ge od obêc nivîha. ⁷ Ên he kô Yesu lê di la vîlee vac vîgwe ya, lêc he o kô susu wê ob ngidu he xôn ge ti vô tibii madiluhu lêm. ⁸ Om yuac yêp vô icil va ên nêb il ob ngidu xomxo bêge xôn, êdêc il xôn vông yuac lec Anutu kiyang nôn.

Kiyang lec Daiotlepis yuu Demitlias

⁹ A kivuu kipihac ti mi vông i loc vô konglegesen vac ông bom, lêc Daiotlepis wê mi yong i ên nêb ob tu xam nêm levac ge nêb ob ngô a kiyang lêm. ¹⁰ Om buc wê a obêc miloc vô xam ge, od a ob nêl i môt wê mi vông ge kitong vô xam, ên xomxo tige mi nêl kiyang nipaên vaxvax lec xe. Lêc o vông môt tige tîbed lêm. Nge, vông môt nipaên hixôn bêga nêbê ici va nêb ob hôm xomxo vông vinên wê val vac xam bom ge lec lêm, di lime wê nêb ob

hôm xomxo tige lec ge, Daiotlepis mi le vac he xôn di tii he la vêl ên konglegesen.

¹¹ Om a lig Gaias, ông o lêc timu vô xomxo wê mi vông môt nipaên ge lêm. Nge, ông timu vô môt nivîha. Ên xomxo wê mi vông môt nivîha ge, ge wê tu Anutu xe, di xomxo wê mi vông môt nipaên ge, he o xovô Anutu lêm. ¹² Di lim Demitlias ge, xomxo vihati kô i lê lec, di Demitlias timu vô kiyang nôn wê Anutu vông ge, om môt tige nêl i kitong nêb i xomxo nivîha. Di a êno pimil i, di ông xovô pyap ên ông nêbê kiyang wê a nêl ge, kiyang nôn vixôhilôg.

Kiyang myahipu timuên

¹³ Kiyang tîbeac yêp wê a ob nêl vô ông ge lê, lêc a nêb a ob kivuu lec kipihac lêm.

¹⁴ Nge, a nêb a ob seb loc vô ông dêc u xôn keac lec.

¹⁵ Ông nîlôm i dô nivîha. Di lime wê dô hixôn a ga nêb a nêl vidiiên vô ông. Di a, Jon nêb ông loc nêl vidiiên vô lige wê dô hixôn ông ge.

JUT

Kipihac wê Jut kivuu ge

¹ A, Jut, Yesu Kilisi nu yuac a, di Jems ge, a lig. A kivuu kipihac ga vô xam wê Anutu tyuc xam di xam timu vô i ge. Mag Anutu xêyaa vin lec xam di Yesu Kilisi viac xam nivaha. ² Anutu i xo vigwe pisiv ên xam, di i vông kiyang malehe hixôn xêyaa vin lecên i hivun xam xôn di i yêp dia.

Xomxo kityooên wê vông vevac vô Anutu xolac ge

³ Xam lige, a xo xam vinux yang ên a nêb a ob kivuu kipihac vô xam lec wê Anutu vô il vêl ên il nêd nipaên ge. Lêc gwêbaga a xo ên a nêb a ob kivuu kiyang bangwe i loc vô xam bêga bê xam hêm vông vinên wê xam vông ge xôn pilihi di vông vevac vô xomxo wê xolac kityooên ge. Anutu vông môm vông vinên lu tived vô il wê il tu i nue ge, di ob vông lu ngwe tii vac nang vô il lêm. ⁴ Om a nêb a ob kivuu kiyang lec xomxo kityooên vô xam, ên he ya xôpac mi loc dô vac xam mahigun. He vô nimi vô Anutu, di pilepac vizid wê Anutu vông ge lax lec kiyang kityooên ya ên nêb i ngidu môm nipaên wê yêp vac he nilô ge xôn. Di he yax Yesu Kilisi vun. Yesu Kilisi tived ge wê tu il nêd xomxo levac di i Apumtau. Mêgem ilage Anutu nêl ên nêb xomxo kityooên tigege ob tulec myaviwen.

⁵ Om Anutu ob kitya xomxo kityooên tigege vêl i tiyi xocbê i kitya xomxo Islel wê vông vinên ma ilage vêl ge. Xam xovô pyap ên xam nêbê ilage Apumtau vô he Islel vêl ên vigwe Isip di he lop mi la. Lêc timuên he ya o vông i vin lêm, om Anutu kitya he vêl. Xam xovô kiyang tiga pyap ila, lêc a nêb a ob nêl i tii vac vô xam ên xam xovô nang. ⁶ Ilage angela ya sea yuac hixôn lê levac wê Anutu vông vô he gee di sea Anutu ben. Mêgem Anutu ku he xôn ya sen di tung he la vac vigwe mapitoc ta. Om he ob la dô di i la tyip vô buc levac wê Anutu ob yaxên he nêl kiyang ge. ⁷ Ilage he Sodom yuu Gomola

hixôn he vac vigwe ya wê yêp kwabo vô vigwe levac yuu ge ninya ge, he êno vông môm nipaên. He vông môm yôdac vêx yuu vux, di vêx vaci vông yôdac voma, di vux vaci vông yôdac voma. Om Anutu vông myaviwen vô he di ngwax wê yibên ma ge ya he ma vêl. Anutu hilung kiyang tige yêp seac vô il ên nêb il xê di il o timu vô môm wê he vông ge lêm.

⁸ Gwêbaga xomxo kityooên wê vông môm nipaên tibêgee, he dô hixôn xam. He yê vivia bucên lec môm nipaên wê he ninivi xovô ge. He pwoo Apumtau hixôn xomxo kibun ga kiyang vac, di he yong he vô Anutu nue angela. ⁹ Ilage angela ti lê nêbê Maikel ge yuu Seten ngaênma ên nêbê letya ob kô Moses wê yib ge ninivi. Maikel ge angela levac ti, lêc o yong i vô Seten di tii i la vêl lêm. Nge, nêl vô Seten ên nêbê, "Apumtau vaci obêc nêl kiyang xêkizêc vô ông." ¹⁰ Mêlêc xomxo kityooên mô mi nêl kiyang nipaên lec susu wê he o xovô kehe lêm ge, di vông môm wê heche va xovô ge tiyi xocbê bwoc vông môm wê he yê di xovô ge. Om môm nipaên wê he nilô kidu he nêb he ob vông ge ob kitya he vêl. ¹¹ Anutu obêc vông myaviwen nipaên luu vêl vô he, ên wê he timu vô môm nipaên wê Ken vông ilage, di he vông he nilô la diluhu vô mone om he timu vô môm wê Belam vông ilage di nêl kiyang kityooên di kô mone lec. Di he yong he di nêl kiyang nipaên lec Anutu tiyi xocbê Kola vông vô Anutu ilage. Om Anutu ob kitya he vêl lec môm tibêgee.

¹² Buc vihati wê xam kituc yaên mi wa i yêp tived ên wê xam xêmyaa vin lecma ge od xomxo kityooên tibêgee lam kituc lec xam di vông môm nipaên vac xam mahigun. He viac heche va di o ngidu xam xôn lêm. Om he tiyi xocbê susu ningec wê vông xam kitucmaên vô nipaên ge. Di he tiyi xocbê lun mapitoc, lêc lun valên ma di lea vivêê lam la vêl. Di he tiyi xocbê xax wê ob vuac nôn ge, lêc buc wê ob vuac ge od o vuac nôn lêm. Di he tiyi xocbê xax wê mupac di xomxo pul vêl hixôn ngilôhê ge. ¹³ Xomxo kityooên tigege mi vông môm nipaên wê ob vông ni yoc lec ge lê, lêc he ni o yoc lêm. Om

he tiyi xocbê gwec wê vuac mabu mi lam kipyax myasong ningeac la kehe ge. Di he tiyi xocbê pitua wê yal vêl ên lag mi lam di sea ben ge. Mêgem Anutu vông he nêl vigwe nipaên wê mapitoc ge yêp di he ob la dô vac luta.

Xomxo kityooên ob tulec myaviwen nipaên

¹⁴ Inok ge xomxo vigê vilu di sec yuu wê pum lec Adam ge,* léc ilage Inok nêl xomxo kityooên tigeê kitong ên nêbê, “Xam ngô lê. Apumtau obêc val hixôn angela wê i vông ge tibeac hiwocên, ¹⁵ ên ob vông myaviwen nipaên vô xomxo nipaên vihati. Di he wê pwoo i kiyang vac di o timu vô lêm gee, di he wê mi nêl kiyang nipaên lec Anutu gee, Anutu ob nêl he nêl nipaên kitong di he ob tulec myaviwen mabu.” Inok nêl bêge ilage lec xomxo kityooên. ¹⁶ Xomxo kityooên tigeê mi nêl kiyang nipaên lec Anutu, di he xêyaa vô myavinê lec môp yuu susu vihati, di he nilô kidu he ên môp nipaên wê yêp vac he nilô ge, di he mi keac vaxvax di yong he lê, di nêl kiyang hizi vô xomxo ên nêb he i vông susu ya vô he.

Xam hôm vông vinên xôn pilihi

¹⁷ Xam lige, xam ngô kiyang wê il lig Apumtau Yesu Kilisi nue sinale nêl vô xam ilage i tii vac nang, ¹⁸ ên he nêl ên he nêbê, “Obêc vô kwabo lec buc timuên myahipu ge od xomxo ya ob yax xolac wê Anutu vông ge vun di ob vô nimi vô Anutu, di he nilô ob la vô môp nipaên wê yêp vac he nilô ge.” Sinale nêl bêge ilage. ¹⁹ Om xomxo nipaên tigeê hibû xomxo vông vinên sea di he mi timu vô môp wê xomxo kibun ga vông. Om Myakilôhông Ngibua o dô vac he nilô lêm.

²⁰ Léc xam lige, xam hôm vông vinên wê Anutu vông vô xam ge xôn xêkizêc ta ên i ngidu xam xôn. Di xam kitaa vô Anutu ya xêkizêc wê Myakilôhông Ngibua vông ge. ²¹ Xam hôm xêyaa vin lecên wê Anutu vông ge xôn pilihi. Di xam dô bin buc wê il lig Apumtau Yesu Kilisi obêc hilung xêyaa vin lecên wê i vông ge lam

yêp seac, di ob vông xam la dô mamviha luta léc luta. ²² Xomxo ya vông nilô la yuu lec vông vinên, om xam xo vigwe pisiv ên he di ngidu he xôn. ²³ He tiyi xocbê he dô vac ngwax nipaên, om xam kô he mi lôm vêl ên ngwax lutibed. Di he ya, xam xo vigwe pisiv ên he, léc xam xona nêl ên nipaên wê he vông ge, ên môp nipaên wê he vông ge tiyi xocbê ngakwi ningeac wê he vinyum ge, om xam le teva ên môp tibêgee.

Jut pimil Anutu

²⁴ Anutu vaci tiyi wê obêc viac xam nivaha ên xam o léc loc vac nipaên lêm. Anutu tiyi wê ob kô xam mi lam le vô i manôn vac xêseac, di nêl vô xam bêga bê nipaên ti o yêp vô xam lêm, mêgem xam xêmyaa obêc vô nivaha yang. ²⁵ Anutu tibed dô di ici va wê vô il vêl ên il nêd nipaên lec yuac wê il lig Apumtau Yesu Kilisi vông ge. Om il ob hi vixad ên Anutu wê tu il nêd xomxo levac, di i xêkizêc kehe, di il hixôn susu vihati la vac i kwa ngibi. Anutu dô bêge ilage di dô gwêbaga hixôn di obêc dô luta léc luta. Kiyang nôl.

* **1:14:** Kiyang wê nêl lec xomxo vigê vilu di sec yuu ge bêga nêbê Adam nu Set, di Set nu Inos, di Inos nu Kenan, di Kenan nu Mahalalel, di Mahalalel nu Jalet, di Jalet nu Inok, om he vigê vilu di sec yuu.

LEVELESEN Yesu Kĩlisi hĩlung buc wê obêc val timuên ge vô Jon

¹ Ilage kiyang wê yêp vac kipihac tiga yêp xôpacên, mêdêc Yesu Kĩlisi nêl kiyang tiga yêp seac ên nêb il xovô buc wê ob val timuên ge. Anutu nêl kiyang tiga kitong vô Yesu ên nêb i nêl kitong vô nue yuac, ên buc wê kiyang tyo obêc vô nôn lec ge vô kwabo lec. Om Yesu vông nue angela ti lam hĩlung susu hixôn kiyang wê obêc val timuên ge vô a Jon wê Anutu nu yuac a ge. ² Om a Jon, a xê pyap, om a nêb a obêc nêl Anutu kiyang tige kitong i yêp seac vô xam, di a obêc nêl Yesu Kĩlisi kiyang kitong vô xam hixôn bêga nêbê kiyang tige nôn vixôhilôg.

³ Kiyang tiga nêl buc wê obêc val timuên ge kitong. Om xomxo ti obêc kitong kiyang tiga vô xomxo ge od Anutu obêc vông xomxo tige wê kitong kiyang ge xêyaa vô nivaha. Di xomxo obêc ngô kiyang tiga mi timu vô ge od Anutu obêc vông he xêyaa vô nivaha êno, ên buc wê kiyang tiga obêc vô nôn lec ge val vô kwabo lec.

Jon kivuu kiyang vô konglegesen vigê vilu di sec yuu vac vigwe levac Asia

⁴ A, Jon, a kivuu kiyang tiga vô konglegesen vigê vilu di sec yuu vac vigwe levac Asia. Anutu wê dô mugên ilage di dô gwêbaga di obêc dô luta léc luta ge i vông vizid nivaha i lam vô xam di vông xam nilôm i vô malehe lec. Di Myakilôhô Ngibua vigê vilu di sec yuu wê dô vô Anutu sia king manôn ge, he i vông vizid nivaha i lam vô xam di vông xam nilôm i vô malehe lec. ⁵ Yesu Kĩlisi ge wê nêl kiyang vihati kitong yêp seac di o yax ti vun lêm, di i mugên wê kidi lec maviha vac yibên ge di nginoo king wê dô kibun ga vihati vêl di tu he nên xomxo levac. Om a nêb i vông vizid nivaha i lam vô xam di vông xam nilôm i vô malehe lec.

Yesu xêyaa vin lec il, om ici va hi wê kipyax sea ge kitya il nêd nipaên vêl, ⁶ di vông il tu i nue di ici va viac il, di vông

il tu Ma Anutu nue yuac xochê xomxo wê mi si daa ge. Xêseac yuu xêkizêc wê Yesu Kĩlisi vông ge i yêp luta léc luta. Nôn.

⁷ Xam ngô lê. Kĩlisi obêc vena vac viyobtoc di xomxo vihati obêc yê i, di he wê tul i ya bĩlem di wê byêx i ya yii ge vihati ob yê i êno, di xomxo kibun ga vihati ob xo heche va di byag ên he. Vixôhilôg, kiyang ga obêc vô nôn lec. Nôn.

⁸ Apumtau Anutu wê xêkizêc kehe ge dô mugên ilage di dô gwêbaga di obêc dô luta léc luta, di i nêl ên nêbê, “Aca va mugên di timuên.”

Jon yê Yesu Kĩlisi

⁹ A, Jon, xam lim a, di il xôn tu Yesu xe. A hixôn xam, il xôn kô myavinê di kilê viyin lec Yesu lê mi il le xêkizêc vac viyin tige, di il xôn tu Anutu nue. A nêl Anutu xolac di a nêl wê a vông i vin Yesu ge vô xomxo, om he tii a lam dô lec vigwe kitôn tiga wê yêp vac gwec mahigun ge. Vigwe tiga lê nêbê Patmos. ¹⁰ Om a lam dô, mêdêc Apumtau buc da, di Myakilôhô Ngibua lam hivun a xôn, mêdec a ngô vya levac ti lam vô a nimig. Vya tige tiyi xochê vuac tyuc, ¹¹ di nêl bêga vô a ên nêbê, “A ob hĩlung buc wê ob val timuên ge vô ông mi ông wê di kivuu i tiyi xochê ông ob wê ge vac kipihac di vông i loc vô xomxo vông vinên vac vigwe vigê vilu di sec yuu ge. Vigwe tige lê nêbê Epesas, Smena, Pegamam, Taiataila, Sadis, Piladelpia, di Leodisia.”

¹² Vya tige nêl bêge, om a pilepac a ên a nêb a ob xê xomxo tyo wê nêl kiyang tige vô a ge. Om a pilepac, léc a xê lam gol vigê vilu di sec yuu, ¹³ di a xê xomxo ti le vac lam mahigun. Xomxo tige tiyi xochê xomxo nu, di vinyum ngakwi dia ti, di vêx let gol ti lec yagtôv xôn, ¹⁴ di bazub lihi kwem tiyi xochê bwoc sipsip niviluhu hixôn viyobtoc ge, di mangiluhu linac xochê ngwax, ¹⁵ di vixa tiyi xochê ain wê xomxo si lec ngwax mi i vô hi ge, di vya nididun levac xochê mia levac didun, ¹⁶ di xomxo tyo hôm pitua vigê vilu di sec yuu vac vigê hiyôv, di yipac levac wê xônên manôn vilu vilu ge yêp

vac mya, di manôn linac tiyi xochê hiyôv linac myapilihi.

¹⁷ A xê bêge, om a xona di vixog mi la xêp kibun vac i vixa kwa ngibi xochê a xib ge. Mêlêc i vyax vigê hiyôv lec a di nêl vô a ên nêbê, “Ông xonaên i ma, ên a xomxo mugên di timuên, ¹⁸ di a dô magviha. Ilage a xib, lêc a kidi lec magviha tii vac nang. Om wê lê, a obêc dô magviha luta lêc luta, di a kô ki wê Seten ben hixôn yibên ge. ¹⁹ Om ông kivuu kiyang lec susu wê ông wê pyap gwêbaga di susu wê a obêc hilung vô ông timuên ge hixôn. ²⁰ Ông wê pitua vigê vilu di sec yuu wê dô vac a vigêg hiyôv ge hixôn lam gol vigê vilu di sec yuu. Susu tigae xochê kiyang pilepacên, lêc a ob nêl kehe kitong vô ông. Lam gol vigê vilu di sec yuu ge kehe bêga ên nêbê konglegesen vigê vilu di sec yuu. Di pitua vigê vilu di sec yuu ge kehe bêga ên nêbê konglegesen vigê vilu di sec yuu ge he nêl bazub.”

2

Kiyang la vô konglegesen Epesas

¹ Yesu nêl vô a, Jon, bêga ên nêbê, “Ông kivuu a kiyang ga i loc vô xomxo wê tu konglegesen Epesas nêl bazub ge bêga bê a ga wê a hêm pitua vigê vilu di sec yuu vac vigêg hiyôv, di a vilee vac lam gol vigê vilu di sec yuu gee mahigun. ² A nêl vô xam Epesas bêga bê a xovô môm vihati wê xam vông ge hixôn yuac levac wê xam vông ge, di a xovô ên a nêbê xam mi le xêkizêc vac viyin, di xam xêmyaa o vin lec xomxo nipaên lêm. Ên he kityoo ên he nêbê he êno tu sinale, lêc xam yaxên kiyang wê he vông ge pyap, om xam xovô ên xam nêbê he o sinale lêm. Nge, he xomxo kityooên. ³ A xovô ên a nêbê xam mi kilê viyin lec a lêg di le xêkizêc vac viyin tige, di xam o sea vông vinên wê xam vông ge lêm, di xam nim o ma lec yuac wê a vông ge lêm. ⁴ Lêc kiyang ti yêp bêga ên nêbê ilage wê xam vông i vin a paha ge, xam xêmyaa vin lec a nôl, lêc gwêbaga xam xêmyaa o vyac vin lec a tiyi xochê ilage lêm. ⁵ Om xam lêc xovô môm wê xam vông vô a ilage i tii vac, di pilepac

nilôm i loc vô yuac nivihha wê xam vông taxlee ge. Lêc xam obêc pilepac xam lêm ge od a obêc val vô xam nêl lam gol vêl.

⁶ Lêc a xê xam môm nivihha ti yêp bêga nêbê xam xêmyaa o vin lec môm nipaên wê Nikolas he nue vông ge lêm. A êno, a xêgyaa o vin lec môm tibêge lêm.

⁷ “Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô kiyang ga wê Myakilôhô Ngibua nêl vô xomxo vông vinên vac vigwe vihati gee. Xomxo ti obêc vông vevac vô môm nipaên mi pwoo i pec ge od a obêc lee yuu ên i yul xax nôl wê ob dô maviha ya ge mi ya. Xax tige Anutu yev i le vac vigwe paladis.”

Kiyang la vô konglegesen Smena

⁸ Nang dêc Yesu nêl vô a, Jon ên nêbê, “Ông kivuu a kiyang ga i loc vô xomxo wê tu konglegesen Smena nêl bazub ge bêga bê a xomxo mugên di timuên wê a xib lêc kidi lec magviha nang ge. ⁹ A nêl vô xam Smena bêga bê a xovô viyin wê tulec xam ge di a xovô ên a nêbê xam nêl susu maên, lêc Anutu vông vizid tibeac vô xam. Di a xovô kiyang nipaên wê xomxo ya nêl lec xam ge. He kityoo ên nêbê he xomxo Yuda, lêc he o xomxo Yuda lêm. Nge, he tibii wê Seten viac he ge. ¹⁰ Om le i lêc xona ên viyin wê obêc val vô xam ge lêm. Wê lê, Seten nue obêc tung xam ya la vac xumac kalabuhu ên nêb he obêc yaxên xam. Om xam obêc kilê viyin i tiyi buc vigê yuu. Lêc xam obêc kilê viyin di vông i vin xêkizêc ta di wib hixôn ge od a obêc vông nôl nivihha wê maviha dôlên ge vô xam.

¹¹ “Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô kiyang ga wê Myakilôhô Ngibua nêl vô xomxo vông vinên vac vigwe vihati gee. Xomxo ti obêc vông vevac vô môm nipaên mi pwoo i pec ge od yibên ngwe wê vông yuu ge obêc vông i vô nipaên lêm.”

Kiyang la vô konglegesen Pegamam

¹² Nang dêc Yesu nêl vô a ên nêbê, “Ông kivuu a kiyang ga i loc vô xomxo wê tu konglegesen Pegamam nêl bazub ge bêga bê a ga wê a hêm yipac levac wê xônên manôn vilu vilu ge. ¹³ A nêl vô xam Pegamam bêga bê a xovô xam bom. Seten

tu levac vac xam bom. Mêlêc a xovô ên a nêbê xam mi hôm a lêg xôn di vông i vin xêkizêc di xam o yax vông vinên wê xam vông ge vun lêm. Ilage xomxo vông vinên ti lê nêbê Antipas dô hixôn xam di nêl kiyang wê a vông ge vô xam di o sea kiyang wê a vông ge ti lêm. Lêc tibii hi Antipas yib vac xam mahigun vac vigwe wê Seten tu levac vac ge di xam wê. Lêc xam o sea vông vinên wê xam vông ge lêm. ¹⁴ Mêlêc kiyang ya yêp bêga ên nêbê xam ya mi timu vô môm nipaên wê Belam vông ilage. Belam hilung môm kityooên vô xomxo ngwe lê nêbê Belak, di Belak hilung môm nipaên tige vô xomxo Islel om he ya susu yaên wê tibii vông i tu daa vô anutu kityooên wê mayibên ge, di he vông môm yôdac vêx yuu vux hixôn. Lêc gwêbaga xam ya mi timu vô môm soên bêge. ¹⁵ Di xam ya mi timu vô kiyang nipaên wê Nikolas he nue nêl ge. ¹⁶ Mêgem xam pilepac nilôm i loc vô môm nivîha, lêc obêc ma ge od a obêc miloc vô xam lutibed di hi he wê hôm môm nipaên xôn ge ya yipac levac wê yêp vac a myag ge.

¹⁷ “Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô kiyang ga wê Myakilôhò Ngibua nêl vô xomxo vông vinên vac vigwe vihati ge. Xomxo ti obêc vông vevac vô môm nipaên mi pwoo i pec ge od a obêc vông yaên lag puunê lê nêbê mana wê dô xôpacên ge vô i ên i ya, di a obêc vông ngidax kwem ti vô i di kivuu i lê paha lec ngidax tyo, di xomxo bangwe ob xovô lê paha tige lêm. Nge, xomxo ti wê lê yêp lec ngidax tige vaci obêc yê di xovô.”

Kiyang la vô konglegesen Taiataila

¹⁸ Nang dêc Yesu nêl vô a ên nêbê, “Ông kivuu a kiyang ga i loc vô xomxo wê tu konglegesen Taiataila nêl bazub ge bêga bê Anutu nu tuc a wê a magngiluhu linac tiyi xocbê ngwax ge di a vixag tiyi xocbê ain wê xomxo si lec ngwax mi i vô hi ge.

¹⁹ A nêl vô xam Taiataila bêga bê a xovô môm wê xam vông ge vihati, om a xovô môm xêyaa vin lecên hixôn môm vông vinên wê xam vông ge. Di a xovô ên a nêbê xam mi ngidu xomxo xôn, di xam le xêkizêc vac viyin, di gwêbaga xam vông

yuac levac luu wê xam vông ilage vêl. ²⁰ Mêlêc kiyang ti yêp vô xam bêga nêbê xam o sea vêx nipaên ti lê nêbê Jesebel ge lêm. Nge, xam vông i dô hixôn xam. Vêx tige kityoo ên nêbê i plopete ti, di kityoo a nuge yuac mi didii he la vac môm yôdac vêx yuu vux, di vông he ya yaên wê tibii vông i tu daa vô anutu kityooên ge. ²¹ A vông buc ya vô vêx tige ên a nêb i pilepac i, lêc vêx tige nêb ob pilepac i vêl ên môm yôdac vêx yuu vux lêm. ²² Om ngô lê, a obêc vông yidac levac vô vêx tige. Di he wê vông yôdac vô i ge, he obêc pilepac he vêl ên môm nipaên lêm ge od a obêc vông myavinê mabu vô he, ²³ di a obêc hi vêx tyo nue yib. Mêgem xomxo vông vinên vac vigwe vihati gee ob yê mi xovô bêga bê a ga wê a yaxên xomxo vihati piyôp yuu nilô mi xovô, di a obêc vông nipaên me nivîha vô xam toto i tiyi môm wê xam vông ge.

²⁴ “Lêc xam ya vac Taiataila ge, xam o timu vô kiyang kityooên wê Jesebel nêl ge lêm, di xam o xovô Seten piyôp wê yêp xôpacên vac i nilô ge lêm. Om a nêl vô xam ên a nêbê a obêc vông viyin ngwe vô xam hixôn lêm, ²⁵ lêc xam hôm kiyang yuu yuac nôl xôn pilihi mi dô di i loc tyip vô buc wê a obêc vena lec ge. ²⁶ Xomxo obêc vông vevac vô môm nipaên mi pwoo i pec di vông a yuac di i la tyip lec buc wê obêc yib ge od a ob vông i tu levac di i viac xomxo vac vigwe vihati. ²⁷ Om obêc hôm xax ain di viac he xêkizêc tiyi xocbê xomxo hôm xax ain vac vigê di hi dêg hibû sea ya ge. Yuac wê he viac ge tiyi xocbê yuac wê Mag vông vô a ge. ²⁸ Di a ob vông pitua wê vigwe vidiiên ge vô xomxo tigeê.

²⁹ “Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô kiyang ga wê Myakilôhò Ngibua nêl vô xomxo vông vinên vac vigwe vihati gee.”

3

Kiyang la vô konglegesen Sadis

¹ Nang dêc Yesu nêl vô a, Jon, ên nêbê, “Ông kivuu a kiyang ga i loc vô xomxo wê tu konglegesen Sadis nêl bazub ge bêga bê a wê Anutu Myakilôhò Ngibua

vigê vilu di sec yuu dô hixôn a, di a hóm pitua vigê vilu di sec yuu vac vigêg.

“A nêl vô xam Sadis bêga bê a xovô xam nêl yuac. Xomxo pimil xam ên nêbê xam mi timu vô môp maviha. Lêc xam o timu vô môp tige lêm. Nge, xam timu vô môp mayibên. ² Om xam kidi lec di sea yêpên, di vông xam yuac wê xam sea ge i yêp nivihã i tii vac, ên a o xê xam yuac ti nivihã vô Mag Anutu manôn lêm. ³ Ilage xam ngô kiyang tige mi xovô. Om xam xovô kiyang tige i tii vac di hóm xôn pilihi, di pilepac xam. Lêc xam obêc kidi lec di sea yêpên mi pilepac xam lêm ge od a obêc val vô xam tiyi xocbê tibii yôdac ge di xam ob xovô buc tige lêm. ⁴ Lêcom xam Sadis ya ge, xam o vông môp nipaên lêm, om tiyi xocbê xam o vinyum ngakwi ningeac lêm. Om a xê xam tiyi wê xam obêc vinyum ngakwi kwem di lam dô hixôn a ge. ⁵ Xomxo ti obêc vông vevac vô môp nipaên mi pwoo i pec ge od a ob vông ngakwi kwem tibêge vô i mi i vinyum, di a ob kitya i lê vêl ên kipihac lêm. Kipihac tige nêl xomxo wê obêc dô maviha luta gee lê. Di a ob nêl xomxo tige lê kitong i yêp seac vô Mag, di a ob nêl i lê kitong vô Mag vông angela hixôn.

⁶ “Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô kiyang ga wê Myakilôhô Ngibua nêl vô xomxo vông vinên vac vigwe vihati gee.”

Kiyang la vô konglegesen Piladelpia

⁷ Nang dêc Yesu nêl vô a ên nêbê, “Ông kivuu a kiyang ga i loc vô xomxo wê tu konglegesen Piladelpia nêl bazub ge bêga bê a ga, a xomxo ngibua di a kiyang nôn kehe. A kô ki wê Devit vông ge. Om a obêc tax vuayen ge od ti o tiyi wê ob tung lec ge lêm, di a obêc tung lec ge od ti o tiyi wê ob tax i tii vac ge lêm. ⁸ A nêl vô xam Piladelpia bêga bê a xovô xam nêl yuac, om wê lê. A vông vuayen ti le taxên vô xam mamnôn, di ti o tiyi wê ob tung lec ge lêm. A xovô ên a nêbê xam nêl xêkizêc tiyiên ma, lêc xam mi timu vô kiyang wê a vông ge di xam o yax a vun lêm. ⁹ Om ngô lê. Seten nue nêl ên nêbê he xomxo Yuda, lêc he o xomxo Yuda lêm. Nge, he xomxo kityooên. Om a obêc vông he i loc yêp vac xam kwa

ngibi ên he i xovô bê a xêgyaa vin lec xam. ¹⁰ Xam mi le xêkizêc vac viyin tiyi xocbê a nêl vô xam ilage. Mêgem a obêc vô xam vêl ên viyin wê obêc val vô xam ge. Viyin tige obêc yaxên xomxo vihati wê dô kibun ga ge. ¹¹ A obêc miloc vô xam lutibed, om xam hóm vông vinên wê xam vông ge xôn pilihi ên xomxo ti i o lêc vô nôn nivihã wê Anutu vông vô xam ge vêl ên xam lêm. ¹² Xomxo ti obêc vông vevac vô môp nipaên mi pwoo i pec ge od a obêc vông i le tiyi xocbê xax xêkizêc wê le vac Mag Anutu xumac ngibua nilô ge, di xomxo tige ob sea xumac ngibua nilô di lam lop mi la vêl lêm, di a ob kivuu Mag Anutu lê lec i di kivuu Mag Anutu vigwe levac lê lec i hixôn. Vigwe tige, Jerusalem paha wê Mag Anutu obêc vông i lop mi lam gê lag puunê ge. Di a ob kivuu a lêg paha lec xomxo tyo hixôn.

¹³ “Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô kiyang ga wê Myakilôhô Ngibua nêl vô xomxo vông vinên vac vigwe vihati gee.”

Kiyang la vô konglegesen Leodisia

¹⁴ Nang dêc Yesu nêl vô a ên nêbê, “Ông kivuu a kiyang ga i loc vô xomxo wê tu konglegesen Leodisia nêl bazub ge bêga bê kiyang nôn kehe a, di a mi nêl Anutu kiyang vihati ge yêp nivihã, di a o yax ti vun lêm, di susu vihati wê Anutu tung ge a tu kehe ên. ¹⁵ A nêl vô xam Leodisia bêga bê a xovô xam nêl yuac. Xam o dô tiyi xocbê mia ningigooên nivihã ge lêm di xam o dô tiyi xocbê mia nivinê nivihã ge lêm. A nêb xam dô i tiyi xocbê mia ningigooên nivihã me mia nivinê nivihã ge. ¹⁶ Lêc xam mi dô vac mia nivinê yuu ningigooên mahigun. Om a ob mutac xam vêl ên myag, ¹⁷ ên xam mi nêl ên xam nêbê, ‘Xe mone levac di susu tibeac, om susu ti o ma ên xe lêm.’ Xam mi nêl bêge, lêc xam dô nipaên tiyi wê xomxo ob xo vigwe pisiv ên xam ge, di xam dô tiyi xocbê xomxo wê nêl susu maên ge, di xam mamnôn toc di xam dô xêmtuac, lêc xam so ên xam nêb mêd xam dô nimvihã. ¹⁸ Mêgem a vông xovôên vô xam bêga bê xam lam kisuu gol wê ngwax ya mi i vô paha ge vô a, ên a ob vông xam tulec vizid

tibeac, di xam lam kisuu ngakwi kwem mi vinyum ên xomxo i o yê wê xam dô xêmtuac ge lêm ên ob vông ni yocên vô xam, di xam lam kisuu hizi wê xam ob lipac mamnôn ya ge ên xam mamnôn i seac di xam wê vigwe i tii vac. ¹⁹ Xomxo wê a xêgyaa vin lec he ge, a nêl he nêl nipaên kitong vô he di titô he. Om xam xovô môm wê xam vông ge di sea môm nipaên vihati i loc yêp xel, di pilepacxam mi vô paha lec. ²⁰ Xam wê lê, a val le kwabo vô vuayen di a hi vigêg lec xumac di keac. Om xomxo ti obêc ngô a vyag di lam tax xumac ge od a obêc la vac xumac lôma di la dô hixôn i, di xii xôn ob xa myam i yêp tibed. ²¹ Xomxo ti obêc vông vevac vô môm nipaên mi pwoo i pec ge od a obêc tyuc lec di i dô lec sia king wê a vông ge hixôn a, tiyi xocbê a vông vevac mi pwoo nipaên pec ge od a la dô lec sia king hixôn Mag Anutu.

²² “Xam ninyam obêc yêp ge om xam ngô kiyang ga wê Myakilôhông Ngibua nêl vô xomxo vông vinên vac vigwe vihati gee.”

4

He pimil Anutu gê lag puunê

¹ Kiyang wê a kivuu vô konglegesen ge tiyô, mêdec a, Jon, a xê mag la kisiinê, léc a xê vuayen wê le taxên gê lag puunê ge. Di vya wê a ngô taxlee tiyi xocbê vuac tyuc ge, a ngô vya tige tii vac, di vya tyo nêl vô a ên nêbê, “Ông lec lam kisii ga lê, léc a obêc hilung buc wê obêc val timuên ge vihati vô ông.” ² Mêdec lutibed Myakilôhông Ngibua lam hivun a xôn di a xê mag la sia king ti gê lag puunê di xomxo ti dô lec. ³ Xomxo tige wê dô lec sia king ge linac xêseac tiyi xocbê ngidax kwem lê nêbê jasper hixôn ngidax hi ngwe lê nêbê konilian. Vilub koo di buu vô sia king tige di a xê tiyi xocbê ngidax niyuu lê nêbê emelal. ⁴ Di sia 24 le i vivac vô xomxo ti wê dô lec sia king tige, di gyovixa 24 dô lec sia tige. Di he vinyum ngakwi kwem di tung kilung gol tiyi xocbê king mi tung ge lec bazub. ⁵ Sia king tige tiyi xocbê deac hixelac di tug di vô didun levac, di ngwax tumên vigê vilu di sec yuu tum mi

le vô sia king manôn. Ngwax vigê vilu di sec yuu gee tiyi xocbê Anutu Myakilôhông Ngibua vigê vilu di sec yuu. ⁶ Susu ti tiyi xocbê gwec ge yêp vô sia king manôn, di gwec tige xêseac ta tiyi xocbê deac ge.

Lilii maviha yuudiyuu buu sia king tige. Ti le vô manôn di ti le vô nimi di yuu le vilu vilu. He mangiluhu tibeac dô lec he ninivi vihati, ⁷ di lilii maviha ti xocbê noo laion, di ti xocbê bwoc levac, di ti xocbê xomxo, di ti xocbê tul wê mi bôb mi la kisii ge, ⁸ di he toto ge vinihi vigê vilu di sec ti, di he mangiluhu tibeac hivun he ninivi yuu nilô xôn, di he mi vông lilo tiyi bucên yuu vidiiên vihati bêga ên nêbê, “Apumtau Anutu xêkizêc kehe ông, ông ngibua, ông ngibua, ông ngibua, di ông dô mugên ilage, di dô gwêbaga, di ông obêc dô luta léc luta.”

He nêl kiyang tibêge di o vông mahigun vac lêm.

⁹ Anutu ge wê dô lec sia king mi dô maviha luta léc luta. Di lilii maviha yuudiyuu gee mi nêl Anutu xêseac kitong, di vông i lê vô levac, di pimil i. Buc vihati wê he vông bêge ge ¹⁰ od gyovixa 24 tige la yêp kipôm manôn vac kibun vô Anutu wê dô lec sia king mi dô maviha luta léc luta ge di pimil i, di nêx he kilung gol la dô vô sia king manôn di nêl ên nêbê,

¹¹ “O Apumtau, xe Anutu ông. Ông tiyi wê xomxo ob nêl xêseac wê ông vông ge kitong, di vông ông lêm i vô levac, di dô vac xêkizêc wê ông vông ge kwa ngibi, ên ông tung susu vihati ya xovôên wê ôcông va vông ge, mêgem susu tyoe dô gwêbaga.”

5

Jon yê kipihac ti

¹ A xê wê Anutu dô lec sia king ge, di i hôm kipihac ti vac vigê hiyôv, léc kiyang yêp vac nilô di yêp lec nimi hixôn. Di he vilun kipihac xôn di pitii ya tep vigê vilu di sec yuu. ² Mêdec a xê angela xêkizêc ti keac vya levac bêga ên nêbê, “Letya nivaha tiyi wê ob tax tep di tidii kipihac tige?” ³ Angela nêl bêge, léc xomxo wê dô lag puunê, di he wê dô lec kibun, di

he wê yib di dô vac kibun nilô gee, ti o nivîha tiyi wê ob tidii kipihac tyo mi yê di kitong ge lêm. ⁴ Di a xê wê he o tulec xomxo ti tiyi wê ob tidii kipihac mi kitong ge lêm, om vông a byag levac. ⁵ Mêdec gyovixa ti nêl vô a ên nêbê, “Le i byag lêm. Ngô lê. Xomxo ti wê xêkizêc tiyi xochê noo laion ge pum lec kehe Yuda, di Devit ge i bu ilage. Xomxo tyo vông vevac vô môp nipaên mi pwoo i pec om tiyi wê obêc tax tep vigê vilu di sec yuu ge vêl di tidii kipihac tyo.”

Jon yê Yesu xochê bwoc Sipsip Nu ti

⁶ A xê Anutu sia king wê lili maviha yuudiyuu le i buu ge, di a xê bwoc Sipsip Nu ti le vac sia king yuu gyovixa mahigun, di bwoc Sipsip Nu tyo tiyi xochê xomxo hi i yib ge, di i levac vigê vilu di sec yuu, di mangîluhu vigê vilu di sec yuu. Mangîluhu tige, ge Anutu Myakilôhò Ngîbua vigê vilu di sec yuu wê i vông he la vac vigwe vihati ge. ⁷ Mêdec bwoc Sipsip Nu tige la hòm kipihac wê yêp vô Anutu wê dô lec sia king ge vigê hiyôv. ⁸ Hòm kipihac pyap, mêdec lili maviha yuudiyuu hixôn gyovixa 24 ge la yêp kipôm manôn vac kibun vô bwoc Sipsip Nu tyo. Gyovixa tige toto hòm gita tiyi he vac vigê di hòm pile gol vac vigê tiyi he vihati. Ngwaxlu nivîvea nivîha dô vac pile gol tige mi pup lec vihati. Ngwaxlu nivîvea nivîha ge xomxo vông vinên kitaên wê he mi kita ge. ⁹ Mêdec he gyovixa vông lilo paha ti bêga ên nêbê, “Ông nivîha tiyi wê ông ob hòm kipihac tyo di tax tep vêl ên ge. Ên xomxo hi ông wib ilage, di ông kisuu xomxo vêl ya hi wê ông vông ge di kitya he nêp nipaên vêl, di vông he loc vô Anutu. Ông kisuu xomxo kehe toto, di vya toto, di ninivi toto, di xomxo vac vigwe toto ge hixôn, ¹⁰ di ông vông he tu il Anutu nue yuac, di i tu he nêp levac, di he ob tu xomxo levac gê kibun.”

He pimil bwoc Sipsip Nu tige

¹¹ Pyap dêc a xê mag la, di a ngô angela tibeac vya. He tibeac wê tibeac tiyi xochê tausen yuu milion ge. Di he le ngivina

sia king hixôn lili maviha yuudiyuu di he gyovixa, ¹² di keac vya levac ên nêbê,

“Bwoc Sipsip Nu tiga wê xomxo hi i yib ge, i nivîha tiyi wê ob kô lê levac hixôn susu nivîha di xovôên yuu xêkizêc vihati, di i tiyi wê xomxo vihati ob nêl i lê i vô levac di nêl i xêseac kitong, di pimil i ge.”

¹³ Mêd a ngô xomxo hixôn susu wê Anutu tung ge vihati vya, he wê dô lag puunê di dô lec kibun di dô vac kibun nilô di dô vac gwec ge, he vihati nêl ên nêbê, “Anutu wê dô lec sia king ge yuu bwoc Sipsip Nu tyo, il ob pimil yuu, di nêl yuu lê i vô levac, di nêl xêseac yuu xêkizêc wê yuu vông ge kitong i yêp luta lêc luta.”

¹⁴ Di lili maviha yuudiyuu ge nêl ên nêbê, “Nôn!” Mêdec gyovixa vihati la yêp kipôm manôn vac kibun vô yuu di pimil yuu.

6

Bwoc Sipsip Nu tige tax tep vigê vilu di sec ti vêl ên kipihac

¹ Pyap dêc bwoc Sipsip Nu tige hòm kipihac wê tep vigê vilu di sec yuu pitii xôn ge. Nang dêc a xê wê i tax tep taxlee tip. Mêd a ngô lili maviha yuudiyuu ge ti tyuc vya levac tiyi xochê deac tug ge di nêl ên nêbê, “Lam!” ² Di a xê mag la, lêc a xê xôhò kwem ti val, di xomxo ti dô lec di hòm vixev yuu vihol vac vigê. Mêdec Anutu vông kilung ti vô i. Kilung tige, he mi vông vô xomxo wê vông vevac mi ngînoo ge. Xomxo tige la vông vevac mi ngînoo gwêbaga, di i yuac gên yêp wê ob vông vevac mi ngînoo xomxo tibeac vêl.

³ Nang dêc bwoc Sipsip Nu tyo tax tep ngwe wê vông yuu ge tip. Lêc a ngô lili maviha ti wê vông yuu ge vya wê nêl ên nêbê, “Lam!” ⁴ Mêd xôhò ngwe wê ninivi hi ge ti val, di xomxo ti dô lec. Mêdec Anutu vông xêkizêc vô i ên nêb i kitya môp malehe vêl ên vigwe vihati ên xomxo i vông vevac voma di hima mi yib. Om he vông yipac dia ti vô xomxo tige mi i kilê.

⁵ Nang dêc bwoc Sipsip Nu tyo tax tep ti wê vông yon ge tip. Nang di a ngô lili

maviha ti wê vông yon ge vya wê nêl ên nêbê, “Lam!” Mêdec a xê xôhò viliac ti val, di xomxo ti dô lec di hòm skel ti vac vigê vilu, ⁶ di a ngô vya ti lam vac lilii maviha yuudiyuu gee mahigun bêga ên nêbê, “Ông yev plaua ya kap ti ên tibii i kisuu ya mone levac xocbê mone kehe ti, di yev pidi ya kap lu yon ên tibii i kisuu ya mone levac xocbê mone kehe ti. Lêc glis yuu mia ge mone i nipwo tya.”

⁷ Nang dêc bwoc Sipsip Nu tige tax tep ti wê vông yuudiyuu ge tip. Mêdec a ngô lilii maviha ti wê vông yuudiyuu ge vya wê nêl ên nêbê, “Lam!” ⁸ Di a xê xôhò zang ti val, di xomxo ti dô lec lê nêbê Yibên, di xomxo ngwe lê nêbê Vigwe Yibên ge timu vô i mi val. Mêd Anutu vông xêkizêc vô yuu ên nêb yuu i hibû xomxo vihati i loc dô kidu yuudiyuu, lêc hi kidu ti i yib di kidu yon i dô. Om yuu hi he ya yib ya yipac wê manôn vilu vilu ge, di vông vip i den ya mi he yib, di yidac kehe toto tulec he ya di he yib, di bwoc vimen kibun ga nga he ya ma vêl.

⁹ Nang dêc bwoc Sipsip Nu tyo tax tep ti wê vông vigê vilu ge tip. Mêdec a xê xomxo yibên kinu dô vac alta ngibi. Ilage xomxo tigeê dô maviha di hòm xolac xôn pilihi di nêl i yêp seac, lêc tibii hi he yib. ¹⁰ Om he tyuc vya levac ên nêbê, “O Apumtau, xe king ông, ông ngibua, di kiyang nôn kehe ông. Buc vaba obêc lam la vêl di ông ob yaxên xomxo wê kipyax xe hi sea ge nên kiyang di vông myaviwen vô he?” ¹¹ He kinêg bêge, mêdec Anutu vông ngakwi kwem dia vô he toto di nêl vô he ên nêbê, “Xam dô seac vêl myabo lê, lêc tibii obêc hi xam lime yuac ya yib di hi xam lime ya yib hixôn, tiyi xocbê he hi xam wib ilage. Di obêc la pyap ge od a ob vông myaviwen vô he lec wê he kipyax xam hi sea ge.”

¹² Nang dêc bwoc Sipsip Nu tyo tax tep ti wê vông vigê vilu di sec ti ge tip. Mêdec a xê ngiyêg levac ti yoc, di hiyôv vô viliac tiyi xocbê nivimihî viliac ge, di dentuc vô hi xocbê xomxo hi ge, ¹³ di pitua lag puunê tô mi lam kibun tiyi xocbê lea liloo xax nôn wê huu ge toc mi lam kibun ge. ¹⁴ Mêd lag vilun xôn tiyi xocbê

guhu vilunên ge mi la xôa ma, di kitôn wê le kibun ge hixôn kitôn wê le vac gwec mahigun ge vihati, he sea ben di la. ¹⁵ Mêd king wê dô kibun ge vihati hixôn xomxo levac, di tibii vevac wê levac ge, di xomxo wê susu tibeac ge, di he wê xêkizêc ge, di he wê tu xomxo nue yuac gee, di he wê viac nue yuac ge, he vihati yang pec mi la xôpac vac vu madia hixôn ngidax wê yux lec kitôn vac madia ge. ¹⁶ Di he tyuc la vô kitôn yuu ngidax ên nêbê, “Lam tô lec xe mi hivun xe xôn ên Anutu wê dô lec sia king ge manôn, ên yêen xe i ma, di lam hivun xe xôn ên xêyaa myavinê wê bwoc Sipsip Nu tige vông ge, ¹⁷ ên buc levac wê xêyaa myavinê wê Anutu yuu bwoc Sipsip Nu vông ge val gwêbaga, om letya tiyi wê ob le xêkizêc vac viyin tiga?”

7

Xomxo Islel 144,000 kô mak wê Anutu vông ge

¹ Pyap dêc a, Jon, a xê angela yuudiyuu wê le vô kibun myahipu yuudiyuu ge. He hòm lea xôn vac kibun myahipu yuudiyuu ên nêb lea i o lêc vivêê kibun yuu gwec me xax ti lêm. ² Angela yuudiyuu gee, Anutu vông xêkizêc vô he ên nêb he i vông kibun yuu gwec i vô nipaên. Mêdec a xê angela ba ti kidi vac viwen wê hiyôv tyip lam ge, di i hòm Anutu wê maviha ge susu ti wê ob vông mak lec xomxo ya ge, di i tyuc vya levac vô angela yuudiyuu gee ên nêbê, ³ “Xam o lêc vông kibun yuu gwec di xax i vô nipaên lutibed lêm. Nge, xe obêc vông mak lec xomxo wê tu Anutu nue yuac ge manôn tax lê. Nang dêc timuên xam vông kibun yuu gwec di xax i vô nipaên.” ⁴ Nêl bêge mêdec nêl kitong ên nêbê he ob vông mak lec xomxo Islel 144,000, di ob vinoo he vac Islel kehe vihati. ⁵ Mêgem 12,000 pum lec kehe Yuda, di 12,000 pum lec kehe Luben, di 12,000 pum lec kehe Gat, ⁶ di 12,000 pum lec kehe Asa, di 12,000 pum lec kehe Naptalai, di 12,000 pum lec kehe Manasa, ⁷ di 12,000 pum lec kehe Simion, di 12,000 pum lec kehe Livai, di 12,000 pum lec kehe Isakal, ⁸ di

12,000 pum lec kehe Sebyulan, di 12,000 pum lec kehe Josep, di 12,000 pum lec kehe Bensamin. He gee wê he kô mak wê Anutu vông ge.

Xomxo kidu levac ti pimil Anutu

⁹ Pyap dêc a xê mag la, léc a xê xomxo tibeac kitucma mi dô, léc he tibeac hiwocên, om o tiyi wê xomxo ti ob kitong he ge lêm. He lam vac vigwe toto, di kehe toto, di ninivi toto, di vya toto. Di he vinyum ngakwi kwem di le vô sia king yuu bwoc Sipsip Nu tige manôn, di he vihati hêm bii lihi vac vigê, ¹⁰ di tyuc vya levac ên nêbê,

“Il nêd Anutu wê dô lec sia king ge hixôn bwoc Sipsip Nu tyo, yuu vô il vêl ên il nêd nipaên di vông il dô nidviha.”

¹¹ Mêdec angela vihati le i buu sia king yuu gyovixa di lilii maviha yuudiyuu, di he la le vô sia king manôn di la yêp kipôm manôn vac kibun vô Anutu, di pimil i bêga ên nêbê, ¹² “Vixôhilôg nô! Il obêc hi vixad ên il Anutu, di nêl xêseac wê i vông ge i yêp seac. Anutu tu xovôên nivîha vihati kehe, di il pimil i, di yong i lê i vô levac. Xêkizêc vihati ge yêp vô i, di xêkizêc vihati yang ge tu ici va xe di obêc yêp luta xel. Nôn.”

¹³ Mêdec gyovixa ti kinêg vô a ên nêbê, “Xomxo tigae wê vinyum ngakwi kwem gee, he letyae, di he lam gê na?” ¹⁴ Om a luu i vya bêga ên a nêbê, “Xomxo levac, a lungên di ôcông va xovô pyap.” Mêdec gyovixa tyo nêl vô a ên nêbê, “Xomxo tigae wê tibii vông myavinê levac vô he ên wê he vông i vin ge, om tiyi xocbê bwoc Sipsip Nu lipac ngakwi wê he vông ge vô paha ya i hi. ¹⁵ Mêgem he le vô Anutu wê dô lec sia king ge manôn, di pimil i vac xumac ngibua tiyi bucên yuu vidiiên vihati, di Anutu vaci wê dô lec sia king ge obêc dô hixôn he di viac he. ¹⁶ Om vip ti ob den he lêm, di mia ob ma ên he lêm, di hiyôv ob ya he lêm, di susu ti obêc vô myavinê vô he ninivi lêm, ¹⁷ ên bwoc Sipsip Nu tige wê dô lec sia king ge obêc tu he nêl xomxo wê ob viac he di didii he mi he la num mia maviha luta dôên ge, di Anutu obêc kitya he maluc vêl ên he manôn, di he ob byag i tii vac lêm.”

8

Bwoc Sipsip Nu tige tax tep ti wê vông vigê vilu di sec yuu ge tip

¹ Nang dêc bwoc Sipsip Nu tige tax tep ti wê vông vigê vilu di sec yuu ge tip, om vigwe kisii ganê yêp didun maên tiyi xocbê hiyôv manôn vilubed. ² Di a xê angela vigê vilu di sec yuu wê mi le vô Anutu manôn ge, di he hêm vuac vigê vilu di sec yuu vac vigê.

³ Mêdec angela ti kô pile gol di la le vô alta, di Anutu vông susu nivîvea nivîha tibeac vô i ên nêb i kituc susu nivîvea tyoe hixôn xomxo vông vinên nêl kitaaên, di la tung vihati xocbê daa lec alta gol wê le vô Anutu manôn ge. ⁴ Mêdec susu nivîvea lu hixôn xomxo vông vinên nêl kitaaên lec vac pile wê angela hêm vac vigê ge di la vô Anutu. ⁵ Mêdec angela tyo hêm pile gol tige di tung ngwax wê dô lec alta ge vac pile mi i pup lec, di nêx i la lec kibun, mêdec deac tug, di vigwe vô nididun, di deac hixelac, di ngiyêg yoc.

Angela yuudiyuu vê vuac

⁶ Nang dêc angela vigê vilu di sec yuu wê kô vuac vigê vilu di sec yuu gee viac he ên nêb he ob vê vuac tyoe.

⁷ Mêgem angela ti wê le mugên ge vê i vuac taxlee. Di Anutu vông yôg vac kibun hixôn xax vihati la kidu yon. Mêdec ais yuu ngwax hixôn hi tô mi la kibun di ya kibun hixôn xax kidu ti ma vêl, di kidu yuu yêp nivîha. Di ngwax tige ya nita wê paha ge vihati ma vêl.

⁸ Nang dêc angela ngwe wê vông yuu ge vê vuac wê i vông ge. Mêdec Anutu nêx susu levac ti xocbê kitôn wê ngwax tum lec ge la tô vac gwec, di vông yôg vac gwec la kidu yon, léc kidu ti vô hi xocbê xomxo hi ge, di kidu yuu yêp nivîha, ⁹ di Anutu hibû lilii maviha wê dô vac gwec ge la kidu yon, léc kidu ti yib mîma vêl, di kidu yuu dô maviha, di he hibû sip la kidu yon di kidu ti vô nipaên, di kidu yuu le nivîha.

¹⁰ Nang dêc angela ti wê vông yon ge vê i vuac. Anutu hi mia tip la bo yon. Mêdec pitua levac ti wê tum xocbê ngwax ge lam gê lag puunê di tô mi la kibun vac mia bo ti, di bo yuu yêp nivîha, di pitua tige tô

mi la vac mia wê yêp vac lôva ge vihati.
¹¹ Pitua tyo lê nêbê kilin xocbê pixoho. Om vông mia kidu ti vô kilin, léc kidu yuu dô nivîha. Xomxo tibeac num mia kilin tige di yib mîma vêl.

¹² Nang dêc angela ti wê vông yuudiyuu ge vê i vuac. Anutu vông yôg vac hiyôv yuu dentuc di pitua la kidu yonyon. Mêdêc hiyôv yuu dentuc di pitua, kidu titi linacên ma, di kidu yuuyuu linac. Mêgem vô vidiiên yuu hucên ge, hiyôv kityê ti vô mapitoc ta, di kityê yuu linac. Di vô bucên ge dentuc yuu pitua kidu titi linacên ma, di kidu yuuyuu linac.

¹³ Nang dêc a xê tul ti bôb mî la kisii ganê, di a ngô menac tige tyuc vya xêkizêc bêga ên nêbê, "Axi! Axi! Axi! Angela yon gên dô, om yon obêc vê yon vuac ge od viyin levac mabu obêc val vô vêx yuu vux vihati wê dô kibun ge."

9

Angela ti wê vông vigê vilu ge vê vuac

¹ Nang dêc angela ti wê vông vigê vilu ge vê i vuac. Mêd a xê pitua ti hoo gê lag puunê di la kibun, di Anutu vông ki wê ob tax madia wê mapitoc ta ge vô pitua tige. ² Om tyo tax madia tyo, di ngwaxlu levac xocbê ngwax ya yuac ge lam tyip vac, di hivun hiyôv yuu lag xôn di vigwe vô mapitoc ta. ³ Mêdêc hiveac tibeac lam vac ngwaxlu tige di lam la lec kibun. He kô xêkizêc tiyi xocbê kipyêc wê dô kibun ge. ⁴ Mêdêc kiyang la vô hiveac bêga ên nêbê, "Xam o léc vông nita yuu xax hixôn susu wê tyip lec kibun ge i vô nipaên lêm. Nge, xam loc vô xomxo wê Anutu mak o yêp lec he manôn lêm ge, di xam loc vông he i vô nipaên. ⁵ Om xam loc vông myavinê mabu vô he i tiyi dentuc vigê vilu, léc le i léc hi he i yib lêm." Kiyang nêl bêge, di myavinê wê hiveac vông vô xomxo ge tiyi xocbê myavinê wê kipyêc ving xomxo ge. ⁶ Vô buc tige xomxo ob myag môp wê he ob yib lec ge, léc he ob yêvô môp ti lêm, di he xêyaa ob vin lec nêb he ob yib, léc he ob yib lêm.

⁷ Hiveac tige, he tiyi xocbê xôh wê xomxo viac pyap nêb ob la vevac ge. Susu ti xocbê kilung gol ge dô lec he bazub,

di manôn tiyi xocbê xomxo manôn ge, ⁸ di bazub lihi dia xocbê tibii vêx bazub lihi ge, di nivu tiyi xocbê noo laion nivu ge, ⁹ di nibu tiyi xocbê ngakwi ain, di he vinihi vô nididun levac tiyi xocbê pêt nipwo tibeac wê xomxo dô lec di xôh didii mî la vevac ge. ¹⁰ Di he xêxuhu tiyi xocbê kipyêc xêxuhu ge di mya kilin wê ob ving xomxo ya ge dô vac he xêxuhu. Om xêkizêc wê he vông ge kehe yêp vac he xêxuhu, om ob vông myavinê vô xomxo tiyi dentuc vigê vilu. ¹¹ Angela tige wê viac madia mapitoc ta ge tu hiveac tige nêl king. Vac Hiblu vya angela tyo lê nêbê Abadon, di vac Glik vya lê nêbê Apolion. Lê tige kehe bêga ên nêbê xomxo ti wê ob kitya susu hixôn xomxo vêl ge.

¹² Mêgem viyin wê mugên wê hiveac vông ge tiyôh. Om wê lê, viyin yuu obêc val timuên hixôn.

Angela ti wê vông vigê vilu di sec ti ge vê i vuac

¹³ Nang di angela ti wê vông vigê vilu di sec ti ge vê i vuac. Mêd a ngô vya ti lam vac alta gol levac dia yuudiyuu. Alta tige le vô Anutu manôn. ¹⁴ Vya tyo nêl vô angela ti wê vông vigê vilu di sec ti wê hóm vuac ge ên nêbê, "Pîwelac angela yuudiyuu wê he ku xôn vac mia levac Yupletis ge di vông he loc." ¹⁵ Om angela tige piwelac he yuudiyuu gee, di vông he la ên nêb he i loc hibû xomxo vihati ge i loc kidu yon, di he i hi kidu ti i yib, di kidu yuu i dô maviha. Ilage angela tyoe viac he pyap di he dibin kliskas di dentuc di buc hixôn hiyôv manôn wê he ob vông vevac lec ge. ¹⁶ Om he didii nue vevac wê dô léc xôh ge mî la. Xomxo vevac tige tibeac hiwocên tiyi xocbê 200 milion ge, di a ngô wê he nêl he naba tibêge. ¹⁷ Di a xê xocbê a xê vivia, léc xomxo vevac tige dô lec xôh. Xomxo tige vinyum ngakwi ain lec pikopac xôn di ngakwi tige manôn hi yuu niyuu di zang, di xôh wê he dô lec ge bazub tiyi xocbê noo laion ge, di ngwax yuu ngwaxlu yon ngidax salpa wê ngwax tum vac ge, yon xôn lam vilup vac xôh mya mî la. ¹⁸ He hi xomxo kidu ti yib ya susu nipaên yon ge, di kidu yuu

dô maviha. He hi xomxo ya ngwax yuu ngwaxlu yon ngidax salpa wê lam vac xôhō mya ge. ¹⁹ Xêkizêc wê xôhō vông ge yêp vac he mya yuu xêxuhu. He xêxuhu tiyi xocbê myel léc bazub le lec, di he mi vông vevac ya xêxuhu yuu bazub.

²⁰ Om susu nipaên yon ge hi xomxo ya yib. Léc he wê gên dô maviha ge, he o pilepac he ên mōp nipaên wê he vigê mi vông ge lêm, di he o sea mōp wê he mi kitaa vô vimwo nipaên di kitaa vô anutu kityoên kinu ge lêm. Kinu tige wê he vông ya gol di silva di ain di ngidax di sev ya xax, om kinu tige o tiyi wê ob yê vigwe di ngô kiyang di la vac vigwe ya ge lêm. ²¹ Di xomxo tige mi hi xomxo yib di vông mōp yevac di mōp yôdac vêx yuu vux, di vông yôdac vô xomxo susu. Léc he o pilepac he di vô nîmi vô mōp nipaên tibêgee lêm.

10

Angela vông kipihac nipwo ti vô Jon mi i ya

¹ Pyap dêc a xê angela xêkizêc ti lop mi lam gê lag puunê, léc viyobtoc hivun i xôn, di vilub koo mi yêp lec bazub kisii, di manôn linac xocbê hiyôv ge, di vixa yuu xôn tiyi xocbê teac di ngwax tum lec. ² Di i hōm kipihac nipwo wê tidii pyap ge ti vac vigê, di lax vixa vilu hiyôv la vac gwec, di lax vixa vilu kêd la lec kibun kisii, ³ di i tyuc vya levac tiyi xocbê noo laion vô vya ge. Tyuc pyap di deac vigê vilu di sec yuu gee tug di nêl kiyang. ⁴ Deac vigê vilu di sec yuu gee tug di nêl kiyang pyap, om a nêb a ob kivuu kiyang wê he nêl ge, mêlêc a ngô vya ti lam gê lag puunê bêga ên nêbê, “Le i léc kivuu kiyang wê deac vigê vilu di sec yuu gee tug di nêl ge lêm. Nge, i yêp xôpacên vac ôcōng va piyôp.”

⁵ Mêdêc angela ti wê a xê pyap wê vixa vilu le vac gwec di vilu le lec kibun ge, angela tyo hilung vigê hiyôv la kisii ⁶ ên nêb ob nêl kiyang vixôhilôg nôn lec Anutu wê dô maviha luta léc luta ge lê. Anutu tung lag hixôn susu wê dô vac ge, di tung kibun hixôn susu wê dô lec ge, di tung gwec hixôn susu wê dô vac ge. Om angela tyo nêl bêga ên nêbê, “Buc val

pyap, om Anutu obêc bin buc ngwe hixôn lêm. ⁷ Nge, angela ti wê vông vigê vilu di sec yuu ge obêc vê i vuac ge od Anutu obêc vông kiyang xôpacên wê vông vô nue yuac plopete mi he nêl mi i yêp seac ilage vô nôn lec.”

⁸ Angela nêl bêge, mêdêc vya ti wê lam gê lag puunê mi a ngô ilage nêl vô a tii vac ên nêbê, “Loc hōm kipihac nipwo ti wê tidii pyap mi yêp vac angela vigê ge vêl. Angela tige wê vixa vilu le vac gwec di vilu le lec kibun.” ⁹ Om a la vô angela tyo mi la nêl vô i ên a nêbê, “Vông kipihac tiga vô a.” Om i nêl vô a ên nêbê, “Hōm kipihac tiga mi loc wa. Di ob vô nyen vac ông myam tiyi xocbê vinoluc ge di ob la dô vac xêmyaa di obêc kilin.” ¹⁰ Mêdêc a kô kipihac nipwo tige vac angela tyo vigê di xa i ma vêl, di kipihac vô nyen vac a myag, di a ngôn i la lê, léc tyo la vô kilin levac vac a xêgyaa. ¹¹ Mêdêc angela tyo nêl vô a ên nêbê, “Loc nêl Anutu kiyang i tii vac lec buc yuu susu vihati wê obêc val timuên vô xomxo vac vigwe tibeac, di vya tibeac, di ob val vô king tibeac hixôn.”

11

Xomxo yuu nêl kiyang kitong

¹ Nang dêc Anutu vông pitoa wê mi kô mak vô susu ya ge ti vô a, di nêl vô a ên nêbê, “Kidi lec mi loc kô mak vô Anutu xumac ngibua yuu alta di kitong xomxo wê dô vac xumac ngibua nîlô mi kitaa ge. ² Léc xumac ninyawehe ge, le i léc kô mak vô hixôn lêm. Nge, ông sea i yêp xel, ên a vông vô tibii madiluhu, om he ob kê vigwe ngibua Jêlusalem vô nipaên tiyi xocbê dentuc 42 ge. ³ Di a obêc vông xêkizêc vô a nuge yuac yuu ên yuu i loc nêl kiyang wê a vông ge vô xomxo. Om yuu obêc vêx nivimihî wê xomxo mi vinyum lec buc wê he dô vac viyin ge, di yuu obêc la nêl kiyang wê a vông ge i tiyi buc 1,260.” Angela nêl bêge, di buc 1,260 ge tiyi xocbê kliskas yon di dentuc vigê vilu di sec ti ge.

⁴ Xomxo yuu ge tiyi xocbê xax oliv yuu di lam yuu wê le vô Apumtau wê viac kibun vihati ge manôn. ⁵ Léc tibii obêc nêb vông yuu i vô nipaên ge od ngwax

obêc tum vac yuu mya di ya tibii vevac tige i ma. Vixôhilôg, tibii obêc vông nipaên vô yuu ge od ngwax obêc ya he yib. ⁶ Xêkizêc wê yuu vông ge tiyi wê yuu ob kol lag lec di lun valên ob ma i tiyi buc vihati wê yuu ob nêl Anutu xolac ge. Di xêkizêc wê yuu vông ge tiyi wê yuu ob pilepac mia di i vô hi xocbê xomxo hi ge, di xêkizêc wê yuu vông ge tiyi wê yuu ob vông xomxo vô nipaên ya viyin kehe toto ge. Om tiyi buc vihati wê yuu obêc nêb vông viyin tibêge ge od yuu obêc vông.

⁷ Yuu obêc nêl Anutu kiyang pyap ge od bwoc vimen ti obêc lec vac vu madia wê mapitoc ta ge mi val tyip, di ob vông vevac vô yuu di nginoo yuu vêl di hi yuu yib, ⁸ di yuu ninivi ob yêp vac môp levac vac vigwe levac Jerusalem wê nêl kiyang pilepacên nêbê Sodom yuu Isip. Vigwe levac Jerusalem wê ilage tibii hi Apumtau wê yuu vông ge yib lec xax. ⁹ Mêdêc xomxo ya vac ninivi toto di kehe toto di vya toto di vigwe toto ge, he ob yê yuu ninivi tiyi buc yon diluhu di buc ti viwen hixôn, di he ob tyuc lec nêb xomxo i o yev yuu lêm. ¹⁰ Om xomxo kibun ga vihati xêyaa ob vô nivîha ên wê plopete yuu ge yib, om he ob yoo di myêl levac mi ya di vông susu nivîhaviha vômâ, ên yuu nêl xomxo kibun ga nêl nipaên lec he manôn di vông viyin vô he.

¹¹ Mêdêc buc yon yadiluhu di ti viwen lam la vêl lê, lêc Anutu vê myakilôhò maviha la vac yuu nilô di yuu kidi lec maviha mi le kisii, di xomxo vihati wê yê yuu ge xona mabu ên yuu. ¹² Mêdêc vya levac ti lam gê lag puunê di lam vô yuu bêga ên nêbê, “Muu lec mi lam kisii ga.” Mêgem yuu lec vac viyobtoc mi la lag puunê di xomxo wê vông vevac vô yuu ge yê wê yuu lec mi la ge. ¹³ Mêdêc lutibed ngiyêg levac yoc di kipê vigwe levac tige mya ti vêl, di mya vigê vilu di sec yuudiyuu gên le nivîha. Ngiyêg tige hi xomxo 7,000 yib, di he wê gên dô maviha ge xona mabu yocên, om pimil Anutu lag puunê.

¹⁴ Om viyin levac ti wê vông yuu ge val pyap. Om ngô lê, viyin levac ti wê vông yon ge obêc val lutibed.

Angela ti wê vông vigê vilu di sec yuu ge vê i vuac

¹⁵ Nang dêc angela ti wê vông vigê vilu di sec yuu ge vê i vuac di vya ya lam gê lag puunê di tyuc xêkizêc bêga nêbê, “Il Apumtau Anutu hixôn Kîlisi, yuu tu king wê xomxo kibun vihati vông, di ob tu king wê ob dô luta lêc luta ge.”

¹⁶ Nêl bêge mêdêc gyovixa 24 wê mi dô lec sia wê le vô Anutu manôn ge, he kipôm manôn vac kibun di pimil Anutu ên nêbê,

¹⁷ “Apumtau Anutu, ông xêkizêc kehe, ông dô mugên ilage, di dô gwêbaga hixôn. Ông kô xêkizêc wê ông vông ge lec pyap di ông ob tu xomxo vihati nêl king, om xe ob pimil ông. ¹⁸ Tibii madiluhu xêyaa vô myavinê vô ông, lêcom ông êno ge, ông xêmyaa vô myavinê vô he pyap. Om gwêbaga buc wê ông ob yaxên xomxo yibên nêl kiyang ge val, di buc gwêbaga wê ông obêc vông nôn nivîha vô nume yuac, he wê tu plopete hixôn xomxo vông vinên vihati, di he wê xona ên ông di la vac ông kwa ngibi, di he wê lê levac di he wê o le levac lêm ge vihati. Di buc gwêbaga wê ông obêc kitya he wê vông xomxo hixôn kibun vô nipaên ge

vêl.”

¹⁹ He nêl kiyang tige pyap, mêdêc Anutu xumac ngibua lag puunê tax mi le myadongên, di Anutu kilong yêp seac vac xumac ngibua tyo nilô. Kilong tige tiyi xocbê kiyang wê Anutu hilu pyap ilage. Mêdêc deac hixelac, di vigwe vô nididun, di deac tug, di ngiyêg yoc, di lun tiyi xocbê hikwelac kwem ge tô hixôn.

12

Vêx ti yuu myel levac ti kiyang

¹ Nang dêc do levac lag puunê ti val le seac bêga nêbê vêx ti dô, lêc vinyum hiyôv lec ninivi xocbê ngakwi ge, di dentuc dô vac vixa ngibi, di pitua vigê yuu di tô mi la yuu ge dô lec bazub tiyi xocbê

kilung ti. ² Vêx tyo nu dô vac xêyaa, lêc kê ên nêb ob yubac, om ta yaxên myavinê levac di iac mabu. ³ Nang dêc do levac lag puunê ngwe val bêga nêbê myel levac mabu ti yêp. Myel tige ninivi hi, di bazub vigê vilu di sec yuu, di levac vigê yuu le lec bazub, di kilung vigê vilu di sec yuu xochê kilung wê king mi tung ge dô lec bazub toto. ⁴ Myel tige xêxuhu pityep pitua kidu ti ma vêl di nêx he la lec kibun, di pitua kidu yuu ge dô vac lag. Mêdêc myel tige la le vô vêx tyo wê ob kô nu ge manôn ên nêb nipwo tige obêc yubac ge od ob ya. ⁵ Mêdêc vêx tyo kô nu vux ti. Vô buc timuên wê nipwo tyo obêc vô levac ge od obêc hòm xax tiyi xochê ain ge vac vigê di viac xomxo vihati ya. Nu tyo yubac om myel tige nêb ob ya, lêc he kô i mi la vô Anutu lec i sia king. ⁶ Vêx tyo pec mi la vac vigwe myadongên mi la dô vac vigwe ti wê Anutu viac pyap vô i ge, om he ob vông yaên vô i di viac i tiyi buc 1,260 (klismas yon di dentuc vigê vilu di sec ti).

⁷ Mêdêc vevac levac tyip gê lag puunê. Maikel he nue angela vông vevac vô myel he nue angela nipaên, om he vông vevac vôma. ⁸ Lêc Maikel he nue angela luu myel he nue vêl, om myel he nue tiyiên ma wê ob dô lag puunê ge. ⁹ Om Maikel he nue angela nêx myel levac tyo lam kibun. Myel tige dô ilage, di lê ngwe nêbê vimwo nipaên Seten, di lê ngwe nêbê Devil wê mi nêl kiyang kityooên vô xomxo kibun ga vihati. Lêc Maikel he nue angela nêx myel nipaên tige hixôn nue angela nipaên lam kibun.

¹⁰ Pyap dêc a ngô vya levac ti lam gê lag puunê bêga ên nêbê,

“Gwêbaga il Anutu vô il vêl ên xêkizêc wê myel nipaên vông ge, om xêkizêc wê Anutu vông ge yêp seac di i tu king wê il vông ge, di Kilisi wê i vông i lam ge tu levac, ên angela wê Anutu vông ge tii xomxo nipaên tyo lam kibun. Ilage xomxo nipaên tige mi le vô Anutu manôn tiyi vidiiên yuu bucên vihati, di nêl kiyang kityooên lec il lige vông vinên vô Anutu. Lêc angela wê Anutu vông ge nêx i lam kibun.

¹¹ Lêc hi wê bwoc Sipsip Nu vông ge kitya il lige nêb nipaên vêl, om he ngino Seten vêl, di he mi nêl Kilisi kiyang yêp seac, om he luu Seten vêl, ên he o vông nilô la vô môp wê nêb he ob dô nivaha ge lêm. Nge, he nêb xomxo obêc hi he yib ge od ge nivaha di kiyang ti o yêp lêm. ¹² Mêgem ông vigwe kisii ganê hixôn xam vihati wê xam dô kisii ge, xam xêmyaa i nivaha. Lêc xam kibun yuu xam gwec, xam xona nêb ên viyin levac ob val vô xam, ên Seten loc kibun pyap vô xam di xêyaa vô myavinê levac, ên xovô nêb i nêb buc wê Anutu obêc kitya i vêl ge val vô kwabo lec.”

¹³ Vya tyo nêl bêge, mêdêc myel levac tige yê wê he nêx i lam kibun ge, om la tii vêx tyo wê kô nu vux tige ên nêb ob hi i yib. ¹⁴ Lêcom Anutu vông tul levac vinihi yuu vô vêx tyo ên nêb i vinyum lec i di bôb mi loc kisii ya di sea myel i dô, di loc ben vac vigwe mahigun pileva ên he ob vet i ya yaên di viac i tiyi klismas yon di dentuc vigê vilu di sec ti. ¹⁵ Mêlêc myel tige mutac mia levac vac mya timu vô vêx tige vixa ên nêb i loc byêx vêx tyo i loc. ¹⁶ Lêc kibun ngidu vêx tyo xôn bêga nêbê sux mya di ngôn mia wê myel mutac i la ge, om o la hi vêx tyo lêm. ¹⁷ Mêdêc myel xêyaa vô myavinê vô vêx tyo, om loc mi la nêb ob la vông vevac vô vêx tyo nue. He gee wê mi timu vô Anutu xolac di vông i vin Yesu di nêl i kiyang yêp seac. ¹⁸ Mêdêc myel tige mila le vô gwec ninya.

13

Bwoc vimen yuu val

¹ A xê bwoc vimen levac ti lam vac gwec. Bwoc vimen tige bazub vigê vilu di sec yuu, di levac vigê yuu le lec bazub, di kilung vigê yuu tiyi xochê kilung wê king mi tung ge dô lec levac toto, di lê nipaên ti yêp lec bazub toto. Lê kehe bêga nêbê kiyang nipaên toto wê xomxo nêl vaxvax lec Anutu ge. ² Di bwoc vimen wê a xê ge tiyi xochê noo lepat, di vixa xochê noo bea vixa ge, di mya xochê noo laion mya ge.

Di myel levac vông xêkizêc wê i vông ge vô bwoc vimen tige, di vông i tu levac xochê ici va ge, di vông lê levac vô i. ³ Bwoc vimen tige bazub vigê vilu di sec yuu, léc ti vô nipaên tiyi xochê xomxo nêb i yib ge. Léc bazub tige vô nivaha lec nang, om xomxo vihati yê di yetac ên i di he xêyaa vô nivaha di he la timu vô i vixa. ⁴ Mêdêc xomxo yev vixa kitu vô myel levac di pimil i, ên wê vông xêkizêc wê i vông ge vô bwoc vimen tige. Om he yev vixa kitu vô bwoc vimen êno di nêl ên nêbê, “Letya vông xêkizêc tiyi xochê bwoc vimen tiga? Di letya tiyi wê ob vông vevac vô i ge? Ti tiiyên ma vêl.”

⁵ Bwoc vimen tige yong i di nêl kiyang nipaên lec Anutu. Di kô xêkizêc tiyi wê ob vông môt nipaên tibêgee i miloc tyip vô dentuc 42 i lam loc vêl. Di Anutu diyê ya manôn di o keac ti lec lêm. ⁶ Om bwoc vimen tige nêl kiyang nipaên lec Anutu, om nêl kiyang nipaên lec Anutu lê di nêl lec Anutu ben di nêl lec Anutu nue wê dô kisii ganê. ⁷ Bwoc vimen tige vông vevac vô xomxo vông vinên di nginoo he vêl. Léc Anutu diyê ya manôn di o nêl kiyang ti lec i lêm. Di bwoc vimen kô xêkizêc wê ob tu king di viac xomxo kehe toto di ninivi toto di vya toto di vigwe toto ge. ⁸ Om xomxo wê he lê o yêp vac Anutu kipihac lêm ge, he vihati ob yev vixa kitu vô bwoc vimen tige. Taxlee ilage wê Anutu gên o tung kibun hixôn susu vihati lêm ge od kivuu xomxo wê ob dô maviha luta léc luta ge lê yêp vac kipihac wê bwoc Sipsip Nu vông ge, di he tu i xe. Bwoc Sipsip Nu tige wê xomxo hi i yib ilage.

⁹ Xam ninyam obêc yêp ge od xam ngô kiyang tiga lê. ¹⁰ Anutu obêc lee yuu nêb xomxo ti i loc kalabuhu ge od ob la kalabuhu. Di Anutu obêc lee yuu nêb xomxo ti i yib ya yipac ge od ob yib ya yipac. Om môt viyin tibêge obêc val ge od xomxo vông vinên he i le xêkizêc ta vac viyin di hôm vông vinên wê he vông ge xôn pilih.

¹¹ Nang dêc a xê bwoc vimen ngwe val tyip vac kibun di lam le seac. Levac nipwo yuu tiyi xochê levac wê bwoc sipsip nu

ti vông ge tyip lec bazub, di keacên wê i vông ge tiyi xochê myel levac vya. ¹² Mêdêc bwoc vimen ngwe wê tax ge vông xêkizêc vô bwoc vimen wê vông yuu ge ên nêb i vông yuac ya di i kidu xomxo vihati ên nêbê he i yev vixa kitu vô bwoc vimen ngwe wê tax ge. Bwoc vimen ngwe wê tax ge wê bazub ti vô nipaên tiyi xochê xomxo hi i yib ge, léc vô nivaha lec nang. ¹³ Mêdêc bwoc vimen ngwe wê vông yuu ge vông do tibeac. Do ti wê i vông ge bêga nêbê i le vô xomxo manôn di nêl di xomxo yê ngwax ti tum gê kisii ganê di lam tô lec kibun. ¹⁴ Anutu yê bwoc vimen wê vông yuu ge ya manôn, di o keac ti lec lêm. Om bwoc vimen tige vông do tibeac vô bwoc vimen wê tax ge manôn, di kityoo xomxo tibeac ya do wê i vông ge, di nêl vô he ên nêbê, “Xam sev xax ti i tiyi xochê bwoc vimen ngwe wê tax ge kinu, di xam yev vixam kitu vô. Ilage bwoc vimen tige yib ya yipac, léc kidi lec maviha tii vac nang.” Nêl bêge, om xomxo sev xax ti tiyi xochê bwoc vimen kinu. ¹⁵ Anutu yê ya manôn di o nêl kiyang ti lec lêm. Om bwoc vimen ngwe wê vông yuu ge vê myakilôhô vac kinu tyo, om kinu tige keac. Di xomxo obêc yev vixa kitu vô kinu tige lêm ge od kinu tige obêc hi he yib.

¹⁶ Di bwoc vimen wê vông yuu ge nêl om xomxo vihati kô mak wê i vông ge lec he vigê hiyôv me he manôn, he wê lê levac hixôn he wê lê nipwo, di he wê mone yuu susu tibeac hixôn he wê nêb susu maên ge, di he wê tu levac di viac nue yuac ge hixôn he wê tu xomxo levac nue yuac ge. ¹⁷ Om bwoc vimen mak yuu naba ob yêp lec xomxo ti lêm ge od o tiyi wê ob la kisuu susu ge lêm di o tiyi wê ob vông susu mi tibii i kisuu ge lêm. Mak hixôn naba tige nêl bwoc vimen lê kitong. ¹⁸ Mêgem il ob xovô nivaha. Xomxo ti xovôen nivaha obêc yêp vô i ge od i kitong naba wê bwoc vimen vông ge di xovô kehe. Naba tige tiyi xochê naba wê xomxo vông. Naba wê i vông ge tiyi xochê 666.

14

Xomxo 144,000 vông lilo paha ti

¹ Nang dêc a Jon, a xê bwoc Sipsip Nu tige le lec kitôn ti lê nêbê Saion, di xomxo 144,000 le hixôn i. Bwoc Sipsip Nu lê di ma lê, yuu xôn lê yêp lec xomxo tige manôn. ² Mêdêc a ngô vya ti lam gê lag puunê. Vya tige wê nididun levac xocbê mia levac didun, di xocbê deac tug levac, di xocbê xomxo tibeac hi gita mi vông lilo vac ge. ³ Xomxo 144,000 gee le vô Anutu wê dô lec sia king ge manôn, di he le vô lilii maviha yuudiyuu hixôn gyovixa 24 manôn hixôn, di he vông lilo paha ti. Xomxo 144,000 gee wê Anutu vô he vêl ên xomxo nipaên wê dô lec kibun ge mahigun di kô he mi la vô i. Xomxo tige vaci wê ob xovô lilo paha tige, di xomxo bangwe ob xovô lilo tige lêm. ⁴ Xomxo 144,000 gee, he o vông môp nipaên ti vô vêx lêm. Nge, he dô tiyi xocbê xomxo ngivihî ge. Di vigwe vihati wê bwoc Sipsip Nu la vilee vac ge od he timu vô i vixa. Anutu vô he vêl ên xomxo kibun ga vihati di vông he lôm tu Anutu hixôn bwoc Sipsip Nu nue mugên. ⁵ He o nêl kiyang kityooên ti lêm, di nipaên ti o yêp vô he lêm.

Angela yon nêl kiyang

⁶ Nang dêc a xê angela ti bôb mi la kisii, di i la nêl xolac nivîha wê obêc dô luta léc luta ge vô xomxo kibun ga vihati. Om la nêl xolac vô xomxo vigwe toto, di xomxo kehe toto di vya toto di ninivi toto. ⁷ Om angela tige nêl vya levac ên nêbê, “Buc wê Anutu obêc yaxên xomxo vihati nêl kiyang ge val pyap. Om xam xona nêl ên i di pimil i, di yev vixam kitu vô i. Anutu ge wê tung lag yuu kibun di gwec yuu mia vihati ilage.”

⁸ Nang dêc angela ngwe wê vông yuu ge timu vô angela ngwe wê tax ge mi val, di nêl ên nêbê, “Vigwe levac Babilon vô nipaên. Vô nipaên pyap. Xomxo Babilon mi didii xomxo vac vigwe vihati ge la vac môp yôdac vêx yuu vux wê he mi vông ge, om tiyi xocbê tibii Babilon vông mia xêkizêc vô he ên nêb he i num di loc vac môp nipaên.”

⁹ Nang dêc angela ti wê vông yon ge timu vô angela yuu wê tax ge mi val, di nêl vya levac ên nêbê, “Xomxo ti obêc

yev vixa kitu vô bwoc vîmen hixôn i kinu di kô i lê tiyi xocbê mak lec manôn me vigê ge ¹⁰ od obêc num mia xêkizêc. Mia tige, Anutu xêyaa myavinê wê obêc vông vô he ge. Di Anutu obêc pilepac mia ningigooên vac mia xêkizêc tige lêm. Nge, xomxo obêc num xêyaa myavinê wê Anutu vông ge tiyi xocbê num mia xêkizêc ge. Om ngwax mahelac wê tum lec ngidax salpa ge obêc tum lec he di vông myavinê levac vô he, vô angela ngibua hixôn bwoc Sipsip Nu manôn. ¹¹ Di ngwax wê tum lec he di vông myavinê vô he ge, lu obêc la kisii luta léc luta. Om xomxo wê yev vixa kitu vô bwoc vîmen hixôn i kinu di kô i lê tiyi xocbê mak lec he manôn me vigê ge, he obêc yaxên myavinê mabu tiyi buc vihati, vidiiên yuu bucên, di obêc dô seac vêl lêm.”

¹² Môp tibêge obêc val, om xomxo wê vông i vîn Anutu di ngô i xolac di vông i vîn Yesu ge, he i le xêkizêc.

¹³ Nang dêc a ngô vya ti lam gê lag puunê bêga ên nêbê, “Ông kivuu kiyang bêga bê gwêbaga di i loc vô buc vihati wê yêp timuên ge, xomxo obêc vông i vîn Apumtau di yib vac vông vînên wê he vông ge od he obêc dô hixôn xêyaa nivîha.” Vya nêl bêga, mêdêc Myakilôhông Ngibua tyuc lec ên nêbê, “Vixôhilông nôn. He ob sea he yuac levac wê he vông ge di lam dô seac vêl, di he obêc lam pileva lêm. Nge, yuac nivîha wê he vông ge obêc lam hixôn he.”

Buc wê xomxo la kô susu yaên nôn wê huu ge

¹⁴ Nang dêc a xê mag la, léc a xê vîyobtoc kwem ti, di xomxo ti xocbê xomxo nu ge dô lec vîyobtoc tyo. Xomxo tige tung kilung gol ti lec bazub di hôm yipac wê manôn ta ge ti vac vigê. ¹⁵ Mêdêc angela ti lam vac Anutu xumac ngibua wê dô kisii ganê ge di tyuc la vô xomxo ti wê dô lec vîyobtoc ge ên nêbê, “Hôm ông yipac lec di loc vuv susu nôn wê huên ge ya di kô mi loc, ên susu vihati wê dô kibun ge vô nôn pyap. Om gwêbaga buc wê ob la kôên nôn mi lam.” ¹⁶ Angela nêl bêge, mêgem xomxo ti wê dô lec vîyobtoc

ge hòm i yipac di la vuv susu nòn wê dô kibun ge vihati.

¹⁷ Nang dêc angela ngwe wê vông yuu ge lam vac Anutu xumac ngibua wê yêp kisii ganê ge, di i êno hòm yipac wê manôn ta ge ti. ¹⁸ Mêdêc angela ti wê vông yon ge sea alta mi lam. Angela tige kô xêkizêc wê ob viac ngwax ge. Mêdêc tyuc vya levac vô angela ti wê hòm yipac wê manôn ta ge ên nêbê, “Hòm ông yipac lec di loc kiku wain nòn wê dô kibun ge vêl ên yatôv di kituc i loc dô kidu ti, ên wain nòn huu mima vêl.” ¹⁹ Om angela tige hòm i yipac di la kiku wain nòn vêl ên yatôv di kituc

vihati la dô kidu tived, di kipyax i la vac lôva madia tiyi xochê tang ge nêb he ob kê ya vixa. Kiyang tige nêl lec xêyaa myavinê wê Anutu vông ge. ²⁰ Mêdêc he kê wain nòn vac lôva madia wê le vô vigwe levac tige ninya. Om hi pup lec lôva madia tige di vuac mi lam tyip lec xôhô mya di butac mi la tiyi xochê 300 kilomita ge.

15

Angela vigê vilu di sec yuu ge hòm susu nipaên vigê vilu di sec yuu vac he vigê

¹ Nang dêc a xê do levac ti gê kisii ganê di a xo kiyang tibeac lec. A xê do tiga bêga nêbê angela vigê vilu di sec yuu, lêc he hòm susu nipaên vigê vilu di sec yuu wê ob vông xomxo vô nipaên ge vac vigê. Buc wê susu nipaên tige obêc pyap ge od xomxo obêc tulec nipaên ti tii vac lêm, ên xêyaa myavinê wê Anutu vông ge ob tiyô vac vô buc tige.

² Mêdêc a xê susu ti tiyi xochê gwec levac ge. Gwec tige tiyi xochê glas wê he pilepac hixôn ngwax ge. Di a xê xomxo tibeac. Ilage he vông vevac vô bwoc vimen hixôn i kinu yuu naba wê lê yêp lec ge di nginoo i vêl. He le vô gwec wê xochê glas ge ninya, di hòm gita wê Anutu vông vô he ge vac vigê. ³ Di he vông lilo ti wê Anutu nu yuac Moses vông ilage, di bwoc Sipsip Nu tige vông hixôn. Lilo bêga bê, “O Apumtau Anutu, xêkizêc kehe ông, yuac vihati wê ông vông ge xêkizêc, di xe xê di xovô ên xe nêbê

ông yuac niviha. Ông tu xomxo vihati nêl king, di môp wê ông vông ge bôbac di vixôhilôg nòn. ⁴ O Apumtau, ôcông va tived wê ông ngibua ge. Xomxo vihati obêc xona ên ông di pimil ông di lam yev vixa kitu vô ông. Ên môp bôbac wê ông vông ge vihati lam le seac mi yêp pyap.”

⁵ He vông lilo tyo pyap, nang dêc a xê mag la, lêc xê Anutu xumac ngibua sel le taxên gê lag puunê. Xumac ngibua tige kehe bêga nêbê kiyang wê Anutu vông ge vô nòn lec. ⁶ Mêdêc angela vigê vilu di sec yuu wê hòm susu nipaên vigê vilu di sec yuu vac vigê ge, he lóp vac Anutu xumac ngibua tige. He vinyum ngakwi kwem wê paha ge, di vêx let gol lec yagtôv xôn. ⁷ Mêdêc lili maviha yuudiyuu gee, ti vông pile gol titi vô angela vigê vilu di sec yuu gee, di Anutu wê ob dô maviha luta lêc luta ge, xêyaa myavinê wê i vông ge pup lec pile gol vigê vilu di sec yuu gee mya. ⁸ Mêdêc ngwaxlu lam vac xêseac yuu xêkizêc wê Anutu vông ge di lam pup vac xumac ngibua nilô, om xomxo ti o tiyi wê ob la vac xumac ngibua nilô ge lêm. Lêc angela vigê vilu di sec yuu gee ob vông yuac lec susu nipaên vigê vilu di sec yuu ge pyap lê, lêc xomxo ob la vac xumac ngibua nilô tige timuên.

16

Pile vigê vilu di sec yuu wê Anutu xêyaa myavinê pup lec vac ge

¹ Nang dêc a ngô vya levac ti lam vac Anutu xumac ngibua tige, di vya tyo nêl vô angela vigê vilu di sec yuu gee ên nêbê, “Xêyaa myavinê wê Anutu vông wê pup lec xam pile vigê vilu di sec yuu gee, xam loc kipyax vihati i loc kibun.”

² Mêgem angela taxlee tyo la kipyax susu nipaên wê pup lec i pile ge la kibun. Mêdêc kityax nipaên wê myavinê levac ge ya xomxo vihati wê bwoc vimen mak yêp lec he di he yev vixa kitu vô bwoc vimen kinu ge. Kityax ya xomxo tige vihati ma vêl.

³ Nang dêc angela ngwe wê vông yuu ge la kipyax susu nipaên wê pup lec i pile ge

la vac gwec. Mêdêc gwec tu hi tiyi xochê xomxo yibên hi ge, om susu vihati wê dô maviha vac gwec gee yib mima vêl.

⁴ Nang dêc angela ti wê vông yon ge la kipyax susu nipaên wê pup lec i pile ge la vac mia levac di mia wê yêp vac lôva ge hixôn, di mia tu hi xochê xomxo hi ge. ⁵ A ngô angela wê mi viac mia ge vya wê nêl ên nêbê,

“O Anutu ngibua, ông dô mugên ilage di dô gwêbaga hixôn. Gwêbaga ông yaxên xomxo nipaên nêl kiyang di vông myaviwen vac vô he. Om môp wê ông vông myaviwen vô xomxo ge môp nivaha, ⁶ ên he mi hi plopete hixôn xomxo vông vinên yib di kipyax he hi sea. Mêgem gwêbaga ông vông hi vô xomxo nipaên tigeê ên ông nêb he i num. Om he kô myaviwen nipaên tiyi môp wê he vông ge.”

⁷ Nang dêc a ngô vya ti lam vac alta di tyuc vya levac ên nêbê,

“Vixôhilôg nôn, Apumtau Anutu xêkizêc kehe ông, ông yaxên xomxo nêl kiyang di vông myaviwen vô he i tiyi môp wê he vông ge. Môp wê ông yaxên xomxo nêl kiyang ge nivaha vixôhilôg.”

⁸ Nang dêc angela ti wê vông yuudiyuu ge kipyax susu nipaên wê pup lec i pile ge la vô hiyôv, di Anutu nêbê hiyôv i linac mabu mi ya xomxo xochê ngwax ge. ⁹ Mêgem hiyôv myavinê nux he xochê ngwax nux ge. Mêdêc he nêl kiyang vaxvax lec Anutu wê lee yuu di vông myavinê levac tige vô he. Lêc he o pilepac he di pimil Anutu lêm.

¹⁰ Nang dêc angela ti wê vông vigê vilu ge kipyax susu nipaên wê pup lec i pile ge la vô sia king wê bwoc vîmen vông ge. Mêd vigwe vô mapitoc ta di hivun xomxo wê dô vac bwoc vîmen kwa ngibi ge vihati xôn, om he yaxên myavinê mabu di he dô nipaên, ¹¹ di he nêl kiyang nipaên lec Anutu wê dô kisii ganê ge ên wê vông myavinê hixôn kityax tulec he ge. Lêc he o pilepac he ên môp nipaên wê he vông ge lêm.

¹² Nang dêc angela ti wê vông vigê vilu di sec ti ge kipyax susu nipaên wê pup lec i pile ge la vac mia levac lê nêbê Yupletis. Mêdêc mia tuac mima vêl, om vông môp vô king he nue wê lam vac vigwe vîwen wê hiyôv tyip lam ge. ¹³ Pyap dêc a xê vimwo nipaên yon tiyi xochê vidubac yon ge. Ti lam vac myel levac tige mya, di ti lam vac bwoc vîmen mya di ti lam vac plopete kityooên tyo mya. ¹⁴ Vimwo nipaên yon ge, Seten nue yuac yon, om yon vông do tibeac di la vô king wê dô kibun ge vihati ên nêb ob kituc he i lam ên he i vông vevac vô Anutu wê xêkizêc kehe ge, om ob vông vevac vô Anutu lec buc levac wê Anutu vông ge.

¹⁵ Yesu nêl ên nêbê, “Wê lê. A obêc val tiyi xochê tibii yôdac ge, om xam obêc xovô buc wê a obêc val lec ge lêm. Mêgem xomxo ti obêc bin a di yêpên obêc ma, di obêc vêx i nivimihî dô pîlihî lec i di la vô môp ge od ni obêc yoc ên i lêm, ên ob la xêtuac mi xomxo yê lêm. Xomxo tige i dô hixôn xêyaa nivaha.” Yesu nêl bêge.

¹⁶ Vimwo nipaên yon ge kituc king vihati la dô vac vigwe ti wê Hiblu vya nêl ên nêbê Amagedon.

¹⁷ Nang dêc angela ti wê vông vigê vilu di sec yuu ge kipyax susu nipaên wê pup lec i pile ge la vac lea. Mêdêc vac xumac ngibua vya ti lam vac sia king wê Anutu vông ge di lam vixun di tyuc xêkizêc ên nêbê, “Gwêbaga yuac vihati wê a vông ge pyap vac.” ¹⁸ Mêdêc deac hixelac di vigwe vô nididun di deac tug di ngiyêg mabu ti yoc. Vô buc ilage di i val tyip gwêbaga hixôn, xomxo o yaxên ngiyêg levac wê yoc tiyi xochê ngiyêg levac tige lêm. ¹⁹ Om vigwe levac Babilon hibû la yon, di vigwe nipwopwo vihati ge kipê sea di vô nipaên. Om Anutu xo he Babilon tii vac ên nêb he i num wain wê i vông ge. Wain tige xêyaa myavinê wê Anutu vông ge. ²⁰ Mêdêc kitôn wê le vac gwec mahigun ge vihati la mima vêl di kitôn wê le kehe ge vihati xôa ma hixôn. ²¹ Mêd lun hikwelac lam gê lag puunê di lam tô lec xomxo. Lun hikwelactige viyin mabu xochê pidi yul ti. Mêdêc xomxo nêl

kiyang nipaên lec Anutu ên wê vông viyin mabu tige tiyi xochê lun hikwelac ge lam hi he vô nipaên.

17

Vêx yôdac tige kô myaviwen nipaên

¹ Nang dêc angela vigê vilu di sec yuu wê hóm pile vigê vilu di sec yuu gee, he ti lam nêl vô a ên nêbê, “Lam, ên vêx yôdac wê dô vô mia levac ninya ge obêc kô myaviwen lec nipaên wê mi vông ge. Om a obêc hilung vêx tyo vô ông. Vêx tige tixuu lec vigwe levac Babilon wê yêp vô mia ninya ge. ² King wê dô kibun ge vihati vông yôdac vô vêx tige,* di xomxo kibun vihati mi hóm môp yôdac wê vêx tyo vông ge xôn pilihî, om tiyi xochê he num mi vô mavmav ge.”

³ Angela nêl bêge, mêdêc Myakilôhò Ngibua lam hivun a xôn di kô a mi la vac vigwe myadongên wê xomxo dô vacên ma ge. Lêc a xê vêx ti dô lec bwoc vimen wê ninivi hi ge ti. Bwoc vimen tige, lê tibeac hiwocên yêp lec ninivi. Lê tige kehe bêga nêbê nêl kiyang nipaên lec Anutu. Bwoc vimen tige bazub vigê vilu di sec yuu di levac vigê yuu le lec bazub. ⁴ Vêx tige vinyum ngakwi hi tiyi xochê manôn yuu ge, di vunac vô ya susu gol toto hixôn komkom di ngidax nivihaviha wê mone levac ge. Di hóm kap gol ti vac vigê, di môp nipaên toto tiyi xochê susu byepacên ge hixôn ningeac toto wê vêx yôdac vông ge pup lec kap tige. ⁵ Di lê ti yêp lec vêx tyo manôn, lêc lê tige tiyi xochê kiyang pilepacên ti wê kehe nêl bêga ên nêbê, “Vigwe levac Babilon wê tu vêx yôdac hixôn môp nipaên kibun ga vihati kehe.” ⁶ Vêx tige hi Anutu nue hixôn he wê vông i vin Yesu Kilisi di nêl i kiyang ge yib. Om tiyi xochê vêx tige num he hi mi vô mavmav ge. A xê vêx tige di a yetac mabu.

⁷ Lêc angela tige nêl vô a ên nêbê, “Bêna lêc ông yetac ên vêx tige? A ob nêl kiyang pilepacên wê nêl lec vêx tige kehe vô ông, di nêl bwoc vimen wê vêx

tyo dô lec ge kehe vô ông hixôn. Bwoc vimen tige bazub vigê vilu di sec yuu di levac vigê yuu le lec bazub. ⁸ Bwoc vimen tige wê ông wê ge, ge dô ilage, lêc gwêbaga o dô lêm. Lêc obêc timuên ge od obêc val tyip vac vu madia wê mapitoc ta ge mi lam, di Anutu ob kitya i vêl. Vô buc mugên taxlee ge Anutu kivuu xomxo wê ob dô maviha ge lê vac kipihac. Lêc xomxo wê he lê o yêp vac kipihac lêm ge he obêc yê bwoc vimen tige di yetac mabu ên wê i dô ila lêc gwêbaga o dô lêm di obêc dô timuên i ti vac nang ge.

⁹ “Om xomxo wê piyôp xovôen ge heche va tiyi wê ob xovô kiyang tiga kehe. Bwoc vimen bazub vigê vilu di sec yuu ge kehe ngwe bêga ên nêbê kitôn vigê vilu di sec yuu wê vêx yôdac la dô lec ge, ¹⁰ di kehe ngwe bêga ên nêbê xomxo vigê vilu di sec yuu wê tu king ge. He vigê vilu tu king ilage, lêc he o dô gwêbaga lêm, di ti dô gwêbaga, di ti gên o tu king lêm om obêc tu king timuên lêc ob dô buc myabo tya. ¹¹ Lêc bwoc vimen wê dô ila lêc o dô gwêbaga lêm ge, ilage i ge king vigê vilu di sec yuu ge ti, lêc obêc tu king ti wê vông vigê vilu di sec yon ge. Lêc Anutu ob kitya i vêl.

¹² “Ông wê levac vigê yuu wê le lec bwoc vimen tige bazub ge pyap. Om levac tige kehe bêga nêbê king vigê yuu lêc he gên o tu king lêm. Lêc obêc timuên ge od he ob kô xêkizêc hixôn bwoc vimen, di he obêc tu king mi dô buc myabo tya. ¹³ King vigê yuu ge, he nilô hixôn piyôp yêp tibeac, om he ob vông lê levac yuu xêkizêc wê he vông ge vô bwoc vimen ên i kô. ¹⁴ Mêdêc he ob vông vevac vô bwoc Sipsip Nu. Lêc bwoc Sipsip Nu obêc nginoo he vêl, ên i tu xomxo levac vihati nêl Apumtau, di tu king vihati nêl king. Di xomxo wê dô hixôn i di ngô i vya mi timu vô i vixa, di ici va vînoo he, di he vông i vin xêkizêc ge, xomxo tige vông vevac hixôn bwoc Sipsip Nu mi he nginoo vêl.”

¹⁵ Angela nêl bêge, nang dêc nêl kiyang ngwe vô a bêga ên nêbê, “Mia wê vêx

* **17:2:** Kiyang pilepacên lec king wê vông yôdac vô vêx tige tixuu lec xomxo wê sea Anutu di la vông i vin anutu bangwe ge. Ge tiyi xochê he sea Anutu maviha di la vô anutu mayibên, om Anutu yê he tiyi xochê vux wê sea vinê mi la vông yôdac vô vêx ngwe ge.

yôdac tige dô lec ge, kehe bêga ên nêbê ge xomxo vac vîgwe toto di xomxo kidu toto di ninivi toto di vya toto ge. ¹⁶ Di levac vîgê yuu wê ông wê pyap ge, he gee king vîgê yuu, di he hixôn bwoc vîmen tige he xêyaa ob vô myavinê levac vô vêx yôdac tige. Om he ob vông i vô nipaên di kwax i nêngakwi vêl di i obêc dô ninivi pileva, di he obêc ya vêx tige liyôhô di nêx i la vac ngwax ên nêb ngwax i ya i ma vêl. ¹⁷ Anutu vông piyôp vô he ên nêb he i vông piyôp wê i nêl ge i vô nôn lec, om he vông lê levac yuu xêkizêc wê he vông ge vô bwoc vîmen tige di i la tyip vô buc wê Anutu obêc vông kiyang vîhati wê i vông ge vô nôn lec. ¹⁸ Vêx yôdac wê ông wê pyap ge, nêl lec vîgwe levac Babilon wê king vîhati dô vac i kwa ngibi ge.”

18

Vîgwe Babilon vô nipaên

¹ Pyap dêc a xê angela ti lam gê lag puunê. Angela tige lê levac, di xêseac wê i vông ge linac lec kibun di i vô xêseac ta, ² di tyuc vya xêkizêc ên nêbê,

“Vîgwe levac Babilon vô nipaên. Vô nipaên vêl, om tu vîmwô nipaên ben. Om vîmwô nipaên di menac nipaên wê il xaên mi ma ge, he dô vac vîgwe tige. ³ Vîgwe tige vô nipaên, ên tibii Babilon didii xomxo vîhati vac môp yôdac, om tiyi xocbê he num mia xêkizêc wê tibii Babilon vông vô he ge di la vac môp nipaên. Di king kibun ga, he la vông môp yôdac hixôn tibii Babilon. Di xomxo kibun ga wê mi vông yuac bisnis ge, he kô mone levac vô tibii Babilon lec môp nipaên wê he vông ge.”

⁴ Angela nêl bêge, pyap dêc a ngô vya levac ti lam gê lag puunê bêga ên nêbê, “Xam vîhati wê xam tu a nuge ge, xam lop mi lam vêl ên vîgwe tige gec lêc xam dô hixôn he di timu vô môp nipaên wê he vông ge di xam kô myaviwen nipaên wê obêc val vô he ge hixôn. ⁵ Nipaên wê he vông ge tibeac luu vêl mi la vô Anutu, om Anutu yê he nêng nipaên tige di

xovô pyap. ⁶ Mêgem xam loc vông myaviwen nipaên vô tibii Babilon i tiyi xocbê nipaên wê he vông ge. Om xam vông myaviwen nipaên i luu vêl i loc vô he. Tibii Babilon vông mia xêkizêc vô xomxo tibeac, om xam vông mia xêkizêc i nginoo vêl vô he ên he i num. ⁷ Tibii Babilon yong he lê lec môp nipaên tibeac wê he mi vông ge. Om xam vông myavinê levac vô he i tiyi nipaên wê he vông ge, di vông he byag mabu, ên he tiyi xocbê vêx ti wê yong ici va di xo vac nilô ên nêbê, ‘A ga a kwîn ti om a dô lec sia king, di a o vêxôv ti lêm, di vîyin ti ob val vô a di vông a byag lêm.’ ⁸ Nêl bêge, mêgem vîyin toto ob val vô tibii Babilon lec buc tibeac. Om vîyin wê ob val vô he ge bêga nêbê he ob vông yidac, di he lie ob yib di he ob byag, di vip ob den he ma vêl, di ngwax ob ya he ben Babilon ma vêl, ên Apumtau Anutu wê ob yaxên he nêng nipaên di vông myaviwen nipaên vô he ge, i xêkizêc kehe.”

⁹ Angela nêl kiyang tige pyap, di king kibun ga vîhati wê mi vông môp yôdac hixôn tibii Babilon di mi vông môp nipaên tibeac hixôn ge, he ob yê ngwaxlu wê tyip vac ngwax tumên di ya vîgwe Babilon ma vêl ge, om he xêyaa ob vô vîyin di he ob byag levac. ¹⁰ Di he ob xona ên myaviwen nipaên wê val vô vîgwe tige, om he ob le teva ên vîgwe tige di nêl ên nêbê,

“Ông Babilon, ông Babilon, ông vîgwe levac, di ông xêkizêc, lêc myaviwen nipaên val vô ông lutibed tiyi hiyôv manôn tibeac, ên nipaên wê ông vông ge.”

¹¹ Mêd xomxo kibun ga vîhati wê mi vông yuac bisnis ge, he xêyaa vîyin di he byag, ên tibii Babilon wê ob kisuu he susu ge ti dôên ma. ¹² Susu wê he vông mi tibii Babilon mi kisuu ge bêga nêbê gol, silva, ngidax nivîha, komkom wê mone levac ge, nivîmihi kwem wê paha nivîha ge, nivîmihi hi toto, nivîmihi xêlehe, xax wê nivîvea nivîha toto, susu vîhati wê he

sev elepan levac ge, di susu vihati wê he sev xax tiyi wê mone levac ge, di susu wê he vông ya kapa di ain di ngidax nidodo ge, ¹³ di xax ninivi yuu lehac wê tibii mi ya ge, di viwev wê ngwaxlu nivivea nivaha ge, di susu hizi hizi wê nivivea nivaha ge, di sanda nivivea nivaha, di mia wain, di wel, di plaua, di pidi, di bwoc levac hixôn bwoc sipsip, di xôhó hixôn pêt wê xôhó mi didii ge, di xomxo wê vông yuac pileva ge, ge he maviha. Xomxo wê ob kisuu susu tige ge ti o dô lêm. ¹⁴ Mêgem xomxo wê mi vông yuac bisnis ge ob yê vigwe Babilon di nêl ên nêbê,

“Susu nivaha wê xam Babilon nêb xam obêc kô ge vihati sea ông di la xôma, di susu yaên nivaha wê mone levac ge hixôn susu vunacên nivaha ge vihati la xôpac ên xam. Om xam ob wêvô he i tii vac nang lêm!”

¹⁵ He wê vông yuac bisnis lec susu tibêgee di kô mone levac vô tibii Babilon ge, he ob xona ên myavinê levac wê vigwe Babilon ob tulec ge, om he ob le teva ên vigwe tige di byag mi dô hixôn xêyaa viyin, di nêl ên nêbê,

¹⁶ “Ông Babilon, ông vigwe levac, viyin levac tulec ông. Ilage xam tibii Babilon vinyum ngakwi nivaha xobê ngakwi kwem yuu hi ge, di xam vunac vô ninivi ya gol yuu ngidax nivaha hixôn komkom wê mone levac ge. ¹⁷ Lêc hiyôv manôn tiber tige mone yuu susu nivaha vihati la vêl lutiber.”

Nang dêc xomxo vihati wê mi kô sip ge, di he wê kisuu sip ên nêb ob la vigwe bangwe ge, di he wê mi vông yuac vac sip ge, hixôn he wê vông yuac bisnis lec gwec ge, he vihati le teva ên vigwe Babilon ¹⁸ di yê ngwaxlu wê tyip vac ngwax tumên di ya Babilon ma vêl ge, om he nêl vya levac ên nêbê, “Vigwe levac ngwe yêp gê na wê il ob xê i tiyi xobê vigwe levac Babilon ge?” ¹⁹ Mêdêc he yev viwev lec he sea di byag mi dô hixôn xêyaa viyin, di iac levac ên nêbê,

“Ông Babilon, ông vigwe levac, viyin nipaên tulec ông. Ilage xomxo wê viac sip di kô mi la vac gwec ge, he vihati kô mone levac vô ông lec

yuac tige. Lêc hiyôv manôn tiber tige vigwe Babilon yêp pileva.”

²⁰ “Xam lag puunê ge, di xam wê Anutu nue ge, hixôn xam sinale yuu plopete ge, xam xêmyaa i vô nivaha ên wê vigwe tyo vô nipaên ge, ên Anutu yaxên i di vông myaviwen nipaên vô i, ên vigwe tige vông viyin levac vô xam.”

²¹ Kiyang tiga pyap, nang dêc angela xêkizêc ti kô ngidax levac tiyi xobê xomxo mi sax wit nôn ya ge ti di nêx i la vac gwec, di nêl ên nêbê,

“A nêx ngidax tige la vac gwec om xôma. Om xomxo obêc kitya xêkizêc wê vigwe levac Babilon vông ge vêl tiyi bêge, om xomxo obêc yê vigwe tige tii vac lêm. ²² Mêgem xomxo wê hi gita di vông lilo, di vê ngivêg, di vê vuac gee, he ob vông bêge vac vigwe Babilon tii vac nang lêm. Di xomxo wê kô xovôên nivaha lec he yuac toto ge, he vihati xôma ob ma vac vigwe tige. Di he wê mi sax wit ya ngidax ge, he êno xôma ob ma vac vigwe tige. ²³ Di xomxo ob byêx ngwax vac lam vac vigwe tige tii vac lêm. Di vêx yuu vux obêc iima vac vigwe tige tii vac lêm. Ilage tibii Babilon mi vông yuac bisnis di tu levac gê kibun ga, di he kityoo xomxo vac vigwe vihati ge ya môp yevac wê he mi vông ge. ²⁴ Anutu yê vigwe Babilon nêl soên levac yêp bêga nêbê he hi plopete hixôn Anutu nue yib, di xomxo kibun ga vihati wê xomxo hi he yib ge, soên levac tige kehe yêp gê Babilon tiber.”

19

Xomxo vihati xêyaa vô nivaha ên wê vigwe Babilon vô nipaên ge

¹ Pyap dêc a ngô vya levac ti tiyi xobê xomxo tibeac wê dô lag puunê ge tyuc bêga ên nêbê,

“Il obêc pimil il Anutu, ên vô il vêl ên il nêd nipaên. Xêkizêc yuu lê levac yêp vô i, ² di i yaxên xomxo di vông myaviwen vô he tiyi nipaên wê he vông ge, om môp tibêge nivaha.

Vigwe levac Babilon vông xomxo vô nipaên ya môp yôdac, di he hi Anutu nue yuac yib om Anutu vông myaviwen nipaên vac vô he.”

³ He nêl bêge di tyuc tii vac nang ên nêbê,
“Il ob pimil Anutu. Ngwax ya vigwe Babilon ma vêl om ngwaxlu tige obêc tyip di le luta lêc luta.”

⁴ Pyap dêc gyovixa 24 hixôn lilii mavaha yuudiyuu gee yev vixa kitu vô Anutu wê dô lec sia king ge di nêl ên nêbê, “Kiyang nô, om il ob pimil Anutu.” ⁵ Mêdêc vya ti lam vac Anutu sia king di nêl ên nêbê, “Xam wê xam tu Anutu nue yuac di xam mi xona ên i ge, xam wê lêm nipwo ge hixôn xam wê lêm levac ge, xam vihati pimil il Anutu.”

Kiyang pilepacên lec bwoc Sipsip Nu wê nêb ob kô vêx ti ge

⁶ Nang dêc a ngô vya ti tiyi xocbê xomxo tibeac kitucma mi vô nididun levac ge di tiyi xocbê mia yubac vô didun ge di tiyi xocbê deac tug nididun levac ge, di vya tige nêl ên nêbê,

“Il ob pimil il Anutu. Il Apumtau Anutu ge xêkizêc kehe i di i tu king wê il vihati vông ge. ⁷ Om il ob dô hixôn xêdyaa nivaha di hi vixad i pec ên i di pimil i lê, ên gwêbaga buc wê bwoc Sipsip Nu obêc ii vêx ti, om vêx tyo viac i pyap mi dô.*

⁸ Om Anutu vông nivimihi kwem paha nivaha ge vô vêx tige ên nêb i vinyum.”

Nivimihi kwem kehe bêga nêbê môp nivaha vihati wê xomxo vông vinên mi vông ge.

⁹ Mêdêc angela ti nêl vô a ên nêbê, “Ông kivuu kiyang bêga bê xomxo wê Anutu ob nêl vô he ên nêbê he i lam ya vizid lec buc wê bwoc Sipsip Nu ob kô vêx ge, he xêyaa i vô nivaha.” Angela nêl bêge, nang dêc nêl vô a tii vac nang ên nêbê, “Kiyang tiga Anutu kiyang nô.”

¹⁰ Mêdêc a yev vixag kitu vô angela tige ên a nêb a ob kitaa vô i, lêc angela nêl vô

a ên nêbê, “Le i lêc yev vixa kitu vô a lêm, ên a ga Anutu nu yuac ti xocbê ông hixôn lime vông vinên wê nêl Yesu lê kitong ge. Om ông yev vixam kitu vô Anutu tibeac. Ên xomxo wê nêl Yesu kiyang kitong ge, Myakilôhô Ngibua ngidu he xôn tiyi xocbê Anutu ngidu plopete xôn ilage mi he nêl i xolac yêp seac vô xomxo ge.”

Xomxo ti dô lec xôhô kwem ti

¹¹ Nang dêc a xê vuayen tax gê lag puunê, lêc a xê xôhô kwem ti, di xomxo ti dô lec xôhô tige, di i lê ngwe nêl bêga ên nêbê, “Xomxo wê viac i yuac nivaha” di lê ngwe nêl bêga ên nêbê, “Xomxo wê nêl kiyang nô.” Xomxo tyo obêc yaxên xomxo nêl kiyang di obêc vông vevac vô he ge od obêc vông tiyi xovôen nivaha wê yêp vô i ge. ¹² Xomxo tige manôn tiyi xocbê ngwax mahelac di i tung kilung tiyi xocbê kilung wê king mi tung ge tibeac lec bazub, di lê ti yêp lec i, lêc ici va xovô lê tige di xomxo ya o xovô lê tige lêm. ¹³ Di i vinyum ngakwi dia ti wê hi lipac lec ge di xomxo nêl i lê ên nêbê, “Anutu kiyang nô.” ¹⁴ Di tibii vevac lag puunê vinyum ngakwi kwem nivaha wê paha ge, di he toto dô lec xôhô kwem mi la timu vô xomxo tyo vixa. ¹⁵ Yipac dia wê manôn ta ge ti le vac i mya, om ob hi xomxo vac vigwe vihati ya yipac tige mi he yib, di ob hêm xax xocbê ain ge ti di viac he ya, di ob kê xax wain nô vac lôva madia tiyi xocbê tang ge. Kiyang tige nêl lec xêyaa myavinê wê Anutu xêkizêc kehe vông ge. ¹⁶ Lê ti yêp lec xomxo tyo ngakwi yuu vixa pob bêga ên nêbê, “KING VIHATI NÊN KING, DI XOMXO LEVAC VIHATI NÊN LEVAC.”

¹⁷ Nang dêc a xê angela ti le vac hiyôv manôn, di i tyuc vya levac la vô menac vihati wê bôb mi la kisii ge ên nêbê, “Xam kitucma mi lam wa vizid levac wê Anutu vông vô xam ge. ¹⁸ Xam ob wa king liyôhô, di tibii vevac liyôhô, di xomxo levac liyôhô, di xôhô hixôn xomxo wê dô lec xôhô ge liyôhô, di wa xomxo vihati liyôhô, he wê vông yuac pileva ge hixôn

* **19:7:** Vêx tige kehe bêga nêbê xomxo wê vông i vin Kilisi ge, om kiyang wê nêl ên nêbê Kilisi ob ii vêx tige ge nêl lec wê Yesu ob kô xomxo vông vinên mi he la dô hixôn i vac i ben ge.

he wê viac nue yuac ge, di he wê lê nipwo hixôn he wê lê levac ge. Xam ob wa he liyôhô i ma vêl.”

¹⁹ Pyap dêc a xê bwoc vîmen tige di king kibun ga vihati, hixôn he nue vevac. He vihati lam kitucma ên nêb he ob vông vevac vô xomxo tige wê dô lec xôhô kwem ge hixôn nue vevac wê i vông ge. ²⁰ Mêdêc xomxo tyo hôm bwoc vîmen hixôn plopete kityooên xôn. Plopete kityooên tige wê mi le vô bwoc vîmen manôn di vông do levac ên nêb ob kityoo xomxo ya do tige. Om kityoo xomxo wê bwoc vîmen mak yêp lec he di he yev vîxa kitu vô i kinu ge. Yuu gên dô maviha, di xomxo tige nêx yuu la vac madia wê ngwax yuu ngidax salpa tum vac ge. ²¹ Xomxo ti wê dô lec xôhô kwem ge hi bwoc vîmen nue vevac vihati yib ya yipac wê le vac mya ge. Mêdêc menac vihati lam ya xomxo tige liyôhô di i den he.

20

Seten la dô vac madia tiyi klismas 1000

¹ Nang dêc a xê angela ti lop gê lag puunê di lam, di i hôm ki yuu sen levac vac vigê, lêc ki tige wê ob tax vu madia wê mapitoc ta ge ya. ² Mêdêc angela tige hôm myel levac tige xôn. Myel tige dô mugên ilage, di lê yuu, ngwe nêbê Devil di ngwe nêbê vimwo nipaên Seten. Om angela tige ku myel tige xôn ya sen ên nêb i dô klismas 1,000. ³ Mêdêc nêx i la vac vu madia wê mapitoc ta ge di tung vuayen lec xôn di yu lok lec xôn pilihî ên nêb myel tige i o loc kityoo xomxo vac vigwe vihati lêm i tiyi xocbê klismas 1,000. Om obêc dô di klismas 1,000 lam la vêl pyap, lêc angela obêc tax vuayen ên i di i lam lop mi loc vîlee buc myabo yang tyâ.

⁴ Nang dêc a xê sia king ya wê le ge di xomxo ya dô lec. Mêgem Anutu vông yuac vô he ên nêb he i yaxên xomxo nên kiyang. Di a xê xomxo tibeac kinu. Ilage xomxo tige vông i vin Yesu di nêl i lê kitong di hôm Anutu kiyang xôn pilihî, di he o yev vîxa kitu vô bwoc vîmen hixôn i kinu lêm, di mak wê bwoc vîmen vông ge o yêp lec he manôn me vigê lêm. Om

xomxo kiku he kwa vêl di he yib, lêc he kidi lec maviha di tu king hixôn Kilisi tiyi xocbê klismas 1,000. ⁵ Buc tige tiyi xocbê buc taxlee wê xomxo kidi lec maviha ge. Lêc xomxo yibên ya o kidi lec maviha hixôn he lêm. Nge, he obêc dô di klismas 1,000 lam la vêl lê. ⁶ Om xomxo wê kidi lec maviha taxlee ge, he dô hixôn xêyaa nivîha di tu xomxo ngîbua, di yibên wê vông yuu ge nên xêkizêc ti o yêp wê ob ngînoo he vêl ge lêm. Nge, he ob tu Anutu hixôn Kilisi nue yuac wê ob vông daa ge, di ob tu king hixôn Kilisi mi dô tiyi klismas 1,000.

Anutu ngînoo Seten vêl

⁷ Klismas 1,000 obêc lam la vêl di he ob tax vuayen vêl ên Seten wê dô vac vu madia mapitoc ge ên nêb i lam lop mi loc vîlee. ⁸ Om ob lop mi la kityoo xomxo vac kibun myahîpu yuudiyuu wê nêl he lê nêbê Gok yuu Megok. Mêdêc Seten ob kituc he vihati ên nêb he ob la vevac. He tibeac hiwocên tiyi xocbê luda wê dô vô gwec nînya ge. ⁹ Mêdec he kitucma di loc mi la kibun vihati di mîla le buu vigwe Jelusalem hixôn xomxo vông vinên wê dô vac vigwe tige. Lêc Anutu xêyaa vin lec vigwe tige om ngwax ti tum gê lag puunê di lam tô lec tibîi vevac tige mi ya he yib mîma vêl. ¹⁰ Seten mi kityoo xomxo vevac tige, om Anutu nêx i la vac madia wê ngwax yuu ngidax salpa tum vac ge. Om la dô hixôn bwoc vîmen yuu plopete kityooên wê Anutu nêx yuu la vac ngwax ilage. Mêgem yon ob dô vac ngwax di kô myavînê nipaên tiyi vidîiên yuu bucên vihati luta lêc luta.

Anutu yaxên xomxo nên kiyang

¹¹ Nang dêc a xê sia king levac ti wê kwem ge di xomxo ti dô lec, di kibun yuu xôn lag pec ên xomxo tyo di la xôa ma. ¹² Mêdêc a xê xomxo yibên, he wê lê levac ge hixôn he wê lê nipwo ge, he vihati le vô sia king manôn. Mêdêc xomxo tyo wê dô lec sia king ge tidîi kipihac ya. Nang dêc tidîi kipihac ngwe wê xomxo wê ob dô maviha ge lê yêp vac, di kitong kipihac wê nêl môt wê xomxo yibên vông ge di yaxên he nên kiyang tiyi xocbê he vông

ge. ¹³ Mèdêc gwec vông xomxo wê yib mi yêp vac nilô ge lax vô Anutu, di vigwe Yibên hixôn Seten ben wê lê nêbê Hel ge vông xomxo wê yib mi dô vac ge lax vô Anutu, di Anutu yaxên he toto nêb kiyang tiyi wê he vông ge. ¹⁴ Pyap dêc nêx Yibên yuu Hel la vac madia wê ngwax tum vac ge. Madia wê ngwax tum vac ge, ge yibên ngwe wê vông yuu ge. ¹⁵ Anutu kitong kipihac ti wê he wê ob dô maviha ge lê yêp vac. Om xomxo ti va lê obêc ma ên kipihac tige ge od Anutu obêc nêx i la vac madia wê ngwax tum vac ge, di i lê obêc yêp vac ge od ob dô maviha luta.

21

Anutu tung lag paha yuu kibun paha

¹ Nang dêc a xê lag paha hixôn kibun paha val yêp, ên lag tikwê hixôn kibun tikwê xôa ma di gwec yêpên ma. ² Di a xê vigwe ngibua Jerusalem wê paha ge. Vigwe tige dô hixôn Anutu, lêc sea ben lag puunê di lam kibun, di i vunacên niviha tiyi xocbê vêx wê ob kô vux om vunac lec pyap ge. ³ Di a ngô vya levac ti lam vô sia king di i tyuc bêga ên nêbê, "Xam ngô lê. Gwêbaga Anutu ben lam dô hixôn xomxo om Anutu ob dô vac he mahigun, di he obêc tu i nue, di ici va obêc dô hixôn he, ⁴ di obêc kitya he maluc vêl ên he manôn, di he obêc yib i tii vac lêm, di he xêyaa obêc vô viyin i tii vac lêm, di he obêc byag nang lêm, di he obêc kilê myavinê tii vac lêm, ên môp tige wê yêp ilage, vihati obêc tip vac di ti ob yêp i tii vac lêm."

⁵ Di xomxo tige wê dô lec sia king ge nêl ên nêbê, "Ngô lê. A vông susu vihati vô paha lec. Om ông kivuu kiyang wê a nêl vô ông pyap gwêbaga, ên kiyang tige nôb tiyi wê xomxo vihati ob vông i vin ge. ⁶ Gwêbaga yuac vihati wê a vông ge pyap vac. A ga, aca va xomxo mugên di timuên, di a tu susu vihati yang kehe, di a vông a yuac vihati la tiyi. Xomxo ti obêc nêb num mia ge od a obêc vông mia maviha dôên mi i num. Lêc ob kisuu vô a lêm. Nge, a ob vông pileva mi i num. ⁷ Xomxo ti obêc vông vevac vô nipaên mi nginoo

vêl ge od a obêc vông vizid niviha vô i, di a obêc tu Anutu wê i vông ge di i obêc tu a nug. ⁸ Dom xomxo wê xona di o le xêkizêc lêm, di he wê o vông i vin lêm, di he wê vông môp ningeac di he wê hi xomxo yib, di he wê vông môp yôdac vêx yuu vux, di he wê vông yevac, di he wê yev vixa kitu vô anutu kityooên, di he wê nêl kiyang kityooên gee, he vihati ob la dô vac madia wê ngwax yuu ngidax salpa tum vac ge. Ge yibên ngwe wê vông yuu ge."

Jerusalem paha

⁹ Angela vigê vilu di sec yuu wê hêm pile vigê vilu di sec yuu wê susu nipaên vigê vilu di sec yuu dô vac gee, he ti lam nêl vô a ên nêbê, "Lam ên a obêc hilung vêx ti wê bwoc Sipsip Nu ii ge vô ông."*

¹⁰ Mèdêc Myakilôhô Ngibua lam hivun a xôn di angela tige kô a mi xii la tyip lec kitôn levac ti kisii, di i hilung vigwe ngibua Jerusalem wê dô hixôn Anutu ge vô a. Di a xê vigwe tige lop gê lag puunê mi lam. ¹¹ Di xêseac wê Anutu vông ge vông vigwe tige xêseac ta tiyi xocbê ngidax jaspera wê mone levac ge, om xêseac ta xocbê deac ge. ¹² Xenac vixa dia le i buu vigwe tyo, di vuayen vigê yuu di tô mi la yuu (12) le vac xenac tige, di angela vigê yuu di tô mi la yuu ge he toto le vô vuayen titi, di Islel kidu vigê yuu di tô mi la yuu ge, he toto lê yêp lec vuayen titi. ¹³ Vuayen yon le vô byeac vilu, di yon le vô byeac vilu, di yon le vô liyuhu viwen, di yon le vô liyuhu viwen. ¹⁴ Xenac wê buu vigwe levac tige le lec ngidax levac vigê yuu di tô mi la yuu wê ngidu xenac xôn ge, di bwoc Sipsip Nu tige nue ngivihhi vigê yuu di tô mi la yuu ge, he toto lê yêp lec ngidax tige.

¹⁵ Angela tige wê nêl kiyang vô a ge hêm xax gol ti vac vigê ên nêb ob kô mak vô vigwe levac hixôn xenac di vuayen vihati ya xax tige. ¹⁶ Vigwe levac tige xêkitu yuudiyuu ge vihati tiyima. Om vigwe dia di myakipwoc levac tiyima tiyi xocbê 2,400 kilomita, di dia lec mi la kisii tiyi

* **21:9:** Vêx tige kehe bêga nêbê xomxo wê vông i vin Kilisi ge, om kiyang wê nêl ên nêbê Kilisi ob ii vêx tige ge nêl lec wê Yesu ob kô xomxo vông vinên mi he la dô hixôn i vac i ben ge.

xocbê 2,400 kilomita. ¹⁷ Mêdêc angela tige kô mak vô xenac êno, om xenac tige vixa dia tiyi xocbê 144 mita. Mita tige wê xomxo mi vông mak ya ge, léc angela vông mak ya tige hixôn.

¹⁸ Anutu vông xenac tige ya ngidax jaspâ, di lox vigwe Jelusalem ya gol wê xêseac tiyi xocbê deac ge. ¹⁹ Ngidax levac vigê yuu di tô mi la yuu wê xenac le lec ge, Anutu vunac vô ngidax tige ya ngidax wê manôn toto ge.

Om ngidax taxlee ti wê xenac le lec ge lê nêbê jaspâ,

di ngidax ngwe wê vông yuu ge blu lê nêbê sapaia,

di ti wê vông yon ge kwem lê nêbê aget,

di ti wê vông yuudiyuu ge niyuu lê nêbê emelal,

²⁰ di ti wê vông vigê vilu ge hi yuu kwem lê nêbê sadonikis,

di ti wê vông vigê vilu di sec ti ge hi lê nêbê konilian,

di ti wê vông vigê vilu di sec yuu ge zang lê nêbê klisolait,

di ti wê vông vigê vilu di sec yon ge niyuu lê nêbê belil,

di ti wê vông vigê vilu di sec yuudiyuu ge zang lê nêbê topas,

di ti wê vông vigê yuu ge niyuu hixôn zang lê nêbê klisoples,

di ti wê vông vigê yuu di tô mi la ti ge blu lê nêbê haiasin,

di ti wê vông vigê yuu di tô mi la yuu ge hi lê nêbê ametis.

²¹ Vuayen vigê yuu di tô mi la yuu wê le vac xenac tige, ge komkom kwem vigê yuu di tô mi la yuu wê mone levac ge. Vuayen titi ge Anutu vông ya komkom levac ti, di môp vihati wê la vac vigwe tige, gol pileva, léc xêseac tiyi xocbê deac ge.

²² A o xê xumac ngibua ti le vac vigwe Jelusalem lêm, ên Apumtau Anutu wê xêkizêc kehe ge yuu bwoc Sipsip Nu ge, yuu tu xumac ngibua mi le vac vigwe tige. ²³ Di hiyôv yuu dentuc ge, yuu o vông yuac di linac vac vigwe tige lêm, ên xêseac wê Anutu vông ge vông vigwe tige vô xêseac, di bwoc Sipsip Nu tige xocbê lam di linac vac vigwe hixôn. ²⁴ Xomxo vihati ge tibeac ob la ya xêseac tige, di

king kibun ga vihati ob kô lê levac mi la hixôn vac vigwe tige. ²⁵ Vô vidiiên ge he ob tung vuayen lec xôn lêm, di bucên ge obêc vô mapitoc vac vigwe tige lêm.

²⁶ Di xomxo levac vac vigwe vihati ge obêc kô vunacên nivihâ wê he vông ge mi la vac vigwe tige. ²⁷ Léc susu ningêac di xomxo wê vông môp nipaên gee hixôn xomxo kityooên, he o tiyi wê ob vac la vac vigwe tige hixôn lêm. Bwoc Sipsip Nu tige kivuu xomxo wê obêc dô mavihâ ge lê vac kipihac mavihâ. Om he wê he lê yêp vac kipihac ge wê obêc la dô vac vigwe tige nilô.

22

Mia mavihâ dôên di xax mavihâ dôên

¹ Nang dêc angela tige hilung mia levac wê mavihâ dôên ge ti vô a. Mia tige xêseac ta tiyi xocbê deac ge, di lam vac sia king wê Anutu hixôn bwoc Sipsip Nu vông ge di lam la, ² di la vô môp wê la vac vigwe Jelusalem ge mahigun. Di xax wê mavihâ dôên ge le vô mia ninya vilu vilu. Xax tige vuac nônu lu vigê yuu di tô mi la yuu lec kliskas titi, om mi vuac nônu lec dentuc titi. Xax tige lihi ob vông xomxo vac vigwe vihati vô nivihâ lec. ³ Di susu nipaên wê Anutu yê tiyiên ma ge ti ob dô vac vigwe tige lêm.

Anutu yuu bwoc Sipsip Nu wê yuu dô lec sia king ge yuu ob dô vac vigwe tige di nue yuac obêc kitaa vô yuu. ⁴ He obêc yê Anutu manôn, di Anutu obêc kivuu ici va lê lec he manôn. ⁵ Di bucên ob yêp i tii vac lêm, om xomxo ob byêx ngwax vac lam i tii vac lêm, di hiyôv ob linac i tii vac lêm, ên xêseac wê Apumtau Anutu vông ge obêc linac vô he, di he obêc tu king mi dô luta léc luta.

Yesu obêc lop mi lam lutibed

⁶ Nang dêc angela tige nêl vô a ên nêbê, "Kiyang tiga, kiyang vixôhilôg nônu yang tiyi wê xomxo vihati ob vông i vin ge. Apumtau Anutu vông xovôên vô plopete ên nêb he i loc nêl i kiyang kitong, di gwêbaga Anutu vông nu angela ti la vô nue yuac ên nêb i hilung susu hixôn buc vihati wê obêc val lutibed ge vô he. ⁷ Om ngô lê, Yesu nêl bêga ên nêbê, 'A obêc

vena lutibed.' Yesu nêl bêge, om xomxo obêc ngô kiyang wê yêp vac kipihac tiga di vông i vin ge od he ob dô hixôn xêyaa nivîha. Kiyang tiga nêl lec buc wê obêc val timuên ge."

⁸ A, Jon, a ngô kiyang tiga vihati di xê susu tiga vihati pyap, om a yev vixag kitu vô angela tyo wê hîlung susu tigae vô a ge ên a nêb a ob kitaa vô i. ⁹ Lêc angela tige nêl vô a ên nêbê, "Ông o kitaa vô a lêm. A ga, a Anutu nu yuac ti tiyi xocbê ông hixôn lime plopete di he wê vông i vin kiyang wê yêp vac kipihac tiga. Om ông kitaa vô Anutu vaci tibed. ¹⁰ Anutu kiyang wê nêl lec buc wê obêc val timuên ge yêp vac kipihac tiga, om le i lêc vilun xôn ên xomxo di lii i loc yêp lêm, ên buc wê Anutu nêb ob vông kiyang tiga vô nôn lec ge vô kwabo lec. Om ông tidii mi i yêp seac vô he manôn. ¹¹ Mêgem xomxo wê mi vông môp nipaên ge od he i timu vô môp nipaên, di he wê mi vông môp ningeac ge he i vông môp ningeac, di he wê mi vông môp nivîha ge od he i vông môp nivîha, di he wê tu ngîbua ge od he i dô tiyi xomxo ngîbua."

¹² Angela nêl bêge, pyap dêc Yesu nêl ên nêbê, "Xam ngô lê. A obêc vena lutibed, di a obêc vông myaviwen nipaên vô he wê nipaên ge, di vông nivîha vô he wê nivîha ge, om a ob vông vô he toto ge tiyi xocbê môp wê he vông ge. ¹³ A ga a xomxo mugên di timuên, di a dô buc mugên taxlee ge, di a obêc dô luta lêc luta, di susu vihati yang ge a tu kehe, di a ob vông a yuac vihati loc tiyi myahîpu.

¹⁴ "Xomxo wê mi lipac he nivimîhi ge he xêyaa i vô nivîha, ên he tiyi wê he obêc ya xax maviha dôên nôn, di he tiyi wê ob la vac vuayen Jêusalem di la dô vac nilô.

¹⁵ Lêc xomxo nipaên, di xomxo wê he mi vông yevac ge, di he wê vông yôdac vêx yuu vux ge, di he wê hi xomxo yîb ge, di he wê kitaa vô anutu kityooên ge, di he vihati wê xêyaa vin lec kiyang kityooên di timu vô ge, xomxo tige wê he ob dô vixun ên Anutu ben di ti tiyiên ma wê ob la vac nilô ge.

¹⁶ "A, Yesu, a vông a angela ti loc vô xam pyap ên a nêb i nêl kiyang tiga kitong

vô xomxo vông vinên vac konglegesen vihati. A kehe yêp vac Devit di a tiyi xocbê pitua wê linac vigwe vidiiên ge."

¹⁷ Myakilôhê Ngîbua hixôn xomxo vông vinên vihati nêl bêga nêbê, "Yesu, ông lam!" Om xomxo wê ob ngô kiyang tiga ge he i nêl bêga bê, "Yesu, ông lam!" Di xomxo wê xo mia ên nêb ob num ge, he vihati i lam num mia maviha dôên wê Anutu ob vông pileva vô he ge.

¹⁸ A, Jon, a ob nêl kiyang vô xomxo vihati wê ngô kiyang wê yêp vac kipihac tiga ge. Kiyang tiga nêl lec buc wê obêc val timuên ge, om a ob nêl bêga bê xomxo ti obêc nêl kiyang bangwe yêp hixôn Anutu kiyang vac kipihac tiga ge, od susu nipaên vihati wê Anutu nêl kitong mi i yêp vac kipihac tiga ge, Anutu ob vông susu tige vihati myaviwen vô i. ¹⁹ Di xomxo ti obêc kitya Anutu kiyang wê nêl lec buc timuên wê yêp vac kipihac tiga ge bo ti vêl ge od Anutu obêc vông xomxo tige i ya xax maviha dôên nôn wê i vông ge lêm, di xomxo tige o tiyi wê ob dô vac vigwe ngîbua Jêusalem nilô ge lêm. Kipihac tiga nêl vigwe ngîbua hixôn xax maviha dôên kitong.

²⁰ Yesu wê nêl kiyang tiga vihati kitong ge nêl gwêbaga ên nêbê, "Vixôhîlôg nôn. A obêc vena lutibed."

A, Jon, a lee yuu ên a nêbê kiyang nôn. Apumtau Yesu, ông lôm lam.

²¹ Vizid nivîha wê Apumtau Yesu vông ge i loc viac xam vihati. Kiyang nôn.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matyu 1:1-2:12
2	Matyu 2:13-3:6
3	Matyu 3:7-4:11
4	Matyu 4:12-25
5	Matyu 5:1-26
6	Matyu 5:27-48
7	Matyu 6:1-24
8	Matyu 6:25-7:14
9	Matyu 7:15-29
10	Matyu 8:1-17
11	Matyu 8:18-34
12	Matyu 9:1-17
13	Matyu 9:18-38
14	Matyu 10:1-23
15	Matyu 10:24-11:6
16	Matyu 11:7-30
17	Matyu 12:1-21
18	Matyu 12:22-45
19	Matyu 12:46-13:23
20	Matyu 13:24-46
21	Matyu 13:47-14:12
22	Matyu 14:13-36
23	Matyu 15:1-28
24	Matyu 15:29-16:12
25	Matyu 16:13-17:9
26	Matyu 17:10-27
27	Matyu 18:1-22
28	Matyu 18:23-19:12
29	Matyu 19:13-30
30	Matyu 20:1-28
31	Matyu 20:29-21:22

date	Scripture
1	Matyu 21:23-46
2	Matyu 22:1-33
3	Matyu 22:34-23:12
4	Matyu 23:13-39
5	Matyu 24:1-28
6	Matyu 24:29-51
7	Matyu 25:1-30
8	Matyu 25:31-26:13
9	Matyu 26:14-46
10	Matyu 26:47-68
11	Matyu 26:69-27:14
12	Matyu 27:15-31
13	Matyu 27:32-66
14	Matyu 28:1-20
15	Mak 1:1-28
16	Mak 1:29-2:12
17	Mak 2:13-3:6
18	Mak 3:7-30
19	Mak 3:31-4:25
20	Mak 4:26-5:20
21	Mak 5:21-43
22	Mak 6:1-29
23	Mak 6:30-56
24	Mak 7:1-23
25	Mak 7:24-8:10
26	Mak 8:11-9:1
27	Mak 9:2-29
28	Mak 9:30-10:12

February

March

date	Scripture
1	Mak 10:13-31
2	Mak 10:32-52
3	Mak 11:1-26
4	Mak 11:27-12:17
5	Mak 12:18-37
6	Mak 12:38-13:13
7	Mak 13:14-37
8	Mak 14:1-21
9	Mak 14:22-52
10	Mak 14:53-72
11	Mak 15:1-47
12	Mak 16:1-20
13	Luk 1:1-25
14	Luk 1:26-56
15	Luk 1:57-80
16	Luk 2:1-35
17	Luk 2:36-52
18	Luk 3:1-22
19	Luk 3:23-38
20	Luk 4:1-30
21	Luk 4:31-5:11
22	Luk 5:12-28
23	Luk 5:29-6:11
24	Luk 6:12-38
25	Luk 6:39-7:10
26	Luk 7:11-35
27	Luk 7:36-8:3
28	Luk 8:4-21
29	Luk 8:22-39
30	Luk 8:40-9:6
31	Luk 9:7-27

date	Scripture
1	Luk 9:28-50
2	Luk 9:51-10:12
3	Luk 10:13-37
4	Luk 10:38-11:13
5	Luk 11:14-36
6	Luk 11:37-12:7
7	Luk 12:8-34
8	Luk 12:35-59
9	Luk 13:1-21
10	Luk 13:22-14:6
11	Luk 14:7-35
12	Luk 15:1-32
13	Luk 16:1-18
14	Luk 16:19-17:10
15	Luk 17:11-37
16	Luk 18:1-17
17	Luk 18:18-43
18	Luk 19:1-27
19	Luk 19:28-48
20	Luk 20:1-26
21	Luk 20:27-47
22	Luk 21:1-28
23	Luk 21:29-22:13
24	Luk 22:14-34
25	Luk 22:35-53
26	Luk 22:54-23:12
27	Luk 23:13-43
28	Luk 23:44-24:12
29	Luk 24:13-53
30	Jon 1:1-28

date	Scripture
1	Jon 1:29-51
2	Jon 2:1-25
3	Jon 3:1-21
4	Jon 3:22-4:3
5	Jon 4:4-42
6	Jon 4:43-54
7	Jon 5:1-23
8	Jon 5:24-47
9	Jon 6:1-21
10	Jon 6:22-40
11	Jon 6:41-71
12	Jon 7:1-29
13	Jon 7:30-52
14	Jon 7:53-8:20
15	Jon 8:21-30
16	Jon 8:31-59
17	Jon 9:1-41
18	Jon 10:1-21
19	Jon 10:22-42
20	Jon 11:1-53
21	Jon 11:54-12:19
22	Jon 12:20-50
23	Jon 13:1-30
24	Jon 13:31-14:14
25	Jon 14:15-31
26	Jon 15:1-27
27	Jon 16:1-33
28	Jon 17:1-26
29	Jon 18:1-24
30	Jon 18:25-19:22
31	Jon 19:23-42

date	Scripture
1	Jon 20:1-31
2	Jon 21:1-25
3	Sinale 1:1-26
4	Sinale 2:1-47
5	Sinale 3:1-26
6	Sinale 4:1-37
7	Sinale 5:1-42
8	Sinale 6:1-15
9	Sinale 7:1-29
10	Sinale 7:30-50
11	Sinale 7:51-8:13
12	Sinale 8:14-40
13	Sinale 9:1-25
14	Sinale 9:26-43
15	Sinale 10:1-33
16	Sinale 10:34-48
17	Sinale 11:1-30
18	Sinale 12:1-23
19	Sinale 12:24-13:12
20	Sinale 13:13-41
21	Sinale 13:42-14:7
22	Sinale 14:8-28
23	Sinale 15:1-35
24	Sinale 15:36-16:15
25	Sinale 16:16-40
26	Sinale 17:1-34
27	Sinale 18:1-21
28	Sinale 18:22-19:12
29	Sinale 19:13-41
30	Sinale 20:1-38

date	Scripture
1	Sinale 21:1-16
2	Sinale 21:17-36
3	Sinale 21:37-22:16
4	Sinale 22:17-23:10
5	Sinale 23:11-35
6	Sinale 24:1-27
7	Sinale 25:1-27
8	Sinale 26:1-32
9	Sinale 27:1-20
10	Sinale 27:21-44
11	Sinale 28:1-31
12	Lom 1:1-17
13	Lom 1:18-32
14	Lom 2:1-24
15	Lom 2:25-3:8
16	Lom 3:9-31
17	Lom 4:1-12
18	Lom 4:13-5:5
19	Lom 5:6-21
20	Lom 6:1-23
21	Lom 7:1-14
22	Lom 7:15-8:6
23	Lom 8:7-21
24	Lom 8:22-39
25	Lom 9:1-21
26	Lom 9:22-10:13
27	Lom 10:14-11:12
28	Lom 11:13-36
29	Lom 12:1-21
30	Lom 13:1-14
31	Lom 14:1-23

date	Scripture
1	Lom 15:1-21
2	Lom 15:22-16:7
3	Lom 16:8-27
4	1 Kolin 1:1-17
5	1 Kolin 1:18-2:5
6	1 Kolin 2:6-3:4
7	1 Kolin 3:5-23
8	1 Kolin 4:1-21
9	1 Kolin 5:1-13
10	1 Kolin 6:1-20
11	1 Kolin 7:1-24
12	1 Kolin 7:25-40
13	1 Kolin 8:1-13
14	1 Kolin 9:1-18
15	1 Kolin 9:19-10:13
16	1 Kolin 10:14-11:1
17	1 Kolin 11:2-16
18	1 Kolin 11:17-34
19	1 Kolin 12:1-26
20	1 Kolin 12:27-13:13
21	1 Kolin 14:1-17
22	1 Kolin 14:18-40
23	1 Kolin 15:1-28
24	1 Kolin 15:29-58
25	1 Kolin 16:1-24
26	2 Kolin 1:1-11
27	2 Kolin 1:12-2:11
28	2 Kolin 2:12-17
29	2 Kolin 3:1-18
30	2 Kolin 4:1-12
31	2 Kolin 4:13-5:10

August

September

date	Scripture
1	2 Kolin 5:11-21
2	2 Kolin 6:1-13
3	2 Kolin 6:14-7:7
4	2 Kolin 7:8-16
5	2 Kolin 8:1-15
6	2 Kolin 8:16-24
7	2 Kolin 9:1-15
8	2 Kolin 10:1-18
9	2 Kolin 11:1-15
10	2 Kolin 11:16-33
11	2 Kolin 12:1-10
12	2 Kolin 12:11-21
13	2 Kolin 13:1-13
14	Galesia 1:1-24
15	Galesia 2:1-16
16	Galesia 2:17-3:9
17	Galesia 3:10-22
18	Galesia 3:23-4:20
19	Galesia 4:21-5:12
20	Galesia 5:13-26
21	Galesia 6:1-18
22	Epesas 1:1-23
23	Epesas 2:1-22
24	Epesas 3:1-21
25	Epesas 4:1-16
26	Epesas 4:17-5:2
27	Epesas 5:3-33
28	Epesas 6:1-24
29	Pilipai 1:1-26
30	Pilipai 1:27-2:18

date	Scripture
1	Pilipai 2:19-3:6
2	Pilipai 3:7-4:1
3	Pilipai 4:2-23
4	Kolosi 1:1-20
5	Kolosi 1:21-2:7
6	Kolosi 2:8-23
7	Kolosi 3:1-17
8	Kolosi 3:18-4:18
9	1 Tesalonaika 1:1-2:9
10	1 Tesalonaika 2:10-3:13
11	1 Tesalonaika 4:1-5:3
12	1 Tesalonaika 5:4-28
13	2 Tesalonaika 1:1-12
14	2 Tesalonaika 2:1-17
15	2 Tesalonaika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22-3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitas 1:1-16
27	Taitas 2:1-14
28	Taitas 2:15-3:15
29	Pailimon 1:1-25
30	Hiblu 1:1-14
31	Hiblu 2:1-18

date	Scripture
1	Hiblu 3:1-19
2	Hiblu 4:1-13
3	Hiblu 4:14-5:14
4	Hiblu 6:1-20
5	Hiblu 7:1-19
6	Hiblu 7:20-28
7	Hiblu 8:1-13
8	Hiblu 9:1-10
9	Hiblu 9:11-28
10	Hiblu 10:1-18
11	Hiblu 10:19-39
12	Hiblu 11:1-16
13	Hiblu 11:17-31
14	Hiblu 11:32-12:13
15	Hiblu 12:14-29
16	Hiblu 13:1-25
17	Jems 1:1-18
18	Jems 1:19-2:17
19	Jems 2:18-3:18
20	Jems 4:1-17
21	Jems 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13-2:10
24	1 Pita 2:11-3:7
25	1 Pita 3:8-4:6
26	1 Pita 4:7-5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Jon 1:1-10

date	Scripture
1	1 Jon 2:1-17
2	1 Jon 2:18-3:2
3	1 Jon 3:3-24
4	1 Jon 4:1-21
5	1 Jon 5:1-21
6	2 Jon 1:1-13
7	3 Jon 1:1-14
8	Jut 1:1-25
9	Levelesen 1:1-20
10	Levelesen 2:1-17
11	Levelesen 2:18-3:6
12	Levelesen 3:7-22
13	Levelesen 4:1-11
14	Levelesen 5:1-14
15	Levelesen 6:1-17
16	Levelesen 7:1-17
17	Levelesen 8:1-13
18	Levelesen 9:1-21
19	Levelesen 10:1-11
20	Levelesen 11:1-19
21	Levelesen 12:1-18
22	Levelesen 13:1-18
23	Levelesen 14:1-20
24	Levelesen 15:1-8
25	Levelesen 16:1-21
26	Levelesen 17:1-18
27	Levelesen 18:1-24
28	Levelesen 19:1-21
29	Levelesen 20:1-15
30	Levelesen 21:1-27
31	Levelesen 22:1-21

December